תיקו״ז חלק ה

{קלז ע״ב} תקונא שבעין

בראשית, ברא שית [שש], והם ששה היכלות, האם העליונה, השביעית. ובאלו הששה ״וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת וכו׳״, שת סיום האותיות. ״תחת הבל״, זהו שנאמר כ״ל שתה תחת רגליו״, הסתלקה י׳ מן שית וירדה בו ה׳ מן הבל ונעשה שתה, כל שתה תחת רגליו.	[1]**בראשית ברא שית ואינון שית היכלין אימא עלאה שביעאה ובאלין שית** (בראשית ד כה) **וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת וכו׳ שת סיומא דאתוון תחת הבל** הה״ד (תהלים ח ז) **כל שתה תחת רגליו אסתליק** י׳ **מן שית ונחיתת ביה** ה׳ **מן הבל ואתעביד שתה כל שתה תחת רגליו:**

תיקון ע

בראשית כו׳ אימא כו׳ - והוא אלהים דבראשית[2]: **ובאלין שית כו׳** - כמש״ל (קח קכז ע״ב) **דמשית תיקונין כו׳,** והן שית היכלין דכאן. ותחת הבל הוא היכלא שביעאה, הבל, ה׳ עילאה כמ״ש למטה, **(ונחיתת ביה ה׳ מן הבל כו׳ או מי נתן כו׳,** ולמטה **שית ו׳ ברא באמצעיתא**). ואמר כאן ענין ז׳ היכלין, לפי שרוצה לפרש לקמן שבעה היכלין בשם מ״ב, שהוא בפ׳ ראשון דבראשית, לכן מרמז כאן במלת בראשית. ומרמז בפסוק, וידע כו׳, שנאמר (בראשית מח ט) [3]כי נתן לי אלהים כו׳ שהוא שם האחרון מע׳ שמות כמש״ל בתיקון ל״ב (יח ע״ד[4]): **שת סיומא דאתוון** - לרמוז שהוא אחרית וראשית, גלגולא דהבל כנ״ל, וזהו תחת הבל: **תחת הבל הה״ד כל כו׳** - ר״ל, במקום כל[5], שהוא יו״ד דזרע, ברית קדש, כמש״ל (קיא ע״ב קכט ע״א בהגהה) שתה, שת ה׳, תחת רגליו, שהוא[6] נקרא [סיומא,@] רגלים, סיומא דא״ב, והוא רגליו דאדם, שהוא[7] נקרא א״ב התחלת א״ב, ושת ה׳ תחת רגליו, סוף תיבת שת ונעשה שתה, וקאי על האדם, וכן נקרא כרעא דאבוה (ע״ח שער פרקי הצלם א), וזהו רגליו וכנ״ל. ויו״ד היא באמצע שהוא זכר, אבל ה״א שהיא נקבה היא בסוף כמו באיש ואשה:

ועוד, שת, על שם ״כי מן המים משיתהו״. ועוד שת, עליו אמר איוב ״מי שת בטחות חכמה״, וזו י׳, שבה היה שית. או ״מי נתן לשכוי בינה״, זו ה׳ מן הבל. ושת הוא הגלגול הראשון של הבל, לאותו שנאמר בו (זהר ח״א כח ע״ב) ״בשגם״ זה הבל, (ב״ר פכ״ו ס״ו) ״בשגם״ זה משה, והרי בארנו אותו, שנאמר בו ״אז ישיר משה״, ולכן ״אז הוחל לקרא בשם יהו״ה״, הוחל שם ההתחלה של הגלגול הראשון.	ועוד **שת** על **שם** (שמות ב י) **כי מן המים משיתהו** ועוד **שת** עליה **אמר איוב** (איוב לח לו) **מי שת בטוחות חכמה ודא** י׳ דבה הוה **שית**[8] (שם) **או מי נתן לשכוי בינה דא** ה׳ **מן הבל ושת איהו גלגולא קדמאה דהבל להה֗וא דאתמר** ביה **בשגם זה הבל בשגם זה משה והא אוקימנא ההוא דאתמר ביה** (שמות טו א) **אז ישיר משה ובגין דא אז הוחל לקרו֗א בשם** ה׳ **הוחל תמן התחלה דגלגולא קדמאה:**

---

[1] [שייך כאן מ״ש בתז״ח פ״ו ע״ב]$

[2] עי׳ יהל אור ח״א כד ע״ב: וענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל״א, והוא הדעת דז׳ תקונים דגולגלתא. כי בתיקון השני שהוא אוירא, שם מתלבש חסד דע״י. ובו מתלבש יסוד דבינה, ונעשה לו דעת. וכן הוא ענין הדעת. דע כי אמר בס״ד פ״א (יד ע״ב) שתא נפקין מענפא דשרשא דגופא. והענין כי הדעת הוא שרש ז״ת כידוע, כמו שכתר שרש כל הט״ס, כן הדעת שרש לז״ת. ועי׳ לעיל ה ע״ב שאלהים של בראשית היא בינה, ועי׳ דברי רבינו טז ע״ד ד״ה י״ה תלתין.

[3] נדצ״ל אשר. הרי״ש אמר שצריך לגרוס כי שת לי אלהים עי׳ דברי רבינו לעיל יח ע״ד.$ASK YS

[4] שם כתוב שהע׳ שמות כנגד הע׳ תיקונים ולכן צריך להזכירו כאן אבל לא מצאתי בענין כי נתן לי אלהים וצ״ע*## ורק מצאתי את זה בתיקון נה קב ע״ב ושם שייך ליסוד וצ״ע אם זה כוונתו ASK YS??

נ״ל שר״ל שם מו״ם שהוא שם האחרון מע״ב שמות גי׳ אלהים (יצחק - גליון כת״י).

[5] יסוד, עי׳ זהר ח״א יז ע״א: יסודא דעלמא ובגין כך אקרי כל דאחיד לכלא.

[6] יסוד ושת.

[7] כלומר אדם SCHOTENSTEIN

[8] כלומר חכמה לעיל קכח ע״א ד״ה אלא דפרח.

תיקו"ז חלק ה

ועוד שת כו' - והוא דרגא דמשה גלגולא דיליה[9]: **ועוד שת עלי' אמר כו'** - כמ"ש למטה דנשלם שת והוא באבהן[10] כמש"ל (קט ע"ב קכז ע"א): **תמן התחלה דגלגולא כו'** - ר"ל, להההוא דקרא בשם ה', משה שנאמר (שמות לד ה) ויקרא בשם ה', שביה נשלם השם, כמ"ש למטה הוחל כאן גלגולא דיליה:

והתפשטותה של האות י' למעלה משת (נ"א משית), התפשטה עד הספירה הששית, דרגתו של יעקב, וזו אבן השתיה, שמשם הושתת העולם, שנאמר בה "משם רעה אבן ישראל", ואחריו "אז". וזהו משה שמזכירים אחר יעקב. ולכן "אז הוחל לקרא בשם יהו"ה", משם ואילך "אז תקרא ויהו"ה יענה". ולכן "שתה", אחר שת ה', והם "ה, י' מן שית, ה' מן הבל, והם אב ואם. שית, ו', הבן באמצע. ושלש אותיות נכללו ביעקב, כשבא משה אחר יעקב, נלממה בו ה' אחרונה, ושורה עליו יה"ו, ונשתלם בו יהו"ה, ולכן "ושמי יהו"ה לא נודעתי להם", אבל למשה "ואמרו ל"י מ"ה שמ"ו מ"ה אומר אליהם", משום שנשלם יהו"ה במשה, אמר "אז הוחל לקרא בשם יהו"ה", שבראשונה "ושמי יהו"ה לא נודעתי להם". ואחר שנשלם במשה יהו"ה, שרתה@ עליו יו"ד ה"א וא"ו ה"א ונקרא מ"ה. באותו זמן מה שהסתלק בראשונה החזירו למקומו והכל נתקן.	**ואתפשטותא**[11] דאת י' משת (נ"א משית) אתפשטת עד ספירה שתיתאה דרגיה דיעקב ודא אבן השתיה דמתמן הושתת עלמא דאתמר בה (בראשית מט כד) משם רועה אבן ישראל[12] ואבתריה אז ודא משה דדכרין ליה בתר יעקב[13] ובגין דא (בראשית ד כו) אז הוחל לקרוא בשם ה' מתמן ואילך (ישעיה נח ט) אז תקרא וה' יענה ובגין דא שתה בתר שת ה' ואינון י"ה י' מן שית ה' מן הבל ואינון אבא ואימא שית ו' ברא באמצעיתא ותלת אתוון אתכלילו ביעקב כד אתא משה בתר יעקב אשתלים ביה ה' בתראה ושריא עליה יה"ו ואשתלים ביה יהו"ה ובגין דא (שמות ו ג) ושמי ה' לא נודעתי להם אבל למשה ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם (שם ג יג) בגין דאשתלם יהו"ה במשה אמר אז הוחל לקרוא בשם יהו"ה דבקדמיתא ושמי ה' לא נודעתי להם ובתר דאשתלים במשה יהו"ה שריא עליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואתקרי מ"ה בההוא זמנא מה דאסתלק בקדמיתא אהדר ליה לאתריה ואתתקן כלא:

Commented [01]: לבדוק אמסטרדם

***ואתפשטותיה דאת יו"ד משת כו'** - כצ"ל, ור"ל דיו"ד משת, דהוא שית, אתכליל ביעקב כמ"ש למטה, **ותלתא אתוון אתכלילו ביעקב**, ויעקב הוא ספירה הששית. ואמר **ודא אבן השתיה** [אע"ג דהיו"ד הוא חכמה, מ"מ הוא ג"כ מלכות וכמש"ל (קח ע"ב קכח ע"א) עש"ה[14]] ור"ל ז"ש אבן ישראל. ואמר **ואבתרי' אז ודא משה** - ר"ל, דמשה הוא שביעי דהוא אחר יעקב, וכמש"ל דדעת שם מקומו, וזהו אז, א' וז', וא' הוא אבן שתיה הנ"ל, ושתיה הוא תלתא אתוון דאתכלילו ביעקב, שת י"ה כמ"ש למטה **ואינון או"א כו'**: **מתמן ואילך אז כו'** - כנ"ל שאז הוחל להתפלל, ואז נשלם שם יהו"ה, ולכן וה' יענה (ישעיה נח ט), סלחתי כו' (במדבר יד כ): **ובג"ד שתה בתר כו'** - חוזר לענין ראשון ולפרש דביעקב נכללו ג' אתוון, והוא כמש"ל (קט ע"ב קל ע"ב) די"ה נכללו ונשלמו באברהם ויצחק, ו' ביעקב, וידוע שיעקב הוא כלל אבהן ($), דנוטל חו"ג, שהן דאבהן, לכן נטיל (כל ג' אתוון@) [כו' ב' מאתוון@]: **כד אתא משה כו'** - שהוא ה' דמשה: **למשה ואמרו כו'** - ס"ת הוי"ה {קלז ע"ד}: **ואתקרי בההוא זמנא מ"ה** - ר"ל, שמא מפרש[15], חושבן מ"ה, מה דמשה:

---

[9] עי' ע"ח שער לב פרק ז' שמשה ר"ת משה שת הבל. הם ג' גילגולים של משה שהם ממטה למעלה (שעה"פ שמות).

[10] כלומר חג"ת.SCHOTENSTEIN

[11] ומתפשטותיה (נוסח לבינו).

[12] עי' יהל אור על זהר ח"ב קפז ע"ב: אבן שתיה רועה אבן ישראל, ו' י', קוב"ה וכנ"י כנ"ל.
ועי' לעיל דברי רבינו קכח ע"ב ד"ה בדיוקניה.

[13] עי' לעיל כט ע"ב יעקב מלבר משה מלגאו.

[14] שזה חכמה דמלכות הבא באור חוזר, וזהו בחי' אבן שתיה@.

[15] עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.

תיקו"ז חלק ה

ולא עוד אלא פעמיים נאמר בפסוק הזה "מה", זהו שנאמר "ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם", שהכל חוזר למקומו, מה שלמעלה ומה שלמטה, שהם "מה שמו ומה שם בנו", וחזר הכל על תקונו, ועלת העלות ירד על הכל, באותו זמן שחזרה אמונה (ממונה) למקומה. אמר משה "שמע ישראל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד", שהרי הכל ביחוד אחד, אין שם קצוץ ופרוד. ואם חטא אביו ועשה הפרדה, הרי קיבל עונש והחזרתי הכל למקומו, ביחוד שלם בלי קצוץ ופרוד.	ולא עוד אלא תרין זמנין אתמר בהאי קרא מה ה"ד ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם (שמות ג יג) דכלא חזר לאתריה מה דלעילא מה דלתתא דאינון מה שמו ומה שם בנו (משלי ל ד) וחזר כלא על תקוניה ועלת העלות נחית על כלא בההוא זמנא דהדר אמונה (ס"א ממונה) לאתרה אמר משה שמע ישראל ה' אלהינ"ו ה' אחד (דברים ו ד) דהא כלא ביחודא [קיט ע"א] חדא לית תמן קצוץ ופרוד ואי חאב אבוי[16] ועביד הפרשה הא קבילנא עונשא וחזרנא כלא לאתריה ביחודא שלים בלא קצוץ ופרוד:

ולא עוד אלא תרין זמנין כו' מה דלעילא כו' - דמה הוא יחודא, והוא יחודא בין או"א ובין זו"נ, והוא בשמו ובשם בנו, וז"ש **דהא כולא ביחודא חדא כו'**: ***ואי חאב אבוי ואנא כו'**, בין או"א אבא, והוא בין זו"נ: **הא קבילנא כו'** - במיתת הבל וכן אדם: **וחזרנא כלא כו'** - ה' אלהינו או"א, ה' אחד דו"נ, כידוע (שעה"כ כד ע"א), ונתקן הכל ביחודא חדא:

ועוד "בראשית ברא אלהים", ברא שית, ששה היכלות. האם העליונה ההיכל השביעי. בא וראה, שבעה היכלות הם שבנינם בשבעה שמות אבגית"ץ וכו'.	ועוד בראשית ברא אלהי"ם (בראשית א א) ברא שית שית היכלין אימא עלאה היכלא שביעאה[17] תא חזי שבע היכלין אינון דבנינא דלהון בשבע שמהן אבגית"ץ וכו':

***ועוד בראשית כו'** - עד ת"ח ל"ג: **ת"ח שבע היכלין אינון דבניינא כו'** - כמש"ל (קו ע"ב קיט ע"ב) **מיד קם ההוא מארי כו' לשבעה היכלין כו' בהאי קרא עבידנא כל בניינא דא כו' שבע הבלים אינון בהאי קרא כו' ולבושין דאינון הויות אינון ז' שמהן כו'**, וכל שם ממונה על יום אחד כמש"ל (קלג ע"ב קנח ע"ב) **שבעה שמהן דרישא דסלקין למ"ב וכו' ונקודין דלהון כו'**, ואינון כלולין בפסוק ראשון דבראשית, שהוא ז' תיבין, כמ"ש בפרשת בראשית (טו ע"ב)[18] **והכא אגליף רזא דשמא דארבעין ותרין אתוון**, ור"ל בפסוק ראשון, דאתפרש שם דמשם ולהלאה (טז ע"א)[19] מפרש פסוק ב', והארץ

Commented [02]: לבדוק כמה נצרך.

---

[16] ומנא (נוסף בכתבינו).

[17] ועוד בראשית ברא אלהי"ם ברא שית שית היכלין אימא עלאה היכלא שביעאה (נמחק בכתבינו).

[18] ז"ל: בראשית בר"א שי"ת מקצה השמים ועד קצה השמים שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה באתפשטותא דברא מגו [נ"א משלש נקודות] נקודה קדמאה ברא אתפשטותא דחד נקודה [נ"א מגו] דלעילא והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותרין אתוון

תרגום: "בראשית", ברא שי"ת, מקצה השמים ועד קצה השמים, ששה צדדים שמתפשטים מסוד עליון בהתפשטות (משלש נקודות) שברא מתוך נקודה ראשונה. ברא התפשטות של (מתוך) נקודה אחת שלמעלה. וכאן נחקק סוד השם של ארבעים ושתים אותיות.

ביאור: מרזא עלאה – יסוד אבא (רח"ו). ברא - אותיות אבר יסוד אבא (רח"ו). אתוון - תחלה היה זווג עליון דפה דא"א להוריד כח הטפה ההיא כלולה במ"ב זווגים. וכו' אמנם סוד הטפה כבר ידעת שהוא שם יה"ו, שהוא סוד חב"ד. והנה הטפה הזו כלולה מג' יה"ו של ע"ב מ"ה ב"ן, וכו'. אמנם יה"ו הראשון נעלם ביה"ו ב' של מ"ה שהוא בג' אמצעיות. אח"כ יורדין אלו ומתלבשים בשם יה"ו האחרון דב"ן, שהוא גימטריא מ"ב, והוא בג' אחרונות. וכו' ואמנם לפי שכולם מתלבשים ביה"ו האחרון שהוא מ"ב, לכן נקרא הטפה מ"ב זווגים (ע"ח שער הולדת או"א וזו"ן פרק א'). מה שאמרו מ"ב זווגים יכולין אנו לפרשו מלשון זווג פי' שאלו המ"ב אתוון הם סוד הזווג אמנם הענין הוא שנודע שאין נקודה דלא אתכלילת בחברתה ימין בשמאל ושמאל בימין וא"כ הם מ"ב זווגים ר"ל כפולים שכל אחד הוא זווג אחד שהם שנים שנים (ע"ח דרושי מ"ד מ"ן דרוש יד).

[19] עי' מלואים אות (א).

תיקו״ז חלק ה

היתה תהו, ומסיים שם, **דשם שמא דתריסר אתוון**, ור״ל שם הי״ב הידוע[20], שהן בי״ב פרקי גופא העיקרין, והן מלך כו׳, שהן מנצפ״ך כו׳, שהן י״ב אותיות, דשאר אותיות הן ששים, בס׳ פרקין, (@נ״ו) [מ׳] הידועים[21], (@ופה) [מפה] וצואר וב׳ עינים שהוא שם ע״ב[22], י״ב אינון דילה וששים גבורים סביב לה[23] (שיה״ש ג ט), ויוצאין מקרא הנ״ל, תהו ובהו וחשך ורוח, ד׳ תיבין בג׳ אתוון, כ״א והן בד׳ שמהן כמ״ש שם. ויוצאין משם י״ב וכמש״ש **ארבע פרקין הכא דאינון [ה׳@] פרקי גופא ואברין ידיעין דאינון ארבעה ואינון תריסר והכא כו׳,** אבל שם הנ״ל יוצא מפסוק ראשון, וכמש״ש (ט ע״א)[24] **על רזא דא כתיב בראשית הא שית אתוון ברא אלהים כו׳ הא הכא שית תיבין.** וע״ל (לח ע״א לח ע״א) **וכולהו סלקין למ״ב כו׳,** ובתיקון כ״ב (סג ע״א עב ע״א) **ואינון שית אתוון ולכל כו׳**:

ההיכל הראשון מרוקם בכל מה שיש ביום הראשון של בראשית, א׳ מן אבגית״ץ הוא כתר, אמון מופלא ומכוסה.	היכלא קדמאה מרקמא בכל מה דאית ביומא קדמאה דבראשית א׳ מן אבגית״ץ איהו כתר אמון מופלא ומכוסה[25]: {קלח ע״א}

היכלא קדמאה מרקמא כו׳ - כמ״ש למטה (קלט ע״א) **וציורא דהאי היכלא אינון ע״ס דמתלבשין ביו״ד דברים דאתבריאו ביומא קדמאה ואינון כו׳,** והן בע״ס דשם זה כמו שמפרש והולך, **א׳ מן כו׳,** ית״ץ הן ו״ק והן עשר ספירות והן כסדר, ומלכות עטרת בעלה (משלי יב ד), איומה כנדגלות (שיה״ש ו ד), והיכלא קדמאה הוא ביום ראשון כנ״ל, וכן מפרש לקמן (קכ ע״א קמ ע״א) היכל שני ליום שני במים, אלא שחסר שם הרבה וכן שאר היכלין: **א׳ מן כו׳** - ר״ל, ר״ת אמון והוא בכתר, שנאמר עליו (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון, דשם ההוא {קלח ע״א} בכתר. ואמרו[26] אמון מופלא אמון מכוסה כו׳,

---

[20] עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ ב ע״א ד״ה הספירות ז״ל, הן הולכין בתלת תלת, חב״ד חג״ת נה״י, ומלכות היא רביעית הכוללת את כולן, וכמ״ש תז״ח (עג ע״ג ד ע״ב) דתשע ספירות אינון משולשין בעד״א כג״ד, ח״ח״נ״ ב״ג״ה״ כ״ת״י״, ומלכות עשירין לון ורביעין לון, וז״ס שם של י״ב, שמלכות היא כלולה בכל קו האמצעי, שהוא המכריע וצריך להיות כלול משניהם, ביסוד היא עטרת היסוד, ובת״ת שם שני מלכים, ע״כ. ועי׳ תיקו״ז ה ע״א, שנוק׳ היא רביעא לכל תלת. ועי׳ פת״ש נקודות טז וז״ל, נוקבא יש לה ג׳ שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז״א, הא׳ בעטרת היסוד, הב׳ בטבור, הג׳ בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז״א, בסוד כלת משה, עכ״ל. ועי׳ לעיל ג ע״ד, שֹׁם י״ב היא בדעת ששרשו בכתר. ועי׳ בלש״ו ביאורים ח״א נה ע״ג, שמקשה מתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה שֹׁם י״ב ביסוד, ואילו כאן כתוב שהוא תופס את כל הקומה, ומתרץ שכל העד״א הוא עניין אחד. ועי׳ לש״ו כללים ח״א סט ע״א שמצד עצמם אין חילוק בין ת״ת ליסוד אלא רק מצד הקו ימין ושמאל יש הבדל (עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על תיקו״ז פא ע״א ד״ה ביה איהו וז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א׳), ולפ״ז יתבאר שאין עיקר כוונת רבינו באופן פרטי לדעת (וכן הוא בלש״ו ביאורים שם), אלא לכללות כל העמוד האמצעי כתר דעת ת״ת יסוד. ועי׳ לש״ו כללים ח״א סח ע״ב שמקום הנוק׳ הוא בטבור כמבואר באד״ר קמא ע״ב שמקומו מאחוריו.

עי׳ הגהות רח״ו ח״ב רא ע״ב בשמא קדישא דתריסר אתוון דההוא שמא שליט באוירא: שם בן י״ב בת״ת שליט באוירא כי אויר רוח ת״ת.

ועי׳ זהר ח״ג עח ע״ב: אדכר משה חד שמא קדישא דהוה גליף בתריסר אתוון, ופי׳ המקדש מלך: פי׳ שם בן י״ב ועיין בפ׳ בשלח דף נ״ח ע״א. ועי׳ לקמן קנה סע״ג.

[21] פרלמ אמר י״ד פרקים בכל יד ורגל סה״כ נ״ו.

[22] *##

[23] עי׳ מלואים אות (ב).

[24] עי׳ מלואים אות (ג).

[25] הוא לשון הבהיר אות עא: וכן אמר חבקוק תפלתי ידעתי שנתקבלה בתענוג, גם אני התענגתי וכשהגעתי למקום פלוני והבנתי שמעך יראתי, על כן (חבקוק שם) הן פעלך בקרב שנים חייהו, ביחודך, משל למה״ד למלך אמון מופלא ומכוסה שנכנס לביתו וצוה בל יבקשו עליו, על כן המבקש יפחד פן ידע המלך שהוא עובר על מצותו, ולכך אמר יראתי, ה׳ פעלך בקרב שנים חייהו כך אמר חבקוק הואיל ושמך כך ובך שמך פעלך בקרב שנים חייהו, כן יהיה לעד.

[26] עי׳ ב״ר (פ״א סי׳ א): רבי הושעיה רבה פתח (משלי ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום וגו׳ אמון פדגוג אמון מכוסה אמון מוצנע ואית דאמר אמון רבתא אמון פדגוג היך מה דאת אמר (במדבר יא) כאשר ישא האומן את היונק אמון מכוסה היאך מה דאת אמר (איכה ד) האמונים עלי תולע וגו׳ אמון מוצנע היאך מה דאת אמר (אסתר ב) ויהי אומן את הדסה אמון רבתא כמה דתימא

תיקו"ז חלק ה

והכל בכתר, דהוא מופלא ומכוסה, כמ"ש (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך כו' ובמכוסה ממך כו'[27], ועי' בתז"ח (עד ע"א ה ע"ד) וש"מ. והוא אמון, אומן של עלת העלות, וכמו שמפרש והולך, **בגין האי א"ק אתמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמון ולההוא קדמון אמר נעשה כו',** ואמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה, מ"ס הוא האמון, דביה נעשה הכל, כמ"ש באד"ז (רצב ע"ב) בארוכה. ועי' בסוף אד"ר (קמד ע"א) ובאד"ז (רצב ע"ב) **וההוא דלא הוה כו' אומנא לאומנתיה כו',** ומכוסה הוא חכמתא סתימאה עלאה[28], אוירא עלאה. ומופלא[29] הוא רישא עילאה לכל רישין[30]. ואלף מורה על כולם[31], אלף אמון כנ"ל, אלף פלא, אלף מכוסה[32], דהוא נח נסתר[33], יותר מכל הנסתרים, ולכן אמר(@ו) (חגיגה יג ע"א) במה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות, שהן חב"ד, שהן הנסתרות לה' אלהינו (דברים כט כח), במוחא וריאה ולבא, דריאה כלולה עם לבא, אם אין בינה אין דעת אם אין כו' (אבות פ"ג מי"ז), דרוחא דיליה נשיב בלבא כו' (לעיל נה ע"ב), ולכן חשיב בכ"מ רק מוחא ולבא. וכן בע"ס, אבל הן ג' כנ"ל, ולכן אותיות יה"ו הן נסתרות, נח נסתר, ולפי שלבא סופא דג"ר ורישא לז"ת, שהיא קשר המרכבה, לכן היא אינה נח, רק בסוף התיבה לבד, ומפני (שהיא) [דכסא@] כתר לז"ת והיא דוגמת הכתר, היא נחה אחר כל תנועה, דוגמת האלף. אבל האלף היא טמירא דטמירין[34], כנ"ל, שהיא אחר כל תנועה, ואין בה נח נראה רק לפרקים מועטים כו', והיא נסתר אף מהנסתרים, נחה אחר נח, כמו

Commented [O3]: משו נה לא מוכר לי דבר זה בכלל

(נחום ג) התיטבי מנא אמון ומתרגמינן האת טבא מאלכסנדריא רבתא דיתבא בין נהרותא ד"א אמון אומן התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא דיפתראות ופינקסאות יש לו לדעת היאך הוא עושה חדרים היאך הוא עושה פשפשין כך היה הקב"ה מביט בתורה וברא את העולם והתורה אמרה בראשית ברא אלהים ואין ראשית אלא תורה היאך מה דאת אמר (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו:

[27] ז"ל: $

[28] עי' אד"ר קכח ע"ב: בחללא דגולגלתא קרומא דאוירא דחכמתא עלאה סתימאה וכו' והאי קרומא אתחפייא על מוחא דאיהי חכמתא סתימאה, ועי' מבו"ש ש"ג ח"ב פ"ד: ודקדק באומרו תחילה חכמתא עילאה סתימאה ואח"כ אומר דאיהי חכמתא סתימאה להורות מ"ש כי תרי מוחין הוו. חד היא ההיא אוירא דאתעביד מוחא עילאה אל הגלגלת וזה נקרא חכמתא עילאה סתימאה אך מוחא תנינא חכמה דא"א אינו עילאה אמנם נקרא חכמתא סתימאה ולא עילאה.

[29] עי' לש"ו ביאורים ח"א כ ע"ד שמשנה הגרסא כאן, שמכוסה למעלה ממופלא, ועי' ס"י יד ע"ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בתז"ח ג ע"א ד"ה דעליה.

[30] עי' אד"ז רפח ע"א שמו"ס מכונה רישא לכל רישיה, ואוירא מכונה רישא דכל רישא.

עי' לעיל ריש תיקון מב (צא ע"א) וכן בתז"ח ג ע"א ד"ה דעליה ודף ה ע"ד ד"ה ואינון וכן בס"י פ"א סוף מ"י ופ"ג מ"ב אופן א' ובכל המקומות הללו אמר כי מכוסה הוא למעלה ממופלא ואולי ט"ס כאן ובמקום ומכוסה צ"ל ומופלא ובמקום ומופלא צ"ל ומכוסה אמנם לעיל מה ע"א אמר ג"כ כמו כאן (לש"ו).

[31] כתוב כי יד על כס, חסר א'. והנה אותו הא' שחסר הוא אור הכתר, שאמר האריז"ל (שער טנת"א פרק ז') כי א' הוא כתר, אל"ף פל"א, וכן הג' רישין עלאין כולם הם בא', אפס אין א"א כמ"ש הגר"א (בריש תיקון ע' קלח ע"א), וכן הוא ג"כ בפע"ח (שער העמידה בברכת בונה ירושלים פרק יט) ע"ש [כי אני ראשון ואני אחרון ר"ל אני שהוא מלכות שהיא ה' אחרונה גם הוא ראשון שהוא אין אותיות אני שהוא כתר] (דע"ה ח"ב קטז ע"ד), א' כתר, כי אל"ף הוא אותיות פל"א, והוא כתר שהוא מופלא ומכוסה, וכן הג' רישין עלאין שהם כללות הכתר דאצילות נקראו אפ"ס אי"ן א"א, שהם כולם בר"ת א', וכן נקרא כתר אויר, אור וי' גניז בה, והוא חכמה הכלולה בכתר, והוא אוירא עלאה, והוא ג"כ ר"ת א' (ביאורים ח"א פז ע"א). עי' דע"ה ח"ב קלד ע"ב שלישי תחתון$

[32] עי' יהל אור ח"ב לט ע"ד: אלף בכתר וכו' היפוכו של אלף פלא, במופלא כו'. ועי' מלואים אות (ד) עוד ד' דרכים בביאור ענין אלף פלא.

[33] והאלף הרי הוא עוד יותר נסתר, והוא אותיות פל"א, מופלא ומכוסה וכמ"ש הגר"א כ"ז בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע"א). וזהו שאמר שהם רמוזים באות א', ללמדינו על ההעלם שבהם, ולשלול מהם כל הבחנת תמונה ודמות ח"ו. וכן הוא ללמדינו על האחדות שבהם, כי הגם שאמרנו שהם זו"ן והם ב', הנה הם רמוזים באות אחד ובאות אל"ף שהוא אחד, גם מצד עצמו להורות על גודל האחדות שבהם, כי מה שאמרנו שהם שניים והם זו"ן הוא רק ע"ש הפעולה שיוצא מהם וכנודע, וזהו שאמר ואינון רמיזין באת א'. ואמר רישא וסופא י' י', כי הוא מורה ג"כ על עוצם האחדות שבהם, שהרי אינם מרומזים בבחי' שונות אלא רק בבחי' אחת הוא י' והיא י' (דע"ה ח"ב צב ע"ד).READ$

[34] עי' זהר ח"ב סח ע"ב, וז"ל היהל אור שם: ר"ל אוירא עלאה ברוחא דגניז בגוי', שמשם נאצל נקודת חכמה, כמ"ש בא"ז (רצב ע"ב) והאי אבא מרוחא דגניז בע"י. ועיי"ש בברית יצחק.

תיקו״ז חלק ה

הוא היא, ולכן אלו ב׳ תיבות, הוא היא, מורה על זו״נ נסתרים, שכל האותיות הן מאותיות נסתרים, והה״א מפני שהיא נרגשת יותר מהן[35], שמה בתחילה בתנועה ואותיות או״י נסתרים תחתיה. ופלא שמופלא מהכל. והתורה מתחלת בב׳ ונברא העולם בב׳, בראשית, שהוא ראשית הגילוי, ראשית חכמה [וכו׳@] (תהלים קיא י), ושם אין חשבון ומספר, דמספר מתחיל משנים, דבאחד אין מספר כידוע[36]. ושם הוא חד ולא בחושבנא (זהר ח״א מה ע״ב)[37], וכל הג׳ רישין כולן (בא׳) [כא׳@], שהוא יו״י[38], וא״ו הוא באוירא כידוע[39], והן מ״ש למעלה (קיג ע״א קלג ע״ב) **אור גניז וטמיר כו׳**, והוא גניז וטמיר במופלא ומכוסה, **וקדמון צח ומצוחצח**[40], הוא בג׳ מוחין דמ״ס[41], דשם הוא קמ״ץ, ר״ת

---

[35] עי׳ פרי עץ חיים שער חג השבועות פרק א, ז״ל, ודע, כי אותיות אהו״י, הם חיות גדול למועדי הוי״ה, אהו״י גופא שם קדוש, היוצא מן אהיה הויה, באותיות שהן פשוטות בלי שום כפל, ואלו אותיות שם כח שסערת הים נוחה מפניה, אם תכתוב חותם זה על תורן הספינה, לאותו צד שהרוח נושבות. ומספרן כ״ב, שכל אותיות התורה נחות ע״י, שאין לשום אות הברה שתנוח בה בכח הנקודות, אלא בשיתוף אחד מאותיות אהו״י בסתר או בגלוי. וכן ר״ת ״בראשית ״ברא ״אלהים ״את ״השמים ״ואת ״הארץ, שהוא פסוק ראשון דתורה גי׳ כ״ב, שלא נברא שמים וארץ, אלא בשביל כ״ב אתוון דאורייתא.

[36] עי׳ הר״י דמן עכו (ספר יצירה פ״א מ״ז): ולפני אחד מה אתה סופר, כי אין מספר באחד אחר שאין לו שני לא יפול תחת המספר.

[37] ז״ל: כתרא עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית.

תרגום: כתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני.

[38] **א** לאפוקי יו״ד. עי׳ ע״ח עקודים א׳ שיו״י היא אורות פנימיים ויו״ד היא אורות מקיפים. ועיי״ש שט״ז פ״ו: מזל הח׳ הוא סוד **א** שציורו יו״י, ומזל י״ג צורתו **א** יו״ד, וכו׳ א׳ שצורתו יו״י הוא באבא, וא׳ שצורתו יו״ד באמא, , ע״כ. ועיי״ש של״ט פ״א: כמו שהאיש נותן מ״ד לאשתו, ונמשכין מן המוח שלו, כן ג״כ מן האשה מן מוח שלה יורדין מ״נ ברחם שלה, ומאלו מ״נ ומ״ד הנמשכין מן המוח של הנקבה והזכר, מהם ממש נוצר הולד, שהם הנשמות. ואלו הם סוד ב׳ יודי״ן שיש בצורת א׳, כי י׳ עלאה הוא מוח זכר, וי׳ תתאה מוח נוקבא, ואות ו׳ בנתיים הוא חד פריסא דאתפרס הנזכר בזוהר (ח״א סה ע״א). וי׳ עילאה מ״ד ויורדין עד ההוא פריסא שהוא ו׳, וי׳ תתאה הוא מ״נ ועולין לגבי ההוא פריסא, ועיי״ש פ״ה: כל בחי׳ אותיות דאלפי״ן שהם מהבינה ולמטה, צורתן יו״ד במלואה כזה **א**, ומן הבינה ולמעלה צורתם יו״י כמ״ש בתקונים. ועי׳ מלואם ואת (ה).

[39] $אולי הערה הקודמת?

[40] ג׳ בחי׳ בא״ק שהם כולם שמות ע״ב והם כולם נעלמים. והנה הם בבחי׳ הג׳ צחצחות העליונות אשר הם למעלה מהכל, והם אור קדמון צח ומצוחצח כמ״ש בתיקונים (תיקון ס״ט קלג ע״ב) וכן הרמ״ק ז״ל בפרדס שער הצחצחות פ״א בשם רב האי גאון. והנה הם ישנם בכל עולם ועולם, ובענייניו הנה הם הג׳ בחי׳ ע״ב הנזכרים, אשר הם למעלה גם משורשים העיקרים דהאח״פ וכנז׳. (דע״ה ח״א כג ע״א), הרצון והמחשבה וההרהור שבו כנ״ל פ״ג, [ואלו הג׳ גילויים הם בסוד אפס אין א״א, וכן רדל״א עתיק (כי רדל״א הוא הג״ר שבו ועתיק הוא הז״ת שבו [ע״ח מלכים ח׳]) א״א, וכן הם הג׳ צחצחות העליונים הכלליים, וכן סוד הג׳ רישין הכלליים והשי״ת יכפר, וע׳ בהגר״א בתיקונים ריש תיקון ע׳ דף קל״ח ע״א, ובתז״ח דף נ׳ ע״א ד״ה בריש [כמו באדם המחשבה שרוצה לעשות הדבר, והרצון הוא קודם למחשבה, וקודם להם התחלת הרצון כשמתעורר לחשב, והן ג׳ ראשונות כתר הוא התחלת הרצון, והוא סתום מאד שנעלם אפי׳ מאדם עצמו, וזהו בריש הורמנותא, הוא תרגום של רצון, והוא בעולמות אדם קדמון שהוא כתר של ד׳ ד׳ עולמות אבי״ע בסוד ד׳ פרצופין, לכן נחלק לשתי בחינות שבכתר ע״י וא״א, וכן כאן אויר קדמון, ואדם קדמון, שכתר נקרא חכמה קדומה כמ״ש לקמן (ע״ו ע״ב) ע״ש, ואמר דמלכא שכתר הוא מלכות של עולם שלמעלה בכל עולם.] והנה כל אלו הג׳ גילויים הראשונים הנה הגם שאנו קוראים אותם בשם גילויים, אך אינם גילויים אלא רק בערך אמיתתו הנעלמה ית״ש אשר למעלה, ובערך זה הוה בחי׳ א״ס והעולמות דא״ס ג״כ מכלל הגילויים וכנ״ל פ״ג, אבל באמת הנה הם אינם גילויים ממש כלל מאחר שהם רק בבחי׳ מחשבה ורצון, ובא״ס עצמו ית״ש אשר אין בו שום תפיסה כלל בשום אות ונקודה, וא״כ הרי הוא נעלם מכל העולמות שלמטה בתכלית ההעלם, וכן גם הקו וצמצום ואדם קדמאה שהם מהעולמות דא״ס הם כולם טמיר ונעלם מופלא ומכוסה (הקדו״ש טז ע״ב), א׳ הוא מרמז על הג׳ רישין עלאין, שהם הג׳ צחצחות העליונים, הנקראים כולם בא׳, שהם אפ״ס אי״ן א״א, ע׳ הגר״א בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע״א) ע״ש. וכן הוא מרמז הא׳ ג״כ על הג״ר הנקראים כולם בא׳, והם א״א אבא אימא. ואות ז׳ הוא מרמז על ז״א, וכן על זו״ן שהם הז״ת. וכאשר מתייחדים הג׳ רישין עלאין והג״ר ומתגלים בהז״ת שהם הזו״ן, הנה נעשה ונרשם מלת ״אז״, שהוא היחוד והגילוי אות א׳ בז׳, הג״ר בהז״ת (דע״ה ח״ב קלד ע״ב).

[41] חב״ד הפרטי דמו״ס??

תיקו"ז חלק ה

הנ"ל, והן נגד ג' דרגין דכלילין כולא, והן ג' הויות כמ"ש בא"ז (רפח ע"ב)[42] **וע"ז נאמר** (ישעיה נח יא) **והשביע בצחצחות נפשך, צח וצחות**[43], ועי' מ"ש למטה (קמ ע"ג[44]):

האות ב' היא שני אלפים שהיתה תורה טמונה בחיקו, "שעשועים יום יום". ג' גומלת ומגדלת, והיא האם העליונה, גומלת חסד עם הספירה הרביעית, שהיא ד'.	**את ב' איהו שני אלפים דהוה אורייתא טמירא בחיקו שעשועים יום יום**[45] (משלי ח ל) **ג' גומלת ומגדלת ואיהי אימא עלאה גומלת חסד עם ספירה רביעאה דאיהי ד':**

את ב' איהו כו' - ר"ל, חכמה ב' דבראשית, התחלת התורה שמשם התורה, כ"ב אתוון וי' נקודות, כמש"ל בספר יצירה (פ"א מ"א) בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו'. והוא **ב' אלפים שנה כו'**, ועי' בתז"ח פ' ואתחנן[46] (מו ע"ג)[47] **ענין ב' אלפים**[48]: **ג' גומלת כו'** - דהיא אם הבנים, וינקא להו, ואשקי ליה

Commented [04]: ???

---

[42] עי' מלואים אות (ו).

[43] עי' זהר ח"א רכד ע"ב: תנא בתרין קשורין אתקשר נפשא בכל ריש ירחא ושבתא בקשורא דרוחא די בין ריחי בוסמין דבגנתא דעדן דארעא ומתמן אזיל ושאט ואתקשר עם רוחא בנשמתא דצרירא בצרורא דחיי ומתרויא ומתזנת מאינון זיוין יקרין דהאי סטרא ודהאי סטרא הדא הוא דכתיב (ישעיה נח יא) ונחך יהו"ה תמיד תמיד דייקא והשביע בצחצחות נפשך מהו בצחצחות אלא צחותא חד כד אתקשר ברוחא דבגנתא דלתתא צחותא דלגו מן צחותא כד מתקשרן בנשמתא דלעילא בצרורא דחיי והיינו בצח חד צחות תרין דאינון לעילא לעילא ביקירו דנשמתא וודאי כלומר וצחצחותו (צח צחות) מאן ירית דא נפשך נפשך ממש זכאה חולקהון דצדיקייא:

תרגום: $

ביאור: צחות תרין - מה שהיה לנשמה ומה שנתוסף לה בשביל הרוח (אור יקר). עי' ע"ח שער עתיק פרק ה'.

[44] ואפשר שהוא קלח ע"ג, וצ"ע.@

[45] צ"ע בדבר של שעשועי תורה. ועלה בדעתי שההפך של שעשועי תורה הם הכרחי. וב' אלה הם כתר ומלכות, ולכן לעתיד לבא הכל יהיה ברצון בלי סוף, שאז יהיה גילויים של הג"ר וכאן עיקרו דרך הכרח של קבלת עול מלכות שמים, והמעלה הגדולה כאשר מתחברים יחד האנ"י של מלכות והאי"ן של הכתר.@

[46] *##LO NIRA LIאולי בהר (&): ואלין אינון תרין אלפין שנין דקיימא אורייתא עד לא איברי עלמא כדין עאל אורייתא נקודה סתימא באמצעיתא ואשלים להאי סטרא ולהאי סטרא ואשתכחו להאי סטרא תלת נקודין ולהאי סטרא תלת נקודין:

תרגום: ואלו הם אלפיים השנים שעמדה תורה טרם נברא העולם ואז נכנסה התורה שהיא הנקודה הנסתרת באמצע ומשלימה את הצד הזה ואת הצד הזה ונמצאו לצד הזה שלש נקדות ולצד הזה שלש נקדות.

[47] מו ע"ג: בההוא פשיטו ההוא פשיטו מדיד בעיגולא ועביד קשרא מההוא קשרא דלעילא עד האי פשיטו תרי אלפי אמין לסטר ימינא ותרי אלפי אמין לסטר שמאלא ותרי אלפי אמין לכל סטר עיגולא דשארי מדיד ועביד קשרא כדקאמרן בתחום תרי אלפי אמין גו משחתא מתפשט מגו נקודה דקיימא בין שאר חיילין ומדיד תרי אלפי מילין לכל סטר:

שארי בההוא עיגולא אלף ותשע מאה זרתין ופלגא בההוא פשיטו שארי ומדיד בעיגולא ועביד תרין קשרין משירותא דא עד סופא דהאי מדידו:

בגין דאתר דא לא קיימא ברבועא יהו"ה דא משחתא דפשיטו דנפקא מגו קשרא עילאה ברזא דבוצינא שארי בעיגולא ומשיך ונטי לתתא עד סטרא דקשרא לתתא אהדר ומדיד מסטרא דא לסטרא דא בגו עומקא דההוא עיגולא ולא קשיר קשרא

תרגום: באותו התפשטות, התפשטות הזו היא מדידה בעיגול, ועושה קשר מהקשר העליון, עד התפשטות זו שני אלפי אמין לצד ימין, ושני אלפי אמין לצד שמאל, ושני אלפי אמין לכל צד העיגול ש[בו] מתחיל המדידה ועושה קשר כפי שאמרנו בתחום שני אלפי אמין, תוך החוט@ מתפשטת מתוך נקודה שעומדת בין שאר החיילים@, ומודד שני אלפי מילין לכל צד.

מתחיל באותו העיגול אלף ותשע מאות זרתין וחצי, באותו התפשטות מתחיל ומודד בעיגול ועושה שני קשרים, מהתחלה זו עד סוף המדידה הזו.

מפני שהמקום הזה אינו קיים ברבוע, יהו"ה, זה חוט@, שיוצא מתוך הקשר העליון בסוד הנר המתחיל בעיגול, וממשיך והוטה למטה עד צד הקשר התחתונה, חוזר ומודד מצד זה לצד זה מתוך עומק של העיגול ההוא, ולא מקשר קשר.

תיקו"ז חלק ה

תדיר[49], כמ"ש (איוב טו טו) **ושמים לא זכו בעיניו**[50], (משלי ג יט) **כונן שמים בתבונה: גומלת כו' דאיהי ד'** - ר"ל, מלכות, דאיהי רביעאה לכל תלת (לעיל ה ע"ב) ואיהי רביעאה לג"ר, כנ"ל בסוד עטרת בעלה (משלי יב ד). את (רביע) [רביעאה@] דשמא קדישא, ואמר **דאיהי ד'**, ר"ל שהיא נקראת אות ד' ע"ש שהיא דלה ועניה, דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפא ע"א), **ואמרו** (שבת קד ע"א) ג"ד גמול דלים, והוא כמ"ש כאן, ואמר כאן ב' דברים, א' גומלת ומגדלת, ב' גומלת חסד כו':

ית"ץ י' חכמה ת' תפארת צ' צדיק ומי הוא חכמה י', כאן זו חכמת שלמה.	ית"ץ י' חכמה ת' תפארת י"ץ **צדיק ומאן איהו חכמה י' הכא דא חכמת שלמה:**

(י) [ר"י הוא@] חכמה - דכל יו"ד היא חכמה, אלא דכאן חכמת שלמה, והיא נאצלת קודם בעלה, בסוד ד"ו פרצופים[51], ד' ו', ולכן כל השם הוא כסדר הע"ס ות"ת כולל אבהן וצדיק בנין:

א' אמון מופלא, רקים וצייר ציור בהיכל של אדם הראשון של כל הקדומים, שיש אדם ויש אדם. יש אדם שאין ספירה שלא נקראת אדם, אבל אדם הראשון העליון של כולם, כתר עליון, סתום וגנוז. נסתר כל	א' אמון מופלא רקים וצייר **ציורא בהיכלא דאדם קדמאה דכל קדומים דאית אדם ואית אדם אית אדם דלית ספירה דלא אתקריאת אדם**[52] **אבל אדם** [ס"א עלי'] קדמאה עלאה דכלהו[53] כתר עליון סתים וטמיר[54] סתים דכל

Commented [05]: נוסח

---

[48] מט ע"ב ד"ה תרין אלפי שנין כו' - שהן חו"ב ועולם חסד יבנה ב' אלפים אלף חכמה אלף בינה כידוע ור"ל שכל ספירה נוהג אלף שנה שעליו ישוב כל המאמר ובחו"ב כלילן כל הו"ק שהן כל הו' אלפים שנה כמש"ל לכן ובה אחזי לאדם כו':
פרלמ אמר מו ע"ג: א משחתא קדמאה לימינא בההוא פשיטו ההוא דנפקא מגו קשרא ההוא דקאמרן וההוא פשיטו איקרי בוצינא זעירא וקיימא למשחתא דכמה שייפין לחברא לון כחדא ולקשרא לון בקישורא חדא בההיא משחתא דלעילא למהוי כלא ברזא דמשחתא חדא אתפשט ההוא פשיטו לימינא ועביד משחתא שארי גו עיגולא מדיד אלף בההוא פשיטו ההוא פשיטו מדיד בעיגולא ועביד קשרא מההוא קשרא דלעילא עד האי פשיטו תרי אלפי אמין גו משחתא מתפשט מגו נקודה דקיימא בין שאר חיילין ומדיד תרי אלפי מילין לכל סטר שארי בההוא עיגולא אלף ותשע מאה זרתין ופלגא בההוא פשיטו שארי ומדיד בעיגולא

[49] אשקי היא השפעה בגדלות עי' לעיל יט ע"א וינקא הוא בקטנות עי' אד"ז

[50] עי' ע"ח (שי"ד פ"ד): כבר בארנו כי מן יסוד דעתיק (נ"א א"א) יוצא הבל ונחלק ב' ראשים לאו"א והנה ראשם דאו"א מגיעין עד דיקנא דא"א דבמזלא אתכלילין ולכן אין האורות שלהם צריכין לחזור בסוד אור חוזר ממטה למעלה דרך השערות כמו ג"ר דא"א ואמנם כוונתם לתת מוחין אל בניהם זו"ן מחמת חשקם ואהבתם אל בניהם בסוד ושמים לא זכו בעיניו כי ז"א נקרא שמים לא זכו בעיניהם של או"א ותמיד נראה להם שעדיין צריך תיקון יותר ולכן מתקנים אותם תמיד ומנחילין להם עטרות שז"ס בורא שמים ונוטיהם והאור שהיה ראוי לעלות וליצא דרך השערות יורדין למטה להיות מוחין לזו"ן לכן או"א הם חלקים בלא שערות לא כמו א"א וז"א כי השערות הם תכליתן לאור המקיף כנודע וכיון דאתכלילין במזלא המקיף אותן אין להם צורך לשערות שלהם לכן יורדין האורות ההם להיות מוחין לזו"ן ונשארים הם חלקים בלי שערות וסוד השערות שהם לבחי' או"מ הוא סוד ואחר עורי נקפו זאת פי' כי השערות היוצאין מאחורי העור מבחוץ הם בחי' המקיפים וזהו נקפו:$
עי' זהר ח"א רז ע"א הוב"ד במלואים אות (לב).

[51] עי' ברכות סא ע"א: אמר רבי ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקדוש ברוך הוא באדם הראשון שנאמר אחור וקדם צרתני. ועי' לעיל מ ע"ב שזה ד' וו'. ולעיל קכ ע"א: ה' אתפלג לד"ו פרצופין ד"ו ד' ארבע רגלין דכרסיא ו'.

[52] שם אדם הרי נקרא בו כל עולם ועולם מכל העולמות כולם, כגון אדם דאצילות, ואדם דבריאה, ואדם דיצירה, וכן אדם דעשיה כנודע (כללים ח"א עד ע"א), כל אור פרטי הוא בחי' אדם (שם ע"ב).

[53] יש לכל עולם ועולם שם המיוחד לו בפנ"ע, כגון אצילות בריאה יצירה עשיה, משא"כ העולם דא"ק אין לו שם מיוחד כלל, [ואין לומר כי הוא ע"ד אדה"ר שנקרא בשם אדם סתם שהוא ג"כ רק שם כללי, ומשום שהוא הכולל לכל האנשים כולם וכולם יצאו רק ממנו, כי האמת הוא כי לאדה"ר היה השם אדם לשם פרטי ג"כ, אשר הוא שייך רק אליו, כי רק הוא אשר נלקח מן האדמה ממש.] אך בדברינו הנ"ל הרי ניחא היטיב, כי הרי כל שם אשר לכל עולם הנה הוא לפי תכונתו ומעלתו, שהשם אשר נקרא בו הוא מורה על מדרגתו אשר נבדל בו מזולתו, ועל זה הוא ג"כ השם דאדם קדמון אשר הוא על עולמו כולו בכלל, כי הוא מורה שלא נמצא בו תכונת אדם אלא רק בכללותו דוקא. והיינו כאשר נצרף

הנסתרים, עילת העלות, קדמון לכל קדומים. בשביל האדם הקדמון הזה נאמר בעלת העלות "ואהיה אצלו אמון", ולאותו קדמון אמר "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", אתה נתת את כל הציורים וכל הדמויות וכל התקונים הנסתרים, וכל אברי של כל המינים, ואתה (ואני) נתת בו כח שהִפְרִתִי (שיַפֵּר)@ בו, שאם לא נתתי לו שֶׂכֶל@, הרי אינו יכול לדעת את אמונתי, ובזה יהיה שולט על כל צבא השמים והארץ והים, זהו שנאמר "וירדו בדגת הים וגו'".	סתימין עלת העלות קדמון לכל קדומים בגין **האי אדם** קדמון **אתמר** בעלת העלות[55] (משלי ח ל) **ואהיה אצלו אמון**[56] ולההוא קדמון **אמר** (בראשית א כו) **נעשה אדם בצלמנו כדמותנו אנת יהיב** כל ציורין וכל דיוקנין וכל תקונין סתימין **וכל אברין** דכל מינין **ואנת** (נ"א **ואנא**) **יהיב חילא ביה דאשתמודענא** (דישתמודע)[57] **ביה דאם לא יהיב ליה** שכל **הא לא יכיל** למנדע **אמונה דילי ובדא יהא** שליט על כל חילי **שמיא וארעא וימא**[58] הה"ד (בראשית א כו) **וירדו** בדגת הים וגו':

א' אמון כו' - עתה חוזר לפרש בפרטיות: **בהיכלא דא"ק כו'** - ר"ל, בכתר כמו שמפרש והולך, ור"ל שהיכל ראשון, שהוא דאימא כנ"ל, כולל ד' היכלין[59], ג"ר ודעת כידוע בכל היכל שביעי, והוא ד' רגלין דכסא, וששה היכלות דלמטה שית דרגין, והן ג' אותיות ראשונות כנ"ל, וג' אחרונות הן סוד הדעת כולל ו"ק, שורש לשית היכלין שתחתיו כידוע, שזהו סוד הדעת, ולפי שהדעת נכלל

את כל חלקי עולמו כולו כל חלקיו זה עם זה, אז דוקא הנה נמצא בו בכללות כולם יחד תכונת אדם שלם, אבל זולת כללות כולם יחד לא נמצא בו מתכונת אדם מאומה (כללים ח"א עד ע"א).

[54] א"ק הוא הגילוי השלישי לאחר אור א"ס וצמצום וקו (הקדו"ש טז ע"א).

[55] אולי צ"ל בעלת על כל העלות (כללים ח"א מח ע"ג).

[56] ר"ל שא"ק אמר שהוא היה אמון אצל עלת על כל העלות, כי ע"י א"ק נעשה הכל, ובו הוא שורש הכל, וא"ק הנה הוא הגילוי הראשון שנתגלה מהקו דא"ס. וזהו שאמר הזוה"ק דענינו "כד מדיד משיחא", ר"ל כאשר נתגלה מהקו השורש דעשר ספי' שהם בבחי' מדה, והוא הגילוי דא"ק כנז'. "משיחא" הוא לשון מדידה, וכן הוא מלשון משחת קודש, שמתרגם משח רבות קודשא, כי א"ק הוא משח רבות קודשא מהקו דא"ס. והנה בא"ק עביד גוונין לאנהרא לגו, הכוונה הוא על עולם העקודים, שהוא אורות דהאח"פ הנמשך מא"ק, והם שורשי האצילות כמ"ש הרב באח"פ (ריש פרק א). וזהו שאמר "עביד גוונין", כי בעקודים מתנוצצים ומבהיקים האורות דשרשי האצילות, וזהו שאמר לאנהרא לגו, כי האצילות נקרא בתי גואי, כמ"ש בפ' שמות (דף יח ע"א), ונעשה בעקודים הגוונין שהוא זוהרי אור לצורך פעולת האצילות (כללים ח"א מח ע"ג).

[57] "לכל מינין ומנת (נ"א ומנא) יהיב חילא ביה לשתמודענא (דישתמודע)" נמחק בכתיבו, ובמקומו מיתא "וכל גוונין ומנת יהיב חילא דישתמודע".

[58] ימא (לפ"ל), וכלן תוקן על פי רבינו).

[59] $עי' עץ חיים (שמ"ו פ"א): דרוש מעוט הירח ודרוש הכסא ובו יתבאר מאמר ר"מ בפ' בא דמ"ג וז"ל ולבתר עביד משמשין לאילין מאנין כורסייא בד' סמכין ושית דרגין לכורסייא הא עשרה וכולא איהו כורסייא ע"כ. והדברים תמוהים כי אם מספר רגלי הכסא הם ד' ודרגין דיליה הם ו' הרי י"ס א"כ מהו הכסא עצמו אבל הענין הוא דע כי כל עולם ועולם מאבי"ע הוא בחי' י' ויש בו בחי' י"ג ג"כ והנה בריאה יש בה י"ס והם הנקרא שית דרגין לכורסייא שהם ו' היכלות שיש מלבנת הספיר עד היכל הרצון וד' רגלין דכורסיא הם בהיכל ק"ק ואלו הד' רגלין הם ההיכל ז' דבריאה והנה היכל זה כולל ד' היכלין כחב"ד דבריאה ואלו הן ד' רגלין דכורסייא. ואמנם אע"פ שהם ד' רגלין אינן נחשבין במנין רק במספר ג' היכלין שהם כח"ב לפי שהדעת שהוא הד' אינו עולה במנין כי הוא נעלם מאד בין חו"ב ונודע כי אמא מקננא בכורסייא בג' ספיראן דבריאה והם ג' אורות שירדו מאמא מקננא בג' ספיראן והם נשמה דבריאה הנקרא כסא הכבוד ואלו הג' אורות שהם הכסא נקרא ק"ק קו

ועי' שעה"כ (קדיש א): נקרא ארבע רגלין דכורסי' והרי נשלמו י"ס דבריאה. האמנם ענין הכסא הוא ענין ג' אורות שנמשכין ויורדין מן אימא דמקננא בכורסי' בג"ס כנז' בתיקוני' ואותם השלש אורות הם נשמת הבריאה והם הנק' כסא הכבוד והם נקראים קודש קדשים קדש חד קדשים תרין הא תלת ואלו הג' אורו' הנז' הנק' קה"ק מקננא ומתלבשן בזה ההיכל העליון דבריאה הכולל ד' היכלין בתוכו הנקרא ד' רגלין דכרוסייא כנז' וע"כ נק' ההיכל הזה קה"ק ר"ל בהיכל שבו מתלבשין ג' אורות עליונין הנקרא ק"ק והרי נתבאר כי עולם הבריאה עצמו הוא עשר היכלות הנז' והג' אורות עליונים שהם נשמה להם הם הנק' כסא והרי איך הבריא היא עשרה והיא י"ג והבן היטב כל זה:

תיקו״ז חלק ה

מג״ר, כן נתחלק לג׳ {קלח ע״ב} אותיות שכוללין ז״ת, דו״נ וצדיק מכריע בינתים, שע״ז הולך בתלת תלת, ספר וספר וסיפור (ס״י פ״א מ״א). ולכן (@לא) מפרש רק הג׳ אותיות בג׳ היכלין דהיכל זה, וכמש״ל למטה **עד הכא א׳ מן אב״ג מאי ב׳ כו׳ ג׳ כו׳,** (@דכאן) [וכאן] הוא היכל הכתר, ואמר **קדמאה דכל קדומים,** משום דחו״ב הן ג״כ קדומים לעולם אלפים שנה, קדומה לעולם חסד יבנה. ואמר **דאית אדם כו׳** - ר״ל דלכן (@א׳) [אור/אמר@] דא״ק, דא׳ מורה על אדם, ושם הוא אדם, אע״ג דכל ספירה נק׳ אדם מ״מ, הוא אדם קדמאה[60]. ואמר כתר עליון[61] דיש שאר כתרים, כמו כתר דז״א ושאר פרצופים, וכמ״ש בריש אד״ז (רפח ע״א) **רישא עילאה ע״ק סתימאה דכל סתימין רישא דכל רישין,** והוא כולל ג׳, ג׳ רישין, גולגלתא ואוירא ומ״ס, ונגד זה אמר **כתר עליון סתים וטמיר[62],** כסדר. ועוד למעלה למעלה רדל״א כולל ג״כ ג׳, שכל רישא כולל ג׳, שלכן אמר שם ג׳, **דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע כו׳,** ונגד זה אמר כאן, **סתים כו׳ עלת כו׳ קדמון,** והוא מלמטה למעלה, והבן מאד: **בגין האי אדם קדמון אתמר בעלת כו׳** - ר״ל, דאדם קדמון דהוא הכתר אמר (משלי ח ל) ואהיה אצלו, ר״ל אצל עילת העילות אמון, כמו שמפרש והולך **דעלת העלות אמר לא״ק נעשה כו׳,** נמצא דהוא האומן. וכל פ׳[63] זה על היכל זה, ״ואהיה אצלו אמון״ בכתר, ״ואהיה שעשועים יום יום״, בחו״ב דכלילין כחדא, אע״ג דאמר בחכמה נכלל ג״כ הבינה דלא מתפרשין (זהר ח״ג ד ע,א), וזהו ב׳ פעמין ואהיה, כמ״ש (שמות ג יד) אהי״ה אשר אהי״ה. משחקת כו׳[64] הוא הדעת, שעליו נאמר (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו. ועי׳ בפרשת שמות (יא ע״ב)[65]. וכל השמחה ושעשועים, הכל בו וכמ״ש במדרש הנעלם פרשת תולדות (קלד ע״א)[66]. ואמר ג׳ דברים: משחקת לפניו בכל עת, הוא במקומו, וזהו

---

[60] עי׳ ביאורים (י ע״ג):יש אורות הרבה שהם למעלה מהא״ק, אלא שהם אינם מכונים בשם אדם כלל, כי למעלה מהא״ק אין שום גילוי לתכונת פרצוף אדם כלל, ולכך נקרא הוא בשם אדם קדמאה, כי הוא הגילוי הראשון לבחי׳ אדם, אבל ישנם באמת אורות רבים ונשגבים אשר הם למעלה ממדרגת א״ק.

[61] עי׳ הקדו״ש טז ע״ב לעיל הערה 40. אך רישא תליתאה שהוא המ״ס הוא א״א והוא הנקרא בשם כתר עלאה, ע׳ תיקונים (סוף תיקון כ״ב עו ע״ב), וע׳ הגר״א ריש תיקון ע׳ (קל״ח ע״א). וכן הוא כ״ז ג״כ בא״ק, שבחי׳ המ״ס שבו הוא הא״א שבו, ועל זה אמר כי הע״ב הוא במוחין דיליה נגד א״א, ור״ל על המ״ס שהוא מוחא חדא דכליל תלת. אך מה שאמר שהוא נגד א״א ואבא, וכולל את אבא ג״כ בהמ״ס, הרי זה הוא לכאורה קשה מאד, כי הרי באצילות הנה לא נכלל אבא עם א״א בהמוחין כלל, כי מקומו של אבא הוא רק מהגרון עד החזה, והוא נכלל במזל עליון כנודע (ע״ח או״א א) (דע״ה ח״א ח ע״א).

הרישא תליתאה, מ״ס, הנה הוא הנקרא בשם א״א שהוא הכתר הכללי, אשר גם הוא לא נתפס בשם כלל אלא רק שהוא מרומז בקוצו של י׳ (ע׳ שער דרושי אבי״ע פ״א ובתיקונים להגר״א ריש תיקון ע׳ דף קל״ח ע״א) ומתחיל הד׳ שמות עסמ״ב רק מהגרון ולמטה, שע״ב ס״ג הם או״א ומ״ה ב״ן הם זו״ן. אמנם כאשר שאנו מבחינים את התחלת הגילוי גם מא״א, ומשום שהרי גם הוא נתגלה עכ״פ בהי״ג ת״ד שבו, שהם הי״ג מדות הרחמים אשר בהם מתקיים העולם גם בדור שכולו חייב רח״ל, והרי יש גילוי עכ״פ גם לא״א ג״כ, הנה נבחן גילויו דא״א שהוא המ״ס בשם ע״ב, והאו״א אשר הם מהגרון ולמטה הנה הם רק בשם ס״ג נגדו, כי א״א הוא רחמים פשוטים, משא״כ או״א שמהם יצא הזו״ן שהם חד״ר, ולכן נבחנים שניהם רק בשם ס״ג (דע״ה ח״א ט ע״ג).$

[אמנם דע כי מה שאמרתי לעיל בסמוך שהכתר העיקרי דכל תחתון הוא רק מהטבור ולמטה דהעליון, כוונתי הוא כי הגם שבפרטיות הנה יש ד׳ בחי׳ בכתר, שהם רדל״א גלגלתא אוירא ומ״ס, והתחלתם הוא זה למעלה מזה עד התחלת הז״ת דהעליון וכנ״ל סי׳ ג׳, ואלו הד׳ נכללים בג׳, כי גלגלתא ואוירא הם חד, שהם שניהם הרישא חוורא, ואלו הג׳ הם נקראים אפס אין א״א, ע׳ הגר״א בתיקונים (תחילת תיקון ע קלח ע״א), והרי יש כמה בחי׳ בכתר (וכן הוא בהכתר דכל פרצוף), אשר הם זה למעלה מזה בהת״ת דהעליון וכנ״ל סי׳ ג׳. עכ״ז הנה הכתר העיקרי הוא רק המ״ס, כי הוא התחלתו בגלוי, אבל העליונים ממנו הם התחלתו בהעלם, כי למעלה מהמ״ס הם כולם נעלמים, ושם הוא האור הגנוז, והתחלתו בגלוי הוא רק המ״ס, והוא העיקר הנקרא בשם א״א, והנה הוא מהטבור ולמטה דהעליון עד סוף הגוף, ולכן אמרנו כי הכתר העיקרי דכל תחתון הוא רק מהטבור ולמטה דהעליון ודע זה.] (דעה ח״ב צח ע״ד).

[62] עי׳ לעיל הערה 54.

[63] פסוק?@

[64] משלי (ח לא): משחקת בתבל ארצו ושעשעי את בני אדם.

[65] עי׳ מלואים אות (ז).

[66] עי׳ מלואים אות (ח).

תיקו"ז חלק ה

לפניו[67] בג"ר, דהם נק' לפניו. ואמר "בכל עת", דשם לא מתפרשין לעלמין[68], והוא חידו תדיר, זיווגא תדיר, דלא פסיק. "משחקת בתבל ארצו", בנוק'. "ושעשוע(@י) את בני אדם", בדכורא, שהן ארץ ואדם, כמ"ש בפ' ויגש (רה ע"ב)[69] ובפ' אמור ([70])[71] וש"מ. וכמ"ש (ישעיה מה יב) **אנכי עשיתי ארץ** ואדם עליה בראתי, והן ו' אותיות הנ"ל, ואהיה כו' א', ואהיה כו', יום יום (@ב', ג') [בג'@] משחקת לפניו בכל עת, צדיק דנק' נהר על שמו[72], וכן ידע[73], וכולו נכלל בו, וכל שרשו ואצילותו משם, וכן פעולתו, לזה משחקת כו' ושעשועי (י' ת'@) [ית"ש@]: **אנת יהיב כו'** - דהוא אדם קדמון, הראשון שנצטייר בציור אדם, ולכן **יהיב כו',** וע"ל (קלב ע"ב קנה ע"ב) **אשכחנא כו',** ומ"מ כלן כלילן בראשון, דהוא כולל תלת, ועי' בריש אד"ז (רפח ע"א)[74]: ***וכל אברים וכל גוונין ואנא יהיב חילא דישתמודע ביה דאם כו'** - כצ"ל, וע"ש (קלב ע"א קנה ע"ב – קנו ע"ב) דתלת אדם[75], מנהון ג', שרטוטין וציורין וגוונין, והכל בהיכל הזה, כמ"ש למטה **ג' תלת דיוקנין כגוונא דאדם דבריאה כו',** ונכלל באדם הזה בתחילה כנ"ל. ואמר ה' דברים נגד ה' אותיות דשם זה, שנכלל הכל בא"ק ציורין ודיוקנין ותיקונין סתימין, ג"ר אב"ג, אברין בצ', דביה רמ"ח אברים[76], וע"ל ריש תיקון ל"ט (פח ע"א). וגוונין בת' וכמש"ל (קלב ע"א קנו ע"ב) **ודא תפארת שפירו דכלא כו'.** ונגד יו"ד, חכמה, הוא שכל, דעלת העלות יהיב דבגיני' נחית עלת העלות, וכמ"ש בז"ח (פה ע"ב תז"ח לט ע"ד)[77] **א"ר אלעזר כו' א"ל אין דההוא א"ק הוה בני**

Commented [06]: לבדו ק נוסח

---

[67] עי' ע"ח שער טו פרק ג: בינה נקרא מלפני ה' שהוא יותר פנימי מן הוי"ה, אבל המלכות נקרא לפני ה' שהוא לפניו של הת"ת, ועי' עוד זהר תרומה קע ע"ב.

[68] עי' מלואים אות (ז).

[69] עי' מלואים אות (ט).

[70] רפלמ אמר צג ע"ב$

[71] עי' מלואים אות (י).

[72] עי' זהר ח"ב רי ע"ב ולעיל טו ע"א, סה ע"ב.

[73] יע' לעיל ו ע"א: דעת איהו יסוד ביאור רבינו: דכל ידיעה ביסוד, כמ"ש (בראשית ד א) והאדם ידע כו', וכל יסוד הוא דעת של פרצוף שלמטה כו', ע"כ. ועי' לעיל פא ע"א ד"ה ביה איהו ז"ל, והכל אחד, כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א'.

[74] עי' מלואים אות (יא).

[75] בי"ע.

[76] CHECK TIKUN LAMED TES$

[77] ז"ל בשלימות: א"ר אלעזר ומה עמל הוה לעילא וחסרונא דמזונא א"ל אין דההוא אדם קדמון הוה בני עלמין ומחריבן בגין דעילת העילות לא הוה משתתף תמן בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוקבא דיליה ובג"ד אמר נעשה אדם דאיהו נוקבא ואשתתף תמן דאיהו לא שרייא אלא באתר שלים.

לבתר נחית למוחא דאיהו חכמה ואמר נעשה אדם דמוחא איהו חד ואתפלג לד' מוחין הא חמש ותרין כנפי ריאה ותרין כוליין דאתחשיבו עמיה מלגאו הא תשע ואמר נעשה אדם דא לבא דיהא שלימו דכלא.

ולבתר נחית לגופא ואמר נעשה אדם דגופא עליה צואר וקנה וושט הא תלת וגוף ותרין דרועין הא שית וברית ותרין שוקין הא תשע נעשה אדם עשירית לכלא דא נוקבא בכל אתר נוקבא דא שכינתא תתאה איהי שלימו דעילאין ותתאין והכי אזיל בכל אבר ואבר ובכל ספירה וספירה ואמר נעשה אדם עד דאתכללת שכינתא בכל ספירה ובכל אבר.

בההוא זימנא דאשתלימו כל איברין בה כל חד לעשר כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א לבתר נחית לארבע חיוון דאתנטיל מינייהו אדם דאינון יהו"ה ואמר נעשה אדם למהוי [פה ע"ג] שכינתא כלילא מכל סטרא והכי נחית לתתא לכל צבא השמים ואמר נעשה אדם והכי לתתא כבני נשא ואלעזר ברי נקוט האי כללא בידך דבכל אתר דלית שכינתא תמן לית שלימותא תמן ועילת העילות לא שרייא תמן ובג"ד איהו ב"נ פגי' בלא נוקבא ולא שריא קב"ה עליה א"ר אלעזר וכל חברייא דתמן אלו לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די.

תרגום: אמר רבי אלעזר ומה עמל היה למעלה וחסרון של מזון אמר לו כן שאותו אדם קדמון היה בונה עולמות ומחריבן משום שעלת העלות לא היה משתתף שם משום שעד עכשו לא היה שלם עם נקבתו ומשום זה אמר (בראשית א) נעשה אדם שהוא נקבה והשתתף שם שאינו שורה אלא במקום שלם.

אחר כך ירד למח שהוא חכמה ואמר נעשה אדם שהמח הוא אחד ונחלק לארבעה מחים הנה חמש ושני כנפי ראה ושתי כליות שנחשבות עמו מבפנים הנה תשע ואמר נעשה אדם זה הלב שיהיה שלמות הכל.

ואחר כך ירד לגוף ואמר נעשה אדם שעל הגוף צואר וקנה וושט הנה שלש והגוף ושתי הזרועות הנה שש וברית ושתי שוקים הנה תשע נעשה אדם העשירית לכל זו הנקבה בכל מקום הנקבה זו היא

עלמין ומחריבן בגין דעלת העלות לא הוה משתתף תמן (@בגין) [בע"ק] דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דילי' כו' דבכל אתר דלית שכינתא תמן לית שלימותא תמן ועלת העלות לא שריא תמן כו':
שמיא וארעא וימא כו' - כצ"ל, וכמו שמפרש והולך, בדגת הים, והוא נוני ימא דלעילא[78], ובעוף השמים כו' ובכל הארץ. וע"ל (קד ע"ב קיז ע"ב) **ומאן דאיהו מסט' דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתמר ביה וירדו בדגת הים כו' בכלא שליט כמה דאתברי בשמיא וארעא וימא ועליה אתמר מה שהי' כו':**

ומה הוא האדם הזה שאמר עליו "נעשה אדם", זו חכמה העליונה, שהיא בדמות הכתר. ועוד "נעשה אדם", זה העמוד האמצעי, "בצלמנו", זו חכמה, "כדמותנו", זו האם העליונה, שכמו שהוא אדם של בריאה, אדם של יצירה, אדם של עשיה, בדמות של כתר עליון חכמה ובינה, כך הוא בדמות העמוד האמצעי וצדיק ושכינה תחתונה, שבספירות הכל הוא אצילות.	ומאי ניהו {קלח ע"ב} האי אדם דאמר עליה[79] נעשה אדם דא חכמה עלאה דאיהי בדיוקנא דכתר ועוד נעשה אדם דא עמודא דאמצעיתא בצלמנו דא חכמה כדמותנו דא אימא עלאה דכמה דאיהו אדם[80] דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה בדיוקנא דכתר עליון חכמה ובינה הכי איהו בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא וצדיק ושכינתא תתאה דבספירין כלא איהו אצילות:

Commented [07]: מקום הפסיק?

ומאי ניהו {קלח ע"ג} האי אדם כו' ועוד נעשה אדם כו' - דשניהם נק' אדם, (@מה), מה שמו ומה שם בנו (משלי ל ד, לעיל קלז ע"ב). וכן באדם הגשמי, אדם הראשון בדיוקנא דחכמה, (שאליו) [שעליו@] נאמר (בראשית א כח) ורדו בדגת הים כו', (@ושת) [ושם] בנו בדרגא דעמודא דאמצעיתא, שעליו נאמר ג"כ ורדו כנ"ל, והוא מה שהיה הוא שיהיה (קהלת א ט), שהיה (בשת@) [בז"ת], ויולד בדמותו כצלמו (בראשית ג ג) הוא שיהיה במשה, וע"ל (נב ע"ב מג ע"א) **עד דייתי ההוא דאתמר ביה ויפן כו' וחילי' בימא וביבשתא וברקיע כו': *האי אדם דאתמר ביה נעשה כו'** - כצ"ל. ואמר בצלמנו כדמותנו, דשם ב', דאמר למטה, **מאי ב' בה אשתמודע(@ן) ד"ו פרצופים דאדם עילאה,** וזהו בצלמנו כדמותנו, דהוא דו"נ, כמ"ש בריש פרשת שמיני (לה ע"ב)[81] וש"מ. ואמר **ועוד נעשה כו',** (@דא"ק) [דע"ק] עביד אדם, וכליל ביה דו"נ, דוגמת חו"ב, וז"ש **בצלמנו דא חכמה כדמותנו כו',** דבע"ק לא אשתמודע דו"נ כמ"ש למטה ובאדר"ז ()[82] דהתחלת דו"נ בחו"ב, ומ"מ שרשם שם. וז"ש למטה **בה אשתמודען דו"נ כו'.** ואמר **דכמה דאיהו אדם דבריאה כו',** ר"ל האדם הגשמי, (שבו@) [שבמ"ה] ג' אדם, נר"ן דבי"ע, דוגמת כח"ב, ודוגמת (@ג') [ב'] התחתונים דכאן דבאדם מתלבשין, והוא ג' עלאין באדה"ר מה שמו, וג' תתאין בבנו, אדם השני כנ"ל, וע"ל (קח ע"ב קכז ע"ב) וז"ש **דבספירן כלא כו' -** ר"ל כל הנר"ן הוא דאצילות, ועי' בר"פ משפטים (צד ע"ב)[83]:

ועוד "נעשה אדם", עילת העילות אמר את זה למי, אלא עלת	ועוד נעשה אדם עלת העלות למאן אמר

שלמות העליונים והתחתונים וכך הולך בכל איבר ואיבר ובכל ספירה וספירה ואמר נעשה אדם עד שנכללת השכינה בכל ספירה ובכל איבר.

באותו הזמן שנשלמו כל האיברים בה כל אחד לעשר כמו זה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אחר כך יורד לארבע החיות שמהם נטל אדם שהם יהו"ה ואמר נעשה אדם שתהיה השכינה כלולה מכל צד וכך יורד למטה לכל צבא השמים ואמר נעשה אדם וכך למטה בבני אדם ואלעזר בני נקט את הכלל הזה בידך שבכל מקום שאין שם שכינה אין שם שלמות ועלת העלות לא שרוי שם ומשום זה האדם בלי הנקבה הוא פגום ולא שורה עליו הקדוש ברוך הוא אמר רבי אלעזר וכל החברים של שם אלו לא באנו לעולם אלא לשמע זאת מספיק.

ENDNOTE

[78] עי' דברי רבינו לעיל מב ע"ב: נוני ימא, דידעין לשטטא בימא דחכמתא. אבל העוסקין בפשוטו הן ביבשה (עי' זהר ח"ג רעח ע"ב).

[79] "למאן דאמר נמחק כרכינו, ובמקומו מיתמ "למאמר ביה".

[80] עי' לעיל הערה 52.

[81] ז"ל: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו רבי יוסי אמר מהכא (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו ודאי ודא הוא צלם ודמות צלם בדכורא דמות בנוקבא ועל דא שירותא דאורייתא ב'.

[82] לית שמאלא בהאי עתיקא.פרלמוטר אמר רצ ע"א$

[83] עי' מלואים אות (יג).

העלות אמר ליו״ד ה״א וא״ו ה״א, שהוא לפנים מעשר הספירות. ומה הם עשר הספירות אל״ף ה״א יו״ד ה״א. ואותו שאמר ״נעשה אדם״, הוא יו״ד ה״י וא״ו ה״י. ״אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי״ם״, שלש יודי״ם מעידות עליו, שאין למעלה ממנו ואין למטה ממנו ואין באמצע, אין אלוה בכל צד, פרט לו, בשם הזה הוא נודע בלי חשבון.	**האי אלא עלת העלות אמר ליו״ד ה״א וא״ו ה״א דאיהו לגו מעשר ספירן ומאי ניהו עשר ספירן אל״ף ה״א יו״ד ה״א וההוא דאמר נעשה אדם איהו יו״ד ה״י** {קלט ע״א} **וא״ו ה״י אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי״ם** (ישעיה מד ו) **תלת יודי״ן מעידין עליה דלית לעילא מניה ולית לתתא מניה ולאו באמצעיתא לית אלו״ה בכל צד בר מניה בהאי שמא אשתמודע הוא בלא חושבן:**

ועוד נעשה כו׳ וההוא דאמר נעשה כו׳ - ע״ל (קל ע״א קנג ע״ב) **אלף ה״א יו״ד ה״א איהו רזא דעשר אתוון מעילא לתתא האי איהו כתר בריש כולהו שמהן ולעילא מיניה יו״ד ה״י וא״ו ה״י אלף דלת נון יוד לעילא מיניה יו״ד ה״א וא״ו ה״א וכלהו ארבעין ותרין אתוון ואלין אינון אתוון דאתבריאו בהון שמיא עלאין וארצות החיים דאלין אתקריאו שמי השמים ומאן דברא בהון כלא אומנא דכלא עלת העלות כו׳**, ולקמן (קלד ע״א קנט ע״ב) **אמר ת״ח כמה עילות סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירין כו׳, וכל נהורין דאינון לעילא מנהורין אינון כתרין על רישייהו ורזא דמלה אלף ה״א יו״ד ה״א דא רזא דעשרה כתרין דאינון מורכבין על עשר ספירין ודא איהו כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א יו״ד ה״י וא״ו ה״י אלין ע״ג אלין אלין עשר נהרין בעשר הה״ד עשרה עשרה הכף בשקל הקודש כו׳** (במדבר ז פו). והענין הוא כי ג׳ רישין[84] מלמטה למעלה, מ״ס וגלגלתא ורדל״א, שנק׳ עלת העלות. ומיהו אע״ג שגלגלתא למעלה ממ״ס, והוא כתר ומ״ס הוא חכמה דא״א[85], זהו בקרקפתא, אבל מקרקפתא ולמטה שמקיף את מ״ס, נק׳ הגלגלתא בינה, כמש״ל ריש תיקון י״ט (לז ע״ב לז ע״א) וימודו בעומר דא שכינתא עילאה דאיהי עומר לגלגלת דאיהי גלגלתא דרישא, וזה שבינה וכתר הן דרגא חד[86] בכ״מ, ושם אחד להם, וכתיב

---

[84] אמנם כבר כתב הגר״א זללה״ה בתיקונים (תי׳ ע דף קלח עמודים ג ד) שהגם שהגלגלתא היא מקפת על כל הג׳ רישין, עכ״ז נחלקת היא לב׳ בחי׳, כי חלק הגלגלתא שלמעלה מהמ״ס נקרא בשם כתר, והוא גבוה במדרגה מהמ״ס, כי הגלגלתא הוא כתר והמ״ס הוא חכמה, אבל אותו החלק דגלגלתא המקיף להמ״ס אשר מצד הפנים היא קטנה במדרגה מהמ״ס, כי המ״ס הוא חכמה והגלגלתא המקיף אותה היא אינו אלא בחי׳ בינה. וכן הוא ג״כ בענינינו, כי הגם שאמרנו שמהצמצום נעשה הכלים גם לא״ק, עכ״ז הוא אינו אלא רק מאותה חלק הצמצום אשר הוא כנגד א״ק, אבל החלק הצמצום אשר למעלה הוא בחי׳ הנוק׳ להקו, וכנ״ל שהקו והצמצום הוא בחי׳ דו״ן, והם גבוהים הרבה ממדרגת א״ק העיקרי, כי רק מהם נתהווה הא״ק, והם מתפשטים בו באיזה חלק מהם כבחי׳ או״א המתפשטים בהולד. אבל עיקר הקו והצמצום הם למעלה מא״ק ונקראו בשם אויר קדמון (כמו אוירא עלאה הנ״ל) וטהירו עלאה (כמו בגלגלתא דמליא טלא דבדולחא) וכמ״ש הגר״א בתז״ח (ד׳ נ׳ ע״א) (ביאורים ח״ב צה ע״ג).

[85] עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ ד ע״א והענין שאם כן המו״ס הוא בינה דא״א ולא חכמה דא״א. ואם כן קשה שכאן מו״ס הוא חכמה וכן הוא בביאורו על ס״י ב ע״א. ועי׳ ב״ע לג ע״א שהחו״ב הם תרין רעין דלא מתפרשין, דהיינו על אף שמו״ס מצד עצמו הוא בינה דא״א אבל מכיוון שגילויו בבחינה זו הוא רק כאשר הוא בזיווג עם אבא דא״א ממילא אפשר לקרותו גם בינה וגם חכמה באותה המידה

ועי׳ פת״ש נתיב א״א פתח ח וז״ל, או״א שתחילת יציאתם מחו״ב דא״א, שם נשרשים כחדא, ולכן שם נכללים חו״ב זה בזה ואוירא ומו״ס שניהם כלולים זה בזה, ונמצא שגם מו״ס נקרא ע״ש חכמה, אך מ״מ בבחינת התפשטותם למטה אז מתחלקים לב׳ פרצופים, ואבא מקבל מאוירא ה׳ חסדים בסוד אוירא דכיא, ואימא ה׳ גבורות ממו״ס בוצד״ק דגנוז שם, ששם סוד גבורה דעתיק, ונמצא שנוכל לכנות מו״ס בבחינת בינה ע״ש שאימא שורשה משם, אבל מ״מ, בא״א הוא בשם חכמה והאוירא ומו״ס נכללים כא׳, עכ״ל.

[86] עי׳ לעיל מו ע״ד.

בינה היא יחידה דגבורות (כללים ח״א סז ע״ד) והיא כתר דז״ת (ח״ב עב ע״ב), והנה נמשכין כל המקיפים רק מבינה, כי הכתר עצמו הוא נעלם, וכל גילויו הוא רק ע״י הבינה, ולכן נקרא הבינה ג״כ בשם אה״ה שהוא שם הכתר, כי בה הוא כל גילויו, וכמ״ש הגר״א בתיקונים (דף מו ע״ד). וכן הוא אור

תיקו״ז חלק ה

(שמות ג יד) אהיה אשר אהיה, ואע״ג דבינה לבא, שם הוא בינה שבחכמה, וז״ש (יג ע״א יט ע״א) כתר כו׳ ואיהו קרקפתא דתפילין, ר״ל דווקא במקום הנחת תפילין (@בקרקפתא) [דקרקפתא והנה] למעלה[87]. והנה בין גולגלתא למ״ס יש אוירא עילאה, כי הג׳ רישין הן (בח״ב) [כח״ב] דא״א, וכמו שהכתר אינו מן הספירות[88] והוא שרשן והוא נעלם, כן הוא בא״א, שאינו רק ט״ס וכתר דיליה הוא נעלם מאד, ברח לך כו׳ (במדבר כד יא, ספד״צ כא ע״ב)[89]. וגלגלתא ומ״ס הן חו״ב דיליה, לכן הגלגלתא שורש לכל החסדים, גלגלתא חוורא, וכולא תיקונין דיליה[90], כמ״ש באד״ר (@)[91]. ומ״ס, בוצינא דקרדינותא[92], שביבין דנור[93], וכן תיקוני הזקן[94] וכן הוא יתיב כחמרא על כו׳ (זהר ח״ג רמח ע״א)[95]. ואוירא הוא נעלם, שהוא הדעת, והוא נהירו דרדל״א[96], שדעת במקום הכתר לעולם (ע״ח שער מוחין דצלם פרק ח׳),

---

המקיף הראשון הכללי המקיף להקו, הנה הוא נמשך שם ג״כ מסוד שורש בחי׳ בינה שבמלכות דא״ס, כי על ידה נבחן הענין דאור א״ס המקיף, כי לולא הבינה לא היה הצמצום כלל, כמו שמתבאר בדברינו בהקדו״ש שער הפונה קדים פ״ה. ועומד הצמצום על עמדו רק ע״י הבינה, ונבחן עי״ז מאור א״ס המקיף, וכל גילויו הוא בה, וכן נמשך על ידה ג״כ האור המקיף להקו (ביאורים ח״א כג ע״א).

87 עי׳ כללים ב׳ (ח ע״ד): מה שנודע כי האבא שהוא חכמה הנה הוא סוד הראיה, כי הרי כן הוא במקור המקורות, שהוא האבא שבהע״ב דענינינו, שהוא שורש (שורש העליון) של כל הגילוים, הנה הוא סוד הראיה שבא״ק. ור״ל על כח הראיה הנמשך מהמוח ומתפשט עד העינים. וכבר אמרנו כי עיקר הכוונה כאן הוא רק על הראיה הפנימית אשר לפנים מהעינים, והיא רק הראיה נפשית לבד, אשר בו יכולים לראות גם המלאכים והרוחניים, וכל הראיה החיצונית היוצא מהעינים ולחוץ, הוא רק תמצית הארה ממנו, כי עיקרו הוא מהעינים ולמעלה ולפנים, והוא כח הראיה המתפשט מהמוח, והוא עדיין בהגלגלתא עצמו, המקום דתפילין של ראש אשר בהקרקפתא, שהוא משך כל כח הראיה המתפשט מהמוח, והוא בהגלגלתא לפנים מן העינים ולמעלה.

88 עי׳ תז״ח ז ע״ב: בירחא תניינא עביד ליה יש מאין בספירה תניינא דאיתמר בה והחכמה מאין תמצא:

תרגום: ובחדש השני עושה אותו יש מאין בספירה השניה שנאמר בה והחכמה מאין תמצא.

עי׳ זהר פנחס רנז ע״ב: כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין ודא חכמה עלאה [תרגום: כפי מדרגתו נקרא יש מאין וזוהי החכמה העליונה].

89 עי׳ א״ז רפח ע״ב: רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין.@

90 ז׳ תיקוני גלגלתא.@$ דא״א

91 קכח ע״ב ?$: האי גולגלתא חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גלופין.

פרלמ קכח ע״ב – קל ע״ב$

92 עי׳ דברי רבינו בספד״צ ו ע״א: והכלל מחו״ב דרדל״א יצאו אוירא ובוצינא ונגנזו באוירא ומו״ס, שהן חו״ב דא״א, ע״כ. אמנם עי׳ שם ד ע״א: ומגבורה דעתיק מתפשט ה״ג במ״ס, והוא בוצינא דקרדינותא. ועיי״ש כא ע״ב ד״ה וז״ש דנפיק שמו״ס ובוצד״ק הם כבינה ודעת המתפשט. ועי׳ אד״ר קלה ע״ב.

93 עי׳ אד״ר קכח ע״ב: וחיזו בוסיטא דאנפוי [זיו הפנים דע״ק - ב״ע יח ע״ב] יתיב על כורסייא שביבין די נור לאכפייא לון [הפנים יושבים על הגרון שהוא התחלת הגוף, ושם בחי׳ יסוד דבינה (יהל אור ח״א כה ע״א), בגרון נאחזים הדינים, ומתהפכים לרחמים ומתכפיין ע״י הדיקנא (ב״ע קכ״ח ע״ב)].

94 עי׳ & ששרשי הת״ד במו״ס.

95 עי׳ מלואים אות (לג).

96 עי׳ דברי רבינו בביאורו על הספד״צ ה ע״ב שזה הארת הרדל״א הנשאר בפנים לקר״ד כאשר יש זיווג בין אוירא למו״ס, ועי׳ עוד בענין לש״ו כללים ח״א מח ע״ד: והגר״א בספד״צ (פרק א ו ע״ג) אמר כי הת״ת דרדל״א הוא הרעוא דרעוין אשר במצח הרצון, וכוונתו הוא על חלק הקד״א שכנגד המצח, ור״ל על נהירו דרדל״א שהוא האוירא הגנוז בו, וכמ״ש שם (בד״ה קד״א ה ע״ב ד״ה ואמר אזדכך), ואותו הנהירו דרדל״א שהוא האוירא הגנוז בחלק הקד״א שכנגד המצח, הנה אותו האוירא הוא מבחי׳ הת״ת דרדל״א הנמשך מהדעת דרדל״א, והנה הוא הרעוא דרעוין, וכן הוא הדעת המייחד את האוירא עצמו עם המ״ס, וע׳ דבריו בתיקונים (דף קלח ע״ג וע״ד, וכן שם דף מו סע״ג) כי האוירא עצמו הוא הדעת דרדל״א, ובא״א הוה אותו האוירא לחכמתא עלאה סתימאה, והאוירא המתפשט וגנוז בקד״א הוא ת״ת דרדל״א, והוא הדעת אשר בין האוירא עצמו להמ״ס, שהוא הדעת המייחדם, והוא הדעת דא״א. אבל הקד״א עצמו הוא החסד דרדל״א ובו גנוז הת״ת שהוא הדעת דא״א, כי הקד״א הוא סיום הגלגלתא כמ״ש הגר״א שם (בסד״ה קד״א ה ע״ג ד״ה ובמ״ס), ועכ״פ הוא כי הנהירו דרדל״א הגנוז בקד״א הוא הדעת דא״א.

תיקו"ז חלק ה

והוא אינו במנין הספירות, לכן אינו נחשב ג"כ בכלל ג' רישין. וכ"ז הוא למעלה, אבל כשמקיפין למ"ס, אז הוא לבוש למ"ס, וגלגלת לבוש אליו. ומ"ס הוא חכמה, ואוירא דעת בין חכמה ובינה, וגלגלתא בינה כנ"ל. וזהו מש"ל (קכא ע"א קמא ע"ב) ולמעלה (סז ע"ב עו ע"ב) כתר עלאה שריא ברישא דב"נ כו' א"ס אתקרי מלגאו כתר עילאה מלבר, דמשמע דמ"ס הוא גבוה[97] במדרגה יותר מגלגלתא, ובאד"ז (רפח ע"א) אמר תלת רישין כו' רישא חדא ח"ס דאתכסי ולא מתפתח(@י)[א] חכמה דא סתימאה רישא דכל רישא {קלח ע"ד} לשאר חכמות רישא עילאה ע"ק סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא, משמע שמ"ס נקרא חכמה בערכו, וכתר (@ודאי) גבוה הרבה מחכמה, והחכמה מאין תמצא (איוב כח יב)[98], אבל כפי מ"ש למעלה ניחא. ואמר לקמן (קכא ע"א קמא ע"ב) **מ"ס אתקרי א"ס, דאתפליג לתלת מוחין, דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י**. ודא איהו מלגאו, אבל שמא דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהו כליל א' א' א', ואינון תלת אוירין דמתלבשין בהון תלת מוחין י' י' י', שמא חד איהו גופא ושמא תניינא מוחא, דא מלגאו ודא מלבר. והוא כמ"ש למעלה, דלמטה הוא להיפוך דמ"ס מתלבשא באוירא ושמא דאוירא הוא דאלפין, כמ"ש (קמא ע"ב[99]) ג' אלפין ג' אוירין דכל חד כלול מתלת, והוא הדעת, שהוא שקיו דאילנא[100] כידוע, והוא מש"ל (יג ע"א יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא בדרועוי וענפוי כמיא דאשקי לאילנא כו', וגלגלתא שמקפת את מ"ס, הוא אהי"ה דאלפין, דבין למעלה בין למטה הוא אהי"ה כנ"ל. והוא המתפשט בכל ספירין, והוא כתרא דלהון, שכל ספירה מתחיל מחכמה, והוא כתרא דכל חד וחד. וכמו שמלכות, נוק', היא המשלמת מלכות דלהון, כן הוא משלים כתר דלהון, שלעולם כתר אינו מן הספירות בעצמן, רק כתרא על רישיהון ושרשן. ואהי"ה הוא לעולם בחינת גוף, וכמש"ל (ח ע"ב י ע"ב) דהד' בתים הן אהי"ה ופרשיות הן הוי"ה. ואמר למעלה (ה ע"א ז ע"א) אדנ"י מרכבה להוי"ה ובה אתעטף ואוף הכי הוי"ה אתעטף באהי"ה למברי עלמא אבל שם הוי"ה איהו מרכבה למאריה לכתר עילאה ובג"ד (שמואל א' ב ב) אין קדוש כה' עלת על כלא טמיר וגניז בכתר כו', ור"ל הויה באדני הוא זו"נ, הוי"ה באהי"ה הוא חו"ב, אבל איהו מרכבה למאריה, לאהיה בכתר עילאה. והנה הם כלם בכתר דגלגלתא המקפת הוא אהי"ה, וביה מתעטף אוירא הוי"ה. והנה מ"ס אף שהוא הוי"ה בג' יודין כנ"ל, מ"מ ביה שם אדני מלא ג"כ, שביה ראשית הגילוי לזו"נ[101], ומשם מתפשטין והוי"ה מתעטף ביה כנ"ל, והן כולם מרכבה לגלגלתא עלאה. והנה אוירא נעלם ונכלל בגלגלתא, ולא הזכירו בא"ז כנ"ל, וכאן פעמים שמזכירו למטה בלבוש מ"ס ופעמים למעלה, שלכן (קכא ע"א קמא ע"ב) מזכירו למטה לבד ולא הזכיר גלגלתא, וקורא ליה גופא על שם שנכלל בגלגלתא, לפי שאינו עוסק שם בשם אהי"ה, רק לחלק בין הוי"ה להוי"ה, כמו שאמר ההוא סבא שם, קם סבא דסבין כו', ולקמן (קלד ע"א קנט ע"א) הזכיר שם שניהם ואמר דאהי"ה הוא עשרה כתרין כנ"ל, והוא גבוה על ע"ס[102], ולמעלה דאלפין ודיודין, אוירא ומ"ס, ולקמן (קל ע"א קנג ע"ב) קאמר דאהי"ה כתר בריש כו', ולמעלה מ"ס כליל שורש דו"נ, הוי"ה דיודין ואדני, לעילא מיניה שם מ"ה באוירא עילאה. אבל הענין הכולל, שלעולם אינו חושב אותם הגלגלת ואוירא רק לאחד[103], ולכן שם (קל ע"א קנד ע"א) אינו מזכיר הגלגלת למעלה ומסיים בשם מ"ה, אוירא עילאה, ולמטה בלבושין מזכיר גלגלתא לבד. ולקמן (קלד ע"א קנט ע"ב) שאמר וגבוהים עליהם כו', מכוון ג"כ ששם מ"ה על שם

---

[97] לעיל מו ע"ג ד"ה קרקפתא שם פי' רבינו דקאי על הבחינה הראשונה גלגלתא שלמעלה ואוירא עילאה ומה דף קכא ע"א משמע כמו שפי' כאן ע"ש היטב (לש"ו).

[98] עי' לעיל הערה 88.

[99] עי' ע"ח שער קלי' נוגה א: וצריך שתדע כי פנימיות וחיצוניות הכלים אע"פ שכל א' יש לו ג' בחינות ע"מ, עם כל זה כל ג' בחי' של החיצוניות נקרא גופא, כל הפנימיות נקרא מוחים בערכו כנזכר בתיקונים (דף קמא ע"ב). לכן ברוב הפעמים אנו קורין אל פנימים בשם מוחין, ונודע כי המוחין אינו נשמה רק גוף פנימי, נמצא כי המוחין של החיצוניות נעשה בית קבול אל המוחין (הפנימיות) [דפנימיות], ונקרא בשם אוירין דילהון, דוגמת המוחין דקטנות שנעשו קרומין אל המוחין דגדלות. וזה שכתוב בתקונים (שם) שמא דס"ג איהו מוחא מלגאו ג' יודי"ן (דוגמת) ג' מוחין, ושמא דמ"ה איהו מלבר ג' אלפין ג' אוירין דמתלבשין בהון ג' מוחין.

[100] וכן הוא לעיל נח ע"ד ד"ה כנור.

[101] כאן רואים שהמו"ס שורש זו"ן (ביאורים ח"א מא ע"ד), ועי' דע"ה ח"ב קט ע"ד בענין רמת אדנ"י ומו"ס קודם החטא.

[102] בשער א"א (פרק ד) ובשער או"א (פרק ה ופרק ז) ובשער השמות (פרקים ג ד ושם פרק א) ושער טנת"א (פרק א) (ביאורים ח"ב נג ע"ג).

[103] עי' דבריו בספד"צ (ה ע"ג) סיום גלגלתא בקד"א.

תיקו״ז חלק ה

ס״ג[104], אלין ע״ג אלין כסדר, וכמ״ש בדף קל ע״א (קנג ע״ב קנד ע״א) לענין שם הוי״ה ואדני. ואלו ג׳ כוללין כל הראש, כח״ב, אוירא ומ״ס וגלגלתא, מלמעלה למטה. וחשיב גלגלתא למטה במקום בינה, חשיב אוירא לכתר, ובאמת כל חשיבות הגלגלתא[105], שהוא גוף מלבר לגבי מ״ס, אינו אלא משום נהירו דביה, דעלת העלות מתלבש ביה ומתגלה באוירא. ובאלו ג׳ נברא העולם, שהן ספר וספר וספור (ס״ר פ״א מ״א) כח״ב, ובהן שם מ״ב[106], שידוע שהוא בראש, כמש״ל (קלג ע״ב קנח ע״ב) והוא בכח״ב כידוע. אבל סדרן למטה בלבושין, מ״ס ואוירא וגלגלתא[107], ס״ג ומ״ה, כמש״ל (קכא ע״א קמא ע״ב) [ע״ב*##] (וקמג[108]) בגלגלתא, וכן הוא למעלה בשרשן, דגלגלתא למטה מורה עליה למעלה, דהיא ג״כ [מ״ב*##] (קמג) אהי״ה אשר אהי״ה, ואוירא על אוירא, דבגויה שם מ״ה, ומ״ס מורה על עלת העלות, דהוא שם ס״ג[109]. וז״ש כאן עלת העלות אמר ליו״ד ה״א וא״ו ה״א, ור״ל עשר ספירות דאינון עשר כתרים, והן עשר ספירות דהיכל הזה, כמ״ש למטה, וציורא דהאי {קלט ע״א} היכל אינון ע״ס דמתלבשין ביו״ד דברים כו׳, דאינון ע״ס הפרטים. וההוא דאמר נעשה כו׳, וכלא כלילין בתלת תלת, ג׳ יודין, וג׳ אלפין דהוי״ה כנ״ל, וג׳ אלפין דאהי״ה, וג׳ דאהי״ה בג׳ דהוי״ה, והוי״ה בהוי״ה:

---

[104] ר״ל הגם שהכוונה הפשוטה הוא שם על בחי׳ השניה שהוא בחי׳ המקפת ושם הוא ס״ג על מ״ה (דמ״ה הוא שם למטה במדרגה מס״ג ולבוש אליו) וכמ״ש רבינו לעיל בסמוך, ולקמן קלד ע״א הזכיר שם שניהם, ור״ל בחינת הגלגלת אהמקפת וגם האוירא הנכלל ונעלם בו, וכן כתב רבינו גם כן שם בפי׳ עיי״ש בדף קס סוף ע״ד בד״ה עשר נהורין ומתלבשין זה בגו זה הוי״ה דאלפין בגו אהי״ה דאלפין והן דומין ג׳ אלפין כו׳ ואח״כ הוי״ה גו הוי״ה דאלף דס״ג שורש לשם מ״ה וביה מתלבש בו עכ״ל. לזה כתב רבינו כאן דבאמת מכוון גם כן במה אמר וגבוהים עליהם מ״ה ס״ג על בחי׳ א׳ גם כן שהוא בחינה העליונה הקרקפתא למעלה שׂם הוא שם מ״ה על ס״ג שהוא ואירא על מו״ס, ואמר זה רבינו כדי לחזק דבריו מה שאמר שלעולם אינו חושב אותם הגלגלת אואוירא רק לא׳ ואינם עולים בשם בחינות אחדים ולזה קשה לו מהא דדף קדל ע״א שמזכיר שם הגלגלתא בשם אהי״ה קמ״ג ואח״כ אמר וגבוהים עליהם מ״ה ס״ג הרי שמזכירם בב׳ בחינות לזה אמר שבאמת עומק הכוונה גם כן שם על מ״ה הא׳ דבחי׳ העליונה וזה מה שאמר עוד רבינו וכמ״ש בדף קל ע״א לענין הוי״ה ואדנ״י ור״ל כמ״ש לעיל בסמוך והנה מו״ס אף שהוא הוי״ה בג׳ יודין מ״מ ביה שם אדנ״י מלא גם כן כו׳ הרי לנו שהגם שהוא מוחא חדא מ״מ מפרש התיקונים הבחי׳ שנכלל ונעלם בו לבחי׳ בפני עצמה כמו כן הענין נמי בגלגלתא עם האוירא הנכלל בו שמזכירו בדף קלד ע״א לבחי׳ בפני עצמה לפי הכוונה הפשוטה שם כנ״ל (לש״ו).

[105] ר״ל מה שאמר בא״ז על הגלגלתא שהוא רישא עילאה למעלה במדרגה ממו״ס הגם שהוא גופא לבר ממו״ס הוא אינו אלא משום נהירו דביה כו׳ ויעויין עוד בזה בליקוט שבספד״צ דף ט ע״ג (&) שם ביאר לנו רבינו כל הענין הנהירו דביה באריכות (לש״ו).

[106] עי׳ שעה״כ (ר״ה א): ועתה נבאר מה שיעדנו לעיל בענין המאמר של פ׳ תצוה (קפז ע״א) במה שאמר הכתוב יהי שם ה׳ מבורך כו׳, כי הנה בעשרת ימי תשובה נגמרת מלאכת הנסירה אשר התחלתה היא מן האחוריים דכתר דז״א וניתנין בכתר דנוק׳, ובחי׳ זו של נסירת הכתר נעשית ביום א׳ של ר״ה, וביום הזה כל הדינין שבכתר הזכר ניתנין בכתר הנקבה, וז״ס יהי שם ה׳ מבורך, שהיא המלכות הנקראת שם ה׳ יהי מבורך, מ״ב ברישיה כנודע, כי שם בן מ״ב הוא בראש כנז׳ בספר התיקונים (תיקון ע׳ סוף קנח ע״ב), והוא ענין הדינין הניתנין ברישא דנוקבא ביום הזה הנק׳ שם בן מ״ב שהוא גבורה כנודע. אמנם סיפיה רך, כי כשנשלמת לקחת אותם הדינין הננסרין מן הזכר כולם, אין בו עוד מה ליתן, והיתה בנוק׳ דתקיפי חילהא בקדמיתא כל זמן שלוקחת דינין מן הזכר, וכשהשלימה לפעול את הדינין שקבלה ממנו, אין בה עוד מה ליתן וחליש חילהא, והרי רך. אבל הזכר אינו כן, כי הוא אינו צריך לזולתו, וכל מה שהולך, מתגבר והולך. ואדרבה רישיה רך וסיפיה קשה.

עי׳ שער מאמרי רשב״י לב ע״א: כאשר השלים ענין הנסירה ונשלמו בה כל הדינין שהיו בזכר אין עוד דינין בו לתת לה ולכן סופיה רך כי אז היא דומה אל הנקבה דחלש חילהא כי אין בה מעצמה רק מה שלוקחת ממנו והנה כבר נשלמו ואין עוד מה לקבל ולכן הם נייחין בסופה.

ועי׳ תיקו״ז כ ע״א, וזהר תצוה קפז ע״א. שם בן מ״ב אותיות הוא ברישא דמלכא, והוא מסטרא דגבורה והוא השם היוצא מהפסוק "והארץ היתה תוהו כו׳". שם זה היה בעולם התוהו, ואח״כ נפקא מאתלטייא, והיינו הדינים מסטרא דבוצינא שנכללו בגלגלתא, שכן משם היה כח עולם התוהו, והוא בהר״ד שבו נרמז שם מ״ב [והוא בשנה שלפני בריאת העולם שהיה תוהו] (ב״ע קמט ע״ב).

[107] מלמטה למעלה.

[108] אהי״ה במלואי אלפי״ן, אל״ף ה״א יו״ד ה״א.

[109] עי׳ לעיל קמא ע״ב: מוחא סתימא אתקרי אין סוף דאתפליג לתלת מוחין דאינון י׳ י׳ י׳ דאתרמיזו בהאי שמא יוד הי ואו הי כו׳., ועו ע״ב: $.

תיקו״ז חלק ה

וציור ההיכל הזה, הן עשר ספירות שמתלבשות בעשרה דברים שנבראו ביום הראשון (חגיגה יב ע״א). והם: שמים וארץ, אור וחשך, תהו ובהו, רוח ומים, מדת יום ומדת לילה. יש שמים למעלה משמים, שהוא ״שמי השמים העליונים״, ויש אור למעלה למעלה, שנקרא אור הגנוז לצדיקים לעולם הבא, שעין לא שולטת עליו. ויש חשך נסתר, שנאמר בו ״ישת חשך סתרו״. ויש תהו ובהו למעלה, שנאמר בהם ״קו תהו ואבני בהו״. ויש רוח הקודש שנאמר בה רוחו הקדוש המרחפת על פני מי התורה.	וציורא דהאי היכל אינון עשר ספירן דמתלבשין בעשר דברים דאתבריאו ביומא קדמאה[110] ואינון שמים וארץ אור וחשך תהו ובהו רוח ומים מדת יום ומדת לילה שמים אית לעילא מן שמים דאיהו שמי השמים (תהלים קמח ד@) העליונים ואית אור לעילא לעילא דאתקרי אור הגנוז לצדיקייא לעלמא דאתי דעינא לא שליט עליה ואית חשך סתים דאתמר ביה ישת חשך סתרו (תהלים יח יב) ואית תהו ובהו לעילא דאתמר בהון (ישעיה לד יא) קו תהו ואבני בהו ואית רוחא דקודשא דאתמר ביה רוחו הקדוש המרחפת על אנפי מיא דאורייתא:

וציורא כו׳ ואינון שמים כו׳ - הכל בע״ס כמו שמפרש והולך: **שמים אית לעילא כו׳** - ר״ל, שמים שלנו. וע״ל (קל ע״א קנד ע״א) **ואלין אינון אתוון דאתבריאו בהון שמיא עלאין (@ו)ארצות החיים דאלין אתקריאו שמי השמים כו׳,** והן שמים וארץ, חכמה ויסוד, שהן שירותא וסיומא[111], שיסוד הוא סיומא דמחשבה, כמ״ש בפ׳ ויקרא (ו ע״א)[112], וכן בריש ס״ד (ז ע״ב) נק׳ הארץ, והוא דוגמא דיליה, כמ״ש כאן, שהוא אדם דיצירה, דוגמת חכמה. (@ו)עיקר השמים וארץ הוא בכ״מ בינה ומלכות, בנוק׳, אבל כאן הן מדת יום ומדת לילה, ודכורין דבהון שמים וארץ. תהו בהו הן נו״ה, וחושך גבורה ורוח ת״ת ומים חסד, והן ה״ס דיסוד כליל מנהון (זהר ח״ג רנה ע״א). וז״ש (בראשית א ב) והארץ היתה כו׳, ואור הוא כתר, בא אחר כולם. וז״ש **ואית אור לעילא לעילא,** אמר ב׳ פעמין לעילא, ואמר **דעינא לא שליט עליה,** ר״ל כמ״ש (ישעיה סד ג) עין לא ראתה, ועינא לא שליט בכתר (כמ״ש ברע״מ (ח״ג רנה ע״ב)[113] דכתר הוא כ׳ למעלה מעשרים, דעינא לא כו׳) דנקרא אין[114], והוא אור הגנוז, כמ״ש בפ״א דס״ד (א ע״א)[115]: **דאתמר ביי רוח הקודש המרחפת כו׳** - ע״ל (עו ע״ב פא ע״ב), ור״ל דרוח הקודש שורה על אינון דמתעסקין באורייתא[116], וכמ״ש (ע״ז כ ע״ב) תורה מביאה לידי זהירות זהירות כו׳ לידי רוה״ק:

מדת יום ומדת לילה. מדת יום, השכינה העליונה. מה זה ״יום״, העמוד האמצעי, שממנו ימים ארוכים זהו שנאמר ״אורך ימים בימינה״, זהו שנאמר ״יומם יצוה יהו״ה חסדו״. ימים קטנים מצד של זעיר אנפין, צדיק. מדת לילה האם התחתונה, עד כאן א׳ מן אב״ג.	מדת יום ומדת לילה מדת יום שכינתא עלאה מאי יום עמודא דאמצעיתא דמניה יומין ארוכין הה״ד (משלי ג טז) ארך ימים בימינה הה״ד (תהלים מב ט) יומם יצוה ה׳ חסדו יומין זעירין מסטרא דזעיר אנפין צדיק מדת לילה אימא תתאה עד הכא א׳ מן אב״ג:

---

[110] כל הנבראים כולם הם מהניצוצין הנבררים, וכבר נבראו כמה דברים ביום ראשון ג״כ הגם שאז היה רק שליטת דספי׳ החסד לבד, וכמ״ש בחגיגה (יב ע״א) (וכן הוא בפדר״א פרק ג ובזוהר שמות יח ע״ב) [והוא תיקון המ״ה] (דע״ה ח״ב סד ע״ד).

[111] עי׳ זהר ח״ג רצו ע״א, רצז ע״א.

[112] עי׳ מלואים אות (יד).

[113] עי׳ מלואים אות (טו).

[114] עי׳ לעיל הערה 89.

[115] [חב״ד] הן ראשית הגילוי של המחשבה סתימאה שהוא כ״ע, שאין מתגלה כלל אפילו מציאותה ולכן נקרא אין.

[116] עי׳ לעיל מד ע״ג ד״ה שכינתא תתאה.

תיקו״ז חלק ה

מדת יום כו׳ - דעלה נאמר (ישעיה מ יב)[117] מי מדד כו׳, בה׳ גוונים דילה, כמש״ל תיקון ה׳ (כ ע״ב) וסוף תיקון י״ח (לה ע״ב). וכן הוא בשכינתא תתאה, ה׳ זעירא, כמש״ש ובריש תיקון י״ט (לו ע״א), דהיא **אתעבידת מדה מתתא לעילא** (לעיל כ ע״ב): **דמיניה יומין ארוכין** - דת״ת נק׳ אריך אנפין[118], ישראל סבא, (ויסוד) [ליסוד] זעיר אנפין, נער ישראל (זהר ח״ב מג ע״א). ואוהבהו דסבין הן בחג״ת, אברהם זקן, כי זקן (בראשית כז א)[119], יצחק אב[120] זקן כי כבדו כו׳ (שם מח י)[121], ונה״י נערים כידוע[122], כמ״ש (שמואל א׳ ב כו) והנער שמואל, ויהושע בן נון נער (שמות לג יא), והוא נער את בני בלהה[123] (בראשית לז ב), ועי׳ בפרשת בראשית (כא ע״ב)[124] ושם (יח ע״ב)[125] **אמר אלין אנפי רברבן בדיקנא חתימין כרובין אנפי זוטרא כרביין כו׳**. ואותיות גדולות ואותיות קטנות הן בעמודא דאמצעיתא וצדיק[126], וכן בבינה ומלכות כידוע (לעיל קכא ע״ב, קלד ע״א). ואמר **הה״ד אורך כו׳** - והוא נקרא ימין, חסד, כמו שמפרש והולך **הה״ד יומם יצוה כו׳**, אלמא חסד הוא ביום, ור״ל ששני אלו המדות, מדת יום ומדת לילה, הן אריכו דיומין[127] לעוה״ב, ליום שכולו ארוך, וקצר ימים בעוה״ז, וזהו מדת יום ומדת לילה. וכ״ז בע״ס דכתר דהיכל הראשון כנ״ל. וז״ש **עד הכא א׳ מן אב״ג.** וקאמר אב״ג, משום דלא מפרש אלא ג׳ אותיות בדרך זה כנ״ל:

מה זה ב׳ (בינה), בה נודעים דו הפרצופים של האדם העליון. ג׳, שלש דמויות כדוגמת אדם של בריאה ואדם של יצירה ואדם של עשיה. ג׳ יש לה ראש וגוף וזנב. הראש זה י׳, הגוף הפרצוף, הקוץ שלמטה זנב, ולכן אמרו בעלי המשנה (ברכות סא ע״א) אדם הראשון עשה לו פרצוף ולבסוף זנב, על הזנב נאמר ״ויגדל הילד ויגמל״, עד שיעשה פרצוף.	מאי ב׳ (בינה) בה אשתמודעין דו פרצופין דאדם עלאה ג׳ תלת דיוקנין כגוונא דאדם דבריאה ואדם דיצירה ואדם דעשיה ג׳ אית לה [קיט ע״ב] רישא וגופא וזנבא רישא דא י׳ גופא פרצופא קוצא דלתתא זנב ובגין דא אמרו מארי מתניתין אדם הראשון עשה לו פרצוף ולבסוף זנב זנב עליה אתמר (בראשית כא ח) ויגדל הילד ויגמל עד דיתעביד פרצוף:

מאי ב׳ כו׳ - כנ״ל (קלח ע״ד) דלא אשתמודעו דו״נ אלא במו״ס, דהוא חכמה, ב׳, כנ״ל: **ג׳ תלת כו׳** - דבה נכללו כל התלת, כח״ב, שהן ג׳ אדם הנ״ל, והוא מנין ג׳: **ג׳ אית לה כו׳** - עתה מפרש

---

[117] ז״ל בשלימות: מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל בשלש עפר הארץ ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים. ועי׳ זהר ח״א יח ע״ב.

[118] עי׳ לקמן קמג ע״ב ד״ה עתיק (לש״ו). ישראל סבא הוא החלק התחתון של אבא, אבל הוא פנימיות הו״ק ולכן אולי זה כוונתו, וכן משמע בשעה״כ דרושי ק״ש פרק ו׳. עי׳ בביאורו של רבינו על ספד״צ ו ע״א, וכן עי׳ יהל אור ח״א כד ע״ב, ז״ל, ענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל״א, והוא הדעת דז׳ תיקונים דגולגלתא, כי בתיקון השני שהוא אוירא שם מתלבש חסד דע״י, ובו מתלבש יסוד דבינה ונעשה לו דעת וכו׳. עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה דלא מתפרשין, לכן נק׳ על שמה. והתגלות הבינה בז״ת אינו אלא בדעת יסוד שלה.

[119] ז״ל: ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני.

[120] $תורה ספר בראשית פרק כז - פרשת תולדות

(א) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני:

[121] ז״ל: ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות ויגש אתם אליו וישק להם ויחבק להם:

[122] עי׳ זהר ח״ב רסט ע״א, תז״ח לד ע״ג, פרדס שכ״ג פי״ד.

[123] נ״ל יצחק: פירושו שמואל הוא בנצח כמ״ש וגם נצח ישראל לא ישקר שנבואתו היא משם כידוע ויהושע בהוד שהי׳ מצד מלכות בסוד הוד יהושע כפני לבנה וידוע שמלכות בהוד ויוסף ביסוד כידוע (גליון הכת״י).

[124] עי׳ מלואים אות (לד).

[125] עי׳ מלואים אות (לה).

[126] עי׳ זהר ח״ב קלב ע״א: א״ל [אדון] ברו״ך תקוני דעלמא תתאה דאינון כ״ב אתוון זעירין בגין דאית אתוון רברבן ואתוון זעירין אתוון זעירן מעלמא תתאה אתוון רברבן מההוא עלמא דאתי:

תרגום: $

ביאור: אתוון רברבן עלאין ואתוון תתאין זעירין אלו מעולם העליון בינה ואלו מעולם התחתון מלכות (שער מאמרי רשב״י י ע״ד).

[127] עי׳ לקמן קסג ע״ב ש״אריכו דיומין״ הם מא״א.

תיקו״ז חלק ה

שבצורתו נכלל ג׳ אדם הנ״ל, שהוא רישא וגופא וזנבא. וגופא וזנבא הן ד״ו פרצופים[128], אדם דיצירה ועשיה, ורישא הוא אימא עלאה, שלכן בינה כוללת ג׳, ב׳ דחכמה וא׳ דכתר, דבאותיות א״ב הן ביחד שלשה, וג׳ כוללם, כן הוא כאן, ב׳ חכמה, בה {קלט ע״ב} ד״ו פרצופים, ובינה כוללת גם כתר, דביה רק אחד, אחד בכל צד, (@ו)לכן (היא) [הא׳@] נכללת בשלשה, והן ג׳ אדם הנ״ל, והוא ראש בטן גויה[129], ושם הזנב בבטן, ושם קומת הנוק׳, וכן ג׳ עלמין בי״ע, וכן בעולם שנה נפש[130]. ואמר **רישא דא יו״ד**, דהוא רישא שעל הגימ״ל, **גופא פרצופא**, שהוא ו׳, וזנב הוא (@ד׳) [יו״ד י״ד@], נוק׳: ואמר **ובג״ד כו׳ פרצוף (@ולבסוף) [ובסופו@] זנב** כמ״ש במ״ר (@)[131], (@והוא כנ״ל) [שזנבה הנל@]. וכן על הנוק׳ אמרו (ברכות סא עא) ח״א פרצוף וח״א זנב, כי היא נכללת בג׳ אדם הנ״ל[132], שהן ג׳ דרגין דכוללין הכל. וברישא היא עטרת בעלה (משלי יב ד), וכן היא פרצוף וזנב, והן חולם שורק חירק, כמש״ל (נד ע״ד נב רע״ג) ועמש״ש בארוכה. ואמר **זנב עליה אתמר כו׳** - ר״ל כ״ז שהילד יונק משדי אמו, נעשה זנב לה, שהוא בחיקה, עד שנתגדל וא״צ לאמו, אז הוא פרצוף. ואח״כ כשהוא מוליד, נעשה הוא אב. וכן בנקבה תחילה בחיק אמה, ואח״כ פרצוף, ואח״כ אֵם לילד דידה, וכמ״ש (שמ״ר פנ״ב סי׳ ה)[133] לא זז כו׳ בתי כו׳ אחותי כו׳ אמי כו׳. והן ג׳ דרגין דג׳, והוא נר״ן, נפש נקרא זנב, ורוח פרצוף, שהוא עיקר האדם, והנשמה הוא אֵם המגדלתו ומורה לו דרך, אל תטוש תורת אמך (משלי א ח), והן[134] ג׳ היכלין דהיכל הראשון, הכוללן אימא עילאה, והוא כמש״ל (ב ע״ב ג ע״ב) **ואיהו שביעאה לון באימא,** אלא שכאן לפי סדר הימים, דיום הראשון הוא בחסד, אור, והשני במים, גבורה, וכן לקמן (קלג ע״ב קנח ע״א) אלא דאימא מתלבשת בחסד, שהוא יומא דכלא יומין[135], והיא מדת יום, יומם יצוה ה׳ חסדו (תהלים מב ט) כנ״ל. והיכל שביעי הוא, הנה נתתי כו׳ (בראשית א כט)[136], כמש״ל (קלג ע״ב קנט ע״א[137]):

ועוד אבגית״ץ, א׳, היא מורה על א״ל מסתתר מעיני כל חי, ונעלם מכל	ועוד **אבגית״ץ א׳ איהי** מורה על **א״ל**

---

128 עי׳ לעיל הערה 51.

129 עי׳ ס״י פ״ג מ״ו.

130 עי׳ ס״י פ״ו מ״א.

131 עי׳ מדרש תהלים (פרק קלט): אחור וקדם צרתני. דו פרצופין נבראו, (פי׳ שני פנים). כך היה אדם הראשון, מאחוריו היה צורת חוה. וכן הוא אומר, (בראשית ב, כב) ויבן ה׳ אלהים את הצלע. לכך נאמר, אחור וקדם צרתני וגו׳. רב ושמואל. חד אמר, פרצוף. וחד אמר, זנב. בשלמא למאן דאמר פרצוף, דכתיב, אחור וקדם צרתני. אלא למאן דאמר זנב, מאי אחור וקדם. כדאמר ר׳ אמי, דאמר ר׳ אמי, אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות. בשלמא אחור למעשה בראשית, דאברי במעלי שבתא. אלא קדם לפורענות, פורענות דמאי, אילימא משום קללה, הא נחש בתחלה נתקלל, ולבסוף חוה ולבסוף אדם. אלא לפורענות המבול. שנאמר, (שם ז, כג) וימח את כל היקום אשר על פני האדמה. ולמאן דאמר פרצוף, הי מניהו סגיא ברישא. מסת??

132 עי׳ רביעאה לכל תלת לעיל הערה 20.

133 ז״ל: משל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר מדאי והיה קורא אותה בתי לא זז מחבבה עד שקראה אחותי ועד שקראה אמי כך הקב״ה בתחלה קרא לישראל בת שנאמר (תהלים מה) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך לא זז מחבבן עד שקראן אחותי שנא׳ (שיר ה) פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה לא זז מחבבן עד שקראן אמי שנאמר (ישעיה נא) הקשיבו אלי עמי ולאמי אלי האזינו כי תורה מאתי תצא ומשפטי לאור עמים ארגיע.

134 עי׳ ע״ח שער ט״ל פ״א.

135 היינו הדעת וכן הוא במבו״ש לב ע״א וע״ח שער הזווגים ה׳, אמנם בשער מאמרי רשב״י י״ח ע״א שזהו חסד פרטי, ועי׳ פת״ש עקודים א׳ שמשווה אותם יחד. $ עי׳ לעיל עה ע״ב: וענין יומא דכולא יומין שאמר כאן ובזוהר בכמה מקומות על החסד, ואמר דאזיל בכלהו, כי יום נק׳ ע״ש האור כמ״ש ויקרא אלקים לאור יום ואור הוא בחסד וכל ו״ק שנק׳ יום ע״ש שמקבלין החסדים על ידו ה״ח ונק׳ כ״א יום באורו וזהו יום דכתיב בכל מעשה בראשית, עכ״ל. והנה חסד זה אינו החסד הפרטי שבז״ת אלא התפשטות השפע מהבחינות העליונות הנקרא חסד המתפשט ביסוד דבינה (וכן משמע לקמן סוף י ע״ד, וכן משמע במבו״ש לב ע״א וע״ח שער הזווגים ה׳).

136 ז״ל: ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה.

137 $כך אמר פרלמוטר וצ״ע אם אני מסכים

היצורים כולם על, אדירירו״ן. עליו נאמר קומה אדיר ירון. ויש ממונה תחת ידו שנקרא אדי״ר אדירים, ותחת ממשלתו אתני״ק, והוא יוצא מהפסוק הזה ״אית״ן מושבך ושים בסלע קנ״ך״, שם אית״ן, והוא תני״א ק׳, קנך, ״קנה חכמה קנה בינה״, ״יהו״ה קנני ראשית דרכו״, למעלה מהכל ״קדם מפעליו מאז מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ״. מה זה ״מראש״. אלא כך אמרה תורה, שהיא ראשית, אני הקדמתי להיות ראש לעולם.	מסתתר מעיני כל חי ונעלם מכל היצורים כלם **אדירירון**[138] **עליה אתמר קומה אדיר ירון**[139] **ואית ממנא** תחות ידיה **דאתקרי אדי״ר אדירים** ותחות ממשלתו **אתני״ק ואיהו נפיק מהאי** פסוק (במדבר כד כא) **איתן מושבך ושים בסלע** קנך תמן **אית״ן ואיהו תני״א** ק׳ קנך {קלט ע״ב} קנה חכמה קנה בינה (משלי ד ה) ה׳ **קנני ראשית דרכו** (שם ח כב–כג) **לעילא מכלא** קדם מפעליו מאז מעולם נסכתי **מראש** מקדמי **ארץ מאי מראש אלא הכי אמרת אורייתא דאיהי ראשית אנא** אקדימת למהוי **רישא** לעלם:

ועוד אב״ג ית״ץ כו׳ - מפרש והולך כל הששה אותיות, הכל בשמות, שכל אות הוא שורש לשמות וספירות, כמו שמפרש והולך (@דבי׳) [שבמ״ה] נברא העולם כנ״ל, ולכן מתחיל התורה בו, ויוצא מפסוק ראשון כנ״ל, וביה כלילין הכל: **א׳ איהי מורה על אל כו׳** - דהוא אל עליון כו׳, כתר, כמש״ל (קכב ע״א קמב ע״א), והוא **מסתתר מעיני כו׳**[140], כנ״ל (קלט ע״א ד״ה שמים) עין לא ראתה (ישעיה סד ג), ונק׳ אין[141] וכנ״ל, והוא באצילות, ושם **אדירירו״ן** הוא בבריאה כידוע[142], ואמר **עליה אתמר קומה אדירירו״ן,** ר״ל בהיכלות דפרקי היכלות[143], **ואדיר אדירים** הוא ביצירה. **ואתני״ק,** הוא

---

[138] עי׳ אור יקר על זו״ח מט ע״ב הוב״ד במלואים אות (טז).

[139] עי׳ לקמן קנט ע״א, ונראה שכוונתו שבשם זה כלול אדיר וירון.

עי׳ משלי (כט ו): בפשע איש רע מוקש וצדיק ירון ושמח. בהגר״א: שמחה בצפרא ורינה ברמשא כמ״ש למעלה והוא רינה באבוד רשעים ושמח שהם יתרוממו כמ״ש באבוד רשעים וגו׳:$

[140] $האם זה לשון הפסוק או הזהר שם

[141] עי׳ לעיל הערה 89.

[142] עי׳ ספר התמונה - תמונה שניה: והצורה היא כח עליון ושם כינוי הכח אדירירון ה׳ צבאות יושב הכרובים, כענין וירכב על כרוב והוא מיכאל כח רב חסד הכח המקבל מן אדירירון הלבוש עליון ועליו נאמר גדול אדונינו ורב כח. [מכאן ומדברי הפרקי היכלות משמע שזה השם שבו נכנס ר״ע וג׳ תלמידיו לפרדס.]

[143] עיי״ש פ״מ אות ד: ויקבע שר תורה זה בתפלה שלש פעמים בכל יום ויום ולאחר תפלה שיתפלל אותו מראשו ועד סופו ואחר כך ישב וישנה אותן שלשה ימים ימי תעניתו מבקר עד ערב ולא ידום וכל שעה שמסיימו יעמוד על רגליו וישביע במלאכים ומלכם ויקרא שתים עשרה פעמים בכל שר ואחר כך ישביענו בחותם של כל אחד מהם ואלה שמותם [ומספר הי״ב@] ואדירירו״ן ה׳ השר וישבע אותם שתים עשרה פעמים בשם וכו׳. ועיי״ש פט״ז אות ד.

ועי׳ ברית מנוחה - הדרך השניה: ב׳ המאורות הם נקוד קמץ של אות ראשונה מן השם בן ד׳. ואלו שמותם שם הרקיע נקרא אכתרי״אל שהוא מכתיר עטרות לכל צבא המרום כמו שאמרתי ושם הניצוץ (נ״א הניקוד) אשר מתחת לרקיע נקרא שמו אדירירו״ן מקום הרנה, והנה נמצאו שני המאורות האלו משמשין לפני שם יהו״ה (נ״א יה״ה) שהוא המאור הראשון המתפשט מן המקום אילן החיים. ושני המאורות העליונים הללו הם חשובים מאד כמו שאמרתי כי כאשר מתפשט הנורא הנקרא יה״ה (נ״א יהו״ה) ועלה בחוקו ומכסה הגלגלים וצבאותיהם ברוב הדרו וזיוו נתפשטו ממנו מאורות שנים, האחד חופף על הכל ומבדיל בין קדש ובין קדש והוא הנקרא רקיע, וכאשר מתפשט הרקיע הנורא הזה והנעלם מתנועע בתנועה קטנה ומביא למטה עד שנתחזק בגבורת המאור יה״ה (נ״א יהו״ה) והתחיל להתאמץ ולקחת גבורה גדולה וממשלה עצומה ומן ממשלתו הגדולה והעצומה נתפשט ממנו ניצוץ כדמיון נר הוא המאיר לכל קצוות העולם ולכל מצפוני רם ונשא, ונקרא זה נהר דינור שיוצא מן מקום המציאות לידע מה בקצוות העולם וכמו שאמרתי לרקיע נקרא שם אכתריא״ל ולניצוץ נקרא אדירירו״ן מקום הרנה שממנו לוקחים רנה ומן המקום הזה לוקחים שירה וכח כאשר מרננים לפני הקב״ה ית׳. והנה לפי אלה הדברים שניקוד אות ראשונה מן השם שהוא קמץ ע״כ הפועל אשר יפעול בשם יהו״ה שתהא מכוין בניקוד אות ראשונה שהרקיע שמו אכתריא״ל והניצוץ אדירירון ויחשוב במחשבתו שאלו נקשרו בשם יה״ה שהוא חלק מן שם יהו״ה, ושכל שם ושם מאלו השנים כולל בו

תיקו״ז חלק ה

בעשיה[144]. **ואמר ואיהו נפיק כו׳**, ר״ל ממלת איתן כולו, וק׳ דקנך כמו שמפרש והולך: **תמן כו׳** - והוא סלע דשפחה דההוא נער[145], סיהרא דעץ הדעת[146], ואיהו תניא דאיתן[147], ברייתא, שפחה תניינא דמשנה[148]. וע״ל (קמה ע״ב קנא ע״ב תיקון ט׳) והכל בכתר דלהון, א׳ דשם זה, כנ״ל. ושמות הראשים דשם הראשון משם מ״ב כמו שמפרש והולך הוא אדירירו״ן ביהרירו״ן[149] גיהרירו״ן יגבי״ה תלמי״ה צתני״ה, שלשה ראשונות מהשמות ברון רירון וג׳ אחרונות שהן ז״ת מסיימות בי״ה, וכיוצא בזה בע״ס בדברי הגאונים[150], אלא שהוא באופן אחר, ושם חו״ב, שניהם י״ה, אלא שחכמה מתחלת בב׳ ובינה בג׳, וזהו החילוק בין שמותיהם וכתר באלף. (ועוד בג״ר ח׳ אותיות[151] ובג״א ה׳ אותיות, שהן ג״פ י״ג שבהם כידוע[152]. והוא הטל[153], טלא דבדולחא[154], וח׳ היא עד המזל העליון[155] וה׳ היא עד המזל התחתון[156], לכן בג״ר, שהן עליונים ח׳ כו׳, כנ״ל) ולכן אומרים במוספי יו״ט, אדיר אדירנו, שבו כתר יתנו לך ה׳ אלהינו המוני מעלה[157], מלאכים שהן ביצירה. {קלט ע״ג} אבל בשבת מתגלה

שם יה״ה שהוא מקורו הנעלם, והמאור הזה ששמו יה״ה עולה עד למעלה, וכאשר הוא עולה אל מקום נעלם מאד הגבורה שב״ה מתעכלת (נ״א מלהתאכל נ״א שבה כמו שהוא עולה כן הגבורה

144 עי׳ שער רוה״ק (נז ע״ב): שם אתני״ק יוצא מפסוק (&) ותלד את קין, ויונק משם אנקתם כי הי׳ דשם אתני״ק, מתחלפת במ״ם של אנקת״ם בא״ת ב״ש.

ועי׳ עמק המלך (שי״ז פי״א): משם אנקתם זה נמשכים כ״ב אותיות התורה בצורתם דלתתא, כי למעלה בבי״ע הם בצורה אחרת, והם כ״ב אלפ״א ביתו״ת, וצורתה מוחלפת. ושלמעלה משתמשים בו המלאכים. [בענין אנקת״ם עי׳ זהר ח״ב ט סע״א, ומאיר הזהר שם.]

ועי׳ ספר ברית מנוחה - הדרך השניה: ובהיות שני המאורות הללו מתגברים נראו כשני מגדלים הא׳ פונה לצפון והא׳ פונה לדרום, ובראש אלו המגדלים שומרי החומות ואלה שמותם שם הראשון הפונה דרום נקרא אתניק וכו׳.

145 עי׳ לעיל טו ע״ב ש״ההוא נער״ הוא מט״ט [וכן בזהר ח״א קכו ע״א.] ושפחתו היא סנדלפון (עי׳ לעיל קלד ע״ד).

146 עי׳ לעיל קה ע״ב ד״ה מסט׳ דסיהרא.

147 עי׳ מלואים אות (לח).

148 עי׳ לעיל טו ע״ב, ודברי רבינו שם: **שפחה דיליה** - ר״ל, לכך נאמר משנה בה׳, נקבה, כמ״ש דמט״ט הוא שני למלך, ומיט״ט הוא משנה למלך שהיא שפחה כו׳: **כגוונא דא משנה** - ר״ל, משנה הוא לשון משנה למלך:

149 עי׳ ספר הפליאה (עמוד רכב): מהו אב״ג ית״ץ אמר ליה, אדירירון בהרירון גבירירון יגבהיה תלמיה צתניה, וכן הוא בשער רוה״ק נז ע״א, ועי׳ עוד ברית מנוחה דרך ב׳.

150 עי׳ פרדס רמונים (שי״א פ״א): המגלה הראשון אל ענין הדרוש הזה בין המפרשים הוא רבינו האי גאון בתשובת שאלה. ועם היות לשונו ארוך יוצא מענינו וצריך ביאור רחב, עכ״ז לא נאסוף ידינו מלהעתיקו יען היותו תועלת רב. וז״ל הגאונים. נשאלה שאלה למאור הגדול אדון החכמה רבינו האי גאון ז״ל מרב פלטוי וחבריו. ילמדנו רבינו כי מצינו לרז״ל י״ג מדות שקבל מרע״ה. ולאברהם אבינו בספר יחסוהו רז״ל על שמו והוא ספר יצירה מונה שם י״ס ואנחנו צריכין ללמוד מפיו הקדוש אם י״ס הם י׳ מדות. א״כ י״ג מדות מצינו, י״ג ספי׳ לא מצינו וכו׳.

151 אותיות או תיקונים?*##

152 עי׳ ביאור רבינו על ספד״צ (ג ע״ג): נפקין ממ״ס ג׳ פעמים י״ג, א׳ בנימין וא׳ בארחין שע״י הנימין מתחלקין הארחין וא׳ בדיקנא, נגד ג׳ מוחין הכלולין ביה, ע״כ [דהיינו החב״ד דמו״ס (לש״ו כללים ח״א עט ע״ב, וכן יט ע״ג, וכן כז ע״ב)]. עי׳ שעה״כ שבועות א׳ שזו הג׳ פעמים שאומרים י״ג מידות ביו״ט.

153 עי׳ מלואים אות (לט), ועי׳ שער הפסוקים (פרשת לך לך): הנה נודע מה שנתבאר אצלינו, בסוד נחר גרוני, כי ז״א בימי קטנותו, יש לו ג׳ מוחין של שמות אלהים. ונודע, כי שרש ג׳ מוחין, הם ג׳ אותיות יה״ו. ולכן אף מוחין דקטנות, נרמזים בג׳ אותיות אלו, והוא, כי להיות שם זה במוחין דז״א, אשר ההוי״ה הכוללת אותו היא הוי״ה דמלוי אלפי״ן כנודע. נמצא, כי שם הנזכר, הוא במלוי אלפי״ן, העולה בגימטריא טל. והנה ג׳ אלהים של המוחין, דמלוי יודי״ן ואלפי״ן וההי״ן, יש בהם י״ג אותיות בכל אחד מהם, שהם ט״ל אותיות, כמנין יה״ו במלוי אלפי״ן:

154 עי׳ ביאור רבינו על ספד״צ ה ע״א שזה התיקון הראשון של התיקוני גלגלתא דא״א. ועיי״ש מה שהביא מאד״ר קכח ע״ב, שזה שורש כל התיקונים של ז״א.

155 עי׳ ע״ח שער א״א פרק ט: אל א׳, רחום ב׳, וחנון ג׳, ארך ד׳, אפים ה׳, לפי שארך אפים מורה על ב׳ מדות יחד, ולזה לא אמר ארך אף אלא אפים, ורב חסד ו׳, ואמת ז׳, נוצר חסד ח׳, לאלפים ט׳, נושא עון י׳, ופשע י״א, וחטאה י״ב, ונקה י״ג, ע״כ. ועי׳ מבו״ש כח ע״ב ב׳ דרכים בי״ג מידות.

156

157 עי׳ לעיל יז ע״ב.

תיקו״ז חלק ה

הבריאה, ולכן אין חטאת במוסף שלו[158]: **קנה חכמה כו׳,** ר״ל דחכמה נק׳ קנין, כמ״ש קנה חכמה. ובינה נקרא קנין, אבל כתר הוא קנין קדומה להון, שלכן נאמר (משלי ח כב) קנני ראשית להון, וז״ש **ה׳ קנני ראשית דרכו לעילא מכולהו,** וקאי על הכתר, דאיהי תורה קדומה[159]. ונאמר (@בה) קדם מפעליו מאז, ואמר **מאי מראש אלא כו׳,** ר״ל ״מעולם״ שהוא העולם, ״נסכתי״, להיות מראש לו, ראש לעולם, והוא הכתר. ואמר כ״ז לפרש השם אתני״ק, איתן (ק׳, @ק׳) [קן@] קנין, איתן תניא, שהוא התורה, והוא תורה קנין של ה׳ ית׳ תורה קדומה:

ב׳ ביהרירו״ן (ביהדירו״ן) ״כי בי״ה יהו״ה צור עולמים״, והוא ב׳, ברוך. וסימן ברו״ך ראשי אותיות: ר׳ ראש, ו׳ ומקור, ך׳ כל, ב׳ ברכות, שזהו ראש ומקור לכל הברכות. ולכן ב׳ היא חכמה ומורה על הכתר, שהוא ראש ומעיין לכל הברכות, ולכן ב׳ בגימטריא שנים.	ב׳ ביהרירו״ן (נ״א ביהדירו״ן) כי בי״ה יהו״ה צור עולמים (ישעיה כו ד) **ואיהו** ב׳ ברוך וסימן ברו״ך **ראשי אתוון**[160] ר׳ **ראש** ו׳ ומקור ך׳ כל ב׳ ברכות **דא**[161] **הוא ראש** ומקור לכל הברכות ובגין **דא** ב׳ **איהי** חכמה ומורה על הכתר **דאיהו רישא** ומבועא דכל ברכאן ובגין **דא** ב׳ תרין לחושבנא:

ב׳ ביהרירו״ן - כנ״ל שאלו ג״ר מסיימות בשוה, והתחלתה הוא בי״ה כמו שמפרש והולך, כי בי״ה כו׳, שהוא שמו של החכמה (זהר ח״ג י ע״ב). וע״ל ריש תיקון כ״ב (עא ע״א) מ״ש בזה בארוכה, שהן ב׳ עלמין סתימין דחכמה, שהיא (@ד״ו) [דג׳] פרצופין, דב׳ של חכמה כנ״ל: **ואיהו ב׳ ברוך -** דברכות הוא מחכמה, שכל הברכות הוא (ממ״ם) [ממו״ס], נביעו דכל ברכאין (לעיל יט ע״ב): ***ברוך ראשי אתוון ב׳ ברכות ר׳ ראש ו׳ ומקור ך׳ כל דא איהו ראש ומקור לכל הברכות ובג״ד ב׳ איהי כו׳ -** כצ״ל, ומתחילה מפרש הפי׳ של ברוך, דמורה על האלף דחכמה, היא מעין, שהיא בריכה, ברוך. וכתר הוא מקור של המעין, כמ״ש בפ׳ בא (מב ע״ב)[162] וז״ש **ובג״ד ב׳ איהי חכמה ומורה כו׳,** דכתר איהו נעלם ואינו מושג אלא מכח החכמה, דחכמה מאין תמצא (איוב כח יב)[163], ע״כ יש מוצא לה, וכמו מקור, (@שהוא) נעלם ואינו מושג אלא ממעין, שע״כ יש מקור למעין, ולכן בתיבת ברוך, שהוא חכמה, מרומז הכתר שהוא ר״ת ב״רכה ר״אש ו״מקור כ״ל, ברכה הוא חכמה, ראש, ומקור כל היא כתר. ואמר **ובג״ד ב׳ תרין לחושבנא,** ר״ל אע״ג דהתורה מתחלת בב׳ וכן המספר, מ״מ הוא תרין לחושבנא, שמורה שיש אחד קודם לה. אבל האחד לבד אינו במספר, וכן בראשית מתחיל בב׳ ואח״כ (@ראשית) [ר׳] שהוא נק׳ כאן כתר:

ג׳ גיהדירו״ן והוא שלישי, וזו השכינה, הספירה השלישית. (ולכן ב׳ היא חכמה ומורה על הכתר, שהוא ראש של מעיין כל הברכות) ועליה נאמר ״כל גיא ינשא״, והוא גימטריאות פרפראות לחכמה (אבות	ג׳ גיהרירון **ואיהו** תליתאה ודא **שכינתא**[164] **ספירא** תליתאה (ובגין **דא** ב׳ **איהי** חכמה ומורה על הכתר **דאיהו רישא** דמבועא דכל ברכאן) ועלה **אתמר** (ישעיה מ ד) כל **גיא ינשא ואיהו** גימטריאות פרפראות לחכמה[165]:

---

[158] עי׳ זהר ח״א רנט ע״ב: במוסף דידיה בר״ח ואתי לכפרא על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב (יחזקאל מג ז) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי דלא יתקרב בכ״י ערל וטמא אבל מוסף דשבת ליכא לקרבא בגין דהא אתגלי עתיקא קדישא ונהיר בההוא רצון לכלהו עלמין וכלא אשתכח בנהירו דהא שבת בלא דינא כלל איהו ולא שליט חויא עקימא:

[159] עי׳ לקמן קלט ע״ב. ועי׳ ביאור רבינו על תז״ח מט ע״א שזה בחכמה, ועי׳ עי׳ ב״ע ה׳ ע״ב שזה תורה שיצאה ממו״ס.

[160] כ׳ כלכות (נוסף בכתיבו).

[161] ״ב׳ כלכות דלמ״ך נמחק בכתיבו, וכמקומו מיתמ ״למ״.

[162] עי׳ מלואים אות (מ).

[163] עי׳ לעיל הערה 98.

[164] עילמה (נוסף בכתיבו).

[165] עי׳ זהר ח״ג רכ ע״ב: קם ההוא טולא ובטש בעינוי דר׳ אבא נפל על אנפוי מגו דחילו עד דהוה נפל על אנפוי נפל קרא בפומיה דכתיב (שיה״ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים ואלין עייניו דיל(י)ה פרפראות [לגו] (ל)חכמה עלאה דאתמשכא מלעילא ומגו חשבון ותקופין ועבורין אתמליין

פ"ג מי"ח).	

ג' גיהרירו"ן כו' - ג"כ כמו החכמה ושניהם בי"ה, הבן בחכמה וחכם בבינה (ס"י פ"א מ"ד), **אחתא ומודעתא כלילין דא בדא כתרין רחימין דמתחבקין כו'** (ספד"צ יד ע"א), אלא שנשתנה באות הראשון שהוא ג', ולכן מפרש והולך *ואיהו תליתאה ודא שכינתא עילאה כו' - כצ"ל: **עלה אתמר כל כו'** - כמ"ש בתז"ח (עה ע"ב ח ע"ד) **ובהון כל גיא ינשא ההוא דכולא כלילא ביה ודא ר"מ דאתמר [בי"@] ויקבור אותו בגיא א"ב לי"ג מכילין כו'**, ור"ל דנאמר ביה (ישעיה נג ה) והוא מחולל כו', חכמת סופרים תסרח (סוטה מט ע"א), נאמר (ישעיה נב יג) ירום ונשא וגבה מאד, וזה כל גיא, שהיה שפל מאד, ינשא. והוא שעליו נאמר (דברים לד ו) ויקבור אותו בגיא, ובה, ר"ל בבינה, ינשא שבה כל הזקיפות, כמ"ש למטה. **ג' אחזי על הזקיפה,** וזהו ג"י של השם, ר"ל גיא, ובה י"ג מכילין דרחמי, ג"י של השם, שהוא בגיא הנ"ל. והוא א"ב של כתר חכמה, וג"י של בינה, הוא בגיא, כמ"ש בתז"ח שם. ובהן ינשא, והיא גיא לחכמה, שהוא הר והיא, נוק' גיא, כר לבעלה (עיהובין ק ע"ב)[166], כסא לכבוד[167] {קלט ע"ד} מקום הנקבות גיא[168]. ועי' באד"ר (קמב ע"א)[169] ובפ"ג דס"ד (כח ע"א)[170]. ואמר **ואיהו ג' פרפראות לחכמה,** שהיא פרפרת לחכמה שעליה, וגימטריאות הוא ג"כ ג' של השם זה, וכ"ז לפרש שהיא ג':

Commented [O8]: ובהן ינשא תז"ח שם?

ועוד ברוך ב' מראה שנים, שכינה עליונה ותחתונה. ר', ראשית חכמה. ו', מראה שש ספירות. ד', מראה על כתר עליון, וזהו סוד (ברכות יב ע"א) כל הכורע כורע בברוך, ממעלה למטה, לכרע בו לאותו (לדעת בו באותו) שכל המעיינות והמקורות של הברכות בידו, שהוא עלת העלות. וכל הזוקף זוקף בשם, צריך לזקוף אותו ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא מבפנים של	ועוד ברוך ב' אחזי תרין שכינתא עלאה ותתאה ר' ראשית חכמה ו' אחזי שית ספירן ד' אחזי על כתר עלאה ודא איהו רזא כל הכורע כורע בברוך מעילא לתתא למכרע ביה להההוא (נ"א למנדע ביה בההוא) דכל מבועין ומקורין דברכאן בידיה דאיהו עלת העלות וכל הזוקף זוקף בשם צריך לזקפא ליה ביו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו מלגאו דעשר ספירין דאיהו עלאה

ואתעבידו בריכות דנפקן מימין לכל סטרין (אינון עייניו) עד דאתפקדן לכל חושבן ועבורין דסיהרא בלבד (ס"א דלבר) וכבין ומזלי למעבד חשבון ודא איהו על שער בת רבים דא איהי סיהרא [דלבר] (לבד).

תרגום: קם אותו הצל והכה בעיניו של רבי אבא, נפל על פניו מתוך פחד, עד שהיה נופל על פניו נפל פסוק בפיו, שכתוב "עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים", ואלו העינים שלה פרפראות לתוך חכמה עליונה, שנמשכה מלמעלה, ומתוך חשבון ותקופות ועבורים מתמלאים ונעשו בריכות, שיצאו מימיו לכל הצדדים (אותן עינים), עד שנפקדו לכל חשבון ועבורי הלבנה בלבד (שבחוץ), וכוכבים ומזלות לעשות חשבון, וזהו "על שער בת רבים" זוהי הלבנה שבחוץ.

ביאור: בעינוי - פי' לרמוז לו שהחשבון בעיני המלכות כדמפרש (מ"מ). חכמה עלאה - ור"ל שעיני המ' יש בהם הארת אבא ומכח חשבון ועבור שאנו עושים נעשים ברכות מים ומשפיעים לבי"ע (מ"מ). דלבר - והיינו לבנה שבעו"הז (מ"מ).

166 עי' יהל אור (על הזוהר ח"א מה ע"א): כתיב ותחת רגליו שמשמע שהן תחת רגליו וכאן הוא אומר דאתחברן דא בדא והן בשוה, הג' היכלין הראשונים עם רגליו רגלין ברגלין, אמר בגין יקרא דמלכא שנעשה כר לבעלה וכמ"ש בזו"ח (דף נב ע"א) אע"ג דאנא בשחותא לגבך כו' עי"ש וכמש"ל, ע"כ. ועי' מלואים אות (מא).

167 עי' דברי רבינו לעיל פח ע"ב: עיקר כסא הוא בה (זהר ח"ג רלה ע"ב), כסא לכבוד, ל"ב דחכמה. ועי' דבריו קו ע"ב: חכמה נקרא כבוד, ל"ב נתיבות (ס"י פ"א מ"א). וכורסייא הוא כסא לכבוד, והכל במלכות, חכמת שלמה.

168 פי' בקעה ולא א' מז' מדורי גהנם.@

169 קמב ע"א: וכיון דאתפשט אמה דא אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן בשמאלא דנוקבא ואשתקע בנוקבא באתר חד וארשים בערייתא כסותאן דכל גופה דנוקבא ובההוא אתר אקרי ערוה דכלה לאצנעא אתר להההוא אמה דאקרי חסד

תרגום: $

170 אתתקן דכר בנוקבא יה"ו י' דכר ה' נוקבא ו' כתיב (בראשית ה ב) זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, דיוקנא ופרצופא דאדם יתיב על כרסייא, וכתיב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.

$פרלמ אמר כז ע"א ו'י"ה קונטורין דקיטורא בעטפו שקיעין, י' זעירא בגווה אשתכח $

תיקו"ז חלק ה

עשר הספירות, שהוא עליון וזקוף על הכל, ואין אלו"ה למעלה ממנו. ולכן ב' מראה על הכריעה, שכל הכורע כורע בברוך, שנאמר בו "וברוך א"ל עליון". ג' מראה על הזקיפה, שהוא גאה, גאה על הכל, ואין מי שיתגאה עליו. ובמה הוא יתגאה@ על הכל, באות י' מן אבגית"ץ, וזה יגב"ה. ועוד מצאנו בצורת אחרת יגבה"ה (יגביהיה) ואותיותיו גבי (גבוה) היה עליון של כל העליונים.	וזקיף על כלא ולית אלו"ה לעיל מניה ובגין דא ב' **אחזי** על הכריעה דכל הכורע כורע בברוך **דאתמר ביה וברוך א**"ל עליון (בראשית יד יט) ג' **אחזי** על הזקיפה **דאיהו גאה גאה** על **כלא ולית מאן דיתגאה** עליה **ובמאי יתגאה** על **כלא באת** י' מן **אבגית"ץ ודא יגבי"ה ועוד אשכחנא בגוונא אחרא יגבהי"ה** (נ"א יגביהיה)[171] **ואתוון דיליה גבי היה** (נ"א גבוה היה) **עלאה דכל עלאי**:

ועוד ברוך כו' - עתה חוזר ומפרש שניהם חו"ב, ואמר ברוך שהוא חכמה, ונכלל בו כל הע"ס, חכמה עד מלכות, וכתר הוא כלל הברוך, שהוא ראש ומקור לכל הברכות כנ"ל, (@ואליו) [ואלין] הכריעה, כמו שמפרש והולך (@**למכרע**) **[שמכריע] ביה להוא דכל כו'**. וזקיפה בשם, שהוא דרגא דבינה, שהיא סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים (תהלים קמה יד), דהשם זוקף לכל הכפופים, כמ"ש (ברכות יב ע"א)[172] מ"ט דכתיב ה' זוקף כפופים, והיא ס"ג, סמ"ך וג', סומך וזוקף. ומפרש והולך דהוא בשם מ"ה, וכמש"ל (עמוד א' קלט ע"ב) דשם זה הוא מלגאו דע"ס, דהוא האומן[173], וההוא דאמר נעשה אדם, הוא שם ס"ג[174], שהוא נודע במ"ס, ושם מ"ה באוירא דמ"ס מתלבש ביה[175], וכמש"ל (קכא ע"א קמא ע"ב) דא גופא ודא מוחא, והן חו"ב, וכלם מעידין על עלת העלות, אלא שזה מלגאו על שפעו, וזה מלבר על יכלתו, וזה הכריעה והזקיפה, שהן חו"ב. ובברוך כורע גופו, ובאתה ראשו, שהוא הכתר, ראשית כנ"ל. וזוקף בבינה, השם שניהם[176], דכולל שניהם כנ"ל: **דאתמר ביה וברוך אל עליון** - מפרש הקרא על חכמה, דהוא עליון על אל, דהוא חסד (זהר ח"ג יא ע"א), נהירו דחכמתא (זהר ח"א צד ע"א[177]), ולכן נאמר שם, והוא כהן לאל עליון, דשם כהונא רבתא[178]: **דאיהו גאה כו'** - ר"ל, בבינה, וז"ש (חגיגה יג ע"ב)[179] מאי דכתיב כי גאה גאה, ארבע גאים כו', שהוא חגת"ם, מרכבה דילה, והיא

Commented [09]: נוס ח

---

171 נמחק בכתיבו.

172 ז"ל: ואמר רבה בר חיננא [סבא] משמיה דרב המתפלל כשהוא כורע כורע בברוך וכשהוא זוקף זוקף בשם אמר שמואל מאי טעמא דרב דכתיב ה' זוקף כפופים וכו'.

173 עי' לעיל קלח רע"א.

174 עי' לקמן קמא ע"ב: מוחא סתימא אתקרי אין סוף דאתפלג לתלת מוחין דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י*), ע"כ. * עי' לעיל קלח ע"ד שגורס המוסגר, כן גורס הלש"ו כללים ח"א כ' ע"ד (וכן בדע"ה ח"א ז ע"ג) כמו שבא"א דאצילות המו"ס הוא שם ס"ג בפרטות המוחין אבל בכללות הרישא כולו הוא רק מכלל הע"ב הכללי כי הוא המוח הכללי דכליל לתלת וכל מוח הוא שם ע"ב.

175 עי' ביאורים ח"ב לד ע"ד: אור התיקון אשר ממנו נתפשט השם מ"ה, כי הרזא דמתקלא שהוא אוירא עלאה*, אוירא דלא אתפס (ז"ח ע ע"א וס"י פ"ב מ"ו), ע"כ. *עומק כוונת רבינו, שה"רזא דמתקלא הוא האוירא", שכן כל מתקלא הוא חיבור של זכר ונקבה, וסוד מציאות זו הוא החיבור של האוירא ומו"ס, ועיקר הזיווג הוא תמיד מצד הזכר הרי הוא האוירא. (עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל מחו"ב). ועי' הקדו"ש טז ע"א ז"ל, הצמצום והקו, וכן נקרא בשם טהירו עלאה, וכן בשם אויר קדמון, אוירא קדמאה סתימאה, אוירא עלאה, עכ"ל. ועי' זוהר (בראשית ט"ו א' טז ע"ב), ועיי"ש לג ע"א ז"ל, אור הגנוז הנה הוא אוירא עלאה.

176 גם בינה וגם מלכות, עי' שעה"כ כט ע"א: סוד שני כריעות י' לגבי ה', ו' לגבי ה'. וסוד שני זקיפות ה' לגבי ו', ה' לגבי י'.

177 עי' עוד ח"ב קכג ע"א, וח"ג רפט ע"ב.

178 עי' לעיל קיט ע"ב שזה מידת חסד, ועי' ב"ע קו ע"א שז"א מכונה כהנא רבא ונוק' כהן הדיוט, ועי' אד"ר קלב ע"ב.

179 ז"ל: אמר ריש לקיש מאי דכתיב אשירה לה' כי גאה גאה שירה למי שמתגאה על הגאים דאמר מר מלך שבחיות ארי מלך שבבהמות שור מלך שבעופות נשר ואדם מתגאה עליהן והקדוש ברוך הוא מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו, ע"כ. עי' שיה"ש רבה (פ"ג סי' כג): ארבע גאים הם גאה שבעופות נשר, גאה שבבהמות שור, גאה שבחיות אריה, גאה שבכלן אדם ,וכלן נטלן הקב"ה וחקקן בכסא הכבוד שנא' (תהלים קג) ה' בשמים הכין כסאו ממה שהכין כסאו על הגאים תדע שמלכותו בכל משלה.

תיקו״ז חלק ה

מתגאה עליהן. ואמרו (פיוט אל אדון) המתגאה על חיות הקודש, ושם מקום הגאה, כמ״ש בפ׳ תרומה (קכט ע״א)[180] **מאן איהו גס רוח כו׳ דהא לית גבהות באורייתא אלא בעלמא דאתי,** והיא נקראת מרום כסא רם ונשא, ואמר **ובמאי יתגאה כו׳,** דהגבהות של הקב״ה כד אבן מאסו כו׳ (תהלים קיח כב), אבן דאתגזרת כו׳ (דניאל ב לד[181]), כמש״ל ריש תיקון י׳ (כה ע״ג ד״ה וסליק לה), ור״ל שזהו שם יגבי״ה, דהוא באות יוד, מלכות, (@כמו שמפרש והולך) [כמש״ל]: **ועוד אשכחנא בגוונא יגבהי״ה ואתוון דיליה יגבה י״ה עלאה כו׳** - ור״ל דכולן מורין על הגבהות, עילת העילות בכתר, למעלה מחו״ב, כמ״ש בברוך, דמורה על הכתר, וכן בכריעה וזקיפה כנ״ל, וכן כאן יגבה י״ה, למעלה מי״ה, וז״ש **עילאה דכל עילאי**:

ת׳ תלמי״ה, ת׳ תל שהכל פונים בו, ששם הוא אותו שכל העיניים והמחשבות עולים אליו, בגלל זה ת׳ תורה קדומה של כל הקדומים, ״תורת חכם מקור חיים״, ״תורת יהו״ה תמימה״, ועוד תלמי״ה, ״תלמיה רוה נחת גדודיה וגו׳״, בשם הזה נעשה הים תלמים תלמים. ועוד תלמיה, זו התורה שתלויים ממנה כמה תלי תלים של הלכות פסוקות שאין להן חשבון.	ת׳ תלמי״ה ת׳ תל שהכל פונים בו דתמן **איהו ההוא** דכל עיינין ומחשבתין סלקין לגביה **בגין דא** ת׳ תורה קדומה[182] דכל קדומין תורת חכם מקור חיים (משלי יג יד) תורת ה׳ תמימה (תהלים יט ח) **ועוד** תלמי״ה תלמיה רוה נחת גדודיה וגו׳ (תהלים סה יא) **בהאי שמא אתעביד ימא** תלמים תלמים ועוד תלמיה **דא אורייתא** דתליין מינה כמה תלי תלין[183] דהלכות פסוקות {קמ ע״א} דלית לון חושבן[184]:

ת׳ תלמי״ה ת״ל שהכל כו׳ - ר״ל, ת״ל של שם תפארת, שהכל פונים אליו, שכל הענפים ממנו, והוא תורה, שהוא מקור חיים[185], שלכן הכל פונים אליו לקבל חיים. ואמר תורה קדומה, לפי שכאן בהיכל הראשון ע״ס קדומים. ואמר תורת ה׳ תמימה, שבו אותיות מי״ה דתלמי״ה, והענין שאמר **שהוא תל כו׳,** ור״ל שהשם הוא תל מי״ה, שהוא בן י״ה[186], תל מנהון, ואמר **ועוד תלמיה כו׳,** ע״ש תלמים כמו שמפרש והולך, תלמיה רוה כו׳, והוא שבו קרע הים בשם ע״ב לשנים עשר גזרים (אסת״ר פ״ז סי׳ יא), נגד י״ב גבולי אלכסונים דביה (ס״י פ״ה מ״ב), **שבטי** י״ה עדות לישראל (תהלים קכב ד), לישראל סבא[187], ובו שם ע״ב, ו׳ פעמים י״ב, וז״ש **בהאי שמא אתעביד כו׳**: **ועוד תלמיה דא אורייתא כו׳** - ג״כ כנ״ל {קמ ע״א} תל מי״ה בן י״ה:

צ׳ צתני״ה, זה צדיק, העמוד שנושא הכל, ובו נודע מי שהוא למעלה מן הכל, משום שצדיק כולל	צ׳ צתני״ה צתניה **דא** צדיק עמוד סביל **כלא** וביה אשתמודע מאן דאיהו לעילא מכלא

---

[180] ז״ל: כדין כרוזא נפיק ואמר עלאין ותתאין אציתו מאן איהו גס רוחא במלי דאורייתא מאן איהו דכל מלוי בגין למגבה במלי דאורייתא בגין דתנינן דבר נש בעי למהוי שפיל בהאי עלמא במלי דאורייתא דהא לית גבהו באורייתא אלא בעלמא דאתי:

תרגום: אז הכרוז יוצא ואומר, עליונים ותחתונים הקשיבו, מי הוא גס רוח בדברי תורה, מי הוא שכל דבריו להיות גבוה בדברי תורה, משום ששנינו שהאדם צריך להיות שפל בעולם הזה בדברי תורה, שהרי אין גבהות בתורה אלא בעולם הבא.

[181] ז״ל הפסוק בשלימות: חזה הוית עד די התגזרת אבן די לא בידין ומחת לצלמא על רגלוהי די פרזלא וחספא והדקת המון.

[182] עי׳ לעיל הערה 159.

[183] עי׳ מלואים אות (כא)

[184] עי׳ מלואים אות (יז).

והוא ענין נפלא, שמפרש התיקונין בתיבת בראשית מכאן עד סוף התיקונין, הכל על ספר הראשון, שהוא עד (בראשית ה א) זה ספר, שהוא סיום ספר הראשון, והוא עד קכ ע״א (קמ ע״א), שם סיום התיקונין. ואגב שמסיים, מתחיל לפרש רק התחלת ספר השני, תיבות ד״זה ספר״ עד קלד ע״ב (קס ע״א) **ד״א זה ספר כו׳,** ומשם ואילך אינו שייך כאן כלל, רק ליקוטים מזו״ח. ואפשר לומר דגם שם הוא אגב. אבל הנכון, שאינו מהספר (לעיל יח ע״ג).

[185] עי׳ זהר ח״ג לד ע״א שזה חכמה.

[186] עי׳ זהר ח״ג קי ע״א, קכא ע״ב שו׳ היא בן י״ה.

[187] עי׳ לעיל קלט ע״א ד״ה דמיניה.

את כל הספירות, ובו מתייחדים כולם ונעשים אגודה אחת, הוא הלולב, שאוגד את כל הספירות. ובאות צ׳ מצוירים כל הציורים של ההיכלות שמקיפים את גן העדן שלמעלה, בכמה ציורים של כל מעשה בראשית, שיורשים אותם הצדיקים. ובו מנוקדים כל הנקודים של התורה, שהם נקודים בהיכל, שהוא השכינה התחתונה. וכולם מאירים על הציורים, כמו אבני מרגליות שמאירים על ראש הכתר, וכדוגמת הכוכבים שמאירים ברקיע. ולפי שכל הנקודים של הכוכבים, בו נאמר ״ויתן אתם אלה״ם ברקיע השמים להאיר על הארץ״, זו השכינה התחתונה (זה נשמות הצדיקים שעוסקים בתורה, להוציא לאור כל תעלומה, זהו שנאמר@ ״והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וגו״).	בגין דצדיק **איהו** כליל כל ספירן וביה מתייחדין כלהו ואתעבידו **אגודה אחת איהו** לולב **אגד** דכלהו ספירן **ואת צ׳** ביה מציירין כל ציורין דהיכלין דסחרין לגנתא דעדן דלעילא בכמה ציורין דכל עובדא דבראשית דירתין לון צדיקיא וביה נקידין כל נקודין דאורייתא דאינון נקידין בהיכלא דאיהי שכינתא תתאה ונהרין כלהו על ציורין כאבני מרגלאן דנהרין על רישא דכתרא וכנוונא דכככביא נהרין ברקיעא ובגין דכל נקודין דככביא ביה **אתמר** (בראשית א יז) **ויתן אותם אלהי״ם** ברקיע השמים להאיר על הארץ דא שכינתא תתאה (ס״א ודא נשמתהון דצדיקיא דמשתדלין באורייתא להוציא לאור כל תעלומה הה״ד (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו׳):

צתני״ה דא צדיק כו׳ - דריש צ״ת, ב׳ אותיות הראשונות, כמו ג״י. ותל הנ״ל, וצת הוא לשון גובה, כמ״ש בתרגום אונקלוס על (בראשית יא ד[188]) **וראשו** בשמים, ורישיה מטי לצית שמיא, וז״ש **וביה אשתמודע מאן דאיהו לעילא מכולא**. ומפרש והולך **בגין דצדיק איהו כליל כו׳**, ולפי שבו כלולים כולם, ניכר מי הוא העולה על כולן, כמו בלולב שנאגדים כלם יחד, ניכר הלולב שעולה על כלם. אבל אם כל אחד לבדו, אינו ניכר מי גבוה יותר, שיכול להעלות הקטן על הגדול, משא״כ בקשורים יחד וז״ש **איהו לולב כו׳**, והצדיק הוא המגדל שעולה עד צית שמיא כמו הלולב, והוא משכיל לאיתן, כמ״ש בפ׳ משפטים (קי ע״א)[189] והוא סליק למעלה: **ואת צ׳ ביה כו׳** – **(@**אמר ועוד) [אמרו עוד] נקרא צדיק[190], לפי שהוא ר״ת ציור דביה מצויירין, שהוא אדם דיצירה, דביה וייצר, צייר הכל, וביה כל נקודין לאשקאה לאתוון דבגנתא כמש״ל (לח ע״א לח ע״א) וש״מ הרבה. וז״ש **בי׳ מצויירין כו׳ וביה נקודין כו׳**, שהן הציורין כו׳, וביה כל הכוכבים, כמ״ש בר״פ שמות (ב ע״א)[191] ולמעלה (א ע״א א ע״ב) והן הן הנקודין דאורייתא, וז״ש **ובגין דכל נקודין דכוכביא כו׳**:

ההיכל השני מרוקם מכמה ציורים קפואים@solid במים, אבני המרגליות כולם מלאים מים, והם	[קב ע״א] היכלא תנינא מרקמא מכמה ציורין גלידין במיא אבנין מרגלאן כלהו מליא מיא ואינון אבני שיש טהור[192] דהיכלא תנינא

[188] ז״ל: ורישיה מטי עד צית שמיא.
[189] עי׳ מלואים אות (מד).
[190] פי׳ אות צ׳.
[191] עי׳ מלואים אות (מה).
[192] עי׳ דע״ה ח״ב צא ע״א: והנה אמרו שם בתיקון ע׳ כי אבני שיש טהור הם מפעולת הגבורה אשר נתגלה ביום שני דמעשה בראשית, והוא הרקיע אשר נאמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים, והוא כעין הקרח הנורא אשר על ראשי החיות וכמ״ש בפ׳ בראשית (לב ע״ב ושם כט ע״ב), כי כל שהוא מתוקף הגבורות נקרשים ונקפים. והיסודין דנפש ורוח אשר מצד הגבורות הם נקראים אבני שיש טהור, כי מצד הימין שהוא חסד הוא קדוש, ומצד השמאל הוא טהור, כי מהם מתפשטים ויוצאים תוקפא דדינא קשיא, שהם אבני נגף דכשלין בהון בני נשא וכמ״ש בפ׳ ויצא (קנא ע״ב בס״ת), ולכך נקראו הם אבני שיש טהור, משום שכנגדם הם האבני נגף שהם טמא. והנה כאשר שהגבורות הם בתוקף דינים קשים, אז אין נובעים מהם מים כלל כי הם נקרשים ונקפים כנז׳, ולכך נקראים בשם אבנים וכמ״ש בפ׳ ויצא (קנב ע״א) כי הם מים גלידין והם כאבנים. אמנם האבני שיש טהור שהם עצמן הרי הם גבורות קדושים, הנה אמרו עליהם בתיקון ע׳ הנז׳ (קמ ע״א) כי הם אבנין מרגלאן (אבני מרגליות) כלהו מליא מיא, כי הם ממותק בחסדים, והם נובעים מים תמיד, שהוא השפע הנצרך לכל

תיקו״ז חלק ה

אבני שיש טהור שההיכל השני בתוכו, הוא בנוי מהם בשם הזה קר״ע שט״ן, והוא רקיע, קרע, שבו קרע את הים, והפריד משֶׁם את השטן, שהוא מים טמאים. ולכן ״יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים״, זהו השם שעקר השטן מן ים התורה והפרידו משם, משום שהוא עיקר האמונה של ישראל, העליונה של כל העליונים (סמוך של ישראל, וביום השני אין שם טוב משום שבו נברא	בגווה מנייהו **איהו בנוי בשמא דא** קר״ע שט״ן **ואיהו** רקיע קרע דביה קרע **ימא ואפריש** מתמן **השטן דאיהו** מיין מסאבין **ובגין דא** יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל[193] בין מים למים (בראשית א ו) **דא הוא שמא** דעקר שטן מן **ימא דאורייתא ואפריש** ליה מתמן בגין **דאיהו** עקר **האמונה דישראל** עלאה דכל עלאין (ס״א מצאתי סמוך דישראל) **וביומא תנינא** לית תמן **טוב** בגין דביה **אתברי** גיהנם*:

העולמות ב״ע. אמנם הנה משום שהם מסטרא דגבורה, הנה מתפשט מזה שפע להחיצונים ג״כ, וכמ״ש בפ׳ ויצא (קנג רע״א) מסטרא דצפון מתפשטי דרגין עד דמטא לתתא כו׳ ע״ש. והוא בסוד מה שאמרו בשמות רבה (פ׳ טו סי׳ כב) מים הרו וילדו אפילה, וכן הוא בזוה״ק (בראשית לב ע״ב ופ׳ וירא קג ע״ב) אינון מיין (ר״ל אשר הם מסטרא דגבורות) אעדו ואולידו חשוכא, כי הם מתפשטים ויוצאים להחיצונים ג״כ.

ועיי״ש צא ע״ד: וזהו מה שהזכיר להם ר׳ עקיבא ואמר, כשתגיעו אצל אבני שיש טהור, שהוא כאשר יתבוננו בהיסודין דנפש ורוח שבהעולמות ב״ע, וכדי לבוא משם אל הקודש פנימה, הנה כאשר יגיעו אל מציאות היסודין שמצד הגבורות אשר במט״ט וסנדלפון, והם אבני שיש טהור, כי הם מיין גלידין קשים כאבנים שהם כעין הקרח הנורא, אמנם מצד טהרתם הם אבנין מרגלאין כלהו מליא מיא, והם נובעים מים תמיד, שהוא שפע היוצא מהם, וכמו שפע היסודין הנמשך להמציאויות כולם. אמנם בהשפע הנמשך מצד הגבורות, הוא מתפשט להחיצונים ג״כ, וע״י זוהמת הנחש הקדמוני הנתערב בהמציאות, הנה נעשה השפע הנמשך להם למים עכורים, מים המרים סרוחים ומטונפים, ועל זה נאמר (בראשית א ו) ויהי מבדיל בין מים למים, כי צריך לזהר מאד לאפרשא ביניהון ולהבחין ולהבדיל בין זה לזה, וכמ״ש בזוה״ק ויקרא (יב ע״א) ע״ש וכן בתיקונים (תיקון ל סמוך לסופו פג ע״ב ובתיקון מ פט ע״ב ובסוף תיקון סז קיד ע״א), וכאן הוא הסכנה עצום ונורא מאד, שלא להחליף ח״ו וכנ״ל, וזהו שהזהיר להם ר׳ עקיבא ואמר כשתגיעו כו׳ אל תאמרו מים מים.

[193] עי׳ דע״ה ח״ב סה ע״ד: ונחזור להענין, כי ג׳ ענייינים נעשה ע״י ספי׳ הגבורה דיום ב׳: אחד הוא ענין התיקון, והוא מה שבירר את כל המציאויות דיום א׳ מחלאת הרע והתוהו שבהם, ונברר הטוב שבהם בפנ״ע והרע נדחה למטה. והוא סוד ההבדלה הנאמר ביום ב׳, כי אז נפרד ונבדל הטוב בפנ״ע והרע בפנ״ע, וכמ״ש בזוה״ק (ויקרא יב ע״א) ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב״ה כו׳ ובין עבו״ז כו׳, וע׳ תרומה (קמט ע״ב) וויקהל (קצח ע״ב), וכן הוא בתיקונים בכ״מ, בסוף תיקון ל׳ (פג ע״ב) ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים דדכיו דטהרה כו׳ ובין מים דמסאבו כו׳, ועלייהו אתמר לא יהיה לך אלהים אחרים כו׳, וכן בתיקון מ׳ (צ ע״א) בין מיין מתיקין לבין מיין מרירן כו׳ ע״ש, וכן בסוף תיקון ס״ז (קיד ע״א) בין מי דכיא למי נדה ע״ש, וכן בתיקון ע׳ (קמ ע״א) סמוך לתחילתו היכלא תניינא כו׳, ע״ש ובהגר״א.

והענין הוא כי הנה נזכר ביום שני ה׳ פעמים מים וה׳ פעמים רקיע כמ״ש בפ׳ תרומה (קסז ע״א), וה״ה פעמים מים הם ה״ גבורות, מים עזים, מים אדירים היוצאים מהה׳ גבורות מנצפ״ך שבבינה, כמ״ש בדרושי הצלם (דרוש א) וע׳ שער מ״ן ומ״ד (דרוש ו) ובשער רוח הקודש (ביחוד שֵׁם שדי בסופו דף נ ע״א). ונודע הוא כי הה׳ גבורות הם שורש ג״כ להחיצונים ומהם הם יונקים, ועל זה צריך הבדלה להבדיל בין קודש לחול ובין טמא לטהור כדי שיכרתו משרשן. וזהו שנאמר@ (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים טהורים לטמאים, כי רקיע שֵׁם הוא אותיות קרע, שהוא שֵׁם קר״ע שט״ן כמ״ש בתיקון ע׳ (קמ ע״א) הנז׳, כי בו נעשה ההבדל בין הטהור לטמא. ונזכר ה׳ פעמים רקיע להבדיל בהה׳ פעמים מים, שהוא בהה׳ גבורות דמנצפ״ך, להבדיל בהם בין טמא לטהור כדי להכרית אותן משרשן. ונעשה הבדלה ביום שני, שהוא שליטת דספי׳ הגבורה, והבדיל בין הטוב והרע, שהוא התוהו ובוהו שהיה מעורב בהמציאויות דיום ראשון, והוריד את כל הרע כולו למטה, וכמו שכתבנו לעיל דרוש ג׳ ענף ט׳. שקודם החטא היה כל הרע כולו למטה מכל העולמות כולם, אלא שביום ראשון ע״י שליטת דספי׳ חסד, כאשר העלה את הניצוצי קדושה השייך אליו, להמציא את המציאויות דיום ראשון, הנה משום שהחסד הוא סובל ומעלים עין מסוררים, ולכן לא נעשה על ידו בירור גמור בהניצוצין שהעלה הוא, והם התוהו ובוהו שעלו ג״כ עמהם. ולכן ביום שני, שהוא שליטת דספי׳ הגבורה, שאינו סובל כלל ודוחה ומדחה כל סיג וכל פסולת, הנה בירר הוא את הטוב מהרע, ודחה את כל התוהו ובוהו דיום ראשון לחוץ והורידם למטה, וזהו התיקון דיום שני אשר עשה בפעולת דיום ראשון ג״כ.

גיהנם).	

היכלא כו' גלידין במיא כו' - דהוא יום שני, שבו מלאכת המים, וביה גלידין מיא, כמ"ש (זהר ח"א כט ע"ב)[194] **דבצפון גלידין מיא ודרום כו'**, ולכן הוא אבני שיש. וז"ש **גלידין כו' ואינון כו'**, ונקרא טהור דימינא הוא קדוש ושמאלא טהור[195], מפני שיש אבני נגף, דכשלין בהון ב"נ[196]. ואמר **ואיהו רקיע,** שהוא נברא ביום שני, והוא אותיות קר"ע. ואמר **דביה קרע ימא,** שקריעת ים סוף הוא מסט' דשמאלא, ולכן אמרו (פסחים קיח ע"א) קשה לפניו כקריעת ים סוף. ואמר **ואפריש מתמן השטן כו'**[197], ר"ל כמש"ל (עה ע"א פג ע"ב) **ההי"ד ויאמר אלהים יהי רקיע כו' בין מים דדכיו כו',** וכן בימא דאורייתא כמש"ל (נב ע"ב מג ע"ב) **עד דייתי מורשה דיליה וקרע ימא דאורייתא וסוס ורוכבו רמה בים דאיהו חוויא ובת זוגי' דאיהי סוסיא דיליה כו' בפורקנא בתרייתא כלא בימא דאורייתא כו' בההוא זמנא דאתעבר חוויא בישא מן ימא שליט כו'.** וז"ש **דא איהו שמא דעקר שטן מן ימא דאורייתא ואפריש ליה מתמן** ור"ל דקרע אותיות עקר, וז"ש **בגין דאיהו עקר כו'**, ר"ל כמו שהוא[198] האמונה, ונרגן מפריד אלוף (משלי טז כח), כנסת ישראל, שהיא אמונה דישראל סבא[199], כן ה' ית' יעקור אותו, והוא בשם זה קר"ע שט"ן, קרע שטן מן ימא. וכן הוא במעשה, במאמר יהי רקיע, דאתפרד מתמן (@התורה) [היתירה] כו' כמ"ש בפרשת בראשית (יז ע"א[200])[201], ואינון נגד קריעת י"ס, כמ"ש (מדרש @)[202] כל מה שנאמר בפרשת בראשית נאמר ביציאת מצרים כו'. בפסוק יהי רקיע, ביציאת מצרים, קריעת ים סוף כו', והוא בתורה שבע"פ, שהוא מסט' דגבורה, דתורה שבכתב מימינו כו'[203], ותורה שבע"פ מסט' דשמאלא, ולכן שם (ברשית א ו) ויהי מבדיל, כנ"ל (עח ע"א פג ע"ב), ועי' בתז"ח (עה ע"ב ט ע"א) **בה קרע שטן מן שמאלא ובה וישם את הים לחרבה ובה קרע ימא כו' ובה עקר טורין ותבר טינרין דחוויא ההי"ד והנה רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים דאינון טורין וסלעים דחויא כו' ובהאי שמא הוה רבה עוקר הרים באורייתא דבע"פ**[204], ור"ל טורין וסלעים כמש"ש [@והולך אתה] דנחש מקננא בשבע סלעים {קמ ע"ב} ובעלה בשבע טורין, וביה סוס ורוכבו רמה בים כנ"ל, והוא ברוח חזק כמש"ש (שמות יד כא) ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כו':

---

[194] גליונות הלש"ו, עי' מלואים אות (מו).

[195] עי' זהר (ח"ג קעו ע"ב) שכהן קדוש, ולוי טהור, והיינו הך.

[196] זהר ח"א קנא ע"ב (לש"ו), ז"ל: והאבן גדולה על פי הבאר דא אבן דמינה כשלי בני עלמא אבן נגף ווצור מכשולו דקיימא תדיר על פי והאי באר עלו (הבאר ועל) מימריה למתבע דינא דכל עלמא דלא יחות מזונא וטב לעלמא:

תרגום: $

ביאור: דמינה - ממנה מתפשט תוקפא דדינא קשיא, המכונה כאן "אבן נגף" בבחינה הטמאה שבו, ובחינת הטהרה שכנגדם מכונה "אבני שיש טהור" (עי' תיקון ע') (דע"ה ח"ב צא ע"א). ועי' עוד קצג ע"א.

[197] עי' לעיל הערה 193.

[198] עיקר (נוסף בלש"ו).

[199] עי' לעיל קלט ע"א ד"ה דמיניה.

[200] פרלמ אמר טז ע"ב ההיא נקודה דאור אור איהו ואתפשט$

[201] עי' מילואים אות (מז).

[202] עי' אוצר מדרשים (אייזנשטיין) פנחס בן יאיר עמוד 476: (ג') כנגד השמים והארץ והים נבראו שלשה אבות אברהם יצחק ויעקב, שבהם כתיב והרביתי את זרעך ככוכבי השמים (בראשית כ"ו), ושמתי את זרעך כעפר הארץ וכחול אשר על שפת הים, (ד') כדמות ברייתו של עולם עשה הקדוש ברוך הוא נסים לישראל במדבר כשיצאו ממצרים. כיצד בברייתו של עולם כתיב בראשית ועד יהי רקיע בתוך המים, ובמדבר כתיב וענן ה' עליהם יומם (במדבר י'), ועוד נאמר פרש ענן למסך (תהלים ק"ה). בראשית ויאמר אלהים יקוו המים, ובמדבר ויט משה את ידו על הים ויולך וגו' (שמות י"ד). בראשית תדשא הארץ, ובמדבר הנני ממטיר לכם לחם, ואומר והנה פרח מטה אהרן (במדבר י"ז). בראשית יהי מאורות, במדבר וה' הולך לפניהם יומם (שמות י"ג), ואומר לא ימיש עמוד הענן יומם. בראשית ישרצו המים וגו' ועוף יעופף, במדבר ויהי בערב ותעל השלו. בראשית ויברא אלהים את האדם בצלמו, ובמדבר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. בראשית וישבות ביום השביעי, ובמדבר אכלוהו היום כי שבת היום.

[203] אש דת למו (דברים לג ב).

[204] ז"ל ביאור רבינו שם: **עוקר הרים -** המכסין את ההלכה כנ"ל: **באורייתא דבע"פ -** מסט' דגבורה. ששם גבורים במלחמתה של תורה:

תיקו"ז חלק ה

*וחסר כאן הרבה מזה ההיכל ושאר חמשה היכלות ה' ית' יחזיר לנו את האבדה הגדולה הזאת, וכאן נשלמו התיקונין שבעין וספר הראשון משה ספרים שעליו נבנו התיקונים, שבעין על ששים שמהן ועשרה מאמרות כמש"ל תיקון ל"ב (יח ע"ג – מופיע אצלנו פד ע"ב@)[205], ומ"מ מסיים והולך לדרוש "זה ספר" התחלת ס"ת[206] והכל על חכמת הפרצוף, שהוא ספר תולדות וקורות האדם, שבאדם עצמו נצטייר, כמו בספר תולדותיו כנ"ל:

"זה ספר תולדות אדם", פתח רבי שמעון ואמר, העליתי אני ידי למי שברא את העולם, שיגלה לנו סודות עליונים נסתרים, גנוזים וטמונים, [כדי] לומר לפני השכינה וששים ריבוא חיילות שלו, של מלאכים קדושים שלמעלה, וששים ריבוא מלאכים קדושים שלמטה, שלא אכנס לפניך בבושת פנים.	זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) פתח רבי שמעון ואמר סליקנא ידין למאן דברא עלמא דיגלי לן רזין עלאין סתימין גניזין טמירין למימר קמי שכינתא ושתין רבוא דחיילין דיליה דמלאכין קדישין דלעילא ושתין רבוא דמלאכין קדישין דלתתא דלא איעול בכסופא קדמך:

זה ספר כו' ושתין כו' ושתין כו' - ור"ל שתין רבוא דקב"ה וס"ר דשכינתא. ועי' בתז"ח (יז ע"א$[207]) ולפי שזה הפסוק אמר, זכר ונקבה ברא אותם, וכן אמר לקמן (עמוד ב' קמא ע"א) בענין ד' תיקונין דהוי"ה, דאינון מראה, וד' תיקונין דשם אדנ"י דאינון דמיון, שהן זו"נ:

פתח ואמר: "זה ספר תולדות אדם", "זה" בוודאי כולל את שנים עשר המזלות של אדם העליון, שעליו נאמר: "שבטי י"ה עדות לישראל". "זה" בוודאי, הם ארבעת הפנים של האריה, ארבעת הפנים של השור, ארבעת הפנים של הנשר, שבהם נודעים פרצופי בני האדם. וכל הפנים, הם רשומים בארבע אותיות שהן יהו"ה. מהו "אדם". יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ועליו נאמר: "כתפארת אדם לשבת בית". מיהו הבית שלו. זו השכינה, שנקראת "דמות אדם", שכל הדמויות והפנים של בני אדם נודעים בה, וכל הציורים של העליונים והתחתונים. ובשבילה נאמר: "וביד הנביאים אדמה".	פתח ואמר זה ספר תולדות אדם זה ודאי כליל תרין עשר מזלות דאדם דלעילא דאתמר עלייהו {קמ ע"ב} שבטי י"ה עדות לישראל (תהלים קכב ד) זה ודאי אינון ארבע אנפין דאריה ארבע אנפין דשור ארבע אנפין דנשר דבהון אשתמודעין פרצופין דבני נשא וכלהו אנפין אינון רשימין בארבע אתוון דאינון יהו"ה מאי אדם יו"ד ה"א וא"ו ה"א ועליה אתמר כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד יג) מאן בית דיליה דא שכינתא דאתקריאת דמות אדם (יחזקאל א ה) דכל דמיונין ופרצופין דבני נשא בה אשתמודעו וכל ציורין דעלאין ותתאין ובגינה אתמר וביד הנביאים אדמה (הושע יב יא):

פתח ואמר כו' דאדם דלעילא כו' - ר"ל, כמו יעקב הוליד י"ב שבטים, כן עמודא דאמצעיתא, דרגא דיליה, הוליד י"ב שבטין עלאין, וכולן אתחמן ביסוד, כמ"ש בס"ת ר"פ לך לך (עו ע"ב)[208] וברי"פ שמות (ב ע"א)[209], ואמר למעלה (לב ע"א לד ע"ב) **דמסט' דהאי אות אמר למשה, וזה לך האות (שמות ג יב), ואיהו כליל תרי עשר מזלות[210], דכל מזל אתקרי אות כו'**, וזהו "זה ספר", ד"זה" הוא ביסוד (ובפ' יתרו (ע ע"א בהגהה)[211] **זה דתליא ביה (@כלא) [בלא] זה אילנא דחיי כו' אילנא דגלי תולדות אדם ועביד איבין לאפקא בעלמא כו'**, ולקמן (קלו ע"ב קסג ע"א) **אר"ש זה ספר דא צדיק חי עלמין דאיהו**

---

[205] עי' לעיל פד ע"א בדברי רבינו ריש תיקון לב. ועי' דברי רבינו לעיל יח ע"ג: מפרש התיקונין בתיבת בראשית מכאן עד סוף התיקונין, הכל על ספר הראשון, שהוא עד (בראשית ה א) זה ספר, שהוא סיום ספר הראשון, והוא עד קכ ע"א (קמ ע"א), שם סיום התיקונין.

[206] ספרא תנינא {פרלמוטר}??? ספר תורה?$.

[207] כך אמר פרלמ$

[208] עי' מלואים אות (מח).

[209] עי' מלואים אות (מט).

[210] ושבעה כוכבי לכת מסטרא דקדושה דאיהי בת שבע ומסטרא דו"ו דאיהו ו' עלאה ו' תתאה ה"א אינון שית כוכבי לכת א' ככבא שביעאה ו"ו תרין עשר מזלות (חסר בנוסח).

[211] עי' מלואים אות (נ).

תיקו״ז חלק ה

אפיק תולדין זה ספר ודאי ולא אחרא ואינון תולדות אדם ההוא דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית מאן בית דא שכינתא ור״מ כו׳), וביה תרי עשר מזלות, תרין עשר שבטין והוא נקרא ג״כ ספר, ספר זכרון, וביה תולדות אדם וספר הוא במלכות, דבה אשתמודעין כל י״ב פרצופין, והוא קובע בה (@כל) י״ב שבטין כמש״ש ושם, ואינון י״ב בקר דתחותיה י״ב שבטין, כמ״ש בפ׳ ויחי (רמא ע״א)[212] וש״מ הרבה, וזהו ספר דכאן, ואינון תרין דרגין כחדא, ״זה ספר״, כמ״ש בפ׳ ויקהל (ר ע״א)[213] **ספר זכרון מאי איהו אלא כו׳ ספר זכרון תרין דרגין דאינון חד ורזא דא כו׳.** (הגהה. וכן הוא בפ׳ יתרו שם (ע ע״א)[214], **ורזא אולפי זה ספר אית ספר כו׳ זה ספר תרין דרגין דאינון חד כללא דו״נ ודא איהו כללא חדא דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בב״נ כללא דכל תולדות אינון תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק כו׳,** עש״ה בארוכה) **ספר תתאה דא תורה דאקרי תורה שבע״פ כו׳,** ע״ש ובהון תולדות אדם, אדם דלעילא, תפארת כמו שמפרש והולך, ויעקב בדיוקני׳, שהוא דיוקנא דאדם קדמאה, וכן הוא באדם הראשון, דכל דיוקנין שהוא בבני אדם[215], הכל בתולדות שלו, והוא אדם כליל כולא. וכן יעקב אדם כולל י״ב תולדות שלו, והוא מ״ש (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם, שכולל כולם. וע״ל (יד ע״א יט ע״ב) וע״ל (לח ע״א לז רע״ג וסג ע״א עב ע״א) **ואינון תרין עשר אנפין[216] ואדם רכיב על גביהון כו׳**, והוא סוד וא״ו, ו״ו י״ב, ואלף בתוכו, הוא אדם הכולל אותן. וע״ל (קג ע״א קטז ע״א) **ותריסר מזלות אינון ו״ו דאשתכחו מאת אלף ודא רזא דוא״ו {קמ ע״ג} כו׳**, ואדם הוא סוד הדעת, שקיו דאילנא[217] כמש״ל (קיט ע״א קלח ע״ב) בארוכה, והוא כולל תרין עשר הנ״ל, ה״ח וה״ג, וב׳ אחסנתין. וז״ש שבטי י״ה, דהכל הוא מאו״א, ב׳ אחסנתין וב׳ עיטרין, כמ״ש בא״ז (רצא ע״א)[218]. והן עדות, ב׳ דעות, ועדות סהדותא שהוא מאו״א, **ואסהיד באנפיה כו׳[219],** והוא דיוקנין פרצופין דב״נ, י״ב אנפין דג׳ חיוון כמו שמפרש והולך, והן ע״ב אנפין דאורייתא[220], ואדם מ״ט אנפין דאורייתא (עו ע״ב), בהתכללות בד׳ אותיות הפשוטין, כמש״ל סוף תיקון כ״ב (עו ע״ב). והנה אף שי״ב הן כנ״ל, ה״ח וה״ג כו׳, ו״ו (כמש״ל לב ע״א לד ע״ב) מ״מ בעמידתן וקביעותן בנוק׳ הן ג״פ ד׳, ג׳ בכל צד, כמ״ש בפ׳ ויחי (רמא ע״א)[221] ועי׳ מה שכתבתי בס״ד (ח ע״ג)[222]. וז״ש כאן **ארבע אנפין דארי׳ כו׳,**

---

[212] עי׳ מלואים אות (נא).
[213] עי׳ מלואים אות (נב).
[214] עי׳ מלואים אות (נג).
[215] היה כתוב בב״א@.
[216] צ״ל וכו׳.
[217] עי׳ לעיל (נח ע״ד ד״ה כנור) שהשקיא דאילנא שהוא השם מ״ה הוא בחי׳ הדעת.
[218] ז״ל: מאי ירותא דא תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו ואחסינו לבן דא מסטרא דאבא הוה גניז בגוויה חד עטרא דאקרי חסד ומסטרא דאימא חד עטרא דאקרי גבורה וכלהו מתעטרין ברישיה ואחיד לון.
תרגום: מהו ירושה? זהו ב׳ העטרות שהיו גנוזות בתוכם והורישו אותם לזה הבן, מצד אביו היתה גנוזה בו עטרה אחת הנקראת חסד, ומצד אמו היתה גנוזה בו עטרה אחת הנקראת גבורה, וכולם מתעטרים בראשו ואוחז אותם.
[219] עי׳ אד״ז רצב ע״ב: ואלין מתחברין בתרי מוחין ומוחא תליתאה כליל לון ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא ומתפשטין בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילן כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי והוא אקרי דעות ב׳ דעות
תרגום: ואלו מתחברים בב׳ המוחין ובמוח הג׳ הכוללם ואחוז בצד זה ובצד זה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב׳ גוונים הכלולים כאחד ומאיר את פניו, וצבעי הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, והוא נקרא ״דעות״ - ב׳ דעות.
[220] עי׳ תז״ח כה ע״ד: **ע״ב פנים לתורה** - דע׳ פנים בת״ת וב׳ דרועין ע״ב, וכן ע׳ נפש עם יעקב ועם אברהם ויצחק חו״ג ע״ב, וזהו שם ע״ב שבחג״ת, וכן ע״ב אומין עם ישמעאל ועשו ב׳ דרועין דס״א, ולפי שנכלל בקו האמצעי לכך הכלל הוא ע׳:
ועי׳ לקמן קמט ע״א: שבעין ותרין עייניו דאינון לקבל שבעים סנהדרין ומשה ואהרן על גביהון אלין אינון וגביהן.
[221] עי׳ מלואים אות (נד).
[222] פרלמוטר אמר ב ע״א
וז״ש[222] שם (רצא ע״א) אב ואם כלילן ומתחברן דא בדא ואבא טמיר יתיר כו׳ ותליא במזלא קדישא יקירו דכל יקירין[222], ואמר שם (רצב ע״א) אב ואם מהאי מוחא נפקו וביה תליין וביה אחידן, ז״א בע״ק תלייא ואחיד, והוא כי ז״א נפיק מז׳[222] תיקונין של גלגלתא, שהוא רישא שנקרא ע״ק, ואו״א ממזלא דנפיק ממ״ס[222], ולכן[222] נקרא דיקנא יקירו דיקירותא כנ״ל (ג ע״ד), והוא בגדי כה״ג, כמ״ש בא״ר (קלב

תיקו״ז חלק ה

ואדם התלי הכולל כולן[223], וכן הוא בשרשן במ״ס בג׳ הויות, כמ״ש בא״ז (רפט ע״ב)[224] **וע״ק כליל לון**, ולכן אדם שליט על המזל, וע״ל (קד ע״ב קיז ע״ב) **ומאן דאיהו מסט׳ דאדם דאיהו יו״ד ה״א וא״ו ה״א כו׳ בכולא שליט כו׳**. ואמר **דבהון אשתמודען פרצופים דב״נ**, כמש״ל (קכח ע״א קנא ע״א) **אנפין חיווירין כו׳**, וכל התיקון הזה[225], וע״ל (עט ע״ב פה ע״א) **גלגולא קדמאה כו׳**. ואמר **וכלהו אנפין אינון כו׳**, שכל א׳ ד׳ אנפין בד׳ אתוון, וע״ל (סב ע״ב עב ע״א) **ובאן אתר יו״ד ברישא כו׳**, ובז״ח ר״פ יתרו (כז ע״א)[226] **ואלין ג׳ חיוון כלילין בחד** והן ד׳ אותיות הוי״ה, ואדם מילואו[227], וכולן כלילין בשכינתא

ע״ב) שהוא[222] אבא עילאה, ובו[222] נגיד משח[222] רבות קודשא, והכל לפי שהוא בחינת חכמה, ובו[222] י״ג תקונין דנפיק ממ״ס, שבו מתפרש ג״פ ד׳ כמ״ש בא״ז (רפח ע״ב), ומ״מ כל התיקונין יוצאין ע״י מ״ס כמ״ש בא״ז[222], רק שז׳ תיקונין יוצאין ע״י הגלגלת, והן סתימין, ודיקנא יוצא ע״י נקבים פתוחים[222], ולבחינת הכתר אין מקום כלל בגלגלת, כי הוא אין[222], ושירותא מחכמה[222].$

[223] עי׳ ס״י פ״ו מ״ג: תלי בעולם כמלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה[223], לב בנפש כמלך במלחמה.

עיי״ש בביאור רבינו: תלי בעולם וכו׳ - שהוא קבוע וכולם חוזרים ובאים אליו ומשתחוים לו[223].

ועי׳ ביאור רבינו שם כא ע״ג: התלי שמנהיג את הכל כמ״ש למטה (ס״י פ״ו מ״ה) אחד ע״ג שלשה.

[224] עי׳ מלואים אות (ו).

[225] ?

[226] ז״ל: כז ע״א: ואתה תחזה מכל העם בשית סטרין בשערא דעל רישא דאיהי מתתקנא על אודנין במצחא בשרטוטין דמצחא בעינין ובקריצין דעל עיינין באנפין ובדיוקנא דאנפין בחוטמא דאיהי מתתקנא באורח מישר על פומא בגופא בקומה דיליה ובשיעורא דיליה לכל סטר לד׳ סטרין ולעילא ותתא האי איהו תיקונא דאדם ולזמנין איתקרי אריה ולזמנין איהו דיוקנא דשור ולזמנין דיוקנא דנשר וכען צריך לפרשא כיון דאיהו ייחוד דקב״ה בספירן אמאי אתקריאו בדיוקנא דאדם ובדיוקנא דאריה ובדיוקנא דשור ובדיוקנא דנשר אלא ודאי בזמנא דבעי למיעבד עבידתיה ולאנהגא לישראל דאתקריאו במזלא דאדם אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אדם ואתקרי הוא אדם:

תרגום: צורת נשר עתה צריך לפרש כיון שיחוד הקב״ה הוא בספירות למה נקראות הספירות בצורת אדם ובצורת אריה ובצורת שור ובצורת נשר אלא ודאי בעת שרוצה לעשות ולהנהיג את ישראל לאלו הנקראים במזל אדם מתלבש בצורת החיה ההוא הנקראת אדם ונקרא הוא אדם. ואתה תחזה מכל העם בו׳ צדדים בשערות שעל הראש שהם מסודרים על האזניים במצח [היינו] בהקוים שעל המצח בעיניים ובגבות שלעל העיניים בפנים ובדמות הפנים בחוטם שהוא מסודר בדרך הישר למעלה מהפה ובקומה שלו בושיעור שלו לכל צד לד׳ צדדים ולמעלה ולמטה זה הוא התיקון של האדם ולפנים נקרא אריה ולפעמים הוא צורת שור ולפעמים.

למטה שלי למעלה לש פרלמוטר$

$ז״ל לא ע״א: ובזמנא דבעי לאנהגא לישראל (לאינון) דאתקריאו במזלא דאריה אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אריה והכי בגוונא דא בחיה דאתקריאת שור וכן בגוונא דא בחיה דאתקריאת נשר ובגוונא דא שכינתיה ובג״כ אתקרי קב״ה באלין שמהן וכל חילין דילהון לית אתר ולית בריה בעלמא דלא שליט שמיה עליה ואתקריאו בשמיה כגוונא דא דיוקנא דאדם י׳ שרייא ברישא ה׳ ה׳ בעשר אצבען ו׳ בגופא וכגוונא דא בנשר י׳ על רישיה ה׳ ה׳ על גדפוי ו׳ על גופיה והכי בכל חיה וחיה וכן בכל מלאך ומלאך[226]:

ובזמנא דבעי לאנהגא לישראל (לאינון) דאתקריאו במזלא דאריה אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אריה והכי בגוונא דא בחיה דאתקריאת שור וכן בגוונא דא בחיה דאתקריאת נשר ובגוונא דא שכינתיה ובג״כ אתקרי קב״ה באלין שמהן וכל חילין דילהון לית אתר ולית בריה בעלמא דלא שליט שמיה עליה ואתקריאו בשמיה כגוונא דא דיוקנא דאדם י׳ שרייא ברישא ה׳ ה׳ בעשר אצבען ו׳ בגופא וכגוונא דא בנשר י׳ על רישיה ה׳ ה׳ על גדפוי ו׳ על גופיה והכי בכל חיה וחיה וכן בכל מלאך ומלאך:

תרגום: ובעת שרוצה להנהיג את ישראל לאלו הנקראים במזל אריה מתלבש בצורת החיה ההיא הנקרא אריה וכן הוא באופן זה בחיה נקרא שור וכן הוא באופן זה בחיה הנקרא נשר ובאופן הזה כין בריה שאינהנקראת בשמה כשהיא מתלבשת בהאין מקום ואין בריה בעולם שאין שמו שולט עליו ונקראים בשמו כדוגמא זה הוא בצורת האדם י׳ שורה בראשו ה׳ ה׳ [שורות] בעשר אצבעות ו׳ [שורה] בגוף וכדוגמא זה הוא בנשר י׳ שורה על ראשו ה׳ ה׳ על כנפיו ו׳ על גופו וכן הוא בכל חיה וחיה וכך הוא בכל מלאך ומלאך.

ובעת שרוצה להנהיג את ישראל לאלו הנקראים במזל אריה מתלבש בצורת החיה ההיא הנקרא אריה וכן הוא באופן זה בחיה נקרא שור וכן הוא באופן זה בחיה הנקרא נשר ובאופן הזה כין בריה שאינהנקראת בשמה כשהיא מתלבשת בהאין מקום ואין בריה בעולם שאין שמו שולט עליו ונקראים

תיקו"ז חלק ה

כמו שמפרש והולך, והן י"ד אתוון. (@וז"ש) **ובגינה אתמר וביד הנביאים אדמה** דהוא י"ד, ולכן נקרא יד, וע"ל (לב ע"א לד ע"ב) ומש"ש: וז"ש **פתח ואמר כו' אשתארו עשר תיקונין**, ר"ל מי"ד, ובה אדמה, **שעלה נאמר בפ' זה** (בראשית ה א) **בדמות אלהים עשה אותו, דכל דמיונין כו',** והיא דמות אדם. וע"ל (יד ע"ב כ ע"א), וכן דמות ארבע חיות, וזהו סוד מ"ט הנ"ל, מ"ה וד' אתוון כנ"ל:

פתח ואמר "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע", "אנשי חיל" מצד החסד, ששם י', ובשבילה נאמר (ב"ב כה ע"ב) "הרוצה להחכים ידרים". "יראי אלהים" מצד הגבורה, ששם ה', ובה נאמר (שם) "הרוצה להעשיר יצפין". "אנשי אמת" מצד העמוד האמצעי, ששם ו', ושם אמת. "שונאי בצע" מצד המלכות, ששם ה'. הנה כאן יש ארבעה תיקונים, שהם פרצופי בני אדם, אלו הם מראה (המראות).	[קכ ע"ב][228] **פתח ואמר** (שמות יח כא) **ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהי"ם אנשי אמת שונאי בצע אנשי חיל מסטרא** דחסד דתמן י' ובגיניה **אתמר** הרוצה להחכים ידרים **יראי אלהי"ם מסטרא** דגבורה דתמן ה' ובה **אתמר** הרוצה להעשיר **יצפין אנשי אמת מסטרא** דעמודא **דאמצעיתא** דתמן ו' ותמן **אמת שונאי בצע מסטרא** דמלכות דתמן ה' **הא הכא ארבע** תקונין **דאינון** פרצופין דבני נשא **אלין אינון מראה** (ס"א מראין):

פתח כו' אנשי חיל מסט' דחסד - דימינא נק' כח, כמ"ש (שמות טו ו) ימינך ה' נאדרי בכח, כמ"ש למעלה, וכל כח הוא בימין, דשמאל הוא יד כהה (מנחות לז ע"א), וכמו שהקשו שם[229] דלמא (@יד) שבכח. וכן חכמה בסט' דימינא נקרא כח מ"ה (ה ע"א) ובימינא נחית חכמה ובשמאלא בינה (ד ע"א). וז"ש **דתמן יו"ד ובגיני' כו'**, לראיה דתמן יו"ד, חכמה, ור"ל לפרש ד' אתוון דאינון בחגת"ם, מרכבה דהוי"ה, דהוא באינון ד' דקרא, כמו שמפרש והולך ואמר, **יראי כו',** דיראה הוא בשמאלא, פחד יצחק, כמ"ש למטה, ובימינא אהבה, דמצד אהבה איש חיל מאמיץ כח[230]. ואמר **ובה אתמר הרוצה כו',** כמש"ל בתיקון נ"ה (קב ע"א) דעלה נאמר ברכת ה' היא תעשיר (משלי י כב). ואמר **אנשי אמת כו',** כמ"ש (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב, והוא דרגא דתורה, אמת קנה כו' (משלי כג כג)[231]. ואמר **שונא בצע כו',** והוא מדת הצדק, הן לצדק ימלך מלך (ישעיה לב א), ויהודה זכה למלוכה בשביל שאמר מה בצע כו'[232]. ואמר **אלין {קמ ע"ד} אינון מראה** שהוא ואתה תחזה:

וישנם ארבעה שמתלבשים בהם, שהם דמיון, והם אדנ"י. ועליהם נאמר "ושמת עליהם שרי אלפים", מצד א'. "שרי מאות", מצד אות ד', שהיא ארבע מאות שבהם השתעבדו ישראל במצרים, משום שבה חטאו,	**ואית** ארבע דמתלבשין בהון דאינון דמיון **ואינון** אדנ"י ועלייהו **אתמר** (שמות יח כא) **ושמת עליהם שרי אלפים מסטרא** דא' שרי מאות **מסטרא** דאת ד' דאיהו **ארבע מאות**

בשמו כדוגמא זה הוא בצורת האדם י' שורה בראשו ה' ה' [שורות] בעשר אצבעות ו' [שורה] בגוף וכדוגמא זה הוא בנשר י' שורה על ראשו ה' ה' על כנפיו ו' על גופו וכן הוא בכל חיה וחיה וכך הוא בכל מלאך ומלאך.

[227] יו"ד ה"א וא"ו ה"א בגימ' אד"ם.SCHOTENSTIEN

[228] אזהרת המגיה לפני המאמר הזה לבל יהרסו המעיינים בו לצייר ח"ו שום ציור ודמות בעה"ע ית"ש, ה"ה כתובה בראש הספר, ידרשנו המעיין משם (גליון)@.

[229] ז"ל: רב אשי אמר מידכה כתיב בה"י כהה א"ל ר' אבא לרב אשי ואימא ידך שבכח א"ל מי כתיב בחי"ת כתנאי ידכה בה"י זו שמאל אחרים אומרים ידך לרבות את הגידם.

[230] עי' משלי (כד ה) גבר חכם בעוז ואיש דעת מאמץ כח.

[231] ז"ל: אמת קנה ואל תמכר חכמה ומוסר ובינה:

[232] עי' מדרש הלל: (עמוד 127): לעזר בן מתיה וחנינא בן חכינאי ושמעון התימני ושמעון בן זומא אמרו מאיזה זכות נטל יהודה המלכות ענה הראשון ואמר בזכות שאמר מה בצע כי נהרוג את אחינו ענה השני ואמר בזכות שנאמר ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני ענה בן עזאי ואמר ראויה הודאה שמכפרת על הביאה ענה השלישי ואמר בזכות

וזה שנאמר בה "ארבע מאות שקל כסף". "שרי חמישים", מצד האות נ'. ו"שרי עשרות", מצד האות י'.	דאשתעבידו ישראל במצרים בגין דבה **א**אבו[233] **ה**א **דאתמר** ביה (בראשית כג טו) ד' **מאות** שקל כסף ושרי חמשים מסט**ר**א **דאת** נ' ושרי עשרות מסט**ר**א **דאת** י'

ואית ארבע כו' ועלייהו אתמר כו' - דהוי"ה הוא מצד עצמן בהוויותן, אבל שרי אלפים כו', הוא בהתמנותן לשרים, והוא מדת המלכות, אדני, אדון העולם, ומסט' דידה שרים. ועי' בז"ח ריש שיה"ש (מט ע"א)[234], וכן כל ענייניה צריך הכל למעשה, וזהו החילוק שבין נבואת משה רבינו ע"ה לשאר הנביאים, דכולם בדמיון כמש"ל וביד הנביאים אדמה, באספקלריא דלא נהרא, מסט' דנוק', אבל במשה (במדבר יב ח) במראה ולא בחידות, מסט' דדכורא, אספקלריא דנהרא, וזהו (שמות יח כא) "ואתה תחזה", במראה, "ושמת", בדמיון: ואמר **שרי אלפים כו'**, שהן ר"ת אדנ"י[235], לבד הד' שמתחלף בא"ת ב"ש[236]. והוא מילוי אהי"ה דיודין[237], חושבן (@אלפים), אות ראשון דכליל כולא, והוא אלף דאהי"ה כמש"ל בתיקון ס"ט (קלא ע"ב):

נותרו עשרה תיקונים, עליהם נאמר: "ואתה תחזה מכל העם", בשׂער שלו, בצבעים שלו, באורכו, בקמטים שלו, במצח, בקמטי המצח, באורך המצח, ברוחב המצח, בחריצים[238] שבמצח, באוזניים (נ"א, באזניים בשער שיורד עליהן או מתחתיהן), בחדרי האוזניים, בשער שמתחת לאוזניים, בפנים, בדמויות הפנים, בפרצוף הפנים, בעיניים, בצבעי העיניים, בנצנוץ@ שמעל העיניים. באף, באורכו, ברוחבו, בקמטו. בפה, בפתיחתו, בקטנותו. בצוואר, באורכו, בקמטו. בידיים, בחריצי הידיים, בפתיחתן, בסגירתן. בגוף, בגובהו, באורכה, בקמטה. בשער, בצבעי השער. השער הלבן הוא מאלו שנקראים "אנשי חיל", שעליהם נאמר: "ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חוור ושער רֵאשֵׁה כעמר נקא". שער אדום, מאלו שנקראים "יראי אלהים". שער ירוק, מאלו שנקראים "אנשי אמת", והם מצד יעקב, שעליו נאמר: "תתן אמת ליעקב". ושלושת הצבעים, עליהם	**א**שת**א**רו עשר תקונין עלייהו **א**תמר (שמות יח כא) **ו**את**ה** תחזה מכל העם ב**ש**ער**א** בגוונין דיליה ב**א**ריכו דיליה בקמיטו דיליה ב**מ**צח**א** בקמיטו דמצח**א** ב**א**ריכו דמצח**א** ב**פ**ותי**א** דמצח**א** ב**ש**רטוטין דמצח**א** ב**א**ודנין (בס"א ב**א**ודנין ש**ער**א דנחית עלייהו **א**ו תחותייהו) ב**א**לין **א**דרין ד**א**ודנין ב**ש**ער**א** דתחות **א**ודנין ב**א**נפין בדיוקנין **ד**אנפין בפרצופ**א** **ד**אנפין בעיינין בגוונין דעיינין בקריצן דעל עיינין בחוטמ**א** ב**א**ריכו דילה בפותי**א** דילה בקמיטו דילה ב**פ**ימ**א** בפתיחו דילה בזעירו דילה ב**צ**ואר ב**א**ריכו דילה בקמיטו דילה בידין ב**ש**רטוטין דידין בפתיחו דילהון בסתימו דילהון בגופ**א** בקומה דיליה ב**א**ריכו דיליה בקמיטו דיליה ב**ש**ער**א** בגוונין ד**ש**ער**א** ש**ער**א חיור**א** **א**יהו מ**א**לין **א**נשי חיל **ד**אתמר בהון (דניאל ז ט)[239] ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חוור ושער **ר**אשיה כעמר נקי ש**ער**א סומק**א** מ**א**לין **ד**אתקריאו יר**א**י **א**להי"ם ש**ער**א ירוק**א**

[233] עי' דברי רבינו ברע"מ פנחס (רל ע"א) ד"ה והענין כו' וד' במלכ' (לש"ו), ז"ל: **ד' מאות.** והענין בא"ת ב"ש ד' הוא ק', וד' אותיות הוא בד"ס, כחב"ם, כי היא איומה כנדגלות כידוע. ואי"ן הוא בכח"ב, א' בכתר כידוע, י' בחכמה, ן' בבינה, נ' תרעין, וד' במל'. והיא ק', ק' ברכות, ק' אדנים, ונתחלפה בד', כי שם מחליפין כידוע.

[234] עי' מלואים אות (יח).

[235] אלפים חמישים עשרות SCHOTENSTEIN?

[236] בק'. SCHOTENTSTEIN

[237] אל"ף ה"י יו"ד ה"י גימ' קס"א גימ' אלפי"ם, ולפי זה צ"ל אהי"ה דמילוי@.

[238] לקמן הו אמקשר את זה לשרטוט בגט.@

[239] ז"ל: חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתֵב לְבוּשֵׁהּ כְּתַלַּג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקָא כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי־נוּר גַּלְגְּלוֹהִי נוּר דָּלֵק.
תרגום: ראיתי עד שכסאות העלו וזקן הימים יושב ולבושו לבן כשלג ושער ראשו כצמר נקי כסאו [מוציא] זיקין של אש, וגלגליו אש דלוק.

נאמר: "תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם", השלישי, ופחד יצחק, הצבע השחור הוא מצד זה שנאמר עליו: "שחורה אני ונאוה", מצד אלו שנקראים "שונאי בצע", והיא השער שלו@ שחור. והוא שיעור של אותיות התורה, כל שערה ושערה שלו, שנאמר עליהן: "קווצותיו תלתלים שחורות כעורב". וכל שערה יש לה מקור נובע@, שהוא י', והשער הוא שיעור האות ו'.	**מאלין דאתקריאו אנשי אמת ואינון מסטרא דיעקב דאתמר ביה**[240] (מיכה ז כ) **תתן אמת ליעקב ותלת גווני עלייהו אתמר תתן אמת ליעקב חסד לאברהם תליתאה פחד יצחק גוון אוכמא מסטרא דההוא דאתמר בה** (שיה"ש א ה) **שחורה אני ונאוה מסטרא דאלין דאתקריאו שונאי בצע ואיהי שערא דיליה אוכמא** {קמא ע"א} **ואיהי שערא דאתוון דאורייתא כל נימא ונימא דיליה דאתמר עלייהו** (שיה"ש ה יא) **קווצותיו תלתלים שחורות כעורב וכל נימא אית ליה מבוא דאיהי י' ונימא שערא דאת ו'**[241]:

ואמר **אשתארו עשר תיקונין**, ר"ל מן י"ד, וביד הנביאים אדמה כנ"ל. ואמר **עלייהו אתמר ואתה תחזה מכל העם**, ר"ל "ואתה", דרגא דילך, שהוא שמא מפרש בעשר אתוון[242]. ואמר "מכל העם", שהם ביחד פרצוף שלם, ובהן עשר תיקונין כמו שמפרש והולך: **בשערא כו'** - שהן עשר תיקונין, ובכל א' ד' הנ"ל, אנשי חיל כו', שהן עשר וד' דשמא, וכמש"ל (קכא ע"א קמא ע"א) **עשר תיקונין אלין כל תיקונא אית לה ארבע שעורין כו'**, וכמו שמפרש והולך **שערא חיוורא סומקא ירוקא אוכמא ד' גוונין אנשי חיל כו'**, ד' אתוון דהוי"ה כמו שמפרש והולך, וכן הוא באריכו דשערא. וע"ל (קכב ע"ב קמג ע"א) **אנשי חיל שערא שעיע כו', שערא חוורא מסט' דימינא כו'**, ועוד בשערות בכללן, אם יש לו ריבוי שער או מיעוט או בינוני, וז"ש **בשערא בגוונין באריכו**, והן ג"פ ד', שהן י"ב אנפין הנ"ל, ואדם כליל כולן, דהן עשר תיקונין, כל א' הוא ג' פעמים ד', כמו שמפרש והולך [ו@](**ב)אודנין כו' באנפין כו'**, וכן בכולם, ובמצחא קמיטו ופותיא ושרטוטין: **בשערא בגוונין דשערא שערא חוורא כו'** - עתה מפרש ואזיל כל העשר תיקונין: **ועתיק יומין כו'** - דשם כלא ימינא, כמ"ש באד"ר (קכט ע"א)[243],

---

[240] "ואינון מסטרא ליעקב למתמר ביה" נמחק בכתיבתו, ובמקומו לימת "ועלייהו למתמר".

[241] עי' דע"ה ח"ב קו ע"ג: אמנם הנה בחי' נימא הרי נמצא לפעמים שהוא שיעור גדול, כי בעובי שיעורו כל שהוא והוא חוט השערה הנזכר בכל מקום והכוונה הוא על עובי, אבל בארכו הוא שיעור גדול, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע קמא רע"א) ונימא שיעורא דאת ו', וכן בתיקון י"ט באותו הענין עצמו בשיעור אשר בין מים העליונים להתחתונים שהוא כמלא נימא, אמרו שם (דף לז ע"א) והאי נימא איהי ו', כי שם מדבר במים העליונים אשר מהבינה שהיא ים עלאה אימא עלאה, למים התחתונים אשר בהמלכות שהיא ים תתאה, ומתפשטים המים עלאין שמהבינה ונמשכין דרך ה' ספי' חג"ת נ"ה ונחתין ביסוד, וממנו מקבל המלכות שבה המים התחתונים. והרי הוה היסוד בין המים העליונים דהבינה להמים התחתונים דהמלכות, ולכן אמר שם, והאי נימא איהו צדיק, ולאו למגנא אוקמוהו קדמאין דקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפי' כחוט השערה כו' (ור"ל עובי היסוד, כי הוא נהיר לנוק' דרך דופן, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א דף יט סע"ג ובדפוה"ח הוא דף יב ע"ב סמוך לסופו), וע' תיקונים בהגר"א (בתיקון מ דף פט ע"ג) ותבין, וכן הוא בדברי הרב בשער הארת המוחין פ"ט ע"ש). והאי נימא איהי ו' שהוא היסוד הכולל ו"ק, והוא ו' זעירא, וממנו הוא מקבל המלכות. והרי הוה היסוד שהוא ו' הממוצע בין המים העליונים דהבינה להמים התחתונים דהמלכות, אמנם הוא נכנס כלול בתוך המלכות עצמה, והרי אין הפסק כלל. אך עכ"פ הוא שהרי אמרו בתיקונים שהנימא הוא ו', ור"ל על אורך הנימא.

[242] עי' לעיל הערה 15.

[243] לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כלא ימינא - בי"ג הנימין ניכרים ג' הבחי' חב"ד, שכן על ידיהם הוא שמתפלגים השערות לאחוריים ולב' צדדים. כך, שאע"ג שחו"ב הם בימין ובשמאל ודעת באחור, עכ"ז כולא חד חשיב בימינא ואין שמאל כלל, שכן כל הדינים בע"ק הם בסוד שורש וממילא מתמתקים על ידי התיקונים כך, שבע"ק אפילו השמאל הוא ימין. שכן אין מיתוק לדינים אלא בשרשם (ב"ע מה ע"א). לעולם בע"ק כל הקלקולים מתוקנים ועומדים. ממילא אין הנוקבא בבחינה מיוחדת בפ"ע בהתפרטות תיקוני אורות מ"ה וב"ן כשאר הפרצופים, שכן בע"ק בחינות הדו"נ מצויות ביחוד גמור, כך, שבע"ק אין אנו מכנים בשם נוק' אלא את בחינת ב"ן המושרשת בע"ק עצמו בלבד, שכן היא

תיקו״ז חלק ה

ונאמר כעמר נקי חוורא (דניאל ז ט), כמ״ש (שבת נד ע״א) **כצמר נקי בן יומו כו׳**, וע״ש באד״ר בארוכה: ***מאלין דאתקריאו אנשי אמת ועלייהו אתמר תתן אמת כו׳** - כצ״ל, ואבהן הן ג׳ גוונין הנ״ל, כמ״ש בפרשת פנחס (רטו ע״א)[244] **אבל הכי אמר בוצינא קדישא כו׳,** והן המרכבה הנ״ל דד׳ אתוון עם דוד מלכא, וע״ל (קכד ע״א קמה ע״א) ודוד הוא הקטן, שהוא אות יו״ד זעירא דאתוון, **דלית בה חיוורא שחורה אני ונאוה כו׳** כמ״ש בריש שיה״ש (זר״ח נה ע״ג)[245] בארוכה. וז״ש **דאתמר בה שחורה אני ונאוה כו׳,** וע״ש (נה ע״ב) בארוכה: ואמר **ואיהו שערא דיליה אוכמא** - ר״ל על האדם קאי, מאן דהוא מסט׳ דשונאי בצע, שערא דיליה אוכמא, ולא קאי עלה, דבה נאמר {קמא ע״א} ודלת ראשך כארגמן, אלא ביה שחורות כעורב, והוא מסט׳ דה׳ אחרונה, ובה להיפך כארגמן, וע״ל (קמ״ב קמ״ג קסט ע״א): **ואיהי שעורא כו׳** - ר״ל, השערות הן שיעורא דאתוון דאורייתא, דלכן נקרא שער לשון שיעור, והשערות הן אותיות ההי״ן, והמבועין הן נקודין, שהן יודי״ן, וכמש״ל (לח ע״א לח ע״א), דנקודין הן מבועין לאתוון, ואתוון מבינה, ונקודין מחכמה, שהן גלגלתא ומוחא[246], ונקודין פנימית האותיות, ורוחא להון, וכן מוחא לגלגלתא, וע״ל (קכא ע״א קמא ע״ב). ואמר **דאתמר עלייהו קווצותיו תלתלים,** דקאי על התורה, תלי תלין כו׳[247], וזהו שחורות, דהן שחורות על העור שהוא לבן[248], כמו השערות על עור הגלגלת, וכמ״ש (אד״ר קלב ע״א[249]) אש שחורה ע״ג אש לבנה: **וכל נימא כו׳** כנ״ל, והן י״ו של שם, ושערא אריכא וקמיטא ב׳ ההי״ן כמו שמפרש והולך, והן יהו״ה ברזא דאריכו וקמיטו:

השער הקצר בסוד הה״א הקטנה, שניטלה@ SHE IS TAKEN באות י׳. השער הארוך, מצד הה״א העליונה, שניטלה@ מהאות ו׳. עשרת התיקונים האלו, כל תיקון ותיקון יש לו (בו) ארבע מידות, שעולות לעשר, כדוגמת רשות היחיד, שרוחבה ארבעה וגובהה עשרה. ארבע, יהו״ה. עשר, יו״ד ה״א ו״ו ה״א. אין נימא של שערה שאינה אוחזת/מראה@ עולם העליון נסתר, שעליו נאמר: ״ועלמות אין מספר״. כל העולמות האלו תלויים בכתר של הראש, כדוגמת אבנים ומרגליות המאירים בכתר של ספר תורה, או בעטרה של מלך. וכך הם מאירים ככוכבים ברקיע, ובו הם קבועים.

שערא קמיטא ברזא דה׳ זעירא דנטלת מאת י׳ שערא אריכא מסטרה דה׳ עלאה דנטלא באת [קכא ע״א] **ו׳ עשר תקונין אלין כל תקונא ותקונא אית ליה** (נ״א ביה) **ארבע שעורין דסלקין לעשר כגוונא דרשות היחיד דרחבו ארבעה וגבהו עשרה ארבעה יהו״ה עשרה יו״ד ה״א וא״ו ה״א לית נימא**[250] **דשערא דלא אחזי עלמא עלאה סתימא דעלייהו אתמר ועלמות אין מספר** (שיה״ש ו ח) **כל אלין עלמא תליין מכתרא דרישא כגוונא דאבנין ומרגלין דנהרין בכתרא דספר תורה או בעטרה דמלכא והכי אינון נהרין כככביא ברקיעא וביה קבועין:**

ואמר **דנטלי**[251] **מאת י׳**, דיו״ד הוא זעירא, י׳. ווא״ו הוא אריכו. ואמר **דנטלא,** כמ״ש (משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה[252]. וז״ש **דנטלא באת וא״ו,** ״ב״את ולא ״מ״את. והנה

נתקנת ע״י אורות מ״ה בקביעות (פת״ש סדר הפרצופים י״א). והנה עכ״ז שאין כאן בחינת נוק׳ גלויה, עכ״פ שורש כל הבחינות התחתונות של הימין ושמאל מצוי כאן (פת״ש או״א ה׳). הנוק׳ אינה גלויה כאן מכיוון שהיא דוגמת עולם העקודים שבו שולט שם ס״ג (לש״ו ביאורים ח״ב סו ע״ג).

[244] ז״ל: ר׳ אבא אמר יאות הוא אבל הכי אמר בוצינא קדישא חוור דא אברהם דאתלבן בחוורא דנורא סומק דא יצחק ודאי ירוק דא הוא יעקב דקיימא בין תרין גוונין וכתיב ביה ביעקב (ישעיה כט כב) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו דהא כל ערסיה שלים הוה והכי הוא:
תרגום: $

[245] עי׳ מלואים אות (כ).

[246] עי׳ לעיל הערה 219.

[247] עי׳ עירובין כא ע״ב: קווצותיו תלתלים. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות. ועי׳ מלואים אות (כא).

[248] ונ״ל יצחק שז״ס שאמרו לעיל ששערות שחורות הוא מסט׳ דשונאי בצע שהוא בתורה כמ״ש אין התורה מתקים לא בתרגרנים@ וכו׳ (גליון כת״י).

[249] ע״ש שזה הגילוי של ז״א ברקע של א״א.

[250] אסיפה של שערות.

[251] נדצ״ל דנטל׳.

תיקו״ז חלק ה

השערות בעצמן הן סוד האותיות, והן אותיות גדולות[253], שערא אריכא בה׳ עילאה, דשם אותיות גדולות. ואותיות קטנות בקמיטו, בה׳ תתאה, דשם אותיות קטנות. וקווצותיו השערות בי״ג נימין[254], הן הטעמים, י״ג טעמים (תז״ח כ ע״ד)[255], ובטעמים הן קיבוץ תיבות הפסוק והמבוערין נקודין, וע״ל (קז ע״א קכא ע״ב) **אתוון מן ה״ה נקודין מן י׳ טעמין מן ו׳ כו׳: עשר כו׳** - כנ״ל: **לית נימא כו׳** — עי׳ באד״ר (קכח ע״ב)[256] בארוכה: **כגוונא דאבנין כו׳** - דשערא נפקין על קרקפתא דהוא כתרא, כמ״ש **תליין מכתרא**, וז״ש באד״ר (קכח ע״ב) **וכל נימא ונימא להיט בת״י עלמין**, והוא מנין קדוש כמש״ש, **וכל עלמא ועלמא סתים וגניז ולית דידע להון בר איהו ולהיט בארבע מאה ועשרין עיבר**, [והוא מנין כתר, תר״כ עמודי אור (ספר התמונה הקד׳ ג׳)[257], אתוון דעשרת הדברות[258]] **ובכל נימא ונימא אית מבועא כו׳**:

וכך תלויים צבא שמים מימין ומשמאל של הקב״ה, כדוגמת שערות התלויות מעל האוזניים, מימין ומשמאל. וזהו שנאמר ״וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו״. ולפיכך צריך להסיר את השערות מעל (מתוך) האוזניים, שלא יהיו שערים סתומים לשמיעת@ התפילה, כי בהם נשמעות התפילות, כמו שנאמר בו ״שומע תפילה, עדיך כל בשר יבוא״.	והכי תליין צבא השמים מימינא ומשמאלא דקודשא בריך הוא כגוונא דשערא דתליין מעל אודנין מימינא ומשמאלא ההי״ד (מלכים א׳ כב יט) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו ובגין דא צריך לבערא שערא מעל (ס״א מגו) אודנין[259] דלא יהון סתימין תרעין דשמיעה דצלותא דבהון שמע צלותין ההוא דאתמר ביה (תהלים סה ג) שומע תפילה עדיך כל בשר יבאו:

והכי תליין צבא כו׳ מימינו ומשמאלו ובג״ד צריך כו׳ - [עבז״ח (כז ע״ב לא ע״ג)[260] **יראי אלהים באודנין ובשערא דתליין מרישא עלייהו כו׳ שערא איהו דינא וכמה נימין תליין מינה דאינון צבא**

---

[252] עי׳ זהר ח״ג רנח ע״א: יהו״ה בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא ה׳ אמא עלאה עטרה על ו׳ [דאיהו ברא] והיינו כונן שמים בתבונה באמא כונן ברא.
תרגום:$
ביאור: הכח הזה להוציא דוגמתה להאציל הה׳ תתאה מה׳ עלאה הנה אין לה הכח הזה מעצמה, אלא הוא נתחדש ובא לה מאבא שהוא משפיע בה שפע וכח להוציא דוגמתה, וניתוסף ממנו בטיפת הזרע שבו שפע מיוחדת לזה. והרי נעשית מציאות הנוקבא רק משפעו, ולכן אמרו אבא יסד ברתא. ומ״ש ואימא ברא, כי ע״י תשוקתה אליו היא מעלה מ״ן לבחי׳ זכר כמו שיתבאר (כללים ח״ב כב ע״ג).

[253] עי׳ לעיל הערה 126.

[254] עי׳ אד״ר קכט ע״א, ע״ח א״א ה-ז. ועי׳ שער הפונה קדים ליקוט א׳ אות יב.

[255] לנו יש כ״ז, אמנם כאן מיירי בי״ג הטעמים המכונים ״מלכים״ והמה השרשים לכל הטעמים (ביאורים ח״א נו ע״ד). ועי׳ ביאור רבינו יב ע״ד: עיקרי הטעמים למעלה על האותיות ולכן י״ג טעמין י״ג מכילן של הכתר. ועיי״ש יט ע״א: ט׳ היכלין ובתוכם י״ג היכלין שתשע הן דמ״ס וי״ג הן דאוירא ששם י״ג כמ״ש לעיל (יח ע״ב) **י״ג ברזא דא״ס [ז״ל: תליסר אינון ברזא דשמא קדישא וגו׳ רזא דא״ס אין סוף דלית שיעורא]** והן י״ג טעמים וט׳ נקודות.

[256] עי׳ מלואים אות (כב).

[257] במסכת אצילות וכן בתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה, הנה אמרו שם כי הם תר״כ ארחין כמנין כת״ר והם תר״כ עמודי אור (לש״ו הקדו״ש צו ע״ד).

[258] עי׳ לעיל קל ע״ב: כד קריב לטורא דסיני נחית א׳ מן בראשית דאיהי אנכי ונחית עלה כתר דאינון אתוון דעשר אמירן ואשתלים אילנא בכל תקונין דיליה עי׳ שער מאמרי רשב״י ב ע״ב: פירוש כי יש בהם בעשרת הדברות תר״ך אותיות כמנין כתר

[259] עי׳ מלואים אות (כג).

[260] ז״ל: יראי אלהים בשמיעה דאודנין ובשערא דתלייא מרישא עלייהו ושמיעה איהי חיה דאתקריאת שור שערא איהי דינא וכמה נימין תליין מינה דאינון צבא השמים קיימין על בי דינא רברבא דאיהי גבורה לשמאלא דפעולתה בחיה דאיהי שור ודא גבריאל:
תרגום: יראי אלהי״ם, בשמיעת האזנים, ובשערות התלוים מן הראש עליהן, והשמיעה היא החיה הנקראת שור, השער הוא דין, וכמה שערות תלוים ממנה, שהם צבא השמים העומדים על בית דין הגדול, שהוא גבורה לשמאל, שפעולתו היא בחיה שהיא שור, וזה גבריאל.

תיקו״ז חלק ה

השמים ד׳ קיימין על ב״ד ורברבא דאיהו גבורה לשמאלא, ר״ל דהן אודנין שהן גבורה כנ״ל, וכמש״ש, ולכן הן קיימין על אודנין דפעולותיה בחיה דאיהי שור כו׳, ובצלותא צריך לבערא לון מן בתר אודנין, דלא יהון מכסין תרעין דשמיעה, לאעלא בהון צלותא. ואם לאו אתקיים ביה, אז יקראוני ולא אענה (משלי א כח) **ובזמנא דשמיעה איהי פנויה מאינון דינין**, [א״ז@] אתקיים ביה, (@אז) [אם] תקרא {קמא ע״ב} וה׳ יענה (ישעיה נח ט), (@והן) ברוחא דחוטמא] וע״ש (אד״ר קלו ע״א)[261] **וכל אינון קוצין תליין וחפיין לסט׳ דאודנין ובג״כ כתיב הטה אלהי אזנך ושמע ובהאי תלי תליין ימינא ושמאלא כו׳**, וז״ש מימינא ומשמאלא:

כי ארבעה תיקונים הם: ראייה, שמיעה, ריח ודיבור. הראייה, היא למזרח לדרום), ועליו נאמר "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל". ושם כמה שומרים של שערים, הנקראים "עיני ה'", ועליהם נאמר "פקח עיניך וראה שוממותינו".	דארבע תקונין אינון ראיה שמיעה ריחא דבור ראיה איהו למזרח (נ״א לדרום) ועליה[262] אתמר (שמות יח כא) **ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל** וכמה נטורי תרעין תמן דאתקריאו עיני ה׳ ועלייהו אתמר (דניאל ט יח) פקח עיניך וראה את שוממותינו:

***ראיה עליה אתמר כו׳** - כצ״ל: **דאתקריאו עיני ה׳** - כמ״ש (זכריה ד י) עיני ה׳ המה כו׳, וכן אזני ה׳, כמ״ש (במדבר יא א) ב[263]מתאוננים רע באזני ה׳, וכמו שמפרש והולך, מיד וישמע ה׳ ויחר כו׳ (שם). ואמר **ומאן דמשתמע קליה כו׳ ריחא ותמן סלקין כו׳ וא״ל סליק כו׳ דבור כו׳ תמן סלקין כו׳**, הענין כי ד׳ דברים הוא בצלותא, מחשבה ורעותא וקלא ודבורא, על המחשבה עין רואה, דמעשים בספר נכתבים, וכמ״ש (אבות פ״ב מ״א) עין רואה ואוזן שומעת וכל כו׳, וכמ״ש (תהלים סו יח[264]) וראיתי אני בלבי, (קהלת א טז) ולבי ראה הרבה כו׳. ואוזן שומעת הקול. ובחוטם רעותא דקרבנין, שהן הצלותא דסלקין ביה למוח, דשם ניחוח לה׳ (ויקרא א ט)[265]. ופה מקבל הדיבור. ועוף השמים הוא באודנין, ששם השמים, בינה, וז״ש (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים[266], שהן השפתים, ובעל הכנפים הוא פומא, יגיד דבר. ואמר **ריחא (@תמן) [דא] אנשי אמת כו׳**, כמ״ש בז״ח שם (כז ע״ב)[267] **אנשי אמת בדיוקנא דחוטמא דאיהו רוחא דקודשא ודא תפארת**, ר״ל דתפארת הוא רוח והוא בחוטם, וביה וייצר שם הוי״ה, כמש״ל (קמד ע״א קע ע״א), **וא״ו איהו חוטמא מתתקנא באנפין עלייהו אתמר וייצר כו׳**, ועמש״ש. ופומא מלכות, כמש״ל (יג ע״א יט ע״א) וש״מ. וראיה מפרש והולך **אריה דא ראיה כו׳ והפוך כו׳**:

השמיעה, יראי אלהים, ועליו נאמר "הטה ה' אוזנך ושמע", ושָׁם יש יראה ופחד יצחק, זהו שנאמר "ה' שמעתי שמעך יראתי". ומי שמשמיע שם את קולו, בין בתורה, בין בתפילה, בין בצעקה, בלא יראה, מיד "וישמע ה' ויחר אפו ותבער בם אש ה'". וכמה שומרים של שערים יש שם, הנקראים "אוזני ה'".	שמיעה יראי אלהי״ם ועליה אתמר (חבקוק ג ב) הטה ה׳ אזנך ושמע ותמן דחילו ופחד יצחק הה״ד (שם) ה׳ שמעתי שמעך יראתי ומאן די משתמע תמן קליה בין באורייתא בין בצלותא בין בצעקה בלא דחילו מיד וישמע ה׳ ויחר אפו ותבער בם אש ה׳ (במדבר יא א) וכמה נטורי תרעין תמן דאתקריאו אזני ה׳ (שם):
הריח, שָׁם אנשי אמת, ושם	ריחא תמן אנשי אמת ותמן סלקין כל

ביאור: בשמיעה - כמ״ש ה׳ שמעתי כו׳. ועיין בתיקונים קכ״ט א׳. ואמר ובשערא כו׳. דאינון בכלל אודנין כנ״ל. ומפ״ו דשערא איהו דין, והן נימין, כמ״ש בר״ת ע׳, והן צבא השמים עומדים כו׳, שהן בר״ה כו׳ (נ״א בכה״כ כו׳) כמש״ו (יהל אור).

[261] ז״ל:

תרגום: $

[262] "לִהיוֹת למזרח (נ״א ללרוס) ועליה" נמחק כרגיל, ובמקומו לִיתַּת "עליה".

[263] כ$

[264] אם ראיתי בלבי – לשון הפסוק.

[265] עי׳ מלואים אות (נו).

[266] ובעל כנפים (נראה למחוק).

[267] עי׳ מלואים אות (נז).

עולים כל הריחות והקטורת והעשנים של הקרבנות והתפילות שנחשבות כקרבנות. ואם האדם אינו מעלה אותם ביראה ואהבה, מה נאמר בו ״כי אז יעשן אף ה׳ וקנאתו באיש ההוא״.	ריחין וקטורין ועשנין דקרבנין וצלותין דאתחשיבו כקרבנין ואם לא סליק לון בר נש בדחילו ורחימו[268] מה כתיב ביה (דברים כט יט) כי אז יעשן אף ה׳ וקנאתו באיש ההוא:
הדיבור, כנגד שונאי הבצע. שָׁם עולים הקולות והדיבורים של תורה ותפילה, שעליהם נאמר ״כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפיים יגיד דבר״.	דבור לקבל שונאי בצע תמן סלקין קלין ודבורין דאורייתא וצלותא אלין דאתמר עלייהו כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ):
אין תיקון מתוך ארבע אלו שלא נמצא שָׁם הוי״ה. והוא: י׳, אסתכל@. ה׳, ושמע. ו׳, ומריח. ה׳, ומדבר. בארבעה תיקונים אלו.	לא אית תקונא מאלין ארבע דלית תמן יהו״ה ואיהו י׳ אסתכל ה׳ ושמע ו׳ ומריח ה׳ וממלל באלין ארבע תקונין[269]:
אריה, הוא הראייה, ונאמר בו ״ופני אריה אל הימין לארבעתם״. בכל מקום ״ארבעתם״, זה יהו״ה, וד׳ אותיות שלו שולטות@ על הכל. ותהפוך אריה, ותמצא ראיה, והוא לימין, חסד, שהוא היום הראשון, ששם א׳ (נ״א י׳), האור, ראובן, שהוא לימין, על שמו נקרא ״אור בן״.	אריה דא ראיה ואתמר ביה ופני אריה אל הימין לארבעתם (יחזקאל א י) בכל אתר ארבעתם דא יהו״ה וארבע אתוון דיליה דשלטין על כלא והפוך אריה ותשכח ליה ראיה ואיהו לימינא[270] דחסד דאיהו יומא קדמאה דתמן א׳ (נ״א י׳) אור ראובן דאיהו לימינא על שמיה אתקרי אור בן:

ואמר בכל אתר ארבעתם כו׳ - והן ג״פ ארבעתם דכתיב שם, ג׳ הויות[271], אבל באדם לא כתיב, דהוא כולל כולן וכולל עשר ג״כ: **ואיהו לימינא כו׳ דתמן א׳ אור ראובן כו׳** - ר״ל, אריה מתחלת באל״ף, יום א׳, דביה נברא האור, ג״כ בא׳. ואור הוא ראיה, וכן ראובן לשון ראיה, כמ״ש (בראשית כט לב) כי ראה כו׳[272], ונק׳ אור בן, כמו שמפרש והולך, ע״ש האור ביום ראשון. ושמעון ע״ש (שם לג) כי שמע, וכן הן חושין דלהון, כמ״ש בס״י (יז ע״ד יח ע״א, יח ע״ב).

---

[268] עי׳ שער רוה״ק י ע״ב: א״ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י״ה הנפרד מן ו״ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י״ה שהם דחילו ורחימו עם ו״ה שהם קב״ה ושכינתיה. ועי׳ פע״ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י״ה עם ו״ה בשם כל ישראל.

[269] ע׳ רע״מ (פינחס רל ע״א) ובזו״ח (פ׳ יתרו לא ע״ג) (דע״ה ח״א ד ע״ג), המעיין בתיקונים שם יראה ששם קאי רק על ז״א דאצילות, וכמו שמבואר באד״ר (דף קלז וקלח) [ויש דוגמתם בא״ק] (ביאורים ח״א כד ע״ד).

[270] ראיה היא מסטרא דימינא חסד, ושמיעה היא מסטרא דשמאלא גבורה. והמוח והלב הנה המוח הוא קר ולח, והלב שם הוא האש היסודי, כי הוא אש שורף כנ״ל פ״ה, והיה מן הראוי שיהא השמיעה תלוי בלב, והראיה במוח כל א׳ למינו. אך נעשה להיפך כדי למזגם, והוא מה שאמר שם סוף תיקון כא (דף עא ע״א) שמיעה במוח ואיהו בהיפוכא, חום דשריא בליחותא, וקרירותא דמוחא לחממא ליה מסטרא דגבורה (שנתלה השמיעה במוח כדי לחמם את המוח), ואיהו אריה מסטרא דגופא (שהמוח הוא מסטרא דגופא בבחי׳ אריה שהוא חסד), שור מסטרא דנפשא (שנתלה בו השמיעה שהוא בחי׳ נפש, והוא בבחי׳ שור שהוא לשמאל), דאינון אש ומים (שהשמיעה עם המוח הם אש ומים), אש שכלית מים יסודית (שהשמיעה שהיא בבחי׳ שכלית שהוא נפש, והוא בבחי׳ אש, הוא נתלה בהמוח שהוא בבחי׳ יסודית שהוא גוף, והוא בבחי׳ מים כי הוא קר ולח כנז׳). ראיה בלבא דאיהו אש (שהלב הוא אש ונתלה בו הראיה שהוא) אריה, מים שכלית לקרא אש יסודי דלבא דלא יוקיד כל גופא, שהראיה שהוא בבחי׳ שכלית שהוא נפש, והיא בבחי׳ מים חסד אריה. (ביואירם ח״א עו ע״א).

[271] עי׳ גמ׳ ברכות (ז ע״ב): ראובן, אמר רבי אלעזר, אמרה לאה, ראו מה בין בני לבן חמי, דאילו בן חמי, אף על גב דמדעתיה זבניה לבכירותיה, דכתיב וימכר את בכרתו ליעקב, חזו מה כתיב ביה, וישטם

[272] עי׳ גמ׳ ברכות (ז ע״ב): ראובן, אמר רבי אלעזר, אמרה לאה, ראו מה בין בני לבן חמי, דאילו בן חמי, אף על גב דמדעתיה זבניה לבכירותיה, דכתיב וימכר את בכרתו ליעקב, חזו מה כתיב ביה, וישטם

״שמיעה״, לשמאל, ועליו נאמר ״ופני שור מהשמאל״. נשר, ריח, באמצע, עליו נאמר: ״מי אסף רוח בחפניו״, שאלו הם שני נקבים של האף. הפה, הוא הדיבור, זה האדם שכולל את ארבע האותיות, וכולל עשר אותיות, וזו השכינה באלה ארבעת התיקונים, אמר למשה ״ואתה תחזה מכל העם״, וצריך להשיב@ עליהם, ״ואתה תחזה״ על השער, עליו נאמר ״ראשו כתם פז״, זהו הכתר העליון. ובפנים המח, שממנו יוצאים מעיינות לכל צד, להשקות כל שערה ושערה, שהיא העולם הנסתר. וכל מעיין נעשה ניצוץ, וכל שערה נעשית שרביט. המוח הסתום, נקרא אין סוף, שנחלק לשלושה מוחות, שהם י׳ י׳ י׳, המרומזות בשם זה יו״ד ה״א וא״ו ה״א (נ״א יו״ד ה״י וא״ו ה״י).	שמיעה לשמאלא ועליה אתמר ופני שור מהשמאל נשר ריחא[273] באמצעיתא עליה אתמר מי אסף רוח בחפניו (משלי ל ד) דאינון תרין נוקבין דחוטמא פומא דבורא דא אדם כליל ארבע {קמא ע״ב} אתוון וכליל עשר אתוון ודא שכינתא באלין ארבע תיקונין אמר למשה (שמות יח כא) ואתה תחזה מכל העם וגו׳ וצריך לאחזרא עלייהו ואתה תחזה בשערא עליה אתמר ראשו כתם פז (שיה״ש ה יא) דא כתר עלאה ומלגאו מוחא דמניה נפקין מבועין לכל סטרא לאשקאה לכל נימא ונימא דאיהי עלמא סתימאה וכל מבועא אתעביד ניצוץ וכל נימא אתעביד שרביט מוחא סתימא אתקרי אין סוף[274] דאתפלג לתלת מוחין[275] דאינון י׳ י׳ י׳ דאתרמיזו בהאי שמא יו״ד ה״א וא״ו ה״א (נ״א יו״ד ה״י וא״ו ה״י[276]):

וז״ש *שמיעה לשמאלא [כו׳] נשר ריחא באמצעיתא כו׳ - כצ״ל. ואמר [ו@](ד)אינון תרין כו׳, זהו חפניו, תרין, תרין נוקבין. ונשר פרח ברוחא, רוחא דחוטמא כנ״ל: ואמר **מי אסף**, כמ״ש בז״ח שם (כז ע״ב[277]) **וחוטמא דאיהו יעקב אתמר ביה ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה בן י״ה (משה רבינו איהו לי׳ כנשמתא דחיי)[278] כו׳ וזהו מי כו׳.** ודרש על משה רבינו ע״ה, והוא בינה, בן י״ה[279], שהוא

עשו את יעקב, וכתיב, ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים וגו׳. ואילו בני, אף על גב דעל כרחיה שקליה יוסף לבכירותיה מניה, דכתיב, ובחללו יצועי אביו נתנה בכרתו לבני יוסף, אפילו הכי לא אקנא ביה, דכתיב, וישמע ראובן ויצלהו מידם.

[273] נמחק בדפ״מ ונוסף על ידי רבינו.

[274] האור דהא״א שבא״ק, אשר הוא נקרא בשם אור דא״ס (דע״ה ח״א יא ע״ד), המ״ס דא״א, שהוא העיקרי דא״א הרישא תליתאה שבו, שהוא התחלת א״ס שממטה למעלה, וכמ״ש בתיקונים (תיקון ע קמא ע״ב) כי המ״ס אתקרי א״ס, וכן ברע״מ (פינחס רנח סע״א) דכתר א״ס אתקרי (דע״ה ח״ב כה ע״א), המ״ס עצמו שהוא הכתר, הנה הוא נקרא ג״כ בשם א״ס, וכמ״ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע״ב) מוחא סתימא אתקרי אין סוף, וכן אמרו ברע״מ (פרשת בא מב ע״ב) כי הכתר הוא המקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה כנז׳, וכן בפ׳ פנחס (רנח סע״א) דכתר אין סוף אתקרי. והוא מהטעם כי לית סוף לנביעו דנהוריה כנז׳. ובפ׳ בראשית (לא רע״ב) אמרו שם, הגם שחכמה איהי תניינא לחושבנא עכ״ז אקרי הוא ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא כו׳[274], ר״ל כי הכתר הוא בדרגא דא״ס כנז׳, ולכך לא עייל הוא בחושבנא, ולכן תניינא שהוא חכמה נקרא הוא ראשית ע״ש (כללים ח״א מט ע״א).

[275] המ״ס דא״א הנה הוא מוחא חדא דכליל תלת (אד״ר קמ ע״א), והרי כלול המ״ס מכל המוחין דחב״ד כולם (דע״ה ח״א ח ע״ג).

[276] עי׳ לעיל קלח ע״ד שגורס המוסגר, כן גורס הלש״ו כללים ח״א כ׳ ע״ד (וכן בדע״ה ח״א ז ע״ג) כמו שבא״א דאצילות המו״ס הוא שם ס״ג בפרטות המוחין אבל בכללות הרישא כולו הוא רק מכלל הע״ב הכללי כי הוא המוח הכללי דכליל לתלת וכל מוח הוא שם ע״ב

[277] עי׳ לקמן הערה 314.

[278] נ״ל יצחק שז״ס שאמרו רז״ל יעקב אבינו לא מת בסוד ויפח באפיו נשמת חיים ודוק בזה (הגה״ה כת״י).

[279] עי׳ אד״ז רצ ע״א, שירותא דא אב לכלא אב לכלהו אבהן, אתחברו דא בדא, ונהירו דא בדא (חכמה אב בינה אם דכתיב כי אם לבינה תקרא (משלי ב)) כד אתחברו אולידו ואתפשטת מהימנותא באגדתא דבי רב ייבא סבא הכי תאני מהו בינה אלא כד אתחבר דא בדא, יו״ד בה״א, אתעברת ואפיקת בן, ואולידת ובג״כ בינה אקרי בן י״ה שלימותא דכלא אשתכחו, תרווייהו דמתחברן ובן בגווייהו.

תרגום: זו ההתחלה, אב לכל, אב לכל האבות, נתחברו זה בזה והאירו זה בזה (חכמה אב בינה אם שנאמר ״כי אם לבינה תקרא״), וכאשר נתחברו, הולידו, ונתפשטה האמונה. בספר אגדתא של רב ייבא

הדעת[280], שהוא בינה[281]. ובתרין נוקבין שם איהו, כמש"ל (קמב ע"א קסח ע"א) **אבל תרין נוקבין דחוטמא כו' לאפקא רוחא דקודשא דאיהו רעיא מהימנא כו'**: {קמא ע"ג} **ואתה תחזה כו' מ"ס אתקרי כו' אינון תלת אוירין כו'** - עמש"ל (קיט ע"א קלח ע"ד) בארוכה:

(קם הסבא של הסבים, זקן הזקנים, ואמר, הניצוץ הקדוש, ודאי השם שנרמז [בו] שלוש יודי"ן הוא, יו"ד ה"י וא"ו ה"י). וזהו מבפנים, אבל השם שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א הוא, כולל שלש אלפי"ן א' א' א', הם שלוש אוירים שבהן מתלבשים שלושת המוחין, י' י' י'. שם אחד הוא הגוף, ושם שני הוא המוחין, זה מבפנים וזה מבחוץ.	(קם סבא דסבין עתיקא דעתיקין ואמר בוצינא קדישא ודאי שמא דאתרמיזו תלת יודי"ן דא יו"ד ה"י וא"ו ה"י) ודא איהו מלגאו אבל שמא דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהו כליל תלת אלפי"ן א' א' א' אינון תלת אוירין דמתלבשין בהון תלת מוחין י' י' י' שמא חד איהו גופא ושמא תנינא מוחא דא מלגאו ודא מלבר[282]:
שלוש ווי"ן יש בשם הזה, והן שלושה שרביטים, שנקראים "שער" על שם שיעור קומתו של הקדוש ברוך הוא. וכל נימא ונימא נקראת נשמה. ויש שערות שנקראות מלאכים. וכל ניצוץ נקרא אופן וגם נקרא גלגל. ויש מהם שהם שערות מאש לבן, כולם רחמים. ויש מהם שערות שהם מאש אדום, וכולם הדין. ויש שערות שכולן ירוקות, מאש ירוק. ויש שערות כולן מאש שחור, אלו נקראות 'שער' של הקדוש ברוך הוא.	תלת ווי"ן אית בהאי שמא דאינון [קבא ע"ב] שרביטין שער אתקרי על שם שעור קומתיה דקודשא בריך הוא וכל נימא ונימא[283] אתקרי נשמתא ואית נימין דאתקריאו מלאכין וכל ניצוץ אתקרי אופן ואתקרי גלגל ואית מנייהו דאינון נימין מאשא חוורא כלהו רחמי ואית מנייהו דאינון נימין דאינון מאשא סומקא וכלהו דין ואית נימין כלהו ירוקין מאשא ירוקא ואית נימין כלהו מאשא אוכמא אלין אתקריאו שער דקודשא בריך הוא:

תלת ווין איתּ בהאי שמא - ר"ל, בשם ס"ג דתלת יודין הן המבועין[284], דאינון ג' הויות[285] מג' חיוון, והן ג"פ קדוש[286] דהוא בשערא, כמ"ש באד"ר (קכח ע"ב)[287] וכמ"ש (במדבר ו ה) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו[288]. ות"י נימין כמנין קדוש, כמש"ש. ושם, ה' צבאות, דתמן צבא השמים כו', כנ"ל (קמא ע"א), ופלגותא דשערא לימינא ולשמאלא, כמ"ש בא"ר שם (קלו ע"א)[289], והן צבא השמים עומדים כו' (מלכים א' כב יט) כנ"ל (קמא ע"א), וזהו צבאות. והארח באמצעיתא דאתפלג לתרי"ג אורחין, הוא דרגא דצדיק, ברי"ת[290], תרי"ג, נה"ר במילואו עומד בין הצבאות[291], וזהו מלא כל כו' (ישעיה ו ג)[292]. ותלת

סבא למדנו כך: מהו בינה? אלא כשנתחברו זה בזה יו"ד בה"א, ונתעברה והוציאה בן והולידה. ולכך נקראת בינ"ה - ב"ן י"ה, שלימות הכל. נמצא ששניהם נתחברו ובן בתוכם.$

280 עי' לקמן קמב ע"א ד"ה ואיהו הבל.

281 עי' לעיל הערה 2.

282 עי' לש"ו כללים ח"א כג ע"ד שלומד מכאן שרואים בא"א דאצילות דוגמת העקודים שהנהגתו היא בנוי על ס"ג ומ"ה במקום מ"ה וב"ן. ומש"כ כאן "דא מלגאו ודא מלבר" היינו שהס"ג שבו מתלבש בהמ"ה שבו.

283 "וכל נימא ונימא" נמחק בכתבי, ובמקומו לימתא "ונימין לימון לדיקין דנהון מלקלק הקב"ה עם לדיקין כחוט השערה וכל ניצוץ".

284 עי' ביאור רבינו על ס"י ג ע"ד הוב"ד במלואים אות (נט), ועי' דברי רבינו לעיל יא ע"א הוב"ד שם.

285 עי' מלואים אות (ו).

286 בגליון כת"י ג"פ קדוש נמחק, ובמוקמו איתא ג' מינים - נ"ל יצחק.@לא מסכים

287 עי' מלואים אות (נח).

288 עי' מלואים אות (סא).

289 עי' מלואים אות (סג).

290 עי' יהל אור ח"ג לז ע"ג: מבואר למעלה שתרי"ג אברים בגוף, ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם. ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח. וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיות המצות, וזהו אור הלבנה בשלימות. וידוע שכ"ד שהוא כפול בא השני

תיקו״ז חלק ה

וי״ן דשמא הן הנימין עצמן[293], ונשארו ד׳ אותיות לאשלמא לעשר[294], ובהצטרף ד׳ וא׳, נעשה ה׳, נמצאו שם ג״כ ג׳ ההי״ן, שהן אותיות ונקודין וטעמים דאורייתא, והן ט׳ תיבות דפסוק קדוש. ועמ״ש מזה במ״א (ליקוטי הגר״א עמוד קעא)[295]: ואמר **שער אתקרי ע״ש שעור כו׳**, (@כנ״ל) דהוא שעורא דאתוון דאורייתא: ***קומתיה דקב״ה ונימין אינון צדיקיא דבהון מדקדק הקב״ה עם צדיקיא כחוט השערה וכל ניצוץ אתקרי נשמתא ואית נימין כו׳** - כצ״ל, וכמש״ל (לז ע״א לו ע״א) ונימין הן גופין וניצוץ נשמתא, כמו כתרא ומ״ס וכמש״ל, וכן בנימין ומבועין כנ״ל. ואמר **ואית כו׳** [דבהון להפוך] דגלגל ואופן הוא יו״ד, כמש״ל (קג ע״ב קטז ע״א), ומלאכין ו׳ כנ״ל, וכל צבא השמים, והן למטה מהאופנים: **ואית מינייהו דאינון כו׳** - הן ד׳ גווני דשערא הנ״ל, ומפרש והולך **אלין אתקריאו כו׳**:

כל ניצוץ, שיעור מהלכו עשרת אלפים, וכל נימא היא שיעור של אצבע של הקדוש ברוך הוא. וכל	כל נצוץ שעור מהלך דיליה עשר אלפין וכל נימא איהו שעורא דאצבעא דקודשא

בגולם א׳, כמו י״ג תיקונים שהם ב״פ י״ב, בסוד וקרא ז״ה אל ז״ה, שהתיקון י״ג כולל י״ב תיקונין. וכן תש״ר ותפילין של יד, וכן כמה דברים הידועים. וכן הוא כאן שתרי״ג איכות השניים באים באבר א׳, והוא עטרת הברית ובו נכלל כל התרי״ג מצות, גדולה מילה כו׳. ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש״י, כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם במצות הש״י. וכמו שהוא חיבור דו״ן להביא השפע מזכר לנקבה (כן הוא) בתרי״ג איברים וגידים. כ״ה באיכותם ג״כ להביא מרוח לנפש, שהן זו״ן בתרי״ג מצות. וזהו ברית המעור. [וברית הלשון] הוא דעת, ברית התורה, חיבור בין או״א, בין מוחא וליבא, נשמתא ונשמתא לנשמתא דלא מתפרדין לעלמין, ולכן הם אחד בגוף. משא״כ זכר ונקבה, אף שהם גוף א׳, הם פרודים, ומתחברים לפרקים, וכן רוח ונפש, ולכן תמיד צריך אדם לב׳ דברים, תורה ומצות. וביאור הדבר כי תרי״ג מצות תלויות ביסוד עצמו שהוא האבר. ומצות המילה שהיא מצוה המשלמת לתרי״ג הוא בעטרה, ובה ג״כ הכלל הנ״ל, שהיא כלולה מהכל. לכן היא שקולה נגד תרי״ג מצות, וזהו ברי״ת שהיא הנוק׳ של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש״י כנ״ל. ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה. וכ״ה בחיבור זכר ונקבה הגופנים, כי האבר פועל תרי״ג איברים וגידים, והעטרה אבר א׳, ובהחסר העטרה אינו מוליד. וזהו שכללו במתני׳ הערל עם פצוע דכא וכרות שפכה, שזהו בגוף וזהו בנפש. והכלל כי האבר הוא משלים לתרי״ג איברים, ואיכות הראשונים שבלעדו הם תרי״ב איברים ואיכות, ולכן בו נכללים ג״כ תרי״ב בכללות, וכן בעטרה ג״כ בכללות נגד האבר וכ״א נק׳ ברי״ת.

[291] עי׳ יהל אור ח״ב א׳ ע״ד שמביא מגינת אגוז שתשר״ק גי׳ אלף והן א׳ שהוא אחד, וז״ש במ״ר (ויקרא ב) שתצ״ו חיילות משבחים להקב״ה ועוד ה׳ כפולות כמנפ״ץ מספרם ג׳ אלפים וחצי שהם ג׳ וחצי ועם תצ״ו (מא׳ עד ק׳ גי׳ תצה) הן תצ״ט ופלגא והן היאורים כנ״ל (זהר ח״ב כ״ז ע״ב) ברכות בחשבון ושני מיני אותיות הם א׳ כסדרן וא׳ תשר״ק בזו״ן והן אלף חסר א׳ וז״ש תצ״ט יאורין ופלגא בסטרא דא וכו׳, ע״כ.

עי׳ עוד שער מאמרי רשב״י י״ז ע״א וז״ל, הנה ידעת כי נצח והוד ויסוד נקראים צבאות, ושם צבאות הוא בגימטריא תצ״ט, והרי איך הנה״י הם בגימ׳ תצ״ט והנצח הוד יסוד דדכורא הם תצ״ט מכאן ונצח הוד יסוד דנוקבא מכאן הם תצ״ט אחרנין, ולפי שהם מחוברין יחד אחור באחור אלו שתי פעמים צבאות שהם נצח הוד יסוד דדכורא ונצח הוד יסוד דנוקביה, ואין ביניהם רק כותל אחד המחבר את שתיהם, והכותל מתחלק חציו לשם צבאות הזה וחציו לזה לכן הם תצ״ט ופלגא מכאן ותצ״ט ופלגא מכאן שהם אלף חסר חד באופן כי הם תצ״ט ותצ״ט שהם צבאות דנצח הוד יסוד דדכורא וצבאות דנצח הוא יסוד דנוקבא ויש בין שניהם כותל אחד המפסיק בין ב׳ הצבאות האלו, וזה הכותל נחלק לשני חצאין כנז׳ פלגא מכאן ופלגא מכאן, עוד צריך שתדע כי בהיו׳ אלו השתי צבאות מחוברין אחור באחור על ידי הכותל ההיא המפסקת ביניהם יש עוד באמצע שתי הצבאות האלו שהוא באמצע נצח הוד יסוד דז״א ונצח הוד יסוד דנוקביה יש שם באמצעם עוד י״ג יאורין אחרנין, שית ופלגא מכאן ושית ופלגא מכאן ונמצא שמתחלק לכל אחור ואחור, עכ״ל.

עי׳ לעיל נו ע״א ונה״י בגימ׳ תרי״ג.

נ״ל יצחק פירושו היינו נה״ר במילוי נו״ן ה״א רי״ש גימ׳ ברי״ת (הגהה כת״י).

[292] פי׳ הארת היסוד לנוק׳, הארץ.@

[293] עי׳ לעיל הערה 241.

[294] משם ס״ג אחרי שמורידים ג׳ יודי״ן וג׳ וי״ן. SCHOTENSTEIN

[295] סוד יב״ק קדוש הוא בט׳ תיבות וברוך בד׳ תיבות (א) והוא בזו״נ [חיות ואופנים]. כידוע ט׳ וד׳ ויחוד בא׳ א׳ המייחדם שבו י״ג תיקונים (ב) וניתן לאדם שמא מפרש שהוא בא״ס שקיו דאילנא גי׳ אד״ם. וזהו אחד י״ג שכולל אח״ד וכולם כ״ו (ג) שם ה׳ וזמ״ש בס״מ רס״ג א׳ ששנים רזא איהו כו׳ בעטרה ברישא דכתם פז כו׳ ורזא דההוא פ״ז כו׳:

אצבע היא פרסה קטנה. ובכל פרסה יש שלושה מילין, כנגד שלושת פרקי האצבע. וכל מיל הוא עשרת אלפים. אבל מיל של הפרסה העליונה הוא עשרת אלפים רבוא. וכך בזרוע תמצא שלושה פרקים, וכל פרק הוא עשר. וכל אמה היא שש, אבל האצבע והאמה, זו מידתה קטנה מצד "זעיר אנפין", וזו מידתה גדולה מצד "אריך אנפין". ובכל אבר ואבר, הוא יהו"ה, והוא המידה של כל אבר ואבר, בגובה, באורך, למעלה ולמטה ולארבעה צדדים. והוא נמצא בין כל אבר ואבר, אין מקום פנוי ממנו, כמו נשמה שנמצאת בכל אבר ואבר של הגוף. ויש אבר עליון שנקרא יהו"ה, על שם שלטונו במקום הידוע, וזהו שנאמר "והיה ה' למלך על כל הארץ".	בריך הוא וכל **אצבע** איהו פרסה **זעירא** וכל פרסה **אית** בה תלת מיל לקבל תלת פרקין **דאצבעא** וכל מיל איהו עשרת אלפים **אבל** מיל דפרסה עלאה איהו עשרת אלפים רבוא והכי דרועא תשכח בה תלת פרקין וכל פרק איהי י' וכל אמה איהו ו' **אבל אצבע** ואמה דא שעוריה זעיר מסטרא דזעיר אנפין ודא שעוריה רב מסטרא דאריך אנפין ובכל **אבר** ואבר איהו יהו"ה **ואיהו** שעורא דכל **אבר** ואבר בגבהא **בארכא**[296] **עילא** ותתא ולארבע סטרין ואיהו בין כל **אבר** ואבר לית אתר פנוי מניה כנשמתא דאשתכחת בכל **אבר** ואבר דגופא[297] **ואית אבר** עלאה דאתקרי יהו"ה על שמיה דשולטנותיה **באתר** ידיעא ההי"ד (זכריה יד ט) והיה ה' למלך על כל הארץ:

כל ניצוץ כו' - דניצוץ דהוא מבועא, הוא יו"ד, ועי' בפרק ה' דספד"צ (לד ע"א) **י' בלחודוי כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין כו'**[298]: **וכל נימא כו'** - שהוא וא"ו כנ"ל: **וכל אצבע איהו פרסה זעירא** - דאמה איהי פרסה רבתא, כמו שמפרש והולך **והכי אמה תשכח בה כו'**: **וכל אמה איהו ו' אבל אצבע ואמה דא שעורא זעיר כו'** - [ר"ל אמה אצבע הגדולה] ובאמה העשרת אלפים, הם של עשרות וכאן של אחדים, וע"ל (קג ע"ב קטז ע"ב) **דסלקין לשית כו' ולשיתין רבוא בכתר עלאה,** וז"ש **מיל דפרסה עלאה איהו עשרת כו'**, ר"ל בכתר, וכן בדרועא ג"כ נקרא פרסה בג' פרקין, אלא הכל לפי גדלו, כן הוא העשרת אלפים, ור"ל {קמא ע"ד} וכל אמה היינו האמות דשיעור קומה שאמר, כך אמות, מדקאמר **וכל אמה.** אבל מ"ש **והכי אמה תשכח בה,** קאי על אצבע הגדולה או על הזרוע, שהוא אמה. וז"ש **וכל אמה,** שהכל נמדד באמת הזרוע. וז"ש **ודא שעור(@י')[א] רב,** שהוא גדול מאד על האצבע. (@ואמר **וכל) [ואמרו כל@] פרק כו'**, היינו הפרקין מקום חבורן: **מסט' דאריך אנפין כו'** - כבר כתבנו[299] לעיל (קלט ע"א ד"ה דאתמר ביה) שא"א וז"א, עמודא דאמצעיתא וצדיק: **ובכל אבר איהו הוי"ה** - דרמ"ח אברין הן רמ"ח פקודין, וכל מצוה היא הוי"ה[300] כמש"ל (קלז ע"א פ ע"ב) **ובגין דאיהי כלילא מכלהו ארבע אתקריאת מצוה מ"צ באותיות א"ת ב"ש כו'**: **ואיהו שעורא כו'** - עמ"ש בס"י (ד ע"ג[301]) דעשר אתוון הוא בו"ק של האבר, כמ"ש כאן, **עילא ותתא ולארבע כו',** וג' עומקים [וכו'@] כמ"ש כאן ***בגבהא בארכא וברחבא**, כצ"ל, ונקודה הפנימית שאליו נמשכין הכל, והוא נושא את הכל משלמת לעשר, כמש"ש (בספר יצירה פ"ד מ"ד) היכל הקודש באמצע והוא נושא את

---

296 וכרחבא (נוסף בכתבינו).

297 ואית אבר לאתקרי יהוה ועל שמיה לשולטנותיה בכל מרעא (עלמא) כל המקום יהוה (תהלים מז ח).

298 ז"ל רבינו שם: וז"ש מאה ועשרים שנה ואמר י' בלחודוי כד אתגלייא בזעירא אתמשך בעשר אלפין שנין - דשם הוא בע"ק המספר באלפים שנין שלכן היו חיין אלף שנין כנ"ל (לד ע"ב ד"ה לא), לכן י' דע"ק הוא עשר אלפין שנין, ושם הוא יומו של הקב"ה אלף שנין (זהר שמות יז ע"א), שלכן שית אלפי שנין הוו עלמא (סנהדרין צז ע"א), נגד ו"ק שהעולם מתנהג בהן, כמ"ש בפ"א (ט ע"א) שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי כו', ויתנהג עוד עד עשר אלפי שנין כמ"ש בברית מנוחה (בהקדמה) דג' אלפי שנין יהיו בסוד ג' מוחין שנתחדשו לו אחר עולם התהו[298], ולכן יהיו אחר התחדשות העולם כמש"ל שם, אבל בז"א כל ספירה אין נכללת רק בעשר שלכן יו"ד שהוא ע"ס נכללין ממאה.

299 או כתבתי@.

300 עי' טעמי המצות (פרשת בראשית): מצוה היא אותיות הוי"ה רק שב' אותיות ראשונות נתחלפו בא"ת ב"ש.

301 שם איתא דהחילוק של ג"ר ו"ק ומלכות כן הוא בכל מצוה ומצוה ובכל אבר ואבר ובכל פרט ופרט.@

תיקו"ז חלק ה

כולם: ***ואית אבר כו'** - זה הלשון איני יכול להולמו, שהוא משובש מאד, שקודם צ"ל **ואית אבר [וכו'@] דאתקרי אלהים כו' על כל הארץ אלהים**, ואח"כ **ואית אבר עלאה דאתקרי כו' על כל הארץ, ואח"כ ואית תרין אברים כו',** עם **ואית אחרא דשולטנותיה איהו בתרין אברים כו',** [ש@](ל)כללן בכלל אחד דתרין אברים אלו הן נגד שמיא וארעא, כמ"ש בס"י (ג ע"א[302]) שמים בעולם וראש בנפש כו', וכן ארץ כמש"ש. ואמר [ד@](**ו)אע"ג דהאי קרא על קב"ה כו'**, ר"ל מ"מ קאי ג"כ על האברים, דאיהו שריא ביה, דיש אברים שמתפשטין חיותן בכל הגוף, והן כלל הגוף, וביה נאמר (דברים ד לה) כי ה' כו' אין עוד מלבדו:

ויש שני אברים עליונים ממנו, שנקראים יהו"ה אלהי"ם, ששלטונם הוא בשמים ובארץ, וזהו שנאמר "כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". ויש אבר שנקרא אלהים, ושלטונו בכל הארץ, שנאמר "מלך כל הארץ אלהים". ויש אחר ששלטונו בשני אברים, במוח ובלב, ועליו נאמר "כי ה' הוא האלהים [וכו'] אין עוד מלבדו". ואף על פי שהפסוק הזה מדבר על הקדוש ברוך הוא, שנאמר "אין עוד מלבדו", עם כל זה, כאן סוד של דמות העליון שלו, להראות בכל אבר ואבר של גופו שלטונו, להודיע לאדם איך יתנהג העולם, ושידע לקרוא לו בכל אבר כפי הראוי, ואיך משתנה שמו לפי אותו האבר.	ואית תרין אברין עלאין מניה דאתקריאו יהו"ה אלהי"ם דשלטנותהון בשמיא ובארעא ה"ד (דברים ד לה) כי ה' הוא האלהי"ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד ואית אבר דאתקרי אלהי"ם ושלטנותיה בכל ארעא ה"ד (תהלים מז ח) מלך על כל הארץ אלהי"ם[304][303] ואית אחרא דשלטנותיה איהו בתרין אברין במוחא ובלבא ועליה אתמר כי ה' הוא האלהי"ם אין עוד מלבדו ואף על גב דהאי קרא על קודשא בריך הוא אתמר דאין עוד מלבדו עם כל דא הכא רזא דדיוקנא עלאה דיליה לאחזאה בכל אבר ואבר דגופיה שלטנותיה לאשתמודעא לבר נש איך אתנהג עלמא וינדע למקרי ליה בכל אבר כדקא יאות ליה ואיך אשתני שמיה לפום ההוא אבר:
ויש אבר שנקרא בו יהו"ה, הרחמים. ויש אבר שנקרא בו אלהים. ויש אבר שנקרא בו אהי"ה. ויש אבר שנקרא בו צבאות. ויש אבר שנקרא בו אל. ויש אבר שנקרא בו שדי. ויש אבר שנקרא בו אדני.	ואית אבר דאתקרי ביה יהו"ה רחמי ואית אבר דאתקרי ביה אלהי"ם ואית אבר דאתקרי ביה אהי"ה ואית אבר דאתקרי ביה צבאו"ת ואית אבר דאתקרי ביה א"ל ואית אבר דאתקרי ביה שד"י ואית אבר דאתקרי ביה אדנ"י:

ואית אבר כו' - חשיב ז' השמות שאינן נמחקים, שהן כלל הע"ס, דאהי"ה כולל ג"ר, וצבאות נ"ה. ולכן ע"ס נכללין בז', וכמש"ל (קכב ע"א קמב ע"ב) **ומסט' דכתר אתקרי תלת כו'**:

יהו"ה ממונה על הקול, זהו שנאמר "קול ה' בכח". אהיה [ממונה] על יהו"ה, והוא הבל הלב. והוא שרוכב על קול של יהו"ה, והוא עילת על כל העילות, סתום ונסתר, ואינו	יהו"ה ממנא על קלא ה"ד (תהלים כט ד) קול ה' בכח אהי"ה על הויה והבל דלבא {קמב ע"א} ההוא דרכיב על קלא דיהו"ה איהו עלת על כל

---

302 ז"ל: באדם בראש ובטן וגויה, ובשנה חום ורויה וקור. ובעולם בשמים ואויר וארץ.

303 הוא בבחי' שלטנותיה בכל ארעא, והוא כמו שאמרנו שהכוונה הוא על עד"א ומלכות דעשיה, אבל בחי' שלטנותיה בשמיא ובארעא הנה הוא נקרא בשם **הויה אלהים** ע"ש כל הענין (דע"ה ח"א עז ע"ד).

304 ואית מכר למתקרי מלהי"ם ושלטנותיה בכל מרעא ה"ד (תהלים מז ח) מלך על כל הארץ מלהי"ם (נמחק ברבינו).

מתגלה. והוא שולט ורוכב על הכל. אהי״ה מתגלה על עילת העילות, שהוא היה הווה ויהיה. והוא הבל העולה עד אין סוף, ובו רוכבת עלת על כל העלות.	העלות סתים וטמיר ולא אתגליא ואיהו רכיב ושליט על כלא אהי״ה אחזי על עלת העלות[305] דאיהו היה הוה ויהיה[306] ואיהו הבל דסליק עד אין סוף[307] וביה רכיב עלת על כל העלות:

אהי״ה על הוי״ה - ר״ל, (@על) מציאות דאהיה, הוא לשון מציאות, וכמו שפי׳ המפרשים על אהיה אשר אהיה (שמות ג יד)[308]. מפרש והולך דהוא מורה על היה הוה ויהיה, ור״ל דלכן נאמר שם ג״פ אהיה, וכמ״ש (ברכות ט ע״ב)[309] אהיה אשר אהיה, אני שהייתי עמכם כו׳ ואני אהיה עמכם כו׳, והוא היה ויהיה. ואח״כ אמר (@[310]) לך ואמור אהיה, שהוא על הגאולה בהוה, {קמב ע״א} וכמש״ל (קכב ע״א קמב ע״ב) **ואתקריאו תלת שמהן אהיה אהיה אהיה כו׳ ומסט׳ דכתר אתקריאו תלת ספירין כו׳**: **ההוא דרכיב על קלא דהויה איהו עלת העלות כו׳** - ר״ל, דעלת העלות הוא רכיב על קלא דהוי״ה, וכמו שמפרש והולך [ד@]**(ו)איהו רכיב ושליט כו׳**, וכמו שמפרש והולך **אהי״ה אחזי על כו׳**, דכלהו שמהן מורין על עלת העלות, אע״ג דעלת העלות בעצמו אין לו שם ידיע[ה@] כלל, מ״מ בספירין אית ליה שמות דמורין על הנהגתו וקדמותו, וכמ״ש ברע״מ פ׳ בא (מב ע״ב[311]) בארוכה ע״ש: ואמר **ואיהו הבל כו׳** - דהבל הוא מציאות האדם[312], שהוא רוח חיים של אדם, והוא סליק עד אין

---

[305] עי׳ לש״ו (דע״ה ח״א יד ע״א) ש״עילת העילות״ הוא כינוי לרישא תניינא דהיינו הקד״א וגלגלתא, אבל ״עילת כל העילות״ הוא כינוי למאציל ית״ש. ועי׳ דברי רבינו לקמן (קלג ע״ג ד״ה דעלת העלות) שעילת העילות הוא כינוי לא״ק.

[306] עי׳ זהר ח״ג רנז ע״ב: [יהו״ה] מניה תליי כל הויין ואיהו וכל הוויין דיליה סהדין על מארי עלמא דאיהו הוה קדם כל הויין ואיהו בתוך כל הויה [ואיהו לאחר כל הויה] ודא רזא דסהדין הויין עליה היה הוה ויהיה:

תרגום: יהו״ה, ממנו תלויות כל ההויות, והוא וכל ההויות שלו מעידים על אדון העולם, שהוא היה קודם כל ההויות, והוא בתוך כל הויה, והוא לאחר כל הויה, וזה סוד שמעידות ההויות עליו, היה הוה ויהיה.

[307] עי׳ מלואים אות (סד).

[308] עיי״ש בתרגום יונתן: ואמר יי למשה דין דאמר והוה עלמא אמר והוה כולא ואמר כדנא תימר לבני ישראל אנא הוא דהוינא ועתיד למהוי שדרני לוותכון.

ועי׳ ספורנו: אהיה אשר אהיה. ההוה תמיד על ענין אחד מצד עצמו, ומזה יתחייב שיאהב המציאות וישנא כל הפסד מנגד למציאות, כאמרו כי לא אחפוץ במות המת (יחזקאל יח, לב) ומזה יתחייב שיאהב משפט וצדקה, אשר תכליתם מציאות, וישנא העול והאכזריות, המטים עקלקלות אל העדר והפסד, ובזה שנא חמס ואכזריות המצרים נגדכם. @

[309] ז״ל: אהיה אשר אהיה. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לך אמור להם לישראל: אני הייתי עמכם בשעבוד זה ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכיות.

[310] עי׳ שמות ג יד: ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם.

[311] עי׳ מלואים אות (סא).

[312] עי׳ דברי רבינו בליקוט ט׳ בסוף ספד״צ: הרוח באדם הוא האדם אבל הנפש הוא מדרגה למטה ממנו והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע, והיא מלאך הניתן לשמרו כמ״ש (תהלים צא יא) כי מלאכיו כו׳, (ב״ק ב ע״ב) אדם דאית ליה מזלא, (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה כו׳. ועי׳ יהל אור (ח״א כח ע״ד): הענין של נר״נ, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם, עכ״ל. ועי׳ עוד יהל אור (ח״א יא ע״ד): ג״ר אין מושגים כלל וכלל בכל עולם ועולם, והתחלת העולם אינו אלא מזו״נ, והן נקראים עולם, וכו׳ וכן באדם נשמה חיה יחידה שכללם הנשמה היא ג״ר של הרוח של האדם, אבל הנשמה עצמה שהיא ג״ר עצמן אינן באים באדם כלל, והן אלקות, וז״ס איש האלקים, והן בחטאי האדם מסתלקין בסוד מוחין וכו׳, ג״ר של הרוח עולין למעלה ואין פגם נוגע בהן רק סילוקן מאדם, בסוד שיחת לו לא וכו׳, עכ״ל.

ועי׳ פת״ש עגו״י ט וז״ל, המעשה הוא באברים החיצונים שהם העצם ועור ובשר, ועיקר מדרגת האדם הוא הפנימיות שבו, שבו כל ההרגשים וכל המדות נפעלים בו, וכל המעשה בא על ידו, וזהו תכלית בריאתו בשביל הבחירה כמ״ש (צמצום פתח א׳) והוא הדבוק בנשמה המתפשטת בו, שהוא תכלית, עכ״ל. ועי׳ פת״ש אח״ף ז׳ וז״ל, רוח האדם עצמו, שהוא עיקר מעלת האדם שלכך נקרא בשם אדם (שם השייך לרוח היא שם מ״ה גימ׳ אד״ם), והוא חלק השמים העליון, וכל ענין המדות הטובות

תיקו״ז חלק ה

סוף, דקול יש לו שיעור ידיע[ה@] עד היכן שנשמע הקול, אבל ההבל מתפשט בלי גבול[313], והוא הבל דיעקב, רוח חיים באפיו בחוטמא, כמ״ש בז״ח (יתרו כז ע״ב לא ע״ב)[314] **וחוטמא דאיהו יעקב אתמר ביה** (בראשית ב ז) **ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה**[315] **בן י״ה**[316] **משה רבינו איהו לי׳ כנשמתא דחיי,** וכנ״ל ועקרא בהבל דלבא, דהוא דרגא דמשה, בינה בן י״ה, ושם סליק לא״ס, כמ״ש בתז״ח (יא ע״א[317]) דדרגיה דיליה סליק לא״ס. וז״ש **וביה רכיב עלת העלות,** ועתיק יומין[318] רכיב על קלא, דהוא תפארת, הוי״ה, והוא יעקב ומשה, קלא והבל, וז״ש דרכיב על קלא, ובהבל בי׳ רכיב:

אל מראה על האלוהות של עילת על כל העילות, ועליו אמר איוב ״אני אל אֵל אדרוש אל אלוהי האלהים״. וכאשר הוא רוכב על א׳, כל שאר האלהים נודעים@ לו, ומזדעזעי@ם ממנו. וכל המלאכים שנקראים ב״אל״ זה, כמו מיכאל, גבריאל, כולם מזדעזעי@ם מפני ״אל״ זה, שהוא ׳אלוהי האלהים׳. ומי שקורא להם בו, מיד עונים לו בכל שעה.	**א״ל אחזי על אלהו״ת דעלת על כל העלות** ועליה **אמר** (איוב ה ח) **אני אדרוש אל א״ל אל אלה״י האלהי״ם**[319] **וכד רכיב על א״ל אשתמודעין ליה כל אלהי״ם ומזדעזעין מניה וכל מלאכיא דאתקריאו בהאי א״ל כגון מיכא״ל גבריא״ל כלהו מזדעזעין מהאי א״ל דאיהו אלה״י האלהי״ם ומאן דקרא לון ביה מיד עונין ליה בכל שעתא:**

אל אחזי על אלקות כו׳ - כנ״ל דהכל מורין עליה, (@וכל א׳) [ובא] למִדה ידיעה שלו והנהגתו בעולם, דהוא לפי שִעור המקבלים, כמ״ש בפ׳ בא (מב ע״ב)[320] במשל המעין כו׳ אבל ביה בעצמו ית׳ שמו, אין מדה ידיע[ה@] כלל: **כל מלאכיא דאתקריאו בהאי אל כו׳** - ר״ל, שהן עונין לו מיד, (@בין) בצלותא בין בהשבעה, ועי׳ לעיל סוף תיקון נ״ה (קב ע״ב) וז״ש למטה ג״כ **והכי כל מלאכיא דאתקרי קלין כו׳ עונין לי׳ בקלא,** והוא בצלותא דקול רם:

וכך כל המלאכים שנקראים קולות בשמו של ״יהו״ה״, כל מי שקורא להם בשם ״יהו״ה״, בעילת על	והכי כל מלאכיא דאתקריאו קלין בשמא דיהו״ה כל מאן דקרא לון ביהו״ה בעלת על כל

והרצון הטוב לבחינת הטובה לעבודת יוצרו הוא תלוי ברוח הזה, ובו עיקר העבודה, והוא בא להשלים גם נפש הבהמית, והנשמה, היא מאירה בו מרחוק, ונכנסת בגופו לסייע לרוח להשלים רצון בוראו, והוא רוח הקדושה שבוער בלב האדם, אשר ע״י הרוח עושה את שלו ומתגדל בכל חלקיו, וכאשר אינו בשלימותו, אז הנשמה מסתלקת ממנו, עכ״ל. ועי׳ פת״ש נקודות ט׳, ז״ל, העבודה, שהנפש הוא עיקר הגוף ובו כל המדות טובות ורעות, והרוח הוא המנהיג המדות ומתקנם בטוב הרצון שבלב, כשנוטה לסטרא דקדושה, וכן להיפוך ח״ו מקלקל נפשו, והנשמה שלו מתלבשת ברוחו לסייעו לעבודה, כענין (יומא ל״ח ע״ב) הבא לטהר מסייעין אותו, והסיוע הוא ע״י קנין השלמות שקנתה בעצמה בשעה שהיתה בג״ע קודם לידת האדם, עכ״ל.

313 עי׳ לעיל עא ע״ב: ו׳ דרגין לכורסיא ה׳ בלבא איהי הב״ל ה׳ ל״ב דודאי איהי ה׳ בלבא ו׳ (קול) בקול דנפיק מניה והאי איהו קול דנפק מהבל, ותרין בתין אית בלבא חד אפיק הבל וחד אפיק הבל ואינון ה׳ עלאה ה׳ תתאה בתרי בתי לבא דאינון לקבל בית ראשון ושני ו׳ קול דנפיק מתרוייהו.

314 תרגום: והחוטם שהוא יעקב, נאמר בו ויפח באפיו נשמת חיים, וזו היא בינה ב״ן י״ה, ומשה רבינו הוא לו כנשמת חיים.

315 ר״ל בינה נקרא ע״ש הדעת, בן י״ה, והוא אתרא דנשמתא, שהוא בבינה, והוא הדעת. וז״ש בנשמתא (יהל אור על הז״ח ח״ג כז ע״ב), ועי׳ לעיל הערה 2.

316 עי׳ לעיל הערה 279.

317 עי׳ מלואים אות (ס)

318 פיתחתי ראשי תיבות*##.

319 לשון הפסוק: אולם אני אדרש אל אל ואל אלהים אשים דברתי.
עי׳ מנחות קי ע״א: דקרו ליה אלהא דאלהא.
ואפשר שהוא מצרף הפסוק באיוב למה שכתוב בדברים (י יז): כי יהו״ה אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים האל הגדל הגבר והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד. ועי׳ מסכת סופרים (פ״ד ה״ד) וכל שמות הדיוטות שאותיותיהם אותיות השם הרי אלו נמחקין כי יודע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים (בראשית ג) הראשון קודש והשני חול כי ה׳ אלהיכם והוא אלהי האלהים (דברים י) הראשון קודש והשני חול.

320 עי׳ מלואים אות (מ).

כל העילות, מיד עונים לו בקולו של עילת על כל העילות. הוא אחד בכל שמותיהם, ולא משתנה בכולם, שהשינוים הם בשמותם, ולא בו, שהוא בכולם כמו הנשמה בכל אבר ואבר. יש אבר שבו שומע, כמו האוזניים. ויש אבר שממנו (שבו) מסתכל על העולם, ויש אבר שבו מריח כל הריחות והבשמים של התפילות, והריחות הטובים של ההבלים היוצאים מהתורה מפי בני האדם, וזהו ריח האף. ויש אבר שמדבר בו. ובאברים אלו יש שינוי, אבל בו, אין שינוי. ויש אבר שממונה על הדיבור, וזהו ״אדני״. ויש אבר שממונה על המחשבה. וכל האברים האלה נכללים בספירות.	העלות מיד עונין ליה בקליה דעלת על כל העלות **איהו** חד בכל שמהן ו**לא אשתני** בכלהו דשנויין בשמהן **אינון** ו**לאו** ביה **דאיהו** בכלהו **כנשמתא** בכל **אבר** ו**אבר**[321] **אית אבר דשמע** ביה כגון **אודנין** ו**אית אבר דמסתכל** מניה (**נ״א** ביה) על **עלמא** ו**אית אבר דארח** ביה כל ריחין ובוסמין דצלותין וריחין טבין דהבלים דנפקין **מאורייתא מפומא דבני נשא ודא** [קכב ע״א] **ריחא דחוטמא ואית אבר דמליל** ביה[322] **ובאלין אברין אית שנויא אבל** ביה לית **שנויא ואית אבר דממנא** על **דבורא ודא אדנ״י ואבר** דממנה על מחשבה[323] **ואברין** אלין כלהו בספירן:

איהו חד כו׳ - כמו שמפרש והולך, שהוא כמו הנשמה בגוף, שעל ידו העין רואה והאוזן שומעת, והנשמה שוה בכולא ולית ביה שנויא: **ואית אבר דארח כו׳** - כמש״ל (עמוד א׳ קמא ע״א) **ריחא תמן כו׳ סלקין כל ריחין כו׳ וצלותין כו׳,** ועמש״ש: ***ואית אבר דמליל ביה ואבר דממנא על דבורא דא אדני ואית אבר דממנא על מחשבה ובאלין אברים אית שנויא אבל ביה לית שנויא ואברין אלין כלהו בספירין כו׳** - כצ״ל, ופרט דבורא שהוא אדני, שפי׳ אלו ג׳ שמהן שכוללין הכל[324], שהן הבל וקלא ודבורא[325], הבל אהי״ה, וקלא הוי״ה כנ״ל:

הראש, [הוא] כתר עליון. המוח, [הוא] חכמה. הבינה, [היא] הלב, ובה ״לב מבין״ (ברכות סא ע״א). שני הזרועות, חסד וגבורה. הגוף, הוא העמוד האמצעי. שני השוקיים, נצח והוד. היסוד, הוא האמה. השכינה, [היא] האות שלו. הכתר נקרא ״אל עליון קונה הכל״. (החכמה והבינה) ״אלוקינו״, הבינה. ״ואלהי אבותינו״ חכמה. והוא, ״אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב״, ״האל הגדול״ מצד מידת הגדולה, ״והגיבור״ מצד מידת הגבורה, ״והנורא״ מצד העמוד האמצעי.	רישא כתר עליון מוחא חכמה בינה לבא ובה לב מבין תרין דרועין חסד גבורה גופא עמודא דאמצעיתא תרין שוקין נצח והוד יסוד אמה שכינתא אות דיליה כתר אתקרי א״ל עליון קונה הכל (חכמה ובינה)[326] אלהינ״ו בינה ואלה״י אבותינו חכמה ואיהו אלה״י אברהם אלה״י יצחק ואלה״י יעקב הא״ל הגדול מסטרא דגדולה והגבור מסטרא דגבורה והנורא מסטרא דעמודא דאמצעיתא:

[321] עי׳ זהר ח״ג פג ע״א רנז ע״ב, ועי׳ לעיל קה ע״ב.

[322] ״ואבר אבר ממנא על דבורא ודא אדנ״י ואבר ממנא על מחשבה״ נוסף בכינו.

[323] ״ואית אבר ממנה על דבורא ודא אדנ״י ואבר ממנא על מחשבה״ נמחק בכינו.

[324] דהיינו אהי״ה הוי״ה אדנ״י. ועי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ (יג ע״ב), ז״ל, בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג׳ שמות אהי״ה הוי״ה אדנ״י, ג׳ פרצופים א״א זו״נ, שאו״א נכללין במזלא, וכן בא״ר לא הזכירם, ע״כ. ועי׳ לקמן ת״ז קמב ע״ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אהי״ה כתר עלאה, יהו״ה עמודא דאמצעיתא, אדנ״י שכינתא תתאה.

[325] עי׳ לעיל הערה 313.

[326] חכמה ובינה ואיזון אלהינו ואלהי אבותינו (נוסח בכינו).

תיקו״ז חלק ה

בה לב מבין - ר״ל, דז״ש ר׳ עקיבא באותיות שלו (ד״ה כ)[327] על הלמ״ד, ל׳ב מ׳בין ד׳עת, ודעת הוא בינה[328], בן י״ה[329]: ***אל עליון קנה הכל חכמה ובינה ואינון אלהינו {קמב ע״ב} ואלהי אבותינו אלהינו בינה ואלהי אבותינו חכמה כו׳** - כצ״ל:

בינתיים, הנה אליהו ירד ואמר, רבי, נר הקדוש, שמעתי למעלה את התיקון שלך בשמותיו של הקדוש ברוך הוא ובתפילתו. חזור בך, כי אתה צריך לתקן את שמותיו של הקדוש ברוך הוא כראוי. שהרי כולם הולכים בשלישיות, מצד הרחמים, נקראים: יהו״ה יהו״ה יהו״ה, שלש אבות, והם אש שאינה שורפת. ונקראים בשלוש שמות: אהי״ה אהי״ה אהי״ה, וזהו אש שהיא שורפת אך אינה אוכלת. ויש שמות הנקראים: אדנ״י אדנ״י אדנ״י, וזו אש שהיא שורפת, אוכלת ומכלה את הכל, כמו שנאמר ״ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים״.	**אדהכי הא אליהו קא נחית ואמר רבי בוצינא קדישא שמענא לעילא תקונא דילך בשמהן דקודשא בריך הוא ובצלותא דיליה חזור בך דאת צריך לתקנא שמהן דקודשא בריך הוא כדקא יאות דהא כלהו אזלין בתלת תלת מסטרא דרחמי אתקריאו יהו״ה יהו״ה יהו״ה תלת אבהן ואינון אש דלא איהו שורף ואתקריאו בתלת שמהן אהי״ה אהי״ה אהי״ה והאי איהו אש דאיהו שורף ולא אכיל ואית שמהן דאתקריאו[330] אדנ״י אדנ״י אדנ״י ודא אש דאיהו שורף ואכיל ושיצי כלא** הה״ד (ויקרא ט כד) **ותאכל על המזבח את העולה ואת** החלבים:

וז״ש **אדהכי הא אליהו כו׳** - ור״ל דתפיס אותו על מ״ש דקנה הכל הוא חו״ב, משום דקשיא ליה לר״ש לפרש הכל על הכתר, משום דג׳ כנויים כאן, גומל כו׳ [ו@]קונה הכל וזוכר כו׳, לכן פי׳ קונה כו׳ וזוכר כו׳ על חו״ב. אבל אליהו ז״ל פי׳ על הכתר כל השלשה, והוא מסט׳ דג׳ אבהן, וז״ש **דהא כלהו אזלין בתלת תלת כו׳**, ופי׳ דנק׳ תלת אבהן בג׳ הויו״ת, מסט׳ דאש דלא איהו שורף, משום דאיהו דכורא, אבל אהי״ה ואדנ״י, שהן בבינה דכליל ג״ר, ומלכות שהן נוק׳, והן שורף, אלא אהי״ה דהיא בבינה, דהיא בעצמה רחמים[331], ונק׳ ג״כ עלמא דדכורא (זהר ח״א צו ע״א), לכן היא אינה אוכלת, והוא מראה הסנה, בוער באש ואיננו אוכל (שמות ג ב), והשיב לו ה׳ יתברך שמו שהוא ג׳ אהי״ה: ***והאי איהו אש דאיהו שורף ולא אוכל ואתקריאו אדני כו׳ אדני אלהים יו״ד ביה אתקרי י״ה יה״ו יהו״ה כלהו שמהן דפתחין כו׳** - כצ״ל, ור״ל **א׳ איהו כתר כו׳**, דכל שמהן דפתחין באלף, האלף של השם הוא כתר של השם, והוא אימא עילאה[332], דנק׳ כתר לגבייהו וכמו שמפרש והולך, **וכולהו שמהן דפתחין באלף עקרא כו׳**, וכמש״ל (קיב ע״א קלא ע״ב) **מן אדני דאיהו א׳ אהי״ה אימא עילאה אנכי י׳ יהו״ה דסליק עמה כו׳**, ושם (עמוד ב׳ קלב ע״ב בהגהה) **דיו״ד יהו״ה הוא אבא דסליק עמה כו׳**, ע״ש, ולכן שם אדנ״י הוא נוק׳, דראשיתה היא נוק׳, אימא, וסופא דכורא, וכל דשליט נוק׳ על דכורא הוא נוק׳, וכמש״ל (צ ע״א מט ע״א). ואמר **וכלהו שמהן כו׳**, דחו״ב כוללין כל שמהן

---

[327] ז״ל: למ״ד אל תקרא למד אלא לב מבין דעת מלמד שהלב שקול כנגד כל אבריו של אדם לאדם יש לו עינים אף ללב יש לו עינים לאדם יש לו אזנים אף ללב יש לו אזנים לאדם יש לו פה אף ללב יש לו פה לאדם יש לו דבור אף ללב יש לו דבור לאדם יש.

[328] עי׳ לעיל הערה 2.

[329] עי׳ לעיל הערה 279.

[330] ״לכיל ואית שמהן לאתקריאו״ נמחק בכתבינו, ובמקומו לישנא ״לוכל ואתקריאו״.

[331] עי׳ זהר ח״א קנא ע״א: מסטרא דיובלא דאיהו אלהי״ם חיים ומסטרא דיצחק ואלהי״ם אמר רבי אלעזר יובלא אע״ג דדינין (נפקין מינה וכלהו רחמי ודינין כל חידו מינה נפקין וההוא) [מתערין מינה וכלהו רחמי כל חידו מינה נפקין והוא] חדוותא ונ״א והוא חירותא דכלא וכו׳.

תרגום: $

ביאור: מתערין מינה - ולכן כאן הוא בחינת עולם הבריאה וכסא דין (בהגר״א על ס״י יא ע״ד). והנה יש דוגמתם בארצות שהארץ העליונה היא ״תבל״ ובה ג״ע שהוא בסוד עולם הבא ותחתיו אש שהוא שורש הגיהנם שעל הארקא דמיניה דינין מתערין (שם יב ע״ג).

[332] עי׳ לעיל קב ע״א: אימא עלאה איהי כתר בראש כל צדיק, ועי׳ תז״ח מד ע״ב: אימא עילאה דאיהי כתר אם כל חי דאת ו׳ במעהא איהי א בכתר עילאה וא תניינא בבינה ואיהי אל״ף תליתאה באמצעיתא דאת ו׳.

תיקו״ז חלק ה

דפתחין בה׳ ויו״ד[333], שהן או״א וכתר כליל לון, ור״ל דלכן אהי״ה מורה על הכתר, דחצי[ה@] הראשונה א׳ ה׳ הוא מסט׳ דאימא, וחצי השניה י׳ ה׳, הוא מסט׳ דאבא ואבא, הוי״ה ימינא, ולכן אינו שורף כלל. ואימא אדני, שיו״ד הוא בסופה ואלף בתחילתה, והוא שמאלא, ולכן שורף ואוכל. ואהי״ה דיו״ד הוא באמצעיתא, לכן שורף ואינו אוכל, והוא בכתר דכליל שניהם. וכוונתו בזה למ״ש למטה **ומסט׳ דכתר אתקריאו תלת כו׳,** (@ואמר) **ואשכחנא [כו׳@] תקונא בגוונא כו׳,** דבענין הראשון, ג׳ שמהן, כל א׳ ג׳ פעמים, הוא בג׳ קוין, ג׳ דקו ימין חח״נ, ג׳ הויות. ג׳ דשמאלא בג״ה, ג׳ אדני, דאמצעיתא כת״י ג׳ אהי״ה, שהן מכריעין בין ימינא ושמאלא, לכן שורף ואינו אוכל. וכולן נכללין במלכות. אבל בגוונא אחרא דפירש, הוא אהי״ה בג״ר, והוי״ה בג׳ אמצע[י@]ות חג״ת, ואדני במלכות, כוללת ג׳ אחרונות כידוע[334]. וידוע שכתר {קמב ע״ג} הוא המכריע בין זו״נ, שותף השלישי[335], לכן הוא באהי״ה כולל ג״ר [והוא באימא כנ״ל]. וז״ש **ומסט׳ דכתר אתקריאו תלת ספירין כו׳ והכל באבהן,** כנ״ל, ור״ל בזה כנ״ל, (@דכל) השלשה, גומל כו׳ וקונה כו׳ וזוכר כו׳, הכל בכתר מסט׳ דתלת אבהן, שהן ג״ר, ג׳ פעמים אהי״ה. והגדול הגבור והנורא באבהן עצמן, בחג״ת, ג׳ הויו״ת, ואלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב הוא במלכות, מסט׳ דאבהן בג׳ אחרונות, והוא אלהינו מסט׳ דשמאלא, כמ״ש **דכל דפתח באלף כו׳,** ולכן הוא ג׳ פעמין בתלת תלת בזה הברכה, נגד ג׳ פעמין הנ״ל, והן ג׳ פעמין ג׳ ביחד, אלהי כו׳, האל כו׳, גומל כו׳. ועי׳ בפרשת פקודי (רסא ע״א)[336] **את כל אשר תאמר ינתן לה דא רזא דאבהן לברכא לה ודא איהו רזא אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב כמה דהאי נערה לא אשתבקת מתתאי ה״נ לא אשתבקת מאבהן לעלמין** כו׳ ע״ש. וז״ש **ורזא דמלה אל אלהים ה׳ דבר כו׳,** שהן ג׳ שמהן דאבהן [וכו@], והן יקרא ארץ:

[האות] א׳, היא כתר על כל השמות, והיא נקראת: אל, אהיה, אדני, אלהים, אלהי, אלוה, אלהינו, איה, אוה. (והסוד שבדבר: "אל אלהים יהו״ה דבר ויקרא ארץ"). [האות] י׳, בה נקראים: י״ה, יהו, יהו״ה, יהי, יהיה, כולם שמות שפותחים בהויות, ב[אות] י׳, עיקרם בחכמה. וכל השמות שפותחים באל״ף, עיקרם אימא עילאה. וכמו שהעמוד האמצעי כלול מימין ומשמאל, כך הכתר העליון כולל שני השמות אלה של האב והאם, והוא כתר על ראשיהם. ומצאנו התיקון כדוגמא זה: אהיה, כתר עליון. יהו״ה, עמוד האמצע. אדני, שכינה תחתונה.	א׳ איהו כתר על כלהו שמהן ואיהו אתקרי א״ל אהי״ה אדנ״י אלהי״ם אלה״י אלו״ה אלהינ״ו אי״ה או״ה[337] (ורזא דמלה א״ל אלהי״ם יהו״ה דבר ויקרא ארץ (תהלים נ א))[338] י׳ ביה אתקרי׳ י״ה יה״ו יהו״ה יה״י יהי״ה[339] כלהו שמהן דפתחין בהויו״ת בי׳ עקרא דלהון בחכמה וכלהו שמהן דפתחין בא׳ עיקרא דילהון אימא עלאה וכמה דעמודא דאמצעיתא איהו כליל מימינא ומשמאלא {קמב ע״ב} הכי כתר עלאה כליל תרין שמהן אלין דאבא ואימא ואיהו כתר על רישייהו ואשכחנא תקונא כגוונא דא[340] אהי״ה כתר עלאה יהו״ה עמודא דאמצעיתא אדנ״י שכינתא תתאה[341]:
ומצד הכתר נקראים שלוש	ומסטרא דכתר אתקריאו תלת ספירן

---

[333] היינו הויו״ת?$

[334] עי׳ מלואים אות (סב).

[335] עי׳ נדה לא ע״א: תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו.

[336] עי׳ מלואים אות (כד).

[337] עי׳ לעיל ה ע״ב.

[338] "להי״ס להו״ה להינ״ו הי״ה הו״ה[338] (ורזא דמלה ד״ל להי״ס יהו״ה דבר[338] ויקרא הרץ (תהליס נ א))" נמחק בדבינו.

[339] יה״י יהי״ה (נמחק בדבינו).

[340] עי׳ זהר ח״ג י ע״ב וע״ח סוף דרושי אבי״ע (הקדו״ש יד ע״ב), שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהי״ה יהו״ה אדנ״י שהם שמות דא״א זו״ן, ע׳ זוה״ק אחרי מות (סה ע״א וע״ב) ובתיקונים (קמב ע״ב), אבל או״א אין להם שמות בפנ״ע (כללים כז ע״ד).

[341] עי׳ לשם כללים (ח״א כז ע״ד) שכאן רואים מש״כ בהגר״א בסד״צ יג ע״ב ד״ה ויאמר שבג׳ שמות אלה נכללים כל האצילות.

תיקו"ז חלק ה

הספירות: "אהיה אשר אהיה": חסד אל, גבורה אלהים, עמוד האמצע יהו"ה. וסוד הדבר "אל אלהים יהו"ה דבר ויקרא ארץ". נצח והוד, צבאות. צדיק, שדי. מלכות, אדני. ובתפילה: "ברוך אתה ה". כל הכורע, כורע ב"ברוך" (ברכות יב ע"א), וזה צדיק, חי העולמים, ועליו נאמר "והמלך שלמה ברוך אתה". אות ה' קטנה, בה צריך להוריד ברכות. וכל הזוקף, זוקף בשם, זה יהו"ה, העמוד האמצעי. אלהינו, האם העליונה. ואלהי אבותינו, האב. האל הגדול, חסד. הגיבור, גבורה. והנורא, העמוד האמצע, שבו נכללים מלמטה למעלה, ומלמעלה למטה, כל ספירה בעמוד האמצעי. ולכן צריך לכלול בו את התחתונים בכריעה, ואחר כך את העליונים בזקיפה.	**אהי"ה אשר אהי"ה** (שמות ג יד) **חסד א"ל גבורה אלהי"ם עמודא דאמצעיתא יהו"ה ורוא דמלה א"ל אלהי"ם יהו"ה דבר ויקרא ארץ** (תהלים נ א) **נצח והוד צבאו"ת צדיק שד"י מלכות אדנ"י ובצלותא ברוך אתה ה' כל הכורע כורע בברוך ודא צדיק חי עלמין ועליה אתמר והמלך שלמה ברוך אתה** (מלכים א' ב מה) **את ה' זעירא בה צריך לנחתא ברכאן וכל הזוקף זוקף בשם דא יהו"ה עמודא דאמצעיתא אלהינ"ו אימא עלאה ואלה"י אבותינו אבא הא"ל הגדול חסד הגבור גבורה והנורא עמודא דאמצעיתא**[342] **דביה אתכלילן מתתא לעילא ומעילא לתתא כל ספירא בעמודא דאמצעיתא ובגין דא צריך לאכללא ביה תתאין בהכרעה ולבתר עלאין בזקיפה:**

והמלך שלמה ברוך - דשלמה ביסוד[343], באינון שבע רועין, כמ"ש ברע"מ בכ"מ[344], ולגבי יסוד כרעין כולא, כמ"ש (בראשית לז ז) תסובינה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי (שם ט) והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי: **אתה את ה' כו'** – דבה[@] אתכללן כ"ב אתוון[345], שהיא כללא דאתוון, כמש"ל (לח ע"א לח ע"א) וש"מ. וה' הוא ה' זעירא ברזא דמנצפ"ך[346], והוא (אסתר ב יג) את כל אשר תאמר[347], שהוא רזא דאתה. את הוא רזא דאת דאתה, כל כו' ינתן לה, הוא ה' דאתה, שהן ה"ג שניתן לה (פע"ח לולב ד), ה' דמנצפ"ך, כל נ' שערי בינה. וז"ש **בה צריך לנחתא ברכאן: וכל הזוקף זוקף כו'** - ובאלו ג' דרגין אתכלילו כלא, דיסוד (הוא במקום הדעת דכליל ג"ר) כולל ג' אחרונות, ושם מקום הכריעה של ברכים, נו"ה, ויסוד כורע ג"כ. ו"אתה" מלכות דאתברכא מג"ר וכלילא להון, כתר מלכות[348], ולכן שם שוחה ראשו, שהוא ג"ר, וזקיפה בגוף, עמודא דאמצעיתא, כולל ג' אמצע[י@]ות, והן כללא דכלא. ואח"כ פורט אותן בפרטות, ומתחיל אלהינו כו', או"א, שהן ראשיתא דמהימנותא (זח"ח לד ע"ד), (@ובהם מתחיל) התחלת הבנין (זהר ח"א ב ע"א). ואחר הת"ת, מזכיר הכתר, דלא נחית עד דאפיק ליה [ל@]נוק'[349], ושם התחלת בנין נוק', אחורי הת"ת (@בטיבורא) [בסביבותיו], כמ"ש באד"ר (קמא ע"ב), ולכן אמר אל עליון, אל בכתר דידה, עליון על כתר עליון[350]. גומל חסדים טובים, חו"ב דידה כידוע (שעה"כ לב ע"ב). וזוכר חסדי אבות, אבהן דידה. ואח"כ כולל ג'

---

[342] אלהינ"ו מימא עלמה ואלה"י מבותינו מצא הא"ל הגדול חסד הגבור גבורה והנורא עמודא דאמצעיתא נמחק בדיוקנו, ומקומו בסוף הפיסקא לאחרי "בזקיפה".

[343] עי' ז"ח (סז ע"א&) וז"ל, כתיב, והמלך שלמה ברוך אמאי איקרי הכי אלא והמלך שלמה, מלכא דשלמה דיליה דהא בכמה אתרי כתיב המלך סתם, ולא כתיב המלך שלמה אלא המלך סתם, על בית דוד קאמר המלך שלמה, על מלכא דשלמא דיליה קאמר.

תרגום: כתוב (מלכים א ב) והמלך שלמה ברוך למה נקרא כך אלא והמלך שלמה המלך שהשלום שלו שהרי בכמה מקומות כתוב סתם המלך ולא כתוב המלך שלמה אלא המלך סתם על בית דוד הוא אמר המלך שלמה על המלך שהשלום שלו הוא אמר.

[344] זהר ח"ג רנה ע"ב, תז"ח א ע"ג – כך אמר פרלמ$

[345] ונ"ל יצחק שה' כולל כ"ב אתוון והוא בציור ד' וי' בתוכו והד' הוא ב' ווי"ן הוא גימ' כ"ב שכולל כ"ב אתוון (גליון כת"י).

[346] עי' לעיל הערות 20 ו-193.

[347] עי' מלואים אות (כד).

[348] עי' לעיל יט ע"א שמלכות באור ישר הוא כתר באור חוזר.

[349] עי' לעיל הערה 77.

[350] עי' תז"ח מ ע"ב שזה אור חוזר של נוק' ואור ישר של ז"א.

תיקו״ז חלק ה

אחרונות (@דשניהם) [בשניהם@] יחד, ומביא כו׳, שלכן אמר ״לבני בניהם״, שהן בנים של הבנים דיליה[351], שדיליה[352] הן בנים דאבהן. וקונה הכל, הוא היסוד (וזהו ע״ד פי׳ האר״י (שעה״כ לב ע״א)), אבל כאן כליל כ״ז בכתר, והן ג׳ כנויים, גומל כו׳ וקונה כו׳ וזוכר כו׳, בג׳ אבהן דכלילין בכתר כנ״ל. ויסוד לא הוזכר כלל. ונראה שט״ס כאן וכצ״ל *ומביא גואל לבני בניהם {קמב ע״ד} **אלין נו״ה ויסוד**, דכאן מפרש הכל בתלת תלת, דיסוד ג״כ מבני כו׳. ואמר בני בניהם, לפי שאל עליון גומל כו׳, הוא ג׳ אבהן בג״ר, שנה״י הן בני בניהם. ואלהי אברהם כו׳, הוא הדעת במקום הכתר (ע״ח שכ״ג פ״ה), דכליל ג׳ אבהן, דבדכורא הדעת משמש ובנוק׳ הכתר, שלכן נקרא כתר מלכות (לעיל יט ע״א). ולא הוזכר עד יציאת הנוק׳ כנ״ל, ונתכללו הכל כאן, דברכה ראשונה, יומא דכלהו[353], כליל כולא. ואלהינו, אימא, דהוא אלוה דכנסת ישראל. ואלהי אבותינו, אבא, אלוה דאבהן בז״א, ושם הוא הכל בכללא חדא. משא״כ בדעת, דהוא מתחלק לג׳ מוחין, ש׳ דתפילין כידוע (לעיל י ע״ב), ב׳ אחסנתין וב׳ עיטרין[354] דכלילין כחדא, וזהו רזא דאבהן אלהי אברהם כו׳, וכמ״ש בפ׳ שמות (יד ע״ב)[355] עבד לאברהם ברזא דחכמה ליצחק ברזא דתבונה כו׳: ***דביה אתכלילן כו׳** עד **בזקיפה** - צ״ל למעלה קודם **אלהינו אימא עילאה.** ור״ל דעמודא דאמצעיתא כליל גוף ובריתּ, דאינון חדא (לעיל מ ע״ב), ואתכלילין תתאי בצדיק בהכרעה, ועילאין בזקיפה, וכמ״ש למעלה, דבאלו ג׳ תיבות ברוך אתה ה׳ נכללו כלהו בכלל, ואח״כ הוא בפרט. ומתחיל ומפרש **אלהינו אמא כו׳,** ואמר **אלהינו אמא ואלהי כו׳ אבא אלהי כו׳,** דעת, שהן ג״ר, כלן באלהים, כמ״ש תיקונא בגוונא אחרא דג״ר הן אהי״ה המתחילים באלף, לפי שהן דרגא דנוק׳ כנ״ל. והנה מלכות אתכלילא בג׳ מקומות[356], והכל בקו האמצעי, בכתר ות״ת ויסוד, והנה היא נק׳ אל, ואל זועם כו׳ (תהלים ז יב), אל שדי כו׳[357], ולכן נק׳ אל עליון על שמה. וכן האל הגדול הגבור והנורא, (@אצל) אבהן, ובסוף למען שמו כו׳[358]:

אל עליון, גומל חסדים טובים, קונה הכל, וזוכר חסדי אבות, זה כתר עליון על כלם. ומביא גואל לבני בניהם של האבות, אלה נצח והוד. למען שמו באהבה, זו השכינה התחתונה. והעמוד האמצעי, הוא כולל את שלוש הברכות הראשונות, שהן האבות, וגבורות, וקדושת השם. והוא כולל את שלש האחרונות בעבודה, והוא כולל את האמצעיות,	א״ל עליון גומל חסדים טובים קונה הכל וזוכר חסדי אבות דא כתר עליון על כלהו ומביא גואל לבני בניהם דאבהן אלין נצח והוד[359] למען שמו באהבה דא שכינתא תתאה ועמודא דאמצעיתא איהו כליל תלת ברכאן קדמאין דאינון אבהן וגבורות וקדושת השם ואיהו כליל תלת בתראין בעבודה ואיהו כליל

Commented [010]: נוסח???

Commented [011]: וקו נה??

---

[351] עי׳ (זו״ח לד ע״ד) שנו״ה מכונים בנים.

[352] $נוסח

[353] נדצ״ל דכולהו ימים עי׳ לעיל הערה 135.

[354] עי׳ לעיל הערה 218.

[355] עי׳ מלואים אות (כו).

[356] עי׳ לקמן הערה 421.

[357] עי׳ זהר ח״א רמח ע״ב: כתיב (משלי לא א) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו דברי למואל מלך האי קרא לאו אתיידע מהו סתימא דיליה אלא דברי למואל מלך דברים דאתמר בגין א״ל דאיהו מלך ומאן איהו דא (תהלים ז יב) א״ל זועם בכל יום וא״ל שד״י כמה דאתמר למואל [כדכתיב] (דכתיב) וכד״א (איוב מ ה) למו פי למואל מלך דאיהו בת שבע משא אשר יסרתו אמו כד אתגלי עלוי בגבעון בחלמא דליליא:

תרגום: $

ביאור: בגין א״ל – פי׳ דברים שנאמרו בשביל המלכות שנקראת מלך ונקראת אל כדמפרש, ור״ל שהמלכות היתה מוכיחתו שילך בדרכי ה׳ ויעשה מה שמצוה אותו (מ״מ).

בת שבע משא - ממש בנבואה יסרתו אמו, המלך השכינה בענין שנקראת אם שלמה ע״י שלמה, והוא הדין לכל דורו שכולם נגררים אחריו, שכל דור שלמה דהיינו הנשמות וכלל הדברים שעולם הזכר ועולם הנקבה אחד, זה נגד זה, ויש יחוד מלמעלה למטה, דהיינו יעקב, דהיינו שלמה העליון, ויש התעוררות מלמטה למעלה דהיינו שלמה התחתון, וכל ישראל ויעקב אינו בהתעוררות מלמטה למעלה אלא בהתעוררות מלמעלה למטה בענין ששלמה התחתון פרי שלמה העליון וכן הוא סוד יעקב כדמסיק (אור יקר).

[358] אצל נה״י.

[359] ויסוד (נוסף בכבינו).

כדי לקיים בו ״אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלהים״. אשרי מי שיודע להתפלל לפני הקדוש ברוך הוא בכל תיקוניו כראוי, ולבקש ממנו בכל דרגה ודרגה כראוי.	אמצעיות לקיימא ביה אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי״ם (ישעיה מד ו) זכאה איהו מאן דידע לצלאה לקודשא בריך הוא בכל תקונין דיליה כדקא יאות ולמשאל מניה בכל דרגא ודרגא כדקא יאות:

ועמודא דאמצעיתא איהו כליל כו׳ - דכליל ו״ק שהן ג״ר וג׳ אחרונות[360], שהוא וא״ו[361] של שם כפשוטו, ועוד כליל י״ב של הדעת, שהוא באמצע כמ״ש למעלה, והוא י״ב האמצעות, והוא וא״ו מליאה ב׳ ווין, ואלף שבאמצע נגדו ברכת המינים, שהוא אלף בינה[362], לבא שמתלבש בתוכו. וע״ל סוף תיקון יו״ד (כז ע״א) **באמצעיתא צריך למשאל דתמן ו״ו כו׳**, ואינון ו׳ עלאה ו׳ תתאה[363], תלת קדמאין רישא ותרין דרועין, תלת בתראין גופא ותרין שוקין, ולעיל (לט ע״ב מ ע״א) **ואיהו כליל תלת ברכאן דצלותא קדמאין ותלת בתראין ואיהו כליל תרין ו״ו דאתמר בהון על שני קצותיו וחבר** ועמש״ש: **ומבלעדי אין אלהים** - דתמן למשאל מיניה, כמ״ש (תהלים סט יד) אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך, והוא חותם אמת[364]:

חכמים, כולם נרשמים דמותם בחכמה, והנבונים נרשמים דמותם בינה, ובעלי גמילות חסדים, דמותם נרשמים בחסד, והגיבורים ביצרם כולם נרשמים בגבורה, ובעלי התורה כולם נרשמים דמותם בהעמוד האמצעי, והנביאים כולם נרשמים דמותם בנצח והוד, שהם שני עמודי האמת, והצדיקים שומרי הברית כולם נרשמים דמותם בצדיק, ובעלי המלכות כולם נרשמים במלכות, ובעלי הייחוד כולם נרשמים בכתר העליון, שהוא המחשבה, ששם צריך להעלות את הייחוד במחשבה הסתומה. ובכל התיקונים הללו, צריך לשבח את העלת על כל העלות, שהוא מבפנים, כמו נשמה בתוך גוף. ומפני שבני האדם נרשמים בדמויות	חכימין כלהו אינון רשימין דיוקניהון בחכמה ונבונין רשימין דיוקניהון בבינה ומארי גמילות חסדים דיוקניהון רשימין בחסד וגברין ביצריהון כלהו רשימין בגבורה ומארי תורה כלהו רשימין דיוקניהון בעמודא דאמצעיתא ונביאים כלהו רשימין דיוקניהון בנצח והוד [קכב ע״ב] דאינון תרי סמכי קשוט וצדיקים נטרי ברית כלהו רשימין דיוקניהון בצדיק ומארי מלכותא כלהו רשימין במלכות ומארי יחודא כלהו רשימין בכתר עלאה דאיהו מחשבה[365] דתמן צריך לסלקא יחודא במחשבה סתימא[366] ובכלהו תקונין אלין צריך לשבחא לעלת על כל העלות[367] דאיהו מלגאו כנשמתא בגופא ובגין דבני נשא רשימין

---

[360] ג׳ ברכות ראשונות וג׳ אחרונות.

[361] נדצ״ל ו׳.

[362] עי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: בגין דא [א׳ מטה דילך] דאיהי בינה חוזרת לך כמה דאוקמוה במתניתין אלף בינה דחזרת [לך בתיובתא] ובך בתיביובתא ותיעולו (בך בתיביובתא תיעול) בין ו״ו ואתעביד וא״ו לקיים בך [ובישראל] ולישראלו (ולישראל) (ישעיה נד ו) וברחמים גדולים אקבצך (ירמיה לא ח) ובתחנונים אובילם.

תרגום: לכן א׳, מטה שלך, שהיא בינה, חוזרת לך, כמו שבארוה במשנה, אלף בינה, שהיא חוזרת לך בתשובה, ותכנס בין ו״ו ותעשה וא״ו, לקיים בך ובישראל ״וברחמים גדולים אקבצך״, ״ובתחנונים אובילם״.

דאיהי בינה - ר״ל שבפורקנא בתרייתא יתגלי ליה אילנא דחיי שער החמשים של בינה כנ״ל (יהל אור).

לקיים בך - ר״ל ו״ברחמים א״קבצך ו״בתחנונים הוא ר״ת וא״ו והוא וא״ו הנ״ל (יהל אור).

[363] פי׳ ת״ת ויסוד עיי״ש בדברי רבינו.

[364] עי׳ לעיל עה ע״ב שהוא עד״א.

[365] עי׳ עו ע״ב: כתר עלאה שריא ברישא דבר נש דתמן מחשבה סתימאה היינו שעיקר כתר מו״ס (דע״ה ח״א ח ע״א).

[366] עי׳ דברי רבינו בספד״צ ד ע״ד ביה סליקו עי׳ מלואים אות (כז).

[367] שונה מעילת העילות, עי׳ לעיל הערה 305.

תיקו"ז חלק ה

הללו, אמר למשה: "ואתה תחזה".	**באלין דיוקנין אמר למשה** (שמות יח כא) **ואתה תחזה וגו':**

ומארי מלכותא - ר"ל, שהן מקבלין עליהון מלכות שמים תמיד, כמ"ש (ברכות טז ע"א)[368] **אי אתם רשאים ליבטל כו'**, ועי' בפרשת במדבר (קכ ע"א)[369]: **ומארי יחודא כו'** - דכל יחודא הוא בכתר, שהוא המייחד בין דו"נ[370], ובכולם, והוא שמא מפרש[371]: **ובגין דב"נ** - חוזר לענין הראשון, לפרש דיוקנין, ולכן הקדים בתחילה, **חכימין כולהו אינון רשימין כו'**, לפרש כל הדיוקנין בעשר ספירות, ועתה חוזר לענין ראשון: {קמג ע"א}

"ואתה תחזה", בשׁער, אם הוא ארוך, או מקומט, או עגול. שיער חלק@גולש וארוך, [הוא] דרך שמתפצלת לכמה דרכים. עליה נאמר "הנותן בים דרך", ודרכים אחרים שמתפצלים ממנה הם נתיבים, זהו שנאמר "ובמים עזים נתיבה". ל"ב נתיבות מתפרשים מדרך זה.	{קמג ע"א} **ואתה תחזה בשערא אי אריך או קמיט או עגיל שערא שעיע אריך ארחא**[372] מתפלג ביה לכמה אורחין עלה אתמר (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך **ואורחין** אחרנין דמתפרשין מינה אינון נתיבין ה"ד (תהלים עז כ) **ובמים עזים** נתיבה תלתין ותרין שבילין[373] מתפרשאן מהאי ארחא[374]:

Commented [012]: לב דוק דרך אמת.

בשערא שערא שעיע ואריך ארחא מתפלג כו' - ר"ל, דשערא שעיע ואריך הוא מסט' דא"א, כמ"ש[375], ולכן **ביה ארחא מתפלג כו'**, כמ"ש באד"ר (קכט ע"א)[376] ד**פלגותא דשערי אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומיניה נהיר ארחא כו' ומיניה ארחא אתפרשא כו'**, אבל הנכון בענין הזה דל"ג כאן **שערא שעיע אריך** אלא *ב**שערא ארחא מתפלג כו'**, דגם בז"א ארחא מתפלג, כמש"ש (קלו ע"א)[377], דלכן לא פליג כאן בין שערא לשערא בענין הארחין, אלא נתן כלל לכולם: **עלה אתמר הנותן כו'** - ר"ל, על האורח הגדולה, ההולך באמצע הראש ועל ארחין אחרנין דמתפרשין מינה: **ובמים עזים כו'** - והן ל"ב נתיבות כמו שמפרש והולך, כי מ"ס נקרא ימא רבא (אד"ר

---

[368] עי' ברכות (טז ע"א): חתן פטור מקריאת שמע לילה הראשונה, ועד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה. ומעשה ברבן גמליאל שנשא אשה וקרא לילה הראשונה אמרו לו תלמידיו למדתנו רבינו שחתן פטור מקריאת שמע אמר להם איני שומע לכם לבטל הימני מלכות שמים אפילו שעה אחת.

[369] עי' מלואים אות (סו).

[370] עי' נדה לא ע"א: תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו.

[371] עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש. וקשר לכתר, עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו, הוב"ד במלואים אות (כז).

[372] "שערא שעיע אריך ארחא" נמחק בכתיבו, ובמקומו ליתא "בשערא ארחא".

[373] עי' ס"י (פ"א מ"א) בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק י"ה יהו"ה וכו', וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור.

[374] "ושערא שעיע אריך" נוסף בכתיבו.

[375] לבדוק אם הכת"י כותב כמש"ו (פרלמ)$.

[376] ז"ל: בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומניה נהיר ארחא דז"א דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי הה"ד (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום ומיניה ארחא אתפרשא לשית מאה ותליסר אורחין דאורייתא דפליג בזעיר אפין דכתיב ביה (תהלים כה) כל ארחות יי' חסד ואמת וגו'.

תרגום: בהתחלקות השערות הולך דרך אחד שהוא מאיר למאתיים ושבעים עולמות, וממנו מאיר הדרך של ז"א שממנו מאירים הצדיקים לעולם הבא וזהו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום". ומן האורח הזה מתחלק לתרי"ג דרכים שבתורה המתחלקים ב[בחינת] ז"א, שנאמר עליו "כל ארחות יהו"ה חסד ואמת וגו'".

[377] ז"ל: בפלגותא דשערי אתחזי חד אורחא דקיק דמתאחדא מההוא ארחא דעתיק יומין ומההוא ארחא אתפרשן שית מאה ותליסר ארחין דאתפלגין בארחין דפקודי דאורייתא דכתיב (תהלים כה) כל ארחות יי' חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו.

תרגום: בהתחלקות השערות נראה שביל דק אחד, שנאחז באותו הארחא של עתיק יומין, ומזה השביל נחלקים תרי"ג דרכים, שמתחלקים לפי הדרכים של מצוות התורה, שנאמר "כל ארחות ה' חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו".

תיקו״ז חלק ה

קלז ע״ב), וכן כל מוחא נקרא ימא[378], והשפע ההולך בשערות, מגלה עמוקות מני חושך[379] (איוב יב כב), הן הדרכים, כמ״ש באד״ר (קמ ע״א)[380] ולמעלה (קכא ע״א קמא ע״ב), והן ל״ב נתיבות דמוחא חכמה[381]. וכן שרטוטין דמצחא, כמ״ש בז״ח פ׳ יתרו שם (כז ע״ב) **מצחא מתתקנא עלייהו[382] דאיהו בינה בכמה שרטוטין דאינון אורחין דימא דאורייתא עלייהו אתמר כל ארחות ה׳ חסד ואמת מאן ניהו דעביד אורחין אלין דאינון שרטוטין דמצחא דא מוחא דאיהו חכמה אלין שרטוטין אינון תלתין ותרין שבילין דימא דאורייתא[383]**, וזהו סוד ל״ב נתיבות חכמה, ול״ב אלהים (לעיל כז ע״ב), שהן ל״ב שבבינה, והוא במוחא ל״ב נתיבות חכמה. ובגולגולתא ובמצחא, שהוא סוד בינה, ל״ב דבינה. (ודא כמה@) [ומחכמה] נתיב הראשון ״אין[384]״ ולא מתגלה, אלא יש מהן ג׳ יודי״ן ואלף[385], דשֵם שבמוחא, שהוא דס״ג כנ״ל. ובבינה מתגלין הכל. והן אותיות הנשארים דס״ג[386], וגם שֵם מ״ה הוא בגלגלתא כמש״ל (קיט ע״א קלח ע״ב), והוא ל״ב שבילין כנ״ל (ח ע״ב$) יו״ד ה״א ה״א, וי״ג חיוורתא כמ״ש באד״ר (קכח ע״ב)[387], והוא וא״ו, שהוא א״א, כמ״ש כאן למטה. (והן ד׳ גוונין דשערא שהן י״ג, כמ״ש בז״ח (כט ע״ב)[388] **שערא חוורא מסט׳ דחסד כו׳ הרי ארבע תיקונין כו׳ י״ג תיקונין ואינון**

---

[378] עי׳ זו״ח כט ע״ג: בימא דאיהו מוחא.

[379] עי׳ לקמן קנא ע״א.

[380] ז״ל: ותאנא האי חכמתא דאתכלילא בארבע אתמשכא בהני שערי דאינון תליין תלין על תלין (נ״א הוא) וכלהו קשיין ותקיפין ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין מנייהו דליתהון בחושבנא הה״ד קווצותיו תלתלים תלי תלים (שיה״ש ה יא).

וכלהו קשיין ותקיפין לאתבר כהאי חלמיש תקיף וכהאי טנרא דאיהי תקיפא עד דעבדין נוקבין ומבועין מתחות שערא ונגדין מבועין תקיפין לכל עיבר ועיבר לכל סטר וסטר ובגין דהני שערי אוכמי וחשוכן כתיב מגלה עמוקות מני חשך (איוב יב כב) ויוצא לאור צלמות.

תרגום: וכן למדנו: החכמה הזו שנכללה בארבעה, נמשכה באלו השערות, שהם תלויים תילים על גבי תילים (הוא), וכלם קשים וחזקים, ונמשכים ויוצאים כל א׳ לצדן, ואלף אלפים ורבוא רבבות תלויים מהם שאין להם חשבון. זהו שנאמר ״קווצותיו תלתלים״ - תלי תלים.

וכולם קשים וחזקים מלהשבר, כאבן חלמיש הקשה וכסלע זו שהוא חזק, עד שעושים להם נקבים ומעיינות בתחתית השערות וממשיכים מעיינות חזקים לכל חלק וחלק ולכל צד וצד. ולפי שאלו השערות שחורים וחשוכים, נאמר ״מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות״.

[381] עי׳ ביאור רבינו על ס״י (ג ע״ב) שיש ג״כ ל״ב נתיבות בבינה.

[382] מפרש והולך דחוטמא ופומא זו״נ, הן ו״ד, דחוטמא כליל ו׳ ספירות עד לי׳ [ליה]*##, ומלכות כוללת ד׳, ממנו עד לה, ג׳ עדרי צאן על הבאר, והן דידה, ביעין ואמה, וזהו ד״ו. והן מוחא ומצחא. וב׳ אנפין חו״ג, והן ד׳ בתי תפילין כידוע. ודיקנא מורה על כתר, נימין דל״ל סוף, ממ״ס. וכן הדעת נכלל בו, ברוחא דחיי, והוא בכלל הת״ת. ופומא דנה״ם כמש״ו, והדיבור נעשית ה. וזהו שם הוי״ה, י״ה בב׳ תיקונים הראשונים, ו״ה באלו (יהל אור).

[383] תרגום: המצח מתוקן עליו שהוא הבינה, בכמה שרטוטים שהם הדרכים של ים התורה, עליהם נאמר כל אורחות יהו״ה חסד ואמת, מי הוא העושה את אלו הדרכים שהם השרטוטים של המצח, זהו המוח שהוא חכמה, ואלו השרטוטים הם ל״ב שבילים של ים התורה.

ביאור: שהוא י״ם, בנ׳ תרעין כידוע. וכן בה ל״ב נחלקים דל״ב שבילין בים והן יוצאין מחכמה וז״ש מאן הוא דעביד אורחין כו׳. ואמר אינון תלתין ותרין כו׳. שהן ד׳ עד ח׳, (פי׳ ד׳ ה׳ ו׳ ז׳ ח׳ גימ׳ ל׳. כנ״ל המסדר), וכוכב ושבט, קו המדה, מדה יו״ד, הן ל״ב. ועי׳ לעיל כט ע״ד (יהל אור)

[384] עי׳ לעיל הערה 89.

[385] עי׳ לעיל פא ע״ב. ועי׳ שעה״כ דרושי קריאת שמע דרוש ה, ז״ל, א״ל הוא שם ייא״י שבהויה דס״ג [פי׳ גימ׳ ו״ד של מילוי י׳ הוא י׳, והא׳ של מילוי האות ו׳, והב׳ יודי״ן של מילוי ה׳], והוא בחי׳ הה״ח דאבא שניתנו ביסוד דאימא. ועי׳ עוד בענין בביאור רבינו על תיקו״ז מז ע״ד ד״ה הולך סגולתא, ועי׳ לקמן קח ע״א (בנ״א).

[386] שהם גימ׳ ל״ב (לש״ו).

[387] ז״ל: האי גולגלתא חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גלופין לארבע עיבר בסיטרא חדא ולארבע עיבר בסטרא דאנפוי ולארבע עיבר בסטרא בסחרני אחרא וחד לעילא דגולגלתא.

תרגום: גולגולת זו, הלובן שלו מאיר לשלש עשרה שבילים הנחקקים להיות ארבע שבילים בצד אחד, ולארבע שבילים בצד פניו, ולארבע שבילים בצד סביב האחור, ואחד לחלק העליון של הגולגולת.

[388] ז״ל: שערא חורא מסטרא דחסד סומקא מסטרא דגבורה שערא ירוקא מסטרא דתפארת אוכמא מסטרא דמלכות דאיתמר בה שחורה אני ונאוה הרי ארבע תקונין דשערא דשרייא עלייהו יהו״ה:

י״ג תיקונין ואינון דתליין משערא ג׳ לכל סטר לד׳ סטרין ואינון וא״ו עלייהו איתמר קווצותיו תלתלים לעילא ברישא בפלגו דרישא מתפלגין אורחין בשערא לתלתין ותרין שבילין בחושבן יו״ד ה״א

תיקו״ז חלק ה

דתליין משערא ג׳ לכל סטר לד׳ סטרין ואינון וא״ו כו׳ לעילא דרישא בפלגו דרישא מתפלגין אורחין בשערא לל״ב שבילין בחושבן יו״ד ה״א ה״א וכלהון שבילין אינון בימא דאיהו מוחא ואלין תיקונין אינון ברישא דאינון גופא כו׳, שהוא כתר וחכמה): ***מתפרשין מהאי ארחא ושערא שעיע אריך כו׳ -** כצ״ל, כמו שהוא בפנים ולא כמ״ש למטה בהגהה:

[[389]**תלתין ותרין שבילין וכו׳** — עי׳ מש״כ שם[390] ועי׳ בזו״ח (כט ע״א)[391] **הכי ארבע תיקונין דשערא דשרייא עלייהו יהו״ה י״ג תיקונין ואינון דתליין כו׳,** ור״ל כמו ששם הוי״ה בפשיטו כוללין התיקונין ד׳ פעמין ג׳ וכן הוא במילואו אדם דכליל כולן, שלכן הן י״ג, והוא וא״ו במילואו, בי״ג תיקונין דשערא, שהן י״ג נימין דשערא, ג׳ לכל סטר, וכמ״ש בא״ר (דף קכח ע״ב[392]) וג׳ יה״ה[393] במילואו ל״ב נתיבות, דלכן י״ג בכתר ול״ב בחכמה, דוא״ו הוא אריך אנפין כנ״ל, וכמ״ש למטה, ובזו״ח (כח ע״ג) **אדם סטא לעילא ושריא בדיוקנא דאנפין ורשים תמן דיוקנא דכלהו חיון ואתלבש בכלהו ואחזי דיוקניה בהו הה״ד ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעת׳ כו׳ (יחזקאל א י) ורשים בהון ציורין וגוונין דאנפין ושרטוטין דמצח׳ בהון רשים תלתין ותרין שבילין דאינון נתיבות פליאות חכמה וכלהו אתכסיין בתלתין ותרין בין אנפין וגדפין דחיון דשש עשר אנפין אינון לארבעתן לד׳ חיון ושש עשר גדפין סלקין ל״ב והכי אינון שרטוטין דמצחא ושרטוטין דעיינין תלת עשר גוונין אינון בציורין דאנפין דקו המדה וכלהו גוונין אזלין בקו המדה באורח קשוט וכלהו רשימין בוא״ו תרין ותלתין שבילין מצוייריין ביו״ד ה״א ה״א תרין עשר גוונין דתלת חיון דאינון וא״ו ודמות פניהם פני אדם דאתלבש[394] בהון ואתכסי בהון ו׳ לעילא ו׳ לתתא כו׳**[395], ע״ש. ור״ל ל״ב שרטוטין הן ט״ז על מצחא דהוא דאנפין, וט״ז על עיינין שהן גדפי דעיינין, שהן של גדפין. והן ד׳ אנפין לד׳ חיוון, והן ד׳ רשימין לד׳ ציורין דמצחא, כמש״ש (קכד ע״ב קמה ע״ב) ועמש״ש. וכן הוא בעיינין וי״ג דאנפין, ג׳ ציורין דאנפין שכל א׳ הוא הוי״ה, וכמש״ש (קכ ע״א קמ ע״ב) זה ספר, י״ב אנפין וא׳ דמות אדם דכליל לון (זהר ח״ג רעד ע״א), והוא א׳ שבאמצע הווין דאתלבש בהון כו׳, רזא דכתר, והן שם מה[396] ארחין עם התיקונין, ושרטוטין עם האנפין, והוא מה שמו (משלי ל ד), בראש, ומה שם בנו בפנים, י׳ רישא, ו׳ פנים:]

ה״א וכלהו שבילין אינון בימא דאיהו מוחא ואלין תיקונין אינון ברישא דההוא גופא דג״ע וכלהו תיקונין איתביה עד הכא יראי אלהים:

תרגום: שער לבן הוא מצד החסד, אדום מצד הגבורה, שער ירוק הוא מצד התפארת, שחור הוא מצד המלכות, שנאמר בה שחורה אני ונאוה הרי ד׳ תיקונים של שער, ששורה עליהם הוי״ה.

י״ג תקונים, והם התלויים מן השערות, ג׳ בכל צד, לד׳ רוחות, והם וא״ו, שעליהם נאמר קווצותיו תלתלים, למעלה בראש [דהיינו] באמצע הראש מתחלקים דרכים בשערות לל״ב שבילים, כמספר יו״ד ה״א ה״א, וכל השבילים הם בים שהוא מוח, ואלו (הי״ג) תיקונים, הם בראש של אותו גוף הגן עדן, וכל התיקונים יש בה, עד כאן יראי אלהי״ם.

389 במהדורת וילנא מופיע בדף קעב ע״ד.

390 פי׳ כאן.@

391 עי׳ לעיל הערה 388.

392 צ״ע שרבינו בסד״צ יא ע״ג לומד את זה לגבי החוורתא ולא השערות.

393 פי׳ ג׳ אותיות יו״ד ה״א ה״א.

394 א׳ דמתלבש (לשון הזו״ח).

395 תרגום: אדם נוטה למעלה, ושורה בצורת הפנים, ונרשם שם צורת כל חיות, ונראית צורתו בהם, זהו שנאמר ודמות פניהם פני אדם, ופני אריה אל הימין לארבעתם, ופני שור מהשמאל לארבעתן, ופני נשר לארבעתן, ורושם בהם ציורים וגוונים של הפנים והשרטוטין של המצח.

בהם רשום ל״ב שבילים, שהם נתיבות פליאות חכמה, וכולם מתכסים בל״ב, בין הפנים והכנפים של החיות, כי שש עשרה פנים לארבעתן לד׳ החיות, ושש עשרה כנפים, עולים ל״ב, וכך הם השרטוטין של המצח והשרטוטין (שעל העינים).

י״ג גוונים הם בציורי הפנים, של קו המדה, וכל הגוונים הולכים בקו המדה בדרך אמת, וכולם רשומים בוא״ו, הל״ב שבילי מצוירים ביו״ד ה״א ה״א.

י״ב גוונים של ג׳ חיות, שהם ו״ו, ודמות פניהם פני אדם, הא׳ שמתלבשת בהם ומתכסה בהם, [אות] ו׳ למטה [ואות] ו׳ למעלה.

396 מ״ה?

בינתיים, הנה אליהו הגיע אליו ואמר לו, והרי ציורים אלו צריכים לתקנם במקומם. אמר רבי שמעון, בודאי, אף על פי שבעולם הפירוד יש הרבה דמויות שמחכחישים את מעשה בראשית, כי אינן בדרך הישר, והן חשוכות, [עכ"ז] מתוך החושך נודע האור של הדמויות של הגן, שמאירים בציור של מעשה בראשית, מרוקמים בכמה צבעים מאירים, והם כולם בקו ומידה. ואותם של העולם של הפירוד, הם כקליפות אגוז כלפיהם, שהם מח בפנים, ועם כל זאת, מתוך החושך נודע האור, ומתוך הקליפות הללו, שהן הדמויות החשוכות, נודע ציורים של גן עדן שלמטה, שהם ציור כלי המשכן. אמר, ודאי, כך הוא.	[397]**אדהכי הא אליהו אתי לגביה ואמר ליה והא דיוקנין אלין צריך לתקנא לון באתר דילהון אמר רבי שמעון בודאי אף על גב דבעלמא דפירודא דיוקנין אית סגיאן דאכחשין עובדא דבראשית**[398] **דלאו אינון אורח מישור**[399] **ואינון חשוכין מגו חשוכא אשתמודע נהורא דיוקנין דגנתא דאנהרן בציורא דעובדא דבראשית מרקמי בכמה גוונין נהירין ואינון כלהו בקו ובמדה ואלין דעלמא דפירודא אינון כקליפין דאגוזא לגבייהו דאינון מוחא מלגאו ועם כל דא מגו חשוכא אשתמודע נהורא ומגו אלין קליפין דאינון דיוקנין חשוכין אשתמודען ציורין דגנתא דעדן דלתתא דאינון דיוקנא מאני משכנא אמר ודאי הכי הוא:**

Commented [013]: עי' דרך אמת.

אדהכי הא כו' - ל"ג לה כאן:

פתח ואמר: השער חלק ארוך, הוא רחמים, מצד אריך אנפין, שהיא א'. שני הפנים שלו ו' ו', כדוגמא זו וא"ו, אל"ף ביניהן. והוא הסבא של הסבין, העתיק דעתיקין, והיא (ונקרא) ארך אפים. שער מקומט ולא חלק אלא קצר ומסובךמפוזר[400], זהו הדין. זה רחמים וזה דין, זה אורך הפנים מצד של ו', וזה קצר הפנים מצד של י'. השער אינו מקומט ולא ארוך והואשאינו סגור ואינו פתוח, הוא בינוני.	**פתח ואמר שערא שעיע אריך איהו רחמי מסטרא דאריך אנפין דאיהי א' תרין אנפין דיליה ו' ו' כגוונא דא ואו א' בינייהו ואיהו סבא דסבין עתיק דעתיקין ואיהי** (ס"א ואתקרי) **ארך אפים שערא קמיטא ולא שעיע אלא קמיט וחריש** (נ"א וחריט)[401] **איהו דינא דא רחמי ודא דינא דא אריך אנפין מסטרא דו' ודא זעיר אנפין מסטרא די' שערא לא קמיט ולא אריך איהו בינוני**

ואמר **ושערא שעיע אריך כו'**[402], שב' ענינים הוא מסט' דא"א שהוא חסד, וכמ"ש בא"ר (קלא ע"ב), וכמו שמפרש והולך **שערא קמיטא ולא שעיע אלא קמיט וחריש**, שהוא הפוכא דאריך ושעיע, שהוא מסתבך וקצר, וכמ"ש בא"ר (קלו ע"א), וז"ש **דא א"א כו' ודא כו'**. ואמר **דאיהו א' כו'**, דאלף מורה על א"א כמש"ל בכ"מ, ור"ל בזה, כמו שמפרש והולך, דא' הוא חוטם[403], ו"ו, והוא וא"ו, שהוא א"א, **דא א"א מסט' דוא"ו ודא ז"א מסט' דיו"ד**, **שדא אריך ודא קציר**, ור"ל עמודא דאמצעיתא וצדיק, כמ"ש למעלה, דאנפין דצדיק הוא קצר, יודין, ודא"א, עמודא דאמצעיתא, אריכין, ווי"ן. ולכן בו וא"ו מלא, {קמג ע"ב} ובצדיק בכללא הוא אלף, יו"י דוייצר, כמש"ל (קיד ע"א קלד ע"ב) **וייצר ה' אלהים את האדם דא צדיק כו' דאינון י' י' מן אלף ו' וייצר איהו ו' דאמצעיתא דאיהו בין**

---

[397] פיסקא זו מקומו ? (נוסח רבינו).

[398] עי' סנהדרין סז ע"ב: אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן כשפים, שמכחישין פמליא של מעלה.

[399] עי' קהלת (ז כט) לבד ראה זה מצאתי אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים.
ועי' זהר ח"א רכא ע"ב, ח"ב קנ ע"א.

[400] לקמן זה לשון של פיזור (קמג ע"ב ד"ה איהו בינוני).

[401] עיקר הגירסא חריס כלקמן בלבבי רבינו.

[402] עי' נוסחאות אות 374.

[403] תרין אנפין (נוסף בלש"ו).

תיקו"ז חלק ה

תרין יודין דאת א' כו' אדם דבריאה אוקמוהו על תפארת כו' אינון וא"ו ב' ווין אינון ב' כו', והענין כי החוטם הוא ו'[404], וב' נוקבין אינון ב' יודין והוא א', אלא שבז"א, שהוא צדיק, נכללו ב' יודין דנוק' בב' אנפין, שהן ג"כ יודין. ואמר **ואיהו סבא דסבין כו',** ור"ל שאלף דבינייהו מורה עליה, שהוא סבא דסבין כו', וכבר פי' למעלה (ד ע"א) מהו סבא דסבין[405]: **עתיק כו'** - שהוא על אריכו דיומין (לקמן קסג ע"ב) ושנים קדמוניות[406], וא"א הוא סבא ועתיק על כולם, ועמודא דאמצעיתא נק' א"א, משם[407] דא"א מתלבש באימא והיא בו, משא"כ יוסף שהוא יתום מאמו[408], ולכן נשאר קטן, זעיר אנפין, והוא נער, ו' זעירא (זהר ח"ב ט ע"ב). **ונו"ה ב' יודי"ן,** את הנערים[409], אבל עמודא דאמצעיתא א', וחו"ג ב' ווין, וכלם זקנים כמש"ל בארוכה. והכלל בזה, כי שערא דא"א הוא מסט' דחסד, ושערא דז"א מסט' דגבורה, כמ"ש באד"ר (קמא ע"ב) בסוד ה' אלהים. וז"ש למטה **שערא דא"א כגוונא כו' אנשי חיל שערא שעיע כו'** בד' (@דרגין) [רגלין] הנ"ל אנשי חיל כו' בחגת"ם:

והוא השער של אריך אנפין, הוא בדוגמת תקיעה, והקצר ומסובךמפוזר@, כדוגמת שברים, ו' ו' ו'. שאינו ארוך ואינו קצר, הוא כדוגמת תרועה, שלשלת ששניהם שער בעיגול הכולל הכל והוא כדוגמת כיפה של רקיע, שסובבת את הכל.	**ואיהו**[410] **שערא דאריך אנפין**[411] **כגוונא** דתקיעה וקמיט וחריש (נ"**א** ואריך) **כגוונא** דשברים **ו' ו' ו' לא אריך ולא קמיט איהו כגוונא** דתרועה **ׂ** שלשל"ת דתרוייהו **שערא** בעגולא **כליל כלא ואיהו כמין כיפה דרקיע דאסחר כלא**

***איהו בינוני שערא דא"א איהו כגוונא כו'** - כצ"ל, ור"ל כי תקיעה הוא אריך ולא פסיק בינתיים, והוא כמו שערא שעיע, שהן כולם יחד. אבל שערא חריש[412] הוא כל א' לבדו, שאינן מדובקים יחד, שכל סט' דדינא הוא בפיזור, כמש"ל. וכמ"ש (בראשית מט ז)[413] אפם כי עז כו' אחלקם ביעקב ואפיצם וגו'. וז"ש **כגוונא דשברים ו' ו' ו'** - ר"ל שערות מפורדות כמו השברים והן קצרים ג"כ כמו השערות דקמיט, אבל התרועה שהוא בינוני, הן הקולות קצרים, מ"מ מדובקים יחד זה אחר זה[414] במהירו, כמש"ל בתיקון כ"ה (עח ע"ב) וש"מ. וז"ש **כגוונא דשלשלת,** שג' קוין מדובקים יחד:

כדוגמא זה יהו"ה, זה המלכות הקדושה. "אנשי חיל", שער חלק וארוך. "יראי אלהים", שער מפוזר (ארוך) ומקומט. "אנשי אמת", שער שאינו ארוך ולא מקומט, כמו שלשלת של כולם, "שונאי בצע",	**כגוונא דא יהו"ה דא מלכותא קדישא אנשי חיל שערא שעיע אריך יראי אלהי"ם שערא חריש (נ"א אריך) וקמיט אנשי אמת שערא לא אריך ולא קמיט שלשלת דכלהו שונאי בצע שערא בעגולא:**

---

[404] עי' מלואים אות (סז).

[405] עי' שם שחג"ת הם סבין, וסבא דסבין הם חו"ב אמנם עי' עי' א"ז רפח ע"ב שע"ק נקרא סבא דסבין. אמנם עי' דבריו בדף צ ע"א: ר"ל, מדורות הראשונים, קודם אברהם הרבה, ושם אריכו דיומין, כמ"ש בסוף תיקון ע' (קסג ע"ב). ונראה שהוא אותן שקודם נח, שהם האריכו ימים יותר, וזהו סבא דסבין עתיקא דעתיקין. ועי' דבריט קיט ע"ב שזה אדה"ר$.

[406] עי' זהר ח"ג קלח ע"ב.

[407] משום?

[408] עי' שער הפסוקים (פרשת וישב): היסוד דז"א, הנקרא יוסף, נקרא מגדל הפורח באויר, ואין לו על מה לסמוך באימא עילאה, כי ב' הקוים שלה דנו"ה, מתפשטים כל שני הקוים ימין ושמאל דז"א. אבל היסוד שלה, אינו מתפשט בכל קו האמצעי, רק עד החזה. ונמצא, כי היסוד דזעיר, אין אימא עילאה מתפשטת בו כלל ועיקר, ונמצא כי אין בכל ט' ספירות דזעיר, שיהיה יתום מאמו, אלא היסוד שהוא יוסף.

ועי' לעיל נ ע"א:דלית לה מדיליה כלום, דה"ח מתחלקין בה"ס, והוא יתום מאמו, ואינו בתוקפו חי רק בעת הזיווג.

[409] עי' זהר ח"ב רסט ע"א, תז"ח לד ע"ג, פרדס שכ"ג פי"ד.

[410] נמחק בכתבינו.

[411] לויהו (נוסף בכתבינו).

[412] עי' לעיל קמג ע"א ד"ה ואמר ושערא שהוא לשון של הפך חלק.@

[413] ז"ל בשלימות: ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל.

[414] היה כתוב זא"ז@.

שער עגול.	

ואמר **שערא בעגולא כו'**, הוא מסט' דמלכות, דכליל כולא, והוא השערות שמסבבין על הראש בצורת עגולא, ומפרש והולך **אנשי חיל שערא כו':**

היו שבעה מיני זהב בשעריו של דוד: זהב ירקרק, זהב מופז, זהב אופיר, זהב פרוים, זהב סגור, זהב תרשיש, זהב כולל כל הצבעים והוא זהב שבא, וזה הוא זהב מזוקק שבעתיים, וכך הם שבעה מיני לבן ושבעה מיני אדום. כל הספירות נקראות "שביעיות", מצד הצדיק העמוד האמצעי, הוא כולל את כל הצבעים. השער הלבן הוא מצד הימין, האדום מצד השמאל, הירוק הוא מצד העמוד האמצעי, וכולם הם שבעה שבעה, כלומר, השער השחור, הוא מצד השכינה, שנאמר בה "שחורה אני ונאוה", הצבע היחיד@, שלא תופס בה צבע בכלל, ובפנימיותו, צבע לבן, וסוד הדבר "ישת חושך סתרו".	דוד שבעה מיני דהבא הוה בשערוי זהב ירקרק זהב מופז {קמג ע"ב} זהב אופיר זהב פרוים זהב סגור זהב תרשיש זהב כליל כל גוונים ואיהו זהב שבא והאי איהו זהב מזוקק שבעתים[415] והכי אינון שבעה מיני חוורו ושבע מיני סומקו כל ספירן אתקריאו שביעיות מסטרא דצדיק עמודא דאמצעיתא איהו כליל כל גוונין שערא חוורא איהו מסטרא דימינא סומקא מסטרא דשמאלא ירוקא מסטרא דעמודא דאמצעיתא וכלהו שבעה שערא אוכמא מסטרא דשכינתא דאתמר בה (שיה"ש א ה) שחורה אני ונאוה גוון יחידה (נ"א יחידאי) דלא תפים בה גוון כלל מלגאו דילה גוון חוור ורזא דמלה ישת חשך סתרו (תהלים יח יב):

דוד שבעה כו' - והוא [ע"י@] שערות הראש והפנים והזקן, ג' נגד ג"ר, ובית השחי שתים בב' זרועות, שהן חו"ג, ועל החזה נגד ת"ת, ועל הברית צדיק, כולל ד' אחרונות. שלכן עשר כלולין בשבעה, או שג"ר ומלכות נחשבין כאחד, או ד' אחרונות כידוע. וע"ל בענין ז' רוחין (קטז ע"א קכד ע"ב) **רוח ה' דא אויר קדמאה רוח חו"ב תרין ספירין אבתריה רוח עצה וגבורה ימינא ושמאלא רוח דעת ויראת ה' דא עמודא דאמצעיתא ומלכות כו'**, וכולל צדיק[ים] (@שם), והריחו כו', ולא ברוח מיוחדת, וכן בכ"מ מבואר יותר. והן ז' מיני זהבים, כמו שמפרש והולך. והן ד' שערות על האמה וב' הביצים ולאחוריו, נגד ד' ספירות דכלילין בצדיק, ובגוון אחד, כי הן שערות במקום א': [ובלקוטיו כ"י ז"ל: **דוד שבעה מיני דהבא כו'** - בזוהר פ' יתרו (עג ע"ב)[416] **חמינא בספרא דאדם קדמאה דאמר הכי דיוקנין דמשיחא קדמאה לסיהרא גוון דיליה זהב ירקרק באנפוי גוון דיליה זהב אופיר בדיקניה גוון דיליה זהב שבא בגבינוי גוון דיליה זהב {קמג ע"ג} פרוים בקריצין דעל עינוי גוון דיליה זהב סגיר בשערוי דעל רישיה גוון דיליה זהב מופז על חדוי בלוחא דעל לביה גוון דיליה זהב תרשיש על תרין דרועין כל שבעה גוונין כו'** ע"כ]: **והאי איהו זהב מזוקק שבעתים** - ר"ל זהב שבא, שהוא מזוקק, והוא שבעתים כולל שבעה זהבים: **והכי אינון שבעה כו'** - שזהב הוא גוון ירוק: **כל ספירין אתקריאו כו'** – עי' לעיל (פז ע"א צד ע"ב) והן ג' השביעי דויכולו, נגד תלת אבהן, כמש"ש ובתיקון כ"ב (עד ע"א), שהן ג' גוונין הנ"ל וכמו שמפרש והולך, והן סוד כ"ב אתוון דאורייתא שהן השערות כנ"ל, כ"א בג' פעמין ז', ושערא אוכמא מפרש והולך, שהוא גוון יחידה, כמ"ש (שיה"ש ו ט)[417] אחת היא יונתי כו', הוא כ"ב כמש"ל (קמב ע"ג ד"ה אתה). וכמ"ש בר"פ בראשית[418] (טז ע"ב) בענין הכ"ב אותיות, שח' אותיות בקו האמצעי, והוא מלכות שדבוקה עמו שם. והוא בשם הוי"ה, יה"ו הן כ"א בג' קוין (@כנ"ל), וה' אחרונה יחידה, כוללת כולם, דבה, הכל הולך אל מקום אחד (קהלת ג כ)[419], בסוד תפלה של יד וכידוע (ד ע"א, י ע"ב, קלג ע"ב). אמר **דלא תפיס בה גוון כלל**, שהיא גוון אחרונה, שהיא תפיסה בכולם, ועל גוון שחור לא תפיס גוון אחרא, והיא מיוחדת, דאין בה רבוי גוונין כמו בגוו[ני@]ן

Commented [O14]:

[415] עי' תהלים יב ז: אמרות יהו"ה אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים:@

[416] עי' מלואים אות (סז).

[417] ז"ל: אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה.

[418] עי' מלואים אות (סח).

[419] ז"ל בשלימות: הכל הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר.

תיקו"ז חלק ה

אחר, דיש ירוק בכמה ענינים וכן בכלהו גווניו, משא"כ בה: **מלגאו דילה גוון חוור** - דהיא סיהרא, לבנה, וזהו **ונאוה**. ואמר **ורזא דמלה כו'** - ר"ל "סתרו" (@סביבו) גוון חושך, והוא מסט' דתתאי, דמראה לתתאי. אבל לחמה, בעלה, מראה גוון חוורא, מראה הזכיות, מעולם לא ראתה חמה פגימתה כו' (ר"ה כג ע"ב)[420], הלוך ילך ובכה נושא כו' (תהלים קכו ו), מלמדת זכות תמיד כו'[421]:

השער האדום, יש לבערו לגמרי, משום שהוא בית הדין. ולויים, מאחר שהם מצד הדין, נאמר עליהם "והעבירו תער על כל בשרם", והאשה, לפי שהיא מצד השמאל, צריך לא לגלות שערותיה, כדי שלא ייוודעו@ בה בעלי הדין. ושערות אחרות, אדם צריך לבער אותן מתחת לאוזניו, כדי שלא יתקרבו אליו בעלי הדין אל השערים ששומעים את התפילות. (נ"א: ושיער שהוא תחת האוזניים צריך לבער, שנקראים בעלי הדין לגביכם@). השיער הארוך, עליו נאמר "גדל פרע שער ראשו", וצריך לגדלו, כי אין צריך להחליש בזה את סדר מעשה בראשית. אבל שיערו של העמוד האמצעי, צריך שיהיה לא ארוך ולא קצר, אוי לו למי שמשנה את סדרי בראשית.	**שערא סומקא צריך לבערא ליה מכל וכל בגין דאיהו בי דינא ולוים בגין דהוו מסטרא דדינא אתמר בהון** (במדבר ח ז) **והעבירו תער על כל בשרם ואתתא בגין דאיהי מסטרא דשמאלא לא צריך לאתגליא בה שערא דלא ישתמודעין בה מארי דדינא ושערין אחרנין דבר נש צריך לבערא ליה תחות אודנין בגין דלא יתקריבו ביה מארי דדינין לגבי תרעין דשמעין בהון צלותין** (ס"א **ושערא דאיהו תחות אודנין צריך לבערא דאתקרי מארי דדינא לגבי כו'**) **שערא שעיע עליה אתמר** (במדבר ו ה) **גדל פרע שער ראשו וצריך לגדלא ליה דלא צריך לאכחשא סדורא דעובדא דבראשית אבל שערא דעמודא דאמצעיתא צריך דלא יהא לא אריך ולא קצר ויה ליה למאן דשני ביה סדרי בראשית:**

שערא שעיע עליה כו' - עי' בפרשת נשא (קכז ע"א ע"ב)[422]: **שערא דעמודא דאמצעיתא צריך כו' וי כו'**. עי' לקמן (קכד ע"א קמה ע"א) **וי לון כו' דאלין כו'** ועש"ב:

שיער שחור ועיניים שחורות ופניו שחורות וגופו שחור, אם הוא צדיק, הוא מצד השכינה, שנאמר בה "שחורה אני ונאוה", שכל הצבעים של צד הטהרה כך הם, כדוגמה זו. ואם הוא רשע, הוא מצד שבתאי, כלי שחור מצד הנקבה של הקליפה, ששם נמצאים כל הכשפים של עורבים שחורים ועופות שחורים, מצד הטומאה. שיש עליהם כמה ממונים שנקראים "לילות", ועליהם אמר דוד המלך "אף לילות יסרוני כליותי", מפחד בלילות.	**שערא אוכמא ועיינין אוכמין ואנפוי אוכמין וגופיה אוכמא אם הוא זכאה איהו מסטרא דשכינתא דאתמר בה** (שיה"ש א ה) **שחורה אני ונאוה דכל גוונין דסטרא דדכיו הכי אינון כגוונא דא**[423] **ואם הוא חייבא הוא מסטרא דשבתאי פתיא**[424] **אוכמא** (מצד נוקבא דקליפה) **דתמן כל קסמין דעורבין אוכמין ועופין אוכמין מסטרא דמסאבו דאית עלייהו כמה ממנן דאתקריאו לילות דעלייהו אמר דוד** (תהלים פט ז) **אף לילות יסרוני כליותי מפחד בלילות:**

[420] ז"ל: אמר רבי יוחנן מאי דכתיב המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה ולא פגימתה של קשת פגימתה של לבנה דחלשה דעתה וכו'.

[421] עי' יהל אור ח"א כח ע"א: שכינה מראה למטה לישראל תוכחת מוסר, ותמיד מייסרת אותם שאינם טובים, ומגדת להם כל מום, כמ"ש או הודע אליו, ומראה להן פגימתה, אבל בפנים של מעלה, נוטלת כל זכיותיהן, ומלמדת תמיד זכות, כמ"ש הלוך ילך כו'. וז"ש מעולם לא ראתה חמה פגימתה כו'. וז"ש נאמנים פצעי אוהב ונעתרות כו'. וז"ס שחורה אני ונאוה, שחורה מסט' דתתאה, ונאוה כו'.

[422] עי' מלואים אות (סט).

[423] לכל גוונין דסטרא דלכיו הכי אינון כגוונא דא (נמחק בדיונו).

[424] עי' רש"י ישעיה ג יז.@

Commented [015]: לב דוק אמסטרדם.

תיקו״ז חלק ה

***אני ונאוה ואם הוא חייבא כו׳** - כצ״ל, ולא מ״ש בהגהה למטה. ואמר מסט׳ דשבתאי דהוא גוון אוכם, כמש״ל (קכז ע״ב קנ ע״ב) ע״ש: **פתיא אוכמא** - פי׳ הערוך דלי של חרס עב ושחור, וכמ״ש בע״ז (לג ע״ב) הני פתוותא דבי מכסי כו׳. ועורב שחור הוא מסט׳ דיליה, וז״ש **דתמן כו׳**, וכמ״ש למטה דקסם רכיבת על תנועין דיליה. ואמר **דאתקריאו לילות** עי׳ בז״ח ריש רות (נט ע״ב)[425]: ואמר **דעלייהו כו׳** דאמר אברך את ה׳ אשר יעצני לילך בדרך הטוב מחמת מורא שמים ואף לילות כו׳ שירא מסט׳ דלהון ולכן שויתי כו׳ בל אמוט וכן אמר שלמה ששים גבורים כו׳ מלומדי מלחמה והכל מפחד בלילות מסט׳ דלהון. וז״ש **מפחד בלילות.** ואמר **וכולהו נחתי כו׳,** כל הדינין של [@ה]ס״א וכרוזי דלהון לאודעא[ה@] לתתאי, וכמו בסט׳ דקדושה, הדינין מודעי התרנגול {קמג ע״ד} גבר[426], ויונה בסט׳ דרחמי[427]. ואמר **ואית אחרנין דממנין כו׳** שהן דו״נ דס״א, שהן נגד דבור ומעשה, שהן בקדושה תורה ומצות, שהן באברים החיצונים ראש וגוף, ז״ת, ו״ה, דו״נ, כמ״ש ברע״מ פ׳ נשא (קכג ע״א)[428] ולמעלה. ועי׳ בפרשת בלק (קיב ע״ב[429], זח״ח מג ע״ב)[430] שזה התחברות בלק בעובדא, דלא הוה דכוותיה, וקסמים בידם, ובלעם במלולא דלא הוה דכוותיה, וכמ״ש **נחש רכיב על (@כו׳) [קלא]**, שהוא אל אחר, דכורא ובת זוגיה, הוא קסם, ס״מ דאל אחר, וע״ש (רז ע״א)[431]. וכן הוה עובדא דדור הפלגה במלולא ועובדא, ושפה אחת לכולם וזה החלם לעשות (בראשית יא ו), וכן בתיקוני דקדושה הוא בעובדא ומילולא, כמ״ש ס״פ במדבר (קכ ע״ב)[432] וש״מ הרבה:

וכלם יורדים תחת כנפי העורבים, ומראה@ורואה אותם@, בתנועותיהם, כמה דינים שיורדים על העולם. ויש אחרים שממונים על קולותיהם, והצועקים קול אחר קול, כולם בשברים, להראות שבירה על בני האדם. ולפעמים הם צועקים בשלושה סימנים: קר״ק, שהוא תקיעה תרועה תקיעה, להראות דין רפוי, בתחילה ובסוף ובאמצע, שבירה גדולה, בתרועה, דחק אחר דחק במהרה. וסוד הדבר "ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר כי עוף השמים יוליך את הקול". הנחש רוכב על הקול של העורב, אל אחר בת זוגו, קסם סם המות שבה נשלם סמאל אל אחר.	[קכג ע״א] וכלהו נחתין תחות גדפוי דעורבין ואחזי לון בתנועה דלהון כמה דינין דנחתין על עלמא ואית אחרנין דממנן על קלין דלהון וצווחין קלא בתר קלא כולהו בשברים לאחזאה תבירו על בני נשא ולזמנין צווחין בתלת סימנין דאינון קר״ק דאיהו תקיעה תרועה תקיעה לאחזאה דינא רפיא ברישא ובסיפא ובאמצעיתא תבירא סגי בתרועה דחקא בתר דחקא במהירו ורזא דמלה ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ) נחש רכיב על קלא דעורבא אל אחר בת זוגיה קסם סם המות דבה אשתלים סמא״ל אל אחר:

Commented [016]: עד היכן המודגש.

Commented [017]: הי ה כתוב וכ״ה

Commented [018]: כאן קכג ע״א בדפ״א וצ״G בדפים שלנו.

---

425 ז״ל: ואחזיין ליה בעמודא דאישתא דהיא על רישיה כמה דובין ונמרין ואריין ומלאכי חבלה דיתבין תמן וכלבא תמן ועל דא אמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחיבתי ודין אתרא הוא חושך ומלאכי חבלה קרון להון לילות ועל דא אמר מפחד בלילות לילות ממש אקרון.
תרגום: ומראים לו בעמוד של אש שהוא על ראשו כמה דבים ונמרים ואריות ומלאכי חבלה שיושבים שם ושם הכלב ועל זה אמר דוד (תהלים כב) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי והמקום הזה הוא חשך ומלאכי החבלה קוראים אותם לילות ועל זה אמר מפחד בלילות לילות ממש נקראו.

426 עי׳ זהר ח״ג כג ע״א ו-קעא ע״ב, הוב״ד במלואים אות (ע).

427 *##

428 עי׳ מלואים אות (עא).

429 עי׳ מלואים אות (קלג).

430 ז״ל: א״ר אבא בא וראה בלק ובלעם לא הוו בעלמא חרשין וקוסמין כוותייהו בלעם חיליה ותוקפיה הוה בפומא ובעייניו בלק חיליה ותוקפיה בעובדא דידין ודא אצטריך לדא דהא כל זיני חרשין דעלמא בפומא ועובדא הוו ובהו תליין בלעם הוו ליה לישן ולא ידין בלק הוה ליה ידין ולא לישן:
תרגום: אמר רבי אבא בא וראה בלק ובלעם לא היו בעולם מכשפים וקוסמים כמותם בלעם כחו ותקפו היה בפה ובעינים בלק כחו ותקפו במעשה הידים וזה הצטרך את זה שהרי כל מיני כשפים של העולם בפה ומעשה היו ובהם תלויים לבלעם היה לו לשון ולא ידים לבלק היו לו ידים ולא לשון.

431 עי׳ מלואים אות (עב).

432 עי׳ מלואים אות (עג).

תיקו"ז חלק ה

וצווחין קלא בתר קלא כו' - הוא סמנין בקלא דעורבא, אם הוא כמין שברים קלא בתר קלא, קצרים ולא במהירו, שהוא תרועה. ולזמנין בג' סמנין קר"ק, וכל קר"ק הוא מסט' דדינא, ותקיעה היא דינא רפיא כמו שמפרש והולך: ואמר **ובאמצעיתא כו' בתרועה כו'** - ר"ל אם שברים באמצע, שהוא קש"ק, הוא **תבירו סגי,** ואם תרועה הוא **דחקא בתר דחקא במהירו,** ולא על שבר גדול, אלא על הרבה וזה אחר זה[433], שכל תקיעות הוא מסט' דדינא, כמ"ש (נד ע"ג ד"ה שופר) בתרועת מלחמה. וכן ביומא דדינא בר"ה ובתענית, אלא שהוא לעורר רחמים העליונים, לישב יצחק סט' דדינא באמצעיתא, כמ"ש בפ' אמור ($[434]). משא"כ בסט' דלהון, שאין מכריע ביניהם, כמ"ש (יחזקאל א ד)[435] והנה רוח סערה, מבחוץ[436], ענן כו' ואש כו', דלית בהון דעת המכריע, מלך זקן וכסיל (קהלת ד יג) דאסתרס כו'[437]: **ורזא דמלה ובחדרי כו' כי עוף כו'** - ר"ל, עורב הנ"ל שהוא שולט על הקללה ועל הקלא, מפרש והולך **נחש רכיב על קלא בו'**, והוא ארור[438], ולכן אל תקלל כו':

היא רוכבת על תנועות הגוף של העורב, והיא התנועה של כולם, היוצאת לפתות בני האדם, בפרשת דרכים. תנועתה בראש העורב, ובזנבו, ובגופו@PISSUK ובכנפיו של העורב. הנחש שורה בקריאה ואמירה, וקול ודיבור של העורב, ובאלו התנועות שורים "כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע", מצד הטומאה.	רכיבת איהי על תנועין דגופא דעורב ואיהי תנועה דכלהו דנפקת לאסטאה לבני נשא בפרשת ארחין תנועה דילה ברישא דעורבא ובזנבא ובגופא ובגדפין דעורבא נחש שריא בקריאה {קמד ע"א} ואמירה וקלא ודבור דעורבא ובאלין תנועין שריין כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע (ויקרא יא מב) מסטרא דמסאבו:

ואיהו תנועה דכלהו כו' - ר"ל, (@שכל) [שכולם@] מעשה בני אדם וחובין דלהון, הכל בתנועה דילה, שהיא מפתה כו'[439], כמו שמפרש והולך. ואמר **בפרשת אורחין,** דתנועה (@דעורבין) [דעורבא] דווקא באורחין, כמש"ל (עמוד ב' קמד ע"א) **וכל אלין סימנין איהי אחזי כו' דס"א אינון כלסטים כו' ובג"ד עורבין כו',** כמ"ש (משלי ז יא) בביתה לא ישכנו רגליה פעם בחוץ כו', וכמ"ש (בראשית ד ז-ח) לפתח חטאת רובץ, ויהי בהיותם בשדה כו', ולכן המלך[440] בקונך וצא (ברכות כט ע"ב). וכן בבני אדם שהן [ש@]עומדים בפרשת דרכים, שהן מסט' דעץ הדעת טוב ורע, ובוחרין בטוב, היא קיימא לפתאה. משא"כ באלו שהן בעץ החיים, שהן בישובא. וז"ש, אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים (דברים כה יח), חלושי כח, כמ"ש (דברים כה יח) ואתה עיף ויגע, משא"כ בעץ החיים (ישעיה מ לא) וקוי ה' יחליפו כח כו': **תנועה דיל[@י]ה כו'** - נגד ארבעה דקדושה במעשה, שהן בד' אלו, כמש"ל בתיקון כ"ב (סג ע"א עב ע"א) **ו' ברישאה[441] כו'**. וכן **בקריאה כו'** - {קמד ע"א} ג"כ ד', נגד ד' אותיות הוי"ה שהוא בדכורא, וד' אדני בנוק' שהוא במעשה. **ואלין תנועין שריין בכל הולך כו'** - ר"ל שגם בכל הולך על ארבע, ארבע תנועין הנ"ל, בארבע רגלין דלהון, שהוא מקור כל תנועה דלהון. כמו בעורב, שמקור כל **תנועה דיליה ברישא כו'**, שהיא פורחת בהון, ובאלו ברגלין, שהיא הולכת:

ומניין [אנו] יודעים כל זאת. משום שסמא"ל והנחש ממונים על חובותיהם של בני האדם, שנידונו@ים מצד השמאל, שהוא מידת הגבורה. וכאשר אדם עושה	ומנא ידעין כולי האי בגין דסמא"ל ונחש ממנן על חובין דבני נשא דאתדנו מסטרא דשמאלא דאיהו גבורה וכד בר נש עביד חובין כפום ההוא בר נש הכי סליק חוביה לאתר

Commented [019]: כך יוצא מהגר"א אב ללבדוק התרגום המילולי

Commented [020]: עד היכן המודגש

---

433 היה כתוב "וזא"ז"@.

434 עי' מלואים אות (עז)PERLM. פרלם אמר ק ע"א.$

435 ז"ל בשלימות: וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש.

436 *##

437 עי' זהר ח"ב קג ע"א: הוב"ד במלואים אות (עד).

438 מקור לכך שנחש בעצם מציאות של ארור.$

439 עי' ביאור רבינו על ספד"צ לו ע"ב שנוק' דסט"א הוא החלק המפתה שבו, והדכר הוא החלק המקטרג שבו.

440 ניקוד?

441 לשונו שם ברישיה.@

עוונות, כפי אותו האדם כך החוב עולה למקום שנגזרה נשמתו, ואינו זז משם אותו החטא עד שייפרע מאותו אדם. ואם האדם הוא נשמתו בדרך אצילות, אם חוטא, עוונו מגיע עד הספירות, והעונש גדול כפי מדרגתו.	דאתגזר נשמתיה ולא זז מתמן ההוא חובא עד דאתפרע מההוא בר נש ואם בר נש איהו נשמתיה בארח אצילות אם חאב חוביה מטי עד ספירן ועונשא איהו סגי כפום דרגיה[442].

ומנא כו' בגין כו' - ואלו מודיעין הדינין כנ"ל מסט' דלהון:

אמר רבי אלעזר, אבא, וכי העוון הוא באדם שתלויה נשמתו מאותו מקום. וכי יש לו עוונות, והרי נאמר "לא יאונה לצדיק כל און". אמר לו: כן, זהו שנאמר "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם". מה "מבדילים", אלא שעולה אותה הנשמה של אצילות ממנו, ונתפרדה ממנו. וסוד הדבר "ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה", נסתלקה נשמתו ממנו, ונשאר הגוף יבש. מי הוא הגוף כאן. זו הנשמה של כסא הכבוד (נ"א של הקב"ה, יהו"ה), שנשארה יבשה, משום שנסתלקה ממנה הנשמה שבדרך האצילות. כי נשמה זו היא גוף לנשמה העליונה. ואם היא רוצה לחזור אליו, אין לה רשות לחזור אליו עד שאותו חטא יתעבר@ ממנו. וסוד הדבר: "שובו אלי ואשובה אליכם".	אמר רבי אלעזר אבא וכי חובא איהו בבר נש דתליא נשמתיה מההוא אתר וכי אית ליה חובין והא כתיב (משלי יב כא) **לא יאונה לצדיק כל און** אמר ליה אין הה"ד (ישעיה נט ב) **כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכ"ם** מאי מבדילים אלא דסליק האי נשמתא דאצילותא מניה ואתפרש מניה ורזא דמלה ויאמר אלהי"ם יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה (בראשית א ט) אסתלק נשמתיה מניה ואשתאר גופא יבשא ומאן גופא הכא דא נשמתא דכרסיא יקרא[443] (נ"א דקב"ה יהו"ה) דאשתארת יבשה בגין דאסתלקת מניה נשמתא בארח אצילות דהאי נשמתא איהי גופא לנשמתא עלאה ואי בעי לאחזרא לגביה ההיא נשמתא לית לה רשו לאחזרא לגביה עד דההיא חובא אתעברת מניה ורזא דמלה שובו אלי ואשובה אליכם (מלאכי ג ז):

ורזא דמלה ויאמר כו' - דכסא הוא ארץ החיים גבי אצילות כידוע (קכד ע"ב)[444], וכן הנשמה משם **הוא גופא כו'**, כמו שמפרש והולך **דהאי נשמתא כו'**:

אמר לו רבי אלעזר לרבי שמעון אביו: אבא, התנועות הללו של העורב, מה [פי' האם מותר] לאדם לדעת אותם כדי שיחזור בתשובה. אמר לו: בני, ודאי אסור לעם הקדוש להסתכל בהן, וזהו שנאמר "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל", אבל אם יזדמן לאדם, לפי השעה, וידע בהן, [מותר לו] להסתכל בהן, כדי שיחזור מעוונותיו בתשובה. וזה לאדם, שאין מעשיו כיעקב וכישראל, שאדם שיעשה מעשי יעקב, שנאמר עליו "ויעקב איש תם", מה נאמר בו "לא כאלה חלק יעקב".	אמר ליה רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי אבא אלין תנועין דעורבא מאי לאשתמודע בהו בר נש בגין דיחזור בתיובתא אמר ליה ברי ודאי אסיר לאסתכלא בהון לעמא קדישא הה"ד (במדבר כג כג) **כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל** אבל אם יזדמן לבר נש לפום שעתא וידע בהון יסתכל בהון בגין דיחזור מחובוי בתיובתא והאי לבר נש דלא עובדוי כיעקב וכישראל דבר נש דיעביד עובדי דיעקב דאתמר ביה ויעקב איש תם (בראשית כה כז) מה כתיב ביה (ירמיה י טז) **לא כאלה חלק יעקב**:

---

[442] עי' לעיל צב ע"ב מכח הנפה"ח שער א' פרק יד וגר"א שם צב רע"ג$.

[443] עי' זהר ח"ב צד ע"ב וע"ח דרושי אבי"ע פרק ב (ביאורים ח"א ל ע"א).

[444] מתמן כל נשמתין בארח אצילות ולאו איהו האי כורסיא בארח בריאה אלא בארח אצילות דשכינתא עלאה איהי כסא כבוד מרום מראשון (ירמיה יז יב) דאיהו מלכות.$PERLM

תיקו״ז חלק ה

והאי לב״נ דלא עובדוי כו׳ - ר״ל, דלא אזדמן לי׳ עורבא, אלא אם הולך אחרי נחשים ודרכי האמורי, אבל לאיש תמים, לא מזדמן ליה כלל, וכמו שמפרש והולך: **דב״נ ד(@י)עביד כו׳ ויעקב איש תם כו׳** - כמ״ש (פסחים קיג ע״ב) מנין שאין שואלין בכלדיים, שנאמר תמים כו׳, וכמו שמפרש והולך: **לא כאלה כו׳** - דנאמר שם (ירמיה י ב)[445] אל דרך הגוים כו׳ ומאותות השמים אל תחתו כו׳. לא כאלה כו׳. ודרך הגוים הוא בקסם ובנחש הנ״ל כמ״ש (דברים יח ט-יד)[446] לא תלמד לעשות כתועבות כו׳, ומנחש כו׳, וקוסם קסמים כו׳, תמים תהיה כו׳ כי הגוים האלה כו׳, ואתה לא כן נתן כו׳. וזהו ״לא כאלה חלק יעקב״, וכתיב ״כי לא נחש ביעקב ולא כו׳״, כמו שמפרש והולך, שהן אלו ב׳ דרגין. אלא אם יזדמן לאדם ההוא חובא, אורייתא מודעא ליה חוביה, כמ״ש בפ׳ ויקרא (כג ע״ב)[447], והן תורה ומצות שהוא עושה, הן מודיעין לו שהן נגד ב׳ דרגין הנ״ל. אבל באלו הנ״ל יגלו שמים עונו וארץ כו׳ (איוב כ כז), ומשם נחית כו׳[448], עד שמגיע אליהם. משא״כ בחלק יעקב בדרך חביבו כמש״ש, וזש״ש בפרשה׳ ב׳ פעמין ״או הודע״[449] בשעיר ובשעירה, דו״נ, כנ״ל תורה ומצות:

שמצד יעקב וישראל, רצה בלעם הרשע להסתכל בנחשיו@ ובקסמיו, ולא מצא מקום לעלות אליהם. ולכן אמר: ״כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל״. אמר לו רבי אלעזר: והרי בלבן נאמר ״ניחשתי ויברכני ה׳ בגללך״, אם כן, מדוע התערב@ בו. אמר לו: בני, כאן [יש] סוד עליון, שלפעמים שושנה נמצאת בין הקוצים, וכאן סוד הגלגול. אמר לו: ידעתי, ואף על פי כן, בני, אף על פי שנאמר ״כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל״, האדם צריך לדעת הכל, ואפילו כישופים. כפי שפירשו חכמי המשנה (ר״ה כד ע״ב) ״לא תלמד לעשות, אבל אתה למד להבין ולהורות״.	דמסטרא דיעקב וישראל בעא בלעם חייבא לאסתכלא בנחשוי ובקסמוי ולא אשכח אתר לאעלה לגביה ובגין דא אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל (במדבר כג כג) אמר ליה רבי אלעזר והא בלבן כתיב (בראשית ל כז) נחשתי ויברכני ה׳ בגללך אם כן אמאי אערב ביה אמר ברי הכא רזא עלאה דלזמנין שושנה אשתכחת בין קוצים והכא רזא דגלגולא אמר ליה ידענא ועם כל דא ברי אף על גב דאתמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל בר נש צריך למנדע כלא ואפילו חרשין כמה דאוקמוהו מארי מתניתין לא תלמד לעשות (דברים יח יט) אבל אתה למד להבין ולהורות:

ולא אשכח אתר כו׳ - משום דאינון תמימים ואין בהם נחש וקסם, ולכן לא הועיל בהם, וכמ״ש (נדרים לב ע״א)[450] כל המנחש לו נחש כל המתמם כו׳. ואמר נחש ביעקב שהוא נוק׳ וקסם בישראל, כמש״ל סוף תיקון כ״ב (סו ע״ב עו ע״א) **דנוק׳ איהי כו׳,** ובז״ח פ׳ יתרו (כט ע״א)[451] {קמד ע״ב}

---

[445] ז״ל בשלימות: כה אמר יהו״ה אל דרך הגוים אל תלמדו ומאתות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה.

[446] ז״ל: כי אתה בא אל הארץ אשר יהו״ה אלהיך נתן לך לא תלמד לעשות כתועבת הגוים ההם: לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף: וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים: כי תועבת יהו״ה כל עשה אלה ובגלל התועבת האלה יהו״ה אלהיך מוריש אותם מפניך: תמים תהיה עם יהו״ה אלהיך: כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך יהו״ה אלהיך:

[447] עי׳ מלואים אות (עה).

[448] $@זה לא ציטוט אלא משמעות הזהר הנ״ל.

[449] ד כג וד כח.@

[450] ז״ל: אמר רבי יצחק כל המתמים עצמו הקדוש ברוך הוא מתמים עמו שנאמר עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם אמר רבי הושעיא כל המתמים עצמו שעה עומדת לו שנאמר התהלך לפני והיה תמים וכתיב והיית לאב המון גוים אמר רבי כל המנחש, לו נחש שנאמר כי לא נחש ביעקב והא בלמד אלף כתיב אלא משום מדה כנגד מדה תני אהבה בריה דרבי זירא כל אדם שאינו מנחש מכניסין אותו במחיצה שאפילו מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וגו׳.

[451] ז״ל: מה עבד אזל איהו ואתתיה לפתאה לאדם ולאתתיה דסטרא טבא בת זוגיה דיצה״ר לילית פתי לאדם דאיהו יצה״ט ובגינה איתמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ויצה״ר פתי לחוה וגרמו לון מות.

תיקו"ז חלק ה

ועמש"ש. וז"ש **דמסט' דיעקב וישראל בעא כו'**: **אמר ברי כו'** - דאחייב מסט' דגלגולא דיליה, והוא שושנה כו', דאדם וחוה אצטריפו ביה, כמ"ש בז"ח (כט ע"א)[452] **לבתר עאלו תרווייהו ביעקב, ונצטרף אצל לבן**, כמ"ש בזוהר פ' ויצא (קנח ע"א$[453]). ואחר שנצרף הזהב בעופרת ויצא נקי, אז **כי לא נחש כו' יכול לאעלא ביה**:

ולכן, בתנועות העורב יש תנועה שעולה ברְבִּיע, ורואה בחטא שלו תלוי למעלה, בעולם הבא. ויש תנועה שיורדת לו בתְּבִיר, בשברים, ורואה שחטאו יורד למטה, בעולם הזה, שיהיה לו שבר בגללו. וכל הסימנים האלו, היא רואה@ בדרך, כדוגמת עמלק, שאמר@ בגללו "אשר קרך בדרך", שהצדדים האחרים הם כמו שודדים שיוצאים ב@לדרכים. ולכן העורבים, כוחם הוא בדרכים.	ובגין דא תנועין דעורבא אית תנועה דסליק ברבי"ע[454] ואחזי דחובא דיליה תליא [קכג ע"ב] לעילא בעלמא דאתי ואית תנועה דנחית לה בתבי"ר בשברים ואחזי דחובא דיליה נחית לתתא בעלמא דין למהוי ליה תבירו בגיניה וכל אלין סימנין איהו אחזי בארחא כגוונא דעמלק דאמר בגיניה אשר קרך בדרך (דברים כה יח) דסטרין אחרנין אינון כלסטים דנפיק בארחין ובגין דא עורבין חילא דלהון באורחין:

***דסליק ברביע כו'** - כצ"ל, שרביע הוא על גב[455] האות, ותנועתו ונגינו דיליה מורה למעלה. וההפוך בתביר. ורביע ותביר הן נגד תקיעה ושברים, דו"נ, כמש"ל בתיקון כ"א (נה ע"א נג ע"א), והן

בג"ד קב"ה אפשיט לאדם דאיהו יצר הטוב מגופיה בגן עדן וממלבושוי ליה ולאתתיה הה"ד וידעו כי ערומים הם וגירש לון מג"ע הה"ד ויגרש את האדם את בת זוגיה עמיה.

ונחית לון לשבע ארעין דאינון גיא נשיה ציה ארקא ארץ אדמה תבל עבד תיובתא הוה מצפצף ועולה ועכ"ד הוה ערום בלא לבוש הוא ואתתיה.

מה עבד קב"ה אייתי ליה בגלגלא באברהם ולאנתתיה בשרה וקב"ה הוה מלבן ליה בכורא דכספא דאיהו מעורב באברם דאיהו עופרת מיד דארמי ליה בנורא אתלבנא כספא ואפיקת זוהמא דאיהו עופרת לבר וכגוונא דא אתלבן אדם באברהם ואפיק מניה זוהמא לבר ודא ישמעאל דאיהו זוהמא דהטיל חיויא בחוה.

תרגום: מה עשה, הלך הוא ואשתו, לפתות לאדם ואשתו שמצד הטוב, בת זוגו של היצר הרע הלילי"ת, פיתתה לאדם שהוא היצר הטוב, ובשבילה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, ויצר הרע פיתה לחוה, וגרמו להם מיתה.

ובשביל זה הפשיט הקב"ה לאדם שהוא יצר טוב מגופו בגן עדן, לו ולאשתו, זהו נאמר וידעו כי ערומים הם, וגירש אותם מן הגן עדן, זהו נאמר ויגרש את האדם, "את" בת זוגו חוה.

והוריד אותם לשבע ארצות, שהם גיא, נשיה, ציה, ארקא, ארץ, אדמה, תבל, כשעשה תשובה, היה מצפצף ועולה, ועם כל זה הוא [ואשתו] היו ערומים בלא לבוש.

מה עשה הקב"ה, הביא אותו בגלגול באברהם ואת אשתו בשרה, והקב"ה היה מלבן אותו בכור של כסף, שהוא מעורב באבר שהוא עופרת, מיד השליכו אותו באש, נתלבן הכסף והוציא הזוהמא שהיא העופרת לחוץ וכדוגמא זה נתלבן אדם באברהם, והוציא ממנו את הזוהמא לחוץ, וזהו ישמעאל, שהוא היה הזוהמא שהטיל הנחש בחוה.

[452] ז"ל: לבתר עאלו תרווייהו ביעקב ובת זוגיה ואפיקו מניה זרעא וגלותא דיליה הוא ירוקא דיליה דסחרא ודא איהו הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

תרגום: $

[453] פרלמוטר לא כתב.$

רבי אבא פתח (שמות ד יח) וילך משה וישב אל יתר חותנו וגו' תא חזי משה רעי ענא דיתרו חמוי הוה ודיוריה הוה ביה וכד בעי למיזל לא אזל אלא ברשותא דידיה ויעקב דהוה שלים ודיוריה הוה תדיר עמיה דלבן אמאי לא בעא רשותא מניה אלא הא אתמר דלא [יגלגל] (יתגלגל) לבן עמיה גלגולין וישתאר תמן דהא בקדמיתא אמר ליה ומיד גלגל עליה גלגולין (ואשתאר) (דישתאר) תמן והשתא דחיל מניה אבל יתרו לא הוה הכי לגבי משה בגין דלבן חרשא הוה ובחרשא הוה כל עובדוי לגבי דיעקב והשתא לא בעא יעקב לאתעכבא תמן דהא קב"ה אמר ליה (בראשית לא ג) שוב אל ארץ אבותיך וגו' ועל דא לא בעא לאתעכבא ולמישבק פקודא דמאריה:

תרגום: $

[454] כרכוע (לפ"ל), וכמן תוקן על פי רבינו.

[455] על גבי@. היה כתוב "ע"ג".

נגד שמים וארץ, עוה״ב ועוה״ז. ותביר מורה על שבר בעוה״ז, ורביע מורה דחובא רביע עליה עד שאולה:

ואלו שמזלם תלוי ב״שבתאי״, הם עצובים, והם דוחקים את רגלי השכינה בגלות. כי בזמן שאלו מתפשטים בעולם, נאמר ״ויאסֹף רגליו אל המטה״, שנכנסת@ ל@זרעו של יעקב, מטה שלמה. ולכן ״וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב״, שהשכינה לא זזה מהם בגלות, משום שאין בהם פסולת.	**ואינון דמזליהון תליא בשבתא״י אינון עציבין ואינון דוחקין רגלי שכינתא בגלותא דבזמנא דאלין אתפשטו בעלמא אתמר ברגלי שכינתא ויאסוף רגליו אל המטה אתכנישת לגבי זרעיה דיעקב מטה שלמה ובגין דא וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב** (דברים לג כח) **דלא זזת שכינתא מינייהו בגלותא בגין דלית בהו פסולת:**

ואינון דמזליהון כו׳ - שעליהון נאמר (חבקוק ב ד)[456] הנה עפלה לא ישרה נפשו בו כו׳, והוא (שם ה) כַּמָּוֶת וְלֹא יִשְׂבָּע, והן ע״ר מסט׳ דטחול, שבתאי, כמש״ל בתיקון כ (נה ע״א, סד ע״א) וז״ש **ואינון דוחקין כו׳**: כמש״ש שכל הדוחק והשפלות של ישראל ושכינה הכל מינייהו ע״ש בארוכה ומש״ש:

ושבתאי, יש לו שני בתים: אחד, ״שפל ראש״, והשני, ״בית הסוהר״, שאסירי מלך אסורים שם בגלות. והם דוחקים את השכינה ואת (נ״א שעת@) ישראל בהגלות. וב״שפל ראש״, ישראל הם שפלים למטה. ומכוכב זה בא רעב ועניות לישראל.	**ושבתא״י אית ליה תרין בתין חד שפל ראש ותניינא בית הסהר דאסירי מלכא אסירין תמן בגלותא ואינון דחקין שכינתא וישראל (נ״א שעתא לישראל) בגלותא ובשפל ראש ישראל אינון שפלין לתתא ומהאי ככבא ייתי כפנא ועניותא לישראל:**

תרין בתין חד כו׳ – כן הוא שמותם כידוע בחכמת המזלות, ומאלו ב׳ באין לישראל שפלות ועניות (והפוכו עושר וכבוד), מא׳ שפלות ומהב׳ דחקות בכובד הגלות מחריבי הבית והמסים וכמו שמפרש והולך: **דאסירי מלכא כו׳** - ר״ל, כמ״ש (בראשית לט כ) אל בית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים, והוא הדחקות כמו בבית הסוהר, שיושב בדוחק, ור״ל אסירי מלכא הן ישראל בגלות, כמו שמפרש והולך **בגלותא,** ולכן כנגדן בשבת דל״ל מגרמה כלום (זהר ח״א קפא ע״א), אבל היא קודש, ויברך ה׳[457] את יום השביעי (בראשית ב ג), וכל ברכאין בה ונפקין מינה (זהר ח״א רכז ע״ב), ובה עלמא דחירו (זהר ח״ב קפו ע״א), סוכת שלום (לעיל כד ע״א), פרישת גדפהא (שם), ולית בה עבודה ושעבודא ואסור במלאכה, והוא שמור. ונגד ״שפל ראש״, זכור את כו׳ (שמות כ ח), מקרא קודש (שם יב טז@). לקדוש ה׳ מכובד (ישעיה נח יג), וכן מצווין בכבוד ועונג[458] נגדן:

ומי שרוצה להישמר מזה, צריך לשנות את שמו, לשנות את מקומו, ולשנות את מעשיו. וזהו: שינוי מקום, שינוי השם, ושינוי מעשה. וזהו שדרשו ״הן כל אלה יפעל אל פעמיים שלוש עם גבר״.	**ומאן דבעי לאסתמרא מניה צריך לשנויי שמיה ולשנויי {קמד ע״ב} אתריה ולשנויי עובדוי ודא איהו שנוי מקום שנוי השם ושנוי מעשה והא אוקמוהו (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל א״ל פעמים שלש עם גבר:**

ומאן דבעי לאסתמרא כו׳ - כמ״ש (ר״ה טז ע״ב)[459] ג׳ דברים מקרעין גז״ד כו׳, וי״א כו׳. וכן גלות מכפרת כו׳ (ברכות נו ע״א), וכן הבאים מסט׳ דילה, צריך לאסתמרא מינייהו, כמ״ש בז״ח שם (כז ע״ד)[460]

---

[456] ז״ל בשלימות: הנה עֻפְּלָה לא ישרה נפשו בו וצדיק באמונתו יחיה. ואף כי היין בוגד גבר יָהִיר ולא יְנֻוֶּה אשר הרחיב כשאול נפשו והוא כַּמָּוֶת ולא ישבע ויאסף אליו כל הגוים ויקבוץ אליו כל העמים.

[457] אלהים (לשון הפסוק).@

[458] עי׳ לעיל עז רע״א.

[459] ז״ל: אמר רבי יצחק ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם אלו הן צדקה צעקה שינוי השם ושינוי מעשה צדקה דכתיב וצדקה תציל ממות צעקה דכתיב ויצעקו אל ה׳ בצר להם וממצוקותיהם יוציאם שינוי השם דכתיב שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה וכתיב וברכתי אותה וגם נתתי ממנה לך בן שינוי מעשה דכתיב וירא האלהים את מעשיהם וכתיב וינחם האלהים על הרעה

והכי צריכין ישראל לאתכסיא מינייהו {קמד ע"ג} בגלותא בלבושיהון בנשיהון בבניהון בעותרא דלהון, ולאו למגנא כו'. ושם (כט ע"א)[461] **עיינין אוכמין חשוכין תמן לילית דאיהי חשוכא אפילה פתיא אוכמא כו' תמן (@י)שבתאי כו', ולמאן דאסתכל לילית שבתאי באלין עיינין מארה וכפנא ומיתנא ייתי אסתמר מינה כו', וכל משא ומתן כו', (@וצריך כו') אלא בשבת דל"ל שלטנותא עליה ואם ישתכח ביומא דחול בשבעה קדמיה ואסתכל ביה כו', עיינין אוכמין שפירין על קו היושר איהי מסט' דשבת דאיהי בת עין שפירא עלה אתמר שחורה אני ונאוה האי איהו בדיוקנא דשבת דשקיל לאורייתא כלא ובשבת צריך לאחזאה שובעא בהפוכא דשפחה לילית וצריך באתר דעציבו דשבתאי לאחזאה חדוה (@כו') יוסף דאיהו כגוונא דא ישראל דאינון (@כו') [בגלותא דילה] בהאי בור ודאוקיר שבת ימלט ממנה כו', וישראל דנטרין שבת כו', כל ישראל בני מלכים הן ואלמלי נטרין שבת א' כהלכתה מיד נגאלין**. והוא מבית הסהר דילה. ונגד שפל דילה, בני מלכים הן. ועי' בתז"ח (פז ע"ג ע"ד מה ע"א) וכן הוא בגלגולא, משנה פניו ותשלחהו (איוב יד כ), דלא אשתמודעין ביה מארי דחובא דיליה כמש"ש ברע"מ פרשת פנחס (ריז ע"ב)[462], וז"ש **ודא איהו שינוי כו', והן כל אלה כו'**, תלת גלגולין דנר"ן:

[מי ש]שערו לבן ועיניו לבנות ופניו לבנים וגופו לבן, אם יש בו מעשים טובים, זהו מצד הימין, מצד האהבה, שהוא "אהבת עולם אהבתיך, על כן משכתיך חסד". [אבל מי אשר] שערו לבן ועיניו לבנות ופניו לבנים וגופו לבן שאין בו גמילות חסדים באהבה, זהו רמאי מצד לבן הארמי, צריך להישמר ממנו. בהרת לבנה היא.	שערא חוורא ועינוי חוורין ואנפוי חוורין וגופא חוורא אי אית ביה עובדין טבין דא איהו מסטרא דימינא מסטרא דרחימו דאיהו (ירמיה לא ב) אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד שערא חוורא ועינוי חוורין ואנפין חוורין וגופא חוורא דלית ביה גמילות חסדים ברחימו דאהבה האי הוא רמאי מסטרא דלבן הארמי אסתמר מניה בהרת לבנה היא:

Commented [021]: פיס וק

Commented [022]: הו א?

שערא חוורא כו' - דעד עתה פי' שערא אוכמא בס"א, ופי' כאן דאף חוורא יש שהוא בס"א, שהן הרמאין, שמצופין זהב מבחוץ ומראים עצמם כפרושים, והן יותר חמורים מאינון דבסט' דסומקו, שהן ניכרין לכל כעסנים ושופכי(@ם) דמים, משא"כ באלו, וכמו שמפרש והולך **מסטרא דלבן הארמי**, לבן (@פרדוכסוס[463]). ואמר **אסתמר מיניה** כאן בע"א[464] שלא יפתוך, שעליה נאמר (משלי ה ג)

אשר דבר לעשות להם ולא עשה ויש אומרים אף שינוי מקום דכתיב ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך והדר ואעשך לגוי גדול וכו'.

ועיי"ש בגליון הש"ס שהביא בשם הרא"ש, שיש ג' דברים, וי"א אף שנוי השם.

460 ז"ל: אינון מתגברין עלייהו בגלותא בנשין שפירין בבנין שפירין בעותרא בלבושין שפירין וישראל עניים בכלא אוכמא בכלא בנוי דההוא דאיתמר בה אל תראוני שאני שחרחורת בגלותא ואינון בנוי דההוא דאתמר ביה אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם אינון מתלבשין באינון לבושין בגין אלין רשיעיא דמתגברין עלייהו בגלותא דלא מסתכלין לון אלא בעינא בישא וערום ראה רעה ונסתר כגון נח והכי צריכים ישראל לאתכסאה מנייהו בגלותא בלבושיהון בנשיהון בבניהון בעותרא דלהון ולאו למגנא אמרו מ"מ דלית ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין:

תרגום: הם מתגברים עליהם בגלות, בנשים יפות ובנים יפים, בעשר ובלבושים יפים, וישראל הם עניים בכל ושחורים בכל, בניה של אותה שנאמר בה אל תראוני שאני שחרחורת, בגלות, והם בניו של זה שנאמר בו אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, והם מתלבשים באלו הלבושים, אלו הרשעים המתגברים עליהם בגלות, כדי שלא יסתכלו בעין רעה, וערום ראה רעה ונסתר, כגון נח, וכך צריכים ישראל להתכסות מהם בגלות, בלבושיהם בנשיהם בבניהם ובעושר שלהם, ולא בחנם אמרו בעלי המשנה שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין.

ביאור: בנוי - ר"ל דזו"נ בגלותא, דדיו לעבד למיהוי כו' (ברכות נח ע"ב) (יהל אור).

461 עי' מלואים אות (כט).

462 עי' מלואים אות (עו).

463 פרדוקס (מיוונית: παράδοξος – פרדוקסוס) הוא טענה או סדרת טענות הסותרות את ההיגיון המקובל, או מובילות לסתירה פנימית המבטלת את עצמה.

מקור המילה **פרדוקס** הוא מיוונית עתיקה: *para* = ליד, מעבר; *doxa* = אמונה, דעה. המשמעות המקורית היא דבר שבמחשבה ראשונה נראה חסר מובן או בלתי אפשרי, אך לאחר עיון מעמיק מתברר שהוא נכון.

כי נפת תטופנה וחלק משמן חכה כו' (נרשאה נשקיך מני[465]) [נפשאי נשקיך מיני@] כו' ואמר **בהרת היא**, שהיא לבנה ובהרת היא עזה כשלג, שאין לבן ממנה והיא צרעת החמורה:

ולילית היא בהרת לבנה, שחורה, אדומה, ירוקה, כמו שנאמר "ואם בהרת לבנה היא בעור בשרו ועמוק אין מראה מן העור [וכו']" "בהרת שחורה ושפלה איננה מן העור והיא כהה", שני צבעים שניים הם ירקרק@ או @אדמדם, כולם משתנים@ העיניים מתוך כעס ללבן ושחור ואדום וירוק, ובמה נודע כל זה, שאין אדם שלא נכלל בו ארבעת הצבעים הללו, אלא שאותו הצבע ששולט על כל השאר, בו נקרא ובו נודע להיקרא לבן או שחור או אדום או ירוק.	ולילי"ת **היא בהרת לבנה אוכמא סומקא** ירוקא ההי"ד (ויקרא יג ד) **ואם בהרת לבנה היא** בעור בשרו ועמוק אין מראה מן העור בהרת שחורה ושפלה איננה[466] מן העור **והיא** כהה תרין גוונין תניינין אינון ירקרק **או אדמדם** כלהו מתהפכין עינוי בכעסא לחוורו **ואוכמו** וסומקו וירוקא וכל דא במאי **אשתמודע** דלית בר נש דלא אתכלילן ביה אלין **ארבע** גוונין **אלא** ההוא גוון דשליט על כלהו אחרנין ביה אתקרי וביה **אשתמודע** לאתקרי חוור **או אוכם או סומק או** ירוק:

ולילית היא בהרת כו' - כמו שמפרש והולך **ואם בהרת כו' ושפלה**, ששפלה וכהה היא שבתאי פתיא אוכמא כנ"ל (קמג ע"ב), והן ד' נגד ד' אנשי חיל, **בחוורא כו'** כנ"ל ואמר **כלהו מתהפכין כו'**, ר"ל דכעס הוא ניכר בעיינין, באיזה דרגא הוא בס"א, ומפרש והולך שלא תאמר[467] שמתהפך כלא לחוורא, אלא שמתגבר זה המראה יותר, וז"ש **וכ"ד במאי כו'**:

ואלו ארבעת הצבעים הרעים, הם ארבע קליפות של האגוז: תהו, ובהו, וחשך, ותהום. ואלו הם: נחש, שרף, עקרב, וצמאון. נחש, צבע לבן, שרף ועקרב, אדמדם או ירקרק, צמאון שחור. (אלו ארבעת הצבעים של אש הגהנם.	ואלין **ארבע** גוונין בישין **אינון ארבע** קליפין **דאגוזא** תהו ובהו וחשך ותהום **ואלין אינון** נחש שרף ועקרב **וצמאון** נחש גוון חוור בהרת לבנה שרף ועקרב **אדמדם או** ירקרק **צמאון**[468] שחורה **(אלין ארבע** גוונין **דאשא** דגיהנם:

ארבע כו' - כמ"ש (זו"ח כח ע"ב[469]) תהו גוון ירוק, קליפה ירוקא דאגוזא. בהו אבנים המפולמות, קליפה הלבנה (@כאבן דבה) [באבן דג מה]. וחשך גוון שחור, שהוא קליפה הדקה מבפנים. ותהום, שם הוא קליפה אדומה בחללא דאגוזא, והוא גלות (עמלק) [אדום], כתהום דל"ל סוף, כמ"ש במ"ר (ב"ר פ"ב סי' ד)[470] שהן ד' גליות, וכמש"ל בתיקון כ' (נו ע"א$נט ע"ב) (ועי' בז"ח (כח ע"ב)[471] **תהו גוון ירוק כו'**

Commented [023]: ??

יש פרדוקס השקרן שאומר "אני משקר עכשיו" ואם הוא משקר אז הוא דובר אמת, ואם הוא מדבר האמת הוא משקר.@$

[464] $בענין אחר/בעבודת אלילים?

[465] עי' חולין קכז ע"א: אמר רב פפא לא אבה נרש שמוע דבר ה' אמר רב גידל אמר רב נרשאה נשקיך מני ככיך נהר פקודאה לוייך מגלימא שפירא דחזי עלך פומבדיתאה לוייך אשני אושפיזך.
פי' רש"י: לא אבה נרש כו' - לפי שכולן היו רשעים: נרשאה נשקיך מני ככיך - אם נשקך אחד מיושבי נרש מנה שניך אם תמצאם כולם כי מוחזק גנב הוא: נהר פקודאה - אם מיושבי נהר פקוד: לוייך - נתלוה עמך בדרך: מגלימא שפירא דחזי עלך - מחמת שראה לך טלית נאה ודעתו לגונבו נתחבר עמך: אשני אושפיזך - שלא ידע היכן תשכב שגנבים מומחין הם: לוועד - מקום רשעים ומרביעי כלאים:$HAVRUSA

[466] עי' לעיל נט סוף ע"ב (לש"ו).

[467] היה כתוב "של"ת" ופתחתי ראשי תיבות@.

[468] ומממון כהה (נוסח רבינו).

[469] לשון הגמ' חגיגה יב ע"א היא תהו קו ירוק.

[470] ז"ל: על פני תהום זה גלות ממלכת הרשעה שאין להם חקר כמו התהום מה התהום הזה אין לו חקר אף הרשעים כן.

תיקו״ז חלק ה

בהו גוון חוור כו׳[472] מ״ה א׳$, אבל בזו״ח (כז ע״ג)[473] אמר **גוון סומק שרף גוון תליתאי דאיהו ירוק {קמד ע״ד} כלול מתרווייהו עקרב גוון רביעאה כו׳,** וכן אמר שם (כח ע״א)[474] **עיינין סומקין מס״א נטלי סומק(@י)[א] משרף כו׳ דחמה בישא ומתאדמין כו׳**, ר״ל אע״ג (@דמרה הוא) [דמההוא] סטרא דחמה דהוא ירוק, הוא באתאדמו, דמתאדם **במאדים דס״א דתרין דרגין אלין כו׳**. ואמר שם, **חמה בישא איהו גיהנם כו׳ ובסט׳ דדרגא כו׳ אבל אצטגנינין כו׳**[475]) וכן נחש שרף כו׳ כמו שמפרש והולך, והן בד׳ מרות כמ״ש בתיקון כ׳ (נה ע״א):

---

[471] ז״ל: עיינין ירוקין דסטרא אחרא מדידו דאתמשך מניה רזא דתוהו דאיהי קו ירוק קליפא דאגוזא ותלת קליפין אינון דאתחזיין בעיינין דסטרא אחרא תהו גוון ירוק קליפא קדמאה דאגוזא בהו גוון חוור קליפא תניינא דאגוזא ואיהו חוורא דעיינין חשך קליפא תליתאה דאגוזא ואיהו סומקא כעשן דאצטבע בסומקא דאשא ואיהו סומק חשוך מרה אוכמא תהום ואיהו חלל דאגוזא ודא איהי לבושא דיצה״ר:

תרגום: עינים ירוקות של הסטרא אחרא, מדידה שנמשכת ממנו סוד תהו, שהוא קו ירוק קליפה של האגוז, שלש קליפות הם הנראות בעינים של הסטרא אחרא, תהו צבע ירוק קליפה הראשונה, בהו צבע לבן קליפה השניה של האגוז, והיא גוון הלבן שבעינים, חשך הוא קליפה השלישית של האגוז והיא אדומה, כעשן שנצטבע אדום של האש, והיא אדום חשוך מרה שחורה תהום, והיא חלל האגוז, וזה הוא הלבוש של היצר הרע.

[472] ״ועי׳ בזו״ח כח ע״ב תהו גוון ירוד וכו׳ בהו גוון חוור״ כל זה מוסגר וכן שם ב׳ שורות מלמטה ״אבל בזו״ח וכו׳ עד עמוד ד׳ שורה ה׳ אצטגנינין כו׳״ הכל מוסגר. בעמוד ג׳ על תיבות ״מ״ה א״ נכתב בצדן אלו הב׳ תיבות [ר״ל מ״ה א׳] שייך אחר תיבת בת״כ קודם מאמר המוסגר וגם הם ב׳ הגהות מפורדים והגהה המתחיל אבל שייך בסוף הדיבור וקאי על מ״ש רבינו כאן ושרף הוא ירקרק ע״ז כתב אבל בזו״ח כו׳ גוון סמוק שרף כו׳ ועי׳ עוד בליקוטי שבסוף הספר (לש״ו).$$$

[473] ז״ל: גוון חוור דעיינין דיליה איהו נחש גוון סומק שרף גוון תליתאי ירוק כליל מתרווייהו עקרב גוון רביעאה (אודם) [אוכם] צמאון אשר אין מים:

תרגום: גוון הלבן שעיניו הוא נחש, גוון השלישי הוא ירוק הכלול משניהם, גוון הרביעי הוא אדום צמאון אשר אין מים.

[474] ז״ל: עיינין סומקין מסטרא אחרא נטלין סומקו משרף דאוקיד לון בשלהובוי דחמה בישא ומתאדמין במאדים דס״א דתרין דרגין אלין אינון מאומה דעשו איהו אדום מסטרא דמאדים ואתמר בבנוי דמונין לחמה ובג״ד כד לוקה חמה סימן רע לאוה״ע לקותא דחמה דאומין דעלמא:

תרגום: עינים אדומות מצד הסטרא אחרא, הם לוקחות את גוון האדום מן השרף, השורף אותם בשלהבת של החמה הרעה, והן מתאדמות במאדים של הסטרא אחרא, כי השתי מדרגות, הם הם מאומה של עשו, הוא אדום מצד המאדים, ולמדנו בבניו שהם מונים לפי החמה, ולכך כשלוקה החמה, הוא סימן רע לאומות העולם, לקוי החמה של אומות העולם.

ביאור: דאוקיד - ר״ל דחמה הוא שרף בחמימו דיליה נגד גבורה כנ״ל, ואדימו דיליה מסט׳ דמאדים דהו״ד, דהוד נטיל מגבורה. והנה חמה ומאדים הוא קו שמאל, וכנגדן אומה דעשו הוא אדום, והוא במאדים, אדמוני, הוא אדום, ובנוי מסט׳ דחמה שלכן כל מניינם לחמה. וישמעאל הוא נוק׳ כידוע, ס״מ ונחש, שלכן כל מניינם הוא בסיהרא. אבל ישראל שהן תאומים, כמ״ש בזוהר יתרו ע״ח ב׳, מונין החדשים לסיהרא, ושנים לחמה, מימינא ושמאלא, אבל הם שאין להם הכרעה, האויב כמו חרבות, האין להם אלא בסט׳ חד. והנה לקיותא דחמה שמתאדם, מסט׳ דמאדים דקדושה נלקה חמה דס״א, או להיפך כמש״ו, שהן בדרגא חד כנ״ל, אבל לקותא דסיהרא הוא שמשחרת מסט׳ דשבתאי בסט׳ דקדושה כו׳ כנ״ל. והנה אע״ג שהיה ראוי להיות הלקותא מסט׳ דנצח, אבל הם בהיפוכא דגוונין, חוורא ואוכמא, וכן סומקא וירוקא. והנה סיהרא חוורא מסט׳ דחסד, ולחות מסט׳ דנצח, היפוכא דחמה. וע״ל (שאמר) חמה בישא איהו גיהנם דאתברי כו׳ ובסט׳ דדרגא דעשו כו׳. ר״ל חמימות גיהנם (שנברא) ביום ב׳, ובסטרא דדרגא כו׳ ביום ה׳, ונגדן בסט׳ דקדושה, ימי התורה מסט׳ דחמה, ועמ״ש במ״א (יהל אור).

[475] ז״ל: חמה בישא איהי גיהנם דאתברי ביומא תניינא ובסטרא דדרגא דעשו נפקת סומקא אע״ג דנטילת לבתר מכל גוונין חוור וירוק ואוכם מאן דאלים גבר ועל שמיה אתקריאת והאי איהי תיקונא דחכמתא עילאה אבל איסטגנינון לא נטלין כוכבא בסידרא דא אלא כפום ממשלת דילהון באורח חושבנא:

תרגום: חמה הרע היא הגיהנם שנברא ביום שני, ומצד שמדרגת עשו, יצאה אדומה. אף על פי שלוקחת אחר כך מכל הגוונים, לבן וירוק ושחור, מי שהוא חזק הוא הגובר, ונקראת על שמו, וזה התיקון של חכמה העליונה, אבל האצטגניניס אינם לוקחים הכוכבים בסדר זה, אלא כפי ממשלת שלהם בדרך החשבון.

תיקו״ז חלק ה

***ארבע[476] כו׳** - עמש״ש שבז״ח פרשת יתרו (כז ע״ג) אמר **גוון סומק שרף**[477], דהוא מרה ואודם, עקרב. וכן אמר לקמן (קכה ע״ב קמח ע״א) בהגהה למטה **בגוון סומק מתלבש גבריאל ותחותי׳ שרף בגוון ירוק מתלבש אוריאל שר שלום כו׳** אבל לקמן (קכו ע״א קמט ע״א) **בנקודין ירוקין כו׳ מסט׳ דמרה,** וכן לקמן (קכז ע״ב קנ ע״ב) אמר **אנפין ירוקין אינון מסט׳ דמרה ירוקין כו׳ אנפין סומקין מסט׳ דמאדים כו׳,** אלא שאמר שירוק הוא היפוכא דחוור, וסומק הוא בינוני במקום ירוק, והוא הפוכא דאוכם, והוא סותר בשני דברים למ״ש בז״ח (כז ע״ג) דשם אמר **גוון חוור כו׳ נחש גוון סומק שרף גוון תליתאה דאיהו ירוק כליל מתרווייהו עקרב,** ובקרא הוא ירוק גוון קדמאה ואח״כ גוון חוור ואח״כ סומק שכתוב (יחזקאל א ד) והנה רוח סערה ענן גדול כו׳. וע׳ בפרשת ויקהל (רג ע״א)[478] **גוון קדמאה ירוקא כו׳,** ע״ש. וכן באליהו (מלכים א׳ יט יא)[479] רוח גדולה כו׳ ואחר הרוח רעש, דהוא ענן גדול, ואחר הרעש אש. וכן בפרשת בראשית (בראשית א ב) תהו ובהו וחשך, וחשך הוא אש, כמ״ש (דברים ד יא) וההר בוער באש חשך כו׳, כמ״ש בפרשת בראשית (יא ע״ב)[480] ע״ש, לפי שאין ביניהם מכריע, שריא מבחוץ[481], דאסתרס[482]:

ואשה רעה, באה משם, עליה נאמר "ונתן את הבית את אבניו ואת עציו", בעניות, שלא נשאר דבר בבית, ולכן "חכמות נשים בנתה ביתה ואיוולת בידיה תהרסנו"), אלו הם ארבעת הצבעים של אש הגהנם, שעולים בעיניים, בפנים ובשערות. ומאיפה הם עולים, ממרה השחור של הטחול, וממרה אדומה של הכבד, וממרה ירוקה של המרה, וממרה לבנה של הריאה. אלו הם ארבעת הצבעים החשוכים של מלאכי החבלה, וכולם כלולים בלילית, שהיא סם המוות. מאדים, הוא במרה האדומה, למשפך@לשפוך דם, והוא מכת חרב, הרג ואבדן.	ואתתא בישא מתמן קא אתיא עלה אתמר (ויקרא יד מה) ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו בעניותא דלא אשתאר בביתא ובגין דא (משלי יד א) חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו[483] אלין אינון ארבע[484] גוונין דאשא דגיהנם דמסתלקי בעיינין באנפין בשערא ומאן אתר מסתלקי ממרה אוכמא דטחול וממרה סומקא דכבד וממרה ירוקא דמרה וממרה חוורא דריאה[485] אלין אינון ארבע גוונין חשוכין דמלאכי חבלה וכלהו כלילן בלילי״ת סם המות מאדי״ם איהו במרה אדומה למשפך דמא ואיהו מכת חרב והרג ואבדן[486]:

וז״ש ומאן אתר מסתלקי כו׳ - ושרף הוא ירקרק, שהוא במרה ירוקא, כמש״ש, **ועקרב אדמדם בכבד וצמאון בטחול עניותא והבור רק כו׳,** וכמש״ש[487]: וז״ש ***וצמאון בהרת שחורה אלין אינון ארבע גוונין כו׳** - כצ״ל ולא מ״ש למטה בהגהה**: וממרה חוורא דריאה** - היינו הסרכות, אבל הריאה הוא בסט׳ דקדושה, שמהן ד׳ גוונין קדישין, ד׳ יסודות, והן מוח ריאה ולב, שהן כוללין ד׳, שי״ה הן כאחת: ***מאדים איהו כו׳** עד **ואבדן** - ל״ג כאן, וצ״ל למעלה אחר **וממרה חוורא דריאה,** ור״ל

---

[476] מקורו מליקוטיו הנדפס במהדורת וילנא לקמן דף קעב ע״ד.@

[477] עי׳ לעיל הערה 473.

[478] עי׳ מלואים אות (עח).

[479] ז״ל: ויאמר צא ועמדת בהר לפני ה׳ והנה ה׳ עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה׳ לא ברוח ה׳ ואחר הרוח רעש לא ברעש ה׳.

[480] ז״ל: חשך וכו׳ ודא אשא תקיפא דעל רישיהון [דחייביא] (דחייבא) שרי לאוקדא לון.
תרגום: $

[481] $*## עי׳ לעיל הערה 436.

[482] עי׳ זהר ח״ב קג ע״א: הוב״ד במלואים אות (עד).

[483] תוספת של הלך למת, ונמחק בנוסח לבינו.

[484] לפ״ז, ולפ״ל ״תלת״.

[485] ממדי״ם ליהו במרה לדומה למשפך למא וליהו מכת חרב והרג ולבלן, וירוק הוא מסט׳ לחמה ביסא (נוסף בלבינו).

[486] ממדי״ם ליהו במרה לדומה למשפך למא וליהו מכת חרב והרג ולבלן (נמחק בלבינו).

[487] כנראה שזה כתוב פעמיים בטעות.@*##

תיקו"ז חלק ה

אוכמא אמר למעלה, שהוא במזל שבתאי, ולכן בהרת לבנה בלבנה, וסומק אמר (@כאן) שהוא במאדים. והן בג' מרות הנ"ל. וחסר כאן וצ"ל ג"כ *וירוק הוא מסט' דחמה בישא ואח"כ **אלין אינון ד' גוונין כו' סם המות והכי שכינתא כו'** - ור"ל כמו שהוא בס"א, כלילא מכלהו, והיא גוון תכלת דיותרת הכבד, והוא נגד צדק וכמש"ל (קכז ע"ב קנ ע"ב). וכן בסט' דקדושה ג"כ באלו הכוכבים ובאלו הגוונין, שגוון זה הוא בצדק, **דלא יוקיד עלמא כו'** (זהר ח"ג קנה ע"א)[488], ובה מתחבר בעלה בכל הגוונין דיהו"ה, ארבעה, והיא אדני, גוון הנ"ל כלולה בכל הגוונין הארבעה ומאירין בה. והן ה' מראות, ה' פעמין אור, כמש"ל בתיקון ה (כא ע"א) ותיקון יח (לה ע"א), ותיקון יט (לו ע"א), ועי' לעיל תיקון כ (נו ע"ד ד"ה נשמתא אתמר[489]) ומש"ש. אבל כאן לא קאמר אלא באלו ד' גוונין, והיא ג"כ כלולה בד', שהן מראה ודמיון כמש"ל (קכ ע"ב קמ ע"ב ד"ה זה ספר) וז"ש **והכי שכינתא אשתמודעת בד' גוונין שפירין נהירין כו'**:

כך השכינה נודעת בארבעה צבעים יפים בהירים: לבן, מצד החסד. אדום, מצד הגבורה. ירוק, מצד עמוד האמצעי. שחור, מצד אימא עליונה, שנאמר בה "שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך" ונאמר בה "שחורה אני ונאווה". האם התחתונה מקבלת צבע מהאם העליונה. השוק הימני, מקבל צבע מזרוע ימין, וזהו שנאמר "נעימות בימינך נצח". השוק השמאלי, מקבל צבע מזרוע שמאל. אות הברית מקבלת צבע מהגוף. עמוד האמצעי מקבל חכמה.	והכי שכינתא אשתמודעת בארבע גוונין שפירין נהירין גוון חוור מסטרא דחסד סומק מסטרא דגבורה ירוק מסטרא דעמודא דאמצעיתא אוכם מסטרא דאימא עלאה דאתמר בה (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך ואתמר בה (שיה"ש א ה) שחורה אני ונאוה אימא תתאה נטילת גוון מאימא עלאה שוקא ימינא נטיל גוון מדרועא ימינא ההי"ד (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח שוקא שמאלא נטיל גוון מדרועא שמאלא אות ברית נטיל גוון מגופא עמודא דאמצעיתא נטיל חכמה[490]:

דאתמר בה שמע כו' - ור"ל התורה היא שחורה, כמ"ש (דברים רבה פ"ג סי' י"ב) אש שחורה כו' (הגהה ובז"ח (כז ע"ג)[491] **מסט' דחסד חוורין וסומקין מסט' דגבורה וירוקין מסט' דתפארת ואוכמין מסט' דמלכות דאתמר בה שחורה אני ונאוה חוורו דלהון כו' אוכמו דלהון שפירו דאורייתא דאיהו אוכמא שפירתא כמה דאתמר כו'.** וז"ש אי הוה סני טפי הוה כו' (תענית ז ע"ב)[492], וקרא בגמ' (ע"ז לג ע"ב)[493] פתיא

---

[488] עי' מלואים אות (עט).

[489] PERLMUTER SAID AMUD ALEPH

[490] "על"ח נטיל חכמה" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו גורס "לחכמה". בדפ"ח ליתא "חכמה", ובדרך ממת ליתא "על"ח נטיל חכמה". ועי' לקמן הערה 664 ובגלגה שמקומו כאן, ול"ע.

[491] ז"ל: מסטרא דחסד חוורין וסומקין מסטרא דגבורה וירוקין מסטרא דתפארת ואוכמין מסטרא דמלכות דאיתמר בה שחורה אני ונאוה:

חוורו דילהון כמשכיות כסף ואיהו כחוורו דשושנה סומקי דילהון כתפוחי זהב ואיהו כסומקי דשושנה ירוקא דילהון כליל תרי גוונין אוכמי דילהון שפירו דאורייתא דאיהי אוכמא שפירתא כמה דאיתמר שחורה אני ונאוה:

תרגום: מצד החסד הוא גוון לבני, ואדומי מצד הגבורה, ירוקי מצד התפארת, וגוון שחורי מצד המלכות שנאמר בה שחורה אני ונאוה.

הלבן שלהם (כמכסה) של כסף, והוא כהלבן של השושנה, הדום שלהם כתפוח זהב, כהאדום שבשושנה, הירוק שלהם כלול ב' גוונים, שחור שלהם, יופי של תורה, שהיא שחרחורת ויפיפיה, כמו שנאמר שחורה אני ונאוה.

ביאור: ירוקא דלהון - וזהו דבר דיבור על אופניו, ב' דבר נגד ב' גוונין אחרנין, והן על אופניו, דכ"א כליל מב' גוונין הנ"ל, ולא אדכר בהן גוון אחרא דכלילא מנהון (יהל אור).

[492] עי' תענית ז ע"א: אמר רבי חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה וכו' כדאמרה ליה ברתיה דקיסר לרבי יהושע בן חנניה אי חכמה מפוארה בכלי מכוער אמר לה אביך רמי חמרא במני דפחרא אמרה ליה אלא במאי נירמי אמר לה אתון דחשביתו רמו במאני דהבא וכספא אזלה ואמרה ליה לאבוה רמייא לחמרא במני דהבא וכספא ותקיף אתו ואמרו

תיקו״ז חלק ה

אוכמי על אורייתא דביה, וכמ״ש (שיהי״ש רבה פ״ה סי׳ א [יא])[494] **שחורות כעורב במי אתה מוצא כו׳**): **אימא תתאה כו׳** - ר״ל, שאלו ד׳ גווינין כוללין הכל, כמו שמפרש והולך **דד׳ נטלין מד׳ עד אימא עילאה,** וחכמה הוא אדם דכליל כל הד׳ גווינין, כמ״ש בפ׳ פקודי (רנג ע״א)[495]:

האדם רוכב על הכל, עליו נאמר ״חכמת אדם תאיר פניו״, ועליו גם נאמר ״ה׳ כולם בחכמה עשית״. הכתר העליון, הוא סתום ולא נודע בו צבע כלל למעלה. ובעמוד האמצעי נראה כל הצבעים. הרי כאן סוד השער, שבו ניכרים ״אנשי חיל״, בצבע לבן. ״יראי אלהים״ בצבע אדום. ״אנשי אמת בצבע ירוק. ״שונאי בצע״ בצבע שחור. ארבעת האותיות מתלבשות בארבעת הצבעים הללו: י׳ בצבע לבן, ה׳ בצבע אדום, ו׳ בצבע ירוק, ה׳ בצבע שחור.

אדם דרכיב על כלא עליה אתמר (קהלת ח א) **חכמת אדם תאיר פניו**[496] **ועליה** {קמה ע״א} **אתמר** ה׳ כלם בחכמה עשית (תהלים קד כד) כתר עלאה איהו סתים **לא אשתמודע** ביה גוון כלל **לעילא ובעמודא דאמצעיתא אחזי** כל גווינין[497] **הא הכא רזא דשערא דביה אשתמודעאן אנשי חיל** בגוון חוור **יראי אלהי״ם** בגוון סומק [קכד ע״א] **אנשי אמת** בגוון ירוק **שונאי בצע** בגוון **אוכם ארבע אתוון** מתלבשין **בארבע** גווינין **אלין י׳** בגוון חוור **ה׳** בגוון סומק **ו׳** בגוון ירוק **ה׳** בגוון **אוכם**:

וז״ש *__אות ברית נטיל גוון מגופא דחכמה אדם דרכיב על כלא ועליה {קמה ע״א} אתמר כלם בחכמה כו׳ לא אשתמודע ביה גוון כלל הא הכא רזא דשערא כו׳ – כצ״ל__ כמ״ש בפנים, ולא כמו שכתוב בהגהה למטה. ור״ל אדם כנ״ל דכליל כל גוון. ומביא עוד ראיה, שנאמר ״כולם בחכמה״, וכל הגווינין ממנה, א״כ ע״כ כליל כולא. וכתר אין בו גוון כלל[498], דשם הויה מתחיל מחכמה, ובהוי״ה ד׳ הגווינין הנ״ל, וכמו שמפרש והולך, **ארבע אתוון מתלבשין כו׳,** ולכן נקרא כתר אַיִן[499], דדבר שהוא בלא גוון אינו מושג. ואמר כ״ז כאן, דלא תאמר[500] הואיל והיא כלילא מכל הד׳ גווינין, למה פורט בה גוון אוכמא. ואמר **אימא תתאה נטילת כו׳,** והוא גוון המיוחד בה, משא״כ שאר הגווינין, דנצח נוטל מחסד והיא אתכלילת ונטילת ממנו, וכן בכולם:

ליה אמר לה לברתיה מאן אמר לך הכי אמרה ליה רבי יהושע בן חנניה קריוהו אמר ליה אמאי אמרת לה הכי אמר ליה כי היכי דאמרה לי אמרי לה והא איכא שפירי דגמירי אי הוו סנו טפי הוו גמירי.

פי׳ רש״י: במאני דפחרא - בדרך שחוק אמר, ומרמז: מה את אומרת לי והלא אביך נותן יין בכלים מכוערין של חרס. ואלא במאי נירמיה - אם לא בשל חרס, הא כולי עבדי הכי. ותקיף - החמיץ. כי היכי דאמרה לי - אי חכמה מפוארה בכלי מכוער, הכי אמרי לה דיין משתמר בכלי מכוער - אף התורה מתקיימת בי יותר משאילו הייתי נאה. אי הוו סנו - אותם נאים שהם חכמים. טפי הוו גמירי - שאי אפשר לנאה להשפיל דעתו, ובא לידי שכחה.

[493] כנ״ל קמג ע״ג.

[494] במי הן מתקיימות שחורות כעורב, במי שהוא משכים ומעריב בהן.

[495] ז״ל: בהיכלא דא קיימא חד רוחא דכליל בארבע דהא רוחא דא כליל בארבע גווינין חוור ואוכם ירוק וסומק והאי איהו רוחא דקיימא כליל בכלא ואקרי סוריו״ה רב על כל אינון חיילין תתאין וכלהו קיימין תחותיה וממנן תחות ידיה:

תרגום: $

ביאור: גווינין - ר״ל נהורא דמתפשט מני׳ הוא בד׳, כמ״ש בפ׳ בראשית (מד ע״א). דברוחא אין גווינין, כמש״ל, רק הוא שורש הגווינין דנהורא (יהל אור). סורי״ה - סו״ד מ״ה (ליקוטי הגר״א לח ע״א).

[496] עלה למתמר חכמת מלם תמיר פניו (נמחק בנוסח בינו, והוא תוספת של הלך למת).

[497] לעילא ובעמודא למאמעיתא למחזי כל גווינין (נמחק בנוסח בינו, והוא תוספת של הלך למת).

[498] עי׳ בית עולמים (&): הגווינין הם ד׳ חיוור וסומק ירוק ואוכם והם נגד ד׳ אותיות הוי״ה ומתחילין מחכמה של הפרצוף ולמטה שלעולם שירותא מחכמה וכתר אינו מכלל הפרצוף והוא נרמז בקוצו של יו״ד דהויה והתחלת האותיות מחכמה. ולכן כתר אין בו גוון ניכר כלל רק שכולל כל הגווינין ולעולם הכתר כולל כל הפרצוף כמו שא״א שכל האילנות וכמו כן הוא בכל פרצוף בפרט וכמו שבכללות האצילות ע״ק הוא כתר והוא כולו גוון חיוור כמו כן בפרטות בע״ק עצמו הכתר שלו הוא גוון חיוור אבל אין גוון מיוחד שעיקר גוון חיוור הוא בחכמה רק שכולל כל הגווינין בעבור שהוא כולל כל הפרצוף וכו׳.

[499] עי׳ לעיל הערה 89.

[500] היה ר״ת דל״ת.@

תיקו"ז חלק ה

השם הזה, הוא שרוקם את הצבעים בכל מקום, והוא שצייר חריטות@ במצח, כדוגמא זה: יהו"ה, והם ארבע חקיקות@ שהן: עומק רום עומק תחת עומק מזרח עומק מערב, חקיקות@ קטנות של קמטי העיניים מצד האות י'. חקיקות לאורך, לרוחב ולגובה מצד שלש האותיות שהם הו"ה, כל אלו ניכרים בשיעור קומה של האדם.	**האי שמא איהו דרקים**[501] **גוונין בכל אתר ואיהו דצייר שרטוטין במצחא כגוונא דא יהו"ה ואינון ארבע רשימין דשרטוטין דאינון עמק**[502] **רום ועמק תחת ועמק מזרח ועמק מערב שרטוטין זעירין דקריצין דעינא מסטרא דאת י' שרטוטין באורכא בפותיא בגבהא מסטרא דתלת אתוון דאינון הו"ה כלהון אשתמודען בשעור קומה דבר נש:**

דרקים גוונין בכל אתר - כצ"ל: **ואינון ד' רשימין כו'** - ר"ל, עומק מזרח ומערב הן מב' צדדי המצח, דבדבר שטחיות אין בו אלא ד' עומקים, ר"ל ד' קצוות, ונקט ב' קצוות הראש(ונות), מזרח ומערב, ור"ל אם האדם עומד לצד דרום או צפון, וזהו במצח: **ובקריצין דעינא** - ר"ל כאשר קורץ ופותח עיניו, נעשה על גביהן שרטוטין (והן ד' ג"כ, כמו שמפרש והולך, והן ג"כ במצחא, כמש"ל (עמוד ב' קמה ע"ב), אלא משום דאמר למעלה **בקריצין דעל עינא**, מפרש כאן לפרש כל מ"ש למעלה. ובעיינין הוא ניכר יותר, וכן הד' רשימין הן בעיינין, כמ"ש בליקוטים (@קעב ע"ד, הובא אצלנו לעיל קמג ע"א), ע"ש שהן ל"ב נתיבות וכמש"ל קכ ע"ב (&)[503] [באופן אחר, כמו שמפרש והולך, כי בכל אבר הוא באופן אחר, כמ"ש בפ' בראשית בהיכלות ($) אמר בגבהא[504].] והן כמו שמפרש והולך, זעירין ואריכין ובפותיא, ר"ל שהן קצרים, אבל כל שרטוט הוא רחב. וגבוה, הוא שהוא ארוך ורוחב. וכן בשיעור קומה, כמו שמפרש והולך, **באורכא מסט' כו', בפותיא קצר קומה ורחבה כו'**, ואמר למטה, שגבוה הוא מסט' דיעקב, זרע אמת, שמכריע בין הקצוות. והוא אורך ורוחב, וזהו אמת, שמסכים (הגבורה עם חסד) [הגובה עם@] האורך עם הרוחב, וכן בענין הת"ת, שמסכים החסד עם הגבורה, שחסד שכולו חסד אף לרשעים[505], וזהו אינו אמת. וכן בגבורה, מדקדק מאד. אבל כאן אמת, שה' אוהב משפט (ישעיה סא ח, תהלים לז כח) ובעל הרחמים, ושם מצדיק, כידוע ($[506]). **וזעירא בעגולא** - הרביעי[507], והן (@בגוף) [בגוון] כדורי, שהעולם כדורי, והוא השוה שבתמונות. ויש בו ג' עומקים אורך ורוחב וגובה, והן ג' אותיות הו"ה. והגוף כלו י', שהוא (כלל {קמה ע"ב} כולם, דוגמת שכינה כנ"ל, והוא) בעגולא, וכצורת יו"ד, כידוע שעגולא הוא יו"ד, וז"ש **זעירין בעגולא**:

באורך, מצד של אורך הקומה, שהם אנשי חיל. ברוחב, קצר קומה ורוחב הקומה, הם יראי אלהים. בגובה, גובה הקומה, הם אנשי אמת. קטנים בעיגול, שונאי בצע, מצד האות י'. ודוד, מצד אות י', נאמר בו "ודוד הוא הקטן", והם הם שונאי	**באורכא מסטרא דאריך קומה דאינון אנשי חיל בפותיא קצר קומה ורחבא דקומה ואינון יראי אלהי"ם בגבהא גבה קומה ואינון אנשי אמת זעירין בעגולא שונאי בצע מסטרא דאת י' ודוד מסטרא דאת י' אתמר ביה** (שמואל א' יז יד)

[Commented [024]:]

---

501 "לתוון" נוסף כלפ"ל ונמחק בנוסח רבינו.

502 עי' ס"י (פ"א מ"ה): עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף, עומק ראשית ועומק אחרית, עומק טוב ועומק רע, עומק רום ועומק תחת, עומק מזרח ועומק מערב, עומק צפון ועומק דרום, אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולן, ממעון קדשו עד עדי עד, ע"כ. המו"ס נקרא "עמיקתא ומסתרתא", שכל י"ס דאצילות נקראים י' עמקים מסטריה, וכל עומ"ק הוא בסוד גבור"ה שהוא בסוד הרשימו, והצמצום הוא סילוק הכח הבלתי בעל תכלית ולכן נקראים י"ס "מדותיו של הקב"ה", ע"ש שנעשו ע"י קו המדה בגבול (פת"ש נתיב אבי"ע פתח ט).

503 אולי צ"ל קכב ע"ב ועי' בליקוטים בסוף הספר ולקמן קמו סע"א (לש"ו).

504 $פרלמוטר לא אמר

505 עי' דברי רבינו בתז"ח נא ע"ב: **ועביד טיבו לכלא** - ידוע שבחסד עושה חסד לכל אף לרשעים והוא דרגא דאברהם שעשה חסד עם הכל כידוע, ע"כ. ועי' תענית (כב ע"ב): תנו רבנן ונתתי גשמיכם בעתם לא שכורה ולא צמאה אלא בינונית שכל זמן שהגשמים מרובין מטשטשין את הארץ. ועי' דברי רבינו בספד"צ יב ע"ב: הזיווג של החסד מתפשט למטה, היה מחמת רוב החסד העולם חרב, כידוע שרוב גשמים מטשטשין את הארץ, וכמ"ש (תענית כג ע"א) השפעת עליהם רוב טובה אינן יכולין לקבל.

506 פרלמוטר לא כתב.

507 פי' המימד הרביעי כמו שפרש והולך.$

הבצע.	ודוד הוא הקטן ואלין אינון שונאי בצע:

שונאי בצע מסט׳ דאת י׳ - וראיה דעלה הוא, כמו שמפרש והולך **ודוד הוא הקטן**, וע״ל (קיו [קי] ע״א קלא ע״א) אמר **ודאי י׳ עילאה כו׳ ודא כו׳**:

החריתות@ הללו, הן בדרך ישרה, כמו החריתות@ של גט פטורין, שצריך שרטוט, או אלה שרשעי תורה. ועל שרטוטים@ אלו נאמר ״כל ארחות ה׳ חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו״. החריתות@ של אורך מצד רְבִיע, כדוגמת תקיעה, ואלו הם אריכי @קומה מצד ימין, ארך אפים, ארוכים בקול, בתפילות, בתורה, ארוכים ברוגז, ארוכים בשיער, בעיניים, בפנים, באף, בשפתיים, בזקן, בגוף, בידיים, ברגליים ובאצבעות. הרשימה שלהם, לבנה.	שרטוטין אלין בארח מישר כשרטוטין דגט פטורין דצריך שרטוטי (ס״א דאינון שרטוטין ישרים דאתמר בהון כל ארחות גו׳) או אלין דמחייבא אורייתא[508] ועל אלין שרטוטין אתמר (תהלים כה י) כל ארחות ה׳ חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו שרטוטין באריכו מסטרא דרבי״ע כגוונא דתקיעה ואלין אינון אריכין דקומה מסטרא דימינא ארך אפים אריכין בקלא בצלותין באורייתא אריכין ברוגזא אריכין בשערא בעיינין באנפין בחוטמא בשפוון בדיקנא בגופא בדרועין ברגלין באצבען (ס״א אם) רשימו דלהון חוור[509]:

Commented [025]: לק מן הוא מקשר את זה לסרטוט בגט

***שרטוטין אלין בארח מישור כשרטוטין דאורייתא ועל אלין שרטוטין אתמר כו׳** - כצ״ל, ור״ל משום דאמר למטה, **שרטוטין עקימין דלאו אינון באורח מישור כו׳**, הפוכא דארחות ה׳: **מסט׳ דרביע** - מפרש בטעמים, שהן רביעי תביר ושלשלת, שהן ג׳ גווינין דחג״ת תר״ת, כמו שמפרש והולך. ושלשלת אמר [לקמן (עמוד ב׳ קמה ע״ב) **כגוונא דתרועה ואינון דרגא לתתא שלשלת לעילא בגוונא דקדושה כו׳** וע״ל (כה ע״א)] למטה **גבהנין מסט׳ דתרועה כו׳**, וע״ל (נה ע״א נג ע״א):

***באצבעאן רשימו דלהון כו׳** - כצ״ל, כמ״ש בפנים:

אוי להם לאלו שמכחישים את הצורות שלמעלה, כאֵילו [הם] מכחישים את סדרי בראשית, וכאילו ממעיטים את הדמות [שלמעלה], שהוא השיעור קומה שלמעלה. ואלו ששרטוטיהם@ ארוכים ו[כן] קומתם ואבריהם, צריכים להיות בעלי חסד ואורכי@ רוגז, ובעלי רחמים, אותו שנאמר בו ״זרע אברהם אוהבי״.	ווי לון לאלין דמכחישין דיוקניהון לעילא כאלו מכחישין סדרי בראשית וכאלו ממעטין את הדמות דאיהו שעור קומה דלעילא דאלין דשרטוטיהון אריכין וקומה דלהון ואברים דלהון צריכין למהוי מארי דחסד אריכין דרוגזא מארי דרחימו ההוא דאתמר ביה (ישעיה מא ח) זרע אברהם אוהבי:

וי לון לאלין כו׳ - ר״ל, לאלין דאין מעשיהם לפי גוון דלהון, כמו שמפרש והולך, דגוון חוור דהוא אריכ׳ צריך להיות[510] איש חסד[511] ואהבה לקב״ה. וגוון סומק קצר קומה ורחב צריך להיות[512] יראי אלהים. וגוון ירוק גבה קומה אנשי אמת:

השרטוטים ברוחב, כדוגמת השברים, תנועה של תְּבִיר, והם רחבים וקצרי קומה. ופניהם רחבים וקצרים, עיניהם רחבות, אפיהם רחבים, ושפתיהם רחבות, אלו הם	שרטוטין ברחבא כגוונא דשברים תנועה דילהון תבי״ר ואינון רחבים וקצרים דקומה ואנפין רחבין וקצרין ועינוי רחבים וחוטמוי רחבים ושפוון רחבים אלין אינון יראי אלהי״ם

[508] לגט פטורין לכריך שרטוטי לו אלין למחייבא לורייתא נמחק בנוסח לכינו, ובמקומו ליתא ללורייתא.

[509] תוקן על ידי לכינו, ועי׳ לכך לעמ $.

[510] @פתחתי ראשי תיבות.

[511] אתה כהן לעולם (תהלים קי ד)@

[512] @פתחתי ראשי תיבות.

"יראי אלהים", בעלי יראה מצד של יצחק.	מארי דיראה מסטרא דיצחק:
אוי (להם) למי שמכחיש את קומתו במעשים רעים, שהוריש נשמה רעה, הרוכבת על צורתו, ומכחיש את הפמליה@ שלמעלה.	ווי (לון) למאן דאכחיש קומתיה בעובדין בישין דירית נשמתא בישא דרכיב על דיוקניה דאכחיש פמליא לעילא:
[מי שיש לו] שרטוטים גבוהים, ופנים גבוהים, ועיניים גבוהות, ואף ושפתיים גבוהים, וגוף גבוה, אלו הם בעלי האמת, זרע אמת, מההוא שנאמר בו "תתן אמת ליעקב".	שרטוטין גבוהין ואנפין גבהנין ועינוהי גבהנין וחוטמא ושפוון גבהנין וגופא גבוה אלין אינון מארי דקשוט זרע אמת מההוא דאתמר ביה תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ):
ואלו הם אדנ"י, א', ארך אפים, ועליו שורה האות י'. ד', רחב הפנים, ועליו שורה ה'. נ', גובה פנים, ועליו שורה ו'. י', רוחב פנים, ועליו שורה ה'. השרטוטים@ הקטנות בעיגול בצורת אות י', שונאי בצע, מצד דוד, שנאמר בו "ודוד הוא הקטן". והם עיניים קטנות, יפות בעגול, פנים קטנים בעגול, יפים. אף קטן, פה קטן, גופו קטן, יפה בכל. ועליו שורה ה'.	ואלין אינון אדנ"י א' אריך אנפין ועליה שריא י' ד' רחבא דאנפין ועליה שריא ה' נ' גובה דאנפין ועליה שריא ו' י' רחבא דאנפין ועליה שריא ה' שרטוטין זעירין (מסטרא דתנועה) בעגולא בדיוקנא דאת י' שונאי בצע מסטרא דדוד דאתמר ביה (שמואל א' יז יד) ודוד הוא הקטן ואינון עיינין זעירין שפירין בעגולא אנפין זעירין בעגולא שפירין חוטמא זעירא פומא זעירא גופא דיליה זעירא שפיר בכלא ועליה שריא ה':

ואלין אינון אדני כו' - עתה מפרש הד' הנ"ל בד' אותיות אדני, וכמש"ל (קכ ע"ב קמ ע"ב) (@**ואית ד' דמתלבשין בהון כו'**, וא' הוא א"א שהוא א'[513], כמש"ל קכב ע"ב קמא ע"ב). **וד' הוא רחבא דאנפין,** כי ד' מורה על השטח אורך ורוחב[514], וי' זעירא כנ"ל. **ונ' גובה דאנפין,** והענין כי ארוך, שארוך וקצר ברוחב, שארכו הוא מעדיף הרבה על רחבו, ורוחב הוא שרחבו יותר לפי שיעור האורך. והנה נו"ן הוא קצר למעלה ורחב למטה, והוא בב' סטרין הנ"ל, וכמ"ש למטה **ודא בינוני כו',** לא ארוך ולא קצר, ועליהון שריא ד' אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך **ועליה שריא י' ד' כו' נ' כו' שרטוטין זעירין כו' ועליה שריא ה'**:

השרטוטים גבוהים@ מצד התרועה, "שלשלאה"@. @שתקיעה ושברים, זה מעלה את הקול בתרועה, ושזה שוברת אותו בשברים, וזה בינוני בקולו. שלשלאה של התקיעה@. ושברים לא ארוך ולא קצר. מי הוא. בדמות אות י' הוא "קול דממה דקה". וזו מידה לכל האברים שבפַנים שלמעלה, מלמטה	שרטוטין גבהנין מסטרא דתרועה שלשלא"ה דתקיעה ושברים דא סליק קלא בתרועה[515] ודא תבר לה בשברים ודא בינוני בקליה שלשלאה דתקיעה ושברים לא אריך ולא קצר מאן דאיהו בדיוקנא דאת {קמה ע"ב} יו"ד איהו קול דממה דקה (מלכים א' יט יב) ודא[516] מדה לכל אברין דאנפין י' לעילא מתתא

[513] ואחד הוא א"א שהוא אל"ף.@CHECK

[514] עי' ליקוטי בסוף ס"י (כה ע"ד): בכל גשם מרובע יש ו' שטחים וי"ב עמודים (שהם) י"ב גבולי אלכסון וח' נקודים בין גבולי האלכסון שהם בנוים כולם על היו"ד שהוא נקודה קו ושטח (ר"ל י' נקודה ו' קו ד' שטח וכן הוא יה"ו של הוי"ה) וזה שהשם כולו בנוי על היו"ד כמ"ש בפ' ויקרא והוא כי חשבונם כ"ו ועם הגשם שכוללם והוא אות הד' שבהוי"ה הם כ"ז כמנין אותיות שבתורה ונגד חושבן השם הוי"ה עם הקוץ כמ"ש בס"י.

[515] "קלא בתרועה" נמחק בנוסח לבינו, ובמקומו לימת "בתקיעה".

[516] ומינון (נוסח לבינו).

למעלה. היא מידה לכל ספירה וספירה מעשר הספירות. ובה עולה כל ספירה, לעשרת אלפים ריבי@ @ריבואות. ו שיעורו בכל ספירה וספירה, שישה אלפים ריבי@ @ריבואות. ה׳ הם מהלך בכל ספירה וספירה, חמשת אלפים ריבי@ @ריבואות, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה.	לעילא איהו מדה לכל ספירה וספירה מעשר ספיראן ובה סליקת כל ספירה[517] לעשרת אלפים רבי רבבות ו׳ שעוריה בכל ספירה וספירה ששת אלפים רבי רבבות ה׳ ה׳ אינון מהלך בכל ספירה וספירה חמשת אלפים רבי רבבות מעילא לתתא ומתתא לעילא:

שרטוטין גבהנין מסט׳ כו׳ - עתה מפרש והולך תנועה (@בגבהא) [דגבהא], דהוא שלשלת, שהוא אחוז בין חו״ג, כמו שלשלת שהוא לאחוז ולחבר ב׳ דברים, וכן צורתו, וז״ש **שלשלאה כו׳**: *דא סליק בתקיעה ודא כו׳ כצ״ל. ואמר **לא אריך ולא קצר**, ר״ל שאין ארכו לפי הערך יותר על רחבו ולא רחבו על ארכו. וכן הוא מסט׳ דשכינתא, אלא שבה הוא קצר באורך וברוחב, ודוד הוא הקטן, שג״כ אינו זה יותר על זה, שעמודא דאמצעיתא ושכינתא שניהם הם כלולים מחו״ג ומכריעין, וחסד ועמודא דאמצעיתא ארוכים, וגבורה {קמה ע״ג} ושכינתא קצרים כמדתן, אלא שהן מכריעין כנ״ל: **איהו קול דממה כו׳** - כנ״ל דמסט׳ דחסד אריכין בקלא, וכן הוא בכולם: ***דקה ואינון מדה לכל כו׳** - כצ״ל, ר״ל ד׳ אותיות הוי״ה, וכמו שמפרש והולך **י׳ לעילא כו׳**: ואמר **לכל אברין דאנפין**, ר״ל ד׳ אנפין הנ״ל, שהן ד׳ אותיות הוי״ה. וע״ל (לח ע״ב לח ע״ב) דכל עגולא, כגון אנפין ועיינין ושפה, מדתן ביו״ד. וכל אורכא, כגון חוטמא ואצבעין ובין עין לעין[518], שהוא סוד קו המדה בין האברים. וה׳ הוא שיעור של קו המדה, שהוא ו׳, כמה אמות הוא, שכל ו׳ הוא אמה. וע״ל (קכא ע״ב קמא ע״ב). וזהו סוד קמץ ופתח, ביד כד סתים קמץ שוא״ו של פתח, שהן האצבעין, סתומין בקמץ, הנקודה, שהוא כף היד. וכד אתפתחת נעשה פתח, והוא פשיטו דאצבעאן, פתח, והוא ה׳, בה׳ אצבעאן, שהוא שיעור כמה אצבעין, והן כמה אמות, וזהו יה״ו של השם וכמש״ש: וה׳ אחרונה הוא ג״כ שעורא, אלא שזה על הי׳ כמה יודין בשעורא [(משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ כונן כו׳]. וזהו על הוא״ו, וז״ש **ה׳ ה׳ אינון מהלך כו׳ מעילא לתתא כו׳** ועש״ה, ובתיקון ה׳ (כ ע״ב) ולעיל (קכא ע״ב קמא ע״ב) וזהו סוד קו המדה, וזהו סוד הוי״ה ביד, י״ה כף היד סתום בה׳ אצבעאן, ו״ה פתיחו דאצבעאן בה׳ אצבעאן. י״ה הנסתרות כו׳ ו״הנגלות כו׳[519]. וז״ש (לח ע״ב לז ע״א) **ומדה דקמץ סתום וכד אתפתח קמץ אתפתח בה׳ אצבעאן ברזא דה׳ דבהון האי קו אזיל ה׳ מאה שנין כו׳**, ר״ל בה׳ ספירות, בכל א׳, ו׳ האי נהר אזיל, כמש״ל (צ ע״א צט ע״א) וש״מ, והוא קו המדה, בוצינא דנותן המדה לכל, והן ה׳ פעמים ו׳[520], תורת ה׳ תמימה כו׳ (תהלים יט ח):

Commented [026]: מוד גש?

---

[517] ע׳ בדברי הרב במוחין דצלם (פרק ב) שאמר שם כי הבחי׳ הקטנה שבכל ספי׳ העליונה היא גדולה מכל מה שלמטה ממנה, וכן הוא בדרושי אבי״ע (פרק יד), ואמר שם כי הוא ע״ד שאמרו רז״ל בחגיגה (יג ע״א) רגלי החיות כנגד כולן קרסולי החיות כנגד כולן כו׳ כו׳ (וע׳ בזה במאמרי רשב״י פ׳ קדושים דף כו סע״ד וכן בלק״ת בראשית טז ע״א), וע׳ עוד בשער א״א (פרק ה) אמר שם הרב כי בא״א הוא בסוד אלפים, ובאו״א הם מאות, ובזו״ן הם עשרות ואחדות. וע׳ בשער או״א (ספ״ז כלל ד שם) ובשער פרטי עיבור יניקה ומוחין (סוף פרק ב) וכן בדרושי אבי״ע (סוף פרק ה), כי כל ספי׳ בפנימיות הוא עשר אלפים רבבות, ובאמצעית הוא ו׳ אלפים רבבות, ובחיצוניות הוא אלף רבוא, והוא מתיקונים תיקון ע׳ (קמה רע״ב) (דע״ה ח״ב לח ע״א). [בגימ׳ אחרי כמנפ״ץ שהוא מאות, חוזרים לא׳ שהוא אלף וב׳ הוא ב׳ אלפים וכו׳] עד״ז עד ריבואות וריבוא ריבואות עד אין קץ. והוא עלייתם אשר עד א״ס, כי כל מה שהם מתעלים הנה הם עולים למספר יותר גדול וכמ״ש בתיקונים (תיקון ע דף קמה ע״ב) ובדברי הרב בזה בדרושי אבי״ע (סוף פרק ה), וע׳ עוד שער פרטי עי״מ (סוף פרק ב) ובשער א״א (פרק ה) ובאו״א (פ״ז בסופו אות ד׳) (כללים ח״ב לו ע״א).

[518] מדתן בו׳ (נסוף בלש״ו).

[519] עי׳ תז״ח יג ע״ב: מאן דדחיל לקב״ה שרייא י׳ [במוחיה] (בלביה) ומאן דרחים ליה שרייא ה׳ [בלביה] (במוחיה) ועל אלין תרין אתוון אתמר (דברים כט &) הנסתרות לה׳ אלהינו דמאן דדחיל לקב״ה או רחים ליה סתים איהו מבני נשא והנגלות אינון ו״ה מאן דאתעסק בתורה שרייא ו׳ בפומיה ומאן דעסיק במצוה שרייא ה׳ ברמ״ח איברין דיליה. ועי׳ יהל אור (על זהר ח״ג רנה ע״ב): יו״ד דהויה שהוא נעלם כד״א הנסתרות והנגלות, הרי יש כאן הו״ה, ה׳ דהנסתרות, ו״ה דוהנגלות. ויו״ד נעלם אף מהנסתרות ואיתגלי׳ בפומא דאמה.

[520] ו׳ חרוזים מה׳ תיבות (לש״ו).$

שרטוטים עקמומיים שאינם רשימות בדרך ישרה, אלו הם הרשימות של נחש עקלתון, שרטוטים כדמות שלשלת, כדוגמא זה 〰 (הם מהלך של דגים בים נ"א מהלך שלהם כמו דגים שבים), שהם כדמות תלמידי חכמים שמתרבים בים. והם סוד התרועה 𝅘𝅥𝅯 ושלשלת. וכך מהלך הדגים, כדוגמת התרועה. והם דרגָה למטה, שלשלת היא למעלה, כדוגמת הקדושה. כך הם הרשימות מצד הטומאה. שכך@ העמידו@ בעלי המשנה, "זה לעומת זה עשה האלהים". השרטוטים הם כדמות לולב, שנאמר בו (סוכה כט ע"ב) נפרצו עליו פסול, כך שרטוטים שיש בהם פירוד ופריצה, זה מורה בגלגולו קודם שבא לעולם, שהיה מקצץ בנטיעות ועושה פירוד בעץ החיים, במקום שנגזרה נשמתו. ובמה ניכר, אלא בשרטוטים שהם ארוכים, כדוגמא זה ⌐ (נ"א ⌐) אין בהם הפסק, שלמים הם. אדם זה, לא הכחיש את צורתו, ולא עשה פירוד בעץ החיים.	שרטוטין עקימין דלאו אינון רשימין בארח מישור אינון רשימין [קכד ע"ב] דנחש עקלתון דשרטוטין כשלשלאה כגוונא דא 〰 (אינון מהלך דנונין דימא)[521] (נ"א מהלך דלהון כנונין בימא)[522] דאינון כגוונא דתלמידי חכמים דמתרבין בימא ואינון רזא דתרועה 𝅘𝅥𝅯 ושלשל"ת והכי מהלך דנוניא כגוונא דתרועה ואינון דרג"א לתתא שלשלת לעילא כגוונא דקדושה הכי אינון רשימין מסטרא דמסאבו דהכי אוקמוהו מארי מתניתין זה לעומת זה עשה האלהי"ם (קהלת ז יד)[523] שרטוטין אינון כגוונא דלולב דאתמר ביה נפרצו עליו פסול הכי שרטוטין דאית בהו פרידו ופריצו דא אחזי בגלגולא דיליה קדם דאתיא לעלמא דהוה מקצ"ץ בנטיעות[524] ועביד פרודא באילנא דחיי באתר דאתגזרת נשמתיה ובמאי אשתמודע אלא שרטוטין[525] דאינון אריכין כגוונא דא ⌐ (נ"א ⌐) לית[526] בהו פסק שלמין[527] אינון האי בר נש לא אכחיש דיוקניה ולא עבד פרודא באילנא דחיי:

דשרטוטין כשלשלאה כו' - ר"ל, דשרטוטין כשלשלת בצורה שמפרש והולך, הן ג"כ בסט' דקדושה, שהוא תרועה, שלשלת כנ"ל. וכמו שמפרש והולך, דכמו שהנחש התנין אשר בים מס"א, כן הוא בקדושה, כמש"ל ריש תיקון כ"א (מב ע"א) ובר"מ פ' תצא (רעט ע"א)[528] **לויתן התנין הגדול משה רבינו ע"ה והן תנינא דמתני' דמתרבין בימ' דאוריית' כו'**, ע"ש. וז"ש **אינון מהלך כו'**, ואינון רזא דתרועה ושלשלת ושרטוטין גבהנין, הן ביעקב מלבר, ושלשלת הוא במשה התנין הגדול מלגאו[529]. ושם נונין בימא דאורייתא כמש"ל ריש תיקון כ"א (מב ע"א) [צייר בציורין]. ואמר **ואינון דרגא לתתא שלשלת לעילא**, ר"ל ב' ציורין הנ"ל, כגוונא דא WW WW, שהן דרגא ושלשלת, שצורתן אחת ושלשלת אזיל בקו האמצעי ובעמודא דאמצעיתא וצדיק, כמש"ש (רעט ע"א)[530] **מאן ניהו לויתן א"ל האי איהו דדרגיה עמודא דאמצעיתא וצדיק דאתמר ביה גוף וברית כו'**, והוא שלשלת בעמודא דאמצעיתא ודרגא בצדיק, ועמודא דאמצעיתא פתוח למעלה וצדיק למטה, וזהו בסט' דקדושה. ואמר *כגוונא דקדושה הכי אינון רשימין מסט' כו' עשה האלהים ובמאי אשתמודע אלא שרטוטין

[027] Commented: מק ור? מוסד?

[028] Commented: מדו גש?

[029] Commented: לא נ"ל שה תמונות טובות

---

521 לפ"ל.

522 תוספת של לפ"ז.

523 **ובמאי אשתמודע אלא (נוסף בנוסח רבינו).**

524 עי' לעיל קלה ע"ב: כל מאן דנטיל מלכות בלא תשע ספירן איהו מקצץ בנטיען וכל מאן דנטיל תשע ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר.

525 "ובמאי אשתמודע אלא שרטוטין" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "ושרטוטין".

526 " ⌐ (נ"א ⌐) לית" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "⌐ לליט".

527 ושלימין (נוסח רבינו).

528 עי' מלואים אות (פ).

529 עי' לעיל כט ע"ב.

530 עי' מלואים אות (פ).

אינון כגוונא דלולב כו' דאתגזרת נשמתיה ושרטוטין דאינון {קמה ע"ד} אריכין כג"ד דלית בהון פסק ושלימין אינון כו' פגם שריא מום כפום מום דסיהרא פריץ איהו מצח אשה זונה פריצו שריא כו', כצ"ל. ור"ל כיון דבסט' דקדושה הוא ג"כ שלשלת. ואמר **במאי אשתמודע** אלא אם לית (@ביה) פסק בין הקוין דשלשלת והקוין שלימין ג"כ בעצמן, וז"ש **דלית בהו פסק ושלימין כו'**:

ואם יש באדם פסק@הפסק כדוגמא זה (נ"א [illegible]), זה אדם שהכחיש דמותו ועשה פגם ומום, ובאותו הפגם שורה מום, כפי@ מום של הלבנה, פרוץ, הוא@ "מצח אשה זונה" שורה בו פריצות במצחו, מאותו המקום הוא פגום, וצריך האדם לכסות את מצחו, שלא יתגלה ערוותו לאדון הדין. ואם חזר בתשובה, יהיה הפגם שלו יורד למטה, לקב בה העונש. ואם הוא לא חוזר בתשובה, [הפגם] עולה למעלה, כדי לתבוע את דינו בעולם הבא.	ואם אית בהו פסק כגוונא דא [illegible] (נ"א [illegible]) האי בר נש אכחיש דיוקניה ועבד פגם ומום ובההוא פגם שריא מום כפום מום דסיהרא פריץ איהו מצח אשה זונה[531] (ירמיה ג ג) שריא ביה פריצו במצחו מההוא אתר איהו פגים וצריך לכסאה מצחו דלא יתגלי עריתיה למאריה דדינא ואם חזר בתיובתא יהא פגימו דיליה נחית לתתא לקבל בה ענשא ואם לאו איהו חוזר בתיובתא מסתלקת לעילא לתבעא ליה דינא בעלמא דאתי:

Commented [030]: הפי הציור בהערה 47 קשה הציור פה.

Commented [031]: נוס ח ארמסטרדם

ואם חזר כו' - דזהו סוד צדיק ורע לו (ברכות ז ע"א) כמ"ש למעלה:

ובאותו המקום שפגם, עליו נאמר "מעם מזבחי תקחנו למות", ולא לשווא אמרו הקדמונים (ברכות יא ע"א) במקום שאמרו להאריך, אין רשות לקצר. לקצר, אין רשות להאריך, [כדי] שלא יפגום בדמות ויעשה פרצה בדמות של מעלה, בתורה שלמעלה.	בההוא אתר דפגים עליה אתמר (שמות כא יד) מעם מזבחי תקחנו למות ולא למגנא אמרו קדמאין במקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך דלא אכחיש דיוקניה ויעבד פריצו בדיוקנא דלעילא באורייתא דלעילא:

מעם מזבחי כו' - ר"ל, ממקום שפגם, דהוא מזבח, דלכן בו הקרבנות, לתקן האי פגימו, וע' סוף ח"א (רנח ע"א)[532] בארוכה: **במקום שאמרו להאריך כו'** - דהוא מגוונא[533] דאריך ושרטוטין אריכין, אלא דנפסק באמצע ונעשו קצרים. וז"ש במתניתין שם (ברכות יא ע"א) **לחתום כו',** דלא יהא פסק בין קו לקו, וכן בהפוכא שלא להיות מחוברין במקום שצריך להיות פרודין. וע"ל תיקון נ"ו (קג ע"ב) דבס"א (@אינון) [אינן] כסדרן ומהופכין וכן הוא בשרטוטין עצמן, שאינו רשאי לקצר כו', כמש"ל (קכז ע"א קמה ע"ב&קנ ע"א (PERL)), ולהאריך ולקצר הם חו"ג, ולחתום ושלא לחתום הם ת"ת ומלכות כגוונא דחו"ג, דלחתום ושלא לחתום הם כגוונא דלהאריך ולקצר, כמ"ש בירושלמי שם (פ"א ה"ה)[534] מטבע קצר פותח ואינו חותם מטבע ארוך פותח וחותם כו', אלא דארוכה הוא ארוך יותר, כמו תעניות ושל ר"ה. והן כגוונא דשרטוטין ושעור קומה הנ"ל, וכנ"ל. ומ"מ אף דאמר שרטוטין עקימין בגוונא חד, הן בב' גוונין כגוונא דסט' דקדושה, כמ"ש נחש בריח ונחש עקלתון. והרג את התנין כו' (ב"ב עד ע"ב)[535], וע"ל (קכג ע"ב קמד ע"ב) **ואלין ארבע גוונין בישין כו' וכלהו כלילין בלילית כו',** והיא גוונא ד', כמש"ש. ואמר שם **והכי שכינתא כו'**:

---

[531] פרילו (נוסף בנוסח לבינו).

[532] עי' מלואים אות (פא).

[533] *##נדצ"ל מטבע

[534] ז"ל: א"ר מנא טופס ברכות כך הוא. א"ר יודן מטבע קצר פותח בהן בברוך ואינו חותם בהן בברוך מטבע ארוך פותח בהן בברוך וחותם בברוך.

[535] ז"ל: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, זכר ונקבה בראם, אף לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון, זכר ונקבה בראם, ואלמלי נזקקין זה לזה, מחריבין כל העולם כולו, מה עשה הקדוש ברוך הוא. סירס את הזכר, והרג הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר: והרג את התנין אשר בים.

מי שרשם וצייר את אלה השרטוטים הוא אמון מופלא ומכוסה. ומי שמסתכל בתחתיות המשכן, נודע@ באותם רישומים וציורים, שנאמר בהם "רקמתי בתחתיות ארץ". הציור של ארבעת השרטוטים האלו הם: אריה, שור, נשר, אדם. בכולם ארבע רישומים, זהו שנאמר "ופני אריה אל הימין לארבעתם", וזה מיכאל, שר החסד, בימין. "ופני שור מהשמאל לארבעתם", זהו גבריאל, שר הגבורה. "ופני נשר לארבעתם", זהו נוריאל (נ"א אוריאל), שר השלום, עמוד האמצעי. "ודמות פניהם פני אדם", רפאל, שר השכינה, ששם הוא פאר, שנאמר בו "פארך חבוש עליך".	מאן דרשים וצייר אלין שרטוטין איהו אמון מופלא ומכוסה[536] מאן דיסתכל בשפולי משכנא אשתמודע באלין רשימין וציורין דאתמר בהון (תהלים קלט טו) רקמתי בתחתיות ארץ ציורא {קמו ע"א} דארבע שרטוטין אלין אינון אריה שור נשר אדם בכלהון ארבע רשימין הה"ד ופני אריה אל הימין לארבעתם (יחזקאל א י) ודא מיכא"ל שר החסד לימינא ופני השור מהשמאל לארבעתן דא גבריא"ל שר הגבורה ופני נשר לארבעתן דא נוריא"ל (נ"א אוריא"ל) שר שלום[537] עמודא דאמצעיתא (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם רפא"ל שר שכינתא דתמן פאר דאתמר בה פארך חבוש עליך (יחזקאל כד יז):

מאן דרשים כו' אמון כו' - דביה לית גוון כלל כנ"ל (קמה ע"ב ד"ה וז"ש אות ברית), והוא האומן, דלכן נקרא אמון כו', כנ"ל (קיט ע"א קלז ע"ב) וע"ל (קלב ע"א קנה ע"ב) **אשכחנא במתני' כו' דאדם דבריאה כו' ועביד שרטוטין כו' א"ל מאן אדם דבריאה כו'.** ואמר שם, **כל שרטוטין וציורין ועובדין אינון אתחזיין בשכינתא תתאה דאיהי דמות אדם ועלה אתמר וביד הנביאים אדמה (הושע יב יא) כלא אתחזי בה לתתא ולית ב"נ יכיל כו',** וז"ש **מאן דיסתכל בשפולי משכנא אשתמודע כו',** שהיא נק' קרקע המשכן[538], והוא עור האדם, דתמן כל השרטוטין, והיא משכא דאדם, כמש"ל (קלח ע"א קסד ע"ב) **עור איהו לבושא דאדם כו' אם זכה כתנות כו',** ושם (עמוד ב' קסה ע"א) **משכא איהו דמות אדם מלכות כל דיוקנין אתחזיין בה כו'.** וז"ש **רקמתי בתחתיות ארץ,** שהיא נקראת כן כנ"ל, והיא כתר מלכות, תחלתו[539] בסופו, כמש"ל (יג ע"א יט ע"א). ולכן אמון מופלא, רקים וצייר בתחתיות ארץ, וכתר לית ביה גוון כלל, דוגמת חומר הראשון[540], ומיניה באין ציור כל הגוונין. ומלכות בה כל [ה@]גוונין, וכלילא מהכל[541], ואמר רשימין וציורין, רשימין הן ד' רשימין שכתב למעלה (עמוד א' קמה ע"א) **ואינון ד' רשימין דשרטוטין {קמו ע"א} דאינון עומק רום כו',** וציורין הן השרטוטין עצמן בצורתם, אם אריכין או רחבין או גבהנין או זעירין, שהן ג"כ ד', והן ג"כ במצחא, ובכ"מ שהן, כגון בידין: וז"ש **וציורא דארבע שרטוטין אלין אינון כו'** - (@שאריכו) [שארי כו'@] הוא אריה, וכן בכולם בחיה מיוחדת, כנ"ל (קכא ע"א קמא ע"א) ובכולן הן הד' רשימין הנ"ל, שהן הוי"ה שלימה, וכמש"ל (קכא ע"א קמא ע"א) **לא אית תיקונא מאלין ארבע דלית תמן הוי"ה ואריה דא ראיה ואתמר ביה ופני אריה אל הימין לארבעתם בכל אתר ארבעתם דא הוי"ה ארבע אתוון דיליה כו'**: וז"ש **בכלהו ארבע רשימין** - ר"ל בכ"א יש ארבע רשימין הנ"ל וז"ש הה"ד כו' לארבעתם: ***שר עמודא דאמצעיתא -**

---

[536] עי' לעיל הערות 25, 26, ו-29.

[537] נמחק בנוסח רבינו.

[538] עי' עוד זהר ח"ב רסו ע"ב.

[539] נדצ"ל נעוץ תחילתו, כלשון הס"י (פ"א מ"ז) עשר ספירות בלימה, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, כשלהבת קשורה בגחלת, שאדון יחיד ואין לו שני, ולפני אחד מה אתה סופר.
ועי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ל ע"ג ולכן, וז"ל, כל כתר שבעולם התחתון הוא מלכות של העולם העליון בסוד כתר מלכות, וכמש"כ בס"י [כאן], עכ"ל.

[540] עי' ע"ח (טנת"א ה): מעכירת המים יצא חומר הראשון הנקרא תהו כמ"ש בס"י שלש מים מרוח חקק וחצב בהן כ"ב אותיות מן תהו ובהו ורפש וטיט.
ועי' ע"ח (קיצור אבי"ע י, והוא מבו"ש ש"ו ח"ב פ"י): עולם הגלגלים הוא י' גלגלים הנקראים שמים וד' יסודות הנק' ארץ ויש לשניהם חומר וצורה ר"ל גוף ונפש והחומר של שניהם הוא פשוט ואינו מורכב מכולם יחד אלא חומר כל יסוד או גלגל הוא פשוט לבדו וב' חומרים הנז' נק' חומר ראשון ונק' היולי להיותו פשוט וחומר הארץ נק' תהו כי אין ניכר בו ציור מה עניינו עד שיורכב וכו'.

[541] עי' שער מיעוט הירח פרק א' אתנטילת מכולהו, ומקורו לעיל סא ע"ב.

תיקו״ז חלק ה

כצ״ל, כמ״ש בפנים[542], והן ג׳ הויו״ת[543], זה ספר, ופני אדם דכליל כולא, ד׳. שד׳ דיליה נעשה עשר, והן ד׳ רשימין דיליה, שהן עשר, שמא מפרש[544] כמש״ש, וכמש״ל (קכ ע״א קלז ע״ב). והענין, כי כל א׳ מג׳ אותיות הראשונות דהוי״ה דיליה, כלול כל א׳ מג׳, שהן ג׳ חיות הראשונות, וכמש״ל דשרטוטין בעגולא כלילי(@א)[ין] אינון ג׳ ציורין דשרטוטין, והן ט׳, וה׳ אחרונה כלולה מכולם, דבה נעשין א׳, הרי עשרה: **דתמן פאר,** ר״ל בתיבת חיה דיליה: **ואמר דאתמר פארך כו׳** - דהוא משכא דתפילין, שמלתו לעורו (שמות כב כו), והוא חיה דאדם (הגהה. וכן לקמן (קלד ע״ב קסא ע״א) בהגהה א׳, **זה ספר כו׳ בארבע גווני דנהרין בהון ד׳ חיוון כו׳ אנפין אוכמין במצוה דאיהי תש״י ותפלין במשכא אוכמא אינון שונאי בצע**) כמש״ל (קלח ע״ב קסה ע״א) **משכא איהו דמות כו׳,** דפאר הוא עור הבתים, וראו כי שם ה׳ כו׳ (דברים כח י), שהוא השי״ן, כמ״ש (ברכות ו ע״א) וראו כו׳ זה כו׳[545]. ואמרו (שבת כח ע״ב)[546] אלא לעורן, והאמר אביי שי״ן כו׳. ותפילין הוא דמות אדם וצלמו, כמ״ש בפרשת בראשית (יג ע״ב)[547] ולמעלה (פו ע״ב צד ע״א) **ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו הכא פקודא דתפילין ת״ח כל מאן דאנח תפילין כו׳ הבו יקר לדיוקנא דמלכא דאיהו מאן דאנח תפילין דעליה אתמר ויברא כו׳,** ועי׳ בז״ח (כז ע״ג)[548] **ודא מלכות וחיה דרכיב עלה רפאל כו׳,** ע״ש:

מי שאין נראים בו שרטוטים, אין לו דמות כלל למעלה. זכותו ירדה למטה, ועליו נאמר "ימחו מספר חיים", אלא אם כן שב בתשובה. שזה נמצא שאין לו במה שיביא בגלגול. ומי שהשרטוטים שלו רוכבים כדוגמת זו // (נ״א ⟩), זה מראה שהוא בא בגלגול אחד. ואם שני שרטוטים מורכבים כדוגמא זה ⟩= (נ״א ן ⟩), מורה על שני גלגולים. ואם שלשה שרטוטים מורכבים במצחו, הרי זה השלים "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר". ואם אין לו שרטוטים במצחו, אבל יש שרטוטים בזוויות@ עיניו, זה מראה על "על ארבעה לא אשיבנו". השרטוטים הם באותיות, שהן יהו״ה, ציורים בנקודות שהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א. והציורים הם בעיניים, באוזניים, בפנים, בנקבים של האף,

מאן דלא אתחזיין שרטוטין ביה ליה דיוקנא כלל לעילא זכותיה נחית לתתא עליה אתמר (תהלים פט כט) ימחו מספר חיים אלא אם תב בתיובתא דדא אשתכח דלית ליה במה דייתי בגלגולא[549] מאן דשרטוטין דיליה רכיבין כגוונא דא // (נ״א ⟩) דא אחזי דקא אתיא בגלגולא חדא ואם תרין שרטוטין מורכבין כגוונא דא ⟩= (נ״א ן ⟩) אחזי תרין גלגולין ואם תלת שרטוטין במצחיה מורכבין הא אשלים (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל א״ל פעמים שלש עם גבר ואם לית ליה שרטוטין במצחיה ואית שרטוטין על[550] קריצין דעיינין דא אחזי על (עמוס א ג) ארבעה לא אשיבנו[551] שרטוטין אינון באתוון דאינון יהו״ה ציורין בנקודין דאינון יו״ד ה״י וא״ו ה״י וציורין אינון

---

[542] ולא כדרך אמת.

[543] עי׳ מלואים אות (ו).

[544] עי׳ זהר ח״ג כט ע״ב ששם מ״ה היא שם המפורש.

[545] ז״ל: ומנין שהתפילין עוז הם לישראל, דכתיב: וראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך ויראו ממך, ותניא, רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש.

[546] תני רב יוסף לא הוכשרו במלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין תפילין בהדיא כתיב בהו למען תהיה תורת ה׳ בפיך מן המותר בפיך אלא לעורן והאמר אביי שין של תפילין הלכה למשה מסיני אלא לכורכן בשערן ולתופרן בגידן וכו׳.

[547] עי׳ מלואים אות (פב).

[548] ז״ל: פומא ודאי סיומא דאדם ודא מלכות וחיה דרכיב בה הוא רפאל איהו אפר איהו עפר דבי מקדשא דאתנטיל מניה אדם ובהפוכא אפר איהו פאר ודא איהו פארך חבוש עליך:
תרגום: הפה ודאי הוא סיומו של האדם, והוא מלכות, והחיה רוכבת בה, הוא רפא״ל, והוא אפ״ר, הוא עפר בית המקדש שאדם נילקח ממנו, ובהיפוך הוא פא״ר, וזהו פארך חבוש עליך.

[549] דלא משתכח לית ליה במה לייתי בגלגולא (נמחק ברכינו ומופיע לקמן).

[550] "במצחיה ואית שרטוטין על" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתת "במצחא ועל".

[551] דלא משתכח לית ליה במה לייתי בגלגולא (נוסף בנוסח רבינו).

בפה. הקמץ, הוא שרטוט וציור, שרטוט למעלה ונקודה למטה, זה מורה על הגלגול הראשון שירד למטה.	בעיינין באודנין באנפין בנוקבין דחוטמא בפומא קמ״ץ שרטוט וציור שרטוט לעילא ונקודה לתתא דא אחזי {קמו ע״ב} על גלגולא קדמאה דקא נחית לתתא:

***מאן דלא אתחזיין כו׳ מאן דשרטוטין דיליה רכיבין כו׳ ל״ל שרטוטין במצחא ועל קריצין דעיינין דא אחזי על ארבעה לא אשיבנו** ואח״כ **דדא אשתכח דל״ל במה דייתי בגלגולא** ואח״כ **שרטוטין אינון באתוון כו׳** - כצ״ל, ור״ל אם שרטוטין פשוטין, עדיין לא בא בגלגול כלל, והוא אדם, ועמש״ל בתיקון ל״ב (פה ע״א) ואם מורכבין באחד, ר״ל שקו אחד באורך וא׳ ברוחב, מורכבין זה על זה, מורה על גלגולא בגלגול הראשון דמרכיבין נשמת(@י׳)[א] בנשמתא אחרא, כמ״ש בפרשת פנחס (ריז ע״ב)[552] וברי״מ שם, עש״ב (ריח ע״א)[553] **מתלא לאילן דלא עביד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה דעביד פירין ואתכליל דא בדא ועביד פרי כו׳.** ותרין מורכבין על א׳ הוא ב׳ באורך שכולם מורכבין על הרוחב דרוחב השרטוט פשוט הוא בלא גלגולא והאורך המורכבין לפי הגלגולא וכמ״ש למטה, **קמץ שרטוט כו׳ דא אחזי כו׳ ודא פתח ולא אית ליה הרכבה בגלגול (@דל״ל) [כלל] כו׳ דרך בין שתי כו׳ בתרין גלגולין כו׳ וכד אתי כו׳.** והנה תלת מורכבין, אע״ג דלרשיעא ל״ל תקנתא, כמש״ל תיקון ל״ב (פה ע״א), מ״מ לצדיקיא מגלגל ליה עד כמה פעמים. ויש שא״צ לגלגל עוד שנשלם כאן, אבל אם ל״ל שרטוטין (כלל לא במצחא ולא בקריצין דאינון חד עם מצחא, כמ״ש בלקוטים (עי׳ לעיל קמג ע״א ד״ה תלתין ותרין) דאינון ל״ב נתיבות דשרטוטין שכתב למעלה קכב ע״ב (קמג ע״א$) דדא מורה) במצחא ואית לי׳ על קריצין {קמו ע״ב} מורה שהוא רשע, ועל ארבעה לא אשיבנו, ור״ל מורכבין בשלשה קריצין, דכיון דל״ל במצחא, מורה ג״כ דל״ל תקנתא. משא״כ אם יש לו במצחא, מורה דהוא אשלים גלגולא דיליה: וז״ש **הא אשלים כו׳** - אבל אם ל״ל גם על קריצין, זהו מורה על, ימחו מספר, דשרטוטין הן (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם, כנ״ל: ואמר **זכותיה נחית לתתא** - כמ״ש (דברים ז י) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, וזהו ימחו כו׳ (תהלים סט כט), והוא רשע וטוב לו. וע״ל תיקון מ״ה (צג ע״א). ואמר **דדא אשתכח דל״ל כו׳**, ר״ל דל״ל שורש כלל בנשמתא למעלה דייתי בגלגולא, וכל זכות שעשה נותנין לו הכל בעוה״ז, ולא נשאר לו, לא שורש ולא ענף, ולכן ל״ל שרטוטין כלל, דמורה על הנשמות דיליה, חד נשמתא חדא, ב׳ שנים, ג׳ שלשה, עד ארבעה, דבכל גלגולא מרכיבין בנשמתא אחרא ונעשה הענף מורכב משנים. וחזא דלא אצלח, מרכיבין ליה עוד בענפא אחרא ונעשה מורכב משלשה. משא״כ זה, דל״ל נשמתא כלל, וכשנתנו אותו בגוף הזה, הורידו כל זכיותיה מלעילא, הכל בגוף זה, עד שיאכל כל זכותא, ולא נשאר לו למעלה כלל. והוא מאותן שנאמר עליהן (ברכות לג ע״א) אבל עקרב פוסק וכמש״ל בריש תיקון כ״א (מב ע״א) ונפסקה נשמתו, שנאמר (סנהדרין צ ע״ב) הכרת תכרת הנפש ההיא. יכול אפילו עשה תשובה, ת״ל כו׳[554]. וז״ש **אלא אם תב בתיובתא,** וכמוהו לא הי׳ אשר שב כו׳ (מלכים ב׳ כג כה)[555]: **שרטוטין אינון באתוון** - ר״ל, ד׳ שרטוטין רשימין, דשרטוטין באתוון דאותיות התורה, בנויות מקוין, דאינון שרטוטין. אבל נקודין הן ציורין כנ״ל, דאות י׳ איהו ציורא דענפין ועיינין כו׳: ואמר **דאינון הוי״ה** - שהן ד׳ שרטוטין, ד׳ אותיות הוי״ה, וכמש״ל תיקון כ״ח (יז ע״א) וש״מ, דאותיות הוא בהוי״ה פשוטה,

---

[552] ז״ל: מתלא לרוח [דההוא] דמית בלא בנין כגוונא דא עבד קב״ה לאדם כד תריך ליה [מההוא] (מהאי) עלמא ואייתי ליה להאי עלמא והא אתמר לעיל.
תרגום: $

[553] תרגום: $.

[554] ז״ל: ונכרתה, בעולם הזה, הכרת, לעולם הבא. הכרת תכרת, דברה תורה כלשון בני אדם. בין רבי ישמעאל ובין רבי עקיבא עונה בה מאי עבדי ביה. לכדתניא: יכול אפילו עשה תשובה, תלמוד לומר עונה בה לא אמרתי אלא בזמן שעונה בה.

[555] ז״ל: וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב אל יהו״ה בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו ככל תורת משה ואחריו לא קם כמהו, ע״כ. ועי׳ עמק המלך (שט״ז פ״מ): זהו סוד בן ענף רשע, שהיה מקודם רשע בבריאה הראשונה, ועם המליצה הזאת ליודעה יונעם לנפשו מאד, ״כתוב הדר הוא״ האמור ביאשיהו המלך, ״וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב אל ה׳ בכל לבבו״, ואנחנו לא נדע מה פשעו ומה חטאתו שהזקיקוהו לתשובה זו. אלא שהיה צדיק בן רשע הוא גלגול המלך אחז, שאמר לו ישעיהו (ז יג) ״שמעו נא בית דוד״, מדקאמר ״נא״, שפירושו עתה, שמע מינה שהוא עתיד לשמוע לאחר זמן וכו׳.

תיקו״ז חלק ה

ונקודין בהוי״ה מליאה, והן עשר אותיות דיליה [וא׳ נעלם[556]], וכ״ב אתוון בהוי״ה פשוטה, דה״א אחרונה הוא א׳ כוללת כולם[557]. וז״ש **ציורין בנקודין דאינון כו׳** - והן ג׳ יודין ב(@ג)׳ אתוון שהן ג׳ גלגולים דאינון מורכבים בנקודין בשלשה נקודות, והראשונה בלא גלגול הוא ו׳, פתח, והוא וא״ו דשם, שאין שם יו״ד, וכל הג׳ יודין נרכבין בו, והוא עיקר האדם בעמודא דאמצעיתא, ועליו נרכבין הכל. ואמר **וציורין אינון בעייניך כו׳** - דכלם הם צור(@ו)ת יודי״ן, והן תשע נקודין, בעיינין תרין כו׳ (הגהה. והראש ג״כ בעיגול, נקודה נעלמת דכליל כולא). ופומא, אע״ג שבעגולא הוא צורת י׳, מ״מ הוא צורת וא״ו, והוא פתח. והוא אדם כמ״ש בז״ח (כז ע״ג)[558] **פומא ודאי כו׳,** והוא אדם דלא אתי בגלגולא, כמש״ל בתיקון ל״ב (פה ע״א). ואמר כ״ז כאן, לפרש המורכבין בנקודות וכל הנקודין, כמו שמפרש והולך **קמץ שרטוט כו׳,** וציורין הן ד׳ של ד׳ חיות כנ״ל, והן בשם הזה, כנ״ל וא״ו הוא אדם, ציור הראשון והוא אלף שבתוכן[559]. וג׳ יודין, ג׳ חיות, שהן ג׳ הויות. שג׳ יודין מורין על ג׳ הויות כמש״ל בתיקון ס״ט (קכז ע״ב) וש״מ. ואלף שבתוכו מורה על שמא מפרש[560], אדם, וכולא כלילין בשם הזה דס״ג: **קמץ שרטוט וציור כו׳** - דנשמה ראשונה רכיב על השניה, כמו הרכבה דאילן כנ״ל, וכמש״ל (קה ע״א קיח ע״א) **תחת הבל ודאי דהבל רכיב עליה ואתעביד שת הרכבה ליה.** ונשמה הראשונה הוא פתח, ו׳, כנ״ל, וכמש״ל **ודא פתח ולא אית לי׳ הרכבה כו׳,** וכל הנשמות הנוספות בגלגול, הן הכל יודין, והן ד׳ נקודות הראשונות, כמו שמפרש והולך, פתח בראשונה, וקמץ בגלגול[561], וא״ו ביו״ד. ובגלגול השני אותו יו״ד ביו״ד אחר, והוא צירי. ואח״כ בשלישי (הראשון)[562] והוא סגול. ואמר שרטוט וציור, דהראשונה אינה נחשבת לציור דחשיב למעלה (קכ ע״א קמ ע״ב) ג׳ הויות, י״ב אנפין ואדם כללא דכולהו, {קמו ע״ג} ולכן הוא וא״ו כנ״ל. וזהו זה ספר, י״ב[563], וכלהו תולדות אדם, גלגולא דיליה, שהן תולדות, כמ״ש (שמות כ ה) פוקד עון כו׳, כמ״ש בפ׳ יתרו (צא ע״א)[564]. ונקרא הניצוץ חיה, י״ב אנפין דחיוון, והיא מחיה את הקו דהוה מית[565]. וידוע שהנקודין חיות (האותיות)@, וכן הכוכבים ברקיע, (@וכן) החיות שתחת הרקיע, וכמש״ל בהקדמה (א ע״ב). וז״ש **ניצוץ כו׳ רקיע כו׳** ואמר **ובה סומך כו׳**, דנופלים הן גלגולין קדמאין דנפלו ומיתו ולא אצלחו, וסומך הוא סמ״ך, שהוא הניצוץ:

הניצוץ הוא חיה שמתחת לרקיע, וזהו שנאמר "ודמות על ראשי החיה רקיע". "רקיע" ודאי על ראש החיה, והוא קמ״ץ, הניצוץ הוא חיה. הרקיע למעלה ממנו. הניצוץ הוא י׳, שעולה באות ו׳, שהיא הרקיע. שש פעמים עשר ונעשה ששים, ובה "סומך ה׳ לכל הנופלים". והחיה, היא סמך (י׳ הסומכת) לרקיע. רקיע עם ניצוץ, הוא גלגול. רקיע בלי ניצוץ, הוא גלגל, כמו שבארו (פסחים צד ע״ב), גלגל הוא שחוזר בעולם, שמחזיר לעולם. וזה פתח, ואין בו הרכבה בגלגול, ואין בו חיה שרוכבת	**ניצוץ איהו חיה תחות רקיע** ההי״ד (יחזקאל א כב) ודמות על **ראשי** החיה רקיע רקיע ודאי על **רישא** דחיה **איהו** קמ״ץ **ניצוץ** חיה רקיע לעילא מינה **ניצוץ איהו** י׳ סליק **באת** ו׳ **דאיהו** רקיע שית זמנין עשר **ואתעבידת** ס׳ ובה סומך ה׳ לכל הנופלים (תהלים קמה יד) וחיה **איהו** סמך (נ״א **איהי** י׳ סמוך) לרקיע [קבה ע״א] רקיע עם **ניצוץ איהו** גלגול רקיע בלא[566] **ניצוץ איהו** גלגל כמה **דאוקמוהו**[567] גלגל **הוא** שחוזר בעולם **דאחזיר** לעלמא[568] **ודא** פתח **ולא אית** ליה הרכבה

---

[556] המרובעים מופיעים בדפוס וילנא.$

[557] ולכן נמנה כא׳ ולא כה׳.@

[558] עי׳ לעיל הערה 548.

[559] עי׳ לעיל הערה 385.

[560] עי׳ זהר ח״ג כט ע״ב ששם מ״ה היא שם המפורש.

[561] הראשון (נוסף בלש״ו).

[562] נמחק בלש״ו.

[563] גימ׳ ז״ה.@SCHOTENSTIEN

[564] עי׳ מלואים אות (פג).

[565] $

[566] רקיע בלא (נמחק בנוסח רבינו).

[567] $עיי״ש שזה דברי האומות העולם.

[568] "לאחזיר לעלמא" נמחק בנוסח בבינו, ובמקומו איתא "רקיע איהו ו׳".

עליו. וזהו שרביט הכוכב, שנאמר בו "דָּרַךְ כוכב מיעקב", שהוא עובר בין שתי חיות, שהן צר"י, ונעשה "וייצר". ובהם הוא בא בשני גלגולים, וזהו אדם של יצירה. שהקמ"ץ הוא אדם של בריאה. וכאשר בא בשלושה גלגולים, שהם סגו"ל, נעשה שלשלת משולשת, וזהו אדם של עשיה.	בגלגול ולית ליה חיה דרכיב עלה ודא שרביט הכוכב דאתמר ביה (במדבר כד יז) דרך כוכב מיעקב דרך[569] בין שתי חיות דאינון צר"י ואתעביד וייצר ובהון קא אתיא בתרין גלגולין ודא אדם דיצירה דקמ"ץ איהו אדם דבריאה וכד אתא בתלת גלגולין דאינון סגו"ל אתעביד שלשל"ת משולש בהון ודא אדם דעשיה:

***רקיע עם ניצוץ איהו גלגול ניצוץ איהו גלגל כו' שחוזר בעולם רקיע איהו ו' ודא פתח כו' -** כצ"ל, דגלגל הוא יו"ד, כמש"ל (קג ע"ב קטז ע"א) והוא צור(ו)ת הגלגל שסובב בעגולא, וכלו נק' ע"ש הכוכב, גלגל שבתאי (ו@)גלגל צדק כו'[570], וכל פעולותיו וחיותו הוא בכוכב, והוא הניצוץ, והן קבועין ברקיע שהוא[571] והן למטה ממנו, כמו הקמץ, והן ט' גלגלין כמנין הנקודין, והוא סמ"ך כנ"ל, אתרכיב הוא"ו ונעשה בו אחד, לבד מה שהוא למעלה ממנו. וכמו מצה מצוה[572], וזהו גלגל, חושבן ס"ו, כמש"ש וא"ו הוא רקיע שע"ג, וז"ש **ודא פתח ולא איתי לי' הרכבה כו'**: **דרכיב עליה** - ר"ל, על החיה דהוא ניצוץ: **ודא שרביט כו'** - ר"ל, שנאמר דרך כוכב (במדבר כד יז) הוא ניצוץ, "וקם שבט" הוא שרביט הכוכב, וכן פי' ר' האי גאון, והוא פתח וא"ו: ***מיעקב וקם שבט מישראל וכד עבר בין שתי חיות כו' -** כצ"ל: **אתעביד וייצר** - ר"ל כמש"ל (קיד ע"א קלד ע"ב) וי"י דהוא כ"ו, והוא אדם דיצירה כמש"ש, והן ג' אדם בג' גלגולין כמש"ל סוף תיקון כ"ו (פ ע"א), וייצר הוא צרי, לשון צר כמש"ל בהקדמה (ח ע"ב) בב' יודין דביה, **וא"ו אתרכיב בהון,** והוא צר צורה בתוך צורה אין צייר כאלהינו[573], ור"ל דהציור הוא הנקודות כנ"ל, גלגול ראשון בתוך שני, דעל גלגול הא' אינו צורה בתוך צורה: **משולש בהון** - ר"ל, בג' נקודין ודריש לשון שלשלת, והוא ג"כ בג' קוין:

וכך הוא שרביט הכוכב, כאשר הוא עובר בין שני אופנים, שהם שב"א, נעשה שור"ק דרגָא, והם שלשלת למעלה, בסגו"ל סגולתא. דרגָא שלמטה, בשור"ק, שב"א, צר"י, חול"ם. כאשר עולה בצר"י, נעשה סגולתא. חר"ק שיורדת בצר"י, נעשית סגו"ל. וכאשר נכנס בשב"א, נעשה שר"ק. והכל, נקודה אחת. חל"ם הוא למעלה, בסגולתא. חר"ק הוא למטה, בסגו"ל. שור"ק הוא באמצע, כדוגמת זו וּ. "הן כל אלה יפעל אל, פעמים שלוש עם גבר".	והכי איהו שרביט דככב כד איהו עובר בין שתי אופנים דאינון שב"א אתעביד שור"ק דרג"א ואינון שלשל"ת לעילא בסגו"ל בסגולת"א דרג"א לתתא בשור"ק שב"א צר"י חל"ם כד אסתליק בצר"י אתעביד סגולת"א חר"ק דנחתא בצר"י אתעביד סגו"ל וכד עאל בשב"א אתעביד שר"ק וכלא נקודה חדא חל"ם איהו לעילא בסגולת"א חר"ק איהו לתתא בסגו"ל שור"ק איהו באמצעיתא כגוונא דא וּ הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט).

Commented [032]: נכון כוונת התיקו"ז לטעמים?

והכי איהו שרביט כו' שבא אתעביד שורק דרגא - ר"ל, דבג' ספירות חג"ת, דהן ג' גלגולין, הן בגלגול ב' וג' צירי סגול, דהן ח"ג חג"ת. אבל באופנים דהן נה"י, הן שבא ושורק, דהן זה על גבי[574] זה, מעלה ומטה, וכמש"ל (נ"ד נ"ה) בארוכה. והן במקום השלשלת, דרגא. והן ב' מיני גלגולין, שהן

---

[569] וקס שבט מישראל וכד עבר (נוסח רבינו).

[570] ס"י (פ"ד מ"ז): שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגהכוכב לבנה שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עיניים שתי אזנים שני נקבי האף והפה.

[571] ו' (נוסף בלש"ו).

[572] עי' לעיל סג ע"ב, וזהר ח"א קנז ע"א.

[573] עי' ברכות י ע"א: בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם: מדת בשר ודם, צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה, קרבים ובני מעים. והקדוש ברוך הוא אינו כן, צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה, קרבים ובני מעים. והיינו דאמרה חנה, אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלהינו. מאי אין צור כאלהינו. אין צייר כאלהינו.

[574] פתחתי ראשי תיבות@

תיקו"ז חלק ה

[ה](ב)ו"ק, כמש"ל בריש תיקון ס"ט (קטו ע"ב). וז"ש **ואינון שלשלת לעילא בסגול דרגא לתתא בשורק: שבא צירי חולם כ[ן]ד כו'** - מפרש והולך דהנקודה הג' דאתלבש באלו שנים, שבא צרי, ונעשה סגול שורק, אינו הכל תנועה אחת, דחלם עאל לעילא מצירי ונעשה סגולתא, ולתתא שנעשה סגול הוא חירק, ובשבא באמצע שורק, ר"ל מלאפום, ונעשה שורק בג' נקודות. וז"ש **וכד עאל בשבא שורק אתעביד שרק,** והראשון צ"ל בוא"ו שורק, ובכלם הכל ע"י נקודה חדא, וז"ש **וכולא נקודה חדא חלם כו' הן כל אלה כו'** - והענין כי ג' גלגולין הן, ובכל א' נר"ן, כמש"ל סוף תיקון נ"ו ($) דבכל א' א', היינו בכללות, אבל בפרטות הן ג' פעמין ג', והן ט' {קמו ע"ד} נקודין בג' בחי' (חד כ"א בנקודה א' ח"ל[575]), ב' בחינות כנ"ל, אב"ג אב"ג, קמץ צרי סגול, בחינה (ק"ח[576] הנעלמת בסוד המאור הגדול) א'. בחינה ב' (נקודה א' מאלין ג' חש"ש[577]), ב' נקודות שבא, ג' נקודות שורק. בחינה ג', (נקודה א') [נקודות@] בג' אופנים, חש"ח[578]. וז"ש **הן כל אלה כו'** [מ"מ בכללם הן ח' נקודין] ופתח משלמת להן, והוא הראשונה שלא בגלגול, שבה נכלל הכל, ששם היה הכל ביחד. ואח"כ מרכיבין ענפים ממנה כפי בחינתו, דכל שחב יותר מתפרדין הענפין יותר, ונרגן מפריד כו' (משלי טז כח) (הגהה. וזהו אריכות הגלות ריבוי הענפין), אלא שאלה הם כללות הבחינה. והנה בראשונה פתח, ובגלגול הראשון עדיין ניכר בקמץ, ואח"כ מתבטל, כי מרכיבין ענף הראשון בשני ונעשה ב' נקודות, ולא נזכר השורש כלל. וכל הכלל הזה הוא בכללות הרוח, שהוא נקודות. ויש עוד בטעמים, והן סגולתא לעילא (שלשלת)[579] בחולם, שלשלת בחירק, דהוא בסגול, כנ"ל. דרגא בשורק ג"כ בשלש, אלא דבטעמים הן ג' פעמים ד', זה ספר (בראשית ה א)[580], י"ב אנפין, כמש"ל (קכ ע"א קמ ע"ב, וקכד ע"ב קמה סע"ב) **ציורא דארבע שרטוטין,** בג' חיוון וחיה רביעית אדם דכליל כולא, והן י"ג טעמים[581], והן ג', נר"ן דטעמים בד' גלגולים עם הראשונה, ובנקודין הן שם מלא דס"ג, בעשר אותיות, שהן ט' נקודין וההוא דכליל כולא, והוא א' דוא"ר[582], דהוא אדם דכליל ג' חיוון, דד' אנפין דטעמים, שאלף ההוא מצטרף להטעמים כידוע. והן ט' וי"ג, נגד ט' תיקונין דז"א וי"ג תיקונין דא"א שהן י"ג יודי"ן וט' ווי"ן דברכת כהנים, כידוע[583]. ויש עוד באותיות שבהן נכלל הנקודות והטעמים,

---

575 $

576 $

577 $

578 ר"ת חולם שורק חירק, ועי' לעיל ח ע"א.

579 למחוק@.

580 זה בגימ' י"ב.@SCHOTENSTEIN

581 עי' לעיל הערה 255.

582 עי' (לעיל עו ע"ב): שבשם מ"ה וא"ו הא' באמצע מגיע מאימא.
עי' ע"ח שער ט"ל פרק ה: א' שבתוך הוא"ו [דס"ג] (דמ"ה וס"ג), הוא בחי' אהי"ה, כי א' דמילוי וא"ו דס"ג, הוא עצמו מתלבש באות [א' דמילוי] וא"ו דמילוי מ"ה (שהוא גימטריא אדם), והוא בחי' אהי"ה, אלא שברדתה למטה להתלבש בא' זו דמילוי וא"ו.
שורש הפנימי דז"א הנה הוא בא"א והוא בהמ"ס רישא תליתאה שהוא עיקר הא"א כי הג' רישין הם אפס אי"ן א"א ושורש הפנימי דז"א הוא בא"א שהוא בהמ"ס ושם היה מדרגת ז"א קודם החטא והיינו כי כללות המ"ס הוא השם ס"ג כמ"ש בתיקונים תיקון ע' קמ"א ע"ב והוא"ו דשם ס"ג ור"ל בהא' דמילוי וא"ו שם הוא שורש ז"א ושם היה עלייתו ומדרגתו קודם החטא ור"ל בערב שבת בראשית אחר שעה ה' וכמו שכתבנו לעיל ענף ח' סי' ב' ע"ש ועכ"פ הוא כי שורש העיקרי דז"א הרי הוא בהמ"ס אך זהו רק בהעלם אבל בגילוי הוה התחלתו בהבינה אימא כונן שמים בתבונה כנז' והוא ג"כ בהשם ס"ג שבה בהוא"ו שבו ור"ל בהא' דמילוי וא"ו כי מאותו הא' דס"ג נמשך שם מ"ה שהוא ז"א וכמ"ש בשער רוח הקודש ביחוד שם שדי דף מ"ח ע"ב וכן בדרושי מ"ן ומ"ד דרוש ה' (כללים ח"ב סט ע"ג).
עיקר גילוי המ"ה הוא רק מהטבור ולמטה הגם שאור התיקון העסמ"ב שבו נשאר ולמעלה מהטבור ולמעלה ולמהט הטבור נכלל כל אור בע"ב וס"ג ואינו עולה המ"ה בשם כלל והוא העלם שורש המ"ה הכלול בס"ג בהא' דמילוי וא"ו שבו (דע"ה ח"ב קא ע"ד).
ועי' מלואים אות (לא).

583 עי' שעה"כ תפילין ה' [עי' מש"כ שם באריכות] ותפילת השחר א'.
עי' דברי רבינו בביאורו לספד"צ כ"ה ע"א וז"ל, כ"ב אתוון אתגליפו בגווניהון ר"ל כנגדן כ"ב אותיות שבתורה ט' וי"ג, הן כ"ב תקונין בז"א, וכנגדן כ"ב אותיות התורה שהן בז"א כידוע וכו', וזהו שם של כ"ב בז"א כידוע בת"ת, והן כ"ב תקונים דדיקנא שלו, שהוא בתפארת כנ"ל, והן יוצאין מברכת כהנים כידוע, והן י"ג יודי"ן שם בכל תיבה יו"ד עד וישם י"ג תיבות, ותשעה ווי"ן, וידוע שע"ק נקרא יו"ד וז"א ו', שלכן נגד י"ג תקונין הן יודי"ן, ונגד ט' תקונין דז"א הן ווי"ן, וכן השם כ"ב נחלק לט' וי"ג, עכ"ל.

Commented [033]: פר למ אמר תיכון כו שהוא דף פ ע"א

Commented [034]: נוס ח

תיקו״ז חלק ה

שהן כ״ב אותיות, שהן ג״פ ד׳ ועשר דשמא מפרש דכליל כלא, וטעמים נקודות אותיות הן נר״ן דכללות (לעיל קכה ע״ב), והכל בשם הוי״ה. טעמים ג׳ הויות[584] כנ״ל, ונקודין בשמא מפרש, והאלף משלים לטעמים כנ״ל. ובס״י[585] חשיב לה יו״ד וי״ב, אבל שם הוא באותיות וכמ״ש למטה, ובאותיות הן עשר דרבוע השם, י׳ הראשון דכליל כולא. י״ה בגלגול הראשון דמרכיבין היו״ד בה״א, ובגלגול השני מרכיבין י״ה בוא״ו, והוא יה״ו. ובשלישי יהו״ה. וז״ש ***יי״ה אחזי גלגולא קדמאה יה״ו אחזי גלגולא תניינא יהו״ה אחזי גלגולא תליתאה הרכבה דכלהו תלת (אדני** - [כצ״ל]@) והן כ״ב אותיות, ואלו ג׳ אדני הן לבושין דג׳ הויו״ת, ורבוע דעשר אתוון הן לבושין לעשר אתוון דשמא מפרש[586], ובאלו ג׳ דרבוע בג׳ גלגולין הן ג׳ יודין. וכן בהרכבה דלהון, ג׳ אדני ג״כ ג׳ יודין, והן נגד ג׳ נקודות חולם שורק חירק[587], דהן בג׳ גלגולין, וז״ש **ורזא דא י׳ י׳ כו׳**: ואמר **אמון כו׳**, שהן בכתר, בג׳ נהורין דאתרמיזו בקמ״ץ, אור צח כו׳ (קמט ע״ב), בג״ר והן בג׳ מוחין כמו שמפרש והולך, **דאתרמיזו בהאי שמא יו״ד ה״י וא״ו ה״י חד שריא כו׳** - כי שם זה הוא במוחא דכליל ג׳ מוחין, כמש״ל (קח ע״א קכז ע״א קיט ע״א קלח ע״ב). ואמר **חד שריא כו׳**, דהן ג׳ מוחין, שרש נר״ן, וע״ל (קז ע״ב קכז ע״א) **על אלין תלת {קמז ע״א} טיפין שריין תלת חכמות חד איהו כו׳**, ואמר **רהיטא דסחיר לון כגוונא דא (@**[588]**) [י״ה@] איהי כו׳**, ר״ל הגלגלת, והוא כתר [א׳@] דשם הנ״ל, דכליל ג׳ יודין, אדם דכליל ג׳ חיוון, והוא השורש הראשון, קודם הגלגול בראשונה וכנ״ל:

אראה הגלגול הראשון, יהו״ה. אראה הגלגול השני, יהו״ה (נ״א: וי״ה וי״ה). אראה הגלגול השלישי, יוּ הוּ וּו הוּ (נ״א: התגלה ואראה הגלגול הראשון, יהו״ה, הגלגול השני שלש י׳ י׳ י׳). ההרכבה של כולם שלש, אדנ״י. וסוד זה, י׳ י׳ י׳, חולם, חירק, שורק, שלש יו״דין, אמון מופלא, אמון נסתר, אמון מכוסה, המרומזים בשם זה, יו״ד ה״י וא״ו ה״י.	**אחזי**[588] **גלגולא קדמאה יהו״ה**[589] **אחזי גלגולא תנינא יהו״ה (נ״א וי״ה וי״ה)**[590] **אחזי גלגולא תליתאה יוּ הוּ וּו הוּ (נ״א אתגליא ואחזי גלגולא קדמאה יהו״ה גלגולא תניינא תלת י׳ י׳ י׳)**[591] **הרכבה דכלהו תלת אדנ״י ורזא דא י׳ י׳ י׳ חל״ם חר״ק שור״ק תלת יודי״ן אמון מופלא**[592] **אמון נסתר אמון מכוסה דאתרמיזו בהאי שמא יו״ד ה״י וא״ו ה״י:**
האמון המופלא נודע בכולם, אחד שוכן בנפש הזכרון, השני בנפש המחשבה, והשלישי בנפש המצייר@, והם שלושה מוחין: י׳ י׳ י׳. הריצה	**אמון מופלא דאשתמודע בכלהו חד שריא בנפש הזכרון**[593] **ותניינא בנפש המחשבה ותליתאה בנפש המצוייר**[594] **דאינון {קמז ע״א}**

Commented [035]: שים בפיסקא הבאה

Commented [YL36]: בכל הפיסקא הזאת צ״ע איך לתרגם נראה - אחזי

וכנגד בחינה זו יש את שם הקדש אנקת״ם פסת״ם פספס״ם דיונס״ם. ועי׳ תפילת ר׳ נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת.

584 עי׳ מלואים אות (ו).

585 פ״ג מ״א: שלש אמות אמ״ש, יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתיים. פ״ד מ״א: שבע כפולות בג״ד כפר״ת מתנהגות בשתי לשונות, ב״ב ג״ג ד״ד כ״כ פ״פ ר״ר ת״ת, תבנית רך וקשה, גבור וחלש. פ״ה מ״א: שנים עשרה פשוטות, ה׳ ו׳ ז׳ ח׳ ט׳ י׳ ל׳ נ׳ ס׳ ע׳ צ׳ ק׳ וכו׳.

586 עי׳ שער רפ״ח פרק ב.

587 עי׳ לעיל ח ע״א.

588 י״ה לחזי (נוסח רבינו).

589 יה״ו (נוסח רבינו).

590 נמחק בנוסח רבינו.

591 תליתאה יוּ הוּ וּו הוּ (נ״ל לתגליא ולחזי גלגולא קדמאה יהו״ה גלגולא תניינא תלת י׳ י׳ י׳) (נמחק בנוסח רבינו).

592 עי׳ לעיל קלז סע״ב והערה 25.

593 עי׳ מלואים אות (פד).

594 עי׳ מבו״ש (ש״ה ח״א פ״י): בתלת ימי הקליטה עדיין לא נכנס רק מילוי מ״ה שהוא חיות מהז״א עצמו ואיננו יכול להצטייר עדיין מעצמו לולי עד שיצטרף עמו טפת אודם של הנקבה אמא והיא המציירת כנודע כי ניקוד צירי באימא כנזכר בתיקון ע׳ דף קכ״ח וזהו ג״כ סוד ויצר ה׳ אלהים שהיא הבינה את האדם הוא שם מ״ה דז״א המצטייר ע״י שם ס״ג שהוא באימא.

הסובבת אותם כדוגמא זה ⁘) היא גולגולת התפילין.	תלת מוחין י' י' ריהטא דסחיר לון כגוונא דא ⁘) איהי קרקפתא דתפלין:
השרטוטים כדוגמא זה: יַהֲוָהַ, בהן ה' מלך. הרי כאן השרטוטים של המצח.	שרטוטין כגוונא דא יַהֲוָהַ בהון י"י מלך הא הכא שרטוטין דמצחא:

Commented [037]: לבד וק הציור

ואמר **שרטוטין אינון כגוונא יהו"ה [ה'@] מלך וגו' הא כו'** - ר"ל דאמר למעלה ($) כ"ב דאתוון הן יו"ד דשמא מפרש דביה ג' יודין בג' גלגולין **דאתרמיזו בהאי שמא כו'**, והן עשר דאתלבשו בעשר, והרכבה דלהון אמר שהן ג' אדנ"י, ובהון אתלבשו ג"פ הוי"ה דטעמים, והן ד' שרטוטין, שהן הוי"ה בג' רשימין כנ"ל (קכד ע"ב קמו ע"א). וז"ש **שרטוטין כו' ג' הויות דה' מלך כו'**, שהן בג' חיוון דהן משוררין במרכבה, ובהון סליק אליהו לשמיא[595], והן י"ב אותיות דמנצפ"ך[596], שהן היה הוה ויהיה[597], י"ב בעשר, וכללות כולן ופרטות הכל בג' יודין, בג' אמון, בג' מוחין דג' נר"ן, ובכללות הוא הוי"ה בג' אופנים: הוי"ה פשוטה בג"פ, הוי"ה מליאה, הוי"ה בריבוע, והן נגד ג' חיוון שהן נר"ן. וג"פ אדני הוא נגד חיה הרביעית דכליל לון[598], והוא אלף דשם ס"ג כנ"ל. והוא נגד אותיות, דנפש הוא נגד דגש ורפה, שהוא שתופא דאתוון, דנפשא שתופא (@דגופא)[599], והאותיות נגד הגוף, והוא אדני, דנעשה גוף לשם הוי"ה, כמש"ל בתיקון כ"ב (עו ע"א$PERLעב ע"ב) והוא הראשון שלא בא בגלגול, שהוא חיה דאדם דכליל כולא, ובכל א' ג' יודין, אלא שברבוע הוא ד' יודי"ן, והוא א'[600] דכליל כולא, והן י"ג יודין ביו"ג תיקונין, שא'[601] כליל כלא והן י"ב[602], כמ"ש בא"ר (קלד ע"ב)[603] דמכאן אשתלשלו י"ב תחומין כו': ואמר **הא הכא שרטוטין דמצחא** - ר"ל דכאן סיים תיקון השני[604], שהוא דמצחא. והראשון דשערא סיים למעלה (דף קכד [ע"א@] קמה ע"א) **איהו דרקים גוונין בכל אתר,** ומתחיל שם, **ואיהו דצייר שרטוטין כו'.** וכאן מתחיל תיקון ג', **עיינין כו'.** ולקמן (קכז ע"ב קנ ע"ב) (@תיקון ד'), [וכ"ד@] **אנפין אינון בארבע כו',** ולקמן (קכח ע"ב קנב ע"א) תיקון ה', **חוטמא כו'.** וקכ"ט ע"א (קנב ע"א) תיקון ו', **אודנין כו'.** וקל"א ע"א (קנד ע"ב), תיקון ז', **שפוון כו'.** ושם (דף קלא ע"ב קנד ע"ב) תיקון ח', **שירטוטין דידין אשכחנא כו',** וקל"ג ע"א (קנז ע"ב) תיקון ט', ותיקון י' **בקומה בצואר כו'**:

העיניים, בהם "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל", בצבע לבן, "יראי אלהים", בצבע אדום, "אנשי אמת", בצבע ירוק, "שונאי בצע", בבת עין, שהוא שחור.	עיינין בהון (שמות יח כא) **ואתה תחזה** מכל העם **אנשי חיל** בגוון חוור **יראי אלהי"ם** בגוון סומק **אנשי אמת** בגוון ירוק **שונאי בצע** בבת עין **דאיהי אוכמא:**

עיינין בהון ואתה כו' - דתחזה הוא בעיינין, דבעיינין יש כל הד' גוונין הנ"ל (כמו שמפרש והולך אנשי חיל כו') כידוע. וז"ש **אנשי חיל כו' ודא רזא דשבת כו',** דעקרא הוא על הבת עין, (@דאתאחדא ג' עיינין בג' אנפין) [אתחזייא בג' ענפין]@, דאינון **תרי שבתות כו'.** ועי' בז"ח (פ'

Commented [038]: תקי ון כ"ב?

---

595 עי' מלואים אות (פה).
596 עי' לעיל הערות 20 ו-193.
597 עי' לעיל הערה 306.
598 עי' זהר ח"ג רעד ע"א לענין כליל לון.@
599 עי' לעיל יג ע"ב.
600 $
601 שהראשון?$
602 עי' דברי רבינו ב ע"א שבעיקר הם י"ב, ג' פמעים הוי"ה ויש י"ג הכוללם.
603 ז"ל: ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר דמכאן אשתלשלו י"ב תחומין לעילא י"ב תחומין לתתא י"ב תחומין לי"ב שבטי אבהתא הה"ד (מיכה ז כ) אשר נשבעת לאבותינו.
תרגום: וזה הוא התיקון הקדוש העליון הי"ב, שמכאן נשתלשלו י"ב תחומין למעלה, י"ב תחומים למטה, י"ב תחומים לי"ב שבטי האבות. זהו שנאמר "אשר נשבעת לאבותינו".
604 דת"ג (עי' ספד"צ כג ע"ב). צ"ע שכן לקמן יש י' תיקונים?*###

יתרו כט ע״א)[605] **עיינין אוכמין שפירין על קו היושר איהו מסט׳ דשבת דאיהו בת עין שפירא עלה אתמר שחורה אני ונאוה כו׳**:

וזהו סוד השבת, ש׳, שלושה ענפים, שלשה צבעים של העין. ב״ת של שבת, זה בת העין. ועליהם נאמר ״ושמרו בני ישראל את השבת וכו״, והרי פרשוהו, שהם שני שבתות, האם העליונה בשלש מדרגות, והאם התחתונה בשלש מדרגות. העמוד האמצעי כולל ששה צדדים, שהם ששה מדרגות.	**ודא רזא דשבת ש׳ תלת ענפי תלת גוונין דעינא ב״ת דשבת דא בת עין ועלייהו אתמר ושמרו בני ישראל את השבת וגו׳** (שמות לא טז) **והא אוקמוהו דאינון תרין שבתות אימא עלאה בתלת דרגין ואימא תתאה בתלת דרגין**[606] **עמודא דאמצעיתא כליל שית סטרין דאינון שית דרגין:**

ואמר **והא אוקמוהו כו׳** - ר״ל דכתיב ב׳ פעמים שבת בהאי קרא, שאמרו (שבת קיח ע״ב)[607] אלמלי שמרו ישראל ב׳ שבתות כו׳, והוא ב׳ שבתות, ו׳ ימים בינתיים, דהן ו״ק, ג׳ ימים בתר שבתא, ג׳ ימים מקמי שבתא, והיו זוכים לשבת עילאה, דהוא עלמא דחירו (זהר ח״ב קפו ע״א), ולכן היו מיד נגאלין:

עיניים שמסתכלות בדרך הישר, בלבן, אלו הן עיני האהבה, ובהן השכינה היא ״יפה כלבנה״, שאין בה פגם. שנאמר בה ״הנך יפה רעייתי, הנך יפה, עיניך יונים״.	**עיינין דמסתכלין בארח מישור בחוורו אלין אינון עיינין דרחימו ובהון שכינתא איהי יפה כלבנה** (שיה״ש ו י) **דלית בה פגימו דאתמר ביה הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים** (שם א טו):

עיינין (@דרחימו) [דסתימו] - סוד החסד ואהבת עולם אהבתיך ע״כ משכתיך חסד (ירמיה לא ב): **יפה כלבנה** - לבנה הוא לבן, גוון חוור. הנשקפה כמו שחר (שיה״ש ו י)[608], אוכם בת עין, שממנה הראיה, וזהו {קמז ע״ב} הנשקפה, והכל צופין אליה[609]. ברה כחמה (שם), (@גוון) ירוק, כמש״ל (קמג ע״א ע״ב קסט ע״ב). **איומה כו׳, גוון סומק**, דהיא דחילא, יראי אלהים, וכמ״ש (דניאל ז ז) דחילא ואמתני. אבל בז״ח שם (כז ע״ג)[610] פי׳ איומה כנדגלות ב׳ גוונין, סומק ואוכם, ואפשר שט״ס נפל שם: **דלית בה פגימו** - שזהו יפה דאית גוון חוור מסט׳ דנחש, כמש״ל (קכג ע״ב קמד ע״ב) והוא ארור מכוערת (@מגרעת), וכמו שמפרש והולך, לכן נאמר יפה, וכמ״ש (שיה״ש ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך: **דאתמר בה הנך כו׳** - ראיה דיפה כלבנה קאי על העינים, שנאמר הנך יפה עיני(@ך)[ם], ולפיכך הנך יפה רעיתי כלך, וכמ״ש (תענית כד ע״א) לכלה שעיניה יפות אין צריכה בדיקה:

ויש עיניים שהנחש ההוא כרוך בהן, הנחש הקדמוני, ואינן מסתכלות בדרך ישרה. בכל מה שמסתכלת@ נתקלל@. העין היא כגלגל, צבעה	**ואית עיינין דההוא חויא איהו כרוך בהון נחש הקדמוני ולאו מסתכלין בארח מישור בכל מה דאסתכל אתלטיא עינא איהו כגלגל**

Commented [039]: לא כתוב שם איומה??

---

[605] ז״ל: עיינין אוכמין שפירן על קו היושר איהו מסטרא דשבת דאיהי בת עין שפירא עלה איתמר שחורה אני ונאוה האי איהו בדיוקנא דשבת דאיהו שקול לאורייתא כולה:
תרגום: עינים שחורות יפות על קו היושר, הוא מצד שבת, שהיא בת עין יפה, עליה נאמר שחורה אני ונאוה, זהו בצורת שבת, שהיא שקולה לכל התורה כולה.

[606] עי׳ מלואים אות (סב).

[607] ז״ל: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן - מיד נגאלים, שנאמר כה אמר ה׳ לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתיב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו׳.

[608] ז״ל: מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות.

[609] מקור.$

[610] ז״ל: בגוון חיור איהו יפה כלבנה בגוון סומק ברה כחמה [הנשקפה כמו שחר – יהל אור] איומה כנדגלות בתרין גוונין אחרנין רבון עלמא באלין ד׳ גוונין אהא מסתכל לשמך יהו״ה דתפרוק לה:
תרגום: בגוון לבן היא יפה כלבנה, בגוון אדום ברה כחמה, איומה כנדגלות בשני גוונים אחרים, באלו הד׳ גוונים היא מסתכלת לשמך יהו״ה שתפדה אותה.
ביאור: ר״ל כנפיך, כמ״ש ופרשת כנפיך כו׳ כי גואל אתה, דבגלותא הגדיל אויב כו׳, כמש״ו ראה ה׳ כו׳ (יהל אור).

לבן, כדוגמת הים שמסבבת את כל העולם. והשנייה, כדוגמת הארץ. והשלישית, כדוגמת ארץ ישראל, נקודה קטנה של בת עין, והיא כדוגמת ציון, שהיא הנקודה של העולם, שממנה נוסד@ העולם.	גוון חוור כגוונא דימא דאסחר כל עלמא ותניינא כגוונא דארעא תליתאה כגוונא דארעא דישראל נקודה זעירא דבת עין איהי כגוונא דציון דאיהי נקודה דעלמא דמתמן הושתת עלמא:

ואית עיינין כו׳ - דהוא חוורא מסט׳ דנחש כנ״ל, וכמ״ש בז״ח (כח ע״ג)[611] **גוונין חיור דיליה איהו נחש כו׳,** ע״ש: **עינא איהו כגלגל כו׳** - ר״ל, שנקרא גלגל העין, דכליל כל עלמא, כמו שמפרש והולך:

ויש אדם שצבעו תכלת, שהוא דומה לרקיע, כמו שבארו חכמי המשנה (סוטה יז ע״א) תכלת דומה לים, והים דומה לרקיע, והרקיע דומה לכסא הכבוד. ושלושה צבעים הם בעין: לבן, שחור, ותכלת, כנגד אש שאינה שורפת, ואש ששורפת ואינה מכלה, והשלישי שהוא תכלת, כנגד אש ששורפת ומכלה. הרביעי הוא ״לבת אש״, וזהו השכינה, בת עין. ועליה נאמר ״וירא מלאך ה׳ אליו בלבת אש מתוך הסנה״, זו השכינה, בת עין. ״וירא והנה הסנה בוער באש״, זהו הצבע שמעל בת עין, שהוא הצבע השני. ״והסנה איננו אוכל״, זהו הצבע השלישי. ״ויאמר משה אסורה נא ואראה וגו׳״, זהו הצבע הלבן של הנר העליון. ובשלושת צבעים אלו התאחדה (נ״א התחברה) בת עין, שהיא השכינה. ובהם עולה, בשלשת הצבאים לפני ה׳, כמו שנאמר ״זאת תורת העולה״, ״זאת תורת״ זה בת עין, השכינה, שעולה בשלוש האבות שתיקנו שלוש תפילות. ולכן נאמר ״זאת תורת העולה״, בימין, שהוא אש שאינה שורפת, ששם היא החכמה, שהיא מקור המים, שנאמר בה (ב״ב כה ע״ב) ״הרוצה להחכים, ידרים״, שנחלשה כח האש, שהיא הצבע הלבן של הנר, שלא ישרף@. ונקודתה, קמץ, שנאמר בו ״וקמץ הכהן״. והכהן הוא לימין, קמץ, הנקודה של האות י׳ מצד הימין,	ואית בר נש דגוון דיליה תכלת דאיהו דומה לרקיע כמה דאוקמוהו מארי מתניתין תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד ותלת גווני אינון בעינא חוור אוכם[612] תכלת[613] לקבל אש דלאו איהו שורף ואש[614] דאיהו שורף ולא אכיל תליתאה דאיהו תכלת לקבל אש דאיהו שורף ואכיל רביעאה לבת אש ודא שכינה בת עין ועלה אתמר (שמות ג ב) וירא מלאך ה׳ אליו בלבת אש מתוך הסנה דא בת עין וירא והנה הסנה בוער באש דא גוון דעל בת עין דאיהו גוון תניינא והסנה איננו אוכל גוון תליתאה ויאמר משה אסורה נא ואראה וגו׳ גוון חוור[615] דשרגא עלאה ובתלת גווני אלין אתאחדת (נ״א אתחברת) בת עין דאיהי שכינתא ובהון סלקא בתלת צלותין קדם ה׳ הה״ד (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה וגו׳ זאת תורת דא בת עין שכינתא דסלקא [קבה ע״ב] בתלת אבהן {קמז ע״ב} דתקינו תלת צלותין ובגין דא זאת תורת העולה בימינא דאיהו אש דלא שורף[616] דתמן חכמה דאיהו מבועא דמיא דאתמר ביה הרוצה להחכים ידרים דתשש חילא דאשא דאיהו גוון חוור דשרגא דלא יהא שורף ונקודה דילה קמ״ץ דאתמר ביה וקמץ הכהן (ויקרא ה יב) ובהנא איהו לימינא קמ״ץ נקודה דאת י׳ מסטרא דימינא

[611] כז ע״ג (לש״ו), עי׳ מלואים אות (פו).

[612] סומק (נוסח רבינו).

[613] חוור (נוסף בנוסח רבינו).

[614] **סומק לקבל אש (נוסח רבינו).**

[615] **גוון עילאה (נוסף בנוסח רבינו).**

[616] עי׳ לקמן קסב ע״ב ד״ה דאיהי אש: אלא דליק על רישא דצדיקיא וכו׳ ודליק ואכיל שמן שעל הראש, תורה ומצות דלהון והוא נהורא.

ולא נתחייב בנקודה אחרת.	**לא אתחייב נקודה אחרא:**

ואית ב״נ דגוון כו׳ - ר״ל, במקום גוון ירוק וז״ש דומה לרקיע, דהוא נגד ירוק, עמודא דאמצעיתא, וכמש״ל (עמוד ב קמז ע״ב) **תכלת דאיהו אחיד בצלותא כו׳ ובג״ד תכלת דומה לרקיע דאתמר כו׳ דאפריש כו׳ ומאן רקיע דא ו׳ כו׳,** ואמר ורקיע דומה לכסא הכבוד, משום דד׳ גוונין דאתרמיזו בהון כל עלמא, הן ד׳ עולמות אבי״ע. בת עין דאיהו ציון (זהר ח״א רכו ע״א), היא בת מלך דאצילות, ועי׳ בריש פרשת משפטים (צד ע״ב)[617] ולעיל (נב ע״ב מב ע״ב). וארץ ישראל הוא כסא הכבוד, בריאה, והוא גוון תליתאי, אנשי אמת, גוון ירוק, סמוך לשונאי בצע, בת עין, ונגדו תכלת דומה לכסא הכבוד, וב׳ גוונין הארץ והים, הוא יצירה ועשיה, כידוע ($): ***ותלת גוונין אינון בעינא חוור סומק תכלת חוור לקבל אש דלאו איהו שורף סומק לקבל אש דאיהו כו׳** - כצ״ל, וע״ל (קכב ע״א קמב ע״א) ובפרשת בראשית (נ ע״ב[618]): **בלבת כו׳ -** לב בת, לבא דכל עלמא, ציון [וירושלים@], כמ״ש בפ׳ שלח (קעה ע״ב)[619]: **דא גוון דעל כו׳** - כנ״ל דהוא תכלת, (@דכסה) [דכסא@] על בת עין, והוא בוער באש: **ויאמר משה כו׳** - ר״ל, דכתיב (שמות ג ג) לא יבער הסנה, דלאו איהו שורף כלל, משא״כ (@ב)תליתאי, שנאמר אי(@נ)נו אוכל, דלא אכיל וגו׳: ***גוון חיוור גוון עילאה דשרגא ובתלת כו׳ -** כצ״ל, ר״ל, כמו שהוא בעין, דבת עין הוא בתוך, וסביבו תכלת, וסביבו סומק, והחיוור הוא סביב בחוץ מכולם. כן הוא באש דשרגא, דהאוכם בת עין כו׳, עד שגוון עלאה הוא דחוור, ובהון אתחזיא שכינתא למטה, והחיוור הוא המראה הגדול, שחוורא דעין הוא גדול מכולם, וחוורו (@נקרא) [ג״כ@] גדולה, הגדול, וכמו שמפרש והולך: [620]**גוון חוור כו׳** - ע״ל תיקון ה׳ (כ ע״א) ותיקון י״ט (לח ע״ב$לו ע״אPERLM) וש״מ שה׳ גוונין בשרגא[621], אבל נכללין באלו השנים, כי ד׳ גוונין: חוור וסומק וירוק ואוכם, הן ד׳ אותיות הוי״ה דדכורא, וגוון תכלת הוא דנוק׳, שנכללין כל הד׳ בה לאחת, בד׳ אותיות אדנ״י, דהוא אש שורף ואכיל כמש״ל (קכב ע״א קמב ע״א) ועי׳ בפרשת בראשית (נא ע״א)[622]. והן תפילין של ראש בד׳ בתים, ושל יד בית החמישי, אדנ״י, כולל ד׳ פרשיות, וכמש״ל (ח ע״ב י ע״ב) ולכן אמר למעלה (עמוד א׳ קמז ע״א) ד׳ גוונין בלא תכלת עיינין, **בהון ואתה כו׳,** ואח״כ אמר ד׳ גוונין עמה, וכלל ד׳ גוונין בג׳, והיא רביעית, הות ה׳ אחרונה. והן ש׳ דד׳ ראשין ושל ג׳ ראשין (עי׳ י ע״ב, שעה״כ תפילין ד), דד׳ פרשיות נכללין בג׳ חב״ד כידוע. ואח״כ כללן כולן בב׳, לבד התכלת. ואמר **ואית מאן דמפרש כו׳,** וכאן כללן הכל בחוור לבד התכלת, והן תש״ר ותש״י. ועי׳ באד״ז (רפח ע״ב)[623] **האי ע״ק כו׳ כלילן בתלת כו׳ סתימין בתרין עוד ע״ק אתרשים ואסתיים בחד והוא חד וכלא הוא חד כו׳ ומתדבקין בחד ואינון חדא**:] **ובתלת גוונין כו׳ ובהון סלקא כו׳ זאת תורת דא בת עין כו׳** - דהיא נק׳ זאת (היא) העולה, היא העולה על מוקדה (ויקרא ו ב, @ג׳) [ב׳@] אשין דשרגא דמקיפין לה, וע״ל (צה ע״ב קז ע״ב) **ה״ד זאת תורת העולה [היא העולה@] על מוקדה הא תלת גוונין דאשא דהוו נחתין בתלת צלותין לאדלקא כו׳, ובג״ד תקינו תלת צלותין בכל יומא כו׳, ובדא שריא בתלת גוונין**

Commented [040]: נוס ח

---

617 עי׳ מלואים אות (יג).
618 עי׳ מלואים אות (לו).
619 עי׳ מלואים אות (פח).
620 בדפוס וילנא פיסקא זו מופיע בעמוד קעב ע״ד.
621 לא כתוב שם ״שרגא״ אלא ה׳ גוונין בכלל.
622 עי׳ מלואים אות (לו).
623 ז״ל: האי עתיקא קדישא אשתכח בתלת רישין וכלילן בחד רישא וההוא (נ״א והוא) רישא עלאה לעילא לעילא ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת כל שאר בוצינין דנהרין כלילן בתלת עוד עתיקא קדישא אתרשים בתרין כללא דעתיקא בתרין הוא כתרא עלאה דכל עלאין רישא דכל רישין וההוא דהוי לעילא מן דא דלא אתידע כך כל שאר בוצינין סתימין בתרין
עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד והוא חד וכלא הוא חד כך כל שאר בוצינין מתקדשין מתקשרין ומתהדרין בחד ואינון חד
תרגום: זה העתיק הקדוש נמצא בג׳ ראשים, וכלולים בראש אחד. ואותו (והוא) הראש העליון למעלה למעלה. ולפי שעתיקא קדישא נרשם בג׳, כל שאר נרות המאירים ממנו נכללו אף הם בג׳.
[כמו כן] עתיקא הקדוש נרשם בב׳, כי הכלל של העתיקא בב׳, כתר עליון של כל העליונים, הראש של כל הראשים. זהו הראש שהוא למעלה ממנו, שכן לא נודע, כך כל שאר הנרות סתומים בשנים.
[כמו כן] עתיקא קדישא נרשם ונסתם בא׳, והוא אחד והכל הוא אחד, כך כל שאר הנרות מתקדשים ומתקשרים וחוזרים לאחד, והם א׳.

תיקו"ז חלק ה

נהירין דאינון כו'. וז"ש **דסלקא בתלת אבהן**, שהן ג' גוונין אלו וכמ"ש בפרשת פנחס (ריז ע"א)[624], {קמז ע"ג} וכן בתכלת במקום ירוק, כמו שמפרש והולך. וע"ל (פט ע"א צז ע"א) **תלת צלותין עלייהו כו' בגין דאינון מרכבה דתלת אבהן כו' דאינון תלת אבהן תקינו תלת צלותין לנחתא בהון לסלקא שכינתא בהון דאיהי ה' זעירא דעמודא דאמצעיתא איהו גופא ותרין דרועין ימינא ושמאלא דבהון אחיד בה ועל גופא אסתלקת**: **ובג"ד זאת כו'** - דעולה הוא זכר, לכן הוא בימינא, יו"ד, כמו שמפרש והולך. אבל "היא העולה" קאי על נוק', ולכן אמר **היא העולה גוון תניינא כו'** (הגהה ב"פ העולה נגד ב' עולות תמידים העולה, כמ"ש (יומא לד ע"א) עולה ראשונה היא העולה תמיד של בין הערבים, דהיא על מוקדה דשל בין הערבים. אברים ופדרים בלילה, וכן היא נגד מדת לילה [הוא@], על מוקדה לא נאמר עולה, אלא אברים ופדרים לבד) **ביה סלקא ברתא כו' ובגין דאתתא כו'**: **דתמן חכמה** - יו"ד של שם, דג' צלותין ג' אותיות של שם, כמו שמפרש והולך, בג' נקודין חש"ק[625], דהן מעלין השכינה, כמ"ש בתיקון כ' (סג ע"א[626]), והוא[627] ה' בתראה בלא ניקוד, שהיא כלילא מכולן, וע"ל (קכח ע"א קנא ע"א) **במלכות כו'**: **דאיהו כו'** - ר"ל, דלכן הוא לא שורף, כמו שמפרש והולך: **וקמץ הכהן** - דקמץ ביד סתים, דאיהי י', חכמה סתימאה, כמ"ש בהקדמה (ה ע"ב), וזהו קמיצה ביד סתים, והוא כהן, יד ימינא, דשם קמיצה ושם נחית חכמה, כמש"ש (ד ע"א): **קמץ נקודה כו' לא אתחייב כו'** - ר"ל, דהוא נקודה העצמית דיליה, ואע"ג דלקמן (קכח ע"א קנא ע"א) אמר דכתר איהו קמץ הוא, כשנחשב הכתר, אבל כאשר יבא הדעת במקומו, והתחלה מחכמה אז חכמה קמץ, י', ובינה פתח, נפתח היד הקמץ[628], בפתיחו דיד, בה' אצבעאן כמש"ש. וצרי הוא בדעת, ב' נקודין, על שם[629] חו"ג דביה, ושם שני המאורות הגדולים (בראשית א טז) דו"נ שוים[630]:

"היא העולה", זהו הצבע השני, שמתייחד בתפילת מנחה. בו עולה הבת אל השמאל, ששם ה' עליונה, ובה "הרוצה להעשיר יצפין" (ב"ב כה ע"ב). ומאחר שהאשה באה משם, אמרו חכמי המשנה (ב"מ נט ע"א) "כבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו", שכן הם מצפון "ומצפון זהב יאתה". והנקודה שהיא מחייבת את האות ה' מצד שמאל, שב"א. ועליו@ נאמר "באש ה' נשפט", "על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר", זהו גוון התכלת, שהוא מאחד בתפילת ערבית. ובו עולה השכינה לעמוד האמצעי, ותפילת ערבית כנגד האמורים והפדרים שנאכלים כל הלילה. ולכן תכלת דומה לרקיע (מנחות מג ע"ב), שנאמר "יהי רקיע בתוך המים", שהוא מפריד מחלוקת בין ימין לשמאל. ונקודת הרקיע היא חול"ם, ומי רקיע זו, ו', שהיא כדוגמא	היא העולה (ויקרא ו ב) גוון תניינא דאתאחיד בצלותא דמנחה ביה סלקא ברתא לגבי שמאלא דתמן ה' עלאה ובה הרוצה להעשיר יצפין ובגין דאתתא מתמן אמרו מארי מתניתין אוקירו נשייכו כי היכי דתתעתרון בגין דמצפון אינון ומצפון זהב יאתה (איוב לז כב) ונקודה דאיהי מחייבא לאת ה' מסטרא דשמאלא שב"א ועליה אתמר (ישעיה סו טז) כי באש ה' נשפט (ויקרא ו ב) על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר דא גוון תכלת דאיהו אחיד בצלותא דערבית וביה סלקא שכינתא לגבי עמודא דאמצעיתא וצלותא דערבית לקבל אמורין ופדרין דמתאכלין כל הלילה ובגין דא תכלת דומה לרקיע דאתמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים דאפריש מחלוקת בין ימינא ושמאלא ונקודה דרקיע

[624] CHECK AGAINאולי רטו ע"א: ר' אבא אמר יאות הוא אבל הכי אמר בוצינא קדישא חוור דא אברהם דאתלבן בחוורא דנורא סומק דא יצחק ודאי ירוק דא הוא יעקב דקיימא בין תרין גוונין וכתיב ביה ביעקב (ישעיה כט כב) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו דהא כל ערסיה שלים הוה והכי הוא:

תרגום: $

עי' מלואים אות (פט).

[625] חולם שורק חירק עי' לעיל ח ע"א.

[626] PERLMUTTER tnr nj g"cמח ע"ב.

[627] נדצ"ל והיא.$

[628] הקמוץ?

[629] היה כתוב ע"ש.@

[630] עי' לעיל ח ע"ב.

Commented [041]: הכל מודגש?

Commented [042]: פיס וק? כל המוסגר מסובך

Commented [043]: איב ריס??

תיקו״ז חלק ה

זה **א**, רקיע, ואותו הניצוץ חולם עליו. ונקודה זו היא מחייבת את האות ו׳, וסוד של הנקודה יהו״ה, וְסוֹד הַדָּבָר ״רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁק ה״, ״כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְטֵהוּ״, כ״י ב״י סוד שם מ״ב ״כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ״.	חל״ם ומאן רקיע דא ו׳ דאיהו כגוונא דא **א** רקיע וההוא ניצוץ חל״ם עליה והאי נקודה איהי מחייבת לאת ו׳ ורזא דנקודה יָהוֹה[631] ורזא דמלה (דברים י טו) רק **באבותיך** חש״ק ה׳ (תהלים צא יד) **כי בי חשק ואפלטהו** כ״י ב״י **רזא דשמא** דמ״ב (משלי ט יא) כ״י ב״י **ירבו ימיך** וגו׳:

היא העולה כו׳ ברתא כו׳ - דדכורא הוא בימינא ונוק׳ בשמאלא, והיא תפילה של יד, ביד כהה (מנחות לז ע״א)[632], בשמאלא. ואמר **דתמן ה׳ כו׳,** לפרש ה׳ של שם, שהיא תפלת המנחה. ואמר **ובה הרוצה כו׳,** [ש@](ל)ראיה דאתתא תמן, כמו שמפרש והולך **ובגין דאתתא כו׳,** ועוד לפרש דה׳ עלאה תמן, דהיא ברכת ה׳ תעשיר (משלי י כב), ולכן מצפון זהב יאתה, כמו שמפרש והולך: **ונקודה דאיהי כו׳** - דהיא נקודות הגבורה. ואמר **כי באש כו׳** - אותיות שבא, דאש הוא תמן, דבימינא מיא כנ״ל, והן נקודות חש״ק[633], דוא״ו הוא בת״ת, ונקודה עצמית דיליה הוא חולם, וז״ש למטה **והאי נקודה איהי מחייבא לאת וא״ו ורזא** כו׳, והטעם שה׳ עלאה היא נקודה דגבורה, משום שבינה נחית בשמאלא (לעיל ד ע״א), שהוא לבא, בגוף בצד שמאל. משא״כ חכמה מוחא, שהוא בראש. וזהו תפילין של ראש בדכורא, על הראש, על המוח בחכמה, ותפילה של יד, נוק׳, ביד שמאל, נגד הלב: **על מוקדה כו׳ דא כו׳** - דאיהו אש שורף ואוכל, ולכן כתיב ״על מוקדה״, והוא צלותא דערבית, דאיהו מדת לילה, דאיהי תכלת, דאכיל, וכמ״ש בפרשת בראשית (נא ע״א)[634] עש״ב, ולכן ביה מתאכיל אברין ופדרין, וז״ש על מוקדה כל הלילה, תפלת ערבית כל הלילה (ברכות כו ע״ב): **ובג״ד תכלת דומה כו׳** - ר״ל, {קמז ע״ד} דרקיע הוא ו׳, עמודא דאמצעיתא. ואמר **דאתמר יהי רקיע כו׳** - כמו שמפרש והולך **דאפריש כו׳** - והוא עמודא דאמצעיתא, וכמ״ש (בראשית א ו) ויהי מבדיל כו׳. ואמר **ונקודה דרקיע חולם** - כמש״ל (ה ע״ב ז ע״ב) **וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר כו׳ (יחזקאל א כו)** **זהו חולם והארץ כו׳ חיריק,** וכולא הוא א׳, והן ב׳ נקודות, והוא חולם חיריק בב׳ אותיות ו״ה, אלא דכאן היא כלולה מכולם. וז״ש **ומאן כו׳ [ו@]כג״ד ואמר והאי נקודה כו׳,** (@כנ״ל) שהיא נקודה העצמיות דיליה: ***ורזא דנקוד יָהוֹה** כצ״ל — והוא נקודות הוי״ה בקריאתו באדני, אלא דבה נתחלף, בסוד (תהלים קלב ט) **כהניך ילבשו צדק כו׳,** והוא נקודות צבאות נתחלף ימינא ושמאלא בסוד הנ״ל, בסוד נו״ה, ששם נתחלפו [@כידוע נתחלפו] ב׳ נקודות הראשונות, ואח״כ בה נתחלף, (@כידוע נתחלפו) עוד ב׳ נקודות האחרונות, וזהו ענין כל השמות, שהן הכל בשורש, אלא דאתחלף לשנאה לטב, כמ״ש (אסתר ב ט) וישנ(@ה)[י@] ואת נערותיה לטובב, כמ״ש בהיכלות כו׳ (ח״ב רס ע״ב)[635]: **ורזא דמלה רק כו׳** - ר״ל, חש״ק נקודין דאבהן, באבותיך, שהן תקינו הצלותין, והן ג׳ אתיין דהוי״ה[636], והן נקודין דבהון. ואמר **כי בי ירבו ימיך** - כמו שמפרש והולך, **שמא דמ״ב והוא ניקוד דבהון,** י״ד פעמים כסדר הזה[637], דכל ג׳ אותיות הן חג״ת וג׳ אחרות נה״י, שהן ו״ק דכל צינור, כמש״ל (לח לח ע״א) וש״מ. ואמר **כי בי ירבו ימיך,** דשם ע״ב הוא לתתא ושם מ״ב לעילא, כמ״ש בפ׳ תרומה (קלב ע״ב)[638] ולקמן, ושם הוא אריכו דיומין[639], כחול ארבה ימים (איוב כט יח)[640]:

---

631 לנקוד יָהוֹה (נוסח רבינו).

632 עי׳ לעיל ג ע״א.

633 חולם שורק חירק עי׳ לעיל ח ע״א.

634 עי׳ מלואים אות (לו).

635 ז״ל: תא חזי בהיכלין ואלין אית רזא עלאה גו מהימנותא וכלהו חיון רתיכין כלהו משניין דא מן דא לאתכללא אלין באלין לטב לאתקנא וסימניך (אסתר ב ט) וישנה ואת נערותיה לטוב בשבעה היכלין אלין שלימו דעילא כד אשתלים דא בדא ועאלו צלותין ובעותין דמאן דידע לסדרא לון לאתקנא לון לעילא כמה דאת אמר (שם) ואת שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך:
תרגום: $
ביאור: נערותיה - פירשו כתב הרב דהיכלות דבראשית נק׳ ז׳ הסרסים. ודפ׳ זו נק׳ שבע נערות אסתר וז״ש וישניה למלכות ואת נערותיה שהם היכלותיה. וז״ש בסמוך ואת ז׳ הנערות וכו׳ (מ״מ).

636 דיה״ו$.

637 עי׳ זהר ח״ג רפג ע״א הוב״ד במלואים אות (צ), וצ״ע אם צ״ל ג׳ פעמים י״ד.$פרלמ אמר שמנקדים את השם מ״ב של אנא בכח בניקוד קמץ שבא חולם כל ג׳ אותיות בניקוד זה

638 עי׳ מלואים אות (צא).

Commented [044]: לבד וק אמסטרדם ודרך אמת

Commented [045]: עד היכן מוגש??

Commented [046]: אידאיך

Commented [047]: איך

Commented [048]: מדו גש??

ויש מי שמפרש את שלושת הצבעים שברקיע, שהם לבן ושחור ותכלת. אחד לבן למעלה מהנר, ואחד תכלת, למטה. שחור, באמצע, המבדיל בשניהם, ולא נודע בשחרות@ שלו. וסוד זה, חכמי המשנה העמידו כדוגמא זה (ברכות ט ע"ב) "מאימתי קוראים את שמע בשחרית, כדי שיכיר בין תכלת ללבן". מי שעבר שחור@ השמים, כמו שנאמר "אלביש שמים קדרות", מיד האיר השמים, והוא נודע בין תכלת ללבן. ונודע כאן תכלת, מצד שמאל, לבן, מצד ימין, והעמוד האמצעי אוחז בשניהם, ובו קוראים את קריאת שמע של שחרית, שהיא השכינה, בת עין.	**ואית מאן דאיהו מפרש אלין תלת גוונין ברקיעא דאינון חוור ואוכם ותכלת חד חוור לעילא מן שרגא וחד תכלת לתתא אוכם באמצעיתא אפריש בתרוייהו ולא אשתמודעו בקדרותא דיליה ורזא דא מארי מתניתין אוקמוהו כגוונא דא מאימתי קורין את שמע בשחרית כדי שיכיר בין תכלת ללבן מיד דאתעבר קדרותא דשמיא דאתמר בה** (ישעיה נ ג) **אלביש שמים קדרות מיד נהיר שמיא ואשתמודע איהו בין תכלת ללבן ואשתמודע הכא תכלת מסטרא דשמאלא לבן מסטרא דימינא עמודא דאמצעיתא אחיד בתרוייהו וביה קורין קריאת שמע בשחרית** {קמח ע"א} **דאיהי שכינתא בת עין:**

ואית מאן דאיהו מפרש כו' - ר"ל, ברקיע כולל ג' גוונין דאבהן, דרקיע ו' כולל ב', חו"ג, והוא חוור למעלה מרקיע, דשם למעלה נהורא חיוורא, ולכן אין מיתה שם. ולמטה בארץ, גוון תכלת, וכמש"ש בפרשת בראשית (נ ע"ב)[641]. ורקיע הוא אוכם כמש"ש, שנאמר (ישעיה נ ג) אלביש שמים כו'. וכן הם בשרגא, כמו שמפרש והולך (@**חד לעילא כו'**), ואע"ג (@דה') גוונין בשרגא[642], מ"מ נכללין באלו. ולמעלה אמר בענין אחר הג' גוונין. ולמעלה אמר ד' גוונין, והכל לפי ענין הפתילה, כך מאירין הגוונין. וכן למעלה, לפי העולמות והבחינות. ואמר **אפריש בין תרווייהו כו'**, והוא ענין אחר, שבלילה הרקיע גוון תכלת, וביממא גוון חיוור, ובקדרותא דשחרא דמתחברין יום ולילה, איילתא בבעלה, הוא גוון אוכם מפריש בין תרווייהו. (הגהה. ותחילה אמר ד' גוונין, ועם תכלת שהוא החמישי, תפילה של יד, ואח"כ (כלל בד' עמה, ואח"כ@) [ב"ד עם המ"א ת"כ@] בג' כאן. ולמטה בשנים, כל הד' בא', והן תפילין של ראש ותפילה של יד(@)@) **ולא אשתמודע**, לא גוון דיממא ולא דלילא, מחמת קדרותא, ונכללין בו שניהם[@)], והוא יחודא דלהון, בין חו"ג, רקיע בתוך כו', כנ"ל, בין יום ללילה, חו"ג. ואמר **ורזא דא אוקמוהו כו'** - הוא בענין (@אחר) [אחד@], דכד אתעבר קדרותא דשמיא ונהיר שמיא, ת"ת, (@רקיע, אז ניכר בין תכלת ללבן חו"ג והוא כוללן דעד דנהיר שמיא ת"ת@) לא אשתמודע[ו@] גם הן וז"ש ואשתמודע הכא כו' עמודא דאמצעיתא אחיד בתרווייהו ואמר **וביה קורין ק"ש כו' כד אשתמודע בין כו'** דאז [עד"א אחיד בתרווייהו ואמר וביה קוראין ק"ש כו' כד אשמודע בין כו'@] נהיר שמיא ת"ת, קורין ק"ש, בת עין, שכינתא לאתאחדא בבעלה, עמודא דאמצעיתא. ד' גדולה בא"ח בעלה, והיא ד' בת עין, רביעית לג' גוונין, דעינא שכינתא. {קמח ע"א} וכן הוא בשרגא, דהשרגא (@עצמה) היא שכינתא דכליל כולא, כמ"ש למטה, **שכינתא (@בד') [כד] אתאחדת בהון**, כי נר מצוה. דלמעלה פי' גוון אוכם נגד בת עין, אבל כאן פי' הגוון הזה לעמודא דאמצעיתא, והי(@א)[ה] בת עין עצמה, דאתאחדת בה גוון הזה, והוא אחד דק"ש:

Commented [049]: מדו גש?

ולכן, קריאת שמע של ערבית צריכים ליחד אותה בעמוד האמצעי, כמו שתקנו חכמי המשנה לקרוא קריאת שמע בכוכבים שהם בינוניים.	**והכי קריאת שמע דערבית צריכין ליחדא לה בעמודא דאמצעיתא כמה דתקינו מארי מתניתין לקרות קריאת שמע בככביא דאינון**

---

[639] עי' לקמן קסג ע"ב ש"אריכו דיומין" הוא מא"א.

[640] ב"ר (פ"ט סי' ה): ותקח מפריו ותאכל וכו' האכילה את הבהמה ואת החיה ואת העופות, הכל שמעו לה חוץ מעוף אחד ושמו חול, הה"ד (איוב כט) וכחול ארבה ימים, דבי רבי ינאי אמרי אלף שנה הוא חי, ובסוף אלף שנה אש יוצאה מקנו ושורפתו, ומשתייר בו כביצה וחוזר ומגדל אברים וחי. ועי' לעיל קב ע"ג ד"ה דאיהו מגדול.

[641] עי' מלואים אות (לו).

[642] עי' לעיל כ ע"ב שיש ה' גוונין, ועי' לעיל קמז ע"ב ד"ה גוון חוור, תוספת מליקוטים בסוף הספר.

שכך העמידו (שבת לה ע"ב): לא מן הכוכבים שנראים ביום, ולא מהכוכבים שנראים בלילה, אלא מן הבינוניים, שהם מצד העמוד האמצעי. הרי כאן שלושה צבעים בנר, @השכינה נר שמתאחדת בהם@ "כי נר מצווה ותורה אור", "אור" זה התורה שבכתב, שהיא נשמת האדם, המאירה על הנר. על שניהם נאמר "את המאור הגדול לממשלת היום, ואת המאור הקטן לממשלת הלילה".	בינונים דהכי אוקמוהו **לא** מן הכוכבים הנראים ביום **ולא** מן הכוכבים הנראים[643] בלילה **אלא** מן הבינונים דאינון מסטרא דעמודא דאמצעיתא **הא הכא** תלת גוונין בשרגא שכינתא נר דאתאחדת בהון (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה **אור אור דא אורייתא** דבכתב דאיהי נשמת אדם דנהירת על נר על תרוייהו **אתמר את המאור** הגדול לממשלת היום **ואת** המאור הקטן לממשלת הלילה (בראשית א טז):

ואמר **והכי ק"ש כו'** - דגם בערבית כן הוא דקורין בכוכבים בינונים (שבת לה ע"ב), דהוא עמודא דאמצעיתא. כוכבים גדולים הוא המאור הגדול, מסט' דגדולה, לממשלת היום וכן הנראים ביום. וכוכבים קטנים מסט' דמאור הקטן לממשלת הלילה. אור וחושך, חו"ג, והן הנראים בלילה. אלא בינונים, והוא בעת התחברות יומם ולילה, חו"ג בעמודא דאמצעיתא. וז"ש **דהכי אוקמוהו לא מן הכוכבים הנראים ביום ולא מן הכוכבים שאין נראים אלא בלילה אלא כו'**, כצ"ל, ולכן דווקא ג' כוכבים והן בינונים, כמש"ל (יג ע"ב יט ע"א) **חד אריך כו'**, ור"ל **חסד אריך כו'**, וכמש"ל (קכד ע"א קמה ע"א) **ואלין אינון אריכין כו' ואלין רחבים כו' ודא בינוני בקליה כו' לא אריך ולא קצי(@)ר**, וכן כאן **לא כוכבים גדולים כו'** (הגהה. (@וב') [וכן] ק"ש[644] אלו נגד ב' עייניך, [@ד](ב)כל א' בת עין כו'.) ואמר **הא הכא תלת כו' שכינתא כד כו'**, כנ"ל דלמעלה פי' דהוא גוון אוכם, אבל כאן צ"ל בענין אחר, דהיא כלל הנר, דכאן ג' גוונין לבד, דכוללין כל הגוונין, והיא נר מצוה (משלי ו כג), דמצוה ד' אותיות הוי"ה דכלילן בה[645], כמש"ל (קלח ע"א קסד ע"ב), והוא הנר, דהוא האש עצמו, אבל האור, שהוא בבית שמאיר, הוא, ותורה אור (משלי ו כג), כמו שמפרש והולך. והוא בדכורא, דכל הג' גוונין, הכל בה כנ"ל, בד' בחינות שבה כנ"ל. ואמר **דאיהי נשמת אדם**, ר"ל עמודא דאמצעיתא עצמו, דנקרא אדם, כתפארת אדם (ישעיה מד יג), ור"ל, ז"ש נר ה' נשמת אדם (משלי כ כז), נוק' ודכורא דכלילין בנר, שהוא הנר והאור, תורה ומצות, שניתן לאדם להאיר נשמתו, וזהו נשמת: ואמר **עלייהו אתמר את המאור הגדול** – דביום, עמודא דאמצעיתא, האור משמש, ויקרא אלהים לאור יום (בראשית א ה). ובלילה, הנר [משמש@], שהוא המאור הקטן, נר, שאינו מאיר אלא בקירוב הנר, שהוא להשתמש בלילה. שרגא בטיהרא. וכן מאור הלבנה, שאינה כי אם נר, שלכן אינה מאירה ביום, וכמו שאמרה, סיהרא שרגא בטיהרא מאי כו'[646] (חולין ס ע"ב):

צבע לבן, בו (נוסח @סליחות) "אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות". צבע תכלת, הוא כסא דין, שהם אמא עליונה ואמא תחתונה, אה"ה אדנ"י. והמלך שאוחז בשניהם, "הוי"ה הוי"ה". עליו נאמר "מה שמו ומה שם בנו כי תדע", ואלו חכמה והעמוד האמצעי. מצד הדין,	גוון חוור ביה **א**"ל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות גוון תכלת כרסיא דדין **דאינון אימא עילאה אימא תתאה** אה"ה אדנ"י מלך **דאחיד** בתרוייהו יהו"ה יהו"ה (שמות לד ו) עליה **אתמר** (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו כי תדע **ואינון** חכמה **ועמודא דאמצעיתא**

[643] שמין נרמיס מלא (נוסח רבינו).

[644] ב' פעמין קריאת שמע של שחרית וערבית.@SCHOTENSTEIN.

[645] עי' לקמן קנג ע"ב והערה 907.

[646] ז"ל: רבי שמעון בן פזי רמי, כתיב: ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים וכתיב: את המאור הגדול ואת המאור הקטן. אמרה ירח לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. אמר לה: לכי ומעטי את עצמך. אמרה לפניו: רבש"ע, הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון, אמעיט את עצמי. אמר לה: לכי ומשול ביום ובלילה, אמרה ליה: מאי רבותיה, דשרגא בטיהרא מאי אהני. אמר לה: זיל, לימנו בך ישראל ימים ושנים, אמרה ליה: יומא נמי, אי אפשר דלא מנו ביה תקופותא, דכתיב והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים, זיל, ליקרו צדיקי בשמיך: יעקב הקטן שמואל הקטן דוד הקטן.

Commented [050]: מוד גש?

אמר הקדוש ברוך הוא "אני אמית", ומצד כסא הרחמים אמר "ואחיה". ולכן, תלמידי חכמים כשהיו מסתכלים בצבע התכלת שבעין, היו מענישים בו, כמו שאמרו חכמים (מו"ק יז ע"ב) "בכל מקום שנתנו חכמים את עיניהם, או מיתה או עוני".	מסטרא דדין אמר קודשא בריך הוא (דברים לב לט) **אני אמית ומסטרא דכורסיא דרחמי אמר קודשא בריך הוא ואחיה ובגין דא** תלמידי חכמים כד הוו מסתכלין בגוון תכלת דעינא הוו מענישין ביה כמה דאוקמוה מארי מתניתין בכל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני[647]:

גוון חוור כו' - ר"ל, בד' אותיות הוי"ה, ומפרש להו בב' גווניו, שהן כלל כל הגווניו דשרגא, כמ"ש בפרשת בראשית (נא ע"א)[648], וכן דעינא, כמו שמפרש והולך. והן אימא עילאה גוון חיוור כסא רחמים, ואמא תתאה גוון תכלת כסא דין. והן נר מצוה, בגווניו דשרגא, כסא ששם דנין חיים ומיתה, ושם אש אוכלה (דברים ד כד), השרגא. והדכורין הן האור דנהיר בב' הגווניו, והן ב' דכורין, חכמה (@ועמודא דאמצעיתא, בבינה) ומלכות, נהורא דבהון, שהן גופין להון, כמ"ש למעלה, נוק' גופא לדכורא, נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא). וז"ש **מלך דאחיד בהון כו' והוא"ו תורה אור ואמר מה שמו כו',** להורות דהן בענין אחד, ושניהם שם הוי"ה, דהוא מ"ה, שמא מפרש[649], ומשה שאיל, מה שמו מה אומר[650] (שמות ג יג), ב' פעמין מ"ה, וה' ית' פירש לו, שהוא שם הוי"ה, והוא ראיה דשניהם[651] נק' בשם זה. ואמר ג"כ אהי"ה אדנ"י, שנאמר (שם טו) וזה זכרי[652], והן ד' פרצופין דכלילין בשרגא. והחמישי, מזלא עילאה, נעלם {קמח ע"ב} למעלה. ועי' בפרשת בראשית שם, ועיין לקמן **במזלא כו' ואמר מסט' כו' ומסט' דכרסיא כו',** ששניהם נקרא אני אין[653], דכליל ג"ר, ואני הוא נוק', והכל בכסא, ששם המשפט לחיים ולמות, והכל לפי המעשה, שהן נהורין דבהון, וכן הם בתלמידי חכמים, שהן מחיים וממיתים בעיניים דלהון, כמו שמפרש והולך **ובג"ד ת"ח כו'** *(**או עוני ובכל אתר כו'** - כצ"ל, והגהה שכתוב למטה לא שייך כאן, אלא למעלה קכג ע"ב (קמד ע"ב)[654]) [655]**דבגוון חוור כו'** - אינו כלל מהתיקונים דהתיקונים הולכין ע"ד שירוק הוא במרה וסומק בכבד עקרב ומרה הוא שרף כמ"ש בתיקון כ (נה ע"א) ולקמן (קכו ע"א קמט ע"א וקכז ע"ב קנ ע"ב). והוא הגהה מז"ח:[656]] וכן הוא באש, שבה (@ב') [ה'@] הגווניו, שהיא שורף הכל והיא מחיה הכל, שאין דבר מתבשל ונגמר בלא אש. וכן בגופא של אדם, **האי אשתא פרוונקא כו'** (נדרים מא ע"א)**[657]**, והיא החיות של האדם בחום הטבעי[658], שכל החיות של אדם ממנו. וכ"ז כאשר הנשמה באדם במוחא ולבא, שהן גוון חוור

---

[647] עי' יהל אור (ח"ג ד ע"א): מקבלין עליהן מיתה במחשבה בק"ש, ועניות במעשה.

[648] עי' מלואים אות (לו).

[649] עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.

[650] ז"ל: ויאמר משה אל האלהים הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרתי להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אמר אלהם: ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם: ויאמר עוד אלהים אל משה כה תאמר אל בני ישראל יהו"ה אלהי אבתיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר:

[651] גם חכמה וגם עד"א. SCHOTENSTIEN

[652] עי' פסחים נ ע"א שזה "כאשר אני נקרא".

[653] עי' לעיל ז ע"א: שכינתא תתאה אדני, מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן, עשרה מעילא לתתא.

[654] עי' הערה 490.

[655] מליקוט לקמן קעב ע"ד.

[656] @איך לשים את זה?

[657] ז"ל: אמר רבא: האי אישתא, אי לאו דפרוונקא דמלאכא דמותא, מעלי כחיזרא לדיקלי חד לתלתין יומין, וכי תירייקי לגופא.
תרגום: החום הזה לולא שהוא שליח של מלאך המות, שהוא טוב כמו ההוצין שסביב הדקל, [ששומרים אותו מפני בהמות וחיות] שהוא בא פעם בשלשים יום, וכמו מרקחת המועילה לגוף.

[658] עי' לעיל עח ע"א **ואיהו נור כו' -** דארון אותיות נורא, תרגום של אש, והוא חום הטבעי שבלב, ועבר"מ פרשת פנחס (רלד ע"א): וכד חובין מתרבין על אברים ועל ערקין דלבא דאיהו כרסייא דדינא אתמר בלבא (אסתר ז ז) והמלך קם בחמתו ממשתה היין [ר"ל על דלא עסקין באורייתא - יהל אור] דאיהו יינא דאורייתא ובזמנא דכנפי ריאה נשבין על לבא (אסתר ז י) וחמת [חמימות - יהל אור] המלך

תיקו״ז חלק ה

ותכלת, שמוחא הוא כסא רחמים, וכד לבא אין מרחק ממוחא ($) היא נור כו׳, כמש״ש (לעיל קמז ע״ב[659]) אש דלא שורף[660]. ולבא הוא נור דליק כסא דין, כמ״ש בר״מ בפ׳ פנחס (רלד ע״א$)[661] וש״מ הרבה. והנשמה דבהון הוא, ותורה אור (משלי ו כג), הוא נשמת אדם כנ״ל, דנהיר בנר ה׳ כנ״ל. אבל כד אסתלק, אין (@בו) [בה] לא חום הטבעי ולא אש השורפת. וכן באש כד מסתלק האור ממנה, אינה מאירה ולא שורפת, גחלים עוממות או כבויין. וכן בעמי הארץ שאין התורה אור, בהן אינם יכולים לא להמית בעינים דלהון ולא להחיות, וז״ש **ובזמנא דאסתלק כו׳** - וכן אסתלק מנהון בגלותא, ותלכנה שתיהן (רות א יט), ב׳ ההי״ן כו׳ (לעיל יא ע״ב), ואינה יכולה[662] לעשות נסים לישראל בגלותא, וכן להעניש לרשעים, כמו בזמן הבית ובימי משה, שהיו נענשים לפי שעה ונושעים. וכן בארון, דהוא נור דליק, נאמר (במדבר י לה) ויהי בנסוע הארון כו׳ ויפוצו אויביך כו׳, שהיו יוצאים ממנו ב׳ זיקין כו׳ (במדבר רבה פ״ה סי׳ א)[663]. ונאמר, ובנוחה יאמר שובה כו׳ (שם לו), והן ב׳ כסאות הנ״ל, והכל בשם הוי״ה, דביה בב׳ פסוקים אלו, קומה, כד האש מתגבר, ושובה האש בנחת. וע״ל דאמר אוריאל נוריאל, אור חסד נור גבורה, נור דליק. והוא בארון, אור מלפניו ונור מלאחריו למפרע. וז״ש (ישעיה כד טו) על כן באורים, ב׳ אורים, כבדו ה׳, דבהון, והוא נר מצוה, ב׳ מצות, מצות עשה ומצות לא תעשה, כסא רחמים [ו@]כסא דין, ותורה אור, דנהיר בהון, שכולל מצות עשה ומצות לא תעשה, ונהיר בהון:

שבצבע לבן מתלבש א״ל מן מיכאל, שר החסד. ומתחתיו, הנחש, ״ופורץ גדר ישכנו נחש״. בצבע אדום מתלבש גבריאל, שר הגבורה. ותחתיו, שרף. בצבע ירוק מתלבש אוריאל (נוריאל), שר השלום, ותחתיו עקרב. בצבע שחור מתלבש רפאל, שר השכינה. ותחתיו צמאון.	דבגוון חוור מתלבש **א**״ל מן מיכא״ל שר החסד ותחותיה נחש ופורץ גדר ישכנו נחש (קהלת י ח) בגוון סומק **אתלבש גבריא**״ל שר הגבורה ותחותיה שרף בגוון ירוק **אתלבש אוריא**״ל (נוריא״ל) שר שלום ותחותיה עקרב בגוון **אוכם אתלבש רפא**״ל שר **דשכינתא** ותחותיה **צמאון**[664]:
ובכל מקום שהיו מסתכלים בצבע לבן, היו מחיים. ובזמן שיהו״ה מסתלק מכסא הדין ומכסא הרחמים,	ובכל **אתר** דהוו מסתכלין בגוון חוור הוו מחיי ובזמנא **דאסתלק** יהו״ה מכרסיא דדין

[הלב - יהל אור] שככה דתרין כנפי ריאה (שמות כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת דא כפורתא דלבא:

תרגום: וכאשר העבירות מתרבים על האברים ועל העורקים של הלב, שהוא כסא של דין, נאמר בלב ״והמלך קם בחמתו ממשתה היין״, שהוא יינה של תורה, ובזמן שכנפי ריאה נושבות על הלב, ״וחמת המלך שככה״ ששתי כנפי ריאה, ״והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת״ זו הכפורת של הלב.

ועי׳ עוד במלואים אות (לז).

[659] בראשית נא ע״א _ פרלמוטר.

[660] עי׳ לקמן קסב ע״ב ד״ה דאיהי אש: אלא דליק על רישא דצדיקיא וכו׳ ודליק ואכיל שמן שעל הראש, תורה ומצות דלהון והוא נהורא.

[661] פרלמ אמר רלה ע״א, עי׳ במלואים אות (לז).

[662] לשון יחיד או רבים? שהיה כתוב ״וא״י״.

[663] ז״ל: א״ר אלעזר בן פדת בשם ר׳ יוסי בן זמרא בשעה שהיו ישראל נוסעין היו שני ניצוצין של אש יוצאין מתוך שני בדיו של ארון כדי לפגוע שונאיהם ומניין שכן משה אומר לישראל מה אתם מתייראין מן בני ענק וכי קשים הם מאותן שהיו באים כנגדנו והיה הארון שורפן וכן הוא אומר (דברים ט) וידעת היום כי ה׳ אלהיך הוא העובר לפניך וגו׳ מכאן אתה דורש שהיו ב׳ ניצוצין מקדמין לפניהם אמר להם הוא ישמידם והוא יכניעם לפניך וכיון שהיו הניצוצין יוצאין היתה האש שפה בטעוני הארון והיו נשרפים ומתמעטין, ע״כ. ועי׳ זר״ח יח ע״ב שכה״ג הנכנס לקה,ק או היה נכנס בשלום או שהיה יוצא להט משם והרגו.

[664] לבגוון חוור מתלבש מ״ל מן מיכא״ל שר החסד ותחותיה נחש ופורץ גדר ישכנו נחש בגוון סומק אתלבש גבריא״ל שר הגבורה ותחותיה שרף בגוון ירוק אתלבש אוריא״ל (נוריא״ל) שר שלום ותחותיה עקרב בגוון אוכם אתלבש רפא״ל שר דשכינתא ותחותיה צמאון (נמחק בנוסח רבינו, ולא מופיע בדפ״מ והוא תוספת של הדרך אמת).

אין שם לא עונש ולא שכר. ומפני שיהו"ה עלה למזל הקדוש העליון, שהוא הכתר העליון. ובאותו הזמן, בנים חיים ומזונות, אינם תלויים בזכות אלא במזל. ובאותה השעה הכל תלוי במזל, אפילו ספר תורה שבהיכל. מה שהיה "קרוב ה' לכל קוראיו", באותו הזמן נאמר בו "רחוק מה שהיה, ועמוק עמוק, מי ימצאנו", אין מי שישיג את אותו אלא בחכמה ובינה. ולכן כאשר מסתלק למקום זו, לא משיגים אותו בכל הספירות אלא בחכמה ובינה שהם י"ם, י' חכמה, ס' בינה, ולכן "רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מ"י ימצאנו", וסוד הדבר "קרובים אל ה' אלהינו".	ומכרסיא דרחמי לית תמן עונשא ולא אגרא ובגין דיהו"ה [קכו ע"א] אסתלק במזלא קדישא עלאה דאיהו כתר עלאה בההוא זמנא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא ובההוא זמנא הכל {קמח ע"ב} תלוי במזל ואפילו ספר תורה בהיכל מה דהוה קרוב ה' לכל קוראיו (תהלים קמה יח) בההוא זמנא[665] אתמר ביה (קהלת ז כד) רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מי ימצאנו לית מאן דאשיג ליה אלא בחכמה ובבינה ובגין דא כד אסתלק להאי אתר לא משיגין ליה בכל ספירן אלא בחכמה ובבינה דאינון י"ם י' חכמה ס' בינה ובגין דא רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מ"י ימצאנו ורזא דמלה קרובים אל ה' אלהינ"ו (מלכים א' ח נט)[666]:

בההוא זמנא בני כו' - דאינון בג' דרגין: חיי באבא, בני בעמודא דאמצעיתא, מזונא בנוק', כמש"ל ס"ז (הגהה. והן חיים מסט' דאבא, כמ"ש (קהלת ז יב) החכמה תחיה בעליה[667]. מזונא מסט' דאמא, ברכת ה' היא תעשיר (משלי י כב), וכנ"ל (קכה ע"ב קמז ע"ב§PERLMUTTER), ובני בעמודא דאמצעיתא מסט' דדעת. והן ג' אותיות יה"ו, בג' גווינין הנ"ל, בג' צלותין), ובזמן דהוו נהירין, הוו מתפשטין או"א ג"כ למטה, והוה הכל תלוי בזכותא, דהוה שכינתא שריא בישראל, והיו מתפעלים לפי מעשיהם כידוע. אבל עתה אסתלק הכל למזלא, והכל במזל קדם דייתי בגלגולא, ואין זכות ואין חוב, אלא בעוה"ב, דהוא בדרגא דשם אסתלקו, לכן ניתן הכל ביד המזל, בעוה"ז. וע"ל תיקון נ (צח ע"א) ומש"ש (ד"ה וכד נחיתת). ואלו (@ג' דרגין, בני כו', הן ג' גווינין) [ב'] דשרגא, עם האור הוי"ה דבתוכם, ואמר, **ובההוא זמנא הכל כו'**, דס"ת עמודא דאמצעיתא, בהיכל מלכות, בחושבן[668], {קמח ע"ג} (חבקוק ב כ) וה' בהיכל קדשו, ה"ס כו': ***בההוא זמנא מה שהי' קרוב ה' לכל קוראיו אתמר רחוק כו'** - כצ"ל, וכנ"ל דבג' צלותין הוה נחית חכמה בימינא, יו"ד של שם. ובינה ה' של שם, בשמאלא. ועמודא דאמצעיתא, ו' של שם, בהדעת. ומעלין השכינה בתרין דרועין ועל גופא כנ"ל תיקון מ (פט ע"ב), והיה קרוב ה' לכל קוראיו, בג' צלותין דשכינתא, היא תפלת כל פה. וג' אתוון היו קרובין, וזהו קרוב ה', ד' אתוון, אבל עתה נתרחקו עמודא דאמצעיתא בדעת, שהוא הכתר, מזלא עילאה. וחו"ב לא נחיתו למטה, ונשארת איך ה' ישבה בדד (איכה א א), ולית דעניא לה בג' צלותין, ולכן רחוק מה שהיה, הוא הדעת, דרגא דמה שהיה הוא שיהיה[669] (קהלת א ט), דלעתיד לבא, מה שהיה הוא שיהיה, כי מלאה הארץ (@דעת) [דעה@] (ישעיה יא ט), (ותתייהב@) [ואתייהב] שוב על ידו, אבל עתה רחוק

Commented [051]: תיקון ס"ז או דף סז?

---

665 **מה שהי' קרוב ה' לכל קוראיו (נוסף בנוסח רבינו).**

666 ז"ל: ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה' קרבים אל ה' אלהינו יומם ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו.

667 עי' לעיל עה ע"ב. ועי' זהר ח"ב צא ע"ב וח"ג נח ע"א.

668 היכ"ל גימ' אדנ"י, לעיל לב ע"ב.

669 כל זוהר אורו שהאיר אז בישראל היה רק ע"י משה רבינו ע"ה, שנאמר עליו (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא, והוא מאור הגנוז הנאמר עליו (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב, וכמ"ש בזוה"ק (שמות יא ע"ב ופ' בראשית לא ע"ב) ע"ש. וכשנסתלק משה חזר האור ונתעלם, ולכן (דברים לד ו) ולא ידע איש את קבורתו, משום שהוא מהאור שנגנז, ע' זוה"ק (יתרו פ"ט רע"א). אך לעתיד לבוא הנה נאמר (קהלת א ט) מה שהיה הוא שיהיה, שר"ת משה (שער הגלגולים הק' לח), כי הוא היה גואל ראשון והוא יהיה גואל אחרון, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ס"ט קלא ע"א), ובהגר"א (שם קל"ז ע"ב ד"ה ולבתר) ע"ש, ולכן נאמר (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, כי הגילוי דהאור הזה הוא כולו למעלה מהטבע, וכל פעולותיו הוא נסים נגלים (הקדו"ש לב ע"ד).

תיקו״ז חלק ה

בכתר, ועמוק עמוק בחו״ב, שהן ממעמקים קראתיך כו׳[670] (תהלים קל א): **לית מאן דאשיג כו׳** - שבתפלה אינו מושג, שאינן נענים כמו בראשונה, אלא בחכמה ובינה מושג, ע״י החכמה (@בבחינתו) [בבחינה] ובבינה בהנהגתו הוא מושג, כי לא נשאר מושג אלא על ידי החכמה והבינה, משום דאסתלק הכל לחו״ב, ומשם משיגין. וז״ש **אלא בחכמה ובבינה ובג״ד כד כו׳**, וז״ל בחכמה ובבינה של האדם, **ובג״ד כו׳ אלא בחכמה ובבינה,** ר״ל דאינן משיגין אלא לשם, ולכן הוא עמוק למצוא, כי שם עמוק להשיגו. ואמר **דאינון י״ם י׳ כו׳,** ר״ל דזהו מ״י ימצאנו, במ״י דהוא י״ם, חו״ב, וים הוא כסדר. ולענין השגה שצריך להשיג מלמטה למעלה, הוא מ״י, ולכן אמר, עמוק שהוא י״ם, שהוא עמוק. (@וב׳ פעמין) [ומפ״ו] עמוק חו״ב (@הים) [הי״ם], (והמקיף) [ו״המקיף] של ים שהוא י׳ של ים, מבועא דיליה (לעיל מו ע״ב). ועי׳ לעיל תיקון נ״ב (צט ע״ב) ומש״ש. והוא עמוק יותר ואינו מושג אלא ע״י הים, ומ״מ מושגין קצת, אבל דבר הרחוק אינו מושג כלל, והוא בכתר, ושם הוא (@מ״ה) [ג״כ], שמא מפרש[671], דהוא בכתר ובדעת והי׳ קרוב מאד, עד שהיה קבוע במלכות, כמ״ש בפרשת בראשית (א ע״ב)[672], וזהו רחוק מה שהיה. ואמר **ורזא דמלה קרובים כו׳**, שה׳ אלהינו הוא או״א (שעה״כ כד ע״א), והיו קרובים בכהנים ולוים, בימינא ושמאלא, ועתה שבטלו כהנים בעבודתן ולוים במשמרותם אתרחקו, ולכן אמר שלמה, שתפלתו ודבריו יהיו קרובים אל ה׳ אלהינו, שנבנה הבית על ידו. וז״ש (דברים ד ז) מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה׳ אלהינו בכל קראנו אליו:

וכאשר הסתכל המלך ברוח הקודש, וראה שנסתלק לאי״ן בגלות האחרונה, אמר עליו ״אשא עיניי אל ההרים, מאין יבוא עזרי״. אי״ן, א׳, כתר העליון. י׳, חכמה. ן׳, בינה. ראה שלא היו משיגים אותו אלא בג׳ תפילות שתיקנו האבות, שנקראו ״הרי יהו״ה״. אמר עליהם ״אשא עינייי אל ההרים, מאין יבוא עזרי״. ״עזרי מעם ה״, זה המלך היושב על כסא הרחמים, וכסא הדין נסתלק משם. וזהו יהו״ה, שהוא בפנים כל ספירה וספירה, עליו נאמר ״לך ה׳ הגדולה והגבורה וגו״, דוד שיבח אותו בעשר הספירות. כי הוא בפנים מכולם, והוא מחוץ לכל ספירה וספירה, והוא בין כל ספירה וספירה, ואינו משתנה בשום מקום.	וכד אסתכל דוד ברוחא דקודשא וחזא דאסתלק לאי״ן[673] בגלותא בתראה אמר עלייהו (תהלים קכא א) **אשא עיני** אל ההרים מאין **יבא עזרי אי״ן** א׳ כתר עלאה י׳ חכמה ן׳ בינה חזא דלא הוו משיגין ליה אלא[674] בתלת צלותין דתקינו אבהן דאתקריאו הרי יהו״ה אמר עלייהו[675] **אשא עיני** אל ההרים מאין **יבא עזרי** עזרי מעם ה׳ דא מלך יושב על כסא רחמים וכסא דין אסתלק מתמן[676] ודא יהו״ה דאיהו מלגאו דכל ספירה וספירה[677] עליה אתמר לך ה׳ הגדולה והגבורה וגו׳ (דבה״י א׳ כט יא) בעשר ספירן שבח ליה דוד בגין דאיהו לגו מכלהו ואיהו מלבר דכל ספירה וספירה ואיהו בין כל ספירה וספירה לא אשתני בכל אתר:

וכד אסתכל דוד כו׳ משיגין ליה בתלת צלותין כו׳ דאתקריאו הרים אמר אשא עיני אל ההרים כו׳ וכסא דין דאסתלק משם ודא יהו״ה דאיהו כו׳ - כצ״ל, ולא כמ״ש בהגהה, ור״ל אשא עיני אל ההרים אבהן בג׳ צלותין, אבל מאין יבוא עזרי, דאסתלקו לאי״ן, עזרי מעם ה׳, שם הויה דאסתלק, והוא עושה שמים וארץ, דאתפשט בהון בינה ומלכות, כסא רחמים וכסא דין, שמים וארץ. ואמר **עלה אתמר לך ה׳ הגדולה כו׳** - ר״ל דחשיב ז״ת, וה׳ הוא ג״ר, דשָׁם שֵׁם ה׳ אסתלק, והם כח״ב, בג׳

---

[670] עי׳ מלואים אות (צב).

[671] עי׳ לעיל (נח ע״ד ד״ה כנור) שהשקיא דאילנא שהוא השם מ״ה הוא בחי׳ הדעת.

[672] עי׳ מלואים אות (צג).

[673] בההעלם שבה אשר בזה הנה הוה אנ״י דאדנ״י בסוד אנ״י ראשון ובסוד אי״ן וכנז׳, כי היא ראשית הכל ויסוד הכל (ע׳ זוה״ק ח״א כד ע״א ע״ב וח״ב קנח ע״א ע״ב, וח״ג רנו ע״ב, ובתיקונים קמח ע״ב) (כללים ח״ב עב ע״ד).

[674] נמחק בנוסח רבינו.$לכך למת לג׳ העלות

[675] ״הרי יהו״ה למר עלייהו״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתת ״הריס למר״.

[676] ״לסתלק מתמן״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתת ״לסתלק מסס״.

[677] עי׳ זהר ח״ג קט ע״ב.

תיקו״ז חלק ה

שמות הוי״ה. ברוך אתה ה׳ {קמח ע״ד} אלהי ישראל (שמואל א׳ כה לב), דהוא אלהי ישראל דעמודא דאמצעיתא, ואח״כ, לך ה׳ הגדולה, היא חכמה, דאתפשט בו״ק. ואח״כ לך ה׳ הממלכה, בינה דמתפשט במלכות. והן ג׳ הויות[678], בג׳ פסוקים חו״ב בזו״נ, וכתר שותף השלישי[679] בקרא בפני עצמו[680], שרשן, שהן ג׳ ספרים[681], כלל הכל ולא קראן בשם, שהן נעלמות, רק בשם הוי״ה. ונגד אלו הג׳ אמר כאן **לגו מכלהו ואיהו מלבר כו׳ ואיהו בין כו׳** - לגו חכמה, לבר בינה, **בין כו׳,** דעת דהוא כתר[682], והן ג״ר דמתפשטין בהון, כמ״ש באד״ז (רפח ע״ב)[683], **ג׳ אמ״ש** (ס״י פ״א מי״ג, ועיי״ש פ״ג), **ג׳ עומקי** בו״ק (ס״י פ״א מ״ה), **והיכל הקודש כמ״ש בס״י** (פ״ד מ״ד, מט״ו):

יש עיניים מכמה צבעים, כמו ארגמ״ן רגמ״ן, ר׳ רפאל, ג׳ גבריאל, מ׳ מיכאל, ן׳ נוראיל. וסוד הדבר מרכבו ארגמ״ן, א׳ אור שמאיר באלה ד׳ צבאים, א׳ אורפניא״ל, והוא מטטרו״ן, אור פניא״ל, ולכן נקרא שר הפָּנים, והוא ריזאל והוא אוריאל, שכך עולה בגימ׳ רזיא״ל, והוא עולה לגימ׳ רמ״ח מצות התורה כגימ׳ אברהם, וזה מלאך החסד שמשם נתנה תורה, זהו שנאמר ״מימינו אש דת למו״, והוא ממונה על סודות התורה ו״הוא מגלה עומקים והנסתרים, יודע מהו בחושך״, לכן חשוך הוא לבוש של אור, ובו אל״י, שנאמר בו ״זה אלי ואנוהו״.	**אית עייניו מכמה גוונין כגון ארגמ״ן רגמ״ן ר׳ רפא״ל ג׳ גבריא״ל מ׳ מיכא״ל ן׳ נוריא״ל ורזא דמלה מרכבו ארגמ״ן א׳ אור דנהיר באלין ארבע גוונין א׳ אורפניא״ל ואיהו מטטרו״ן אור פניא״ל ובגין דא אתקרי שר הפנים ואיהו רזיא״ל ואיהו אוריא״ל דהכי סליק לחשבן רזיא״ל ואיהו סליק לחשבן רמ״ח פקודין דאורייתא כחשבן אברה״ם ודא מלאך החסד דמתמן אורייתא אתייהיבת הה״ד (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ואיהו ממונא על רזי אורייתא והוא גלי עמיקתא ומסתרתא** ידע מה בחשוכא[684] (דניאל ב כב) **בגין דחשך איהו לבושא דאור וביה אל״י דאתמר ביה זה אל״י ואנוהו**[685]:

אית עייניו כו׳ - ר״ל, מרקמן מד׳ גוונין כמו שמפרש והולך, והיא גוון ארגמן, כמ״ש בפרשת בראשית (מד ע״א)[686] **היכלא חמישאה כו׳ חד נהורא כעין ארגוונא נהורא דא כליל כל גוונין דנהרין (נהורא) [נהורין@] חוור וסומק וירוק ואוכם אתכלילן אלין באלין (@כו׳) [כנ״ל],** והן ד׳ המלאכים שהן בד׳ גוונין כמו שמפרש והולך, **רגמ״ן (@ר׳) כו׳,** וכמש״ל (קכד ע״ב קמו ע״א) ואמר **ורזא דמלה מרכבו ארגמ״ן,** ר״ל מרכבו של הוי״ה ארגמ״ן כמש״ל (קכד ע״א קמה ע״א) וש״מ: **א׳ אור כו׳** - שמתלבש בתוכם, דוגמת הכתר בד׳ אותיות הוי״ה, והכתר הוא א׳ שמתלבש בתוכם, אי״ה או״ה[687], וכן הוא כאן כמו שמפרש והולך, **א׳ אור פניא״ל ואיהו מט״ט,** שהוא אדם דרכיב עליהון, כמש״ל (סג ע״א עב ע״א) וש״מ, והוא כתרא דלהון, ועי׳ לעיל תיקון ה (כ ע״ב) ואע״ג שה׳ אור נהיר בה׳ גוונין, הוא לפי הגוונין, אבל האור בעצמו הוא פשוט א׳ לבד, כמ״ש בתוספתא פ׳ יתרו (סח ע״ב)[688], ונק׳ אור

---

678 עי׳ מלואים אות (ו).

679 עי׳ נדה לא ע״א: תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו.

680 עצמה? היה ראשי תיבות בפ״ע.

681 חג״ת לעיל ה ע״א.

682 עי׳ ע״ח שער כג פ״ח.

683 ז״ל: תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד כללא דכל תקונין והיא חכמה עלאה סתימאה כללא דכל שאר והאי אקרי עדן סתימא והוא מוחא דעתיקא קדישא והאי מוחא אתפשט לכל עיבר מניה אתפשט עדן אחרא ומהאי עדן אתגלף.
תרגום: התיקון של עתיקא קדישא, נתקן בתיקון אחד, הכלל של כל התיקונים הרי היא החכמה העליונה הסתומה, הכלל של כל השאר, והוא נקרא העדן הסתום, והוא המוח של ע״ק, ומוח זה מתפשט לכל הצדדים, וממנו מתפשט עדן אחר, ומעדן זה נחקקו.

684 ידע מה בחשוכא (נמחק בנוסח רבינו).

685 וביה אל״י לאתמר ביה זה אל״י ואנוהו (נמחק בנוסח רבינו).

686 עי׳ מלואים אות (צד).

687 עי׳ לעיל ה ע״ב וקמב ע״א.$

688 עי׳ מלואים אות (צה).

תיקו"ז חלק ה

פניאל, שהוא אור המתלבש בפנים של (החיות). והנה החיות הן מתפרדין, ולפנים הן אחד. והן בסיומן שכולן הן אל, ושם הוא נהיר בפנימיותם, שהן אל. וזהו פניאל. שָׁם הוא אור דנהיר בהון. וז"ש **אור פניאל ואמר ובג"ד אתקרי שר הפנים,** שהוא בפְּנים דלהון, ואיהו רזיאל, שהוא אור פנימיות ([הגה"ה.] התורה), (@רזא דרזין), שד' חיות הן פרד"ס כמש"ל תיקון נ"ד (קא ע"א) ובפרשת בראשית (כו ע"ב). ור"ז הוא אור כמש"ל (לח ע"ב, סא ע"א), והוא בחושבן אור, כמש"ל[689] בתז"ח (לג ע"ד) והוא אור פני[690] של התורה, וז"ש ואיהו אוריאל, אור של המלאכים והחיות, דהן אל והוא רז: **ואמר ואיהו סליק כו'** - לראיה שהוא גוון חוור מימינא, דמשם רמ"ח מ"ע, וכמש"ל בכ"מ. והוא חושבן אברהם, איש החסד[691], והוא אור של יום הראשון, שהוא חסד, (@וז"ש) **ודא מלאך כו'**: ואמר **דמתמן כו'** - דהוא אור הרזין דאורייתא. וז"ש (@**ו)איהו ממונה כו' והוא גלי כו'** - שלפני הרזין הן עמוקות[692], שהן חשך, ולכן צריך לגלות. ועי' במתני' דטעמים (תז"ח יז ע"ד)[693]. וז"ש *(@**ומסתרתא) [ומסתיתרא] בגין דחושך איהו לבוש(@א)[ת] דאור אור הוא רז כו'** - כצ"ל, ולא כמ"ש בהגהה וזו הגהה היא מתיקון נ"ה, ור"ל הוא רז בחושבן, וכן הוא הרז, אור התורה, (@ופשוטו) [והפשוטה] הוא חושך, ולכן מגלה עמוקות מני חושך (איוב יב כב), וזהו **גלי עמיקתא כו'**:

האור הוא ר"ז, וכל מי שיודע אותו, נאמר עליו: "וכל רז לא אניס לך", והוא מאיר בצבע הלבן של העין, והוא נוריאל, אש בוערת מצד השמאל, ששם, ר"ו, גבורה, ומשם מצוות לא תעשה. כסא הרחמים לימין, כסא הדין לשמאל, העמוד האמצעי כולל את שניהם, ובו יהו"ה שכפל שמו פעמיים: "ה' ה'", ומשה, שהתאחד בו כפל שמו "משה משה", ולכן "ואדעך בשם", בשני שמות.	אור הוא ר"ז וכל מאן דידע ביה עליה אתמר (דניאל ד ו) וכל רז לא אניס לך ואיהו נהיר בגוון חוור דעינא ואיהו נוריא"ל נור דליק מסטרא דשמאלא דתמן {קמט ע"א} ר"ו גבורה ומתמן פקודין דלא תעשה כרסיא דרחמי לימינא כרסיא דדינא לשמאלא עמודא דאמצעיתא כליל תרוייהו וביה יהו"ה דכפל שמיה תרין זמנין ה' ה' (שמות לד ו) ומשה דאתאחיד ביה כפל שמיה משה משה (שם ג ד) ובגין דא ואדעך ב'שם (שם לג יז) בתרין שמהן:

וכל מאן דידע ביה - ר"ל, בזה המלאך: **ואיהו נוריאל נור כו'** - ר"ל, נור שהוא אש שורף, שהוא גוון תכלת, האחרונה מד' גוונין, והוא כולל הד' גוונין. והחוורא נהיר ביה, והן {קמט ע"א} ב' גוונין הנ"ל, **כסא רחמים כו'**, וז"ש **כרסיא דרחמי לימינא כרסיא כו'**. ואמר **דתמן ר"ו**, ר"ל בנוריאל, ואע"ג דגם באוריאל יש ר"ו, הוא דשמאלא נכלל בימינא, אל דאלהים. ואמר[ו@] (**ו@)מתמן פקודין דל"ת,** ר"ל משמאלא כנ"ל. ואמר **כרסיא דרחמי כו'**, שאימא כרסיא דרחמי הוא בימינא, ושכינתא תתאה כרסיא דדינא לשמאלא, כמש"ל בתיקון נ"ה (קא ע"ב). וז"ש **עמודא דאמצעיתא כליל תרווייהו כו'** - דכליל ימינא ושמאלא, וביה שניהן, והן (@ב') [ג'] פעמין הוי"ה כנ"ל, וכמו שמפרש והולך, והן ד' מוחין בחג"ת, כידוע ד' אותיות הוי"ה, דביה תרין דדעת, אל דעות[694] וכמ"ש בריש שיה"ש (מח ע"א$)[695] וכן הוא ב' הויות דידיה[696] ודחכמה, כנ"ל. אורות דב' שכינות, ונכללין כולהו בג'

---

[689] נדצ"ל כמ"ש.

[690] ניקוד?

[691] אתה כהן לעולם (תהלים קי ד).@

[692] עי' מלואים אות (צב).

[693] ז"ל: אָ רזא דשמא גליפא משיך בוצינא ורשים נקודה חשוכא בלא נהירו כלל ודא נקודה דיצחק אַדא איקרי שבט לגו חסר לב (משלי י יג) מגלה עמוקות מני חשך (איוב יב כב) ובג"כ סליק כשמא.
תרגום: אָ סוד השם החקוק, מושך אור@נר@ניצוץ ורושם נקודה חשוכה בלי אור כלל, וזו הנקודה של יצחק אַ, זו נקראת "שבט לגַו חסר לב", "מגלה עמוקות מִנִי חושך" ומשום כך עולה כשם.

[694] עי' זהר ח"ג רצב ע"ב, חו"ג דדעת.

[695] מח ע"א: אמר ליה היאך אמר ליה זה הבא מתוך אהבת נשיקה היאך נשיקה מאהבה אינו אלא בפה[695] ומתחברן רוח ברוח וכל אחד מהם כלול משתי רוחות רוחו ורוח חבירו[695] נמצאו שניהם בארבע רוחות וכ"ש הזכר והנקבה בהתחברם שם ארבע רוחות יחד והבן הבא מהם זהו רוח הבא מארבע רוחות כמה דאת אמר מארבע רוחות באי הרוח וזהו רוח שלם:
תרגום: אמר לו איך. אמר לו, זה הבא מתוך אהבת נשיקה. כמו@ שהנשיקה מאהבה אינו אלא בפה, ומתחברות רוח ברוח, וכל אחד מהם כלול משתי רוחות, רוחו ורוח חברו, נמצאו שניהם בארבע

תיקו"ז חלק ה

חג"ת, ג' קוין. ואמר **בשם כו'** - ר"ל בשם הוא ב' שם[697], וכמ"ש ויקרא משה משה, וכמש"ל (קט ע"א PERLקכט ע"ב$קכח ע"ג ד"ה א"ל אשתכח) ע"ש, דביה אכלל חכמה [ד](@ו)עמודא דאמצעיתא, אב ובן, **עש"ב**:

עיניים מרוקמים@ מנוקדות בנקודות לבנות, כצבע@כמו הנקודות שעל לול"א, תיזהר ממנו, הוא רמאי. ומי שהוא בנקודות אדומות, שופך דמים הוא. בנקודות ירוקות, כעסן הוא, מצד המרה. בנקודות שחורות, גזלן הוא, גנב, יש בו את כל הרעות שבעולם. עיניים עמוקות, יש בהן עומק טוב ויש בהן עומק רע (ס"י פ"א מ"ה). האדם אינו יודע את זה, לבו "עמוק עמוק, מי ימצאנו", אם זה עומק של טוב, אין אדם יכול להשיג את חכמתו. ואם הוא עם הארץ, כמה עמוקות מחשבותיו הרעות. הוא קבר פתוח, זהו שנאמר "קבר פתוח גרונם וכו' לשונם עמל ואון". שמור מעיין כזאת. בכל מה שמסתכל נקלל@, הוא מסתכל למטה, לחשוב כל מחשבות רעות, ואין סוף לרשעתו. עיניים גבוהות בהיפך, ועליהם נאמר: "וגביהן וגבה להם ויראה להם, וגבותם מלאות עיניים וגו'". כמו שעיניים עמוקות הם דין ומוות, כך עיניים גבוהות הם חיים ורחמים. ויש עיניים גבוהות מצד אותו שנאמר עליו "כי גאה גאה, סוס ורוכבו רמה בים". ויש מהם שנראים גב@	עיינין מרקמן נקידין בנקודין חוורין כגון נקודין דעל לול"א אסתמר מניה רמאי איהו ומאן דאיהו בנקודין סומקין אושיד דמא איהו בנקודין ירוקין כעסן איהו מסטרא דמרה בנקודין אוכמין גזלן איהו גנב כל בישין דעלמא אית ביה עיינין עמיקין אית בהון עומק טוב ועומק רע האי לא ידע בר נש לביה עמוק עמוק מי ימצאנו (קהלת ז כד) אם הוא עומק טוב לא יכיל בר נש למנדע חכמתיה ואם הוא עם הארץ כמה עמיקין מחשבתין דיליה בישין האי איהו קבר פתוח הה"ד (תהלים ה י) קבר פתוח גרונם וכו' לשונם עמל ואון אסתמר מעינא דא בכל מה דאסתכל אתלטיא איהו מסתכל לתתא למחשב כל מחשבין בישין לית סופא לרשיעותיה עיינין גבהנין בהפוכא[698] עלייהו אתמר (יחזקאל א יח) וגביהן וגבה להם ויראה להם וגבותם מלאות עינים וגו' כמה דעיינין עמיקין אינון דינא ומותא הכי עיינין גבהנין אינון חיי ורחמי ואית עיינין גבהנין מסטרא דההוא דאתמר ביה כי גאה גאה סום ורכבו

Commented [052]: לח לק הפסיקא?

רוחות. וכל שכן הזכר והנקבה בהתחברם, שם ארבע רוחות יחד. והבן הבא מהם, זוהי רוח הבאה מארבע רוחות, כמו שנאמר "מארבע רוחות באי הרוח", וזהו רוח שלם.

$@עי' יהל אור (ח"ג לה ע"א): עי' באד"ר (קל ע"ב) חד רוחא נפיק לז"א כו' וחד כו' הא הכא כו' ומאן אינון כו' ע"ש. והן ו"ק דז"א, כמ"ש שם כתרין קדישין דז"א, רוח חכמה ובינה קו ימין חכמה בחסד כידוע, ובינה בנצח, ובינה נביאים כידוע. רוח עצה וגבורה קו שמאל. רוח דעת ויראת ה' קו האמצעי, דעת ת"ת כידוע. ויראת ה' מבועא דבירא דלא פסיק מן בירא. ורוח ה' רוחא דנפיק ממ"ס מחוטמא דא"א, שנקרא {הויה}, כמ"ש באד"ר {קמא ע"ב}, והן ג' מוחין דז"א ומ"ס, שהן ד' פרשיות שבתפילין כמ"ש שם {קמ ע"ב}. וכל הד' רוחין כלילין ברוחא דנפיק מחוטמא, חמשא לקבל ארבע לא יכלין כו' {סד"צ ספ"ה}. ועי' בפ' תרומה קמ"ו ע"ב בספרא דר"ה סבא כו' ע"ש. ד' רוחין דאינון כתרין קדישין הן כוללין כל ע"ס, תלת דכלילין בתלת הן ו"ק, ורוחא דנפיק ממ"ס הוא כולל ג"ר, שהן כאחד חשיבי, וגם מלכות שכלולה עמהם, עטרת בעלה. והוא בסוד ד' שכלולה בד', והן בסוד ו"ד של יו"ד, וכן בסוד י"ג תיקונים, היא בד' תיקונים, בסוד ד' של יו"ד, והוא בו', סוד ו' של יו"ד עם הג' מוחין. וז"ש בפסוק מי אל כמוך ט' תיקונים בפסוק אחד, וד' בפסוק אחר, והן תתן אמת ליעקב כתר, חסד לאברהם חכמה, אשר נשבעת לאבותינו בינה, בסוד עקידת יצחק. והן בג"ר, בסוד שרשין של ג' אבות. מימי קדם ע"ק, רדל"א, בסוד מלכות. והן בסוד ד' פרשיות של תפילין, ומ"ס שכליל כל הג' מוחין דז"א. והוא בסוד ג' הויות וכללותן, שהן ד', כמ"ש בא"ז {רפח ע"ב}. והן ארבע מלכין כנ"ל.

[696] דעד"א.

[697] עי' לקמן ד"ה קסב ע"א פורסי כנפים.

[698] ועוד עיינין גבוהין מסטרא לימינא ועיינין עמיקין מסטרא לשמאלא לא ענו ולא בייקן מסטרא מחרא לא גס לוח ולא עז פנים (נוסף בנוסח רבינו בנ"ח).

(שנראים על גבי@) הרוח, ואחרים, שנקראים גאונים בתורה, וכולם יש להם עיקר למעלה. ולכן "וגביהן וגבה להם ויראה להם", מצד אותו שנאמר בו: "כי גבה מעל גבה שומר", וזו מרכבה למעלה מן מרכבה. "וגבוהים עליהם", שנאמר: "משא גיא חזיון, מה לך איפוא כי עלית כלך לגגות", והם הרוכבים על מרכבות.	רמה בים (שמות טו א) **ואית מנהון** [קכו ע"ב] **דאתחזיין גבה**[699] **(נ"א דאיחזיין על גבי)**[700] **רוחא**[701] **ואחרנין דאתקריאו גאונים באורייתא וכלהו אית לון עקרא לעילא ובגין דא וגביהן וגבה להם ויראה להם מסטרא דההוא דאתמר ביה** (קהלת ה ז) **כי גבוה מעל גבוה שומר ודא מרכבה לעילא מן מרכבה וגבוהים עליהם** ה"ד **(ישעיה כב א) משא גיא חזיון מה לך איפה כי עלית כלך לגגות ואלין אינון דרכבין על מרכבות:**

עייניו מרקמן כו' על לול"א כו' - דנקודין ממעטין את הכתב, שאין (תוך הענין) כמו שכתוב, ורמאי איהו, שאינו תוכו כברו, וז"ש **על לול"א**, שדרשו בהיפך הכתב בפ"ק דברכות (ד ע"א)[702]. ואמר **בנקודין חוורין,** דהוא מסט' דנחש, גוון חוור, והוא נחש הרמאי, דפתי לאדם כנ"ל (קנ ע"ב), וכמ"ש בז"ח שם (כז ע"ד)[703] ע"ש, וכנ"ל. וז"ש **ומאן דאיהו בנקודין כו' בנקודין כו'**: ואמר **בנקודין אוכמין**[704] **כל בישין,** משום דהיא כללא דכל גווינין, כמ"ש בז"ח שם (כד ע"ד)[705] וע"ש (כח ע"א[706] כט ע"א[707]): **עמק טוב כו'** - שהן תהו ובהו, כמ"ש בס' הבהיר (אות ט)[708], והוא בעץ הדעת טוב ורע, בהו טוב כו'. ומ"ש תהו ובהו רעים, הוא בס"א, ועי' בפ"א דס"י (מ"ה) עומק כו': **עמוק עמוק מי כו'** - כמו שמפרש והולך, **לא יכיל ב"נ כו',** והוא בחכמה כמ"ש למעלה, והוא במחשבה, דמחשבה הוא

---

699 גבי (דפ"ח), גבה (לכך למת), על גפי מכומי (נוסח לבינו)@.

700 לפ"ז, ולא מופיע בדפ"ח.

701 ועוד עיינין גבוהין מסטרא לימינא ועיינין עמיקין מסטרא דשמאלא לא ענו ולא ניעץ מסטרא למחרא לא גם רוח ולא עז פניס (נוסף בנוסח לבינו).

702 ז"ל: ודוד מי קרי לנפשיה חסיד. והכתיב "לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים" ותנא משמיה דרבי יוסי: למה נקוד על לולא, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מובטח אני בך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו, שמא יגרום החטא.

פי' רש"י: נקוד על לולא - לדרוש את הנקודה שהיא ממעטת את משמעות הכתוב, לומר שלא דבר ברור היה לו לראות בטוב ה', לולא לשון אם לא, כמו לולי אלהי אבי וגו' היה לי (בראשית ל"א).

703 ז"ל: עיינין עקימין רמאי איהו ומפתי בני נשא בלישניה כגון דפתי נחש לחוה עץ הדעת טוב ורע איהו אתחזי בפומיה ובמלוי טב ולביה רמאי ביש איסתמר מניה עליה אתמר ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו:

תרגום: עינים עקומות, שהוא רמאי, ומפתה בני אדם בלשונו, כמו שפיתה הנחש לחוה, עץ הדעת טוב ורע, הוא נראה בפיו ובדיבוריו טוב, ולב הרמאי רע, השמר ממנו, עליו נאמר ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

יהל אור: עייניון - וזהו אשר אתם זונים אחריהם רגילים לילך אחריהם.

704 חסר התיבות: גזלן איהו גנב.@

705 עי' מלואים אות (מב).

706 ז"ל: אורייתא דאיהי אוכמא דאתמר בה שחורה אני ונאוה לקותא דשמשא דסטרא קדישא שבתאי לילית פתייא אוכמא ובנהא אינון לקותא דישראל:

תרגום: התורה שהיא שחור, שנאמר בה שחורה אני ונאוה, לקוי השמש שמצד הקדושה, שבתאי לילי"ת, ככלי חרס שחור, ובניה הם המלקים את ישראל.

707 עי' מלואים אות (מג).

708 ומאי גם את זה לעומת זה עשה האלהים (קהלת ז' יד), ברא בהו ושם מקומו בשלום וברא תהו ושם מקומו ברע, בהו בשלום שנאמר (איוב כ"ה ב) עושה שלום במרומיו מלמד שמיכאל שר הימיני של הקב"ה מים וברד וגבריאל שר שמאלו של הקב"ה אש, ושר שלום ביניהם מכריע והיינו דכתיב עושה שלום במרומיו:

עמוק[709]. ואמר **ואם הוא ע״ה כו׳** - כמ״ש בפ׳ ויקרא (ה ע״ב[710]) **דמחשבה אתפשט לתרין סטרין כו׳.** ואמר **איהו קבר פתוח,** ר״ל כמו שעיינין דיליה עמיקין ופתיחין, ואמר **אסתמר מעינא כו׳** - דהוא נוק׳ דס״א, בור[711], שאולה[712]: ואמר **עיינין גבהנין בהפוכא כו׳ כמה דעיינין עמיקין כו׳** - כי כל בליטה הוא רחמי וכל שקיעה הוא דין, שלכן כל דינין בערוה דכלא שקיעה, וכל רחמי באמה דדכורא, והוא סוד הזיווג, לאתבסמא, כמ״ש בס״ד[713] **ובא״ר** (כו ע״ב) (קמב ע״א)[714] **עש״ב וכמ״ש** (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך כו׳[715]: ואמר **עלייהו אתמר וגביהן כו׳** - דבפ׳ הזה כתיב מלאות עינים, דקאי על העינים, וכמ״ש לקמן. ואמר **ואית עייניך כו׳ כי גאה כו׳** - ר״ל דלמעלה אמר דהן מורין על רחמנין, וכאן אמר דאית דמורה על שררות וממשלה, כמ״ש (שמות טו א) כי גאה גאה סוס כו׳. ואמרו כי (חגיגה יג ע״ב) גאה גאה, שמתגאה על גאים וכן כאן מורה על התנשאות גדולה, מלך על מלכים וכיוצא. וכמ״ש בפרק הנ״ל (יחזקאל א יח) וגביה[י@]ן {קמט ע״ב} וגובה להם, וכמו שמפרש והולך, כי גבוה מעל גבוה כו׳ (קהלת ה ז). והכל לפי גבהות העין. ואמר **ואית מנהון דאתחזיין גבה רוחא** - שהן גבהנין מסט״א, והוא [ב](@ג)אה בלב, גבה לב, ולא על ממשלה. וכאן צ״ל מ״ש למטה[716] **עיינין גבוהין מסט׳ דימינא ועיינין עמיקין כו׳** עד **דא עז פנים.** ועניו הוא מסט׳ דימינא, ובייש הוא מסט׳ דשמאלא, כמ״ש (ישעיה כט כב) לא יבוש יעקב[717], מאביו בגוון סומק[718]. ועניו הוא מסט׳ דגדולה[719], כמ״ש (מגילה לא ע״א[720]) כל מקום שאתה מוצא גדולתו כו׳. (הגהה. אבל יותר נכון גי׳ האחרת, **דאתחזין על גפי מרומי**[721] והוא העיקר, ור״ל דאית גבוהין בגבורה וממשלה, ואית מנהון מלכות על גפי, דאמרינן שהוא כסא מלוכה, כמ״ש (משלי ט יד) על כסא מרומי כו׳, (@ומ״ש) [וז״ש@] למטה **עיינין גבוהין מסט׳ דימינא כו׳** עד **ודא עז פנים,** שייך למעלה אחר **עיינין גבהנין בהפוכא**) (וכ״מ נ״ב בגכי״ק בתיקו״ז): ואמר **ואית אחרנין דאתקריאו גאונים באורייתא** - והוא כי גאה גאה באורייתא,

---

709 עי׳ מלואים אות (צב).

710 עי׳ מלואים אות (צו).

711 עי׳ מלואים אות (מג).

712 עי׳ לעיל נה ע״ג.

713 ז״ל: אתפשט דכורא ואתתקן בתקונוי, באמה בפומיה דאמה.

714 ז״ל: וכיון דאתפשט אמה דא אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן בשמאלא דנוקבא ואשתקע בנוקבא באתר חד וארשים בערייתא.

תרגום: וכיון שהתפשטה זו האמה, נתפשט צד הגבורה מאותן הגבורות בשמאל דנוק׳, ונתקע בנקבה במקום אחד, ונרשם בערוותה.

עי׳ ביאור רבינו על ס״י (ז ע״ב): וכיון דאתפשט אמה דא אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן בשמאלא דנוק׳ ואשתקע בנוק׳ באתר חד וארשים בערייתא כסותא דכל גופא דנוק׳, לפי שהחסדים עושין רושם בבליטה, והגבורות בשקיעה כמ״ש (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה. ויסוד דנוקבא נק׳ תהום כידוע (שער מאמרי רשב״י טז ע״ב), ודדכורא נק׳ הר ציון כמ״ש (תהלים קלג ג) כטל חרמון שיורד על הררי ציון.

715 עי׳ לקוטי תורה (תהלים לו): אף שאין ביסוד אלא חסד א׳ מ״מ כולל כל הה׳ וכולם בו וז״ש צדקתך שהוא הצדיק כהררי אל לוקח נגד ה׳ הרים עליונים חג״ת נ״ה שכל ה״ח מתקבצים בו ולהיותם חסדים קראם אל כי חסד אל כל היום ולכן נקרא ציון גי׳ יוסף מנין ה״פ אל ומשפטיך שהם הגבורות הולכים אל תהום רבה שהוא יסוד נוקבא.

716 עמוד ב׳ (לש״ו).

717 ז״ל: לכן כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו.

718 עי׳ זהר ח״ג רטו ע״א: חוור דא אברהם דאתלבן בחוורא דנורא סומק[718] דא יצחק ודאי ירוק דא הוא יעקב דקיימא בין תרין גוונין וכתיב ביה ביעקב (ישעיה כט כב) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו דהא כל ערסיה שלים הוה והכי הוא.

תרגום: לבן זה אברהם שהתלבן בלבן האש. אדום זה יצחק ודאי. ירוק זהו יעקב שעומד בין שני צבעים, וכתוב בו ביעקב ״לא עתה יבוש יעקב״, ולא עתה פניו יחורו, שהרי כל מטתו היתה שלמה, וכך הוא.

719 עי׳ תז״ח מז ע״ב: עקב ענוה יראת ה׳ ענוה מסטרא דעמודא דאמצעיתא ובגין דמשה הוה מתמן אתמר ביה והאיש משה עניו מאד וענוה מימינא ושכינתא יראה מסטרא דשמאלא.

720 שם כתוב גבורתו.$

721 עי׳ משלי (ט ג) שלחה נערתיה תקרא על גפי מרמי קרת.

ביאור רבינו: ״על גפי״ סוד הדעת כמ״ש כי עוף השמים גו׳ ובעל כנפים גו׳, שש כנפים שש כנפים לאחד. ״מרומי קרת״ שהן חו״ב כמ״ש למעלה בראש מרומים לפי קרת והן למעלה למעלה:

תיקו״ז חלק ה

סוס ורוכבו רמה בים בימא דאורייתא, כמש״ל (נב ע״ב מג ע״א) **ויקרע**[722] **ימא דאורייתא וסוס ורוכבו כו׳,** והן שני מיני גאה גאה, לא יסור שבט מיהודה אלו ר״ג ומחוקק כו׳ (סנהדרין ה ע״א)[723], שרי גאים, כמ״ש בחולין (צב ע״א)[724]. (@ואמר **ו)כלהו אית לון כו׳** - דג׳ מיני גאים הנ״ל, כי גאה, ועל גפי מרומי, וגאונים באורייתא, שהן ג׳ דרגין דכללין כלהו כמו שמפרש והולך. וזש״ש בחולין, ג׳ שרי גאים כו׳, וז״ש **ובג״ד וגביהן כו׳,** שהן ג׳ פעמין גבוה בפסוק. ומפרש והולך, **מההוא דאתמר כי גבוה כו׳,** ג׳ גבוהים בפסוק, זה על זה. ומפרש והולך, **ודא מרכבה כו׳** ואמר **הה״ד משא כו׳** - ר״ל אתה הוא ״גיא חזיון״, מעיינין עמיקין, שמורה על שפלות, ״מה לך כי עלית כו״, ומפרש והולך (@דר״ל), למה אתה רוכב על מרכבות, וז״ש **ואלין אינון דרכבין על מרכבות**:

ועוד, ״וגביהן״, אלו הם האופנים, שהם כדגומת האותיות, ״וגבה להם״, אלו הם השרפים, שהם כנגד הטעמים העליונים, כתרים על האותיות. ״וגבותם מלאות עיניים״, אלו הם הנקודות של האותיות, שהן ״מלאות עיניים״ מהם, כמו שנאמר ״עיני ה׳ המה משוטטים בכל הארץ״. מהו ״לארבעתם״. אלו שלושה חיות, שנקראים בשם יהו״ה שלוש פעמים, כדוגמא זה ״יהו״ה יהו״ה יהו״ה״, אלו הם ארבעה פנים לכל צד, לכל חיה. ״וגבותם מלאות עיניים״, כדוגמת זה. הנה כאן, שבעים ושתיים עיניים, שהם כנגד שבעים סנהדרין, ומשה ואהרן על גביהם. אלו הם ״וגביהן וגבה להם״, כדוגמת זה. ארבעים וחמש עיניים, בגימ׳ אדם, והם: יה״ו, הו״י, וה״י. ועוד, ״וגביהן״, זו השכינה, שהיא מעל כל החיות והמחנו, זה הוא שנאמר ״ומלכותו בכל משלה״. ״וגבה להם״, זהו העמוד האמצעי, שהשכינה היא על גבי האופנים, והעמוד האמצעי שהוא כולל שש ספירות, על גבי החיות, שהוא כולל את כולם, זהו מטטרו״ן. וזהו: ״כי גבוה מעל גבוה שומר״, וגבוהים עליהם״, אלו הם אבא ואימא, כתר על ראשיהם, שהם מעל השרפים שתלויים מהכסא.

ועוד וגביהן (יחזקאל א יח) **אלין אינון אופנים דאינון כגוונא דאתוון וגבה להם אלין אינון שרפים דאינון לקבל טעמי דלעילא כתרין על אתוון וגבותם מלאות עינים אלין נקודין דאתוון מלאות עינים מנייהו כמה דאת אמר** (זכריה ד י) **עיני ה׳ המה משוטטים בכל הארץ מאי לארבעתם אלין תלת חיוון אינון דאתקריאו בשמא דיהו״ה תלת זמנין כגוונא דא יהו״ה יהו״ה יהו״ה אלין אינון ארבע אנפין לכל סטר לכל חיה וגבותם מלאות עינים כגוונא דא**[725] (**א״ה כאן מצאתי כתוב בהעתק ג׳ שמות יהו״ה כתובים בזירי הי׳ בג׳ זירי והה״י בג׳ זירי בכל צד הרי ט׳ וג׳ בו׳ ובין כלם הם כ״ד וג״פ כ״ד הם ע״ב) **הא הכא שבעין ותרין עיינין דאינון לקבל שבעים סנהדרין ומשה ואהרן על גביהון אלין אינון וגביהן וגבה להם** (יחזקאל א יח) **כגוונא דא** (**א״ה כאן מצאתי ג׳ שמות יה״ו הו״י וה״י** {קמט ע״ב} **באופן שזכרתי שעולים כל העיינין מ״ה) חמש וארבעין עיינין כחשבון אדם ואינון יה״ו הו״י וה״י ועוד וגביהן דא שכינתא דאיהי על גבי חיוון ומשריין כלהו הה״ד** (תהלים קג יט) **ומלכותו בכל משלה וגבה להם דא עמודא דאמצעיתא דשכינתא איהי**

---

[722] צ״ל וקרע.@

[723] ז״ל: כדתניא לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את ישראל בשבט ומחוקק מבין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדין תורה ברבים.

[724] ז״ל: אמר רבה רמז רמז לו שעתידים שני שרים לצאת ממנו ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל.

[725] בדפ״ק קכז ע״ב נוסף בהגה״ה: .
ועי׳ ע״ח טנת״א ד שמביא שיש ציור שם.@
כל עין הוא בסוד י׳, כי הוא בעיגולא כעין י׳, והם סוד הנקודות, וכמ״ש בתיקונים תיקון ע׳ (דף קמט סע״א) ובכ״מ שם (וכן בתיקון יט דף לז ע״א, וברע״מ פנחס דף רכח ודף רכט) ובה**ויה** דעיינין הוא כ״ד עיינין וע״ב תגין (הקדו״ש עח ע״א). עולם הנקודות שלא נשלם כלל והיה כולו רק השרשים קטנות בבחי׳ נקודות קטנות וכקרני חגבים, שהם השרשים הראשונים לכל המציאויות כולם, לכן הנה מיוחד בו שם הוי״ה דעיינין שהוא מרמז על הנקודות, כמ״ש בתיקונים תיקון ע׳ (קמט סע״א) (ביאורים ח״ב פ ע״ג), עי׳ תז״ח ג ע״א (ביאורים ח״ב פ ע״ד).

	על גבי אופנים ועמודא דאמצעיתא דאיהו כליל שית ספירן על גבי חיוון דאיהו כליל לון מטטרו״ן ודא איהו (קהלת ה ז) כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם אלין אינון אבא ואימא כתרא על ראשיהון דאינון על גבי שרפים דתליין מכרסייא:

ועוד וגביהן כו׳ - דאותיות ונקודות וטעמים הן בי״ע, ג׳ דרגין דכלילין כלא. ואופנים הם מעשיה, אותיות מנוק׳, וכמש״ל בכ״מ. ואמר **דאתוון מלאות עינים מנייהו,** ר״ל וגבותם קאי על אתוון, והקרא מפרש, דגביהן שהן האותיות הן מלאות עינים מנקודין. ואמר **כד״א עיני ה׳,** שהן הנקודין, והן דהוי״ה משוטטות באתוון, שהן בנוק׳, האופנים, שהן בארץ, כמ״ש (יחזקאל א טו) אופן א׳ בארץ כו׳. והנקודות משוטטות על כל, וכל הילוך הוא הכל בנקודין, ולכן נקרא תנועות, וזהו משוטטות: **אלין תלת חיוון כו׳** - דבכלהו תלת כתיב לארבעתם, שהן י״ב אנפין, וע״ל (קיט ע״א קלט ע״א[726] קכד ע״ב קמו ע״א) ומש״ש ושם: **דאינון לקבל ע׳ כו׳** - דאינון עיני העדה. ואמר **ומשה ואהרן,** דהן נשיא ואב ב״ד[727], דלעולם צריך להיות ע״ב, כמ״ש במ״א בארוכה[728]. והן גביהן, דהן נשיאי וראשי העדה. וז״ש **אלין אינון וגביהן,** ואמר {קמט ע״ג} **(@וגובה) [וגבוה] להם כו׳ מ״ה עיניו כו׳** - דהוא אדם דרכיב על גבי הג׳ חיוון, כמש״ל (סג ע״א עב ע״א) **ואינון תרי עשר אנפין לכל חד שית סלקין לע״ב כו׳ ואדם דרכיב על גבייהו דא כו׳,** וז״ש **כחושבן אדם,** והענין כי וגביהן הן י״ב אותיות דג׳ הוויין. והעיינין הן הנקודין, וגבה להם, הן ט׳ אותיות דג׳ יה״ו, והן במלכות ועמודא דאמצעיתא ובינה, ולכן בה[729] יה״ו לבד, דשם נכללת נוק׳ בדכורא, בינה, בן י״ה (אד״ז רצ ע״א[730]) דהוא יה״ו, וכמ״ש בסוף ס״י (יא ע״א)[731] בארוכה. והעיינין מ״ה, הוא בחכמה, דכמו דעמודא דאמצעיתא הוא עיינין לשכינה תתאה, כן הוא חכמה לשכינה עלאה, וכמו שמפרש והולך. ועוד **וגביהן דא שכינתא כו׳,** ועוד **וגביהן דא אימא עילאה כו׳,** וז״ש **וגבותם מלאות עינים על שניהם וגביהן וגבה כו׳,** והוא, כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם, וכמו שמפרש והולך. ועוד **וגביהן דא שכינתא כו׳,** אלא דשם מפרש ״(@וגובה) [וגבוה] להם״ על עמודא דאמצעיתא, ועל ג״ר לא פי׳ בפסוק זה, אבל הוא כמ״ש (@למטה) **ועוד וגביהן כו׳,** שהוא ויראה להם על ג״ר, וכמ״ש למעלה **ובג״ד וגביהן וגבה להם** (וכאן הוא ע״ב, ועל גבן ס״ג, ועל גבן מ״ה, כי גבוה מעל גבוה כו׳, ע״ל (קיט ע״א קלח ע״ב) מש״ש. ולמטה מהם הויו״ת פשוטות, וחושבן כלם ג״פ אלהים[732], ובהם נמתקות) **ויראה להם, (@מההוא) [מה הוא] דאתמר (@כי) [ו@]גבוה כו׳, וגבוהים עליהם,** אבל כאן שר״ל וגבותם מליאות עינים, לא פי׳ ויראה להם: **ועוד וגביהם דא כו׳ ומלכותו כו׳** - ואית לה גבהות וממשלה על הכל: **דאיהו כליל שית כו׳** - ר״ל, דהוא מקנן במט״ט, דשם הם חיות, ומט״ט הוא ו״ק, שית אותיות, דביה שש שנים יעבוד (שמות כא ב)[733], וז״ש **דאיהו כליל כו׳: כתרא על ראשיהון** - ר״ל, שזהו ״וגבותם

---

[726] PERLM אמר קמ ע״א שהוא קכ ע״א בדפוס אמסטרדם.$

[727] עי׳ מלואים אות (נה).

[728] פרלמ אמר פא ע״ג$.

[729] פי׳ כי הנוק׳ נכללת בזכר (ביאורים ח״א נז ע״ג).

[730] עי׳ לעיל הערה 279.

[731] ז״ל: רוח וקול ודבור, ורוח הוא קול גדול דלא פסק קלא פנימאה. והן כוללין כל ע״ס רוח ג״ר וקול ודבור זו״נ, והן ג׳ קשרין חו״ל, אבל כאן הכל בקשרא עילאה אלא שכוללת הכל בסוד בן י״ה (אד״ז רצ ע״א)], והן שרש רוח מים אש שנתפשט ממנו ית׳.
פרלמ אמר פ״ו מ״ו$

[732] $איתא באריז״ל שעה״ק עא ע״ב שגרו״ן בגימ׳ ג׳ פעמין אלהי״ם.
פרלמ אמר ע״ב ס״ג מ״ה והוי״ה הוי״ה והוי״ה גימ׳ ג׳ פעמים אלהי״ם.

[733] עי׳ זהר ח״ב קטו ע״א: פקודא בתר דא לפדות עבד עברי ואמה העבריה ליעד אמה העבריה לדון בקנין עבד עברי הענק תעניק לו הדא הוא דכתיב (שמות כא ב) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד [מאי שש שנים יעבד] ומאי קנין דיליה אלא בסתרי תורה מטטרו״ן עבד יהו״ה כליל שית סטרין [נ״א שמהן] בחושבן שית אתוון [דיליה] שית סדרי משנה ובהון אית ליה לבר נש למפלח למאריה למהוי ליה [עבד נמכר] ועבד למעבד] קנין כספו דכסף ימינא דאברהם חסד דרגא דיליה אורייתא מתמן אתיהיבת.
תרגום: $

תיקו"ז חלק ה

מלאות עינים", שהן ככוכבים וכמרגליות בריש כתרא, כמ"ש למעלה, (@ואלו שלשה) [שאלו ושלשה] הן מקננין בכרסיא, ולמטה שפי' בג"ר, פי' וגבותם ב**אור צח כו'**:

ועוד, "וגביהן", זו האם העליונה, שהיא על גבי הספירות שהן תחתיה. שממנה, כל האותיות. "וגבה להם", זו חכמה, שמשם הנקודות. "ויראה להם", זהו הכתר, שמשם הטעמים. "וגבותם מלאות עיניים", הם אור צח, אור מצוחצח, אור קדמון, וכמה אורות התלויים מהם, שמאירים מבפנים, כמו נשמה בתוך גוף.	ועוד וגביהן **דא אימא** עלאה דאיהי על גבי ספירן **דא**ינון תחותה דמינה כל **א**תוון[734] וגבה להם **דא** חכמה דמתמן נקודין[735] ויר**א**ה להם **דא** כת**רא** דתמן טעמי וגבותם מלאות עינים **א**ינון **אור צח אור** מצוחצח[736] **אור** קדמון וכמה נהורין דתליין מנייהו דנהרין מלגו כנשמת**א** ב**גופא**:

ועוד וגביהן דא אימא כו' - דהכלל דבינה וזו"נ הן דוגמא דג"ר, וכמו כתר שרש לט"ס, כן ג' אור כו'[737], שורש לג"ר: **דנהרין מלגאו כו'** - וזהו מליאות עינים, שעיינין הן רוחא דבגויה[738], כמו נקודין (@באותיות). וכן כאן שג"ר הן לג' אור אלו כגופא לנשמתא, שכל[ל@] (@אור) חבירו כו'[739], כמ"ש בפרשת בראשית (יט ע"ב)[740], וזהו מלאות עינים, שהוא מלא בפנים:

---

[734] רובם [של הנקודות] הם מתחת לאותיות שהם מבינה, וכמ"ש בתיקונים (קמט ע"ב) וגביהן דא אימא עלאה כו' דמנה כל אתוון, כי אור החכמה אי אפשר להתגלות למטה אלא רק ע"י הבינה דוקא. והוא כמו שאמרנו לעיל אות ט"ז י"ז שאור הראיה שהיא מחכמה היא מתלבש בהה' ראשונה שהיא בינה ומתגלה רק על ידה. אמנם נקודת חולם שהוא ת"ת הנה הוא למעלה, כי ת"ת הרי הוא קו האמצעי המבריח מן הקצה אל הקצה[734], שהוא מראש לסוף, ולכן הוא מרמז מה שיהיה בסוף, שלעתיד יתגלה אורו ג"כ, ויתגלה אורו בראש כולם (ביאורים ח"ב פא ע"ג).

[735] שורש הנקודות הנה הם נובעים מהחכמה אבא, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע' דף קמט ע"ב) וגביהן דא אימא עלאה כו' דמינה כל אתוון וגבה להם דא חכמה דמתמן נקודין, וכן בזוהר חדש שה"ש (נז ע"ד עג ע"ב) נקודין אינון נפקין מרזא דמוחא, ר"ל ממוחא סתימאה דא"א שבה גנוז גבורה דרדל"א כמ"ש בשער א"א (פרק ו), והוא שורש כל הגבורות כנודע, וזהו שאמר מרזא דמוחא (ביאורים ח"ב כט ע"ג).

ז"ל הזו"ח: נקודין אינון נפקין מרזא דמוחא לקיימא אתוון על תיקונייהו ובנקודה חדא אשתני תיבה ואעבר לההיא תיבה מקיומה בגוונא אחרא:

תרגום: הנקודות הן יוצאות מסוד המח לקים את האותיות על תקונן ובנקודה אחת משתנה התבה ומעבירה את אותה התבה מקיומה בגון אחר.

ביאור: דהיינו בחכמה בעצמה בסוד עשר מאמרות שבה "לקיימא אתוון" שהם שש קצוות המתגלות למטה מהבינה הנעלמת "על תיקוניהו" לאיזה דרך תהיה פעולתם והנהגתם, ולפי האמת עיקר הוראת הפעולה באותיות, ולזה יתרבה האות וימעט הניקוד, וזהו שאמר "ובנקודא חדא" שיהא מאור מתאצל מעצם החכמה נעלם תכלית העלם בלתי מורה הוא בעצמו שום פעולה, וגורם להתהפך כמה אותיות מפנים אלו לפנים אחרות, וזהו שאמר "אשני תיבה ואעבד להההיא תיבה מקיומיה בגווגא אחרא" והיינו כענין הספירות כדפירשנו שיתהפכו מהנהגה אל הנהגה לפי הנשמה הדקה המשולחת אליהם מהנעלמות (אור יקר).

עי' עוד לעיל כב ע"א נקודין מן מוחא, וכן עי' לעיל דף קכא ע"ב. ועי' לעיל ט ע"א טעמי אינון נשמתין, נקודין רוחין, ואתוון נפשין (ביאורים ח"א מג ע"ד).

[736] עי' לעיל קלג ע"ב, ולקמן קנט ע"ב. עי' לעיל הערה 40. עי' שער מאמרי רשב"י (כ ע"ד): שלשה ראשים שבאריך אפין הם ראשים לכל הראשים הנמשכין מהם כמו שפרשתי וז"ש בגין דאיהו רישא לכל רישא. ודע כי כמו שאור צח ואור מצוחצח ואור קדמון. שלשה אלה הם השרשים לספירות.

ועיי"ש (מב ע"ב): הנה הי"ג תיקונין כולם בכתר והחמשה הראשונים הם כנגד אור צח אור מצוחצח אור קדמון חכמה ובינה ומשם ואילך מתחיל חסד והוא דיקנא רבא דכהנא מסטרא דחסד קאתי.

[737] צח אור מצוחצח. @SCHTOENSTIEN

[738] דבגווה?

[739] נוסח שכל אור לבוש לחבירו.$נוסח

[740] כ ע"א (לש"ו), הוב"ד במלואים אות (צז).

ועוד, "וגביהן", אלו הם שבעת גלדי העין, שהם זה על גבי זה, כמו קליפות הבצל. "וגבה להם", זה העין שהיא כוללת את כל הצבעים. "וגבותם מלאות עיניים", אלו כנפי העין, והעפעפיים וּכְרוּבי העין. שיש ארבעה צבעים יש בעין, כנגד ארבעת הפנים של כל חיה, ושתי כנפי העין, שהם העפעפיים, ושני כרובי העין שהם, כנגד ארבע הכנפיים של כל חיה. ובארבעת הצבעים האלו שבעין מאירים ארבעת אותיות יהו"ה, ובארבעת כנפי העין מאיר אדנ"י. זה הוא "כי גבוה מעל גבוה שומר וגבהים עליהם", אלו הם: יהו"ה, אהי"ה, אבא ואימא.

ועוד וגביהן **אלין אינון שבעה** גלדי **עינא**[741] **דאינון דא** על **גב דא כגלדי בצלים וגבה להם דא עינא דאיהו** כליל כל **גוונין וגבותם מלאות עינים**[742] **אלין כנפי עינא ועפעפי**[743] **וכרובי עינא**[744] **דארבע גוונין אית בעינא** לקבל **ארבע אנפין** דכל חיה **ותרין כנפי עינא דאינון עפעפים ותרי כרובי עינא אינון** לקבל **ארבע** גדפין דכל חיה **ובאלין ארבע גוונין דעינא נהרין ארבע אתוון** יהו"ה **ובארבע כנפי עינא נהיר אדנ"י דא איהו** (קהלת ה ז) **כי** גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם **אלין אינון** יהו"ה **אהי"ה אבא ואימא**[745]:

***ועוד וגביהון אלין שבעה גלדי כו' וגבה להן אלין כנפי עינא וכרובי עינא וגבותם מלאות עינים דא עינא דאיהו כליל כל גווני דארבע גווני כו' דאינון עפעפי(@ן) ותרין כרובי עינא אינון כו' אבא ואימא כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו כו' -** כצ"ל, ור"ל וגביהן גלדי עינא, שהן זה ע"ג זה, זהו וגביהן וג[ו@]בה {קמט ע"ד} להן. עפעפי וכרובי עינא, שהן על עינא, על ז' גלדי עינא. וגבותם מלאות עינים הוא העינא, ר"ל (@ז') [ד@]גלדי מלאות עינים, שהן ד' גווני עינא, והוא גבוה מעל גבוה כו', כמו שמפרש והולך, שהן הוי"ה אדנ"י. וגבוהים עליהם, הוי"ה אהי"ה, והוא בת עין עם ז' גלדי עינא, ח' אותיות הוי"ה אהי"ה, וח' הוי"ה אדנ"י, ד' גווני וד' עפעפים וכרובים. ואמר **כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו כו',** ר"ל הכרובים כרובי עינא פורשי כנפים (שמות כה כ), עפעפי עינא. וחסר כאן "ופניהם איש אל אחיו", שהן חו"ב, והן בת עין עלאה ובת עין תתאה, שהן פני אדם. והן "איש אל אחיו", והן כל הקצוות, שכרובים נו"ה, וכנפים חו"ג, כמש"ל (קכז קמט ע"ב), והכפורת הוא הגלדי עינא והוא יסוד, שהוא נקרא שבעה, שביעי, דכלול שבעה, כמש"ל תיקון כ"ב (עה ע"א) ותיקון מ"ד (צד ע"א) וש"מ הרבה. והוא דכליל שבעה גלדי עינא, והוא הכפורת, כפורתא דעינא, וכפורת הוא יסוד, שהכרובין הן לו מצדדין, והוא באמצע כידוע. ונשארו כתר ת"ת ומלכות, והן ג' הגוונין. וז"ש **תלת גוונין דעינא אינון כו'**:

ועוד, עיניים גבוהות מצד ימין, ועיניים עמוקות מצד שמאל. זה עניו, וזה ביישן. מן הצד האחר, זה גס רוח, וזה עז פנים. כרובי העין ועפעפי העין, עליהם נאמר: "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה, סוככים בכנפיהם על הכפורת", זהו הכפורת של העין.

ועוד **עיינין** גבוהין **מסטרא דימינא** ו**עיינין** עמיקין **מסטרא דשמאלא דא** ענו **ודא** ביישן **מסטרא אחרא דא** גס **רוח**[746] **ודא** עז **פנים כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו אתמר** והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת (שמות כה כ) **דא כפורתא**

---

[741] ב' עייניו אשר הם בהפנים ממש, הנה הם אינם נקבים פתוחים ממש, אלא שהם בעה גלדי עינא דאינון דא על גב דא כגלדי בצלים, אשר דרך הם נמשך כח הראיה וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמט ע"ב ובכ"מ). אך הענין הוא, כי הנה כח הראיה שהוא מהנשמה לנשמה, לכן אי אפשר שתתפשט היא עצמה להדיא, כי אין בכח הגוף לסובלה ולהשתמש באורה, ולכן אינה מתפשט אלא רק ע"י מסכים, שהם הז' גלדי עינא (ביאורים ח"א מו ע"א).

[742] לא עינא למיהו כליל כל גווני וגבותם מלאת עיניס (נמחק בנוסח רבינו).

[743] נמחק בנוסח רבינו.

[744] **וגבותם מלאות עיניס לא עינא למיהו כליל כל גווני (נוסף בנוסח רבינו).**

[745] **כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו (נוסף בנוסח רבינו).**

[746] ועוד עייניו גבוהין מסטרא דימינא ועייניו עמיקין מסטרא דשמאלא לא ענו ולא בייקן מסטרא מחרא לא גס רוח ולא עז פניס (מקומו לעיל הערות 698 ו–701).

	דעינא:
שלושה צבעים של העין הם: אהי"ה, יהו"ה, אדנ"י, כלל ופרט וכלל, והם: ייחוד, ברכה, קדושה. והסימן: "יענו ביום קראנו", כי כך עולה הגימ' של שלושת השמות האלו כגימטריא יב"ק. אהי"ה, כתר עליון, יהו"ה, העמוד האמצעי, אדנ"י, שכינה תחתונה. אדנ"י (נ"א יהו"ה) הכלל, אהי"ה הפרט, יהו"ה (נ"א אדנ"י), וכלל.	תלת גוונין דעינא **אינון אהי"ה יהו"ה אדנ"י כלל ופרט וכלל ואינון יחוד ברכה קדושה וסימן י"ענו ב"יום ק"ראנו** (תהלים כ י) דהכי סליק חשבן תלת שמהן **אלין** כחושבן יב"ק[747] **אהי"ה כתר עלאה** [קכז ע"א] **יהו"ה עמודא דאמצעיתא אדנ"י שכינתא תתאה אדנ"י** (נ"א יהו"ה) **כלל אהי"ה פרט יהו"ה** (נ"א **אדנ"י**) **וכלל**[748]:

ואמר **כלל ופרט כו' יחוד כו',** דכמו שהן ברוחב בג' קוין, כן הן באורך, כתר יחוד כידוע[749], וברכה וקדושה שהן ימינא ושמאלא, הן זו"נ, שהן ימינא ושמאלא, חו"ג. וכן כלל כו' כמו שמפרש והולך ***אהי"ה כלל הוי"ה פרט אדנ"י חזר וכלל** כצ"ל, וכמ"ש בתיקון מ"ז (צד ע"א), דהחו"ג נכללין בדעת, ואח"כ מתפרשין בעמודא דאמצעיתא, ואח"כ נכללין בה, דבה נעשין הכל א', כמש"ל:

ועוד, העין היא כדוגמת הגוף, ששני הכרובים שלה הם כצורת שתי שוקיים, ושני עפעפי העין, כנגד שתי הזרועות. אלו סוככים, ואלו פורחים. ויש כרובי עין גדולים עם עין קטנה, ויש כרובי עין קטנים עם עין גדולה. לכן נאמר לאהרן "ולבש הכהן מדו בד", ופירשו חכמי המשנה (פסחים סה ע"ב), מהו "מדו", כמידתו. כך צריכים לבושי העין, הם הכרובים של העין, שהם שני פרצופים, כותנות העור, שיהיו@ כמדת העין.	ועוד **עינא כגוונא דגופא** תרין כרובין דיליה **כגוונא** דתרין שוקין תרין **עפעפי עינא** לקבל תרין דרועין **אלין** מסככין **ואלין** פרחין **ואית כרובי עינא רברבין ועינא זעירא ואית כרובי עינא זעירין ועינא רברבא בגין דא אמר לאהרן** (ויקרא ו ג) **ולבש הכהן מדו בד ואוקמוהו מארי מתניתין מאי מדו כמדתו הכי צריכין לבושי עינא דאינון כרובי** {קנ ע"א} **עינא דאינון דו פרצופין כתנות עור דיהון כמדה דעינא**

ואמר **ועוד עינא כגוונא כו'** דעין כולל הכל, וע"ל (קכה ע"א קמז ע"א) והן ג"כ כנ"ל, ופניהם מוחין, כרובין ועפעפים כמו שמפרש והולך, וכפורת ברית, ג' גוונין, ראש בטן גויה[750]. ועי' בתז"ח (עג ע"ב ג ע"ב) **והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה מאן גדפין דלהון לעילא ימינא ושמאלא סוככים בכנפיהם תרי סמכי קשוט על הכפורת דא צדיק דצריך לכסאה ליה ופניהם איש אל אחיו אינון חו"ב דאינון אנפין דכרובין כו'.** וז"ש **אלין מסככים ואלין פרחין** - דבידים שהן הכנפים פרחין, ובשוקין מסככין לצדיק, וכמ"ש (ישעיה ו ב) ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, שהן חו"ג, כי ו' הן בקצוות, חכמה חסד נצח, בינה גבורה הוד, חו"ב. ונו"ה הן, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו, וחו"ג הן, בשתים יעופף, כי הכנפים הן במקום הידים. וכן הן בעינא, בכרובין מסככין את העין, ובעפעפים פרחין, ר"ל פתחין וסגרין, וכמש"ל תיקון ד (כ ע"א) **פתחו לי ודא(@י) אינון תרי עפעפי עינא דאינון פתחין וסגרין ועלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה אלין תרין כרו"ע פורשי כנפים עפעפי עינא כו'**: **ולבש הכהן** - כמ"ש דאינון **לבושי עינא,** ואתמר בכהן, דלא יהא ביה מומא, כמ"ש (בכורות מג ע"ב) שיהא שוה {קנ ע"א} בזרעו של אהרן. ואמר **דאינון ד"ו פרצופין,** שלא יהא ג"כ כרוב

---

[747] עי' זהר ח"ג רכט ע"א: יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אהי"ה במחשבה. ועי' מלואים אות (פז).

[748] "(נ"ל יהו"ה) כלל להי"ה פרט יהו"ה (נ"ל להנ"י) וכלל", נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ "להי"ה כלל הוי"ה פרט להנ"י חזר וכלל".

[749] עי' מלואים אות (פז).

[750] עי' ס"י (פ"ג מ"ו) שלש אמות אמ"ש בנפש זכר ונקבה, ראש ובטן וגויה, ראש נברא מאש, ובטן נברא ממים, וגויה מרוח מכריע בינתים. (פ"ג מ"ז) (בבא א') המליך אות א' ברוח וקשר לו כתר, וצרפן זה בזה, וצר בהם, אויר בעולם, ורויה בשנה, וגויה בנפש, זכר באמ"ש ונקבה באש"ם.

תיקו״ז חלק ה

א׳ גדול מחבירו, כמ״ש (שיה״ש רבה פ״ה סי׳ ב)[751] תמתי תאומתי, לא היא גדולה כו׳. וכרובין ד״ו פרצופין[752] היו, והיו ג״כ שוין:

ובשביל זה נאמר: ״לא יהיה לך בביתך אבן ואבן, איפה ואיפה, גדולה וקטנה״, ש״גודל״ היא מידה לעיניים, לאף, לשפתיים, לאוזניים, לפה, זו היא מדה של הכל. ולכן נאמר ״מידה אחת לכל היריעות״. ועל כנפי העין נאמר ״עושה מלאכיו רוחות, משרתיו אש לוהט״, אלו הם צבעי העין. וכנגד שתי כנפי העין הם שתי שפתיים, שנפתחים ונסגרים. וכנגדם שתי כנפי הריאה, והעין כנגד הלב, שהוא אש לוהט. ובכנפי הריאה, הרוח הנושבת בהן, עליהם נאמר ״עושה מלאכיו רוחות״.	ובגין **דא** (דברים כה יד) **לא** יהיה לך בביתך[753] **אבן ואבן איפה ואיפה** גדולה וקטנה דגודל **איהו** מדה לעיינין לחוטמא לשפוון לאודנין לפומא **האי**[754] **איהו** מדה דכלא ובגין **דא אמר קרא** (שמות כו ב) מדה **אחת** לכל היריעות ועל **כנפי עינא אתמר** (תהלים קד ד) **עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט אלין אינון** גווני **עינא** ולקבל תרין **כנפי עינא אינון** תרין שפוון דפתחין וסגרין ולקבלייהו תרין **כנפי ריאה ועינא** לקבל **לבא דאיהו אש לוהט** ובכנפי **ריאה** רוחא דנשיב בהון עלייהו **אתמר עושה מלאכיו רוחות**:

***בביתך איפה ואיפה כו׳** - כצ״ל כמ״ש בפנים: **דגודל איהו מדה כו׳** - ר״ל, דאמר איפה ואיפה גדולה וקטנה, דהזהיר הכתוב שלא יהיה לך ב׳ מדות, לזה למכור בגדולה ולזה בקטנה, והוא כמו שמפרש והולך **דעיינין חוטמא כו׳,** הכל יהיה במדה אחד, והוא בגודל כמו שמפרש והולך, **האי כו׳,** ונראה דצ״ל *דאצבע איהו מדה כו׳, וע״ל (קכא ע״ב קמא ע״ב): **ועל כנפי כו׳** - דאינון סגרין ופתחין, מלאכים שליחן, וכל נענוע הוא בנקודין, דאינון מסט׳ דרוח: **אש לוהט אלין כו׳** - שגוונין דעינא הן גוונין דאשא, כמש״ל (קכה ע״א וע״ב קמז ע״א): **ועינא לקבל לבא כו׳** - כמש״ל תיקון כה (עח ע״א) ותיקון כח (יד ע״ב) וברע״מ פרשת פנחס (רלד ע״א)[755] דלבא הוא נור דליק, והוא לקביל גווני דעינא. וריאה דנשבי עליה בכנפים, הן נגד כנפי עינא, והן מלאכיו רוחות, דכנפי ריאה דשם רוח, ומשרתיו אש לוהט הוא לבא כנ״ל. וז״ש **ובכנפי ריאה כו׳,** ועי׳ בר״מ שם, והן נגד רוח ונפש, דנפש איהי אש לוהט, גוון תכלת, ועי׳ בתיקון ה׳ (כב ע״א[756]) מש״ש:

וכל אבר ואבר ברא אותו הקב״ה במידה ובמשקל. ואם תמצא, עיניים אחת קטנה ואחת גדולה, זה אינו במשקל ובמידה, שקר הוא, שמור ממנו. או אם העיניים גדולות והפה קטן, והאף ארוך והפנים קטנים (נ״א עקומים), שאין כולם הולכים לפי מידה, עיניים וחוטם ופנים ופה, זה הוא עוול. ולכן [נאמר] ״לא תעשו עוול במשפט, במידה וגו׳״. ״במידה״ זו היא מידת שיעור הקומה. שכל מי שאינו בעל מידות, מכחיש את השיעור הקומה שלמעלה, ולא נוטל@ משם. כי עשר הספירות שלמעלה, כולן מתנהלות במידה מצד האות י׳, ובמשקל מצד האות ו׳. שני מאזני השקל הם, ה׳ ה׳	וכל **אבר ואבר ברא** ליה קודשא בריך הוא במדה במשקל **ואם** תשכח עיינין חד זעיר וחד רברבא **לאו איהו דא** במשקל ובמדה שקרן **איהו אסתמר** מניה **או אם** עיינין רברבין **ופומא זעירא וחוטמא אריכא ואנפין** זעירין [נ״א עקימין] **דלא אזלין** כלהו במדה עיינין **וחוטמא ואנפין ופומא** עולן **איהו דא ובגין דא** (ויקרא יט לה) **לא תעשו** עול במשפט במדה וגו׳ במדה **דא** מדה דשיעור קומה דכל **מאן דלא איהו** בעל מדות **אכחיש** שעור קומה דלעילא **ולא אתנטיל**

---

751 ז״ל: תמתי, תמותי שנתממו עמי בסיני ואמרו כל אשר דבר ה׳ נעשה ונשמע, רבי ינאי אמר תאומתי כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני.

752 עי׳ לעיל הערה 51.

753 בכיסך (לשון הפסוק).@ ופסוק יד איתא

754 למלכא (נוסח רבינו@ נלמ״ל).

755 פרלמ אמר רלה ע״א, עי׳ במלואים אות (לז).

756 פרלמ$ אמר על פי כתב״י תיקון כ״ה עח ע״א..

"מידה אחת".

מתמן דעשר ספירן דלעילא כלהו אזלין במדה מסטרא דאת י' ובמשקל מסטרא דאת ו' תרי מאזני השקל אינון ה' ה' מדה אחת (שמות כו ב):

עולה איהו דא - דשקר הוא בדבר א', שמשקר בו, אבל אם מודד לא' בזו ולאחר באחרת, הוא עולה, ולכן נאמר שם (דברים כה טז) כי תועבת כו' כל עושה עול, ומפרש והולך, **ובג"ד לא תעשו כו' דא מדה דשיעור קומה** - שיהא האברים לפי גופו כנ"ל, וכמ"ש בגמ' (בכורות מד ע"א) גופו גדול מאבריו או קטן כו', וכמו שמפרש והולך **דע"ס דלעילא כו',** הכל במדה אחת: **במדה מסט' כו'** - דמדה הוא בחלל הכלי, דהוא צורת י'. ומשקל הוא בלשון המשקל, ולשון חק כו' (ס"י פ"ב מ"א), שהוא כף זכות וכף חובה, שהן י' אצבעות מב' הידים, ה' נגד ה', כמ"ש בס"י (ו ע"ג) וכמ"ש למטה, וז"ש **תרי מאזני השקל כו',** וכמו שמפרש והולך, **ת"ח י' איהו רישא כו',** דכל נוקבין דרישא, הכל בי' כמ"ש למעלה (757), דאינון צורת י', ושם ציורין דנקודין, וכן הרישא בעצמה י' והגוף ו', וכן כל מדותיו כו' והאצבעאן כו'. והגוף הוא לשון חק שמכריע בין הידים[758], ספר וספר כו', כמ"ש בס"י (פ"א מ"א), וכן פי' למטה בעיינין. ולפי שרוצה לכלול מדה ומשקל, אבל בכל א' הוי"ה שלימה, דאבן המשקל הוא י', וכן במדה, ב' מדות {קנ ע"ב} הלח והיבש, שניהם בכלי, הוא ב' ההי"ן, כמו (@כנפי) [כפי@] המשקל, ומדות האמה באמה הוא ו' והמדה בכללו י' כנ"ל:

בוא וראה, י' היא הראש, והיא המידה של העיניים, של האוזניים, של הפנים, של שני נקבים של האף, של מידת הפה. שקל הקודש, זהו ו', השקל של הגוף. כנפי השקל, חמש האצבעות של ימין וחמש של שמאל. ומפני ששם הוי"ה הוא מידה, שיעור ומשקל, אמר הכתוב "לא תעשו עוול במשפט, במידה, במשקל ובמשורה". וכדוגמא זה "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן, גדולה וקטנה". מהו "כיס" כאן, זהו הפה.

תא חזי י' איהו רישא ואיהו מדה דעיינין דאודנין דאנפין דתרין נוקבין דחוטמא מדה דפומא שקל הקדש דא ו' שקל דגופא כנפי השקל ה' אצבען דימינא וה' דשמאלא ובנין דשמא דיהו"ה איהו מדה ושעור ומשקל אמר קרא (ויקרא יט לה) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה וכגוונא דא לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה מאי כים הכא דא פומא:

ת"ח יוד איהי רישא כו' - כולל כל הגוף בשם הוי"ה, רישא וגופא וידין, וע"ל סוף תיקון כ"ב (עו ע"ב): **ובג"ד לא י"ל בכיסך כו'** - ר"ל, כמו שמפרש והולך, שלא יהיה א' בפה וא' בלב[759], דאבן הוא

---

757 PERLM קמה ע"ג ד"ה ואמר לכל$

758 עי' ס"י פ"ב מ"א: עשרים ושתים אותיות יסוד, שלש אִמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות, שלש אמות אמ"ש, יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתים. שלש אמות אמ"ש, מ' דוממת, ש' שורקת, א' אויר רוח מכריע בינתים.

759 @OR JUST SEE THERE@ עי' לעיל קח ע"ב: ערמה דיליה הוה דפתי לחוה בגין דדעתן של נשים קלה ומה אמר לה ויאמר (הנחש) אל האשה אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן וקודשא בריך הוא לא אמר אלא מכל עץ הגן אכל תאכל דאיהו לא מני ליה דלא למיכל אלא מעץ הדעת טוב ורע דאיהו ערבוביא דטוב ורע אילנא דשקרא חד בלב וחד בפה לביה מלי שקרא ופתי בפומיה במלין דקשוט.

תרגום: ערמתו היתה שפתה את חוה משום שדעתן של נשים קלה ומה אמר לה ויאמר הנחש אל האשה אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן והקדוש ברוך הוא לא אמר אלא מכל עץ הגן אכל תאכל שהוא לא צוה אותו שלא לאכל אלא מעץ הדעת טוב ורע שהוא ערבוביה של טוב ורע אילן השקר אחד בפה ואחד בלב לבו מלא שקר ופתה בפיו בדברי אמת.

ביאור רבינו: דפתי לחוה כו' ומה א"ל כו' - ר"ל, בב' דברים אלו היה ערמה ולכן ביעקב נאמר ויעקבני זה פעמים כו' לנטלא דיליה וע"ש קמ"ג א' בג"כ אזדמן יעקב כו' דאיהו כגוונא דאדה"ר כו' עש"ב: חד בלב כו' - דומיא דנחש וע"ל ת"ס בארוכה:

וכן ריש תיקון ס: בראשית דא ברי"ת דאתמר ביה עץ החיים והא אוקמוה ובהפוכא תבי"ר דגרים תבירו לאדם הראשון ודא עץ הדעת טוב ורע טוב איהו אילנא ההוא דכתיב ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ואיבא דיליה רע כפום חיזו דיליה הכי הוה (נ"א איהו) אתחזיא לה מלבר

תיקו״ז חלק ה

י׳, מחשבה, וכן דבור, כמש״ל ריש תיקון כ״ב (עא ע״א) וש״מ. ואמר ״בכיסך״, ב׳ כיס, פה ולב, כמו שמפרש והולך. ופסוק הראשון לא יהיה לך בביתך, דריש על הגוף והשני על הנשמה, דיש שהגוף טוב והפנימית רע, כמש״ל (צו ע״ב קח ע״ב) **ואית מפומוי טב ולבא ביש האי איהו עץ הדעת טוב ורע הכא מקנן נחש רמאי הכ(@י)[א] איהו ב״נ דתשכח לי׳ גופא שפיר וסימנין דיליה כלהו שפירין במדה ונשמתי׳ נפש חייבא מלגאו כו׳,** וז״ש כאן **דודאי איהו מאילנא טו״ר כו׳:**

בינתיים, הנה הזקן (העליון) הזדמן אליו ואמר, הרי אם העיניים שוות, הרי הן במידה. אבל אם הן עיניים גדולות והשפתיים קטנות, לא מכחיש את המידה, אלא אם העיניים זה גדול וזה קצר, זה עב וזה חלש, או פנים, זה ארוך וזה קצר, אחד עבה ואחד חלש, אבל אחרי זיווגם, נשקלים כל אחד למינו, ובוודאי אין זה מחליש מעשה בראשית.	אדהכי **הא סבא** (עלאה) **אזדמן** לגביה **ואמר והא אם** עיינין **שקילין הא אינון** במדה **אבל אם אינון** עיינין **רברבן** ושפוון **זעירין לא אכחיש מדה אלא אם** עיינין **דא רב ודא קצר דא עב ודא כחוש או אנפין דא אריך ודא קצר דא עב ודא כחוש אבל** בתר דזיווגין שקולין כל חד למיניה **ודאי לא אכחיש עובדא דבראשית:**
אות ב׳ בתוספת שני כיסים, הפה והלב. וכך דרשו עליהם חכמי המשנה (ברכות כח ע״א) ״מי שאין תוכו כברו, אל ייכנס לבית המדרש״, כי בוודאי הוא מן עץ הדעת טוב ורע, שהוא יאמר אחד בלב ואחד בפה, מי שהוא מעץ החיים, תוכו כברו, פיו וליבו שווים. ועליו נאמר ״ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם״. אבל האחר, שאין תוכו כברו, שפיו וליבו אינם שווים, עליו נאמר ״ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו״, שבוודאי זהו עירוב רע של שקר, כמו מטבע של המלך שמערבב@ בו כסף בעופרת.	ב׳ בתוספת תרין כיסות **פומא ולבא דהכי אוקמוהו מארי מתניתין** עלייהו **מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש דודאי איהו מאילנא דטוב ורע דאיהו יימא חד בלב וחד בפה מאן דאיהו מאילנא דחיי איהו תוכו כברו פומא ולבא שוים ועליה אתמר** (בראשית ג כב) **ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם אבל אחרא דאין תוכו כברו דלאו פומיה ולביה שוין עליה אתמר** (שם ב יז) **ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו דודאי דא איהו ערבוביא בישא דמשקר מוניטא דמלכא דמערב כספא בעופרת:**
וזה היה חטאה של חוה, שהטיל בה הנחש זוהמא, שהיא העופרת שהתערבבה@ בטיפה (נ״א בכסף), לבן הכסף מזוקק, ולא נטהר הזוהמא ממנה עד שבא אברהם ונכנס לאש ונתלבן הכסף, ויצאה ממנו העופרת, שהוא ישמעאל. ועל אדם נאמר (סנהדרין לח ע״ב) ״מושך בערלתו היה״, התערבב תערובת בזהר שנצטרף ביצחק, והוציא את הזוהמא לחוץ, וזה עשו. יעקב נח והשתרש, והוציא תולדות והתרבה עץ החיים	**ודא הוה חמא דחוה דהטיל בה נחש זוהמא דאיהו עופרת דאתערב בטפה** (נ״א **בכספא**) **חוורא כספא מזוקק ולא אתדכי זוהמא מניה עד דאתא אברהם ועאל בנורא ואתלבן כספא ונפיק עופרת לבר דאיהו ישמעאל ואתמר באדם מושך בערלתו הוה אתערב ערבוביא בדהבא אצטריף ביצחק ואפיק זוהמא לבר ודא עשו ביעקב נח ואשתרש ואפיק תולדין ואתרבי עץ החיים**

כגוונא דפימא מלין שפירין מלבר ולבא מליא טנופין מלגאו ודא לא הות ידעא דסם המות הוה מלגאו דאיבא הה״ד ותקח מ״פריו ו״תאכל ותתן גם לאישה וגו׳ הרי איבא דאילנא דתמן מו״ת (מלגאו גרים לה דאכלה).

תרגום: בראשית זו ברי״ת שנאמר בה עץ החיים והרי פרשוה ובהפוך תְּבִיר שגרם שבר לאדם הראשון וזה עץ הדעת טוב ורע טוב הוא האילן אותו שכתוב ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ופריו רע כפי המראה שלה כך היה (הוא) נראה לה מבחוץ כמו שבפה מלים יפות מבחוץ ולב מלא בטנופים מבפנים וזו לא היתה יודעת שסם המות היה בפנים הפרי זהו שנאמר@ ותקח מ״פריו ו״תאכל ותתן גם לאישה וגו׳ הרי פרי האילן ששם מו״ת (מבפנים גרם לה שאכלה).

בענפיו ובשורשיו.	בענפוי ושרשוי:

ואמר **דמערב כספא כו׳**, שהיא לערב ולרמות, **ותוכו עופרת,** וע״ל (קב ע״א קיד ע״א) **ועל האי אדם כו׳,** וז״ש (@ו)**דא איהו חטא** אדם הראשון[760] כו׳. ואמר **עד דאתא אברהם כו׳,** [דא@] דאצטרפו עד דיהו מזוקקים מן העופרת, וכמש״ל ריש תיקון ס״ט (קיח ע״ב) **מצרף לכסף וכור לזהב,** שהן אברהם ויצחק, עש״ב. ואמר **ביעקב נח כו׳,** שמטתו שלמה, ועליו נאמר (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב, פיו ולבו שוין, שארית ישראל לא יעש(@ו)[ה] עולה ולא ידברו כזב (צפניה ג יג), והוא השקר והעוְלה הנ״ל, והצטרפות שלו היה בעשו, שהלך עמו בעוקבא, שלכן נקרא יעקב. ואח״כ כשנצרף, נקרא ישראל, ישר אל[761], וכן ישורון[762]. אלא שזה מצד החסד וזה מצד הגבורה, כמ״ש במ״א (לעיל פב ע״א ס״י כג ע״ג[763]), אבל שניהם ישרים, שהוא המכריע, שלפי שאברהם ויצחק יש בהן נטיה, לכן היו בהן סיג, כי שניהם אינון כחוק[764], כמ״ש (משלי ל ח) ריש ועושר אל תתן לי פן כו׳, השפעת עליהם כו׳ (תענית כג ע״א), וענין הצטרפות הכסף והזהב כנ״ל. וכמ״ש כאן **דאתערב בטפה חוורא (@כספא) [בספין@] כו׳ אתערב ערבוביא כו׳,** הוא התערבות בחו״ג טפה דדכורא ודנוק׳, וז״ש **חטא דחוה כו׳. ואתמר באדם כו׳,** ועי׳ בז״ח (פ׳ יתרו כט ע״א)[765] בארוכה, ועמש״ל (@סוף) תיקון ל״ז (פו ע״א) ויעקב הוא מסט׳ דמוחין דחו״ג, הן דעת, ומוחין חיים[766], וז״ש **ואתרבי עץ החיים כו׳,** וג׳ אבהן הן ד׳ בתים דתפילין[767], (@ו)אמר **בענפוי ושרשוי,** ביה ובבני(@ו)[ם], וע״ל (קה ע״ב קיט ע״א):

העיניים בעיגול, מצד האות י׳, באורכן מצד האות ו׳, כנפי העין, הן ה׳ ה׳, בארבע אותיות אלו הוא העין במידה, במשקל ובמשורה. וכך כל אבר ואבר בו תמצא הוי״ה, שהולך במידה ובמשקל (שעליו נאמר ״ומבשרי אחזה אלוה״), והוא במידה ובמשקל של הדיבור. הקול הוא השקל, מדה הוא דיבור, כנפי המאזניים, שני ההבלים שהם אמירה וקריאה.	עייניין בעגולא מסטרא דאת {קנ ע״ב} י׳ באריכו מסטרא דאת ו׳ כנפי עינא אינון ה׳ ה׳ בארבע אתוון אלין איהו עינא במדה במשקל ובמשורה[768] והכי כל אבר ואבר [קכז ע״ב] ביה תשכח יהו״ה[769] דאזיל במדה ובמשקל (ס״א דעלי׳ אתמר ומבשרי אחזה אלוה (איוב יט כו)) ואיהו במדה ובמשקל דדבורא קלא איהו שקל מדה דבור כנפי תקלא תרין הבלין דאינון אמירה וקריאה:

עייניין בעגולא כו׳ - עתה מפרש מ״ש למעלה, **במדה מסט׳ דאת י׳ כו׳,** {קנ ע״ג} [ב@]עייניין דהוא בעגולא במדה, ובאריכו במשקל: ***בארבע אתוון אלין איהו עינא במדה במשקל והכי כל כו׳** - כצ״ל, ולא כמ״ש בהגהה, דבאלו שנים הן הוי״ה כנ״ל, וכן בכל אבר, וכמו שמפרש והולך ואמר שכן הוא בדבורא דפומא: **ואיהו במדה ובמשקל דדבורא קלא איהו שקל מדה דבור כו׳** - והענין כי

---

760 *##.

761 עי׳ לעיל עח ע״א ד״ה ספר ישרים, הוב״ד במלואים אות (צח).

762 עי׳ מלואים אות (צט).

763 זה של פרלמוטר וצ״ע$.

764 מלשון ״לשון חוק המכריע״ עי׳ לעיל הערה 758.

765 ז״ל: לבתר דעבר יצה״ר על ציוי דקב״ה גזר עליה מיתה אמר מה אעבד אם אנא אימות איהו נטיל עבד אחרא דיצה״ר איהו עבד ובת זוגיה שפחה ואתריה ירית ליה ההוא עבד מה עבד אזל איהו ואתתיה לפתאה לאדם ולאתתיה דסטרא טבא בת זוגיה דיצה״ר לילית פתי לאדם דאיהו יצה״ט ובגינה איתמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ויצה״ר פתי לחוה וגרמו לון מות:

תרגום: לאחר שעבר היצר הרע על צווי הקב״ה, גזר עליו מיתה, אמר מה אעשה, אם אני מת, יקח עבד אחר, כי היצר הרע הוא עבד ובת זוגו שפחה, ומקומו יירש. מה עשה אותו העבד, הלך הוא ואשתו, לפתות לאדם ואשתו שמצד הטוב, בת זוגו של היצר הרע הלילי״ת, פיתתה לאדם שהוא היצר הטוב, ובשבילה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, ויצר הרע פיתה לחוה, וגרמו להם מיתה.

עי׳ לעיל עה ע״ד ד״ה ובזמנא, פז ע״א ד״ה ודמא, קה ע״א ד״ה דהיא רה״ר, קמח ע״ד ד״ה עייניין.

766 עי׳ לעיל הערה 667.

767 עי׳ לעיל י ע״ב.

768 נמחק בנוסח רבינו. ממסטרלס$

769 השמות דהויו״ת הם השורש דכל הכ״ב אותיות כולם והם בפנימיותם (ביאורים ח״א פב ע״א).

תיקו״ז חלק ה

יו״ד של הוי״ה כאן הוא בנוק׳ של (@ה)הוי״ה, שהמדה הוא ממטה למעלה, וכמש״ל תיקון ה (כ ע״ב), וז״ש **יו״ד הוא עיינין בעגולא,** וכמש״ל (קכד ע״א קמה ע״א) **זעירין בעגולא שונאי בצע מסט׳ דאת יו״ד ודוד מסט׳ כו׳ הוא הקטן,** ואמר שם למעלה, דג׳ שרטוטין אחרים, **שרטוטין באורכ(@א)[י] כו׳ (@מסט׳) דתלת אתוון דאינון הו״ה,** והן דדכורא ויוד הוא אות רביעית של השם דנוק׳, והנה השם הוא בשתים, דו״נ, וכן הוא בדבורא, שמדה יו״ד הוא דבור, וג׳ אתוון הוא בקלא, בשקל. וכן בכל אבר, והוא זו״נ בהוי״ה, ז״א יה״ו, וה׳ נוק׳, ולכן מחלקן במדה באות א׳, ובמשקל בג׳ אתוון. מ**תרין הבלין דאינון אמירה וקריאה,** שייכין לקלא, וכן כנפי עינא לאריכו דעיינין, שצריכין להיות לפי מדתן כנ״ל:

צבעי העין [הם]: לבן, [כנגד מזל] לבנה, אדום [כנגד מזל] מאדים, ירוק [כנגד מזל] חמה, שחור [כנגד מזל] שבתאי, תכלת [כנגד מזל] צדק. והם כדוגמת חסד, גבורה, תפארת, יסוד ומלכות. שני כרובי העין, נצח והוד, וכנגדם נוגה וכוכב, כדוגמת הצד הטהרה. כך הם גם מצד האחר, שבעה כוכבי לכת, שהם שבע כפולות: ב בּ, ג ג, ד ד, כ כּ, פ פּ, ר ר, ת ת, דין חלשה ודין קשה. ובהם ״והחיות רצוא ושוב״, ״רצוא״ בדגש, ״שוב״ ברפה, והם דין ורחמים. וכך הם מצד האחר.	גווני דעינא חוור לבנ״ה סומק מאדי״ם ירוק חמ״ה **אוכם שבתא״י** תכלת צד״ק **ואינון** כגוונא דחסד גבורה תפארת יסוד ומלכות תרי כרובי **עינא נצח** והוד לקבלייהו נג״ה ככ״ב כגוונא דסטרא דדכיו הכי **אינון מסטרא אחרא** שבעה ככבי לכת **אינון** שבע כפולות[770] בג״ד כפר״ת כגוונא **דא** ב בּ ג גּ ד דּ כ כּ פ פּ ר רּ ת תּ **דינא רפיא ודינא קשיא** ובהון והחיות **רצוא ושוב** (יחזקאל א יד) **רצוא** בדג״ש **ושוב** ברפ״ה **ואינון דינא** ורחמי והכי **אינון מסטרא אחרא:**

גווני דעינא כו׳ - עתה מסיים דיוקנא דעיינין, ומפרש והולך כל הגווני דעיינין, שהן ה׳ גווני כמש״ל (כ ע״ב). **וב׳** כנפי עינא הן בז״ת, נגד ז׳ כוכבים דנהרין בעיינין. וג״ר כבר כתב למעלה (קמט ע״ד ד״ה ואמר ועוד) שהן ב׳ אנפין דכרובים, ב׳ בת עין, ואור דנהיר בהון, א׳[771] כתר. ואמר **חוור לבנה,** שהיא חוורא, וכן כל כוכב בגוונא דיליה, ולבנה היא כוכב ראשון באצילותה, וצדק אחרון, צדק יקראהו לרגלו (ישעיה מא ב), **ובימי** אברהם אתהדר צדק למזרח, וכמ״ש בס״ר (פ״ד מ״ח) יום א׳ לבנה. ואמר **ואינון כגוונא דחסד כו׳.** והנה חגת״ם הוא המרכבה של הד׳ גווני אלו, ויסוד הוא נגד בינה, שהיא הרוכב ומאיר בגווניין, והיא גוון אוכם, כמש״ל (קכג ע״ב קמד ע״ב) **גוון חוור מסט׳ דחסד כו׳ אוכם מסט׳ דאימא כו׳,** ואימא מלכא דשלמא דיליה (זהר ח״א כט ע״א), לכן הוא ביסוד. ואלו ה׳ גווניין נגד ארגמ״ן, המרכבה, והרוכב, ויוסף הוא הרוכב במרכבת המשנה, כמ״ש (בראשית א מג) וירכיבהו כו׳[772]. ואמר **תרי כרובי עינא כו׳,** כי נו״ה הן ערבה שאין בהן טעם וריח, אלא הן אפיקי מים (תהלים מב ב, לעיל לז ע״ב), והן כנישו לכולהו כו׳ (לעיל צא ע״ב), לכן אין גוון נגדן, רק הן לכסות ולכללן בגוון: **אינון שבע כפולות -** והוא ז׳ הנ״ל, וז׳ גלדי עינא, שהן שבע {קנ ע״ד} בשבע מוצקות (זכריה ד ב)[773] וכמו שמפרש והולך. ואינון שבעה ושבעה מוצקות. ואמר **ובהון (@ו)החיות,** שהן סגירו ופתיחו דעיינין, כי הסגירו הוא בדגש, והוא רצוא, כי סגירו, חזון[774], בעיינין סתימין, אספקלריא דלא נהרא, ופתיחו נבואה בפתיחו דעיינין, אספקלריא דנהרא, וע״ל ריש תיקון י״ח (לב ע״א). ונבואה וחזון בעיינין [ו@]לפנים יקרא רואה. ועיינין סתימין הן צורת י׳, דגש. ופתיחו דעיינין צורת ו׳, רפה[775]. וע״ל סוף תיקון ה׳ (כב ע״א).

---

770 עי׳ לעיל כב ע״א, רצוא בדגש ושוב ברפה, וע״ש בהגר״א כי רצוא הוא שהן רצין להשיג למעלה והוא בחי׳ אור חוזר, ושוב שאח״כ הן שבין למטה והוא בחי׳ אור ישר (ביאורים ח״א פ ע״ג).

771 אלף @.

772 ז״ל: וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתון אתו על כל ארץ מצרים.

773 עי׳ מלואים אות (קא).

774 עי׳ לעיל (ב ע״ב): חוזים נביאים מסטרא דנצח והוד דבהון כלילן תרין שמהן דאינון יאהדונה״י. ועי׳ אד״א (ישעיה א א): נביאים הראשונים ראו באספקלריא המאירה שבאינה מאירה לבד משה רבינו ע״ה (יבמות מט ע״א), אבל נביאים האחרונים ראו באינה מאירה שבאינה מאירה, לכן נקראו ״חוזים״ שהוא פחות מנביא, אף על פי שהוא תרגום של מראה.

775 עי׳ ביאורים ח״א סח ע״ג ז״ל: הנה הדגש ורפה הם נקודה וקו, כי בימים הקדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות, אלא שהאחרונים השמיטוהו, כי מן העדר הדגש ניכר כן כתב הגר״א בסוף תיקון ה׳ (דף כב ע״ב ד״ה רצוא בדגש ושוב ברפה). והרי הוו הדגש ורפה נקודה וקו,

תיקו"ז חלק ה

ואמר **והכי אינון מס"א,** כנ"ל דאית עיינין וגוונין דס"א, וע"ל (קכג ע"ב קמד ע"ב) ובז"ח שם (כז ע"ד[776]) בארוכה. ומפרש בכל ענין, שהוא כנגדן בס"א:

שבע כפולות כנגדן: שבעה רקיעים, שבע ארצות, והם "שבעה ושבעה מוצקות", וכך הם שבעה שערים לגיהינום, ושבעה היכלות מלאים נחשים ועקרבים וחושך, שמשם היה מתנבא בלעם הרשע. ועליהם נאמר "כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה", ועל כוכביהם נאמר: "ונמקו כל צבא השמים", "המה יאבדו ואתה תעמוד". ובאיבוד שלהם נאמר "ישמחו השמים ותגל הארץ", כי נבראו בשם הוי"ה.	שבע כפולות לקבלייהו שבע רקיעין שבע ארעין ואינון שבעה ושבעה מוצקות (זכריה ד ב) והכי **אינון** שבע תרעין[777] דגיהנם ושבע היכלין מליין נחשים ועקרבים[778] וחשוכא דמתמן הוה מתנבא בלעם חייבא ועלייהו אתמר כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה (ישעיה **נא** ו) וככביא דלהון עלייהו אתמר (שם לד ד) ונמקו כל **צבא** השמים (תהלים קב כז) המה **יאבדו ואתה** תעמוד **ובאבודא** דלהון (שם **צו יא**) י"שמחו ה"שמים ו"תגל ה"**ארץ** דאתבריאו **בשמא** דיהו"ה:

ואמר *__והכי אינון שבע ארעין דגיהנם ושבע כו'__ - כצ"ל, דהיכלין בין בקדושה בין בס"א אינון רקיעים, כמ"ש בפרשת בראשית (מא ע"א) ובפרשת פקודי (רמה ע"ב). ואמר **דמתמן הוה מתנבא כו'** - שהוא בעיינין, דמשם הוא הנבואה והחזון, דאמר "מחזה כו' וגלוי עינים" (במדבר כד ד), וגיהנם הוא בארעין, ז' ארצות הידועים, כמ"ש בפרשת בראשית (ט ע"ב)[779]. ואמר **וככביא דלהון כו'** - הן ז' כוכבים הנ"ל ברקיע דס"א: **דאתבריאו בשמא דיהו"ה** - דהוא בר"ת ועמש"ל בתיקון נ"א (צח ע"ב):

הפנים, הם בארבעה צבעים. יש אדם שפניו לבנים, מצד אנשי חיל. ויש אדם שפניו אדומים, מצד יראי אלהים. יש אדם שפניו ירוקים, מצד	**אנפין אינון בארבע** גוונין **אית** בר נש דאנפוי חוורין מסטרא דאנשי חיל **ואית** בר נש דאנפוי סומקא מסטרא דיראי **אלהי"ם ואית**

והם בחי' מלכות ויסוד, וכן הם דין ורחמים כמו שיתבאר. וע"ז אמר הרב כי שניהם הם בחי' הבל דגרמי, ולכן הוא הדגש בתוך האות עצמה, כי כן הוא הבל דגרמי מחובר בתוך העצמות ובפנימיותם לעולם, אמנם הרפה הרי הוא רק על האות, וכמ"ש בתיקונים סוף תיקון ה' (דף כב ע"א) רפה איהו לעילא מאתוון וכנז'. אך הוראתו ועניינו הרי הוא ג"כ רק על הברת האות עצמה, להחליש הברתו כנודע, וא"כ הרי הוא ג"כ עכ"פ מיוחד עם האות עצמה ובתוכו, והוא ג"כ רק בחי' הבל דגרמי. ומה שהוא עומד למעלה הוא משום שהרי ההבל דגרמי הוא ג"כ מבחי' נפש וכנ"ל, והרי הוא קשור ג"כ למעלה באור העליון לעולם עכ"פ. וע"ז בא הוראת הדגש והרפה שאחד הוא בתוכו ואחד הוא למעלה, להורות על הבל דגרמי שהוא מיוחד עם העצמות בתוכם ובפנימיותם גופה, ועכ"ז הנה היא קשורה ג"כ למעלה לעולם.

[776] ז"ל: חוורו דעיינין מכסייא כל גוונין אחרנין עיינין דיליה אינון רברבין גבהנין ואיהו גבה לב עליה איתמר תועבת ה' כל גבה לב כל טבין דעביד למעבד ליה שם ואיהי מאלין דאתמר בהון הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם אלין אינון דבונין בתי כנסיות ובתי מדרשות מממוניהון וכלא למעבד להון שם ולא לשמא דה' האי איהו גייפא דיוקנא דחמור נואף איהו אסתמר ברתך ואתתך מניה אם יהא אושפיזך:

תרגום: גוון הלבן שבעינים מכסה כל שאר גוונים האחרים, העינים שלו הם גדולים ורחבים, שהוא גבה לב, עליו נאמר תועבת יהו"ה כל גבה לב, כל הטובות שהוא עושה [הוא כדי] לעשות לו שם טוב, והוא מאלו שנאמר בהם הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם, אלו הם הבונים בתי כנסיות ובתי מדרשות מממונם, והכל למען לעשות להם שם, ולא לשם ה', זה הוא נואף, צורת חמור הוא נואף, תשמור את בתך ואשתך ממנו אם יהיה אורח שלך.

ביאור: כל - עתה מפ"ו הגוונין דס"א, וכמש"ו למטה ואמאי אתקרו עינין חוורין אלא כל גוון כו' (יהל אור). גבהנין - דגבהנים הוא מסט' דגוון חוור, כמ"ש בת"ע (קמט ע"א) ועש"ב (יהל אור). גייפא - דהוא מסט' ימינא דס"א, דהוא תאווני, חמור, אשר בשר חמורים כו'. וז"ש דיוקנא דחמור כו'. ואמר בכשוף. דהוא מנחש, מסט' דנחש, גוון חוור (יהל אור).

[777] **שרעין (נוסח רבינו).**

[778] עי' לעיל תיקון כא מב ע"א.

[779] עי' מלואים אות (קז).

אנשי אמת. ויש אדם שפניו שחורים, מצד שונאי בצע.	בר נש דאנפוי ירוקין מסטרא דאנשי אמת ואית בר נש דאנפוי אוכמין מסטרא דשונאי בצע:
כנגדם, ארבעה אחרים מצד הטומאה, כולם חשוכים. הפנים מצד ימין הרע, עופרת, והם שמתרבים מליחה לבנה, הם גסים ועבים ועיניהם גסים ועבים, וגפו עב, מצד הימין המוח לבנה ככסף, ״זרע אברהם אוהבי״. ומי שפניו, גופו, וכל אבריו, גסים ועבים, הוא עצל, כבד, חשוך, ומצד הליחה הזה נאמר באברהם ״ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו״. והליחה הזה, היא הזוהמא שהטיל הנחש בחוה, ומצידו ״ותכבד העבודה״. ומצדה, ״ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה״, ומצדה ״ויכבד לב פרעה ועבדיו״, והיא כובד המס וכובד המלאכה.	לקבלייהו ארבע אחרנין מסטרא דמסאבו כלהו חשוכין אנפין מסטרא דימינא בישא עופרת דמתרבין מליחה חוורא אינון עבים וגסים ועינוי גסים ועבים וגופיה עב וגם מסטרא דימינא מוחא חוורא ככספא זרע אברהם אוהבי (ישעיה מא ח) ומאן דאיהו אנפוי וגופיה וכל אברין דיליה גסים ועבים איהו עצל כבד חשוך ומסטרא דהאי ליחא אתמר באברהם (בראשית טו יג) ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו והאי ליחה איהי זוהמא דהטיל נחש בחוה ומסטרא דיליה תכבד העבודה (שמות ה ט) ומסטרהא (שם ו ט) ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה ומסטרהא (שם ט ז) ויכבד לב פרעה ועבדיו ואיהי כובד המס וכובד המלאכה:

לקבלייהו ארבע כו׳ - ר״ל, ג״כ באלו הד׳ (@ה)גוונין, אלא שבס״א שהן בחשוכין אנפין, וכמו שמפרש והולך, דבימינא הוא כספא, ודס״א עופרת, עבים וגסים, גדולים ועבים. והן הפוכא דע״ב ס״ג חושבן קל״ה, ואינון כבדים. ואמר **מסט׳ דימינא מוחא כו׳,** ור״ל והן פסולת מוניטא דשקרא, עופרת. ואמר **זרע אברהם אוהבי,** מסט׳ דאהבה, ור״ל בזה דבהיפוכא **ותרדמה נפלה על אברם,** כמו שמפרש והולך. ואמר **איהי זוהמא דהיטל נחש בחוה,** והיא אצטרף באברהם ונפיק העופרת, כמש״ל (עמוד א׳ קנ ע״א), וכל כבדות הוא מסט׳ דא, כמו שמפרש והולך **תכבד כו׳, ויכבד כו׳,** והוא עופרת, שהוא כבד מאד, והוא פסולת שנופל מהמוח, שהוא חיוורא, ליחה חיוורא:

פנים ירוקים, הם מצד המרה ירוקים חשוכים, והאדם הזה הוא קל בהיפוך הליחה שהיא כבדה. זה קל וזה כבד, זה טיפש לרע, וזה חכם לרע. זה מזדקן במהירות ומקדים בשערות שיבה, וזה זקן במראה אך מאוחר בשיבה. זה נעשה פתי ומפתה את בני האדם במרמה, משום שהוא מצד הנחש הקדמוני שמפתה את בני האדם, היזהר ממנו. וזה הירוק, הוא פיקח לרע, כל מה שיש בליבו שופך החוצה, וזה, שומר אותם בפנים. זה, כל מעשיו באיחור, וזה, כל מעשיו במהירות. והוא יבש בגופו, ובפניו ובכל אבריו, בהיפוך מהאחר, משום שגהנום, שהיא המרה הירוקה, שורף@ בו, שהיא הכעס. והוא כעסן ודאי, ששורף@ בו האש לרגע, ומיד שוככת. כך, כל מעשיו צריך לעשות	אנפין ירוקין אינון מסטרא דמרה ירוקין חשוכין והאי בר נש איהי קל בהפוכא דליחה דאיהי כבדה האי קל והאי כבד האי פתי לביש והאי פקיחא לביש האי מזקין במהירו ואקדים בסיבו והאי קשיש בסיבו ואיהו מאוחר בסיבו האי אתעביד פתי למפתי בני נשא ברמאות בגין דאיהו מסטרא דנחש הקדמוני דמפתי לבני נשא אסתמר מניה והאי ירוקא פקיחא לביש האי כל מה דאית בליביה שפיך לבר והאי גניז לון לגאו האי כל[780] עובדוי בעכובא ודא כל עובדוי במהירו ואיהו יבש גופא ואנפין וכל אברין דיליה בהפוכא דאחרא בגין דגיהנם דאיהי מרה ירוקא אוקיד ביה דאיהו כעם כעסן איהו ודאי דאוקיד ביה נורא לפום

[780] ״והאי גניז לון לגאו האי כל״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו לימתא ״וכל״.

במהירות, והאחר, שהוא כבד, בנחת. זה, בהיפוך מזה, זה נחש וזה שרף. זה מים וזה אש. מים, של מי מבול שהשחית כל בשר, וזה אחר, ממנו יוצאים גפרית ואש.	שעתא ומיד שכיך הכי כל עובדוי בעי למעבד במהירו ואחרא דאיהו כבד בניחא דא {קנא ע"א} בהפוכא דדא דא נחש ודא שרף דא מיא ודא אשא מיא דמי טופנא דחביל כל בשרא האי אחרא מניה גפרית ואש:

אנפין ירוקין כו' - כבר כתב למעלה שבס"א ירוק נגד חיוורא, ואוכם נגד סומק, וכמו שמפרש והולך: **האי פתי לביש** - דהוא נחש גוון חוור דמפתי[781] לב"נ, דמראה ליה חוור, (משלי ה ג) חלק משמן חכה נפת כו', נחש רמאה (לעיל נה ע"ב), כמ"ש למעלה. אבל ירוק הוא פקח לעצמו ולא לפתות, **דהאי כל מאי דאית ליה בלבי' שפיך לבר,** כמ"ש למטה. ואמר **האי מזקין במהירו** - ר"ל הירוק דאיהו יבש כמו שמפרש והולך. ואמר **ואקדים בסיבו** - ר"ל בשיבה, והוא זקנה בכח, ושיבה בשערות: ***שפיך לבר וכל עובדוי כו' {קנא ע"א}** - כצ"ל: **מיא דמי טופנא כו'** - ר"ל, המבול וסדום, חד מיא וחד אשא, והן משני אלו. וכן בגהינם דנין בתלגא ואשא (זהר ח"א סב ע"ב), תלגא על ביטול מ"ע, שהן העצלות, ואשא על מל"ת שהן במהירו, הממהרים לעשות רע, וחמימו דיצה"ר, שכן ביצה"ר הן אלו שנים, חמימו לעבירה ועצלות וקרירו וכבדות למצוה, דמשני סיטרין אלין ימינא ושמאלא אתייהבו מצות עשה ומצות לא תעשה, כמש"ל סוף תיקון ל"ו (פו ע"ג) וש"מ. ועליהם אמר דוד (תהלים לד יד) **נצור** לשונך מרע, שהוא רע דשמאלא, כעסן ושפיך לבר. ושפתיך מדבר מרמה, שהוא נחש הרמאי, מסט' דימינא. והן ב' יצרין, דו"נ של אדם, ס"ם ונחש, רוצח ונואף, ישמעאל ועשו, זוהמא דאדם וחוה דאתערב בכספא ודהבא כמש"ל (עמוד א' קנ ע"א), והן התאווני והכעסני, דכורא בכעסני, ונוק' נפת תטופנה כו' (משלי ה ג), דמפתי. יורד ומסטין ועולה ומקטרג (ב"ב טז ע"א[782]), עשק ושטנה[783], וכנגד ימות החמה והגשמים, מיא ואשא, לכן נידונין ששה חדשים כו', ובמבול היה דינם בכבדות, שנה תמימה, וימחו כו' (בראשית ז כג), אבל בסדום ההפוכה כמו רגע, במהירו כמדתם:

פנים אדומים, מצד האחר, זה נראה בינוני, לא גס ולא יבש. זה מאדים, מצד [כוכב] מאדים, שופך דם הוא, היזהר ממנו. ושנים הם בהיפוך: אדום ושחור. זה בינוני במשקולת, וזה, בהיפוך, מצד האחר. זה אדם שמח, וזה עצבן. הבן אדם שמח, מצד הדם, שחוק הכסיל. וזה עצוב, מצד המרה השחורה. זה, גזלן ושופך דמים, והוא וותרן. וזה, אוגר@כונס, אוסף מעט מעט@, מצד הטהרה, בהיפך אנש חיל.	אנפין סומקין מסטרא אחרא האי אתחזי בינוני לא גס ולא יבש האי אתאדם [קכח ע"א] מסטרא דמאדים אושיד דמא איהו אסתמר מניה ותרין אינון בהפוכא סומק ואוכם[784] דא בינוני במתקלא ודא בהפוכא מסטרא אחרא דא שמחן ודא עצבן שמחן מסטרא דדם שחוק הכסיל ודא עציב מסטרא דמרה אוכמא דא גזיל ושפיך דמא ואיהו וותרן ודא כניש קובץ על יד מסטרא דדכיו בהפוכא אנשי חיל:

***ותרן איהו סומק ואוכם אינון בהפוכא דא בינוני כו'** - כצ"ל, ואמר "ותרן איהו", דהוא שמחן מסט' דדם הרבה דביה, כמש"ל, ולכן הוא ותרן. ואוכם הוא בהפוכא, עציב וכניש קובץ כו', כמו שמפרש והולך:

פנים לבנות מצד המוח, יראי אלהים מצד הלב. אנשי אמת מצד הפה. שונאי בצע מצד הגוף. והרי ביארוהו: אנשי חיל, יראי אלהים, אנשי אמת, שונאי בצע, מצד שם אדנ"י. שיעור ומידה שלהם, שם	אנפין חוורא מסטרא דמוחה יראי אלהים מסטרא דלבא אנשי אמת מסטרא דפומא שונאי בצע מסטרא דגופא והא אוקמוהו אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע

[781] עי' ביאור רבינו על ספד"צ לו ע"ב שנוק' דסט"א הוא החלק המפתה שבו, והדכר הוא החלק המקטרג שבו.

[782] ז"ל: במתניתא תנא יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה.

[783] עי' בראשית כו כ-כא.$

[784] "אינון בהפוכא סומק ואוכם" נמחק בנוסח רבינו, וכמקומו מיתמ "איהו סומק ואוכם אינון בהפוכא".

הוי"ה בפנים ומבחוץ.	מסטרא דאדנ"י שעור ומדה דלהון יהוה מלגאו ומלבר:

שעור ומדה דלהון כו' - ר"ל, דד' אותיות אדני הוא באברים, מוחא ולבא ופומא, דהוא כללא דרישא וגופא. והוי"ה הוא בנשמתא. דאדני הוא גופא להוי"ה, כמש"ל בתיקון ס"ב (קט ע"ב) והוא בד' תיקונין, יראה ואהבה ותורה ומצות, שהן בד' אברים אלו כמו שמפרש והולך. ועי' ברע"מ פ' נשא (קכב ע"ב קכג ע"ב)[785], אבל למעלה (יג ע"א יט ע"א) אמר דו"ק הן כל האברים דגופא בוא"ו, ופומא תורה שבע"פ מלכות. והוא כי שם אמר בגופא, וכאן בנשמתא. וע"ל (סא ע"א עא ע"א) בהגהה, דהן בהפוכא אריה שכלות כו', וכן היסודות ברוחות, שהן ג"כ גופא ורוחא, וכן בדחילו ורחימו ג"כ אמר כאן, שאהבה הוא במוחא, ובמ"א אמר להיפך, וכן בר"מ שם אמר הכל כמו כאן:

י' נתלבשה באנשי חיל, וזה המוח, ששם החכמה. ה' ב"יראי אלהים", שהוא הלב, ושם היראה והאהבה, שהן י"ה, בימין ובשמאל, והן נסתרות במוח ובלב. ו' נתלבשה בפה מצד אלו שהם אנשי אמת. ה' נתלבשה בגוף של אלו שונאי בצע, והם תורה ומצוה, נאמר "והנגלות וכו'".	י' **אתלבש באנשי חיל ודא מוחא** דתמן חכמה ה' **ביראי אלהים דאיהו לבא** ותמן דחילו ורחימו[786] **דאינון יה בימינא ובשמאלא ואינון נסתרות במוחא ובלבא ו' אתלבש בפומא מסטרא דאלין דאינון אנשי אמת ה' אתלבש בגופא דאלין שונאי בצע ואינון תורה ומצוה ועלייהו אתמר והנגלות** וכו':
פנים עגולים מצד הנקודות, שהן: קמץ, פתח, צירי, סגול, שבא, חולם, חיריק, שרק, שורק, מלכות עגולה של כולם. בא וראה: תשע פעמים יהו"ה, בכל ספירה וספירה הנקודה שלו. והוא@ הוי"ה במלכות ללא נקודה, ואלו הן הנקודות שמחייבים כל ספירה וספירה, הם תשע נקודות, אחד, יהו"ה בקמץ. השניה, יהו"ה בפתח. השלישית, יהו"ה בצרי. הרביעית, יהו"ה בסגול.	**אנפין עגולין מסטרא דנקודי דאינון** קמ"ץ פתח צרי סגול **שבא** חלם חרק שרק שורק **מלכות עגולא דכלהו תא** חזי **תשע** זמנין יהו"ה בכל ספירה וספירה נקודה דיליה **ואיהו** יהו"ה במלכות **בלא** נקודה[787] **ואלין אינון** נקודין דמחייבין כל ספירה וספירה **תשע** נקודין **אינון** חד יהו"ה בקמ"ץ[788] **תניינא** יהו"ה בפת"ח **תליתאה** יהו"ה **בציר"י רביעאה** יהו"ה בסגו"ל **חמישאה** יהו"ה **בשב"א**[789] **שתיתאה** יהו"ה

---

[785] עי' מלואים אות (קב).

[786] עי' לעיל הערה 268.

[787] עי' תז"ח לה ע"ג שמונה אותם בניקוד פסוקים ועי' לש"ו (ביאורים ח"א סט ע"ב): אלו שהם בהט' נקודות הפשוטים הם יותר פנימים, ואלו שהם בהנקודות המורכבים מניקוד הפסוקים והתיבות של העשרה אלהי"ם דהנפש הם חיצונים להם, כי הם מתלבשים בהעשרה שמות דאותן אלהי"ם עצמן, ולכן הם מנוקדות באותן הנקודות דהפסוקים והתיבות דהשמות אלהי"ם, כי זה מורה שהוא משום שמתלבשים בהם עצמם, אבל העשרה הויו"ת שהם בהט' נקודות הידועים הם פנימים להם, ע"כ.
הי"ס דרוח הנה הם הי"ס העיקריים והם כל הויו"ת דגדלות וכנ"ל מאות ס' עד אות ס"ח, והנה הם העשר אמירן שהם העשרה מאמרות שבהן נברא העולם, וכן הם העשר דברות שבהם ניתנה התורה, וכמ"ש בזוה"ק (יתרו דף צג סע"ב וכן בפ' ויקרא דף יא סע"ב ובכ"מ) וכנודע. ואמר הרב כי אלו הי"ס דהרוח הנה הם העשרה הויו"ת מנוקדות בהט' נקודות ומלכות בלא נקודה וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קנא ע"א), וכן הם ג"כ עשרה הויו"ת מנוקדות בנקודות מורכבים מהפסוקים והתיבות של עשרה שמות אלהי"ם דהנפש וכו' לקמן בשער השמות (פרקים ב ג) אמר שם הרב כי אותן י' הויו"ת המנוקדות שאמר בתיקונים שם הם כל הנרנח"י כולם, כי הי' הוא הנשמה לנשמה, וה' ראשונה הוא נשמה, ו' רוח, וה' אחרונה נפש, ע"ש. והרי לנו כי אין כוונת הרב כאן שהם רק הי"ס דהרוח לבד, אלא כוונתו הוא על כל הנרנח"י כולם שהם כל המוחין דגדלות, אלא שבפרק הזה קורא הרב לכל המוחין דגדלות בשם רוח, משום שבו נתלבשו כולם (ביאורים ח"א עב ע"ב).

[788] עי' לעיל ט ע"א ודברי רבינו שם ד"ה מ"ב, וכן דברי רבינו לעיל קמז ע"ג.

[789] עי' ביאורים ח"ב פז ע"ג: TOO MUCH$בחכמת הדקדוק השבא הוא לא נחשב מהעשר תנועות כלל ונקרא עבד לעבדים ע' פרדס שער הנקודות, כי חכמת הדקדוק היא מיוסד על הברת הלשון, איך

החמישית, יהו״ה בשבא. השישית, יהו״ה בחולם. השביעית, יהו״ה בחירק. השמינית, יהו״ה בשלוש נקודות. התשיעית, יהו״ה בשורק. המלכות יהו״ה כלולה מכולם.	בחל״ם שביעאה יהו״ה בחיר״ק תמינאה יהו״ה בשלש נקודות תשיעאה יהו״ה בשור״ק מלכות יהו״ה כלילא מכלהו[791][790]:

אנפין עגולין כו׳ - עתה מפרש והולך ציורין דאנפין, והן ג״כ בד׳ חיוון, אנפין רברבין ואנפין זוטרין, כמש״ל (עמוד ב׳ קנ ע״ב) ובינונים נגד ג׳ חיוון, ועגולים הוא חיה רביעית, אדם דכליל עשר אתוון, והן עשר נקודין כמו שמפרש והולך. *__מלכות כללא דכולהו__, כצ״ל, והוא אדם, עשר אתוון דשמא מפרש[792]:

קמץ נקרא בנקודה הזו, מצד כתר עליון, שהוא סתום, כמו קמץ שהוא סתום במחשבה, ושאין אדם יודע מה שיש בתוכו. ומי שהוא פנימי, סתום במחשבה, קוראים לו ״עילת העילות״.	קמץ אתקרי בנקודה דא ד מסטרא דכתר עלאה דאיהו סתים בקמ״ץ דאיהו סתים במחשבה דלא ידע בר נש מה דאית בגויה ומאן דאיהו לגו סתים במחשבה עלת העלות[793] קרינן ליה:

סתם בקמץ - דהוא נקודה שתחת הקו, והוא ביו״ד, סתומה {קנא ע״ב} בעשר אצבען, דהוא י׳ וכמש״ל (קמז ע״ב) וקמץ הכהן. **מסט׳ דחכמה דבה אתפתחת כו׳**, לל״ב שבילין, ואף דגם בה סתים, מ״מ נגד כתר הוא פתוח, פותח את ידך (תהלים קמה טז), יודי״ך (לעיל ח ע״ב, קכג ע״א), והוא ב׳ יודין דאלף כמו שמפרש והולך, **כג״ד לעילא**, והוא דאתפתחת ביה לשנים, דו״נ, והוא ו״ד של היו״ד, ד״ו פרצופים[794], ובה נקרא יש, ראשית המציאות, דכתר נקרא אין, ועלה נאמר והחכמה מאין תמצא (איוב כח יב)[795]. נאמר בה מציאות, והיא יש, יש מאין[796], והיא ראשית וסיומא, נקודה על הא׳, וממעל לרקיע

שכל מלה ותיבה הנמצא בתנ״כ, הנה ע״י שינוי התנועות והנגינות והדגושים והרפוים אשר משתנה זה מזה, הנה מגלה עי״ז את עומק הכוונה שבה בכל צפוניה. והרי מיוסדים הם כל התנועות והנגינות על הראות הגילוי בתכלית האפשרי, ובזה הנה משונה השבא מכל התנועות כולם, כי אין שום גילוי לה לעצמה מאומה כלל, אלא רק כאשר שהיא נסמכת אל איזה תנועה זולתה, אבל היא בעצמה הרי אין לה תנועה כלל, כי אין לה הברה נמשכת, והרי אין לה גילוי לעצמה כלל. וכ״ז הוא משום ששורש השבא הוא בספי׳ הגבורה, והגבורה כאשר היא לעצמה אין לה גילוי כלל ולא מציאות כלל, וע״ד שאנו רואין במציאות האש שכל מציאותו הוא רק כשיש לו במה להאחז, אבל הוא לבדו א״א להמצא כלל. והגם שיסוד האש הוא הראשון לכל הד׳ יסודות ובו תלוי כל החיות שהוא חום הטבעי ואש היסודי שבלב, עכ״ז הנה הוא בעצמו אין לו גילוי ומציאות כלל, אלא רק ע״י זולתו כשיש לו במה להאחז וכ״ז הוא בענין השבא, כי משום שהוא מהגבורה אין גילוי לה כשהיא לעצמה כלל, ולכן לא נחשב היא בחכמת הדקדוק מכלל העשר תנועות, כי הם כולם הם גילוים אשר כל חכמת הדקדוק הוא מיוסד על זה לבאר פרטי שימושיהם. משא״כ להשבא כנז׳, אבל באמת הנה הוה השבא ג״כ מהעיקריים, ולא עוד כי בעומק הנה מקבלים כולם כח ממנה והיא משתתף בכולם. ומה שקורא אותה חכמת הדקדוק בשם עבד ומשרת לכולם, משום שכן היא בגילויה, אבל בעומק הנה משתתף היא עם כל הז״ת, כי כולם נבנו מחו״ג, כי בלתי זה אי אפשר, וכמו שבארנו בדע״ה שם בהנ״ל ע״ש. והרי היא עיקרי באמת כמו הסגול, כי מהם שניהם שהם החו״ג הוא בנין כל הז״ת (שהם מעטרין דחו״ג כנודע), והם שניהם תולדות הצירי שהיא הבינה אם הבנים, אלא שאין גילוי להשבא בעצמה, וכל גילויה הוא רק ע״י זולתה כשהיא נסמכת לאיזה תנועה, והוא משום תכונתה וכמו שאמרנו. ולכן לא נמנה היא בחכמת הדקדוק בכלל הט׳ תנועות, ואינה עולה היא בפנ״ע בהם בשם אלא ג״כ רק ע״י זולתה, והוא חטף קמץ הנקרא ג״כ בשם קמץ קטן כנודע, והוא תולדות החולם שהוא בת״ת, בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה[789], ובו ועל ידו מתגלה השבא בסוף כולם נסמכת להקמץ שבכתר שהיא בראש כולם, והוא משום שהיא כלולה בכולם והיא עקרית בהם ודי בזה והבן.

[790] מלכות היא בלא נקודה כי היא כלילא דכלהו, כלולה מכולם, ולכן אין בה נקודה מיוחדת כי היא לפעמים בנקודה זו ולפעמים בנקודה זו לפי קבלתה איזה ספי׳ שמתגבר בה (ביאורים ח״ב פא ע״ג).

[791] ״כלילא מכלהו״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ ״כללא לכולהו״.

[792] יו״ד ה״א וא״ו ה״א (עי׳ לעיל &).

[793] עי׳ לעיל הערה 305.

[794] עי׳ לעיל הערה 51.

[795] עי׳ לעיל הערה 98.

תיקו״ז חלק ה

כו׳, **ותחת רגליו כו׳** (יחזקאל א כו), **נקודה שתחת האלף. ועל הפתח נאמר** (איוב יב כב) **מגלה עמוקות מני חושך:**

ונקרא פתח, בנקודה זו שמצד החכמה ▬, שבה נפתח ומתגלה המחשבה הסתומה, כדוגמא זה למעלה, כצורה זה א, ולמטה כצורה זה א.	**ואתקרי** פת״ח **בנקודה דא מסטרא דחכמה** ▬ **דבה אתפתח ואתגלייא מחשבה סתימא כגוונא דא לעילא כדיוקנא דא א לתתא כדיוקנא דא א:**
ושתי נקודות נגלו באמא, בכתר העליון הן סתומות, ונעשו מהן צרי ●●, עליהם נאמר ״וייצר ה׳״, ״כי ביה ה׳ צור עולמים״, צייר שני עולמות: העולם הזה והעולם הבא.	ותרין נקודין **אתגליאו באימא**[797] בכתרא עלאה סתימין **אינון**[798] **ואתעבידו צרי ●● עלייהו אתמר** (בראשית ב ז) **וייצר ה׳** (ישעיה כו ד) כי בי״ה יהו״ה צור עולמים צייר תרין עלמין עלמא דין ועלמא דאתי:

***ותרין נקודין אלין אתגליאו באימא ואתעבידו צירי כו׳** - כצ״ל, כמ״ש בפנים, דבחכמה הפתח, וא״ו, דביניהם סותם בפניהם, וכאן אתגליאו, כמו בבטן המלאה, שניכרין התעברות מתאומים. ואמר **עלייהו אתמר וייצר,** ר״ל בב׳ יודין, וייצר, הוא לשון צירי. ואמר **כי ביה כו׳** - שהן זו״נ, וע״ל ריש תיקון כ״א (נדצ״ל תיקון כב עא ע״א) **ומש״ש:**

סגול, זהו החסד, בו השכינה. הוא סגולתא למעלה, וסגול למטה ●●, סגולתא ואוהב מצד הימין.	**סגו״ל דא חסד ביה שכינתא איהו סגולתא**[799] **לעילא סגו״ל לתתא ●● סגולתא ורחימא מסטרא דימינא:**

סגול כו׳ - ר״ל, לשון רחימו כמו שמפרש והולך. ואמר **סגולתא לעילא,** ר״ל בכח״ב, דהיא כתר מלכות[800] על חו״ב, ולתתא בעמודא דאמצעיתא סגול תחת, חו״ג, וע״ל (קכה ע״א קמו ע״ב) **ומש״ש:**

שבא, כדוגמא זה ● מצד השמאל, ״כי באש ה׳ נשפט״, ״ותיפול שבא ותקחם״, ״שבה עמדי״, זו השכינה שנקראת שבא מצד השמאל.	**שב״א כגוונא דא ●** מסטרא דשמאלא (ישעיה סו טז) כי באש ה׳ נשפט ותפול שבא ותקחם (איוב א טו) שבה עמדי (בראשית כט יט) דאיהי שכינתא דאתקרי שב״א מסטרא דשמאלא:

כי באש - אותיות שבא והוא גבורה. ואמר **ותפול שבא,** ג״כ מסט׳ דא, כי שלוחי שטן היו, ונאמר ג״כ שם (איוב א טז) **אש אלהים נפלה כו׳.** ואמר **שבה עמדי,** ר״ל דיעקב היה פלג גופא, כתפארת אדם (ישעיה מד יג), **וחסר ממנו לשבת בית, לשבת יצרה** (ישעיה מה יח), ור״ל שעמדי תתיישב, וזהו שבא, והוא האשה. וז״ש **דאיהי שכינתא כו׳,** וידוע שהיא נוטלת גבורות:

ונקראת חל״ם, כדוגמא זה ● מצד העמוד האמצעי ״משם רועה אבן ישראל״, ״אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה״, כל מרגלית יקרה היא בחולם, זהו שנאמר ״לשם, שבו	**ואתקרי חל״ם כגוונא דא ●** מסטרא דעמודא דאמצעיתא משם רועה אבן ישראל (בראשית מט כד) **אבן מאסו הבונים היתה לראש**

---

[796] עי׳ לעיל הערה 88.

[797] בינה הוי״ה בניקוד אלהי״ם, כי הפנימיות שבה הוא הוי״ה בצירי, וכמ״ש בתיקונים (דף קנא ע״א), אבל החיצוניות שבה, הוא לעולם הוי״ה בניקוד אלהי״ם, וכמ״ש בזוה״ק ויקרא (י סע״ב), ועכ״פ הוא כי השם אלהי״ם הנה הוא נמשך ומסתעף מהשם הויה ב״ה (כללים ח״ב קכז ע״ג).

[798] נכתבת עלמה סתימין אינון (נמחק נגוסח רבינו, והיא תוספת של הלוך למת).

[799] כן הוא בדפ״מ, ובמהדורת וילנא עם ביאור הגר״א איתא סגול, ואין לו הבנה.

[800] עי׳ לעיל הערה 348.

ואחלמה״, ובזה נאמר: ״ונחלמה חלום״.	**פנה** (תהלים קיח כב) כל **מרגליתא יקירא איהי** בחל״ם ההי״ד (שמות כח יט) לשם שבו **ואחלמה** {קנא ע״ב} וביה ונחלמה חלום (בראשית **מא יא**):

אבן ישראל - דישראל הוא עמודא דאמצעיתא, ואבנא דיליה הוא חולם, נקודה א׳, דכתיב ביה (בראשית לא מה) וירימה מצבה, ואמר **אבן כו׳**, דכתיב לראש פנה, והוא חולם: **כל מרגליתא כו׳** - דחולם הוא כתר, כמו כתר בראש האדם, שמונח עליו מלמעלה. ות״ת הוא חולם, משום שהוא כתר דנוק׳, כמ״ש באד״ר (קמא ע״ב[801]), וע״ל בהקדמה (ז ע״ב). ואמר למעלה (קמא ע״א)[802] כמרגלאן בכתרא אבנין קביעין בכתרא, וז״ש **כל מרגליתא כו׳.** ואמר **הה״ד כו׳**, די״ב אבנין דחושן הן ד׳ פעמין ג׳, בג׳ הויו״ת[803], ג׳ פעמין ג׳ ביה״ו, כמ״ש בתזי״ח (טז ע״ג) ולמעלה (קכו ע״ב קמט ע״א) והוא ט׳ ספירות, ט׳ תיקונין דז״א, וג׳ ההי״ן דנוק׳. וע״ל (ט ע״ב יא ע״ב) **וכלהו משלשלין באבהן כו׳,** וזהו אחלמה, התשיעי, דהוא כליל ט׳ דביה, והוא נקרא תפארת, תיקון התשיעי, כמ״ש בא״ר (קלא ע״א)[804], ומגיע עד תפארת, ושם מתחלת הנוק׳, כתר דידה כמש״ש. {קנא ע״ג} ואמר **וביה ונחלמה כו׳** - דחלום הוא מצד הסתלקות הרוח, ומרחף על האדם בשינה, והוא דוגמת החולם, כתר על גבי[805] האדם: [[806]**כל מרגליתא כו׳ הה״ד כו׳ -** בספר הבהיר (ג ע״ב)[807] **שאלו תלמידיו מהו חולם א״ל כשמה ושמו חולם כו׳ ועוד אמרו שכל חלום הוא בחולם וכל מרגלית לבנה הוא בחולם כדכתיב ואחלמה,** אבל כאן דמפרש בת״ת, אי אפשר לומר מרגלית לבנה דוקא, אלא כמש״ש:]

חר״ק, נקרא מצד שוק ימין, כדגומא זה ●, בו ״החֵקר אלוה תמצא״, והוא ״הקרח הנורא״, קרח מאותו נורא, שהוא עמוד האמצעי.	חר״ק **אתקרי מסטרא דשוקא ימינא כגוונא דא** ● ביה חקירה החקר **אלו״ה תמצא (איוב יא ז) ואיהו הקרח הנורא** (יחזקאל א כב) קרח **מההוא נורא דאיהו עמודא דאמצעיתא**:

ביה חקירה - דחקירה אינה אלא מנה״י ולמטה, מקום הנוק׳[808], דאין מושג כלל אלא בזאת[809]. וג׳ חג״ת, אינון ג׳ גוונין נעלמים[810], ור״ל דהוא אותיות חקר, וכן קרח, דביה מים, אפיקי מים (תהלים מב ב, לעיל לז ע״ב), ונקרחין משום דהוא מורכב מדרום וצפון, ובסט׳ דצפון גלידין מיא (זהר ח״א כט ע״ב)[811], והוא נורא מסט׳ דעמודא דאמצעיתא:

---

[801] ז״ל: אתפשט האי תפארת ותקין תרין חדין ואשתלף לאחורוי ועבד גולגלתא דנוקבא.
תרגום: ונתפשט זה התפארת, ותיקן שתי החזות והוצאו לאחוריו ועשה את הגולגולת של הנקבה.

[802] לשונו שם: כל אלין עלמא תליין מכתרא דרישא כגוונא דאבנין ומרגלן דנהרין בכתרא דספר תורה או בעטרה דמלכא והכי אינון נהרין ככוכביא ברקיעא וביה קבועין.@

[803] עי׳ מלואים אות (ו).

[804]

התיקון התשיעי, מתעוררים ומתערבים שערות (הזקן) עם השערות התלויים בשיווי ואינם יוצאים זה מזה.	תקונא תשיעאה מתערי ומתערבין שערי עם אינון שערי דתליין בשקולא (דתליין) ולא נפקי דא מן דא

$קלד ע״א וקלט ע״א קמא ע״א, אותו הדבר??

[805] גב? היה ר״ת.@

[806] מליקוט לקמן קעב ע״ד.

[807] ז״ל [אות מ.] שאלו תלמידיו מהו חולם, א״ל נשמה ושמה חולם שאם תשמע תחלים גופך לעתיד לבוניו ואם תמרוד בה ישובו חלאיך בראשך וחלים בראשה: [אות מא.] ועוד אמרו שכל חלום הוא בחולם, וכל מרגלית לבנה הוא בחלם כדכתיב (שמות כח יט) ואחלמה:

[808] עי׳ מלואים אות (סב).

[809] עי׳ ירמיה ט כא-כב ז״ל: כה אמר ה׳ אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו: כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי כי אני ה׳ עשה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה׳.

[810] עי׳ מלואים אות (קג).

[811] עי׳ מלואים אות (מו).

שר״ק, נקרא הוד, כדוגמא זה , משם נקראת השכינה שר״ק, קשר המרכבה, והוא הוד של משה, שבו הושלמו ״חמשת הבריחים לקרשי צלע המשכן השנית״, כגימטריה ה׳ שלו, נשאר ו״ד, ד״ו [שני] פרצופים. עלה נאמר ״עשר אמות אורך הקרש״, קרש וקשר.	שר״ק הוד **אתקרי כגוונא דא** מתמן **אתקריאת שכינתא** שר״ק קשר המרכבה **ואיהו** הוד דמשה **ביה אשתלימו** וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית (שמות כו כז) כחושבן ה׳ דיליה **אשתאר** ו״ד דו פרוצפין **עליה אתמר** (שמות כו טז) **עשר אמות** ארך הקרש קרש קשר:

קשר המרכבה - כמ״ש (ישעיה מג יד) והורדתי בריחים כולם, ופי׳ בר״פ שמות (ב ע״ב)[812], דהן הקשרים דעולמות כמו הבריחים לקרשים, שבהן נאחז אחת אל אחת, והוא התפשטות הדעת, שביה נעשו **לבשר אחד** (בראשית ב כד), **במשך הזרע כידוע**[813]. וכמש״ל בתיקון ס״ג (תיקון נ״ח קז ע״ב). והנה הם ה״ח וה״ג, והם חמשה בריחים כו׳, וכמ״ש בפ׳ בלק (קפז ע״א)[814] דאחת ושנית כתיב, שלישית ורביעית לא כתיב. והנה התפשטות דלהון עד הוד[815]. וז״ש **ואיהו הוד דמשה**, והוא של הדעת, דרגא דמשה. ונתן ההוד למשה כמו שמפרש והולך, **ביה אשתלימו כו׳**, ואמר השנית, דגם גבורות אשתלימו שם, ור״ל כמו שמפרש והולך, דלכן נקרא הוד, ה׳, על כללות ה׳ שבדעת, ו״ד, על פרטות, שהן עשר. והן מתפשטות בזעיר ונוק׳, שהן ו״ד, ד״ו פרצופין[816], כמו שמפרש והולך. וזהו **עשר אמות אורך הקרש קשר**, שאורך הקשר דהוא הדעת, עשר, ואמר שרק ודאי, דהן אותיות קשר קרש שרק, והוא שורק בלא וא״ו[817]:

שורק ודאי יוהוווהו, זה צדיק, שהוא קושר את המרכבה, שהיא השכינה, עם הקב״ה. כמו שנאמר ״כי כל בשמים ובארץ״, וזהו מה שאנו מתרגמים: ״שאחוז@ בשמים ובארץ״. ועליו נאמר ״ואנכי נטעתיך שורק כולו זרע אמת״, ״זרע אמת״	שרק ודאי יוהוווהו **דא צדיק דאיהו** קושר המרכבה **דאיהי שכינתא עם** קודשא בריך הוא [קכח ע״ב] הה״ד (דבה״י א׳ כט יא) **כי כל** בשמים **ובארץ והא** דמתרגמינן[818] **דאחיד בשמיא ובארעא**[819] ועליה **אתמר** (ירמיה ב כא) **ואנכי**

---

[812] ז״ל: ותנינן אמר רבי שמעון בההיא שעתא קרא קב״ה לכל פמליא דיליה וכל רתיכין קדישין וכל חיליה ומשרייתיה ורברבנוי וכל חילא דשמיא ואמר לון מה אתון עבדין הכא ומה בני רחימאי בגלותא דבבל ואתון הכא קומו חותו כלכון לבבל ואנא עמכון הדא הוא דכתיב (ישעיה מג יד) כה אמר ה׳ למענכם שלחתי בבלה וגו׳ למענכם שלחתי בבלה דא קב״ה והורדתי בריחים כולם אלין כל רתיכין ומשריין עלאין:
תרגום: $

[813] עי׳ לעיל צא ע״ג: היחוד הוא שמתכנשין כל השפע של כל האברים יחד, וכן יחוד דכר ונוק׳, שבאין יחד מ״ד ומ״נ ונעשין א׳, וכמ״ש (בראשית ב כד) והיו לבשר א׳. ועי׳ רש״י שם. [ז״ל: לבשר אחד - הולד נוצר על ידי שניהם, ושם נעשה בשרם אחד. עי׳ סנהדרין (נח ע״א): והיו לבשר אחד מי שנעשים בשר אחד יצאו בהמה וחיה שאין נעשין בשר אחד. ועי׳ ירושלמי (קידושין פ״א מ״א) ר׳ לעזר בשם רבי חנינה בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה נהרג מה טעם (בראשית ב) ודבק באשתו והיו לבשר אחד ממקום ששניהן עושין בשר אחד.] ולפיכך כל היחוד הוא בההוא נהר, ע״כ.

[814] ז״ל: אתון חכימין ודאי ושכינתא שרייא על רישייכו היך לא אשגחתון להאי [ד]כתיב (שמות כו כו) [ועשית בריחים חמשה] (וחמשה בריחים) לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית האחד והשנית אמר קרא שלישית ורביעית לא אמר קרא דהא אחד ושנית דא חשיבו דתרין סטרין ובג״כ עביד חושבנא מתרין אלין:
תרגום: $
ביאור: דתרין סטרין - פי׳ שהם נגד י״ס והחמשה האחרים נכללים בהם ואינם במנין (מ״מ).

[815] עי׳ רע״מ פנחס רכג ע״ב. ועי׳ לעיל נא ע״ד ד״ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג.

[816] עי׳ לעיל הערה 51.

[817] דהיינו ◌ ולא ו.@

[818] ״והא למתרגמינן״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ ״ומתרגמינן״.

[819] אין לנו תרגום כזה, אבל מובא בזהר כמה פעמים.@

הוא ודאי שנאמר עליו: "תתן אמת ליעקב", הוא זרע, והשכינה עזר [לו@], כמו שנאמר "אעשה לו עזר כנגדו", וכל הנקודות האלה מחויבות@ בשם הקדוש, מצד תשע הספירות, והמלכות כוללת את כולן, "אהבת כלולותיך", הנה כאן הפנים עגולים העליונים, המנוקדים@ בנקודות.	נטעתיך שורק כלה זרע אמת זרע אמת הוא ודאי דאתמר ביה תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ) איהו זרע ושכינתא עזר הה"ד (בראשית ב יח) אעשה לו עזר כנגדו כל אלין נקודין אתחייבו בשמא קדישא מסטרא דתשע ספירן ומלכות כלילא דכלהו אהבת כלולתיך (ירמיה ב ב) הא הכא אנפין עגולין דלעילא נקידין בנקודין:

והא דמתרגמינן - צ"ל ומתרגמינן כו', וכאן קשר שבין זו"נ ושורק הנ"ל, הוא על שכינתא, שהיא קשר בין דרגין דאצילות לבי"ע. והאדם, שעל ידו בא השפע להם, ועל ידו מעוררין למעלה. ואמר **זרע אמת כו'**, דביה הזרע ג"ד, גי"ד, וע"ל (מו ע"א ע"ב סא סע"א). ואמר **שכינתא עזר**, דהיא עזר, דזרע אתקיים בה, וע"י הצדיק היא עזר: **אהבת כלולותיך** - דהיא נקראת כלה, כלולה מכולם[820]:

ויש פנים גדולים ויש פנים קטנים, פנים של רחמים ופנים של זעם@כעס, שבהם "ואל זועם בכל יום", ולכן אמר למשה (ברכות ז ע"א) המתן לי עד שיעברו פני הזעם, ומיד "ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' א"ל רחום וחנון", שהם בסוד אות וא"ו, שלש עשרה מידות. א' שבאמצע הוא"ו, ארך אפים. מה הוא אפים שלו. ו"ו, שבהם מאריך פנים על הרשעים ומרחם על העולם. ועליהם נאמר "יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך". "ה' ה'", הם צבעי הפנים, לבן ואדום. והאף הוא אורך הפנים. י', פה, הכלל של ג' המדרגות. י' היא החוט בעיגול. ו', הלשון, ד' הכלל של ארבעה תיקונים: שפתיים, שיניים, חיך, גרון.	ואית אנפי רברבי ואנפי זוטרי אנפין דרחמי ואנפין דזעם דבהון וא"ל זועם בכל יום (תהלים ז יב) ובגין דא אמר למשה המתן לי עד שיעברו פנים של זעם ומיד (שמות לד ו) ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' א"ל רחום וחנון דאינון ברזא דאת וא"ו תלת עשר מכילן א' דבאמצעיתא דוא"ו ארך אפים מאי אפים דיליה ו"ו דבהון מאריך אנפין על חייביא ומרחם על עלמא ועלייהו אתמר (במדבר ו כה–כו) יאר ה' פניו אליך ויחנך ישא ה' פניו אליך ה' ה' אינון גוונין דאנפין חוור וסומק וחוטמא איהו אריך אנפין י'[821] פומא כללא דתלת דרגין י' חוט בעגולא ו' לשון ד' כללא דארבע תקונין שפוון ושינים וחיך וגרון:

ואית אנפי כו' - דהן א"א וז"א, מסט' דאת ו' ואת י', משקל ומדה כנ"ל (קנ ע"ב). ואמר **ומיד ויעבור**, ר"ל שעבר פנים של זעם, קרא י"ג מדות, שהן מסט' דוא"ו מלא, דהוא י"ג תיקונין א"א[822]. וע"ל (קמד ע"א קע ע"א) ולעיל (קכב ע"ב קמג ע"א) ומש"ש ושם: **דבהון מאריך כו'** - דו' הוא עלמא אריכא (עא ע"א), שבהן מאריך אף. ואלף דבאמצעיתא הוא חוטמא, דביה אשתמודע פרצופא, כמ"ש באד"ר (קל ע"א), ולמטה **חוטמא אריכא כו'**: **ומרחם על עלמא ועלייהו אתמר יאר כו' ישא כו'** - שיאר פני א"א וישא פנים של זעם: **פניו אליך ה"א ה"א אינון גוונין כו'** - כמ"ש (שיה"ש ה י) דודי צח ואדום, שבטי יה עדות לישראל (תהלים קכב ד), סהדותא דאבא ואימא (אד"ז רצב ע"ב), **עם נבר כו'** (תהלים יח כז)[823], והן ב' ההין מלאין {קנא ע"ד} בב' פנים, וה' הוא סומק, על שם דכליל ה' גוונין, וא' הוא חוורא, אור דנהיר בגוונין, והוא גוון פשוט, כמ"ש בתוספתא פ' יתרו (סח ע"ב)[824], אלא דמתחלק בגוונין, והן חמשה ואלף, ה"א מלא. ואמר **יו"ד פומא כו'**, כמו שמפרש והולך, **י' חוט בעגולא**, כלל הפומא: **ו' לשון ד'**

---

820 עי' שער מיעוט הירח פרק א' אתנטילת מכולהו, ומקורו לעיל סא ע"ב.

821 יו"ל (נוסח רבינו).

822 צ"ל תיקוני א"א או תיקונים דא"א.@

823 ז"ל בשלימות: עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל. ועי' יהל אור (ח"א ל ע"א): יש סוד אחר דבי' עם נבר תתברר ועם עקש - יעקב, ויעקבני וכו' וישראל דהוא ישר אל דעות ה', לכן ויגד לרחל כי בן רבקה הוא, וכאן סוד שם יל"י דאפיק נצוצין סוד גדול, ע"כ. ועי' לעיל קיד ע"ג. ועי' מלואים אות (קד).

824 עי' מלואים אות (צה).

תיקו״ז חלק ה

כו׳ - הוא קול בלשון, ודיבור בד׳,[825] דרגין לאשלמא. וכידוע בסוד חול[826], והן ד״ו פרצופין[827], ו״ד, והוא שם מ״ה. יו״ד בפומא, ו׳ בחוטמא, ה״א באנפין ממטה למעלה, בסוד המדה כנ״ל. וכן באנפין עצמן: ה״ה, גווני דאנפין. בב׳ אנפין, ו״י, הוא אריכו וזעירא דאנפין[828], והוא הוי״ה פשוטה. ג׳ חיות ואדם, הוי״ה מליאה[829] בעגולא דאנפין כנ״ל:

בא ראה, נאמר ״משנה פניו ותשלחהו״, ומי גורם לו שינוי הפנים, לשנותו@**SHINUI**, שלא ייכירו בו בעלי הדין. זה הוא שינוי המקום, שינוי השם, שינוי המעשה, ועוד הנקודות הן סגולין@ מאירים (איתם@), נקודות התורה, והן תנועות האותיות, כנגד פרקים ועורקים@, והן תנועות האיבורים של הגוף ונקראו באלה שמות ק״דומיאל (נ״א ק״דמיאל ס״י קמואל) מ״לכיאל צ״וריאל, הרי קמץ באותיות. פ״דאל ת״ומיאל ח״סדיאל הרי פתח. צ״וריאל ר״זיאל י״ופיאל, הרי צרי. ס״מטוריה ג״זריאל (נ״א ג״בריאל) ו״ענאל ל״מואל, הרי סגול. ש״מעיאל ב״רכיאל א״הניאל, הרי שבא. ח״ניאל ל״הריאל מ״חניאל, הרי חולם. ח״זקיאל ר״הטיאל ק״רשיאל (נ״א ק״דושיאל), הרי חרק. ש״מועאל ר״עמיאל ק״ניאל, הרי שרק. ש״משיאל ר״פאל ק״דשיאל, הרי	תא חזי אתמר (איוב יד כ) באדם משנה פניו ותשלחהו ומאן גרים ליה שנויא דאנפין לשנאה ליה דלא ישתמודען ביה מארי דדינא האי איהו שינוי מקום שנוי השם שנוי מעשה ועוד נקודין אינון סגולין נהרין (נ״א בהדין) נקודה דאורייתא ואינון[830] נענועין דאתוון לקבל פרקין וערקין דאינון נענועין דאברין דגופא ואתקריאו באלין שמהן ק״דומיאל (נ״א ק״דמיאל ס״י קמואל)[831] מ״לכיאל צ״וריאל הא קמ״ץ באתווי פ״דאל ת״ומיאל ח״סדיאל הא פתח צ״וריאל ר״זיאל י״ופיאל הא צרי ס״מטוריה ג״זריאל (נ״א ג״בריאל)[832] ו״ענאל ל״מואל הא סגול ש״מעיאל ב״רכיאל א״הניאל הא שבא ח״ניאל ל״הריאל[833] מ״חניאל הא חלם ח״זקיאל ר״הטיאל ק״רשיאל[834] (נ״א ק״דושיאל)[835] הא חרק ש״מועאל ר״עמיאל ק״ניאל הא שרק ש״משיאל ר״פאל ק״דשיאל

---

[825] פיסוק*##

[826] צ״ל חו״ל. ועי׳ תז״ח יט ע״ב: בוצינא דקרדינותא אתפשט בכל אינון קשרין וסימניהון חו״ל ח׳ לעילא ו׳ באמצע ל׳ בכלהו כד אתפשטת בוצינא כל חד וחד עביד תחומא לתברא גלוי דימא שראן גלין וסלקין רגזין נפקא ח׳ קשרא ברזוי ובטש לון ורשים במשחתא ואהדרו גלין:

תרגום: הניצוץ הקשה מתפשט בכל אותם הקשרים וסימניהם חו״ל ח׳ למעלה ו׳ באמצע ל׳ בכלם כשהמאור מתפשט כל אחד ואחד עושה תחום לשבר גלי הים (לצד צפון) מתחילים הגלים ועולים הכעסים יוצאת ח׳ הקשר בסודו ומכה אותם ורושם במדידה וחוזרים הגלים.

ביאור רבינו: וסימניהון חו״ל כו׳ - כמו שמפרש והולך ג׳ קשרין חיך ולישן ושינים חיך ח׳ לעילא ו׳ לישן באמצע ל׳ שינים בכולהו: **כל חד וחד עביד תחומא לתברא כו׳** - ר״ל שלא יצאו גלין דמ״ס לחוץ אלא במדה והיא יציאת הרוח קלא פנימאה וקול ודיבור במדה: **נפקא ח׳ קשרא ברזוי וכו׳** - ר״ל חיך ושם דרגא דבינה שנקרא׳ סוד כנ״ל (יז ע״א) ושם קלא פנימאה נביעו בחשאי כמ״ש למטה וז״ש ברזוי:

[827] עי׳ לעיל הערה 51.

[828] עי׳ דברי רבינו על ספד״צ (לה ע״ג): בחוטמא אשתמודע פרצופא כמ״ש בא״ר (דף קל ע״א ודף קלז ע״ב) ובא״ז (דף רצד ע״א) וכמ״ש לעיל (ז ע״ב ד״ה ואע״ג) דשם ניכר בין ע״ק לז״א, וכידוע שכל הפרצוף הוא ע״ש החוטם, שלכן נקרא ע״ק אריך אפין אורכא דחוטמא, וז״א נקרא זעיר אפין ר״ל זעירא דחוטמא.

[829] עי׳ דברי רבינו לעיל קמז ע״א שהוי״ה פשוטה באותיות, והוי״ה מליאה בנקודות.

[830] ״נהרין (נ״ת בהדין) נקודה לאורייתא ואינון״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ ״**לנהורין לנהרין בגופין נקודין לאורייתא אינון**״.

[831] קדומיאל (דפ״ת), קלמיאל נ״ת קמואל (לכך ממת).

[832] לכך ממת.

[833] **להליאל (נוסח רבינו).**

[834] קלשיאל (נוסח רבינו).

[835] תוספת שכ לפ״ז.

תיקו״ז חלק ה

שרק.	**הא** שרק:

ת״ח אתמר באדם - קאי אלמעלה, דמשנה אותו מנקודה לנקודה, כמו שהברת האות משתנה ע״י הנקודין, כן האדם מצורת פניו. וקאמר **דלא ישתמודעון כו׳,** דחובין הוא בנקודין, בדפיקו, כמש״ל (קכב ע״א), ולכן משנה כו׳, כמו שמפרש והולך. וע׳ ברע״מ (פרשת פנחס רי״ז רי״ח)[836] בארוכה. ואמר **שינוי מקום כו׳**, הוא בג׳ גוונין בג׳ חיוון: ***ועוד נקודין אינון סגולין דנהורין דנהרין באנפין נקודין דאורייתא אינון כו׳ -** כצ״ל, שנקודין הן חכמה, כמש״ל (קכו ע״ב קמט ע״ב) ובז״ח שיה״ש (נב ע״א)[837] בארוכה, והן כ״ח מ״ה, מ״ה עשר אתוון, שהן עשר נקודין הנ״ל. כ״ח מ״ה (לעיל ה ע״א), שמפרש והולך, והן באצבען, שהן עשר אצבעין וכ״ח פרקים, ובהם הוא חכמה, כמש״ל סוף תיקון כ״ב (עו ע״א) וע״ל (לט ע״א לט ע״א) ומש״ש. ואמר דכמו שהתנועין ע״י מתנועעין האותיות, כן הוא הפרקים, ועיקר התנועות הוא בידין, וכאן הוא רזא דנ׳ שערי בינה, ושם ע״ב, כמ״ש במ״א (ס״י ג ע״ג[838]). וכן י״ב מרגליטין, כמ״ש בר״פ ויצא (קמט ע״ב)[839] הראשון של קמץ ושל פתח למיכאל, והשלישי של קמץ ושל פתח לגבריאל, וכסדר ושל צירי וסגול הראשונים לרפאל [האחרונים שלהם לנוריאל], אלא לפי שהראשון של צירי הוא השלישי לקמץ, השני של צירי בא במקום הראשון, והשלישי של צירי וסגול לנוריאל. ונראה שט״ס שם, מ״ש צדקיאל וצ״ל צוריאל כמ״ש כאן. והנה ד׳ נקודות הראשונות, כל א׳ מג׳, הן י״ב מרגליטין, ג׳ הויות[840], ד׳ פעמין ג׳[841], והן ד׳ החיות. ולכל א׳ ב׳ ממנין, חד לשמש בשוקא וחד באורחא[842], והן א׳ מימינא וא׳ משמאלא, והן ראשם וסופם של ד׳ נקודות האלו. הראשונים ובמקום האמצעים הן החיות בעצמן, אבל בס״ת (פ׳ וירא קח ע״א) כתב בקמץ צדקיאל כמש״ש. ובראשם הד׳ חיות הנ״ל, אבל שם הוא מוטעה בסגול ושאר נקודות, וכן בס׳[843] הא׳ ב׳

---

[836] עי׳ מלואים אות (עו).

[837] עי׳ מלואים אות (קה).

[838] עי׳ מלואים אות (קו)CHECK IF IT IS REALLY PERTINENT OT HERE.

[839] קסט ע״ב (לש״ו). אמנם אני מצאתי בדף קמט ע״ב: מלאכי אלהי״ם תריסר מרגליטאן טבאן ואינון מיכא״ל קדמיא״ל פדא״ל גבריא״ל (צדקיא״ל) [צוריא״ל – גר״א] חסדיא״ל רפא״ל רזיא״ל סטורי״ה נוריא״ל (יופיא״ל) ענא״ל אלפי שנאן שנא״ן שו״ר נש״ר ארי״ה ן׳ אדם כליל דכר ונוקבא ואינון סלקי כד איהו סליק ואלין נחתי כד איהו נחית ותו כל אינון דשלטי בשלטנו דהאי עלמא על ידיה וסלקין וכל אינון דנחתי על ידיהו נחתי כלהו בהאי סלם יהו״השלטא על כלא דכתיב (בראשית כח יג) והנה יהו״ה נצב עליו כד אתער כתיב (שם יז) אין זה כי אם בית אלהי״ם וזה שער השמים בית אלהי״ם ודאי ואיהו תרעא לאעלא לגו דכתיב (תהלים קיח יט-כ) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה זה השער ליהו״ה זה שער השמים כלא חד:

תרגום: $

ביאור: מרגליטאן - של מיכאל ר״ת של קו״פ (אומר המסדר ר״ת קמץ ופתח), ושל גבריאל ס״ת שלהם, ושל רפאל שני׳ של צרי ור״ת של סגול ושל נוריאל ס״ת של צרי ושני׳ לס״ת של סגול, והן ד׳ תנועות ראשונות וכאשר התחלתן מחכמה הן ד׳ מוחין ד׳ מחנות השכינה וכ״א כלול מחבירו ולכן כ״א מב׳ נקודות ודכורא בר״ת ונוקבא בס״ת (יהל אור). ועי׳ עוד זהר הרקיע שמות ד ע״ב. סלם הוי״ה - ת״ת (מ״מ).

[840] עי׳ מלואים אות (ו).

[841] נדצ״ל ג׳ פעמין ד.*##

[842] נדצ״ל אורתא, עי׳ זהר ח״ג קנד ע״א: ז״ל: דגלא קדמאה משריא מזיינא ארי״ה מיכא״ל רשים בפרישו [דגלא] (דכלא) פרישא לימינא מזרח שירותא דשמשא אזיל במטלנוי בנהירו תרין ממנן תחות ידיה יופיא״ל צדקיא״ל חד [לאורתא] (לאורייתא)[842] וחד למיהך בשוקא[842] דאזיל[842] כד אלין נטלין נטלין כמה משריין מזיינין מסטרא דימינא וכלא חד לסטראו שמאלא שמשא אזיל (ס״א נטל כל חד לסטר שמשא שמשא אזיל) ונהיר ומעטר להו אלף ורבוון ממנן תחותוי וכלהו בדחילו באימתא בזיע ברתת:

תרגום: $

ביאור: לאורייתא - פי׳ כך נקרא שר התורה יופיא״ל (רח״ו). בשוקא - צדקיא״ל ממונה להצליח בעושר כמו זבולון (רח״ו). דאזיל - ר״ל בסוד ושני נעריו עמו לשמש אותו. [הגה מרבינו. ר״ל אחד בנסיעת החיות, ואחד בחנייתן במקומן לעשות שליחותו, זהו שוקא] וצדקיא״ל בסוד צדק לפניו יהלך כו׳. והוא דגל מחנה יהודה כמ״ש למטה במנין הדגל, והוא גור ארי׳ יהודא. וכן היה רשום על הד׳ דגלים ארבע החיות, כמו הסדר שכתוב כאן] (יהל אור).

[843] בסדר האלף ביתא?@

כמ״ש במ״א (ס״י ג ע״ג[844]) וכמ״ש בסוף ח״א שם (רסו ע״א)[845]: ***להריאל כו׳ קרשיאל** - צ״ל בד׳ להדיאל {קנב ע״א} קדשיאל:

הרי עשרים ושמונה שמות, שנאמר בהם ״כח מעשיו הגיד לעמו״, אשרי הם הפנים המאירים בהם אלה השמות, והם כנגד י״ד פרקים של יד ימין וכנגד י״ד מפרקים של יד שמאל, ״יהו״ה אלהינו יהו״ה״ ״כוז״ו במוכסז כוזו״, עליהם נאמר ״לא יהיה לך אלהים אחרים על פני״, ואם לא, עליהם נאמר ״יד ליד לא ינקה רע״.	**הא תמניא ועשרין שמהן דאתמר בהון כח מעשיו הגיד לעמו** (תהלים קיא ו) **זכאין אנפין דנהרין בהון אלין שמהן ואינון לקבל** י״ד פרקין {קנב ע״א} **דיד ימינא ולקבל** י״ד פרקין **דיד שמאלא יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה** (דברים ו ד) **כוז״ו במוכס״ז כוז״ו עלייהו אתמר** (שמות כ ג) **לא יהיה לך אלהים אחרים על פני ואם לאו עלייהו אתמר יד ליד לא ינקה רע** (משלי יא כא):

עלייהו אתמר כו׳ - כמ״ש בפ׳ יתרו (פו ע״א)[846] **על פני לאפקא אפי מלכא**, ור״ל שלא תעשה לך אחרים על פני, פנים כ״ח, שהן קדושים, אפי מלכא, דכמו שבידים הן עשרה וכ״ח, כח מה, כן הוא בפנים בנקודין דנהרין בהון, שלכן בפנים ובידים נכרים כל מעשה האדם ותולדותיו, בנקודין. וכנגדן **יד ליד לא כו׳**, כמו שמפרש והולך, שנענש בכף הקלע נגד כף זכות וכף חובה, מצות עשה ומצות לא תעשה, שכנגדן יש י״ד עתים דתליין במזלות, י״ד טובים וי״ד כו׳, כמש״ל (קד ע״ב קיז ע״ב). ומאן דמשתחוה ועושה אותן אלהות, שהן צבא השמים, דמנהון כל התולדות הוא אלהים אחרים, כמ״ש (מכילאת החדש ו) אחרים לעובדיהון, דלאו בהון תליא אלא בכח נקודין דאנפין, דבהון משנה פנים ותשלחהו, והן מזלא דאדם, ולית צרוך בכלא אלא בשם יתברך לבדו, וז״ש **וא״ל יד ליי״ד כו׳**, נגד י״ד עתים הנ״ל, שעובד אותן ועושה אותן אלהות:

אף ארוך, זה אדם שיש בו רחמים@אהבה. אף קצר, הוא בעל כעס. אף עקום, הוא מצד הנחש. בכל אבר שחוטא בו האדם, שם כרוך הנחש. והוא מעקם אותו, בין באוזניים, בין בעיניים, בין באף, בין בפה. ועל זה נאמר ״מעוות לא יוכל לתקון״, וכל המכאובים של בני האדם, שהם חזקים, שנאמר עליהם ״וחלים רעים ונאמנים״, שבהן הנחש נשך, בכמה נשיכות באותו האבר שבו חטא, עד שנפרע מאותו החטא, ועל	**חוטמא אריכא דא הוא בר נש דאית ביה רחמי חוטמא קמיטא מארי דרוגזא איהו חוטמא עקימא מסטרא דחויא איהו בכל אבר דחב בר נש ההוא חויא איהו כריכו תמן ועקים ליה בין באודנין בין בעיינין בין בחוטמא בין בפומא ועליה אתמר מעות לא יוכל לתקון וגו׳**[847] (קהלת א טו) **וכל כאבין דבני נשא דאינון תקיפין דאתמר בהון** (דברים כח נט) **וחליים רעים ונאמנים הוא דנשיך לון ההוא חויא בכמה**

---

[844] עי׳ מלואים אות (קו)CHECK IF IT IS REALLY PERTINENT OT HERE.

[845] ז״ל: אהניא״ל ברקיא״ל גדיא״ל דומיא״ל הדריא״ל ודרגזי״ה זהריא״ל חניא״ל טהריא״ל יעזריא״ל כרעיא״ל למדיא״ל מלכיא״ל נהריא״ל סני״ה ענא״ל פתחיא״ל צוריא״ל קנא״ל רמיא״ל שעריא״ל (תבכיא״ל) [תבניא״ל] סדר תשר״ק תפורי״א שכניא״ל רנא״ל קמרי״ה צורי״ה פסיסי״ה עיריא״ל סמכיא״ל נריא״ל מדוני״ה לסני״ה כמסרי״ה יריא״ל טסמסי״ה חניא״ל זכריא״ל ודריא״ל [הניא״ל] (הינא״ל) דנבא״ל גדיא״ל בדא״ל אדיריר״ן אדנ״י על כלהו וכו׳:$

[846] ז״ל: לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (שמות כ ג) רבי יצחק אמר אלהים אחרים לאפקא שכינתא על פני לאפקא אפי מלכא דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיה והוא אינון הוא שמיה דכתיב (ישעיה מב ח) אני יהו״ה הוא שמי הוא ושמיה חד הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמיא:

תרגום:$

ביאור: אפי מלכא - עי׳ לעיל ג ע״ב בהגהות רח״ו אות ד׳ [והם דברי הקב״ה שלא יהיו לו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות] ועי׳ פרשת אמות צג ע״ב ומשם תראה כי אפי מלכא הוא הספירות (לש״ו), האצילות הוא פניו (הקדו״ש טו ע״ג). ועי׳ מלואים אות (קח).

[847] עי׳ לעיל נט ע״ג ד״ה או גרע. ועי׳ זהר ח״ג כז ע״ב הוב״ד בעיונים אות (יב), ועי׳ תז״ח לט ע״א ד״ה לא אית לון - שאין מתגלגלין רק ג׳ פעמים דג׳ חיון ואינן באין בגלגלולא דאדם שהוא אלף דור כמ״ש למטה (&) שעליהן נאמר מעוות לא יוכל כו׳ שקלקלו בג׳ חיון לא יוכלו לתקן בחיה הרביעית אדם שהיא אינה רק פרט של ג׳ חיות שלא תיקן בדכורא כ״ש בנוקבא והן המזיקי עלמא ועליהן נאמר יפול כו׳. $

כך נאמר (ברכות ל ע"ב) "אפילו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק", לא יפסיק ביחוד ולא יפסיק בתפילה. והרי נאמר בכל המצות "וחי בהם", ולא שימות בהם, אמר להם, לכן אמרו, אבל עקרב, יפסיק, שהוא הורג.	נשיכין בההוא אבר דחב עד דאתפרע מההוא חובא ובגיניה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק לא יפסיק ביחודא לא יפסיק בצלותא והא כתיב בכל פקודין (ויקרא יח ה) וחי בהם ולא שימות בהם אמר להם בגין דא אמרו[848] אבל עקרב פוסק בגין דקטיל[849]:

חוטמא כו' - כמש"ל (קנא ע"ג ד"ה דבהון מאריך) דבחוטמא אשתמודע כו': **מעות לא כו'** - דנעשה בעל מום, והוא מעות בגלגול ראשון, לא יוכל לתקון כאן, עד דמית ואהדר בתשובה כאן. וכן חסרון אבר, וכמ"ש (קהלת א טו) וחסרון לא כו', וחסרון בא ע"י חיסור מצוה, ומעוות על ידי לא תעשה, ונתעוות גיד[850], דע"י נתעוות האבר: **לא יפסיק ביחודא כו'** - ר"ל, דאפי' כרוך בהרהורין דעבירה או עשה עבירות, אבל עקרב בהרהורא דעבודת גלולין, דהן מצטרפין למעשה (קידושין לט ע"א), ופוסק אפילו בתפלה, אם באין לו הרהורין אלו, דהרהורין אלו קטל ליה לבר נש לגמרי, לא כאלו הרהורין דנחש, שהן רק באבר אחד. דעבודת גלולין שקולה ככל התורה, וכן כתיב (בראשית לט יב) ויעזוב בגדו בידה וינס כו', דהיא בת אל נכר, וכמש"ל ריש תיקון כ"א (מב ע"א ד"ה לא יפסיק) ועמש"ש: ***לא יפסיק בצלותא אבל עקרב פוסק בגין דקטיל וכתיב בכל פקודין וחי בהם ולא שימות בהם ת"ח כו'** - כצ"ל:

בוא וראה, באף יש שני נקבים: מאחד יוצא רוח ומהשני יוצא עשן, זהו שנאמר "כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא", ברוח קרירה אמר "וברוח אפיך נערמו מים", בעשן שעולה כעשן אמר: "נשפת ברוחך כסמו ים".	תא חזי בחוטמא אית תרין נוקבין מחד נפיק רוחא ומחד נפיק תננא הה"ד (דברים כט יט) כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ברוחא קריר אמר (שמות טו ח) וברוח אפיך נערמו מים בתננא דסליק כעשן אמר נשפת ברוחך כסמו ים:

הה"ד כי כו' - דכתיב יעשן מאף ורוחא כמו שמפרש והולך, דכתיב **וברוח אפיך**, ואמר **ברוחא דקריר**, ר"ל דכתיב נערמו מים, כמו מים הנקרשים בקרירות, ואח"כ ברוח השמאלי, שהוא חמימו דאשא ותננא, נמסו הנקרשים, וכסמו ים. וז"ש **בתננא כו' כסמו ים**. ולכן כתיב נשפת, דהוא ברוחא דחמימו, כמ"ש (ישעיה מ כד) גם נשף בהם וייבשו, והן ב' רוחין בחוטם, א' ממוחא וא' מלבא, דלבא אשא ודמוחא מיא, כמ"ש ברע"מ פרשת פנחס (רעח ע"א[851]) וש"מ (לעיל קכ ע"ב), והוא רוחא דריאה, דהוא ממזג מוחא ולבא, וביה מתייחדין כמש"ש:

האוזניים, יש בהן חדרים וחדרים@, ועליהם אמר דוד "שיר למעלות", שהם "כי גובה מעל גובה שומר, וגבוהים עליהם". ואותם שאוזניו אטומות למטה, כך נסתמים השערים של השמיעה למעלה כנגדם. והשערים האלו, שנאמר בהם "שומע תפילה", "שמע ישראל". משם צריך לכוונה בשמיעה.	[קכט ע"א] אודנין אית בהון אדרין ואכסדרין ועלייהו אמר דוד שיר למעלות דאינון כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (קהלת ה ז) ואינון אטימין אודנין לתתא הכי אינון אטימין תרעין דשמיעה לעילא לגבייהו ואינון תרעין דאתמר בהון שומע תפילה (תהים סה ג) שמע ישראל (דברים ו ד) מתמן צריך לכוונא בשמיעה:

אודנין כו' למעלות - כמו שמפרש והולך, **כי גבוה כו'**, שהן ד' אדרין דאודנין (כמש"ל קל ע"א קנג ע"ב) וג' מעלות ביניהם, כל א' עשרה מעלות, הן ל' מעלות, שהשיר סליק בקלא לאודנין, והן ג'

---

[848] "והא כתיב בכל פקודין (ויקרא יח &) וחי בהם ולא שימות בהם למר להם בגין לא למרו" נמחק בנוסח רבינו.

[849] **וכתיב בכל פקודין וחי בהם ולא שימות בהם (נוסף בנוסח רבינו).**

[850] היינו במשיכת ערלתו ?@*##

[851] PERLM רכז ע"ב כי רוח החיה באופנים אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו ביה מתנהגים מיא ואשא$

תיקו"ז חלק ה

פעמין עשרה דמלכיות[852] וזכרונות ושופרות דראש השנה, דהוא דין, והוא באודנין, דהוא יראי אלהים, כמו שמפרש והולך. ולכן ביה השיר דלואי, וביה המעלות, דכל עליה מצד הדין. ועי' בז"ח (כט ע"ב)[853] **יראי אלהים בשמיעה, דתליא באודנין, דתמן יראה {קנב ע"ב} הה"ד ה' שמעתי שמעך כו' וצלותא דר"ה כורסייא דדין ותמן כו' כגוונא דשערא תלייא בתר אודנין מימינא ומשמאלא כו' עד דיתבערון דינין מתרעא ויהון צווחין בה לגבי' בעשרה זכרונות ובעשרה מלכיות ובעשרה שופרות כו',** ע"ש, דצלותא דפסח ר"ה סוכות הן דחג"ת, דראיה שמיעה ריח, ושבת הוא דפה, ולכן בר"ה, שהן דאודנין צריכין לשיר דשופר, דסליק בל' מעלות, בד' אדרין דאודנין. ועי' לעיל תיקון כ"ה (עח ע"ב) ומש"ש (ד"ה ואינון שית) ועי' לעיל (כג ע"ב כח ע"ב). וז"ש **כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים,** שהן ד' זה על זה, ד' אדרין. ואמר **ואי אינון אטימין כו',** כמ"ש (משלי כא יג) אוטם אזנו מזעקת דל גם כו', ואמר **מתמן צריך כו',** ר"ל מדרגא דתליא ביה שמיעה, וזה ששאלו ר"א **באן אתר כו',** וא"ל דד' חושים דאנשי חיל בד' כו', נוקבין דרישא, הן ד' סטרין דעלמא בד' דגלים, כמו שמפרש והולך, **א"ל ברי כו'**:

אמר לו ר' אלעזר, אבא, והרי הרי שמיעה, באיזה מקום תלוי למעלה. אמר לו: בני, הראיה היא כסא למזרח, שמשם יוצא האור לעולם, כמו שאמרו חכמי המשנה (במדבר רבה פ"ב סי' י) המזרח, משם יוצא האור לעולם. יהודה, הוא למזרח, ונאמר בו "גור אריה יהודה". המערב, זה הפה, ששם ערבוב@ של הכל. ושם מתערבב@ים כל החיילים@ וכל הדרגות. מחנה אפרים למערב, והוא מגיע@ למערב, שבין צפון לדרום. לדרום שמיעה כנגד שלחן בצפון ושם היראה, זהו שנאמר "ה' שמעתי שמעך יראתי". ומחנה דן, לצפון. והאוזן, דמות אל"ף, שנאמר בה (שבת קד ע"א) "אלף בינה", והיא גם כן העוז לצפון. הריח, לדרום, "ריח ניחוח לה'". ויש לאף שני נקבים שכלולים בהם דין ורחמים. והם י' י', חוטם ו' באמצע שתי צינורות הם שלו. ונאמר בעניין מחנה ראובן לדרום, "ראו בן" (ברכות ז ע"ב), שני נקבים של החוטם, שהם כנגד לאה ורחל. והחוטם הוא בדרך ישרה ביניהם, זהו יעקב.	**אמר ליה רבי אלעזר אבא והא שמיעה באן אתר תליא לעילא אמר ליה ברי ראיה הוא כסא למזרח דמתמן נהורא נפיק לעולם כמה דאוקמוה מארי מתניתין מזרח משם האור יוצא לעולם יהודה איהו למזרח ואתמר ביה** (בראשית מט ט) **גור אריה יהודה מערב דא פומא דתמן ערוב דכלא ותמן מתערבין כל חיילין וכל דרגין ומחנה אפרים למערב ומטה למערב בין צפון לדרום שמיעה לקבל שלחן בצפון ותמן דחילו הה"ד** (חבקוק ג ב) **ה' שמעתי שמעך יראתי ומחנה דן לצפון {קנב ע"ב} ואזן דמות אל"ף**[854] **דאתמר ביה אלף בינה דאיהי נמי עוז**[855] **לצפון ריחא לדרום ריח ניחח לה'** (ויקרא א ט) **ואית לחוטמא תרין נוקבין כלילן מדינא ורחמי ואינון י' י' חוטמא ו' באמצעיתא תרין צנורות אינון דיליה ואתמר לגבי מחנה ראובן לדרום ראו בן תרין נוקבין דחוטמא אינון לקבל לאה ורחל חוטמא בארח מישור ביניהו דא יעקב:**

[852] היה כתוב דמלכות.

[853] עי' מלואים אות (קט).

[854] עי' בהיר אות סט. ד"א מאי דכתיב (שם) ה' שמעתי שמעך יראתי וגו' מ"ט כשאמר שמעך אמר יראתי וכשאמר בקרב שנים לא אמר יראתי אלא משמעך יראתי, ומאי משמעך, מקום ששומעים בו, ומ"ט אמר שמעתי הבנתי מבעי ליה, כד"א (דברים כ"ח מט) גוי אשר לא תשמע לשונו ע. ומ"ט אמר יראתי, משום דאוזן דמות אל"ף ואלף ראש לכל האותיות, ולא עוד אלא אל"ף גורמת לכל האותיות קיומם, ואל"ף דמות המוח, מה אל"ף כשאתה זוכרה אתה פותח פיך כך המחשבה כשאתה חושב לאין סוף ותכלית, ומהאל"ף יצאו כל האותיות, הלא תראה שהיא בתחילתן ואומר (מיכה ב' יג) וה' בראשם, דקיימא לן דכל שם הכתוב ביו"ד ה"א וי"ו ה"א מיוחד הקב"ה ומקודש בקודש, ומאי בקדש, בהיכל הקדש, ואנה היכל הקדש, הוי אומר במחשבה והיינו אל"ף הה"ד (חבקוק שם) ה' שמעתי שמעך יראתי:$

[855] "נמי עוז" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ "לזן".

תיקו"ז חלק ה

ראיה הוא כסא למזרח - דד' חושים אלו בד' סטרין, נגד ד' דגלים ונגד ד' תיקונין, כסא מטה ושולחן ומנורה, דכתיב אצל אלישע, כמ"ש בפ' תרומה (קלג ע"א)[856], וכסא הוא למזרח, ושם הוא יהודה, דהוא כסא המלוכה, ושם הוא ראיה, כמו שמפרש והולך, דמשם יוצא האור והשמש. וראיה הוא באור דראיה ואור העולם. ואמר **ואתמר ביה גור אריה יהודה,** דאריה הוא אותיות ראיה, והוא חיה דראיה, כמש"ל (קכא ע"א קמא ע"א): **מערב דא פומא דמתמן כו' -** דכל אורות דעינים ואודנין וחוטם באין ומתערבין אח"כ בפה (וכמ"ש בז"ח (כט ע"ב)[857] **פה איהו שבת כלילא מכלהו**), וכן בשכינה, דאיהי פומא (לעיל יט ע"א), כל האורות דלמעלה מתערבין בה, וכן חיילין דלתתא, דהיא דיוקנא דכלא. וז"ש **ותמן מתערבין כל כו',** ודוגמת הפה, שהיא בחינה תחתונה שבראש, ונכלל מכל מה שבראש, שלכן עשר ספירות בפומא, כמ"ש בתז"ח (טו ע"א)[858], והיא בחינה עליונה שבגוף, ולכן ב' חושים בה, חוש הדבור בחינה תחתונה שבד' חושים, וחוש הטעם בחינה עליונה שבחוש המשוש שבגוף, והיא בחינת עירוב חיילין דלתתא וכלילת שלמעלה, ור"ל שלכן ג"כ נקרא מערב, ע"ש העירוב. וכן הוא רוח מערב כלילת כל הג' רוחין, וכל הנהורין שבג' צדדין נכללין בה, שלכן ג"כ נק' מערב: **ומחנה אפרים כו'** - ר"ל, דאפרים נקרא ע"ש פריה ורביה, כמ"ש (בראשית מא נב) **כי הפרני כו'**, וז"ש **ומטה למערב כו'**: **שמיעה לקבל כו'** - ר"ל, ששמיעה שהוא בצפון, לראיה ממ"ש, ה' שמעתי שמעך יראתי, ודחילו הוא בצפון. וז"ש **ותמן דחילו הה"ד כו',** וכמ"ש בז"ח בפ' יתרו (כט ע"ב)[859] **יראי אלהים בשמיעה דתליא באודנין דתמן יראה הה"ד ה' שמעתי שמעך יראתי.** ואמר **לקבל שלחן בצפון. ומחנה דן בצפון,** ר"ל שהן הכל מסט' דגבורה, שולחן כידוע, שלכן אמרו (פסחים קיח ע"א) קשין מזונותיו כו'. ודן כמ"ש (בראשית מט טז) דן ידין עמו כו', (שם ל ו) **דנני אלהים כו'**, (שם מט יז) **יהי דן נחש כו'**, וכן גבול דן שהוא {קנב ע"ג} לשם[860] שנק' דן בצפון ארץ ישראל: ***ואזן דמות א' כו' בינה דאיהי אזן לצפון,** כצ"ל. ומביא ראיה דשמיעה דאוזן היא בצפון, דהוא אלף, ואלף בינה, ובינה הוא לצפון, כמ"ש בפ' במדבר (קיח ע"ב) דאו"א הן מזרח וצפון, וזו"נ הן דרום ומערב. וז"ש **ואוזן הוא דמות אלף,** הוא מס' הבהיר (ד ע"ב אות סט)[861] **ד"א מ"ד שמעתי שמעך יראתי כו' משמעך יראתי ומאי משמעך ממקום ששומעין בו ומ"ט אמר שמעתי הבנתי מבעי לי' כד"א גוי אשר לא תשמע לשונו כו'** (הגהה. **ומ"ט יראתי משום**) **דאוזן דמות א' כו' ומהאלף יצאו כל האותיות. הלא תראה שהוא בתחילתן. ואמר וה' בראשם, וק"ל דכל שם הכתוב ביהו"ה מיוחד הקב"ה ומקודש בקודש, ומאי בקודש, בהיכל הקודש. ואנה היכל הקודש, הוי אומר במחשבה, והיינו אלף, הה"ד ה' שמעתי שמעך יראתי.** ר"ל, דהיכל הקודש (בספר יצירה פ"ד מ"ד)[862], בינה, והוא המחשבה, ולכן יראתי, דשם דחילו כנ"ל. והיא היכלא הקודש, נקודה בהיכליה[863], **ועביד ליה היכל ליקריה כו'** (זהר ח"א טו ע"א)[864]. ואמר שמעתי, הוא

---

[856] עי' מלואים אות (קי).

[857] עי' מלואים אות (קט).

[858] ז"ל: שכינתא אע"ג דאיהי כליל' מעשר ספירות ובה אתקריאו כלהו אחוריים הכי כד מתייחדין בה ספירן. ועי"ש לט ע"ד: רישא הא חד ומצחא דיליה ותרין עייניו ותרין אודנין הא שית ותרין אנפין וחוטמא הא תשע נעשה אדם הא פומא דיהא עשירית כללא דכלא.*##

[859] עי' מלואים אות (קט).

[860] *##

[861] אות סט. ד"א מאי דכתיב ה' שמעתי שמעך יראתי וגו' מ"ט כשאמר שמעך אמר יראתי וכשאמר בקרב שנים לא אמר יראתי אלא משמעך יראתי, ומאי משמעך, מקום ששומעים בו, ומ"ט אמר שמעתי הבנתי מבעי ליה, כד"א (דברים כח מט) גוי אשר לא תשמע לשונו [אות ע.] ומ"ט אמר יראתי, משום דאוזן דמות אל"ף ואלף ראש לכל האותיות, ולא עוד אלא אל"ף גורמת לכל האותיות קיומם, ואל"ף דמות המוח, מה אל"ף כשאתה זוכרה אתה פותח פיך כך המחשבה כשאתה חושב לאין סוף ותכלית, ומהאל"ף יצאו כל האותיות, הלא תראה שהיא בתחילתן ואומר (מיכה ב יג) וה' בראשם, דקיימא לן דכל שם הכתוב ביו"ד ה"א וי"ו ה"א מיוחד הקב"ה ומקודש בקודש, ומאי בקדש, בהיכל הקדש, ואנה היכל הקדש, הוי אומר במחשבה והיינו אל"ף הה"ד ה' שמעתי שמעך יראתי:

[862] עי' דברי רבינו שם אופן ב'.

[863] והוא הנקודה שבתוך הב' דבראשית, כי בתוך הב' יש דגש קל והוא נקודה, והיא מחכמה י' שבשם שנקרא ראשית. והחכמה הוא שורה בתוך הבינה, שהבינה היא היכל דיליה בית דיליה, שכל נוק' היא היכל ובית להזכר. והנה נקרא החכמה בשם נקודה עלאה נקודה סתימא, וכמו שאמרו בזוה"ק פ' שמות (דף ד ע"א) משום שהוא סתים תמיד בהיכליה שהוא בינה (ביאורים ח"א סב ע"א). עי' לקמן כ ע"ב שזה בסוד יסוד דחכמה שנעלם ביסוד דבינה, ועי' דברי רבינו בפירושו לספד"צ ב ע"א שזו היא

תיקו״ז חלק ה

הבנתי, וז״ש **ומהאלף יצאו כל האותיות,** דמבינה יוצאין כל האותיות כמ״ש למעלה. ועי׳ בפרשת תצוה (קפ ע״ב)[865] ופ׳ תרומה (קנט ע״ב)[866] בארוכה, ולכן היא אלף כללא דכל אתוון, וזהו וה׳ בראשם, דאלף הוא שם הוי״ה, וכולל כל הכ״ו אתוון: **ריחא לדרום [ריח ניחוח לה׳** - ר״ל, דכל נייחא דריחא[867] הוא לדרום, בחסד, ושם הוא קריבו דכלא[868], דביה מתייחדין כולא]: **אית לחוטמא תרין כו׳ חוטמא ו׳ באמצעיתא כו׳** - דחוטמא הוא הוי״ה, כי ו׳ כולל ב׳ יודין דוייצר, כמש״ל ב׳ נוקבין דחוטמא שהן דינא ורחמי, כמש״ל (קכח ע״ב קנב ע״א), והוא עמודא דאמצעיתא, כולל חסד וגבורה. וז״ש **תרין צנורות אינון דיליה,** שביה חו״ג, ב׳ אחסנתין[869], ולכן כולל ג״כ חסד וגבורה שבצדדין. והוא בחוטמא, ב׳ נקבים והכותל, שהן ג׳ דחג״ת, דכלילין בת״ת. וז״ש **דאתמר לגבי מחנה ראובן ראו בן** - ר״ל כמ״ש בפ׳ ויצא (קנד ע״ב)[870] **ת״ח בגיניה דיעקב אתקיים עלמא כו׳ ת״ח מה כתיב בני בכורי ישראל כו׳ ישראל אקרי בן לקב״ה כו׳ לאה כד אולידת לראובן מה כתיב ותקרא את שמו ראובן ראובן סתם בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברין בחדא כו׳ אר״י מהכא דכתיב יתר שאת ויתר עז כתרגומו בכירותא כהונתא ומלכותא ומלכות בסט׳ דגבורה איהו וע״ד ראובן סתם א״ר אבא ראובן סתם דאתכליל בשמעון ולוי כו׳,** ור״ל דכולל חג״ת, לכן נקרא בן סתם. דעמודא דאמצעיתא בן י״ה[871], דכולל ימינא ושמאלא כנ״ל, והוא ג׳ סטרין, ראובן שמעון לוי, כמש״ש ובפ׳ משפטים (קג ע״ב)[872] וש״מ. והן כהונה מסט׳ דכהן, איש חסד (זהר ח״ג רפב ע״א[873]), ומלכות[874] בסט׳ דגבורה, ובכורה מסט׳ דעמודא דאמצעיתא, בני בכורי ישראל (שמות ד כב). והוא נטיל ב׳ חולקין, דלכן הן ד׳ בתי דתפילין, ולכן כתיב ב׳ פעמין יתר נגד בכורה, ושאת כהונה, וישא אהרן את ידיו (ויקרא ט כב), ועז מלכות, ויתן עז למלכו (שמואל א׳ ב י), ולכן נקרא בן סתם, בני בכורי ישראל, דכליל חג״ת, ג׳ סטרין. והוא לראיה שהוא בחוטמא, דכליל ב׳ נוקבין דחוטמא, חו״ג, ו׳ באמצעיתא עמודא דאמצעיתא, והוא דרום, עמודא דאמצעיתא כנ״ל. וז״ש **ריח ניחוח לה׳,** שהוא יחודא דג׳ סטרין, כמ״ש בס׳ הבהיר (ו ע״א אותיות קז-קט)[875] **מאי דכתיב יברכך ה׳ וישמרך יאר ה׳ פניו אליך ויחונך ישא ה׳ פניו**

בחינת הדעת העומד בין או״א שתמיד נעלם מכיוון שתמיד הם בזיווג והדעת הוא עצם מציאות הווייתת הזיווג.

[864] עי׳ מלואים אות (קיא).

[865] עי׳ מלואים אות (קיב).$CHECKED PERL

[866] עי׳ מלואים אות (קיג).$CHECKED PERL

[867] עי׳ דברי רבינו בתז״ח כט ע״ג: כ״ז הוא בחסד שכל התפשטות הוא בחסד כמים וכן כל צמצום הוא מצד הגבורה והדין.

[868] עי׳ מלואים אות (קיד).

[869] עי׳ לעיל הערה 218.

[870] עי׳ מלואים אות (קטו).

[871] עי׳ זהר ח״ג קי ע״א, קכא ע״ב שו׳ היא בן י״ה.

[872] בשירותא דכלא מעקרא ויסודא (אחרא) עלאה אשתרשו דרגין ראובן שמעון לוי

תרגום: $

ביאור: פי׳ בתחלת הכל, מחג״ת העליונים נשתרשו שרשים של ישראל, והם ראובן שמעון ולוי חג״ת (מ״מ), ועי׳ הקדו״ש צז ע״ג.

[873] אתה כהן לעולם (תהלים קי ד).@

[874] היה כתוב "מלכו".

[875] מאי דכתיב (במדבר ו׳ כח) יברכך ה׳ וישמרך, יאר ה׳ פניו אליך ויחנך, ישא ה׳ פניו אליך וישם לך שלום, זה שמו של הקב״ה המפורש, והוא שם בן שתים עשרה אותיות דכתיב הוי״ה הוי״ה הוי״ה מלמד ששמותיו של הקב״ה שלשה חיילים, וכל חיל וחיל דומה לחבירו, ושמו כשמו, וכולם חתומים ביו״ד ה״א ו״ו ה״א, והאיך תצרף יו״ד ה״א ו״ו ה״א כ״ד פעמים והיינו חיל אחד יברכך ה׳, וגם השני יאר ה׳ והם כ״ד שמותיו של הקב״ה, וגם השלישי ישא ה׳ והם כ״ד שמותיו של הקב״ה, מלמד שכל חיל ראשיהם ושריהם הם כ״ד, תצרף כ״ד שלשה פעמים ויהיו ע״ב שמותיו של הקב״ה, והיינו ע״ב היוצאים מן (שמות יד יט-כא) ויסע ויבא ויט: [אות קח] ומי הם אלה השרים, מלמד ששלשה הם, שהגבורה שר על כל הצורות הקדושות מצד שמאל של הקב״ה והוא גבריאל, ומימיני שר על כל הצורות הקדושות והוא מיכאל, ובאמצע הוא האמת והוא אוריאל שר על כל הצורות הקדושות, וכל שר כ״ד צורות ואין חקר לגדודיו דכתיב (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו, אם כן הרי ע״ב וע״ב, א״ל לא, דבשעה שישראל מקריביו קרבן לפני אביהם שבשמים מתיחדים יחד והיינו יחידו של אלהינו: [אות קט] ואמאי אקרי קרבן, אלא מפני שמקרב הצורות הכחות הקדושות כדכתיב (יחזקאל ל״ז י״ז) וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך, ואמר לריח ניחוח, ואין ריח אלא באף, ואין נשימה שהיא הריח אלא

תיקו״ז חלק ה

אליך וישם לך שלום זה שמו של הקב״ה המפורש והוא שם של י״ב דכתיב יהו״ה יהו״ה יהו״ה מלמד ששמו של הקב״ה שלשה חיילין כו׳ כ״ד שמות עם כל שם כו׳ כ״ד שמותיו של הקב״ה ג״פ ויהיו ע״ב שמותיו של הקב״ה היוצאים מן ויסע ויבא ויט ומי הם אלה השרים מלמד ששלשה הם שהגבורה שר כו׳ ומימינו כו׳ ובאמצע כו׳ בעת שישראל מקריבין קרבן {קנב ע״ד} לפני אביהם שבשמים מתייחדין והיינו יחידו של אלהינו ואמאי אתקרי קרבן אלא מפני שמקרב הכחות הקדושות כדכתיב וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד וגו׳ ואמר לריח ניחוח ואין ריח אלא באף ואין נשימה שהיא הריח אלא באף ואין ניחוח אלא ירידה שנאמר וירד ומתרגמינן ונחת יורד ומתייחד בצורת הקדושות ההם ומתקרב ע״י הקרבן כו׳: ואמר **תרין נוקבין אינון לקבל לאה כו׳ -** הוא ג״כ לראיה שהוא בעמודא דאמצעיתא, דרום, שהוא בריח התיכון (שמות כו כח, לעיל יד ע״א) ג״כ מלמטה למעלה, מן העולם ועד העולם[876], לאה ורחל. והוא בחוטם, שכל נקב הוא בנקבה[877], ב׳ נוקבין דחוטמא, ו׳ חוטמא באמצעיתא, וכמ״ש בז״ח (כט ע״ד)[878] ע״ש והוא ביניהם:

אמר לו רבי אלעזר, אבא, מנין לך שאמא (נ״א שהבינה) היא לצפון, ובה תלויה השמיעה. אמר לו, בני, חמישים שערים הם של הבינה, ובה מייחדים את כ״ה וכ״ה אותיות, פעמיים בכל יום, וישראל הוא הבן של י״ה, בינה ודאי, כלל של שלש אותיות: אבא, אמא, ובן. ולפיכך השמיעה תלויה בה. אין תיקון מארבע (אותיות) הללו שלא נכללים בה עשר הספירות, שהן יו״ד ה״א וא״ו ה״א והארבע אותיות שהם יהו״ה, הוא לא משתנה בכל מקום.	אמר ליה רבי אלעזר אבא מנא לך דאימא (נ״א דבינה) איהי לצפון ובה[879] תליא שמיעה אמר ליה ברי חמשין תרעין אינון דבינה ובה מייחדין כ״ה כ״ה אתוון תרין זמנין בכל יומא וישראל איהו בן י״ה בינה ודאי כללא דתלת אתוון אבא ואימא וברא ובגין דא שמיעה בה תליא לית תקונא מאלין ארבע (אתוון) דלא אתכלילן בה עשר ספירן דאינון יו״ד ה״א וא״ו ה״א וארבע אתוון דאינון יהו״ה איהו לא אשתני בכל אתר[880]:

***א״ל ר״א אבא מנ״ל דאימא דאיהי לצפון בה תליא שמיעה -** כצ״ל, ור״ל דרוצה לידע האיך מרומז השמיעה עצמה בה, אע״ג דאוזן כבר רמיז בה, מ״מ גם השמיעה, האיך מרומז בה. דראיה באבא, דהוא אור הראשון, וריח בחוטם, שהוא ברוח חיים באפיו (בראשית ז כב), וכמש״ל (סא ע״א עא ע״א) ובז״ח שם באורוכה (כט ע״ג)[881]. וכמש״ל בבהיר, ואין נשימה שהיא הריח, אלא באף. ורוח חיים

באף, ואין ניחוח אלא ירידה דכתיב (ויקרא ט׳ כ״ב) וירד ומתגרמינן ונחית, והרוח יורד ומתייחד בצורות הקדושות ההם ומתקרב ע״י הקרבן, והיינו דאקרי קרבן:

[876] עי׳ מלואים אות (קטז).

[877] עי׳ ע״ח שער לד פרק ג. ועי׳ בספר הבהיר אות קעג: מ״ט אתקריאת נקבה על שם שנקביה רחבים, ויש לה נקבים יתרים על האיש, ומאי ניהו, נקבי שדים ורחם ובית קבול.

[878] עי׳ זהר חדש כט ע״ד: ואיהו דצייר שרטוטין והכרת אנפין בעמודא דאמצעיתא צייר תרי אפין בתרין יודין מן (וייצר) [וצייר] חוטמא באות ו׳ מן ויצר וסליק בהון חושבן יהו״ה צייר לון בהאי שמא לאשתמודעא מניה ליוצר עלמין:

תרגום: והוא שצייר שרטוטין והכרת הפנים, בעמוד האמצעי, צייר שתי פנים, בשתי יודי״ן מן וייצר, חוטם באות ו׳ מן וייצר, ועולה עמם לחשבון שם הוי״ה, וצייר אותם בשם זה, כדי להכיר ממנו את יוצר כל עולמות.

[879] ״(נ״א דבינה) לזיהי לצפון ובה״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו לזיהי ״לזיהי לצפון בה״.

[880] לבלוק למסטרלס@$.

[881] דבור לאתעסקא ביה באורייתא ולמנדע מניה יוצר הכל דעליה איתמר יוצר אור ולית אור אלא תורה הה״ד כי נר מצוה ותורה אור ודא איהו יוצר דצייר ביה בב״נ אנפין ועיינין ואודנין וחוטמא ופומא לאתעסקא באורייתא ולמנדע ליה מינה כגוונא דא צייר פומא למללא באורייתא צייר עיינין לאסתכלא בנהורא דאורייתא צייר ביה אודנין למשמע בהון פתגמי אורייתא אלין אינון שית סטרין דכליל תפארת תרין עיינין תרין אודנין פומא ולשון:

צייר חוטמא ובה ויפח באפיו נשמת חיים למהוי חשיב בה בייחודא כמה דאיתמר אנכי ה׳ עושה כל דא שכינתא תתאה מניה יהיב בב״נ נפש השכלית למנדע מינה בכל עובדין דאורייתא דאינון פיקודין דאורייתא להוא דאתקרי עושה כל:

הוא עמודא דאמצעיתא, ודבור מלכות ג״כ ידוע, אבל שמיעה באימא מנ״ל: **א״ל ברי חמשין כו׳** - ר״ל, דפ׳ שמע ישראל הוא נ׳ תרעין דיחודא דבוקר ודערב, ב׳ פעמין כ״ה, כ״ה וכ״ה, כמש״ל בכ״מ בארוכה. והוא לראיה ששמע הוא בבינה. ואמר **וישראל איהו כו׳,** ר״ל אע״ג שנאמר בישראל, הוא ג״כ בה, שהיא כללא דג׳, או״א וברא כמו שמפרש והולך, והוא בינה, בן י״ה (אד״ז רצ ע״א[882]), ג׳ הנ״ל. והוא יחודא דפסוק[883] זה, ה׳ אלהינו ה׳, אלו ג׳, אחד. והוא בה, בינה, בן י״ה. אחד בה. וז״ש **ובג״ד שמיעה בה תליא: לית תיקונא מאלין ארבע אתוון כו׳** - ר״ל, [אע״ג דארבע אתוון דהוי״ה בד׳ תיקונין דד׳ חושים אלו, מכל מקום בכל א׳ נכלל עשר ספירות] דארבע אתוון דהוי״ה, שהיא בכל תיקון מעשר תיקונין הנ״ל, כמ״ש בכל תיקון בד׳ גוונין דשערא, וכמ״ש למעלה בכל א׳ וא׳, כמש״ל (קל ע״א קנג ע״ב) **יהו״ה הוא כו׳, הוא אשתכח בד׳ גוונין דשערא ובד׳ גוונין דעינא ובד׳ אדרין דאודנא כו׳,** ע״ש. נכלל ג״כ כל תיקון מעשר, שהוא עשר אתוון דשמא מפרש[884], כמו שמפרש והולך, **דאינון כו׳,** והוא אדם, כמש״ל (קכ ע״א קמ ע״ב) **אינון רשימין בארבע אתוון דאינון יהו״ה מאי אדם כו׳,** וע״ל (קכא ע״א קמא ע״א) **עשר תיקונין אלין כל תיקונא אית לה ארבע שעורין דסלקין לעשר כגוונא דרשות היחיד דרחבו ארבעה וגבהו עשרה ארבע׳ יהו״ה עשרה יו״ד ה״א וא״ו ה״א.** ואמר זה כאן והאריך בזה מאד, משום שרוצה לפרש תיקונין דפומא, דהוא אדם, דכליל הכל, שמא מפרש, כמ״ש בז״ח (כח ע״ג)[885] בארוכה:

הוא שמע בצד שמאל לישראל, ומביט בימין עליהם, ובדרום הוא מרחף עליהם, זהו שנאמר ״ורוח אלהים מרחפת על פני המים״. ובמערב הוא מדבר עמם.	**איהו שמע לשמאלא לישראל ואסתכל בימינא** עלייהו[886] **ובדרום איהו מרחף עלייהו** ה״ד (בראשית א ב) **ורוח אלהי״ם מרחפת על פני המים ובמערב איהו ממלל עמהון:**

וארבע אתוון דאינון יהו״ה איהו לא אשתני כו׳ איהו שמע לשמאלא לישראל ואסתכל במזרח ובדרום כו׳ - כצ״ל, ור״ל דהוי״ה הוא בכל התיקונין, והוא לא אשתני, דהשתנות הוא באברי הגוף, שזה רואה וזה שומע, אבל בנשמתא לית שינויא, דהיא רואה ושומע ומריח ומדבר, הכל בכח אחד. וכן יהו״ה, דהוא נשמתא, כמש״ל בתיקון ס״ב (קט ע״ב) וש״מ הרבה. וע״ל סוף תיקון נ״ה (קכ ע״ב) ומש״ש בארוכה. וז״ש **שינויין אינון במאני כו׳ הה״ד אני ה׳ כו׳ שם הוי״ה לא כו׳ ואמר הה״ד ורוח**

תרגום: הדיבור לעסוק בו בתורה, ולדעת ממנו היוצר הכל, שעליו נאמר יוצר אור, ואין אור אלא תורה, זהו שנאמר@ כי נר מצוה ותורה אור, וזהו יוצר, שמצייר בו באדם פנים ועינים ואזנים וחוטם ופה, [כדי] לעסוק בתורה, ולדעת אותו ממנו, כעין זה, צייר את הפה לדבר תורה, וצייר את העינים כדי להסתכל בהן באור התורה, צייר בו האזנים כדי לשמוע בהן [דברי] תורה, אלו הם ששה קצוות שכוללים התפארת, שתי עינים שתי אזנים פה ולשון.

צייר את החוטם, ובה ויפח באפיו נשמת חיים, להיות חושב בה ביחוד, כמו שנאמר אנכי יהו״ה עושה כל, היא שכינה התחתונה, וממנה ניתנה באדם נפש השכלית, לדעת ממנה את כל המעשים של התורה, שהם מצות שבתורה, לזה הנקרא עושה הכל.

882 עי׳ לעיל הערה 279.

883 @היהי כתוב דפ׳.

884 עי׳ זהר ח״ג כט ע״ב ששם מ״ה היא שם המפורש.

885 ז״ל אלין אינון דיוקנין דאתלבש בהון א׳ עילאה דאיהו תפארת אדם יו״ד ה״א וא״ו ה״א אלין אינון נתיבין דחכמה נתיב לא ידעו עיט:

א׳ דאיהו אדם עליה אתמר במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור דאיהו [א] (אור) דאתעטר בגוונין דאינון ו״ו ואיהו לא אתגלייא עליה איתמר כי לא ראיתם כל תמונה:

ואית לתתא דמות אדם ולא אדם עלה אתמר ותמונת ה׳ יביט ודא נפש השכלית מסטרא דמלכות דרשים כל גוונין אלין ואיהי אתקריאת יו״ד ה״א וא״ו ה״א ודא איהו מ״ה למטה:

תרגום: אלו ה״ב הם הדיוקנים, שמתלבש בהם א׳ העליונה, שהיא תפארת אד״ם, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, אלו הם נתיבות חכמה, שהוא נתיב לא ידעו עיט.

א׳, שהוא סוד אדם, עליה נאמר במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, היא א׳ המתעטרת בגוונים שהם ו״ו, והיא לא נגלתה, עליה נאמר כי לא ראיתם כל תמונה.

ויש למטה דמות אדם, ואינו אדם, עליו נאמר ותמונת יהו״ה יביט, וזו היא נפש השכלית מצד המלכות, הרושם את כל גוונים האלו, והיא נקראת יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וזהו [השם] מ״ה שלמטה.

886 ״בימינא עלייהו״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא ״במזרח״.

כו', הוא לראיה שבדרום מרחף, שנאמר ורוח, שהוא רוחא דחוטמא, ונאמר על פני המים, שהם בדרום:

אלה השינויים הם בלבושי הגוף, אבל בו אין שינוי כלל, זהו שנאמר "אני ה' לא שניתי". ובכל אבר ואבר (שהוא נר של כל מצווה), צריך האדם למלוך עליו לקדש את הקב"ה ולתקן לו מקום טהור ונקי שישרה לו@ שם. ולכן, צריך האדם לבער ממנו מכל אבר ואבר כל המחשבות וכל ההרהורים הרעים והמטונפים, שהם הקליפות. וצריך להבעירם בכל מצוות (כשרות), ששורות על כל אבר ואבר, שהן הנרות. שכל מצוה, נקרא נר, זהו שנאמר "כי נר מצוה", "נר ה' נשמת אדם".	שנויין אינון במאני דגופא[887] אבל ביה ליה שנויא כלל הה"ד (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי ובכל אבר ואבר (דאיהו נר דכל פקודא) בעי בר נש לאמלכא {קנג ע"א} לקודשא בריך הוא ולתקנא ליה אתר דכיא ונקיא לשריא ליה תמן ובגין דא צריך בר נש לבערא מיניה מכל אבר ואבר כל מחשבין וכל הרהורין בישין דטנופין דאינון קליפין וצריך לאוקדא לון בכל פקודין (כשרים) דשריין על כל אבר ואבר דאינון נרות דכל פקודא נר אתקריאת הה"ד (משלי ו כג) כי נר מצוה (שם כ כז) נר ה' נשמת אדם:

ובכל אבר ואבר דאיהו כו' - ר"ל, כמו שמפרש והולך, דאינון נר מצוה, רמ"ח פקודין, ברמ"ח אברים. ומצוה הוא הוי"ה, כמש"ל (קל ע"א קנג ע"ב קלח ע"א קסד ע"א$ וש"מ) לכן צריך לאמלכא ליה בכל אבר, וכן נר הוא הוי"ה, כמ"ש {קנג ע"א} נר ה' כו', כמש"ו. והוא הנשמה דבכל אבר, נר ה' נשמת אדם, כמו שמפרש והולך. וז"ש **ודא כו'**, ומפרש והולך **וצריך לאוקדא לון בכל פקודין כו' כל חדרי בטן**, שהן הרהורין, מקירות לב:

ובה צריך להיות "חופש כל חדרי הבטן", ולבער מהם את השאור והחמץ, המוץ והתבן. את השאור והחמץ מן העיסה (נ"א הטיפה). את המוץ והתבן מן החיטה, כדי שתשרה שם י"ה, י' בעיסה, שהיא הטיפה, ה"א בחיטה, שהיא לבער ח"ט מן ה', כדי שתישאר סולת נקייה.	ובה צריך למהוי חופש כל חדרי בטן (משלי כ כז) ולבערא מנייהו שאור וחמץ מוץ ותבן שאור וחמץ מן העסה (נ"א הטפה) מוץ ותבן מן החטה לשריא תמן י"ה י' בעסה דאיהי טפה ה' בחטה דאיהו לבערא חט מן ה' דאשתארת סלת נקיה:

ולבערא מנייהו כו' - דבכל מצוה ביה ב' דברים, מחשבה ועובדא (לעיל קט ע"א), שהן י"ה, וצריכין להיות שניהם נקיים. מחשבה דהוא טפה דמוחא, עיסה מן שאור וחמץ. ועובדא מן מוץ ותבן. והן ב' יצרים, תאווני וכעסני[888], וכן המחשבה משניהם, שלא יהיה לשום פניה מא' מאלו. וע"ל תיקון ט"ז

---

[887] עי' בהגר"א בספר יצירה (פרק א משנה ה' בד"ה אדון יחיד) דכל הכינוים כולם אינם על מהותו ח"ו אלא ע"ש מידותיו, וכמ"ש אליהו זל"ט (יט ע"א) אנת חכים ולאו בחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא כו'. ואמר שם עוד, ובך לית דמיון ולא דיוקנא מכל מה דלגו ולבר (ביאורים ח"ב יג ע"ג).

[888] עי' לעיל נד ע"ב ד"ה לבתר ונז ע"ב ד"ה איהו רביע. ועי' זו"ח (&): בא וראה כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא ליקרא דיליה שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בארתיו יצרתיו אף עשיתיו הקב"ה ברא בר נש בעלמא ויהיב ביה שמיה יהו"ה ה' נפש ו' רוח ה' נקראת נשמתא י' נשמתא לנשמתא וקראם י"ה אב ואם ו"ה בן ובת.

דוגמא דברא רוח ונפשא דקדישא כך ברא רוח ונפשא מסטרא דשמאלא ובדוגמא דהוא היין על שמריו כד הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית ולמה נקראת בהמית שהוא מסטרא דסמאל ונחש דאינון דכר ונוקבא ועל דא אמר שלמה המלך החכמתו מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ.

ולסטרא דמסאבו לא יהיב קב"ה שמא דיליה שנאמר אני יי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים אני רמז ויסרתי אתכם אף אני ה' רמז למדת הרחמים לאחר לא אתן רמז לאל אחר שנאמר לא תשתחוה לאל אחר דהוא בסטרא דמסאבא.

פתח רבי ואמר ברזא דיהו"ה י' אקרי בדוגמא דא אלימלך ה' אתקרי בדוגמא דא נעמי ולמה נקראת שמה נעמי שנאמר ויהי נועם ה' אלקינו עלינו וגו' ו"ה דוגמא דא רות ובעלה.

תיקו״ז חלק ה

(לא ע״ב)[889] **חטה אילנא כו׳ ואיהו לא עביד לי׳ מצה שמורה ולא אפיק מתמן חלה כו׳ טפה דא יו״ד עסה צריך לאפקא מיני׳ חלה ומיד חל ה״א על ההיא טפה ויהיב לי׳ זרע כליל מתרווייהו דאיהו וא״ו כו׳,** ר״ל חלה הוא חל ה׳, והוא כמו באיש ואשה, דאינון או״א של הולד, שהן י״ה, באש ואש[890], שהן נרות. וכן כאן במחשבה ועובדא דבר נש, ושריא על האבר וא״ו, והאבר הוא ה״א, ונשלם השם. והוא״ו עצמו הוא הוי״ה דשריא על מצוה, דאיהי שכינתא, ה׳ בתראה. וע״ל תיקון ט״ז (לא ע״ב) דהן ג׳ פקודין של האשה, נר וחלה ושאור ותבן כו׳, הוא דם נדה כו׳, ע״ש. ואמר **סלת נקיה,** כנ״ל בלא יצה״ר:

כי כל מצווה ששורה על כל אבר ואבר, יש לה שם ידוע, וכל הכוחות@חיילות והמחנות של המלאכים שתלויים ממנה, כולם מתקבצים לאותו אבר ושומרים עליו מכל מקרי@חולי רע. ומי שמחליף אותם, או קורא להם באבר שאינו שלהם, ושאינם ממונים עליו, הרי זה פוגע@מחליש סדר מעשה בראשית, ואינם מתקבצים אליו אל המלך, שמינה@ אותם על מלכותו, וחילק אותם לכל מקום ומקום, ואמר להם, אתה תהיה ממונה על מקום פלוני, ואתה פלוני@, ולכל אחד הציב@ לו במקום ידוע, ובדיבור@ובדבר ידוע, אין לו חילוף במקום אחר.	דכל פקודא דשריא על כל אבר ואבר איתי לה שם ידיע וכל חיילין ומשריין דמלאכין דתליין מניה כלהו אתכנשו להההוא אבר ונטרין ליה מכל מרעין בישין ומאן דחליף לון או קרא לון באבר דלאו דלהון ולאו אינון ממנן עלייהו איהו אכחיש סדורא דעובדא דבראשית ולאו מתכניש לגביה למלכא דשוי ממנן על מלכותיה ופליג לון על כל אתר ואתר ואמר לון אנת תהא ממנא על אתר כך וכך ואנת כך וכך ולכל חד שוי ליה באתר ידיע ובמלה ידיע לית ליה חלוף באתר אחרא:

ואמר **דכל פקודא דשריא** - חוזר לענין ראשון, דפקודא דכל אבר הוא הגוף, ושם הוי״ה דשריא על כל פקודא, הוא הנשמה, דבה לית שינויא, דבכל פקודא שריא שם הוי״ה. ואמר **איתי לה שם ידיעה כו׳,** כמו שהשינויים הם באברין, שזה רואה וזה שומע כו׳ כנ״ל, וכן הפקודין עצמן, דכל פקודא הוא דבר אחר, זה להניח תפילין, וזה לקרות ק״ש, אבל הוי״ה שוה הוא בכל פקודין. וע״ל סוף תיקון נ״ה (קב ע״ב) ומש״ש, וז״ש **וכל חיילין ומשריין כו׳ ומאן דחליף {קנג ע״ב} לון כו׳,** וכמש״ש עש״ב. ואמר **חיילין ומשריין,** דיש שהן בקביעות, יתדות המשכן, ויש שהן בהליכה ונסיעה, אל אשר יהיה הרוח ללכת ילכו (יחזקאל א יב)[891]. **ובהנשא כו׳** (שם יט)[892], כמ״ש בפרשת פקודי (רמב ע״א)[893] בארוכה. ומשריין הן המחנות, וע״ל (קלא ע״ב קנה ע״א) ומש״ש. ואמר **באתר ידיע ובמלה ידיע.**

תרגום: בא וראה כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא אלא לכבודו שנאמר (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו הקדוש ברוך הוא ברא אדם בעולם ונתן בו את שמו יהו״ה ה׳ נפש ו׳ רוח ה׳ נקראת נשמה י׳ נשמה לנשמה וקראם י״ה אב ואם ו״ה בן ובת

הדוגמא שברא רוח ונפש של קדשה כך ברא רוח ונפש מצד השמאל ובדוגמא של אותו היין על שמריו כך הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית ולמה נקראת בהמית על שהיא מצד השמאל של סמא״ל ונחש שהם זכר ונקבה ועל כן אמר שלמה המלך בחכמתו מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ.

ולצד הטמאה לא נתן הקדוש ברוך הוא את שמו שנאמר אני ה׳ הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים אני רמז כמו ויסרתי אתכם אף אני ה׳ רמז למדת הרחמים לאחר לא אתן רמז לאל אחר שנאמר לא תשתחוה לאל אחר שהוא בצד הטומאה.

פתח רבי ואמר בסוד של יהוה י׳ נקרא בדוגמא זה אלימלך ה׳ נקרא בדוגמא זו נעמי ולמה נקראת שמה נעמי שנאמר ויהי נעם ה׳ אלהינו עלינו וגו׳ ו״ה דוגמא זו רות ובעלה.

[889] $נוסח לא טוב לבדוק

[890] עי׳ סוטה יז ע״א: דריש ר״ע: איש ואשה, זכו, שכינה ביניהן, לא זכו, אש אוכלתן. פי׳ רש״י: שכינה ביניהם - שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן יו״ד באיש וה״י באשה. ועי׳ לעיל יב ע״א הוב״ד במלואים אות (קיז).

[891] ז״ל: ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן.

[892] ז״ל: ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים.

[893] $ז״ל: מה כתיב לעילא כי רוח החיה באופנים וכתיב (שם כ) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לתתא מה כתיב (שמות מ יח) ויקם משה את המשכן במה למהוי רוח דההוא דרגא ודולתתא בההוא דיוקנא דההוא רוח עלאה היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל ומהאי חיה נפקא רוחא לאתקנא

אתר ידיע הוא האבר, **ומלה ידיע,** הוא המצוה. וכן הוא בעולם, דכל העולם הוא שיעור קומה אחת, וכמו שמפרש והולך **ואברין דב"נ כלהו כו'**:

אבל הקב"ה, אשר שלטונו בכל מקום, כמו הנשמה ששלטון שלה על כל אבר ואבר, "מלא כל הארץ כבודו", בכל מקום שהאדם קורא לו, הוא עונה לו. אלא אם כן אותו מקום, שאותו האבר, פגום הוא, בחטא שעשה האדם, הקב"ה לא שורה באותו אבר, שעליו נאמר: "כל איש אשר בו מום לא יקרב".	אבל קודשא בריך הוא דשלטנותיה בכל אתר כנשמתא דשלטנותה על כל אבר ואבר מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו ג) בכל אתר דקרי ליה בר נש עני ליה אלא אם ההוא [קכט ע"א] אתר דההוא אבר איהו פגום בחובא דעביד בר נש קודשא בריך הוא לא שריא בההוא אבר דעליה אתמר (ויקרא כא יח) כל איש אשר בו מום לא יקרב:
ואברי האדם, כולם מסודרים על סדרי בראשית, ולכן נקרא האדם "עולם קטן". ומי שממליך את הקב"ה על כל אבר ואבר, כאילו המליך אותו על כל העולם כולו. ושכרו של אדם שממליך אותו על כל אבר ואבר, אין רשות לגלותו, כי אלו הם טעמי המצוות, שלא ניתנו לגילוי, כדי שלא יעבוד האדם את הקב"ה על מנת לקבל שכר. אבל, בני, דברים אלו שאינם צריכים להתגלות, יהיו נסתרים בלבך. עליהם נאמר: "לאכול לשבעה ולמכסה עתיק", [אלו הם דברים] עתיקים, שלא נמסרו לגילוי, יהיו נסתרים בלבך.	ואברין דבר נש כלהו אינון מסודרין על סדרי בראשית ובגין דא אתקרי בר נש עולם קטן[894] ומאן דאמליך לקודשא בריך הוא על כל אבר ואבר כאלו אמליך ליה על כל עלמא ואגרא דבר נש דאמליך ליה על כל אבר ואבר לא אתייהב רשו לגלאה דאלין אינון טעמי מצוות דלא אתייהיבו לגלאה בגין דלא יהא בר נש עובד לקודשא בריך הוא על מנת לקבל פרס אבל ברי מלין אלין דלא צריכא לאתגלייא יהון טמירין בלבך עלייהו אתמר (קהלת ז כד) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק מלין עתיקין דלא אתמסרו לגלאה יהון טמירין בלבך:

ולמכסה עתיק מלין כו' - כמ"ש (פסחים קיט ע"א)[895] ולמכסה עתיק דברים שכיסה עתיק יומין כו', וז"ש **מלין עתיקין,** דעתיק יומין, שהן רזין סתימין:

בוא וראה, כאשר אדם מתעטף בעיטוף של מצוה ומניח תפילין וקורא קריאת שמע, הרי מתקן לו כסא על ידי עטיפה של מצוה. והרי פרשוהו "והוכן בחסד כסא". בתפילין הוא מתעטר, זהו שנאמר "פארך חבוש עליך". וקורא לו שישב על	תא חזי כד בר נש מתעטף בעטופא דמצוה ומנח תפילין וקרי קריאת שמע הא תקין ליה כרסייא בעטופא דמצוה והא אוקמוהו והוכן בחסד כסא (ישעיה טז ה) בתפלין איהו מעטר ליה הה"ד (יחזקאל כד יז) פארך

כלא הכי נמי משה היא החיה דיהב רוחא לתתא לאתקנא כלא בגין וכך (ד)כתיב ויקם ויתן וישם ובכלא שוי רוחא לאתקנא כלא:

תרגום: $

ביאור: רוח עלאה - ור"ל שהכוונה שויקם משה את המשכן כדי שיהיה משה הנמשך מהמ' שהיא ילדתו וז"ש למהוי רוח דההוא דרגא דלתתא שהוא משה כההוא דיוקנא דההוא רוח עילאה שהיא מ' דאצילות שהיא עילאה על בי"ע, ולכך אמר היא החיה אשר ראיתי כו' שהיא המ' כמ"ש לעיל וז"ש ומהאי חיה נפקא רוחא כו', הכי נמי משה היא החיה וכו' וצ"ל שאע"פי שאמר הכתוב היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל, אינו ר"ל שהמ' היא תחת בינה שהרי אינה אלא תחת זעיר וזעיר תחת בינה אלא ר"ל תחת דתחת (מ"מ).

[894] עי' לעיל קטז ע"ב, קיז ע"ב, שזה גוף האדם.

[895] ז"ל: מאי למכסה עתיק (יומין) זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין ומאי נינהו סתרי תורה ואיכא דאמרי זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין מאי נינהו טעמי תורה.$CHECK HAVRUSA

הכסא שהכין לו, שמע ישראל. כך הקב"ה מתקן לו בעולם ההוא כסא ועטרה, וכמו שהוא יורד לשם, ויקום@ כסא בשבילו, וימליך אותו על כל אבר ואבר שלו, כך הקב"ה יעשה לו באותו העולם כסא וכתר מלכות, וימליך אותו על כל המלאכים (נ"א החיילים@) ומחנות ששם זהו שנאמר: "וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'", וסוד הדבר: "כי מכבדי אכבד, ובוזי יקלו".	חבוש עליך וקרא ליה דישרי על כרסיא דתקין ליה שמע ישראל הכי קודשא בריך הוא מתקן ליה בההוא עלמא כרסיא ועטרה וכמה דאיהי נחית ליה תמן ויקום כרסיא בגיניה ואמליך ליה על כל אבר ואבר דיליה הכי קב"ה עביד ליה בההוא עלמא כורסיא וכתר מלכותא ואמליך ליה על כל מלאכין (נ"א חיילין) ומשריין דתמן ה"ד (בראשית א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' ורזא דמלה (שמואל א' ב ל) כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו:

Commented [053]: ♦

והוכן בחסד כו' – עי' לעיל בהקדמה (ז ע"א) וברע"מ פרשת פנחס (רכח ע"א)[896] ומש"ש ושם: **וקרא לי' דישרי על כורסייא דתקין ליה בשמע ישראל** - ר"ל, בשמע ישראל, **קרא לי' דישרי כו'**: **וכמה דאיהו נחית ליה** - ר"ל, בק"ש: **ויקום בגינה** - ר"ל בצלותא, וכנגדן קב"ה אמליך ליה על כל משריין, וכל משריין יקומו לקבלא ויעבדו אותו, כמו שהוא קם בצלותא ועובד אותו בתפלה, כמ"ש (תענית ב ע"א)[897] **ולעבדו כו' איזה עבודה כו'**:

וכמו שיורד (ס"א שמנגנים) לו בכמה ניגונים של שירות תשבחות והודאות כך כאשר עולה למעלה, כל חיות המרכבהות ומחנות של מלאכים קדושים של חיות ואופנים ושרפים פותחים (ס"א פורשים) כנפיהם בשמחה ובנגינה לקבל@כנגדו אותו. הרי כאן שכרה של התפילה, ותיקונים שלה, שהיא מצוה אחת.	וכמה דנחית (ס"א דנגנין) ליה בכמה נגונין דשירות תשבחות והודאות הכי כד סליק לעילא כלהו חיוון דמרכבות ומשריין דמלאכין קדישין דחיות ואופנים ושרפים פתחין (ס"א פרישן) גדפייהו בחדוה בנגונא לקבלא ליה הא הכא אגרא דצלותא ותקונין דילה דאיהי פקודא חדא:

דאיהי פקודא חדא - חשיב לכל ד' פקודין פקודא חדא, שהן תיקונין דפקודא חדא, שהיא צלותא, כמ"ש (ברכות יד ע"ב)[898] הרוצה לקבל עול מלכות שמים שלמה כו'. וציצית ג"כ, כמ"ש ברע"מ ס"פ שלח (קעד ע"ב)[899]. והן תיקונין דשם הוי"ה כסדר ציצית, וכמש"ל בהקדמה (ד ע"א[900]), ולכן הן תיקונא חדא. וכן בפקודא דמילה, דג"כ שם הוי"ה ביה כמו שמפרש והולך, **הה"ד מי יעלה כו'**, בס"ת, והן בגזירו דערלה ופריעה כמו שמפרש והולך, וכמש"ל תיקון ל"ז (פו ע"ב) דערלה הן ג' ופריעה רביעית, ואז שריא ביה הויה, ועיי"ש באורך. וז"ש **בגין דשמא דה' שריא עליה דתשכח ליה כו'**:

מצוות ברית המילה, בכריתת הערלה ובפריעה, כמו שהיא מועבר@ מאותו האבר, כל אלה הקליפות של עבודה זרה, ומתקן בו מקום להשראת השכינה, שהוא אות ברית מילה. כך הקב"ה, כאשר נשמתו עולה למעלה, זהו שנאמר "מי יעלה לנו השמימה", הקב"ה מסיר ממנה את כל	פקודא דברית מלה בגזירו דערלה ופריעה כמה דאיהי אעבר מההוא אבר כל אלין קליפין דפולחנא דכוכביא ותקין ביה אתר לשריא ביה שכינתא דאיהו אות ברית מילה הכי קודשא בריך הוא כד נשמתיה סליקת לעילא ה"ד (דברים ל יב) מ"י י"ע"ה ל"נ"ו

---

[896] עי' מלואים אות (ק).

[897] ז"ל: תניא לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה.

[898] ז"ל: ואמר רבי יוחנן הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה יפנה ויטול ידיו ויניח תפילין ויקרא קריאת שמע ויתפלל וזו היא מלכות שמים שלמה.

[899] עי' מלואים אות (קיח).$

[900] PERLM ז ע"א יא ע"א$.

מלאכי החבלה והמקטרגים שלא יקרבו אליו, כי שם ה׳ שורה עליו, שנמצא לו באותם התיבות ״מי יעלה לנו השמימה״, ראשי תיבות ״מילה״, וסופי תיבות יהו״ה, בשמו עולה נשמתו למעלה ובאותו הזמן מתקיים בו ״וראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך, ויראו ממך״. וכמו שהוא מקבל עליו כל מצוות עשה ביראה ואהבה, כך ממליכים אותו למעלה כל הכוחות@ ומחנות על אלה עולמות שהקב״ה תיקן למעלה, והם מקבלים אותו עליהם ביראה ואהבה של ריבונם.	ה״שמימ״ה קודשא בריך הוא אעבר מניה כל מלאכי חבלה ומקטרגין דלא יקרבו לגביה בגין דשמא דה׳ שריא עליה דתשכח ליה באלין תיבין מ״י י״על״ה ל״נ״ו ה״שמימ״ה ראשי תיבין מיל״ה וסופי תיבין יהו״ה בשמיה סליק לעילא נשמתיה ובההוא זמנא יתקיים ביה (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך ויראו ממך וכמא דאיהו מקבל עליה כל פקודין דעשה בדחילו ורחימו[901] הכי אמליכין ליה לעילא חיילין ומשריין על אלין עלמין דתקין ליה קודשא בריך הוא לעילא ומקבלין ליה עלייהו בדחילו ורחימו דמאריהון:

דתקין ליה קב״ה כו׳ - הן שאמרו (שבת קנב ע״א)[902] **כל צדיק כו׳** : {קנג ע״ג}

ובשעה שהאדם עוסק בתורה, שהיא אור, ובמצוה, שהיא נר, כאילו מאיר בעמוד הענן ביום לפני ה׳, ועמוד האש בלילה, כך כדוגמא זו כשהולך לאותו העולם מה נאמר בו ״וה׳ הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם״, למי, לנשמה ורוח ונפש שלו, שהם כנגד כהן, לוי וישראל, והכל בזכות התורה, שהיא אור ונר.	ובזמנא דבר נש אשתדל באורייתא דאיהו אור ובמצוה דאיהו נר כאלו נהיר בעמודא דעננא ביממא קדם ה׳ ועמודא דאשתא בליליא {קנג ע״ב} הכי כגוונא דא כד אזיל להההוא עלמא מה כתיב ביה (שמות יג כא) וה׳ הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם למאן לנשמה ורוחא ונפשא דיליה דאינון לקבל כהן לוי וישראל וכלא בזכו דאורייתא דאיהי אור ונר:

הכי כג״ד כד אזיל כו׳, עי׳ זו״ח פרשת אחרי מות (לח ע״ב)[903] בארוכה: **למאן לנשמתא כו׳ דאינון כו׳** - ר״ל, דכתיב ״להם״, והם לנר״ן. ואמר **דאינון לקבל כו׳,** כמו לפני ישראל, שהיו בהן כהנים

---

[901] עי׳ לעיל הערה 268.

[902] ז״ל: כי הלך האדם אל בית עלמו אמר רבי יצחק מלמד שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו משל למלך שנכנס הוא ועבדיו לעיר כשהן נכנסין כולן בשער אחד נכנסין כשהן לנין כל אחד ואחד נותנין לו מדור לפי כבודו.

[903] $ז״ל: אפיקו ליה מגנתא דעדן ואזלו עמיה לגיהנם ועמודא דעננא למהך בהו ביממא על רישיה ועמודא דאשתא למיהך בהו בליליא אמרו ליה ת״ח אתרא דא איהו חשוכא ביממא ובליליא אחזיאו ליה כל מדורין דגיהנם ואחזיאו ליה להט החרב המתהפכת ואחזיאו ליה הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה:

אמר לון מאן אינון אמרו ליה אינון ארבעין ותרין היכלין חשוכין וכמה גוברין בשלשלין בצואריהון ואסורין מן ידיהון ומן רגליהון ואינון צווחין ואמרין ווי ווי לנא דאזילנא בהבלי עלמא ולא אזילנא לבתי כנסיות ולא קרינא שמא דארבעין ותרין שמהן דלא אוליפנא ליה ווי לנא ווי לנפשנא ובעל האסורין ממונה עליהם:

עאלו ליה להלן אחזיאו ליה ע״ב חלונין חשוכין ובהון הוו עאלין השלשלאין מן צואריהון עאלו ליה להלן ואחזיאו ליה חמשין שערין וכלהו נוקבין ורגליהון מן חייביא הוו עאלין באינון נוקבין ואינון צווחין ואמרין ווי לרגלנא דאזילו בהבלי העולם ולא אזילנא לבית הכנסת ולא למדנא שמא דחמשין תיבין מן ק״ש:

עאלו ליה להלן ע״ב מדורין וידיהון אסירין בנוקבין מן מזוזיין דמן ביתא ואינון אמרין ווי לנא ווי לידנא דלא אקשרו תפילין ברישא ובידנא:

עאלו ליה להלן ואחזיאו ליה כל מדורין דגיהנם אמרו כל בר נש דעלמא ייעול באתרא דין ואפילו מאן

תיקו״ז חלק ה

לוים וישראלים, וכלן בפסוק זה, כמ״ש בפ׳ בשלח (מו ע״ב)[904] **א״ר יצחק היינו דתנן שכינתא באבהתא נטלא הולך לפניהם יומם דא אברהם בעמוד ענן דא יצחק לנחותם הדרך דא יעקב דכתיב בי׳ ויעקב הלך לדרכו כו׳ א״ר חייא הכי אוקימנא וה׳ הולך לפניהם בעמוד ענן יומם דא אברהם ולילה בעמוד אש דא יצחק וא״ה יעקב אן הוא אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמה דכתיב וה׳,** ור״ל דה׳ הוא כליל בתרין סטרין, וז״ש **וה׳ הולך כו׳,** בתרין סטרין אלין, דת״ת, יעקב, הוא כלילו דתרין סטרין, חו״ג. וכן לילה שכינתא כלילו דכולא, ע״ש. והן נגד כהנים לוים וישראלים ונר״ן, ולכן זכה בתרין אלין, תורה ומצוה, להאיר לג׳ נר״ן דישראל, הוא כלילו דתרין כנ״ל. וז״ש **וכלא בזכו דאורייתא דאיהי אור ונר**:

וכל מי ששומר את השבת ומכבד אותה ומענג אותה משום@ כבוד הקב״ה, כך הקב״ה נותן לו מקום עליון, במנוחה@ שאין בו טורח, ושם ינוח מכל טורח העולם הזה, שטרח בו בהרבה גלגולים ומעשים.	וכל מאן דנטיר שבת ואוקיר ליה ומענג ליה בגין יקרא דקודשא בריך הוא הכי קודשא בריך הוא יהיב ליה אתר לעילא בנייחא דלא טרח ביה ונח תמן מכל טרחא דהאי עלמא דטרח בכמה גלגולין ועובדין:

ואמר **וכל מאן דנטיר כו׳** - ג׳ דברים כמ״ש (ישעיה נח יג)[905] וקראת כו׳ ולקדוש ה׳ מכובד כו׳ מעשות דרכיך כו׳. וזכור ושמור אחד הן, והן שם הוי״ה. כבוד ועונג י״ה, וזכור ושמור ו״ה, וכן בכל פקודא ופקודא:

בני, בוא וראה: כל המצוות האלה תלויות בצורת המלך. ויש מצוות שהם על מנת לקבל שכר, ותלויות בצורת אותו הנער העליון. וצריך לפרש כל המצות שהם לפי	ברי תא חזי כל פקודין אלין תליין בדיוקנא דמלכא ואית פקודין דאינון על מנת לקבל פרס ותליין בדיוקנא דההוא נער

דאיהו חפשי הה״ד קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו ולית חפשי אלא כל גבר דידע שמא דקב״ה כדקא יאות הה״ד אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו:

תא חזי כל גברא דעביד עובדין טבין [דאינון] (דאיהו) מצות עשה כל מצוה ומצוה דיעביד אסתלק לעילא וקיימא קמי קב״ה ואמר אנא מפלנייא דעבד לי ויהב ליה קב״ה מלאך אחד דיעזרוניה באתר חשוכא דגיהנם דאתקרי ליליא דאיהו באתרא הדין:

תרגום: הוציאו אותו מגן עדן והלכו עמו לגיהנם ועמוד הענן ללכת עמו ביום על ראשו ועמוד האש ללכת עמו בלילה אמרו לו בא תראה המקום הזה הוא חשוך ביום ובלילה הראו לו את כל מדורי הגיהנם והראו לו את להט החרב המתהפכת והראו לו (ישעיה נ) הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

אמר להם מי הם אמרו לו אותם ארבעים ושנים היכלות חשוכים וכמה גברים עם שלשלאות בצוארם ואסורים מידיהם ומרגליהם והם צווחים ואומרים וי וי לנו שהלכנו בהבלי העולם ולא הלכנו לבתי כנסיות ולא קרינו השם של ארבעים ושתים שמות שלא למדנו אותו אוי לנו אוי לנפשנו ובעל האסורים ממנה עליהם.

הכניסו אותו הלאה הראו לו שבעים ושנים חלונות חשוכים ובהם היו מכניסים השלשלאות מצוארם הכניסו אותו להלן והראו לו חמשים שערים וכלם נקבים ורגלי הרשעים היו מכניסים באותם הנקבים והם צווחים ואומרים אוי לרגלינו שהלכנו בהבלי העולם ולא הלכנו לבית הכנסת ולא למדנו השם של חמשים תבות מקריאת שמע.

הכניסו אותו הלאה שבעים ושנים מדורים וידיהם אסורים בנקבים מן המזוזות שמן הבית והם אומרים וי לנו וי לידינו שלא קשרו תפלין (בראש) וביד.

הכניסו אותו הלאה והראו לו את כל מדורי הגיהנם אמרו כל אדם של העולם יכנס למקום הזה ואפלו מי שהוא חפשי זהו שנאמר " (איוב ג) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו ואין חפשי אלא כל איש שמכיר את שם הקדוש ברוך הוא כראוי זהו שנאמר " (תהלים צא) אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו.

בא וראה כל איש שעושה מעשים טובים שהם מצוות עשה כל מצוה ומצוה שיעשה מתעלה למעלה ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת אני מפלוני שעשה אותי ונותן לו הקדוש ברוך הוא מלאך אחד שיעזר אותו במקום החשוך של הגיהנם שנקרא לילה שהוא במקום הזה.

[904] עי׳ מלואים אות (קיט).

[905] אם תשיב משבת רגלך עשות חפציך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש ה׳ מכבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר.

תיקו"ז חלק ה

הדמות המלך.	דלעילא וצריך לפרשא כל פקודין [קל ע"א] דאינון בדיוקנא דמלכא
יש (אלה) שתלויות בראש, ויש (ואלה) בעיניים, וכמה מלאכים ומחנות עליונים שנקראים "עיני ה'" שמופקדים עליהן. יש מצוות שתלויות באוזניים, וכמה מלאכים שנקראים "אוזני ה'" ממונים עליהן. ויש מצוות שתלויות בפנים, וכמה מלאכים שהם "פני ה'" ממונים עליהן, שנאמר בהם "וארבעה פנים לאחת". יש מצוות שתלויות באף, וכמה מלאכים שנאמר בהם "עושה מלאכיו רוחות", ממונים עליהם.	אית (אלין) דתליין מרישא ואית (ואלין) דתליין בעיינין וכמה מלאכין ומשריין עלאין דאינון עיני ה' ממנן עלייהו ואית פקודין דתליין מן אודנין וכמה מלאכין דאתקריאו אזני ה' ממנן עלייהו ואית פקודין דתליין מאנפין וכמה מלאכין דאתקריאו פני ה' ממנן עלייהו דאתמר בהון וארבעה פנים לאחת (יחזקאל א ו) ואית פקודין דתליין מחוטמא וכמה מלאכין דאתמר בהון עושה מלאכיו רוחות ממנן עלייהו:

דאינון עיני ה' - כמ"ש (זכריה ד י) עיני ה' המה כו' וכן פני ה' כתוב בכ"מ, ולכן לא אמר בהון הה"ד כו':

ויש מצוות שתלויות בפה, וכמה מלאכים שממונים על הקולות של תורה ועל דיבורים, שנאמר בהם "כי עוף השמים יוליך את הקול, ובעל כנפיים יגיד דבר". יש מצוות שתלויות בידיו של המלך, וכמה מלאכים שממונים עליהן, שנקראו ידים, זהו שנאמר "וידי אדם מתחת כנפיהם". ויש מצוות שתלויות בגוף, כענבים מאשכול.	ואית פקודין דתליין מפומא וכמה מלאכים דממנן על קלין דאורייתא ועל דבורין דאתמר בהון כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ) ואית פקודין דתליין מידוי דמלכא וכמה מלאכין ממנן עלייהו דאתקריאו ידין הה"ד (יחזקאל א ח) וידי אדם מתחת כנפיהם ואית פקודין דתליין מגופא כענבין דאתכלא:

כענבין דאתכלא כו' - ר"ל, כי הגוף בעצמו הוא התורה, שכולל כל המצות. ואברים דתליין מגופא, הן המצות דתליין באורייתא, וכמש"ל (ב ע"א ב ע"ב) **ועוד אלין דעסקין באורייתא לשמה ונטרין פקודהא דאינון תרי"ג מצות דתליין משם הוי"ה כענבין באתכלא כו'**, וז"ש למטה **וגופא איהו אורייתא דמינה כו'**, והכל בשכינה תתאה דאיהי גוף לקב"ה, כמש"ל תיקון כ"ב (עב ע"ב), וז"ש **אבל לתתא אית כו'**:

ר' אלעזר אמר לו, אבא, והרי למעלה הרי למדנו שאין גוף ואין גוף@. אמר לו, בני, לעולם הבא נאמר שהיא האם העליון, אבל למטה, יש גוף בעולם הזה, שהיא השכינה התחתונה. והגוף היא התורה, שממנה תלויות כל המצוות. ויש מצוות שתלויות מאות הברית, וכמה מלאכים ממונים עליהן, שנקראים "אדוני האותות", שנאמר בהם "והיו לאותות", ועליהם נאמר למשה "וזה לך האות". וזה הוא האות שכל צבא שמים ממונים עליו. ויש מצוות שתלויות ברגליים, וכמה מלאכים ממונים עליהן, שנאמר עליהם "והחיות רצוא ושוב", ונאמר בהם "ורגליהם רגל ישרה". וכך, כולן תלויות מהגוף, כשער התלוי מראש	אמר ליה רבי אלעזר אבא והא לעילא הא אוקמוהו דלית גוף ולית גויה אמר ליה ברי לעלמא דאתי אתמר דאיהי אימא עלאה אבל לתתא אית גופא בעלמא דין דאיהי שכינתא תתאה וגופא איהי אורייתא דמינה תליין כל פקודין ואית פקודין דתליין מאות ברית וכמה מלאכין ממנן עלייהו דאתקריאו מארי דאותות דאתמר בהון (בראשית א יד) והיו לאותות ועלייהו אתמר למשה וזה לך האות (שמות ג יב) והאי איהו אות דכל צבא השמים ממנן עליה ואית פקודין דתליין ברגלין וכמה מלאכין ממנן עלייהו דאתמר בהון והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד) ואתמר בהון ורגליהם רגל ישרה (שם ז) והכי תליין כלהו מגופא כשערא דתליא

וכל שערה ושערה מראה שהוא מלאך התלוי בראש.	מרישא וכל נימא ונימא אחזי דאיהו מלאך דתליא מרישא:

ועלייהו אתמר למשה {קנג ע״ד} כו׳ - דאיהו נקרא ״זה״. דביה תליא י״ב מזלות, כמש״ל (לב ע״א לד ע״ב) **דמסטרא דהאי אות אמר למשה וזה לך האות ואיהו כליל תרי עשר מזלות כו׳ מתמן הוו ירתין תרין עשר שבטים נשמתין דלהון וז״ש והאי איהו אות דכל צבא כו׳: וכל נימא ונימא כו׳** - ע״ל ריש תיקון י״ח (לב ע״ב) ומש״ש:

וכל מי שפושע במצוה, כאילו פוגם בדיוקנו של המלך. אשרי הנשמה שהיא בדמות אדונו, שמקיים את המצוות האלה, שממנה תלוים כל המלאכים האלה הנקראים ״עיני ה״, ״אוזני ה״, וכל התיקונים והחיילים, ומחנות של הגוף שלמעלה, וכאשר הנשמה עולה, כל החיילים@הכוחות הללו עולים עמה. וכאשר היא יורדת, כל אלה חיילים@ יורדים עמה.	וכל מאן דפשע בפקודא כאלו פשע בדיוקנא דמלכא זכאה נשמתא דאיהי בדיוקנא (נ״א דמלכא זכאה נשמתא דאיהי) דמאריה דמקיים פקודין אלין דמינה תליין כל מלאכין אלין דאתקריאו עיני ה׳ אזני ה׳ וכל תקונין וחיילין ומשריין דגופא דלעילא וכד סלקת נשמתא כל אלין חיילין סלקין עמה וכד נחתא כל אלין חיילין נחתין עמה:
היא הסולם שעליו נאמר ״והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו״, בו ממש. וכאשר הקול עולה, הוא יורד ברומי הרקיעים, לכל החיילים@ והמחנות, תנו כבוד לצורת המלך.	איהי סלם והנה מלאכי אלהי״ם (בראשית כח יב) סלקין ונחתין בה בה ממש וכד סלקא קלא נחית ברומי רקיעין לכל חיילין ומשריין הבו יקרא לדיוקנא דמלכא:
מצוה, שכל מצוה שורה בה יהו״ה, הוא נמצא בכל אבר ואבר, בארבעה צבעי השיער, ובארבעה צבעי העין, ובארבע חדרי האוזן, ובארבע צבעי הפנים, בקול, בדיבור, ובקריאה, ובאמירה, ובמעשה שבידיים, ובכל אבר ואבר של הגוף, הוא הוי״ה ממונה על כל מצוה ומצוה, שבו מצוה בא״ת ב״ש, מ״צ י״ה, פ״ץ ו״ה, הרי מצוה יהו״ה מצפ״ץ יהו״ה בא״ת ב״ש מצפ״ץ. ובני, כל האברים נקראים כינויים לשם הוי״ה, וכל המלאכים שתלויים מאותו האבר, כולם עולים ויורדים בשליחותו. ומי שקורא למלאכים או כינוים, ולא באבר שעליו הוא ממונה, אין פעולתו עולה בידיו.	מצוה דכל פקודא ביה שריא יהו״ה הוא אשתכח בכל אבר ואבר הוא אשתכח בארבע גוונין דשערא ובארבע גוונין דעינא ובארבע אדרין דאודנא ובארבע גווני דאנפין ובקלא ובדבורא ובקריאה ואמירה ובעשיה דידין[906] ובכל אבר ואבר דגופא איהו יהו״ה ממנא על כל מצוה ומצוה דביה מצוה בא״ת ב״ש מ״צ י״ה פ״ץ ו״ה הא מצוה יהו״ה מצפ״ץ יהו״ה בא״ת ב״ש מצפ״ץ וברי כל אברין אתקריאו כנויין לשמא דיהו״ה וכל מלאכין דתליין מההוא אבר כלהו סלקין ונחתין בשליחותיה וכל מאן דקרא למלאכין ולכנויין ולא בההוא אבר דממנא עליה ליה סליק פעולה בידוי:

בה ממש - ר״ל, בנשמתא, דאיהי סולם כנ״ל: **לדיוקנא דמלכא** - דאיהו שלם בכל פקודין דתליין בדיוקנא דמלכא, בכל תיקונין הנ״ל: **מצוה דכל פקודא ביה שריא הוי״ה** - כנ״ל דבכל פקודא שריא שם הוי״ה, ומפרש והולך **הוא אשתכח בכל אבר ואבר הוא אשתכח כו׳ בד׳ גוונין** בכל א׳ וא׳ כמו שמפרש והולך, וחוזר ומפרש בכלל, דבכל פקודא דכל אבר, ביה הוי״ה, דמצוה אותיות הוי״ה כמו שמפרש והולך מצוה בא״ת ב״ש כו׳[907]: ***ובעשיה דידין** - ל״ג:

[906] ובעשיה לידין (נמחק בנוסח לכינו).

[907] עי׳ טעמי המצות (פרשת בראשית): מצוה היא אותיות הוי״ה רק שב׳ אותיות ראשונות נתחלפו בא״ת ב״ש, עכ״ל. ועי׳ שעה״כ סז ע״ב: וד׳ שלהוביות האלו הם נק׳ מצוה, שהוא סוד ד׳ אותיות הויה כנז׳ בס״ה (תיקו״ז קנג ע״ב) כי מ״צ הם באתב״ש י״ה, ונמצא כי ב׳ אותיות הראשונות, שהם י״ה,

Commented [054]: חזר ה על אותו הלשון?

תיקו״ז חלק ה

הראש הוא כינוי של שם אהי״ה, וכל המלאכים וממונים של הויו״ת תלוים מכאן, ובו שואלים מלאכים (קדושת מוסף) ״איה מקום כבודו להעריצו״. אי״ה רשום באהי״ה ושם הי״ה שעולה בגימ׳ כ׳, שהוא כתר, הוא רשום בא״ב ג״ד ה״ו ז״ח ט״י (אהי״ה) אל״ף ה״א יו״ד ה״א, הוא סוד של עשר אותיות מלמעלה למטה, זהו כתר בראש כל השמות ולמעלה ממנו יו״ד ה״י ואו״ו (נ״א וי״ו) ה״י אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד, ולמעלה ממנו יו״ד ה״א ואו״ו ה״א, וכולם עולים למ״ב אותיות. ואלו הם אותות שנברא בהם שמים עליונים וארצות החיים. שְׁאלה נקראו שמי השמים, ומי שברא בהם הכל, אומן הכל, עילת העילות, מתעלה על הכל הוא, ברוך לכל, ולמעלה מכל ברכות, זהו שנאמר ״ומרומם על כל ברכה ותהלה״. והוא לא צריך ברכות מאחר, שאין עליו מי שמשפיע לו.	**רישא איהו כנויא דשם אהי״ה** וכל מלאכין וממנן דהויו״ת מהכא תליין וביה שאלין מלאכין איה מקום כבודו להעריצו אי״ה רשים באהי״ה ותמן הי״ה דסליק בחשבן כ׳ דאיהו כתר איהו רשים באַ״ב ג״ד ה״ו ז״ח ט״י (אהי״ה) אל״ף ה״א יו״ד ה״א איהו רזא דעשר אתוון מעילא לתתא האי איהו כתר[908] בריש כלהו שמהן ולעילא מינה[909] יו״ד ה״י ואַ״ו (נ״א וי״ו) ה״י {קנד ע״א} אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד ולעילא מניה יו״ד ה״א ואַ״ו ה״א וכלהו סלקין לארבעין ותרין אתוון ואלין אינון אתוון דאתבריאו בהון שמיא עלאין וארצות החיים דאלין אתקריאו שמי השמים ומאן דברא בהון כלא אומנא דכלא עלת העלות[910] מתעלה על כלא הוא בריך לכלא ולעילא מכל ברכאן והה״ד (נחמיה ט ה) ומרומם על כל ברכה ותהלה ולא צריך איהו ברכאן מאחרא דלית [קל ע״ב] עליה מאן דאשפע ליה:

רישא איהו כנויא דשם אהי״ה - דרישא הוא כתר, כמש״ל סוף תיקון כ״ב (עו ע״ב) ע״ש. וז״ש **וביה כו׳ ותמן היה כו׳**: **וכל מלאכין וממנין דהויו״ת כו׳** - ע״ל (קכא ע״ב קמא סע״ב) **אהי״ה על הוי״ה כו׳ אהיה אחזי כו׳**: **איה רשים כו׳** - ר״ל, דביה אותיות אי״ה, וכד סליקת שכינתא לתמן שאלין אי״ה מקום כבודו, וכמש״ל ריש תיקון ל (פא ע״א), ע״ש דאי״ה הוא ג״ר (שעה״ק פה ע״ב), י״ה חו״ב, א׳ כתר, וה׳ הוא שכינתא תתאה דסלקת תמן, ואיהי רביעאה לכל תלת[911]: **ותמן היה כו׳** - ואלף דביה הוא אחזי על עלת העלות, דביה אחד מכל צד: **איהו רשים כו׳** - ר״ל, עד אות וא״ו הוא חושבן אהי״ה, וד׳ אותיות אחרונות הוא חשבון חלופא דאהי״ה[912], והן קו המדה דזו״נ, דהן בכתר, כמ״ש בפרשת בראשית (טו ע״א)[913] וש״מ. והן ד״ר, ו״ד, ו׳ אותיות בדכורא וד׳ אותיות בנוק׳: **אהי״ה אלף כו׳** - ר״ל, אהי״ה הוא כתר בריש כל עשר ספירות, דבכל ספירה הוא כתר, דכל ספירה הוא כליל מעשר

נתעלמו ונתחלפו בב׳ אותיות מ״צ כנז׳, אבל ב׳ אותיות אחרות, שהם ו״ה, נשארו בגילויים במקומם, וזהו ד׳ אותיות מצוה.

908 בכתר עלאה הנה שם הוא אהי״ה דאלפי״ן, ואמר ולעילא מינה הוי״ה דס״ג עם שם אדנ״י במלואה, ולעילא מיניה שם מ״ה, והם מ״ב אתוון. והרי מבואר שם ג״כ כמה שמות בכתר שלא כסוגיין דעלמא הנודע בכל מקום (ביאורים ח״א מג ע״ד), מ״ש בתיקונים הנז׳ כמה מיני שמות גם בהרישין דא״א. וכן הוא עוד כי לפעמים הנה נדרש כל השמות רק בהשורש, וכל מה שלמטה הם כולם בטלים אליו ונכללים בו, כי הוא שורש הכל, וכל מה שלמטה הם רק פרטי גילויו והבן זה (שם מד ע״א).

909 מבואר כי יש שם ס״ג ומ״ה גם למעלה מהכתר, וע״ש בהגר״א (דף קלח$$) [ע״ד: עלת העלות אמר ליו״ד ה״א ואו״ו ה״א - ור״ל עשר ספירות דאינון עשר כתרים והן עשר ספירות דהיכל הזה כמ״ש למטה וציורא דהאי היכל אינון ע״ס דמתלבשין ביו״ד דברים כו׳ דאינון ע״ס הפרטים וההוא דאמר נעשה כו׳ וכלא כלילין בתלת תלת ג׳ יודין וג׳ אלפין דהוי״ה כנ״ל וג׳ אלפין דאהי״ה וג׳ דאהי״ה בג׳ דהוי״ה והוי״ה בהוי״ה.] בארוכה (ביאורים ח״ב נג ע״ג).

910 עי׳ לעיל הערה 305.

911 עי׳ לעיל ה ע״ב ועי׳ עי׳ פת״ש נקודות טז וז״ל, נוקבא יש לה ג׳ שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז״א, הא׳ בעטרת היסוד, הב׳ בטבור, הג׳ בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז״א, בסוד כלת משה, עכ״ל.

912 ר״ל אותיות השניות שהוא בוכו שהוא גימ׳ ל״ד כמו ז׳ ח׳ ט׳ י׳ (לש״ו).

913 עי׳ מלואמי אות (קכ).

תיקו"ז חלק ה

ספירות, ויהו"ה הוא מחכמה ולמטה, והוא כתר בכלהו ומפרש {קנד ע"א} והולך האיך הוא בכלהו, ואמר **אלף כו'**, בעשר אתוון כסדר, וז"ש **מעילא לתתא האי איהו כו'**: **ולעילא מיניה כו'** - עמש"ל (קיט ע"א קלח ע"ב) עש"ב: **שמיא עלאין כו'** - ר"ל, בע"ס דאצילות ועמש"ש:

בני, יש מצות שתלויים ברגלים, שנאמר בהם "ורגליהם רגל ישרה על ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו", זה אדנ"י שעליו נאמר "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו", והם מאה אדנים למאה ככר שיורדים למאה ברכות וזה ק' מן צדקה שהיא תפילה, צ' תשעים אמנים, ד' ארבע קדושות, ק' מאה ברכות ה' חמשה חומשי תורה, והצדקה הזאת היא אמא עליונה, צדק היא אמת תחתון שנאמר בה צדק לפניו יהלך צדק יקראהו לרגלו זה דין וזה רחמים, צדק אמא תחתונה צדקה אמא עליונה.	ברי אית פקודין דתליין ברגלין דאתמר בהון ורגליהם רגל ישרה (יחזקאל **א** ז) על ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו **דא אדנ"י** דעליה אתמר (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו **ואינון מאת אדנים** למאת הככר דנחתין למאה ברכאן **ודא** ק' מן צדקה **דאיהי צלותא צ'** תשעים **אמנים** ד' **ארבע** קדושות ק' מאה ברכות ה' חמשה חומשי תורה **והאי צדקה איהי אימא עלאה צדק אימא תתאה** דאתמר בה צדק לפניו יהלך **צדק יקראהו** לרגלו **דא** דינא **ודא** רחמי **צדק אימא תתאה צדקה אימא עלאה**:

דא אדני - כמו שמפרש והולך, דכתיב צדק לפניו כו'. ורגל נקרא כף הרגל, שעליו מהלך, שלמעלה ממנו נקרא שוק, ועליו נאמר (שיה"ש ה טו) מיוסדים על אדני פז, והוא אדני, והן האדנים לקרשים[914]. וז"ש **ואינון מאת אדנים כו'**, ואמר אדני פז, דפז הוא לבנה, אחורים דילה[915], וזהו על

---

[914] בית עולמים - דף קכח ע"ב - ד"ה תליין

והענין כבר ביארנו למעלה בארוכה בסוד השקלים כסף הם מתיקוני חיוורתי של הגלגלתא רישא דכיסופא דכל כיסופין ומהם עשו האדנים לקרשים וסוד זה עמוק מאד כי תיקון המלכים הראשונים היה ע"י החיוורתי דגלגלתא סוד חסד דרדל"א אברהם שבו נתקן העולם והמלכים הראשונים היו מסט' דמלכות שם אדנ"י ועתה נתקנו ע"י החיוורתי וז"ס האדנים שהיו כסף מפקודי העדה שכל גולגלתא יהיב אגר חיוורתי לע"י כמש"ל באורך. וסוד העמודים הם ז' תיקוני גלגלתא שהם ז' עמודים שבו נתקן העולם כמ"ש חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה וסוד חכמות הוא מלכות דא"ק רדל"א חכמה תתאה וז' עמודים הם ז' תחתונות דדעת דיסוד דבינה כמש"ל ונודע כי יסוד הוא עמודא דנעיץ מתתא לעילא עד הדעת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וסוד ווי העמודים הם סוד השערות שעל הגלגלתא הכולל כל ז"ת כמש"ל והשערות הם ארוכות כדמות ווים והם קבועים במקום החיוורתי שהוא סוד השקלים כסף ונק' ווים כי הם מדעת דיסוד דבינה דרדל"א מגבורה שבו כמש"ל בשם הגאון ונודע כי דעת הוא ו' שהוא פנימיות $

[915] ר"ל פ"ז גימ' לבנה והוא אחוריים דאדנ"י ר"ל אותיות השניות דאדנ"י שהוא בהס"כ הם גימ' פ"ז (לש"ו). ומ"ש בד' של אדני שהוא ק' ר"ל בא"ת ב"ש (לש"ו). ומ"ש "והיא אות רביעית שבה" עי' בדבריו ברע"מ פנחס רל ע"א בד"ה ד' מאות$ (לש"ו).

עי' יהל אור ח"ג ב ע"א: באתי לגני אחותי כלה, מלכות אדנ"י: דיקדק למה פירש כאן יותר מבכל מקום לומר "איהי מלכות אדנ"י". ויען אליהו ויאמר. הנה יש ג' מדרגות - ג"ן, היכ"ל, פ"ז. וחדר פ"ז הוא פנימי שבכולם, ועל זה נאמר תשית לראשו עטרת פז. וכולם בכלל עולים ה"ר. ועל זה נאמר "מי יעלה בהר ה' כו'". והנה אדני עולה היכל כידוע, ואותיות שלפניו היינו אגמ"ט עולה ג"ן. ואותיות שלאחריו היינו בהס"ך - עולה פ"ז. וענה ואמר עוד, הנה ידוע כי הפנים של לבנ"ה נקרא חמ"ה, והוא גם כן עולה ג"ן. ואחורי' נקרא לבנ"ה עולה פ"ז. והנה כל י"ב חדש הם שלה רק ששה הם בפנים והם ימי חמה, מחדש האביב כסדר, ושישה של אחורי' מחדש תשרי - ימי לבנה, ימי הגשמים שהם גבורות כידוע. ועל זה נאמר "בכס"ה ליום חגינו" - עולה לבנ"ה, אחורי' של שם אדנ"י, כאשר תתהפך כחותם. ודו"ק.

עי' שעה"כ יז ע"ב: וטעם פ"ז תיבות אלו הוא כנגד י"ג תיקוני דיקנא דאריך דיצירה, וכנגד ט' תיקוני דיקנא דז"א, אשר אלו הם סוד שם כ"ב אתוון כנז' בפ' נשא (קלט ע"א) בענין ברכת כהנים, כנז' שם בזוהר, וכנגד שם אדני העולה ס"ה. ונמצא כי הנה שני שמות שהם כ"ב וס"ה עולים בגימ' פ"ז, אשר בהם נכללים א"א וזו"ן. אמנם הכל הוא בחי' א"א, כי משם נפקו זו"ן, וז"ס (שיה"ש ה יא) ראשו כתם פ"ז.

תיקו״ז חלק ה

ארבעת רבעיהם ד׳ אותיות אדני. ומפרש במעשה מרכבה (זו״ח יתרו לג ע״ג[916]) דהן תריסר גלגלים דפ׳ פקודי (רנ ע״א)[917], והן תריסר אתוון דשם אדני. ומאה אדנים הוא בד׳ של אדני, שהוא קוף, כמש״ל (קכ ע״ב קמ ע״ב) והיא אות רביעית, שבה שכלולה מכל ג׳ אתוון[918], אנ״י ג״ר[919], ובה ק׳ ברכות[920]: **דאיהי צלותא** - ר״ל, צדקה, דצלותא הוא צדקה לעני, דאיהו צדיק, ח״י ברכאין (ג ע״ב), וכמ״ש (דברים כד יג) ושכב בשלמתו וברכך ולך תהיה צדקה כו׳, והוא בצלותא, כי היא כסותה לבדה, ציצית, שמלתו לעורו, תפילין, במה כו׳: ואמר **ה׳ חמשה כו׳** - שהוא קריאת התורה, דהוא בצלותא, ועי׳ מש״ל תיקון י״ח (לג ע״א[921]) ובליקוטים שם (*##): **צדק אימא תתאה צדקה כו׳** - דצדק הוא בדינא, כמ״ש (ויקרא יט יד) בצדק תשפוט כו׳, (שם לה) אבני צדק מאזני צדק כו׳, שלא תיפוק מדינא לבר (*##), משא״כ צדקה דהוא רחמים, לא כמדת הדין[922], והוא בה״א, שהיא פתוחה לקבל שבים[923], הא לכם זרע (בראשית מז כג עי׳ לעיל לא ע״ב, ח״א רסא ע״ב):

כל המצוות של הליכה, תלויות ברגליים, כגון הליכה לבית הכנסת, הליכה לברית מילה, הליכה למת מצוה, או לכל הליכה של מצוה. והמצוה הזאת של ברית מילה תלויה בצדיק, וצדקה, בידיים, מ[פסוק@] ״נתון תיתן״. כל המצוות משולבות זו	כל פקודין דהליכה תליין ברגלין כגון הליכה לבי כנישתא הליכה לברית מילה הליכה למת מצוה או לכל הליכה דמצוה והאי פקודא דברית מילה תליא בצדיק וצדקה בידין מן נתן תתן (דברים טו י)[924] כל פקודין אינון

ועי׳ הגרמ״מ משקלוב (ביאורי הזהר ריט) טדה״ד יהו״ה כוז״ו גי׳ פ״ז, כמנין אנ״י יהו״ה נאמן לשלם כו׳, עכ״ל.

[916] ז״ל: על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וגו׳ על ארבעת דאינון ד׳ דתחותייהו ואינון דתחותייהו איקרון רבעיהן כד״א רביע תחות טועניה ועל אינון דרביעין תחותייהו כד אינון בעאן למיזל אזלין דכל חד אית ליה ד׳ גלגלי אופנים רביעין תחותייהו ועל אלין רבעיהן אמר בלכתם ילכו:
תרגום: על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו, על ארבעת שהם ד׳ שמתחתיהם, ואלו שתחתיהם נקראים רבעיהן, כמו שנאמר רביע תחות טועניה, ועל אותם הרובצים תחתיהם, כשהם רוצות ללכת, הולכים, כי כל א׳ יש לה ד׳ גלגלים האופנים, רובצים תחתיהם, ועל אלו רבעיהן אומר בלכתם ילכו.

[917] עי׳ מלואים ות .

[918]

[919] עי׳ הגה״ת הרח״ו (על זהר ח״א ו ע״א), ז״ל, והנה זה היכל הז׳ נקרא מקדש שבת הגדול, ועליו נאמר ומקדשי תיראו, והוא סוד הנקרא אני שהוא עיקר הנקודה הנקרא בת ע״ן כי הם ג״ר הנרמזת במלת אני כנודע א׳ כתר נ׳ בינה י׳ חכמה. וכן הוא שם אין כי בזכר אין ובנקבה אני, כי הזכר ביושר חכמה על בינה אך הנקבה בינה על חכמה בסוד הוה״י ולכן נקרא [אני] וז״ס אדנ״י כי ד׳ שבש[ם זה] הם ד׳ רגלי המרכבה שהם חגת״ם ונכלל בהם כל הז׳ התחתונים. ואמנם נשארו ג׳ אותיות אנ״י והם ג״ר שבה וכן נקודה טמירא כנודע כי הוא סוד היכל השביעי. הנה ג׳ שבתות אלו הם כלם בנקבה בז׳ היכלותיה ולז״א את שבתותי תשמרו כי כלם הם בנוקבא בשמור וכנגדן יש שבתות עליוני׳ כזה יסוד ת״ת חכמה, והם נקרא זכור. וזהו שאמר לעיל כלולין תרווייהו בשמור.$

[920] עי׳ שערי אורה ו ע״א: הנפש צריכה לברך בכל יום מאה ברכות שהיא כנגד ישראל. ומן הברכות המאה יגיעו עשרה שהם המעשר, לרוח שהיא כנגד לוי, ומן העשרה של רוח לוי, יתן אחת לנשמה שהיא כנגד כהן. ואם כן נמצאת למד שאם לא תברך נפשו של אדם ק׳ ברכות בכל יום, לא תגיע לנשמה ברכה אחת, מאחר שאין מגיע לרוח עשר ברכות, שזהו סוד הלוים שלוקחין מעשר מישראל, וחוזרין ונותנין לכהן אחד מעשרה ממה שנטלו, וזהו סוד פרשת מעשר לוים וכהנים הכתובה בתורה. ולפיכך אמר, ואל הלוים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמותם ממנו תרומת י״י מעשר מן המעשר (במדבר יח כו), וסוד מעשר מן המעשר הוא סוד אי״ק, שאם אין ק׳ אין י׳, ואם אין י׳ אין א׳, ולפיכך צריך האדם להיות זריז לברך מאה ברכות, ואם ח״ו חיסר אחת פגם. ואלו ק׳ ברכות הם בדמיון מאת אדנ״י כסף שבהן שפע אדני מתפשט לכל צד למאה בריכות.$

[921] פרלמ אמר לה ע״ב$

[922] פי׳ צדק עי׳ זהר ח״ג קצט ע״א.

[923] עי׳ דברי רבינו לקמן מט ע״ב ד״ה ובה, שה״ימין הפשוט״ הוא כינוי לבחי׳ בינה.

[924] ז״ל הפסוק:

בזו, זהו שנאמר "משולבות וכו'".	משולבין אלין עם אלין הה"ד (שמות כו יז) משולבות וכו'[925]:

***צדקה בידין וכן תפילין כו'** - כצ"ל, ולא כמ"ש בהגהה למטה:

וכן תפילין, תלויות בראש וביד שמאל. ציצית, על הכתפיים. מצוות ללמוד וללמד, בפה. וכן תפילות תלויות, בפה. וכן מצות שופר, ברוח הנושב בו בפה, ואותו הרוח נעשה קול. וכן הקרבנות, שהם "ריח ניחוח לה'", תלויים באף, ועצי בשמים של הבדלה. וכל הדינים, תלויים בדיבור, וכן העיניים, כמו שבארו חכמי המשנה (ב"ב קלא ע"א) "אין לדיין אלא מה שעיניו רואות". ויש מצות שתלויות בשמיעה, כמו קריאת שמע, או מצות אחרות שנאמר בהם (ברכות יג ע"א) "אם השמיע לאוזנו, יצא", וזה תקיעת שופר.	וכן תפילין תליין ברישא ובידא שמאלא ציצית על כתפא מצות ללמוד וללמד בפומא וכן צלותין תליין בפומא והכי מצות שופר ברוחא דנשיב ביה בפומא וההוא רוחא אתעביד קלא וכן קרבנין דאינון (ויקרא א ט) ריח ניחח להי' תליין בחוטמא ואעי בוסמין דאבדלתא וכל דינין תליין בדבורא וכן בעיינין כמה דאוקמוה מארי מתניתין אין לדיין אלא מה שעיניו רואות ואית פקודין דתליין בשמיעה כגון קריאת שמע או פקודין אחרנין דאתמר בהון אם השמיע לאזנו יצא[926] ודא[927] תקיעת שופר:

ואעי בוסמין דאבדלתא - ר"ל, בחוטמא: ***לאזנו {קנד ע"ב} יצא וכן תקיעת שופר סוף סוף כו'** - כצ"ל:

סוף סוף באלה האברים תלויות כל המצוות, אבל המצוה של יראה ואהבה, אלו תלויות במוח ובלב. כל המצוות של עשייה, כמו סוכה ולולב, תלויות בידיים. ובאלה התיקונים (המצות) האדם צריך לדעת@להכיר@להיות נודע@ את כל המלאכים שנקראים עיני ה', אזני ה', ואלה שנאמר עליהם "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט", שתלויים באף. ומלאכים שנאמר בהם "עוף השמים יוליך את הקול", שתלויות בקול, "ובעל כנפיים יגיד דבר" שתלויים בדיבור.	סוף סוף באלין אברין תליין כל פקודין אלא פקודא[928] דיראה ואהבה אלו תליין במוחא ולבא וכל פקודין דעשיה כגון סוכה ולולב תליין בידין ובאלין תקונין (ס"א פקודין) צריך בר נש לאשתמודעא כל מלאכיא דאתקריאו עיני ה' אזני ה' ואינון דאתמר בהון עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט[929] (תהלים קד ד) דתליין בחוטמא ומלאכין דאתמר בהון כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ) דתליין בקלא ובעל כנפים יגיד דבר דתליין בדבורא:

אלא כל פקודיא דיראה ואהבה כו' - ר"ל, אלו אינן תלויין באברים אלא באברים פנימים, דהן הנסתרות, ועי' ברע"מ פ' נשא (קכב ע"ב)[930]: ***משרתיו אש לוהט** - ל"ג, וע"ל (עמוד א' קנג ע"ב) ולמעלה (קכז ע"א קנ ע"א) אוקים משרתיו אש לוהט בעיינין, דאינון גוונין דאשא, וכמש"ש:

ומלאכים שתלויים בעשיה, כמו "וידי אדם". ומלאכים שנקראים	ומלאכין דתליין בעשיה כגון וידי אדם (יחזקאל א ח) ומלאכין דאתקריאו אותות

[925] "מן נתן תתן כל פקודין לינון משולבין אלין עם אלין הה"ד (שמות כ"ו) משולבות וכו'" (נמחק בנוסח רבינו והוא תוספת של הדרך אמת).

[926] לשון הגמ', אם לא השמיע לאזנו לא יצא.

[927] וכן (נוסח רבינו).

[928] כל פקודיא (נוסח רבינו).

[929] משרתיו אש לוהט (נמחק בנוסח רבינו).

[930] ע' מלואים אות (קב).

אותות, שתלויים בצדיק, שנאמר בהם "ומאותות השמים אל תחתו". ומלאכים שתלויים ברגליים, שנאמר בהם "והחיות רצוא ושוב". והנענוע של כולם הוא יהו"ה. וצריך לדעת את הנקודה שלו בכל אבר ואבר, הנקודה שניתנה@ למלאך שהוא (אור) מים, ולמלאך שהוא אש, ולמלאך שהוא רוח. שכל הנקודות הן אש ורוח ומים, ומלכות, עפר, הכלי של כל העליונים התלויים בספירות.	דתליין בצדיק דאתמר בהון ומאותות השמים אל תחתו (ירמיה י ב) ומלאכין דתליין ברגלין דאתמר בהון והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד) ונענוע דכולהו יהו"ה וצריך למנדע נקודה דיליה בכל אבר ואבר נקודה דאתחייב למלאכא דאיהו (אור) מים ולמלאכא דאיהו אש ולמלאכא דאיהו רוח דכל נקודין אינון אשא ורוחא ומיא מלכות עפר מאנא דכלהו עלאין דתליין מספירן:

ונענוע דכלהו יהו"ה – בנשמתא, דאיהי תנועה דאברים, ואברין אינון אתוון, נר מצוה, ונשמתא איהי נקודין, רוחא, אופנים וחיות[931]: **וצריך למנדע כו'** – עי' מש"ל סוף תיקון נ"ה (קב ע"ב): **דכל נקודין אינון כו'** - שהן ג' אתוון יה"ו, שהן בז"א. ומלכות ה' אחרונה, נוק', דכלילא מכלהו[932]. וע"ל (קלח ע"א קסד ע"ב). וכלהו פועלים בעפר, ועי' ריש פרשת וארא (כד ע"א)[933] בארוכה:

ולמטה כך יש מלאכים התלויים מן הכסא, ומלאך ואופן, ששם נשמה ורוח ונפש, והגוף הוא כלי של כולם. מיכאל הוא מים, והוא ממונה על הים, ולכן כאשר העביר משה את ישראל בים, בו שיבח את הקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר "מי כמכה באלם ה'". גבריאל ממונה על האש, אוריאל על הרוח, רפאל על העפר. ומאלה תלויים כמה ריבוא רבבות של מלאכים התלויים מהם.	ולתתא הכי[934] אית מלאכין דתליין מכסא ומלאך ואופן דתמן נשמה ורוחא ונפשא גופא מאנא דכלהו מיכא"ל איהו מיא ואיהו ממנא על ימא ובגין דא כד אעבר משה לישראל בימא ביה שבח לקודשא בריך הוא הה"ד (שמות טו יא) מ"י כ"מוכה בא"לים יי גבריא"ל ממנא על אשא אוריא"ל על רוחא רפא"ל על עפרא מאלין תליין כמה רבי רבוון דמלאכיא דתליין מנייהו:

ולתתא ה"נ כו' - דבי"ע הן נר"ן, נגד ג' יסודות אלו, יה"ו. וגוף מאנא דכלהו, ה' אחרונה. וכן בי"ע עצמן מאנא דלהון, הארץ הגשמית (האלו הנראית), שממנה גוף דב"נ, מאנא דנר"ן. ושתי בחינות יש בנוק': א', ה' אחרונה של שם, וא' אדני וכמש"ל בארוכה (קכב ע"ד$)[935]: **הה"ד מי כמוכה כו'** - וזהו אותיות מיכאל, מי כאל באלים[936], דהוא אל האלים, וע"ל (קכא ע"ב קמב ע"א):

בני, השכר של כל אלה המצוות שתלויות באברי הגוף, הוא, שמי שמייחד את הקב"ה עם שכינתו בעולם הזה, הקב"ה מזווג לו בבת זוגו בעולם ההוא. ומי שמקריב את השכינה שהיא קרבן להקב"ה, מקרב לו בבת זוגו. ומי שעושה לו בית מקדש, זהו שנאמר "ועשו לי מקדש", הקב"ה עושה לו בעולם ההוא בית לדור בו שם, שהוא קדש הקדשים. ומי שעושה לו סוכה, הקב"ה מסכך עליו באותו העולם ומגן עליו מפני כל	ברי אגרא דאלין פקודין דתליין באלין אברים הוא דמאן דמיחד לקודשא בריך הוא בשכינתיה בהאי עלמא קודשא בריך הוא מזווג ליה בבת זוגיה להההוא עלמא ומאן דקריב ליה לשכינתיה קרבנא קודשא בריך הוא מקרב ליה בבת זוגיה ומאן דעביד ליה בי מקדשא הה"ד (שמות כה ח) ועשו לי מקדש קודשא בריך הוא עביד ליה בההוא עלמא בית לדיירא [ביה] (ליה) תמן דאיהו קדש קדשין

---

931 עי' מלויאם אות (קלד).
932 עי' מלואים אות (קט).
933 עי' מלואים אות (קכב).
934 נלמה שכינו גורס הכי נמי, ול"ע.@
935 עי' מלואים אות (קכג).
936 עי' כל זה בתז"ח ג סע"ד.

מלאכי החבלה, כאשר יוצא מן העולם הזה והולך לעולם ההוא.	ומאן דעביד ליה סכה קודשא בריך הוא מסכך עליה בההוא עלמא ואגין עליה מכל מלאכי חבלה כד נפיק מהאי עלמא ואזיל להההוא עלמא:

בבת זוגי׳ כו׳ - ר״ל, בנפשא, וע״ל תיקון כ״ה (עח ע״א) ומש״ש. וכן בבת זוגיה ממש, בחצות לילה. והן ב׳ בחינות נוקבין הנ״ל, כנ״ל: **דאיהי קודש קודשין** - ר״ל, דהאי עלמא הוא קדשים, בינה העוה״ב. ובית דתמן הוא בית ק״ק, שכוללת ג״ר, והוא הבית, והאדם דשרי בגוה, ועטרה על ראשו (לקמן קנט ע״ב):

וכל מי שמברך את הקב״ה ומקדש אותו בתפילתו בעולם הזה, הקב״ה מברך אותו בעולם ההוא, ומקדש אותו. ואין קדושה פחותה מעשרה, כמו כן, הקב״ה עושה לו עשר חופות בגן עדן. שמקדשים@ את הקב״ה עם שכינתו, הם ״קדוש קדוש קדוש״, ושבע הברכות שלו, הן בקריאת שמע, בבקר, שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערב, שתיים לפניה ושתיים לאחריה. הרי שבע. והיחוד שלו ״שמע ישראל״. וכך הקב״ה מברך אותו ואת כלתו, ומקדש אותו עמה בקדושה, ומייחד את שניהם. והכל, מידה כנגד מידה.	וכל מאן דמברך לקודשא בריך הוא ומקדש ליה בצלותיה בהאי עלמא קודשא בריך הוא מברך ליה בההוא עלמא ומקדש ליה ולית קדושה [קלא ע״א] פחות מעשרה אוף הכי עביד ליה קודשא בריך הוא עשרה חופות בגן עדן דקודשין דקודשא בריך הוא עם שכינתיה אינון קדוש קדוש קדוש (ישעיה ו ג) ושבע ברכאן דיליה אינון בקריאת שמע בשחר שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב שתים לפניה ושתים לאחריה הא שבע ויחוד דיליה שמע ישראל (דברים ו ד) והכי קודשא בריך הוא מברך ליה ולכלה דיליה ומקדש ליה עמה בקדושה ומייחד תרוייהו וכלא מדה כנגד מדה:

ויחוד דיליה שמע ישראל - דכולל ברכה וקדושה, שהן עשרה, ז׳ ברכות וג׳ קדושין[937], והן {קנד ע״ג} יב״ק[938]:

סוף סוף, בכל מה שאדם משתדל במצות של הקב״ה, בשבילו ובשביל שכינתו, כך הקב״ה משתדל בשבילו האדם ובת זוגו בעולם ההוא. אשרי חלקו של מי שמשתדל לעשות את רצונו, שאין הפה יכול לומר שכרו בעולם ההוא, שהוא לדורי דורות. אדם עושה את הקב״ה רצונו@חבירו שהוא לפי שעה בעולם הזה, ובונה לו בו בניין, הקב״ה בונה לו לאדם בעולמו שלו בניין לדורי דורות.	סוף סוף בכל מה דאשתדל בר נש בפקודוי דקודשא בריך הוא {קנד ע״ב} בגיניה ובגין שכינתיה הכי אשתדל קודשא בריך הוא בגין בר נש ובת זוגיה בההוא עלמא זכאה חולקיה מאן דישתדל למעבד רעותיה דלית פומא יכיל למימר אגרא דיליה בההוא עלמא דאיהי לדרי דרין בר נש עביד לקודשא בריך הוא רעותיה דאיהו לפום שעתא בהאי עלמא ובני ליה בניינא ביה קודשא בריך הוא בני ליה לבר נש בעלמא דיליה בניינא לדרי דרין:
אשרי מי שמשרה לו בכל אבר ואבר שלו, לעשות לו מקום להשרות שם ולהמליך אותו בכל אבר ואבר,	זכאה מאן דשריא ליה בכל אבר ואבר דיליה למעבד ליה אתר לשריא תמן ולאמלכא

[937] $

[938] עי׳ זהר ח״ג רכט ע״א: יב״ק בחושבן אדני במעשה יהו״ה בדבור אהי״ה במחשבה. ועי׳ מלואים אות (פז).

שלא יהיה בו אבר פנוי ממנו. כי אם חסר אבר אחד שלא שורה עליו הקב"ה, בגלל אותו אבר הוא יחזור לעולם בגלגול, עד שישלים את כל אבריו, כדי שיהיו כולם שלמים בדמותו של הקב"ה. שאם חסר אחד, אינו בצלם של הקב"ה.	ליה בכל אבר ואבר דלא יהא ביה אבר פנוי מניה דאם חסר אבר חד דלא שריא עליה קודשא בריך הוא בגין ההוא אבר אתחזר לעלמא בגלגולא עד דאשתלים באברין דיליה למהוי כלהו שלמין בדיוקנא דקודשא בריך הוא דאם חסר חד לאו איהו בצלמו דקודשא בריך הוא:

זכאה מאן דשריא כו' - דעביד כל פקודין כנ"ל, וז"ש **דאם חסר כו'**:

פה עקום, הקב"ה אינו שורה בו, כי הוא מום. כל שכן אם דיבורו עקום, עליו נאמר: "מעוות לא יוכל לתקון". הפה והלב, הם כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה. הקול והדיבור שיוצא משניהם, הם הוא ו"ה, צריך להוציאו ביראה ואהבה, של י"ה). ואם לא, אין יהו"ה שורה שם.	פומא עקימא לא שריא ביה קודשא בריך הוא דאיהו מום כל שכן אם דבורא[939] דיליה עקום עליה אתמר (קהלת א טו) מעות לא יוכל לתקון פומא ולבא אינון לקבל אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה קלא ודבור דנפיק מתרוייהו איהו ו"ה צריך לאפקא ליה בדחילו ורחימו[940] די"ה ואם לאו לא שריא תמן יהו"ה:

***דאיהו מום דמאן דדבורא דיליה עקים עליה כו'** - כצ"ל, ור"ל כמ"ש (ערכין טו ע"ב)[941] כבר כרתו דוד ברה"ק, ואמר רשב"י, איזהו מעות כו' זה ת"ח כו': **פומא כו'** - מפרש והולך האיך כליל הוי"ה בדבורא:

שפתיים ארוכות, מצד אנשי חיל. רחבות, מצד של יראי אלהים. בינוניות, מצד של אנשי אמת. קטנות@צרות בעגול, מצד שונאי בצע. כמה קולות ודיבורים יוצאים מהפה, מיד כשיוצאים מפיו, כמה מלאכים שנקראים "עופין" לוקחים דיבוריו@ של הפה.	שפוון אריכין מסטרא דאנשי חיל רחבין מסטרא דיראי אלהי"ם שפוון בינונים מסטרא דאנשי אמת זעירין בעגולא מסטרא דשונאי בצע כמה קלין ודבורין נפקין מפומא מיד דנפקין מפומוי כמה מלאכים דאתקריאו עופין נטלין מלולין דפומא

שפוון כו' - עתה מפרש תיקונא דפומא, תיקון ז'[942] וע"ל (קכד ע"א קמה ע"א): **כמה מלאכים כו'** - כנ"ל (קנד ע"ב) כי עוף השמים כו', ואינון ועוף יעופף כו':

יש חמש תיקונים בפה, שנאמר בספר יצירה (פ"ב מ"ג) אחה"ע בומ"ף	חמש תקונין אינון בפומא דאתמר בספר יצירה אהח"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ[943]

---

939 "כל קכן מס לכולמ" נמחק בנוסח לבינו, ובמקומו מיתמ "לממן לכבולמ".

940 עי' לעיל הערה 268.

941 תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טו/ב

ם ואין לשון אלא לשון הרע שנאמר חץ שחוט לשונם ואין עץ אלא תורה שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו שנאמר וסלף בה שבר רוח רבי אחא ברבי חנינא אומר סיפר אין לו תקנה שכבר כרתו דוד ברוח הקדש שנאמר יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות אלא מה תקנתו שלא יבא לידי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה ואם ע"ה הוא ישפיל דעתו שנאמר וסלף בה שבר רוח תנא דבי רבי ישמעאל כל המספר לשון הרע מגדיל עונות כנגד שלש עבירות עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים כתיב הכא לשון מדברת גדולות וכתיב בעבודת כוכבים אנא$

942 $של מה?פרלמ אמר לעיל קמ ע"ב ולקמן קמז ע"א ד"ה ואמר הא$

943 ז"ל: עשרים ושתים אותיות יסוד, חקקן בקול, חצבן ברוח, קבען בפה, בחמשה מקומות, אחה"ע בגרון, גיכ"ק בחיך, דטלנ"ת בלשון, זסשר"ץ בשינים, בומ"ף בשפתים.

גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, ובהם אבנים שלמות תבנה להקב"ה, בכמה תפילות ועבודות. ועליהם אמר יעקב "וישכב במקום ההוא", וישכב, וי"ש כ"ב אותיות במקום ההוא. י"ש, "להנחיל אוהבי יש". כ"ב, "בך יברך ישראל", "בך בטחו אבותינו", "כי בך ארוץ גדוד", "ובך בחר ה'", "אשר נשבעת להם בך", "נגילה ונשמח בך", בהם "ב'רוך כ'בוד ה' ממקומו".	ובהון **אבנים שלמות**[944] תבנה (דברים כז ו) לקודשא בריך הוא בכמה צלותין ופולחנין ועלייהו אמר יעקב (**בראשית כח יא**) **וישכב** במקום ההוא וישכב וי"ש כ"ב[945] אתוון במקום ההוא **י"ש להנחיל אוהבי יש** (משלי ח כא) **כ"ב** בך יברך ישראל (בראשית מח ב) **בך בטחו אבותינו** (תהלים כב ה) **כי בך ארוץ גדוד** (שם יח ל) **ובך בחר ה'** (דברים יד ב) **אשר נשבעת להם בך** (שמות לב יג) **נגילה ונשמח בך** (שיה"ש א ד) **בהון ב'רוך כ'בוד ה' ממקומו** (יחזקאל ג יב).

חמש תיקונין כו' - דפומא הוא ה' כנ"ל, ואינון פתוחי חותם (עי' לקמן קס ע"א) דבה: **ובהון אבנים שלמות** - ר"ל, לא פגומות ולמחתך, כמ"ש (ברכות לא ע"א)[946] וצריך לחתוך בשפתיו. ואבנים הן האותיות, דבנין הוא התיבות, כמ"ש בס"י (פ"ד מט"ז) ב' אבנים בונות ב' בתים, ג' כו', וע"ל[947] ז' ח': **וישכב כו' יש להנחיל כו'** - יש הוא חכמה[948], וזהו אוהבי יש. וע"ל (קכח ע"א קנא ע"א) **י' אתלבש באנשי כו' ותמן כו'.** ויש הוא ל"ב נתיבות דחכמה, שאחד הוא אין[949], והשאר יש בל"א נתיבות, ומתמן נקודין, כמ"ש בז"ח שיה"ש (נב ע"א)[950]. וב"ך אותיות הם בבינה, והכל הוא בפומא, שם הוא ב"ך אתוון, בה' מוצאות הפה, דהוא ה' דבינה. והנקודין עשר, ביו"ד דחכמה. וזהו במקום ההוא, דהוא עלמא עילאה, ועבד הלוי הוא (במדבר יח כג)[951]. ועי' בפרשת קרח (קעח ע"א)[952]. והכל נטל יעקב בלשון דכליל מתרווייהו, והוא שוכב שם. ואמר **בך יברך כו' בך כו'** - הכל בכ"ב אתוון דאורייתא. ואמר **בהון ברוך כו'** - שהוא ר"ת ב"ך י"ם, וים הוא ג"כ בנקודין ואתוון, דבינה י"ם (זהר ח"ג רעט ע"א, לעיל קמח ע"ב), נ' שערי בינה, אלא דנקודין דשם הוא כח מעשיו דלמעלה (קכח ע"ב קנא ע"ב):

זקן, בספר בן סירא [כתוב שאם] הזקן קליל@דליל, חכם וחריף. זקן עב הוא מרובה בליחה, בליחות שלו, ולכן הוא פתי ושוטה. אמר רבי שמעון: מי שאין לו כלל זקן בפנים ובפה, אלא מעט מאוד, זהו פקח, שהמרה הירוקה גוברת עליו, ואין בו כלל לחות. זקן בינוני, זהו אדם תם,	דיקנא בספר בן סירא[953] קליל דקן קורטמן עב דקן איהו ברבויא דליחה בלחותא דיליה ובגין דא איהו פתיא שטיא אמר רבי שמעון מאן דלית ליה דיקנא באנפוי ובפומוי אלא זעיר הוא פקחא דמרה ירוקא איהי אתגברת עליה ולית ביה לחותא כלל דיקנא

---

944 עי' ס"י (פ"ד מט"ז) שני אבנים בונות שני בתים, שלש אבנים בונות ששה בתים, ארבע אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים, חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים, שש אבנים בונות שבע מאות ועשרים בתים, שבע אבנים בונות חמשת אלפים וארבעים בתים, מכאן ואילך צא חשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע.

945 עי' מלואים אות (קכד).

946 עי' עמק המלך (שט"ז פל"ז): יש קול, דהיינו זעיר, ויש חיתוך שפתים, דהיינו הדיבור שבנוקביה.

947 $ט ע"ב PERLM

948 עי' לעיל הערה 98.

949 עי' לעיל פא ע"א.

950 עי' מלואים אות (קה).

עג ע"ב בשעתא דאתוון נפקו מגו עלמא דאתי $PERLM

951 עי' זהר ח"א קנד ע"ב: ורזא דמלה דלאה דכתיב (בראשית ל טז) וישכב עמה בלילה הוא ועל דא כתיב (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא בגין לאמשכא מניה ברכאן לכלא הוא עלמא עלאה דאתכסיא תדיר.

תרגום: וסוד הדבר של לאה, שכתוב "וישכב עמה בלילה הוא", ועל זה כתוב "ועבד הלוי הוא", כדי למשוך ממנו ברכות לכל. "הוא" העולם העליון שנסתר תמיד.

ועי' שעה"כ נפילת אפים פרק ה.

952 עי' מלואים אות (קכה).

953 הובא בסנהדרין ק ע"ב.

דעתו שלמה. מי שאין לו זקן כלל בפניו, המרה הקרה והיבשה גוברת עליו, ואין בו לא לחות ולא חמימות כלל. הוא עצבן, ומעשיו כמו אשה.	בינונית **דא איהו איש תם דעתיה שלים מאן דלית ליה דיקנא באנפוי כלל מרה קרירא ויבשתא אתגברת עלוי לית ביה לחות וחמימות כלל מארי דעציבו איהו עובדוי כאתתא:**

דיקנא כו׳ - הוא כליל בתיקוני דפומא, וכמ״ש בא״ר (קלא ע״א) דפה הוא תיקון י״ב דכליל כולא בי״ב, ע״ש. ועמ״ש בס״ד (ט ע״א) דז׳ תיקונין וי״ב תיקונין, ז׳ דרישא וי״ג דמ״ס, ז׳ דגלגלתא כלילין בחוטמא, וי״ג דמ״ס כלילין בפומא. והן זו״נ, חוטמא ופומא כידוע, וכנ״ל (קכט ע״א קנב ע״א וע״ב):

בוא וראה: יש בני אדם שמדברים תוך כדי נענוע העיניים, ואחרים בנענוע הידיים, ואחרים בנענוע הראש, ואחרים בנענוע הגוף, ואחרים בנענוע הרגליהם. זה הוא שבכל מקום שבו שורה נשמתו, עושה נענוע ביותר, באותו המקום.	**תא חזי אית בני נשא דממללן בנענועא דעיינין ואחרנין בנענועא דידין ואחרנין בנענועא דרישא ואחרנין בנענועא דגופא ואחרנין בנענועא דרגלין דא איהו דבכל אתר דנשמתיה ביה תמן עביד נענועא יתיר בההוא אתר:**
אמר לו רבי אלעזר, אבי, וכי הנשמה איננה במקום ידוע, בלב. והתפשטותה בכל אברי הלב. אמר לו, בני, הרי נאמר בה "ותגל מרגלותיו ותשכב", כפי מעשיו של האדם כך היא יוצאת ממקומה ויורדת מחוץ למקומה, כדוגמת השכינה, שנאמר בה "ובפשעיכם שֻלחה אמכם", ותשובה שלימה [הוא] מי שמושיב אותה למקומה שבו היתה בתחילה. שבזמן שהנשמה היא בלב, היא נקראת מלכה, כאשר יצאה מן הלב, אינה נקראת מלכה. לפי חטאי האדם, כך יורדת ממדרגה למדרגה ומאבר לאבר, עד שיורדת לרגליים. ולפי זכויותיו, כך היא עולה, עד שהיא עולה למקומה. ולכן, בכל מקום שהנשמה יורדת אליו, עושה תנועה באותו האבר יותר מאחרים.	**אמר ליה רבי אלעזר אבא וכי נשמתא לא איהי באתר ידיעא בלבא ואפשטותה בכל אברין דלבא אמר ליה ברי והא כתיב בה (רות ג ז) ותגל מרגלותיו ותשכב כפום עובדוי דבר נש הכי נפיק לה מאתרהא ונחית לה לבר מאתרהא כגוונא [קלא ע״ב] דשכינתא דאתמר בה (ישעיה נ א) ובפשעיכם שלחה אמכם ותיובתא שלימתא מאן דאתיב לה לאתרהא דהות בקדמיתא דבזמנא דנשמתא איהי בלבא אתקריאת מטרוניתא כד נפקת מלבא לא אתקריאת מטרוניתא כפום חובוי דבר נש הכי נחית לה מדרגא לדרגא ומאבר לאבר עד דנחית לה לרגלוי וכפום זכוון דיליה הכי סליקת עד דסליקת לאתרה ובגין דא בכל אתר דנחתת תמן עבדת תנועה יתרה בההוא אבר יתיר מאחרנין:**

ותגל מרגלותיו - ר״ל, דגלת[954] לרגלוהי כמש״ל תיקון ל״א (פג ע״ב): **ותיובתא שלימתא {קנד ע״ד} כו׳** - בין לשכינה בין לנשמתא, דהכל אחד, כמו שכינה בישראל, כן נשמתא בגופא. בלבא ושאר אברין הן גלותא דידה בין אומות, בכבד מרה טחול, וע״ל תיקון כ (נה ע״א). וז״ש **דבזמנא דנשמתא כו׳**, וכן כד שכינתא איהי בירושלים, דאיהי לבא דכל עלמא (זהר ח״א פד ע״ב[955]), אז כל אומין דעלמא משועבדין לה, והיא מטרוניתא דכל עלמא, ונראית מלכותו יתברך, וכן נשמתו מושלת על כל האברים, וכולן משועבדים לנשמתא:

---

[954] ניקוד @schotenstein?

[955] ז״ל: בחגוי הסלע דא ירושלם דאיהי סלקא על כל עלמא מה סלע איהי עלאה ותקיפא על כלא אוף ירושלם איהי עלאה ותקיפא על כלא בסתר המדרגה דא ([נ״א] בית המקדש) אתר דאקרי בית קדש הקדשים (ב)לבא דכל עלמא ובגין כך כתיב בסתר המדרגה
תרגום: $

שרטוטי הידיים (מצאנו) שהם כמו ענפי אילן, מהם ארוכים, מהם קצרים, מהם משתלבים, ומהם בעגולים קטנים.	שרטוטין דידין (אשכחנא) דאינון כענפין דאילנא מנהון אריכין מנהון קצרין מנהון משלבן מנהון בעגולא זעירין:

שרטוטין כו׳ - תיקון ח׳[956]: **מנהון כו׳** - בד׳ אנפין, אנשי חיל כו׳, ד׳ אותיות הוי״ה כסדר, וע״ל (קכד ע״א קמה ע״א):

מצאנו בסוד של המשנה: הרים גבוהים ועמוקים בתוך פסולת המטה@, קשר של קשרים, שם היה אחד שחור, בלי רגליים, שהפך הפוכים@, גופו נטרף@. כשהיה יושב, היה הולך. כשהיה הולך, היה יושב. כשהיה הולך, הפך הרים, וכשהיה יושב, עקר אבנים. מי שנפגש בו@, הוא טורף אותו והורג אותו, ואין מועיל@. אשרי מי שנשמר ממנו.	אשכחנא ברזא דמתניתא דטורין רמאין עמיקין גו סוספיתא קונטרא קטרא דקטרין תמן הוה חד אוכמא בלא רגלין {קנה ע״א} מתהפך הפוכין גוף טריף כד הוה יתיב אזיל כד הוה אזיל יתיב כד הוה אזיל מהפך טורין כד הוה יתיב מעקר טנרין מאן דאערע ביה טריף ליה וקטיל ליה ולא אהני זכאה איהו מאן דאסתמר מניה:

אשכחנא כו׳ רמאין - הן דדכורא ועמיקין דנוק׳, כמש״ל (קמט ע״א ד״ה ואמר עיינין גבהנין) **בסוד** (תהלים לו ז) צדקתך כהררי כו׳. וחכמה נקרא מרום, כמש״ל (לט ע״א לט ע״א) **ובינה נקרא עומק, ממעמקים קראתיך כו׳** (תהלים קל א)[957], **והיא נקרא תהום רבה** (זהר ח״ב רסח ע״א, ח״ג ל ע״א, עי׳ שער מאמרי רשב״י טז ע״ב), **וממנה מתערין משפטיך כו׳**[958]. והיא עמוק מי ימצאנו (קהלת ז כד), **אף שלמעלה** (קמח ע״ב, קמט ע״א) **נדרש ג״כ על** החכמה, היינו מצד כלילות החכמה בבינה, ולכן כתיב ״מי״, שהוא בינה, ויו״ד שבמ״י הוא חכמה שבבינה, כמש״ש. והן מתני׳ דרזין עילאין, שהן חו״ב. ועיין בסבא (זהר ח״ב קט ע״ב)[959] מענין הרזין דאמר שם **דשאט בגו ימא עמיקא,** ואמר שם, **דאשכח שם טורין רמאין,** והנה כאשר עסק שם ברזא דגלגולין דנשמתין, אמר שם, **דשאט בימא עמיקא,** דהוא ברזא דנוק׳, דכל גלגולין בה, כמש״ש (קא ע״א[960]) דירד מדרגא דדכורא לדרגא דנוק׳, עש״ב. וכן אמר כאן למטה (קנה ע״א) בס״א[961] **נוק׳ אית לי׳ כו׳, דכל גלגולין דנשמתין בה מתהפכין כו׳,** וכאשר עסק שם ברזין דספירות דדכורא, אמר הרים, שמעו הרים כו׳[962], עש״ב: **גו סוספיתא** - הוא סוספיתא דדהבא (זהר ח״א רכח ע״א): **קונטרא** - הוא מטה ושבט של ברזל, מדקר וסותר, וכמ״ש (ישעיה י ה)[963] שבט אפי ומטה בידם כו׳: **קטרא דקטרין** — עי׳ בסוף פרשת פקודי (רסב ע״ב)[964] מענין הקשרים דלהון בארוכה: **תמן הוה חד אוכמא** - הם השמרים[965], שבתי אוכמי[966], ועי׳ בפרשת תרומה (קמד ע״א)[967]: **בלא רגלין** - כמ״ש (בראשית ג יד) על גחונך תלך כו׳, וע״ל תיקון ס״ד (קיא ע״א) דל״ל על מה {קנה ע״א} דאסתמיך: **מתהפך הפוכין** - שהוא להט החרב המתהפכת (בראשית ג כד), אע״ג דהוא בנוק׳, מ״מ ג״כ בדכורא, וע״ל (קלב ע״א קנה ע״ב) **ובר׳ כו׳ דא רזא דגלגולא דיצה״ר אית למאן כו׳,** דמתהפך מצורה לצורה, וכן כל עניני הס״א והשדים: **גוף טריף -**

---

[956] **כנ״ל***##.
[957] עי׳ מלואים אות (צב).
[958] עי׳ זהר ויחי רכ ע״ב ואחרי מות סה ע״א שמסטרהא דאימא דינין מתערין.
[959] עי׳ מלואים אות (קכו).
[960] PERLM אמר כך, לבדוק אם זה שם.$
[961] זה לא ס״א???
[962] עי׳ מלואים אות (קכו).
[963] ז״ל: הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי:
[964] עי׳ מלואים אות (קכז).
[965] עי׳ אפיקי ים (ב״ב עג ע״ב): ופי׳ רבינו שם שהוא הסט״א שהוא אוכמא השמרים והוא בלא רגלין כמ״ש על גחונך תלך דלית לי׳ סמכין והוא מתהפך הפוכין שהוא להט החרב המתהפכת מנוק׳ לדכורא ומדכורא לנוקבא דאין להם מנוחה שכן כל השרצים מתנענעים לכאן ולכאן והוא טריף שהוא משברי כלים וטירים וסלעים הם זו״ן שלהם.
[966] אולי צ״ל שבתא״י פתיא אוכמא עי׳ לעיל קמג ע״ב קנז ע״א ומלואים אות (מג).
[967] עי׳ מלואים אות (קל). $ המראה מקום למעלה מPERLM$

תיקו״ז חלק ה

כמ״ש ($) דנחש גופו טריף[968], דיעקב איש חלק, אבל גבו שלו טריף, דהוא משברי כלים, אין בו שלימות כלל, רק הכל משברים, דהן הכל בעלי מומין ופגומין: **כד הוה יתיב כו׳** - דבקדושה דכורא (קהלת א ו) הולך אל דרום סובב כו׳, (שם ד) דור הולך כו׳, ונוק׳ (שם) הארץ לעולם עומדת. כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד יג). והכל בקיומא סגי[969], לעולם עומדת, וכן בדכורא. משא״כ בהם, דאין להם[970] קביעות כלל, לא בדכורא ולא בנוק׳, לכן כל השרצים מתנענעים תמיד[971], כידוע ($). וע״כ נקראו שרצים, ואף בהלוכן אינן ניכרין הלוכן, וכאלו הם במקומם, **אזיל יתיב יתיב אזיל,** וכן הוא בבני אדם הבאים מסט׳ דלהון, שהן מהירין בתנועתן ובכל דבר: **כד הוה אזיל מהפך כו׳ כד כו׳** - דטורין הוא בדכורא וסלעים בנוק׳, כמ״ש בתז״ח (עה ע״ב ח ע״ד) עש״ב. וז״ש (מלכים א׳ יט יא)[972] רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים. ואמר גדולה לשון נקבה, וחזק לשון זכר: **מאן דאערע כו׳** - כמ״ש זכאה מאן כו׳[973]: **טריף כו׳** - בב׳ יצרין, בכעסני טריף, כמ״ש בפ׳ תצוה (קפב ע״א)[974] טורף נפשו באפו כו׳ (איוב יח ד), וקטיל בתאווני, כמ״ש (משלי ה ג-ה)[975] נפת תטופנה כו׳, ואחריתה כו׳ כחרב, רגליה יורדות כו׳.

---

[968] עי׳ לקמן הערה 974.

עי׳ בית עולמים (&): הנחש הוא גופו טרוף כמ״ש בתיקונים ובפי׳ הגאון שם משא״כ סט׳ דקדושה כללא דאדם הוא רה״י גבהו עשרה ורחבו ארבעה סוד שם מ״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א ורחבו ד׳ אותיות הוי״ה והוא שם מ״ה אדם הם בסט׳ דחיבורא בסוד פרצוף וגם הם משקי׳ דא לדא בסוד המוחין שהם משקין כל הגוף וזה ג״כ בעולם התיקון שנתחדשו לו מוחין מה שלא הי׳ כן תחילה.

עי׳ ז״ח סא ע״א: עד דהוו אזלו חמו חד חוויא דקטיל בר נש ואזיל ליה וחמו אריא דטריף אודנא ואכיל אמר רבי שמעון מאי אהני להאי חויא דטריף למגנא:

פתח ואמר אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם אשר בשערה דא שטן דאורחיה [כחיוויא] (דחיוא) טריף וקטיל למגנא ולא אתהני מיניה ישופני כתיב (&) הכא ישופני וכתיב (&) התם הוא ישופך ראש ובגין דבשערה ישופני הרבה פצעי חנם דאורחיה לאבאשא חנם וטרף טרפא למגנא:

ואי תימא בלא רשות קא עביד והכתיב (&) רוח סערה עושה דברו וכתיב (&) אם ישך הנחש בלא לחש חיויא לא נשך עד דלחשין ליה מלעילא דאמר רבי שמעון אית דלחשין ליה מלעילא ולא אשתמודע לגביה ההוא חויא וקטיל ליה לאחרא זכאה מאן דלא אשתמודע גביה ולא אתרשים קמיה:

תרגום: בעוד שהיו הולכים ראו נחש אחד שהורג אדם והולך לו וראו אריה שטורף אזן ואוכל. אמר רבי שמעון מה תועלת לו לנחש הזה שטורף לחנם.

פתח ואמר (איוב ט) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם אשר בשערה זה השטן שדרכו כנחש טורף והורג לחנם ולא מועיל לו ישופני כתוב כאן ישופני וכתוב שם הוא ישופך ראש ומשום שבשערה ישופני הרבה פצעי חנם שדרכו להזיק חנם וטורף טרף לחנם.

ואם תאמר שעושה בלי רשות והנה כתוב רוח סערה עשה דברו וכתוב (קהלת י) אם ישך הנחש בלוא לחש נחש אינו נושך עד שלוחשים לו מלמעלה שאמר רבי שמעון יש שלוחשים לו מלמעלה ולא נודע אליו אותו הנחש והורג את מישהו אחר אשרי מי שלא נודע אליו ולא נרשם לפניו.

נדרים כה ע״א תלמוד בבלי מסכת נדרים דף כה עמוד א

ראיתי נחש כקורת בית הבד. ולא? והא ההוא חויא דהוה בשני שבור מלכא, רמו ליה תליסר אורוותא דתיבנא ובלע יתהון! אמר שמואל: בטרוף. כולהו נחשי מיטרף טרפי! אגבו טרוף קאמרינן. ולתני טרוף! מילתא אגב אורחיה קמ״ל, דקורת בית הבד גבו טרוף. למאי נפקא מינה? למקח וממכר, לומר לך: המוכר קורת בית הבד לחבירו, אי גבו טרוף - אין, ואי לא - לא

[969] $לשון זו נאמר על עמלק בעבקתא דמשיחא זהר ח״א כה ע״א.

[970] @פתחתי ראשי תיבות, היה תכוב ״דא״ל״.

[971] עי׳ לעיל הערה 965.

[972] ז״ל: ויאמר צא ועמדת בהר לפני ה׳ והנה ה׳ עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה׳ לא ברוח ה׳ ואחר הרוח רעש לא ברעש ה׳.

[973] דאסתמר מיניה.

[974] ז״ל: ואי ההוא בר נש לא נטיר לה ואיהו עקר קדושה דא עלאה מאתריה למשרי באתר|ה| (ד)בתריה סטרא אחרא ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה ואסיר לקרבא בהדיה ולאתחברא עמיה ודא |איהו| (אקרי) (איוב יח ד) טורף נפשו באפו איהו טריף ועקר נפשיה בגין רוגזיה ואשריה בגויה אל זר ועל דא כתיב (ישעיה ב כב) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו דההיא נשמתא קדישא טריף לה וסאיב לה בגין אפו אשר נשמה אחלף באפו כי במה נחשב הוא ע״ז אתחשיב ההוא בר נש:

תרגום: $

[975] ז״ל: כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה: ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות: רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו:

תיקו״ז חלק ה

דכורא כעסני ונוק׳ תאווני, שהיא סם המות, כמש״ל בכ״מ, ועמ״ש במ״א ($)[976] בארוכה: **ולא אהני** - כמ״ש (תענית ח ע״א)[977] אומרים לנחש ארי דורס ואוכל כו׳ אתה כו׳, וכן הוא מלך זקן וכסיל (קהלת ד יג), הכסיל חובק את כו׳ (שם ה)[978], **ולא אהני לי׳**:

כל הדמויות של בני העולם חקוקות בו, כל הציורים מצוירים בו, כל הצבעים מרוקמים@ בו מצדדים אחרים. תלויות ממנו שרביטים של אש לוהטת שזורק כמה גלגלים סביבו. כולם מלאים עיניים של גחלים של אש לוהטות@, מהם נרעדות@מזדזעים חיילים@ ומחנות, אין בהם אהבה@רחמנות כלל. אשרי מי שנשמר ממנו.	כל דיוקנין דבני עלמא ביה רשימין כל ציורין ביה מצויירין כל גוונין ביה מרקמן דסטרין אחרנין כמה ענפין תליין מניה דשרביטין דנורא מלהטא דזריק כמה גלגלין סחרין ליה כלהו מליין עיינין דגומרין דנורא מלהטין מנהון מזדעזעאן חיילין ומשריין לית בהון רחמנותא כלל זכאה איהו מאן דאסתמר מניה:

כל דיוקנין כו׳ כל כו׳ כל כו׳ - ע״ל (קלב ע״א קנו ע״א) שהן ג׳ דרגין דבי״ע בנר״ן, וכנגדן הכל בסט״א, ביה מרקמן דס״א. ומ״ש ״דס״א״ קאי על כל ג׳ אלו, שהן הכל דס״א: **כמה ענפין כו׳** - הן דרגין דיליה: **דשרביטין כו׳ גלגלין כו׳** - שהן הכל מסט׳ דדינא, כמ״ש בסט׳ דקדושה (דניאל ז ט)[979] שביבין דנור גלגלוהי נור דליק: **כלהו מליין עיינין כו׳** - ידוע ($)[980], וכמ״ש בחיה הרביעית, ועיינין הוא מסט׳ דדינא, כמ״ש בהיכל הרביעי בפרשת פקודי (רנב ע״א)[981] והוא לאשגחא על כל עובדי דבסט׳ דרחמי, לא יראה און כו׳ (במדבר כג כא)[982]: **דגומרין כו׳** - מסט׳ דלהון:

בו רשומות דמויות של חיות רעות, שהן מזל אריה, מזל שור מועד, מזל נשר, מזל אדם. כל דגי הים הטמאים@ מצוירים בו, ועופות וחיות מצד הטומאה, רשומים ומצוירים בו, שכולם מועדים לקלקל. כמה שרביטים וניצוצות נזרקו ממנו על בני אדם, והם נשמות של רשעים, שמרכיבים על בני אדם. מהם זכרים ומהם נקבות. לפעמים מרכיבים נקבות על זכרים, ולפעמים זכרים על נקבות.	ביה רשימין דיוקנין דחיוון בישין דאינון מזל אריה[983] מזל שור מועד מזל נשר מזל אדם כל נוני ימא מסאבין ביה מצויירין ועופין וחיון וסטרא דמסאבו ביה רשימין ומצויירין דכלהו מועדין לקלקל כמה שרביטין וניצוצין אזדריקו מיניה על בני נשא ואינון נשמתין דחייביא דקא מרכיבין על בני נשא מנהון דכורין מנהון נוקבין לזמנין מרכיבין נוקבין על דכורין לזמנין דכורין על נוקבין:

ביה רשימין ומצויירין - עמש״ל (קכד ע״ב קמה ע״ד ד״ה רשימין וציורין) שהן ב׳ ענינים: **דכלהו מועדין לקלקל** - כמ״ש בפ״ק דב״ק (טז ע״א): **כמה שרביטין וניצוצין** - שהן דכורין שרביטין, ונוק׳ ניצוצין,

---

[976] עי׳ ביאור רבינו על ספד״צ לו ע״ב שנוק׳ דסט״א הוא החלק המפתה שבו, והדכר הוא החלק המקטרג שבו.PERML אמר לא ע״ג.$

[977] ז״ל: אמר ריש לקיש מאי דכתיב אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון לעתיד לבוא מתקבצות ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרים לו ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל אתה מה הנאה יש לך אמר להם ואין יתרון לבעל הלשון.

[978] הכסיל חבק את ידיו ואכל את בשרו.

[979] עי׳ לעיל הערה 239.

[980] פרלמ אמר ע״ז כ ע״ב: תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף כ עמוד ב

ולא בבגדי צבע [של] אשה, ולא בחמור ולא בחמורה ולא בחזיר ולא בחזירה ולא בעופות בזמן שנזקקין זה לזה, ואפילו מלא עינים כמלאך המות; אמרו עליו על מלאך המות, שכולו מלא עינים, בשעת פטירתו של חולה, עומד מעל מראשותיו וחרבו שלופה בידו וטיפה של מרה תלויה בו, כיון שחולה רואה אותו מזדעזע ופותח פיו וזורקה לתוך פיו, ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות! קרן זוית הואי.

[981] עי׳ מלואים אות (קכח).

[982] תורה ספר במדבר פרק כג - פרשת בלק

(כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה׳ אלהיו עמו ותרועת מלך בו:

[983] לקמן פה ע״א קא ע״א (לט״ו).

תיקו״ז חלק ה

בסוד (במדבר כד יז, לעיל יז ע״א)[984] **דרך כו׳ וקם שבט כו׳, כמו בקדושה, וא״ו דכורא ויו״ד נוק׳, כמש״ל** (קמה ע״א$) **בארוכה, והן רוח ונפש:**

כאשר נזרקים, אינם נזרקים למקום ידוע, אלא כל אחד למקום שלא מינו@. אוי לאותם הטיפות, שהם הניצוצות והשרביטים, שנקרו ביניהם. אלה הם שוטים שאינם שומרים עצמם בזיווגם, מרכיבים אותם בהם, ונעשה מהם אילן של עץ הדעת טוב ורע.	כד אזדריקו לא אזדריקו לאתר ידיעה אלא כל חד באתר דלא מיניה ווי לון לאינון טפין דאינון ניצוצין ושרביטין אערעו ביניהו אלין שטיין דלא מסתמרין גרמייהו בזווגא דלהון מרכיבין לון בהון ואתעביד אילנא דעץ הדעת טוב ורע:

כד אזדריקו לא כו׳ - דמיניה הוא, כמש״ל (קג ע״א ע״ב קטז ע״א) רוח דעולם לנפש דשנה במזלו: **וי לון כו׳** - ר״ל, לזווגא, כמו שמפרש והולך **אלין שטיין** {קנה ע״ב} כו׳: **ואתעביד אילנא כו׳** - ע״ל סוף תיקון נ״ג (ק ע״א):

נקבה יש לו שנקראת ״להט החרב המתהפכת״, שכל גלגולי הנשמות מתהפכים בו, לפעמים מטה לנחש, לפעמים נחש למטה, וכך מתהפך, זכר לנקבה, נקבה לזכר. ואלה שהתהפכו לשולחנם גורמים להפיכות אלו, הפהך@ של כולם ״להט החרב המתהפכת״, מרע לטוב ומטוב לרע.	נוקבא אית ליה דאתקריאת להט החרב המתהפכת (בראשית ג כד) דכל גלגולין דנשמתין ביה מתהפכין לזמנין מטה לנחש לזמנין נחש למטה והכי מתהפכא דכורא לנוקבא נוקבא לדכורא ואלין דהפכין לשלחנם גרמין הפוכין אלין הפכפך דכלהו להט החרב המתהפכת מרע לטב ומטב לביש:

נוק׳ כו׳ דכל גלגולין כו׳ - כמ״ש למעלה (קנד ע״ד ד״ה אשכחנא) דכל גלגולא הוא ברזא דנוק׳, ולכן היא נקראת להט כו׳, דבגלגולא האדם מתהפך מדיוקנא לדיוקנא, כמ״ש לקמן, וכמש״ל בתיקון ס״ח (קיד ע״א) ע״ש באורך: **ואלין אינון דהפכין[985] כו׳** - כמ״ש בנדרים ($)[986]:

וזהו הסוד של (ברכות ז ע״א) ״צדיק ורע לו, רשע וטוב לו״, וזהו (ברכת ק״ש של ערבית) ״גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור״. מי שחזק גובר, כאשר הנקבה חזקה על הזכר בגלגולו, אין לו זקן, והוא סריס, מעשיו כבהמה, תועבה הוא.	והכא רזא דצדיק ורע לו רשע וטוב לו ודא איהו גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור מאן דאלים גבר כד אלים נוקבא על דכורא בגלגולא דיליה לית ליה דיקנא עקר הוא עובדוי כבעירא תועבה איהו:

והכא רזא כו׳ - שהן הכל מסט׳ דגלגולא, כמש״ל בתיקון ס״ט (קטז ע״ב) וש״מ הרבה בארוכה: **גולל אור כו׳** - שמשלם לשונאיו אל פניו כו׳ (דברים ז י), וכן בהפוכא, צדיק ורע לו, חשך מפני אור, וכמ״ש (קידושין מ ע״ב)[987] צדיקים בעוה״ז למה הן דומין, לאילן שכולו עומד במקום טהרה וענף כו׳, וזהו חשך מפני אור. ורשעים בעוה״ז כו׳, והוא סוד אחר, מפני שהוא עץ הדעת טו״ר, שמורכב מטוב ורע

---

[984] ז״ל: אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת.

[985] נוסח ^.

[986] תלמוד בבלי מסכת נדרים דף כ עמוד א

טא, ומי שאין לו בושת פנים - בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני. אמר רבי יוחנן בן דהבאי, ד׳ דברים סחו לי מלאכי השרת: חיגרין מפני מה הויין? מפני שהופכים את שולחנם, אילמים מפני מה הויין? מפני שמנשקים על אותו מקום, חרשים מפני מה הויין? מפני שמספרים בשעת תשמיש, סומין מפני מה הויין? מפני שמסתכלים באותו מקום. ורמינהו, שאלו את אימא שלום: מפני מה $

[987] אמר רבי אלעזר ברבי צדוק למה צדיקים נמשלים בעולם הזה לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה נקצץ נופו כולו עומד במקום טהרה כך הקדוש ברוך הוא מביא יסורים על צדיקים בעולם הזה כדי שיירשו העולם הבא שנאמר והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד ולמה רשעים דומים בעולם הזה לאילן שכולו עומד במקום טומאה ונופו נוטה למקום טהרה נקצץ נופו כולו עומד במקום טומאה כך הקדוש ברוך הוא משפיע להן טובה לרשעים בעולם הזה כדי לטורדן ולהורישן למדריגה התחתונה שנאמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות.

תיקו"ז חלק ה

כנ"ל, וז"ש **כל דאלים גבר,** שסטרא דטוב גובר, או להיפך: **תועבה איהו** - כמ"ש (ויקרא יח כא)[988] **ואת זכר לא כו'** תועבה הוא, דשמת זכר לנקבה, והוא מסט' דאל אחר דאסתרס[989], וביה נוק' דאתגברא[990], כמ"ש (שמות כט יג)[991] **יותרת על הכבד, ומצח אשה זונה כו'** (ירמיה ג ג), **וכמו שמפרש והולך ואית שולטנותי' כו',** כד שליט זונה עליה, ועי' בפרשת פנחס (ריח ע"א)[992]:

וכך הם מתהפכים מדרגות, מדין לרחמים ומרחמים לדין, כדוגמת הצד הטהרה, כך מתהפכים מן הצד של הטומאה. אם גבר הוא חזק, אז "והוא יהיה פרא אדם, ידו בכל", ואם הנקבה חזקה, "יד כל בו", יש שלטון לרע ויש שלטון לטוב. יש שלטון ששולט זה על זה, ויש שלטון של ניאוף, כאשר הזונה שולטת (ס"א עולה) עליו, כולם בהמות באים עליה כמו שמצאנו בנבוכדנצר, שנאמר בו "ומבני אנשא טריד, ועשבא כתורין ליה יטעמון עד דשבעה עדנין יחלפון עלוהי [$]", שהם שבעת כוכביו, יחלפו עליו מזכרים לנקבות. ולכן, כאשר גלגול נשמה של נקבה רוכב עליו, מעשיו היא@הם כאשה. כש[הוא] מדבר, מדבר בידים פתוחות@, וקולו ודיבור וכל מעשיו כאשה, תועבה הוא. ולכן מברכים ישראל, העם הקדוש "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם שלא עשני אישה".	והכי אינון מתהפכין דרגין מדינא לרחמי ומרחמי לדינא כגוונא דסטרא דדכיו הכי מתהפכין מסטרא דמסאבו **אם אלים גבר** והוא יהיה **פרא אדם** ידו בכל (בראשית טז יא) **ואם אלימא** נוקבא יד כל בו **אית שלטנותא** לביש **ואית שלטנותא** לטב **אית שלטנותא דשליט דא** על **דא ואית שלטנותא** דניאופין כד שליט (ס"א סליק) זונה עליה כלהו בעירן **אתיין** עליה כמה **דאשכחנא** בנבוכדנצר **דאתמר** ביה (דניאל ד כז) **ומבני אנשא טריד ועשבא** כתורין ליה יטעמון עד דשבעה עידנין יחלפון עלוהי **דאינון** שבעה ככבי דיליה יחלפון עלוהי מדכורין לנוקבין ובגין **דא** כד גלגולא דנוקבא **קא** רכיבת עליה **עובדוי איהי** [קלב ע"א] **כאתתא**[993] {קנה ע"ב} כד מליל מליל בפתיחו דידין וקליה ודבוריה וכל **עובדוי כאתתא** תועבה **איהו** ובגין **דא** מברכין **ישראל** עמא **קדישא** ברוך **אתה** ה' **אלהינ"ו** מלך **העולם שלא עשני אשה**:

אם אלים גבר - ר"ל, דכורא, דמסט' דדכורא דהוא דקיק וקרוב לטהר, וע"ז נאמר (קהלת ז ג) **טוב** כעס משחוק, דשחוק הוא זוחלי עפר, שאין לה[994] רפואה, שאול תחתית. וז"ש **אית שלטנותא ואית כו',** ומפרש והולך **אית שלטנותא דשליט דא כו',** ר"ל דכורא. ואמר **ואית שלטנותא כו',** והוא דנוק', מעשה אשה זונה שלטת: **כלהו בעירין כו'** - שהן מסט' דמסאבו, בסוד אדם ובהמה (תהלים לו ז)[995], וכל מעשיו, הכל מעשה בהמה, בנפש הבהמיות, והכל מסט' דתאוונית, וכמו שאמרו (סוטה טו ע"ב)[996] היא עשתה מעשה בהמה לכן כו'. ויש כמה מינים בבהמה וכן במעשיהם, בשר חמורים כו' וזרמת כו' (יחזקאל כג כ)[997], וז"ש **ועשבא כתורין כו',** דהוא מאכל בהמה, **ונתתי עשב בשדך לבהמתך כו'** (דברים יא טו): **עד דשבעה כו' -** כמו שמפרש והולך, **שבעה כוכבי כו',** דכל ימות האדם הכל בסט' דז' כוכבים, וכן גלגולא. וכן הוא בשבעה סלעים[998]. ומפרש והולך **יחלפון,** שמתחלף דכורא לנוק', והוא בז'

---

[988] ז"ל: ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה הוא.
[989] עי' זהר ח"ב קג ע"א, הוב"ד במלואים אות (עד).
[990] עי' זהר ח"ג קמ ע"א: כד בעי דינא דינא תקיף ונצח על רחמי.
[991] עי' מלואים אות (קכט).
[992] עי' לקמן הערה $999.
[993] עי' קידושין (&) אוי למי שבניו נקבות.@
[994] לה, להם? @היה ר"ת שא"ל@
[995] עי' מלואים אות (פ).
[996] ז"ל: כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה.
[997] ז"ל: ותעגבה על פלגשיהם אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם:
[998] עי' תז"ח: קום עמודא דאמצעיתא דאנת הוא ו' כליל שית ספירן ואנת אחיד בין כ"ה עילאה ובין כ"ה תתאה קום לגבי סמא"ל דאיהי מצרי במאני קרבא דילך דאינון שכינתא תתאה קירטא תתאה

תיקו"ז חלק ה

דרגין דנוק', עד שעובר עליו כל הדרגין דילה, וחוזר בגלגולא לדכורא: **דגלגולא דנוק' כו'** - שכמו שיש נשמות זכרים ונקבות בסט' דקדושה, כן הוא בסט' דלהון. ויש זכר שבו נשמת נקבה, וכמ"ש למעלה **מנהון דכורין מנהון כו',** ויש שמרכיבין שניהם כמש"ש, **לזמנין מרכיבין כו'** וכל דאלים גבר. ואמר שם **דמרכיבין על ב"נ,** דכל גלגולין הוא שמרכיבין נשמה אחרת על נשמתו, כמ"ש בר"מ פרשת פנחס (ריח ע"א)[999] **מתלא לאילנא** וכמ"ש למעלה, ולכן הכל בהרכבה. וז"ש כאן **קא רכיבת עליה,** על עיקר נשמתו, ומ"מ גלגולא דיליה הוא נוק' לבד, ולכן הוא בגוף זכר, אבל מעשיו כלן הן בנקבה {קנה ע"ג} כמו שמפרש והולך **עובדוי איהו כאתתא כו',** והן אותן בני אדם שדעתן קלה, והכל במהירות ועי' **בז"ח סוף ש"ה** (נח ע"ב)[1000] מענין הנקודות שבא שורק (דאתתא כו'): **כד מליל כו' - דשני דרגין הן, דיבור ומעשה** (זהר ח"ג קכג ע"א)[1001], דכורא ונוק'[1002], משה ואהרן. וכן בסט' דלהון, בלעם בלק[1003], **ובסוד** (בראשית מט יז@משלי ל יט)[1004] **נחש עלי כו',** והן ספר וספר וסיפור (ס"י פ"א מ"א)[1005], ויאמר אלהים, ויעש[1006], לכן **בפתיחו דידין: תועבה איהו - כנ"ל:**

אמר לו רבי אלעזר, אבא, שמעתי שיש נשמה שמרכיבים אותה בכלב, ולכן אמר דוד: "הצילה מחרב נפשי, מיד כלב יחידתי". מה זה "יחידתי", זו הנשמה. וכי הנשמה נרכבת בכלב. אמר לו, בני, כן. באותו הערל,	**אמר ליה רבי אלעזר אבא שמענא דאית נפשא דמרכיבין לה בכלבא ובגין דא אמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי** (תהלים כב כא) **מאי יחידתי דא נשמתא וכי**

ושכינתא עילאה קירטא עילאה דעלה אתמר (שמואל א' כה &) ואת נפש אויביך יקלענ' בתוך כף הקלע מאן נפש אויביך סם מות נחש אשת זנונים דמקננא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין[998]:

תרגום: קום, עמוד האמצעי, שאתה הוא ו' כולל שש ספירות ואתה אחוז בין כ"ה עליונה ובין כ"ה תחתונה קום אצל סמא"ל שהוא מצרי בכלי הקרב שלך שהם השכינה התחתונה המקלע התחתון והשכינה העליונה המקלע העליון שעליו נאמר (שמואלא כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע מי נפש אויביך סם מות נחש אשת זנונים שמקננת בשבעה סלעים ובעלה בשבעה הרים.

[999] עי' מלואים אות (קלא).

[1000] עי' מלואים אות (קלב).$

[1001] עי' מלואים אות (עא).

[1002] עי' זו"ח לד ע"ב שדיבור ומעשה הם רוח ונפש.

[1003] עי' מלואים אות (קלג). ועי' לעיל הערה 430.

[1004] $: יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור:

:דרך הנשר בשמים דרך נחש עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך גבר בעלמה:

לפעם אחרת אמר רבי אלעזר מהו נאמר (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם מהו ודברתם אמר רבי אלעזר צוה אותו עלי נחש שהרי נעשה בצור כעת צריך שיעשה בנחש להשלים את שמותיו של הקדוש ברוך הוא באותיות הללו.

לזמנא אחרא א"ר אלעזר מאי דכתיב (&) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם מהו ודברתם אר"א מני ליה עלי נחש דהא אתעביד בצור השתא בעי דיתעביד בנחש לאשלמא שמוי דקב"ה באלין אתוון:

ממשמע נאמר ודברתם אל הסלע וכתוב (שם כא) וידבר העם באלהים ובמשה מה כתוב אחריו (שם) וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים מה נחש כחו בפיו אף כאן בפה.

משמע דכתיב (&) ודברתם אל הסלע וכתיב (&) וידבר העם באלהים ובמשה מה כתיב (&) בתריה וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים מה נחש חיליה בפומיה אוף הכא בפומא:

ומשה לא עשה כך אלא הכה ולא השלים את השם אלא חזר כראשונה בשם הצור ועזב את הנחש זהו שנאמר@ ויך ולא כתוב וידבר כמו שנצטוה ודברתם ששנינו צור לעשות והנחש לדבר וכתוב (שם) ויך את הסלע במטהו פעמים אחד של שעבר ואחד של כעת.

ומשה לא עביד הכי אלא הכ"ה ולא אשלים שמא אלא חזר כקדמיתא בשמא דצור ושבק דנחש הה"ד (&) ויך ולא כתיב (&) וידבר כמה דאתפקד ודברתם דתנינן צור למעבד ונחש למללא וכתיב (&) ויך את הסלע[1004] במטהו פעמים חד דלשעבר וחד דהשתא:

למדנו אמר רבי אלעזר באותה השעה נשאר השם כלומר שלא נשלם באותה האות שעזב משה הנחש ולא נשלם כל השם.

[1005] ז"ל: בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק י"ה יהו"ה וכו', וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור.

[1006] ז"ל: ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים: ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן:

הנחש הקדמוני, שפיתה את חוה ואת בני האדם, זה הוא "כלב", וזה יצר הרע, שבא באותו העולם מורכב עליו לקבל העונש.	נשמתא אתרכיבת בכלב אמר ליה ברי אין בההוא ערל נחש הקדמוני דפתי לחוה ולבני נשא דא איהו כלב ודא יצר הרע דאתא בההוא עלמא מורכב עליה לקבלא עונשא:
ויש נשמות אחרות שבאות בגלגול בכמה חיות שנקראות: מזל אריה, מזל שור, מזל נשר, מזל בתולה, מזל עקרב, מזל טלה, מזל מאדים, מזל נחש, מזל דגים, כמו שמצאנו בשנים עשר השבטים שנמשלו לחיות, זה לאריה "גור אריה יהודה". יוסף, "בכור שורו". "וישכר חמור גרם", "יהי דן נחש עלי דרך", "בנימין זאב יטרף". ובני, כל זה הוא סוד הגלגול: שיש יצר הרע למי שדומה לאריה, ויש למי שדומה לנחש, ויש למי שדומה לחמור, לכל הבריות משתנה לפי מעשיהם ולפי הזמן שנעשו בו.	ואית נשמתין אחרנין דקא אתיין בגלגולא בכמה חיון דאתקריאו מזל אריה מזל שור מזל נשר מזל בתולה מזל עקרב מזל טלה מזל מאדים מזל נחש מזל דגים כמה דאשכחנא בתרין עשר שבטין דאתמתילו לחיוון דא לאריה גור אריה יהודה (בראשית מט ט) יוסף בכור שורו וישכר חמור גרם (שם יד) יהי דן נחש עלי דרך בנימין זאב יטרף וברי כל דא רזא דגלגולא דיצר הרע אית למאן דאיהו דמיא לאריה ואית למאן דאיהו דמיא לחויא ואית למאן דאיהו דמיא כחמור לכל בריין אשתני כפום עובדיהון וכפום שעתא דאתעבידו בה:
ועם כל זאת, אשרי הנשמה ששולטת עליו ורוכבת עליו, כמו אדם שרוכב על סוסו או על חמורו. ואוי למי שהנחש שולט עליו, זה נקרא "רשע גמור" (ברכות ז ע"א). ומי שהוא שולט עליו, הוא נקרא "צדיק גמור". ועליו נאמר "ואתן אדם תחתיך, אדם בליעל איש אָוֶן ולאומים תחת נפשך". שכאשר האדם שׁוֹלט על יצרו, כך הוא שולט על כל שונאיו. ואם יצרו שולט עליו, שונאיו שולטים עליו.	ועם כל דא זכאה נשמתא דשליט עליה ורכיב עליה כבר נש דרכיב על סוסיא או על חמריה ווי ליה למאן דחויא שליט עליה האי אתקרי רשע גמור ומאן דאיהו שליט עליה איהו אתקרי צדיק גמור ועליה אתמר (ישעיה מג ד) ואתן אדם תחתך אדם בליעל איש און ולאומים תחת נפשך דכד בר נש איהו שליט על יצריה הכי איהו שליט על כל שנאוי ואם יצריה שליט עליה שנאוי שלטין עליה:

ועם כל דא זכאה כו' - כמ"ש (זכריה ט ט) עני ורוכב על החמור, והוא צדיק ורע לו (ברכות ז ע"א), שלכן עני כו'[1007]: **דכד ב"נ שליט על יצרי' כו'** - כמ"ש (אבות פ"ב מ"ד) בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך וז"ש למעלה **כפום עובדיהון**, ר"ל בגלגולא קדמאה, **וכפום שעתא כו'**, דכל שעתא אית ליה מזלא אחרא[1008], וכל זה הוא לפי עובדיהון, כך אתברי בשעתא דמזלא גרים ליה, כמש"ל (קג ע"ב קטז ע"א), ויש שנברא במזלו שהוא משׁשׁת ימי בראשית, ולכן אמר וכפום שעתא כו'. ומ"ש למעלה **ואית נשמתין אחרנין כו'**, הוא בסט' דקדושה, כמו שמפרש והולך, **כמה דאשכחנא בתרין עשר שבטין כו'**, והנה י"ב שבטים הם נגד י"ב מזלות, כמ"ש בס"י (פ"ה מ"ג, יח ע"ב[1009]) וע"ל תיקון ס"ח (קיד ע"א) דגלגולין הן בי"ב מזלות. והנה רזין דחיוון אלו, הכל הם בסדר המזלות.

[1007] עי' לעיל קט ע"א ד"ה: עני על הרוח, ענוותן, כתרגומו [עַנְוָתָן וְרַכִּיב עַל חֲמָרָא]. וגם בפשוטו, שהוא צדיק ורע לו.

[1008] עי' לעיל קטז ע"א: מאי מזלא דילה בעלה.

[1009] כולם בסוד י"ב צירופי הוי"ה. הראשון הוי"ה כסדר, ואח"כ כסדר הצירוף, ותקופת ניסן כל הויו"ת מתחילין ביו"ד, ותמוז בה', ותשרי בו', וטבת בה', שהן נחלקין לד' פעמים ג'. וכן החדשים והמזלות, וכן י"ב צירופי אהי"ה, אלא שזה בסוד המקיפים וזה בסוד הפנימים. וכן י"ב שבטים י"ב צירופים הנ"ל. ואמרו רז"ל כי הי"ב החושין הנ"ל מיוחסין לי"ב שבטים ראיה לראובן כמ"ש (בראשית כט לב) כי ראה ה' בעניי. שמיעה לשמעון שנאמר (בראשית כט לג) כי שמע ה'.

תיקו״ז חלק ה

והנה היצה״ר ג״כ לפי הגלגולא בסט׳ דלהון, שהן דיוקנין דחיוון בישין כמ״ש למעלה. והן ג״כ י״ב מזלות, י״ב נשיאים לאומותם (בראשית כה טז) כמש״ל (לב ע״א לה ע״א) **ואית כו׳ דאינון אתקריאו טלה כו׳ דא כגוונא דא כו׳,** עש״ב. וכאן הוא תשוקת היצה״ר, אם מסט׳ דחמור, אשר בשר חמורים כו׳ (יחזקאל כג כ), וכן מכל מין, הוא יצה״ר אחר. ועל הכל ניתן הבחירה לאדם, ואתה תמשול בו (בראשית ד ז), וכפום צערא אגרא (אבות פ״ה מכ״ג), וז״ש במאי הוה זהיר טפי (שבת קיח ע״ב)[1010], ועתה שנברא ימשמש במעשיו (עירובין יג ע״ב)[1011], באיזה חושק ובזה יזהר להתגבר:

ובני, מצאנו במשנה (שניה) בסוד השרטוטים וציורים וצבעים בסתר של סודות טמון הטמונים@ של אדם הבריאה,	וברי אשכחנא במתניתין (תנינא) ברזא דשרטוטין וציורין וגווני בסתרא דרזין טמירא דטמירין דאדם דבריאה[1012] דאיהו קדמון לכל

[1010] עי׳ שער הגלגולים (הקדמה טז): מי שנשמתו חדשה, צריך לקיים כל תרי״ג מצות. דע, כי כל מי שהוא נשמה חדשה, צריך לקיים כל התרי״ג מצות. ונודע, כי יש כמה שרשים מחולקים בהם כל הנשמות שבעולם, וכל שרש מהם, הוא אבר א׳ מאברי נשמות אדה״ר, כמו שיתבאר. וכל שרש מהם, מתחלק לנצוצות נשמות לאין קץ, כמו שיתבאר וכו׳. והנה כל נצוץ ונצוץ מהם, צריך אם הוא חדש, לקיים כל תרי״ג מצות, לפי שאין אבר שאינו כלול מכל רמ״ח איברים כנודע, אבל מי שאינו חדש, אלא נתגלגל וחזר בעה״ז, אין צריך שישלים עתה, רק אותם המצות החסרות ממנו שלא קיימם בגלגול הא׳ שקדם. ובזה יתבאר לך מה שמצינו בתלמוד, כי חכם פלוני היה זהיר במצוה פרטיית יותר משאר המצות, וחכם א׳ היה זהיר במצוה אחרת. וכמו שמצינו שהיה שואל אמורא פלוני לחבירו אבוך במאי הוה זהיר טפי, וחבירו השיבו שהיה זהיר בציצית או תפילין וכיוצא בזה. וכפי הנראה שזה הורס את המשנה, האומר והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. אבל סוד הענין הוא, כי כל חכם וחכם היה זהיר באותה המצוה שהיתה חסירה ממנו בגלגול הקודם, או כלה, או פרט מפרטיה. וגם ז״ס מה שמצינו בתלמוד כי פלוני היה בורר לו מדות אלו, ופלוני היה בורר לו מדות אחרות, כמ״ש שאלו לפלוני במה הארכת ימים. א״ל, מימי לא עברתי על מדותי וגו׳, כי כל א׳ בורר לו מדות, כפי בחי׳ גלגולו:

[1011] ז״ל: תנו רבנן שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא עכשיו שנברא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו

ספר עמק המלך - שער יד - פרק נה

טוב לו לאדם שלא נברא, משנברא פעם אחת קודם זאת הבריאה שהוא עתה בו. רצה לומר שהיה קודם בריאתו זאת גם כן בעולם, ונתגלגל אודות חטאו שעשה באותו הפעם, ויותר טוב היה שלא יברא פעם אחרת, וישלים חקו באותו פעם, ולא יבוא לידי גלגול ועונש צער גופו הראשון, כמו שאבאר בסייעתא דשמייא בשער הגלגול. אבל על כל פנים טובה היא בריאת האדם ברצונו [של] הקדוש ברוך הוא בפעם הראשון. ובריאתו שנית ומכאן והלאה, הוא ברוב חסדו יתברך לבלתי ידח ממנו נדח. ואמרו ׳ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו׳, פירוש ועכשיו שנברא פעם אחרת, ומלת עכשיו דייקא, רצה לומר בריאתו עכשיו פעם אחרת, שלא עשה רצונו של הקב״ה, יפשפש במעשיו שעשה בראשונה, שנתחייב גלגול אודות זה. וזה לא יהיה אלא על ידי נביא, כגון האר״י זלה״ה שאמר ברוח הקודש כל הסודות של הגלגולים, אחד מהם לא נעדר ממנו, אבל עתה שאין לנו לא נביא ולא חוזה, די לנו בשאלת חלום שזכרנו, שהמלאך מגיד לו מי הוא, מאיזה גלגול הוא, ומה שיש לו לתקן ועל איזה עון נתגלגל. ׳ואמרי לה ימשמש במעשיו׳, תינח מאן דרגיל בשאלת חלום ומסוגל בכך, אבל מי שאינו יודע פעולת השאלת חלום, ואינו מסוגל לכך, כי יש מי שאינו ראוי לענות אותו, מה יעשה שידע על איזה עבירה נתגלגל ?. יעשה זה הענין, ימשמש במעשיו, רצה לומר ימשמש זה בשכלו, על איזה עבירה חשקו גובר, יותר מכל שאר העבירות, בידוע הוא שהיה קודם זה הפעם גם כן בעולם והיה משסה בעצמו היצר הרע באותה העבירה, ובשבילה נתגלגל לתקן העבירה. ובגלגול זה עדיין היא מלפפתו, ומבקשת לימודו הראשון, ונתחזקה אותה הטומאה בקרבו, וקנתה שביתה אצלו, ועל זה אמרו רז״ל [קדושין כ׳ ב׳] כל העובר עבירה ושנה בה, כאלו הותרה לו, שאין לו מנוחה מגירוי היצר הרע. ולא זו בלבד אלא אף זו, אפילו בפעם הראשון שנברא יכול למשמש במעשיו, איזה קליפה היא אצלו מטענת הליפוף הנזכר, ועל כל פנים מי שנותן להיצר הרע כח וגבורה, משסה אותו בו בגירוי עצום וחזק, הוא מחזק הטומאה ומדבק אותה בו כל כך, עד שקשה לו להפרידה ממנו.

[1012] עי׳ ע״ח עגו״י ענף ד׳ שזה מדבר על א״ק, ועי׳ לש״ו ביאורים ח״א י ע״ג שמכאן רואים שקדם לו העולם דקו וצמצום. ועי׳ הקדו״ש לז ע״א: עולם הבריאה הוא נפרד ונבדל מגדרי האלקות ע״ש, ויצא עולם הבריאה על צורת ותכונת אדם במציאות ובפועל, ושורשה הוא מצורת ותכונת אדם הרצונית והמחשבית אשר נתגלה באדם קדמון, ולכן נקרא א״ק בשם אדם דבריאה, וכמ״ש בתיקונים (תיקון ע׳ דף קנה ע״ב) משום שהוא השורש הראשון דעולם הבריאה, וכן משום שכל בחי׳ הגילוי דצורת ותכונת

שהוא קדמון לכל הקדומים, רוכב באריה סוטה לימין, ועושה שרטוטים שהם דרכים ושבילים של ים [כדוגמת] התורה, שעליהם נאמר "הנותן בים דרך ובמים עזה נתיבה". אדם דיצירה רוכב בשור וסוטה לשמאל ולוקח אש בפיו ומצייר ציורים. אדם דעשיה רוכב בנשר ולוקח רוח בפיו וסוטה למזרח בפניו ועושה צבעים בעיניים בפנים.	קדומים רכיב באריה סטא לימינא ועבד שרטוטין דאינון אורחין ושבילין דימא [כגוונא] דאורייתא דעלייהו אתמר הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה (תהלים עז כ) אדם דיצירה רכיב בשור וסטא {קנו ע״א} לשמאלא ונטיל אשא בפומיה וצייר ציורין אדם דעשיה רכיב בנשר ונטיל רוחא בפומוי וסטא למזרח באנפוי ועבד גוונין בעיינין באנפין:

ובורי אשכחנא כו׳ - כאן ג׳ הנ״ל, שרטוטין וציורין וגוונין, בסט׳ דקדושה כמו שמפרש והולך: **דאדם דבריאה דאיהו קדמון כו׳** - ר״ל, כתר, דכח״ב הן ג׳ אדם דבי״ע כמו שמפרש והולך, וכמש״ל בתיקון ס״ט (קלג ע״ב) **וכתר הוא קדמון לכל קדומים,** כמש״ל (קיט ע״א קלח ע״ד) דביה מתלבש עלת כל העלות. ואמר **רכיב כאריה,** ר״ל חסד, דג״ר רכיבו בג׳ אמצעיות חג״ת. ואמר **סטא לימינא,** ר״ל נצח, דג׳ נה״י אינון ג׳ רוחי עלמא, עם מלכות ד׳ רוחות העולם, שהיא רביעית לכל תלת (לעיל ה ע״ב). וג׳ חג״ת עם מלכות הן ד׳ חיות. וג״ר הן ג׳ אדם שהן נר״ן, ומלכות גופא לון. ואמר **ועביד שרטוטין,** במלכות, דהיא גופא דאדם, ועיין למטה (קנו ע״ב) **א״ל מאן אדם כו׳ אריה דבי׳ עביד שרטוטין כו׳ נצח הוד יסוד כו׳,** ר״ל אינון דקאמר **סטא לימינא כו׳, סטא כו׳ כל ציורין כו׳.** ועי׳ בפרשת וארא (כד ע״א)[1013], אלא ששם מפרש בענין אחר, ד׳ יסודות בכח״ב, שג׳ אמ״ש הן כח״ב, כמ״ש בפ״א (מ״י) דס״י רוח מרוח, שלש מים מרוח, ארבע אש ממים. וד׳ סטרי עלמא הן חג״ת, וד׳ מתכות הן נה״י, ומלכות רביעית לכל תלת, והוא סוד שם י״ב[1014], כמ״ש בתז״ח (ד ע״ב) וע״ל (קלג ע״ב קנח ע״ב), וכן כאן דעבדו ג׳ דברים במלכות, דבה ג׳ {קנה ע״ד} דרגין, שרטוטין כו׳, הרי י״ב: **הנותן בים דרך כו׳** - ע״ל (קכב ע״ב קמג ע״א) ור״ל כאן בים, דהוא ימינא, יסוד המים, וכן אריה הוא דימא, כמ״ש בז״ח פ׳ יתרו (כח ע״א)[1015] **ות״ח תלת קטירין בב״נ מסט׳ דדכיו ואינון נפשא ורוחא ונשמתא כו׳ סטא**

אדם שנעשה בו הוא אינו עצמית באור המאציל ח״ו, אלא רק רצונית ומחשבית כנז׳, והוא רק לצורך הפעולה שרצה לפעול בדרך זה, וא״כ הרי גדרי הצורה עצמה ותכונתה הוא חוץ ממנו ונפרד ונבדל ממנו, הגם שהיא עומדת בו ברצונו ומחשבתו גופה. ומשום כ״ז הנה נקרא בשם אדם דבריאה, שהוא מלשון חוץ וכריתה כנז׳, ללמדינו שהוא אינו עצמותית בו ח״ו אלא רק לצורך הפעולה שחוץ ממנו שהוא מעולם הבריאה ולמטה.

אמנם מה שאמרנו שאדם קדמאה הוא השורש דעולם הבריאה, הנה הוא רק בבחי׳ שורש השרשים לבד, והיינו כי הוא שורש הבריאה אשר בעולמות דאור א״ס, אבל עיקר הבריאה הנה היא נברא ויצא מהאצילות, כי האצילות הוא הראשון מהעולמות הנפעלים, אך התייחד בו אור א״ס ונעשה חד עמו, והיא כולה אלקות גמור, ונעשה כל העולמות בי״ע רק ע״י האצילות, ומשום שאור א״ס מתייחד בה ונעשית חד עמו, הנה עומד האצילות עם הבריאה בבחי׳ מחשבה ומעשה, שבהאצילות נתגלה ונעשה פעולת המחשבה לכל המציאות וההנהגה דהעולמות בי״ע.

[1013] עי׳ מלויאם אות (קמ).

[1014] עי׳ לעיל הערה 20.

[1015] עי׳ זו״ח כח ע״א: ות״ח תלת קטרין בב״נ מסטרא דדכיו ואינון נפשא רוחא ונשמתא נפש נטיל עפרא ומיא ואשא ורוחא האי נפש סטא לימינא ונטיל מיא כליל בפומא דאריה ועביד ציורין וההיא מיא דנטיל איהו ממוחא ואתפלג לארבע מוחין ורזא דמלה {לב ע״ד} ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אינון גיחון פישון פרת חדקל:

ובזמנא דייתי משיחא כל חד וחד מאבהן אחזי פעולתיה הה״ד (&) תוצא הארץ נפש חיה למינה דאיהו חיתו ארץ אפיק זרעא דיליה כל חד ביחוסיה ודא זרעא דיצחק דאיהו נפש חיה דאינון מינה וזרעא דילה [באומה] (בהמה) דא זרעא דאינון עמי הארץ דחיה דאיהי שור דרגא דיצחק:

ויאמר אלהים ישרצו המים אלין מאריהון דחכמה דאיהי נפש חיה דאינון כנונין דמתרבין בימא דאורייתא ואינון מסטרא דאריה דימא דאיהו כשר בים דאריה דס״א איהו פסול ביבשתא ואריה דימא איהו לימינא דאברהם וביה הרוצה להחכים ידרים:

תרגום: בא וראה, יש באדם שלשה קשרים מצד הטהור, והם נפש רוח ונשמה, הנפש לוקחת עפר מים אשר ורוח, זו הנפש נוטה לימין, היא לוקחת מים הכלולים בפה אריה ועושה ציורים, ומים ההם שלוקחת הם מן מוח, ונחלק לארבעה מוחין, וסוד הדבר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, הם גיחון פישון פרת חדקל.

תיקו״ז חלק ה

לימינא ונטיל מיא וכליל בפומא דאריה כו׳ ישרצו המים אלין מאריהון דחכמה דאיהי נפש חיה דאינון כנונין דמתרבין בימא דאורייתא ואינון מסט׳ דאריה דימא דאיהו כשר בים דאריה דסט״א איהו פסול ביבשתא ואריה דימא איהו לימינא דאברהם כו׳. ובזה מתורץ מה שמקשין דהאיך חיה טמאה במרכבה, ותירץ דכל א׳ ביסודו, וכן נשר הוא דאוירא, וכמ״ש (ע״ז לט ע״א) חמרא דימא שרא, תורא דימא אסור, וסימנך טהור כו׳[1016]. ואף שור אינו דיבשתא אלא דאשא, רק האדם לבדו, והוא דמות אדם, שהוא למטה מהג׳ חיוון וכוללן. אבל אדם היושב על הכסא מתגאה על כולם. והענין, כי ב׳ מיני אדם הן: א׳, מצד הגוף, והן עמי הארץ, שאינן אלא בגוף, והוא למטה מד׳ חיות, כמ״ש (ב״ר פ״ח ס״ י״ב) זכו רדו לא זכו וירדו. והב׳, מצד נשמתא, הוא יושב על כולם, אדם על הכסא, כמו שמפרש והולך, וירדו בדגת הים ובעוף השמים. ומושל על ג׳ חיוון בג׳ דרגין דאדם, שהן נר״ן דבי״ע, שנאמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם, (שם ב ז) וייצר כו׳, (שם א כו) נעשה אדם. וד׳ חיוון עומדים בד׳ סטרי עלמא, שהן נהי״ם, והחיוון חג״ת, ואדם יושב על גביהן, בינה כליל תלת עילאין, והן ג׳ אדם שאמר כאן, אדם דבי״ע, והן אדם על גבי[1017] חיוון בד׳ סטרין, כולל כל ע״ס, וכמו שמפרש והולך. ומלכות הוא אדם, דמות אדם בגופא דכליל כולא, והיא רביעית לכח״ב[1018], דנעשית גופא לנר״ן, (והיא לבוש אדם, דמות אדם, לפי הנר״ן, הלבוש ברמ״ח אברים ושס״ה גידים)[1019] והיא אדם כולל ג׳ חיוון, והיא רוח מערבית, דבה מתערב כולא, כמש״ל (קכט ע״א קנב ע״א), ובינה ומלכות, ב׳ אדם, ב׳ שכינתא, שכינה עילאה שכינה תתאה. ב׳ אדם, אדם עלאה אדם תתאה, ולכן היא איומה כנדגלות (שיה״ש ו ד)[1020], דהיא אדם כמותן, גופא להון. והוא ד׳ אותיות אדני, אי״ן[1021] ג״ר, ג׳ אדם כמו שמפרש והולך. **א״ל ברי האי איהו כו׳ אדם דיצירה כו׳ דאיהו יו״ד כו׳ אדם כו׳**, והיא ד׳ רביעית לון, ד׳ דמות אדם, והיא דלה, דלית לה מגרמה כלום (זהר ח״א קפא ע״א), דגוף אינה חיה כי אם מנשמתא, ועלה כתיב (בראשית ב ז) את האדם עפר מן האדמה ויפח כו׳, והיא איומה כנדגלות, שכתיב (שם ט ב) ומוראכם וחתכם כו׳, שמתייראים מפרצופא דגופא, וכ״ז בעוד נשמתו בקרבו, הנדגלות כמו

[?] ובזמן שיבא המשיח, כל אחד ואחד מן האבות יראה את פעולתו, זהו שנאמר@ תוצא הארץ נפש חיה למינה, דהיינו החיות ארץ, היא הוציאה את הזרע שלה, כל אחד לפי יחוסו, וזהו זרע יצחק, שהוא נפש חיה, שהם מינה, והזרע שלה באומה זו, זרע של עמי הארץ, כי חיה שהיא שור היא מדרגת יצחק.
ויאמרו אלהי״ם ישרצו המים, אלו הם בעלי חכמה שהם נפש חיה, שהם כדגים המתגדלים בים התורה, והם מצד האריה של הים, שהיא כשרה בים, כי האריה של הסטרא אחרא הוא ביבשה והוא פסול, ואריה של הים הוא לימין של אברהם, ובו הרוצה להחכים ידרים.

[1016] המשך לשונו: טמא, טמא טהור.

[1017] היה כתוב ע״ג ופתחתי ראשי תיבות@

[1018] עי׳ לעיל ה ע״א רביעא לכל תלת.

[1019] סוגר זו נוסף על ידי המו״ל.@

[1020] עי׳ זהר ח״ב קכו ע״ב: עי׳ שם: רבי שמעון פתח (שיר ו י) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברן כחדא ודא הוא עולם ועולם מ״י האו[1020] אוקימנא דרגא עלאה לעילא שירותא דקיימא בשאלתא ואקרי מ״י כמה דאת אמר (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה זא״ת דרגא תתאה לתתא עלמא תתאה ותרוייהו תרין עלמין בחבורא חדא בקשורא חדא כחדא:
תרגום: רבי שמעון פתח ״מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות״. ״מי זאת״ [הוא] סוד של שני עולמות [ש]מתחברים כאחד, וזה הוא עולם ועולם. ״מ״י״ הרי בארנוה, [היא] הדרגה העליונה למעלה, ראשית שעומדת לשאלה, ונקראת מ״י, כמו שנאמר ״שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה״. ״זא״ת״ [היא] הדרגה התחתונה למטה, העולם התחתון. ושניהם, שני עולמות [הן] בחבור אחד, בקשר אחד, כאחד.@

[1021] עי׳ לעיל הערה 673. עי׳ לעיל ז ע״א, וכן דף קמח ע״ב, וז״ל אי״ן א׳ כתר עלאה י׳ חכמה ן׳ בינה, ועי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ יח ע״ג ד״ה ואמר.עי׳ זהר ח״ג רעג ע״ב: ועוד באורח (מברך) רזא דכלהו עניים מסטרא דאת ד׳ דאתמר בה (תהלים קטז ו) דלותי ולי יהושע ואות ד׳ דאחד דצריך לארכאה בה ה״ד (דברים יז כ) להאריך ימים על ממלכתו ובג״ד צריך לארכאה על פתורא דאיהי ד׳ כלילא מד׳ רגלין דפתורא בגין יקרא דאת ודלי״ת (דא) צריך לארכאה על פתורא בגין עניים:
תרגום: ועוד בדרך סוד, שכל העניים מצד האות ד׳ שנאמר בה ״דלותי ולי יהושיע״, ואות ד׳ של אחד שצריך להאריך בה זהו שנאמר@ ״למען יאריך ימים על ממלכתו״, ולכן צריך להאריך על השלחן שהיא ד׳ כלולה מארבע רגלים של השלחן, בשביל כבוד האות ד׳ צריך להאריך על השלחן בשביל העניים.
ועי׳ לקמן קנה ע״ד ד״ה הנותן.

תיקו״ז חלק ה

שמפרש והולך, וחתכם, כ״ז שאדם חי כו׳ (שבת קנא ע״ב)[1022] : **אדם דיצירה כו׳** - כמו שמפרש והולך דכל ציורין הוא ביו״ד, וכמש״ל (קכד ע״ב קמו ע״א) **שרטוטין אינון באתוון כו׳ ציורין אינון בנקודין כו׳ וציורין אינון בעיינין כו׳ באודנין כו׳ קמץ שרטוט וציור כו׳ ניצוץ איהי יו״ד כו׳,** ועמש״ש, ולכן בחכמה, דאיהי יו״ד של השם, ביה ציורין, דהן ציורא דעיינין ואודנין, שהן יודין וכמו שמפרש והולך **דאיהי יו״ד מאין דביה צייר כל ציורין דעלמא ביה צייר עיינין כו׳.** ובבינה ה״א, ביה צייר גוונין, דה״א גוונין אינון דכלילין כל הגוונין, כמש״ל בריש תיקון ה׳ (%) ובסוף תיקון י״ח (%) {קנו ע״א} וש״מ, והן ה׳ גוונין דעין דעיינין[1023] כמש״ל (קכה קכו %) וכן גוונין דאנפין, כמש״ל (קכז קכח %), ואף שאמר שם ד׳ אינון ה׳, כמש״ל סוף תיקון י״ח (%) דד׳ אינון ה׳, דתכלת כוללן, ועמש״ש. וז״ש **ועביד גוונין בעיינין באנפין,** והם י״ה שבשם. ושרטוטין הוא מאות ו׳ שבשם, שהן שרטוטין וכמש״ל (קכד ע״ב %) דשרטוט הוא רקיע, וא״ו, והוא בכתר, קו האמצעי, ושם הוא וא״ו, אריך אנפין, כמש״ל (קכב ע״ב %) וש״מ. וע״ל (קלד ע״א %) **ואינון מסט׳ דא״א דאיהו וא״ו כו׳,** עש״ב. וכאן אמר דאיהו אלף דאין, והכל ענין א׳, דהוא אלף שבאמצע הוא״ו[1024], דארך אפים בב׳ ווי״ן, ב׳ פנים כמש״ש. ושם ברישא דא׳, דאיהו ארך אפים, דאיהו וא״ו, א׳ איהו אורייתא, דאתייהיבת בתרין לוחין, דאינון ו״ו, וע״ל (קכב ע״ב %). והכלל דלהון הוא וא״ו, והן טעמים נקודות אותיות, שהן בכח״ב, והן בנר״ן, ג׳ אדם כידוע. טעמים מסט׳ דוא״ו, נקודין מסט׳ דיוד, אותיות מסט׳ דה״א, כמש״ל (קז ע״א %) עש״ב ומש״ש. וא״ו הוא באריכו, התפשטות יו״ד הוא בקמיטו, צמצום, והוא חו״ג. התפשטות המים וצמצום האש, בוצינא דקרדינותא. קו המדה[1025], מי מדד כו׳ (ישעיה מ יב[1026]), גבול[1027] לכל דבר. והוא הציור, שאלמלא הגבול, אין ציור לשום דבר, וזהו דמיא עביד שרטוטין ואשא ציורין, והן אוירא וניצוצא, כרסיה שביבין דנור (דניאל ז ט)[1028], שהן ניצוצין דאשא, גלגלוהי כו׳, יודין, ולכן עשרה גלגלים. וע״ל תיקון י״ג (%) וגוונין מרוחא, שהוא מורכב משניהם, כי הגוונין עצמן הם מסט׳ דגבורה, מבוצינא, כמ״ש ר״פ בראשית (טו ע״א)[1029] ובקו המדה, אבל הן מאירין מאור שבתוכן, ה׳ אור בה׳ גוונין, כמש״ל תיקון ה (כ ע״א%) וש״מ הרבה. ועמ״ש בקו המדה (זו״ח מה ע״ג)[1030], וע׳ בתוספתא דפ׳ יתרו (סח ע״ב)[1031] ומש״ש בארוכה. וכן ה״א מורכב מיו״ד, נקודה, שממנה נבנית הה״א, כמ״ש בפ׳ ויקרא (י ע״ב)[1032] וממנה נהר יוצא מעדן, מתפשטות בקוין לאורך ורוחב כמש״ש, דכל הגוונין כלילין[1033], אף דהתפשטות שלהם בה״ס עד הוד[1034], מכל מקום נו״ה הן ב׳ ערבות (ג ע״א, ל ע״א), וכלילין בג׳ חג״ת, דאינן רק אפיקי מים (תהלים מב ב, לעיל לז ע״ב). וכן גוונין דעינא כלילין בג׳, כמש״ל (קכה ע״ב %) ג׳ ווין שבה״א, ויו״ד הוא אחת אור המאיר, כמ״ש בתוספתא שם **לגו בגו קיימא כו׳.** וטעמים הן שרטוטין, שרובן הן מקוין, ולכן אמר לעיל (קז ע״א %) שהן מסט׳ דוא״ו, והוא הנותן בים דרך, כמ״ש בריש פרשת בראשית (טו ע״ב)[1035] **והמשכילים יזהירו כו׳ ובנגונא דלהון אזלי אבתרייהו אתוון ונקודי,** עש״ב ובמאמר הטעמים (תז״ח יז ע״ב), ונקודין יו״ד, שרובן הן יודי״ן. ואתוון מורכבין משניהם, כמו האל״ף והעי״ן והשי״ן וכיוצא. ואמר **ונטיל**

1022 ז״ל: רבי שמעון בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי אין צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים אבל עוג מלך הבשן מת צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים שנאמר ומוראכם וחתכם יהיה כל זמן שאדם חי אימתו מוטלת על הבריות כיון שמת בטלה אימתו.

1023 עי׳ לעיל קנ ע״ב.

1024 עי׳ לעיל הערה 385.$

1025 עי׳ מאמר קו המדה זו״ח מה ע״ב.

1026 ז״ל: מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל בשלש עפר הארץ ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים.

1027 נדצ״ל הנותן גבול.

1028 עי׳ לעיל הערה 239.

1029 עי׳ מלואים אות (קלו).

1030 עי׳ מלואים אות (קלז).

1031 עי׳ מלואים אות (צה).

1032 עי׳ מלואים אות (קלח).

1033 בג׳ (נוסף בלש״ו).

1034 עי׳ רע״מ פנחס רכג ע״ב. ועי׳ לקמן נא ע״ד ד״ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג.

1035 עי׳ מלואים אות (קלט).

לאשא בפומא[1036]**,** רוחא בפומיה, וכן מיא כנ״ל. הוא מ״ש למעלה, דג׳ יסודות בג׳ חיוון בג׳ סטרין, הן הט״ס כח״ב חג״ת נה״י, אלא שכאן אע״ג דכתר רכיב על אריה, מ״מ אריה אזיל ליסודו לימינא, מיא. וכן בכולם. והן כאן הכל כמ״ש בר״פ וארא (כד ע״א)[1037]. וג׳ אדם הן נגד ג׳ יסודין, וכמ״ש בפ׳ יתרו בז״ח שם (כח ע״א)[1038] ע״ש. ואדם הרביעי, דגופא הוא עפר, ואדם על[1039] עפר ישוב, עפר מן האדמה, כי עפר אתה. והוא דמות אדם כנ״ל, וז״ש למטה **כל שרטוטין וציורין כו׳ בשכינתא תתאה דאיהי דמות אדם:**

אמר לו, מי אדם של בריאה ויצירה ועשיה כאן. אמר לו, בני, הרי הוא שנאמר בו "ואדם אין", "ומותר האדם מן הבהמה אין", והוא אדם של בריאה, שבזה, ברא עלת העלות, כל הבריות. אדם של יצירה, חכמה, עליו נאמר "והחכמה מאין תמצא", שהוא י׳ מאין, שבו צייר כל הציורים של העולם, בו צייר עיניים וחוטם נקבי חוטם, נקבי אזניים, ופיו כל הנקודות וציורים, שהם טבעת לאות י׳, והיא בהם כאבן בראש הטבעת. אדם של עשיה זה ן׳ מאין, בינה, היא אם כל חי, מעשה בראשית, בה נעשה כל המעשים של מעשה בראשית וצבעים.	**אמר ליה מאן אדם דבריאה**[1040] **ויצירה ועשיה הכא אמר ליה ברי האי איהו דאתמר ביה ואדם אין** (בראשית ב ה) **ומותר האדם מן הבהמה אין** (קהלת ג יט) **ואיהו אדם דבריאה דבהאי ברא עלת העלות**[1041] **כל ברייו אדם דיצירה חכמה עליה אתמר והחכמה מאין תמצא** (איוב כח יב)[1042] **דאיהו י׳ מאין**[1043] **דביה צייר כל ציורין דעלמא ביה צייר עיינין וחוטמא נוקבין דחוטמא נוקבין דאודנין ופומא** {קנו ע״ב} **כל נקודין וציורין דאינון עזקא לאת י׳ ואיהי בהון כאבנא בריש עזקא אדם דעשיה דא ן׳ מאין בינה איהי אם כל חי** (בראשית ג כ) **מעשה בראשית**[1044] **בה אתעבידו כל עובדין דעובדא דבראשית וגוונין:**

א״ל מאן אדם כו׳ - דסובר על בי״ע ממש. והוקשה לו, דא״כ האיך קאמר דרכיב בחיוון, והא חיוון הן בכרסייא. והשיב לו, דאדם דבי״ע בכח״ב, וחיוון אינון[1045] ג״כ כמשמעו, אלא חג״ת מסטרין[1046] נה״י כמו שמפרש והולך. ובריאה היא עצם הדבר, לכן כתיב (ישעיה מה ז) בורא חושך, שאין בו ציור, רק בריאה. משא״כ באור. וכן ברא נקבים כו׳, וכן שרטוטין. אבל ציורין דאנפין, הוא יצירה בציור, וגוונין הוא תיקון הדבר, עשיה. וכן בג׳ שותפין דה׳ ית׳ בורא עצם הדבר, שנותן הנשמה, והוא אמון מופלא קדמון כו׳[1047], ואבא הזרע, שממנו הצטיירות, הכל טפה יו״ד. ובאימא אתעבידת הולד ונתתקן כולא[1048]. וז״ש למטה **בינה איהי אם כל חי בה אתעבידו כל עובדין כו׳** וכן בעובדא דבראשית בתחילה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (בראשית א א), את לרבות שכולם נבראו עמהן[1049], {קנו ע״ב} ואח״כ נצטיירו באמירה, ויאמר אלהים כו׳, ואח״כ בעשיה, ויעש אלהים.

1036 צ״ל אשא בפומיה.
1037 עי׳ מלואים אות (קמ).
1038 עי׳ ליעל הערה 1015.
1039 לשון הפסוק אל.@
1040 עי׳ לעיל קלג ע״א וקלח ע״א (לש״ו). ועי׳ ליעל הערה 1012.
1041 עי׳ לעיל הערה 305.
1042 עי׳ לעיל הערה 98.
1043 עי׳ לעיל הערה 89.
1044 "מעשה בראשית" נמחק בדפ״ח, וכן משמע מדברי רבינו, והוא מדפ״ז.
1045 אינן (לש״ו).
1046 וסטרין (לש״ו).
1047 עי׳ לעיל קלז ע״ב כתוב ומכוסה ולא קדמון.
1048 עי׳ לעיל צט ע״ב ד״ה ואוקמוה.
1049 עי׳ בראשית רבה (פרשה א סי׳ יד): את השמים, לרבות חמה ולבנה ומזלות. ואת הארץ, לרבות אילנות ודשאין וגן עדן. ועי׳ עוד זהר ח״א לט ע״ב, וזו״ח מג ע״א.

תיקו״ז חלק ה

והוא ספר וספר וספור (ס״י פ״א מ״א)[1050], ספר בבריאה וספר בעשיה, אהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד)[1051], וספור ביצירה[1052], שהן נגד מחשבה דבור מעשה, ספר הראשון במחשבה והשני בכתיבת יד, שהוא עובדא, כח מעשיו (תהלים קיא ו), בכ״ח פרקין, כ״ח מ״ה דעובדא, כמש״ל (לט ע״א לט ע״א) וש״מ. בכ״ח אתוון. ואמירה הוא ביו״ד, נקודין, דהכתיבה הוא אותיות, כמו שכותבין בס״ת, עובדא. והאמירה אי אפשר כי אם על ידי תנועות, והוא באמירה ולא בכתיבה. והטעמים הוא להבין פי׳ דקרא במחשבה, ולכן בכתיבת ס״ת, צ״ל ג׳ ספרים הנ״ל, כמ״ש (מגילה יח ע״ב) צריך לכתוב מן הכתב, והוא ספר הראשון שאין שם לא אמירת הכותב עתה ולא מעשה ידיו, ואח״כ אומר וכותב, ספור וספר, אמירה ומעשה. ואף משה רבינו ע״ה היה אמירת ה׳ ית׳ במקום ספר הראשון. וכן בכ״ד כמו ביצירת האדם מאב ואם, התעוררות האדם לזיווג הוא במחשבה, ונעקר הזרע ממוח, והוא במחשבה נעלם מכל. ואח״כ הזיווג הוא נגד דיבור, שהוא בין אדם לחבירו, כן הזיווג ברית הלשון[1053] וברית המעור, והן מכוונים בכל דבר[1054], ולכן כינוי בדבור, ראוה מדברת כו׳ (כתובות יג ע״א). ואח״כ העיבור, והוא עובדא ניכר לכל, וכמו המעשה שנתקן מעט מעט במעשה, כן בעיבור. והוא אהי״ה אשר אהי״ה, כמ״ש בפ׳ ויקרא (יא ע״א)[1055] ובפרשת אחרי מות (סה ע״א)[1056]. וב׳ אהי״ה, ספר וספר, שניהן שוין, ספר שמעתיק ממנה וספר שכותב. וסיפור שמחבר שניהם, אשר. ואשר הוא לשון, שאני עתיד להיות אהי״ה. והוא הכנה לו, והוא האמירה לכתיבה. וכן בוולד, הטפה באב גנוז כמו העובר באם, והזיווג סיפור שמחברין, כמו הדיבור בין ב׳ בני אדם, שקודם היה[1057] במחשבתו של זה, ואח״כ מצוה לחבירו לעשות, ואח״כ נצטייר בשני לעשות: **א״ל ברי האי איהו דאתמר כו׳** - דמותר האדם על הבהמה הוא רק בנשמתא, והוא ג׳ אדם הנ״ל דנר״ן. והוא בינה, נשמתא דכליל ג״ר. וב׳ ענינים הם והכל א׳ כנ״ל, נר״ן. וב׳, רוח ונפש, גם לבהמה, ורק בנשמתא, בינה דכליל ג״ר בחיה ויחידה. וכ״ז אחד. וכן ג׳ חיוון, הן בחג״ת. ואדם בבינה כליל ג״ר, ג׳ אדם, שבהאי אדם הוא מותר על הבהמה, שלכן אדם שולט על המזל מצד נשמה שבו, שהכל תלוי במזל, בז״ת [ז׳ כוכבים], אבל אדם מצד ג״ר, שולט על המזל. אבל אדם התחתון, עליו אמר קהלת (ג יט) כי מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכל כמות כו׳ ומותר האדם כו׳. רק ב״אין״. ו״אין״ מפרש והולך, דהוא בג״ר, א׳ בכתר כידוע (%), ויו״ד בחכמה, וה׳ בבינה, אי״ה[1058]. ומצד כלילתה בחכמה, דהיא ה׳ תרעין, נ׳ תרעין, הוא נ׳, והוא אין. דהבנין מתחיל מחסד, עולם חסד יבנה (תהלים פט ג). ואף דחכמה נק׳ יש[1059], היינו נגד הכתר, אבל נגד ז״ת, ג״ר כלן נקראו כתר, וכמ״ש למעלה בהרבה מקומות. שכמו שכתר נגד ט״ס, כן ג״ר נגד ז״ת, שלכן כתר ובינה כל ענינם א׳[1060] וכנ״ל, והוא דעת במקום הכתר (ע״ח שכ״ג פ״ה), וכן נכללין בכתר, דלכן נקרא כתר אין, דכליל ג״ר. וזהו שאמר **ואיהו אדם דבריאה,** ר״ל האין. ואמר **דבהאי ברא כו׳** - ר״ל שלכן נקרא אדם דבריאה, שבו ברא כו׳, אבל ביה לא שייך בריאה, וע״ל (קיד ע״א %). וכמו שג׳ עולמות בי״ע הן כלים לאצילות, כן אלו ג׳ אדם לעלת העלות. וכל ענינם של בי״ע

[1050] ז״ל: בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק י״ה יהו״ה וכו׳, וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור.

[1051] עי׳ זהר ח״ג סה ע״א $ הוב״ד במלואים אות (קמא).

[1052] ועניני ב׳ ספרים וסיפור הוא כי בדיבור בפעם א׳ נתגלה מחשבתו, אבל בספר בב׳ פעמים, אחד כשכותב ונתגלה מחשבתו בעולם, אבל עדיין סתום הספר, ושני כשקורין הספר, אז נתגלה, אבל בדיבור כולל שניהם בפעם א׳ (רבינו על הספד״צ א ע״א). עי׳ דברי רבינו בס״י ב ע״ג: ספר וספר הן חו״ב, שעדיין הוא בשכל לבד, וסיפור הוא הדעת, שמוציא השכל מהכח אל הפועל כמו הסיפור.

[1053] עי׳ ס״י (פ״ו מ״ז) וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה. ועי׳ יהל אור (ח״ג לז ע״ג): וברית הלשון הוא דעת, ברית התורה חיבור בין אב״א, בין מוחא וליבא, נשמתא ונשמתא לנשמתא, דלא מתפרדין לעלמין, ולכן הם אחד בגוף. משא״כ זכר ונקבה, אף שהם גוף א׳, הם פרודים, ומתחברים לפרקים, וכן רוח ונפש, ולכן תמיד צריך אדם לב׳ דברים, תורה ומצות.

[1054] היה כתוב בכ״ד אולי בכל דבריהם@.

[1055] עי׳ מלואים אות (קמב).

[1056] עי׳ מלואים אות (קמא).

[1057] היתה? היה כתוב הי׳

[1058] עי׳ שעה״ק פה ע״ב, פע״ח שבת כ, שעה״כ ראש חדש.

[1059] עי׳ לעיל הערה 88.

[1060] עי׳ לעיל לו ע״א ד״ה ואינון חמש: נק׳ בינה אור, ולכן נקרא בינה גלגלתא, וכן נקרא בכל שמות שבה אהי״ה, וכן כולם כידוע שעיקר התגלות הכתר באור, ובינה היא ה׳ עילאה.

תיקו״ז חלק ה

לאצילות. וז״ש **דבהאי ברא עלת העלות כו׳** - וכמו שאצילות מקנן בהם, כן עילת העילות בהם, אלא כל שגבוה יותר, הדביקות יותר, אלא דוגמא שלהם: **אדם דיצירה חכמה כו׳ תמצא** - שהיצירה הוא מציאות כמ״ש (ישעיה מה ז) יוצר אור ובורא חושך, שהבריאה הוא נעלם, חשך סתרו (תהלים יח יב), שאינו רק במחשבה. והדבור הוא יש מאין, שהוא ממחשבה שנק׳ אין, שהוא נעלם, והדבור הוא יש, בא ממנו. ולכן כמו שהמחשבה אינו מושג רק בדבור, כן כתר רק בחכמה, וכן בזיווג נודע מה שבמוחו. וכן בכל דבר, והוא התחלת המציאות, יו״ד, נקודה הקודמות לכל דבר, שכל הכתב הוא בא מהנקודה, ראשית לכל דבר, ועמש״ל (%) שהן יו״ד ציורים {קנו ע״ג} בראש וב׳ אנפין וז׳ נקבים. ונגד יו״ד, יו״ד נקודות ועמש״ש. ואמר **כל נקודין וציורין כו׳** - ר״ל כחותם בתוך הטבעת, והוא היקף העיגול והמרכז, והוא חו״ב, שבחכמה קוטרא בגולמא נעיץ בעיזקא (זהר ח״א טו ע״א[1061], לעיל כ ע״ב), והן הציורין בעגולא הכל, ונקודה האמצעית, כמו העין ובת עין שבתוכה, וכן בכולם. והוא עגולא ורבוע[1062], חו״ב, כמ״ש בפ׳ תצוה (קפ ע״א)[1063] וש״מ. וריבוע הוא בינה, וג״כ נקודה בתוכה, מ״י י״ם, כמש״ל תיקון נ״ב (%). והן הגוונין, שהן ה׳ גוונין, ד׳ מד׳ סטרין וה׳ נקודה שבתוכה, שכולל הד׳ גוונין, י״ם, יו״ד במ״ם, ולכן ציורין וגוונין בחו״ב כמו שמפרש והולך. וכן נ׳ מאין, בה הגוונין, שהוא ים, חושבן נ׳, וזהו ג״כ סוד מ״ם וסמך[1064]. ס׳ בעיגולא, בינה, שהוא בינה שבחכמה. ומ׳ הוא תבונה, בינה שבבינה. ונו״ן הוא על כלל תבונה, שהיא בינה, אם כל חי, שבה הצטיירות הולד, שכלל חו״ב, שבחכמה נקרא חכמה, וחו״ב שבבינה נקרא בינה. היא אם כל חי, שהיא כלל הבינה,

---

1061 עי׳ מלואמי אות (קכ).

1062 עי׳ ספר הבהיר אות קיד: ז״ל בשלימות: עיגולה בגו ריבועא רהטי, ואי מרובע בגו ריבועא לא רהטי. עי׳ דברי רבינו לעיל קנח ע״ב: ז״ש בס׳ הבהיר (אות קיד) עגולא בגו רבועא רהיט והוא השמים גלגל המזלות בגו נדנם ריבועא. ריבועא בגו עגולא לא רהיט, והוא יסוד הארץ שהיא רבועא, כמ״ש מארבע כנפות הארץ. ואמר בספרי הכנף לאפוקי עגולא, והיא בגו עגולא, לכן לעולם עומדת. והענין כי מ״ם וסמ״ך הן מילוי ו״ד של יו״ד, שהוא אימא עילאה, הבן בחכמה. והן סמ״ך ומ״ם (ובנס כו׳) כמש״ש משא״כ בחכמה תתאה מלכות שהיא ה׳ שהיא ד׳ על ו׳ והוא מ״ם וסמ״ך והן רזא דנקודין שהן עגולין ואותיות שהן החיות והאופנים למעלה נקודין גו אתוון אבל למטה האותיות בכתב והיא תורה שבע״פ ע״ג רתיכא׳ שהן הנקודין והן סמכין דילה שהן עגולין אלא שלמטה שניהם בסוד מ״ם והוא מ״ם ריבוע׳ שנעלם במילוי דילה.

ועי׳ לעיל לד ע״ב שעיגולא היא נקודות, ומרובעים הם אותיות.

עי׳ זהר ח״א ה ע״ב ודברי רבינו ביהל אור שם (ג ע״א): **שבתותי דא עגולא ורבועא דלגו**. ר״ל בינה דידה שהיא עיר הקדש באמצע כנ״ל, ובה שני בחינות בינה ותבונה, ס׳ ומ׳, כמ״ש בפ׳ תרומה קכ״ז א׳ ר״א ור״ש כו׳ ע״ש, ועבא״ז ר״צ ב׳ ורצ״א א׳ ועגולא הוא בגו רבועא, בינה גו תבונה, ואח״כ בתחו׳. וז״ס שאמרו (עירובין נו ע״ב) הבא למדוד את התחומין מרבע את העיר ואח״כ מודד את התחומין, ומרבע את התחומין. לפי שתבונה הוא דינקא לבנין לפיכך הן ג״כ בריבוע. ועי׳ בפ׳ תצוה ק״פ א׳, ואע״ג דשם כתוב דרבועא למעלה מעגולא, שם הוא בחכמה כמ״ש שם באורך.

1063 עי׳ מלואים אות (קמג).

1064 עי׳ זהר ח״ב קכז ע״ב: ז״ל: פתח רבי שמעון ואמר (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר אבל אפריון דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה וקודשא בריך הוא קרא ליה גנתא דעדן דאיהו נטע ליה להנאתיה וכסופא דיליה לאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא כלהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עלאה דאקרי נעם יהו״ה ותמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא.

אפרסמון דא היכלא עלאה טמירא גניזא אפריון דא היכלא דלתתא דלית ביה סמך עד דאסתמיך (נ״א דאתמשך) מגו היכלא עלאה ובגין כך את סמך איהו סתים בכל סטרוי כגוונא דא את ס׳ (ס״א מ״ם) סתימא.

תרגום: פתח רבי שמעון ואמר אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון פסוק זה הרי בארנוהו ונתבאר אבל אפריון זה היכל שלמטה שהוא כמו ההיכל העליון והקדוש ברוך הוא קרא לו גן עדן שהוא נטע אותו להנאתו וכסופו הוא להשתעשע בו תוך אותן נשמות הצדיקים ששם כולם עומדים ורשומים בתוכו אותן נשמות שאין להן גוף בעולם הזה כולן עולות ומתעטרות שם ויש להן מקומות לראות להתענג תוך ענג עליון שנקרא נועם ה׳ ושם מתמלאים מכל הכסופים של נהרות אפרסמון זך.

אפרסמון זהו היכל העליון טמיר גנוז אפריון זהו היכל שלמטה שאין בו סמך עד שנסמך (שנמשך) מתוך היכל העליון ולכן אות סמ״ך נסתרת בכל צדדיה כמו זה אות ס (מ״ם) סתומה.

ועי׳ שער הפסוקים (מגילת איכה): אימא תתאה היא בסוד אפריון. ואימא עילאה, בסוד אפרסמון.

והיא נ׳. וז״ש **בינה איהי אם כל חי בה אתעבידו כו׳** - ר״ל כמו שבאֵם, יתעבד הולד, כן בה אתעבד כל עובדא דבראשית, וזהו אם כל חי. וכל, הוא נו״ן, שלכן מתחלק כל מעשה בראשית לנו״ן תרעין, כמ״ש בסוף איוב (%) וכמש״ל ריש תיקון ס״ט (%). וכן שכינה תתאה דוגמתה, שלכן נק׳ כלה (לעיל יא ע״א), אלא שהיא נו״ן כפופה, נאמן כפוף (שבת קד ע״א), ובינה נו״ן פשוטה שלמעלה, עלמא דחירו (זהר ח״ב קפו ע״א), והוא נו״ן מאין. וכן במ״ם, שהיא נק׳ י״ם, כל הנחלים הולכים אל הים (קהלת א ז), בנ׳ תרעין, יו״ד דבגוה. ומ״ם (בינה) וג״כ נקרא מי, מ״ם פתוחה וסתומה[1065], וע״ל (קלג ע״ב %). ואמר **כל עובדין כו׳ וגווינין** - דעובדא תליא בגווינין כמש״ל תיקון ה׳ (כ ע״ב) וש״מ, **מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ יב) גוון חיוור ושמים בזרת תכן וכל כו׳ ושקל כו׳**. וגבעות, שהן ה׳ גווינין, בהן כלולין כל עובדא דבראשית. וז״ש (מנחות כט ע״ב, זהר ח״ג רצח ע״א) שבה״א נברא, בה״א הזאת, שכלולה ה׳ גווינין, ונכלל הכל בה״א. וז״ש למטה **כל שרטוטין וציורין ועובדין כו׳**:

אריה, שבו נעשו השרטוטים, זה חסד, ימין. שור, שבו צוירו הציורים, זה גבורה. נשר, באמצע, שבו ניכרים כל הצבעים, וזהו תפארת, יופיו של הכל, שכל הצבעים מאירים בו. ונצח, הוד, ויסוד, הם כנגד שלושת האבות.	**אריה דביה עביד שרטוטין דא חסד ימינא שור דביה צייר ציורין דא גבורה נשר באמצעיתא דבה אשתמודעו כל גווינין ודא תפארת שפירו דכלא דכל גווינין נהרין ביה ונצח הוד יסוד אינון לקבל תלת אבהן**

אריה דביה כו׳ - עתה מפרש והולך הג׳ חיוון בחג״ת, ועמ״ש למעלה (%) דהשרטוטין הוא מצד החסד בהתפשטות, וכן בכולם, ע״ש: **שפירו דכלא** - ר״ל, לשון תפארת, שפירו: **וכל[1066] גווינין נהירין ביה** – ידוע. וכן נשר בו כל הגווינין, כמ״ש (יחזקאל יז ג)[1067] הנשר הגדול כו׳, מלא הנוצה אשר לו הרקמה (וע׳ בזוהר פרשת יתרו (עד ע״ב)[1068] **סטא לימינא ונטיל גוון מיא כליל בפומא דאריה חדא סטא כו׳ סטא כו׳ דחד נשר רברבא רב גדפין מאריה דנוצה כל גווינין ביה מתחמאן וכו׳): ונצח כו׳** - הן הסטרין. וז״ש **לקבל אבהן תלת.** ואמר **וכל שרטוטין כו׳** - דהכל כלולין בשכינה, עשירית הכוללם, ועשירית ורביעית, ועשירית האיפה, ורביעית ההין, רביעית לכל תלת (ה ע״ב) והוא שם י״ב[1069] וכמש״ל (קנה סע״ג):

כל השרטוטים והציורים והמעשים, הם נראים בשכינה התחתונה, שהיא דמות אדם. ועליה נאמר "וביד הנביאים אדמה", הכל נראה בה למטה. ואין אדם יכול לדעת ולהביט בשרטוטים, בציורים ובצבעים שלמעלה, אלא בה. ובגללה נאמר "וראית את אחורי, ופני לא יראו", כי אין בריה שיכולה להביט שם בחוזק צחצוחה והאור של הצבעים ועליהם נאמר "כי לא יראני האדם וחי". וכי בפנים של משה רבנו לא יכלו להסתכל, קל וחומר בעמוד האמצעי, שהוא כולל את כל השרטוטים, הציורים והצבעים, ובו מאירים כולם, והוא כלול בהכל (נ״א כלל של הכל).	כל שרטוטין וציורין ועובדין אינון אתחזיין בשכינתא תתאה דאיהי דמות אדם ועלה אתמר (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה כלא אתחזי בה לתתאה ולית בר נש יכיל למנדע ולאסתכלא בשרטוטין וציורין וגווינין דלעילא אלא בה ובגינה אתמר (שמות לג כג) וראית את אחורי אבל לעילא מינה ופני לא יראו דלית בריה דיכילא לאסתכלא תמן בתקיפו דצחצוחיה ונהורא דגווינין ועלייהו אתמר [קלב ע״ב] (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי וכי באנפוי דמשה לא הוו יכלין לאסתכלא כל שכן בעמודא דאמצעיתא דאיהו כליל כל שרטוטין וציורין וגווינין וביה נהרין כלהו ואיהו כליל בכלהו (נ״א כלל דכלהו):

[1065] עי׳ זהר ח״ג סו ע״ב ורפה ע״ב הוב״ד מלואים אות $.

[1066] לשון הזהר "דכל".

[1067] ז״ל: ואמרת כה אמר אדני ה׳ הנשר הגדול גדול הכנפים ארך האבר מלא הנוצה אשר לו הרקמה בא אל הלבנון ויקח את צמרת הארז:

[1068] עי׳ מלואים אות (קמה).

[1069] עי׳ לעיל הערה 20.

תיקו״ז חלק ה

ועליה אתמר וביד כו׳ - ע״ל (קכ ע״א %): **ובגינה אתמר כו׳** - דהוא נק׳ {קנו ע״ד} אחור, בסוד חושן ואפוד[1070], פנים ואחור, קשר של תפילין (זהר ח״ג מג ע״ב)[1071], וראית כו׳ (שמות לג כג), ד׳ של תפילין, ד׳ של אחד (לעיל יד ע״ב). והנה כל השרטוטין כו׳ הכל בה, שהיא משכא דאדם כמש״ל (קלח ע״א ע״ב %) ובעור האדם נראין כל השרטוטין וציורין וגוונין, וכן למעלה הכל בה, ובה ואראה את ה׳ (ישעיה ו א$), ועי׳ בפרשת בראשית (יח ע״א ע״ב)[1072] ובר״פ וארא (כג ע״א)[1073]. וז״ש **אבל לעילא מינה כו׳ דלית כו׳** - דאף משה[1074] רבינו ע״ה כתיב (שמות ו ג) לא נודעתי, דלו רק בידיעה, לכן כתיב ביה כי לא יראני האדם, משום דאתנבי באדני[1075], כמ״ש בגמ׳ (יבמות מט ע״ב), וכמש״ש. והן ד׳ דרגין, ג׳ דעמודא דאמצעיתא, דאד״נ[1076], ורביעית דידה דכליל לון. וז״ש **ועלייהו אתמר כי כו׳ ואמר וכי באנפוי דמשה כו׳**. כמ״ש (שמות לד כט - לה)[1077] ויראו מגשת כו׳ וישם על פניו, ור״ל משום דהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא. וז״ש **כ״ש בעמודא דאמצעיתא כו׳**, ואמר **דאיהו כליל כו׳**, דהן ג׳ דרגין בג׳ קוין, שהן ג׳ אלו, שרטוטין כו׳, בכל ג׳ דביה כנ״ל:

[1070] עי׳ זהר ח״ב רלא ע״ב: תא חזי אפוד וחשן אחור וקדם הוו וכד כהנא הוה אתלבש בהו הוה דמי בדיוקנא עלאה והא אתמר דכדין אנפוי נהירין ואתוון בלטין וסלקין לעילא מנהרן וכדין |והוה ידע| (הוו ידעי) מלה:
ובגין כך תקונא דחושנא ותקונא דאפודא כחדא מתקשרן ואף על גב דתקונא דדא לאו איהו |כתקונא| (בתקונא) דדא וכלא ברזא חדא קשורא דדא בדא לאתאחדא חושנא באפודא בארבע עזקן דאתקשרן בהאי אתר ובהאי אתר ואינון רזא דאינון רתיכין דמתקשרן בהאי סטרא דלתתא לאינון דלעילא וכלא איהו ברזא דאופנין וחיות:
תרגום: $
ביאור: דדא – פירוש שהתיקונים של המ׳ הנקראי׳ אפוד אינם כתיקוני הזעיר שהוא החשן (מ״מ).
עזקן – פי׳ ארג״מן שמקשרים זעיר עם המ׳ וז״ש ואינון רזא דאינון דתיכון דמתקשרן בהאי סטרא דלתתא שהיא המ׳, לאינון דלעילא שהם הארות הזעיר (מ״מ).
וחיות - פי׳ שהאופנים בעשייה והם בחינת המלכות, כי מ׳ מקננא בעשייה וחיות ביצירה וזעיר מקנן ביצירה והם תמיד מחוברים כמש״ה בלכתם ובהנשאם וכו׳ (מ״מ).$

[1071] ז״ל: קשרא דתפלין דרישא איהו דל״ת ועל דא כתיב (שמות לג כג) וראית את אחורי ועל דא איהו לאחורא ותמן אתקשר כלא בקשרא חדא:
תרגום: $

[1072] ז״ל: (ו)עד הכא בדרגא [דא] אתייחד עלמא דאתגלייא בעלמא דאתכסייא עלמא דאתגלייא [אתייחד אוף הכי לתתא ועלמא דאתגלייא] איהו עלמא דתתא״ה (ישעיה ו א) ואראה את אדנ״י (שמות כד י) ויראו את אלהי ישראל (במדבר יד י) וכבוד יהו״ה נראה (שם יז ז) וירא כבוד יהו״ה (יחזקאל א כח) כמראה הקשת וגו׳ כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהו״ה ודא איהו רזא ותראה היבשה (שם) [כמראה הקשת זה חי עלמין וזהו] (בראשית ט יג) את קשתי נתתי בענן [דא מלכות] נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא דעיבא דאתחזי קשת |דאתער שמאלא לאתתקפא| מראה דמות כבוד יהו״ה (יחזקאל א כח) אתער שמאלא לאתתקפא נפקת רחל ותקש בלדתה:
תרגום: $
ביאור: אלהי ישראל – גווני דז״א סתימין ודנוק׳ אתגליין ושם הראיה וכו׳ ואמר את אלקי ישראל, ״את״ הוא הנוק׳ (יהל אור ח״א י ע״ג). נתתי בענן – כלומר הקשת הוא בחי׳ היסוד, והיא ניתנה בענן, שהוא כינוי למלכות, ואז נהיה יחוד (דע״ה ח״ב פח ע״א). ותקש בלדתה – אותיות קש״ת (רח״ו). נמצא כשהשמאל אתתקף המלכות מלאה דינים ורוצה להריק אותם על העולם להחריבו (מ״מ).

[1073] עי׳ מלואים אות (קג).
PERLM$ אמר ע״ב

[1074] במשה?

[1075] באד״נ? נוסח??

[1076] עי׳ פרדס רמונים ש״י פ״ה, זה נר״נ ובי״ע.$

[1077] ז״ל: ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו: וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו ויראו מגשת אליו: ויקרא אלהם משה וישבו אליו אהרן וכל הנשאים בעדה וידבר משה אלהם: ואחרי כן נגשו כל בני ישראל ויצום את כל אשר דבר ה׳ אתו בהר סיני: ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה: ובבא משה לפני ה׳ לדבר אתו יסיר את המסוה עד צאתו ויצא ודבר אל בני ישראל את אשר יצוה: וראו בני ישראל את פני משה כי קרן עור פני משה והשיב משה את המסוה על פניו עד באו לדבר אתו:@ TOO MUCH

ובשביל זה נקראת ש', כוללת שלושה ענפים, שהם שלושת האבות. וזה הוא סוד "ושכבתי עם אבותי" ולכן המלכות היא "בת יחידה", שב"ת, שבה מתגלים כל הצבעים, השרטוטים והציורים לבני אדם, ובה יכולים לדעת את כל מה שלמעלה, ולא במקום אחר, שהיא כדוגמת מראה[1078] שבה ניכרים פרצופים של פנים, שרטוטים של ידים, הם עץ החיים. כאשר הם פתוחות לעשות טוב כמו שושנה, שהיא פתוחה לקבל ולהפיץ ריח טוב. ויש מעשים טובים שהם פרי לעץ, כמו צדקה וכמה מצוות שתלויות בידיים, שנועדו לעשות איתן טוב.	ובגין דא **אתקרי ש' כליל תלת ענפין דאינון תלת אבהן ודא איהו רזא ושכבתי עם אבותי ובגין דא מלכות איהי בת יחידה שב"ת דבה אתגליין כל גוונין ושרטוטין וציורין לבני נשא** ובה יכלין למנדע כל מה דלעילא ולא **באתר אחרא דאיהי כגוונא דאספקלריא דאשתמודע בה פרצופין דאנפין שרטוטין דידין אינון אילנא** דחיי כד אינון פתיחן למעבד טיבו כשושנה דאיהי פתיחא לקבלא ולארקא ריחא טבא[1079] ואית עובדין טבין דאינון איבא דאילנא כגון צדקה וכמה פקודין דתליין בידין למעבד בהון טיבו:

וז"ש **ובג"ד אתקרי ש' כו'**, ור"ל ש' דשבת, ובת מלכות, **בת יחידה**, כמו שמפרש והולך. **ובג"ד מלכות כו' ואמר ושכבתי כו'** - ר"ל לעשות מרכבה עמהון. ושכ"ב הוא ש' כ"ב, ש' כנ"ל, וכן כ"ב שהוא בג' אבהן, כמ"ש בריש פרשת בראשית (טו ע"ב[1080] טז ע"ב[1081]). ואמר **שבת דבה אתגליין כו'**, דהיא בת עין, פרצופא דכולה[1082], דבה אתחזי. ועי' בז"ח פ' יתרו (כח ע"ג)[1083][1084] בארוכה. ואמר **דאיהי כגוונא דאספקלריא כו'**, שהיא נקרא מראה[1085], דמתחזיא בה, כידוע בסוד הלבנה שאין לה אור מעצמה, רק מראה דמתחזיא בה כל נהורין, דלית לה מגרמה כו' (זהר ח"א קפא ע"א), אבל כלולה מכולם. ואמר **ולא באתר אחרא**, כמש"ל (כ ע"א) דלית רשו לשום נביא וחוזה, רק בה, שנאמר (ירמיה ט כב)[1086] בזאת כו': **שרטוטין דידין כו'** - ר"ל, ענפין דעץ החיים, דידין אינון עץ החיים, כמ"ש (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, נקרא אותן המחזיקין ידי הת"ח, עץ החיים, והן ידין של ת"ח, צדקה הנעשית בידים. וז"ש **כד אינון פתיחין כו' ידין דעבדין טיבו כו'** - ואמר **כגון צדקה כו'**, ואפילו אשה, דאיהי מעץ חיים, הוא בידין, כמ"ש (משלי לא יב) גמלתהו טוב ולא רע, דלית שם רע. ומפרש

[1078] עי' הערה 1085.

[1079] עי' זהר ח"ב קפט ע"ב שזה גידול השושנה בין החוחים, ועיי"ש ברמ"ז, שזה ששלקטה כל כחם שהוא סוד רפ"ח ניצוצות.

[1080] $לא מצאתי.

[1081] עי' מלואים אות (סח).

[1082] עי' זהר ח"א רכו ע"א: גוונא רביעאה היא חיזו דכל עינא ואקרי בת עין דבההוא בת עין אתחזי פרצופא וחיזו יקרא מכלא דא ציון דאיהי נקודה אמצעותא מכלא דחיזו דכל עלמא תמן אתחזי ותמן שריא שכינתא דהיא שפירו דכלא וחיזו דכלא

תרגום: $

ביאור: לית שפירו לכל אתוון בר את י'. בנקודה דא מתתקנן כל אתוון, ואיהי שפירא דכלהו, ולית את דאזיל בלא נקודה דא. היא בכלהו, וכלהו בה. והיא יפה ושפירו דכולא, דהא מאתר סתימא עילאה קא אתת, ריש כל דרגין עילאין. ובה איהו ריש כל דרגין תתאין דלתתא (זו"ח עא ע"א). תפארת שפירו דכלא דכל גוונין (תיקו"ז קנו ע"ב).

[1083] עי' מלואים אות (מג).$

[1084] ז"ל: אדם סטא לעילא ושרייא בדיוקנא דאנפין ורשים תמן דיוקנא דכלהו חיון ואתלבש בכלהו ואתחזי דיוקניה בהו הה"ד ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן ורשים בהון ציורין וגוונין דאנפין ושרטוטין דמצחא:

תרגום: אדם נוטה למעלה, ושורה בצורת הפנים, ונרשם שם צורת כל חיות, ונראית צורתו בהם, זהו שנאמר ודמות פניהם פני אדם, ופני אריה אל הימין לארבעתם, ופני שור מהשמאל לארבעתן, ופני נשר לארבעתן, ורושם בהם ציורים וגוונים של הפנים והשרטוטין של המצח.

ועי' מלואים אות PERLM(קמז). אמר שזה שם.

[1085] VISION NOT MIRROR

[1086] ז"ל: כה אמר יהו"ה אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו.

והולך, כל ימי חייה, שהיא בסט' דחיים. ומפרש והולך מעשיה, דרשה כו', היתה כו', ותקם כו', וכל הפרשה שם:

ידיים שלא נראה בהן שרטוטים, אינן צורה של עץ החיים. ויש שרטוטים בדרך הישרה מצד היצר הטוב, ואחרים מצד היצר הרע, שאלו פתוחים לטוב ואלו פתוחים לרע. ויש שמורכבות אלה באלה, עץ של טוב עם רע ורע עם טוב, אלו הם שידיהם לפעמים עושים טוב ולפעמים עושים רע. ידיים שעושים טוב שכל ימיהן, אלו מעץ החיים. ואלו שעושים טוב ורע, אלו הם מעץ של טוב ורע. וידיים שכל ימים עושים בהם מעשים רעים, זה הוא מעץ שנאמר בו "וַיָּקְוּ לעשות ענבים ויעש בְּאֻשִׁים". ויש עץ שאינו עושה פירות, והוא עקר@ה, אלו הם שאין בהם מעשים טובים, ולכן אמרו חכמי המשנה (אבות פ"א מי"ז) "לא הלימוד הוא העיקר אלא המעשה הוא העיקר", ולכן עיקר השרטוטים, הציורים והצבעים, הוא המעשה.	ידין דלא אתחזיין בהון שרטוטין לאו איהו דיוקנא מאילנא דחיי ואית שרטוטין בארח מישר מסטרא דיצרא טבא ואחרנין מסטרא דיצרא בישא דאלין פתיחין לטיבו ואלין פתיחין לביש ואית דמורכבין אלין באלין אילנא דטוב עם רע ורע עם טוב אלין אינון דידיהון זמנין עבדין טב וזמנין עבדין ביש ידין דעבדין טיבו כל יומוי אלין מאילנא דחיי ואינון דעבדין טוב ורע אלין אינון מאילנא דטוב ורע וידין דכל יומוי עבדין בהון עובדין בישין דא איהו מאילנא {קנז ע"א} דאתמר ביה (ישעיה ה ב) ויקו לעשות ענבים ויעש באושים ואית אילנא דלא עביד פירין ואיהו עקר אלין אינון דלית בהון עובדין טבין ובגין כך אמרו מארי מתניתין לא המדרש עקר אלא המעשה הוא העקר ובגין דא עקרא דשרטוטין וציורין וגוונין איהו עובדא:

ובשרטוטין ניכר אם מעץ החיים כו', כמו שמפרש והולך, **ואית שרטוטין כו'**, ויש שהשרטוטין מורין על טוב, אבל הוא לא עביד כפום השרטוטין, שהנפש רע, ואתתא טבא כנ"ל, וכן להיפך. וז"ש **ובג"כ אמרו מארי מתניתין כו'**, וכמ"ש **דעובדא**[1087] **אינון איבא לאילנא**, וז"ש **ואית אילנא דלא כו' ואיהו עקר**, בלא פירות. ואמר **ידין דלא אתחזיין בהון כו'**, ע"ל (קכד ע"ב %) **מאן דלא אתחזיין כו'**, והוא מורה על אילן דלא עביד פירות, ומ"מ עיקר הולך אחר המעשה כנ"ל, וכמש"ל (קכד ע"ב %) **אלא אם תב בתיובתא**, וכמו שמפרש והולך כאן. וז"ש **ובג"ד עקרא דשרטוטין וציורין וגוונין איהו {קנז ע"א} עובדא:**

"בת עין" היא מראה[1088], ואף על פי שהיא שחורה, בה נראים כל הפרצופים והצבעים של פני האדם. כאשר האדם סותם את העין@, היא מחשבה סתומה א, קמץ, הוא קמץ סתום העין, הוא י' בעיגול שלו. ו', באורכו, כאשר נפתחת, נפתחת בה' התחתונה, כאשר הוא מאיר, מאיר בה' העליונה. נאמר בעין "נפתחו השמים וארא מראות אלהים", שהם חמשה אורות של מעשה בראשית הכלולים בה' העליונה, חמישה אורות המאירים בחמישה צבעים: שבתא"י, כלי שחור, כל הצבעים מחשיכים@ בו, הוא (הצבע) גחונו של הנחש, שנאמר בו "על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך". "עפר" הוא קר	בת עין איהי אספקלריא אף על גב דאיהי אוכמא בה אתחזיין כל פרצופין וגוונין דאנפוי דבר נש כד סתים בר נש עינא איהו מחשבה סתימא **א** קמ"ץ איהו קמ"ץ סתים עינא איהו י' בעגולא דיליה ו' באורכא דיליה כד אתפתח אתפתח בה' תתאה כד נהיר נהיר בה' עלאה בההוא זמנא דאתפתח בה' עלאה אתמר בעינא נפתחו השמים וארא מראות אלהי"ם (יחזקאל א א) דאינון חמש אור דעובדא דבראשית דכלילן בה' עלאה חמש אור דנהרין בחמש גוונין שבתא"י פתיא אוכמא כל גוונין אתחשכאן ביה איהו (גוון) גחון דחוויא דאתמר

[1087] לשון התקיו"ז עובדין טבין.
[1088] עי' הערה 1085.

ויבש, כך הטחול קר ויבש. ולכן נאמר ״ועפר תאכל כל ימי חייך״.	ביה (בראשית ג יד) על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך עפר איהו קר ויבש הכי טחול קר ויבש ובגין דא ועפר תאכל כל ימי חייך:

בת עין איהי כו׳ - חוזר לענין ראשון שאמר, **ובג״ד מלכות איהי בת יחידה שבת דבה כו׳**, כגוונא דאספקלריא, והוא בת עין, אוכמא, פרצופא דמוח אדם, דכלילא כל ד׳ חיוון, כל ד׳ גווינין. ועבז״ח פ׳ יתרו (כט ע״א)[1089] **עיינין אוכמין שפירין כו׳, מסט׳ דשבת, דאיהי בת עין שפירא, עלה אתמר שחורה אני ונאוה. האי איהו בדיוקנא דשבת, דאיהו שקול לאורייתא כולה. ובשבת צריך לאחזאה שובעא בהפוכא דשפחה לילית, וצריך באתר דשבתאי דעציבו לאחזאה חדוה, באתר דחשוכא שרגא, באתר דעינוי עונג, למעבד תמן שינוי בכלא, דלילית מרה אוכמא צמאון, דלית בה מים דאיהי והבור רק אין כו׳**, ור״ל דשבתאי שולט בשבת מסטרא דמזלות, וצריך לעשות בהיפוכא דילה, דאיהו טחול, מרה אוכמא, עצבון צמאון כו׳ כנ״ל. ואמר שם **עיינין אוכמין חשובין תמן לילית כו׳ תמן שבתאי כו׳**, עש״ב. וז״ש למטה **שבתאי אוכמא פתיא כל גווינין כו׳**, עש״ה, ור״ל דהוא הפוכא דבת עין, דבה כל גווינין כלילין, וה׳ אור נהרין בה. אבל שם כל גווינין אתחשכן, דיש ב׳ מיני שחרות: א׳, מראה שחור דמחשיך כל גווינין, דמראה שחור שבא על כל גוון אתהדר לשחרות, ולא נודע כל גוון בה. ומראה דכל גווינין בשחרות אתערבו, ולא נודע כלום. ויש מראה שחור שנודע בה כל גוון, והוא אספקלריא שמשימין שחרות תחתיה והמראה בעצמה היא זהירה, והיא אוכמא שפירתא, דבה אתחזי כל גווינין. ועתה מפרש והולך הגווינין והנהורא דנהיר בגווינין, ומפרש והולך, שהוא שם הוי״ה דהוא בעיינין, כמש״ל (%) ובתיקון כ (%) ואמר **דבסתימו דעיינין**, הוא הזכרים, י״ו, שלעולם הזכרים הן סתומין. והנקבות מגלין מה שבהם, כמו או״א, בולד ותורה שבכתב ותורה שבע״פ, ולכן צחותא דאורייתא בלילה (זהר ח״ג כג ע״א)[1090], ובפתיחו דעיינין מתגליין ה׳ גווינין וה׳ נהורין דנהרין בגווינין. ועי׳ בריש פרשת וארא (כג ע״א)[1091] דהן גווינין דמתחזין, דמתגליין לאבהן באל שדי, נוק׳, אבל דכורא, אינן אלא בסתימו דעיינין, ושמי ה׳ לא נודעתי כו׳, עש״ב. ולכן אינון י״ו בסתימו דעיינין כנ״ל, ויו״ד איהו יותר סתים מן וא״ו, שיו״ד הוא עיגול, העין המכוסה, ווא״ו הוא הקו שבין העפעפים, שמ״מ נראה הקו, אע״ג דסתים. ואמר **כד סתים כו׳ קמץ כו׳** - ר״ל דקמץ הוא לשון סתום, היד בקמיצו, והוא וקמץ הכהן (ויקרא ה יב), חכמה, מחשבה סתימא, והוא יו״ד, כמו שמפרש והולך. והנה אמר זה בכאן, דהוא דומה ליד, כד וקמץ הכהן, בסתימו, הוא בצורת יו״ד, ובפתיחו ה״א, בה׳ אצבעות וכמש״ל בהקדמה (%) ובש״מ עש״ב: **אתמר בעינא נפתחו השמים** - ה׳ שמים דיומא תניינא, דתמן שכינתא תתאה, כמש״ל (קכה ע״ב %) והן ה׳ גווינין. וארא מראות כו׳, הן ה׳ אור, דהן מראות כמש״ל בתיקון ל (%) בארוכה. והן ביומא קדמאה, דתמן שכינתא עלאה, כמש״ש **ואמר דעובדא דבראשית**, ר״ל דלכן נאמר מראות אלהים, דכל עובדא {קנז ע״ב} דבראשית הוא בשם אלהים. ועי׳ לעיל בהקדמה (ד ע״ב %) והשמים עם הנהורין הן עין העולם, דמהן רואה העולם, וכן נפתחו באדם, ה׳ שמים, ה׳ גווינין, והוא כד אתעבר המסך מעל העיינין, לראות ברוח הקודש[1092], ונהיר רוה״ק בהן. וז״ש **אתמר בעינא נפתחו השמים ואראה כו׳**: **איהו [ג]חון דחוויא כו׳**

[1089] עי׳ מלואים אות (מג).

[1090] ז״ל: רבי יהודה ורבי יוסי הוי יתבי חד ליליא ולעאן באורייתא אמר רבי יהודה לרבי יוסי חמינא דצחותא[1090] דאורייתא בליליא הוא יתיר מביממא אמאי אמר ליה בגין דצחותא דתורה שבכתב תורה שבעל פה הוא[1090] ותורה שבעל פה בליליא שלטא ואתערת[1090] יתיר מביממא ובזמנא דאיהי שלטא כדין איהו צחותא דאורייתא:

תרגום: $

ביאור: דצחותא דאורייתא - השכל צח להשכיל בתורה, דהיינו תורה שבעל פה ותורה שבכתב יחד. ולזה קשיא ליה. ולזה תירץ שניהם כא׳ באומרו ״בגין צחותא וכו׳״, ירצה שצחות והשכלת התורה שבכתב שהוא מדת יום, היא בתורה שבעל פה, שהוא מדת לילה (אור יקר). שבעל פה הוא – היא (דפ״ו), דהיינו על ידי המלכות תורה שבעל פה אנו מתצחצחים ומשכילים בתורה שבכתב, ששם אדני מפרש שם הוי״ה (אור יקר). פי׳ מלכות שהיא תורה שבעל פה מגלה הארת ז״א (מ״מ). ואתערת – בלבות בני אדם העוסקים בה בלילה יותר מביום (אור יקר).

[1091] עי׳ מלואים אות (קג).

[1092] עי׳ שער רוה״ק ב ע״ב: אין נבואה אלא בנצח והוד אך במלכות או ביסוד הוא רוח הקדש. ועי׳ שער מאמרי רשב״י (א ע״ד): מצד הנקבה הם כתובים בסוד רוח הקודש שהיא המלכות ומצד הזכר נביאים נצח והוד דנבואה היא בעלמא דדכורא כנודע, ועי׳ מקור לדבריהם בתז״ח מב ע״ב.

תיקו״ז חלק ה

- ר״ל, הטחול בטן התחתית, דהוא שאול[1093] כמש״ל בתיקון כ (%), והוא גוון שחור כנ״ל. ומפרש והולך, **ועפר תאכל כו׳**, והוא יסוד העפר, קר ויבש, וידוע שכל יסוד ניזון ממינו, וד׳ מרות ניזון כל א׳ מיסוד שבאוכל. ומד׳ יסודות ניזונות ד׳ מרות, ובחי׳ התחתונה, עפר, שאין בה אלא מעט חיות, ולכן שאול (טחול) הוא בור רֵק, צמאון, אשר אין בו מים, הבור רק כו׳, נחשים ועקרבים כו׳ (שבת כב ע״א)[1094], גחון דחוויא. וז״ש **ובג״ד ועפר כו׳** - שקללו שלא יהיה לו[1095] מהמאכל רק מיסוד העפר:

בא ראה, לא לחינם אמרו הקדמונים (ב״ר פס״ח סי׳ ט) אין הרוכב טפל לסוס, אלא הסוס טפלה לרוכב. כי הסוס הוא הנקבה לרוכב, שהוא האדם. אם זכה, נאמר בו ״אעשה לו עזר״, ואם לא, כנגדו (יבמות סג ע״א), יצר הרע. עליו נאמר ״ומוצא אני מר ממות את האשה״, וזה הטחול, שבתאי. ״עזר״, זו השכינה, עליה נאמר ״מצא אשה מצא טוב, ויפק רצון מיהו״ה״. ובשביל זה היו אומרים חכמי המשנה (ברכות ח ע״א) ״מצא״ או ״מוצא״.	תא חזי לאו למגנא אמרו קדמאין אין הרוכב טפל לסוס אלא הסוס טפל לרוכב דסוס איהו נוקבא לרוכב דאיהו אדם אם זכה אתמר ביה אעשה לו עזר (בראשית ב יח) ואם לאו כנגדו יצר הרע עליה אתמר (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה ודא טחול שבתאי עזר דא שכינתא עלה אתמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה׳ ובגין דא הוו אמרו מארי מתניתין מצא או מוצא:

ת״ח לאו למגנא כו׳ - עתה חוזר לענין ראשון שאמר, **ואית אילנא דלא כו׳ ובג״כ אמרו מ״מ כו׳**, שהוא לפי הנפש ולא הגוף. וע״ל תיקון ס (%) בארוכה. ואמר **דסוס איהו נוקבא כו׳**, ר״ל דגוף הוא סוס, כמש״ל בתיקון ל״ב (%) **ורכיב נפשא בסוסיא חיורא דאיהו גופא כו׳**, (ולקמן קלג ע״א %). ואמר **אם זכה כו׳** - דגופא איהו נוק׳ לנשמתא, סוסיא דיליה, ועלה עזר מסט׳ דשכינתא, דאיהי טוב. לא טוב היות האדם לבדו (בראשית ב יח), דהיא ותקם בעוד לילה כו׳ (משלי לא טו), אשת חיל מי ימצא כו׳ (שם י), והוא יצ״ט לאדם וגוף, כזה עוזר לנשמתא, דעל ידו[1096] עושה התורה ומצות, דמצות מעשיות אי אפשר כי אם על ידי הגוף. ואתתא איהי נר מצוה, וכן הוא שכינתא לקב״ה, שעל ידה מנהיג את התחתונים, ועל ידה יגלה לתחתונים אדון הכל, בזאת כו׳ (ירמיה ט כב)[1097]. ואמר **עזר ואם לאו כנגדו**, כמו שמפרש והולך, והוא מס״א, יצה״ר, דהגוף מנגדת לנשמתא. וכן בסט״א יותרת על הכבד, דאתגברת על בעלה[1098], בעזות דילה. וז״ש למטה **לזמנין תשכח סוסיא דאתגאה כו׳**, הגוף שגובר

עי׳ עבודת הקודש (ח״ד פל״א): אין בנבואת הנביאים ובהשגותיהם מדרגה שתהיה מכלל הבריאה חלילה כי היה בזה ספק והמעדת רגל מן האמונה, אבל כל עניינם בייחוד פנימה והקול והדבור המגיע והנשמע להם הנה הוא מן הייחוד ובו עצמו כפי מה שבאה הקבלה בזה עם שאין שם דבר גשמי חלילה, ועל הדרך שאומר והוא כי חכמי האמת קבלו במציאות קול למעלה על זה הדרך ואמרו על סוד קול ורוח ודבור המקובל בספר יצירה לאברהם אבינו ע״ה ואלו השלשה קול ורוח ודבור הם דבר אחד בעולם האחדות, אי איפשר לקול בלי רוח ובלא דבור כי למטה בעולם התחתון הזה יש קול בלי דבור כמו הקול הנשמע בהקשת ברזל בברזל יחד או דבר קשה בקשה או קול בעלי חיים שאין דבור נכר בו, אבל בעולם האחדות וגם בעולם הנפרדים אי איפשר להיות קול בלא דבור כי אין שם הקשת שפתים כי אין למעלה דבר גופני ולזה תקנו בתפלה ומשמיעים ביראה יחד קול בדברי אלהים חיים לומר כי יחד הקול והדברים אי איפשר לזה בלא זה כי הקול הוא הדבור ממש, והוא הקול המדבר מאליו בלתי תנועה והוא רוח אלהים חיים דכתיב וישמע את הקול מדבר אליו ר״ל מדבר מעצמו בלתי הכאת שפתים הוא הקול שהיו שומעים הנביאים והקול שראו במעמד הר סיני שנאמר וכל העם רואים את הקולות ולא אמר שומעים, וזהו רוח הקדש כי המדבר ברוח הקדש לא ישמע קול אלא הרוח ההוא תבא בקרבו וידבר מאליו כי האותיות עצמן היו חקוקות באזני הנביא, והנה שלשה אלה קול ורוח ודבור הם דבר אחד למעלה וחשבון אחד ואין צריך שם הקשת שפתים ולא הכאת דבר קשה

[1093] עי׳ לעיל נה ע״ג.

[1094] ז״ל: מאי דכתיב והבור רק אין בו מים ממשמע שנאמר והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה תלמוד לומר אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו.

[1095] היה כתוב י״ל פתחתי ראשי תיבות.@

[1096] ידה? פתחתי ראשי תיבות@.

[1097] ז״ל: כה אמר יהו״ה אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו.

[1098] עי׳ זהר ח״ג קמ ע״א: כד בעי דינא דינא תקיף ונצח על רחמי.

לנשמה, אבל יש גופא בישא, מ"מ[1099], והוא ימשל בך (בראשית ג טז). וז"ש **לזמנין תשכח אדם רכיב על כו'**: ואמר **ובג"ד הוי אמרי קדמאי מצא כו'** - ר"ל על הגוף, וכל משלי הולך על קוטב זה:

לפעמים תמצא סוס שמתגאה@ וה@מ@פיל את הרוכב תחתיו, זאת אישה רעה. לפעמים תמצא אדם רוכב על הסוס, לפעמים איש, לפעמים עבד, כדוגמא זה תמצא, לפעמים יש גוף שהוא סוס יפה בכל תיקונים שלו, ועושה מעשים רעים, מפני שיש אותו הנפש שרוכבת עליו, שהוא אדם רע, עבד או ממזר. ולכן אמרו חכמי המשנה (אבות פ"א מ"ז) "לא הלימוד הוא העיקר, אלא המעשה הוא העיקר". ולפעמים תמצא סוס רע, שהוא גוף שיש לו דמות@ רע@ה, ומי שרוכב עליו הוא טוב, ומכוון אותו לעשות מעשים טובים. וזהו "מטה כלפי חסד" (ר"ה יז ע"א). ומי שיש לו דמות@מראה יפה ומעשים טובים, זהו צדיק וטוב לו (ברכות ז ע"א).	לזמנין תשכח סוסיא דאתגאה ואפיל לרוכבו תחותה דא אתתא בישא לזמנין תשכח אדם רכיב על סוסיא לזמנין איש לזמנין עבד כגוונא דא תשכח לזמנין דאית גוף דאיהו סוס שפיר בכל תקונוי ועביד עובדין בישין בגין דאית ליה ההוא נפש דרכיב עליה דאיהו אדם רע עבד או ממזר ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין לא המדרש עקר אלא המעשה [קלג ע"א] הוא העקר ולזמנין תשכח סוסיא בישא דאיהו גופא דאית ליה דיוקנא בישא ומאן דרכיב עליה איהו טב וסטי ליה למעבד עובדין טבין ודא איהו מטה כלפי חסד {קנז ע"ב} ומאן דאית ליה דיוקנא שפירא ועובדין טבין דא צדיק וטוב לו:

ואמר **לזמנין אדם לזמנין איש לזמנין עבד,** ר"ל כמו שמפרש והולך, **צדיק ורע לו גופא בישא ונשמתא טבא,** הוא אדם דרכיב, דאדם שליט בכולא. **רשע וטוב לו,** הוא עבדים רוכבים על סוסים. ואיש הוא שהוא שוה ליה סוסיא טבא. וז"ש **כגוונא דא כו' ובג"ד אוקמוהו מ"מ כו'** - כנ"ל דהמעשה תלוי בנשמתא, והמדרש בגופא. והענין, כי הגוף הוא לפי נפשא קדמאה בגלגולא, כמש"ל (%) **דגלגולא גרים כו', דגלגולא מחייב ליה,** ונראין אותיותיה בגוף בשרטוטין כנ"ל. וכן בכל העשר תיקונין. ולכן אמר ואתה תחזה, ולא אחרא, כמש"ל (קלו ע"ב %) **דלזמנין גופא טבא ונשמתא בישא אבל אנת דאתה חזיא בנשמתא,** כמ"ש ברע"מ פ' משפטים (קטז ע"ב)[1100], ומ"מ[1101] תחזה בגופא, דגוף {קנז ע"ג} רע מטה פעמים לנשמתא, ולכן תחזה אנשי חיל כו'. ואמר הכא **אשתמודע תלת גלגולין כו',** דצדיק וטוב לו לא חשיב כאן, משום שר"ל **דגלגולא גרים כו',** וצדיק וטוב לו הוא אף בלא גלגולא, דגלגולא קדמאה ודאי הוא לפי בת זוגו, וע"ל (קג ע"ב %):

וכך הוא מי שהוא צדיק וגם בת זוגו היא צדקת. מי שיש לו מראה@דמות רע, והוא טוב במעשיו, זהו צדיק ורע לו (ברכות ז ע"א). וכך הוא מי שהוא צדיק אבל אשתו רעה. ומי שיש לו מראה@דמות רע ומעשיו רעים, זהו רשע ורע לו, וכך הוא מי שהוא רע וגם אשתו רעה. כאן ניכרים שלושה גלגולין: רשע וטוב לו, מי שמעשיו רעים, אבל מראהו@דמותו יפה ואשתו צדקת, נאה במעשיה.	והכי איהו מאן דאיהו צדיק ובת זוגיה צדקת מאן דאיהו דיוקניה בישא ואיהו שפיר בעובדוי דא צדיק ורע לו והכי איהו מאן דאיהו צדיק ובת זוגיה בישא ומאן דאיהו דיוקנא בישא ועובדוי בישין דא איהו רשע ורע לו והכי איהו מאן דאיהו רע ואתתיה רעה הכא אשתמודעין תלת גלגולין רשע וטוב לו מאן דעובדוי בישין ודיוקניה שפירא ואתתיה צדקת שפירתא בעובדהא:

[1099] $

[1100] ז"ל: מה דלאו הכי מאן דאיהו[1100] מלובש באלין קליפין דעור ובשר ועצמות וגידים דגופא שפלא דרוחא הוא [מת תמן מה מיתא] ומית תמן מה מיתא (מיתה הוא מיתה) תמן מה מיתא לא חמי ולא שמע ולא ממלל ולית ליה תנועה בכל אברין דיליה הכי רוחא לא חזא דלעיל מניה דאתמר באורייתא עלייהו דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים:
תרגום: $

[1101] ומארי מתניתין שהם מעשה.@SCHOTENSTIEN

שהגלגול גורם את זה שאדם יהיה, צדיק וטוב לו (ברכות ז ע״א), צדיק ורע לו, רשע וטוב לו, רשע ורע לו, שהגוף רע והאשה רעה, לצדיק הוא עונש שלו, שהגלגול מחייב אותו בכך.	דגלגולא גרים דא למהוי בר נש צדיק וטוב לו צדיק ורע לו רשע וטוב לו רשע ורע לו דגופא בישא ואתתא בישא לצדיק איהו עונשא דיליה דגלגולא מחייב ליה:
אמר רבי אלעזר, אבי, אם כן, מה תקנה יש לצדיק שיש לו אשה רעה. אמר לו: בני, יעשה לו שינוי מקום, ושינוי השם ושינוי מעשה. ואם לא נתקנת@, יגרש אותה בגט, ויתרפא, וייטע את עצמו במקום אחר. ״הן כל אלה יפעל א״ל פעמים שלש עם גבר״, עד כאן בשרטוטי הידיים, בקומה, בצוואר.	אמר רבי אלעזר אבא אם כן מאי תקנתיה למאן דאיהו צדיק ואית ליה אתתא בישא אמר ליה ברי יעביד ליה שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה[1102] ואי לא אתתקנת יתרך לה מניה בגט ויתסי ואתנטע באתר אחרא הן כל אלה יפעל א״ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט) עד הכא בשרטוטין דידין בקומה בצואר:

יעביד לי׳ שינוי מקום כו׳ - ר״ל, שינוי מקום ממש, כמ״ש (מו״ק יז ע״א)[1103] אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין וילבש כו׳, וזהו שינוי מעשה ומקום, שאין מכירין הוא שינוי השם, שאין שמו נודע שם. ופר״ח[1104] מתוך כך יכנע יצרו. ואמרו (ר״ה טז ע״ב)[1105] שלשה דברים מקרעין גז״ד של אדם כו׳ וי״א כו׳, וקיי״ל כי״א, כמש״ל (%). **ואי לא אתתקנת והן כל אלה כו׳**, ר״ל דג׳ גלגולין שהן שינוי מקום שינוי כו׳ כמש״ל תיקון ס״ט (%). ואמר **בגט**, ר״ל הגוף דאיהי אתתא, ור״ל כמ״ש (יבמות סג ע״ב) אשה רעה צרעת לבעלה, מאי תקנתיה יגרשנה וירפא מצרעתו. וז״ש **ויתסי,** ואמר **ואתנטע׳[1106] באתר אחרא,** ר״ל דהוא שינוי מקום ואח״כ שינוי השם כו׳, וע״ל (קו ע״א קיט ע״א) **אבל ב״נ דטרח עליה כו׳ אם אצלח כו׳, והן כל אלה כו׳**:

פתח רבי שמעון ואמר, אליהו, אליהו, הנה השכינה כאן, וכל החברים עמה, שומרים עליך כאן. קח רשות מהקב״ה לרדת לכאן, לכבודו של המלך הקדוש, אתה וכל בעלי הישיבה של מעלה ושל מטה עמך, לתקן את שיעור קומה של הקב״ה כראוי לו. בינתיים, הנה אליהו יורד, וכל בעלי הישיבה של מעלה ושל מטה עמו, והקב״ה מעל כולם.	פתח רבי שמעון ואמר אליהו אליהו הא שכינתא הכא וכלהו חבריא עמה נטרין לך הכא טול רשו מקודשא בריך הוא לנחתא הכא ליקרא דמלכא קדישא אנת וכל מארי מתיבתאן דלעילא ותתא עמך לתקנא שעור קומה דקב״ה כדקא יאות ליה אדהכי הא אליהו קא נחית וכל מארי מתיבתאן דלעילא ותתא עמיה וקודשא בריך הוא על כלהו[1107]:

[1102] עי׳ מלואים אות (עו) ויהל אור שם.

[1103] ז״ל בשלימות: תניא, רבי אילעאי אומר: אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו - ילך למקום שאין מכירין אותו, וילבש שחורים ויתעטף שחורים, ויעשה מה שלבו חפץ, ואל יחלל שם שמים בפרהסיא.

[1104] ז״ל בשלימות: תניא ר׳ אילעאי הזקן אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו פירוש מבקש לשתות במיני זמר ולשמוח בשמחה המרגילה לידי עבירה כגון זה אמר ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורין ויכסה שחורין ויעשה מה שלבו חפץ כגון אכילה ושתייה במיני זמר וכיוצא בהן אבל דבר עבירה שיש בה דין אדם או דין שמים ואפילו חייבי לאוין או חייבי עשה וכ״ש למעלה שאיסורן איסור עולם ח״ו שהתיר ר׳ אילעאי ואפילו בסתר אלא דבר שפירשנו למעלה הוא שאמר לעשות. ואפילו דברים הללו לא התירן לו אלא אמר כמשיא עצה לעשות כך כדי להבריח את יצרו להשלים תאותו וכיון שיראה עצמו לבוש שחורין ועטוף שחורין משתבר יצרו ונמנע ואינו עושה וזה צורבא מרבנן עשה כר׳ אילעאי ולבש שחורין ונתעטף ואחר זה כולן חזר לשתות במיני זמר כגון שהיה עושה [אלישע] ולפיכך שמתיה רב יהודה תנא דבי ר׳ ישמעאל ולפני עור לא תתן מכשול זה המכה בנו הגדול שכיון שהוא גדול חוזר גם הוא ומכה אביו זה ונמצא כי אביו גורם לו והכשילו:

[1105] עי׳ לעיל הערה 459.

[1106] ׳ ? נוסח

[1107] עי׳ ריש א ע״א.

תיקו"ז חלק ה

ת"ט[1108] **בקומה כו' דלעילא ותתא** - ב' מתיבתין, ידוע שהן בו"ק דכלילין בקומה, וכמ"ש למטה **דגופא איהו ו' קומה דכלהו ואיהו שית בחושבן כו'**, והן ב' מתיבתין, שית סדרין וע"ל ריש **תיקון כ"ב** (עא ע"א ד"ה עלאה ותתאה) **ובתז"ח** (ז ע"ג)**:**

פתח אליהו ואמר: רבונו של עולם, יהיה רצון מלפניך שאגיד דברים בדרך הישרה, ראוי, הכל במדה, במשקל, בשיעור קומת של שכינתך.	פתח **אליהו ואמר רבון עלמא יהא רעוא** דילך **דאימא** מלין **בארח** מישור **כדקא יאות** כלהו במדה במשקל בשעור קומה דשכינתך:

ואמר **כלא במדה כו'** - דבה הכל במדה, תמתי כולך יפה רעיתי כו' (שיה"ש ד ז) (וכמ"ש למטה **וכל ענפא כו' צריכין במדה כו' דלא יהא כו'**) ואמר **בשעור קומה דשכינתך**, דהיא תאומתו, לא היא גדולה כו'[1109], וכמו שמפרש והולך:

פתח ואמר "זאת קומתך, שדומה לתמר, ושדיך לאשכולות". מה הוא "לתמר". אלא לאותו שנאמר בו "צדיק כתמר יפרח כפת תמרים". "קומתך" ודאי דומה ללולב, שאין בו קצוץ או פרוד, ולא לחינם אמרו חכמי המשנה (סוכה כט ע"ב) נפרצו עליו פסול. לולב הוא דומה לשדרה של הגוף, שהוא ו', קומת הכל, והוא בגימ' שש, וחמשה ענפים מתפשטים ממנו. והוא גוף העץ האמצעי, וחמשת הענפים הם: שניים מהצד הזה, ושלשה מהצד הזה. ועליהם נאמר "ענף עץ עבות וערבי נחל", "ענף" לשמאל, "עבות" לימין, "עץ" באמצע. "ערבי נחל", שנים. "עבות" שלשה, וכולם יחד חמשה. והם כנגד שני רגלים, וברית, ושני זרועות. אתרוג, הלב באמצע, שורש@עיקר העץ וענפיו. וזהו פרי העץ, ובו הוא "עץ פרי עושה פרי למינו".	פתח **ואמר** (שיה"ש ז ח) **זאת** קומתך דמתה לתמר **ושדיך לאשכולות מאי לתמר אלא להה**וא **דאתמר** ביה **צדיק כתמר יפרח כפת תמרים** (ויקרא כג מ) קומתך **ודאי דמיא ללולב** דלית ביה קצוץ **ופרוד ולאו למגנא אוקמוהו מארי מתניתין נפרצו עליו פסול לולב איהו** דומה **לשדרה דגופא דאיהו** ו' קומה **דכלא ואיהו שית בחושבן וחמש ענפין מתפשטין מניה ואיהו גופא דאילנא באמצעיתא וחמש ענפין אינון תרין מהאי סטרא ותלת מהאי סטרא ועלייהו אתמר** (ויקרא כג מ) **וענף** עץ עבות **וערבי נחל ענף לשמאלא עבות לימינא** עץ **באמצעיתא ערבי נחל תרין עבות תלת וכלהו חמש ואינון לקבל תרין שוקין וברית ותרין דרועין אתרוג לב באמצעיתא עקרא דאילנא וענפוי**[1110] **ואיהו איבא דאילנא וביה איהו** עץ פרי עושה פרי למינו (בראשית א יא)**:**

מאי לתמר אלא להההוא דאתמר כו' - ר"ל, צדיק, כמו שמפרש והולך, והוא איש, בעלה דשכינתא (זהר ח"א ו ע"ב וח"ב קלז ע"ב). ואמר **כפת תמרים**, ר"ל כמ"ש בבהיר (סי' קצח)[1111] דשם זו"נ כאחד, כפת, דכורא, צדיק. ותמרים, נוק'. דשניהם זכרים ונקיבות, והוא גבוה בקומה יותר מכל אילנות, וכן

[1108] *## תיקון ט'.

[1109] עי' לעיל הערה 751.

[1110] "עקרא דאילנא וענפוי" נמחק בנוסח בזיגו.

[1111] ז"ל: ומאי טעמא אקריאת תמר ולא שאר שמות, מפני שהיא נקבה, נקבה סלקא דעתך, אלא מפני שכוללת זכר ונקבה, דכל אילני תמרים כלולים זכר ונקבה, והאיך, שהלולב הוי זכר, והפרי מבחוץ הוי זכר ומבפנים הוי נקבה, והאיך, בגרעיני התמר שהיא סדוקה כעין אשה, כנגדה כח הלבנה למעלה, והקב"ה ברא אדם זכר ונקבה שנאמר (בראשית א' כז) זכר ונקבה ברא אותם, אפשר לומר כך, והא כתיב (שם) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו, ואחר כך (שם ב' יח) אעשה לו עזר כנגדו, (שם כא) ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתינה, אלא אימא כתיב בהם יצירה וכתיב עשיה וכתיב בריאה בעת עשיית הנשמה, עשיה זכר ונקבה בראם, יצירה בעת הרכיב הנשמה על הגוף, ואסף הרוח, ומנא לן דהאי יצירה לישנא דאסיפה דכתיב (שם יט) וייצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וגו' והיינו דכתיב (שם ה' ב) זכר ונקיבה בראם, וכתיב (שם ה' כח) ויברך אותם אלהים.

תיקו״ז חלק ה

הלולב מד׳ מינין. ואמר **קומתך ודאי כו׳ דלית ביה קיצוץ ופירוד,** ר״ל דבכל אילן הענפים מפורדים זה מזה, משא״כ בלולב. וכן הקומה, עמודא דאמצעיתא, משא״כ בידים ורגלים, הענפים. ולכן נקרא **יעקב איש תם** (בראישת כה כז), **וכן חוט השדרה, וכן גוף וברית חד** (זהר ח״ג רעט ע״א). וכן הוא כאן, עם עץ, האמצעי של העבות[1112]. ושאר ד׳ ענפין מתפרדין כמו שמפרש והולך **וחמש ענפין כו׳ ועלייהו אתמר כו׳.** ואמר **דגופא דאיהו ו׳ קומה דכלא ואיהו כו׳** - ר״ל שהוא בצורת ו׳, קומה זקופה, וכל קומה דאתוון, הכל הוא על ו׳, וכן כל הקומה תלויה בגוף. ו׳, הוא חושבן שית, וכן הגוף כולל ו״ק, ה׳ ענפין דמתפשטין ממנה, כמו שמפרש והולך. וז״ש **ואיהו כו׳ וחמש כו׳ ואיהו גופא כו׳.** ועתה מפרש והולך ה׳ ענפין. ואמר **וה׳ ענפין אינון תרין כו׳** - ר״ל כמו בְּרִיאה, שהוא כלל הגוף, שבו הרוח, והוא עמודא דאמצעיתא, יעקב, כמש״ל {קנז ע״ד} תיקון כ״ה (עח ע״א), ובו תלת מימינא ותרי משמאלא[1113], וכן כאן, דאמצעיתא שהוא ברית, ג״כ נוטה לימינא[1114], שבו אברהם, איש החסד (%), והוא שם הוי״ה באילנא, גוף האילן, ו׳. ענפין, ה׳ תתאה. איבא דאילנא, יוד. עיקרא דאילנא, ה׳ עילאה, וכמש״ל (קט ע״ב %), אלא דשם אמר להיפך בשתי ההי״ן, עש״ב. ומוחא דאילנא, הוא נביעו דביה, כמ״ש למטה, והוא שמא מפרש[1115], נביעו דביה כמש״ל (יג ע״א יט ע״א). והכל הוא בלולב, לולב גופא ו׳, והתפשטותו לחוץ מהמינים, הוא בסוד עיקרא דכולא, כמו שמפרש והולך, **צואר על כלהו כו׳,** ה׳ עלאה. הדס וערבה ה׳ ענפים, ה׳ תתאה. אתרוג, יו״ד, איבא דכלהו, דכולם אינן רק עצים, לבד האתרוג. וע״ל (קט ע״ב %) **דא עץ ו׳ ודא פרי י׳,** אלא שאמר שם בבחינה אחרת. וז״ש **וביה איהו עץ פרי כו׳,** זה אילן הלולב, הוא עץ. וכן הברית הוא עץ, כמ״ש **עץ באמצעיתא,** והוא פרי. ואמר **ענף לשמאלא כו׳** - שמכאן דרשו ענף עץ עבות שלשה, ומניח על הלולב: א׳ לימינו, חסד. וא׳ לשמאלו, גבורה. וא׳ באמצעיתא, ברית. שהן ברזא דג׳ אבהן. וגוף וברית א׳ הוא, וערבי נחל מב׳ סטרין, נו״ה. וז״ש **וכלהו חמש אינון לקבל תרין כו׳.** ואמר **וכלהו חמש,** להורות על הנ״ל, שהוא ה׳ של השם: ואמר ***אתרוג לב באמצעיתא ואיהו איבא כו׳ תיקון י׳ צואר על כלהו אימא עילאה עקרא דאילנא ושרשוי ומוחא כו׳.** כצ״ל, ור״ל אתרוג לבא, לקבל יו״ד, איבא. וצואר, אימא עילאה, כתר ע״ג ו״ק כידוע (%), נגד עקרא דאילנא, ה׳ עילאה. וכאן השם למפרע, שהוא בנוק׳, וע״ל (דף קי ע״א %) ומש״ש.

הצוואר על כלם, הוא האמא העליונה, המח האב, ובו (וזה) שפעת האילן של המקור שלו, שנקרא אין סוף. הענפים של האילן הם קווצותיו, עליהם נאמר "ראשך עליך ככרמל". כולם ירוקים, כי כך צריך [להיות] שערה של האשה, שהיא בת המלך, להיות ירוקה. כשבעה מיני זהב, והאתרוג הוא ירוק, ואסתר משם היתה ירקרוקת (מגילה יג ע״א).	[1116]**צואר** על כלהו **אימא עלאה**[1117] **מוחא אבא** (**ודא**) **וביה**[1118] **נביעו דאילנא דמקורא דיליה אתקרי אין סוף עלין דאילנא אינון קווצותיו עלייהו אתמר ראשך עליך ככרמל** (שיה״ש ז ו) כלהו ירוקין דהכי **צריכא שערא דאתתא דאיהי ברתא דמלכא** למהוי ירוק {קנח ע״א} כשבעה מיני דהבא **ואתרוג איהי ירוקא ואסתר** מתמן הות ירקרוקת:

[1112] ר״ל הלולב עם העץ האמצעי של העבות כמו שסדרם רבינו לקמן עמוד ד׳ ד״ה ענף שהם עולים בקנה אחד הם גוף וברית חד וכמ״ש שם (לש״ו).

[1113] עי׳ חולין מה ע״א, וזהר ח״ג קכא ע״ב, ועי׳ דברי רבינו לעיל כט ע״ב: חמש כנפי ריאה - כמ״ש (חולין מז ע״א) חמש אוני אית לריאה [עי׳ רש״י חולין מה ע״א שכנפי ריאה הם אוני הריאה], והן ה״ס שמתפשטין בהן נ׳ תרעין דבינה מן הלב, תלתא מימינא חח״נ, וב׳ משמאלא ג״ה, שת״ת נוטה לימינא כמ״ש לקמן (ל ע״א). ו@עי׳ כלבו (סי׳ קא עא ע״ד): חמש אונות יש בריאה שלשה מימין ושנים משמאל כשיתלה הבהמה ויהיו פניה כנגד פניו, ובצד ימין ממנה אזן קטנה שלא בצד האונות ויש לה כיס בפני עצמה והיא בתוך הכיס ואזן זו קטנה נקראת ורדא.

[1114] עי׳ לעיל מו ע״א ד״ה ועלייהו, ועיי״ש הערה.

[1115] עי׳ זהר ח״ג כט ע״ב ששם מ״ה היא שם המפורש.

[1116] תיקון י׳ (נוסף בנוסח רבינו).

[1117] **עקרא דאילנא ושרשוי ומוחא (נוסף בנוסח רבינו).**

[1118] לפ״ז, ובלפ״מ מיתא ״ולא״ו ״וביה״ נמחק.

תיקו"ז חלק ה

ואמר **מוחא אבא**, ר"ל מוחא דאילנא, הוא נגד מוח האדם, חכמה, והוא **נביעו דאילנא**, דמתפשט בכל הגוף, בחוט השדרה ובכל העצמות, בל"ב נתיבות הידועים[1119]. ואמר **דמקורא דיליה ל"ל סוף**, ר"ל המקור של המוח, מקור של המעין, דהוא כתר, כמ"ש (בסוף פרשת בא מב ע"ב[1120]) וש"מ, ועי' לעיל תיקון נ"ב (%), והן ע"ס באברי האדם, ואילן, וד' המינין. ולב דבאמצע, הלולב הוא חכמה, אב ובן[1121], וזהו לולב, ל"ו ל"ב[1122], כמ"ש (בס' הבהיר אות קא[1123]) דהוא ל"ו, ו' צינורות דשם מ"ב, כל אחד כלול משית, כמש"ל (לח ע"א %, סג ע"א %) וש"מ, ועמש"ש בארוכה. והן השם כולו כנ"ל. ואמר **עלין דאילנא אינון קווצותיו כו'** - ר"ל השערות. ואמר **כלהו ירוקין** - ר"ל ירוק כמראה הזהב כמו שמפרש והולך, **למהוי ירוק כשבעה כו'**. וז"ש **אסתר מתמן כו'** וכן אתרוג איהו ירוקא, וכן עלין דלולב, שהן קווצותיהן ירוקין, כשנגמר ונתבשל, וזהו ככרמל (שיה"ש ז ו)[1124], וכאן נשלם כל שיעור קומה עם השערות, דהן סלקין למעלה, וכן קווצותיו, עלין {קנח ע"א} דלולב. ואמר **כשבעה מיני דהבא** כמש"ל (קכג ע"ב %) **דוד שבעה מיני דהבא הוי כו'**, משום דהוא דרגא דבת שבע, בת מלך. ואמר בפ' יתרו (עג ע"ב)[1125] **דיוקנא דמשיחא קדמאה לסיהרא עין דיליה זהב ירקרק, באנפוי גוון דיליה זהב אופיר, בדיקניה גוון כו' שבעה כו'**. והנה הם כולם דוגמת הסיהרא. והנה אין לאשה שער כי אם על הראש, כמ"ש (סנהדרין כא ע"א) אין לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בבית הערוה, ונראה

[1119] עי' דברי רבינו בס"י ה ע"א, ועי' שם ב ע"א שהביא מהראב"ד בס"י (יג ע"ד): נתיבות רבות אשר בהם ישולח כח ההרגש והשכל לכל אבר הראוי לו, ודע כי לא ימצא שום הרגש ורצון זולת הנתיבות ההם.

[1120] עי' מלואים אות (מ).

[1121] כלומר יחד עם הלולב.

$

[1122] עי' מלואים אות (קמח).

[1123] ז"ל: ישב ר' ברכיה ודרש מה לולב דאמרינן אלא ל"ו מסור לל"ב, והאיך, א"ל שלשה שרים הם תלי וגלגל ולב, וכל אחד ואחד י"ב, חזרו בשלשה מנין ל"ו שבהם נתקיים העולם דכתיב (משלי ג כה) וצדיק יסוד עולם.$CHECK THE MILUIM

[1124] ז"ל: ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן מלך אסור ברהטים.

עי' שיה"ש רבה (פ"ז סי' יב): ראשך עליך ככרמל אמר הקב"ה לישראל ראשך עליך ככרמל הרשים שבכם חביבים עלי כאליהו שעלה להר הכרמל. ופי' רש"י: ראשך עליך ככרמל - אלו תפילין שבראש שנאמר בהן (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך הרי היא חוזקן ומוראן כסלע הרים וכרמל הוא ראש ההרים:

[1125] HOW MUCH IS NEEDEDז"ל ע"א: שירותא דחייבין מקרבין למחמי אינון חייביא חמאן לון חייכאן רחמי חנא וחסדא לבתר תוקפא ודחילו ואמתנו ורוגזא ועינוי יונים לגבייהו מאי יונים דעבדין לון אונאה לחייביא כמה דאת אמר (ויקרא כה יז) לא תונו איש את עמיתו וכתיב (שיר א טו) עיניך יונים מקרבן ומרחקן כל דיוקנין דעלמא כלהו כלילן באנפוי שערא דרישיה הוה רשים בגוונוי שבעה זיני דהבא חמינא בספרא דאדם קדמאה דאמר הכי דיוקנין דמשיחא קדמאה לסיהרא גוון דיליה זהב ירקרק באנפוי גוון דיליה זהב אופיר בדיקניה גוון דיליה זהב שבא בגבינוי גוון דיליה (דה"ב ג ו) זהב אפרוים בקריצין דעל עינוי גוון דיליה זהב סגור בשערא דרישיה גוון דיליה זהב מופז על חדוי בלוחא דעל לביה גוון דיליה זהב תרשיש על תרין דרועין כל שבעה גווני אלין הוו רשימין על כל אינון דוכתי דשערוי בדרועא ימינא הוה חקיק ורשים רשומא חדא סתים מבני נשא מגדל חקיק באריה ואלף זעירא רשים בגויה וסימנא דא (שיר ד ד) אלף המגן תלוי עליו כל זמנא דאגח קרבא ההוא רשימא סלקא ובלטא ועל מגדל מכשכשא האי אל"ף וכדין אתתקף לאגחא קרבא כד יאל בקרבא מכשכשא ההוא אריה וכדין אתגבר כאריה ונצח קרבין וההוא מגדל אתרהיט וסימניה (משלי יח י) בו ירוץ צדיק ונשגב ונשגב דוד משנאוי דלא יכלין לגביה ומן סימנין אלין ורשימין אלין הוו רשימין בדרעיה שמאלא רשומא דבר נש אחרא לאו כהאי:

תרגום: $

ביאור: דחילו - בסע"ה דף לה ע"ב וז"ל, הנך יפה עיניך יונים, מבואר בזהר פ' ויחי שז' עיני ה' הם ע' סנהדרין, ובסוד הפנימיות, שהוא רזא דבינה, הוא סוד סנהדרי גדולה, שהוא שם מ"ה עם שם הוי"ה פשוט ד' אותיותיו גימ' ע', ולכן הסנהדרין הם ע', כי הם עיניה. ונקרא יונים ע"פ מ"ש בזהר יתרו, בת עינא דלגו וכו', והוא סוד הנזכר, כי הע' סנהדרין המאירים בהיכל הזכות, לדון את האדם בהשגחה פרטית, ואע"פ שנראה שהם דין, מ"מ הם גימ' שם מ"ה ושם הוי"ה, שמורה ג"כ על רחמים גמורים, ולכן אומר הזוהר שהם מקרבין ומרחקין, ומכח העינים נענש שלמה המלך כמ"ש בזהר שיר השירים, וז"ש עיניך כיונים (מ"מ).

תיקו״ז חלק ה

שכ״ש בגבינים שהוא במקום נראה, שכן אמרו (ברכות כד ע״א) שער באשה ערוה, שלא תתגלה שערה, כמ״ש בר״פ נשא (קכה ע״ב)[1126] בארוכה, והנה צריכין כל ז׳ מיני דהבא, הכל בראשה.

השיעור של הרצועות של התפילין הן עד הלב, וכך גם שיערו לנו חכמי המשנה (%), וכן שיעור של שער של בת המלך, עד הלב. וכל ענף וענף של העץ שלה שהם קני מנורה, כולם צריכים להיות במידה, במשקל. ובמידה אחד, שלא יהיה זרוע אחד ארוך מחברו, ולא שוק אחד ארוך מחברו, אלא כולם במידה ובמשקל, זה כמו זה. וכן העינים שלה שקולות זו לזו, וכך האזניים. וכן נקב החוטם שלה, וכך הפנים שלה, וכך השפתיים שלה, שלא יהיה דבר אחד ארוך ואחד קצר, אלא כולם באיזון@בשיקול אחד.

שעורא דרצועין דתפלין **אינון** עד **לבא** והכי שערו לון **מארי** מתניתין והכי **שעורא** דשערא דברתא דמלכא עד **לבא** וכל ענפא וענפא **דאילנא** דילה דאינון קני מנורה כלהו צריכין במדה במשקל ובמדה חדא **דלא** יהא דרועא חדא **אריך** מחבריה **ולא** שוקא חדא אריך מחבריה **אלא** כלהו במדה במשקל דא **כדא** [קלג ע״ב] והכי עיינין דילה שקילין דא **לדא** והכי **אודנין** והכי נוקבא דחוטמא דילה והכי **אנפין** דילה והכי שפוון דילה **דלא** יהא חד **אריך** וחד קציר **אלא** כלהו בשקולא חדא:

ואמר **שעורא דרצועין דתפלין** כו׳, ר״ל שהן שיעור השערות דילה וכמו שמפרש והולך, **והכי שעורא כו׳**, והענין שעור הרצועות עד הלב, דמשם מתחיל בחי׳ נוק׳ דיליה, תפילה של יד, ועד כאן הוא בחי׳ תפילין של ראש, בחי׳ דכורא, קשר של ראש שהראה הקב״ה למשה (ברכות ז ע״א), ד׳ רברבא[1127], ומסתיים עד לבא. ומלבא נקרא לבר מגופא (זהר בראשית דף כא ע״ב), בחי׳ פרצוף אחר, בכל פרצוף, והוא בחי׳ נוקבא של אותו פרצוף, כידוע[1128]. ותש״ר הן ג״ר עם הדעת, וב׳ רצועות שמקיפות את הראש, הן חו״ג (פע״ח שער התפילין פרק ב), והקשר הוא בחי׳ הגוף דיליה, ת״ת, וב׳ רצועות עד הלב הן נו״ה, וקשר של יד הוא יסוד דביק לה, מקורא דלא פריש מן בירא לעלמין[1129]. ועלמא

[1126] עי׳ מלואים אות (קמט).

[1127] עי׳ זהר ח״ג שז ע״א: לבתר אהבה רבה לסלקא ולאתקשרא בימינא ויחודא דשמע ע׳ רברבא ד׳ רברבא וסימנא ע״ד היינו דכתיב (שמואל א׳ יב ה) ע״ד ה׳ בכם אשתארו אתוון ש״מ במ׳ פתוחה לפי שמ׳ פתוחה מלך תתאה מם סתומה מלך עלאה אשתארו אתוון ש״מ א״ח מהאי סטרא ש״מ ומהאי סטרא א״ח:

אמר רב המנונא סבא כל מאן דמייחד יחודא דא בכל יומא חדוא זמין ליה מלעילא מאתוון אלין ש״מ מהאי סטרא א״ח מהאי סטרא ומצרף אתוון אלין למפרע שרי ובמישר סיים וסי׳ אשמח דכתיב (תהלים קד לד) אנכי אשמח בה׳ בה׳ ממש והכי אית בספרא דחנוך:

תו אית ביה עיי״ן רברבא רמז לאלין שבעין שמהן רזא דאבהן קדישין ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אלין ד׳ בתי דתפילין דאחיד לון (א״ח) ד׳ רברבא דא קשר של תפילין דאיהי אחידת בהו והוא רזא לחכימין ולא אתמסר לגלאה ותרין רצועין נפקין מסטרא דא ומסטרא דא רזא תרין ירכין דהאי א״ח דנביאי קשוט אחידן ביה ועוד א״ח רמז לפסוק דאמר (שיה״ש ה ב) פתחי לי אחותי ולבתר אמת ויציב ואמאי ויציב דא תרגומו אלא דא יעקב ודא יוסף ואצטריך לאתדבקא בתרוייהו:

תרגום: $

[1128] עי׳ מלואים אות (סב).

[1129] עי׳ זהר ח״ב רנט ע״א: כפרוכתא פריסא חפיא גו טמירו סתים כפורתא פריסא גו טמירין עלאין לאסתמרא סתימו דהאי טמיר וסתים לגו מן פרוכתא אית אתר סתים וטמיר וגניז לאכנשא ליה בגויה משח רבות עלאה רוחא דחיי על ידא דההוא נהר דנגיד ונפיק וההוא נהר אקרי מבועא דבירא דלא פסקין מימוי לעלמין וכד האי עייל ונגיד כל ההוא רבות קדשא מלעילא מאתר דקדש הקדשים נהירו נגידו נחית ואתי גו אינון צנורין האי אתמליא מתמן כנוקבא דמתעברא ואתמליא מן דכורא.

תרגום: כפרכת שפרוס מכסה את תוך סתר סתום הכפרת פרוסה תוך הסתרים העליונים להסתיר הנסתרים שהרי הם טמירים ונסתרים (הפרכת פרוסה בתוך סתרים עליונים לשמר הסתום שזה נסתר וסתום) לפנים מן הכפרת יש מקום נסתר וטמון וגנוז להכניסו לתוכו שמן משחת עליון רוח החיים על יד אותו הנהר ששופע ויוצא ואותו נהר נקרא מבוע הבאר שלא פוסקים מימיו לעולמים וכשזה נכנס ושופע כל אותו משחת קדש מלמעלה ממקום של קדש הקדשים אור של שפע יורד ובא לתוך אותם הצנורות וזה מתמלא משם כנקבה שמתעברת ומתמלאת מן הזכר.

ביאור: מבועא דבירא - ר״ל יסוד דזעיר הנק׳ מבוע׳ דבירא (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

עילאה דדכורא (זהר ח״א צו ע״א), הוא עלמא דאתכסיא (זהר ח״א קנד ע״א), שכל מעשה לאה באתכסיא, והוא בבחינות התכסות בשערות, אלא שגם השערות צריך להתכסות: **וכל ענפא וענפא כו׳** - ר״ל, שית פרקין דדרועא הן שית קני המנורה, כמש״ל סוף תיקון נ״ו (%). וז״ש **דלא יהא דרועא חדא כו׳**, ר״ל בכל הפרקין וכן בשוקין, דהוא מרכבתא תניינא[1130], דוגמת מנורה עילאה. וכן בז׳ נוקבין דרישא ג״כ ז׳ קני המנורה, והן בג׳ דרגין, ראש בטן גויה[1131]. ועי׳ ברע״מ (פ׳ תרומה קנח ע״א)[1132] **מסט׳ דעלמא דאתי כו׳ באמצעיתא בסופא כו׳ או תגא או אמצעי או שמושא כו׳,** וז״ש **והכי עיינין כו׳ והכי כו׳,** וכן במנורה שהקנים למעלה, כולן שוות, וכן בשאר כלי המשכן, וכן בשיעור קומה דילה:

כמו מבוע של@ה מים, כך צריך להשקות ולטהר כל הגוף, והכל צריך במידה ובמשקל, כמו מבוע של מים. (כך צריך להשקות ולטהר את כל הגוף) ולכל אבר ואבר שהוא ענף של העץ במידה ובמשקל. וסימן [לדבר] ״מי מדד בְּשָׁעָלוֹ מים, ושמים בזרת תָּכֵן״, ״ומים תָּכֵן במדה״. ״מ״ ודאי המדה של נביעה, כדוגמא זה ם, מ״י, מ״ם (נקודה) בריבוע, נקודה בעיגול, (מרובעת) בריבוע.	מבוע דמיא הכי צריך לאשקאה ולדכאה לכל גופא וכלא אצטריך במדה ובמשקל כמבוע דמיא (הכי אצטריך לאשקאה ולדכאה לכל גופא) ולכל[1133] אבר ואבר דאיהו ענפא דאילנא במדה ובמשקל וסימנא (ישעיה מ יב) מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן (איוב כח כה) ומים תכן במדה מי ודאי מדה דנביעו כגוונא דא ם מ״י מם (נקודה) בריבועא[1134] נקודה בעגולא (מרובעת) ברבועא[1135]:

***מבוע דמיא הכי צריך לאשקאה לכל אבר כו׳ בשעלו מים ומים תכן כו׳ כגוונא דא ם מרובעת יוד נקודה בעגולא ורזא דמקוה כו׳** - כצ״ל, ור״ל כמו שהאברים הן במדה ובמשקל, כן הנביעו דבגווייהו. ומביא ראיה, שנאמר, מי מדד כו׳. וקרא אחר באיוב, ומים תכן במדה, ושם נאמר על החכמה, ע״ש. והוא נביעו דביה. ואמר **מי ודאי,** שהן מ׳ סאה דמקוה, ויו״ד, נביעו דבגווה. וע״ל תיקון נ״ב (%) ומש״ש. ובאותה הנקודה דבגווה אשתלימו למ״ם סאה. ועמש״ל בתיקון י״ט (לז ע״ב לז ע״א) בארוכה. והנה המ״ם מורה דהוא ר״ת מים, והוא מ״י, והוא מקוה, והוא מ׳ סאה. ובצורתו מ׳ סאה דמקוה, **בט׳ נקודין כו׳ ובנקודה דבגוה**, מי. ועמש״ש. וזהו, מי מדד:

וסוד המקווה של ארבעים סאה, כדוגמא זה , תשע נקודות לכל צד, ובנקודה שבפנים בה נשלמה לעשר@,@ כל תשע, עד שנעשו@ת ארבעים, ואלו הן ארבעים סאה. והן ם׳ עליונה, מ׳ תחתונה, זו בריבוע, וזה בעיגול, י׳ הנביעה@ של שתיהן, וזהו הסוד של ״מים חיים״.	ורזא דמקוה ארבעים סאה כגוונא דא תשע נקודין לכל סטר ובנקודא דמלגאו בה אשתלימו לעשר כל תשעה עד דאתעבידו ארבעים ואלין אינון ארבעים סאה ואינון ם׳ עלאה מ׳ תתאה דא ברבועא ודא בעגולא י׳ נביעו דתרוייהו ורזא דא מים חיים:

ואמר **ואינון ם׳ עלאה כו׳,** ר״ל זהו מי״ם, מ״ם עלאה סתומה, עלמא דסתימא (לעיל קמא ע״ב). ושכינתא תתאה, מ״ם פתוחה, וכמ״ש (שבת קד ע״א) מאמר פתוח מאמר סתום. והן ב׳ ממין שבא״ב ומנצפ״ך[1136]. וכן מ״ם בעצמה במילוי. ומים הוא בנביעו, יו״ד, נקודה הפנימית, המשמשת לשניהם.

1130 היינו חג״ת מרכבה ראשונה, ונה״י מרכבת המשנה (זהר ח״ג רמז ע״ב).

1131 עי׳ ס״י פ״ג מ״ו.

1132 עי׳ מלואים אות (קנא).

1133 ״ולכלהה לכל גופה וכלה לאטריך במדה ובמשקל כמבועא למיא (הכי לאטריך לאשקאה ולדכאה לכל גופא) ולכל״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו לימא ״לכל״.

1134 ״מ״י מס (נקודה) בריבועא״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו לימא ״מרובעת י״.

1135 ״(מרובעת) ברבועא״ נמחק בנוסח רבינו.

1136 עי׳ לעיל הערות 20 ו-193.

תיקו״ז חלק ה

וז״ש (זכריה יד ח) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים[1137] חצים אל הים הקדמוני וחצים כו׳, שהן אלו ב׳ ממי״ן. ואמר **ורזא {קנח ע״ב} דא מים חיים**, ר״ל שע״י היו״ד הם חיים, כידוע ששם מקור החיים[1138], והחכמה תחיה כו׳, והוא הנביעו. ועי׳ בפרשת תצוה (קפ ע״א)[1139] **יו״ד נקודה קדמאה קיימא על תשע סמכין דסמכין ליה ואינון קיומין לד׳ סטרין עלמא כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה קיימא לארבע סטרי עלמא בר דהאי דכר והאי נוק׳ כו׳, ברזא דאת ם בלא עגולא ואע״ג דאת ס׳ כו׳ לעילא אינון ברבועא לתתא איהי בעגולא כו׳,** עש״ב. ור״ל לתתא במלכות, דהוא דיוקנא דנקודה עלאה כמש״ל, **כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה כו׳,** והוא **מ״ם סתומה מ״ם פתוחה, דא ברבועא ודא בעיגולא כו׳,** כמ״ש כאן. ואמר שם, **ואע״ג דאת ס׳ כו׳,** כמ״ש בפרשת תרומה (קכז ע״א)[1140] **מ״ם וסמ״ך דאפרסמון** קאמר מ״מ[1141] **בגו נקודי טהירין כו׳,** הכל הוא ברזא דמ״ם[1142]. ואמר שם (ח״ב קפ ע״א)[1143] **רזא תניינא את ה׳ כו׳ היכלא קדישא אקרי לגו נקודה דקאמרן וכלא איהו ברזא דקאמרן דאת ם ברבוע׳ כו׳.** ובפרשת אחרי מות (סו ע״ב)[1144] **ותאנא מ״ם לא כליל בגוה אות אחרא בגין מ״ם פתוחה מ״ם סתומה מם פתוחה דהוא כד אתחבר עמה מ״ם סתומה יובלא דהא סתימין ארחהא ואע״ג דמתפשטין לזמנין כו׳.** והנה אמר בפ׳ תצוה שם[1145] **ואע״ג דאת ס׳ איהו בעגולא וקיימא בעגולא אבל ברזא דאתוון חקיק גו נקודי טהירין לעילא אינון בריבועא כו׳.** הענין כי היא עגולא בגו רבועא, כמ״ש בר״פ תרומה (קכז ע״א)[1146] באפרסמון. וידוע שב׳ ההי״ן אלו הם נגד שמים וארץ, כמ״ש בס״י (%). וז״ש בס׳ הבהיר (אות קיד)[1147] עגולא בגו רבועא רהיט, והוא השמים, גלגל המזלות, בגו נדנם ריבועא ריבוע׳ בגו עגולא לא רהיט, והוא יסוד הארץ שהיא רבועא, כמ״ש

[1137] $נאמר עליה (יואל ד יח) ומעין מבית ה׳ יצא והשקה את נחל השיטים, ע׳ זוהר (ס״פ ואתחנן רע ע״ב) ובתיקונים (תיקון יד ל ע״ב), והיא המקור נפתח דזכריה (יג ע״א) המטהר כל טומאה ומנקה מכל חטא כמ״ש בתרגום יונתן שם [ז״ל: בעדנא ההיא יהי אולפן אוריתא גלי כמבוע דמיין לבית דוד וליתבי ירושלם ואשבוק לחוביהון כמא דמדכן במי אדיותא ובקטם תורתא דחטאתא, ע״כ. תרגום: בזמן ההוא ילמדו תורה בגלוי כמבוע דמיים לבית דוד ולישובי ירולשים ויסלח עוונותיהם כמי שנטהר במי טהורה ועפר תורת החטאת.] ובגמרא יומא (עח ע״א). וכן היא המים מפכים מי אפסים מים ברכים מי מתנים מי שחו נחל אשר לא יעבר אשר ביחזקאל (מז ה), והוא מרפא הכל, וכמ״ש שם וירפאו וחי כל אשר יבוא שמה (ע׳ יומא עז ע״ב, סנהדרין ק ע״א, ירושלמי שקלים פ״ו ה״ב, וע׳ פדר״א ס״פ נא, ושמות רבה פט״ו סי׳ כא, וע׳ הגר״א בתיקונים תיקון יט דף לז סע״ב, ובתיקון ע דף קנח ע״א). וכ״ז הוא הכל רק לעת״ל, שהוא עת שליטת הבינה, שבה יטוהר הכל, ויהיו כל החטאים כמי שלא היו, ע׳ הגר״א בתיקון י״ט (לז ע״ג) עש״מ, ואז יבוא כל א׳ למדרגתו הראשונה אשר משורשו ומקורו הנעלם (דע״ה ח״ב ק ע״ד).

[1138] עי׳ זו״ח שיה״ש (&): כתיב יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב וגו׳ בשעתא דברא קב״ה עלמא ברא בקדמיתא שיתין עילאין דאינון מקורי לנחתא בהון גשמיא דברכן וקדושין עילאין דלעילא ואינון נטלו בקדמיתא ממקורא דחיי מאתר עילאה דנפקו מתמן.

תרגום: נאמר יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב וגו׳ בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ברא בראשונה שיתים עליונים שהם מקורות להוריד בהם גשמי ברכות והקדשות העליונות שלמעלה והם נוטלים בראשונה ממקור החיים מהמקום העליון שיצאו משם.

[1139] עי׳ מלואים אות (קמג).

[1140] עי׳ מלואים אות (קנג). $CHECL IF ME AND SAMECH ARE THERE

[1141] עי׳ מלואים אות (קמג).

[1142] מודגש$

[1143] רזא תניינא את ה׳ דקיימא על חמשה סמכין דסמכין לה דנפקין מרזא דבוצינא כד אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא את [דא היכלא קדישא] (ר׳ היכלא) אקרי לגו נקודה דקאמרן וכלא איהו ברזא דקאמרן דאת ם׳ ברבועא אבל הכא לא אתרשים בר את ה׳ ורתיכא דילה חמשה סמכין דקאמרן:

תרגום: $

[1144] עי׳ מלואים אות (קנב)

[1145] עי׳ מלואים אות (קמג).

[1146] עי׳ מלואים אות (קנג).

[1147] עגולא בגו רבועא רהיט והוא השמים גלגל המזלות בגו נדנם ריבועא. ריבועא בגו עגולא לא רהיט, והוא יסוד הארץ שהיא רבועא, כמ״ש מארבע כנפות הארץ. ואמר בספרי הכנף לאפוקי עגולא, והיא בגו עגולא, לכן לעולם עומדת.$נוסח

תיקו״ז חלק ה

(ישיעה יא יב) מארבע כנפות הארץ. ואמר בספרי (כי תצא פיסקא רלד[1148]) הכנף לאפוקי עגול׳. והיא בגו עגולא, לכן לעולם עומדת (קהלת א ד)[1149]. והענין כי מ״ם וסמ״ך הן מילוי ו״ד של יו״ד, שהוא אימא עילאה, הבן בחכמה (ס״י פ״א מ״ד)[1150]. והן סמ״ך ומ״ם (בנס כו׳) כמש״ש (%). משא״כ בחכמה תתאה, מלכות, שהיא ה׳, שהיא ד׳ על ו׳, והוא מ״ם וסמ״ך. והן רזא דנקודין, שהן עגולין. ואותיות שהן החיות והאופנים, למעלה נקודין גו אתוון. אבל למטה, האותיות בכתב, והיא תורה שבע״פ, ע״ג רתיכאה, שהן הנקודין, והן סמכין דילה, שהן עגולין, אלא שלמטה שניהם בסוד מ״ם, והוא מ״ם ריבועא, שנעלם במילוי דילה כנ״ל, פרשת אחרי מות מ״ם כו׳:

ויש ענפים עליונים, ענפים בינוניים, וענפים תחתונים, וכולם במידה ובמשקל (זה בזה) העליונים במשקל זה עם זה, הבינוניים במשקל זה עם זה, התחתונים במשקל זה עם זה. העליונים הם האבות, הבינוניים ממונים, והתחתונים שליחיהם. ולכולם יש שמות ידועים כדי שיוודע@ שליחים וראשים וממונים שתחתיהם. ולכל אחד יש נקודה, ובה ניכר כל ענף וענף, שהוא אבר הגוף.	**ואית ענפין עלאין וענפין בינונים וענפין תתאין וכלהו במדה במשקל (דא בדא) עלאין במשקל דא בדא בינונים במשקל דא בדא תתאין במשקל דא בדא עלאין אינון אבהן בינונים ממנן ותתאין שליחן דילהון וכלהו אית לון שמהן {קנח ע״ב} ידיעאן לאשתמודעאן שליחאן וראשין וממנן[1151] דתחותייהו וכל חד אית ליה נקודה וביה אשתמודע כל ענפא וענפא דאיהו אבר דגופא:**

ואית ענפין כו׳ - חוזר לענין ראשון, בסוד האברים עצמן, ואמר דהן ג׳ מינין, שכנגדן ג׳ א״ב, אתוון רברבין, שהן אותיות גדולות שבתורה[1152]. ואתוון זעירין, שהן אותיות קטנות שבתורה. ואתוון בינונים, שהן אותיות התורה, כי עיקר התורה בז״א, גוף התורה, שהוא בגוף. ומפרש והולך שהן ג׳ דרגין, ג׳ פעמין ג׳, דכלילין הכל, ראש בטן גויה. וכן בעולם שנה נפש[1153]. ובמשכן ובעשר ספירות, ובכל דבר שבעולם, ושכינתא עשירית לון (תז״ח ד ע״ב)[1154], דכליל כולא. ואמר **עילאין אינון אבהן,** ר״ל ג׳ כח״ב, שהן אמ״ש, ג׳ אִמות שהולידו הכל, כמ״ש בס״י (%) ובפ׳ תרומה (קנט ע״ב)[1155]. וחג״ת ממנן, ונה״י שליחין, כי הרגלים הן, הרצים יצאו כו׳ (אסתר ג טו)[1156], וכן הברית, סובב סובב הולך כו׳ (קהלת א ו)[1157], כגבור לרוץ אורח (תהלים יט ו)[1158]. ואמר **וכלהו אית לון שמהן כו׳**, ר״ל הראשין י״ל[1159] שמות אחרות, וכן ממנן, וכן שליחין. וג׳ שבכל א׳ י״ל[1160] נקודה אחרת. משא״כ בממנן ושליחן, {קנח ע״ג} שהן הן הנקודות בעצמן, כמו שמפרש והולך, אלא שחלוקין בשמהן. וז״ש ***לאשתמודע ראשין וממנן ושליחין דתחותייהו וכל חד כו׳ אבר דגופא ממנן יהו״ה מלך והכי אינון**

[1148] ז״ל: (כסותך) [כנפות] פרט לטגא ולתובלא ולתיבלטירים לתקרקים לבורסים לבורדסים לפי שאינם מרובעים, ע״כ. ועי׳ ביאור רבינו על או״ח סי׳ י ס״ט שגורס ״כסותך״ ולא כתיקון הגר״א בספרי עצמו ״כנפות״.@

[1149] ז״ל: דור הלך ודור בא והארץ לעולם עמדת.

[1150] עי׳ ע״ח או״א ג: מ״ה דאבא הוא לאבא, וב״ן דאבא לנוקבא דאבא הנקרא בינה, בסוד (ס״י פ״א מ״ד) הבן בחכמה, והוא י׳ שבשם (נ״א ו״ד שביו״ד). ומ״ה דאמא לישׁ״ס, וב״ן דאמא לתבונה בסוד (ס״י פ״א מ״ד) וחכם בבינה, והוא ה׳ שבשם כזה ה.

[1151] ״לאשתמודעאן שליחאן וראשין וממנן״ נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ ״לאשתמודע ראשין וממנן ושליחין״.

[1152] עי׳ לעיל הערה 126.

[1153] עי׳ ס״י פ״ו מ״א.

[1154] עי׳ לעיל טו ע״א, עשירית לון, ועי׳ לעיל ה ע״א: רביעאה לכל תלת.

[1155] עי׳ מלואים אות (קנד).

[1156] ז״ל: הרצים יצאו דחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה.

[1157] ז״ל: הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סבב הולך הרוח ועל סביבתיו שב הרוח.

[1158] ז״ל: והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח.

[1159] יש להם?

[1160] יש לה.

תיקו״ז חלק ה

לתתא כו׳. כצ״ל, אבל נקודה של הראשין מפרש והולך למטה, **והיה ה׳ למלך על כל כו׳ והיה ה׳ או״א יהיה ה׳ אחד כתר,** ונקודה של השכינה מפרש והולך שהוא חש״ק[1161]. והנה חג״ת ונה״י נקודה דלהון חד ולא אתיידעו אלא בשמהן, אבל האברים של כל א׳ ידוע בנקודה, מלך כו׳. ואמר **ובג״ד כפל לון כו׳,** ר״ל בתפלה, כמ״ש אצל הספרדים (לפני ברוך שאמר), **וכן עשה הפיוט** (חזרת הש״ץ לר״ה בבוקר) כל ברואי כו׳, ואח״כ בסיום ג׳ חרוזין אמר לון ביחד:

״ראשים״: ״ה׳ מֶלֶךְ״, ״ה׳ מלך״, ה׳ ימלוך״, הנקודה שלהם היא: ״יֱהֹוָ״ה מֶלֶךְ״ ״יַהֹוָ״ה מַלַךְ״ ״יְהֹוָ״ה יִמְלֹךְ״. וכך הם למטה, בשני רגלים ובגיד@אמה, ולכן כפל אותם פעמיים: ״ה׳ מלך״, ״ה׳ מלך״, ״ה׳ ימלוך לעולם ועד״, השכינה והנקודה שלה יְהֹוָ״ה, וזה סוד ״כ״י ב״י חש״ק ואפלטהו״, ראשי הראשים (התיבות) שהם: כתר עליון, חכמה, בינה, ״והיה ה׳ למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד״. ״והיה ה״״, אבא ואמא, ״יהיה ה׳ אחד ושמו אחד״, זהו כתר עליון.	**ראשין** יהו״ה מלך (תהלים י טז) יהו״ה מלך (תהלים צג א) יהו״ה ימלך (שמות טו יח) נקודה דילהון יֱהֹוָ״ה מֶלֶךְ יַהַו״ה מַלַךְ יְהֹוָ״ה יִמְלֹךְ[1162] **והכי אינון לתתא בתרין שוקין ואמה ובגין דא** כפל לון תרין זמנין ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלוך לְעוֹלָם ועד **שכינתא** ונקודה דיליה[1163] יְהֹוָ״ה **ודא רזא כ״י ב״י חש״ק ואפלטהו ראשי רישין** (תיבין) **דאינון**[1164] כתר עלאה חכמה בינה[1165] והיה ה׳ למלך על כל **הארץ** ביום **ההוא** יהיה יהו״ה **אחד** ושמו **אחד** (זכריה יד ט) והיה יהו״ה **אבא ואמא** יהיה ה׳ **אחד** ושמו **אחד** כתר עלאה:

***לעולם ועד שכינתא ונקודה דילה כו׳ ראשי תיבין כתר חכמה ובינה דאינון רישין והיה כו׳** - כצ״ל, ור״ל משום דאיהי ד׳ דס׳[1166] כח״ב, לאינון דילה, שזהו סוד ו״ד, ד״ו פרצופים[1167], והוא סוד ד׳ אותיות אדני, אי״ן ד׳[1168], אלא שבה הוא בסוד נ׳ כפופה, כמ״ש בפ׳ א״מ (סו ע״ב)[1169] שם בסוד נו״ן, לכן הנו״ן באמצע התיבה, אני. וד׳ היא כלולה מכולם, דל״ל מגרמה כלום (זהר ח״א קפא ע״א), ולכן היא נקודה בראשי תיבות של כח״ב, דכתר הוא חולם כמש״ל בהקדמה (%) ות״ת הוא בנקודתו. וחו״ב הן קמ״ץ שב״א[1170] וכמש״ל (קכה ע״ב %) בארוכה, רק באבותיך חש״ק כו׳, שהן רזא דאבהן, כנ״ל וכמ״ש בפ׳ שמות (יד ע״ב)[1171] **עבד לאברהם ברזא דחכמה וליצחק ברזא כו׳.** ואמר **דאינון רישין דלמעלה**[1172]**,** פי׳ ממנן ושליחן. ור״ל דלכן הוא בר״ת, כי בי חש״ק, כי בי הוא רזא דמ״ב (לעיל ט ע״א), שהן ז״ת כמ״ש למטה. וחשק הוא רזא דג״ר. ולמעלה שם, פי׳ כי בי ברזא דחש״ק. ואמר **לעולם ועד שכינתא** - ר״ל דסיום דג׳ ה׳ מלך, שהוא ״לעולם ועד״, הוא שכינתא, **ונקודה דילה כו׳,** והיא רביעית לכל תלת (ה ע״ב), לכן היא סיומא בכל א׳[1173], ועי׳ בפרשת תרומה (קלה ע״ב)[1174] **לעולם**

[1161] חולם שורק חירק עי׳ לעיל ח ע״א.

[1162] ״לתתן יהו״ה מלך (תהלים י טז) יהו״ה מלך (תהלים צג א) יהו״ה ימלך (שמות טו יח) נקודה דילהון יֱהֹוָ״ה מֶלֶךְ יַהַו״ה מַלַךְ יְהֹוָ״ה יִמְלֹךְ״ נמחק בנוסח בכתבינו, ובמקומו מיתמ ״ממנן יהו״ה מלך״.

[1163] דילה (נוסח בכתבינו). לבדוק ממסטרלס@@

[1164] ״רישין (תיבין) דלמינון״ נמחק בכתבינו וגורס מת המוסגר.

[1165] דלמינון רישין (נוסף בכתבינו).

[1166] רביעית דספירות.@

[1167] עי׳ לעיל הערה 51.

[1168] עי׳ לעיל הערה 1021.

[1169] עי׳ מלואים אות (קנו).

[1170] שב״א זה גבורה?$

[1171] עי׳ מלואים אות (כו).

[1172] צ״ע גדול על מה שציטוט הזה הולך.$

[1173] ר״ל ב׳ פעמים ה׳ מלך שהוא חג״ת נה״י הסיום הוא לעולם ועד שהוא שכינתא, וכן והי״ה ה׳ שהוא חו״ב יהיה ה׳, שהוא כתר הסיום הוא ושמו אחד שהוא גם כן שכינתא כמ״ש רבינו לקמן עמוד ד׳ ד״ה לעולם (לש״ו).

תיקו״ז חלק ה

ועד דא עלמא תתאה דאצטרך לברכא ומשחא ורבו דברוך ה׳ והמבורך כלא איהו לעולם ועד[1175], וכן הוא בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ואמר **והיה ה׳ למלך כו׳,** ר״ל דג׳ חו״ב הן בקרא דא. וכתיב **והיה כו׳ יהיה כו׳ וכתיב למלך כו׳,** שהן ג״כ מלך מלך ימלוך, והן כח״ב כמו שמפרש והולך, **והיה ה׳ חו״ב,** דוהי״ה הוא ג״כ הוי״ה, והן ג׳ הויו״ת. וה׳ אחד ושמו אחד (זכריה יד ט) בכתר כמ״ש (תו״ח לב ע״ד) קודם שברא העולם היה הוא ושמו אחד בכתר, דשם אחד הכל, דשירותא דזו״נ הוא בחכמה, כמ״ש בא״ז (רצ ע״א), ואחד הוא ברזא די״ג תיקונין. ה׳ אחד בי״ג נימין, ושמו אחד בי״ג תיקונין[1176], דהוא שמו, התחלת התיקון לאתגליא. ושם (זכריה יד ז)[1177] והיה כו׳ לא יום ולא לילה כו׳. וזהו ה׳ אחד ושמו אחד, דלית יום אלא כו׳[1178] (הגהה. ועוד יש י״ג אחד ברזא דאוירא[1179] נעלם מאד, כידוע והוא נרמז בי״ג [תיבות] דקרא זה, דהוא מייחד כלא, כללא דכולא). והנה בכל א׳ הוא שם י״ב[1180], בנקודות היה הוה יהיה, אלא שנעוץ סופן כו׳ (ס״י פ״א מ״ז)[1181], ועמ״ש במ״א (%). והם סוד ל״ו ל״ב לולב כמ״ש בספר הבהיר (אות קא[1182]) שהן י״ב בתלי וגלגל ולב, ל״ו. ושכינתא ל״ב, הרי לולב. כמש״ש (אות ה׳)[1183] **ישב ר׳ אמוראי כו׳ ישב ר׳ אמוראי כו׳**[1184] **ישב ר׳ ברכיה כו׳ ישב ר׳ ברכיה**

[1174] ז״ל: ברוך דא מקורא עלאה דכל ברכן נפקין מניה וכד סיהרא אשתלים קרינן לה הכי לגבי תתאי אבל ברוך מקורא עלאה כדקאמרן יהו״ה דא אמצעי דכל סטרין עלאין המבורך דא שלמא דביתא מבועא דבירא לאשלמא ולאשקאה כלא לעולם ועד דא עלמא תתאה דאצטריך לאתברכא ומשחא ורבו דברוך יהו״ה והמבורך כלא איהו לעולם ועד:

תרגום: $

[1175] $מודגש

[1176] דדיקנא דא״א.

[1177] ז״ל: והיה יום אחד הוא יודע לה׳ לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור:

[1178] אד״ר קלד ע״ב: ובההוא זמנא דאתער עתיק יומין בתקונין דלעילא ההוא אתקרי יום אחד דביה זמין לאוקיר דיקניה הדא הוא דכתיב (זכריה יד) ״יום אחד הוא יודע ליי״ הוא בלחודוי יתיר מכלא הוא דכליל כלא הוא דאתקרי בשמא ידיעא דתנינן באתר דאית יום אית לילה דלית יום בלא לילה ומשום דההוא זמנא זמן יהא דיקרא דדיקנא והוא בלחודוי ישתכח לא אתקרי לא יום ולא לילה דלית יום אקרי אלא מסטרא דילן ולית לילה אקרי אלא מסטרא דילן

תרגום: ובזמן ההוא, שאז יתעורר עתיק יומין בתיקונים של מעלה, זה יקרא יום אח״ד שבו עתיד לכבד את הזקן. זהו שנאמר ״יום אחד הוא יודע לה״ ״הוא״ - לבדו, יותר מכולם, כי הוא הכולל את הכל, הוא נקרא בשם יודע. שכן למדנו: במקום שיש יום, יש לילה. שכן אין יום בלא לילה, לפי שבאותו הזמן יהיה זמן של כבוד הדיקנא, והוא לבדו ימצא, לא נקרא לא יום ולא לילה. כי לא נקרא יום אלא מהצד שלנו, ולא נקראת לילה אלא מהצד שלנו.

[1179]

[1180] עי׳ לעיל הערה 20.

[1181] ז״ל: עשר ספירות בלימה, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, כשלהבת קשורה בגחלת, שאדון יחיד ואין לו שני, ולפני אחד מה אתה סופר.

[1182] ז״ל: ישב ר׳ ברכיה ודרש מה לולב דאמרינן אלא ל״ו מסור לל״ב, והאיך, א״ל שלשה שרים הם תלי וגלגל ולב, וכל אחד ואחד י״ב, חזרו בשלשה מנין ל״ו שבהם נתקיים העולם דכתיב (משלי ג כה) וצדיק יסוד עולם.

[1183] {פרלמוטר אמר דף ה׳ בספר הבהיר@}ז״ל: ישב רבי אמוראי ודרש מאי דכתיב (דברים ל״ג כג) ומלא ברכת ה׳ ים ודרום ירשה, כך אמר משה אם תלך בחוקותיו תירש העולם הזה והעולם הבא, העולם הבא שהוא נמשל לים שנאמר (איוב י״א ט) ורחבה מני ים, והעוה״ז נמשל לדרום שנאמר (יהושע ט״ו יט) כי ארץ הנגב נתתני ומתרגמינן ארי ארעא דרומא:

[1184] אות יז: ישב ר׳ אמוראי ודרש למה אל״ף בראש, שהיא היתה קודמת לכל, ואפילו לתורה: אות לח: ישב ר׳ אמוראי ודרש מאי דכתיב (תהלים פ״ז ב) אוהב ה׳ שערי ציון מכל משכנות יעקב, שערי ציון הם פתחי עולם, ואין שער אלא פתח כמד״א פתח לנו שערי רחמים, כך אמר הקב״ה אוהב אני שערי ציון כשהן פתוחין, למה, שהן מצד הרעה, וכשישראל טובים לפני המקום וראוים להפתח לטוב הקב״ה אוהבם מכל משכנות יעקב שהם כולם שלום שנאמר (בראשית כה כו) ויעקב איש תם ישב אהלים:

אות פט: ישב רבי אמוראי ודרש מאי דכתיב סגול, אלא סגולה שמה כדאיתא לעיל, בתר זרקא, מ״ט זרקא, כשמו כן הוא דהוא נזרק כגון דבר הנזרק ובתריה אתיא סגולת מלכים והמדינות:

אות צד: ישב ר׳ אמוראי ודרש מאי דכתיב (מ״א ח׳ כז) הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, מלמד שע״ב שמות יש לו להקב״ה וכולם קבעם בשבטים דכתיב (שמות כ״ח י) ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדותם, וכתיב (יהושע ד׳ ט) ושתים עשרה

תיקו״ז חלק ה

כו׳[1185], והן בר״ת לעולם ועד, כלילא דכלהון. והכל הולכין ברזין דאלו ג׳ שמהן, דהן סגולתא, ג׳ טיפין (תז״ח יא ע״ג ע״ד). וע׳ בא״ז (רפח ע״ב)[1186] בסוד ג׳ הויו״ת דמ״ס. ואמר שם (%) דהכל בתלת תלת, ועמ״ש במ״א (% ב׳[1187]) והן ג׳ פעמים ג׳, הכל בנקודה הנ״ל, לבד שכינתא, כי בי חש״ק, והוא סופא דג׳ שמות הנ״ל, אלא שבמקום סגול, הוא {קנח ע״ד} שבא, והוא נקודה העצמית דילה, שהוא בשם אדני. ועמש״ל (קכה ע״ב %). והנה כל נקודות דכאן, הן הכל בג׳ אותיות, ואחרונה בלא נקודה, והן ז׳ שמות בז״ת, חושבן הנקוד ב״ת[1188], דהיא בת קול, בת דז׳ קלין, כמש״ל (עז ע״ב %) **ז׳ קלין דמזמור הבו כו׳**, דאב״ג ית״ץ כמש״ש. אבל דג״ר לא נראה להם, כמ״ש (דברים ד יב)[1189] קול דברים, שהן דג״ר. ותמונה אינכם כו׳, והוא ש׳ דשבת דג״ר. ואמר לעולם, שכינתא, שהיא עולם דכלם. ונקודות דלעולם הן חש״ק[1190], נקודין דילה. ולעולם, הוא כסדר נקודין דילה, אדנ״י. וחש״ק הוא כסדר הר״ת דקרא, כ״י ב״י חש״ק, כתר חולם כו׳, ומלך מלך ימלוך, הן מלך מלך בימינא ושמאלא, ימלוך באמצעיתא. וכן הוא בפסוק זה, **והיה ה׳ למלך או״א יהיה ה׳ בכתר ושמו אחד הוא שכינתא**[1191], רביעית לכל תלת (ה ע״ב), והיא דבוקה תמיד בקו האמצעי, אחד עמו, ולכן הוא ב׳ פעמים ימלוך ה׳ לעולם ועד. וכאן ה׳ אחד ושמו אחד (זכריה יד ט), והן בכללן ג״כ שם י״ב[1192], ג׳ יודין כו׳, כידוע ג׳ שמות, והן היה הוה ויהיה, ג׳ הויות, וכמ״ש במ״א (% ב׳) ונקודה דכח״ב עצמן לא פי׳ כאן, אבל נראה שהן נקודין דחש״ק, כתר כולו חולם, וכן בכלם וכלילין במלכות ג׳ פעמים כנ״ל:

הידים, הם המשמשים של הגוף. הרגליים, הם השלוחים של הגוף. ועליהם נאמר: "עושה מלאכיו רוחות, משרתיו אש לוהט". והמשרתים של הגוף, הם שני הזרועות, והם שבעים ושניים ענפים של "ויסע ויבא ויט",	ידין **אינון** משמשין **דגופא** רגלין שליחן **דגופא** ועלייהו **אתמר** (תהלים קד ד) **עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט ומשמשין דגופא תרין**[1193] **דרועין אינון ע״ב ענפין דויסע ויבא ויט אלין**[1194] **אינון ענפי דאילנא שרשא**

אבנים הקים וגו׳, מה אלה אבני זכרון אף אלה אבני זכרון, ושתים עשרה אבנים הם ע״ב כנגד ע״ב שמות של הקב״ה, ומאי טעמא התחיל בשתים עשרה, ללמדך שי״ב מנהיגים יש לו להקב״ה ובכל אחד ואחד ששה כוחות׳ ומאי נינהו, ע״ב לשונות:

[1185] אות צז: ישב ר׳ ברכיה ודרש מאי דכתיב (שמות כ״ה ב) ויקחו לי תרומה, הרימו אותי בתפלותיכם ומי, אותו שנדבו לבו להמשך מן העוה״ז, כבדוהו כי בו אני שמח שיודע שמי, וממנו ראוי לקחת את תרומתי שנאמר (שם ב) מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, מאותו המתנדב, ואמר ר׳ רחומאי הצדיקים והחסידים שבישראל שמרימין אותי על כל העולם בזכותיהן ומהן מתפרנס הלב והלב מפרנסן:

אות קו: ישב ר׳ ברכיה ודרש מאי תלי, זה דמות שיש לפני הקב״ה דכתיב (שה״ש ה׳ י״א) קווצותיו תלתלים, מאי גלגל, זה בטן, ומאי לב, דכתיב (דברים ד׳ י״א) עד לב השמים, ובו כלולים ל״ב נתיבות פליאות חכמה:

אות קס: נב. קס. ישב ר׳ ברכיה ודרש מאי האי דאמרינן כל יומא העולם הבא, ולא ידעינן מאי קאמרינן, העוה״ב מתרגמינן עלמא דאתי, מאי עלמא דאתי, מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לבראות אור גדול להאיר, ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקב״ה שאין יכולין לסובלו, לקח שביעית ושם להם במקומו והשאר גנזו לצדיקים לעתיר לבוא, ואמר אם יזכו בזה השביעי וישמרוה אתן להם זה לעולם אחרון והיינו עולם הבא שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית הה״ד (תהלים ל״א כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו׳:

[1186] עי׳ מלואים אות (ו).

[1187] פרלמ אמר שכתוב בכת״י מא ב?$

[1188] מוכח מכאן שמה שנדפס לפנינו הוי״ה מַלַ֫ך בפתח הוא טעות סופר וצ״ל בקמץ ואז מדוקדק החשבון היטב, דנקודות סגול קמץ דמֶלֶך מָלַך ונקודות יִמְלוֹך בג׳ אותיות דג׳ הויו״ת עולים קע״ח וזהו בחג״ת וכן בנה״י גם כן הרי שנ״ו ונקודת חש״ק דהוי״ה שביעית מלכות עולה מ״ו ובס״ה ב״ת וזה ברור ועי׳ בסוף הספר אגדת דרבב״ח בדברי רביונו בד״ה בכתבי אריז״ל (לש״ו).

[1189] ז״ל: וידבר ה׳ אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים זולתי קול.

[1190] חולם שורק חירק, עי׳ לעיל ח ע״א.

[1191] $מודגש

[1192] עי׳ לעיל הערה 20.

[1193] "ומשמשין לגופא תרין" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו "לגופא ותרין".

[1194] ואלין (נוסח רבינו).

אלו הם ענפי האילן. שורש האילן, הם השליחים, והם שבעים ושניים עליונים, כנגד שבעים ושניים תיבות שהם מן "והיה אם שמע" עד "ושמתם". ושבעים ושניים אחרים הם של פרשת ציצית. הראש של האילן, משרתיו שהם שופטים והשוטרים, הם ארבעים ושתיים תיבות מן "ואהבת" עד "והיה". הגוף (ס"א הנוף) של האילן, הממונים והשליחים שלו חמישים תיבות, מן "ושמתם את" עד "ויאמר".	**דאילנא אינון שליחן ואינון שבעין ותרין** ע"ב[1195] **עלאין** לקבל שבעין ותרין תיבין **דאינון** מן **והיה אם שמע** עד **ושמתם ושבעין ותרין אחרנין אינון דפרשת ציצית**[1196] **רישא דאילנא משמשין דיליה דאינון שופטים ושוטרים אינון** מ"ב תיבין מן **ואהבת** עד **והיה גופא** (ס"א **נופא**)[1197] **דאילנא** ממנן **ושליחאן** דיליה חמשין תיבין **דאינון** מן **ושמתם את** עד **ויאמר**:

ידין אינון כו' עושה כו' - מלאכיו הן שלוחין, משרתיו, משמשין. ואמר שם (תהלים קד ג) המקרה במים עליותיו, שהם ג"ר מים, ג' אמצעיות אש, ג' אחרונות רוח. יסד ארץ על מכוניה (שם ה), מלכות עפר, מאנא דכולא (לעיל קנד ע"א) : ***אש לוהט דגופא ותרין כו' ויט ואלין אינון כו' שליחין ואינון שבעין ותרין שליחין עלאין לקבל כו'** - כצ"ל, ור"ל עלאין ע"ב, **עילאין דמשמשין הן לקבל כו',** ואמר **רישא דאילנא משמשין כו',** ר"ל רישא דאדם, דהוא רישא דאילנא, והן ד' פרשיות דק"ש, נגד ד' אותיות הוי"ה. ד'[1198] ב', שבאילן רישא דאילן למעלה ושרשיו למטה, וגופא דאילן וענפין דיליה. וכן באדם, רישא וגופא ומשמשין ושליחן. וכן בעם רישא דעמא וגוף העם ומשמשין דלהון ושליחין דלהון. ומשמשין הן ממנין להנהיג את העם, ורישא הוא מלך. וכן ראש באדם, מלך על כל האברים (%). ואית למלך משמשין דיליה, שהן שופטים לשפוט, ושוטרים ליסר ולרדות[1199]. והן הכל ראשים, והן נגד כח"ב, כתר מלך על הכל, ושופטים ושוטרים חו"ב[1200], דהוא חכמה ומוסר, דבינה היא אם המיסרת את האדם[1201] לסור מהרע, כמ"ש (איוב כח כח) וסור מרע בינה, (משלי ח יד) אני בינה לי גבורה, והם המשגיחין על העם, כמו הראש והמוחין, שאינן אלא להשגיח על האדם. וידין הן הממנין, להנהיג הגוף, ליקח וליתן, כמו ממנן דעמא. ורגלין הן שלוחין דעמא, וכלן בהנהגה, שלכן ז"ת הן הנהגת העולם, ונקראים גוף. וג"ר הן להשגיח והן ראשים, וז"ש **דאינון שופטים ושוטרים** כו'. והנה כמו שלכלל הגוף והראש, הן ידין ורגלין, ממנן ושליחין, מ"מ יש להראש ממנן דיליה, וכן לגוף ג"כ ממנן ושליחין דיליה, והן אברים הפנימים, ב' כנפי ריאה במקום ב' ידים, ב' כוליין במקום ב' רגלים,

---

[1195] שליחין (נוסח רבינו).

[1196] עי' שעה"כ כו ע"ג.

[1197] נמחק בנוסח רבינו.

[1198] $^

[1199] עי' תנחומא שופטים (פרק ב): שופטים ושוטרים שופטים אלו הדיינים שוטרים אלו הפרנסים שמנהיגין את העדה רבי אלעזר אומר אם אין שוטר אין שופט כיצד כיון שנתחייב אדם בבית דין לחבירו אם אין שוטר שיוציא ממנו כיון שפורש מן הדיין אין ספיקה ביד הדיין לעשות לו כלום אלא אם כן מוסרו ביד השוטר והשוטר מוציא ממנו אמר רבי אלעזר בן פדת אלמלא סיטנו של יואב לא היה דוד יכול לעשות הדין וכן הוא אומר (ד"ה א יח) וימלך דוד על כל ישראל ויהי עושה משפט וצדקה לכל עמו ויואב בן צרויה על הצבא וכי דוד ויואב שופטים כאחד אלא כל מי שאינו שומע לדין מוסרין אותו ביד יואב ומוציא ממנו בעל כרחו וכן איוב אומר אב אנכי לאביונים וריב לא ידעתי אחקרהו ואשברה מתלעות וגו' (איוב כט).

[1200] עי' זהר ח"ב קיז ע"ב הוב"ד במלואים אות (קנה).

[1201] עי' זו"ח לז ע"ג: וע"ד איתערו קדמאי כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת דיתבא חכמה על כנה אשר נטעה ימינך דאקרי כבוד אל ואם ב"נ לא דחיל מינה איהי מיסרת ליה דאתמנת לייסרא בני נשא הה"ד (&) ודרך חיים תוכחת מוסר מאן הוא דרך לאילנא דחייא ההוא דאתמנא על עלמא לייסרא בני נשא דלא יטעיין מאורחיה:

תרגום: ועל זה העירו הקדמונים כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקימת שיושבת החכמה על (תהלים פ) כנה אשר נטעה ימינך שנקראת כבוד אל. ואם אין אדם ירא ממנה היא מיסרת אותו שהתמנתה ליסר את בני האדם זהו שנאמר@ (משלי ו) ודרך חיים תוכחות מוסר מי הוא הדרך לעץ החיים ההוא שהתמנה על העולם ליסר את בני האדם שלא יטעו מדרכו.

תיקו״ז חלק ה

כמ״ש ברע״מ (^)[1202]. וז״ש **גופא דאילנא ממנן ושליחן כו׳**. והנה אף שמלך הוא בראש, מ״מ מתפשט בכולם, שהן ג׳ חלקי האדם, ראש בטן גויה[1203], שהם מוח לב כבד[1204], מל״ך (ספר הליקוטים ויחי). ובריש הוא מלך על כסאו, לשפוט. ובלב הוא כמלך על חומה, להנהיג הכל. ובכבד הוא ששולח דם ומזון לכל האברים, כמלך במלחמה, והן רישין וממנן ושליחין, ועמ״ש {קנט ע״א} בס״י (פ״ו מ״ג)[1205]:

שבעה שמות של הראש שעולים אל מ״ב הם: אב״ג ית״ץ וכו׳. הרקיע הראשון, הוא אבגית״ץ, והנקודה שלו היא יהו״ה, שיוצאים מאלה ראשי התיבות ״בראשית ברא אלהים את״. ויש שם שמונה מבועים, שיוצאים מצינור אחד, שהוא הרקיע, והם	שבעה שמהן דרישא {קנט ע״א} דסלקין למ״ב אינון אב״ג ית״ץ וכו׳ רקיעא קדמאה אֲבָגֶ״ית״ץ ונקודה[1206] דיליה[1207] יְהֲוֶ״ה דנפקין מאלין ראשי תיבין בְּראשית בָּרא אֱלהים את[1208] ואית תמן תמניא מבועין דנפקין

[1202] עי׳ מלואים אות .

[1203] עי׳ ס״י פ״ג מ״ו.

[1204] זו״ח סב ע״ג: ותלתא מלכין אינון בגופא מוחא ולבא וכבדא מוחא אכיל מן כולא ויהיב ללבא לבא אכל מן כולא ויהיב לכבדא הכבד הוא יהיב לכולא שנאמר כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא והוא בדוגמת ים והקב״ה מקבלן:

תרגום: ושלשה מלכים הם בגוף מח ולב וכבד המח אוכל מהכל ונותן ללב הלב אוכל מהכל ונותן לכבד הכבד נותן לכל שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים את הים והים איננו מלא והוא בדגמת ים והקדוש ברוך הוא מקבלן.

ועי׳ זהר ח״ג רכד ע״א.

[1205] ז״ל: תלי בעולם כמלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה.

ביאור רבינו: הם ג׳ מינים: א׳, שהוא והמדינה יושבים שלוים ושקטים והוא מלך על כסאו. ב׳, שהוא שומר המדינה ומשגיח על צרכם. ג׳, שסבבם למלחמה וצריך להלחם על עצמו. והן עולם שנה נפש נגד אמ״ש. $

[1206] לְאֲבָגֶ״ יתץ ונקודין (נוסח רבינו).

[1207] אמרו בריש תיקון כ״ב (דף עא ע״ב) וכן בתיקון ל׳ (דף פא ע״ב) כי בז׳ קולות ניתנה תורה (ומ״ש בגמרא ברכות דף ו ע״ב שהם רק ה׳ קולות, אמר הגר״א ז״ל שם בד״ה מאינון שבע קלין כי עיקרן הם ה׳, ה״ח וה״ג, וב׳ הם כלילותם, כללות החסדים וכללות הגבורות, אבל בפרטות הם ז׳). ואמרו בתיקונים תיקון ס״ט (דף קכ ע״א) כי אלו הז׳ קולות הם ז׳ הויו״ת ע״ש, וע׳ עוד שם (קנט ע״א). והרי אינם אלא ז׳ הויו״ת, ולעיל אמרנו שהם י׳ הויו״ת, ע״ז אמר הרב כי הם ע״ד ז׳ היכלות, שהיכל הז׳ כולל ג״ר, ונתלבשו העשר דברות בז׳ הבלים, וע״ז נאמר (שמות כ טו) וכל העם רואים את הקולות דאינון ההבלים וכמ״ש בריש תיקון כ״ב (דף עא סע״א) ע״ש. ואלו הז׳ הויות הם הז׳ הויו״ת דההבלים, והנה הם הז׳ הויו״ת שבמלכות, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף טז סע״ב) ז׳ זמנין אתקריאת הוי״ה כו׳ ובאלין ז׳ שמהן אתקריאת היא בת שבע, והם הז׳ ההבלים דכלילן בבת שבע וכמ״ש שם (דף קיט סע״ב), כי כל הבל הוא במלכות וכמ״ש הרב בשער היחודים (פרק ב), וכן כל תיקונה הוא בהבלים דבר נש, ועל זה נאמר יש הבל אשר נעשה על הארץ נוק׳, זכאין אינון ישראל דסלקין הבלים דצלותין כו׳, וכמ״ש שם (קיט ע״ב [ע״א] קכ ע״ב) ובהגר״א שם ע״ש (קיט ע״ג ד״ה והאי קרא יריתנא) (ביאורים ח״א עב ע״ב).

בהעולמות בי״ע עומד כל גילויים רק האור דהשם אלהי״ם לבד וכנ״ל אות נ״ה, ולכן אינו ניכר שם השם מ״ב מהאור דהשם הוי״ה ב״ה כי הוא נעלם בהם, והוה השם מ״ב דבריאה הב׳ שמות אהי״ה דאהי״ה אשר אהי״ה, ולמעלה ממנו אהי״ה יה״ו, וכמ״ש ב[שער] כסא הכבוד (שם), ובשער הכוונות (נ״ח ע״א). והשם מ״ב דיצירה הוא השם אבג״י כו׳. אמנם בפנימיותם עומד גם בהם האור דהשם הוי״ה ב״ה, וכמ״ש בתיקון ס״ט (ק״כ ע״א) וכן בתיקון ע׳ (קנ״ט ע״א), ע״ש שאמרו שהשמות דאבגית״ץ כו׳ הם לבושין על שמות דהויו״ת, והרי עומד אור דהשם הוי״ה ב״ה בפנימיות כולם, והוא משום כי גם העולמות בי״ע הנה נעשים הם ג״כ רק אחר שנכללו הגדלות בהקטנות, ונעשה כולם רק ע״י האור דשם הוי״ה ב״ה שבפנימיותם, והם העשר אמירן והל״ב אלהי״ם וכנ״ל אות ס״ו ס״ז ס״ח ע״ש (ביוארים ח״א עב ע״ד).

[1208] נמחק בנוסח רבינו.

שמונה ניצוצות. הרקיע השני, קר״ע שט״ן, והנקודה שלהם ״ויאמר אלהים יהי רקיע״, וזהו הוי״ה. השלישי, נגדיכש, נקודתו: ״ויאמר אלהים יקוו המים״, וזהו הוי״ה. הרביעי, בטרצתג, נקודתו: ״ויאמר אלהים יהי מאורות״, וזהו הוי״ה. החמישי, חקבטנע, ונקודתו ״ויאמר אלהים ישרצו המים״, וזהו הוי״ה. השישי, יגלפזק, ונקודתו ״ויאמר אלהים תוציא הארץ״, וזה הנקודה הוי״ה. שקוצית, נקודה זו השביעי כלול ביום הששי, ״ויאמר אלהים הנה נתתי״, וזהו הוי״ה.	**מצנורא חדא דאיהו רקיע ואינון תמניא נצוצין ורקיע תניינא** קַרֶע שְׁטַן ונקודה דלהון[1209] **ויאמר** אֱלֹהִי״ם יְהִי רָקִיעַ **ודא** יַהֲוִ״ה תליתאה נַגֶּדִיכֹשׁ נקודה[1210] דיליה (**בראשית א ט**) **ויאמר** אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם **ודא** יַהֲוִ״ה רביעאה בַּטֶּרְצָתְג ונקודה[1211] דיליה **ויאמר** אֱלֹהִי״ם יְהִי מארת **ודא** יַהֲוִ״ה חמישאה חַקֶּבְטְנַע ונקודה[1212] דיליה **ויאמר** אֱלֹהִי״ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם **ודא** יַהֲוִ״ה שתיתאה יַגְלֶפְזַק ונקודה[1213] דיליה **ויאמר** אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ **ודא** נקודה[1214] יַהֲוִ״ה שַׁקֶּוּצִית[1215] **דא** נקודה שביעאה כליל ביומא שתיתאה **ויאמר** אֱלֹהִי״ם הִנֵּה נתתי (בראשית א כט) **ודא** יַהֲוִ״ה:

***אב״ג ית״ן וכו׳ רקיע קדמאה אב״ג ית״ן ונקודין דילי׳ יהו״ה דנפקין כו׳** - כצ״ל, והנה כאן צ״ל כל הוי״ה מנוקד בראשי הפסוקים, וכן כל הויו״ת שבעמוד זה, הכל מנוקד בנקודין דיליה, אלא שהשמיטום המדפיסים. והנה כל הויו״ת שבכאן אינן רק ג׳ נקודות בג׳ אותיות הראשונות, וה׳ אחרונה בלא ניקוד, כמ״ש למעלה. ויוצאין מג׳ תיבות הראשונות שבפסוק. וצ״ל כאן רק בראשית ברא אלהים לבד, וטעות המדפיס הוא שראה שבכל פסוק מביא ד׳ תיבות, אבל אינן אלא לידע הפסוק לבד, שיש יהי מאורות ויהי רקיע. וז״ש **ואית תמן תמניא מבועין דנפקין מצנורא חדא כו׳** - והנה כאן תמניא ניצוצין מבינה, ולמטה כי שם הראשון הוא באמא, כמש״ל (עז ע״ב %) ויהי אור הוא בחסד ונכלל כאן. וז״ת, פעמים שנכללין בששה, פעמים שהן שבעה, והן בחו״ג, כי נוק׳ נכללת בדכורא בחסד, ולכן בשאר נקודין הן בששה. ופעמים בשבעה בשני וברביעי, מזלות הקשים, ב״ד[1216], ורקיע בכולן, הדעת[1217], דמיניה נפקין כנ״ל: **ודא יהו״ה** - ר״ל, מנוקד בנקודה נשמטת מהדפוס כנ״ל: ***תליתאה נג״ד יכ״ש כו׳ שתיתאה יג״ל פז״ק כו׳ תוצא הארץ ודא יהו״ה שק״ו צי״ת דא נקוד׳ שביעאה ודא נקודה כליל ביומא שתיתאה ויאמר אלהים הנה נתתי ודא יַהֲוִ״ה ת״ח כו׳** - כצ״ל, ור״ל דשביעי נכלל ביום הששי, דששי הוא לחם משנה על יום השביעי, אשר ברא אלהים לעשות (בראשית ב ג), ביום השביעי ברא בששי, שלכן מעשיו כפולים. והנה מאמר (בראשית א כט)[1218] הנה נתתי, הוא אחרון למאמרות, כמ״ש במ״א (%), והוא כאן שביעי דהוא עשירי, וע״ל (קז ע״א %) ומש״ש:

[1209] ונקודין דיליה (נוסח רבינו).

[1210] נַגֶּדְ יכֹשׁ נקודין (נוסח רבינו).

[1211] ונקודין (נוסח רבינו).

[1212] ונקודין (נוסח רבינו).

[1213] יַגְלֶפְזַק ונקודין (נוסח רבינו).

[1214] נמחק בנוסח רבינו.

[1215] שַׁקֶּוּ יִת (נוסח רבינו).

[1216] נדצ״ל ב׳ וד׳.

[1217] עי׳ שער מאמרי רשב״י (&): ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז״א יש בו נהירו ונציצו. ועי׳ דברי רבינו בספד״צ טז ע״א: רקיע הוא דעת, וכן יסוד נקרא רקיע, כמ״ש בהתחלת תיקונים (א ע״ב) ובהרבה מקומות, וכאן הוא ביסוד העליון בדעת דז״א, ושם נכנסין חסדים וגבורות שהן תיקוני דכורא ונוקבא, חסדים תיקוני דכורא, וגבורות תקוני נוק׳, אלא שנכנסין כולם בו והוא נותן לנוק׳.

[1218] ז״ל: ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה.

תיקו״ז חלק ה

בוא וראה: יש שמות התורה שיוצאים מראשי התיבות, של כל פסוק ופסוק בתורה. ויש שמות שיוצאים מסופי התיבות. ויש שיוצאים מהאמצע. וסוד הדבר (הכל), ״אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלהים״. ויש שמות שיוצאים משתי אותיות, כל א׳ וא׳, ויש שיוצאים משלש שלש אותיות, ויש מארבע, ויש מחמש, עד עשר, הם תלוים מעשר ספירות. משתים עשרה הם תלויות בכתר העליון, כגון יואאחצ״צבירון, בשם הזה נמצא ״אח״, נמצא ״ציץ״, נמצא ״אביר״, נמצא ״ירון״, וזהו שם התלוי מכתר עליון. כל שם שיש בו שתים עשרה אותיות, הוא בסוד האל״ף, שהיא פל״א, ועליו נאמר ״אודך על כי נוראות נפליתי, נפלאים מעשיך״. והשתים עשרה שמות הן: אחצצביההירו״ן כל אחד משתים עשרה אותיות, והם ממונים על שנים עשר צינורות שיוצאים מן המקור העליון שאין לו סוף.	**תא חזי אית שמהן דאורייתא דנפקין מרישי תיבין דכל פסוקא ופסוקא דאורייתא ואית שמהן דנפקין מסוף תיבין ואית דנפקין מאמצעיתא ורזא דמלה (נ״א דכלא) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין** [קלד ע״א] **אלהי״ם** (ישעיה מד ו) **ואית שמהן דנפקין מתרין אתוון**[1219] **כל חד וחד ואית מתלת תלת ואית מארבע ואית מחמש עד עשרה אינון מעשר ספיראן תליין מתרין עשר אינון תליין מכתר עלאה כגון יואאחצ״צבירון בהאי שמא תמן אח תמן ציץ תמן אביר תמן ירון**[1220] **דא שמא דתליא מכתרא עלאה כל שמא דאיהו מתרין עשר אתוון איהו ברזא דאל״ף דאיהו פל״א ועליה אתמר** (תהלים קלט יד) **אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ותרין עשר שמהן אינון אחצצביההירו״ן**[1221] **כל חד מתרין עשר אתוון ואינון ממנן על תרין עשר צנורין דנפקין ממקור עלאה דלית ליה סוף:**

ואית שמהן דנפקין מתרין כו׳ - הוא למנין הספירות עד עשר, כמו שמפרש והולך, ועי׳ בתז״ח (%): **מתרין עשר כו׳** - דג׳ שמות במ״ס, סגולתא, יוד הי ואו הי, ג׳ יודין, ג׳ טיפין, ג׳ הויות[1222], י״ב תיקונין וא׳ דכליל כולא, כמ״ש בא״ר (קלד ע״ב)[1223], והוא כלל השם. ואמר ***בהאי שמא כו׳ תמן רון,** כצ״ל, וכן הוא בס״א, ור״ל דד׳ שמהן כלילין בו, והן ד׳ פרצופין דכלילין בשם הוי״ה, דכלילין הכל בו, דהוא שורש להם. ״אח״, עמודא דאמצעיתא. ״ציץ״, אבא, קודש לה׳ (שמות כח לו), כידוע (שעה״כ ציצית ד, פע״ח ציצית ג). ״אביר״, אימא, אביר יעקב (בראשית מט כד), תוקפא דיליה. ״רון״ אימא תתאה, רנו ליעקב (ירמיה לא ו), כנפי החיות, ציצית, כמ״ש בספר הבהיר (^)[1224] וברע״מ (ח״ג רכז ע״א^)[1225]. ואמר **כל שמא**

[1219] עי׳ לעיל מא ע״ב ד״ה ות״ח.

[1220] רון (נוסח רבינו).

[1221] **מח״חצצ״ביה״הרו״ן וגו׳ (נוסח רבינו), (ס״ח מההצביהרירון) נוסף בדפ״ח), ובל״ח מיתח ״מחצצב״י ההי״רון, מההצ״ב ההרו״ן״.**

[1222] עי׳ מלואים אות (ו).

[1223] ז״ל: תקונא דתליסר תליין שערי דתחות דיקנא מכאן ומכאן ביקרא יאה וביקרא שפירא וחפיין עד טבורא ולא אתחזיין מאנפי תקרובא דבוסמא בר אינון תפוחין שפירן חוורין א״ר שמעון זכאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא עלאה דאנן ביה זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי דאנן יתבין בקדושא עלאה אשא עלאה אסחר לן (ס״א בין אשא עלאה דאסחר לן) והא כל תקונין עלאין (לדיוקנא) דדיקנא קדישא אתתקנו ואתעטרו ואסחרו לדוכתייהו.

תרגום: התיקון הי״ג, השערות תלויים מתחת הדיקנא מכאן ומכאן בכבוד נאה ובכבוד יפה, מכסים עד טבור. ולא נראה מהפנים של מנחת הבושם, רק אלו התפוחים היפים והלבנים. אמר רבי שמעון, אשרי חלקו של מי שנמצא באדרא הקדוש והעליון הזה שאנו בו, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, שאנו יושבים בקדושה עליונה, אש העליונה מסבבת אותנו (בין אש עליון שסביב אותנו), והרי כל התיקונים העליונים (של צורה) של הדיקנא הקדוש נתתקנו ונתעטרו והקיפו במקומם.

[1224] WHICH ONEצב. ועוד אמר מאי טעמא אנו מטילין תכלת בציצית, ומאי טעמא שלשים ושתים, משל למה ה״ד למלך שהיה לו גן נאה ולו ל״ב נתיבות ושם שומר עליהם והודיע לו לבדו אותן הנתיבות, א״ל שומרם ולך בהם בכל יום ובכל זמן שתדרכם שלום לך, ומה עשה אותו השומר, שם שומרים עליהם, אמר אם אני אהיה לבדי באלה הנתיבות אי אפשר לשומר אחד לקיים כל אלה

תיקו״ז חלק ה

דאיהו כו׳ ברזא דאלף, דאלף עשורא דיליה י״ב[1226], וב׳ דרגין הן: י״ב ומ״ה. ג׳ חיוון ואדם, כמ״ש למעלה (%) וכמ״ש בתיקון כ׳ (%) בסוד י״ב מ״ה. והן עישורין דאלף ואמת, והוא חותמו באחד. ואמר **דאיהו פלא**, ר״ל דאלף הוא בכתר, דהוא פלא (%)[1227], במופלא ממך (חגיגה יג ע״א), וז״ש **ועליה אתמר על כי נוראות כו׳**, ר״ל בכתר. ואמר *ו**תרין עשר {קנט ע״ב} שמהן אינון אא״חצצ״ביה״הרו״ן וגו׳ כל חד כו׳**. כצ״ל, ור״ל י״ב שמות הן, כל א׳ מי״ב אותיות, והן עשר אותיות אאח״צצבירו״ן וב׳ אותיות משם הוי״ה, בשם הראשון זכרים, י״ו בראש השם, וכאן ב׳ נקבות ה״ה בסוף השם קודם רון, שהוא סיום השם, כידוע[1228]. והן י״ב אנפין, שפעם י״ה ועוד י״ה, יו״ד עם ה׳ עלאה ויו״ד עם ה׳ תתאה, וכן בכולם. והן י״ב, כידוע שכל צירופים מב׳ אותיות בשם ד׳ אותיות הן י״ב צרופים, כל אות עם ג׳. וכמ״ש בס״י (פ״ב מ״ד)[1229] בסוד רל״א פנים ואחור. והנה עשר אותיות הם שורש לע״ס, וב׳ אותיות משם הוי״ה, ב׳ ראשין דעל גבי[1230] כתר, שהן ג׳ ראשין[1231]. ואמר **ואינון ממנן על תרין עשר צינורין כו׳** - ר״ל כל שם על צינור אחד. וידוע כי כל ענף הוא במנין השורש, ולכן כל שם הוא צינור א׳, ג״כ י״ב, וע״ל (לח ע״א %) וסוף תיקון כ (%) ומש״ש ושם:

והם מצד אריך אנפין, שהוא וא״ו, והם גם: ה״א ה״א. יו״ד הוא כ׳, כתר בראש א׳ (זה) שהוא ארוך הפנים שהוא וא״ו, א׳ היא התורה. שהיא נתנה בב׳ לוחות שהם ו׳ ו׳ ויש כתר של קטן הפנים, שנאמר בו ״כַּתַּר־לִי זְעֵיר וַאֲחַוֵךְ״, וכמה כתרים הם: כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות.	**ואינון מסטרא דאריך אנפין דאיהו וא״ו ואינון ה״א ה״א יו״ד איהו כ׳ כתר ברישא דא׳ (נ״א דא)**[1232] **דאיהו ארך אפים דאיהו וא״ו א׳ איהי אורייתא דאיהי אתייהיבת בתרין לוחין דאינון ו׳ ו׳ ואית כתרא דזעיר אנפין דאתמר ביה** (איוב לו ב) **כתר לי זעיר ואחוך וכמה כתרין אינון כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות:**

ומ״ש **ואינון מסט׳ דא״א דאיהו וא״ו** - ר״ל כמש״ל (קכב ע״ב % קכח ע״ב %) דא׳ הוא ארך אפים, בב׳ ווין דאינון י״ב, והן י״ב השמות האלו. **ואינון**, ר״ל כל שם הוא ב׳ ה״א. וז״ש **ואינון ה״א ה״א.** ואמר **יוד איהו כו׳**, ר״ל חושבן יו״ד מלא הוא כ׳, דהוא כתר על כולם, דהוא מקור עלאה דל״ל סוף דנפקין מיניה כנ״ל. ואמר **ברישא דאלף** - ר״ל שבתוך ב׳ ווין, שהוא ארך אפים, בהון בב׳ פנים. וכ׳ עם א׳ הוא אהי״ה, שהוא הכתר. ואמר **א׳ איהי אורייתא כו׳**, ר״ל והיו״ד הוא כתר תורה כמו שמפרש והולך **וכמה כתרין אינון כתר כו׳**, ועמש״ש (%). **וה״א ה״א**, ב״פ ה׳ דיברן בב׳ לוחין, וא׳ א׳, הוא ב׳ דבורין דכלילין עשר. וע״ל ריש תיקון כ״ב (%) וכ״ז (%) דהוא כתר תורה כנ״ל. וז״ש **ואית כתרא דז״א כו׳**, והוא כתר כהונה, דהוא בסוד כהן, כידוע. ואמר **דאתמר כתר לי זעיר כו׳** - ר״ל כתר דזעיר, ור״ל דכל מה שאמרתי לך עד, הנה הוא בתחתונים דז״א, שאמר (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל

הנתיבות, ועוד כי יאמרו העולם כילי הוא מלך זה לכך שם שומר זה שומרים אחרים לכל הנתיבות, אלה הם ל״ב נתיבות:

צו. ומאי ניהו ארץ שנחצבה ממנו שמים והוא כסאו של הקב״ה, והוא אבן יקרה, והוא ים החכמה וכנגדה תכלת בציצית, דאמר ר׳ מאיר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר (שמות כ״ד י) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר, ואומר (יחזקאל א׳ כו) כמראה אבן הספיר דמות כסא:

[1225] עי׳ מלואים אות (קעב).

[1226] ר״ל דאלף גימ׳ ק״א עשירית מק׳ הוא עשרה ועשירית מעשרה הוא אחד ועשירית מאחד הוא גם כן אחד דלעולם אין פחות מאחד כמ״ש רבינו בהקדמה דף ז ע״א ד״ה עשור (לש״ו).

[1227] עי׳ יהל אור ח״ב לט ע״ד: אלף בכתר וכו׳ היפוכו של אלף פלא, במופלא כו׳. ועי׳ מלואים אות (ד) עוד ד׳ דרכים בביאור ענין אלף פלא. ועי׳ מלואים אות (קעג).

[1228] עי׳ מלואים אות (צח).

[1229] ז״ל: עשרים ושתים אותיות יסוד, קבען בגלגל כמין חומה ברל״א שערים, וחוזר הגלגל פנים ואחור, וסימן לדבר אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע.

[1230] גב היה ראשי תיבות@.

[1231] עי׳ אד״ז רפח ע״ב הוב״ד לעיל הערה 89.

[1232] נמחק בנוסח רבינו.

תיקו"ז חלק ה

אל פעמים כו', וכיוצא. אבל אם תמלל עמי בכתר, זעיר ואחוך עוד מלים[1233]. וכמש"ש[1234], אשא דעי למרחוק כו', שהוא בכתר, כמש"ל (קכו ע"א %). ואמר **וכמה כתרין כו',** שהן ג' דרגין, אהי"ה כו'[1235], ג' דרגין כתר זו"נ, דכלילין כולא[1236], כי או"א נכללין בכתר כידוע[1237], וכמ"ש בא"ד (רפט ע"ב) דאינון במזלא אתכלילן, וע"ל (קכב ע"א %):

מה [ההבדל] שיש בין כתר לעטרה, אלא כתר הוא מצד של אות א', שהוא בצורה של אות יו"ד שעולה כ', וזהו א' מן אהי"ה, שהוא כתר של ארוך@ הפנים. א' מן אדנ"י, כתר של קטן הפנים. י' מן יהו"ה היא עטרה על ספר תורה, שהוא ו'. ויש יש למטה, והיא י' מן אדנ"י, שהיא עטרה בראש של כל צדיק. אין ספירה שאין לה עטרה על ראשו וכתר. ועטרה שהיא י', היא עטרה של ברית מילה, שעולה למאה, עשר פעמים עשר, מאה. והיא על כל מצוה ומצוה, וכמה עילות הם על עילות שעולים על כל ברכות ומצות.	מאי אית בין כתר לעטרה[1238] **אלא** כתר איהו מסטרא **דא** דאיהו בדיוקנא דאת י' דסליק כ' ודא **א'** מן אהי"ה דאיהו כתר דאריך אנפין **א'** מן אדנ"י {קנט ע"ב} כתר דזעיר אנפין י' מן יהו"ה איהי עטרה על ספר תורה דאיהו ו' ואית י' לתתא ואיהי י' מן אדנ"י דאיהי עטרה ברישא דכל צדיק לית ספירה דלא אית ליה עטרה על רישא וכתר ועטרה דאיהי י' איהו עטרה דברית מילה דסליק למאה עשר זימנין עשר מאה ואיהי על כל[1239] פקודא ופקודא וכמה עלות אינון על עלות[1240] דסלקין על כל ברכאן ופקודין:

מאי אית כו' מסט' דאלף כו' - ר"ל, דכתר ועטרה הוא ב' ענינים, כתר הוא א' דהוא יו"ד מלא (תז"ח מד ע"ב)[1241]. ועטרה הוא י' פשוט, ולכן כתר הוא כ', וכן הוא אהי"ה, כ' עם האלף עצמו כנ"ל. וכל עטרה הוא בצורת י' פשוט, כמו עטרת הברית, כמו שמפרש והולך. ואמר **א' מן אדנ"י כתר דז"א,** אע"ג דאדני הוא במלכות, יש אדני למעלה, וע"ל (קל ע"א %) {קנט ע"ג} ומ"ש (קיט ע"א %). והנה עטרת וכתר הן י"א, שהן בימינא ושמאלא, באו"א, וכתר כליל לון, כמש"ל (קכב ע"א %) שכל שם דמתחיל בי' באבא ובא' באימא, וכתר כליל לון. וז"ש כאן **א' מן אהי"ה, א' מן אדנ"י כתר, י' מן הוי"ה עטרה,** ואדני כליל שניהם, א' בראשה וי' בסופה, ועי' ברע"מ פ' נשא (קמו ע"ב^[1242]). וכ"ז הוא בכתר כנ"ל, והן ב' עטרין דכתר, ב' כתרים דנעשה ונשמע (שמות כד ז), שהן ד' בתים דתפילין, ב' אחסנתין דאו"א וב' עטרין דכתר, כמ"ש באד"ז[1243]. וכן ב' אחסנתין דאו"א הם ג"כ יהו"ה אהי"ה, שהן ג"כ י"א. וז"ש למטה **ה' אלהינו ה' אחד,** ה' אלהינו באו"א כידוע (שעה"כ כד ע"א), ה' אחד בכתר, דתמן ה' ושמו[1244], עטרה וכתר, והוא שם הקדוש י"א י"א' הידוע[1245], שהוא שם כ"ב, נגד כ"ב אתוון,

---

[1233] לשון הפסוק בשלימות: כתר לי זעיר ואחוך כי עוד לאלוה מלים: אשא דעי למרחוק ולפעלי אתן צדק:

[1234] @NEED S SOMETHING?

[1235] הוי"ה אדנ"י.

[1236] עי' לקמן קכה ע"ד ד"ה ואיהי, שג' דרגות הם מחשבה דיבור ומעשה, ועי' דבריו בספד"צ (יג ע"ב): בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י. עי' לקמן קמב ע"ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אהי"ה כתר עלאה, יהו"ה עמודא דאמצעיתא, אדנ"י שכינתא תתאה.

[1237] עי' ע"ח שער מטי ולא מטי פרק ב, דהג"ר הם כחד חשיבן. ועי' דע"ה ח"ב קטו ע"ג שמביא ראיה לכך מלעיל כד ע"ב: אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

[1238] כתר למעלה שורש הענין, ועטרה למטה סוף וכללות הבנין ושורש להתחתון, ונובע העטרה מהכתר לעולם (כללים ח"ב נז ע"ב).

[1239] "ואיהי על כל" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ "ואיהו על לכל".

[1240] "עלות אינון על עלות" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ "על אינון".

[1241] לבדוק אם זה על הא' שהוא הכתוב כאן בתיקו"ז או שזה על היו"ד מלא.

[1242] עי' מלואים אות (קסה).

[1243] עי' לעיל הערה 218.

[1244] עי' תז"ח (לב ע"ד) קודם שברא העולם היה הוא ושמו אחד בכתר.

תיקו״ז חלק ה

ושרשן אהו״י[1246], דבד׳ אותיות אהו״י נכלל כולם. ואמר **י׳ מן יהו״ה כו׳,** מפרש והולך ב׳ יודין, י׳ מן הוי״ה הוא עטרה בראש ס״ת, דהוא ו׳, ס״ת הוי״ה, וי׳ דאדני הוא עטרה בראש צדיק, דהיא בחי׳ אחרונה דידה, דשריא בראש צדיק, אבן מאסו הבונים כו׳ (תהלים קיח כב), והן ב׳ יודין וב׳ אלפין, דכלילין בג׳ שמות אלו, הכוללין הכל. והוא שם י״א״י דלקמן, כנ״ל. והן ד׳ בתים דתפילין דכלילין בג׳ (זהר ח״ג רסב ע״א)[1247]. והנה הא׳ היא נוק׳ כנ״ל. ואע״ג דהוא בכתר, הוא דרגא דנוק׳ דשם, וע״ל (קיט ע״א %) שכתב שם, דבמ״ס דו״נ, דשם אינון הוי״ה אדנ״י מלא, וכל כתר הוא בסט׳ דנוק׳, ונוק׳ דמ״ס הוא כתר דז״א. וז״ש **א׳ מן אדנ״י,** הוא כתר דז״א, וכן באימא דג״כ כלילא מזו״נ. ואמר **לית ספירה דלא איתּ ליה עטרה וכתר -** שהן ב׳ בחי׳ שבכתר, דו״נ, גלגלתא ומ״ס, עתיק יומין וא״א, והן ב׳ כתרים דנכתרו ישראל, וע״ל (קכב ע״א %) דהוא מסט׳ דאו״א, ולכן אמר עטרה קודם לכתר, די׳ הוא מסט׳ דדכורא כנ״ל. ואמר **ועטרה דאיהי יוד איהי עטרה כו׳** - דמסט׳ דא הוא מאה ברכות, י׳ דאדני בחי׳ אחרונה, שבה שנק׳ ברכה, י׳ דאפריון[1248]. ועי׳ בריש פרשת תרומה (קכז ע״א)[1249] **ובאתר תרין אתוון ס״מ קיימא י׳ אפריון ברזא דברית דאיהו זמין לנטלא כלא רזא דא דאינון מאה ברכאין שתין וארבעין כו׳ ואת יוד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא וע״ד דא אפרסמון ודא אפריון.** והנה ס״ם דאפרסמון הוא יוד מלא, דאתכליל ו״ד ביו״ד, וכמש״ש, **שתין לקבל שית סטרין כו׳ ארבעין לקבל ד׳ סטרי עלמא,** והן ו״ד, שמים וארץ, שמים שית סטרין, וארץ ד׳ סטרין, מארבע כנפות הארץ. והוא יו״ד פעמים יו״ד, והוא יו״ד מלא, דהוא באת אלף כנ״ל, ולכן שם אפרסמון ואפריון, הוא עטרה באת יוד פשוט, ומ״מ נכלל ג״כ למאה כנ״ל, דאשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, שמקבל מהם וכמו שמפרש והולך כאן **עשר זמנין עשר מאה: *ואיהו על דכל פקודא ופקודא וכמה על אינון דסלקין כו׳ -** כצ״ל, ור״ל על דכל ברכה אשר קדשנו במצותיות וציונו על מצות ציצית, וכן בכל מצוה וכן בכל ברכה. וז״ש **וכמה על אינון כו׳, ועל,** הוא חושבן מאה, ועי׳ לעיל {קנט ע״ד} תיקון ל״ט (%) **וצונו על כו׳, דאינון מאה ברכאין, בחושבן על, דאת יוד בק׳ אסתלק למאה כו׳:**

כל הספירות עולות, כל אחת ואחת, למאה, באות י׳. ובאות אל״ף, הן עולות לעשרת אלפים. ויש למעלה מהן מדרגה שנקראת ״עילת על כל העילות״, שהיא עולה על כל העליונים (עליות), ואין מי שיכול לעלות אליה. וכמה אותיות יש בתורה, מעוטרות ומוכתרות, ומאלה העליונים (עילויים@) יורדים ברכות ומייענות לכל ספירה וספירה, והם יא״א מ״יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד״. בא׳ ״אל עליון״, בי׳ נקראת יהו״ה. וכן בא׳ נקראת אלהינו, אהי״ה, אלהים, אדני, והרי פרשוה.	וכל ספירן סלקין כל חד וחד למאה באת י׳ ובאת א׳ סלקין לעשרת אלפים ואית לעילא מנייהו ההוא דאתקרי עלת על כל העלות[1250] דסליק על כל עלאין (נ״א עלויין) ולית מאן דסליק עליה וכמה אתוון אית באורייתא מעוטרים ומוכתרים ומאלין עלאין (עלויין) נחתין ברכאן ומבועין לכל ספירה וספירה דאינון י״א על כל ספירה וספירה ואינון י״א״י״א׳ מן י״הוה א״להינו י״הוה א״חד בא׳ אתקרי אל עליון בי׳ יהו״ה וכן בא׳ אתקרי אלהינ״ו אהי״ה אלהי״ם אדנ״י והא אוקמוה:

ואמר **וכל ספירין סלקין כו׳** - דספירין הן עשר, וכאשר נכללין בי׳, הן מאה. וכאשר נכללין באָלֶף@ שהוא אֶלֶף, הן עשר אלפין. וז״ש בפרק ה׳ דספד״צ (לד ע״ב)[1251] **יו״ד שלים ולא שלים י׳**

[1245] עי׳ לקוטי תורה (תהלים סח) יקום אלהים יפוצו אויביו. ר״ת שם יאי״א והוא שם קדוש ראש לכל השמות ובו ברא הקב״ה עולמו לכן המרכבה אינה פחותה מכ״ב רבוא כמ״ש רכב אלקים ריבותים כי שם הנ״ל גימ׳ כ״ב.

[1246] עי׳ מלואים אות (קנח).

[1247] היינו חו״ב חו״ג, והחו״ג נכללים כא׳ בדעת.

[1248] עי׳ כתבי הגרמ״מ משקלוב (רזא דמהימנותא דף נ): י׳ דאפריון שהוא מן סמ״ך מ״ם דאפרסמון הבא דרך הוא״ו (עי׳ זהר ח״ב קכז ע״א), י״ג נחלי אפרסמון, מן העולם ועד העולם.

[1249] עי׳ מלואים אות (קנג).

[1250] עי׳ לעיל הערה 305.

[1251] ז״ל בשלימתו: יו״ד שלים ולא שלים, י׳ בלחודוי מאה תרין אתוון תרין זמנין, מאה ועשרים שנה, י׳ בלחודוי כד אתגלייא בזעירא אתמשך בעשר אלפין שנין.

תיקו״ז חלק ה

בלחודוהי מאה כו׳ י׳ בלחודוי כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין שנין, ועמש״ש[1252]: ואמר **ואית לעילא כו׳** - ר״ל אע״ג דא׳ למעלה מן י׳, דלכן הוא במספר אלפים, ולמעלה אמר דאלף איהו נוק׳, א׳ דאהיה א׳ דאדני. אמר **ואית לעילא כו׳**, והוא נוק׳ לגביה, ולכן כל כתר הוא נוק׳[1253]. וכן זה שאמר למטה, **וכן באלף אתקרי אלהינו אהיה כו׳**:

ועוד: כתר עליון, אף על פי שהוא אור קדמון, אור צח ואור מצוחצח, הוא שחור לפני@כלפי עילת העילות, וכל הכוחות@חיילים שתלויים ממנו, נאמר בהם ״קווצותיו תלתלים שחורות כעורב״, אין אור עומד מול@כנגד@לפני אורו, שכל האורות מתחשכים לפניו.	ועוד כתר עלאה אף על גב דאיהו[1254] **אור** קדמון **אור צח ואור מצוחצח**[1255] **איהו אוכם** קדם עלת העלות[1256] וכל חיילין דתליין מניה **אתמר** בהון (שיה״ש ה **יא**) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב לית נהורא קיימא קמי נהוריה דכלהו נהורין אתחשכאן קמיה:

ועוד כתר עלאה כו׳ - ר״ל אע״ג דאלו שמות, אלהינו אהיה, המתחילים באלף, הוא בנוק׳, כמש״ל (קכב ע״א %), וז״ש **והא אוקמוהו**, ר״ל שם, כמש״ש (עמוד א׳ %) **איהו כתר על כלהו שמהן ואיהו אתקרי אל אהי״ה אדנ״י אלהים יו״ד ביה אתקרי כו׳ כלהו שמהן דפתחין כו׳**, לכן אמר **ועוד**

תרגום: יו״ד שלם ולא שלם י׳ לבד מאה, שתי אותיות שתי זמנים מאה ועשרים שנה, י׳ לבד כאשר מתגלה בקצר נמשך בעשר אלפי שנה.

[1252] ז״ל: יו״ד שלים ולא שלים - ר״ל שיו״ד דע״ק הוא י׳ דלא מתחברן ביה ו״ד, ויו״ד דמוחין דז״א שהוא חכמה עלאה בחיבור ו״ד דנפקין מניה, כמש״ל סוף פ״ב (כג ע״ב), יו״ד אזיל ליו״ד דסתים מכל סתימין, דלא מתחברן ביה ו״ד, וכמש״ל, ולכן יו״ד מלא שלים ולא שלים, וזה היו״ד הוא מתלבש בז״א, וע״י מתלבש ע״ק בז״א, וז״ש שא״ס מתלבש בז״א ע״י חכמה, ולפיכך הוא רק מאה ועשרים שנה כמש״ו. י׳ בלחודוי מאה תרין אתוון תרין זמנין - ר״ל שי׳ דכאן הוא י׳ פעמים י׳ הוא מאה, ו״ד הוא שני אותיות ונכפל בהם הי׳ ב״פ הוא עשרים, שלכן נתחלק ו״ד שהוא י׳ לב׳ אותיות להורות על ב״פ י׳ וס״ה ק״ך.

[1253] דהיינו עיקר הכתר המתגלה מכוסה מו״ס שהיא בחי׳ הנוק׳ שבה, שכן הדכר שבה מכונה א״ס עיין לעיל (עו ע״ב): כתר עלאה שריא ברישא דבר נש דתמן מחשבה סתימאה וכמה דמחשבה איהי סתימא כך איהו סתים אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.

[1254] לעיל קלג ע״ב (לש״ו). כל בחי׳ עילה ועלול, הנה באשר שהם מסורים זה לזה בכל כחם, כי העילה הוא רק להעלול ממנו, ומוסר את כל כחו אליו, וכן העלול מקבל בכל כחו, הנה עי״ז אינו יורד העלול מעילתו אלא רק מדרגה אחת, כי זה עילה וזה עלול. אך המאציל ית״ש עם הנאצלים, הנה אין קץ לרוממותו עליהם, כי הם בערכו בבחי׳ גבול ומדה ושיעור בכל ענייניהם וכמ״ש ברע״מ (פינחס רנז ע״ב), וא״כ הרי הוא אינו מסוגם כלל, ולכן אמרו בתיקונים (תיקון ע דף קנט ע״ב) כתר עלאה אע״ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח, איהו אוכם קדם עלת העלות. וכן בתיקון ס״ט (קלג ע״ב) ואור קדמון אע״ג כו׳ ע״ש. וכן נמצא עוד בזוה״ק כמה מאמרים הדומים לזה אשר אין המאציל מסוג הנאצלים כלל חלילה וחלילה וכו׳, מתפשט ומתלבש [אור א״ס בעולם האצילות] בהם כהנשמה בהגוף, ומתייחד עמהם ביחוד עצום, ונעשה חד עמהם עד שנעשה כל האצילות כולו אלהות גמור על ידו כנודע. אבל מציאותם גופה, זולת יחודו בהם, הם ג״כ רק בבחי׳ יש מאין, ולכן אמר התיקונים שגם אור קדמון שהוא כתר עלאה הוא לגבי המאציל כגופא לגבי נשמתא (כללים ח״א לג ע״ג). מה שנחשב להסתר והעלם לאור א״ס, הנה לא נחשב זה עדיין להסתר והעלם כלל להאורות שלמטה הימנו, וכמ״ש בתיקונים (כללים ח״א מב ע״ב).

כל האויר קדמון והטהירו עלאה, הנה נתמעט שם האור הראשון הרבה מאד, כי הרי לכך הוא נקרא בשם צמצום. והנה הוא בבחי׳ גבורה ודין כנ״ל (הקדו״ש סב ע״ד).

אע״ג שהוא אור צח כו׳ תכלית הטהור והוא באין גבול, ואנו חייבים לשלול ממנו העביות והגבול, עכ״ז חויבנו להאמין כי יש לו עביות וגבול ואפיסת האור והכח בערך המאציל שהוא עילתו, ולזה מכנה בכ״מ בזוה״ק אל האין סוף בלשון עילת העילות, והכונה לחייב הענין בהכרח גמור, כי הוא עילת העילות כולם, ולכן הוא מוכרח היות לו מעלה על כולם, ואם נשלול האצילות מכל חסרון שבעולם ונעליהו במדרגה היותר שלימה שאפשר בעולם, ימשך מזה הכחשת מציאות סיבה ראשונה, כיון שהכתר במעלה שאין מעלה למעלה ממנו, א״כ מה המעלה שיתעלה עליו המאציל (ביאורים ח״א ד ע״ב).

[1255] עי׳ לעיל הערה 736.

[1256] עי׳ לעיל הערה 305.

תיקו"ז חלק ה

כתר עלאה אע"ג דאיהו אור כו' אוכם כו', והוא נקרא נהורא אוכמא[1257], שחורה אני ונאוה (שיה"ש א ה), וכמש"ל בכ"מ. וז"ש **באלף אתקרי אל עליון ביוד יהו"ה,** דאל עליון הוא בכתר גבוה, והוי"ה בז"א, מ"מ הוא בנוק'. וז"ש **וכן בא' אתקרי כו',** הכל בסט' דנוק'. ואמר **וכמה אתוון אית כו',** והן הידועים לסופרים, כמ"ש הרמב"ם (הלכות ס"ת פ"ד ה"ח)[1258]. ותגין דשעטנ"ז ג"ץ, הן כ"א כתרים, מנין[1259] אהי"ה. והן הכתרים דאכתרו לישראל, כמו שכתבתי בריש ספד"צ (ג ע"א)[1260], וכמ"ש בת"א (שמות לג ו) עדיך זיונך[1261]. ועטרין הן היודין שעל האותיות, כמו יודין שעל שינין ועיינין[1262], וכיוצא. ובשינין ועיינין וכן כל שעטנז גץ, הן מעוטרין ומוכתרין. ואלף הוא מעוטר[1263], וכן ו' וכיוצא[1264]. ויש תגין בלא עיטרין, שאר האותיות המתויגין[1265], כמ"ש בש"ר (%) וש"פ[1266]. ואמר **ומאלין עלאין כו',** ר"ל מהעטרות והכתרים, שהן י"א כמו שמפרש והולך, **דאינון י"א כו',** ואמר **ואינון י' א' י' א' כו' -** הכל כנ"ל. ואמר **לית נהורא קיימא קמיה כו' -** ר"ל לפני עלת העלות, וזהו על[1267] דכל ברכאין, שהן מאלין עלאין. וז"ש לעיל **ומאלין עלאין נחתין ברכאין כו' -** ולכן צריך לומר בכל ברכה, ה' אלהינו, שהן י"א, דמנהון נחתין ברכאין. ואמר **וכל חיילין דתליין מיניה כו',** דכל נימא ונימא הוא מלאך, כמש"ל (קכא ע"ב %) וריש תיקון י"ח (%), והן בגלגלת, דהוא כתר, וה"ה לכתר עליון נגד עלת העלות:

בא וראה, כמה שורשים סתומים שהם מתלבשים והם מורכבים בספירות, והספירות מרכבה אליהם@כלפיהם, שהם סתומים ממחשבות בני אדם. ועליהם נאמר "כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם". אורות מצוחצחים, אלה על אלה, ואלה שמקבלים אותם כחשוכים מאחרים שעליהם שמקבלים מהם. ושורש על כל השורשים, אין אור עומדת לפני כל האורות מצוצחים מתחשכים לפניו.	תא חזי כמה עלות סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירן וספירן מרכבה לגבייהו דאינון טמירין ממחשבות בני אדם ועלייהו אתמר (קהלת ה ז) כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם נהורין מצוחצחין אלין על אלין ואלין דמקבלין אינון כחשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו ועלת על כל העלות לית נהורא קיימא קמיה כל נהורין מצוחצחין מתחשכאן קמיה:

Commented [055]: תרג ום מבולבל עי' גר"א

ודא איהו כי גבוה מעל כו' - ר"ל, אהי"ה מלא, הוא גבוה מעל גבוה, על ע"ס, דאינון גבוה. וגבוהים עליהם, ב' הויות שמפרש והולך. ואינון נגד ג' רישין[1268]:

וכל אורות שהם למעלה מאורות הם כתרים על ראשם, וסוד הדבר, אל"ף ה"א יו"ד ה"א, זה סוד של עשר כתרים שהם מורכבים על עשר ספירות. וזהו "כי גבוה מעל גבוה	וכל נהורין דאינון[1269] לעילא מנהורין אינון כתרין על רישייהו ורזא דמלה אל"ף ה"א יו"ד ה"א דא רזא דעשרה כתרין דאינון מורכבין על עשר ספירן ודא איהו כי גבוה מעל גבוה שומר

1257 עי' זהר ח"א יב ע"א, נא ע"א.

1258 ז"ל: ויזהר באותיות הגדולות ובאותיות הקטנות ובאותיות הנקודות ואותיות המשונות כגון הפא"ן הלפופות והאותיות העקומות כמו שהעתיקו הסופרים איש מפי איש, ויזהר בתגין ובמניינן יש אות שיש עליה תג אחד ויש אות שיש עליה שבעה, וכל התגין כצורת זיניי"ן הן דקין כחוט השערה.

1259 כמנין?

1260 נ"ל שכוונתו להגהות בדף ג ע"א, עי' מלואמי אות (קנט).

1261 עי' שמות (לג ו): ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. וז"ל התרגום אונקלוס: ואעדו בני ישראל ית תקון זינהון מטורא דחורב.

1262 עי

1263 א$?

1264 ?

1265 בדק חיה?

1266 שימושא רבא ושאר פוסקיPERLM אמר מה שכתוב כאן

1267 נוסח?

1268 עי' אד"ז רפח ע"ב הוב"ד לעיל הערה 89.

1269 עי' לעיל הערה ADDS$.908?

שומר וגבוהים עליהם". יו״ד ה״א וא״ו ה״א, יו״ד ה״י וא״ו ה״י, אלה על אלה. עשר מאורות בעשר, זהו שנאמר "עשרה עשרה הכף בשקל הקדש", למעלה על כולם, עילת העילות, שרוכב על הכל ושולט על הכל, וכל השמות הם מרכבה לו@כלפיו@, ואין רוכב עליו, שאין למעלה ממנו, ולכן נקרא עלת על כל עלאין.	וגבהים עליהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א יו״ד ה״י וא״ו ה״י אלין על גב אלין עשר נהורין בעשר ההי״ד (במדבר ז פו) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש לעילא על כלהו עלת העלות דרכיב על כלא (קס ע״א) ושליט על כלא וכלהו שמהן אינון מרכבה ליה ולית דרכיב עליה דלית לעילא מינה ובגין דא אתקרי עלת[1270] על כל עלאין:

Commented [056]: נוס ח??

ואמר **עשר נהורין בעשר**, דס״ג בגו מ״ה. וכן הכף, כ׳, עשרים, שהוא כ׳ כתר, יו״ד מלא, ב׳ פעמין עשר, דמילוי יוד ודפשוטו, עשר גו עשר. וכן אלו ב׳ הויות ועשר דאהי״ה, הוא יו״ד[1271] פשוט, י׳ אותיות, שהן עטרה וכתר. ואלו ג׳ שורש לכל עטרה וכתר, ומתלבשין זה בגו זה, הוי״ה דאלפין בגו אהי״ה דאלפין, והן דומין, ג׳ אלפין כו׳[1272]. ואח״כ הוי״ה גו הוי״ה, דאלף דס״ג שורש לשם מ״ה[1273], וביה מתלבש בו, ועמש״ל (קיט ע״א %) ומש״ש: {קס ע״א}

והשמות הללו הם צינורות, והשמות שמעליהם הם הנביעים (נ״א מעיינות) שמורידים לצינורות. וכל הצינורות הם כמו אברים של שיעור קומה, שהולכים בשיעור, במידה ובמשקל, זהו שנאמר "ומים תכן במידה", והרי בארנו, כל אחד ואחד מקבל כפי שיעורו, וכפי מידתו. ויש שפע למעלה, שאין לו מידה, או שיעור, או משקל, והרי בארנו, (כל אחד מקבל כפי שיעורו), "לא תעשו	ושמהן [קלד ע״ב] אלין אינון צנורין ושמהן דעלייהו נביעין (נ״א מבועין)[1274] דנחתין לצנורין וכל צנורין אינון כאברין דשעור קומה דאזלין בשעור ובמדה ובתקלא[1275] ההי״ד (איוב כח כה) ומים תכן במדה והא אוקמוה כל חד איהו מקבל כפי שעוריה וכפי מדה דיליה ואית נביעו לעילא דלית ליה מדה ושעור ומשקל[1276] והא אוקמוה (כל חד איהו מקבל כפי שעוריה)[1277] לא תעשו עול במשפט במדה

[1270] העילות (נוסף בדפ״ל).

[1271] י׳?

[1272] בכל א׳.

[1273] עי׳ ע״ח שער מ״ן ומ״ד פרק ה: א׳ שבתוך הוא״ו [דס״ג] (דמ״ה וס״ג), הוא בחי׳ אהי״ה, כי א׳ דמילוי וא״ו דס״ג, הוא עצמו מתלבש באות [א׳ דמילוי] וא״ו דמילוי מ״ה (שהוא גימטריא אדם), והוא בחי׳ אהי״ה, אלא שברדתה למטה להתלבש בא׳ זו דמילוי וא״ו.
ועי׳ כללים ח״ב סט ע״ג, שורש הפנימי דז״א הנה הוא בא״א והוא בהמ״ס רישא תליתאה שהוא עיקר הא״א כי הג׳ רישין הם אפס אי״ן א״א ושורש הפנימי דז״א הוא בא״א שהוא בהמ״ס ושם היה מדרגת ז״א קודם החטא והיינו כי כללות המ״ס הוא השם ס״ג כמ״ש בתיקונים תיקון ע׳ קמ״א ע״ב והוא״ו דשם ס״ג ור״ל בהא׳ דמילוי וא״ו שם הוא שורש ז״א ושם היה עלייתו ומדרגתו קודם החטא ור״ל בערב שבת בראשית אחר שעה ה׳ וכמו שכתבנו לעיל ענף ח׳ סי׳ ב׳ ע״ש ועכ״פ הוא כי שורש העיקרי דז״א הרי הוא בהמ״ס אך זהו רק בהעלם אבל בגילוי הוה התחלתו בהבינה אימא כונן שמים בתבונה כנז׳ והוא ג״כ בהשם ס״ג שבה בהוא״ו שבו ור״ל בהא׳ דמילוי וא״ו כי מאותו הא׳ דס״ג נמשך שם מ״ה שהוא ז״א וכמ״ש בשער רוח הקודש ביחוד שם שדי דף מ״ח ע״ב וכן בדרושי מ״ן ומ״ד דרוש ה׳ (דע״ה ח״ב קא ע״ד), עיקר גילוי המ״ה הוא רק מהטבור ולמטה הגם שאור התיקון העסמ״ב שבו נשאר ולמעלה מהטבור ולמעלה ולמהט הטבור נכלל כל אור בע״ב וס״ג ואינו עולה המ״ה בשם כלל והוא העלם שורש המ״ה הכלול בס״ג בהא׳ דמילוי וא״ו שבו.
ועי׳ לעיל מה ע״ד.

[1274] נמחק נוסח רבינו.

[1275] וכל צנורין אינון כמדרין דשעור קומה למזלין בשעור ובמדה ובתקלא (נמחק נוסח רבינו).

[1276] וכל צנורין אינון כמדרין דשעור קומה למזלין בשעור ובמדה ובתקלא (נוסף נוסח רבינו).

[1277] "והא אוקמוה (כל חד איהו מקבל כפי שעוריה)" נמחק נוסח רבינו, ובמקומו איתא "הה״ד".

עוול במשפט, במידה, במשקל ובמשורה", במדה, בה' תיקונים של ה' עליונה. במשקל, זה ו'. במשורה זה ה'. משפט הכל, זה י', זהו שנאמר "ויגבה ה' צבאות במשפט", שהוא, "גבה מעל גבה שומר".	במשקל ובמשורה (ויקרא יט לה)[1278] במדה בחמש[1279] תקונין דה' עלאה במשקל **דא** ו' במשורה **דא** ה' משפט **דכלא דא** י' הה"ד (ישעיה ה טז) ויגבה ה' **צבאות** במשפט **דאיהו** (קהלת ה ז) **גבוה מעל גבוה שומר**[1280]:

ואמר **ושמהן אלין אינון צנורין כו'** - ר"ל התתאין הן צנורין, שהן האברים. **ושמהן דעלייהו נביעין כו',** וז"ש **וכל צנורין אינון כו'**: **ובמדה ובתקלא ההי"ד כו' כל חד כו'** - ר"ל, דמפסוק זה מוכח **דכל חד מקבל כו',** וז"ש **והא אוקמוהו כל חד כו',** ומיניה מוכח דגם האברים, שהם הצינורות, ג"כ לפי מדה. ואמר **ואית נביעו לעילא דל"ל כו'** - הוא נביעו דכתרא עלאה, מקור דל"ל סוף. ואמר **והא אוקמוה,** למעלה בסוף תיקון כ"ב (%) וע"ל (קכא ע"א %) ועיקרו במאמר קו המדה (ז"ח נו ע"ד), ע"ש. אבל הגירסא הנכונה *__דעלייהו נביעין דנחתין לצינורין ההי"ד ומים תכן כו' דל"ל מדה ושיעור ומשקל וכל צינורין אינון אברים דשיעור כו' ובתקלא ההי"ד לא תעשו עול כו'. ובמשורה והא אוקמוה במדה בחמש כו'. וחמש תיקונין דה' עילאה הוא ה' מדות דילה מי מדד בשעלו מים ושמים כו'__ כמש"ל בריש תיקון ה' (%) וסוף תיקון י"ח (%) וריש תיקון י"ט (%) וש"מ. והן ה' אור, ובמשורה ה' גוונין, דמקבלת מה' עילאה, ונעשית היא מדה, כמש"ל בתיקון ה' (%). וענין במדה, שבמדה עצמה, במדדו, שלא יעשה עול, והוא בנביעו דצינורות. ובמשורה, הוא בכלי, שלא יעשה הכלי שלא כהוגן, והוא בצינורות עצמן. והקרא נקט הקטן שבמדות, כמ"ש (ב"ב פט ע"ב) והלא משורה א' מל"ו בלוג, הקפידה כו'. והן ה' תיקונין דה' עילאה, אור ונביעו דממלא לגוונין. וה' תתאה הגוונין, שהן הצינורין דמקבלין מהאורות. ובמשקל ו', שהוא לשון חק מכריע בינתים (ס"י פ"ב מ"א). ועי' בפרשת בראשית (לג ע"ב)[1281] **ר' יוסי אומר טופסא דשקלא באמצעיתא קיימא וסי' במדה במשקל וגו' משקל לישן דקיימא באמצעיתא ורזא דא שקל הקודש כתיב ומאזנים ביה קיימין ואתקלו מאן מאזנים כד"א מאזני צדק כו',** והוא הבריח התיכון[1282] (שמות כו כח, לעיל יד ע"א), ב' צדק, צדק צדק תרדוף (דברים טז כ)[1283], ב' שכינות, וז"ש **וסי' במדה כו'.** שהוא בין ב' מדות. ובמשקל ג"כ ב' ענינים הנ"ל, אלא שהוא מבריח ומכריע בינייהו, לכן ב' משקל כלילין ביה כחדא. ויכול לפרש במשפט על המשקל, שלא יטה לא לכף זכות ולא לכף חוב, ב' כפות המשקל, והוא כמו במדה. והן כסדר בקרא, בתחילה במדידו ובתקלא ואח"כ בהכלים דלהון. אבל כאן מפרש במשפט, **משפט דכלא כו',** ר"ל שיהא הכל במשפט, ר"ל כחק הצריך, והוא כלל לכל. ומלשון וזה יהיה משפט הכהנים, וי' הוא נביעו דכלא וכלל הכל, ומביא ראיה שהוא בי', חכמה, שנאמר (ישעיה ה טז) ויגבה כו', וכתיב (קהלת ה ז) כי גבוה כו' (דהוא רום השמים (^), גבוה מהכל במציאות) ובס' הבהיר (אות לא)[1284] כתב דמשפט הוא חכמה, כמ"ש

[1278] והמ לוקמוה (נוסף בנוסח רבינו).

[1279] כו' וחמש (נוסף בנוסח רבינו).

[1280] "במשקל למ ו' במשורה למ ה' משפט לכלא למ י' הה"ד (ישעיה ה &) ויגבה ה' צבאות במשפט למיהו (קהלת ה ז) גבוה מעל גבוה שומר" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ "הוא ה' מדות דילה מי מדד בשעלו מים ושמים כו'".

"במדה ה' חמש תיקונין" נוסף בנוסח רבינו*##.

עי' מש"כ לקמן 1335.

[1281] עי' מלואים אות (קס).

[1282] עי' מלואים אות (קטז).

[1283] עי' מלואים אות (קסא).

[1284] ז"ל: [אות סה] ומה חכמה נתן הקב"ה לשלמה, שלמה נושא שמו של הקב"ה דא"ר יוחנן כל שלמה האמור בשה"ש קודש לבד מאחד, אמר הקב"ה הואיל ושמך כשם כבודי אשיא לך בתי, והא נשואה היא, אימא במתנה נתונה לך, דכתיב (מ"א ה כו) וה' נתן חכמה לשלמה, ולא פירש, והיכן פירש, להלן שנאמר (שם ג כח) כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו. לעשות משפט, מאי לעשות משפט הוי אומר אותה חכמה שנתן לו אלהים ושהיא עמו בחדרו היא בקרבו לעשות משפט, (נ"א מאי לעשות משפט, אלא כל זמן שאדם עושה משפט חכמת אלהים בקרבו), ועוזרתו ומקרבתו, ואם לאו מרחקתו, ולא עוד אלא מייסרתו דכתיב (ויקרא כ"ו כח) ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם:

תיקו"ז חלק ה

(מלכים א' ג כח) כי חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט, אלמא כי אין משפט אלא בחכמה: ***גבוה שומר במדה ה' חמש תיקונין כו'** - כצ"ל, וכן הוא ספרים אחרים, ומפרש והולך, ה' תיקונין דמדה, שהן ה' נקודין, ה' תיקונין דילה {קס ע"ב}, כמש"ש וש"מ: ***כאן שייך ההגהה דלקמן:

חמש פעמים, כדוגמא זו: אֵ אֶ אָ אֹ אָ, וסימנך: "פְּתוּחֵי חֹתָם". אמר לו רבי אלעזר, והרי כאן שורק בנקודה אחת ב"פתוחי חותם", וכאן בשלוש נקודות במקומו. אמר לו, במקום שיש ו', הוא שורק בנקודה אחת. במקום שאין ו', הוא שורק בשלוש נקודות, במקומו העליון, האמצעי, והתחתון.	חמש זמנין כגוונא דא אֵ אֶ אָ אֹ אָ וסימנך פְּתוּחֵי חוֹתָם (שמות כח יא) א"ל רבי אלעזר והא הכא שור"ק בנקודה חדא בפתוחי חותם והכא בתלת נקודין באתריה[1285] אמר ליה באתר דאית ו' איהו שור"ק בנקודה חדא באתר דלית ו' איהו שור"ק בתלת נקודין באתריה עלאה ואמצעיתא ותתאה:

***א"ל ר"א והא הכא כו'** (הגה. **בתלת נקודין א"ל כו'** - כצ"ל) נראה שצ"ל למטה אחר מ"ש **דסלקין תמנין**[1286]. והוא בקבוץ בג' נקודין. ואלהים[1287] הוא אלהים עלאה (זהר ח"א ב ע"א)[1288], אלהים חיים[1289], ה' תיקונין, ה' אותיות אלהים. ה', ה' נקודין. וזהו אלהים חיים, דהנקודין הן רוח הגוף, חיים דיליה. ואמר **באתרי'** - ר"ל במקומו: ואמר **עלאה ואמצעיתא ותתאה** - ר"ל דוא"ו הוא כולל ג' נקודין, חולם שורק חיריק כמש"ל (לח ע"א %), ובמקום הוא"ו בא שורק בג' נקודין. ו"אמצע" כולל שלשתן, ולכן בא במקום השורק:

חמש נקודות אלה הן אלהים, כדוגמא זה: אֵ, אֶ, אָ, אֹ, אָ. הם שמונה ניצוצות, שמונה יודין, שעולות שמונים. רקיע, שהוא של ו' הוא מרומז@רמוז ב"קמץ", הרי שמנים ושש כגימטריא אלהים. ועל הנקודות הללו נאמר "פתוחי חותם". פתוחים של האם העליונה, שהיא חותם, כולם פתוחים (או מפותחים@נפתחים) בה. וכולם מצויירים בה, ונחקקים בה. והיא חותם של תשע נקודות עד צדיק, והוא חותם כולם, כמו שאומרים (ברכת מילה) "וצאצאיו חתם באות	חמש נקודין אינון אלהי"ם כגוונא דא אֵ אֶ אָ אֹ אָ תמניא ניצוצין אינון תמניא יודי"ן[1290] דסלקין תמנין[1291] רקיע דאיהו דיוקנא דו' דאיהו רמיזא בקמ"ץ הא פ"ו כחושבן אלהי"ם ואלין נקודין עלייהו אתמר פתוחי חותם פתוחי דאימא עילאה דאיהי[1292] חותם[1293] כלהון פתוחין (נ"א מפותחין) בה וכלהו מצויירין בה ומתגלפאן בה ואיהי חותם דכלהו תשע נקודין עד צדיק ואיהו[1294] חותם דכלהון כמה דאת אמר וצאצאיו חתם באות ברית קדש והני[1295]

[1285] נמחק בנוסח רבינו.

[1286] עד היכן ?*##

[1287] אשר בפיסקא הבאה.@SCHOTENSTIEN

[1288] עי' מלואים אות (קעד).

[1289] עי' לעיל הערה 331.

[1290] כל נקודה היא י' וקמץ צורתו פתח ונקודה כזה: ד .

[1291] עי' לעיל ל"ה מ"ל כ"מ.

[1292] "דלימא עלאה לחיהי" נמחק בכתבינו, ובמקומו מיתא "ולימא עלאה".

[1293] עי' מלואים אות (קנז).

[1294] ואיהי (נוסח רבינו). ומלכותו לחיהי (נוסח רבינו).?
לחינון גליפין דה תמניא ניצוצות ורקיע ואיהי עטירית לון תשע נקודין על צדיק ומלכות לחיהי (נוסח רבינו).$לחיפה זה?@

[1295] והכי (נוסח רבינו).

Commented [057]: ??? *## הלך?!!!!!

Commented [058]: סוף סוגר?

ברית קודש". ואלה הם תשע מלמטה למעלה, והאם העליונה חותם של כולם, כתר על כולם, ובה מאירים כמרגליות המאירות בכתר.	אינון תשע מתתא לעילא ואימא עלאה חותם דכלהו כתר על כלהו ובה נהרין[1296] כמרגלאן דנהרין בכתרא:

ואמר **עלייהו אתמר פתוחי כו'** - ר"ל **דאימא עילאה איהי חותם דכלהון פתוחין בה,** כמו האותיות וצורות בחותם, כן הכל פתוחין בה, והיא כללא דלהון. ומפרש והולך שהן ט' נקודין, אע"ג דאינון חמש כמו שמפרש והולך, והיא **חותם דכלהון,** עשירית לון (תז"ח ד ע"ב)[1297], כללא דכולהו. ואמר **תשע נקודין עד צדיק ואיהי חותם כו'**. ר"ל מלכות, עטרת הברית כמו שמפרש והולך **באות ברית קודש.** וכתיב חתם, דאיהי חותם דכלהו, והוא מלכות, דהוא כללא דכל ע"ס, כידוע[1298]. וכן מלמטה למעלה בכ"מ[1299] הוא כתר, כללא דכלהו. ואימא היא כתר על ע"ס דז"א כידוע (%), לכן היא ג"כ חותם דכלהו כמו שמפרש והולך: **ואימא עילאה חותם כו' כצ"ל *עד צדיק ומלכות איהי חותם כו' ברית קודש והכי אינון כו'.** ואמר **ובה נהירין כו',** דמרגלאין הן נקודות, והוא ראיה דכלולין בכתר, ועמ"ש למעלה (%):

ומצד נקודות אלו נקראת השכינה שיחה של הכל, שיחת מלאכי השרת, שיחת הדקלים, שיחת הרוחות, שיחת העופות, שיחת כל הבריות שבעולם. אלהים בלי נקודות, נקרא אֱלֹם, וזהו סוד הדבר "או מי יָשׂוּם אֱלֹם", או מי, מי ודאי האם העליונה. ומי עשה@ את האֱלֹם לאם העליונה, עילת העילות, שיראה הכל בידו.	ומסטרא דאלין נקודין אתקריאת שכינתא שיחה דכלא שיחה דמלאכי השרת שיחת דקלים שיחת הרוחות שיחת עופין שיחת כל ברייז דעלמא אלהי"ם בלא נקודין אתקרי אלם ודא רזא דמלה (שמות ד יא) או מי ישום אלם או מי מ"י ודאי[1300] אימא עלאה מאן שוי אלם לאימא עלאה עלת העלות דחילא דכלא בידיה:

ואמר **ומסט' דאלין נקודות כו'** - דהדבור אי אפשר בלא נקודות, והדבור הכל ע"י הנקודות, דכתב אין צריך לנקודות, לכן אינן בכתב, כי אם בקריאה, ומפרש והולך ה' מיני שיחה, שהן מסט' דה' נקודות הנ"ל, אע"ג שיש עוד נקודות, הן תולדות דלהון. ואמר **מי ודאי אימא עילאה,** ר"ל דהיא שם[1301] אלם, כד היא מסלקא נקודין דילה, נשאר בלא דיבור כנ"ל. ואמר **מאן שוי אלם כו'** - דריש לקרא ג"כ על התפעלות דילה, **מאן שוי אלם** למי. ואמר **אלהים בלא נקודין כו'** - דהנקודין מן חו"ב, כמ"ש בז"ח שיה"ש (נב ע"א)[1302] בארוכה. ובהסתלקות י"ה, נשאר אלם מאלהים, וכמ"ש (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה, דום י"ה (זהר ח"ג רכב ע"א[1303]). ועם הנקודות, אלהים, מלא י"ה (זהר ח"ג כט ע"א), מהנקודות. ומלא הוא וא"ו (לעיל פה ע"ב), דמקבל הנקודות, ויוד מורה על האיכות של הנקודין, שהן יודין. וה"א על הכמות, שהן ה' נקודין. והן במשפט במדה כנ"ל (%). וכן הוא אב ואם, כי איכות הזרע לפי האב, וכמותו לפי האם, שבה נצטייר[1304]. וכן באדמה, איכות הזרע, אם חיטין אם שעורים לפי הזרע שנזרע, וכמותו וגדלו, לפי האדמה שנזרע. ואמר **דחילא דכולא בידי'** - כמש"ל תיקון נ"ב (צט ע"א) ה' אלהים חילי[1305] (חבקוק ג יט), חיל י', תוקפא כו':

דבר אחר, "זה ספר תולדות אדם", זהו ספר, כי יש כמה ספרים:	[קלו[1306]] דבר אחר זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) זה ספר דהא כמה ספרין אינון

1296 נהירין (נוסח רבינו).המס יק נ"מ?@

1297 עי' לעיל טו ע"א, עשירית לון, ועי' לעיל ה ע"א: רביעאה לכל תלת.

1298 עי' שער מיעוט הירח פרק א' אתנטילת מכולהו, ומקורו בתיקו"ז סא ע"ב.

1299 בכל מקום, בכתר מלכות. נראה לי השני.@

1300 עי' לעיל בדברי רבינו צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

1301 שָׁם שֵׁם.?

1302 עי' מלואים אות (קה).

1303 עי' שעה"כ טז ע"א ופע"ח קדישין ב.

1304 עי' ע"ח טנת"א ה, שער תיקון הנוק' פרק ב, שער הירח פרק ג.

1305 יֱהוִ"ה אֲדֹנָי חילי וישם רגלַי כאילות ועל במותי ידרכני למנצח בנגינותי.

1306 כלן סייד ההגה"ה לקמן [קסח ע"ח, עי' הערה 1335] (גליון)$.

ספרו של רב המנונא סבא, ספרו של חנוך, ספרו של רבי כרוספדאי.	ספרא דרב המנונא סבא[1307] ספרא דחנוך[1308] ספרא דרבי כרוספדאי:

ד״א זה ספר כו׳ כמה ספרין אינון ספרא כו׳ - ר״ל, דזה ספר של תולדות דכל הספרים של תולדות אדם, הכל כלילין בזה הספר התורה, דכאן התחלת התורה. ועמש״ל {קס ע״ג} תיקון ל״ב (יח ע״ג)[1309]:

בוא וראה: יום אחד, פגשנו אני והחברים במקום של רבי כרוספדאי, ואמו של רבי כרוספדאי ערכה לנו מנורה עם שבעה נרות, והוציאה את ספרו של רבי כרוספדאי, כאשר היו קוראים בספר זה, כך היו יורדים כוחות של מלאכים לסבב אותנו כבני אדם המתאספים לחופה, במתנות של חתן וכלה. והקדוש ברוך הוא היה יורד בכל המחנות שלו לשמוע את הדברים מאותו הספר. ואביו של רבי כרוספדאי, היה מוריד את הקדוש ברוך הוא עמו לשמוע את דברי בנו, רבי כרוספדאי. והלילה ההוא היה ליל שבועות, וכך שמח הקב״ה באותם הדברים כיום שניתנה התורה בהר סיני.	תא חזי יומא חד אערענא באתר דרב כרוספדאי אנא[1310] וחברייא ותקינת לן אמיה דרבי כרוספדאי מנרתא בשבעא בוצינין ואפיקת ספרא דרבי {קס ע״ב} כרוספדאי כי הוו קראן בספרא דא הכי הוו נחתין חיילא דמלאכיא לסחרא לון כבני נשא דמתקבצין לחופה במזמוטי חתן וכלה[1311] וקודשא בריך הוא הוה נחית בכל משריין דיליה למשמע מלין מההוא ספרא ואבוי דרבי כרוספדאי הוה נחית ליה קודשא בריך הוא עמיה למשמע מלין דבריה רבי כרוספדאי [קלה ע״א] וליליא דא ליל דשבועות הוה והכי הוה חדי קודשא בריך הוא באלין מלין כיומא דאתייהיבת אורייתא בטורא דסיני:
לילה אחד הזדמנו להיות אורחים בבית אמו של רבי כרוספדאי. והכינה לנו שולחן ומנורה, ורבי כרוספדאי נאסף לאותו העולם. אמרה אמו, הרבנים, והרי לא הייתם יושבים אל שולחן זה בלא דברי תורה, מדוע שונה הלילה הזה מזמנים אחרים. אמרתי לחברים: נפתח בדברי תורה, [כדי] שלא תבוא תקלה על ידינו לאותה אישה ענייה, שאם תיוודע לה שבנה מת, תבוא התקלה על ידינו והיא תמות בטרם זמנה. לכן, אפתח ב[דברי] תורה.	ליליא חדא אזדמן לן למהוי אושפיזין בבית אימא דרבי כרוספדאי ותקינת לן פתורא ומנרתא והוה רבי כרוספדאי אתכנש להההוא עלמא אמרת אמיה רבנן והא לא הויתון שריין לפתורא דא בלא אורייתא מאי אשתני זמנא דא משאר זמנין אמינא לחבריא נפתח במילי דאורייתא דלא ייתי תקלה להאי עניא על ידנא דאם ידעת דברה איהו מת ייתי תקלה על ידנא ותמות קדם זמנה אפתחו באורייתא:

והוה ר׳ כרוספדאי אתכניש כו׳ - ר״ל, בההוא זמנא מת, לכן ישבו שם בלא תורה, שאין אומרים שמועה והגדה בבית האבל[1312], אע״ג דהיא לא ידעה, מכל מקום מפני כבודו של ר׳ כרוספדאי המת.

1307 עי׳ זהר ח״ג עא ע״א, זו״ח ז ע״ב. ועי׳ עמק המלך (הקדמה): ובאותו זמן [שנעשה ספר הזהר] נעשה ספרא ״דרבי כרוספדאי חמיד לבא״ (זהר ח״ג קסד ע״ב), והוא ניצוץ הציצית של הטלית העליון, כי תרגומו של גדילים תעשה לך הוא כרוספדאין.

1308 עי׳ זהר ח״א לז ע״ב עב ע״ב.

1309 ז״ל: ד״א זה ספר כו׳, ומשם ואילך אינו שייך כאן כלל, רק ליקוטים מזו״ח.

1310 פי׳ רשב״י כדלקמן.

1311 עי׳ זהר ח״ג רל ע״א.

1312 $עי׳ ברכות ג ע״ב: ואמר רבי זריקא אמר רבי אמי אמר רבי יהושע בן לוי: אין אומרין בפני המת אלא דבריו של מת. אמר רבי אבא בר כהנא: לא אמרן אלא בדברי תורה, אבל מילי דעלמא לית לן בה. ואיכא דאמרי, אמר רבי אבא בר כהנא: לא אמרן אלא [אפילו] בדברי תורה, וכל שכן מילי דעלמא.

תיקו"ז חלק ה

וז"ש **נפתח במילוי דאורייתא דלא ייתי כו'** - נדחקו עצמן ללמוד משום דלא ייתי תקלה דווקא. ודרשו בענין המת, אף שרצו שלא תרגיש, משום שאי אפשר אלא מענינו כו'[1313]:

פתח ואמרו: "בראשית ברא אלהים", זה הנשמה, שכאשר יוצאת ממעי אִמה, נאמר בה "והארץ הייתה תוהו ובוהו וחשך על פני תהום", כי יוצא בעיניים סתומות. [כאשר] נפקחות עיניו, מיד "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". לאחר נאספת מהעולם הזה, מה נאמר בו, "ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותֵראה היבשה", כיוון שנסתלקה הנשמה ממנו, הגוף נשאר יבשה.	פתחו **ואמרו בראשית ברא אלהי"ם דא נשמתא כד נפיק ממעי אמיה אתמר בה והארץ** היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום (בראשית א ב) **דנפיק עינוי סתימין אפתח עינוי מיד ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור** (שם ג) **בתר דאתכניש מהאי עלמא נשמתיה מה כתיב ביה** (שם ט) **ויאמר אלהי"ם יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה כיון דאסתלק נשמתא מניה גופא אשתארת יבשה:**
אמרה להם החכמים, הדברים האלה אינם אלא מאותו עולם. הלכה לאותו הנר, שהיה לה סימן בו, שכאשר היה רבי כרוספדאי חי, היה הנר מנענע, ומאיר באורות רבים, צבעוניים. ראתה שהאור כבה, מיד אמרה: רבנים רבנים נאבדה לי אבדה. ואני רוצה ללכת לבדוק בגינתו@בטובתו@בו.	**אמר לון רבנן מלין אלין לאו אינון אלא מההוא עלמא אזלת להההוא שרגא דהוה לה סימנא ביה דכד רבי כרוספדאי הוה חי הוה שרגא מתנענע ונהרא בכמה נהורין מרקמן חזתה לנהורא דאתחשכת מיד אמרת רבנן רבנן אבדה קא אתאבידת לי ואנא בעינא למיזל לפשפשא בגינה:**
אמרו, ודאי, הרי נודע לה. הם הלכו לדרכם, והיא יצאה לקראת ההולכים בדרך, ומצאה יונה נקבה. אמרה לה, יונה, יונה, את היתה@ שליח נאמנה לריבונך@, זהו שנאמר "וישלח את היונה מאתו", ונאמר בך "ותשב אליו היונה לעת ערב", חזרת לשליחותך. אני נשבע@ עלך באותו היונה (באותו השם) הקדוש שתלך בשליחותי, ותדע האם בני חי או מת.	**אמרו ודאי הא אשתמודעאת לה אזלו לארחייהו ואיהי נפקת לפרשת אורחין ואשכחת יונה נוקבא אמרת לה יונה יונה אנת שליחא מהימנא הות למארך ההי"ד** (בראשית ח ח) **וישלח את היונה מאתו ואתמר בך ותשב אליו היונה לעת ערב** [קלה ע"ב] **תבת ליה בשליחותה באומאה עלך בההיא יונה (בההיא שמא)**[1314] **קדישא דתיזיל בשליחות דילי ותדע אי ברי חי או מת:**

בההיא יונה קדישא - ר"ל, שכינתא כמ"ש בתז"ח (ו ע"ג) וש"מ:

מיד, בשעת הערב, חזרה אותה יונה בשליחותה, כמו@ שחזרה לנח "לעת ערב", זהו שנאמר: "ותבוא אליו היונה לעת ערב". והיא מרטה את כנפיה וחפרה גומה, ומיד נתנה@ קול, והיא נאספה אל עולמה.	מיד לעידן רמשא חזרה בשליחותה דהכי חזרת לנח לעת ערב הה"ד (בראשית ח יא) **ותבא אליו היונה לעת ערב** והות ממרטת גדפהא וחפרת כוכא מיד יהבת קלא **ואתכנשת להההוא עלמא**
אחר כך, כאשר היו הולכים בדרך, רבי שמעון וחבריו, שאלו אותו, מדוע כאשר יוצא התינוק ממעי אמו עיניו סתומות. אמר להם, ודאי זהו סוד "ותכהין עיניו מראות",	**לבתר דהוו אזלין בארחא רבי שמעון וחברוי שאילו ליה אמאי כד נפיק ינוקא ממעי אמיה איהו עינוי סתימין אמר לון ודאי דא איהו רזא** (בראשית כז א) **ותכהין עיניו מראות**

[1313] האם זה נכלל בהערה 1312.

[1314] נמחק בנוסח רבינו.

באותם מראות שהראו לו במעי אמו. כמה אורות כמו שראה יחזקאל במרכבה, לכל תינוק מראים לו, כפי מדרגתו, מראים לו מהמקום שהוא נשמתו, שאם יעסוק בתורה ובמצוות, שיאיר אותו המקום שנלקחה משם נשמתו, בכמה נשמות.	באלין מראות דאחזיאו ליה במעי אמיה כמה נהורין כמה דחמא יחזקאל במרכבה לכל ינוקא אתחזיין ליה כפום דרגיה אחזיין ליה מאתר דאיהו נשמתיה דאי ישתדל באורייתא ובפקודין דינהיר ההוא אתר דאתנטילת נשמתיה בכמה נשמתין:

לבתר דהוי אזלי בארחא כו' מכל אינון נהורין כו' ותכהין כו' - ר"ל, (כמו ביצחק, ממה שחזא בעקידה, כן בוולד) מאלין מראות שחזא ולמד, נשכח הכל ממנו, ונשאר בחושך מן התורה, לכן עיניו סתים, על רמז דא, דהגוף לפי הנפש. ואח"כ פותח עיני הגוף, ואח"כ עיני הנפש, להבין מהעוה"ז מעט מעט, ואח"כ בתורה:

***עיניו מראות ואשתאר תהו בהו הה"ד והארץ כו'** - כצ"ל:

וכיצד יורדים בשבילו כמה מרכבות ומלמדים אותו את כל התורה כולה. ואם יעסוק בה, ייזכר לו כל מה שהיו מלמדים אותו במעי אמו. לאחר מכן, מראים לו גיהנום, שאם יעבור על מצוות התורה, מה עונשו, כמו שהראו לו את שכרו. לאחר שיוצא ממעי אמו, סותם עיניו מכל אותם אורות, כמו שנאמר "ותכהין עיניו מראות". ואלה תוהו ובהו, זהו שנאמר: "והארץ הייתה תהו ובהו וחושך", וזהו מי שלא עוסק בתורה, עיניו סתומות מעולם הבא.	ואיך נחתין בגיניה כמה מרכבות ואולפין ליה כל אורייתא ואי אשתדל בה אדכיר ליה כל מה דהוו אולפין ליה במעי אמיה לבתר אחזיין ליה גיהנם דאם עבר על פקודי אורייתא מהו עונשא דיליה כמה דאחזיאו ליה אגריה לבתר דנפיק ממעי אמיה סתים עינוי מכל אינון נהורין כמה דאתמר (בראשית כז א) ותכהין עיניו מראות ואלין[1315] תהו ובהו הה"ד והארץ היתה תהו ובהו וחשך וכו' (בראשית א ב) והכי איהו מאן דלא אשתדל באורייתא עינוי סתים מעלמא דאתי:
אחר שיעסוק בתורה, מיד "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", שמאירים לו באור של אותו עולם. מיד שהולך לעולם ההוא, מיד "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד", הנשמה נאספת למקום אחד, זהו שנאמר: "והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה", והגוף נשאר יבשה, זהו שנאמר: "ותראה היבשה". לאחר שנאספה נשמתו, הקב"ה אומר לשכינה "תוצא הארץ נפש חיה למינה", מי ה"חיה". אלו הן חיות הקודש, שמאירות לו ויורדים אליו לקבל אותו, שנאמר: "על כפים ישאונך".	בתר דאשתדל באורייתא מיד ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור דנהרין ליה בנהורא דההוא עלמא מיד דאזיל להההוא עלמא מיד (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד אתכנשת נשמתא לאתר חד הה"ד (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהי"ם אשר נתנה וגופא אשתאר יבשה הה"ד ותראה היבשה (בראשית א ט) לבתר דאתכנשת נשמתיה קודשא בריך הוא יימא לשכינתא תוצא הארץ נפש חיה למינה (שם כד) מאן חיה אלין חיות הקדש דנהרין ליה ונחתין ליה לקבלא ליה הה"ד (תהלים צא יב) על כפים ישאונך וכו':
ועוד: "תוצא הארץ נפש חיה", לקבל אותו. "למינה", זו בת זוגו שניתנה לו בעולם ההוא. "בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה", כמה חיילים@כוחות ומחנות לכבודו.	ועוד תוצא הארץ נפש חיה (בראשית א כד) לקבלא ליה למינה דא בת זוגיה דאתייהיבת ליה בההוא עלמא בהמה ורמש

[1315] ומתמר (נוסח לבינו).

לאחר מכן מוציאים לו אילנות ועשבים בגן עדן, זהו שנאמר "ויאמר אלהים תדשא הארץ", כל מה שנברא בששת ימי בראשית, הכל מוכן לו באותו עולם, בגן עדן העליון והתחתון.	וחיתו ארץ למינה כמה חיילין ומשריין ליקריה ולבתר אפיק ליה אילנין ועשבין בגנתא דעדן הה"ד ויאמר אלהי"ם תדשא הארץ וכו' כל מה דאתברי בשית ימי בראשית כולהו מזומן ליה בההוא עלמא בגן עדן עלאה ותתאה:
דבר אחר: "זה ספר תולדות אדם", זהו הספר של חנוך, נער, שעליו נאמר: "ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותו אלהים". ומדוע הוא נקרא "תולדות אדם". אלא כאן הסוד של גלגול, הוא נקרא "תולדות אדם", כי ממנו יצא, והוא היה תולדתו. ולמה נקרא "נער". אלא כאן סוד של "ישוב לימי עלומיו", כמו שהיה בתחילה למעלה, ואחר כך ירד באותו שנאמר בו "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו, ויבא יוסף את דבתם רעה". מהו "דבתם רעה". אלא שהיו מגזע של אלה שאמרו "מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו, ותחסרהו מעט מאלהי"ם", שנתת לו כל אוצרות שמים וכל המפתחות שלו בידו, והשלטת אותו בכל שלו, כדוגמת זה שהמלך אמר ליוסף "רק הכסא אגדל ממך".	דבר אחר זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) דא ספרא דחנוך נער דעליה אתמר (בראשית ה כב) ויתהלך חנוך את האלהי"ם ואיננו כי לקח אותו אלהי"ם ואמאי קרי ליה תולדות אדם אלא הכא רזא דגלגולא תולדות אדם אתקרי דמניה נפק ואיהו הוה תולדה דיליה ואמאי אתקרי נער אלא הכא רזא (איוב לג כה) ישוב לימי עלומיו כמה דהוה בקדמיתא לעילא ולבתר נחית בההוא דאתמר ביה (בראשית לז ב) והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה מאי דבתם רעה אלא דהוו מגזעא דאלין דאמרו (תהלים ח ה–ו) מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו ותחסרהו מעט מאלהי"ם דיהבת ליה כל גנזי שמיא וכל מפתחן דיליה בידיה ואשלטיה בכל דיליה כגוונא דמלכא דאמר ליוסף (בראשית מא מ) {קסא ע"א} רק הכסא אגדל ממך:

ד"א זה ספר כו' דחנוך נער כו' - דהוא תולדות אדם, והוא כדמותו בצלמו[1316], ואשתאר בלבושא דיליה[1317], דהיא זיהרא עילאה דיליה[1318], כמ"ש בז"ח רות (סו ע"ג)[1319], וז"ש **ואמאי קרי ליה**

[1316] עי' בראשית ה ג: ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת@.

[1317] עי' דברי רבינו קח ע"א ד"ה &: עיקר התערובות הוא בלבושין, כי הזכות ופגם הכל בהם, ולכן ההבדלה הוא בלבושין שלא יתערבו, דמוחא לא מקבל טומאה.

[1318] עי' עמק המלך ש"ה פל"ב: קודם שבא ביעקב בא בחנוך, ולזה חנוך כשבא בעולם הזה הגשמי, נכנס בגוף ונפש לגן עדן ואכל מעץ החיים, ומצא בתוך האילן ספר רזיאל ולקחו ועיין בו, וממנו חבר ספר אחד הנקרא ספרא דחנוך. והיינו דכתיב, "ויתהלך חנוך את האלהים" (בראשית ה כב), כלומר שהלך בגן עדן וחזר בעולם הזה (עי' זהר ח"ב רעז ע"ב).

האריז"ל בשער הפסוקים (דף י"ד ע"ג) אמר כי אור הזיהרא עלאה אשר נסתלק מאדה"ר ע"י החטא דעה"ד היתה יושבת בין החומות של ג"ע שלש מאות שנה, עד שבא חנוך (וע' זוה"ק ח"ב רע"ז א') באותן הג' מאות שנה ותיקון ובירר את השם אלהים דיוד"ין שמספרו ש', ונתברר ונזדכך שם אלהים על ידו, וז"ש ויתהלך חנוך את האלהים. ותיקן בזה מה שעוות אדה"ר, וזכה ע"ז ליקח את הזיהרא עלאה דאדה"ר, וכמ"ש בזוהר חדש (נד ע"ד סט ע"ב). ולכך לא טעם הוא טעם מיתה כלל, ועלה למעלה ונעשה למלאך מט"ט, כמ"ש באותיות דר"ע ובפרקי היכלות וכנודע (דע"ה ח"א נג ע"ב), בספר הליקוטים (פ' בראשית יד ע"ג). ומבואר שם וכן בספר הגלגולים (פרק יט) כי חנוך נטל סוד הנשמה דזיהרא עלאה דאצילות, ואליהו נטל סוד הרוח דזיהרא עלאה דאצילות, והנפש ניתן לקין והבל כדי לתקנה וע' ספר הגלגולים (שם פרק כא), ואח"כ ניתן לנדב ואביהוא ואח"כ בפנחס ע"ש פ' נ"ב ובספר שער הגלגולים (הקדמה לב). ומשה רבינו ע"ה זכה לנשמה ורוח דזיהרא עלאה דאצילות אשר בהדעת וע"ש פ' ט"ו, והאבות להרוח דאצילות אברהם בחסד יצחק בגבורה יעקב בת"ת, וישנם בכ"ז דרושים ארוכים הרבה כמו שמבואר בספר הגלגולים שם (דע"ה ח"ב לא ע"ב).

[1319] ז"ל: כתיב (&) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותו אלהים מגו עלמא דא דבני נשא ואתמשך חנוך זעיר זעיר עד דאתעבד מה דאתעבד ושארי בדוכתיה כדקא יאות מטטרון רברבא

תיקו"ז חלק ה

תולדות, פי' **דמיניה נפקין,** והוא בגלגולא דנשמתא דיליה. וכן הוא ברזא דגלגולין, {קס ע"ד} דכל גלגולין, הכל הוא ברזא דההוא נער, כמ"ש (תהלים קג טו) אנוש כחציר ימיו כי רוח כו', כמש"ש בפרשת פנחס (ריז ע"א)[1320] וכמ"ש בסוף תז"ח (מא ע"ד)[1321]. וזהו תולדות אדם, דבגלגול קדמאה הוא ברזא דאדם, בחיה דאדם. ואח"כ הולך בגלגולא דג' חיוון, מרכבה דיליה, תולדין דאדם. וז"ש **ואמאי אתקרי נער כו' לימי עלומיו כו' ברזא דגלגול.** ואמר **ולבתר נחית בההוא כו'** - דיוסף הוא בסוד

ותקיפא ממנא דאנפין דמיניה אזדעזען עילאין ותתאין ושליטין ושמשין עילאין (דקריבין) [וקריב] ליה לשלטאה ולאפקא מיניה חילא ועטרין קדישין:

אוף הכא נמי כגוונא דא משיך הקב"ה רות אבתריה ונטל לה משאר עמין וקרב לה לגביה לאפקא מינה חיילין ומשריין קדישין:

חנוך עביד ליה הקב"ה בזימנא דנטיל ליה מאתריה תפקידו בדביקו כדקא חזי בעטורא דרוח עילאה וקרא ליה נער ובגיניה כל נערה כתיב (&) נער וקיימא לגביה (נ"א לרוח) עילאה ותתא לגביה עילאה בההיא (נ"א מההוא) רוח עילאה תתאה בההוא (נ"א מההוא) כלילו דאתכלל מסטרא (דכלה כלולה ומטסרא) דאתנטל מתתא:

ועל דא שולטנו דיליה בתרין סטרין אחידא לתתא ואחידא לעילא כתיב (&) חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה חנוך לנער דא הוא מטטרו"ן דמשיך ליה הקב"ה מתתא ואנהיג ביה [לגבי תתאי] ע"פ דרכו לפום אורחיה דלתתא א"נ ע"פ דרכו בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו גם כי יזקין דכתיב (&) נער הייתי גם זקנתי ותנינן האי קרא שר העולם אמרו ועל דא גם כי יזקין לא יסור לא יעדי מההוא אורח בגין לאתמשכא (נ"א בגין דאתמשכא) לתתא:

תרגום: כתוב (בראשית ה) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים מתוך העולם הזה של בני אדם ונמשך חנוך מעט מעט עד שנעשה מה שנעשה ושהה במקומו כראוי מטטרו"ן הגדול וחזק הממנה של הפנים (מ"ט הרים גדולים ממנו נכנעים) שממנו מזדעזעים עליונים ותחתונים ושליטים ושמשים עליונים שקרובים לו לשלט ולהוציא ממנו כח ועטרות קדושות.

אף כאן גם כמו זה משך הקדוש ברוך הוא את רות אחריו ונטלה משאר העמים וקרב אותה אליו להוציא ממנה צבאות ומחנות קדושים.

את חנוך עשה הקדוש ברוך הוא בזמן שנטלו ממקומו תפקידו בדבקות כראוי בעטור של הרוח העליונה וקרא לו נער ובשבילו כל נערה כתוב נער ועומד (לרוח) אצלו עליון ותחתון אל העליון באותה (מאותה) הרוח העליונה התחתון כלול באותה (מאותה) התכללות שנכלל מצד הכלה הכלולה שנטל מלמטה.

ועל כן שלטונו בשני צדדים אחוז למטה ואחוז למעלה כתוב (משלי כב) חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה חנך לנער זה הוא מטטרו"ן שמשך אותו הקדוש ברוך הוא מלמטה והנהיג אותו על פי (אל התחתונים) דרכו לפי דרכו שלמטה או גם על פי דרכו בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו גם כי יזקין נאמר (תהלים לז) נער הייתי גם זקנתי ושנינו הפסוק הזה שר העולם אמרו ועל זה גם כי יזקין לא יסור ולא יסור מאותו הדרך כדי להמשך למטה.$TOO MUCH

[1320] עי' מלואים אות (קסב).

[1321] ז"ל: לבתר עביד תולדין מסטרא דרע ואתפשטו בגלגולין דעלמא ועלייהו איתמר (בראשית ד) וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך חנוך מסטרא דקין ודא יצה"ר חינוכ' לביש ואית חנוך מסטרא דאנוש דאיהו יצה"ט חינוכ' לטב ואיתמר ביה (בראשית ה) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותו אלהים ודא חנוך דנהפך בשריה ללפידי אש:

תרגום: אחר כך עשה תולדות מצד הרע והתפשטו בגלגולים בעולם ועליהם נאמר וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך חנוך מהצד של קין וזה יצר הרע חנוך לרע ויש חנוך מהצד של אנוש שהוא יצר הטוב חנוך לטוב ונאמר בו (שם ה) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים וזה חנוך שנהפך בשרו ללפידי אש

בהגר"א: לבתר עביד כו' - כמ"ש בתיקונים עד יתרו גלגולין שלו בסט' דטוב משם ואילך בסט' דרע והן ע"ר שבדור כמ"ש שם וז"ש. ועלייהו אתמר כו'. כמ"ש בתיקונים כל השמות מחויאל מתושאל כו' ע"ש וכאן דרש חנוך לבד: **חנוך מסט' דקין כו' -** שחנוך הוא במט"ט עץ הדעת טו"ר יצ"ט ויצ"ה וז"ש ודא יצה"ר חינוכא כו'. כמ"ש חנוך לנער ע"פ דרכו והוא לאדם מסט' דיצירה שהוא נער: **ואית חנוך מסט' דאנוש -** הוא חנוך בן ירד מט"ט ובנוי דקין הוא ס"מ כידוע ואמר מסט' דאנוש שממנו התחילו הגלגולים כמו שמפרש והולך. וזהו אנוש כחציר ימיו שדרשו על גלגולא דאדם בזוהר פ' פנחס ע"ש שלכן נקראו כל האנשים בשם אנוש: **דנהפך בשריה כו' -** שרוצה לקמן לומר ובגיניה כו' כל בשר בגין כו' כמ"ש שם:

תיקו״ז חלק ה

מט״ט[1322], כמו שהוא ישראל זוטא נגד ישראל דלעילא עמודא דאמצעיתא[1323], ועי׳ ברע״מ ס״פ בא (מג ע״א)[1324]. ואמר **מאי דבתם רעה אלא דהוה מגזעא כו׳** - דמט״ט הוא האדם שבראו הקב״ה לשלוט על כל צבא השמים, עוף יעופף כו׳ (בראשית א כ), כמ״ש למעלה. וכיון שחטא, לקח חנוך מעלתו, ואותן שקטרגו על האדם בשעת בריאה, מגזעא דלהון, ג״כ קטרגו על חנוך, בשעה שנתעלה לשמים והשליטו על כל צבא השמים, במחשבה ואח״כ במעשה. וכמו שחנוך הוא מגזעא דאדם, כן אותן שמגזעא דלהון, קטרגו עליו. וזהו ויבא יוסף את דבתם, שעל ידו הובא דבתם רעה אל אביהם, ונטרדו על ידו, וישנאו אותו כו׳ (בראשית לז ד), וכמ״ש (שם ג טו) ואיבה אשית בין זרעך כו׳. ואמר **כגוונא דמלכא כו׳**. שהכל הוא רמז על נער דלעילא, ויסר טבעתו כו׳ (אסתר ג י^), (הגהה דהוא חתים למעלה כידוע) במרכבת {קסא ע״א} המשנה, בד׳ חיות הקודש, וכל הפרשה כידוע (%). וזהו ״מה אנוש״, חנוך דאנוש. ועי׳ בתז״ח (פו ע״ב %) **אנוש כחציר כו׳** כנ״ל. ״ובן אדם״, דהוא תולדות אדם, כנ״ל ואת בני בלהה כו׳, דד׳ נשין דיעקב אינון ד׳ רישי נהרין, כמ״ש בפ׳ פקודי (רנו ע״ב)[1325], ואינון שנים מסטרא דשמאלא דקטרגו, כמ״ש (&)[1326] קרא לכת הראשונה לשניה כו׳, וכמ״ש (&) אמת אמר אל

[1322] עי׳ ביאור רבינו על ספד״צ לג ע״ד: נה״י נקראין אנפי זוטרי, שנ״ה נקראין כרובים ונערים, וכן יסוד נקרא נער כידוע (עי׳ לעיל קלט ע״א), וכמ״ש בתז״ח (דף פג ע״ג (לד ע״ג)) ואינון אנפי רברבי ואנפי זוטרי ע״ש, ולכן כל מי שבדרגא דנה״י נקרא נער, שמואל הוא בנצח, ויהושע בהוד, ויוסף ביסוד, כמ״ש בפרשת בראשית (דף כא ע״ב) יהושע אתנבי מהודו של משה כו׳ עד בשירותא ובסופא, וכולם נקראו נער (שמות לג יא) יהושע בן נון נער כו׳, (שמואל א׳ ב כו) והנער שמואל, יוסף (בראשית לז ב) והוא נער כו׳, וכן מט״ט נקרא נער (זהר תרומה קסד ע״א) בדרגא דיסוד כידוע, ושני כרובים נקראים נערים בדרגא דנ״ה כידוע וכ״ז ביצירה.

[1323] עי׳ לעיל קלט ע״א: מדת יום שכינתא עלאה, מאי יום, עמודא דאמצעינתא דמנהי יומין ארוכין [תרגום: מדת יום, השכינה העליונה. מהו ״יום״? העמוד האמצעי שמהם הימים ארוכים] וכו׳, ע״כ. ועי׳ בביאור הגר״א שם, דת״ת נק׳ אריך אנפין, ומכונה ישראל סבא, ויסוד זעיר אנפין, ומכונה נער ישראל.

[1324] ז״ל: וכתיב (הושע יא א) כי נער ישראל ואוהבהו ישראל זוטא ׀שמע ישראל׀ ישראל סבא שפירו דגוונין עילא ותתא יוסף סליק ואתעטר בתרין [דרגין] גוונין בקדמיתא נע״ר ובסופא צדי״ק כמה יאן ביה גוונין למחזי ורזא דא (בראשית לט ו) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה שפירא בתרין סטרין ׀בתרין דרגין בתרין גוונין׀ עילא ותתא:

תרגום: $

ביאור: זוטא – ר״ל מט״ט ששמו כשם רבו (יהל אור).

סבא – ת״ת דאצילות ור״ל ז״ש כי נער ישראל נער מט״ט ישראל ת״ת ומט״ט הוא יסוד דשכינה צדיק דלתתא (יהל אור). הם בהתבונה דשם ס״ג, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ בא דף מג ע״א, תרומה דף קס ע״ב, ויקהל דף רטז ע״א, ואתחנן דף רסב ע״ב) (ביאורים ח״א מב ע״א).

סליק - שקודם שנתקנא ובא לידי נסיון הי׳ בנוק׳ כמו שאר השבטים והי׳ ביסוד דילה ואח״כ עלה ליסוד דדכורא וז״ש בקדמיתא כו׳ (יהל אור).

[1325] ז״ל: ורזא דמלה יעקב נטיל ארבע נשין וכליל לון בגויה ואף על גב דאוקימנא להאי מלה ברזא אחרא דאיהו קיימא בין תרין עלמין ורזא דכלא כד יעקב נטיל האי היכלא דאיהו שתיתאה נטיל וכליל בגוויה כל אינון ארבע נשין ארבע מל[א]כין וכלהו דבקי בהיכלא דא אלין אינון ארבע רישי נהרין דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין ארבע רישין אינון ארבע נשין נטיל לון יעקב נטיל היכלא דא:

תרגום: $

[1326] בר אילן?

ילקוט שמעוני תורה ילקוט שמעוני על בראשית פרק א רמז יג

דבר אחר ויאמר אלהים נעשה אדם במי נמלך במלאכת שמים וארץ למלך שהיה לו שני סנקליטין ולא היה עושה דבר חוץ מדעתן רבי שמואל בר נחמני אמר במעשה כל יום ויום נמלך משל למלך שהיה לו סנקתדרין ולא היה עושה דבר חוץ מדעתן רבי אמי אומר בלבו נמלך. משל למלך שבנה פלטין ע״י אדריכל ראה אותה ולא ערבה לו על מי היה לו להתרעם לא על האדריכל כך ויתעצב אל לבו. א״ר ברכיה בשעה שבא הקב״ה לבראות את האדם הראשון ראה צדיקים ורשעים עומדין ממנו מה עשה הקב״ה הפליג דרכן של רשעים מנגד פניו ושיתף בו מדת רחמים ובראו הה״ד כי יודע ה׳ דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד איבדה מכנגד פניו. רבי חנינא אמר לא כן אלא בשעה שבא לבראותו נמלך במלאכי השרת א״ל מה טיבו א״ל צדיקים עומדין ממנו הה״ד כי יודע ה׳ דרך צדיקים כי הודיע דרך צדיקים למלאכי השרת ודרך רשעים תאבד אבדה מהם שלא גלה להם שרשעים עומדים ממנו. רבי סימון אומר נעשו מלאכי השרת כתות כתות חבורות חבורות הה״ד חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו. חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים. אמת אומר אל יברא דכולו שקר. צדק אומר יברא שהוא

תיקו״ז חלק ה

יברא וכן שלום. והן השפחות מסט׳ דשמאלא, כידוע (^), לכן מחנה דן לשמאלא, **ואינון נשרפו כו׳,** ואינון הן מגזעא דלהון, וז״ש **א״ל והא עז״א כו׳:**

אמר לו: והרי עזא ועזאל היו אלה. אמר לו: והרי אחרים היו שנאספו עִמם. אמר לו רבי אלעזר: הרי הקב״ה, עד שלא התייעץ עם צבאותיו, לא ברא את האדם, כמו שאמר ״נעשה אדם״. אמר לו, ללמד דרך ארץ לבני אדם, שיקח הגדול עצה מן הקטן ממנו. ולא עוד, אלא שיש כאן סוד אחר.	**אמר ליה והא עז״א ועזא״ל הוו אלין אמר ליה והא**[1327] **אחרנין הוו מתכנשין עמיה אמר ליה רבי אלעזר והא קודשא בריך הוא עד דאתייעץ בחיילין דיליה לא הוה עביד לאדם דאמר** (בראשית א כו) **נעשה אדם אמר ליה לאולפא דרך ארץ לבני נשא דנטיל רברבא עצה מדזעיר מניה ולא עוד אלא רזא אחרא אית הכא**

***א״ל אחרנין הוו** - כצ״ל, והן הנ״ל, דאתכנשו עמהון דעזא ועזאל[1328], ואלו עזא ועזאל הן הקשין שבב׳ כתות, והן כ״א[1329] מכת אחת, והן ב׳ דפסוק, מה אנוש כו׳ ובן אדם כו׳, ב׳ קטרוגין:

משל למלך שהיה לו שליח נאמן, ורצה לשלם לו שכרו. אמר לחייליו, אני רוצה להשליט את השליח שלי עליכם, מפני שהוא נאמן. אם יש מישהו שיודע עליו דבר אחר, שיאמר, בעת שאין עליו מקטרג. ובאותו עניין אמר ״נעשה אדם״.	**למלכא דהוה ליה שליחא מהימנא והוה בעי למיהב ליה אגריה אמר לחיילוי אנא בעינא לשלטאה האי שליחא דילי עליכו בגין** [קלו ע״א] **דהוא מהימנא אי אית מאן דידע ביה מלה אחרא ייתא בזמנא דלא אשכח מקטרגא עליה אמר נעשה אדם:**
ועוד ״נעשה אדם״, אני חפץ אדם שיקיים את מצוות התורה, ויעסוק בתורה, ״לעבדה ולשמרה״, ויהיה לו שכר טוב, ושלטונו עליכם. וזהו ״נצר מטעי מעשה ידי להתפאר״, כי אף על פי שמלאכים עליונים הם גיבורי כוח ועושי דברו, הם לא עושים גבורה בעבודת הקב״ה, שהרי הם עובדים בכרח, ואין להם תערובת של בשר ויצר הרע. ולכן, ״נעשה אדם״, וישלוט בכם, זהו שנאמר ״וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגו״.	**ותו נעשה אדם בעינא אדם דיעביד פקודי אורייתא וישתדל באורייתא לעבדה ולשמרה** (בראשית ב טו) **ויהא ליה אגרא טבא ושולטנו עלייכו ודא איהו** (ישעיה ס כא) **נצר מטעי מעשה ידי להתפאר דהא מלאכי עלאי אף על גב דאינון גבורי כח עושי דברו** (תהלים קג כ) **לא עבדי גבורה בפולחנא דקודשא בריך הוא דאינון פלחין בהכרח ולית לון ערובא דבשרא ויצרא בישא ובגין דא נעשה אדם וישלוט בכו** הה״ד (בראשית א כו) **וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגו׳:**

עושה צדקות. שלום אומר אל יברא שכולו קטטה. א״ר הונא רבה דצפורי עד שמלאכי השרת מדיינין זה עם זה בראו הקב״ה א״ל מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם. רבי הונא בשם רבי אומר בדעת בראו, שברא צרכי מזונותיו ואח״כ בראו, אמרו מלאכי השרת לפני הקב״ה רבש״ע מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו הדא עקתא להן מבריא א״ל א״כ צנה ואלפים כלם למה נבראו צפור שמים ודגי הים למה נבראו מגדל מלא כל טוב ואין לו אורחים מה הנייה לבעליו אמרו לפניו ה׳ אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ עביד מה דהני לך. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי בנפשותן של צדיקים נמלך הה״ד המה היוצרים יושבי נטעים וגו׳ ע״ש וייצר ה׳ אלהים את האדם ויושבי נטעים ע״ש ויטע

[1327] נמחק כנוסח רכינו.

[1328] עי׳ עמק המלך (ש״א פ״ס): [שני מרגלים] שהם היו עז״א ועזא״ל, ב׳ שעירי הטומאה. שהיו שולחים אחד מהם לעזאז״ל, והיא מלה מורכבת מעזא ועזאל והם עוד היום מלמדים כישוף לבני אדם, ואומרו חרש דיקא, שהם בקיאין בחרשין וכישוף. והם הראשים של כוחות הטומאה אשר נתלו באחורי אחוריים העליונים. ועי׳ מלואים אות (קסג).

[1329] כל א׳?

ועוד: "נעשה אדם", אני אתן בו נשמה, שנאמר "בצלמנו", וכן כתוב@נאמר "אך בצלם יתהלך איש". ואתם נתתם בו רוח ונפש, והארץ ארבע יסודות, ונדמה לכל, עליונים ותחתונים, ומה שרצוני שיהיה שליט ושר עליכם, הצדיקו את הדין שלי, ויהיה רצון שלכם, כי אני אשרי@ את שמי עליו, והחותם שלי בידו, שהוא חותם הברית.	ותו נעשה אדם אנא יהיב ביה נשמתא דכתיב בצלמנו וכתיב (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש ואתון יהבו ביה רוחא ונפשא וארעא ארבע יסודין וידמה לכלא עלאין ותתאין ומה דרעינא דלהוי שליט וממנא עלייכו אצדיקו דינא דילי ויהא ברעו דלכון דאנא אשרי שמי עליה וחותמא דילי בידיה דאיהו חותם הברית:

וחותמא דילי בידיה דאיהו חותם בברית - ר"ל, וזהו (בראשית מא מב) ויסר את טבעתו ויתנה כו', חותם המלך, טבעת המלך, דהוא טבעת הברית, כמש"ל תיקון מ"ז (%) ואשלטיה בזה על הכל, כמו יוסף בשביל שמירת הברית[1330], כן האדם זוכה בשבילו לשלטאה בעוה"ב על המלאכים, וכן חנוך בשביל שמירת הברית בדור המבול, זכה לזה, כידוע במ"ר (^), ותקן חובא דאדם ונעשה דוגמתו כנ"ל:

המלאכים של צד ימין ברכו אותו, ואמרו "נעשה ונשמע", שנאמר "ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו". וזהו מטרטרון, כנגד יוסף למטה, והיו אחרים ששנאו אותו, ואמרו "מה אנוש כי תזכרנו". ובגלל זה "ויבא יוסף את דבתם רעה", "וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום". ולא שהם אלה עזא ועזאל, אלא אלו אחרים שהאתספו (שנכללו) עִמם@.	מלאכיא דסטרא ימינא ברכו ליה ואמרו נעשה ונשמע (שמות כד ז) הה"ד (תהלים קג כ) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ודא מטטרו"ן לקבליה יוסף לתתא והוו אחרנין דהוו שנאין ליה ואמרו (תהלים ח ה) מה אנוש כי תזכרנו ובנין דא (בראשית לז ב) ויבא יוסף את דבתם רעה (שם ד) וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלום ולאו דאינון אלין עז"א ועזא"ל אלא אינון אחרנין דאתכנשו (ס"א דאתכללו)[1331] עמהון:

ואמר **גבורי כח** - שכח הוא ימין, כמ"ש (שמות טו ו) ימינך ה' נאדרי בכח, כמש"ל (סא ע"א %) **ואיהי התקפתא כו'**: **ועושי דברו** - ר"ל, כי מט"ט הוא דברו, שע"י נשמע פתגם המלך לכל חיילי רקיע, והן עשו[1332] לשמוע בקול דברו, כמ"ש (ישעיה נ י) שומע בקול עבדו, עבדו זקן ביתו (בראשית כד ב), כמ"ש בפ' בלק (קצו ע"א)[1333]. וז"ש **ודא מט"ט.** ואמר **לקבליה יוסף לתתא,** כמ"ש (בראשית מא מד)

[1330] עי' מלואים אות (קלה).

[1331] נמחק נוסח רבינו.

[1332] nusach?

[1333] ז"ל: פתח ר' אלעזר ואמר (ישעיה נ י) מי בכם ירא יי' וגו' מאי שומע בקול עבדו האי קרא אוקמוה חברייא בצלותא והכי הוא מאן דרגיל למיתי לבי כנשתא לצלאה ויומא חדא לא אתי קב"ה שאיל עליה ואמר מי בכם ירא יי' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו מאי שומע בקול עבדו במאן אי תימא בנביאה או גבר אחרא מאן יהב נביאה או גבר אחרא לצלותא דבגין דצלי צלותיה שומע בקול נביאה או דגבר בעלמא:

אלא ההוא דצלי צלותין בכל יומא איהו שומע בההוא קול דקרי ליה קב"ה ומשתבח ביה ואמר דאיהו עבדו ודאי שומע בקול במאי קול בההוא דאקרי עבדו שבחא עלאה איהו דנפק עליה קול דאיהו עבדו ותו דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין דאיהו עבדא דמלכא קדישא ודא ואיהו (הוא) שומע בקול עבדו:

תרגום: $

שאיל עליה - עי' ברכות ו ע"ב, ועיי"ש בביאור הגר"א: שבתי כנסיות נקראים אש נגה והיא שחוזרת לקדושה שנאמר ונגה כאור תהיה לכך עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות לקבען בארץ ישראל וסביבותיה חשכים לפיכך אמר אשר הלך חשכים ואין נגה לו, ועוד דרשו בזהר שחשכים הולכים בשעת התפלה כו', ע"כ. ועי' אפיקי ים ב"ק ס ע"ב: בהכ"נ הוא בהיכל נוגה שהוא אש נוגה כידוע וכמ"ש בפ"ק דברכות (ו ע"ב) כל מי שרגיל לילך לבהכ"נ ולא בא שם הקב"ה משאיל בו שנא' מי בכם וכו' אשר הלך חשכים ואין נוגה לו וכו', שהוא שהלך להאי היכלא דאיהו אפיל וחשיך אבן אופל

תיקו״ז חלק ה

ומבלעדיך לא ירים איש כו׳, ואמר **והוו אחרנין דהוו כו׳** - כנ״ל ואמר **ולאו דאינון כו׳ דאתכנשו עמהון,** אמת שהן מסט׳ דדינא, כמו שמעון ולוי, אבל לא מסט׳ דעזא ועזאל, אלא מסט׳ דקדושה. ואח״כ קבלו עליהם למלך, ויבואו אחיו וישתחוו לפניו, וכלכל אותם, ולא עזא ועזאל, דעליהן נאמר (בראשית מט ז) ארור אפם כי עז ועברתם, אפם ועברתם, הם מסט׳ דאלו ב׳, עזא ועזאל. אבל הן עצמן הן מסט׳ דהנ״ל, דאח״כ נשתוו עמיה. וכן באחיו, אין כולם היו שונאים אותו במ״ר (ברכת יעקב לבניו אוצר המדרשים)[1334] כמ״ש מי הוו א״ת ראובן כו׳:

(אמר המגיה זה מצאתי בס״א וטוב לשומו כאן)

דבר אחר ״זה ספר תולדות אדם כו׳״, זה שנים עשר פנים, שנאמר בהם ״ופני אריה אל הימין לארבעתם, ופני שור וכו׳ ופני נשר וכו׳״. ״ביום ברא אלהים את האדם״, החיה הרביעית. וצריך להתבונן בהם, בפנים, בארבעה צבעים המאירים בהם, ארבע החיות, שעליהן נאמר ״פנים בפנים דבר ה׳ עמכם״. ובמשה נאמר ״ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים״. לאחר שחזרו@ לאחור, החזיר@ להם הקב״ה את אחוריו, וזהו ״וראית את אחורי, ופני לא ייראו״. ואלו הם הפנים הנראים, והפנים שאינם נראים.	[קלו ע״ל][1335] דבר אחר זה ספר תולדות אדם כו׳ (בראשית ה ח) זה תיקון עבר לתקן דהון ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור וגו׳ (יחזקאל ח י) ויוסד ברא אלהי״ם אדם (בראשית ה ח) חיה רביעאה וצריך לאסתכלא בהון בתקונין בארבע גוונין דנהרין דהון ארבע חיות לתתמר בהון פנים בפנים דבר ה׳ עמכם (דברים ה ד) וכמשה נאמר (שמות לג יא) ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים כתב להדדו לאחורא קודשא בריך הוא הדר לון לאחורי ולא לאיהו (שמות לג כג) ולאית את אחורי ופני לא יראו ואלין אינון פנים דנראין ופנים דלאינון נראין:

ד״א זה ספר כו׳ (הגהה. **לארבעתם כו׳.** ג״פ כתיב לארבעתם, י״ב אנפין. אדם י״ג כולל כל י״ב כידוע. {קסא ע״ב} ואינון י״ג תיקונין דכלילין בעשר ספירות, די״ב הן עשר, כמ״ש למעלה (%), וי״ג בחינה רביעית שבה[1336]. ור״ת דאנשי, יראי כו׳[1337], י״ב. ור״ת דחיל אלהים כו׳, שי״ב[1338] מנין י״ב הויו״ת די״ב אנפין.) **וצריך לאסתכלא בהון כו׳** - ר״ל, דכתיב (שמות יח כא) ואתה תחזה[1339] כו׳, וכמש״ל (קכ ע״א %) **פתח ואמר זה ספר תולדות זה ודאי כליל תרין עשר כו׳ זה וודאי ארבע אנפין דארי׳ כו׳ ארבע כו׳ פתח ואמר ואתה תחזה כו׳,** ד׳ תיקונין דאינון פרצופין דב״נ, וע״ל (קכח ע״א %) וז״ש **דנהרין בהון כו׳**: ואמר **דאתמר בהון פנים בפנים כו׳** - ר״ל דה׳ ית׳ נחית עלייהו בד׳ חיוון דיליה, דאינון ד׳ אותיות הוי״ה כמש״ש. ודבר בהון בפנים דלהון בד׳ גוונין דלהון, דשריא ד׳ חיוון בהו, ועל ידה[1340] דבר עמהון, באנפין דיליה, ד׳ אותיות הוי״ה. והי׳ הקב״ה עם שכינתא דשריא בהו פנים בפנים, וכן במשה. ואמר **בתר דאהדרו לאחורא** - כמ״ש (&) נזורו אחור. **קב״ה הדר כו׳,** כמש״ש (&)

וצלמות ולא הלך לסט׳ דקדושה ששם נוגה לו, וכמ״ש (שם) אם לדבר מצוה הלך נוגה לו וכמ״ש (זהר ח״ב רמט ע״ב) ואלין אנון וכו׳ על בר נש דאזיל לדבר מצוה וכו׳. וז״ש אם לדבר הרשות הלך אין נוגה לו וכמ״ש רבינו בפי׳ שם.

[1334] מדרש ברכת יעקב לבניו (אוצר המדרשים): שמעון ולוי אחים, וכולם אינם אחים, אלא אחים הם בעצה, הם נטלו עצה על שכם והרגום שנאמר ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו, והם נטלו עצה על יוסף ובקשו להרגו שנאמר ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא ועתה לכו ונהרגהו, ומי הם, אם תאמר ראובן, הרי ראובן בקש להצילו, שנאמר וישמע ראובן ויצילהו מידם, אם תאמר יהודה הרי כבר נאמר ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע וגו׳, ואם תאמר בני השפחות והלא כבר נאמר והוא נער את בני בלהה וגו׳, אלא מי הם, ויאמרו איש אל אחיו, זה שמעון ולוי, דכתיב בהו שמעון ולוי אחים, כלי חמס מכרותיהם.

[1335] מקומו לעיל קס ע״ל עי׳ הערה 1306.

[1336] עי׳ לעיל ה ע״א רביעא לכל תלת.

[1337] עי׳ זו״ח כט ע״ב, ולעיל קנב ע״א.

[1338] 312 או ש12?

[1339] לשון הסתכלות או התבוננות.

[1340] ידו ידיהם@ היה כתוב וע״י

כמים הפנים לפנים כן כו׳. ועי׳ בספד״צ פ״ג (&) דהאדם בה״א הוא אדם דלעילא[1341], ואדם בלא ה״א הוא אדם סתם, שכינתא. ואמר **ואלין אינון פנים דנראים כו׳,** כמ״ש בפרשת בראשית (יח ע״א ע״ב)[1342] וריש פרשת וארא (כג ע״א)[1343] **דאית גוונין דמתחזיין כו׳ וראית את אחורי הן גוונין דמתחזיין ופני כו׳,** ואלמלא שחטאו ישראל, היו זוכין לראות גוונין דאינן מתחזיין[1344], והן (&) ושמי ה׳ לא כו׳, גוונין סתימין דעינא, שהן הוי״ה כמש״ש. ועי׳ בז״ח רות בארוכה (סה ע״א)[1345]:

פנים חיוורים, בענווה, הם אנשי חיל. פנים סמוקים, בבושה, שיש להם בושה מן השמים, הם יראי אלהים. פנים ירוקים, בתורה, הם אנשי אמת. פנים שחורים, במצוה, שהיא תפילה של יד ותפילין בעור שחור@ה, הם שונאי בצע. אבל פנים בלא ענוה, ובלא בושת, ובלא תורה ומצוה, הם תהו ובהו וחשך ורוח, שנאמר עליהם "והארץ היתה תהו ובהו וכו׳", שהם מחזירים את העולם לתוהו ובוהו.	מנפין חוורין בענוה לינון מנסי חיל מנפין סומקין בבשת דלית לון כסופא[1346] מן שמיא לינון ירלי מלהי״ם מנפין ירוקין באוריית׳א לינון מנסי ממת מנפין לוכמין במצוה דלהי׳ה [קלה ע״ל] תפילה דיל ותפילין במסכא לוכמא לינון שונאי בצע מבל מנפין בלא ענוה ובלא בשת ובלא תורה ומצוה לינון תהו ובהו וחשך ורוח[1347] למתמר בהון והמרץ היתה תהו ובהו כו׳ (בראשית א ב) למינון מחזרין עלמא לתהו ובהו:

אנפין חוורין בענוה - דהוא חיוור מסט׳ דאהבה, ענוה מביאה כו׳ לידי חסידות (ע״ז כ ע״ב)[1348], וענוה ממדה של אברהם אבינו ע״ה, נפש שפלה כו׳ (אבות פ״ה מי״ט)[1349], והוא תמיד בחוורא דאנפין,

---

[1341] פי׳?

[1342] עי׳ מלואים אות (קסד).

[1343] עי׳ מלואים אות (קג).

[1344] עי׳ לעיל קס ע״ב ותכהין עיניו וכו׳.@

[1345] ז״ל: ואע״ג דאברהם תקן מה דעבד אדם וכן יצחק ויעקב וצדיקייא עכ״ד זוהמא דנחש לא פסקא עד דקיימו ישראל על טורא דסיני ואהדרו אתוון בארח מישר ומנהון למפרע חד מכאן וחד מכאן וכד סרחו אהדרו אתוון (בגופא אחרא) [בגוונא אחרא אתתקנו] אהדרו אתוון בגוונא אחרא:
וכך אזל עלמא ברזין דאלפא ביתא עד דאתא שלמה כיון דאתא שלמה אשתכחין אתוון קיימין על קיומייהו וכדין כתיב ותרב חכמת שלמה וקיימא סיהרא בשלימותא כדין אתגלי שיר השירים בעלמא:
וכדין אמר אל גינת אגוז ירדתי מה אגוז מוחא לא אשתכח אלא לבסוף כך עלמא הכי הוה עד (דאתקיימא) [דאסתיימו] קליפין וקיימא עלמא במוחא וסיהרא באשלמותא:
תרגום: ואף על גב שאברהם תקן מה שעשה אדם וכן יעקב ויצחק והצדיקים עם כל זה זהמת הנחש לא פסקה עד שעמדו ישראל על הר סיני וחזרו האותיות לדרך ישרה ומהם למפרע אחת מכאן ואחת מכאן וכשסרחו חזרו בגוף אחר חזרו האותיות בגון אחר.
וכך הלך העולם בסודות של אלפא ביתא עד שבא שלמה כיון שבא שלמה נמצאו האותיות עומדות על קיומן ואז כתוב (מלכים-א ה) ותרב חכמת שלמה ועמדה הלבנה בשלמות ואז התגלה שיר השירים לעולם.
ואז אמר (שיר ו) אל גנת אגוז ירדתי מה אגוז המח לא נמצא אלא לבסוף כך העולם היה כך עד שהתקימו הקלפות ועמד העולם במח והלבנה בשלמותה.

[1346] עי׳ אד״ר קמד ע״א: ולא יעלון בכסופא לתרעי פלטרוי - מי שהיה יכולת בידו בעולם הזה לידע את סוד תיקון המדות העליונות ושיעורו של יוצר בראשית, ואינו יודעם, נדחה מלמעלה (ב״ע רנז ע״ב).
עי׳ תז״ח כ ע״ד: אלין דידעי לאסתכלא ביקרא דמאריהון וידעי רזא דחכמתא למיעל בלא כיסופא לעלמא דאתי.
עי׳ הקדמה לעמק המלך: פירוש הרשב״י ע״ה היה מגלה לתלמידיו כל האדרא זוטא בשעת פטירתו, שלא יבוא לראות פני השכינה ריקם.

[1347] ותהום (נוסח רבינו).

[1348] א״ר פנחס בן יאיר: תורה מביאה לידי זהירות, זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות, נקיות מביאה לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה, טהרה מביאה לידי קדושה, קדושה מביאה לידי ענוה, ענוה מביאה לידי יראת חטא, יראת חטא מביאה לידי חסידות, חסידות מביאה לידי רוח הקודש, רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים.

תיקו"ז חלק ה

והוא מדת החסד, שכולל כלם, יומא דכלהו יומין[1350], ולכן נאמר (&) ויבחר משה אנשי חיל לבד, דכליל כולא: ואמר **סומקין בבושת** - דבושה זו יראה כמ"ש (&) בנדרים: ואמר **ירוקין באורייתא**[1351] - כמש"ש (&) שהוריקן בתורה, מכח רוב הלימוד. ואמר **אוכמין במצוה** - כמו שמפרש והולך **דאיהי תפילה כו'**, וכמ"ש (&) שחורה אני ונאוה כו'. וכן כל גוון בדרגא דיליה הוא (^). ואמר **אבל אנפין כו' *וחושך ותהום דאתמר כו'**, כצ"ל, וע"ל (קכז ע"א & ובז"ח פ' יתרו (כח ע"ב)[1352]:

אנשי חיל, מזרעו של אברהם, שבו השכינה התחתונה. יראי אלהים, מזרעו של יצחק, שבו השכינה העליונה, שהיא האוצר לחכמה. אנשי אמת, מזרעו של יעקב, שנאמר בו "תתן אמת ליעקב", ובו ו', שהיא תפארת. שונאי בצע, מצד דוד, שהוא הרגל הרביעי, ובו י', שנאמר בו בגללה "ודוד הוא הקטן", זהו השם ההו"י, ובאופן אחר הוא נפרש לפעמים הוה"י, השכינה העליונה ותחתונה, והעמוד האמצעי ביניהם. ובצורה אחרת, יהו"ה מצד (משה) מטטרו"ן, הצבעים מתהפכים לששה עשר בשכינה, כאשר היא צריכה	מנשי חיל מזרעא דלאברהם (קסא ע"ב) דאיהי שכינתא תתאה ירמי מלהי"ם מזרעא דיצחק דאיהי שכינתא עלאה דאיהי לוזרא לחכמה מנשי חמת מזרעא דיעקב דכתיב ביה (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב ואיהי ו' דאיהו תפארת שנאי בצע מסטרא דדוד דאיהו רגלא רביעאה ואיהי י' דכתיב ביה בגינה ודוד הוא הקטן (שמואל ב' יז יד) הה"י שמא[1353] ההו"י ובגוונא אחרא אתפרים לזמנין הוה"י שכינתא עלאה ותתאה עמודא[1354] דלמצעיתא כינייהו ובגוונא[1355] אחרא יהו"ה מסטרא (דמשה) דמטטרו"ן[1356] גוונין מתהפכין

[1349] ז"ל: כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו עין רעה ורוח גבוה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע.

[1350] עי' לעיל הערה 135.

[1351] עי' לעיל (&) לגבי אתרוג שירוק היא צהוב.

[1352] ז"ל: עיינין ירוקין דסטרא אחרא מדידו דאתמשך מניה רזא דתוהו דאיהי קו ירוק קליפא דאגוזא ותלת קליפין אינון דאתחזיין בעיינין דסטרא אחרא תהו גוון ירוק קליפא קדמאה דאגוזא בהו גוון חוור קליפא תניינא דאגוזא ואיהו חוורא דעיינין חשך קליפא תליתאה דאגוזא ואיהו סומקא כעשן דאצטבע בסומקא דאשא ואיהו סומק חשוך מרה אוכמא תהום ואיהו חלל דאגוזא ודא איהי לבושא דיצה"ר:

נטיל מרה ירוקה בסטרא דתוהו ועביד ציורין ושרטוטין כפום חובין דבני נשא כלהו ציורין ושרטוטין עקימין ולאו באורח מישר וכן חוטמא ואנפין ועיינין בכל אתר דיצה"ר חויא בישא שרייא איהו עקימא וכל ציורין דיליה עקימין:

נטיל מרה סומקא מסטרא דחשך ועביד ציורין ושרטוטין נטיל מרה אוכמא מסטרא דתהום דאיהו חלל דאגוזא ועביד ציורין ושרטוטין:

תרגום: עינים ירוקות של הסטרא אחרא, מדידה שנמשכת ממנו סוד תהו, שהוא קו ירוק קליפה של האגוז, שלש קליפות הם הנראות בעינים של הסטרא אחרא, תהו צבע ירוק קליפה הראשונה, בהו צבע לבן קליפה השניה של האגוז, והיא גוון הלבן שבעינים, חשך הוא קליפה השלישית של האגוז והיא אדומה, כעשן שנצטבע אדום של האש, והיא אדום חשוך מרה שחורה תהום, והיא חלל האגוז, וזה הוא הלבוש של היצר הרע.

הוא לוקח מרה הירוקה שמצד תהו, עושה ציורים ושרטוטין כפי עונות בני אדם, כל הציורים והשרטוטין הם עקומים, ואינם בדרך הישר, וכן החוטם והפנים והעינים, בכל מקום שהיצר הרע הנחש הרע שורה, הוא עקום, וכל הציורים שלו עקומים.

לוקח מרה אדומה מצד חשך, עושה ציורים ושרטוטין, לוקח מרה שחורה מצד של תהום, שהיא חלל האגוז, ועושה ציורים ושרטוטין.

[1353] **והמי מיהו שמא כו' ועמודא דלמצעיתא כינייהו וכגוונא אחרא והי"ה מסט' דמשה וכגוונא אחרא יהו"ה מסט' דלוד גוונין מתהפכין כו'**

[1354] **ועמודא** (נוסח רבינו).$

[1355] **וכגוונא** (נוסף רבינו).$

[1356] "יהו"ה מסטרא (דמשה) דמטטרו"ן" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "**והי"ה מסט' דמשה וכגוונא אחרא יהו"ה מסט' דלוד**". וכנ"מ ברבינו: "והה"י וכגוונא אחרא יהו"ה מסט' דבני נשמ".

לתחתונים, זהו מה שאמרו בעלי המשנה (ברכות ז ע"א&) אדם שצריך לבריות, פניו משתנים ככרום, שהתהפך לכמה צבעים. ויש היפוך צבעים לטובה, שהם מאירים באור, והם מתרקמים בכמה צבעים. וכל זה בגוף, כדוגמת (גן) עדן, שנברא בשם יהו"ה.	לעיל סרי בסכינתא כל מיהי לריכה לתתקין ולא מיהו לאמרו מאי מתניתין דבר נם לצריך לבריות מנפוי מסתניא ככרוס לאתהפך לכמה גווניס ואית הפוכא לגווניס לטב לנהרין בנהורא ואינון מרקמן מכמה גווניו וכל האי בגופא כגוונא (נ"א לגנתא) לעלן לאתבריי[1357] בשמא לייהו"ה:

אנשי חיל מזרעא דאברהם כו' - דהוא האדם הגדול בענקים (&) והוא חסד[1358] {קסא ע"ג} שם ע"ב[1359], דהוא בארבעין ותמניא כמ"ש בפ' בשלח (נב ע"א)[1360] וכמש"ש, והוא חושבן חיל. ואמר **דביה שבינתא תתאה**, כמ"ש (&) בת היתה לאברהם, ברתי' דאברהם חסידא (&), ועי' ברע"מ פ' תצא (רעו ע"ב)[1361]. ור"ל דה' דשם הוי"ה הוא באנשי חיל, אברהם. וה' אחרא, ביצחק, יראי אלהים, כמו שמפרש והולך יראי כו'. ו' ביעקב. יו"ד בדוד, דהוא בשכינתא, דבה הוי"ה למפרע באור חוזר. ועי"ל (קט ע"ב &) **נחית באברהם ונטע ביה ה' כו'**, ושם (קיא &) **ובגין האי יו"ד אתמר אבן כו'**, ר"ל דדוד ירתה. והקשה שם, **א"ל חבריא והא אר"פ כו'**, אמר **ודאי י' כו' ואיהו יו"ד מן כו' (&)**, ואמר **דאיהי אוצרא לחכמה**, ר"ל דודאי בינה היא אוצרא דחכמה, נקודה בהיכליה[1362], וכתיב (ישעיה לג ו) חכמה ודעת יראת ה' היא אוצרו, אלמא דהיא יראת ה'. וע"ל תיקון כ"ט (&), וכאן הוא ה' אחרא שכינתא עילאה. וכן הוא ד' דרגין כמו שמפרש והולך. ובה חכמה בסוף (&), יו"ד זעירא (&), חכמת שלמה (&), תעלומות חכמה (איוב יא ו ועי' לעיל צ ע"א). חכמה בראש חכמה בסוף, תחלת המחשבה בהוי"ה דדכורא, וסוף המעשה[1363] בנוק', עולם המעשה. וז"ש **והאי איהו שמא כו' ועמודא דאמצעיתא בינייהו וכגוונא אחרא והי"ה מסט' דמשה ובגוונא אחרא יהו"ה מסט' דדוד גווניו מתהפכין כו'**, כצ"ל, ור"ל ד' רשימין בד' גווניו כמש"ל (קכד ע"ב &), והן ט"ז, בכל א' ד' אותיות הוי"ה מסט' דאברהם, הויה מתחלת בה' תתאה כסדר הנ"ל, ההו"י. ומסט' דיצחק מתחלת בה' עלאה, שכינתא עילאה כסדר, ואח"כ עמודא דאמצעיתא, ואח"כ שכינתא תתאה, וחכמה לעולם בסוף, האי אבנא דכליל כל גווניו (&) נגד יו"ד עילאה דל"ל גוון כלל (&). ובמשה מתחיל בוא"ו בסט' דיליה, וה"ה ביעקב, אבל הנכון דכצ"ל, ***ועמודא דאמצעיתא בינייהו ובגוונא אחרא והה"י ובגוונא אחרא יהו"ה מסט' דבני נשא גווניו מתהפכין,** והוא הנכון (וכן מצאתי נכתב בצידקו בגוף כתב יד קדשו בתיקו"ז) ועיקר. וגוון הרביעי מסט' דדוד, דאתמר ביה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה (תהלים קיח כב), דסלקת לאתר דאתגזרת מיניה (&) למעלה. ובגוונא דיצחק היתה הוה"י, דמינה נהיר דוד, דהוה בסט' דחשך כמ"ש בפרשת בראשית (טז ע"א)[1364] **ולחושך קרא לילה מסט' דחושך כו'**, וכד סלקא היו"ד למעלה נעשה יהו"ה, ועי' בז"ח (עו ע"ג יג ע"א)[1365] וברע"מ פ' תרומה (קנח ע"א)[1366], בפ' המנורה. וע"ל סוף

1357 "(נ"א לגנתא) לעלן לאתבריי" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו לית "לחיוון לאתבריאו".

1358 הגדול חסד.

1359 $זהר בשלח מספיק?

1360 עי' מלואים אות (קסו).

1361 עי' מילואים אות (קסז).

1362 עי' לעיל הערה 863.

1363 עי' לעיל ז ע"א$.

1364 עי' מלואים אות (קסח).

1365 ז"ל: ועוד שכינתא מסטרא דניקודי איהי ברתא דקב"ה הדום רגליו ומסטרא דטעמי אתקריאת אשת חיל עטרת בעלה ובצירופין והויין אשתמודעת ברתא דמלכא כגוונא דא הוה"י מסטרא דא איהי הדום רגליו ומסטרא דיהו"ה אתקריאת פרצוף ואתקריאת אנפוי ומסטרא דתרין נקודין אלין דאינון פרצוף וזנב אתקריאת א ברישא דנקודה עילאה איהי רישא ובנקודה תתאה סיפא:

תרגום: ועוד השכינה מצד הנקודות היא בתו של הקדוש ברוך הוא הדום רגליו ומהצד של הטעמים נקראת אשת חיל עטרת בעלה ובצרופים וההויות נודעת בת המלך כמו זה הוה"י מצד הזה היא הדום רגליו ומצד של יהו"ה נקראת פרצוף ונקראת פניו ומהצד של שתי נקודות אלו שהם פרצוף וזנב נקראת א בראש הנקודה העליונה היא ראש ובנקודה התחתונה היא סוף.

1366 עי' מלואים אות (קנא).

תיקון ס"ג (&) **אר"א אבא והא יו"ד לעילא כו' א"ל ברי רזא עילאה כו'**, אלא דשם בענין אחר[1367]. ואמר **ודא איהו דאמרו כו'** - כנ"ל **דאיהי מסט' דב"נ כו' כד כו'**, ואמרו (&) דכרום יש לה@לו ט"ז גווניו, וכן חרבו של הקב"ה יש לה@לו כו', החרב המתהפכת (בראשית ג כד). והם בקשו חשבונות רבים (&), דמתהפך מגוונא לגוונא באילנא כו' (&), לכן פניהם מתהפכים כו', והיא צריכה כו', דל"ל מגרמה כו', לעבדה ולשמרה[1368]. ואמר **ואית הפוכא כו' דאמרו הצריך לבריות משתנות כו'**, הוא מחמת חסרון ועוני, דהוא ארבע אנפין דחשוכין, וכל א' ד' אנפין, כמש"ל (קכג ע"ב & קכז ע"ב &), והוא להט החרב המתהפכת כנ"ל, אבל בשכינתא ט"ז אנפין דמתהפכין לטב, נהרין בנהורא, דהנהורין לפי הגווניו כידוע (&), ואנפין הן מסט' דנקודות כמש"ל (קכח ע"א &) והן ט"ז נקודין הידועין[1369]: ***וכל האי בגופא כגוונא דחיוון דאתבריאו כו'** - כצ"ל, ר"ל דאנפין הן בגוונא {קסא ע"ד} דחיוון כנ"ל, והן ד' אתוון דהויה כנ"ל, וכל א' כולל ד' כנ"ל:

כל הצבעי@ם והציורים של הגופים האלו, הם כדוגמת ניצוצות@ של האור העליון, גלגל החמה. ועליהם נאמר, פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה (בבא בתרא עה ע"א). וכן, דמות יש ארבעה צבעים, שיש צבע לבן, אדום, ירוק שחור. השערות, הן כוכבים ומלאכים, וממונים שתלויים מן הפנים, כמניין נימין וכולם משמשים את הפנים.	כל גווניו וציורין למלין גופין ומינון כגוונא לנוכלת לוזה לעילא $גלגל חמה ועלייהו אתמר פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה וכך דיוקנא לית ליה מרכבא גווניו למית גוונא חוורא סומקא ירוקא לוכמא נימין מינון כוכביס ומלאכיס וממנן דתליין מאנפין כחושבן נימין וכלהו משמשי לאנפין

וז"ש **כפני לבנה ולכל דיוקנא אית ליה כו'** - ואמר **כל גווניו וציורין דאלין גופין אינון כגוונא כו'**, ר"ל כמו החמה, היא נובלת כו', כן אנפין דב"נ נובלת החיוון דלמעלה, ור"ל שז"ש, פני משה כפני חמה, דתרווייהו אינון נובלת, וכן פני יהושע כו', ואמר **גווניו וציורין כו'**, שד' ציורין אינון באנפין אריכין וקצרין כו', וכל א' ד' גווניו שהן ט"ז אנפין כנ"ל, וז"ש **וכל דיוקנא כו'**: **נימין אינון כו'** - מפרש והולך מה דתליא באנפין ובריאה, והן על כל קוץ וקוץ תלי הלכות (&)[1370], דתליין באנפין, שהן מ"ט אנפין[1371], אנפין דמטרוניתא:

1367 פתחתי ראשי תיבות.

1368 עי' בראשית ב טו: ויקח ידוד אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. פי' לעבוד את הנוק' ולשמור את הנוק'.

1369 עי' לעיל ח ע"ב קמץ רקיע וניצוץ אינון י"ו איהו קומץ כל נקודין דאינון שית סרי כחשבן שית סרי אנפין דחיון ובגין דא איהו קומץ כל נקודין.

$

1370 עי' זהר ח"ב קטז ע"א: קווצותיו תלתלים שחורות כעורב ואוקמוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות (קוץ) ד' מן אחד תל שהכל פונים בו והאי [קוץ] הוא אחיד בין א"ח ובין ד' הדא הוא דכתיב (ד"ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ ותרגם יונתן דאחיד בשמיא ובארעא:

תרגום:

ביאור: פונים בו - שהכל מריקין בו (יהל אור). ועי' מלואים אות (קסט).

1371 עי' לעיל טו ע"א: מארי משנה דאינון מארי מתניתין מ"ט אנפין טהור ומ"ט אנפין טמא מ"ט אנפין טהור אינון מ"ט אתוון דפרשה דיחודא עלאה דאיהו שמע ישראל (דברים ו ד) כ"ה אתוון וכ"ד אתוון דפרשה תניינא דיחודא דאיהי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם

ביאור רבינו: **דאינון מ"מ מ"ט כו'** - הוא ראיה על מארי מתני' דהיא ביצירה שהיא מ"ט אנפין כו', ומט"ט הוא מ"ט אנפין כו', כידוע בסוד מטה הנהפך לנחש (זהר ח"ג רנה ע"א ופע"ח לולב ג):

ועי' זהר ח"ב קטו ע"א: וכען דחזרת בתיובתא ואתדבקת באילנא דחיי הא נפקת מעבד ואתהדרת בן לקודשא בריך הוא ומטה דאתמסר בידך יהא עץ חיים ו' דאיהו בן י"ה ויעול (ד"א ותיעול) במ"ט אנפין דילך באורייתא ויתעבד מו"ט ויתקיים בך (תהלים נה כג) לא יתן לעולם מוט לצדיק מ"ט אנפין מ"ט אתוון דשמע ישראל וברוך שם שית תיבין דיחודא עלאה ו' עלאה תפארת שית תיבין תניינין דברוך שם ו' תניינא צדיק מ"ט באמצעיתא א וישאוהו במוט.

תרגום: וכשם שחזרת בתשובה ונדבקת בעץ החיים הרי יצאת מעבד והפכת להיות בן לקדוש ברוך הוא והמטה שנמסר בידך יהיה עץ החיים ו' שהוא בן י"ה ותכנס בארבעים ותשע הפנים שלך בתורה ויעשה מוט ויתקים בך לא יתן לעולם מוט לצדיק ארבעים ותשע פנים ארבעים ותשע אותיות של

הפה, "פה אל פה אדבר בו, ומראה ולא בחידות", ה"פה" הוא בסוד הכרובים, שנאמר בהם "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה", אלו הם השפתיים, כאשר נפתחות, נפתחות באדנ"י (יהו"ה), כמו שנאמר: "אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך".	פומא פה לאל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות (&) פה איהו ברזא דכרובים דאתמר בהון והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה (שמות כה כ) לאין סיפון כל דאתפתחו אתפתחו באדנ"י (יהו"ה) כמה דאת אמר (תהלים נא יז) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

פומא פה כו' - דפה הוא סיומא דד' תיקונין דאנפין, כמש"ל (קלו ע"א &) ולמעלה ובז"ח פ' יתרו (כט ע"ג)[1372], והיא כללא דלהון כמש"ש וש"מ. ולכן היא כללא דאנפין, ונאמר במשה (&) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, והוא פה אל פה אדבר בו (&), דזכה לפנים כו'. ואמר (&) ומראה ולא בחידות, דד' אנפין הנ"ל ד' אותיות הוי"ה, הן מראה, כמש"ל (קכ ע"ב &), ואמר שם, **ואית ארבע דמתלבשין בהון ואינון דמיון,** והוא ביד נביאים אדמה (הושע יב יא) כמש"ש (עמוד א' &). וז"ש (&) אם יהיה נביאכם כו' לא כן עבדי משה כו'. ומפרש והולך, **פה איהו ברזא דכרובים,** ר"ל שכתב (&) ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר כו', וכתיב (&) ובבוא משה מבין שני הכרובים וידבר אליו, ומפרש דכנפי הכרובים הסוככים על הכפורת, הן שפתים דפומא, דמביניהם יוצא הקול והדיבור, וכמש"ל (עמוד ב' &) **וכרובים תרין שפוון כו',** ועמש"ש. וז"ש **דאתמר בהון כו',** ואמר **כד אתפתחו כו' כד"א כו',** כמש"ל (כח ע"א &) **אדני איהו בחושבן היכל ובג"ד אתמר אדני שפתי תפתח הוי"ה איהו כו',** ושם (כט & ל &) **אדהכי הא מארי דרגלין כו' אדני שפתי תפתח אדני סליק לחושבן היכל זכאה פומא דאיהי היכל הוי"ה דשריא ביה צלותא דאיהי אדני דאמרין לה אדני שפתי תפתח וזכאין שפוון דאינון תרעין דהיכלא כו' כו' אז תקרא וה' יענה אז תמניא אתוון יהו"ה אהי"ה וה' יענה הוא וב"ד הוי"ה אדני כו'.** ושם בהגהה (&) **אדהכי הא מארי דרגלין כו' וזכאה פומא כו' זכאין שפוון דאינון תרעין דהיכלא לקבלא בהון צלותין אלין ובג"ד אדנ"י שפתי תפתח (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק דכד ב"נ אפתח כו' תמניא אתוון דאינון יהו"ה אהי"ה או"א וה' יענה מיד הוא וב"ד הוי"ה אדני כד אינון באו"א לימינא ולשמאלא כל חד איהו שם בפ"ע וכד אינון כו' בחסד וגבורה כו' מתתא לעילא כגוונא דא כו' אינון בתרין ירכין כו' כל הכורע כורע בברוך דאינון יאהדונה"י וכל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן יהו"ה אהי"ה כו',** וכן בפנים[1373] שם (&) **ת"ח יהו"ה אדני איהו קב"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו'.** וז"ש כאן **ואמרו מ"מ כל הכורע כו' וכל הזוקף כו'.** דתרין שפוון דאינון נו"ה (&) הן מלמעלה למטה, ב' שמהן, הוי"ה אהי"ה. ומתתא לעילא יאהדונה"י, שהוא כורע בברוך מתתא לעילא, דכריעה בצדיק, דשם הוא מתתא לעילא. וזקיפו הוא בעמודא דאמצעיתא, דשם הוא מעילא לתתא, וע"ל (ג ע"ב & לב ע"א &) וש"מ:

ואמרו בעלי המשנה (ברכות יב ע"א): "כל הכורע, כורע בברוך, וכל הזוקף, זוקף בשם (הוי"ה)". כאשר הוא כורע, הכרובים הסוככים בכנפיהם, וזהו סוד סיכוך דסוכה, שהוא כ"ו ה"ס והסימן יהו"ה אדנ"י, "פורשי כנפיים למעלה", הוא רמ"ח, כל הזוקף, זוקף בשם, בשני שמות: שהם אהי"ה יהו"ה, והסימן "י"א י"א",	ואמרו מאי מתניתין כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם (יהו"ה) כל {קסד ע"ח} איהו כורע כרובים סוככים בכנפיהם ולא איהו סכוך לסוכה למיהו כ"ו ה"ס[1374] וסימנא יהו"ה אדנ"י פורשי כנפים למעלה (&) איהו רמ"ח[1375] כל הזוקף זוקף {קלה ע"ב} בשם בתרין שמהן לימינו לאהי"ה

שמע ישראל וברוך שם שש תבות התבות של היחוד העליון ו' עליונה תפארת שש תבות שניות של ברוך שם ו' שני צדיק מ"ט באמצע ו וישאוהו במוט בשנים.$

[1372] עי' לעיל הערה 881.

[1373] מודגש?

[1374] חוסבנא (נוסף בנוסח רבינו).

[1375] "איהו רמ"ח" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו איתא "לא איהו".

"יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד", חכמה ובינה. עליהם נאמר "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה", "יהו"ה אחד". עליהם נאמר: "סוככים בכנפיהם על הכפורת", והם ו' ה'.	יהו"ה וסימנך י"ק יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד חכמה ובינה[1376] עלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה יהו"ה אחד (&) עלייהו אתמר סוככים בכנפיהם על הכפרת ומינון ו' ה'[1377]:

ואמר **כד {קסב ע"א} איהו כורע כרובים כו'** - שכאשר כורע אז נו"ה סוככים על הכפורת, צדיק, מכסין את הברית, וכאשר זוקף, אז הם פורשי כנפים גביהון השוקים עצמן למעלה לגופא עמודא דאמצעיתא, וזהו שאמר למעלה תיקון י"ח (&) דכריעה היא לגבי צדיק, וזקיפו לגבי עמודא דאמצעיתא, דצדיק איהו ברוך, והמלך שלמה ברוך (מלכים א' ב מה, &), והשם הוא עמודא דאמצעיתא. ואמר ודא איהו כו' ***כ"ו ה"ס חושבנא כו'**, כצ"ל, והן ב' שמהן דכריעה וזהו "סוככים". ואמר ***פורשי כנפים למעלה דא איהו וכל הזוקף כו'**. כצ"ל, דזקיפו בב' שמהן אלו, וזהו "בשם", ב' שם[1378], דאע"ג דאינון מתייחדין בקו האמצעי, אינן אלא בצדיק, כמש"ל תיקון נ"ו (&) עש"ב: ***וסימנא י"א י"א אחד ה' אלהינו עלייהו אתמר והיו הכרובים כו' על הכפורת ד"א והיו הכרובים כו'** - כצ"ל, ור"ל י"א הוא ר"ת ב' שמהן דזקיפו, וכן דכריעו, ד' שמהן הנ"ל, והן ג"כ ר"ת דד' תיבין דשמע ישראל. ומפרש והולך דהן הן בעצמן ד' שמות הנ"ל, ה' אלהינו הן דזקיפו, הוי"ה אהיה, שהן או"א, שהן ה' אלהינו כידוע (&). וה' אחד, הוא זו"נ כידוע (&), שהן יחודא דשמע ישראל בד' שמהן, דהן דד' אותיות הוי"ה:

דבר אחר, "והיו הכרובים", הם צורת אדם, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. "פורשי כנפיים למעלה", י"ה. "הסוככים בכנפיהם", ו"ה שהם ארבעת הכנפיים. ועליהם נאמר "ואשא אתכם על כנפי נשרים". והכרובים, שני שפתים (&) "על נס היו עומדים". זהו לשון "וישמע את הקול", קול היוצא מתוך גרון, "וידבר אליו", דיבור הפה. וקול ודיבור, תפארת ומלכות. "ועשר אמות אורך הקרש", ועליהם נאמר "תורת אמת הייתה בפיהו", זה הפה, ההיכל. ועליהם "אדני שפתי תפתח".	לבר אחר והיו הכרכיס לינון לורת לדס לזיהו יו"ל ה"ק ומ"ו ה"ק פורקי כנפיס למעלה י"ה סוככיס בכנפיהם ו"ה לזינון לרבע גלפין ועלייהו לתמר (שמות יט ז) ושמע לתכס על כנפי נשריס וכרובים תרין שפוון[1379] על נס היו עומדיס[1380] לק לישנא (במדבר ז פט$) וישמע לת הקול קלא לנפיק מגרון וידבר לליו (&) דבור לפומא וקלא ודבור תפלרת ומלכות ועשר לשות לורך הקרש[1381] (שמות כו טז) ועלייהו לתמר (מלאכי ב ו) תורת למת היתה בפיהו לק פומא היכל ועלייהו לתמר (תהלים נא יז) לדני שפתי תפתח:

וז"ש **ד"א כו'**, מפרש הכרובים שמא מפרש[1382], דכרובים הן צורת אדם, ואדם ידוע. **פורשי כו'** - ד' אותיות הוי"ה, והוא פירוש אחד[1383] עם הנ"ל, אלא דשם מפרש במקום א' מעילא לתתא ומתתא לעילא, וכאן מפרש על שם הוי"ה הכל. ואמר **ועלייהו אתמר ואשא כו'** - דנשר הוא חיה דיעקב, הוי"ה, ולכן אית ליה כנפים בארץ: ***וכרובים תרין שפוון אשר על הכפורת דא לישנא כו' ודבור תפארת ומלכות ועלייהו אתמר תורת אמת כו'** - כצ"ל, דכפורת הוא צדיק (&), לשון למודים (ישעיה נ ד

1376 "יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד חכמה ובינה" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "אחד ה' אלהינו".$מסמטרלס.

1377 "ומינון ו' ה'" נמחק בנוסח רבינו.

1378 עי' לעיל קמט ע"ב ד"ה בשם.

1379 **וכרובים תרין שפוון שלר על הכפורת לק לישנא כו' ודבור תפלרת ומלכות ועלייהו לתמר תורת למת**

1380 "על נס היו עומדים" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "שלר על הכפורת".

1381 ועשר לשות לורך הקרש (נמחק בנוסח רבינו).

1382 עי' זהר ח"ג כט ע"ב ששם מ"ה היא שם המפורש.

1383 אחת היה כתוב א'@.

(&) ומעליו נפיק הקול והדבור. וחשיב והולך כל מוצאות, וחיך נכלל בגרון כידוע (&), והכל בקרא זה (&) ובבא משה כו' כמו שמפרש והולך. ואמר **ועלייהו אתמר תורת אמת,** דאמת יעקב הקול (&), ותורת אמת הוא הדיבור, שכינתא, כמש"ל (ד ע"ב &) ושם (&) **ה' איהו עמודא דאמצעיתא אמת ושכינתא תורת אמת,** ור"ל דכתיב (&) בפיהו [כמו שמפרש והולך **דא פומא היכל כו'**] אלמא דעמודא דאמצעיתא ושכינתא שריין בפומא, קול ודבור. ואמר **דא פומא היכל ועלי' כו'** - חוזר לענין ראשון לסיים[1384] דהן פומא, דאיהו היכל, אדני, דהוא חושבן היכל כנ"ל (&):

מבפנים ממנו, קודש הקודשים, וזהו הלב. הכרובים, כנפי הריאה, עליהם נאמר "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת", זו כפורת הלב, ששם "נר ה' נשמת אדם". ופניהם איש אל אחיו, שני כליות.	מלגאו מניה קדש הקדשים ולא לבא כרובים כנפי ריחא עלייהו לתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת לא כפורת הלב[1385] לתמן נר ה' נשמת אדם (משלי כ כז) ופניהם איש אל אחיו (&) תרין כליין:

ועתה מפרש והולך ק"ק, דהוא לבא, ושם מעמד הכרובים. ואמר **מלגאו מיני' קדש הקדשים ומפרש הכרובים כו',** אלא שלפי שהיכל ק"ק[1386] כולל כל הבית, מפרש למעלה הכרובים בפומא, דהוא היכל, וכרובים דצורתא היו שם, כמ"ש בגמ' (&), ובפסוק (&) תמורות וכרובים, והיו ג"כ על הכפורת[1387] {קסב ע"ב} דכל שאין תוכו כברו (&) פומא ולבא שוין (&) וע"ל ריש תיקון כ"ב (&): ואמר **דתמן נר ה' כו'** - דוגמת השכינה, דשריא על הכפורת, ה' צבאות יושב הכרובים (&): ואמר **ופניהם איש כו'** - דעיקר הכרובים הוא בכליין, **ופניהם איש אל אחיו,** הן בצדיקים דשניהם הוא ביצר הטוב, אבל בשאר, א' יועצתו לטובה כו' (ברכות סא ע"א)[1388], ואפילו הרשעים מלאין חרטות[1389], משא"כ בצדיק, והן גורמין שהכרובים ג"כ ופניהם כו'. ואמר **ובלבא כו' בחד כו'** - ע"ל (מג ע"א וע"ב &) ור"ל דארון הוה מחיה וממית[1390], כמ"ש (&) בעוז'@ ובעובד אדום, וכן ק"ק אם זכי כהן

[1384] To finishe or to make a sign?

[1385] כלפ"ו ליתא הכל, אבל אין לזה הכנה, ול"ל כמו שכתוב כלפ"ל "הלב".

[1386] וק"ק (לש"ו).

[1387] ר"ל כנגד הכפורת מבחוץ אך קשה לו הא מבואר שם בפסוק (& כט) שגם בקירות הבית הן בהיכל הן בדביר היו צורת כרובים ג"כ, גם הכרובים דבנין שלמה היו עומדים על הקרקע ולא על הארון, אלא שסוככים בכנפיהם על הארון ג"כ, לכן מוכרחין לומר דקאי על הכרובים שבמשכן, ועל צורת כרובים שהיה בפרוכת, ועי' במזרחי ובגור אריה שמות כו א (לש"ו), ז"ל המזרחי: כרובים מעשה חושב כרובים היו מצויירים בהם, ולא ברקמה שהוא מעשה מחט, אלא באריגה בשני כתלים, פרצוף אחד מכאן ופרצוף אחד מכאן, ארי מצד זה, ונשר מצד זה כו'. ביומא פרק בא לו כהן גדול (יומא עב ב): "תנא משמיה דרבי נחמיא: 'רוקם' מעשה מחט, לפיכך יש לו פרצוף אחד. 'חושב' מעשה אורג, לפיכך יש לו שני פרצופים" ופירש רש"י: "מעשה אורג - שיש ליריעה שתי קירות ושתי צורות על (ידי) [שני] קירותיה, אין דומות זו לזו, פעמים שמצד זה ארי ומצד זה נשר, כמו לחגורות של משי, והיינו שני פרצופין. אבל רוקם, כצורתו מכאן, כך צורתו מכאן". ולפי זה האי דנקט "ארי מצד זה ונשר מצד זה", לאו דוקא, אלא צורות בעלמא נקט, משתנות זו מזו. וכן כתב בפסוק (כו, לא): "ועשית פרוכת": "כרובים - ציורין של בריות יעשה בה". ושמא לזה כיון המתרגם שתרגם כרובים דפרכת (פסוק לא. לו, לה) ודמשכן "צורת כרובין", ותרגם כרובים דכפרת "כרובין", לא צורת כרובים. אבל לא ידעתי איך כנה הכתוב שאר הצורות בשם כרובים, אם פירוש כרובים הוא צורת ילדים, שתרגומו כרביא, כמו שכתב רש"י ז"ל (כה, יח), וכמו שהוא מבואר בפרק אין דורשין (חגיגה יג ב). וז"ל הגור אריה: כרובים היו מצויירין בהם כו'. כי על ידי האריגה יכול לעשות שני פרצופים בשני קירות שאינם דומים זה לזה. ומה שאמר 'ארי מכאן ונשר מכאן', בא לפרש שלא תאמר ב' פרצופים שוים, נשר מכאן ונשר מכאן, או ארי מכאן וארי מכאן, שגם זה היה שתי פרצופות, שהרי 'מעשה מחט' צורה אחת מכאן וחלק מכאן, לכך אמר כי מעשה חושב שתי צורות משונות דווקא, כמו ארי מכאן ונשר מכאן, ואם לא כן לא היה "מעשה חושב". וכך איתא בירושלמי דשקלים (פ"ח סה"ב) דזה נקרא "מעשה חושב" טפי.

[1388] ז"ל: אמר רב: יצר הרע דומה לזבוב, ויושב בין שני מפתחי הלב, שנאמר זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח. ושמואל אמר: כמין חטה הוא דומה, שנאמר לפתח חטאת רבץ. תנו רבנן: שתי כליות יש בו באדם, אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה. ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמאלו, דכתיב לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו.

[1389] ספר המדות לאריסטו מאמר ט פ"ה.

[1390] עי' לעיל הערה 663.

גדול כמו שמפרש והולך, והן ב׳ בתי לבא, כמש״ש (קהלת י ב) לב חכם לימינו, והחכמה תחיה בעליה (&), ולב כו׳. וכסיל אדם יבלענו (משלי כא כ), הוא ימות באין כו׳ (&), ושכינתא איהי לב חכם לימינו, מצא אשה מצא טוב (&), היא **סם חיים**. ולב כסיל הוא נוק׳ דס״ם, **סם המות** כמו שמפרש והולך:

בלב, שהוא קודש הקודשים, יש שני חדרים: באחד, סם חיים, ובאחר, סם מוות, שהיא אש. הכהן הגדול שנכנס לקודש הקודשים, אם זכה, סם החיים, היה יוצא משם, ופניו היו מאירות, וקול ודיבור היה יוצא משם, מהקדוש ברוך הוא ושכינתו. ואם לא זכה, סם המוות היה יוצא מצד השמאל, והיה הורגו. ומהו ״כהן״ בגוף, אלא נשמה ורוח ונפש, הם כנגד כהנים, לוויים וישראלים. שלש תפילות כנגד שלשה קרבנות, והם מאכלים של קודשא בריך הוא ושכינתו.	בלבא לאיהו קדש הקדשים אית תרי בתי בחד סם חייס ובחד סם מות לאיהי לגו כהנא רבא לעאל לקדש הקדשים אם זכה סם חייס הוה נפקא מתמן ונהירא באנפוי וקלא ודבור הוה נפיק מתמן מקודשא בריך הוא ושכינתיה ואם לא זכה סם המות הוה נפיק מסטרא דשמאלא והוה קטיל ליה ומאי ניהו כהנא בגופא אלא נשמה ורוח ונפש אינון לקבל כהניס לויס וישראלים תלת צלותין לקבל תלת קרבנין ואינון מאכלין לקודשא בריך הוא ושכינתיה:

ואמר **דאיהי אש** ר״ל לשמאלא, ור״ל דזהו (&) ותצא אש כו׳ בבני אהרן כמ״ש למטה, והיא אש זרה כמ״ש בפ׳ שמיני (^לז ע״ב)[1391] עש״ב וברע״מ שם (^)[1392] [הוא טחול לשמאלא דלבא, כמ״ש למטה וכמש״ל (מג ע״א &) וש״מ] והוא יראת ה׳ דשריא בארון, ה׳ אלהיך, אש אוכלה (&) דהוא נהורא דלא שורף (&), אלא דליק על רישא דצדיקיא, ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם כו׳ (דברים ד ד), ודליק ואכיל שמן שעל הראש, תורה ומצות דלהון, והוא נהורא. וז״ש **אם זכה סם כו׳ ונהירא באנפוי כו׳.** ותחתיה, אש דיראה רעה, והארץ היתה כו׳ (&), ולכן **אם לא זכה כו׳,** והוא אש דנהורא ואש השורף, שהוא אש זרה היוצא שלא לצורך, למכה: ואמר **כהנא רבא כו׳** - כמו שמפרש והולך, דהוא **נשמה דב״נ כו׳**:

אם היה נכנס בשכינה, שהיא סם חיים, סם החיים היה יוצא לפניו. ואם לא, הרי סם המוות יוצא מולו, שהיא מרה שחורה, וממנה אדם מת בעוני. והיא בצד השמאלי של הלב, וזהו הטחול.	אם הוה עאל בשכינתא לאיהי סם חייס סם חייס הוה נפיק לקדמותיה ואם לאו הא סם המות לקבליה לאיהי מרה שחורה ומינה ימות כל נש בעניות ואיהי לסטרא שמאלא לבא ולא טחול:

ואמר **אם הוה עאל בשכינתא כו׳** - ר״ל אם התפלה דבר נש עולה בשכינתא, בג׳ צלותין, כמש״ל בתיקון י״ח (&) ותיקון כ (&) ותיקון כ״א (&) בארוכה, והכל דוגמת הכה״ג בק״ק, כן עתה התפלה שהיא עבודה שהיא בלב, ק״ק, כמ״ש (&) איזה עבודה כו׳. ואמר **דאיהי מרה אוכמא - נגד** סם חיים דאיהי שכינתא, שחורה אני ונאוה (&) בשפירתא (&). ואמר **ומינה ימות ב״נ בעניות** — עי׳ לעיל בתיקון כ״ב (סה ע״א &) בארוכה, וכל עניות הוא מטחול. ועי׳ בז״ח פ׳ יתרו (^לא ע״ב)[1393] בארוכה הרבה:

בני אהרן, רוח ונפש. שאהרן עצמו נשמה, שני בניו, נצח והוד. אם העלו את הקרבן כראוי, הרי סם חיים, ואם לא, הרי סם המוות, שהיא מרה, אש	בני להרן רוח ונפש למהרן לאיהו נשמה תרין בנוי נצח והוד[1394] סם יעלון קרבנא כלקא יאות הא סם חייס ואי לאו הא סם מות לאיהי מרה לגו זרה

[1391] עי׳ מלואים אות (קע).

[1392] אין שם רע״מ ?$^

[1393] ז״ל: ואי מתחלפין סימנין ביומי עולימוי להוי במרעין בגין דאיהו כסיהרא דבעיא לאנהרא ויהא ההוא גברא במסכנו וביומין דסיבו יהוי בלא מרעין ובעותרא ויקר סגיא דהא כדין אנהירת סיהרא וקיימא באשלמותא ודא איהו צדיק וטוב לו ודא ענותנותא ביה רחים הוא למאריה בכלא:
תרגום: ואם מתחלפים הסימנים, בימי נעוריו יהיה במחלות, לפי שאז הוא הלבנה כשרוצה להאיר, ויהיה זה האדם בעניות, ובימי זקנותו יהיה בלא מחלות, ובעושר ובכבוד גדול, כי אז מאירה הלבנה ועומדת במילואה, וזה הוא צדיק וטוב לו, זה בו הענוה, אהוב הוא לקונו בכל.

[1394] נצח והוד (נמחק בנוסח רבינו).

זרה, שרפה אותם, שנאמר "ויקריבו לפני ה' אש זרה וגו', ותצא אש וגו". הם עלו אותה ממקומה, והכניסו אותה לפני המלך, ללב, ולא היה להם רשות להיכנס לשם. בה, הקדוש ברוך הוא נטל@ דין בהם, שפתיים עקומים@. אין רשות לכהן להקריב בהם קרבן שנכנס לפני ה', שעליהם נאמר "מעוות לא יוכל לתקון" וכו', וכן, עיניים עקומות פטורות מן הראייה, שנחש העקלתון שם, הוא לקח אורם.	לוקיד לון לכתיב [קלו ע"ח] (ויקרא י &) ויקריבו לפני ה' {קסב ע"ב} לם זרה וגו' ותצא לם וגו' לינון סליקו לה מאתרהא ועאלו לה קמי מלכא לגבא ולא הוה להו רשו למיעל לתמן דה קודשא בריך הוא נטיל לינא דהון שפוון עקימין[1395] ליח רשו לכהנא לקרבא דהון קרבנא דעאל קדם ה' דעלייהו לתמר מעות לא יוכל לתקון כו' (קהלת א טו) וכן עייניו עקימין פטורין מן הראיה לנחש עקלתון תמן למיהי נטיל נהורייהו:

***דאהרן איהו נשמה תרין בנוי אם יעלו כו'** - כצ"ל, ור"ל תרין בנוי הן רוח ונפש, שהן בנין דנשמה, אמא עלאה. וכמ"ש (זהר ח"א ריט ע"א)[1396] **תרין בנין אית לקב"ה חד כו'**. ואמר **דאיהי מרה אש זרה,** ר"ל מרה ממש, דהיא אש, כמש"ל (קכז ע"ב &) **אנפין ירוקין כו' בגין דגיהנם איהי כו'.** ולמעלה תיקון כ (&) וש"מ. וכאן אמר מרה ירוקא אש, כמ"ש (&) ותצא אש, ולמעלה מרה אוכמא, עפר, דהוא מיתה ועניותא. דב' נוקבין אלו דס"ם, חד מיתה וחד גיהנם, אש. ולמעלה כתיב (&) ולא ימות, בכה"ג, והוא נשמה, סם חיים, לקבל האלהים חיים (&) וכאן לתתא {קסב ע"ג} שלטו שניהם. ואמר **אינון סליקו לה מאתרהא** - ר"ל למרה ירוקא אש זרה[1397], ולכן נידונו בה. ונתן טעם למה מתו הן בה דוקא, משא"כ בכהן גדול, דשם בכהן גדול, לא הזהיר אלא על הביאה (ויקרא טז ב) ולא ימות, וכאן מתו על הקריבה ועל הקרבה, ולכן ותצא אש כו' וימותו (&). ואמר **ולא הוה לה רשו למיעל** - ר"ל למרה, דאיהי אש זרה, כמ"ש (ויקרא טז ב) ואל יבא בכל עת, דאיהי עת לשנוא כו' (קהלת ז &), כמ"ש בפרשת אחרי מות (נח ע"א)[1398]. ואמר **שפוון עקימין ליח כו'** - ר"ל דז"ש (&) והיו הכרובים פורשי כו' ופניהם איש אל אחיו, שהן השפתים כנ"ל. וע"ל תיקון ד' (&) **בראשית כתיב פתחו לי כו' בזמנא דאינון מסתכלין באורח מישור כו'.** וה"ה כאן, בשפתים. והטעם כמו שמפרש והולך, דכל מקום דאית ביה מום, תמן שריא נחש, דאיהו נחש עקלתון במקום עקלתון, מקום פגימא, ואיהו עקים ליה [כחויא] בחובא דיליה[1399]. ואמר **מעות לא יוכל כו'** - ר"ל דאתחייב בגלגולא קדמאה ונולד כאן מעוות, ולא יוכל לתקן שיהא שלים באבריו בגלגול זה, עד שימות ויחזיר בגלגולא, אם תב בתיובתא כאן. ואמר **וכן עייניו עקימין כו'** - דהן נק' ג"כ כרובים, כנ"ל, וכמש"ל בתיקון ד' (&) עש"ב:

ופה סתום, נקרא טומטום ואנדרוגינוס, הוא דמות של זכר ונקבה. כדוגמא זה הוא אדם שקולו ודיבורו כנקבה. ומי שהוא חציו עבד וחציו בן חורין, חציו עבד ליצר הרע, וחציו בן חורין של יצר הטוב, כל אלו פטורים מן הראייה בזמן שהם יוצאות מן הגוף. הנפש היא כדוגמא זה, אין לה רשות להסתכל בשכינה ולהיראות לפניה בשעת פטירתה מן	ופומא לטיממא לתקרי טומטוס ואנדרוגינוס לינו ליוקנא לזכר ונקבה כגוונא דא לינו כר נס לקליה ולבוריה כנוקבא ומאן דאינו חציו עבד וחציו בן חורין חציו עבד ליצר הרע ואיצו בן חורין ליצר הטוב כל אלין פטורין מן הראיה[1400] בזמנא דנפקין מן גופא נפשא דאינו כגוונא דא ליח לה רשו למסתכלא בשכינתא ולאתחזיא קדמוהי בשעת

[1395] עי' גיטין נו ע"א: [לגבי מעשה של קמצא ובר קמצא] בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים, ואמרי לה בדוקין שבעין, דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא.

[1396] עי' מלואים אות (קעא).

[1397] עי' לעיל קמד ע"ב שמרה ירוקא שייך למרה בפרט.

[1398] עי' מלואים אות (קעה).

[1399] $עי' זו"ח יז ע"ד: והנחש ה"ה ערו"ם מכל חית השדה (&) תאני ר' יוסי זהו יצה"ר שהוא הנחש המסית לבני אדם ולמה נקרא נחש מה הנחש הולך עקלתון[1399] ואינו הולך בדרך ישרה כך יצה"ר משטין לאדם בדרך רע ולא בדרך ישר:

תרגום: "והנחש היה ערום מכל חית השדה", שנה רבי יוסי זהו יצר הרע שהוא הנחש המסית את בני אדם. ולמה נקרא נחש, מה הנחש הולך עקלתון ואינו הולך בדרך ישרה, כך יצר הרע משטין לאדם בדרך רע ולא בדרך ישר.

[1400] עי' חגיגה ב ע"א.

הגוף.	פטירתה מן גופה:

ואמר **פומא אטימא כו׳** - חוזר לפרש תיקונא דפומא, ולפרש מתניתין (חגיגה ב ע״א&) דטומטום ואנדרוגינוס וחציו עבד דפטורין מן הראיה, לראות בשכינתא, כמ״ש (&)[1401] ד׳ כתות אינן רואין כו׳. וסימנא דאתחייב בגלגולא קדמאה, בזה דהוא אנדרוגינוס, קליה כנוק׳ והוא זכר, דתועבה הוא כמש״ל (קלב ע״א קנה סע״א) [וכן הוא טומטום, לא זכר ולא נקבה, נראין בו דקליה דיליה לא מזכר דהוא קול, ולא מנקבה דהיא קלה, ונשאר קל, דוא״ו הוא בזכר וה׳ בנקבה, לכן קול וקלה כידוע[1402]. וחציו עבד, שהוא בינוני, אח דיצ״ט ויצה״ר, כמ״ש ברע״מ בסוף פרשת בא (מא ע״ב)[1403] עש״ב, דצריך פדיה עד דיתקן:

הפה הסגור@אטומה מדיבור, אבן, שהוא היצר הרע, שולט עליו, ונקרא טומטום, ולכן הוא פטור מראיה שהנשמה, והרוח והנפש. ולכן הם יבא בגלגול, עד שישובו שלמים למקומם כפי שניתנו, כמו שנאמר ״והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה״. ומכאן למדנו קל וחומר באחרים, שהם הנשמה והנפש.	פומא לטטימא בדבור מכאן לחייבו יכל הרע שליט עלה ומתקרי טומטוס בגין דלא פטור מן הראיה דנשמתא ורוחא ונפשא בגין דלא ייתון בגלגולא עד דלתתחזרן שלמין למתרייהו כמה דלתייהיבו כמה דלתת למר (קהלת יב &ז) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ומינה מוליפנא קל וחומר בלתרנין למינון נשמתא ונפשא:

ואמר **פומא אטימא בדבור** - ר״ל דזהו טומטום, דלמעלה דאמר דיוקנא דזו״נ, זהו פי׳ על אנדרוגינוס לבד, והתחיל בשניהם, לבאר על פומא אטימא, ואנדרוגינוס בקול, וטומטום בדבור, וחציו עבד הוא בלב, בב׳ כליות, דאינון ופניהם איש אל אחיו (&) כנ״ל. והן הכרובים דבלבא, נגד אהרן כה״ג נשמתא. וטומטום ואנדרוגינוס בכרובים דאינון פומא, והן בקול ודבור, נגד רוח ונפש (ג ע״ב), בני אהרן. (הגהה. בנוי דלבא, דמינה נפקין קול ודבור[1404]) ולכן נקט כאן אלו השלשה דפטורין מן הראיה, דלא למיעל בהיכלא. ואמר **ובג״ד פטור מן הראיה דנשמתא ורוחא ונפשא בג״ד כו׳ ואמר אבן דאיהו יצה״ר כו׳** - ר״ל כמ״ש (&) והאבן גדולה ע״פ הבאר, ודרשו (&) שהוא אבן נגף (&), יצה״ר. ובאר פומא, בית הכנסת שקורין בתורה כו׳ (&), והאבן סותמת את הבאר דאינו יכול[1405] לדבר, דפומא וברית אינון א׳, ברית הלשון וברית המעור[1406], ברית דתורה וברית {קסב ע״ד} המילה. וכמו שכיסו הוא על אבר המעור, שלא להוציא פרי מעשהו, כן הוא על הלשון, מלדבר, והוא אבן דיצה״ר, דעוות אותו מגלגולא קדמאה כנ״ל, וז״ש **דנורו״נ[1407] בג״ד כו׳**: ואמר **ולא עוד אלא כו׳** - ר״ל שאין צריך קל וחומר[1408], שהוא מפורש בקרא בהדיא: **ומאן דייתי בגלגולא קדמאה כו׳ אם ייתי חוור כו׳** - ר״ל, בכל תיקונין דיליה באנפוי ובגופא חיוורין, וקליה כתקיעה, כמ״ש למטה וע״ל תיקון ל״ב (&):

ולא עוד, אלא שהכתוב מעיד עליהם ״הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר״, ומי שבא בגלגול, פעם הראשונה, אם בא לבן, מתקיים בו הכתוב ״אם יהיו חטאיכם כשנים, כשלג ילבינו״. ובמה ייוודע לאדם שהוא בגלגול קודם. אם קולו כשברים או כתרועה, וגופו ופניו	ולא עוד מלה דקלה מסהיד עלייהו (מיוד לג כט) הן כל אלה יפעל א״ל פעמים שלש עם גבר ומאן דייתי בגלגולא זמנא קדמאה אם ייתי חוור מתקייס ביה קרא (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ובמה[1409] יתודע בר נש למיהוי בגלגולא קדמאה אם הוא קליה כשברים או

[1401] ז״ל:
[1402] עי׳ & שקול הוא בחי׳ דכורא, ועי׳ & נשים דעתן קלה.
[1403] עי׳ מלואים אות (קעו).
[1404] עי׳ זהר ח״ב רסב ע״ב.
[1405] דאינה יכולה? ר״ת היה כתוב דא״י
[1406] עי׳ לעיל הערות 290 ו-1053.
[1407] דנשמה ורוח ונפש.@
[1408] פתחתי ראשית יבות היה כתוב שא״צ ק״ל
[1409] ובלא (נוסח רבינו).

חיוורים. אם קולו כשברים, הוא מזמן הראשון. אם קולו כתרועה, הוא מזמן השני. ואם גופו ירוק ופניו ירוקים וקולו כתקיעה, הוא מזמן שלישי.	כתרועה וגופיה ואנפוי חוורין אס הוא קליה כשברים ליהו מזמנא קדמאה ואס קליה כתרועה ליהו מזמנא תניינא ואס גופיה ירוקא ואנפוי ירוקין וקליה תקיעה ליהו מזמנא תליתאה[1410]:

***ילבינו ובדא יתידע כו'** - כצ"ל. ור"ל בגלגולא קדמאה, זמנא קדמאה, דיש דבה[1411] ג' פעמין בגלגולא קדמאה, דהיינו גלגולא דנפש דהוא גלגול קדמאה, כמ"ש למטה, ולמעלה סוף תיקון כ"ו (&), והוא בא עד דיתקין. ואח"כ בא הרוח, וכל גלגולא דיליה הוא גלגולא תניינא. ואע"ג דלמטה קאמר דבגלגול הרביעי, לא אשיבנו (&) עוד, וכן אמר למעלה בתיקון ל"ב, הוא דווקא לרשעים גמורים, דלא תיקן כלום בגלגול הנפש[1412], אז הנפש אינו חוזר בגלגולא. ובא הרוח אח"כ בגלגול, וגם הוא לא תיקן כלום, וכן בנשמה. אבל כשמתחיל להתתקן, אע"ג שלא תיקן כל צרכו[1413], מתגלגל ג' פעמין בכל חלק, וע"ל (קכה ע"א &) ומש"ש בענין הנקודין דשם בארוכה: וז"ש **אם הוא קליה כו'** ***אם הוא קליה כשברים איהו מזמנא תניינא ואם קלי' כתרועה איהו מזמנא תליתאה ואם גופיה כו' וקליה כתקיעה איהו מזמנא קדמאה ואם הדר כו'**. כצ"ל, ור"ל אם גופו ואנפוי חיוורין, יורה דהוא מגלגולא קדמאה דנפש, אבל כיון דקליה כשברים, יורה דהוא בזמנא תניינא, דאתגלגל לתקן הנפש פעם שנית. ואם כתרועה, פעם שלישית. ואם גופו ואנפוי סומקין, יורה דהוא בגלגולא תניינא דרוח, ואם ירוקין על תליתאה דנשמה, כמש"ל בתיקון ל"ב (&), אבל אם קליה כתקיעה, יורה דהוא פעם ראשון מזה הגלגול דנשמה, וכן הוא בסומקין ברוח, אלא שנקט קצה האחרון וממילא ג"כ ברוח:

ואם שב לצבעו, קולו כתקיעה, גופו לבן ופניו לבנים, זהו כדוגמתו הראשון@נה, כמו שבארו ביין שהחמיץ וחזר לצבעו הראשון, כדוגמא זה בהיפוך לטובה@לטוב. וכן, אם פניו אדומים וקולו כשברים, או פניו ירוקים וקולו כתרועה, הרי תוקן.	ואס הלך לגווניה קליה כתקיעה וגופיה חוור ואנפוי חוורין לא ליהו כגווניה קלמאה כמו לאוקמוהו ביין להחמיץ לחזר לגווניה קלמאה כגוונא לא בהפוכא לטב וכן אנפוי סומקין וקליה כשברים ואנפוי ירוקין וקליה תרועה הא אתתקן:

ואמר **ואם הדר לגווניה כו'** - מורה שנתקן גלגול הראשון דיליה, וכן בסומק וירוק בגלגולא דרוח ונפש[1414], כמו שמפרש והולך **וכן אנפוי כו'**:

ועוד, מצאנו האדם שכל ציוריו בדרך ישרה, שקולים במשקל, ולפעמים שפתיו הם עבים ויוצאים מתיקון הציורים והדמויות האחרות, אם הם ארוכים או הם קצרים.	ועוד אשכחנא כר נס לכל ציורין דיליה כאורח מישור שקילין בתקלא ולזמנין אפוון ליהון עביס ונפקין מתקונא לציורין וליוקנין לאחרנין לו ליהון אכוכין לו ליהון קצירים:

ואמר **ועוד אשכחנא כו'** - ר"ל בענין אחר לידע באיזה גלגול, אם גלגול הראשון בנפש. ואמר **ב"נ דכל ציורין דיליה באורח מישור שקילין בתקלא ולזמנין כו'** - ר"ל דב"נ דאבריו אינן במדה ומשקל, מזה אין ללמוד דעולה[1415] ושקר הוא, ס"א שריא ביה, וע"ל (קכז ע"א &). אבל אם כולם

1410 "לו כתרועה וגופיה ואנפוי חוורין אס הוא קליה כשברים ליהו מזמנא קלמאה ואס קליה כתרועה ליהו מזמנא תניינא ואס גופיה ירוקא ואנפוי ירוקין וקליה תקיעה ליהו מזמנא תליתאה" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "ליהו מזמנא תניינא **ואס קלי' כתרועה ליהו מזמנא תליתאה ואס גופיה כו' וקליה כתקיעה ליהו מזמנא קדמאה**".

1411 דבא (לש"ו).

1412 ר"ל בפעם הראשון שגלגול הנפש אז אינו חוזר ומתגלגל בנפש עוד (לש"ו).

1413 היה כתוב כ"צ@ר"ת

1414 נדצ"ל דרוח ונשמה (לש"ו).

1415 ניקוד בסדר?@

תיקו"ז חלק ה

ישרים, לבד מאבר אחד, ולאו דאינון[1416] שוין בעצמן, רק שהם יוצאים מתיקון שאר אברים, מורה על גלגול בחינה דיליה, כמו שמפרש והולך. ואם אותו האבר אינו שוה, מורה שנתעוות שם, כנ"ל. אבל כאן אמר **ונפקין מתיקונא דציורין ודיוקנין אחרנין כו'**, דלאו אינון לפי הערך שאר האברים, ודלא [בהע"א[1417] וכלא] כמ"ש (קכז ע"א &) למטה בהגהה.

בא וראה "ותחזה מכל העם" כאן העמידו לדעת תיקונים אלה: אנשי חיל, עיניים. יראי אלהים אזנים, זהו שנאמר "ה' שמעתי שמעך יראתי". אנשי אמת, החוטם. שונאי בצע, פה. אם החוטם לא בשוה עם התיקונים האחרים, שהעיניים ארוכים והפנים ארוכים והאזנים ארוכים, והפה ארוך, והחוטם עבה@עב, שם מתגלה גלגול הנפש. ואם העיינים אינם בשוה עם אחרים, שם מתגלה גולגול הנשמה, ואם האזנים אינם בשוה שם מתגלה גלגול הרוח.	תא חזי (שמות יח כא) ואתה תחזה מכל {קסג ע"ח} העם (&) הכא לוקימנא למנדע תקונין לון למנסי חיל עיינין ילקי לאלהי"ם לוזנין הס"ל (חבקוק ג ב) ה' שמעתי שמעך ירלתי[1418] למנסי למת חוטמא שונאי בצע פומא אס חוטמא לאו לייהו בשוה עס תקונין לחרנין לעיינין לריכין ולנפין לריכין ולוזנין לריכין ופומא לריכא וחוטמא עבה תמן לתגליא גלגולא לנפשא ואס עיינין לא בשוה מלחרנין תמן לתגליא גלגולא לנשמתא ואס לוזנין לאו בשוה תמן לתגליא גלגולא לרוחא:

ואמר **ת"ח ואתה כו'** - שהן ד' תיקונין דאנפין, ד' אותיות הוי"ה, ד' דקרא, אנשי חיל כו'. וע"ל (קכא ע"א & קכט ע"א &) ובז"ח פ' {קסג ע"א} יתרו (&) בארוכה. ואמר דעיינין אודנין וחוטמא הן נשמתא ורוחא ונפשא, ג' חיוון, ופומא[1419] איהו כללא דכלהו, חיוא רביעאה, אדם כללא דכולהו. וע"ש וש"מ ובז"ח שם בארוכה הרבה. וז"ש למעלה דכל גלגולא הוא עד ד' פעמין, דכל חיוון יש להן[1420] ד' אנפין (&), זה ספר (&), י"ב אנפין כנ"ל (&). וז"ש **אם חוטמא לאו כו'** - ואמר מלמטה למעלה, דתחילה נתגלגל הנפש, כמש"ל סוף תיקון כ"ו (&) כסדר נפש רוח ונשמה. ואמר **ה' שמעתי כו'** - לראיה דשמיעה תליא ביראי אלהים, ועי' בז"ח שם (&) ועמש"ל (קכח ע"א &):

הפה, מפני שהוא כלל הכל, אם אינה שוה, נאמר בו "פוקד עון אבות על בנים על שילשים ועל ריבעים", ואם על ארבעה גלגולים לא תוקן@נתקנת, נאמר באותו@באותה השעה: "ועל ארבעה לא אשיבנו".	פומא בגין לחייהי כללא לכלא אס לאו לייהי בשוה הא אתמר ביה (&) פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים ואס על ארבע גלגולין לא אתתקנת אתמר בההיא שעתא ועל ארבעה לא אשיבנו (&):

ואמר **פוקד עון כו'**, להורות דיש רבעים בגלגולא וכמ"ש בפ' יתרו (צא ע"ב)[1421] **פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים אילנא חדא דאנציב חדא ותרין זמנין ותלתא וארבע זמנין ואתפקד כו'**, ע"ש:

וכל הנשמות שבאות שלש@ה פעמים ולא נתקנות, נקראות פושעי ישראל, הערב רב. אבל הצדיקים, שבכל פעם שיבואו@שבאים נתקנים, יבואו@באים עד ארבע פעמים, אפילו עד ששים דורות. וזהו "דור הולך ודור בא", וזה נשמה שהיא משה רבנו, כלולה מששים ריבוא,	וכל נשמתין לאתיין תלת זמנין ולא אתתקנין אתקריאו פושעי ישראל ערב רב אבל לדיקיא דכל זמנא דייתון אתתקנין יתון [קלו ע"ב] על ארבעה אפילו עד שתין דור[1422] ולא לייהו (קהלת ז ז) דור הולך ודור בא ולא נשמתא לאיהי אלא לייהו כלילא מששין רבוא ושכינתא עלאה לאיהי נשמת חיים כל

1416 דאינו (לש"ו).
1417 מטושטש אולי בפע"א או בכע"א.$
1418 עי' זו"ח כט ע"ב.
1419 האם זה מנוסח הזו"ח?
1420 לה? היה ר"ת י"ל
1421 עי' מלואמי אות (קעז).
1422 ליבוא (נוסח רבינו).

והשכינה העליונה, שהיא נשמת חיים, כששורה במשה, הוא נחשב כאילו באה עם ששים ריבוא, ובגללה נאמר "אשה אחת ילדה ששים ריבוא בכרס אחד" (&).	שריא במשה אתחשב ליה כאלו אתא בשתין רבוא[1423] ובגינה אתמר משה אחת ילדה ששים רבוא בכרס אחד:

ואמר **וכל נשמתין דאתיין תלת זמנין ולא כו'**, ר"ל תלת זמנין לבד מזמנא קדמאה שלא בא בגלגולא, וה"ל כל ג' נר"ן יחד, ועמש"ל בתיקון ל"ב (&) ובלקוטים שם (&): **אבל צדיקיא כו' *עד שיתין רבוא ודא איהו דור כו' רבינו כלילא משיתין רבוא -** כצ"ל, וכן הוא למעלה בתיקון ס"ט (&)[1424], ור"ל דדור הוא שיתין רבוא כמש"ש, וזהו דור הולך כו'. ואמר למעלה תיקון ס"ט (&) **דור הולך הוא דור שבא לקיים מ"ה ש'היה ה'וא שיהיה שהוא משה דאתי בכל דרא ואמר ושכינתא כד אתי' במשה בי' כו'**. ר"ל לפרש מ"ש אשה אחת ילדה כו', כמו שמפרש והולך. ור"ל "אשה אחת" הוא שכינתא, דהיא (&) אחת היא יונתי כו', (&) אחת היא לאמה כו', והוא בכרס אחד, כולל בנשמתא אחת, והוא מתפשט עד ס' ריבוא. ולאו דווקא בס' ריבוא אלא עד ס' ריבוא, כפי זכיות הדור, וכמש"ל בתיקון ס"ט (&)[1425] עמש"ש:

ואותם המחלות של בני אדם שנאמר עליהם "וחלים רעים רפאות תהי לשרך", כאשר הם בראש הצדיקים, אבל כאשר הם בראש הרשעים, כנסת ישראל אומרת עליהם "אל תראוני שאני שחרחורת", שהם שורים עליהם@מתחילים לפתות בני האדם, כמו שהיו מפתים את ישראל בעגל בשש שעות, זהו שנאמר "וירא העם כי בושש משה", הרי בארוהו בשש שעות עשו את העגל, בין שש לשבע הפרידו בין עמוד האמצעי לשבע של הגוף והשכינה, ולכן צוה הקדוש ברוך הוא להבדיל אותם@ משבע, זהו שנאמר "אך ביום הראשון", "אך" מחלק בין שש לשבע. ולכן אמרה כנסת ישראל "ששזפתני השמש", שש זפתני@ השמש, שנסתלק ממני ו', שהוא השמש, שמאיר בשש מילים, שהם "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", והרי נאמר@נתבאר:	ואינון מרעין דכני נשא לאתמר דהון וחלייס רעיס לפתות תהי לשרך (משלי ג ח) כד אינון כרישא לשליקיא אבל כד אינון כרישא דכניסת כנסת ישראל אמרת לגבייהו (שיה"ש א ו) אל תראוני שאני שחחורחת לאלין שריין לון לפתאה לבני נשא כמה דהוי מפתי ליעראל בעגלא בשית שעתין הה"ד (שמות לב ח) וירא העם כי בשש משה הא אוקמוהו בשית שעתין עבדו ית עגלא בין שש לשבע אפריקו בין עמודא לאמצעיתא לשבע לגופא ושכינתא ובגין דא אני קודשא בריך הוא לאפרשא לון משבע הה"ד (שם יג &) לך ביום הראשון לך חלק בין שית לשבע בגין דא אמרה כנסת ישראל שאזפתני השמש (שיה"ש א ו&) שש זפתני השמש לאסתלק מני ו' לאיהו השמש לנהיר בשית תיבין לאינון שמע ישראל ה' אלהינו"ו ה' אחד (דברים ו ד) והא אתמר:

ואמר **ואינון מרעין כו'** - ר"ל מ"ש למעלה (עמוד א' &) דכל חלאים ועוות הכל הוא מסט' דלהון דההוא נחש עקלתון. ואמר למעלה בתיקון כ"ב (&) דכל חלאין הוא מסט' דחוויא דנשיך בכמה יסורין אבל בצדיקים הוא יסורים של אהבה מסט' דשכינתא בחביבו ותורה מרפאתו אח"כ**[1426]**. וז"ש **רפאות תהי לשרך,** והחלאין עצמן הן רפאות לו, כמ"ש (&) וה' חפץ דכאו החלי, כמ"ש (זהר ח"א קמ ע"ב)[1427] דמחי לגופא לאנהרא לנשמתא. אבל סט"א הוא כקוף בפני אדם, ומחי ואינון מקטפין, כמו נהורא בעץ רע, דהוא קטיף ואינו מאיר[1428], וז"ש **אבל כד אינון כו' שחרחורת,** דלא נהיר כמו

1423 לור (לפ"ל), ולמעלה תוקן כנוסח רבינו.@

1424 קלא ע"א קלב ע"ג (לש"ו).

1425 קכט ע"ג (לש"ו).

1426 כמה מודגש$.

1427 עי' מלואים אות (קעח).

1428 עי' פסחים (ח ע"א) [להסביר למה לא עושים בדיקת חמץ באבוקה אלא בנר]: רבינא אמר, האי [פי' הנר], משך נהורא, והאי, מיקטף איקטופי.
פי' רש"י: מקטף - נותק שער ומתבלבל וחוצץ.

תיקו״ז חלק ה

בצדיקיא, כד מבטשין לאעא, אדליק הנהורא[1429], וכמ״ש (ב״ר פנ״ה סי׳ ב^)[1430] משל לקנקנים כו׳: ואמר **דאלין שריין כו׳** - ר״ל העוות דשריא בחלאין דרשיעיא, אינון מפתין לון לרשיעיא יותר, דבחשוכא דבהון, דהוא המום שלהן, שם שריא ס״ם, וסייעתו ומפתין ליה לילך בחשוכא יותר. ולכן כל אשר בו מום לא יקרב (ויקרא כב כ), דווקא בחולי י״ל[1431] רפאות תהי לשרך. משא״כ מום, {קסג ע״ב} מעוות אשר לא יוכל לתקון (&), והוא רשיעיא דקלקלו כנ״ל. ואמר **כמה דהוו מפתין כו׳** - ר״ל לפרש סיפא דקרא, שאני שחרחורת ששזפתני השמש, ומפרש והולך, שש, בשית שעות אסתלק שמש, בעלה, בשית תיבין דיחודא, ישראל בעלה בו״ק, לפי שהשתחוו לאל אחר ופגמו ב״אחד״, ואסתלק קוצו של ד׳, יחודא כמש״ל בתיקון ב (תיקון כא מב ע״א) ואמרו אבל עקרב פוסק, ולכן (&) בני אמי נחרו בי. דאמי מסט׳ דאש, ארבע אש ממים כו׳ (ס״י פ״א מי״ב)[1432], וכידוע. ועקרב הוא מאש[1433], ולכן מנח עוקציה בנהר דינור (&), חמימא לעקרבא (&), ועקרב בדרום (&), ועמש״ל (קכג ע״ב &) ובליקוטים (&). ולכן עֵשָׂו[1434] באש. ואמר **ובג״ד מני כו׳** - ר״ל לבער חמץ בין שש לשבע, דערב רב אינון חמץ ושאור (כט ע״ב)[1435], ואומין פלחי כוכביא מוץ ותבן[1436]. ואינון קשין מאומין כמש״ל (&). ולע״ל[1437] ישראל בטח בדד עין יעקב (דברים לג כח). ממומין תבלול[1438] חלזון נחש (בכורות לח ע״א), דאינון ערב רב דמכסין על עינא[1439] ואיהי שחרחורת, ולע״ל (&) קומי אורי כו׳, (&) עיניך תראינה כו׳ (&) והיו עיניך רואות את מוריך כו׳:

[1429] עי׳ אד״ר קכט ע״ב: תאנא בטש האי חיורא ואדליק ג׳ בוציני דאקרין הוד והדר וחדוה ולהטין בחדוותא בשלימותא.
תרגום: למדנו: היכה הלבן הזה, והדליק שלש נרות הנקראים הוד, והדר וחדוה, והם לוהטים בשמחה בשלימות.

[1430] ז״ל: אמר רבי יונתן היוצר הזה כשהוא בודק את הכבשן שלו אינו בודק את הכלים המרועעים למה שאינו מספיק להקיש עליו אחת עד הוא שוברו, ומה הוא בודק בקנקנים ברורים שאפילו הוא מקיש עליו כמה פעמים אינו שוברו, כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים אלא את הצדיקים שנאמר ה׳ צדיק יבחן, א״ר אלעזר לבעל הבית שהיה לו שתי פרות אחת כחה יפה ואחת כחה רע על מי הוא נותן את העול לא על אותה שכחה יפה, כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה אלא הצדיקים שנאמר ה׳ צדיק יבחן.

[1431] יש לומר, יש לו

[1432] ז״ל: ארבע אש ממים, חקק וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקדש ומלאכי השרת ומשלשתן יסד מעונו שנאמר (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט.

[1433] ^

[1434] אולי עשוּ העגל באש?

[1435] עי׳ ביאורי אגדות לרבינו על ברכות (נד ע״ב), ז״ל, ד׳ קליפין דחטה מוץ ותבן, והג׳ ערב רב דאתדביק בה הוא הסובין ומורסן, ואינון אחת אלא שב׳ האמצעים כלילן כ״א משנים, לפי שהן באמצע, והרביעית הוא שאור וחמץ שלא היו מתחלה, רק דאחמיצו אח״כ, והוא וילמדו הנ״ל, והוא לחם חמץ, דאחמיצו באתר דלא אצטריך.

[1436] עי׳ מלואים אות (קעט).

[1437] נז ע״ג וע״ד ובתיקון נ׳ (לש״ו).

[1438] עי׳ לעיל כד ע״א.

[1439] עי׳ דברי רבינו בתז״ח (לב ע״א ד״ה **עוד כתנות עור**), שהוא כתנות עור וכיסוי המאורות שברע״מ (ח״ג רנא ע״ב): עי׳ זהר ח״ג רנא ע״ב: רבי שמעון פתח ואמר גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים גער חית קנה דא [קנה] (קינא) דאתאחד ביה עשו דאיהי [דרומי רבתא דנעץ גבריאל קנה בימא רבא ובנו] (קרתא דנעץ מיכאל קינא בימא ובנה) עליה כרך גדול [דרומי] קנה דחמץ וכד ייתי פורקנא לישראל יתבר ליה הה״ד (תהלים סח לא) גער חית קנה עדת ומתעבר מיד חמץ מעלמא מחמצת דיליה [רומי ויתגליא מצה] (וכו׳ ויתגליא) בעלמא דאיהי בי מקדשא דבית ראשון ובית שני אמר בוצינא קדישא ו(ס״א ר״מ)ו דאינון לקבל בת עין ימין ובת עין שמאל ואינון לקבל [לחם משנה רומי רבתי רומי] (משנה בבל רבתי ובבל) זעירא לקבל תרין ענינן דמכסיין על בת עינא ימינא ושמאלא ואינון לקבל שאור וחמץ:
תרגום: $
ביאור: לחם משנה - ב׳ ההי״ן כידוע (יהל אור). ״לחם משנה״ מוסגר בדפ״ו. זעירא - דיליה רומי זעירתא. כצ״ל. והוא מל׳ דס״א, נגד מל׳ דקדושה, ושניהם נגד בית ראשון ושני כמו שמפרש והולך (יהל אור).

דבר אחר, "זה ספר תולדות אדם", אמר רבי שמעון, "זה הספר", זה צדיק, חי העולמים, שהוא מוציא תולדות. "זה ספר" ודאי ולא אחר. והם תולדות האדם ההוא שנאמר בו "כתפארת אדם לשבת בית". מי הוא הבית שלו. זו השכינה. ורועה נאמן, אתה הוא בדמותו, ויש לך כח להסתכל בדמויות@ של בני אדם, בציורים של זה שנאמר עליו "בדמות אלהים ברא אותו", שכל ציורי בני אדם רשומים בכסא הכבוד, ומכיוון שכל הכסא והמרכבה שאתה זקוק@ [אליה], יש לך כח להסתכל, ולכן "ואתה תחזה מכל העם".	דבר אחר זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) למה רבי שמעון זה ספר דא לדיק חי עלמין[1440] למיהו חפיק תולדין זה ספר ולמי ולא אחרא ולאינון תולדות אדם ההיא למתמר דיה כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד יג) מאן בית דיליה דא שכינתא (קסג ע"ב) ורועה מהימנא אנת הוא בדיוקניה ולך חילא למסתכלא בדיוקנין דבני נשא בציורין דההוא למתמר דיה (בראשית א כו&) בדמות אלהי"ם ברא אותו לכל ציורין דבני נשא לאינון דשיימין בכורסיא ובגין דכל כורסיא ומרכבתא למנת זקיקא[1441] אנת אית לך חילא למסתכלא בגין כך (שמות יח כא) ואתה תחזה מכל העם וגו': (עד כאן הג"ה)

ד"א זה ספר אר"ש כו' - דזה הוא צדיק, דביה אתחם[1442] י"ב תחומין, כמ"ש בס"ת ריש פרשת לך לך (עו ע"ב)[1443] ובר"פ שמות (&)[1444] וזה שאמר לעיל[1445] (לב ע"א &) [1446]דמסט' דהאי אות אמר למשה, וזה לך האות, ואיהו כליל תרי עשר מזלות כו', והן י"ב אנפין הנ"ל, דג' חיוון וכלילין הכל בצדיק. ובפ' יתרו (ע ע"א)[1447] **ורזא אוליפנא זה ספר אית ספר כו' ספר לתתא אקרי ספר הזכרון ספר דההוא זכרון ודא חד צדיק ואקרי זה ובגין דלא לאפרשא דאינון תדיר כחדא יחודא חדא דכתיב זה ספר תרין דרגין דאינון חד כללא דו"נ ודא איהו כללא חדא דכל רוחין ונשמתין דפרחין בב"נ כללא דכל תולדות אינון תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק דקאמ' פרחין אינון נשמתין בתאובתא כו'.** וז"ש **זה ספר ודאי**[1448], ר"ל דהוא כללא דו"נ כנ"ל, ועי' בפרשת ויקהל (ר ע"א)[1449] ובפ' פקודי (רמו ע"א)[1450] **והאי אקרי ספר הזכרון דכתיב ויכתב ספר זכרון לפניו בגין דספר וזכרון כתיב בקשורא חדא.** וז"ש (ברכות ו ע"א)[1451] תרי מכתבי מילייהו בספר הזכרונות חד כו', דשנים שלומדים כאחד, הן

[1440] עי' שער הכוונות דרושי סדר שבת דרוש א שזהו כינוי למידת היסוד. והנה יש לדייק דכאן הגרסא היא "חי עולמים" בלא ה"א [וכן הוא בדפוס מנטובא]. אמנם עי' ס"י פ"א מ"ט, שם הנוסח הוא "חי העולמים" בה"א, וכן הוא בדברי רבינו לקמן מב ע"ב בגרסתו לדברי התיקו"ז כאן, וכן הוא לקמן ג ע"ב [וכן הוא שם בדפוס מנטובא].

ועי' פע"ח לח ע"א, ז"ל, כל האומר חי העולמים בפת"ח תחת הח' הוא טעות גדול כי חי הוא חוץ מן העולמים אבל האומרים חי העולמים בציר"י תחת הח' הוא מחבר המדות שהם חו"ב ביחוד לכן צ"ל חי העולמים בציר"י והוא נכון, ועיין בתי"ט סוף מסכת תמיד טעם נכון.@WORTH ANYTHING

[1441] "למנת זקיקא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתמ "כך מקיקא".@CHECK AMSTERDAM$

[1442] עי' לעיל קמ ע"ב (לש"ו).

[1443] עי' מלואים אות (קפ).

[1444] עי' מלואים אות (קפא).

[1445] היה כתוב וזש"ל.@

[1446] מודגש$

[1447] עי' מלואים אות (קפב).

[1448] עי' לעיל בדברי רבינו צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[1449] עי' מלואים אות (יט).

[1450] ז"ל בשלימות: ולבתר דסליק יממא סלקן אינון מלין ושארן באתר דרקיעא דביה תליין ככביא ומזלי שמשא וסיהרא והאי אקרי ספר הזכרון דכתיב (מלאכי ג טז) ויכתב (ב)ספר זכרון לפניו [לפניו] בגין דספר וזכרון כתב בקשורא חדא.

תרגום: $

ביאור: בקשורא חדא - ספר הוא מלכות, וזכרון הוא יסוד, בסוד כל זכורך, כידוע. והן בקישורא חדא, כמה דתמר לא סליק כו' כידוע (יהל אור).

[1451] ז"ל:^ ומנין לשנים שיושבין ועוסקין בתורה ששכינה עמהם - שנאמר: אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וגו'. מאי ולחושבי שמו? אמר רב אשי: חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה - מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו - שנאמר: בכל

תיקו״ז חלק ה

ברזא דתרין דרגין אלין, דו״נ בזיווג הלשון, כמ״ש למעלה (&). ואמר **זה ספר ודאי ולא אחרא דאין מפיק תולדין רק איהו**. ואמר **ואינון תולדות אדם** - ר״ל כל הנשמתין, בכל י״ב ציורין הנ״ל (&), הכל תולדות אדם, עמודא דאמצעיתא, כתפארת אדם (ישעיה מד יג), בי״ב הויות דביה הידועים (&). והצדיק, ביה כתובין, דהוא מפיק התולדין, וביה כל הציורין, דאיהו אדם דיצירה, דביה (&) וייצר ה׳ אלהים את האדם כו׳, כמש״ל (קיד ע״א ע״ב &). מפרש והולך הקרא **לשבת בית מאן כו׳** - וכמ״ש (ישעיה מה יח) לא תהו בראה לשבת יצרה, לשבת הוא נייחא, דבה אשתכח נייח[1452]. {קסג ע״ג} ואמר **ור״מ כו׳ ולך כו׳** - ר״ל שלכן כתיב (שמות יח כא) ואתה תחזה כו׳, אתה ולא אחרא, שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא, דכליל כל דיוקנין כנ״ל (&). ואמר **בציורין דההוא דאתמר ביה בדמות כו׳** - ר״ל בנוק׳, דהיא דמות אלהים (&), וע״ש [פ׳ יתרו] (עמוד ב)[1453] **בדמות דא איהו כהאי חיזו** כו׳, וכמש״ל (קכ ע״א &) **מאן בית דיליה דא שכינתא דאתקריאת דמות כו׳ דכל דמיונין ופרצופין דב״נ בה אשתמודען וכל ציורין כו׳**, וע״ל (קלב ע״א &) **כל שרטוטין וציורין ועובדין אינון אתחזיין בשכינתא תתאה דאיהי דמות כו׳**, עש״ב. וז״ש **דכל ציורין דב״נ כו׳ *כרסיא ומרכבתא בך חקיקא אנת כו׳**. כצ״ל, דהוא בעלה כו׳, איש האלהים (&), שהיא בדמות אלהים, ואין האשה מגלה בשרה אלא לחתן דילה[1454], וכל ציורין דיליה, בה חקיקא, כנ״ל (קלב ע״א &). וז״ש **ובג״כ ואתה תחזה מכל העם**, דהעם אינון ברזא דכנסת ישראל, רזא דגוונין, לכן הם רבים, והוא רזא דאור, בעלה, דנהיר. והאור הוא אחד, ואינו משתנה, אלא לפי הגוונין[1455], הוי״ה דנהיר. ועמש״ל סוף תיקון כ״ה (&), לכן רע״מ הוא אחד, והוא נהיר בכל ישראל ובכל דור, ומשתנה נהורא בכל ת״ח לפי המקבל[1456], שהוא הגוון. ושמשא לא נהיר לסיהרא אלא בראיה, כמ״ש (&) וראיתי׳ כו׳, ולכן, ואתה תחזה. ושמת שרי אלפים (&), שהן ד׳ אותיות אדני, כמש״ל (קכ ע״ב &):

״ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת״. ש׳, שלש חיות של המרכבה. ת׳, הוא ״נר יהו״ה נשמת אדם״, שנאמר בה ״ודמות פניהם פני אדם״, וזהו ״ויולד בדמותו כצלמו״. ״ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה וימות״. מה זה ״וימות״, אלא כל הימים שהיה חי, היה תשע	[קלו ע״ב] ויחי **אדם** שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקר**א** את שמו שת (&) ש׳ תלת חיון דמרכבת**א** ת׳ **א**יהי נר ה׳ נשמת **אדם** (משלי כ כז) **דאתמר** ביה (יחזקא**ל** א י) ודמות פניהם פני **אדם** ו**דא** איהו ויולד בדמותו כצלמו ויהיו כל ימי **אדם** אשר חי תשע מאות שנה

המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. וכי מאחר דאפילו חד - תרי מבעיא? - תרי מכתבן מלייהו בספר הזכרונות, חד לא מכתבן מליה בספר הזכרונות.

[1452] עי׳ מלואים אות (קפג).

[1453] עי׳ מלואים אות (קנ).

[1454] עי׳ אפיקי ים (סוטה דף יב ע״א): ברית, כמ״ש בתיקונים (ד׳ פו ע״ב) בראשית איהו ברית ודאי וכו׳ דא קליפין וכו׳ לקבל תלת גווני דעינא וכו׳ לקבלייהו תלת גווני דקשת דבהון נק׳ בת עין דאיהי נקודה אות ברית עלה אתמר וראיתה לזכור ברית עולם וכו׳ ורזא דמלה כד אתעבר מינה ערלה ופריעה מיד אתגליא אות בעלמא להההוא דאתמר בי׳ וזה לך האות כי אנכי שלחתיך וכו׳, ועיין בביאורי רבינו שם שבימי משה נתגלה אות ברית ע״י העברת הערלה, ולכן נעשו אותות ומופתים על ידו שאין אשה מגלה בשרה אלא לבעלה, וכן לע״ל שיהי׳ ג״כ גואל האחרון כמ״ש (קהלת א ט) מה שהי׳ הוא שיהי׳, ולכן אז יהי׳ נפלאות כמ״ש (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים וכו׳ יעו״ש באריכות. ובמ״א כתבתי באריכות שהנהגת הטבע ע״י כוכבים ומזלות הוא סוד הערלה החופה על עט׳ הברית שהם ענני דמכסים על בת עיינא, ובהעברת הערלה הוא גילוי הברית ואז ההנהגה ע״י בת עין הפנימי והם הנפלאות וניסים, ולכן כל הצדיקים שהם מתקנים הברית יכולי׳ לעשות נפלאות בעולם, וע״ז נאמר ותרא אותו כי טוב הוא שהוא ע״י העברת הרע ממנו שכולו בסט׳ דטוב, וכמ״ש בתיקונים (ד׳ עז ע״ב) וכן ברית מילה איהי כגוונא $

[1455] עי׳ לעיל א ע״א: נהורין בחכמה, וניצוצין בבינה. ועי׳ שם שמביא תוספתא (ח״ב סח ע״ב) הוב״ד במלואים אות (צה).

[1456] עי׳ יהל אור ח״א ל ע״ד ז״ל: רעיא מהימנא - דבכל דור ודור ניצוץ א׳ ממשה רבע״ה מאיר לחד בדור והוא מאיר לכל בני דורו אך דהרשב״י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ וכל העומדין אצלו בשעה שסדרו התיקונים כי רעיא מהימנא שייך לתיקונים זה משה רבינו.

עי׳ לעיל מא ע״ב: נחית בגלותא דאתפשטותיה הוא בישראל בכל דור ודור, כמו החמה בלבנה ובכוכבים ובעולם, ועל אור דיליה המתפשט בהדורות בת״ח.

מאות ושלשים שנים, ושאר השנים בתוספת היה מת, והשבעים שחסרו מאלף נתן לדוד משנותיו, משום שהיה עתיד להשלים אותם בו, וכאן סוד הגאולה.	ושלשים שנה וימות (&) **מאי וימות אלא** כל יומין דהוה חי הוה תשע מאות ותלתין שנין ושאר שנין בתוספת הוה מית ושבעין דחסרו מאלף יהב לדוד משנוי בגין דהוה עתיד **לאשלמא** לון ביה **והכא רזא** דפורקנא:

ויחי אדם כו' - ר"ל, דתולדין דיליה, אינון ברזא דד' חיוון, וזהו שת, כמו שמפרש והולך. **ש'**, בתלת ענפין, **ג' חיוון,** כמש"ל (קט קי &) וש"מ. ואמר **ת' איהי נר ה' כו'** - ר"ל דג' הוא חג"ת, ורביעית מלכות, והיא נקרא ת'. ועי' בריש פרשת חוקת (קפ ע"ב)[1457] ות' לעולם סיום הפרצוף, מלכות, דהיא חיה הרביעית, אדם דכליל כולא. ואמר **איהי נר ה' כו'**, להורות דאדם הוא בה, דהיא נקרא נר ה', נר מצוה (&) כמש"ל (תיקון כ &) וש"מ. וכתיב **נשמת אדם**[1458]. ואמר **דאתמר בה ודמות כו'** - הוא עוד לראיה דהוא בה, דכתיב ודמות פניהם, דקאי על כלהו, דכלם דמות אדם כידוע (&). אלמא אדם הוא דכליל כל דיוקנין (&), והוא בעמודא דאמצעיתא, דכליל כלא (&). ואמר **ודא איהו ויולד בדמותו כצלמו** - דהוא אדם בדיוקניה, והוא אדם באלף. והוא בתי"ו, דיוקניה דנוק', היא בא"ת ב"ש עם דכורא, כמ"ש בז"ח שיה"ש (&)[1459], ולכן היא חותם דיליה (&), כמו שבא האותיות בחותם בהפוכא, ולכן ש"ת הוא א"ב, דמות האב, והוא בדמותו בנוק', אדם בצלמו[1460], בג' חיוון בדכורא כמ"ש בריש פרשת שמיני (לה ע"ב)[1461] **צלם בדכורא {קסג ע"ד} ודמות בנוקבא וע"ד כו'**: **ויהיו כל כו' -** על ימות המשיח, דאז יהיה כלל האדם חי, וכן סיהרא קדישא (&), דמות אדם, דוד חי וקיים[1462], עטרת הברית, דאתפשט מעור של נחש, כי אמילם[1463], בג' ערלה ופריעה, וע"ל בהקדמה (&) ובתז"ח[1464], כי בע' לאלף הו' וע' שנין הוא חבלים דיליה, שביה אולידת ליה, ודוד מלכא אשלים אותן השנים, משיח, אלהי יעקב. לכן אלף שנים הוא דיליה, והוא סוד ה"א, שבה נברא העולם (&)[1465], ה' ואל"ף, אלף דאדם, שהוא דמשיח, וה' שנים הנותרות, והוא סוד שירו חמשה ואלף[1466]: [**ובליקוטיו ז"ל - אלא כל יומין דהוה חי כו'** - ר"ל דכל תולדות ג"כ אדם הוא, והוא בכולם, אלא דחייו ממש הוא תתק"ל, דאז חי, דהוא דרגא דחכמה. ואח"כ כיון שנסתלק אדם, החכמה נשאר, הוא מת. וז"ש **וע' דחסרו מאלף**, דאלף קדמאה הוא ברזא דחכמה, דהוא חיים, החכמה תחיה בעליה[1467],

Commented [059]: אול י בסוף הפיסקא

[1457] עי' מלואים אות (קפד).

[1458] נוסח?

[1459] עי' מלואים אות (קפה).

[1460] עי' ע"ח דרושי הצלם פרק א' שכתב שצלם הוי יה"ו ודמות הוא ה' אחרונה, עי' רע"מ ח"ג רכח ע"א וז"ל, ובגינה אתמר כמראה אדם עליו מלמעלה בדיוקנא דתפארת דאיהו ת"ת אדם עליו מלמעלה ואתקרי בשמיה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ועי' לקמן כד ע"ב שזה שכינתא.

[1461] עי' מלואים אות (קפו).DOES THIS HELP ANYTHING@

[1462] ח"י צדיק וקיים עמודא דאמצעיתא (זהר ח"ג רפב ע"א).

[1463] עי' תהלים קיח י-יב: כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם: סבוני גם סבבוני בשם ה' כי אמילם: סבוני כדבורים דעכו כאש קוצים בשם ה' כי אמילם.
ועי' לעיל פו ע"ב: תלת קליפין אינון בערלה לקבל תלת קליפין דאגוזא ועלייהו אתמר והארץ היתה תהו ובהו וחשך (בראשית א ב) תהו קו ירוק קליפה קדמאה בהו קליפה תניינא חשך קליפה תליתאה ותלת אלין דא על גב דא לקבל תלת גוונין דעינא דאתמר בהון (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו' לקבלייהו תלת גוונין דקשת[1463] דבהון נקרא בת עין[1463] דאיהי נקודה אות ברית עלה אתמר וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) ועלייהו אתמר תלת זמנין (תהלים קיח י)[1463] כל גוים וכו' כי אמילם ואימתי יעביר קודשא בריך הוא הני קליפין מעלמא ויזכור ברית עולם בזמנא דפורקנא הה"ד (ישעיה ל כ) ולא יכנף עוד מוריך אימתי לבתר דמתעברין תלת קליפין בישין מינה ובזמנא דאיהי מתלבשא באלין קליפין איהי אמרת (שיה"ש א ו) אל תראוני שאני שחרחורת דבאלין קליפין איהי מתחללת ובגין דא מחלליה מות יומת (שמות לא יד):

[1464] עיי"ש בדברי רבינו ג ע"ב: באלף הששי יהיה הגאולה, וכל הקיצין הוא אחר ע"ב באלף הששי

[1465] עי' ז ע"א שזה בינה, ועי' סוף התיקון שזה מלכות.

[1466] עי' דברי רבינו לעיל (פד ע"א): שירת האזינו ידוע, ויהי שירו חמשה ואלף (מלכים א' ה יב), אין אומ' שירה כו', יצא סוד, ועי' זהר רקיע ח"ב קמה ע"א: חמשה ואלף הם סוד ה' תרעין מחסד עד הוד ואלף הוא אילנא דחיי יסוד העולה עד אבא ואימא דרך חוט השדרה (זהר הרקיע).

[1467] עי' לעיל עה ע"ב. ועי' זהר ח"ב צא ע"ב וח"ג נח ע"א.

תיקו״ז חלק ה

והשלימן דוד, דהוא נמי חי. ונקרא חי וקיים (&), והוא סופו של אדם. וז״ש לקמן **אריכו דיומין כו׳,** וכמש״ש (&), דו׳ אלפי שנה נחלק לג׳ חלקין נגד ג׳ דרגין, ב׳ הראשונות נגד ג״ר, דשם אריכו דיומין, אדם חכמה, ונח שבת, בינה, ב׳[1468] אלפים הראשונות. אברהם חסד, התחלת אלף השלישי, ועמש״ש:] ועל שאר השנים אמר, **ושאר שנים בתוספ׳ כו׳,** דהוא ה׳ דהאדם. דאלף חיותה, דהוא נשמת אדם, כי תמלא הארץ דעה (&), אלף אכסדרין (&). ואמר **בגין דהוה עתיד כו׳** - ר״ל אותן ע׳ דסיהרא (&) הוא בחבלים וצירין, שעליהם התפלל דוד (&) יענך ה׳, בע׳ קלין (&), והוא אשלים בשנוי, טוב יום בחצריך מאלף (&)[1469]. וז״ש **והכא רזא דפורקנא,** וששת אלפים הן ו״ק, ואלף הו׳, ח״י עלמין, לכן הוא ח״י. ואין בכל האברים נקראין ח״י רק הוא[1470]. וכן מוחין, חו״ב, אלפים שנה קדומה[1471], ולכן בן איש חי כו׳ (שמואל ב׳ כג כ)[1472], אבל מ״מ הוא לפי שהוא בדרגא דצדיק, כמש״ל ריש תיקון כ״א (&) ובריש פרשת בראשית (ו ע״א)[1473]:

עשרה דורות היו מאדם ועד נח (אבות &), ״ויחי למך שתים ושמנים שנה ומאת שנה ויולד בן ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו״, ולמה. שבהתחלה היו טורחים בגלגולים, עד שבא נח, שהוא שבת, ובו נחו כולם, ובו התישבו והוציא אותם לעולם.	עשר דרין הוו מאדם ועד נח ויחי למך שתים ושמונים שנה ומאת שנה ויולד בן ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו (&) **ואמאי** דבקדמיתא הוו טרחין בגלגולין עד דאתא נח דאיהו שבת וביה נחו כלהו וביה אתיישבו **ואפיק** לון לעלם:

עשר דרין כו׳ - לרמוז לפורקנא בעשר דרין, כי הנער בן מאה כו׳ (&). ונח מפרש והולך, ויולד בן ויקרא כו׳, יום השביעי, שבת, דבה נייחא מכל הגלגולין. שאף לעתיד לבא[1474] יתגלגלו הכל לאשלמא, כידוע (&), עד יום השביעי, כי בו שבת מכל מלאכתו (&), בגלגולין, אשר ברא אלהים לעשות (בראשית ב ג). זהו ״לעשות״. וז״ש **דאיהו שבת,** דעל שמו נח, וינח ביום השביעי (&), ועי׳ בריש פרשת נח (נט ע״ב)[1475] **ר׳ אליעזר אמר אלה כו׳ ודא עביד נייחא כד״א כי בו שבת כו׳ ת״ח כו׳.** ולא הביא הקרא ״ויחי למך״, אלא לסיים, ויולד בן ויקרא כו׳, והוא דור עשירי, גלגול האחרון, שבו נחו ואתיישבו. ואמר **ואפיק לון לעלם,** ר״ל שיהיו חיים וקיימים לעולם, והוציא אותן כולם לעולם, שבגלגול זה האחרון נתיישבו, דוגמת תולדות האדם, דכולן נמחו ואח״כ נתיישבו כולן בתולדות נח, ונתברך ג״כ (בראשית ט א)[1476] פרו כו׳, (שם יט)[1477] ומאלה נפצה כו׳:

אמר רבי אלעזר, למה היו הראשונים חיים ימים רבים, כמו	אמר רבי אלעזר **אמאי** הוו קדמאין[1478] חיין יומין סגיאין כגון אדם דאתמר ביה ויחי אדם

[1468] פי׳ עד כאן SCHOTENSTEIN

[1469] עי׳ סנהדרין (צז ע״א): ו׳ אלפים שנה הוי עלמא, ב׳ אלפים תהו, ב׳ אלפים תורה, וב׳ אלפים ימות המשיח.

[1470] עי׳ לעיל פח?

[1471] עי׳ פסחים (קיח ע״א): אמר רבי יהושע בן לוי: הני עשרים וששה הודו כנגד מי - כנגד עשרים ושש דורות שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, ולא נתן להם תורה, וזן אותם בחסדו.

[1472] עי׳ & חיים הוא חו״ב.$

[1473] עי׳ מלואים אות (קפז).

[1474] עי׳ דברי רבינו על ספד״צ י ע״ג: אין בין עה״ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות (סנהדרין צא ע״ב), אבל משיח ב״ד שיבא, אז בלע המות לנצח, וזה נקרא לעתיד לבא. ועי׳ ע״ח שער טו פ״ה ההבדל בין עולם הבא ללעתיד לבא.$

[1475] עי׳ מלואים אות (קפח).

[1476] ז״ל: ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ.

[1477] ז״ל: שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ.

[1478] עי׳ דע״ה ח״ב לח ע״ב: מה שאמרו בתיקונים (סוף תיקון ע קסג ע״ב) כי ריבוי שנין ואריכו דיומין אינון מא״א, ומעוטא דיומין ושנין מזעיר אנפין. והנה מ״ש אריכו דיומין אין לו ביאור כלל, כי אחר שאמר ריבוי שנין מה הוא עוד אריכו דיומין. ואין לומר דהכוונה הוא על טובה ושלוה דזה נקרא ג״כ אריכות ימים כמ״ש רש״י ז״ל (בשבת קה סע״ב) על מה שאמרו שם ימים האריכו שנים לא האריכו, כי הרי טובה ושלוה היה גם להדורות שאחר המבול ג״כ, וכמו שמבואר במדרש (ויקרא רבה פ״ה סימן ב ג) מגודל שלות סדום ע״ש, וא״כ הרי אי אפשר להעמיד בזה דברי התיקונים שם ע״ש.

תיקו"ז חלק ה

אדם, שנאמר בו "ויחי אדם תשע מאות שנה ושלשים שנה", ונח תשע מאות וחמשים שנה, וכן כל הדורות עד נח, היו חיים שנים רבות. ומאברהם (נ"א ומנח) ואילך היו מתמעטים בשנים. אמר לו, בני, רבוי שנים ואריכות ימים הם מאריך אנפין. ומעוט של ימים ושנים מזעיר אנפין. ולכן נאמר באברהם "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", בה' קטנה:	תשע מאות שנה ושלשים שנה (&) ונח תשע מאות וחמשים שנה וכן כלהו דרין עד נח הוו חיין שנין סגיאין ומאברהם (נ"א ומנח) **ואילך** הוו מתמעטין בשנין אמר ליה ברי רבוי שנין **ואריכו** דיומין אינון **מאריך אנפין** ומעוטא דיומין ושנין מזעיר **אנפין** ובגין דא **באברהם אתמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם** (&) **בה' זעירא**: ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

אר"א כו' א"ל ברי כו' - דששת אלפים הוא ו"ק, ר"ל קצוות, ימינא ושמאלא, שהן כוללין האמצעי, שאינו אלא כללא דלהון, כידוע (&). ולכן נתחלקה לג' חלקים, ב' אלפים תהו[1479], נגד חו"ב, שהן תהו בלא השגה[1480]. ב'[1481] תורה, מזה ומזה הם כתובים (שמות לב טו)[1482]. ב'[1483], נגד ב' משיחין, ימות המשיח[1484] [יבא במהרה בימינו אמן]: [ליקוטין]: ואמר **בהבראם בה' זעירא**. ר"ל דעולם נברא בה"א[1485], ולכן ששת אלפים שנה, עלמא ה"א, ואלף הששי, הוא עלמא גניזו (&), עלמא דחירו (זהר ח"ב קפו ע"א), לכן הוא נעלם. ויש אותיות גדולות בבינה[1486], ויש קטנות, ולכן כאן **ה' זעירא,** ה' דאברהם, ברתיה דאברהם (&). וענין ה"א, ו"ק כנ"ל, דחסד הוא כללם. וידוע באד"ר (&) וכמ"ש בס"ד (&) באורוכה שכל החיים הוא מה"א, רוחא דנשיב מפרדשקא (&), ה' רוחא דחיי (&), ולכן יומין אריכין, ה' רבתא כו' (&), וכן הבל דבר נש דהוא רוח החיים שבאדם:]

Commented [060]: ליק וט הקודם חלקתי לשנים, האם זה בסדר?

אלא הכוונה מ"ש אריכו דיומין, הוא בפשטות כי עד המבול היה כל מצב העולם כולו ג"כ ע"ד אחר, ע' ב"ר (פל"ד סימן יא, וריש פ' לו, ושם פכ"ח סוף סימן ו), והיה להם גם שיעור הימים והשעות ארוכים הרבה משל עתה, וכמו שחיו שנים רבות ,כן היה זמן של כל יום ג"כ יותר ארוך, וזהו שאמר ריבוי שנין ואריכו דיומין, כי היה הילוך החמה והלבנה וכל המזלות יותר במתינות ע' ב"ר (פ"י סימן ד, בפי' רש"י שם ד"ה והרבה). והגם שלא היה כמו באדם הראשון קודם החטא, אך עכ"ז הנה היה הימים שלהם יותר ארוכים הרבה משל עכשיו וכו'.

ועכ"פ הוא כי נתבאר מדברינו כי קודם המבול היה נשתנה אז שימושי הגלגלים והמזלות הרבה מאד, ולכן היה אז האויר משונה משל עתה, וכן כל תהלוכות העולם משונה הרבה לעילויא, ועי"ז חיו אריכו דיומין וריבוי שנין, ור"ל שגם הימים היו ארוכים הרבה ממה שהם עתה, והיה ערך אריכו דיומין שלהם לפי ערך הריבוי שנין שלהם. אך הששת ימי בראשית, ובפרט ערב שבת בראשית אחר חצות שהוא מו' שעות ולמעלה עד החטא, אשר כל העולמות כולם היו אז במדרגת האצילות, לבד הו"ת דהעשיה שהם היו בהו"ר דבריאה, והימים דאצילות הם היומין דקוב"ה, שהוא אלף שנה כל יום, וכל שעה הוא פ"ג שנה וד' חדשים, א"כ הרי היה שיעור כל אותן השעות אשר מעת שנברא עד שחטא שיעור משך דכמה מאות שנים וכנז'. והבן ודע זה כי הנה יש לי בזה עוד דברים כבושים אשר לא ניתן לכתוב כעת ותן לחכם ויחכם עוד.

[1479] עי' לעיל הערה 1469.

[1480] $

[1481] חסר המילה "אלפים".

[1482] ויפן וירד משה מן ההר ושני לחת העדת בידו לחת כתבים משני עבריהם מזה ומזה הם כתבים:

[1483] עי' לעיל הערה 1469.

[1484] נוסח מבולבל

[1485] עי' לעיל הערה 1465.

[1486] עי' לעיל הערה 126.

תיקו"ז חלק ה

(למר המגיה לכו המחק עמך תיקונים מלמתי בספר מחק כתובים מחק ועמרים תקונים ולהלמה ומולי הם בכלל המבעים תיקונים וע"כ רמיתי להדפיסם בסוף התיקונים)

תשלום ליקוטי הגר"א

תיקו״ז חלק ה

מלואים

(א) עי׳ זהר ח״א טז ע״א: והארץ היתה תהו ובהו וגו׳ (בראשית א ב) היתה דייקא מקדמת דנא[1] תלגא גו מייא[2] נפקא[3] מינה זוהמא בההוא חילא דתלגא במייא ואקיש בה אשא תקיפא[4] והוה בה פסולת ואתעדיאת[5] ואתעבידת תה״ו (מאתר) [מדורא] דזוהמא קינא דפסולת[6] ובה״ו ברירו[7] דאתבריר מגו פסולת ואתיישב בה חשך רזא[8] דאשא תקיפא וההוא חשך חפי[9] על גבי [ההוא] תה״ר[10] על [גבי] ההוא פסולת [ואתתקנת מיניה] (ואתתקף בה)[11].

ורוח אלהי״ם רוח קודשא[12] דנפיק מאלהי״ם חיים[13] ודא[14] מרחפת[15] על פני המים בתר דהאי רוח נשיב אבריר דקיקו חד[16] מגו ההוא פסולת כטיסא דזוהמא כד אבריר (ואצניף נ״א) ואצריף זמנא ותרין עד דאשתאר ההוא זוהמא דלית ביה זוהמא כלל כד האי תהו אבריר [ואצריף נפיק] (ואצניף) מניה (מלכים א יט יא) רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים ההוא דחמא אליהו אבריר בהו |ואצריף| (ואצניף) ונפק מניה רעש דכתיב (שם) ואחר הרוח רעש (ו)אבריר חשך ואכליל ברזא דיליה אש דכתיב (שם יב) ואחר הרעש אש אבריר רוח ואתכליל ברזא דיליה קול דממה דקה.

תה״ו אתר דלית ביה גוון[17] ולא דיוקנא ולא אתכליל ברזא דדיוקנא השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלן ביה לית ליה דיוקנא כלל[18] לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי (דאתחזי ביה וליתיה כלל ולא הוי) בה״ר[19] להאי אית ליה ציורא ודיוקנא אבנין[20] (משקעין) [דמשתקעין] גו גליפא [נ״א קליפה] דתהו[21] נפקי גו גליפא דמשקען תמן ומתמן משכי תועלתא לעלמא בציורא דלבושא[22] משכי תועלתא מעילא לתתא וסלקי מתתא לעילא ועל דא נקובין[23] ומפולמין[24] הני תליין באוירא[25] לזמנין תליין באוירא[26] [דסלקי מתמן לעילא[27]] לזמנין מטמרין[28] ביומא דעיבא ומפיקי מיין[29] [מ]גו תהומא[30] לאתזנא תה״ו מתמן דהא כדין חדוה ושטותא[31] דקא אתפשט תהו בעלמא[32].

---

[1] ר״ל בעולם התהו ששם ארעא אתבטלת (יהל אור).
[2] גבורה חסד (רח״ו). עי׳ דע״ה ח״א ב ע״ד וכללים ח״ב צו ע״ג.
[3] נפקו (יהל אור).
[4] בוצינא דקרדינותא (רח״ו). הוא בוצינא הנ״ל, סוד הגבורות (יהל אור).
[5] ואתעדי - ר״ל והוסר הפסולת (יהל אור).
[6] ר״ל שרש קין, קינא דמסאבותא (יהל אור).
[7] גבורה (רח״ו).
[8] כנ״ל, והוא אתקיף לתהו, ומינה אתתקנת ההוא פסולת (יהל אור).
[9] דחפי (דפ״ו).
[10] בינה (רח״ו).
[11] עי׳ דע״ה ח״א ג ע״א ועו ע״ד ועז ע״ב, וכן ח״ב פט ע״א.
[12] הוא י׳ של השם, כנ״ל, חכמה שנקרא קודש (יהל אור).
[13] וז״ש ס״י (פ״א מ״ט) אחת רוח אלקים חיים (יהל אור).
[14] ״איהו״ נוסף ביהל אור.
[15] דמניה אתתקנו החסדים (יהל אור).
[16] תהו הוא ה׳ אחרונה, ובה שם אדנ״י (יהל אור).
[17] כנ״ל דלית לה מגרמה כלום, והוא עפר שמתפעלת מג׳ אמ״ר (יהל אור).
[18] ת״ת (רח״ו).
[19] חסד (רח״ו).
[20] ז׳ אבני בנין (רח״ו).
[21] חותם יסוד הבינה (רח״ו).
[22] מלכות (רח״ו).
[23] נקיבן (יהל אור).
[24] ידוע כי ז״א ונוק׳, הן קול ודבור דנפקין מן שופר, בינה. פי׳ כי בדבר ה׳ שמים נעשו, והכל במאמר פיו, כי הנוק׳ שהוא דבר ה׳ היא עושה כל הפעולות כידוע (יהל אור).
[25] בת״ת מתגלי׳ החסדים (רח״ו).
[26] היינו כי הרפה תלייא באוירא ע״ג האות כזה בּ (יהל אור).
[27] מתתא לעילא (רח״ו).
[28] והוא דגש ורפה, רפה ע״ג האות באוירא, ודגש בתוך האות מטמרן (יהל אור).
[29] והנה כ״ז בעולם התהו, שאז יצאו כולם בסוד הנוק׳, מלכות דכל א׳ מהו״ק נפש, והוא דיבור, ואז היו כולם בסוד דיבור כ״ב אותיות (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

חשך[1] הוא אשא אוכמא תקיף בגוון אשא סומקא תקיף בחיזו אשא ירוקא תקיף בציור אשא חיוורא [כגוון] דכליל כלא חשך תקיף בכל אשין ודא אתקיף לתה״ו חשך הוא אשא ולאו איהו אשא חשוכא בר כד אתקיף לתהו ורזא דא (בראשית כז א) ותכהינה עיניו מראות [ויקרא את עשו] וגו׳ חשך פני רע דאסבר אנפין לרע וכדין אקרי חשך דשרי עליה לאתקפא ליה ורזא דא וחשך על פני תהום (בראשית א ב).

רו״ח הוא קול[2] דשארי על בהו[3] ואתקיף ליה ואנהיג ליה בכל מה דאצטריך ורזא דא (תהלים כט ג) קול יהו״ה על המים וכן רוח אלהי״ם מרחפת על פני המים אבנין משקען גו תהומי דנפקי מייא מנהון ועל דא אקרון פני [המים] (תהום) רוח אנהיג ואתקיף לאינון פנים פני [תהום] (המים) (ו)דא כמה דאצטריך ליה [ודא] וכמה דאצטריך ליה! תה״ו עליה שריא שם שד״י בה״ו עליה שריא שם צבאו״ת חשך עליה שריא שם אלהי״ם רוח עליה שריא שם יהו״ה[4] רוח חזק מפרק הרים [לא ברוח יהו״ה] וגו׳ (מלכים א יט יא) [שמא] דא לא הוי ביה דהא שד״י שלטא [עליה] ברזא (דסתרא) דתהו ואחר הרוח רעש לא ברעש יהו״ה דהא שם צבאות שלטא ביה ברזא דבהו ועל דא אקרי בהו רעש דלאו איהו בלא[5] רעש ואחר הרעש אש (וגו׳) לא באש יהו״ה דהא שמא דאלהי״ם שלטא ביה מסטרא דחשך ואחר האש קול דממה דקה הכא אשתכח שם יהו״ה ארבע פרקין הכא דאינון פרקי גופא ואברין ידיען דאינון ארבעה[6] ואינון תריסר והכא שמא גליפא דתריסר אתוון דאתמסר לאליהו במערה.

תרגום: ״והארץ היתה תהו ובהו וגו׳״, ״היתה״ דוקא, מקודם לזה, שלג בתוך המים, יצאה ממנה זוהמא באותו כח של שלג במים, והכה בה אש חזקה, והיתה בה פסולת, והוסרה ונעשתה ״תהו״ ממקום (מדור) הזוהמא, קן הפסולת, ״ובהו״ בירור שהתברר מתוך פסולת, והתיישב בה החושך, הסוד של אש חזקה, ואותו חושך כיסה על אותו תה״ו על גבי אותה פסולת והתתקנה ממנו.

״ורוח אלהים״, רוח הקודש שיצאה מאלהים חיים, וזו ״מרחפת על פני המים״. אחר שרוח זו נשבה, נבררה דקיקות אחת מתוך אותה פסולת, כמו שביב הזוהמא, כשנבררה (ונצנפה) ונצרפה פעם ופעמיים, עד שנשארה אותה זוהמא שאין בה זוהמא כלל, כשהתהו הזה נברר ונצרף, יצא ממנו ״רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים״, אותו שראה אליהו, נברר בהם ונצרף, ויצא ממנו רעש, שכתוב ״ואחר הרוח רעש״. ונברר החושך ונכלל בסוד שלו אש, שכתוב ״ואחר הרעש אש״. נברר הרוח ונכלל בסוד שלו ״קול דממה דקה״.

״תהו״ הוא מקום שאין בו צבע ולא דמות ולא נכלל בסוד הדמות, עכשיו הוא בדמות, וכשמסתכלים בו אין לו דמות כלל. לכל יש לבוש להתלבש פרט לזה (שנראה בו ואיננו כלל ולא היה). ״בה״ר״ יש לו ציור ודמות, אבנים שקועות בתוך החקיקה (קליפה) של תהו, יוצאים מתוך חקיקה השקועה שם, ומשם מושכים תועלת לעולם בציור של לבוש, מושכים תועלת מלמעלה למטה, ועולה ממטה למעלה. ועל זה הם נקובים ולחים, אלה תלויים באויר. לפעמים תלויים באויר שעולים משם למעלה, ולפעמים הם מתחבאים ביום המעונן, ומוציאים מים מתוך התהום להזין את התה״ו משם, שהרי אז שמחה ושטות שמתפשט התהו בעולם.

חושך, הוא אש שחורה חזקה בצבע אש אדומה חזקה במראה אש ירוקה חזקה בציור אש לבנה, כצבע שכולל הכל. חושך חזק בכל האֵשים, וזה מחזק את התה״ו. חושך הוא אש, ואיננו אש חשוכה, פרט למתי שמחזקת את התהו, וזה סוד ״ותכהינה עיניו מראות ויקרא את עשו וגו׳״. חושך פני רע שמסביר פנים לרע, ואז נקרא חושך, ששורה עליו לחזק אותו, וזהו סוד ״וחושך על פני תהום״.

---

[30] יסוד דאבא (רח״ו).
[31] ״חדוה ושטותא״ נמחק בהגהות הגר״א, ובמקומו איתא ״אתפשטותא״.
[32] קלי׳ (רח״ו).
[1] גבורה (רח״ו).
[2] הוא י׳ של השם דאתקיף לו׳ (יהל אור).
[3] עי׳ מבו״ש שער ב׳ ח״ג פ״ח ועי׳ זוהר הרקיע דף נו ע״ב (לש״ו).
[4] הוא שורש הרוח שבז״א דאצילות (הקדו״ש מב ע״ב).
[5] ר״ל המטר (יהל אור).
[6] ב׳ שוקיים וב׳ דרועין ב׳ יריכין וב׳ אצילי וב׳ ידים, וב׳ רגלים. בפרטם י״ב, ובכללם ד׳, ב׳ ידים וב׳ רגלים (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

רו״ח, הוא קול ששורה על בהו, ומחזק אותו ומנהיג אותו בכל מה שצריך, וזה סוד ״קול ה׳ על המים״, וכן ״רוח אלהים מרחפת על פני המים״. אבנים שקועות בתוך התהומות שמהם יוצאים מים, ועל זה נקראו פני המים רוח מנהיגה ומחזקת לאותם פנים. פני תהום, זה כראוי לו וזה כראוי לו. תה״ו, עליו שורה שם שד״י. בה״ו, עליו שרוי שם צבאו״ת. חושך, עליו שרוי שם אלהים. רוח, עליה שרוי שם יהו״ה. ״רוח חזק מפרק הרים לא ברוח ה׳ וגו׳״, שֶׁם זה אין בו, שהרי שד״י שולט עליו בסוד (של סתר) התהו. ״ואחר הרוח רעש לא ברעש ה׳״, שהרי שם צבאות שולט בו בסוד הבהו, ועל כך נקרא הבהו רעש, שאינו בלא רעש. ואחר הרעש אש, לא באש ה׳, שהרי שֶׁם אלהים שולט בו מצד החושך. ואחר האש קול דממה דקה. כאן נמצא שם יהו״ה. ארבעה פרקים כאן, שהם פרקי הגוף ואיברים ידועים של אותם ארבעה, והם שנים עשר, וכאן שֶׁם חקוק של שתים עשרה אותיות שנמסר לאליהו במערה.

(ב)עי׳ זהר ח״ב ה ע״א: רבי יהודה פתח (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב וגו׳ קוזמיטין[1] דגליפין[2] בקנדיטא[3] (ס״א בקלדיטא[4]) סחרן [בדוכתיה[5]] (בדוכתין) ובדוכתיהן קוזמיטין בשביעאה[6] גליפין בשתיתאה[7] הדא הוא דכתיב ששים גבורים סביב לה (ד״א) הנה מטתו דא איהי[8] שכינתא[9] שלשלמה מלכא דשלמא דיליה[10] ששים גבורים סביב לה אלין אינון שתין רבוא דמלאכי עלאי דאינון מחילא דשכינתא דנחתת עם יעקב למצרים מגבורי ישראל ישראל דלעילא הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו׳ איש וביתו באו אינון ונימוסיהון:

תרגום: רבי יהודה פתח ״הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב וגו״, שלטונים שחקוקים במפתח, סובבים במקומו השלטונים. בשביעי חקוקים בששי, זהו שנאמר ״ששים גבורים סביב לה״. ״הנה מטתו״, זוהי שכינה, ״שלשלמה״ המלך שהשלום שלו, ״ששים גבורים סביב לה״, אלו הם ששים רבוא מלאכים עליונים שהם מחיל השכינה שירדה עם יעקב למצרים. ״מגבורי ישראל״, ישראל שלמעלה, זהו שנאמר ״ואלה שמות בני ישראל וגו׳, איש וביתו באו״ הם ומנהגיהם.

(ג) עי׳ זהר ח״א ט ע״א: מחמתו בשעתא דאתחמם ותב לגבייהו בתיאובתא שלים כל שבחא דא וכל עלויא דא בגין אורייתא הוא דכתיב (שם ח) תורת יהו״ה תמימה שית זמנין[11] כתיב הכא ה׳[12] ושית

---

[1] בערוך פי׳ קוזמוטור שהוא שלטון בעולם וניחא שהם מלאכים שולטים בעולם, בעלי ההשגחה העליונים, באמצעותם יורד ההשגחה וההנהגה. עוד פי׳ קוזמין, לשון תכשיטין, ויתיישב שהם תכשיטין לשכינה שהיא מתנאה בהם כנודע הרבה חיליה להפיס דעתה (אור יקר). שלטונין (רח״ו).

[2] לשון חקיקה, פתוחי חותם מתרגמינן כגלוף דהיינו מפותחים וחקוקים (אור יקר).

[3] מפתח (רח״ו). ור״ל שהם החקוקים מז״א שנק׳ מפתח כמו שאמר בספרא דצניעותא אתא מפתחא דכליל בשית וכו׳ הם המקיפים וסובבים למלכות שהיא מקומו דז״א וכסא שלו כדמפרש הזהר ואזיל (מ״מ).

[4] מפתח כלשון קלדיא וכן בערוך, והענין כי המלכות שהוא מפתח ליכנס אל הקדוש פנימה אלו מתחקקים בה או מתקשטים בהם (אור יקר).

[5] <u>היינו שהם אלו נאחזים בדרום@ מצד החסד ואלו נאחזים בצפון מצד הגבורה, ואלו נאחזים במזרח ת״ת ואלו נאחזים במערב המלכות, ואלו מצד מעלה בנצח, ואלו מצד מטה בהוד, ולזה סחרן בדוכתין, שכל א׳ לו מקום ידוע ליניקתו והיינו שהם ששים רבוא, שהם מאה אלף לכל אחד מן הקצוות. וא״ת והרי אתה אומר שהם ששים בשש קצוות, ואתה אומר שהם מטתו שלשלמ@</u>ה שהיא בת שבע אם כן קשה מדידיה אדידיה (אור יקר).

[6] ירצה קישוטם ושלימותם, הם במלכות שהיא מדה שביעית, אמנם גליפין וחקיקתם על צד מציאות, שתיתאה דהיינו הת״ת וזה מוכח מהכת׳ דקאמר מטתו דהיינו שביעאה, ששים גבורים דהיינו שתיתאה (אור יקר). מלכות השביעית (רח״ו).

[7] בת״ת (רח״ו).

[8] בראשית רכה ע״א (הערת הזהר).

[9] פי׳ אפשר דמטתו שלשלמה היינו מדת המלכות עצמה, ומטתו היינו אלו הגבורים וכיוצא והשתא מטתו היא המלכות, שלשלמה ת״ת מלכא דשלמא דיליה, ששים גבורים סביב לה אינה השלטונים ראשי גייסים אלא סתם שיתין רבוא דמלאכי עלאי כישראל שכולם שווים לטובה, ואינם סביב לה שהם ממנה, שאם כן יקשה שהיא בת שבע והם ששים (אור יקר).

[10] ת״ת שהיסוד שלו דגוף וברית חשבינן חד (רח״ו).

[11] ו״ק (אור יקר).

[12] שם בן ד׳ בלי ספק הוא בת״ת בעל ו״ק, ושמו בכל א׳ מהם (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

קראי מן (שם ב) השמים מספרים[1] עד תורת יהו״ה תמימה ועל רזא דא כתיב (בראשית א א) בראשית[2] הא שית אתוון ברא אלהים את השמים ואת הארץ הא שית תבין[3] קראי[4] אחרנין לקבל שית זמנין ה׳ שית קראי בגין שית אתוון דהכא[5] שית שמהן בגין שית תבין דהכא

תרגום: ״מחמתו״ בשעה שמתחמם ושב אליהם בתשובה שלמה, כל השבח הזה וכל העילוי הזה בגלל התורה הוא, שכתוב ״תורת ה׳ תמימה״. שש פעמים כתוב כאן ה׳, ושש פסוקים מן ״השמים מספרים״ עד ״תורת ה׳ תמימה״. ועל סוד זה כתוב ״בראשית״, הרי שש אותיות. ״ברא אלהים את השמים ואת הארץ״, הרי שש תיבות. פסוקים אחרים כנגד שש פעמים ה׳. ששה פסוקים בגלל שש אותיות של כאן. ששה שמות בגלל שש תיבות של כאן.

(ד)עי׳ בהגר״א על ספד״צ א ע״ד: אמר הקב״ה לאלף כל ייחודי לא יהיה אלא בך, והוא הכתר שהוא הדעת פלא אלף אדרין ואכסדרין, ע״כ. כלומר ש״פלא״ עניינו הכתר וה״אלף״ עניינו הדעת (עי׳ אד״ר קלו ע״א), והכתר מתלבש בדעת והיינו כניסתו של הפלא ב״אלף אדרין ואכסדרין״, הרי הם הה״ח וה״ג שבדעת המתפשט בתיקון המתקלא. וכאן מתבאר כי שורש הדעת המתפשט הוא בכתר עליון הרי הוא הפלא, שכן הדעת המתפשט בא מזיווג האוירא ובוצינא הרי הם החו״ב שבכתר. עי׳ פת״ש (נתיב הפרצופים יב): אי אפשר לבוא הדבר לידי השגה, כי הוא מושרש ברדל״א ששם הוא בסוד אל״ף פל״א, ושם הכל ביחוד. פי׳ מאחר וברמה כה גבוה הכל באחדות גמור, אין שם השגה, והכל בגדר פלא.

עי׳ ב״ע (&): סוד שורש הדין ממ״ש ויקרא שמו פלא יועץ כו׳ והוא מדבר מתיקון זה ששם הוא סתימת אלף עלמין דחתימין בעזקא דכייא בסוד פל״א אל״ף פלאות חכמה. פי׳ שכל האלף עלמין שהם בגדר אין סופי, מצטמצמים לתוך גבול כדי שיהא שפע אפשרי לקבל, והוא פלא, והוא מרומז בזהר ח״ג קצג ע״ב.

עי׳ לש״ו (הקדו״ש &): הוראת דאות א׳ דאדני שהוא אל״ף פלא מופלא ומכוסה והוא מורה על אור פנימיותה שעולה למעלה למעלה.

(ה) עי׳ תיקו״ז כא ע״א: והאי איהו מחלוקת שהיא לשם שמים דאיהו סופה להתקיים ולעאלא שלם ויחודא בתרווייהו ולאו מחלוקת דפרודא כגון מחלוקת קרח ועדתו באהרן[6] ומחלוקת האי דאיהו לשם שמים בגין דמים תתאין אינון בוכין ואמרין אנן בעיין למהוי קדם מלכא עלת העלות ובען לסלקא לעילא רקיע אפריש בינייהו עד דעלת העלות שוי לון שוין י׳ מסטרא דא וי׳ מסטרא דא ו׳ באמצעיתא כגוונא דא יו״י דאיהי א׳[7] ואלין כלהו קרבין לעלת העלות ורזא דמלה (בראשית א טז) ויעש אלהי״ם את שני המאורות הגדולים ואינון שוין הה״ד (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה:

תרגום: וזוהי מחלוקת שהיא לשם שמים (אבות פ״ד מי״א), שהיא סופה להתקיים ולהכניס שלום ויחוד בשניהם, ולא מחלוקת של פירוד, כמו מחלקת קרח ועדתו עם אהרן, ומחלוקת הזו שהיא לשם שמים, משום שהמים התחתונים בוכים (ב״ר פ״ה סי׳ ד), ואומרים אנו רוצים להיות לפני המלך, עילת העילות, ורוצים לעלות למעלה. הרקיע מפריד ביניהם, עד שעלת העלות שם אותם

---

[1] והוא סוד שם מ״ב, והראשון בסוד הדעת (יהל אור).

[2] הוא סוד שם מ״ב, שבו נברא העולם כמ״ש בתיקו״ז (יהל אור).

[3] והם י״ג הזכר וי״ג הנקבה (רח״ו).

[4] נמחק ביהל אור, והגהות הכגר״א.

[5] פי׳ ו׳ פסוקים שבמזמור עד תורת ה׳ תמימה הם כנגד ו׳ אתוון דבראשית, והם ו״ק דמלכות, כי האותיות במלכות (מ״מ).

[6] עי׳ משנה באבות (פ״ה מי״ז) כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקים. ושאינה לשם שמים, אין סופה להתקים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו, ע״כ. ויש להדגיש שלא מוזכר אהרון.

[7] עי׳ ביאורים ח״א עד ע״א: הכוונה הוא על הא׳ שלמעלה שהוא הכתר והדעת, והוא הא׳ אשר במזל עליון דא״א תיקון ח׳ מהי״ג ת״ד שצורתו י׳ ו׳ י׳ כמ״ש בהולדת או״א (פרק ו), והוא הכתר והדעת, כי א״א הוא הכתר והמזל עליון הוא הדעת עלאה וכמ״ש בדרושי הצלם (דרוש ב בכללי חו״ג כלל טו). והדעת הוא נשמת פנימיות הו״ק כמ״ש שם (כלל טז), ולכן הז״א שהוא הו״ק הוא נקרא דעת, וכמ״ש בנסירה (פרק ז בהגהת מהרח״ו שם) וכן הוא במוחין (פרק ז).

תיקו״ז חלק ה

שוים, י׳ מצד זה, וי׳ מצד זה, ו׳ באמצע כמו זה יו״י, שהיא א. וכל אלו קרובים לעילת העילות, וסוד הדבר ״ויעש אלהי״ם את שני המאורות הגדולים״, והם שוים, זהו שנאמר ״והיה אור הלבנה כאור החמה״.

בהגר״א: לשם שמים - שם מלכות, שמים בינה: **כגון מחלוקת קרח כו׳** - שרצה להפריש שמאלא מימינא, ולא רצה להיות לוי לכהן, לאהרן ימינא[1]: **דאיהי א׳** - ר״ל, שוא״ו שבתוך הא׳ הוא נטוי ולא פריש ברוחב על היו״ד התחתון: **ואינון שוין** - ור״ל כד סלקין בכתר, דמים עלאין סלקין ביו״ד העליון, ומים תתאין ביו״ד התחתון, והן כולם קרובין לעילת העילות שהוא על גבי כתר, וז״ש **ההי״ד והיה אור כו׳,** והוא כד סלקין בכתר, {כא ע״ב} וז״ש כאור שבעת הימים, שהן ז״ת דעתיק שמתלבשין בכתר כידוע[2]:

(ו) עי׳ אד״ז רפח ע״ב: בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע וחד עתיקא כליל לון ושליט על כלא

תרגום: בשלש עשרה מדות הרחמים נמצא, לפי שזו החכמה הסתומה שבו, מתחלקת ג׳ פעמים לארבע ארבע, וא׳ העתיקא כולל אותם וישלוט על הכל.

מאיר האדרא: <u>בתלת עשר[3] מכילן דרחמין אשתכח</u> – כל ההארות שלמעלה נמצאות אצלנו ע״י י״ג מידות הרחמים, ועל ידיהם הוא שנתגלו רחמיו אלינו ועל ידי המדות יכולים לקבל את רחמיו (מ״א יט). <u>בגין דהאי חכמתא סתימאה [4]דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע</u> – תחילת התיקון של א״א היא במו״ס הכולל ג׳ הויו״ת, וכל הוי״ה בפני עצמה היא מתקלא (בהגר״א על ספד״צ א ע״ד ד״ה והמתקלא, וכן בהגר״א על ספד״צ ב ע״א ד״ה וכן). והנה אפיל שאין במו״ס אלא מוח א׳, אבל היא כלולה מג׳ (בהגר״א על תז״ח כד ע״ג ד״ה קוטרא). שורש המזלות הוא במו״ס, שכן יש שם ג׳ פעמים את ד׳ האותיות של ההויו״ת, וביחד עולין י״ב כמניין הת״ד (ונוסף עליהם התיקון הי״ג הכוללם) (בהגר״א על ספד״צ ט ע״א ד״ה היתה). י״ג התיקונים שבדיקנא יוצאים ממו״ס (בהגר״א על ספד״צ ח ע״ג ד״ה וז״ש שם). יש ג׳ חכמות היוצאות מג׳ המוחין, ואפילו שמוחא דע״ק היא בס״ה מוחא חדא, עכ״פ הוא שורש למציאות של ג׳ מוחין דביה ג׳ הויו״ת (בהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א ד״ה לקבל ג׳). והיינו י״ב שבדעת ועיקר שרשן הוא בכתר וביחד הם עולין י״ג (בהגר״א על ס״י ג ע״ד), דברי האידרא באים לתרץ היאך ישנם י״ג בע״ק הרי למעלה מבוארים רק ג׳ שכן החכמה עצמה היא שנחלקת לג׳, וזה אינו במו״ס אלא בחכמה עצמה [כלומר שיש ג׳ בחי׳ במו״ס וכל א׳ מהם הוא בחינה של שם הוי״ה בפ״ע, ולכן יש י״ב מדרגות, ועם אחד הכוללם. המה עולים י״ג] (מ״א יט). מש״כ כאן חכמתא סתימאה איננה חכמה דא״ק שמתלבשת בא״א דאצילות על ידי מלכות דא״ק, אלא הוא הרישא תליתאה דמוחין דא״א דא״ק (והוא המו״ס שבו), וכוונתו לומר שהיא דוגמת חכמה דא״ק, שכן שכן מציאותה נמשכת ממנו, אמנם עיקרו נשאר למעלה (לש״ו ביאורים ח״א כח ע״ב). <u>וחד[5] עתיקא כליל לון ושליט על כלא</u> - דהיינו חסד עלאה דנחית במזלא, הרי הוא תיקון דמלך הדר, והוא דרגא דעתיקא (דהיינו תיקון י״ג דת״ד) דכליל לכל י״ב התיקונים (בהגר״א על ספד״צ ט ע״א ד״ה היתה). כן הדבר בכל בחינה של י״ג, שיש בו י״ב פרטים, והי״ג כולל את כולם (בהגר״א על תז״ח כ ע״ד ד׳ אלין), והוא בחי׳ כתר מלכות (בהגר״א על ספד״צ ג׳ ע״ג ד״ה ותיקון של)[6]. ״עתיק״ הוא מלשון סילוק, ובכל זאת הוא ״כליל ושליט״. ובביאור הדבר

---

[1] עי׳ זהר ח״ג קעו ע״א: ת״ח אהרן ימינא. ליואי שמאלא. קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא בג״כ אתענש.

[2] ע״ח שער א״א פרק ז.

[3] עי׳ לש״ו כללים ח״א יח ע״ג (וכן שם יט ע״א) שי״ג האלה מקבילים לי״ג הסדרים של עסמ״ב שבמו״ס דא״ק, שכן הוא עיקר ושורש לכל האח״פ דא״ק, נקודות ואצילות ולמעשה המה שורש לכל ספר הכללים שלו.

[4] גי׳ בהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א גורס ״ביה״, ואילו בהגר״א על ספד״צ א ע״ד ודף ג׳ ע״ג ד״ה ותיקון גורס כמש״כ למעלה.

[5] וכן הוא הנוסח בבהגר״א על ספד״צ יג ע״ב. אמנם בדף ט ע״א ד״ה היתה וכן ב ע״א ד״ה וכן וג׳ ע״ג ד״ה ותיקון גורס ״והוא״.

[6] החיות שבמרכבה הינם ד׳ ראשים של ד׳ חיות, וכלל כולם הוא חיה א׳. החיות הן בסוד מו״ס הכולל בו ג׳ זמנין ד׳ ד׳ (הויו״ת), וחד עתיקא דכליל את כולן (זה הפך המזלין שם הכולל הוא למטה מכולם ואילו כאן הוא למעלה מהכל) (בהגר״א על ספד״צ יג ע״ב ד״ה תרין, בהגר״א על תיקו״ז קמ ע״ג ריש

תיקו״ז חלק ה

כיצד הוא יתכן, הרי ש״מבשרי אחזה אלו-ה״, שכן האדם, בלידתו מסתלק ממנו שורש נשמתו), ובכל זאת הוא כולל את כל העולמות כולם ויכול לשלוט עליהם בהתדבקו בהשי״ת[1] (מ״א יט).

(ז) עי׳ זהר ח״ב יא ע״ב: ונ״א רבי חזקיה אמר הכי אוליפנא (דבר אחר) וילך איש דא קודשא בריך הוא[2] דכתיב (שמות טו ג) יהו״ה איש מלחמה מבית לוי[3] [ד״א] (דא) קודשא בריך הוא[4] אתר דחכמה עלאה וההוא נהר[5] מתחברן כחדא[6] ולא מתפרשן לעלמין[7] מבית לוי דא שארי לויתן[8] [לחידו] (בלחודוי) בעלמא[9] הדא הוא דכתיב (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו ויקח את בת לוי[10] דא קודשא בריך הוא אתר דנהירו [דסיהרא] (דסהירא) נהיר[11]:

תרגום: רבי חזקיה אמר, כך למדנו, ״וילך איש״ זה הקדוש ברוך הוא, שנאמר ״ה׳ איש מלחמה״. ״מבית לוי״, זה הקדוש ברוך הוא, המקום שמתחברים יחד החכמה העליונה ואותו נהר ולא נפרדים לעולמים. ״מבית לוי״ זה יצירת הלויתן לשמחה בעולם, זהו שנאמר ״לויתן זה יצרת לשחק בו״. ״ויקח את בת לוי״ זה הקדוש ברוך הוא, מקום שאור הלבנה מאיר.

(ח) עי׳ זהר ח״א קלד ע״א: ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (בראשית כה יט) רבי יצחק פתח (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח וגו׳ תנו רבנן לעתיד לבא[12] הקדוש

העמוד (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז סוף קנח ע״ג). והנה ישנם י״ג טעמים, דהיינו י״ב וא׳ שכולל את כולם, וכעין מה שאירע כאן (בהגר״א על תז״ח כא ע״א ד״ה אית).

[1] שכן ככל שהאדם מתגבר יותר על טבעו יש בו יותר יכולת לשנות את טבעו.

[2] ת״ת (רח״ו). ששני כינויי קב״ה הם בז״א, האחד הוא סוד יעקב הפנימי שבתוך ז״א והיינו בית לוי, כי לוי סודו בכאן למילוי ע״ב דהיינו אבא ובית לוי היא אמא שהוא מתייחדת שם ומשכינתו בתוכה (רמ״ז).

[3] נ״ל ש״מבית לוי״ נמחק בדרך אמת, וצ״ע.

[4] בינה (רח״ו).

[5] הוא יסוד אמא (רמ״ז). דעת (בהגר״א בת״ז נב ע״א ד״ה דנונא).

[6] שהוא בתוך זעיר (רמ״ז).

[7] ולכן נקרא לוי חכמה על שם שהוא מלווה תמיד בזוגתו (רח״ו).

[8] ״דא שארי לויתן״ נמחק בדפ״ו, ובמקומו איתא ״דאשרי לויתן (נ״א כל חידו)״. חכמה (רח״ו).

[9] בינה (רח״ו).

[10] היא כנסת ישראל המכוסה בתוך ז״א כנודע בפירוש מאמר אית שושנה דריש פרשת בראשית, ונמצא שיצא משה ממקום שרשו ממש, ואתי שפיר כינוי איש שסודו ביעקב או בז״א מת״ת ולמטה, ודוק אומרו אתר דחכמה וכו׳ ולמטה אמר אתר דנהירו דסיהרא נהיר, שהוא מתוכיות ז״א מכנסת ישראל הנעלמת. וגם לוי סודו בדעת ז״א שממנו יצאו כהנים ולויים, והוא מקום יעקב וכנסת ישראל הפנימי שהוא בקו האמצעי (רמ״ז).

[11] מלכות (רח״ו).

[12] שני טעמים נכונים למה שאברהם נדרש לנשמה בעולם הזה ובעולם הנשמות שה״ס העוה״ב הנמשך ובא, אך יצחק נדרש לסוד הנשמה בתחיה הנקראת לעתיד לבוא, שה״ס בינה עליונה, מפני שאורות שלה אינם יורדים עתה אלא של תבונה הנקראת עלמא דאתיא, אבל של הבינה עתידים לבוא. והיינו דקאמר הכא לעתיד לבא וכו׳, להודיענו שדוקא במדרגת לעתיד לבא נהיה התחיה וידוע שבחינת תבונה היא שם ס״ג ושל הבינה הוא אהי״ה, ולכן נקראת עתיד, ר״ל אהי״ה לעתיד, וכמו שאמרו אנא זמין. והנה ד׳ שמות אהי״ה הם כנגד ד׳ מילואי עסמ״ב, וסתמו של ניקוד אהי״ה הוא כזה אהיה (ר״ל אהי״ה עם נקודותיו) העולה קכ״א, וד׳ פעמים קכ״א גי׳ עתי״ד, ולהיות שארבע בחינות אלו נכנסות בג׳ מוחין שהם חב״ד כנודע, לכן אמר לעתיד לבא, ב״א גי׳ ג׳. ואומרו ״מחיה את המתים״, ולא אמר יחיה כמו שאמר אחר כך ״וינער אותם״, הוא לרמוז עיקר סוד תחית המתים. וזה תדע בהקדים מ״ש בספר אדם ישר דרוש בינה ותבונה על מתכונתו, כי יש שתי בחינות שם ס״ג, האחת הוא כללות אי׳ עלאה שהיא נוק׳ דאבא שהוא הוי״ה דע״ב, והשנית כשנחלקה לבחי׳ בינה ותבונה, כי אז תבונה היא שם ס״ג ובינה ד׳ שמות אהי״ה שיוצאים מד׳ אותיות הוי״ה דס״ג הכוללת והראשונה. ואומנם ידוע שכל סוד התיקון הוא שיצורפו סיגי ס״ג דעלמין קדמאין כי אז נאמר (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח, ואז תתבטל הארת מ״ה וימלוך שם ס״ג, ולעומת כן אמר ״מחי״ה״ דאיהו ס״ג, להודיענו סוד זה, שסוד התחיה יהיה בשם הזה, ולכן אמר ״וינער אותם מעפרם״, ירצה שיפריד מעליהם כח קליפת נוגה שהיא נקראת אדמת עפר, כדאיתא במרכבת יחזקאל פ״ג. ונלע״ד שניעור זה הוא דוגמת חיבוט הקבר שהוא להפריד הקליפה כידוע, כי אז הוא יום הדין הגדול, והכל לפי רוב המעשה כמו שהוא בחיבוט הקבר, ואז יתעוררו ש״ך ניצוצי הקלי׳ בכח הדינים הקדושים, שה׳ פעמים די״ן הוא ש״ך, וזהו יום הדין

תיקו״ז חלק ה

ברוך הוא מחיה את המתים וינער אותם מעפרם שלא יהיו בנין עפר כמות [שהיו] (שהיה) בתחלה שנבראו מעפר ממש דבר שאינו מתקיים הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) וייצר[1] יהו״ה אלהי״ם את האדם עפר מן האדמה [ו]באותה שעה יתנערו מעפר מאותו הבנין ויעמדו בבנין מקויים להיות להם קיומא הדא הוא דכתיב (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי[2] שבי ירושלם[3] יתקיימו בקיומא[4] ויעלו מתחת לארץ ויקבלו נשמתם בארץ ישראל:

באותה שעה |נ״א ישיב| קודשא בריך הוא כל מינין [בריחין][5] שבגן עדן |עליהם| הדא הוא דכתיב (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח[6] אמר רבי יצחק אל תקרי הדודאים אלא הדודים זהו הגוף והנשמה שהם דודים ורעים זה עם זה[7] רב נחמן אמר דודאים ממש[8] מה הדודאים מולידים אהבה בעולם [אף הם מולידים אהבה בעולם] ומאי נתנו ריח כשרון[9] מעשיהם לדעת ולהכיר [לבוראם] לדודם[10]:

ועל פתחינו אלו פתחי שמים שהם פתוחים [להוריד] נשמות לפגרים כל מגדים אלו הנשמות חדשים גם ישנים אותם שיצאו נשמתם מהיום כמה שנים ואותם שיצאו נשמתם מימים מועטים וזכו בכשרון מעשיהם להכנס בעולם הבא כלם עתידים לירד בבת אחת להכנס בגופות המוכנים להם:

יום ה׳ די״ן. וזהו ענין הניעור, נע״ר הוא ש״ך, שהוא רמז לה׳ דינים הקדושים. אי נמי ה׳ פעמים ס״ג עם ה׳ של השם. ועפ״ר הוא בחי׳ הסיגים דז׳ מלכין, ע׳ פ״ר. ועוד ידוע שעפר הוא כנגד המלכות שהוא היסוד התחתון שבכל היסודות [ארמ״ע]. והנה עולם התוהו היה מבחינת המלכיות וממנו נתהווה החומר והעביות עד מדרגת העשיה ששם הוא העפר הוא קליפת נוגה. ולהיות ששורש נוגה מבחי׳ ז׳ מלכין, הרי הוא בסוד גג״ת נה״י״ם. ואמנם נוג״ה גי׳ די״ן, וה׳ פעמים נוג״ה (בבחי׳) [בסוד] גגתנ״ה וה׳ כוללים הוא שכ״ה, וכללות כ׳ אותיות של ה׳ פעמים נוג״ה הוא ביסוד והוא כ׳, וה׳ כוללי הכוללות במלכות הרי כ״ה, ועם שכ״ה הרי עפ״ר. וכמו כן יש לרמוז זה בשם אדנ״י, כי ה׳ פעמים שכ״ה (וכ״ו), ועוד למדנו כי עפ״ר סודו ע׳ ופ״ר שה״ס ה׳ גבורות, אמור ה׳ פעמים הרי עפ״ר וכו׳ (רמ״ז).

[1] פשוטו של מקרא הוא כמו שאמרו רז״ל שעה ראשונה הוצבר עפרו וכו׳, שמשם משמע שהאדם היה מתחילה גולם עפר וז״ש מעפר ממש, לאפוקי שאר בעלי חיים שיצאו מן הארץ בגופם ובקומתם. ועוד מדוייק שלא אמר וייצר וגו׳ מעפר אלא וייצר את האדם עפר, פי׳ שיצירתו היתה תחילה עפר ממש. ויתר על כן אמר עפר מן האדמה שר״ל עפר מעפר, פי׳ המדרגה התחתונה שהרי אדמה היינו עפר וכמש״ה (שמואל א ד, יב) ואדמה על ראשו (רמ״ז).

[2] הוא סוד החזרת שם ב״ן למקורו, והיינו קומי, כי מתוך נוגה תתנער ואחר כך תקום לעלות עד אימא (רמ״ז).

[3] ולהיות שגם בזמנים אחרים היא עולה עד אימא כמו שהוא בשבתות וימים טובים, אבל הוא לאותו זמן מועט כי בחול חוזרת למטה. אבל אז ״שבי״, שהוא לשון עכבה, כי גם לשון ישיבה (תשכיל) [תשמש] לעיכוב (רמ״ז).

[4] בתחילה כשיחיו איש במקומו שמת שם יתקיימו בקיומם באותה בחינת נשמה שהיתה בהם בעוה״ז, ואחר כך יתגלגלו בגלגול מחילות שהוא ענין דין וצער וכו׳ ולעד״ן שהוא לסוד איזה בירור שיעשו דרך עברם במחילות הארץ, ואחר כך יעלו בארץ ישראל ויקבלו נשמתם (רמ״ז).

[5] מיני ריחין (דפ״ו ורמ״ז). ונראה שהוא שפע נוקבא דפרדשקא דאריך שנתקן ממלכות דעתיק ושממנו נשיב מחד נוקבא חיין ומחד חיין דחיין וחד רוחא נפיק לז״א לאתערא בגנתא דעדן וחד רוחא דחיי וכו׳, כדאיתא באדרא רבא קל ע״ב, וכו׳, וגם נודע שסוד הריח הוא ביסום הגבורות, והוא הוא עצם העוה״ב שאז השליטה תהיה לגבורות מבוסמות בשרשן (רמ״ז).

[6] ירצה תבין אמרו נתנו ריח, שהרי הדודאים שהם נקראים מאנדראגול״י אין בהם ריח כלל, והמשיל את גופות הצדיקים לדודאים שהרי הם צורת אדם, וגם שיציצו מן הארץ כמו הדודאים (רמ״ז).

[7] לרמוז כי הא׳ הנוסף ירמוז לעוצם האחדות שיהיה בין הגוף והנשמה, כי לא יתפרדו עוד לעולם (רמ״ז).

[8] ידרוש סגולת הדודאים, ואומר שהצדיקים נמשלו לדודאים שסגולתם להוליד אהבה בעולם כך הצדיקים. וענין זה הוא בשתי בחינות, הראשונה בסוד ייחוד הנשיקין שהוא זווג או״א כנודע מפרשת תרומה והוא הוא [הנקרא אהבה] הנזכר מסוד דודים ורעים, והבחינה השנית כי ענין אהבה הוא מסטרא דאי׳ כמבואר אצלנו בכוונת דחילו ורחימו (רמ״ז).

[9] הגופות בעוה״ז באים מטפה סרוחה ואחרי מותם הם (גם כן סרוחים) [נבלה מסרחת] אשר על כן אין הנשמה יכולה ליהנות מנועם ה׳ בעודה משותפת עמו. אבל בכח המעשים טובים שזה כחם להשלים החיצוניות הוא הגוף, אז יתנו ריח שיזדככו החמרים כל כך עד שהנשמות אשר תתחברנה אליהם תוכלנה לדעת ולהכיר לבוראם, פי׳ לדעת הוא ענין ההשכלה השכלית ולהכיר הוא הציור המוחש (רמ״ז).

[10] נמחק בדפ״ו.

תיקו״ז חלק ה

אמר רבי אחא בר יעקב בת קול יוצאת ואומרת (שם) חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך צפנתי אותם באותם העולמות לך בשבילך בשביל שאתה גוף קדוש ונקי דבר אחר הדודאים (נתנו ריח) אלו מלאכי שלום[1] נתנו ריח אלו הנשמות[2] שהם ריח העולם נתנו שבקו כמה דאת אמר (במדבר כא כג) ולא נתן סיחון את ישראל דתאנא אמר רבי יהודה שלש כתות של מלאכי השרת הולכים בכל חדש ובכל שבת ללוות לנשמה עד מקום מעלתה ובמאן נוקים על פתחינו כל מגדים:

אמר רבי יהודה אלו הן הגופות שהם עומדים בפתחי קברות לקבל נשמתן ודומ״ה נותן פתקא דחושבנא והוא מכריז ואומר רבונו של עולם חדשים גם ישנים[3] אותם שנקברו מכמה ימים ואותם שנקברו מזמן מועט כלם צפנתי לך למיפק להו בחושבנא:

<u>אמר רב יהודה אמר רב עתיד הקדוש ברוך הוא לשמוח באותו זמן עם הצדיקים[4] להשרות שכינתו עמהם והכל ישמחו באותה שמחה[5] הדא הוא דכתיב (תהלים קד לא) ישמח יהו״ה במעשיו אמר רבי יהודה עתידים הצדיקים באותו זמן לברא עולמות[6] ולהחיות מתים אמר ליה רבי יוסי והתנן (קהלת א ט) אין כל חדש תחת השמש[7]:</u>

אמר ליה רבי יהודה ת״ש בעוד שהרשעים בעולם וירבו כל העולם אינו בקיום וכשהצדיקים בעולם אזי העולם מתקיים ועתידים להחיות מתים כדקאמרן (זכריה ח ד) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם ואיש משענתו בידו מרוב ימים כדכתיב לעיל באותו זמן ישיגוע[8] הצדיקים דעת

---

[1] נקראים דודאים שהם צורת אדם כנזכר, וגם המלאכים נראים כך אבל אינם כאדם בסוד הפנימיות אלא החיצוניות שלו, ולכן נרמזו בדודאים שהם דוגמת אדם, והם דמות זכר ונקבה, וכן אלו המלאכים הם אחד מימין ואחד משמאל ללוות הנשמה כדאיתא בסמוך, ולכן נקראו מלאכי שלום, שהוא התחברות החסדים עם הגבורות (רמ״ז).

[2] פי׳ כן מפני שהדודאים אין להם ריח מצד עצמם, ועל כן צריך לומר שהריח הוא דבר אחר שחוץ מהם, ופירשו על הנשמות, מפני שאין לך דבר שהנשמה נהנית בו אלא הריח, ומשום זה השפיעה ה׳ באדם דרך אפיו כדי שתמיד תשיג הנאה מריח השדה אשר ברכו ה׳ הוא גן עדן, כרמוז בפרשה זו בפסוק (בראשית כז כז) וירח את ריח בגדיו, ולהיות שדרך האף נכנסה הנשמה לכן אמרו רז״ל בפסוק (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל, איזהו דבר שהנשמה נהנית בו זה הריח, וז״ש כל הנשמה שדוקא החוטם המריח הוא האבר שבו נמצאה (כל) הנשמה כולה (רמ״ז).

[3] ירצה לא מבעיא אותם שנקראו מתים שכבר מתו שהם לא נצטרכו לגלגול אלא אפילו אותם שנתגלגלו מקדם וחזרו איזה פעמים באופן שהם חדשים גם ישנים, כלם צפנתי לך, כמו שהפקדתני לעשות (אור יקר).

[4] בכאן מתחיל לפרש ענין רמז יצחק לעולם התחיה כשם שהוא ענין השמחה שסודה מהבינה וכו׳, וסוד השמחה הוא מן הגבורות הנמתקות על דרך יין המשמח, וכו׳. ולכן אז שיהיה זמן התיקון והוא זמן השמחה שלא יוסיף עצב עמה (רמ״ז).

[5] פי׳ שיגלה אור עתיק בכל העולמות, שהרי כולם יהיו נכללים בעולם האצילות וכמו שיבוא. הה״ד (תהלים קד, לא) ישמח וגו׳, כי בזה מדוייק אומרו ישמח בלשון עתיד, דמשמע דעדיין לא היה כך, וגם אומרו במעשיו, כולל הכל, ובפרט ירמוז שאז ישתלם שם ב״ן בחינת עשיה (רמ״ז). פי׳ בהתגלות חסד בפומא דאמה (כללים ח״א פג ע״א).

[6] שאז יאיר שם ס״ג שהוא כללות עוה״ב, וכמו כן דעת עתיק יש בו שם ס״ג כנזכר בדרוש תלת רישין נג), והוא יאיר בפנימיות ז׳ תחתונות שלו, וידוע שבשם ס״ג נברא העולם (רמ״ז).

[7] אע״ג דפסוק הוא זה, נראה דאמר תנן לרמוז לכמה קושיות שנשנו בגמרא עבודה זרה [שבת ל ע״ב] בפסוק זה כגון גבי עתידה אשה שתלד בכל יום, עתידה ארץ ישראל וזולתם, והתשובה שהשיבו שם בא ואראך דוגמתו וכו׳, ולזה נראה שכיון רבי יוסי, מפני שהוקשה לו דתינח תחיית מתים כבר נראית ע״י אליהו ואלישע, אבל בריאת עולמות לא מצא דוגמתו. ומשני רבי יהודה בעוד שהרשעים בעולם, והענין במה ששנינו בעשרה מאמרות נברא העולם וכו׳, אלא להפרע מן הרשעים וכו׳, פי׳ כדי שיהיה אופן לעונש הרשעים שמדת הרחמים נהפך להם למדת הדין מפני כמה פגימות שפוגמים בזעיר ומגבירים כח הדין, וליתן שכר טוב וכו׳, שמקיימים את העולם. גם שנברא בעשרה מאמרות מפני שממשיכים שפע לז״א עד שמעלים אותו למקומו, ובפרט בתורתם שעולה עד עתיק יומין, ושם נעשים שמים חדשים וארץ חדשה (לעיל ד ע״ב). וכל זה הוא שם בעליונים, והפסוק דאין כל חדש מיירי דוקא תחת השמש, אבל למעלה מן השמש הוא אור הגנוז, ואם כן כשיחזור באמיתות העולם לשלמותו אז יהיה מקום וכח לברוא עולמות (רמ״ז).

[8] הוא הוא הנזכר שם באדרא רבא (שאז תרבה החכמה), עיי״ש, כי אז יאיר אור חכמה סתימאה. וגם אפשר לומר שמפני שאז יאיר פנימיות עתיק שמאיר בדעת שלו על מוחא סתימאה לכן ישיגו דעת שלימה (רמ״ז). קיד ע״ב (הערת הזוהר).

תיקו"ז חלק ה

שלימה דאמר רבי יוסי ביומא |דיחדי| (דחדי[1]) קודשא בריך הוא בעובדוי זמינין אינון צדיקיא למנדע ליה בלבהון וכדין יסגי סכלתנו בלבהון כאילו חזו ליה בעינא[2]:

הדא הוא דכתיב (ישעיה כה ט) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וגו' ושמחת הנשמה בגוף יתר מכלם על שיהיו שניהם קיימים וידעו וישיגו את בוראם ויהנו מזיו השכינה וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא הדא הוא דכתיב (בראשית כה יט) ואלה תולדות יצחק בן אברהם אלו הם תולדות השמחה והשחוק שיהא בעולם באותו זמן בן אברהם היא הנשמה הזוכה לכך ולהיות שלימה במעלתה אברהם הוליד את יצחק (שם) הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה בעולם:

אמר רבי יהודה לרבי חייא הא דתנינן דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא מאי היא אמר ליה עד לא אזלית קמי אינון מלאכין קדישין מארי מתניתין הכי שמיע לי כיון דשמעית הא דאמר רבי אלעזר אתישבא בלבאי דאמר רבי אלעזר סעודת הצדיקים לעתיד לבא כהאי דכתיב (שמות כד יא) ויחזו את האלהי"ם ויאכלו וישתו ודא הוא דתנן ניזונין:

ואמר רבי אלעזר באתר חד תנינן[3] נהנין ובאתר אחרא תנינן נזונין מאי בין האי להאי אלא הכי אמר אבוי הצדיקים שלא זכו כל כך נהנין מאותו זיו שלא ישיגו כל כך אבל הצדיקים שזכו נזונין עד שישיגו השגה שלמה ואין אכילה ושתיה אלא זו וזו היא הסעודה והאכילה ומנא לן הא ממשה דכתיב (שמות לד כח) ויהי שם עם יהו"ה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה מאי טעמא לחם לא אכל ומים לא שתה מפני שהיה נזון מסעודה אחרת מאותו זיו של מעלה וכהאי גוונא סעודתן של צדיקים לעתיד לבא:

אמר רבי יהודה סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמוח בשמחתו הדא הוא דכתיב (תהלים לד ב) ישמעו ענוים וישמחו רב הונא אמר מהכא (שם ה יב) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו אמר רבי יצחק האי והאי[4] איתא לעתיד לבא:

ותאנא אמר רבי יוסי יין המשומר בענביו ששת ימי בראשית אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם ועתידים להגלות לצדיקים לעתיד לבא וזו היא השתיה ואכילה (ושתיה) ודאי דא היא אמר רבי יהודה ברבי שלום אם כן מהו לויתן ומהו השור דכתיב (איוב מ טו) כי בול הרים ישאו לו:

אמר רבי יוסי והא כתיב (ישעיה כז א) בעת ההיא יפקוד יהו"ה בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לויתן נחש בריח ועל לויתן נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים הא הכא תלתא אלא רמז הוא דקא רמז על [מלכוותא] (מלכותא) אמר רבי תנחום לית למימר על מה דאמרו רבנן ודאי כך היא:

תרגום: "ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק". רבי יצחק פתח, "הדודאים נתנו ריח" וגו'. שנו רבותינו, לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא מחיה את המתים וינער אותם מעפרם שלא יהיו בנין עפר כמות שהיו בתחלה שנבראו מעפר ממש, דבר שאינו מתקיים. זהו שנאמר@ "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה". ובאותה שעה יתנערו מעפר מאותו הבנין, ויעמדו בבנין מקוים להיות להם קיום. זהו שנאמר@ "התנערי מעפר קומי שבי ירושלים". יתקיימו בקיום, ויעלו מתחת לארץ, ויקבלו נשמתם בארץ ישראל.

באותה שעה יציף (ישיב) הקדוש ברוך הוא כל מיני ריחות שבגן עדן עליהם. זהו שנאמר@ "הדודאים נתנו ריח". אמר רבי יצחק, אל תקרא הדודאים אלא הדודים, זהו הגוף והנשמה שהם

---

[1] השמחה מצד גבורות הנמתקות, ואין לך גבורה נמתקת יותר מגבורה דעתיק שהיא מלכות דאדם קדמון (רמ"ז).

[2] יובן במ"ש הרב עלי תאיבו ישראל לצרפא בלבהון דכתיב היש ה' בקרבנו אם אין, ופי' הרב שחשקו להשכיל בפועל בחי' ז"א ובחי' א"א ושישתנה שכלם להבין הנפלאות ע"י א"א וז"א, וכו' ומשה אמר להם שבפרי הארץ יכירו וכו' אמר כאן "זמינין אינון" פי' כבר הם זמינין למנדע ליה בלבהון (מ"מ). פי', האור הגנוז ששת ימי בראשית, וזוהי בחינת "סעודת לויתן" דהיינו החוורתא (בהגר"א על ספד"צ סוף יב ע"א).

[3] נראה שמובן במה שנמצא באדרא רבא (קכח ע"ב), שהצדיקים ירתי ארבע מאה עלמין דכסופין, ופי' בו הרב זלה"ה שה"ס ד' חוורתי הנמשכים מאחורי אריך עד רישא דזעיר, ובאדרא זוטא רפח ע"ב אמר שם שמאותו הארחא שבפלגותא דשערי נהיר לצדיקים אור גדול שעליו נאמר (ישעיה נח יד) אז תתענג על ה', ופי' הרב זלה"ה שה"ס אור מעולה מכל הזעיר יותר ממנו במקומו ושהוא אור ממש בלי אמצעי וזו היא ההשגה השלימה, מה שאין כן דרך השערות דאינו אלא הנאה בעלמא. וכן יש לפרש ענין זה בהקדמה הנזכרת בליקוטי תורה פרשת תולדות בשתי בחינות שיש בדיקנא דשערות ודפנימיות, עיי"ש (רמ"ז).

[4] כלומר גם הגוף וגם הנשמה (דע"ה ח"ב מד ע"ג).

תיקו"ז חלק ה

דודים ורֵעים זה עם זה. רב נחמן אמר, דודאים ממש, מה הדודאים מולידים אהבה בעולם, אף הם מולידים אהבה בעולם. ומה זה "נתנו ריח", כשרון מעשיהם, לדעת ולהכיר את בוראם, את דודם.

"ועל פתחינו", אלו פתחי שמים שהם פתוחים להוריד נשמות לפגרים. "כל מגדים", אלו הנשמות חדשים גם ישנים, אותם שיצאו נשמתם מהיום כמה שנים ואותם שיצאו נשמתם מימים מועטים וזכו בכשרון מעשיהם להיכנס בעולם הבא, כולם עתידים לירד בבת אחת להיכנס בגופות המוכנים להם.

אמר רבי אחא בר יעקב, בת קול יוצאת ואומרת, "חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך", צפנתי אותם באותם העולמות, "לך", בשבילך, בשביל שאתה גוף קדוש ונקי. דבר אחר, "הדודאים" (נתנו ריח), אלו מלאכי שלום. "נתנו ריח", אלו הנשמות שהם ריח העולם. "נתנו", השאירו, כמו שנאמר "ולא נתן סיחון את ישראל". שלמדנו, אמר רבי יהודה, שלש כתות של מלאכי השרת הולכים בכל חדש ובכל שבת ללוות לנשמה עד מקום מעלתה. ובמי נקיים את "על פתחינו כל מגדים".

אמר רבי יהודה, אלו הן הגופות שהם עומדים בפתחי קברות לקבל נשמתן, ודומה נותן פתק של חשבון, והוא מכריז ואומר, רבונו של עולם, חדשים גם ישנים, אותם שנקברו מכמה ימים, ואותם שנקברו מזמן מועט, כולם צפנתי לך, להוציא אותם בחשבון.

<u>אמר רב יהודה אמר רב, עתיד הקדוש ברוך הוא לשמח באותו זמן עם הצדיקים להשרות שכינתו עמהם, והכל ישמחו באותה שמחה, זהו שנאמר@ "ישמח ה' במעשיו". אמר רבי יהודה, עתידים הצדיקים באותו זמן לברוא עולמות ולהחיות מתים. אמר לו רבי יוסי, והרי שנינו "אין כל חדש תחת השמש".</u>

אמר לו רבי יהודה, בא ושמע, בעוד שהרשעים בעולם וירבו, כל העולם אינו בקיום, וכשהצדיקים בעולם, אזי העולם מתקיים. ועתידים להחיות מתים כמו שאמרנו, "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים ואיש משענתו בידו מרוב ימים", כמו שכתוב למעלה. באותו זמן ישיגו הצדיקים דעת שלימה. שאמר רבי יוסי, ביום שישמח הקדוש ברוך הוא במעשיו, עתידים הצדיקים להכיר אותו בלבם, ואז תרבה ההשכלה בלבם כאילו ראו אותו בעין.

<u>זהו שנאמר@ "ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה" וגו'. ושמחת הנשמה בגוף יותר מכולם, על שיהיו שניהם קיימים וידעו וישיגו את בוראם ויהנו מזיו השכינה, וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא. זהו שנאמר@ "ואלה תולדת יצחק בן אברהם", אלו הם תולדות השמחה והשחוק שיהא בעולם באותו זמן. "בן אברהם", היא הנשמה הזוכה לכך ולהיות שלימה במעלתה. "אברהם הוליד את יצחק", הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה בעולם.</u>

אמר רבי יהודה לרבי חייא, זה ששנינו שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא מה זה. אמר לו, טרם שהלכתי לפני אותם המלאכים הקדושים, בעלי המשנה, כך נשמע לי. כיון ששמעתי את זה שאמר רבי אלעזר, התיישב בלבי. שאמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא כמו זה שכתוב "ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו". וזה הוא ששנינו נזונים.

ואמר רבי אלעזר, במקום אחד שנינו נהנים, ובמקום אחר שנינו נזונים. מה בין זה לזה. אלא כך אמר אבי, הצדיקים שלא זכו כל כך, נהנים מאותו זיו, שלא ישיגו כל כך. אבל הצדיקים שזכו, נזונים עד שישיגו השגה שלימה. ואין אכילה ושתיה אלא זו, וזו היא הסעודה והאכילה. ומנין לנו זה, ממשה, שכתוב "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה". למה לחם לא אכל ומים לא שתה, מפני שהיה נזון מסעודה אחרת, מאותו זיו של מעלה. וכמו כן סעודתם של צדיקים לעתיד לבא.

<u>אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמוח בשמחתו, זהו שנאמר@ "ישמעו ענוים וישמחו". רב הונא אמר, מכאן "וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו". אמר רבי יצחק, זה וזה ישנם לעתיד לבא.</u>

<u>ולמדנו, אמר רבי יוסי, יין המשומר בענביו ששת ימי בראשית, אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להתגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתיה והאכילה, ודאי זו היא. אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לויתן ומהו השור, שכתוב "כי בול הרים ישאו לו".</u>

אמר רבי יוסי, והנה כתוב "בעת ההיא יפקוד ה' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לויתן נחש בריח ועל לויתן נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים", הנה כאן שלשה. אלא רמז הוא שרמז על המלכיות. אמר רבי תנחום, אין לומר על מה שאמרו רבותינו, ודאי כך זה.

תיקו״ז חלק ה

(ט) עי׳ זהר ח״א רה ע״ב: רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא אמר רבי יצחק לרבי יהודה הא תנינן[1] דכד ברא קב״ה עלמא עבד עלמא תתאה[2] כגוונא דעלמא עלאה[3] וכלא דא לקבל דא ([נ״א] בגין למהוי דא לקבל דא) ואיהו יקריה לעילא ותתא אמר רבי יהודה הכי הוא ודאי וברא אדם על כלא[4] הה״ד (שם מה יב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי אנכי עשיתי ארץ ודאי [מאי טעמא עשיתי ארץ] בגין דאדם עליה בראתי דאיהו קיומא דעלמא למהוי כלא בשלימו חד פתח ואמר (שם מב ה) כה אמר הא״ל ה׳ בורא השמים ונוטיהם רוקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה האי קרא אוקמוה אבל כה אמר הא״ל יהו״ה[5] בורא השמים ונוטיהם דא קב״ה לעילא לעילא[6] דאיהו בורא השמים ואתקין ליה תדיר בכל זמנא[7] רוקע הארץ וצאצאיה דא ארעא קדישא צרורא דחיי נותן נשמה לעם עליה (הארץ) דא היא דיהבה נשמה וגו׳[8]:

תרגום: רבי יצחק ורבי יהודה היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, הנה שנינו, שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה את העולם התחתון כדוגמת העולם העליון, והכל זה כנגד זה, (כדי להיות זה כנגד זה), והוא כבודו למעלה ולמטה. אמר רבי יהודה, כך זה ודאי, וברא אדם על הכל. זהו שנאמר@ ״אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי״. ״אנכי עשיתי ארץ״ ודאי. למה ״עשיתי ארץ״, משום ש״אדם עליה בראתי״, שהוא קיומו של העולם, שיהיה הכל בשלמות אחת. פתח ואמר, ״כה אמר האל ה׳ בורא השמים ונוטיהם רוקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה״. הפסוק הזה בארוהו, אבל ״כה אמר האל ה׳ בורא השמים ונוטיהם״ זה הקדוש ברוך הוא, למעלה למעלה, שהוא בורא השמים, והתקינם תמיד, בכל זמן. ״רוקע הארץ וצאצאיה״, זו הארץ הקדושה, צרור החיים. ״נותן נשמה לעם עליה״, (הארץ) זו היא שנותנת נשמה וגו׳.

(י) עי׳ זהר ח״ג צא ע״ב: ות״ח בשעתא דבעא קב״ה למיהב אורייתא לישראל זמין בה לבני עשו אמר לון |ובעאן| (בען) אתון לקבלא אורייתא:

בההיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא[9] ובעא[10] לאעלא לנוקבא דתהומא רבה אמרה קמיה מארי דעלמא פסטירא דחדווה (ס״א דעלמא) תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא [קטלינא נ״א קליטנא גו נ״א קלטינא קמי] |וקלטינא קמי (נ״א קליטנא גו נ״א תזדמן קמי)| (קטלינא כמה) ערלין דלא רשימן[11] בקיומך:

---

[1] דרוש זה מכוון מאד לאחר חצות, שכל סודו לקמים באותו זמן הוא להשתדל בתיקון רחל הוא סוד הארץ העליונה מדרגת עשיה שבאצילות אשר כנגד זה נשתלשלו העולמות בכללות אל ד׳ עולמות אבי״ע. אמנם ידוע שסוד ג׳ כלים של כל פרצוף ופרצוף הם ג׳ כלים לנר״ן שהם בסוד בי״ע כי סוד החיה אינה נגבלת בכלי, וכמו כן עולם האצילות תמן מקנן אבא והוא בסוד איהו וחיוהי חד בהון, כי בחינת הכלים הם להיות נשמה לג׳ עולמות בי״ע, שהם נקראים עלמא דנוק׳, ולכן ג׳ שמותם בריאה יצירה עשיה הם בלשון נקבה וכולם נקראים בבחינת אי׳, פי׳ שם עולם, שמורה על המקום והוא סוד כלי הספירות שבהם הוא ענין הגבול והקצבה ובהם מתעלם אור הפנימי וזהו שם עולם. והיינו עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, ירצה שבאצילות יש שלשה כלים תיכון אמצעי וחיצון שהם בסוד בי״ע, וכנגדם יש שלשה עולמות תחתונים שהם בריאה יצירה ועשיה הנקראים עולמות הפירוד (מ״מ).

[2] פשט המאמר עולם הזה כעולם העליון ואדם על כולא היינו אדם התחתון שע״י מעשיו הטובים מקיים כל העולמות וכשנעמיק קצת יפורש עלמא תתאה היא מלכות א״נ בי״ע (מ״מ).

[3] פי׳ בינה והיינו תרין ההי״ן א״נ מלכות דאצילות (מ״מ).

[4] היינו אבא שעיקר שם מ״ה שהוא גי׳ אד״ם הוא מאבא כנודע מדברי הרב ז״ל וע״י אבא נתקיימו כולם, וז״ש דאיהו קיומא דעלמא, א״נ היינו ז״א דאצילות שמקיים מלכות ובי״ע (מ״מ).

[5] פי׳ בינה שנקראת א״ל לפי שעיקריות שם ס״ג הוא ייא״י גי׳ א״ל וזהו האל ה׳ (מ״מ).

[6] פי׳ לעילא מהמלוכת לעילא מז״א, שהבינה עליונה משניהם (מ״מ).

[7] פי׳ בכל יום נותנת הבינה לז״א מוחין חדשים כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ).

[8] לכאורה קשה על מאי דקאמר שהמלכות יהבא נשמה והלא נודע שהנשמה היא מבינה, ויובן במ״ש הרב שהנשמות באות מבינה אלא שהם דקים כקרני חגבים וכשיורדים למטה בזו״ן דאצילות נעשה זווג אחר דז״א דאצילות מלבד זווג או״א ומתעברת המלכות מהם ומה שהיו תחלה כקרני חגבים נגדלים עכשיו ע״י זווג זו״ן ונעשים נשמות יקרות ונמצא שאינם נגמרים רק ע״י זו״ן עכ״ל הרב ז״ל וז״ש דא היא דיהבא נשמה כי על ידה נגמרת הנמשה ונגדלת (מ״מ).

[9] העליונה הרוחנית והיינו שקראה כורסייא (אור יקר). פי׳ מלכות (מ״מ).

[10] אם הערלים חצונים מקבלים תורה ת״ת היא ודאי יורדת לנוק׳ דתהומא החצונים (אור יקר).

[11] רשימין (דפ״ו).

תיקו״ז חלק ה

תרגום: ובא וראה בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו, אמר להם רוצים אתם לקבל תורה.
באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להיכנס לנקב תהום רבה, אמרה לפניו רבונו של עולם שעשועי השמחה (של העולם) אלפיים שנים טרם שנברא העולם יזדמנו לפניו (נ״א יזדמנו, נ״א יזדמן לפני) ערלים שאינם רשומים בבריתך.

ח״ג צג ע״ב: מנא לן דכתיב גוי אחד בארץ [ודאי] בארץ הם גוי אחד עמה אקרון אחד ולא אינון בלחודייהו דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה אבל לא אקרון אחד אלא בארץ בזווגא דהאי ארץ[1] כגוונא דלעילא ובגין כך כלא קשיר דא בדא בזווגא חדא זכאה חולקיהון דישראל ׀ששת ימים תעשה מלאכה (שמות לה ב) אתמר והא אוקמוה׀:
תרגום: מנין לנו, שנאמר גוי אחד בארץ, ודאי בארץ הם גוי אחד עמה, הם נקראים אחד ואינם לבדם, שהרי ומי כעמך ישראל גוי אחד, מספיק לו, אבל לא נקראו אחד אלא בארץ, בזווג של הארץ הזו, כדוגמא שלמעלה, ולכן הכל קשור זה עם זה בזווג אחד. אשרי חלקם של ישראל, ״ששת ימים תעשה״ מלאכה נאמר והרי פרשוה.

צח ע״א: ׀ובשבועות דאיהו מתן תורה [ד]אתייהיבו תרין לוחין [ד]אורייתא מסטרא דאילנא דחיי צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם [דאינון ה״ה] (דתרין יומין דשבועות[2] אינון י״ו צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם מאינון ה״ה) [דהוי איהו][3] ׀דהא איהו׀ (דהא אינון) נהמא דאורייתא[4] דאתמר ביה (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי[5] ה״ה מן המוציא לחם מן הארץ[6] והאי איהו מאכל אדם[7] דאיהו יו״ד ה״א וא״ו ה״א:
תרגום: ובשבועות שהוא מתן תורה, שנתנו שני לוחות התורה מהצד של עץ החיים, צריך להקריב להם שתי הלחם, שהן ה״ה (ששני ימים של שבועות הם י״ו צריך להקריב להם שתי הלחם מאותן ה״ה), שזהו לחם של התורה שנאמר בו ״לכו לחמו בלחמי״, ה׳ ה׳ מן, ״המוציא לחם מן הארץ״, וזהו מאכל אדם, שהוא יו״ד ה״א וא״ו ה״א.

(יא) עי׳ זהר ח״ג רפח ע״א: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות
תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות.
ביאור: תלת רישין אתגלפן - זהו התיקון של ע״ק דאתתקן במתקלא להתגלות בג׳ רישין[8] (בהגר״א על ספד״צ ג ע״ב ד״ה ותיקון של). התיקון הראשון מז׳ התיקונים דגלגלתא הוא הגלגלתא עצמו, ה״ה הראש הראשון מג׳ הרישין שכאן (בהגר״א על ספד״צ ה ע״א ד״ה בחד גולגלתא). כמו בא״א שעמידתו הוא בהנהגה בבחינת ג׳ קוים, כן הוא באו״א ובז״א (בהגר״א על ספד״צ כז ע״ג ד״ה וענין כלל ופרט)[9]. דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא - והנה מקומו של רישא דלא אתיידע הוא ע״ג גולגלתא דא״א (בהגר״א על ספד״צ כב ע״ג ד״ה ואמר אם כו׳) ושם אין בחינה של מתקלא[10]

---

[1] שישראל דלעילא ת״ת כשהוא בארץ דלעיל מלכות נקראים אחד כך הם אינם נקראים א׳ אלא בארץ ישראל (רח״ו).
[2] ״יומין דשבועות״ נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא ״לוחין״.
[3] דאינון (יהל אור).
[4] ואדם הוא דלגאו שמא מפרש כמש״ו (יהל אור).
[5] ב׳ לחמי וז״ש למטה בלחמי והיינו שתי הלחם (יהל אור).
[6] ר״ל ה׳ דהמוציא בינה ה׳ דהארץ מלכות (יהל אור).
[7] דהוא חכמה ות״ת שנקרא שניהם אדם ובהן ניתנה אילנא דחיי והן י״ו מן השם ועם ב׳ הלחם נשלם השם (יהל אור).
[8] כל ג׳ הרישין מכונים ׳הוא׳ (בהגר״א על ספד״צ כג ע״ג ד״ה וז״ש הוא).
[9] ג׳ אלה הם כנגד ג׳ הכינויים ״עילת כל העילות״ (והב׳ שאחריו הם ״העילות״ פי׳ שהמה סיבה ושורש לשאר הספירות), ״מופלא״ ו״מכוסה״ (בהגר״א על תז״ח יא ע״ב ד״ה דהוא), ועי׳ בהגר״א על תז״ח יח ע״ג ד״ה ונהיר.
[10] עי׳ בהגר״א על ספד״צ ה׳ ע״ב ד״ה ועוד נ״ל, שבא״א אין מתקלא.

תיקו״ז חלק ה

ואין ניכרים בחינות של ימין ושמאל, מכיוון שאין הנהגה של זמן ובסוד תיקונים ושרשים של הנהגה, שכן כל דבר ודבר שם הוא שורש לענין אחר. לכן אנו מדברים בהם בסוד ״זה לפנים מזה״. מקום התחלת המתקלא הוא בגופא דא״א, דהיינו מחסד שבו ולמטה (פת״ש א״א ז׳). מתקלא זו היא בבחינת קו א׳ (לש״ו כללים ח״א פו ע״ב). רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא[1] - מו״ס הוא שורש החכמה (בהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א ד״ה להההוא). כאן מתבאר שמו״ס הוא במדריגה התחתונה מגלגלתא ורדל״א[2] (בהגר״א על תיקו״ז סוף קלח ע״ג). וווהנה כל הגילויים הם בסוד ג׳, לכן גם בשרשם הוא כך. לכן יש ג׳ בחכמה עצמה: א׳ ״סתימאה״, ב׳ ״דאתכסיא״, ג׳ ״ולאו מתפתחא״ (מ״א טז). וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה[3] דשאר חכמות — כאן נכללים כל ג׳ הרישין, וממילא כלולים בזה כל החכמות (לש״ו ביאורים ח״ב פז ע״א).

(יב) עי׳ זהר (&): פקודא בתר דא לעשות החטאת כמשפטה תנאים ואמוראים[4] אתון דמסטרא דמדות דקודשא בריך הוא אתיתו ד(א)טרחתון סגי לנקאה ברתא דילי דאיהי הלכה [(נ״א דיליה) מ]אלין קליפין דערב רב[5] קושיין בישין דלית לון תירוץ ולא פרוקא דעלייהו אתמר (קהלת א טו) מעוות[6] לא יוכל לתקון[7] וחסרון[8] לא יוכל להמנות אלא אתמר תיקו בהון וכל תיקו[9] דאסורא לחומרא ואיהו תיקו חסר [ן׳][10] דלית ל(י)ה תיקון חסר נו״ן דאיהו עלמא דאתי דתיקו [ד]עלמא[11] דאתי שתיקה [כגון] (כלומר) שתוק כך עלה במחשבה:

תרגום: המצוה אחר זו לעשות את החטאת כמשפטה. תנאים ואמוראים, אתם שמצד מדותיו של הקדוש ברוך הוא באתם, שטרחתם הרבה לנקות את הבת שלי שהיא הלכה מאותן הקליפות של ערב רב, שהן קושיות רעות שאין להם תירוץ ולא פרוק, שעליהם נאמר (קהלת א) מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות, אלא נאמר בהם תיקו. וכל תיקו של איסור לחומרא, והוא תיקו חסר ן׳, שאין לו תיקון, חסר נון, שהוא העולם הבא. שתיקו של העולם הבא שתיקה, כמו שתוק כך עלה במחשבה.

(יג) עי׳ זהר ח״ב צד ע״ב: תא חזי בר נש כד אתיליד[12] יהבין ליה רוחא [נ״א נפשא] מסטרא דבעירא[13] מסטרא דדכיו מסטרא דאלין דאתקרון [אופנים] |אופני הקודש| זכה יתיר[14] יהבין ליה רוחא

---

[1] בהגר״א על תיקו״ז קלח ע״ג גורס ״מתפתחי חכמתא״, אמנם בדף קכז ע״א גורס כמ״ש למעלה.

[2] וע״ש שלפעמים הוא להיפך, דהיינו כאשר משפיעים למטה.

[3] בהגר״א על תיקו״ז קלח ע״ג גורס ״רישא לשאר״, ואילו בדף קכז ע״א גורס כמ״ש למעלה. ועי׳ תיקונים קלח ע״ב ד״ה בהיכלא שם גורס ״רישא דכל רישין״, ואילו בדף קלח ע״ד גרסתו היא כמש״כ כאן.

[4] עי׳ יהל אור ח״א ל ע״ד ז״ל: דגם בדורות הראשונים היו תנאים ואמוראין אף בימי יהושע ברייתות ומימרות וגם הם היו מסדרים אלו הברייתות ומימרות.

עי׳ זו״ח לו ע״ב: בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו״ן ומתיבתא עילאה דקב״ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב״ה מתיבתא דרקיע דא מטטרו״ן. ועי׳ דברי רבינו בתיקו״ז נג ע״ב: תנאין ואמוראין - הן תרין מתיבתין.

[5] כי הלכה היא מלכות וכל קושיא היא קליפה והוא מסטרא דערב רב שנתערבו בישראל וכן למעלה הקלי׳ וכן נתערב הקושיא בהלכה והתירוץ הוא תיקון הקלי׳ ההיא וקושיא דל״ל תירוץ אלו הן הקלי׳ דל״ל תיקון כלל וכן הרשעים בישראל שאמרו עליהם גיהנם כלה והם אינם כלים (יהל אור).

[6] הוא הקושיא שהלכה נתעוות ע״י (יהל אור).

[7] הוא התירוץ כמש״ו (יהל אור).

[8] הן החסורי מחסרא שבגמ׳ שע״י נתקנה הקושיא כמש״ו אבל כאן לא יוכל להמנות בכלל החסורי מחסרא (יהל אור).

[9] שכל ענין האסורים הוא לה להפרישה מהקלי׳ ולכך הוא לחומרא (יהל אור).

[10] נ׳ שערי בינה (יהל אור).

[11] ר״ל שכל תיקון הוא מצד בינה שמשם אין שטן כו׳ אבל באלו הקושיין כד מגיעין לבינה אומרים שתוק כך עלה במחשבה בינה בג״ר עולם המחשבה שהוא עולם הנעלם שא״א להשיג למטה התירוץ (יהל אור).

[12] ויקרא רכד ע״ב (הערת הזהר).

[13] דבעיראן (שער מאמרי רשב״י). נעשה תחילת יצירתו ג״כ בבחי׳ הנה״י שהוא סוד בהמה (כללים ח״א לא ע״א).

תיקו״ז חלק ה

מסטרא [דחיוון דאינון חיות הקודש זכה] |דחיות זכה יתיר יהבין ליה| נשמתא מסטרא דכרסייא ותלת אלין[1] אינון אמה עבד ושפחה[2] דברתא דמלכא:

זכה יתיר יהבין ליה [נפשא] (נשמתא) בארח אצילות(א) מסטרא (דארח אצילות) דבת יחידה[3] ואתקריאת איהי בת מלך זכה יתיר יהבין ליה |רוחא דאצילות| (אצילות) מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהו״ה אלהיכם זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דאבא ואמא הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים מאי חיים אלא אינון י״ה דעלייהו אתמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יה ואשתלים [ביה] (ב)יהו״ה:

זכה יתיר יהבין ליה יהו״ה בשלימו דאתוון[4] יו״ד ה״א וא״ו ה״א דאיהי אדם בארח אצילות דעילא ואתקרי בדיוקנא דמאריה ועליה אתמר (בראשית א כח) ורדו בדגת הים וגו׳ והאי איהו שולטנו|תיה| בכל רקיעין ובכל אופנים ושרפים וחיוון ובכל חיילין ותוקפין ד[ל]עילא ותתא ובגין דא כד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה אתמר ביה לא תצא כצאת העבדים (שמות כא ז):

תרגום: בא וראה, כשנולד איש, נותנים לו נפש מצד הבהמה, מצד של טהור, מצד אלה שנקראים אופני הקודש. זכה יותר נותנים לו רוח מצד של חיות הקודש, זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של הכסא, ושלשת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך.

[אם] זכה יותר, נותנים לו נפש בדרך אצילות, מצד של בת יחידה, ונקראת בת מלך. זכה יותר, נותנים לו רוח של אצילות, מצד העמוד האמצעי, ונקרא בן לקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר ״בנים אתם לה׳ אלהיכם״. זכה יותר, נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא, זהו שנאמר ״ויפח באפיו נשמת חיים״, מהו חיים, אלא אותם י״ה, שעליהם נאמר ״כל הנשמה תהלל יה״, ונשלמה בה יהו״ה.

זכה יותר, נותנים לו יהו״ה בשלמות, האותיות יו״ד ה״א וא״ו ה״א, שהוא אדם בדרך אצילות למעלה, ונקרא בדמות רבונו, ועליו נאמר ״ורדו בדגת הים וגו׳״, וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים והחיות ובכל החיילות והכחות שלמעלה ולמטה. ולכן כשאדם זוכה בנפש מצד של בת יחידה, נאמר בו ״לא תצא כצאת העבדים״.

(יד) עי׳ זהר ח״ג ו ע״א: אמר רבי יהודה אי הכי[5] באתר דמחשבה דלעילא[6] בעי לקרבא

---

[14] צריך שתדע כי אין זה אלא בנשמה חדשה שעדין לא נתגלגלה כלל, ולכן היא הולכת ונוספת בסדר המדרגות, נפש ואח״כ רוח ואח״ך נשמה. ואינו תלוי בענין השנים רק בזכיות בלבד. אמנם מי שהוא מגולגל מבחינת נפש, אינו יכול ליקח עוד כל ימיו חלק הרוח, וכשימות אחר שישלים הנפש יחזור ויתגלגל לתקן הרוח. וכן הענין בנשמה ובדרוש הגלגולים הארכנו בזה וע״ש (שער מאמרי רשב״י ועי׳ זהר הרקיע). עי׳ ח״ג רכד סע״ב. אפשר לזכות עד יחידה דאצילות, והוא ע״י זכות ומעשים טובים, וכמ״ש בספר הגלגולים (פרק ח) (דע״ה ח״ב קמה ע״א).

[1] פי׳ בריאה יצירה עשיה, כי אמה היינו אמא דמקננא בכורסייא, והיינו בינה דמלכות, שנטרדה. ועבד היינו ו״ק דמטטרו״ן ביצירה, שנטרד. ושפחה היינו סנדלפון דעשיה שנטרדה מלכות דמלכות בעשיה (זהר הרקיע).

[2] ע״י שכל העולמות ב״ע נמשך מציאותם רק דרך מחיצות ומסכים מהאור שלמעלה הנה הם במדרגה אחרת לגמרי ואינם נקראים מעתה בשם בנים אלא רק בשם עבדים (כללים ח״ב צד ע״ד).

[3] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז מז ע״א: ואמר דבת יחידה כמ״ש (שיה״ש ו ח) ששים המה מלכות כו׳ אחת היא יונתי אחת היא לאמה כו׳, ומסטרה נק׳ הנשמה יחידה, והוא דרגא דמשה, שלא זכה שום אדם אליה. והענין שאף שנר״ן היא דרגא דבי״ע כידוע, וכמ״ש בפ׳ משפטים שם, כ״ז הוא לפי סדר הבריאה. אבל אחר החטא, ירדו ממדרגתם.

[4] המילוי הוא יותר בשלימות (דע״ה ח״ב ד ע״ב), ע׳ מבו״ש (שע״ב ח״ב פ״ט דף י רע״ד מדפוה״ח ובהגהת מהר״צ שם) כי הגם שהאמת הוא שהוי״ה פשוט הוא העיקר, וכמ״ש ג״כ בשער לאה ורחל (ריש פרק ב) וכן הוא באו״א (פרק ה ופרק ז) כי הוי״ה פשוט הוא בכתר והמילואים הם בחו״ב, והרי הוה הפשוט יותר גבוה, אך היא הנותנת כי הרי נודע הוא שכל מה שהוא יותר גבוה הוא יותר בהעלם ואינו מתגלה למטה. והרי נמצא שעיקר התועלת להתחתונים הוא מהמילוי דוקא, כי משום שהוא יותר תחתון הוא מתגלה ומאיר למטה (ביאורים ח״ב עד ע״ג) בהיות שניהם יחד השם והמלוי (והוא הבחי׳ ג׳), אז השם בעצמו בפשוטו הוא יותר חשוב ומעולה מן מלוי שבו, כי הרי הוא לעולם עיקרו ושורשו, ומאחר שהם מאירים יחד, ר״ל שהוא עצמו מאיר במילואו, הרי הוה המילוי טפל אליו שהוא רק תולדתו (ביאורים ח״ב עד ע״ד).

[5] בשלמא לר׳ חייא דקאמר, דמה דאתמשך ממחשבה הוא יצר הרע, דהיינו בגבורה, והיינו מן בקר, כדפי׳ לעיל ניחא. אלא לדידיך דאמרת ״דאמחשבה דלעילא בעיא לקרבא״ דהיינו בחכמה, ״אמאי לתתא יתיר״ דהיינו דכורא שהוא יסוד כדפרשת זכר תמים (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

אמאי לתתא יתיר לא הוה בידיה[1] אתא לקמיה דרבי שמעון אמר ליה רישא דכלא מחשבה הוא[2] וסיומא דההיא מחשבה אתר דאקרי בקר[3] ומאי איהו ההוא סיומא דגופא דמבסם לנוקבא כך[4] מחשבה דבר נש רישא דכלא סיומא דההיא מחשבה כד אתעביד עובדא אימתי בבקר הדא הוא דכתיב (מיכה ב א) הוי חושבי און ופועלי רע אימתי על משכבותם [באור] (לאור) הבקר יעשוה(ו) ועד[5] להוא אתר דמחשבה[6] מחשבה אסתליק ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי:

תרגום: אמר רבי יהודה אם כך, במקום של מחשבה של מעלה צריך להקריב, למה למטה יותר, לא היה בידו. בא לפני רבי שמעון, אמר לו הראש של הכל הוא מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו, אותו סיום הגוף שמבשם את הנקבה. (כך) מחשבה של אדם ראש של הכל, הסיום של אותה מחשבה כשנעשה מעשה, מתי בבוקר, זהו שנאמר ״הוי חשבי און ופעלי רע״, אימתי על משכבותם באור הבוקר יעשוה, ועל כן לאותו מקום של מחשבה המחשבה עולה והמעשה מתקרב לסיום המחשבה ודאי.

(טו) עי׳ זהר ח״ג רנה ע״ב: ומה[7] דאוקמוה[8] שתים כהלכתן [ושלישית אפילו טפח ולמ״ד שלשה כהלכתן] ורביעית אפילו טפח ואינון בגין דא תרין תלת ארבע הא תשע טפח איהי עשיראה לאשלמא כל חסרון[9] ובגין דא שיעור סכה לא פחות מעשר דאיהו[10] מלכות עשיראה[11] דכל דרגין ולא למעלה מעשרין דאיהי כ׳ כתר עליון דלא שלטא ביה עינא כבוד עלאה:

עליה אמר משה (שמות לג יח) הראני נא את כבודך ואתיב ליה קב״ה לא תוכל לראות את פני ולית כבוד (אלא) בלא כ׳ [ובגין דא] שערו מארי מתניתין לקבלייהו סכה העשויה כמבוי מסטרא דאת ב׳ כמין גא״ם[12] מסטרא דאת ג׳ כמין צריף מסטרא דאת ד׳[13]:

תרגום: $

---

[6] פי׳ כיון שהעולה היא רומזת למחשבה שהוא אבא, א״כ היה ראוי להקריב דבר שרומז לאבא, שהוא מחשבה, ואמאי מקריבין מן הבקר, שהוא רומז ליסוד (מ״מ).

[1] עי׳ דרך חיים (אבות פ״ד מט״ז): רבי ינאי אומר אין בידינו לא משלות הרשעים ואף לא מיסורי הצדיקים, וז״ל המהר״ל: פירוש אין בידינו השגה על זה.

[2] כתר כדפי׳ וסיומא דההוא מחשבה, דהיינו סוף האצילות, יסוד סיומא דגופא, שהוא נקרא ״בקר״, דהיינו הבקר אור, בקר דיוסף (אור יקר). פי׳ ששואל אמאי פר בן בקר לעולה, אמר פר לעולה, שהוא שהקשר הוא ע״י הפר. והענין, שאין זיווג למעלה להשפיע עד שעולה מ״נ, שהם פ״ר דינים שמעוררם הזווג ויש ב׳ מיני גבורות שהם מנצפ״ך העולים פ״ר א׳ בבינה שמעורר זיווג א״וא ומנצפ״ך אחר שנותנת אימא לנוק׳ להזדווג עם בעלה. ופי׳ הענין שהפ״ר דינים באמרו בן בקר שמעורר הזווג מצד הבקר שהם פ״ר היורדים מן היסוד הנק׳ בקר אבל של הבקר היא הדרגא ונראה שביסוד יש ב׳ בחי׳ א׳ מצד הזכר וא׳ מצד הנוקבא שכן ב״פ קנ״א גימ׳ בקר שמורה שהוא מצד שבו נתינה אלו הפ״ר לה וזה שהקשה אמאי יהיה זה לתתא יתיר מהפר של הבינה אלא שהפר יתעורר מצד הבקר שהוא עטרת היסוד מאחר שאין כוונת זה הפר אלא לעורר המחשבה ובזה יובן תירוץ של רשב״י והט אזנך והבן (זהר הרקיע).

[3] פי׳ יסוד דז״א שבו נסתיים היסוד דאבא כמ״ש הרב זלה״ה שיסוד דאבא מסתיים ביסוד דז״א (מ״מ). הענין הוא כמ״ש כי הי״ס נחלקים לג׳ אות׳ אחד א׳ ע״ק ח׳ ז״א דדכו׳ מחכמ׳ עד היסוד ד׳ מלכות הרי שהיסוד נק׳ בקרו של אברהם סיום ז״א דכורא מתחיל מן חכמה (זהר הרקיע).

[4] מוסגר בדפ״ק.

[5] וע״ד (דפ״ק).

[6] ור״ל כיון שאבא שהוא מחשבה נעלם וסיומא דיליה הוא ביסוד, לכך אנו מקריבין עולה מן הבקר, שהוא רומז ליסוד ומחשבה, שמחשבין על הקרבן ההיא, מחשבה עולה לאבא, והקרבן עצמו שהוא סיום עובדא, עולה ליסוד, שהוא סיומא דמחשבה (מ״מ).

[7] ומ׳ (יהל אור).

[8] הוא מ׳ פתוחה סוכה פתוחה (יהל אור).

[9] פי׳ עשרה טפחים היה מן הקרקע עד רגלי כרובים, כמ״ש רז״ל (סוכה ד ע״ב) ארון ט׳ וכפורת טפח. ומרגליהון עד רשיהון ששם סוככים, שמזה נלמד לסכך (יהל אור).

[10] דאיהי (דפ״ו).

[11] והיא כלולה מי׳. וממנה ולמעלה י׳ עד הכתר וכמש״ל (יהל אור).

[12] והא דסוכה תהיה לצל צ״ל אח״כ כמש״ל (יהל אור).

[13] פי׳ הצריף הוא שב׳ דפנות מגיעות זה לזה כמין ד׳ (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

(טז) עי׳ זו״ח (מט ע״ב): כלה כד אשתלים[1] בסטרא דימינא[2] דאתקיף בה ברזא דשמא יהו״ה[3] דהא כדין איהי כלה בחופה[4] דעלמין כולהו[5] ברחימו[6] בחבורא חדא[7] דהא כדין וגולה על ראשה כתיב[8] גלה דא איהו מקורא דצדיק[9] דאתעביד נהר פלגיו[10] דחדדן[11] עיר אלהים ועביד פירין ואיבין בשמא דאתקרי צבאו״ת[12] מתתחמא בתריסר תחומין[13] לארבע סטרי עלמא ושבעה נרותיה[14] עליה[15] דא רזא דשמא עילאה[16] גליפא ברזא דשבעין שמהן[17] דאתקרי בהו קב״ה ואינון שבעה קיימין

---

[1] הענין שעם היות במלכות כל הכחות הנזכרים בהנהגה אין דעתה נוחה בשמאל אלא בהיותה נאחזת בימין, והיותה בשמאל היא תחלת דבר ושלימותו בימין כאומרו שמאלו תחת לראשי וימינו וכו׳, וכן תתקעו ולא תריעו בענין ששלימות ייחודה באחיזתה בשמאל לא שלם אלא בהיותה נאחזת גם בימין (אור יקר).

[2] ולא בימין לבד דהיינו סוד וימינו תחבקני אלא שאחר חבוקה בימין יתייחד בעלה עמה שהוא קו האמצעי (אור יקר).

יהל אור ח״א [כב ע״ג] ד״א שתה מים כו׳. הענין דמים הוא בסט׳ דאתייהיבת מסט׳ דימינא כדאי׳ בז״ח@ ש״ה, וזהו ונוזלים של אברהם תשתה מיצחק ע״י יעקב שהוא מקבל מהם. וכ״ז הולך על לשון הראשון, רק שכאן ביאר בפרטיות הג׳ אבות ושם ביאר הבאר ג׳ אבהן בכללא. ובזה אתפרש הפסוק הנ״ל טוב איש שהוא טוב בעטרוי, חונן ומלוה לבירא דל״ל מגרמא כלום, יכלכל דבריו הוא בארא, והן ג׳ מדות של האבות, ולזה אמר דבריו בלשון רבים. ולכן בזה אמר יכלכל, שזה שייך אף בעשירים, ותמיד [כב ע״ד] יכלכל אותם שאינן חסרים, כמו ויכלכל כו׳ לפי הטף. משא״כ לסט׳ דדוד, שאינו רק מלוה וחונן כמו לעניים, ואלו במשפט:

[3] דהיינו סוד בעלה, בענין שהיא נכללת מן השמאל אלהי״ם כדפי׳ ומן הימין א״ל ומן האמצע דהיינו יהו״ה (אור יקר).

[4] והיינו כֶּלה כתיב (&) כַּלה, וענין בחופה דקאמר הארכתי בפירושו בפרשת ויצא סימן ז׳, ואז יתקשרו ארבע מדות שהם ארבע רגלי המרכבה חסד גבורה תפארת ומלכות, וההשגחה נמשכת לתחתונים מארבעתם (אור יקר).

[5] ברחמי כמלו (נוסף בגליון יקר).

[6] ברחמי - מצד התפארת בעל הרחמים, בחדו – מצד הגבורה יין המשמח, ברחימו - מצד אהבת חסד (אור יקר).

[7] מצד המלכות המתחברת בשלשתם, וכל זה נכלל בשתי מלות זהב כלה, ואז פועל היסוד שהוא אבר שעיקר הייחוד תלוי בו מכח תרי ביעי דדכורא שהם נצח והוד (אור יקר).

[8] אי״ג לשון גילה דריש לה לתיבה וגולה (דפ״מ).

[9] ונקרא גלה על שם גולת מים ולהורות על ריבוי מי השפע וזרע הזכר בו נקרא גלה אמנם אל המלכות הוא מקור תוספת מים מרובים (אור יקר).

[10] מצד פלגי מים שהם נצח והוד, והוא נהר אוסף מי הפלגים ומושכם לבריכה שהיא המנורה (אור יקר).

[11] דחדאן (דפ״א??).

[12] השם הקדוש המתייחס אל היסוד בבחינה זו הוא מצד ״עביד פירין ואיבין כשמא דאיקרי צבאות״ ושם זה מיוחס ליסוד בסוד היותו עושה פירות בתוכיות המלכות כדפי׳ בזהרא תניינא, בענין שעד כאן כלול בפסוק זה שיר השירים אשר, ״שי״ר״ היינו מנורת זהב, ״אשר״ כלה, ״השירים״ וגלה על ראשה (אור יקר).

[13] הענין שנוסף למלכות על ידי היסוד כללות נפלא שעד עתה היו ארבע מדות לבד כדפירשנו לעיל שם ארבע סטרי עלמא חסד דרום גבורה צפון תפארת מזרח מלכות מערב, ועל ידי היסוד הוא מביא בכללות הנצח והוד שמוסיף שני גבולים בכל אחד מארבע רוחות, בענין שהם עתה על ידי יסוד גבול דרומית וגבול דרומית תחתית, וכן במזרח גבול מזרחית דרומית וגבול מזרחית וכו׳ תחתית, וקודם לא היו אלא ארבעה גבולים, גבול דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית [מערבית דרומית] והיינו סוד שם אדנ״י המתמלא אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד הם י״ב שמתמלא שמה על ידי הייחוד הממלא והם י״ב גבולים (אור יקר).

[14] כבר פירשנו כי כוונתו בפסוק זה לפרש בו כל ארבע זהרין שבפסוק שיר השירים, וכבר פירשנו תריץ זהרין שהם שיר השירים דהיינו יסוד ומלכות (אור יקר).

[15]

[16] מהדר לפרושי זהרא תליתאה שהוא התפארת שבמלת אשר, ואי אפשר לפרש בתפארת מפני שכללותו משה קצוות, ואם מצד שם בן ארבע שבו כבר פירשנו שיש בו שתי דרכים, האחת עשר

תיקו"ז חלק ה

דעלמא קאים עלייהו:

כלה[1], כשמושלמת@ בצד הימין, שמחזיק@כשנתחזק בה בסוד של השם יהו"ה, שהרי אז היא כלה בחופה, שכל העולמות באהבה ובחיבור אחד, שהרי אז "וגולה על ראשה". כתוב "גלה", זהו מקור הצדיק, שנעשה "נהר פלגיו", שמשמחים "עיר אלהים", ועושה פירות בשם שנקרא צבאו"ת, מתחם בשנים עשר תחומים לארבעת צדדי העולם, ושבעה נרותיה עליה@, זה הסוד של השם העליון, החקוק בסוד של שבעים שמות, שבהם נקרא הקדוש ברוך הוא. והם שבעה עמודים, שעליהם עומד העולם.

(יז) עי' זהר ח"ב קטז ע"א: שכינתא תתאה כותל מערבי[2] דיורא דיליה על שם דאיהו תל

ספירות כולם, השנית ארבע ספירות בענין שמלת שבעה לא יתיישב בתפארת, לזה אמר ושבעה נרותיה וכו' דא רזא דשמא עילאה שהוא שם יהו"ה שבתפארת כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[17] ואם תאמר היאך יתיישב בו מלת שבעה הענין הוא כי שם בן ארבע גליפא ברזא דשבעין וכו' כלומר מתחקק ומתגלף שם בן ארבע בשבעים שמות שהם כמו כנויים אליו, וזהו שאמר רזא דשבעין שמהן דאתקרי בהו קב"ה וטעם היאך יתייחסו בו שבעים שמות הוא מפני שבו נכללו שבעה מדות שהם שבעה עמודים המעמידים העולם התחתון שהיא מלכות, והם שבעה בסוד המלכות לה מציאות למעלה בתפארת בסוד יהודה שהוא רביעי לראובן שמעון לוי כדפירשנו בסבא, וכל אחד מאלו כלולה מעשר הם שבעים, והיינו סוד חצבה עמודיה שבעה כדפירשנו בזוהר פרשת , ובענין שבעים שמות אשר להקב"ה מצאתי שפירשו הקדמונים וזה לשונם: וזה משבעים שמות של הקב"ה בפירוש ושאר שלא בפירוש אין חקר ואין מספר ואלו הן: אדידירו"ן יהו"ה צבאות קדוש קדוש, ככיכירו"ן גביבירו"ן דדידירו"ן הדידירו"ן [וכירירו"ן] [וכידירו"ן] זפיפירו"ן חפיפירו"ן טכיבירו"ן יפיפירו"ן כפבפירו"ן לפלפירו"ן מפמפירו"ן נסנסירו"ן ספספירו"ן עפעפירו"ן [פכפבירו"ן] [פכפכירו"ן] צפצפירו"ן קפקפירו"ן רפרפירו"ן שפשפירו"ן תפתפירו"ן, ע"ב אלפא ביתא אחת.

אלפא ביתא שנית, אפאפירו"ן בפכפירו"ן גפגפירו"ן דפדפירו"ן הפהפירו"ן ופופירו"ן זפזפירו"ן חפחפירו"ן טפטפירו"ן יפיפירו"ן כפכפירו"ן לפלפירו"ן מרומירו"ן נעורירו"ן ספיסירו"ן ערורירו"ן פתורירו"ן צפירירו"ן קרורירו"ן רפירירו"ן שפיפירו"ן תפיפירו"ן, עוד ארבעה שמות תפירירו"ן לדורירו"ן חפחפירו"ן שרורירו"ן.

אלפא ביתא שלישית, אגככ"ן הוא י"ה יהו"ה הגדול בבכב"ב גבגכ"ב דבדב"ב הבהב"ב ובוב"ב זכזב"ב חבחכ"ב טבטב"ב יביב"ב כככב"ב לכלכ"ב מבמב"ב נבנב"ב פכפב"ב עבעכ"ב פכפכ"ב צכצכ"ב קבקכ"ב רברב"ב שבשב"ב תבתכ"ב י"ה קודשא בריך הוא.

ע"כ העתקתי מספר ישן. וענין שבעים שמות אלו בלי ספק הם בסוד כסא ומעלתם למעלה ממעלת הבנויים, שאלו יתלבשו בכנויים ויפעלו על ידי מטטרו"ן, וכנגדם למטטרו"ן שבעים שמות על שבעים פעולות אשר לו שהוא יונק מכסא, וכבר הארכתי בחקירה שלישית רביעית וחמישית מדרישה ראשונה מה שראוי בשמות אלו דרך כלל, והנה דרך פרט נאמר שהם שמות אלו שלשה אלפא ביתות בשלשה בחינות ההנהגה שהם ימין ושמאל ואמצע, ולכך הם הימין אדירירו"ן מורה על האדירות, והשמאל אפאפירו"ן מורה אף וחימה והאמצע בינוני, והיינו סוד כ"ב אותיות מימין וכ"ב משמאל וכ"ב באמצע הם ס"ו, ולהם ארבע שמות שהם לבוש לארבעה אותיות השם הקדוש שהוא שורש לכל הענפים המתפשטין ממנו בכל שם ושם מאלו, ולכך חותם כל שם מהם יהו"ה צבאות קדוש קדוש קדוש אלא שאני קצרתיו, ושלשה קדושות שבו לרמוז אל שלשה אבות שמהם יניקתם, והארבעה שמות הנזכרים משלימין שבעים והם שבעים ענפים לשבעה ספירות, ויסודם שם בן ארבע מורה התפשטות שם בן ארבע בשבע ספירות, מסתעף ופועל בשבעים כחות אלו פעולות אין מספר גנוזות בכל שם ושם מהם, והיודע להזכירם בקדושתם ונקודתם יפעול בהם, ואני ראיתי בשם אחד מן החכמים שיש כח באלפא ביתא השלישית להוריד נפש הנפטר 'ולהגשימו עד ידבר עם האדם בזמן חיותו, וזו פעולה קטנה בערך כחם הנפלא.

ואם נרצה לפרש הענין בשם ע"ב לא-ירחק כי יש בו דרכים רבים לשם בן ארבע יעלה לע"ב הויות כדפירשנו בספ"ר בשער פרטי השמות ויסודם יו"ד ה"י וי"ו ה"י עולה ע"ב, וכן שם י' י"ה יה"ו יהו"ה עולה ע"ב, וכן יהו"ה בנקודת שב"א קמ"ץ חול"ם שהם שלשה אבות עולה ע"ב, והקב"ה נקרא בשם ע"ב היוצא מפסוק ויס"ע ויב"א וי"ט, ולא ירחק שתים הנוספים על שבעים שהם כענין שני סופרי הדיינים וכיוצא כמו שהארכתי בפירוש בענין סתרי האותיות בחלק שיעור קומה (אור יקר).

[1] BRIDE@

[2] בשמועה הקודמת פירשנו היות השבועה חלה על דבר שיש בו ממש דהיינו היסוד, אמנם המלכות וכל הנמשך למטה ממנה הוא דבר שאין בו ממש, והכותל המערבי הוא כלל הרוחניות המתפשט למטה בעולם הנפרדים ועולם הגלגלים ועולם הגשמי, והטעם שבכללם נראו מכח הרוחניות ההיא, ובסבת קשר הנמצאים ממנו, הוא שוכן וחופף עליהם להעמידם ולקיימם, וז"ש "דשכינתא תתאה כותל מערבי

תיקו״ז חלק ה

שהכל פונים בו[1] כ״ו ת״ל יהו״ה כ״ו [ודאי] שכינתא איהי[2] תל דיליה על שם (שיר ה יא) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב ואוקמוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות (קוץ) ד׳ מן אחד תל שהכל פונים בו[3] והאי [קוץ] הוא אחיד בין א״ח ובין ד׳ הדא הוא דכתיב (ד״ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ ותרגם יונתן דאחיד בשמיא ובארעא:

תרגום: שכינה תחתונה, כותל מערבי, הדיור שלה על שם, שהוא תל שהכל פונים בו. כ״ו ת״ל, יהו״ה כ״ו, ודאי שכינה היא תל שלו, על שם ״קווצותיו תלתלים שחרות כעורב״, ופרשוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. ד׳ מן אחד תל שהכל פונים בו, והקוץ הזה אחוז בין א״ח ובין ד׳, זהו שנאמר ״כי כל בשמים ובארץ״, ותרגם יהונתן שאחוז בשמים ובארץ.

משמע שה״תל״ היא מידת המלכות שכל העליונים משפיעים אליה, וגם משפעת לכל התחתונים.

אמנם עי׳ אד״ר קמ ע״א: ותאנא האי חכמתא דאתכלילא בארבע אתמשכא בהני שערי דאינון תליין תלין על תלין (נ״א הוא) וכלהו קשיין ותקיפין ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין מנייהו דליתהון בחושבנא הה״ד קווצותיו תלתלים תלי תלים (שיה״ש ה יא)

תרגום: וכן למדנו: החכמה הזו שנכללה בארבעה, נמשכה באלו השערות, שהם תלויים תילים על גבי תילים (הוא), וכלם קשים וחזקים, ונמשכים ויוצאים כל א׳ לצדן, ואלף אלפים ורבוא רבבות תלויים מהם שאין להם חשבון. זהו שנאמר ״קווצותיו תלתלים״ - תלי תלים.

מאיר האדרא: ותאנא האי חכמתא[4] דאתכלילא בארבע - דהיינו כאשר האיר אור המו״ס הכוללת את כל ג׳ המוחין, יחדיו הם חשובים ד׳. אז נשלם שם הוי״ה וד׳ מוחין, ונשלם אבי״ע (ב״ע רטו ע״א). אתמשכא בהני שערי[5] — שהשערות הם חלולים, ומשם יוצא אור המוחין הרי הם מבוערין דחכמתא (ב״ע ריד ע״ב), הנמשכים בפנימיות חלל השערות, הרי הם צינורות ההשפעה אשר כל א׳ מהם מיוחד לדבר פרטי וכפי שיעורי ההנהגות והאורות הנצרכים לעולם, כפי ששיערה חכמתו של יוצר בראשית, אתמשכן הד׳ מוחין בהני שערא כו׳, שכן השערות הם שרשי הדינים שהרי הם נותנים גבול לשפע, ולכן משערות רישא דז״א יונקים הקליפות שהמה התוצאות של הדינים והגבולים (ב״ע רטו ע״א). דאינון תליין תלין על תלין (נ״א הוא), וכלהו קשיין ותקיפין - קשיותם היא מחמת היותם שרשי הדינים, ובהאיר אור החכמה נמתקו הדינים של מלכין דמיתו (ב״ע רטו ע״א). ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי - כאשר נמתקו הדינים, אזי אתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ע״י קו המדה ה״ה מסט׳ דבוצינא דבינה בהארת אור החכמה ה״ה נביעו דבירא וכמש״ל. לכן נקט בכפל לשון ואמר ״אתמשכו״ דהיינו מסט׳ דחכמה, ״ונגידו״ דהיינו מסט׳ דבינה (ב״ע רטו ע״א). ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין מנייהו — כל שערה ושערה הוא הנהגה אחרת ששיערה מחשבתו ית׳ ולכן מספר השערות הם כפי שיעורי ההנהגה ששיערה מחשבתו ית׳ (ב״ע רטו ע״א). [6]דליתהון בחושבנא - למימרא שאין חשבונם מושג לתחתונים, שהרי לא ביאר מספרם בשום מקום, שכן דבר זה נסתר מכל עין, ותלוי בעומק המחשבה העליונה כפי שיעור חכמתו ית׳ (ב״ע רטו ע״א). הה״ד קווצותיו תלתלים תלי תלים (שיה״ש ה יא) — דהיינו שהם הרבה ואין להם חשבון (ב״ע רטו ע״א).

היינו שיש הסתר על הסתר לגילוי הפנימיות. ועיי״ש עוד קלו ע״ב.

(יח) עי׳ זו״ח מט ע״א: פתח ואמר שיר השירים אשר לשלמה זכאה דרא[7] די חכמתא דלעילא[8] שריא בגויה[9] בשעתא[10] דקודשא בריך הוא הוי בעי לגלאה בארעא מה דלא אתגלי למלאכי

Commented [O61]: אול י רק הסוף נצרך?

בורא דיליה״ מהעולם התחתון, וז״ש לעיל ״דעלמא דין לית ליה קיומא וכו׳״ ואחר שנתאמת לנו ששכינתא תתאה וכותל מערבי ועולם הזה הם ג׳ דברים ושלשתם א׳ כדפי׳ עתה בזה יתבאר פירש קיים העולם וכו׳ (אור יקר). ר״ל שכל בנינה ביה, וראיה להנ״ל, דל״ל קיומא אלא וכו׳ (יהל אור). יסוד הוא מערב כידוע (יהל אור).

[1] בתל זה, קיבוץ כחות הנמצאים כולם, ובו מושרשים הכל, וכולם חיים ונשפעים ממנו, ולכך הכל פונים בו, והיינו תלפיות כענין הכפירים שואגים לטרף וכו׳ (אור יקר).

[2] איהו (דפ״ו).

[3] שהכל מריקין בו (יהל אור).

[4] גי׳ בהגר״א על ספד״צ כג ע״א ד״ה וז״ש אוכמין ״דאתכליל״, וכא ע״ג ד״ה בעמר גורס דאתכללא.

[5] דז״א. ועי׳ סוף הד״ה מש״כ בשם בהגר״א על תיקו״ז.

[6] גי׳ ב״ע רטו ע״א ״דלית להון חושבנא״.

[7] אפשר שעל דור המדבר שנתן להם התורה קאמר או על דרא דרשב״י קאמר והנכון דעל דרה דשלמה ע״ה קאמר דאתגלי ביה שיה״ש (אור יקר).

[8] על חכמת אלהים ממש קאמר כדתיב ויראו כל ישראל כי חכמת אלהים בקרבו (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

עילאי ומאי איהו רזין דחכמתא דשמא גליפא[1] עילאה דשמהן קדישין[2] לא אתמסרו לון ואתמסרו לחכימין בארעא בההיא שעתא משבחן[43] ואמרין ה׳ אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים[5]

מה אדיר שמך בכל הארץ אילין רזין גליפין דשמהן קדישין דאתגליין בארעא ותושבחתא דהאי על השמים דכל אינון אוכלוסין אודן ומשבחן עובדא דא דאתגלי בארעא מה דלא אתגלי לון

[ס״א הא הכא[6] רזין] דרתיכא[7] קדישא עילאה[8] דארבע שמהן גליפן[9] והא איהו רזא דרזין[10] רתיכא עילאה דשמהן[1211] אדנ״י[13] צבאו״ת[14] יהו״ה[15] אהי״ה[16] רזא דארבע[17] שמהן גליפן דארבע זהורין וכל זהרא וזהרא אתכליל חד בחבריה[18] ותיאובתא דהאי לעאלא בהאי ולאתכללא האי בהאי

---

[9] כענין ושכנתי בתוכם ונודע כי התורה בת״ת וסודותיה וסתריה בחכמה ממש, שהיא תורת קדומה, ולכן אמר ודאי שהדור זכאי אחר שהחכמה העליונה נתגלה ושרתה בהם (אור יקר)

[10] הכוונה כי הוא הקדים שני דברים והאחד הכריח לחבירו האחד שהדור זכאי וההכרח לזה ״דחכמתא״ וכו׳ והיינו השנית, ומשום דאפשר להכחיש שתיהם כאחד או כל אחד לעצמה הכריחם ואמר ״בשעתא דקב״ה בעי וכו׳, והענין הוא התורה וסודותיה שנתגלה לנשמות הנגשמות בעולם השפל לזכותם ולמעלתם כדפירשנו ולא נתגלה למלאכים לסבה הנזכרת (אור יקר).

[1] הוא שם בן ארבע שהוא שם עילאי וכל השמות כנויים אליו (אור יקר).

[2] פירוש אחר שהשמות הקדושים הם כנויים ולבושים אל שם בן ארבע והם מפתחות כדי ליכנס להשכלת השם בעצמו, ולהיות שהמפתחות לא נמסרו להם לכן אין להם כח להשכיל מעצמם בשם בן ארבע וזהו הא שאמר ״דשמהן קדישין לא אתמסרו״ וכו׳ וכדפירשנו, והטעם שלא נמסרו להם לפי שאין אצילותם שם שהם נוצרים מעולם היצירה כדפירשנו לעיל, וישראל נעשים ונוצרים ונבראים ונאצלים כדכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כדפירשנו לעיל, ולכן אין בהם כח לגלות סודות התורה כדפירשנו (אור יקר).

[3] כוונתו שהמלאכים משבחין ה׳ אדונינו מה אדיר שמך, ואדירות השם הוא בארץ דהיינו ישראל שהם מספרים סודות התורה (אור יקר).

[4] למשבחן (לוז יקר9?

[5] פירוש לא נתתה האדירות בשמים אלא הדור לבד שמהדרים אותך המתגלה בארץ וזהו שאמר ״ותושבחתא דהאי על השמים״ פירוש אדירות השם המתגלה בארץ הם משבחים בשמים (אור יקר).

[6] בפסוק שיר השירים כדמסקינן לקמיה ״רזין״, בפסוקים אחרים מפרש קשר ספירה בחברתה וכיוצא אמנם אינו מפרש פרטי הספירות הנקשרות כפסוק זה שמפרש ענין עצם הסתעפות הספירות, וכללותם במציאות עצמם להכלל עם אחרים כדמסיק לקמיה (אור יקר).

[7] גדר לשון מרכבה יהיה מה שבסגולתו להמשיך הנעלם לשכון למטה על המתגלה, והיות הנעלם מתלבש בו ופועל על ידו, ולזה אמרו האבות הן המרכבה מפני שהם הורידו כח האלהות בתחתונים, כל אחד בבחינתו היה מושך כח ספירתו במלכות וממנה למטה כענין מלא כל הארץ כבודו, והיות כל אחד מהאבות כלי להתלבש בו האלהות יאמר שהוא מרכבה וכן אומרינו בסוד החיות שהן מרכבה הוא ממש מטעם זה שכח האלהות מתפשט בהם ופועל על ידם, שאי אפשר לדק ולרוחני הנעלם לפעול בגשמי אם לא על ידי אמצעיים יתלבש כח האלהות בו, ולזה הם שתי בחינות או מרכבת בני אדם שהם האבות בסוד נפש רוח נשמה, או מלאכים שרפים חיות ואופנים כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[8] כבר פירשנו שני דרכים למרכבה [שפי׳] [שהא׳] הוא המשכת ההנהגה האלהית למטה ושורשם בחסד גבורה תפארת מלכות, שאליהם מרכבה אברהם יצחק יעקב דוד בבני אדם, וכן במלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, אמנם דרך המרכבה הנז׳ הוא היותם מרכבה אל הכסא בינה ואדם הרוכב על הכסא חכמ״ה כ״ח מ״ה אד״ם ודאי, וזו אינה מרכבה מעולה כל כך מפני שהיא מרכבה לספירות, אמנם דרך מרכבה זו היא ״עילאה״ שהיא מלכות יסוד תפארת בינה שזהו סוד הייחוד העליון הנמצא לספירות שבו מתלבש אין סוף, ולכך היא מרכבה עליונה מכל המרכבות הנזכרות (אור יקר).

[9] הם ארבע ספירות שהשמות והספירות הכל דבר אחד, ומלת ״גליפן״ הוא מלשון פתוחי חותם דמתרגמינן כגלוף דעוזקא, ויהיה הכוונה שיש לספירות שלשה בחינות, האחד מציאות דק בלתי מצייר צורה בספירה, אלא דקות גדול לא יתגלה אלא מעט מזער, והמציאות ההוא לרוב דקות יקרא רשימא לבד רושם, ולפעמים יאמר על מציאות זה הדק אתרשים בכמה מקומות בזוהר, וכאשר המציאות ההוא יתגלה יותר ויצטייר בצורה נגלית יקרא ציור שהוא יותר על הרשימה, וכאשר יתגלה יותר יקרא חקיקה והיינו סוד אומרו אתגליף, ולהיות שהשמות בספירות הוא על מציאותם בהויה הכוללת כל הספירות ועל מציאות הויה לכל ספירה וספירה, נוסף על כל זה הוא שם יורה בעצם על מציאות הספירה ועל שינוי בחינתה מחברתה כשינוי שם אדנ״י משם צבאות וכיוצא באותיות בנקוד במבטא, לכך יחס אותם בלשון גליפן, וכבר הארכתי בזה בספ״ר בשער שם בן ארבע ובשער השמות (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

ואלין ארבע זהורין אתפרשן בשמהן ידיען חד אקרי זוה״ר חשוך ולא חשוך[1] באסתכלותא דיליה (ס״א מיד ארים)[2] חשוך מסתכלאן ביה יתיר נציץ ולהיט בנהירו ושפירו עילאה[3] ונהוריה קמיט[4]

---

[10] הענין הוא כי בפסוק זה יתבארו שתי בחינות שונות בספירות אלו, האחד בחינת כל ספירה וספירה לעצמה שהמלכות נקראת אדנ״י דהיינו מלת ״שיר״ יורה על בחינת ענין כך וכך בעצמות הספירה, וכץ מלת שירים בשם צבאו״ת, וכן מלת ״אשר״ בשם יהו״ה, וכן מלת שלמה בשם ״אהי״ה״, ועל סוד בחינה זו אמר ״הא הכא רזין וכו׳ דארגע שמהן״, השנית סוד ייחוד וקשר הספירות האלו זו בזו וזו בזו בבחינה יורה עליה סוד מלת שיר השירים אשר לשלמה (אור יקר).

[11] ל׳ שמהן (יהל אור ח״ג לו ע״ג)???.

[12] ועל סוד הזה הנוסף על הסוד הקודם אמר ״ודא איהי רזא דרזין רתיכא עילאה דשמהן״ וכו׳ דהיינו קשרם וייחודם יחד, או ירצה כי הם שתי בחינות לספירות האחת בחינת כנויים, והיא אינה כל כך עילאה כבחינת השמות שהם פנימיות יותר שהכנויים לבוש לשמות כדפירשנו בספ״ר בשער הכנויים, והנה הפסוק הזה בעצמו כנויים ״שיר השירים אשר לשלמה״ הכל כנויים, וזהו שאמר ״הא הכא״ בפסוק זה רזין שודאי הם מגלים סודות נעלמים במרכבת השמות, אבל השמות בעצמם הם נעלמים יותר, וזהו שאמר ״ודא איהו רזא דרזין רתיכא עילאה דשמהן״ וכו׳ שהם בעצם השמות, ״אדנ״י״ מלכות כדמסיק לקמיה, ״צבאות״ יסוד, ״יהו״ה״ תפארת, ״אהי״ה״ יש אומרים כתר והנכון שהיא הבינה, ואדרבה הכתר נקרא אהי״ה על שם הבינה שבה, והשם המתייחס אליה לענין מלת ״לשלמה״ היא בחינת אהי״ה ולא שם יהו״ה בנקודת אלהי״ם, ולהכי נקט אהי״ה וכדמוכח לקמן (אור יקר).

[13] מלכות (דפ״מ).

[14] יסוד (דפ״מ).

[15] ת״ת (דפ״מ).

[16] בינה (דפ״מ). והם מרמזים על כל הע״ס, והם בגי׳ תורה (יהל אור).

ד׳ שמות אדני צבאות כו׳. הן ד׳ דרגין, ג״פ ג׳, ומלכות שהיא רביעית לכל תלת, (זש״ס) [שז״ס] שם י״ב וע״ס, לפי שבה נכלל הכל לאחד, כמ״ש בסוד תפילין. וד׳ שמות הללו גי׳ תורה, שהן כל התורה (יהל אור).

[17] הענין כי שם בן ארבע אותיותיו יורו על י׳ חכמה ה׳ בינה ו׳ תפארת ויסוד ה׳ מלכות, וכנגד אותיות יהו״ה הם אותיות אהי״ה וכן אותיות אדנ״י כנודע, וצבאו״ת עם היות שאינו מפורש אין ספק שהוא כיוצא בהן, בענין שהארבעה שמות שהם נרמזים בבינה ותפארת ויסוד ומלכות חקיקתם וציורם יורה כל אחד על ספירה בפני עצמה, ושינוי השמות יורה הבדל בין ספירה לספירה שהאחת תקרא אהי״ה ולא יהו״ה והאחרת תקרא יהו״ה ולא אהי״ה או שאר השמות, וזהו שאמר ״רזא דארבע שמהן דארבע זהרין״, ועם היות שהם נבדלים כל אחד מחבירו והבדלם יורו השמות עוד בחינה אחרת הפכית לזה שיורה כל אחד כלול מחבירו (אור יקר).

[18]

[1] בחינת המלכות כאשר אינה מקבלת מהקדש כלל, והיא חשוכה מהארת העליונים מתגוללת בדמי נדותה להשפיע החיצונים היא חושך, ולא חס ושלום חשוך כחצונים היונקים ממנה שהם טמאים והיא טהורה ונקיה, אלא שמקבלת הדין מהגבורה לבד ופועל על ידי החצונים (אור יקר).

הוא מל׳, תורה שבע״פ (יהל אור).

[2] השנית היא לבונה שאחר שהרצת הארץ את שבתותיה, והחשיך כל דיניה והפגם שהיה בה המשיכו אל התחתונים, והופכת פניה אל בעלה בלבונה וטהרתה ופניה הרעים לא היו לה עוד, אז היא מקבלת הארה מועטת מהעליונים לבער ולנער הקליפות ממנה וזה שאמר כאסתכלותא דיליה מיד ארים וכו׳ (אור יקר).

[3] השלישית היא קישוטיה בגוונין עליונים מלמעלה והיא מתקשטת לגבי בעלה בהם להקשר עמו, והם סוד שלשה גווני הקשת שהוא הארת שלשה אבות שבהארתם וגווניהם היא מתקשטת אל הייחוד כאומרו ונראתה הקשת בענן, וכדפירשנו שם בפרשת נח סימן כ׳ ועל זה אמר כנהירו ושפירו עילאה וכו׳ (אור יקר).

[4] שהוא סודות תורה שבע״פ (יהל אור). מ״כ עה״ג וכמ״ש (סנהדרין כד.) במחשכים כו׳ זה תלמוד בבלי] (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

בגויה עד דבטש ביה נהורא אחרא דכרי[1] בהאי נהורא ואנקיב לה כדין אתמליא מההוא זהרא ונציץ לכל סטר (ס״א סטרין)[2]:

זהר״א דא אתגליף בשבעין ותרין נציצין[3] דאינון שבעין ותרין שמהן גליפן דשבעין סנהדרין ותרין סהדין כדין בהאי זוהר כלילן (ס״א האי זוהרא כלילא בשתי שמהן) ומתעטרא בשמא דא אדנ״י[4]

כדין איהו שר דכל עלמין[5] וכל חילין[6] וכל משריין[7] דעלאין ותתאין כלהו אמרי תושבחתא[8] דהאי קרא דקא משבחן ליה ואמרין תושבחתא [נ״א דכלהו] ומשבחים לעילא ודא זהרא כד אשתלים איהו

---

[1] הרביעית היא סוד ייחודה וקשרה עם היסוד כאומרו וראיתיה לזכור ברית עולם, ופירשו בזוהר וראיתיה ככלה מתקשטא בגוונהא, ומיד לזכור ברית עולם יתקשר בה היסוד להתייחד עמה להמשיך אליה האור העליון מהייחוד והכלל בתוכה התפארת והיסוד, וזהו שאמר זהרא אחרא דברי וכו׳ ונכללת מהספירות (אור יקר).

[2] אי״ג פירוש הו׳ צדיק יסוד עולם דאיהו איקרי מבועא דבירא דכרי לה כמו שמבואר בסתרי אותיות ההוי״ה לרשב״י ע״ה ועיי״ש ובזהר תרומה דף קלה ע״ב ותבין נפלאות (דפ״מ).

[3] והוא כיון דכרי בה היסוד שהוא ח״י, ונצץ לד׳ סטרין, ד׳ פ׳ ח״י הוא ע״ב. וגם אדני עולה ס״ה, והיא ה׳ אחרונה של שם, עולה ע׳ סנהדרין, ותרין סהדין, ב׳ עדים של שמע ובשכמל״ו. [פי׳ ע׳ וד׳ רברבי דפסוק שמע הוא עד א׳. ועד השני הוא עד דועד דבשכמל״ו. וז״ס משמשת בשני עדים א׳ לו וא׳ לה {נדה יד.}, וכידוע דפסוק ראשון יחודא עלאה, ובשכמל״ו [יחודא] תתאה] (יהל אור).

[4] החמישית הוא סוד התפשטות אורה בעצמה והיותה מתפשטת על ידי הייחוד הנזכר בסוד התיקונים העליונים שהם שבעין ותריץ סנהדרין שהיא נקראת לשכת הגזית, ובה נכלל כל הבית דין העליון שם ע״ב ענפים ולהם שמות ידועים באצילות, וכן בשאר המעלות כדפירשנו, ואז נכללת בשם יאהדונה״י ונקראת אדנ״י (אור יקר). כי ידוע שסביב רשעים יתהלכון. וע״כ הדל״ת של אדנ״י מתהפך לק׳, בסוד א״ת ב״ש, ואז השם כסדר, שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים שרי עשרות וכמ״ש במ״א. (פי׳ כי אדנ״י הוא א׳ הוא אלפים, והד׳ הוא ק׳ בא״ת ב״ש, הוא מאות, והנ׳ הוא חמשים, וי׳ הוא עשרות) (יהל אור).

[5] השישית היא סוד התפשטותה אחר חמש בחינותיה אלה הנזכרות הפכה פניה להנהיג הקדושים כולם, שזה כמה לא הנהיגם להיותה מתגוללת בדמי נדותה כאומרו שמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי, ולזה עד עתה שהיא היתה חשוכה אינה ראויה שתקרא שר לעולמות אלא עתה שהיא מנהיגם (אור יקר).

[6] הוא ביצירה (יהל אור).

[7] הוא בעשיי׳. ולכן נכפל המספר של ישראל בפ׳ במדבר, בראש הפרשה ובפ׳ שני׳ של דגלים חזר המספר ממש כבראשונה, שמשה מנה וספר הרוחות של כל ישראל נגד עולם היצירה, שמשם הרוח, ושם נאמר לצבאותם, ומתרגמינן לחיליהון, ועוד מנה הנפשות של ישראל נגד עולם העשיה, שמשם נפשות. ושם כתיב דגל מחנה, ומתרגמינן משירייהון, [וכמ״ש כאן דחיילין ביצי׳ ומשיריין בעשיי׳] (יהל אור).

(ובמ״א כתב וז״ל. סוד שרי אלפים כו׳ ד׳ אותיות אדני, בהתחלף הד׳. והן נגד ד׳ מחנות שכינה, שכנגדן בס״א עון כו׳. וכנגדן בקרבנות, עולה מנחה חטאת אשם. וז״ס שמע אחד, ועם שלמים, וד׳ חלות שבתודה, שהוא ולמילואים, הן ו׳, (ר״ל ו׳ אותיות שמע אחד, הן ר״ת ש׳למים מ׳נחה ע׳ולה א׳שם ח׳טאת, ד׳ חלות שבתודה. המסדר), והן ב׳ תיבות הנ״ל. ונק׳ שרי אלפים לפי שהן מסט׳ דאדני, אדון כל הארץ, מלכותו כו׳. וז״ס הקרבנות להציל מד׳ אלו, ד׳ אלו שהן ק״ק, ובאין על חטא, משא״כ בקדשים קלים, וכמ״ש ר״א {ויקרא א, א} והרמב״ן {שמות ה, ג}, וכמ״ש פן יפגענו כו׳, איש כופר נפשו, ור״ל כי אש אוכלה הוא, וצריך לחול על דבר הנאכל. והענין הוא נר״נ במל״ך, והנפש הוא אש שורפת בכבד ומבשלת, ועלה שורה הרוח, וצריך ליתן לכבד דבר מאכל. וז״ש לאשי. והן ג׳ דרגין אשה ריח ניחוח (דמל״ך) {במל״ך} ונר״נ, כי הלב נוטל רק הריח. (א״ה. עיין לעיל בליקוט סוד סיני הוא הפה). והמוח רק הנחת והנאה מהמאכל, והן בג׳ דרגין דגוף אמ״ש, שכוללין הכל, ראש ובטן וגו{י}׳ ובכל אחד ג׳, שהן גפ״ג. וכן במקדש מזבח החיצון בחצר, והפנימי בהיכל, וארון בק״ק, ובכ״א ג׳, גפ״ג, ובפנימי אינו אלא קטורת, ריח כו׳. ע״כ]. יהל אור

[8] השביעית היות התחתונים המלאים מזיווה ומאוריה המתפשטים בבריאה יצירה עשיה כלם משבחים אותה ומשוררים עמה לקשרה אחר הקישוט וההתפשטות הנזכר פעם שנית בעליונות, מפני שהייחוד הנזכר בבחינות הקודמות אינם מצד התחתונים אמנם זה יהיה מצד התחתונים המשוררים (אור יקר) {מיקום?}.

תיקו״ז חלק ה

שי״ר[1] אדון שר רבון י שלימו דאשתלימו מכולא שי״ר המעלות [רב] רבון ממנא על כל חילין ומשריין דרגין דלתתא

תרגום: פתח ואמר שיר השירים אשר לשלמה אשרי הדור שהחכמה של מעלה שורה בתוכו בשעה שהקדוש ברוך הוא היה רוצה לגלות בארץ מה שלא התגלה למלאכים העליונים ומה הוא סודות החכמה של השם החקוק העליון שהשמות הקדושים לא נמסרו להם ונמסרו לחכמים שבארץ באותה שעה משבחים ואומרים (תהלים ח) ה׳ אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים

מה אדיר שמך בכל הארץ אלו הסודות החקוקים של השמות הקדושים שהתגלו בארץ והתשבחת של זה על השמים שכל אותם ההמונים מודים ומשבחים את המעשה הזה שהתגלה בארץ מה שלא התגלה להם

הרי כאן סודות המרכבה העליונה הקדושה של ארבעה שמות חקוקים וזהו סוד הסודות של המרכבה העליונה של השמות אדנ״י צבאו״ת יהו״ה אהי״ה הסוד של ארבעה שמות חקוקים של ארבעה זהרים וכל זהר וזהר נכלל אחד בחברו ותשוקתו של זה להכנס לזה ולהכלל זה בזה

וארבעה הזהרים הללו נפרדים בשמות ידועים אחד נקרא זה״ר חשוך ולא חשוך בהסתכלות שלו מיד מרים חשוך מסתכלים בו יותר נוצץ ולוהט באור ויפי עליון ואורו קמוט בתוכו עד שמכה בו אור אחר שכורה באור הזה ונוקב אותו אז מתמלא מאותו הזהר ונוצץ לכל צד

הזהר הזה נחקק בשבעים ושנים ניצוצות שהם שבעים ושנים שמות חקוקים של שבעים סנהדרין ושני עדים אז הזהר הזה כלול בשני שמות ומתעטר בשם הזה אדנ״י

ואז אותו השר של כל העולמים וכל הצבאות וכל המחנות העליונים והתחתונים כלם אומרים התשבחת של (הכתוב) הזה שמשבחים אותו ואומרים תשבחת (של כלם) ומשבחים למעלה והזהר הזה כשנשלם הוא שי״ר אדון שר רבון י׳ השלמות שהשתלמו מן הכל שי״ר המעלות הרבון הממנה על כל הצבאות והמחנות והדרגות שלמטה

(יט) עי׳ זהר ח״ב ר ע״א: |ויכתב| ספר זכרון[2] מאי איהו אלא אית ספר לעילא[3] ואית ספר לתתא[4] זכרון אתר |נ״א את| קיימא קדישא[5] דנטיל וכניש לגביה כל חיין דלעילא[6] ספר זכרון תרין דרגין[7] דאינון חד ורזא דא שם יהו״ה שם חד יהו״ה חד וכלא מלה חדא[8]:

בגין דאית שם ואית שם שם לעילא[9] דאיהו אתרשים (ס״א אקרי שם) ממה דלא ידיע[10] ולא אתרמיז בידיעה כלל[11] ודא אקרי נקודה עלאה[12] שם לתתא דאקרי שם (דברים ד לב) מקצה השמים[13] ועד קצה השמים בגין דקצה השמים אקרי זכרון והאי שם איהו נקודה דלתתא דאיהו שם מההוא זכרון[14] דאיהו קצה השמים דנטיל כל חיין[15] דלעילא ודא איהו קצה השמים דלתתא ושם דיליה איהי

---

[1] השמינית מלת שיר ישפט כפי המלות הסמוכות לה, אם יאמר השירים ירצה קשר שיר עם שירים, ואם יאמר המעלות ירצה קביעותם במעלות הנזכרות, ומכאן נשפוט לכל מקום שנמצא מלת שיר כפי המלות שיבואו אחריה (אור יקר).

[2] ע ע״א (הערת הזהר). אמר לזכור ברית, דע״י שרואה אדם את אשתו מקושטת, מתעורר בריתו, והוא הזכרון שזוכר בריתו, דהתעוררות הוא ע״י זכרון הברית, וביה הזכרון ספר זכרון, כמ״ש בפ׳ ויקהל (ר ע״א), והוא כל זכורך, דבגיניה אשתמודע דכורא דכר (בהגר״א על תיקו״ז מח ע״א).

[3] אבא (מ״מ).

[4] מלכות (מ״מ).

[5] יסוד (מ״מ).

[6] פי׳ כל המוחין נכללים בו (מ״מ).

[7] מלכות ויסוד (רח״ו).

[8] פי׳ ספר זכרון כמו שם ה׳ שהם יסוד ומלכות (מ״מ).

[9] קסב ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).

[10] מא״א (מ״מ).

[11] מעתיק יומין (מ״מ).

[12] צג ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).

[13] פי׳ שמים הוא זעיר וקצה העליון הוא יסוד דאימא וקצה התחתון הוא יסוד דזעיר. והביא פסוק זה לומר שקצה השמים שהוא יסוד הוא זכרון (מ״מ).

[14] פי׳ שמלכות מקבלת מיסוד (מ״מ).

[15] מוחין דקיימא בחושבנא (רח״ו). פי׳ שכל החשבונות בסיהרא אינון (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

נקודה דלתתא נקודה דא[1] איהו ספר דקיימא בחושבנא ודא הוא ולחושבי שמו[2] ספר דקאמרן ושם חד מלה הוא בכל סטרין[3]:

נקודה דא[4] בגין דקיימא באמצעיתא[5] איהי עלאה על כל דאתאחדן בה שית סטרין[6] אתאחדן בספר עלאה[7] ואיהו עלאה עלייהו שית סטרין אתאחדן בספר תתאה[8] ואיהו עלאה עלייהו ועל דא ספר עלאה ספר תתאה וכלא אקרי תורה:

מה בין האי להאי אלא ספר עלאה איהו תורה שבכתב בגין דאיהי סתימא[9] ולא קיימא אלא בכתב[10] דתמן איהו אתר לאתגלאה לתתא ומאן איהו עלמא דאתי[11] ספר תתאה דא תורה דאקרי תורה שבעל פה ומאן איהו על פה[12] אלין רתיכין דלתתא דאיהי קיימא עלייהו ובגין דלאו אינון בכללא דכתיבה דלעילא[13] אקרון על פה:

ותורה דא[14] קיימא על פה[15] בגין דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ותורה עלאה[16] אף על גב דאיהי קיימא לעילא ולא אקרי על הכתב אלא שבכתב (על הכתב לא אקרי אלא) דקיימא בכתב וההוא כתב אתעביד היכלא לגביה[17] ואיהי קיימא גו ההוא היכלא ואתטמרת תמן ובגין כך אקרי תורה שבכתב ולא על כתב:

אבל תורה דלתתא איהי קיימא על רתיכהא ואקרי על פה[18] דקיימא עלייהו ובגין דלא [אתחשיבת] (אתייהיבת[19]) מלגו מכללא דכתיבה לא אתעבידו היכלא להאי (בהאי) נקודה כההיא נקודה עלאה ובגין דקיימא עלייהו[20] אקרי תרומה:

תרגום: ״ויכתב ספר זכרון״ מי הוא. אלא יש ספר למעלה ויש ספר למטה. זכרון, (אות) הברית הקדוש שנוטל וכונס אליו את כל החיים שלמעלה. ״ספר זכרון״ שתי דרגות שהן אחת, וסוד זה שם יהו״ה שם אחד, יהו״ה אחד, והכל דבר אחד.

משום שיש שם ויש שם. שם למעלה, שהוא נרשם (נקרא שם) ממה שלא ידוע ולא נרמז בידיעה כלל, וזו נקראת נקודה עליונה. שם למטה, שנקרא שם, ״מקצה השמים ועד קצה השמים״, משום שקצה השמים נקרא זכרון. והשם הזה הוא נקודה שלמטה, שהוא שם מאותו זכרון, שהוא קצה השמים, שנוטל את כל החיים שלמעלה. וזהו קצה השמים שלמטה. והשם שלו היא הנקודה שלמטה. נקודה זו היא ספר שעומד בחשבון, וזהו ״ולחושבי שמו״, הספר שאמרנו. ושם דבר אחד הוא בכל הצדדים.

---

[1] מלכות (רח״ו).
[2] פי׳ שכשמו שהיא מלכות יש בה חשבון (מ״מ).
[3] פירוש כי בין בהבנת המלות ובין בחשבנם הוא אחד. כי שם עולה בחשבון ספר. ועיין במה שנתבאר אצלנו בכונת העולה לס״ת לקרות מה יכוין במילת ספר (שער מאמרי רשב״י).
[4] מלכות (רח״ו במ״מ).
[5] ע״ג היכלות (רח״ו).
[6] ו׳ היכלות (רח״ו).
[7] קלז ע״ב (הערת הזהר).
[8] מלכות (רח״ו). ור״ל היכלות הבריאה חיותם מהמ׳ (מ״מ).
[9] ריד ע״א שמיני מ ע״ב (הערת הזהר).
[10] בינה (רח״ו). ולפ״ז תורה שבכתב הוא אבא הגנוז בכתב שהיא בינה (מ״מ).
[11] פי׳ קאי על כתב (מ״מ).
[12] פ״ה ע״ה גימ׳ הכסא הם ההיכלות שהנוק׳ רוכבת עליהם (רח״ו).
[13] פי׳ בי״ע אינם בכלל זו״ן דאצילות שתיקונם הוא מאימא הנקרא כתב וז״ש דלאו אינון בכללא דכתיבה (מ״מ).
[14] מלכות (רח״ו).
[15] פי׳ הם ההיכלות כדלעיל (מ״מ).
[16] חכמה (רח״ו).
[17] פי׳ בינה הנקרא כתב נעשית היכל לאבא (מ״מ).
[18] פירוש בא״וא שהם אחדות א׳ אנו אומרים תורה שבכתב דהיינו אבא בגו אימא אבל היכלות הבריאה שנודע שב״יע כולם נקרא עלמא דפירודא. אנו אומרים תורה שבע״פ ולא תורה שבפה (מ״מ).
[19] פי׳ קא על רתיכהא הנזכר שהם היכלות המלכות שאינם בכלל אצילות שיונקים מהבינה הנקרא כתב (מ״מ).
[20] על י״ב בקר (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

הנקודה הזו, משום שהיא עומדת באמצע, היא עליונה על כל הנאחזים בה. ששה צדדים אחוזים בספר העליון, והוא עליון עליהם. ששה צדדים נאחזים בספר התחתון, והוא עליון עליהם. ועל זה ספר עליון וספר תחתון, והכל נקרא תורה.

מה בין זה לזה. אלא, ספר עליון הוא תורה שבכתב, משום שהיא סתומה ולא עומדת, אלא רק בכתב, ששם הוא המקום להתגלות למטה. ומי הוא העולם הבא, ספר התחתון, זו תורה שנקראת תורה שבעל פה. ומי הוא על פה. אלו המרכבות של מטה, שהיא עומדת עליהן. ומשום שאינן בכלל של כתיבה שלמעלה, נקראים על פה.

ותורה זו עומדת על פה, משום שנאמר ״ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים״. ותורה העליונה, אף על גב שהיא עומדת למעלה, לא נקראת על הכתב, אלא שבכתב, שעומדת בכתב, ואותו הכתב נעשה היכל אליה, והיא עומדת בתוך אותו ההיכל ונשמרת שם. ולכן נקראת תורה שבכתב ולא על כתב.

אבל התורה שלמטה היא עומדת על מרכבותיה, ונקראת על פה, שעומדת עליהן. ומשום שלא נחשבת (נתנה) מבפנים מכלל של כתיבה, לא נעשו היכל לנקודה הזו כמו אותה נקודה עליונה. ומשום שעומדת עליהן נקראת תרומה.

(כ)עי׳ זו״ח נה ע״ב: יפה נוף[1] (תהלים מח) דא נופא דאילנא דחיי[2] דנפיק מאת ו׳ ולבתר אתכליל באת י׳[3] כיון דאריק[4] כל אינון ברכאן בחבורא חדא[5] אתכליל באת י׳ והוי כולא נקודה חדא[6] ודא איהו משוש כל הארץ לבתר דאתכליל בההוא נקודה כלא איהו הר ציון כלא נקודה חדא איהי

אע״ג דאיהי[7] זעירא ולא אתחזיאת בה פשיטו אחרא[8] וחוורו לאתכללא בה אחרנין[9] קרית מלך רב איהי[10] וההוא מלך רב עילאה ושליטא[11] בכל אוכלסין[12] דיליה כולהון עאלין גו האי נקודה דאיהי י׳[13].

---

[1] קרא דפתח ביה (אור יקר).

[2] היינו יסוד, שאילנא דחיי ת״ת ונופו יסוד, והוא מתפשט ממנו עוקץ וא״ו דהיינו משך וא״ו וא״ו זעירא (אור יקר).

[3] שהם סוד נקודת ציון, שהיסוד נקרא ציון והמלכות נקרא ציון, ועניינו שבחינה המיוחדת במלכות מהמון בחינותיה לכניסת היסוד בה הוא זווגם יחד, והוא סוד רח״ם שבו כניסת האמה, והיינו סוד י׳ אות ברית ודאי נקודת ציון ודאי והכל ענין אחד (אור יקר).

[4] בעוד שהוא מלא ברכות כאומרו וברכות לראש צדיק והמלכות צמאה למימיו לא ישתוו ולא יאוחדו כראוי, אמנם ״כיון דאריק״, שכבר ארץ שבעה מים, היא מליאה האור הזרוע ויגבר בה האור העליון עד שלילה כיום יאיר כחשכה כאורה כולם שוים ואז אחדותם באמתות (אור יקר).

[5] שכל ח״י ברכות שבו נמצאים בה והם שוים נקראת היא החי״ה כמוהו, וזהו שאמר ״ברכאן בחבורא חדא״, דהיינו ח״י אז היא נכללת באת י׳ (אור יקר).

[6] י׳ שבברית ויו״ד שבה ״נקודה חדא״ ואז באותה בחינה ״איהו משוש״ ששה ברכות מימין ושש משמאל וששה מאמצע ח״י, משוש ששיות הרבה המשמחים ״כל״ יסוד, עם ״הארץ״ מלכות, וייחודם יחד אח״כ הוא נקודת ציון וזהו שאמר ״הר ציון״ והם שלשה בחינות זו אחר זו האחד יפה נוף דהיינו יסוד נמשך מהת״ת, ואח״כ נכנס למלכות ומריק בו ברכות והיינו ״משוש כל הארץ״, וזו שנית, אח״כ ״הר ציון״, דהיינו השתוות המלכות ליסוד והיותם כלולים יחד בנקודה אחת וזהו שאמר ״לבתר דאתכליל בההוא נקודה כולא איהו הר ציון״ נקודה אחת (אור יקר).

[7] ירכתי צפון לא מפרש משום דאינון תרי ירכי קשוט שהם תרי ביעי דדכורא שהם מתחממין מחם הגבורה שהוא הצפון להריק הברכות וזה פשוט לא הוצרך לבאר, אלא ענין המתייחס לפסוק אל תראוני, ״ואיהי אעג״ב דאיהי זעירא״, היינו אומרו שחורה אני (אור יקר).

[8] כלומר מדרך המדות להיות בה בית קבול יבשתי בחינות, בית קבולה עלתה שהיא למעלה ממנה ובית קיבולה העלולים ממנה. וזו היא ״קרית מלך רב״, יש לה בית קיבול העליונות ״ואין לה פשיטו אחרא וחוורו״, דהיינו בית קיבול (אור יקר).

[9] והיינו התחתונים, ובחינתה לקבל העליונות אינו מועט אלא היא קרית מקבלת מלך רב, וירצה מלך רב הבינה ותנאי המלך שיש לו עם שאין המלך בלא עם, וכאשר יאמר מלך רב ירצה על גודל עמו וזהו שאמר ״עילאה ושליטא״ (אור יקר).

[10] היינו אומרו ונאוה, שאינה קטנה אלא בערך התחתונים שאין להם מקום להכלל בה, וזה אינו מפני מיעוטה באמתות אלא מפני העלמה (אור יקר).

[11] אם העיר ההיא לא יכנס בה כי אם המלך מה לנו עם המלך רב אם לאו, אלא ודאי שהכוונה שההוא מלך רב עילאה ושליטא, שמלת רב מדת איכות וכמות (אור יקר).

[12] שהם המדות הנאצלות ממנה (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

ודא איהי עיר[1] קטנה ואנשים בה מעט[2] (קהלת ט) דלית בה חוורו דאתר אחרא לאתכללא ולאעלא אחרנין בגווה ובא אליה מלך גדול דא את ל׳ דאיהי מגדלא דפרח באוירא דכיא[3] דאתפס בגין דאית אוירא אחרא דלא אתפס כלל ולא ידיע

[והאי] (והכי) אע״ג דאָת דא מלך גדול על כל אתוון עייל בגווה ואיהי את זעירא שחורה[4] [דלית] (דאית) בה חוורו דאתר אחרא כניש ליה בגוה[5] וכלל ליה[6] וסבב אותה[7] באת חד[8] דאיהי ט׳ ט׳ ל׳ הות[9] ובההוא סיבובא דקא מסבב סחור סחור אתעביד בעגולא ט׳.

---

[13] דהיינו בינה בסוד אורה המרובה דהיא ״עילאה״, שהיא נקשרת בעליונות (אור יקר). דיש בה בחינה לכל העשר ספירות כדפירשנו ואין מיעוטה אלא בבחינת התחתונים שאינם נכללים בה כדפירשנו (אור יקר).

[1] מלכות כענין קרית ״קטנה״ שבה סוד כל ענין הקטנות, או יהיה כענין שחורה נקודה זעירא (אור יקר).

[2] מפני שהיא ראוי שיהיו נכללים בה כל עליונים מצד מעלה ותחתונים מצד מטה, ואינם נכללים בה אלא מעט מצד מעלה ולא מצד מטה, ועם היותה מלך רב בערך שאין בה מצד מטה הם מעט, וזהו שאמר ״דלית חוורו״ וכו׳, ובא אליה מלך גדול כענין מלך רב שפירשנו, האחד היא מצד החכמה והיינו סוד ה׳ בחכמה יסד ארץ [מ]מש היא יי, נקודה והשנית מצד הבינה והיינו סוד ויבן ה׳ אלה״ים את הצלע והיינו ה׳, וכבר הארכתי בספ״ר בשער המציאיות ולזה אמר שהי׳ נקודה לבד דהיינו עיר קטנה ואנשים בה מעט בא אליה מלך גדול דהיינו ה׳ אלה״ים, ובחינת הבינה להיותה מלך גדול הוא את ל׳ שהיא גדולה וגבוהה שבכל האותיות, ודע שסוד או״ר היינו סוד או״ר י׳ ירצה נקודה בהיכליה (ב)חכמה י׳ בתוך היכלה שהיא הבינה שבה סוד(ם) חמשה פעמים אור, ובהכנס י׳ בתוך אור יעשה או״ר ייחוד יחד, והיינו סוד יה״י י״ה י׳ אור אויר וכמו שהאריכו בתיקונים, והנה לאויר זה שתי בחינות האחד או״ר או״ר י׳ שאינו נתפס דהיינו בחינתם בתוך הכתר ומרוממותנם בלתי נתפס, ושם סוד מגדל הפורח באויר הוא ענין בגולגלתא עילאה דעתיקא דעתיקין, ועל בחינה זו לא נאמר ובא אליה מלך גדול שאינה נכנסת באות ונקודה מרוב גבהותו ודקותו, ולא נאמר עליה ויבן ה׳ אלה״ים את הצלע, אלא הוא סוד אויר הנתפס דהיינו סוד חכמה ובינה ממש במקומם והוא אויר י׳ אור הנתפס מפני שמהם האצילות, ועל זווגם נאמר ה׳ אלה״ים והיינו ״אות ל׳ מגדל דפרח כאוירא דכיא״ (אור יקר).

[3] מטהרתו מהדין [ותגבורת] (לתגבורת) הרחמים בזווגם, ועוד שאין אחיזה למערערים שם כלל ועיקר, וענין ל׳ ירצה ראשה י׳ והיינו חכמה, והתפשטותה הוא אלה״ים בינה, והיינו מלך גדול מצד גדולת החכמה וכן מלך רב, ולכך היא מתרוממת על כל האותיות לרמוז רמז] זה בה דהיינו מקורי האותיות כולם כמו שנתבאר שכולם הם נמצאות מחכמה ובינה (אור יקר).

[4] בערך התחתונים (אור יקר).

[5] רוחניות הבינה (אור יקר).

[6] ואחר שהיא פנימה לה מתפשטת המלכות בחינותיה מכחה, וזהו סוד ויבן ה׳ אלה״ים את הצלע כנקודת המרכז המתפשט לכל הכדור (אור יקר).

[7] אין הכוונה שהבינה ממש מבחוץ יסבב אותה, מפני שהמלך הגדול יכנס ממש אליה, ובה בית קיבול להתצמצם האצילות העליון בתוכה וזהו שאמר ״עייל בגווה״, וזהו שאמר ובא אליה מלך גדול (אור יקר).

[8] ירצה שהבינה מתפשטת בחייליה דהיינו על ידי סוד וא״ו שהיא ת״ת יכנס לה על ידי היסוד התשיעית דהיינו ט׳, והענין הוא שבחינת הבינה ל׳ מורה על בחינה עליונה, ובבואה אל הבינה על ידי היסוד שהוא סוד אור גנוז לצדיקים יסוד נאחז בבינה דהיינו לעתיד לבא על ידי הת״ת שהוא ג״כ אור גנוז מתפשט המלכות בהיות אור בחינת אצילותה מתפשטת בסוד ה׳ בניין הצלע להוליד התחתונים נוטלת משם צורת ט׳ שהיא צורת היסוד, ונעשת אכסדרא לקבל כל הנמצאים בה, ועל ידי מציאות זה הוכנה להולידם למטה, ולזה יש לה מציאות לכולם בה באותה בחינה שהם מושרשים בה ונשרשים בה כל הנמצאים לצורך אפי׳ החצונים, והיינו סוד מצודים גדולים דקאמר שנתן בהתפשטותה מיני ייסורים לייסר העובר והנוגע בכבודה, וזהו שאמר ״לאתפשטא ולמלקט וכו״, והיינו דמסיק ״בכמה קנסין וכו״, ונודע שכל אחד מארבע מיתות תלויים בארבעה קליפות, וכן כל העונשים הם כחות הדין ושריהם, ותחת ידם מחבלים מקבלים ממנו כדי רשעתו יבא בעל חוב ויקבל חובו שכר עבירה עבירה, והכל לכבודה שלא יקלו בכבודה כאומרו ושמרתם את השבת דהיינו נקודה בגו חייליה, כי קד״ש ודאי מצד החכמה, ונאמר מחלליה מות יומת ירצה העושים מקומה חלל שמס(ת)לקין אותה ממקום הראוי לה, והיינו קנסא יתירא דקנים על נקודה דא שהפוגם בה עונשו יותר גדול מפני שפוגם במקום גבוה, ולכך משתנים עונשי התורה מהם למיתה מהם למלקות מהם כרת מהם לא זה ולא זה אלא אסור לאו

תיקו״ז חלק ה

תרגום: ״יפה נוף״ זהו הנוף של עץ החיים שיוצא מן האות ו׳ ואחר כך נכלל באות י׳ כיון שמריק את כל אותן הברכות בחבור אחד נכלל באות י׳ והכל נהיה נקודה אחת וזהו משוש כל הארץ אחר שנכלל באותה הנקודה הכל הוא הר ציון הכל נקודה אחת היא

אף על גב שהיא קטנה ולא נראית בה התפשטות אחרת ולבן לכלל בה אחרים היא קרית מלך רב ואותו המלך רב עליון ושולט בכל אוכלוסיו כלם נכנסים לתוך הנקודה הזו שהיא י׳

וזוהי ״עיר קטנה ואנשים בה מעט״, שאין בה הלבן של מקום אחר להכלל ולהכניס אחרים לתוכה ובא אליה מלך גדול זו האות ל׳ שהיא מגדל שפורח באויר טהור שנתפס משום שיש אויר אחר שאינו נתפס כלל ולא ידוע

זה אף על גב שהאות הזו מלך גדול על כל האותיות נכנס בתוכה והיא אות קטנה שחורה שאין בה לבן של מקום אחר כונס אותו בתוכה וכולל אותו וסבב אותה עם אות אחת שהיא ט׳ ט׳ היתה ל׳ ובאותו הסבוב שסובב סביב סביב נעשתה בעגול ט׳

(כא) עי׳ זהר ח״ב קטז ע״א: שכינתא תתאה כותל מערבי[1] דיורא דיליה על שם דאיהו תל שהכל פונים בו[2] כ״ו ת״ל יהו״ה כ״ו [ודאי] שכינתא איהי[3] תל דיליה על שם (שיר ה יא) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב ואוקמוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות (קוץ) ד׳ מן אחד תל שהכל פונים בו[4] והאי [קוץ] הוא אחיד בין א״ח ובין ד׳ הדא הוא דכתיב (ד״ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ ותרגם יונתן דאחיד בשמיא ובארעא:

תרגום: שכינה תחתונה, כותל מערבי, הדיור שלה על שם, שהוא תל שהכל פונים בו. כ״ו ת״ל, יהו״ה כ״ו, ודאי שכינה היא תל שלו, על שם ״קווצותיו תלתלים שחרות כעורב״, ופרשוה על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. ד׳ מן אחד תל שהכל פונים בו, והקוץ הזה אחוז בין א״ח ובין ד׳, זהו שנאמר ״כי כל בשמים ובארץ״, ותרגם יהונתן שאחוז בשמים ובארץ.

משמע שה״תל״ היא מידת המלכות שכל העליונים משפיעים אליה, וגם משפעת לכל התחתונים.

אמנם עי׳ אד״ר קמ ע״א: ותאנא האי חכמתא דאתכלילא בארבע אתמשכא בהני שערי דאינון תליין תלין על תלין (נ״א הוא) וכלהו קשיין ותקיפין ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין מנייהו דליתהון בחושבנא הה״ד קווצותיו תלתלים תלי תלים (שיה״ש ה יא)

תרגום: וכן למדנו: החכמה הזו שנכללה בארבעה, נמשכה באלו השערות, שהם תלויים תילים על גבי תילים (הוא), וכלם קשים וחזקים, ונמשכים ויוצאים כל א׳ לצדן, ואלף אלפים ורבוא רבבות תלויים מהם שאין להם חשבון. זהו שנאמר ״קווצותיו תלתלים״ - תלי תלים.

מאיר האדרא: ותאנא האי חכמתא [5]דאתכלילא בארבע - דהיינו כאשר האיר אור המו״ס הכוללת את כל ג׳ המוחין, יחדיו הם חשובים ד׳. אז נשלם שם הוי״ה וד׳ מוחין, ונשלם אבי״ע (ב״ע רטו ע״א). אתמשכא בהני שערי[6] – שהשערות הם חלולים, ומשם יוצא אור המוחין הרי הם מבוערין דחכמתא (ב״ע ריד ע״ב), הנמשכים בפנימיות חלל השערות, הרי הם צינורות ההשפעה אשר כל א׳

לבד, והטעם כפי ענין הפגם, והפוגם פנימה בנקודה זו קנסו קנס גדול מהפוגמים בשאר בחינותיה (אור יקר).

[9] עי׳ פרדס שי״ד פ״ד. אי״ג והטעם לע״ד שציור הטי״ת והלמ״ד הם קרובים זה כ״ו וזה כ״ו אלא שציורם משונה) ועי׳ בפרדס שער האותיות פי״ד ותבין (דפ״מ).

[1] בשמועה הקודמת פירשנו היות השבועה חלה על דבר שיש בו ממש דהיינו היסוד, אמנם המלכות וכל הנמשך למטה ממנה הוא דבר שאין בו ממש, והכותל המערבי הוא כלל הרוחניות המתפשט למטה בעולם הנפרדים ועולם הגלגלים ועולם הגשמי, והטעם שבכללם נראו מכח הרוחניות ההיא, ובסבת קשר הנמצאים ממנו, הוא שוכן וחופף עליהם להעמידם ולקיימם, וז״ש ״דשכינתא תתאה כותל מערבי בורא דיליה״ מהעולם התחתון, וז״ש לעיל ״דעלמא דין לית ליה קיומא וכו״ ואחר שנתאמת לנו ששכינתא תתאה וכותל מערבי ועולם הזה הם ג׳ דברים ושלשתם א׳ כדפי׳ עתה בזה יתבאר פירש קיים העולם וכו׳ (אור יקר). ר״ל שכל בנינה ביה, וראיה להנ״ל, דל״ל קיומא אלא וכו׳ (יהל אור). יסוד הוא מערב כידוע (יהל אור).

[2] בתל זה, קיבוץ כחות הנמצאים כולם, ובו מושרשים הכל, וכולם חיים ונשפעים ממנו, ולכך הכל פונים בו, והיינו תלפיות כענין הכפירים שואגים לטרף וכו׳ (אור יקר).

[3] איהו (דפ״ו).

[4] שהכל מריקין בו (יהל אור).

[5] גי׳ בהגר״א על ספד״צ כג ע״א ד״ה וז״ש אוכמין ״דאתכליל״, וכא ע״ג ד״ה בעמר גורס דאתכללא.

[6] דז״א. ועי׳ סוף הד״ה מש״כ בשם בהגר״א על תיקו״ז.

תיקו״ז חלק ה

מהם מיוחד לדבר פרטי וכפי שיעורי ההנהגות והאורות הנצרכים לעולם, כפי ששיערה חכמתו של יוצר בראשית, אתמשכן הד׳ מוחין בהני שערא כו׳, שכן השערות הם שרשי הדינים שהרי הם נותנים גבול לשפע, ולכן משערות רישא דז״א יונקים הקליפות שהמה התוצאות של הדינים והגבולים (ב״ע רטו ע״א). דאינון תליין תלין על תלין (נ״א הוא), וכלהו קשיין ותקיפין - קשיותם היא מחמת היותם שרשי הדינים, ובהאיר אור החכמה נמתקו הדינים של מלכין דמיתו (ב״ע רטו ע״א). ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי - כאשר נמתקו הדינים, אזי אתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ע״י קו המדה ה״ה מסט׳ דבוצינא דבינה בהארת אור החכמה ה״ה נביעו דבירא וכמש״ל. לכן נקט בכפל לשון ואמר ״אתמשכו״ דהיינו מסט׳ דחכמה, ״ונגידו״ דהיינו מסט׳ דבינה (ב״ע רטו ע״א). ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין מנייהו – כל שערה ושערה הוא הנהגה אחרת ששיערה מחשבתו ית׳ ולכן מספר השערות הם כפי שיעורי ההנהגה ששיערה מחשבתו ית׳ (ב״ע רטו ע״א). [1]דליתהון בחושבנא - למימרא שאין חשבונם מושג לתחתונים, שהרי לא ביאר מספרם בשום מקום, שכן דבר זה נסתר מכל עין, ותלוי בעומק המחשבה העליונה כפי שיעור חכמתו ית׳ (ב״ע רטו ע״א). הה״ד קווצותיו תלתלים תלי תלים (שיה״ש ה יא) – דהיינו שהם הרבה ואין להם חשבון (ב״ע רטו ע״א).

היינו שיש הסתר על הסתר לגילוי הפנימיות. ועיי״ש עוד קלו ע״א.

ז״ל: תאנא בגולגלתא דרישא אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא ולית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא דאחידן בהון דכיין ומסאבן ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא ומסאבא בכל אינון סטרין דאינון מסאבן

תרגום: למדנו: בגולגולת הראש אלף אלפי רבוא ורבוא רבבות קוצי של שערות שחורים. והם מסובבים זה בזה ומעורבים זה בזה, אין שיעור לשערות שיש בכל קוצא וקוצא שנאחזים בהם, טהורים וטמאים. ומכאן נאחזים טעמי התורה בטהור וטמא, בכל אותם הצדדים שהם טמאים.

מאיר האדרא: אחר שביאר את כללות עניין גלגלתא דז״א, הכתר שלו וג׳ מוחין חב״ד, בא לפרש את האורות שיצאו ע״י בקיעת המוחין לחוץ. ומתחיל בשערות הגלגלתא, שהם היותר עליונים ותליין בגלגלתא בכתר. והנה יש ג׳ מיני שערות (עי׳ לקמן ד״ה יתבין קוצין) ה״ה קוצין נימין ושערות, ומתחיל כאן בשערות הגדולות, ומספר השערות הוא כפי מספר שיעורי האורות הנמצאים במוחין. ויעויין לקמן דהשערות הם אוכמין וטעמו הוא כי שם הוא מקום אחיזת הקליפות ובסוד מש״כ חז״ל האי שחור אדום הוא אלא שלקה (נדה יט ע״א)[2], כלומר כידוע שאדום הוא הצבע המרמז לדינים, והשחור בכללו (ב״ע קנה ע״ב). תאנא בגולגלתא דרישא אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא – זהו חיסרון בז״א לגבי א״א, שנימין דז״א אינם דוחין את החיצונים משא״כ באי״א (בהגר״א על ספד״צ ד ע״ג ד״ה מתקלא, וכן ה ע״ג ד״ה עמר נקי, וכן בהגר״א על תיקו״ז קמג ע״א אדהכי). פי׳ עניין הסיבוך, שכן בו נאחזים טהורים וטמאים כאחד, והן מתפרשין לכמה מדריגות כידוע, כמה מיני רחמים וכמה מיני דינים ומארי מתקלא (בהגר״א על ספד״צ ה ע״ד ד״ה וענין הסיבוך[3]). כאן השערות תלויים על גבי האזנים כדי שלא יוכל לשמוע (בהגר״א על ספד״צ כג ע״א ד״ה אוכמין), השערות של ז״א אינם בסידור נכון כמו בע״ק. טעם הדבר, שכן בז״א השערות מסתבכין מכח יניקת הקליפות דאזלין בערבוביא וכמו שהיה בעולם התוהו, שכל אחד מהם היה נכנס בגבול חבירו ולוקח את האורות של חבירו (ע״ח נקודות ה׳). והנה כתוב כאן גם ש״מסתבכים״ וגם ש״מתערבין״ לרמוז שא׳ הוא בקדושה בכלילות האותיות וכדלקמן, והב׳ הוא בקלי׳ דאחידן בהו (ב״ע קנו ע״א). כאן הוא השורש של הנהגת צדיק ורע לו, וכל מה שנראה עיוות הדין (פת״ש א״א יד). ולית חושבנא לנימין - דהיינו כל ההנהגות דכלילן במוחין, הרי הם כל פיקודין דאורייתא שאין להם גבול (ב״ע קנו ע״א). וז״ס מאמרם ז״ל ״תילי תילי הלכות על כל קוץ וקוץ״ (מנחות כט ע״ב) (ב״ע קנח ע״א). דכל קוצא וקוצא דאחידן בהון דכיין ומסאבן – כאן מתבאר החסרון המצוי בשערות הראש דז״א (בהגר״א על ספד״צ ד׳ ע״ג ד״ה ואבא), שכן יש כאן עירבוב של רחמים, דינים, ומארי מתקלא[4] (בהגר״א על

---

[1] גי׳ ב״ע רטו ע״א ״דלית להון חושבנא״.

[2] לשון זו של חז״ל מובאת בבהגר״א על ספד״צ כ״ ע״א ד״ה חד רגשא, וכן בשער מאמרי רשב״י, ועי׳ ב״ע קסט ע״ב, שאורות המאירים דרך נקבי הראש באים מבקיעת המוחין בלבד, ולכן כאן על אף שהם ״שערין אוכמין״, אעפ״כ הם אינם אלא שורש הקלי׳ מסט׳ דקדושה.

[3] ע״ש בדברינו.

[4] לשון זה מובאת לקמן ד״ה תנא בכל קוצא.

תיקו״ז חלק ה

ספד״צ ה׳ ע״ד ד״ה וענין הסיבוך). וז״ס נשמות ישראל[1] דאתיין מסט׳ דקדושה ונמשכים מג׳ מוחין חב״ד, ובסוד מאמה״כ ״רק עם חכם ונבון כו׳״ (דברים ד ו)[2]. והנה מש״כ שהם ״מסאבן״ הוא מחמת הקלי׳ דאחידן בהו, משם יונקים גם נפשין דאו״ה (ב״ע קנו ע״א). לכן כאן הוא שורש המציאות של יצר הטוב ויצר הרע, וכן מלאכים לטוב ולרע. והרע הוא שורש לכחות הטומאה (פת״ש גדלות דז״א נו). ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא ומסאבא בכל אינון סטרין דאינון מסאבן - השערות המה כנגד אותיות התורה, ומכח בחינה זו הוא שכל התורה היא בדכיו ובמסאבו, את זה תאכלו ואת זה לא תאכלו, בבחי׳ טמא וטהור, כשר ופסול, אסור ומותר[3] וכ״ז כדי לאסתמרא מסט״א. ולכן יש צורך לתקן השערות דז״א כדי שלא יינקו מהם הקלי׳ (ב״ע קנו ע״א).

(כב) עי׳ אד״ר קכח ע״ב: וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי כחושבן קדו״ש וכל נימא ונימא להיט בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז ולית דידע לון בר איהו ולהיט בארבע מאה ועשרין עיבר ובכל נימא ונימא אית מבוע דנפק ממוחא סתימאה דבתר כותלא ונהיר ונגיד בההוא נימא לנימין דזעיר אנפין ומהאי מתקן מוחיה וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין

וכל קוצא וקוצא מתלהטן ותליין מתתקנן בתקונא יאה בתקונא שפירא מחפיין על גולגלתא מתתקני קוצי דנימין מהאי סטרא ומהאי סטרא עד גולגלתא

ותאנא כל נימא ונימא אקרי (ס״א איהי) משיכא דמבועא (ס״א ממבועין) (ס״א ואינון מבועין) סתימין דנפקין ממוחא סתימאה ותאנא משערוי דב״נ אשתמודע מאי הוא אי דינא אי רחמי מכד עברין עלוי ארבעין שנין ואפילו כד איהו עולם בשעריה בתקוניה (ס״א בדיוקניה) (ס״א בדיקניה) ובגביני עינוי

תרגום: וכל קוץ וקוץ יש בו ת״י נימי שערות כמספר קדו״ש וכל נימא ונימא לוהט בת״י עולמות, וכל עולם ועולם סתום וגנוז, ואין מי שיודע אותם מלבדו ולוהט בת״ך דרכים.

ובכל נימא ונימא יש מעיין היוצא מהמוח הסתום [מכאן ואילך: מו״ס] דרך כותל ומאיר ונמשך דרך אותה שערה לשערות ז״א, ועי״ז נתקן מוחו, ואז נמשך אותו מוח לל״ב שבילים.

וכל קוץ וקוץ מתלהט ותלוי (משתלשלים), ונתקנים בתיקון נאה ובתיקון יפה, והם מכסים על הגולגולת, ונתקנות קוצי השערות מצד זה ומצד זה עד הגולגולת.

ולמדנו: כל נימא ונימא נקראת (היא) המשכת המעיין (ממעיינות) (והמה מעיינות) הסתום היוצא ממוחא סתימאה.

ולמדנו: משערותיו של האדם ניכר מה הוא, אם הוא דין או רחמים, והוא אחר שעברו עליו ארבעים שנה. ואפילו כשהוא נער בשערותיו בתיקוניו (בצורתו) (בזקנו) ובגבות עיניו.

מאיר האדרא: <u>וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי -</u> קוצים הינם עיקרם ותחלתם של השערות, והיינו בעודם בשרשם שבמו״ס (שעה״כ ציצית פרק ב), ושם הם בבחי׳ בינה, שכן המו״ס עצמה היא בינה דא״א (בהגר״א על ספד״צ ו ע״ב) (ב״ע לז ע״ב). <u>כחושבן קדו״ש -</u> מוחין נקראו ״קדישין״, וכולם נקראו על שם החכמה ושם הוא מקור הקדושה. וכאן מתגלה הקדושה על ידי גילוי הגבורות שהוא עשיית דין ברשעים, וממילא נהיה קידוש לשמו ית׳ (ב״ע לז ע״א). <u>וכל נימא ונימא {קכט.} להיט[4] -</u> כאן רואים את האור החוזר שבשערות דע״ק, שהם שורשי הדינים שכן הם יוצאים מגבורה דרדל״א, שכן טבע האש הוא לעלות למעלה (ב״ע לז ע״ב). <u>בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז</u> – כאשר השערות הנ״ל עולים, הם עולים דרך הקד״א ומשם דרך האוירא, ואז דרך הגלגלתא. והנה בעודם באוירא, מכיוון שגם באוירא יש שמות הוי״ה ב״ה, ובבחינת המספר ת״י כחשבון ד׳ יודי״ן דהוי״ה וי׳ אותיות דמילוי שם הוי״ה (שעה״כ ג ע״ד). ככל שהארת השערות עולה, היא מתגדלת יותר ויותר, ולכן עולים יותר לחשבון גדול (כלומר, כאשר ההארה נמצאת באוירא, היא בבחי׳ ד׳ עלמין הרמוזים בד׳ יודי״ן שבמילוי שם הוי״ה ב״ה. בעלייתה דרך הקרומא, היא נכפלת בי׳ ועולה בחשבון מ׳ עלמין. ביציאתו דרך הגלגלתא היא

---

[1] ששרשם בז״א.

[2] צ״ע לכאורה, שהרי אין מבואר בפסוק זה כי אם רמז לחכמה ובינה (חכם ונבון) והיכן רמז כאן לדעת. ואולי צ״ל שעיקר הראיה היא מזה שהעם שייך לב׳ הצדדים חו״ב כאחד, וממילא נכלל בהם דעת.

[3] עי׳ פת״ש נתיב א״א פתח כ״ו שו׳ בחי׳ אלו טמא טהור וכו׳ הם מרמזים לו״ק.

[4] עי׳ בהגר״א על ת״ז קמא ע״א ד״ה כגוונא דאבנין כו׳.

תיקו״ז חלק ה

נכפלת שוב בי׳, ועולה חשבונו לבחינת ד׳ מאות עלמין). והנה אוירא דע״ק נעלם מאד ומכונה (ז״ח ע׳ ע״א) אוירא דלא אתפס. ולכן אמר כאן שהעלמין ״סתים וגניז״, ״סתים״ ע״ש שנסתם תוך הקד״א[1], ״וגניז״ בסוד חסד דרדל״א שמתלבש באוירא והוא סוד האור של היום הראשון, ה״ה האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק[2] (ב״ע לז ע״ב). ולית דידע לון - אבא יונק מאוירא הרי הוא סוד יו״ד דנפיק מאויר ואשתאר אור[3]. ועכ״ז אבא אינו משיג את האוירא עצמו, כי אם את האור היוצא מהאוירא דנפיק דרך הקרומא ומתלבש במזלא (ב״ע לז ע״ב). בר איהו - שאין האוירא ניתן להשגה כי אם לע״ק עצמו. לכן כינם כאן ״עלמין״ ע״ש העלמם (ב״ע לז ע״ב). ולהיט בארבע[4] מאה ועשרין עיבר - בגלגלתא דע״ק יש שם הוי״ה דע״ב והם ד׳ יודי״ן (דהיינו בבחינת המספר ד׳ מאות, שכל א׳ מהיודי״ן הוא י פעמים י׳ ע״ש כל אחד מי׳ הספירות שבו), ונוספו על זה י׳ אותיות המילוי וכן מילוי האות יו״ד בעצמו עולה כ׳. ומ״ש ׳עיבר׳, שכן השערות שעל גבי הגלגלתא מתפשטים לכל צד, משא״כ בהיותם סתומים עדיין בשרשם באוירא ומוחא (ב״ע לח ע״א). ובכל נימא ונימא אית מבוע דנפק ממוחא סתימאה - שערות הם כלים וצינורות לאור הנובע בתוכם (דהיינו בבחינת המשח רבות – עי׳ לקמן קלא ע״א) מהמו״ס (ב״ע ל״ח ע״א). ואפילו שעיקר המשכת הנימים הוא ממו״ס כמש״כ כאן, אמנם היותם נעשים לבחי׳ שערות הוא על ידי הקד״א (לש״ו ביאורים ח״א מ״ח ע״ד). דבתר כותלא - למימרא שאין הארת שערות הראש כאורות אח״פ והזקן, שכן אלו האחרונים יוצאים דרך נקבים פתוחים (בהגר״א על ספד״צ ה ע״ד ד״ה וידוע). וכוונתו לאחורי הקרומא שהוא סוד כותל המפסיק בין אוירא לגלגלתא. והנה כמו כן הגלגלתא נקרא אף הוא כותלא המקיף את האוירא ומו״ס, והשערות הנ״ל, דרכם נמשך מבועא ממו״ס מתתא לעילא דרך הקרומא והגלגלתא דהיינו ״בתר כותלא״ (ב״ע לח ע״א). ״בתר כותלא״ פי׳ שנתמעט האור (פת״ש שער התיקון כ״ב). ונהיר ונגיד בההוא נימא לנימין דזעיר אנפין, ומהאי מתקן מוחיה[5] – דהיינו הארה הנמשכת דרך אחוריים לנימין דז״א, ואח״כ מתקנת את מוחין דז״א, כלומר שהיא מתחלקת לד׳ מוחין[6] (ב״ע לח ע״א). וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין - בחכמה דז״א יש ל״ב נתיבות, והם מאירים על ידי הארת מו״ס שמאירה בהם על ידי השערות. שכן כל ל״ב הנתיבות כלולים במו״ס בהעלם בציור האות א (וכמבואר לעיל דף קכח ע״ב ד״ה ועכ״פ), הרי הם שורש ל״ב הנתיבות שבחכמה[7]. ולכן אמרו בס״י (פ״א מ״א) בל״ב נתיבות פליאות חכמה וכו׳. ר״ל, שהם מפליאות החכמה העליונה דע״ק, שעליו נאמר במופלא ממך[8] (חגיגה יג ע״א) (ב״ע לח ע״א). על ידי הארת מו״ס מאירים ל״ב שבילין במוחין דז״א, וממוחין דז״א מאירים ל״ב השבילין ליסוד דז״א. שכן על ידי שיש לז״א מוחין, אזי הוא בגדלות וממילא ראוי לזיווג (ב״ע לט ע״ב).

וכל קוצא וקוצא מתלהטן ותליין מתתקנן - קוצים הינם עיקרם ותחלתם של השערות, והיינו בעודם בשרשם שבמו״ס (שעה״כ ציצית פרק ב), ושם הם ״מתלהטין״ ע״י שורש הגבורות ששם ובסוד בוצינא. אח״כ, ביציאתם לתוך האוירא שם הם ׳תליין׳, דהיינו שמתגדלין קצת וממילא שם הם בבחינת ״תליין״ בלבד. אמנם עיקר הארתם של השערות הוא כאשר הם מתתקנין בגלגלתא, ואזי הם עצמם מכונים ״תיקונים״ (ב״ע לט ע״ב). בתקונא יאה בתקונא שפירא[9] מחפיין על גולגלתא - אמרו ״תיקונא יאה״ מצד השערות עצמם, שהם מתגלים ויופיים נראה. אמנם המבוע הנמשך מתוך השערות הוא נעלם ואינו מתגלה, ועליו בא מאמרו ״תיקונא שפירא״[10]. והנה שניהם כאחד ׳מחפיין

---

[1] דהיינו שאינו מאיר למו״ס כי אם דרך הקד״א, עי׳ בהגר״א על ספד״צ ה׳ ע״ב ד״ה קרומא.

[2] דהיינו תמצית הארה ממנו כמבתר כותלא וכדלקמן.

[3] עי׳ זהר בראשית טז ע״ב לעיל הערה .Error! Bookmark not defined.

[4] עי׳ בהגר״א על ת״ז קמא ע״א ד״ה כגוונא.

[5] עי׳ בהגר״א על ספד״צ ג׳ ע״ג ד״ה ותיקון של, וכן כא ע״ג ד״ה בעמר.

[6] עי׳ בהגר״א על ספד״צ יח ע״ג ד״ה וידוע וז״ל, כשנהיר מוחא סתימאה למוחא דז״א שאז לו ד׳ מוחין וכלא כליל מ״ס דא״א שכנגדן ירית עוד ד׳ תיקונין.

[7] שכן כלולים בציור א׳ זו האותיות י׳ ו׳ י׳ העולים יחד ל״ב.

[8] שהוא המו״ס, עי׳ בהגר״א על ספד״צ ד׳ ע״ד.

[9] פי׳ ״יאה״ ראוי (ע״פ תרגום אסתר א יג), ופי׳ ״שפירא״ יפה.

[10] עי׳ לקמן קלג ע״ב תיקון ז׳ איתא ש״יפה תואר״ הוא בסוד גבורות שכן הוא קאי על סידור האברים, ואילו ״יפה מראה״ הוא עניין לזיו הפנים, ולפ״ז יוצא שהתואר ״יאה״ הוא עניין ליופי המראה הפנימי, ושפירא ליופי התואר ה״ה סידור האיברים הנאות החיצוני (וכן עי׳ בראשית לט ו״ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה״ ותרגומו שם ״והוה יוסף שפיר בריוא ויאי בחזוא״ והוא כעין האמור כאן). אם

תיקו"ז חלק ה

על גלגלתא' כלומר שמכסין על החיוורתי דגלגלתא שלא יתגלו חיוורתא כי אם דרך משיכו דשערות (ב"ע לט ע"ב). מתתקני קוצי דנימין מהאי סטרא ומהאי סטרא עד[1] גולגלתא - שערות דע"ק מאירים לשערות דז"א. והנה כל ענייני ז"א הם בב' בחי', ה"ה דין ורחמים, וכמש"כ (זהר משפטים קכב ע"ב) רישא דמלכא אתתקן בחסד ובגבורה. שכן על אף שבעתיקא כולא ימינא ולית שמאלא, מ"מ שורש הדינים אינו נמצא אלא בו, והוא על ידי כך שהשערות הינם ע"ג הגלגלתא. ובגלגלתא עצמו מאיר חסד דבינה דרדל"א (בהגר"א על ספד"צ י"ב ע"ד ד"ה וכבר אמר), וגבורה דרדל"א מתלבש במו"ס, הרי לנו שנכללים בשערות חו"ג בשורשם, שכן המה גילוי הארת המו"ס והגלגלתא (ב"ע לט ע"ב).

ותאנא כל נימא ונימא אקרי [2](ס"א איהי) משיכא דמבועא [3](ס"א ממבועין) [4](ס"א ואינון מבועין) סתימין דנפקין ממוחא סתימאה - כלומר שהנימים נמשכים מאוירא, והוא על ידי בחינה המכונה "מבועא" דהיינו מעיין. שכן אוירא הוא סוד מים חיים הנובעים מחסד דרדל"א, ובו תלייא אבא ה"ה מבועא דחכמתא (אד"ז רצ"ה ע"א). ומש"כ 'סתימין' פי' שאוירא הוא סתום ונעלם מאד. ו'נפקין ממו"ס', פי' שהמבועין דאוירא נמשכים ממו"ס כמו שכתבנו (ב"ע לח ע"א). שכן ממו"ס נפקין לאוירא ואח"כ נפקין ע"ג גלגלתא[5] (ב"ע מ ע"א). ותאנא משערוי דב"נ אשתמודע מאי הוא, אי דינא אי רחמי - כל ההנהגה מתגלה בשערות, הרי הם מותרי מו"ס[6], ובמו"ס תליין כל העולמות וכל ההנהגה. ומביא על כך דוגמא לדבר מהאדם תחתון ("שערוי דבר נש"), להורות שמדותיו של אדם ניכרות על אופן צמיחת שערותיו (ב"ע מ ע"ב). מכד עברין עלוי ארבעין שנין - ואז הוא בתורת בן ארבעים לבינה (אבות פ"ה מכ"ו), ומאז מתחילים ימי הזקנה, ומתחילות שערותיו להתהפך לגוון חיוור, סט' דע"ק. ומשך זמן הזקנה הוא שלשים שנה ממ' שנה עד ע' שנה, והוא כנגד חג"ת (שבעים שנות חיי האדם הם בסוד ז"ס. והשנים שלמעלה מע' הם נגד ג"ר) (ב"ע מ ע"ב). ואפילו כד איהו עולם בשעריה בתקוניה (ס"א בדיוקניה) [7](ס"א בדיקניה) - גם בהיות האדם בחור בשנים ניכרים מדותיו בשערותיו אם הם קשישים או שעיעין, והדבר ניכר דווקא בשערותיו הרי הם מותרי מוחא, והמוח הרי הוא שורש המידות (ב"ע מ ע"ב). 'בשעריה' פי' שערות הגלגלתא, ו'בתקוניה' פי' שערות דדיקנא שנק' "תיקונין" כמש"כ (לקמן קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבה בח' תיקונין (ב"ע מא ע"א). ובגביני עינוי – הרי הם השערות של גביני העיניים, שכן העיניים נפקי מהמוחין, ולכן ניכרים בהם מדות בני האדם (ב"ע מא ע"א).

(כג) עי' אד"ר קלח ע"א: תניא בשעתא דצווחין ישראל בעאקא ושערי מתגליין מעל אודנין כדין עייל קלא באודנין בההוא נוקבא דנטיף ממוחא וכנש (ס"א ובטש) במוחא ונפיק בנוקבי דחוטמא ואתזער חוטמא ואתחמם (נ"א ואתקמט) ונפיק אשא ותננא מאינון נוקבין ומתערין כל גבוראן ועביד נוקמין

תרגום: למדנו: בשעה שישראל צועקים מתוך הצרה, השערות מתגלים מעל האזנים. אז נכנס הקול באזניים, באותו הנקב לשם נוטף מהמוח ונכנס (ומכה) בתוך המוח, ויוצא מנקבי החוטם, והתקטן החוטם ומתחמם (ומתקמט), ואז יוצא אש ועשן מאלו הנקבים, ומתעוררות כל הגבורות, ועושות נקמות.

מאיר האדרא: תניא בשעתא דצווחין[8] ישראל בעאקא, ושערי מתגליין מעל אודנין, כדין עייל קלא באודנין, בההוא נוקבא דנטיף ממוחא - בא לפרש כאן בפרטות היאך עייל קלא לגו אודנין ועי"כ נשמעים התפילות ועביד נוקמין ברשעים. והוא כאשר צווחין בעאקו מעומקא דליבא בלי

כן הדברים הפוכים ממש"כ בב"ע כאן וצ"ע. [והנה עי' בב"ע מד ע"א ש'יאה' הוא כנגד בינה, שכן כל יופי תלוי בגוונים ששרשם הוא בבינה, ואילו 'שפירא' הוא כנגד הדעת, שכן הוא שפירו דגופא והוא כלל חו"ג.]

[1] במהדורות הדפוסים אמסטרדם ומנטובא במקום "עד" נדפס "על".
[2] בב"ע מ' ע"א ליתא להך גירסא.
[3] בב"ע מ' ע"א ליתא להך גירסא.
[4] בב"ע מ' ע"א ליתא להך גירסא.
[5] עי' לש"ו חלק הכללים ח"א מח ע"ד מוזכר לקמן הערה Error! Bookmark not defined..
[6] עי' ליעל הערה Error! Bookmark not defined..
[7] עי' ב"ע מא ע"א שהנכון יותר הוא לגרוס 'בדיקניה'.
[8] עי' בהגר"א על ספד"צ כג ע"א ד"ה וז"ש חד.

תיקו"ז חלק ה

שום תערובות של מחשבה זרה ובלי פניות, אז הם בוקעים את כל המסכים והקלי', ואז שערי מתגליין מעל אודנין, למימרא דאינם מכסים על פתח האודנין, ובכך עולה התפילה לתוך נקבי האודנין (ב"ע קצו ע"א). [1]וכנש (ס"א ובטש) במוחא - נעשה זיווג חו"ב המכונה בטישו[2] (ב"ע קצו ע"א). ונפיק בנוקבי דחוטמא ואתזער חוטמא ואתחמם [3](נ"א ואתקמט) - נעשה בסט' דדינא קצר אפיים שלא להאריך עוד לרשעים ואז אתחמם, ר"ל שנדלקים הגבורות שהם ג' שלהובין דשם (ב"ע קצו ע"א). {קלח:} ונפיק אשא ותננא מאינון נוקבין, ומתערין כל גבוראן ועביד נוקמין - הרי הם ה' גבורות אשר כנגדם יש ה' אותיות אלקים (ב"ע קצו ע"א)..

ועי' אד"ז רצג ע"א: כל אינון קוצין אוכמין חפיין ותליין לסטרא דאודנין והא אוקימנא דבג"כ כתיב הטה יי' אזנך ושמע (מלכים ב' יט טז) מכאן אוקימנא מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה יסלסל ברישיה דמלכא ויפנה שערי מעל אודנוי וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי

תרגום: כל אלו הקוצין השחורים תלויים ומכסים לצד האזנים. והנה למדנו, שלכן נאמר "הטה ה' אזנך ושמע". מכאן בארנו, שמי שרוצה שהמלך יטה אזנו אליו, יסלסל בראש המלך ויפנה את השערות מעל אזניו, ואז ישמע לו המלך בכל מה שצריך.

מאיר האדרא: כל אינון קוצין אוכמין חפיין ותליין לסטרא דאודנין - ה"קוצין אוכמין" הינם בסוד מאללי ארעא[4] (מ"א ריד). **והא אוקימנא דבג"כ כתיב הטה יי' אזנך ושמע (מלכים ב' יט טז), מכאן אוקימנא, מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה, יסלסל ברישיה דמלכא, ויפנה שערי מעל אודנוי, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי** - דהיינו שיפשפש במעשיו ובמדותיו לנקותו מעוון הדבוק בו (מ"א ריד).

(כד) עי' זהר ח"ב רסא ע"א: אתו"ה עטורא[5] דסתימו דאתוון כללא דכלהו כ"ב אתוון[6] ודא והיא א"תו (הוא את) ה'[7] דכליל לון מעילא [לתתא וכנישו] ובהאי[8] ה'[9] וכנישו (הא ה', וכנישו) לון בגויה[10] ודא איהו או"ת ה'[11] וכד איהו בשלימו בההוא[12] נהר[13] דאחיד בה[14] סלקא לאתעטרא לעילא[15] ודא איהו רזא דכתיב[16] (אסתר ב יג) ובזה הנערה באה אל המלך[17] וכדין[18] (שם) את כל אשר[19] תאמר[20] ינתן לה ודא איהו רזא ברוך אתה[21] ובעי לאתכוונא בהאי ורזא ולקשרא רעותא בהאי רזא[22]:

---

[1] משמע מדברי הב"ע קצו ע"א שהוא גורס "ובטש" ולא "וכנש".
[2] עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"א ד"ה וכבר שכל בטישה היא זווג נעלם.
[3] מדברי הב"ע קצו ע"א משמע שאינו גורס את המוסגר.
[4] עי' בהגר"א על ספד"צ לא ע"ב ד"ה ויראו, שהיינו דכורא דסט"א.
[5] היינו שהמלכות מתעטרת בענפי אורות כ"ב אותיות הנעלמות למעלה (אור יקר).
[6] דהיינו מא' על ת' (אור יקר).
[7] מלכות דכליל לון ולא מת' ועד הא' כדרך שהם בה אלא אלו הם מהזכר ולכך הם ביושר א' עד ת' כלולות בה' והיינו את"ה (אור יקר). פי' אתה, את, שהם כ"ב אתוון מביאים אותם לה' אחרונה (מ"מ).
[8] האי (מ"מ).
[9] מעילא – זכר, לתתא – נוק' (אור יקר).
[10] ור"ל שמקבלת כ"ב אתוון מבינה כנודע (מ"מ).
[11] "א"ת ה"" נמחק באור יקר, ובמקומו איתא "אתה".
[12] רלו ע"ב (הערת הזהר).
[13] יסוד בסוד ונהר הנמשך מהעלמו מהחכמה עד היסוד (אור יקר).
[14] פי' יסוד דז"א שהוא מעלה אותה מבריאה לאצילות כמ"ש הרב בכוונת סומך גאולה לתפילה (מ"מ).
[15] בבעלה ממש (אור יקר).
[16] רכה ע"ב (הערת הזהר).
[17] "בזה" שהוא היסוד, נהר, "הנערה" מלכות, בסוד שהיא נערה מצד ההיכלות שהם ז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך (אור יקר).
פי' ע"י יסוד הנק' זה הנערה שהיא מלכות באה אל המלך שהוא ז"א להזדווג עמו (מ"מ).
[18] כאשר היא עולה (אור יקר).
[19] פי' כ"ב אתוון הנק' את שהם מא' עד ת' שאומרת ומבקשת לקבל (מ"מ).
[20] בשאלותיה (אור יקר).
[21] תיקוניה וקישוטיה בעלותה בסוד יהו"ה (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

יהו״ה אלהינו[1] דא איהו קשורא וויחודא דמלכא עלאה[2] לעילא[3] בהאי[4] כד הנערה[5] באה אל המלך[6] את כל אשר תאמר ינתן לה[7]:

ואלהי אבותינו דא רזא דאבהן[8] לברכא לה[9] ודא איהו רזא אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב[10] כמה דהאי נערה לא אשתבקת מתתאי[11] הכי נמי לא אשתבקת מאבהן לעלמין איהי אחידת בהון (לנטרא לון)[12] ולעטרא להו ובגין דאתברכא מכל חד מנהון (דיתברכון כל חד מנה) בעי לאדכרא לה על כל חד וחד ולבתר יתכנשון[13] כלהו בחבורא חדא[14] וס״א לגו מעוי דאימא ומתעטרי בהדה[15]:

תרגום: ״את״ה״, העטור של סתר האותיות, הכלל של כל כ״ב האותיות. וזהו א״ת. ה׳ שכולל אותם מלמעלה בה׳ הזאת, וכונס אותם לתוכו, וזוהי א״ת ה׳. וכשהיא בשלמות באותו נהר שאוחז בה, היא עולה להתעטר למעלה, וזהו סוד הנאמר ״ובזה הנערה באה אל המלך,״ ואז, ״את כל אשר תאמר ינתן לה״. וזהו סוד ברוך אתה, וצריך להתכוון בסוד הזה ולקשר את הרצון בסוד הזה.

״יהו״ה אלהינו״, זהו קשר ויחוד של המלך העליון למעלה. בזה, כאשר ״הנערה באה אל המלך, את כל אשר תאמר ינתן לה״.

״ואלהי אבותינו״, זהו סוד האבות לברך אותה. וזהו סוד ״אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב״, כמו שהנערה הזו לא נעזבת מהתחתונים, כך גם לא נעזבת מהאבות לעולמים. היא אחוזה בהם (לשמור אותם) ולעטר אותה. ומשום שהתברכה מכל אחד מהם, צריך להזכירה על כל אחד ואחד. ואחר כך יתאספו כולם בחבור אחד (לתוך מעי אמא) ומתעטרים עמה.

(כה) עי׳ זהר ח״ב ט ע״ב: רזא דרזין לחכימי לבא ואתמסרו (אתיהיבת) עשר שבטין אלף שנין תרין שבטין מאתן שנין שארו דמעין למנפל פתח ואמר (איכה א ב) בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף תריסר שבטין דגלותא ליליא יתחשך לישראל עד דיתער וא״ו לזמן שתין ושית שנין לבתר תריסר שבטין דאינון אלף ומאתן שנין דגלותא ולבתר ועד שתין ושית שנין דחשוכא דליליא כדין (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב דא אתערותא דאת ו׳ דאיהו נפש דבית יעקב ורזא דא (בראשית מו כז) כל הנפש [הבאה יעקב] הבאה ליעקב מצרימה (לבית יעקב) וגו׳ ששים ושש ואיהו

פי׳ שהמלכות היא באחורי היסוד במלת ברוך של תפלה, כמ״ש הרב ומקבלת כ״ב אתוון במלת אתה (מ״מ).

[22] בסוד זקיפתה בשם כדפי׳ (אור יקר).

[1] ״אלהינו״ הוא סוד הבינה, למעלה, בסוד החכמה דהיינו יהו״ה אלהינ״ו (אור יקר).

[2] בינה הנק׳ אלהינו (אור יקר).

[3] בסוד החכמה דהיינו יהו״ה ושם זה עולה ועולה עד אין תכלית ולזה שם קשור מיד אלהינו (אור יקר). פי׳ ה׳ היא מלכות שמקבלת מבינה הנקרא אלהינו, וז״ש דא איהו קשורא דמלכא עילאה לעילא שהיא בינה (מ״מ).

[4] בסוד קשר זה (אור יקר). שהיא מלכות כנז׳ (מ״מ).

[5] מלכות בנערותיה (אור יקר).

[6] ת״ת כדפי׳ ומוצא אותו בסוד הדעת שעולה עד אין תכלית וקושר חכמה ובינה דהיינו אלהינו (אור יקר).

[7] מבית המלך (נוסף באור יקר). דהיינו בינה, בית אל החכמה, בסוד הדעת, והיינו מקורות ג׳ אבות הנעלמים בבינה ומשם נפתחים לה (אור יקר).

[8] לא אבהן לבד אלא רזא סוד מקורם הנעלם למעלה (אור יקר).

[9] פי׳ חג״ת המברכים השכינה (מ״מ).

[10] כי מלת אלהי אלהי אלהי מורה על המקור מהבינה וממנה ולמעלה, אמנם השתא מפרש אלהי במלכות למטה (אור יקר).

[11] שהם ז׳ הנערות הכלולות בה ואחוזות ונכללות בהיכל קדש הקדשים (אור יקר).

[12] דהיינו שמירת הדרך ששפע האבות נשמר על ידה ומתעלם בתוכה (אור יקר). פי׳ שהיא הפתח ושומרת ז״א בסוד שומר ישראל וע׳ בפרשת בשלח נא ע״א (מ״מ).

[13] פי׳ אחר שמתברכים מהבינה כדי שיוכלו לעלות אח״כ עולים אליה לינק ממנה (מ״מ).

[14] דהיינו כדי שיהיו האבות מעוטרים בה ואפשר דהיינו שם הא״ל דהיינו השכינה הנקראת אל כאומרו אל זועם בכל יום (אור יקר).

[15] כאומרו האל שהיא השכינה, הגדול חסד, הגבור גבורה, והנורא ת״ת (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

ו׳ נפש דבית שני רזא דה׳ תתאה ודא ו׳ רזא דששים ושש ששים לאתערותא דיעקב[1] ושש לאתערותא דיוסף ועל דא איהו ו״ו דאינון תרין בחבורא חדא ורזא חדא[2]:

תרגום: סוד הסודות לחכמי הלב, נמסר עשרה שבטים אלף שנים. שני שבטים מאתים שנה, התחילו הדמעות ליפול, פתח ואמר ״בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה״. לסוף שנים עשר השבטים של גלות, הלילה נחשך לישראל, עד שיתעורר וא״ו לזמן ששים ושש שנה. לאחר שנים עשר שבטים, שהם אלף ומאתים שנות גלות, ואחר (עד) ששים ושש שנה בחושך הלילה, אז ״וזכרתי את בריתי יעקוב״, זו התעוררות האות ו׳, שהיא נפש של בית יעקב. וסוד זה ״כל הנפש הבאה ליעקב וגו׳ ששים ושש״ והוא ו׳, נפש של בית שני, סוד של ה׳ תחתונה, וזה ו׳, סוד של ששים ושש, ששים להתעוררות יעקב, ושש להתעוררות יוסף, ולכן הוא ו״ו, שהם שנים, בחבור אחד וסוד אחד.

ועי׳ זהר ח״ג עד ע״ב: תנינן כד אתפרש מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחן כדין אקרי [וי׳ מ״ט וי׳] (ו״ה מ״ט) דתניא רישא דיסוד י׳ דהא יסוד ו׳ זעירא הוא וקב״ה ו׳ רברבא עלאה וע״ד כתיב וו׳ תרין ווין כחדא ורישא דהאי יסוד י׳ הוא[3]:

תרגום: שנינו כשנפרד המלך מן המלכה ואין ברכות מצויות, אז נקרא ו״י, למה ו״י, שלמדנו ראש היסוד י׳, שהרי יסוד הוא ו׳ קטנה, והקדוש ברוך הוא (ת״ת) ו׳ גדולה עליונה, ולכן כתוב ו״ו שתי וי״ם כאחד, והראש של היסוד הזה הוא י׳.

(כו) עי׳ זהר ח״ב יד ע״ב: ועוד רזא דמלה היא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם וכד תסתכל תלתא[4] אינון ועלמא בהו אתברי[5] (שמות לא ג) בחכמה ובתבונה ובדעת ועלמא לא אתברי אלא בגיניהון דישראל כד בעא לקיימא עלמא עבד לאברהם[6] ברזא דחכמה ליצחק[7] ברזא דתבונה ליעקב ברזא דדעת[8] [ובהאי אתקרי] (והיינו דכתיב) (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו(ן)[9] ובההיא שעתא אשתכלל כל עלמא ומדאתילידו ליעקב תריסר שבטין[10] אשתכלל כלא כגוונא דלעילא:

תרגום: ועוד, סוד הדבר הוא ששנינו, בעשרה מאמרות נברא העולם. וכשתסתכל, הם ג׳, והעולם נברא בהם: בחכמה ובתבונה ובדעת. והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל. כשרצה להעמיד את העולם, עשה את אברהם בסוד החכמה, את יצחק בסוד התבונה, ואת יעקב בסוד הדעת, ובזה נקרא ״ובדעת חדרים ימלאו״. ובאותה שעה נתקן כל העולם. ומשנולדו ליעקב שנים עשר שבטים, נתקן הכל כדוגמא שלמעלה.

(כז) עי׳ בהגר״א בספד״צ ד ע״ד: ביה סליקו וביה סלקין - ר״ל כל האורות וכל הפרצופים הכל נתעלו בו[11] לאחר שבירת המלכים ונבררו בו כידוע, וזהו ביה סליקו, וכן הוא תמיד[12] כידוע

---

[1] שבת״ת סוד ו״ו עם ראש, יו״ד על ו״ו, וה״ס כל ג׳ שלישי ת״ת, ואם תרבה הי׳ עם הו׳ הרי ס׳. אבל ביוסף הוא בלתי ראש, וה״ס ו׳ רבתי ו׳ זעירא, ובמאמר הפסיעות של אברהם אבינו ע״ה דף ב׳ פירש (רמ״ז).

[2] גוף ובריתי חשבינן חד (רח״ו).

[3] היינו הטיפה שבראש היסוד הוי״ה דיודי״ן (רח״ו).

[4] חב״ד (רח״ו). כלומר הי״ס כלולים בג׳ קוים, והם חב״ד (בהגר״א בת״ז נג ע״ד ד״ה קם ר״ש).

[5] ר״ל המלכות שנקראת עולם נכללת בג׳ קוין הנ״ל שהם כלל ע״ס (יהל אור).

[6] כלי החכמה שנעשה מב׳ שלישי החסד (רח״ו). ר״ל שחג״ת אתכלילו בחב״ד והן ג׳ טפין דמוחין (יהל אור).

[7] כלי הבינה שנעשים מב׳ שלישי הגבורה (רח״ו).

[8] כלי הדעת שנעשים מב׳ שלישי הת״ת (רח״ו).

[9] הם ה׳ קצוות (רח״ו).

[10] הם נגד י״ב גבולי אלכסון שבהם סוד כל הנמצאים, והם י״ב גבולים מהת״ת למלכות, והם י״ב בסוד החיות. ויורדים כן אפילו אל עולם השפל, י״ב מזלות, י״ב חדשים, והם י״ב בעולם שזה נפש, ולכך אשתכלל כולא (אור יקר). הם י״ב בקר (מ״מ).

[11] דהיינו בא״א, והוא כולל רישא דיליה רישא חוורא, ועי׳ לקמן הערה 4, שיש משמעות שהוא כולל אף את רדל״א (וכן הוא בהקדו״ש נח ע״א).

[12] דהיינו זה 'ביה סלקין'.

תיקו״ז חלק ה

דכולם סלקין ביה[1] להשפיע להם, וכן אמר בזוהר בראשית (דף טז ע״ב) ובהאי כד סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה[2] כו׳, וכן כל הבירורים של הסיגים בסוד מ״נ סלקין במ״ס[3], וכמ״ש בתיקוני זוהר חדש (דף עו ע״ב (יא ע״ב)) דהאי אבנא דילך סלקא לאתר דאתמר ביה, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהי חכמה קדומה כו׳[4], והוא מ״ס[5], ואמר שם דתמן תלת יודי״ן[6] כו׳ והוא שורש המתקלא, ואמר בזוהר פקודי הנ״ל רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה[7] כו׳, ואמר שם (זהר פקודי רלט ע״א) אתדבקותא דרעותא כו׳ עד היכן איהו סלקא, א״ל הא אוקימנא עד א״ס[8] כו׳ בההוא א״ס כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו כו׳[9] ע״ש, ואמר בא״ז (דף רפח ע״א) כד אתתקן אפיק ט׳ נהורין דלהטין מניה מתקונוי כו׳[10].

---

[1] תשוקתם שהוא פנימיותם היותר זך ונעלם (לש״ו). כלומר כל אור יש לו רצון פנימי להתחבר לא״א, ודבר זה נעשה על ידי תיקונו והעלאת מ״ן שלו.

[2] [תרגום: ובזה כאשר עולה הכל עולה ומתאחד בו]

וק״ק, שכן המעיין בדברי הזוהר יראה כי הוא בא לבאר את 'הי' דנפיק מאויר', ועי' ו ע״א שזהו הקד״א ולא המו״ס. ועי' ה ע״ב, שזהו האוירא, ואילו להלן נראה כי העלייה היא למו״ס דווקא. אלא לכאורה צ״ל שאה״נ העלייה היא למו״ס, והיא גורמת לזיווג המו״ס עם האוירא דרך הקד״א. ואם כן באמת העלייה היא בסופו של דבר לאוירא, אלא שמו״ס הוא שורש כל שפע היורד לתחתונים. לכן כתוב כאן שאליו עולה המ״ן, ומקרומא דאוירא ולמעלה הוא בבחינת א״ס. ולכן לקמן יז ע״ב ד״ה ביה סליקו, מוזכר שה'ביה סליקו' שייך לרדל״א.

[3] כי שם הוא תכלית הבירור, כמ״ש זהר פקודי רנד ע״ב סליק במחשבה (לש״ו). וז״ל הזהר, ותא חזי, רישא שירותא דמהימנותא, גו מחשבה, בטש בוצינא דקרדינותא, וסליק גו מחשבה, ואפיק ניצוצין, נציצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר [תרגום: בא וראה הראש הוא ראשית האמונה ובתוך המחשבה הכה הנר הקשה ועולה תוך המחשבה והוציא ניצוצין וניצוצין זורק לשע״ה צדדים], עכ״ל. לומר לך שהעלייה לבוצד״ק היינו העלייה למו״ס. ועי' לקמן יז ע״ב ד״ה ביה סליקו שזהו רדל״א, והכל עולה בקנה א' כנ״ל בהערה הקודמת. (אמנם עי' לקמן ו' ע״א ד״ה והכלל, שמו״ס אינו בוצד״ק, אמנם הם מתלבשים זה בזה ולכן אפשר לכנותם באותו השם (ועי' הערה Error! Bookmark not defined.).) ולעניין בירור הניצוצין מבואר יותר מזה בפת״ש א״א כא ז״ל, כל הבירורין עולים לשרשם למו״ס, ששם התחלת הבירור בסוד הבוצד״ק, עכ״ל. ולעניין טעם הכרח עלייתם דווקא עד למו״ס, עי' פת״ש תיקון טו, שהניצוצין שעולים למו״ס הם בסוד הבירורים שעולים תמיד מרפ״ח ניצוצין. ועי' פת״ש אבי״ע ט' שהם עולים למו״ס שכן מעיקרא משם יצא כל הרע והקלקול. וכן עי' לש״ו דע״ה ח״ב טו ע״ב שהדינים נכפים בעלותם במו״ס שכן כל טעם קושי הדינים הוא מכח ריחוקם משרשם ה״ה המו״ס. לכן, בהיגלות שרשם ע״י עלייתם של הדינים בו הרי שהם מתבסמים.

עי' לש״ו כללים ח״ב מג ע״ד, שמחדש מכל הנ״ל שכל התיקונים נמשכים ממו״ס דא״ק. ועי' שם סא ע״ב דמייתי ראיה מכך שבמיתת המלכים לא היה אצילות כלל [עי' לקמן בהגה״ה והערה שם Error! Bookmark not defined.]. ועי' לש״ו ביאורים ח״א סח ע״ב, שביאר שכשם שעלו השברי כלים דמלכין קדמאין ליתקן במו״ס דא״ק כך עולים כל הפרצופים והאורות דאצילות ליתקן במו״ס דאצילות.

אמנם עי' דע״ה חלק א' יג ע״ב, שכל עליית מ״ן למו״ס עניינו לגרום זווג בין ע״ב וס״ג שבמו״ס (עי' לש״ו כללים ח״א צא ע״ב שעד תיקון המ״ה אין זיווג עיקרי בין אוירא למו״ס עצמו אלא רק בין ע״ב וס״ג דמו״ס אמנם מכיוון שהע״ב דמו״ס (ה״ה האוירא) מיוחד עם הקד״א, נחשב הדבר כאילו שהעלייה גרמה לזיווג של ע״ב וס״ג דא״ק, הרי הם קד״א ומו״ס) בכדי להוריד תוספת אור (ע״ש ח״א פו ע״ד), כי שם הוא מקום הגילוי הראשון של קבלת אור מהא״ס.

[4] [תרגום: שזה האבן שלך עולה למקום שנאמר בו, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור והוא שם דכתר עליון שהוא חכמה הקדום.]

[5] עי' גר״א בת״ז קלח ע״א, ש'מופלא' עניינה אוירא, ו'מכוסה' היא מו״ס [אמנם עי' ביאורים ח״א כ ע״ד שמשנה הגרסא כאן, שמכוסה למעלה ממופלא, וע' ס״י יד ע״ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בתז״ח ג ע״א ד״ה דעליה] [אמנם, עי' בהגר״א בס״י יא ע״ב מופלא על א״א בסוד פלא, ומכוסה עתיק שהוא מכוסה בא״א]. ואתיא כדברינו, שהבירורים נעשו על ידי הזיווג ביניהם.

[6] הרי הם אוירא מו״ס ורדל״א (גר״א שם). ומכיוון שזהו שורש כל המתקלא, לכן עולים לשם הבירורים ליתקן.

[7] עי' יהל אור ח״א כג ע״ג, שאלו הם ט' האורות המאירים בחכמה. והנה חכמה עצמה היא א' מהם, שכן במקום זה הכל הוא בשלימות, לכן לכאן עולים המ״ן ליתקן.

[8] עי' לעיל א ע״ב ובהערה Error! Bookmark not defined. באריכות. עי' לקמן יז ע״ב בשם זהר נח סה ע״א ופקודי רסח ע״ב שרדל״א נקרא א״ס. ועי' לש״ו כללים ח״א צד ע״ג, שמביא מהתיקונים קמא ע״ב שמו״ס הוא שורש הכל ולעניין זה הוא מכונה א״ס. וע״ש בגר״א שמציין לבבהגר״א על ת״ז קלח

תיקו"ז חלק ה

(כח) עי' זו"ח כז ע"ד: נשר הה"ד[1] דרך הנשר בשמים דלא דחילת מעופא דעלמא בגין דנשרא איהי מטרוניתא עילאה ושולטנותה ביומין טבין ושבתות אבל יונה שולטנותה בשית יומי בראשית ואיהי בגלותא לית לה מנוח לכף רגלה בגין דבנוי דלילית זוהמא דחויא עלייהו איתמר והמים גברו מאד מאד על הארץ דאינון ישראל דאיתמר בהון והיה זרעך כעפר הארץ:

אינון מתגברין עלייהו בגלותא בנשין שפירין בבנין שפירין בעותרא בלבושין שפירין וישראל עניים בכלא אוכמא בכלא בנוי דההוא דאיתמר בה אל תראוני שאני שחרחורת בגלותא ואינון בנוי[2] דההוא דאתמר ביה אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם אינון מתלבשין באינון לבושין בגין אלין רשיעיא דמתגברין עלייהו בגלותא דלא מסתכלין לון אלא בעינא בישא וערום ראה רעה ונסתר כגון נח והכי צריכים ישראל לאתכסאה מנייהו בגלותא בלבושיהון בנשיהון בבניהון בעותרא דלהון ולאו למגנא אמרו מ"מ דלית ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין:

תרגום: נשר זהו שנאמר דרך הנשר בשמים, אינו מתירא מעופות שבעלם, לפי הנשר הוא מלכה העליונה, וממשלתה היא בימים טובים ושבתות, אבל יונה ממשלתה בששת ימי בראשית, והיא בגלות, ואין לה מנוח לכף רגלה, שבניה של הלילי"ת זוהמת הנחש, נאמר עליהם "והמים גברו מאד מאד על הארץ", שהם בני ישראל שנאמר בהם "והיה זרעך כעפר הארץ".

הם מתגברים עליהם בגלות, בנשים יפות ובנים יפים, בעשר ובלבושים יפים, וישראל הם עניים בכל ושחורים בכל, בניה של אותה שנאמר בה אל תראוני שאני שחרחורת, בגלות, והם בניו של זה שנאמר בו אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, והם מתלבשים באלו הלבושים, אלו הרשעים המתגברים עליהם בגלות, כדי שלא יסתכלו בעין רעה, וערום ראה רעה ונסתר, כגון נח, וכך צריכים ישראל להתכסות מהם בגלות, בלבושיהם בנשיהם בבניהם ובעושר שלהם, ולא בחנם אמרו בעלי המשנה שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין.

(כט) עי' זו"ח כט ע"א: עיינין אוכמין חשוכין[3] תמן לילית דאיהי חשוכא אפילה פתיא אוכמא ועיינין אוכמין עקימין ודאי תמן שבתאי דעליה אתמר מארת ה' בבית רשע דההוא גוון חשוך שליט על גווני אחרנין:

ע"ג ז"ל, אע"ג שגלגלתא למעלה ממ"ס וכו' מקרקפתא ולמטה שמקיף את המ"ס נקראת הגלגלתא בינה כמש"ל לז ע"ב, ע"כ. לומר לך, שמבחינת הארתו למטה, המו"ס הינו שורש לכל המציאות.

[9] [תרגום: נדבק ברצון וכו' עד איפה הוא עולה, א"ל הרי העמדנו עד א"ס וכו' באותו א"ס כל אלה הנרות והאורות תלויים להתקיים בו וכו']

[10] [תרגום: כאשר נתקן, הוציא ט' אורות שמאירים ממנו, מתיקוניו וכו']

[1] דת"ת הוא בעלמא עילאה, עלמא דחירו, וצדיק הוא בעלמא תתאה, דצריך נטירו כיונה כנ"ל (יהל אור).

ועי' שעה"כ (ב ע"ג): (אימא עילאה) [בינה] היא המנעלת את זו"ן בניה, בסוד (דברים לב יא) כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף, ע"כ. ועי' שער ההקדמות (נט ע"ב): אין הקלי' נאחזים בג' עליונות, שהם א"א ואו"א ואדרבה, אימא דוחה את הקלי', בסוד כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וגו', ולכן אין הקלי' נאחזים בלאה.

בהגר"א בתיקו"ז קיט ע"ג: ד"ה לשבעה היכלין כו' - נגד ז' הבלים, ואינון נבנין מז' הבלים, וכמ"ש למטה **בהאי קרא עבידנא כל בנינא דא: נשרא כו' ודמות יונה כו' -** נשרא נגד היכל עליון השביעי [יונה נגד הראשון בת שבע] דכליל כל היכלין כמש"ל, והוא "הכל הבל", והעטרה שמעטרא ליונה קדישא, בת שבע דכליל מכולא, וע"ל:

עי' בהגר"א בתיקו"ז ס ע"ג: **ואיהי אגינת עלך -** כמ"ש (אבות פ"ד מי"א) תשובה ומע"ט כתריס בפני הפורענות, ואיהי עלמא דחירו דשם (מלכים א' ה יח) אין שטן ואין כו', ואיהי נשרא כנ"ל, ונשרא לא דחיל מכל עופין דעלמא (זו"ח@ לא ע"ב), ועי' בתז"ח (עד ע"ב ו ע"ג):

[2] ר"ל דזו"נ בגלותא, דדיו לעבד למיהוי כו' {ברכות נח:} (יהל אור).

[3] עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

תיקו״ז חלק ה

ולמאן דאסתכל ביה לילית או שבתאי באילין עיינין מארה ועניותא וכפנא ומותנא ייתי אסתמר מניה דרגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו וכל משא ומתן דעביד ב״נ קדם מארי דעיינין אלין אתאביד:

וצריך ב״נ דלא ישתכח בשבעא קדמיה ביומין דחול אלא בשבת דלית ליה שלטנותא עליה ואם אשתכח ביומין דחול בשבעה קדמיה ואסתכל ביה בעינא בישא לא אשתזיב מניה ממיתה או מעוני וחטמא ופומא ואנפוי דהאי ב״נ לאו אינון על קו היושר:

עיינין אוכמין שפירן[1] על קו היושר איהו מסטרא דשבת דאיהי בת עין שפירא עלה איתמר שחורה אני ונאוה האי איהו בדיוקנא דשבת דאיהו שקול לאורייתא כולה:

ובשבת צריך לאחזאה שובעה בהפוכא דשפחה לילית וצריך באתר דעציבו דשבתאי לאחזאה חדוה באתר דחשוכא שרגא באתר דעינוי ענג למעבד תמן שינוי בכלא:

דלילית מרה אוכמא צמאון[2] דלית ביה מים דאיהו הבור רק אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו ונחשין ועקרבין דילה אינון ערב רב יוסף דאיהו בגובא דא ישראל דאינון בגלותא דילה בההוא בור:

[ומאן] (ושבת) דאוקיר שבת ימלט ממנה וחוטא ילכד בה חוטא דמחלל שבת ילכד בה דאיהי חילול שבת ודאי חללה זונה דמאן דנטיר אות שבת או אות ברית מלחלל ליה ביה אתקרי צדיק ואשתזיב מינה ולא עוד אלא דסליק למלכות דאיהי שבת ודאי:

ויוסף בגין דנטיר ברית אשתזיב מן גובא ומן נחשים ועקרבים דיליה ולא עוד אלא דזכה למלכות[3] וישראל דנטרין שבת ואות ברית מילה איתמר בהון כל ישראל בני מלכים ואלמלא נטרין ישראל שבת אחד כהלכתה מיד נגאלין:

תרגום: עינים שחורות חשוכות, שם הלילי״ת היא חשוכה ואפילה, ככלי חרס שחור ועינים שחורות ועקומות, ודאי שם שבתאי, שעליו נאמר מארת יהו״ה בבית רשע, כי זה הגוון חשוך הוא שולט על גוונים האחרים.

ולמי שמסתכלים בו לילי״ת או שבתא״י באלו עינים, [ייתי] קללה ועניות ורעב ומגפה, תשמור ממנו, שרגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו, וכל משא ומתן שעושה האדם בפני אלו בעלי העינים, נאבד.

וצריך האדם שלא ימצא בשובע לפניו בימי החול, רק בשבת, שאין לו שליטה עליו, ואם נמצא בימי החול בשובע לפניו, ומסתכל בו בעין הרעה, לא ינצל ממנו ממיתה או מעוני, והחוטם והפה והפנים של זה האדם אינם על קו היושר.

---

[1] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קמז ע״א: עיינין בהון ואתה כו׳ - דתחזה הוא בעיינין דבעיינין יש כל הד׳ גוונין הנ״ל (כמו שמפרש והולך אנשי חיל כו׳) כידוע וז״ש אנשי חיל כו׳ ודא רזא דשבת כו׳ דעקר׳ הוא על הבת עין דאתאחדא ג׳ עיינין בג׳ אנפין דאינון תרי שבתות כו׳ ועבזו״ח@ פ׳ יתרו כ״ט א׳ עיינין אוכמין שפירין על קו היושר איהו מסט׳ דשבת דאיהו בת עין שפירא עלה אתמר שחורה אני ונאוה כו׳

עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קנז ע״א: קנז ע״א: בת עין איהי כו׳ - חוזר לענין ראשון שאמר ובג״ד מלכות איהי בת יחידה שבת דבה כו׳ כגוונא אספקלריא והוא בת עין אוכמא פרצופא דמות אדם דכלילא כל ד׳ חיוון כל ד׳ גוונין ועבזו״ח@ פ׳ יתרו כ״ט א׳ עיינין אוכמין שפירין כו׳ מסט׳ דשבת דאיהי בת עין שפירא עלה אתמר שחורה אני ונאוה האי איהו בדיוקנא דשבת דאיהו שקול לאורייתא כולה ובשבת צריך לאחזאה שובעא בהפוכא דשפחה לילית וצריך באתר דשבתאי דעציבו לאחזאה חדוה באתר דחשוכא שרגא באתר דעינוי עונג למעבד תמן שינוי בכלא דלילית מרה אוכמא צמאון דלית בה מים דאיהי והבור רק אין כו׳ ור״ל דשבתאי שולט בשבת מסטרא דמזלות וצריך לעשות בהיפוכא דילה דאיהו טחול מרה אוכמא עצבון צמאון כו׳ כנ״ל ואמר שם עיינין אוכמין חשובין תמן לילית כו׳ תמן שבתאי כו׳ עש״ב

[2] [ז״ל הגר״א בתיקונים קל״ב ב׳ בד״ה בת עין. ור״ל דשכתאי שולט בשבת מסט׳ דמזלות, וצריך לעשות בהיפוכא דילה, דאיהו טחול, מרה אוכמא, עצבון, צמאון כו׳. עכ״ל] (יהל אור).

[3] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז א ע״ב: **ועל צדיק דלתתא קאים עלמא דאתגליא -** פי׳ על היסוד קאים מלכות, והן שני עולמות, עולם הזה ועוה״ב, וכל עולם בחי׳ נוק׳ כידוע (ע׳ זהר ח״א לד ע״א, וע״ח שער הזיווגים פרקים ה ו), והן בינה ומלכות, וקיימין על ב׳ בריתות ברית הלשון, סוד הדעת, וברית המעור. יוסף על דנטיר ברית זכה למלכות, כמ״ש בזוהר (ז״ח לג ע״ד), ובתורה זוכה לעוה״ב (אבות פ״ב מ״ז) מרבה תורה כו׳. ואמר, **ומתמן ועמך כלם צדיקים כו׳** (ישעיה ס כא) שעליה קיימא, לכן יורש הארץ. ולכן כשנכנסו לארץ מל אותם יהושע, ואמר (יהושע ג י) בזאת תדעון כי א״ל חי כו׳:

תיקו״ז חלק ה

עינים שחורות יפות על קו היושר, הוא מצד שבת, שהיא בת עין יפה, עליה נאמר שחורה אני ונאוה, זהו בצורת שבת, שהיא שקולה לכל התורה כולה.

ובשבת צריכים להראות שובע, בהיפך מן השפחה לילי״ת, וצריכים במקום העצבות של שבתאי להראות שמחה, ובמקום חושך נר, ובמקום עינוי ענג, לעשות [תמן] שינוי בכל דבר.

כי לילי״ת היא מרה שחורה, הצמאון שאין בו מים, שהוא הבור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו, והנחשים והעקרבים שלה הם הערב רב, יוסף שהשליכו אותו בבור, זה ישראל שהם בגלות שלה בבור ההוא.

ומי שמכבד את השבת ינצל ממנה, וחוטא ילכד בה, חוטא שמחלל שבת ילכד בה, כי היא חילול שבת ודאי, חללה זונה, כי מי ששומר אות שבת או אות ברית מלחלל אותו, על ידי זה נקרא צדיק, וינצל ממנה, ולא עוד אלא שעולה למלכות, שהיא שבת ודאי.

ויוסף לפי ששמר את הברית, ניצל מן הבור, ומן הנחשים ועקרבים שלו, ולא עוד אלא שזכה למלכות ישראל השומרים שבת ואות ברית מילה, נאמר בהם כל ישראל בני מלכים, ואם היו כל ישראל שומרים שבת אחת כהלכתה מיד היו נגאלים.

(ל) להלן הוא סוף תיקון כט בדפ״ק, והוא תיקון א׳ בסוף התיקו״ז בדפוס אמסטרדם@.

בראשית ברא אלהי״ם, ב׳, נקודה בהיכלו, עליה נאמר ״גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום״. מה הוא המעין החתום, זו נקודה. מה הוא הנעול שלה, זה ו׳, שסתום להיכל, ובו נעשית ם סתומה, היא ם גדולה, ״מלסרבה המשרה״. ועל הנקודה הזו נאמר ״ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה״. והנקודה הזו מצד הימין נקראת אהבה, ומצד השמאל נקראת יראה, ומצד העמוד האמצעי נקראת תורה, והיא מצוה, שהעמוד האמצעי כולל את שניהם, משום שהו׳ כולל את י״ה, שהם לימין ולשמאל, והוא ו׳ באמצע כולל את שניהם, והשכינה התחתונה, מצוה, הכלולה מארבע אותיות.	בראשית ברא אלהי״ם (בראשית א א) ב׳ נקודה בהיכליה[1] עליה אתמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום (שיה״ש ד יב) מאי מעין חתום דא נקודא מאי ניהו נעול [עג ע״א] דילה דא ו׳ דסתים להיכלא ובה אתעביד ם׳ סתימא איהי ם׳ רבתא מלסרבה המשרה[2] (ישעיה ט ו) והאי נקודה עלה אתמר (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה והאי נקודה מסטרא דימינא אתקריאת אהבה ומסטרא דשמאלא אתקריאת יראה ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקריאת תורה ואיהי מצוה דעמודא דאמצעיתא כליל תרוייהו בגין דאיהו ו׳ כליל י״ה דאינון לימינא ושמאלא ואיהו ו׳ באמצעיתא כליל תרוייהו ושכינתא תתאה מצוה כלילא מארבע אתוון:
היא נקראת י׳ מצד החכמה, ה׳ מצד האם העליונה, ונקראת תורה מהצד של העמוד האמצעי, זהו שנאמר ״יהו״ה קנני ראשית דרכו״, דרכו, דרך ו׳. ״קנני״ שהוא הקן שלה. ומשום שהיא כלולה מכל	איהי אתקריאת י׳ מסטרא דחכמה ה׳ מסטרא דאימא עלאה ואתקריאת תורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא הה״ד (משלי ח כב) ה׳ קנני ראשית דרכו דרכו דרך ו׳ קנני דאיהו קן דילה ובגין דאיהי כלילא מכלהו ארבע אתקריאת מצוה מ״ץ באותיות א״ת ב״ש[3] איהו י״ה י״ם ה״ץ ובה כלילן

[1] עי׳ מלואים אות .Error! Reference source not found.

[2] עי׳ באר יצחק על ליקוטי הגר״א (יג ע״א): כלל כל העולם הוא בב׳, כמ״ש העולם נברא בב׳ שדומה לאכסדרה שפרוצה מצפון (ב״ב כה ע״ב). והוא סוד עולם התיקון, שכל העולמות נתבררו במחשבה כמו שית׳, ונשאר הסיגים למטה, והוא כל קומת הסט״א שבסוף עולם העשיה, והוא הפרצה בצפון, כמ״ש מצפון תפתח הרעה כו׳, והם סיגי הגבורות. ובשביל כך נברא האדם, שבמעשיו יסתום הפרצה לברר כל הבירורים, וכמו שיהיה לע״ל, שאז יבוער רוח הטומאה כו׳, והוא מ״ם סתומה של למרבה המשרה, שאז זמן ביאת משיח.

[3] עי׳ לעיל הערה 907.

תיקו״ז חלק ה

הארבע, נקראת מצוה, מ״ץ באותיות א״ת ב״ש הוא י״ה, י״ם ה״ץ, ובה כלולים מצוות עשה ולא תעשה. המצוות לא תעשה מצד הדין שהוא אלהי״ם, ששם י״ה, ועליה נאמר ״זה שמ״י״, והרי פרשוהו. מצוות עשה מצד הימין, שהוא רחמים, שכלולים באברהם, ועליהם נאמר ״ברוגז רחם תזכור״.	פקודין דעשה ולא תעשה פקודין דלא תעשה מסטרא דדין דאיהו אלהי״ם דתמן י״ה ועלה אתמר (שמות ג טו) זה שמ״י והא אוקמוהו פקודין דעשה מסטרא דימינא דאיהו רחמי דכלילן באברהם ועלייהו אתמר (חבקוק ג ב) ברגז רחם תזכור:
קם זקן אחד מאחר הצל (הכותל) ואמר, רבי רבי נר הקדוש, קום הדלק נר שהיא מצוה, השכינה הקדושה, שעליה נאמר ״אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה״, ועליה נאמר ״להעלת נר תמיד״, נר יהו״ה נקראת ודאי האור שמאירה בו נשמת אדם, קום הדלק בה.	קם סבא חד[2] מבתר טולא[3] (דכותלא) ואמר רבי רבי בוצינא קדישא קום אדליק שרגא דאיהי מצוה שכינתא קדישא דעלה אתמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה ועלה אתמר (שמות כז כ) להעלות נר תמיד נר ה׳ אתקריאת ודאי אור דנהיר ביה נשמת אדם קום אדליק בה:
קם רבי שמעון על רגליו וישב רגע אחד, ואמר רבון העולמים שאתה הוא אדון המלכים, ומגלה רזים, יהי רצונך לסדר דברים בפי, לקיים בי את הפסוק הזה ״ואנכי אהיה עם פיך״, שלא אכנס בבושה לפניך.	קם רבי שמעון על רגלוי ויתיב רגעא חדא ואמר רבון עלמין דאנת איהו מארי מלכין וגלי רזין יהא רעוא דילך לסדרא מלין בפומאי לקיימא בי האי קרא ואנכי אהיה עם פיך דלא אעול בכסופא קדמך:

(לא) עי׳ שעה״כ עט ע״ד: וה״א הא׳ בגרון דז״א, אשר שם מתלבש היסוד דאימא[4], אשר בתוכו מוח הדעת הכלול מה׳ חסדים וה״ג, ובחי׳ היסוד הזה דאימא אשר בגרון דז״א הוא בחי׳ א׳

העליונות נסתרות מחוש העין ואין מהותם וענינם מושג וד׳ שלהוביות האלו הם נק׳ מצוה שהוא סוד ד׳ אותיות הויה כנז׳ בס״ה כי מ״צ הם באתב״ש י״ה ונמצא כי ב׳ אותיות הא׳ שהם י״ה נתעלמו ונתחלפו בב׳ אותיות מ״צ כנז׳ אבל ב׳ אותיות אחרות שהם ו״ה נשארו בגילויים במקומם וזהו ד׳ אותיות מצוה וז״ס

ועי׳ לקמן קמא ע״ב ד״ה ובכל אבר איהו

[2] עי׳ לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[3] עי׳ לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[4] עי׳ שער הפסוקים וישב שיסוד דאימא מתפשט מהגרון עד החזה, וכן הוא בשער לידת המוחין פרק ג, וכן הוא לקטן עט ע״ד, אם כן צ״ע כוונתו כאן, ויתכן ששם מדובר בתיקון, וכאן בגלות וצ״ע. ועי׳ שעה״פ בראשית דורש ב׳: פגם ה׳, בשאר גופו דז״א והוא, כי נודע שמוח הדעת מלובש ביסוד דאימא. ובהיות הדעת למעלה, גם היסוד דאימא היה למעלה. ובחינת המלכות דאימא, שהיא עטרת היסוד שבה, היתה בשליש עליון דת״ת דזעיר עד החזה, ועתה שירד מוח הדעת למטה, גם הכלי שלו שהוא היסוד דאימא, ירד עמו שם, ונמצא שירד שעור ספירה אחת שלימה. כי בתחלה היה היסוד בדעת, והעטרה בשליש עליון דת״ת. ועתה היסוד דאימא הוא בת״ת דזעיר, והעטרה שלה בשליש העליון דיסוד דז״א.

ועי׳ שעה״ק עו ע״ד: שער ההקדמות - דף עו עמוד ב

הנה נתבאר, כי הדעת של ז״א כלול מב׳ עיטרין, חו״ג, מלובשים תוך כלי היסוד דאימא. וזה היסוד דאימא, מתלבש תוך כלי הדעת של ז״א. והעטרה של היסוד, מלובשת תוך השליש עליון דת״ת דז״א, שהוא עד החזה דז״א, ונודע, כי פי היסוד דאימא, אינו רחב, אמנם צר מאד, ולכן אין הגבורות יכולות לצאת, עד שבתחלה יצאו החסדים, הנקראים מים, שבטבעם לצאת דרך נקב קטן וצר, וכל מה שמקלחים ויוצאים, מתרחב פי המקור, שהוא פי היסוד הנז׳, ע״י רבוי ה׳ נחלי מים, שהם ה׳ חסדים, המקלחים ויוצאים בו. ואחר שנפתח פתח פתוח לרוחה, ע״י קלוח מימי החסדים, יוצאים גם הגבורות:

תיקו״ז חלק ה

של מילוי ה׳ ראשונה, כי ה׳ עצמה היא בגרון, וא׳ שבמילויה הוא היסוד דאימא שבתוך הגרון. ולכן זו הא׳ היא שם אהיה בריבוע העולה דם, וזה נקרא דם חיות[1] המחיה את ז״א בסוד הדעת שבתוכו[2], אשר בו כתיב (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו. ונודע כי הדם שבגרון נקרא דם חיות, וזה פשוט.

ואות וא״ו הוא למטה, כאשר מתפשט הדעת ויורד למטה בשליש עליון דת״ת דז״א עד מקום החזה שבו[3], ואז מתגלה הדעת בהתפשטיות ה׳ חסדים וה׳ גבורות[4]. והנה אות אלף שבמילוי אות וא״ו הנתונה בין ב׳ הווין הוא שם אהיה ג״כ בריבועו העולה ג״כ ד״ס, והם בחי׳ לבושי החסד והגבורות המתפשטים שם.

והנה אות א׳ זו היא בגימ׳ ד״ס, ואם תסיר אות א׳ זו מן ההוי״ה דמ״ה תשאר ההויה כחשבון ד״ס ג״כ. ונמצא כי כל ההוי״ה זולת א׳ זו היא בגימ׳ ד״ס, וא׳ זו הרומזת לשם אהי״ה בריבועו גם הוא בגימ׳ ד״ס, א״כ הוא דם בתוך דם. ובהתחברות דם אהיה בדם שארית שֵׁם ההוי״ה דאלפין יהיה הכל מ״ה כמנין אדם. וז״ס (בראשית ט ו) שופך דם האדם באדם כמבואר במ״א (ע״ח שער מ״ד ומ״ן פרק ה, ושעה״פ וישב).

(לב) עי׳ זהר ח״א רז ע״א: דבר אחר יהו״ה בחכמה יסד ארץ עלמא עלאה[5] לא אתברי אלא מגו חכמה[6] ועלמא תתאה[7] לא אתברי אלא מגו חכמה [תתאה[8]] וכלהו נפקן מגו חכמה עלאה ומגו חכמה תתאה כונן שמים בתבונה כונן מאי כונן אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק ולא אתתקן בזמנא חדא אלא בכל יומא ויומא אתקין ליה והיינו רזא דכתיב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו[9] וכי סלקא דעתך דגריעותא איהו משמים אלא חשיבו משמים איהו בגין חביבו ורעו סגיא דקב״ה רעי בהו |וחביבותיה| לגבי דהא אף על גב דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא לא דמי בעינוי דאינון מתתקנן כדקא יאות בגין דרחימותא דלהון לגביה ורעותיה לאנהרא לון תדיר בלא פסיקו דהא עלמא דאתי אפיק נהורין זהירין כל יומא[10] |ויומא| תדיר בלא פסיקו בגין לאנהרא לון תדיר[11] ועל דא לא זכו בעיניו לא זכו בלחודוי לא כתיב אלא לא זכו בעיניו:

תרגום: $

(לג) עי׳ זהר ח״ג רמח ע״א: פרים בני בקר שנים (במדבר כח יא) אלין אינון דאמרה סיהרא דהיך ישתמשון בה כחדא ואזעירת גרמה תחותייהו ואיל אחד דא איל דיצחק וכי אברהם לאן אזיל אלא בגין דאתער תמן עשו אתכניש אברהם דלא יחמי ליה ומאן איהו שעיר דר״ח |(תרי נוסחי)| ובגין דזמין לאתערא תמן עשו דאיהו שעיר אתכניש אברהם ולא אשתכח תמן יצחק אשתכח תמן דרחימו דיליה לגביה כחמרא על דורדייה[12] יעקב אשתכח תמן לתברא אנפוי יוסף דאיהו שור (ס״א שטן) דיליה לגבי רחל:

---

[1] נראה שצ״ל דם הנפש, וכן הוא בכריתות כ ע״ב וכב ע״א, וכן הוא בע״ח שער ט״ל פרק ה.

[2] עי׳ לשון דורש ט׳: ונודע כי מקום יסו׳ דאי׳ הוא שם בגרון דז״א והדעת שם הוא מתלבש תוך היסוד דאימא, ע״כ.

[3] עי׳ ע״ח ח״ב ה ע״ג שזה סיום הגרון.

[4] בגילוי (נוסף במבו״ש).

[5] בינה (מ״מ).

[6] הנה חכמה עלאה אבא וחכמה תתאה אימא חכמה דז״א דבה אתברי עלמא מלכות, אבל ז״א עלמא עילאה נאחז באבא עילאה ומשם היה יסודו הראשון ואח״כ התכוננת היה בתבונה ולא בבינה שנכנסו נה״י דתבונה בסוד ד׳ מוחין תוך רישא דז״א הנק׳ שמים וידוע כי השוקיים הם כוונת הגוף המקיימים אותה (זהר הרקיע). אבא (מ״מ).

[7] בי״ע (מ״מ).

[8] מלכות דאצילות (מ״מ).

[9] עי׳ ע״ח שער יד פרק ד׳ שד״ז שהז״א חסר ואו״א תמיד נותנים לו מוחין, הוא לשם חיותם ועי׳ פנחס רלט ע״ב (ביאורים ח״ב כח ע״ד). והאימא מייפה ומתקנת את הזו״ן תמיד (דע״ה ח״ב קמא ע״ד), והיא ממוצעת בין ג״ר לז״ת ולכן על ידיה כל העליות והתיקונים דזו״ן (כללים ח״ב נג ע״א).

[10] כאן רואים את התיקון התמידי מאימא לזו״ן (הקוד״ש לט ע״א), והוא בעצם יחוד של בינה בז״א (כללים ח״א סז ע״ד).

[11] ועיין עוד בפ׳ פנחס רלט ע״א וע״ב (לט״ו).

[12] **זה יובן בסוד (בראשית כה כח) ויאהב יצחק את עשו. והסוד כי כבר בארנו כי אין מלך בלתי כל מיני האנשים לצורך כל מיני מל׳ (עניני מלכות) וגם יש למלך שר א׳ הנקרא שר הטבחים ההורג כל**

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(לד) עי׳ זהר ח״א כא ע״ב: יהושע אתנבי מהודו של משה[1] דכתיב (במדבר כז כ) ונתתה מהודך עליו [ודא] (והא) והוד[2] דרגא חמישאה נצח ירכא שמאלא [ד]יעקב[3] ובגין כך [אתא] (אמר) דוד וכליל ליה בימינא דכתיב (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח[4] ימינך לא כתיב אלא בימינך מאי טעמא אתחלש ירכא דיעקב בגין דאתקרב ביה (ב)סטר מסאבא (ו)נקיט תוקפא מניה ואתעכב עד שמואל ועל דא[5] אתא לאדכרא [דדא] (בדא) איהו ירכא דישראל דכתיב (שמואל א׳ טו כט) וגם נצח ישראל ועל דא כל מילוי הוו בדינא בשירותא ובסופא[6] ותו קב״ה כליל ליה לבתר בהוד אימתי לבתר דמשח מלכין ועל דא שקיל איהו[7] כמשה ואהרן מה משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא[8] אף הוא לתתא כגוונא דאינון תרין סטרי ומאן אינון נצח והוד כגוונא דמשה ואהרן דלעילא וכלהו דרגין אחידן (ביה) דא בדא דכתיב (תהלים צט ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו דהא שית סטרין אתכלילו ואחידן דא בדא:

כמה! [כמא דאלין אחידן משה ואהרן ושמואל אוף הכי אחידן דא בדא] יעקב משה ויוסף יעקב מאריה דביתא מית יעקב נטל משה ביתא ומני לה בחייו[9] יוסף ע״י דיעקב ומשה[10] הוה צדיק יעקב [ביוסף] (ויוסף) נטל ביתא דכתיב (בראשית לז ב) אלה תולדות יעקב יוסף משה לא שימש בה עד דנטל ליה ליוסף[11] כד נפקת שכינתא מן גלותא לא יכיל לאזדווגא [בה] אלא ביוסף דכתיב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו (ד)אמאי כתיב עמו אלא גופא לא אזדווג בנוקבא עד דאזדווג בהדי בריה[12] ועל דא משה נטל ליה ליוסף עמיה כיון דהוה עמיה שמש בנוקבא כדקא יאות ובגין כך יעקב משה ויוסף כחדא אזלי:

תרגום: $

(לה) עי׳ בראשית יח ע״ב: מיכא״ל בסטרא דא[13] רפא״ל בסטרא דא גבריא״ל בסטרא דא ואינון גווניו דאתחזיין בההוא דמות חיור וסומק וירוק כן מראה הנגה סביב נהירו דאתכסייא

Commented [062]: לש אול ליוסף שלום כצה קצרך?

חייבי מיתות נמצא שהוא צריך לו ואם לא ימצא האיש ההוא ימנע המלך מלתלות ולהרוג. והנה רחום וחנון ה׳ אמנם לסיבה זו בעצמה ברחמיו הגדולים מיסרינו ביסורים קשים כדי לנקות עונותינו כדי שנזכה (איוב לג ל) לאור באור החיים וצד יסורים באים מיצחק שהוא סוד ה״ג ואם לא ימצא השטן סמא״ל כי אם מלאכים בעלי הרחמים לא יבא דין לעולם וא״כ לא ישתלמו האנשים החוטאים ויפסידו עולמם כנזכר. לכן יצחק אהב את עשו לפעול פעולתו מצד הדין שאם לא יהיה עשו ע״י מי יפעול פעולתו ויהיה הסבה שלא יזכו האנשים לעו״הב לתשלום שכרם והוא ממש דוגמת היין. כי הנה ידוע שהיין חם בטבע וסיבת חומו בהיותו שקט על שמריו כי שם חוזק היין וחומו ואם יסירוהו משם יחמץ וטבע חומץ שיתקרר מטבע חמימות היין ולא יפעול פעולתו הראשונה נמצא כי השמרים הם סיבת היין במזגו וטבעו וכן עשו הוא סיבת קיום הנהגת הדין וגבו׳ על מזגו וטבעו כדי לזכות העולם כמו הרפואות והסמים המרים שנותנים לו לחולה הוא לרפואתו ולהחיותו וזהו סוד וטעם שברא הש״י הטומאה בעולם וזה דבר נחמד במה שקראו חמרא על דורדייא (זוהר הרקיע).

[1] ת״ת (רח״ו).

[2] הוד ודא (דפ״ו).

[3] כאן מבאר שבתחלה יצאה נצח בסט׳ דדינא והוד בסט׳ דרחמי, ואח״כ נתקנו (בהגר״א על ספד״צ ט ע״ד ד״ה מלך הששי). קרי ליה שמאלא על שם הוד דרחל שנגדו מאחור (מ״מ).

[4] עי׳ בהגר״א על ספד״צ י ע״ג ד״ה ולא זכה דוד שזה בחי׳ חסד דאתגליא בפום אמה, עי׳ אד״ר קמב ע״א. ועי׳ בהגר״א על ספד״צ כו ע״ד.

[5] שמות קיא ע״א (הערת הזוהר).

[6] פי׳ ששמואל היה מוכיח לישראל בין בתחלת ימיו בין בסוף ימין, ותחילה ניבא על עלי ובסוף על שאול (מ״מ).

[7] תרומה קמח ע״א (הערת הזוהר).

[8] פי׳ הם חו״ג, אהרן בחסד, משה בגבורה (מ״מ).

[9] יעקב גרם זווג דזו״ן בחייו, גופא בגופא, ובשעת מיתה זווג דזו״ן רוחא ברוחא (מ״מ).

[10] משה אפילו בחייו גרם זווג דזו״ן וזווג דאו״א גופא בגופא (מ״מ).

[11] יסוד (רח״ו).

[12] ברית (דפ״ו).

[13] פי׳ הם מרכבה של המלכות שמתראים בה הארת חג״ת וענפיהם הם מיכאל גבריאל רפאל שהם ענפי חג״ת (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

בגלגולא דחיזו |דעינא| (דעיבא) הוא מראה דמות כבוד יהו״ה גוונין דאתיחדא יחודא תתאה[1] לפום יחודא דאתייחד יחודא דלעילא יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה[2] גוונין סתימין דלא אתחזן ואתקשרן אל מקום אחד יחודא חדא בעלאה[3] גוונין [בקשת] (לקשת) לתתא[4] לאתיחדא בהו חוור סומק וירוק[5] כגוונין סתימין[6] ואינון יחודא אחרא רזא ושמו אחד:

בשכמל״ו יחודא דלתתא[7] יחודא עלאה (דברים ו ד) שמע ישראל יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה אחד דא לקביל דא יקוו מדידו דקו (ומשירותא הכא שית תיבין משירותא) [ומשחתא[8] הכא שית תיבין[9] והכא שית תיבין משחתא] בוצינא דקרדינותא דכתיב (ישעיה מ יב) מי[10] מדד בשעלו מים ודא איהו (בראשית א ט) יקוו המים הכא שעורא דיוצר עלמין[11] יו״ד ה״א וא״ו ה״א קדו״ש קדו״ש קדו״ש (ישעיה ו ג) דא איהו יקוו המים יהו״ה צבאות דא איהו אל מקום אחד ברזא דשמא דא מלא כל הארץ כבודו דא ותראה היבשה רזא גליפא שמא דיחודא כוז״ו במוכס״ז כוז״ו קדישא[12]:

[תדשא הארץ דשא עשב וגו׳ (בראשית א יא)] (הארץ) השתא אפיקת חילא[13] באינון מיין דאתכנשו[14] לאתר (דא) חד[15] ונגדין בגויה גו טמירו סתימאה[16] ונפקין בגויה טמירין עלאין[17] וחיילין קדישין[18] די כל אינון בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא בההיא פולחנא דמאריהון ורזא דא (תהלים קד יד)[19] מצמיח חציר לבהמה וגו׳[20] דא בהמה דרביעאה על אלף טורין[21] ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר וחציר דא אינון מלאכין שליטין לפום שעתא[22] דאתבריאו בשני וקיימין

---

[1] פי׳ הנערות שתחת המלכות שהם הגוונין הנזכרים הם מתייחדים ונקשרים כעין יחוד אל הספירות, וז״ש לפום ייחודא דלעילא כמו שנקשרות הספירות כן נקשרות ומתיחדות הכוחות האלו שהם דוגמתם למטה במלכות והיינו דמפרש ה׳ אלהינו ה׳ (הכי) [הני] חסד גבורה תפארת חסד דין ורחמים גוונין סתימין דלא אתחזיין שהם באצילות ואתקשרן אל מקום אחד בסוד היסוד הכולל ומייחד כל אלו הבחינות כדפי׳ והיינו ייחוד עליון כדאמרינן לא שהם מתייחדים למטה במיכא״ל גבריא״ל רפא״ל כי זה ענין ייחוד אחר כדפי׳ לעיל בשערים הקודמים אלא ייחודא חדא (קדמאה) עילאה הם בעצמם מתייחדות והיינו נצח והוד משותפות עם חסד וגבורה בענין שכל ששה קצוות נקשרות עם הייחוד הזה והיינו שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד שהוא קשר וייחוד שש קצוות (כאחד) [באחד] שהוא היסוד ושם המלכות משותפות כדפי׳ לעיל (אור יקר), פי׳ הגוונים של המלכות תלויים בגוונים של ז״א, כשמאירים של ז״א גם של המלכות מאירים (מ״מ).

[2] הם חג״ת דז״א, ה׳ חסד, אלהינו גבורה, ה׳ ת״ת (מ״מ).

[3] והוא יחוד ז״א (מ״מ).

[4] פי׳ מיכאל גבריאל רפאל, שהם מרכבה דמלכות, והם הגוונים הנראים בקשת בעולם הזה (מ״מ).

[5] פי׳ לחבר עמהם הארת חג״ת עם ענפיהם שהם מיכאל גבריאל רפאל שהם נגלים (מ״מ).

[6] הם חג״ת העיקרים (מ״מ).

[7] יחוד ו״ק דמלכות מן החיצונים (מ״מ).

[8] פי׳ הם המוחין דז״א (מ״מ). עי׳ שעה״כ ה ע״ד.

[9] פי׳ ז״א יש בו ו״ק, וע״י המוחין נגמר פרצופו (מ״מ).

[10] ויחי רטו ע״ב וריש תקון כד ע״ב (ד״א).

[11] בראשית כג ע״א (הערת הזוהר).

[12] נמחק בדפ״ק.

[13] הם סוד חיות הקודש וכל הרוחין די בהיכלא דמטרוניתא שאנו מחברים בתפילתנו וז״ש כל אילין בני מהימנות׳ וכו׳ (רח״ו).

[14] הם מיין דכורין שביסוד (רח״ו). פי׳ בכח מ״ד שקבלה מיסוד הוציאה אלו החיילות (מ״מ).

[15] הוא יסוד דז״א (מ״מ).

[16] יסוד דידיה (רח״ו). פי׳ המים הנז׳ שהם מ״ד נגדין בתוך היסוד מהדעת דרך חוט השדרה, כי משם באה הטיפה (מ״מ).

[17] הם הנשמות (מ״מ).

[18] הם המלאכים שכל אלו נבררים ע״י הבירורין שמעלים בסוד מ״ן למלכות והם בחי׳ שם ב״ן (מ״מ).

[19] פנחס ריז ע״א ותקונים תקון עא ודף ס ע״ב בהג״ה בתקונים (ד״א).

[20] עי׳ הקדו״ש נה ע״ד, דע״ה ח״ב לד ע״א, נה ע״ד, סא ע״ב, סב ע״ב, ועי׳ זוהר הרקיע. ועי׳ פת״ש א״א פרק טו.

[21] שבעולם הבריאה כמנין א״ל שד״י (רח״ו). מלאכים אלו הם מבירורים המלכים שמתו והם זיקין דאתדעכו לאלתר, ולכך הם מתים ומתחדשים בכל יום (מ״מ).

[22] עי׳ לעיל יז ע״ב ובהערתינו שם, ועי׳ אריכות בעניין זה בדע״ה ח״ב סא ע״ג, סד ע״ב. והיינו ניצוצין דספירת הגבורה, ועל ידי ניצוצין אלה יצאו ונעשו כל המציאויות אשר בכל עולם ועולם שבעולמות בי״ע (דע״ה ח״ב סו ע״ד). ביום ב׳ דמעשה בראשית החל התיקון דהצירוף והליבון לבחי׳ הניצוצין

תיקו״ז חלק ה

למיכלא דהאי בהמה בגין דאית אשא אכלא אשא[1]:

ועשב לעבודת האדם (שם) עשב דא אלין אופנין וחיות וכרובים[2] דכלהו מתקנן גו תקונייהו וקיימין לאתתקנא בשעתא דבני נשא אתיין לפולחנא דמאריהון בקרבניהון ובצלותא דדא איהו עבודת האדם ועשב דא אזדמן ואתעתד לעבודת האדם לאתתקנא בתקוניה כדקא יאות וכד אינון מתתקנן בההיא עבודת האדם לבתר מנייהו נפקי מזוני וטרפין לעלמא דכתיב (שם) להוציא לחם מן הארץ ודא איהו (בראשית א יא) עשב מזריע זרע דהא חציר לא מזריע זרע איהו אלא אזדמן למיכלא דאשא קדישא ועשב לתקונא דעלמא וכל דא להוציא לחם מן הארץ כל תקונין דבני נשא [דקא מתקני להאי עשב] (להוי להההוא) ארץ דפולחנא דלהון למאריהון לספקא על ידיהון מההיא ארץ טרפי ומזוני להאי עלמא ולאתברכא בני נשא מברכן דלעיל:

עץ פרי[3] עושה פרי[4] (שם) דרגא על דרגא דכר ונוקבא[5] כמה דעץ פרי אפיק חילא דעץ עושה פרי אוף הכא אפיק איהו[6] ומאן איהו אלין אינון כרובים ותמרות מאי תמרות אלין אינון דסלקי בתננא דקרבנא [ומתתקני בהדיה] ואקמן ונ״א ואקרון] תמרות עשן וכלהו קיימין בתקונייהו לעבודת האדם מה דלא קיימא כן חציר דהא אתעתד למיכל דכתיב (איוב מ י) הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר יאכל:

[עץ פרי עושה פרי דיוקנא דכר ונוקבא] ודמות פניהם פני אדם (יחזקאל א י) אלין לאו אינון כאינון כרובים אלין אפי רברבן בדיקנא חתימא כרובים אפי זוטרי[7] כרביין פני אדם כל (דין) דיוקנין כלילן בהו בגין דאינון אפין רברבין ומצטיירין בהו ציורין גלופין כגלופי שמא מפרש בארבע סטרי דעלמא[8] מזר״ח מער״ב צפו״ן ודרו״ם מיכא״ל רשים ברשימו לצד דרום וכל אנפין מסתכלין לגביה פני אד״ם פני ארי״ה פני שו״ר פני נש״ר:

תרגום: $

(לו) עי׳ זהר ח״א נ ע״ב: אבל תא חזי מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדישא יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא או מגו בוצינא דדליק[9] דהא שלהובא לא סלקא אלא כד אתאחד במלה גסה [נ״א אחרא[10]] תא חזי בשלהובא דסלקא[11] אית תרין נהורין חד נהורא חוורא[12] דנהיר וחד נהורא דאתאחיד [בה] אוכמא או תכלא[13] ההוא נהורא חוורא[14] איהו לעילא וסלקא באורח מישור[15]

דמחצב העולמות והמלאכים שהם מהחיצוניות דהנקודות, והיתה נפילתם בעולם התוהו יותר גדולה, ולכן בהם הוא שהתחיל הבירור ביום ב׳, שכן הוא זמן שליטת ספי׳ הגבורה, שכן הם צריכין צירוף וליבון חזק יותר, והנה מהם הוא ה״מלאכין שליטין לפום שעתא דאתבריאו בשנ״ (דע״ה ח״ב עז ע״ג).

[1] לקמן יט ע״א (לש״ו).

[2] להמשיך שפע מהשכינה להעולמות, וכמו שלמעלה יש י״מ גם יש בה דכר ונוקב׳ תימורות וכרובים והם המלאכים העולים בעשן הקרבן והם אפי זוטרי (רח״ו).

[3] מלכות (מ״מ).

[4] יסוד (מ״מ).

[5] בראשית לג ע״א (הערת הזוהר).

[6] יסוד (מ״מ).

[7] הם מט״ט וסנדל, שנקראים כרובים בכל מקום (מ״מ).

[8] עי׳ בגר״א תז״ח כז ע״ד, מב ע״א, ועי׳ עוד בהגר״א ספד״צ יג ע״ג ד״ה ואמר והחיות.

[9] דע כי יש יחוד עליון ניכר בגחלת ובשלהבת והם ה׳ בחינות כנגד חמשה פרצופים שבעולם האצילו׳ ממטה למעלה ואלו הם תכלת הדבוק בפתיל׳ ופעמים היא גוון אודם והירוק והלבן ואור אחד מקיף ניכר לעין ואור אחר עליון יותר ומקי׳ על כולן ואינו ניכר ונרגש לעין (שער מאמרי רשב״י).

[10] ולפיכך אש עליון צריך לאש תחתון כדי לעלות, והיינו טעמא שצריך ליחוד המלכות לייחד אליה שבעה היכלות, שאין לה עליה למעלה להתייחד אם לא על ידי שהם מקבלים השפע ומעלים ההתעוררות (אור יקר).

[11] ונגד היכל השביעי הוא רוחא דשלטא עלייהו, שהוא אינו נראה כלל וכלל, והוא דרגא דמשה, ולכן לא כתיב בי׳ ראיה כלל. וכל שראו הכל בנוק׳, שהן בהיכלות אלו. וכ״ה בהיכלות ומה שבתוכן ורוחא דשלטא עלייהו. וז״ש לא אתדבק ההוא דסתים דשלטא עלייהו. רומז על הרוחא. וכן להיכל הז׳ ולכל הנ״ל. והן ג׳ מיני אור בנר כמש״ל דף נ״א ע״א ת״ח בשלהובא דסלקא אית תרין נהורין (יהל אור ח״א טז ע״א).

[12] הוא משל לת״ת כדמפרש לקמיה (אור יקר). בהקדמה י ע״ב, כא ועז ע״ב ופג ע״ב ויקהל ריג ע״ב ופקודי רכו ע״ב ובר״מ בפ׳ צו לג ע״א ויצא קנא ע״א תרומה קמא (ד״א).

[13] הוא גוון נגד הקלי׳ והיא בחי׳ נגדם שלא ישלטו שם, והיא גוון לה מצד הדין גם כן ושתיהם גווני

תיקו״ז חלק ה

ותחותיה ההוא נהורא תכלא[1] או אוכמא דאיהו כרסיא לההוא חוורא[2] וההוא נהורא חוורא שארי עלויה[3] ואתאחידו דא בדא[4] למהוי כלא חד [וההוא] (דא) נהורא אוכמא[5] גוון תכלא דאיהו לתתא הוא כרסיא דיקר להההוא חוורא[6] ועל דא רזא דתכלתא והאי כרסיא תכלא אוכמא אתאחד במלה אחרא[7] לאתדלקא דהוא מתתא:

וההוא אתער ליה לאתאחדא בנהורא חוורא [נ״א עלאה] ודא תכלא אוכמא לזמנין אתהדר סומקא[8] וההוא נהורא חוורא דעליה לא אשתני לעלמין[9] דהא חוורא הוא תדיר אבל האי תכלא אשתני לגוונין אלין לזמנין תכלא[10] או אוכמא[11] ולזמנין סומקא[12] והאי אתאחיד לתרין סטרין אתאחיד לעילא בההוא נהורא [נ״א עילאה] חוורא אתאחיד לתתא בההוא מלה דתחותוי דמתקנא ביה[13] לאנהרא ([נ״א] מלין דשווין ליה לאדלקא) [ולאתאחדא ביה[14]]:

ודא אכלא תדיר ושצי להההוא מלה דשויין ליה[15] דהא בכל מה דאתדבק ביה לתתא ושריא עלוי ההוא נהורא תכלא שצי ליה [ואכיל ליה] בגין דאורחוי הוא לשיצאה ולמהוי אכיל דהא ביה תליא שצו דכלא מותא דכלא ובגיני כך איהו אכיל כל מה דאתדבק ביה לתתא וההוא נהורא חוורא דשריא עלוי לא אכיל ולא שצי לעלמין ולא אשתני נהוריה ועל דא אמר משה כי יהו״ה אלהי״ך אש אוכלה[16]

דין (אור יקר). פקודי רכו ע״ב (ד״א).

[14] ת״ת (רח״ו).

[15] ת״ת שהוא סוד קו האמצעי, לבן מצד לובן הכתר (אור יקר), קו האמצעי (רח״ו).

[1] מלכות (רח״ו).

[2] עם היות זה דין אוכמא תכלתא וזה רחמים חוורא, עכ״ז איהי כורסייא להההוא חוורא דהיינו שיש בו בחי׳ הלובן להתייחס הכסא אל הרוכב והיינו קשוטין דשכינתא (אור יקר).

[3] היינו שהוא ג״כ רצונו להתייחד עמה ומעלה היא לו מפני האור המתרבה עליו ומפני תיקוניה וקשוטיה היפים (אור יקר). רצונו להתייחד בו (רח״ו). עי׳ שלח קסג ע״ב ותרומה קמט ע״ב (לש״ו).

[4] אחר תיקונו וייחוד המדרגות הזכרים בעצמן ותיקוני׳ וייחוד המדרגות הנקבות בעצמן שזהו אומרו איהו כורסייא להההוא חוורא תיקוניה לענין הייחוד כדאמרן וכן תיקון דידיה דשריא עלוי כדאמרן אחר כך אתאחדו דא בדא ייחודם זה בזה זכר בנקבה ה׳ אחד ושמו א׳ ואחר כך הוא ושמו א׳ דא נהורא אוכמא שהוא נהורא לפי האמת, אמנם יקרא אוכמא לערך אור עליון והנהגתו בדין דהיינו גוון תכלא כי גוון יקרא מציאות הפעולה להנהגה וירצה לעיל הוא סתם כורסייא כאשר הוא גוון תכלא או נהורא אוכמא אחד משתים וכו׳ (אור יקר), יחוד דכר ונוקבא (רח״ו).

[5] ״או״ נוסף בדפ״ו.

[6] ת״ת (רח״ו).

[7] היינו הכחות המתפשטים ממנה להנהגת התחתונים שהם שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם והיינו התעוררות תחתון (אור יקר).

[8] סומק מצד הגבורה כאומרו חרב לה׳ מלאה דם (אור יקר).

[9] כאומרו אני ה׳ לא שניתי ואפילו אם יפעול בדין (אור יקר), ואפילו פועל דין אין שינוים בו (רח״ו).

[10] למטה תכלת דומה לים ולמטה ממנו הקלי׳ שהם מצולות ים, וכדי שלא יסתכלו בה היא מכסה עצמה בגד כליל תכלת ומשכן יוכרח (אור יקר).

[11] היינו למעלה יותר בגוון זה היא מתתקנת כאומרו אל תראוני שאני שחרחורת וכתיב שחורה אני ונאוה (אור יקר).

[12] והנה אוכמא ותכלא הם יחד תכלת לסתום אל החצונים ואוכמא להסתלק ובמקום שתיהם סומקא ח״ו מצד הדין להשפיעם בדין לפעול ואין לה ייחוד לכך במקום שתים אלו סומקא לזה אמר לזמנין אוכמא או תכלא לזמנין סומקא ולא אמר לזמנין אוכמא (אור יקר). פי׳ כשהמלכות מלאה דינים היא אוכמא, שהאוכם גרוע מן האדום כמרז״ל שחור אדום הוא אלא שלקה, והסמוק הוא דין יותר מהתכלת (מ״מ).

[13] היינו ההיכלות (רח״ו).

[14] בסוד פעולת הרחמים דהיינו אוכמא לאנהרא ובסוד פעולת הדין דהיינו סומקא כאש לאדלקא (אור יקר).

[15] התעוררות המעשים והתעוררות התחתונים בסוד רוחניותם העולה ממטה למעלה בתפלות וכיוצא שמתמצא מהם רוחניות (אור יקר).

[16] ״ה׳ אלקיך״ הוא בחי׳ מלכות דאצילות (כמ״ש פ׳ יתרו פו ע״א ופ׳ צו לד ע״א וע׳ בראשית נא ע״א) הוא ״אש אוכלה״ כלומר אשא אכלא אשא, כי בכח הגבורות הממותקים שבה, הרי הם שלהובין דרחימו, היא מכלה את הקליפות והחיצונים ומבררת את ניצו״ק מהם אשר הם מאש הגבורות, ואוכלת אותן בסוד אש אוכלה אש. וזהו סוד עלייתם וכל תיקונם שעולים בה. וזהו שאמר ״אל קנא״ כי הוא מקנא על צערן של ניצו״ק ומברר אותן מתוך הקליפות ומעלה אותן אליה (דע״ה ח״ב נה ע״ג).

תיקו״ז חלק ה

הוא אוכלה ודאי אכיל ושצי כל מה דשרי תחותוי ועל דא אמר יהו״ה אלהי״ך ולא אלהינ״ו בגין דמשה בההוא נהורא חוורא דלעילא[1] הוה דלא שצי ולא אכיל:

תרגום: $

(לז) עי׳ זהר ח״ג רלד ע״א: ת״ח לבא הא אתמר אבל לב דא איהו נורא דדליק[2] ואלמלא דזמין לגביה| מלכא עלאה כנפי ריאה דאתיין לקמיה רוחא מרוחא[3] דנשיב מגו בוסמין עלאין[4] הוה אוקיד לעלמא ברגעא חדא:

תרגום: בא וראה הלב הרי נאמר, אבל לב זהו אש ששורף, ואם לא שהזמין אליו המלך העליון את כנפי הריאה שמביאים לפניו הרוח מרוח שנושבת מתוך בשמים עליונים, היה שורף את העולם ברגע אחד.

(לח) עי׳ זהר ח״ב קי ע״ב: וההוא מפתחא כד פתחא בתורה שבעל פה בעינן לאשתמודעא ליה ודא איהו תניא איתן מושבך[5] בריתא לבר מגופא איתנים אינון תנאים עמודים סמכין לבר מגופא השתא אית לאודעא מלה[6] בזמנא דאלין לגבי תורה שבכתב אקרון איתנים לגבי תורה שבעל פה אקרון תנאים איתן לגבי תורה שבכתב תניא לגבי תורה שבעל פה וכלא כדקא יאות:

תרגום: $

עי׳ זהר ח״ג רלח ע״ב: |אמר ר״מ שושן עדות| (שושנה) דאינון סהדין על ישראל דאינון אברים ואיהי נשמתא עלייהו איהי[7] סייעתא [דשמיא] דאתמר בה[8] (מלכים א׳ ח) ואתה תשמע השמים |איהי| סיעתא קדישתא (ומנה תלייא) דאתמר עלה תניא דמסייע לך איתן מושבך[9] ושים בסלע קנך (במדבר

---

[1] אספקלריא המאירה (אור יקר).

[2] בינה נקרא ל״ב (רח״ו).

[3] הריאה ולבא הם סוד חו״ב, דלא מתפרשין דא מן דא (זהר ויקרא ד ע״א) [ולבא סוד בינה, ה׳ עלאה, מינה נפיק מלכות ה׳ תתאה, והוא סוד הנפש שבכבד המתפשט מן הלב כנז׳.] וברע״מ שם אמרו כי על סוד כנפי ריאה דנשבין על לבא, והוא רוחא מרוחא דנשיב מגו בוסמין עלאין שהם או״א עלאין על אשא דבינה שבלב, הנה על זה נאמר (שמות כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת, דא כפורתא דלבא (הקדו״ש קה ע״ד), הקדמת תיקונים (יד ע״ב) לב נור דליק, וכן בתיקון י״ג (כט ע״א) לבא איהו אש אכלה כו׳, ואי לאו כנפי ריאה דנשבין על לבא הוה אוקיד כל גופא, וכן הוא ברע״מ (פנחס דף רכז ע״ב) דאי לאו (כנפי ריאה) דנשיב בבתין דלבא הוה נורא דלבא אוקיד כל גופא. וע״ש עוד (דף רלג סע״ב) כי מוח ולב הם מים ואש רחמי ודינא, וע׳ ביאור רבינו בתיקון כ״ה (דף עח ע״א) כי הנורא דלבא הוא החום הטבעי שבלב (ביאורים ח״א סט ע״ד).

[4] שהוא החיות הנמשך מחכמה ואינון רפאל וצדקיא״ל שהם חיילותיה מביאים לה הארה (רח״ו). [ז״ל הגר״א בתיקונים קכד ע״ד: אשא דבלבא ו׳ רוחא כו׳ - ר״ל, כנ״ל דהן עולה ויורד ומפרש הטעם למה היא אצל אביה והוא אצל אמו ומפרש היא למנטר לה דבגלותא היא בת הקטנה ושדים אין לה והיא ברשות אביה והוא אצל אימא למנשב לה רוחא ובעא מינה דלא כו׳ ועי׳ בפרשת פנחס רל״ד א׳ וב״מ שם ואמר ומאריך רוגזאה דוא״ו הוא אריך אנפין ועיין בזוהר שם לב דא איהו נורא דדליק ואלמלא דזמין לגבי׳ מלכא עילאה כנפי ריאה דאייתי לקמי׳ רוחא מרוחא דנשיב מגו בוסמין עילאין הוה אוקיד לעלמא כו׳ ור״ל מע״ק דרוחא נשיב בי׳ כנ״ל קט״ו ב׳ בגין דאויר קדמאה נטיל בעמודא דאמצעיתא ואימא היא לשמאלא בחמימו סגי כנ״ל ובזמן שהיא מקרבא בבעלה דהוא מים בקרירו היא נתקררה אבל בגין דמרחקה מבעלה לכן ו׳ רוחא דנשיב כו׳ ולזמנא דייתי פורקנא כו ו׳ אזיל לימינא להתחבר לה״א תתאה ויר״ד הולך לשמאלא לה״א עילאה ואמר: כאן לסמכא וכאן לזקפא כמ״ש (תהלים קמה יד) סומך ה׳ לכל הנופלים סוכת דוד הנופלת וזוקף לכל הכפופים. ור״ל מע״ק דרוחא נשיב ביה, כמ״ש בתי׳ קט״ו ב׳ בגין דאויר קדמאה נטיל בעד״א] (יהל אור).

[5] תניא היא בנה״י שהם ברייתא לבר מגופא (ברית יצחק א ע״א)

[6] הענין כד ירתא מלכות השפע מיסוד הם סוד האותיות, ירית להו למפרע כי הם יורדים דרך בנינם, הת׳ בסוף וכו׳. וכאשר נוטלת מל׳, נוטלת תחלה הת׳ הקרובה אליה, עד שמגעת לאלף, כדרך הפושט מלבושים, שמה שהניח אחריו נוטל ראשון, לכן אקרי תשרי, אותיות למפרע, והעיקר האותיות הם תש״ר, אבל היו״ד אינה משם, כי היא משמא קדישא, דאתרשם בה והתם וכו׳ (זהר הרקיע).

[7] איהו (דפ״ו).

[8] **ר״ל השמים עד״א ו׳ [מצאתי כתוב על הגליון. איהו סייעתא דשמיא ע״ד עזר כנגדו. ע״כ] (יהל אור).**

[9] **ר״ל איתן אותיות תניא, והיא שכינה, וזהו דמסייע לך כנ״ל (יהל אור).**

תיקו״ז חלק ה

כד כא) אית״ן תני״א תמן קנא[1] דנשרא עלאה ואיהי שכינתא ועלה אתמר (דברים לב יא) כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף דאינון [שוני[2]] (ששני) הלכות ומשניות וכל דבור ודבור דנפיק מפומוי [דההוא] (דהיינו) תני״א דאפיק ביה[3] ולשמא דיהו״ה (יהו״ה לשמא) בין באורייתא בין בצלותא בין בברכה בין בכל פקודא ופקודא מה כתיב ביה (שם) יפרוש כנפיו יקחהו[4] [ההוא נשרא (נ״א דהוא דבור)[5] דביה יהו״ה] ישאהו על אברתו (שם) מאי על אברתו על ההוא אבר דב״נ וס״א דההוא נשרא דביה מצוה[6] יהו״ה אתקרי אבר דשכינתא ובג״ד ישאהו על אברתו [ישאהו] כגון (במדבר ו כו) ישא יהו״ה פניו אליך:

תרגום:

עי׳ לעיל מו ע״א.

(לט) עי׳ שער מאמרי רשב״י (&): עוד יש למלכות בחינת שנית והיא חיצונה ותחתונה שבה בסוד סלע שאמרנו ושם הקליפות סובבים אותה וסמוכים לה ונקראת שושנה בין החוחים כי החוחים סמוכים לה וזו נקראת מלכות בדרך כלל ובבחינה זו נקראת אסת״ר שהיא בגמטריא שושנה וזהו ותלבש אסתר מלכות ונקראת שושנה מפני שמשתנית פעם לדין פעם לרחמים פעם לטב פעם לביש מפני הקליפות הסמוכים לה כנז׳ בס׳ הזוהר בפ׳ ויחי (הקדמה א ע״א – הובא לקמן@) ועל שני בחינות אלו שבה נקראת כנ״י ושושנה כ״י כנגד הבחי׳ העליונ׳ ושושנה כנגד הבחינה התחתונה ולפיכך אמר דאית שושנה ואית שושנה מה שושנה דאיהי בין החוחים שהיא התחתונה הסמוכה לקליפות יש בה סומק וחיור כי שם ניכרים הגוונים מראה אודם ומראה לובן אף כנסת ישראל שהיא השושנה העליונה עם היות כי שם אינן ניכרי׳ הגוונים מכל מקום אית תמן דין ורחמים הממשיכים גוונים אלו למטה וזמ״ש אף כנסת ישראל אית בה דין ורחמי׳ ויהיה שיעור הכתוב כך כשושנה בין החוחים שהיא הבחינה התחתונה כן רעיתי בין הבנות שהיא הבחינ׳ העליונה שבה הנקראת רעיה וכנסת ישראל כדפרישית לעיל ואמנם בנות אלו הם בסוד שבע הנערות הראויות לה מבית המלך.

ואמר עוד (זהר ח״א א ע״א) מה שושנה אית לה י״ג עלין כו׳ הכונה היא כי הבחינה התחתונה עומדת על י״ב בקר והים עליהם מלמעלה הרי י״ג והם כדמות עלין שומרים לפרי הפרי מבפנים והעלין מבחוץ כי הם בעולם הבריאה והיא בעולם האצילות וזה מה שאמר הכתוב והים עליהם מלמעלה מלמעלה דייקא אף כנסת ישראל אית לה י״ג מכילן דרחמ׳ בסוד הפה העליון הנתקן בי״ג תיקוני דיקנא סביבות הפה העליון הנז׳ וכו׳ ואעפ״י שי״ג תקינין אלו הם בדיקנא עלאה הא אחתינהו משה לתתא לכלתו ולכן נקראת כנסת ישראל לפי שמכנסת ומאספת מן ישראל בעלה העליון וכל אשר לו נתן בידה. והנה י״ג מכילן אינון דרחמי הורישם הבן הנעים לכלה הכלולה מכח אביו העליון שהוא חכמה עלאה וכנגדם הוציאה אימא עלאה י״ג וכו׳ וכאשר יכללו י״ג אלו עם י״ג אלו יעלו שם בן ארבע וכאשר יכללו עמהם י״ג שבזכר שהם סוד שש קצוות שבו יעלה הכל ט״ל. וזהו שראשי נמלא ט״ל וזהו סוד יה״ו במילואם טעולה ט״ל כי השש קצוות נמצאו בחכמה בהעלם גדול ונתגלו יותר בבינה שהוא סוד ה׳ ראשונה שבשם ונתגנו בת״ת שהוא סוד ו׳ שבשם וכל אחד י״ג הרי ט״ל וכו׳.

עי׳ זהר ח״א א ע״א: רבי חזקיה[7] פתח[8] כתיב (שיר השירים ב ב) כשושנה[9] בין החוחים מאי[10] שושנה דא כנסת ישראל[11] (בגין דאית שושנה ואית שושנה) מה שושנה[12] דאיהי בין החוחים אית בה

---

[1] **ר״ל באדם ששונה, שנק׳ תנא, שם קנא כו׳ (יהל אור).**

[2] **ר״ל הן גוזליו ירחף, ששורה השכינה עליהם (יהל אור).**

[3] בין (דפ״ו).

[4] **להוא דבור דסלקת בי׳ לעילא (יהל אור). תיבת ״יקחהו״ מופיע לאחר ״דביה יהו״ה״ בדפ״ו.**

[5] בדפ״ק תיבות ״דהוא דבור״ הוא מעיקר הגירסא ולא נ״א.

[6] **דרמ״ח מ״ע נגד רמ״ח אברים, בכל אבר מצוה א׳, ובכל מצוה שם הוי״ה כידוע, דמ״צ בא״ת ב״ש י״ה, הרי שם הוי״ה. וההוא אבר הוא אבר דשכינה. ור״ל ישאהו את השם הוי״ה. וזהו יה״ו די׳שאה׳ו׳, עם הדבור ה׳ בתראה, על האבר של האדם שהוא אברתו דשכינה. וזהו ישא ה׳ ר״ל שם הוי״ה אליך על האברים. אלא אמר דוד כו׳. ר״ל שהסלע הוא השכינה. וכן הסלע עם איתן קאי על התנא. איתן כנ״ל וסלע כמו שמפרש והולך (יהל אור).**

[7] נ״א רבי אלעזר וכ״ה בזהרי חמה ובנוסחת ארץ ישראל (הערת הזוהר).

[8] הצינור של מעלה (הדרת מלך).

[9] פנחס רלג ע״ב, ופ׳ תשא קפט ע״ב (הערת הזוהר). כתב האריז״ל (שעה״כ פורים) שושנה בגימ׳ אסתר, וסוד אסתר היא נקודת המלכות דאצילות בסוד לכי ומעטי את עצמך, והיא מסתתרת בראש

תיקו״ז חלק ה

סומק וחיור אוף כנסת ישראל[1] אית בה דין ורחמי[2] מה שושנה אית בה תליסר עלין[3] אוף כנסת ישראל אית בה תליסר מכילן[4] דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא[5] אוף אלהים דהכא[6] משעתא דאדכר אפיק תליסר תיבין לסחרא לכנסת ישראל ולנטרא לה[7]:

הבריאה ולכן נקראת אסתר (מ״מ).

[10] מאן (דפ״ו).

[11] כמ״ש לקמן (רכא ע״א) דבתר דאתדבקת ביה במלכא כו׳, שקודם נקראת חבצלת סתומה, שהיא אדומה, ואחר שנתפתחה שנעשה כלי, כמ״ש (סנהדרין כב ע״ב) אין האשה כרתת כו׳ [אלא למי שעשאה כלי]. ונקראת שושנה, אז היא חוור וסומק, שעל ידו מתבסמת [עי׳ זהר ח״ג קפד ע״א], כמ״ש באדרא רבא [קמב ע״א] ע״ש, שמקבלת ממנו חסד דכליל ה׳ חסדים. וכן למעלה בזיווג הנשיקין כמ״ש במאמר הנ״ל דבתר כו׳ כנ״ל. וז״ש שפתותיו שושנים כמ״ש בח״ב (קכג ע״א) ושפוון דאינון תרין נהורין מאו״א. וז״ש כאן כנסת ישראל שהיא מכנס מישראל*. וז״ש מה שושנה דאיהי כו׳. וכנגד דין ורחמים שבה, אמר ג״כ בעלין דחפיין לה, י״ג מצד החסדים, וה׳ מצד הגבורות, כמו שמפרש והולך. וי״ג מכילין דרחמי הן בה מצד שמלכות היא תמיד כתר לפרצוף (אחד) [אחר] כידוע (יהל אור). *פי׳ מקבלת שפע ז״א המכונה ישראל. עי׳ שער מיעוט הירח פרק א׳ אתנטילת מכולהו, ומקורו בתיקו״ז סא ע״ב.

[12] נוקבא מסוד תרע״א דגילופי אדנ״י שיורדת בבריאה שושנה בין החוחים, כמ״ש בהקדמת הזהר, ובה התחילה התורה בראשית וגו׳ שהיא ראשית לנפרדים, חכמה תתאה, והוא התחלת אורייתא דבריאה (פת״ש נתיב אבי״ע פתח כו).

[1] הנה כנסת ישראל ירמוז לצלע שהיא נקודת י׳ והיא כלת משה כי כמו שיש דעת מלגאו בסוד משה וישראל ות״ת מלבר בסוד יעקב כן יש כלת משה מלגאו והיא כנסת ישראל ומלכות מלבר בסוד שכינה והיא רחל אשת יעקב ולפיכך אמר דשושנה היא כנסת ישראל נקודה פנימית ויש עוד שושנה חיצונה מלבר והיא בין החוחים כי הקליפות סמוכים לה כנודע וזמ״ש בגין דאית שושנה ואית שושנה ויהיה ביאור הכתוב כשושנה בין החוחים שהיא השושנה התחתונה כן רעיתי שהיא השושנה העליונה בין הבנות וקראה רעיתי דוגמת אימא עלאה שהיא בינה כי כאמה כן בתה בסוד נקודה זו הפנימית. ובבחינה זו יאמר שמשה זכה לבינה כי זכה להזדווג בבחינה זו הפנימית הנקראת כלת משה (שער מאמרי רשב״י – מכת״י הרב הגדול).

[2] מה שושנה דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחיור כן השושנה החיצונה נראים בה הגוונים ויצדק בה לומר סומק וחיור ואמנם הפנימית לא ימצאו בה גוונים כי נעלמה מעיני כל חי אמנם יצדק בה דין ורחמים וזמ״ש מה שושנה דאיהי בין החוחים שהיא החיצונה אית בה סומק וחיור אף כנסת ישראל שהיא הנקודה הפנימית אית בה דין ורחמים (שער מאמרי רשב״י).

[3] ר״ל שהי״ג עלין הן בה, אבל ה׳ עלין תקיפין הן סחרין לה, שגבורות מקיפים לחסדים, בסוד (ירמיה לא כא) נקבה תסובב גבר כידוע [עי׳ תיקו״ז ח ע״א]. ואלו הי״ג עלין הן רכיכין בסוד הרחמים (יהל אור). הם י״ב שבטים והוא הכוללן וכן בתיקונים סט ע״ב [עט ע״א] ו׳ עלין עילאין וששה תתאין הרי י״ב והשושנה י״ג הם כמנין אחד (רח״ו).

[4] בסוד אהב״ה כידוע (ליקוטי תורה שיה״ש). והן י״ב בקר תחת הים והים עליהם (מלכים א׳ ז מד), עֲלָמוֹת אֲהֻבוּךָ (שיה״ש א ג) [עי׳ זו״ח נא ע״ב]. וז״ש דסחרין כו׳ שהן בד׳ רוחות (יהל אור).

[5] הנה השושנה התחתונה היא עומדת על שנים עשר בקר והים עליהם מלמעלה הרי י״ג והם י״ג עלין דילה ונקראים עלין, כי הם בדמות הקליפות לה, כי אינם מאצילותה אלא למטה מהאצילות. אף כ״י שהיא השושנה הפנימית אית לה י״ג מכילן דרחמי, והם ו״ק דידיה וו״ק דידה וכללותם הרי י״ג מכילן דרחמי והיא (נ״א והם) נשמה להם מלגאו והם סובבים אותה והם סוד י״ג מדות שהזכיר משה למטה למקום כלתו מעתיקא קדישא. והורידם עד מקום כלתו והיא הנקודה הפנימית. ודע כי נקודה זו שוה לת״ת ממש לא הוא גדול ממנה ולא היא גדולה ממנו, ולפיכך קראה אחותי רעיתי יונתי תמתי תאומתי. אמנם השנית יצאתה מאחוריו מבין ב׳ דרועין ולפיכך זאת הפנימית נכללת ממנו והוא כלול ממנה באופן שיש לה י״ג מכילן בשש קצוותיה וזהו דסחרין לה בכל סטראה בכל קצוותיה ולפיכך נקראת כנסת ישראל להיותה כוללת כל מה שיש בישראל בעלה. ומ״מ אע״פ שהיא שוה לת״ת אינה שוה לדעת כי גבה ממנה מאד כגבוה שמים על הארץ שהיא השושנה התחתונה. ואמנם ת״ת שהוא מלבר עם שושנה זו הפנימית שוים ועליהם אמר ואי אפשר לשני מלכים שהם ת״ת ונקודה זו הפנימית להשתמש בכתר אחד, כי כולם שוים כאשר פירשתי עד אשר נאמר לה לכי ומעטי את עצמך להתלבש בגופא והיא המלכות החיצונה שיצאה מאחוריו מבין תרין דרועין (שער מאמרי רשב״י).

[6] ר״ל בינה. בראשית חכמה, ברא כתר, סתים, וכמש״ל סוף זה החלק א׳ ע״ב (רנו ע״ב, סי׳ כד), ור״ל שבחכמה ברא בינה את המלכות וכל הצריך לה. והן אביה ואמה. וכתר הוא שותף השלישי שמייחדן [עי׳ נדה לא ע״א] כמ״ש לקמן, שלכך נברא העולם בב׳ וא׳, שהן או״א ואל״ף המייחדן (יהל אור). נשא דף קלא ע״ב, וקלח ע״ב, וקמז, שמות קפו ע״א (הערת הזוהר).

[7] שהחסדים שומרים לבל יעשקוה (זרים) [זדים] [תהלים קיט קכב], כמ״ש שומר הברית והחסד,

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(מ) עי׳ זהר ח״ב מב ע״ב: ווי ליה מאן דישוה ליה[1] ׀לשום׀ (בשום) מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן לבני האדם (איוב ד יט) אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההוא מדה ואפילו על כל ברייז ׀ולעילא מההיא מדה וכד׀ (ולית לעילא מההיא מדה כד[2]) אסתליק מינה לית ליה מדה ולא דמיון ולא צורה:

[כגוונא דימא דלית במיא דימא דנפקי מיניה תפיסו כלל ולא צורה אלא באתפשטותא] (אלא כאתפשטותא) דמיא דימא על מאנא[3] דאיהו ארעא אתעביד דמיון ויכילנא למעבד חושבן תמן כגון המקור דימא הא חד נפיק מיניה מעין כפום אתפשטותא דיליה בההוא מאנא כעגולא דאיהי ׳ הא מקור חד ומעין דנפיק מניה הא תרין:

לבתר עבד מאנא רברבא כגון מאן דעבד ׀(נ״א דחפר)׀ חפירא רברבא ׀ואתמלי מן מיא דנפיק מן מעיין ההיא מאנא׀ אתקרי ים והוא מאנא תליתאה וההוא מאנא רברבא אתפליג[4] לשבע נחלין (מאנין[5]) כפום מאנין אריכין הכי אתפשט מיא מן ימא לשבעה נחלין והא מקור ומעיין וימא ושבע נחלין אינון עשרה ואי ׀יתבר אומנא׀ (אתברו) אלין מאנין דתקין יהדרון מיא למקור וישתארו מאנין תבירין יבשין בלא מיא:

הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר[6] מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף[7] ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו ׀וביה׀ במופלא ממך אל ׀ותדרוש ובמכוסה ממך אל׀ תחקור:

לבתר עבד מאנא זעירא ודא ׳ ואתמלייא מניה וקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה בה חכם ולההוא מאנא קרא ליה חכמ״ה ולבתר עבד מאנא רברבא וקרא ליה ים וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה:

תרגום: $

(מא) עי׳ זו״ח נא ע״ד: אלא ברזא דאתוון תליין עילאין ותתאין ועלמין כולהו וקישורא דמלין הכי הוא קישורא דתושבחתא לגבי נהורא דעלה אמרה לגבי בעלה אמצעיתא דאל״ף משכני

וכמ״ש בח״ב (רנג ע״א) רוחא דא נטיר כו׳ ע״ש. וז״ס יברכך ה׳ וישמרך [עי׳ זהר ח״א רמח ע״א] (יהל אור).

[1] ר״ל לא״ס (יהל אור).

[2] ר״ל למעלה מהמדה שמדמה בה כד אסתלק אל [א״ל, ר״ל אין לו – לש״ו] מדה ותמונה לגרמיה (יהל אור).

[3] בהכלי הנה הם צורת עצמיים, אבל בהמים הרי אינם עצמיים כלל, אלא שנעשה הצורה בהמים ע״י הכלי, כי נצטמצמו המים בגבולי הכלי ונצטייר בהם ע״י הכלי כל צורת הגבולים שבה (הקדו״ש יג ע״ד), עי׳ ביאורים ח״א ג ע״ד.

[4] ואתפליג (דפ״ו).

[5] מוסגר כנוסח אחר בדפ״ק.

[6] האותיות א׳ י׳ דאדנ״י הוא על קישורה ותלייתה למעלה, כי הא׳ שבה הוא קישורה בהשם אהי״ה שבכתר, ובאור דא״ס שבו, וכמ״ש ברע״מ פ׳ בא (מ״ב ע״ב) ופ׳ פנחס (רנ״ח סע״א) כי המלכות דאצילות היא מגיעה באור א״ס ממש, שהוא בהמלכות דא״ס, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה, ושֵם מלכות אחד הוא, וכל הגילוי דהמלכות דא״ס הוא רק בשבילה, כדי שתתגלה היא, ולכך נאצל כל האצילות כולו בשביל המלכות כדי למלוך על כל המעשים (הקדו״ש מו ע״ד), ועי׳ עוד כללים ח״א לד ע״ב, מט ע״א, אור המקיף הישר מסוד היחידה שבכל פרצוף ושבכל עולם, שהוא הכתר המיוחד בא״ס כמ״ש ברע״מ (פ׳ בא דף מב ע״ב, ופ׳ פינחס דף רנח סע״א), כי כן הוא האור המקיף הראשון אשר להקו, הנה הוא מאור א״ס המקיף, אשר בו יוחזר הכל ויתוקן הכל לסוד האחדות הנעלמה, שהוא תכלית כל התכליות שאין לו קץ ותכלית (ביאורים ח״א כג ע״א), א״א עצמו הנה הוא נקרא ג״כ בשם א״ס, וכמ״ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע״ב) מוחא סתימא אתקרי א״ס (וכן הוא ברע״מ פנחס דף רנח סע״א דכתר א״ס אתקרי, ועי׳ רע״מ פ׳ בא דף מב ע״ב) (שם כו ע״א), ועי׳ עוד פז ע״ב, ועי׳ ח״ב פח ע״א, וכן צ ע״ג.

[7] ר״ל אפילו מה שאנו קוראין לו א״ס ג״ז מסט׳ דכתר, רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר, לפיכך אנו מייחסין לו א״ס, כמ״ש שדרך הכתובים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג וכו׳ (יהל אור). פנחס רנח סע״א, ועי׳ תיקונים סוף תיקון כב (לש״ו).

תיקו״ז חלק ה

עמך כמה דאתמר ואע״ג דאמרת דא בעאת לאשתבחא לגביה דאע״ג דאיהי תחותוי[1] בשחותא לגבי מצעיתא דאל״ף ושכיבת תחותיה אמרת לאו אנא בכך ואע״ג דאנא לגבך הכי הביאני המלך חדריו אנא בעילויא וחביבו[2] לגבי מלכא עילאה בלא שחותא:

תרגום: אלא בסוד האותיות תלויים העליונים והתחתונים וכל העולמות, וקשר הדברים כך הוא, הקשר של השבח לאור שעליה, אמרה לבעלה, אמצע האל״ף, משכני עמך, כמו שנאמר, ואף על גב שאמרת זה, רצתה להשתבח אליו, שאף על גב שהיא תחתיו בהשתחויה כלפי האמצע של האל״ף, ושוכבת תחתיו, אמרה, איני בכך, ואף על גב שאני כלפיך כך, ״הביאני המלך חדריו״, אני בעילוי וחביבות אצל המלך העליון בלי השתחויה.

(מב) עי׳ זו״ח כד ע״ד: פתח ההוא יודאי ואמר ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז וערמון ויקח לו לגרמיה ולתקוניה מקל לבנה דא רזא דוא״ו דשמא קדישא דאקרי תפארת דאיהו אחיד בה ואיהו כגוונא דמקל לבנה [בן] (כן) להאי עילאה סתימאה לח מסטרא דמיא דאקרון חסד ולוז מסטרא דאש[3] דאיקרי גבורה וערמון מסטרא דגרמיה וחולקיה כללא דכל גוונין דהא יעקב חכימא הוה בערמימותא:

פתח היהודי ההוא ואמר ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז וערמון ויקח לו לעצמו ולתקונו מקל לבנה זה סוד של וא״ו של השם הקדוש שנקרא תפארת שהוא אחוז בו והוא כמו המקל לבנה בן לה״א העליון הנסתר לח מצד המים שנקראים חסד ולוז מצד האש שנקראת גבורה וערמון מצד של עצמו וחלקו הכלל של כל הגונים שהרי יעקב חכם היה בערמומיות.

(מג) עי׳ זו״ח כט ע״א: עיינין אוכמין חשוכין[4] תמן לילית דאיהי חשוכא אפילה פתיא אוכמא ועיינין אוכמין עקימין ודאי תמן שבתאי דעליה אתמר מארת ה׳ בבית רשע דההוא גוון חשוך שליט על גווני אחרנין:

ולמאן דאסתכל ביה לילית או שבתאי באילין עיינין מארה ועניותא וכפנא ומותנא ייתי אסתמר מניה דרגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו וכל משא ומתן דעביד ב״נ קדם מארי דעיינין אלין אתאביד:

---

[1] בירידתה לבריאה (יהל אור ח״א י ע״ג). ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז פט ע״ג ד״ה והשתחו לו, שם מבאר ש״שחותא״ הוא לשון השתחויה.

[2] הענין בסוד ויבן ה׳ אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם וכו׳ כדפירשנו בספ״ר בשער המיעוט, והנה בקצרה הנה יו״ד חכמה, ועצם שלה היא י׳, וכשתמלא בסוד ד״ו פרצופין תעשה יו״ד מליאה, והנה ממנה תתאצל סוד ד״ו דהיינו זעיר אנפין ונוקביה ולכן הם סוד ״ב״ן ב״ת״, וסודם א״ב חכמה בשיתוף הכתר דהיינו אל״ף פל״א, בראשית ב׳ ראשית חכמה ודאי והיינו א״ב, ונמשכת עשר מאמרות עשר אותיות וש״ם אב״י מל״ך [ובהתאצלו] (ובהתאצלן) ב״ן מסוד חכמה ובינה נשארת המלכות בעצם החכמה, ומתפשט הבן דרך האלפא ביתא עד משך ש׳ כנודע שהם שלשה אבות, ושם באה אצילות ב״ת ונשתתף אח״כ ונעשה ייחודם אח״כ שב״ת ונתעלמו האב ואם בסוד שבת, ונמצאת המלכות בעת אצילות התפארת לבדה נעלמת בחכמה ואז אינה ד׳ אלא יו״ד, והיינו סוד שפירשו בתיקונים אני ישנה אני שניה לחכמה ופעמים הרבה היא עולה בבחינה זו דהיינו בחינת מציאותה קודם אצילותה חכמה תתאה לגבי חכמה עילאה ברתא לגבי אבא, ואז היא ״בעלוייא״ עולה עד הראש, והיא ״בחביבו״ מצד האם כי האב והאם מחבבים אותה בבחינה זו, ובהתפשטה מחכמה היא מתפשטת דרך כל חדרי ומציאיות שבבינה שדרך בה אצילותה כאומרו ויבן ה׳ אלהי״ם אימא עילאה את הצלע בחינת י׳ אשר למלכות, אשר לקח מן האדם היינו חכמה כ״ח מ״ה אד״ם, ואח״ב ויביאיה אל האדם מ״ה שם בנו, חכמה שמו ותפארת בנו כדפירשו בזוהר (אור יקר).

[3] דיניק נר׳ דיצחק לאש (דפ״מ).

[4] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קמד ע״א: ומאן דבעי לאסתמרא כו׳ - כמ״ש (&) ג׳ דברים מקרעין גז״ד כו׳ וי״א כו׳ וכן גלות מכפרת כו׳ וכן הבאים מסט׳ דילה צריך לאסתמרא מיניהו כמ״ש (&) בזו״ח@ שם כ״ז ד׳ והכי צריכין ישראל לאתכסיא מינייהו {קמד ע״ג} בגלותא בלבושיהון בנשיהון בבניהון בעותרא דלהון ולאו למגנא כו׳ ושם כ״ט א׳ עיינין אוכמין חשוכין תמן לילית דאיהי חשוכא אפילה פתיא אוכמא כו׳ תמן ישבתאי כו׳ ולמאן דאסתכל לילית שבתאי באלין עיינין מארה וכפנא ומיתנא ייתי אסתמר מינה כו׳ וכל משא ומתן כו׳ וצריך כו׳

תיקו״ז חלק ה

וצריך ב״נ דלא ישתכח בשבעא קדמיה ביומין דחול אלא בשבת דלית ליה שלטנותא עליה ואם אשתכח ביומין דחול בשבעה קדמיה ואסתכל ביה בעינא בישא לא אשתזיב מניה ממיתה או מעוני וחטמא ופומא ואנפוי דהאי ב״נ לאו אינון על קו היושר:

עיינין אוכמין שפירן[1] על קו היושר איהו מסטרא דשבת דאיהי בת עין שפירא עלה איתמר שחורה אני ונאוה האי איהו בדיוקנא דשבת דאיהו שקול לאורייתא כולה:

ובשבת צריך לאחזאה שובעה בהפוכא דשפחה לילית וצריך באתר דעציבו דשבתאי לאחזאה חדוה באתר דחשוכא שרגא באתר דעינוי ענג למעבד תמן שינוי בכלא:

דלילית מרה אוכמא צמאון[2] דלית ביה מים דאיהו הבור רק אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו ונחשין ועקרבין דילה אינון ערב רב יוסף דאיהו בגובא דא ישראל דאינון בגלותא דילה בההוא בור:

תרגום: עינים שחורות חשוכות, שם הלילי״ת היא חשוכה ואפילה, ככלי חרס שחור ועינים שחורות ועקומות, ודאי שם שבתאי, שעליו נאמר מארת יהו״ה בבית רשע, כי זה הגוון חשוך הוא שולט על גוונים האחרים.

ולמי שמסתכלים בו לילי״ת או שבתא״י באלו עינים, [ייתי] קללה ועניות ורעב ומגפה, תשמור ממנו, שרגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו, וכל משא ומתן שעושה האדם בפני אלו בעלי העינים, נאבד.

וצריך האדם שלא ימצא בשובע לפניו בימי החול, רק בשבת, שאין לו שליטה עליו, ואם נמצא בימי החול בשובע לפניו, ומסתכל בו בעין הרעה, לא ינצל ממנו ממיתה או מעוני, והחוטם והפה והפנים של זה האדם אינם על קו היושר.

עינים שחורות יפות על קו היושר, הוא מצד שבת, שהיא בת עין יפה, עליה נאמר שחורה אני ונאוה, זהו בצורת שבת, שהיא שקולה לכל התורה כולה.

ובשבת צריכים להראות שובע, בהיפך מן השפחה לילי״ת, וצריכים במקום העצבות של שבתאי להראות שמחה, ובמקום חושך נר, ובמקום עינוי ענג, לעשות [תמן] שינוי בכל דבר.

כי לילי״ת היא מרה שחורה, הצמאון שאין בו מים, שהוא הבור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו, והנחשים והעקרבים שלה הם הערב רב, יוסף שהשליכו אותו בבור, זה ישראל שהם בגלות שלה בבור ההוא.

(מד) עי׳ זהר ח״ב קי ע״א: פתח ואמר משכיל לאיתן האזרחי אלו כתיב משכיל לדוד[3] כדקאמרת אבל משכיל לאיתן אית משכיל ואית משכיל אית משכיל לעילא ואית משכיל לתתא[4]

---

[1] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קמז ע״א: עיינין בהון ואתה כו׳ - דתחזה הוא בעיינין דבעיינין יש כל הד׳ גוונין הנ״ל (כמו שמפרש והולך אנשי חיל כו׳) כידוע וז״ש אנשי חיל כו׳ ודא רזא דשבת כו׳ דעקר׳ הוא על הבת עין דאתאחדא ג׳ עיינין בג׳ אנפין דאינון תרי שבתות כו׳ ועבזו״ח@ פ׳ יתרו כ״ט א׳ עיינין אוכמין שפירין על קו היושר איהו מסט׳ דשבת דאיהו בת עין שפירא עלה אתמר שחורה אני ונאוה כו׳

עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קנז ע״א: קנז ע״א: בת עין איהי כו׳ - חוזר לענין ראשון שאמר ובג״ד מלכות איהי בת יחידה שבת דבה כו׳ כגוונא אספקלריא והוא בת עין אוכמא פרצופא דמות אדם דכלילא כל ד׳ חיוון כל ד׳ גוונין ועבזו״ח@ פ׳ יתרו כ״ט א׳ עיינין אוכמין שפירין כו׳ מסט׳ דשבת דאיהי בת עין שפירא עלה אתמר שחורה אני ונאוה האי איהו בדיוקנא דשבת דאיהו שקול לאורייתא כולה ובשבת צריך לאחזאה שובעא בהפוכא דשפחה לילית וצריך באתר דשבתאי דעציבו לאחזאה חדוה באתר דחשוכא שרגא באתר דעינוי עונג למעבד תמן שינוי בכלא דלילית מרה אוכמא צמאון דלית בה מים דאיהי והבור רק אין כו׳ ור״ל דשבתאי שולט בשבת מסטרא דמזלות וצריך לעשות בהיפוכא דילה דאיהו טחול מרה אוכמא עצבון צמאון כו׳ כנ״ל ואמר שם עיינין אוכמין חשובין תמן לילית כו׳ תמן שבתאי כו׳ עש״ב

[2] [ז״ל הגר״א בתיקונים קל״ב ב׳ בד״ה בת עין. ור״ל דשכתאי שולט בשבת מסט׳ דמזלות, וצריך לעשות בהיפוכא דילה, דאיהו טחול, מרה אוכמא, עצבון, צמאון כו׳. עכ״ל] (יהל אור).

[3] פי׳ כשעולה היסוד בסוד הדעת מוח העליון מושך לו הטיפה ליסוד הנזכר הנקרא איתן ומשכיל אותו ע״י חסד דז״א שנקרא אזרחי שכתב הרב שהטיפה צריכה שתתלבש בחסד לפי שאינו מתעבה ואינו משתנה (מ״מ).

[4] בראשית טז ע״ב (הערת הזהר). היסוד נק׳ (תהילים פט א) משכיל לאיתן האזרחי וכבר ידעת מ״ש בסבא דמשפטים כי זה הוא המשכיל הוא לעילא ולתתא והוא ג״כ רומז בפ׳ פקודי בהיכלות כי יוסף סליק לעילא ונחית לתתא והענין כי שם בז״א כבר ידעת כי יש לו זווג עם לאה בעת המנחה ואז לאה

תיקו״ז חלק ה

משכיל לאיתן[1] בזמנא דההוא גבר [נ״א נהר][2] קם בתיאובתא[3] כל שייפין חדאן ומתחברן לגביה ואי הוא (ואיהו) סליק עד דסליק עד[4] ודמוחא (מוחא) עלאה[5] אתפייס לגביה וחדי לקבליה וכדין משכיל לאיתן והאזרחי משכיל ליה ואודע ליה על ידא דאברהם וס״א על ידוי לאברהם רחימוי כל מה דאצטריך וההוא מוחא עלאה משכיל לאיתן וכד דוד מלכא ואתתקנן בתיאובתא (אתתקן בתיובתא) לגביה איהו משכיל לדוד[6] כמה דהוה מוחא עלאה משכיל ליה ועל דא אית משכיל ואית משכיל[7] (אית משכיל):

עד ראש יעקב בחצי עליון של ת״ת ואם כן איך יזדווג ז״א מחצי ולמעלה עם לאה וזה נת׳ במ״א אך הענין בקיצור כי היסוד של ז״א התחתון עולה בשליש הת״ת ושם מזדווג עם לאה כי זה הוא המעלה שיש לו ליסוד דז״א יותר מכל שאר הספירות שיוכל לעלות עד הדעת מתי שירצה. וז״ס יוצר של שבת שאנו אומר׳ ו׳ פעמים תיבת הכל ביוצר של שבת כמו שביארנו כי אם לא היה יכול לעלות עד הדעת שהוא נשמת הו׳ קצות והוא מקום החסדים שהם סוד הטפה לא היה בו כח להוריד הטפה בעת הזווג ממקום הדעת והכוונה על פנימיות היסוד כמ״ש בעז״ה במקום אחר כי משליש העליון של יסוד ממנו נעשה הת״ת של ז״א בעת הגדלת ז״א ושם יש לו אחיזה ומקום כי אין לו לת״ת במקומו כי אם שליש אחד כי שני שלישים עלו לדעת והוצרך לעלות שליש של יסוד לתשלום הת״ת לכן יש לו כח לעלות ויש לו כח להזדווג עם לאה. ונחזור אל הענין כי לכך עולה היסוד אל הדעת מן הת״ת כי זהו דרכו לעלות ובפרט כדי לקשר כל הו״ק ביחד ולהביא משם הארה (זהר הרקיע). פי׳ יסוד בהיות ולמטה ואינו עולה לדעת (מ״מ).

[1] ועתה צריך לתת טעם למה אור היסוד ומלכות שניהם עלו עד הדעת למעלה מן הת״ת. ואמנם הטעם הוא כי היסוד נקרא משכיל לאיתן האזרחי (תהלים פט א), כמ״ש בסבא דמשפטים (קי ע״א), שאמר כי זה המשכיל שהוא יסוד הוא לעילא והוא לתתא, גם רמזו בזוהר פקודי בהיכלות (רנח ע״א) כי יוסף איהו לעילא ואיהו לתתא (ע״ח שער ט פרק ג). אמנם אין כח מוחא עלאה עצמו יורד עד או״א כי גדלה מעלתו עד מאד, אבל זה המוח דא״א כל גילויו הוא בדיקנא דא״א כמ״ש במקומו. ושם נתבאר כי יש בו (בו) ב׳ מזלות, מזל הח׳ ומזל י״ג והם זכר ונקבה, ומהח׳ שהוא זכר נשפע כח באבא, ומי״ג שהוא נקבה משם נשפע כח באמא. ולכן זה המוח העליון משפיע ע״י הדעת שבו שהוא מזל ח׳ אל מזל י״ג, ואחר כך לוקחים הטפה או״א, ואח״כ הם מורידין הטפה בסוד מוחין לבניהן זו״ן. נמצא, כי מתעורר המזל הנ״ל בהתלבשות או״א, ואז מורישין או״א מוחין לבניהן. ואמנם כל זה אינו רק בכח התעוררות יסוד תחתון דא״א המתלבש בזו״ן, וז״ס סריס שאין לו זקן, כי הרי מכח היסוד מתעורר דיקנא עלאה כנזכר (ע״ח נסירה ספ״ג). יוסף סליק בחביבו לעילא עד המוח ויורד למטה בסוד בנימין כנז׳ בפ׳ פקודי בהיכלו׳ וגם בפ׳ שלח לך וגם בפ׳ משפטים בענין ההוא סבא בפסוק משכיל לאיתן האזרחי דסליק עד מוחא להמשיך משם טיפת הזרע (שעה״כ קה ע״ג). ודע הקדמה אחת, שמה שמושך יסוד מלמעלה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וזה סוד אור של מעשה בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו (ור״ל בכל מקום במדרגה אחת – לש״ו כללים ח״א סט ע״א), ואעפ״י שיורד האור הזה ממדרגה למדרגה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וכמו כן גדולה הארתה למטה כמו למעלה, משא״כ בשאר הספי׳ (ע״ח מ״ד ומ״ן ה). והוא הנחש בריח אשר בתהום תתאה יסוד דהמלכות, וע״ז מתברך מימיו ומתפשט להמציאות דים אוקיינוס, שהוא משפעת התהום הסובב את כל העולם, ובתוכו מתפשט אור הנחש בריח ג״כ, והוא המציאות דלויתן נחש עקלתון (דע״ה ח״ב קי ע״ב). הוא עולה לעילא עד מוחא עלאה בסוד משכיל לאיתן, ויורד לתתא לחכמה תתאה בסוד משכיל לדוד (כללים ח״ב נח ע״ב), היסוד הנה בו הוא הגלוי דכל המוחין, בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, והיסוד הנה הוא עולה עד המוחין ממש ונוטל משם כל הראוי לו (ביאורים ח״א יט ע״א).

[2] נמחק בשעה״ק.

[3] בתיובתא (דפ״ו).

[4] ״דסליק עד״ נמחק בשעה״ק.

[5] התוספות שאמרנו בו שנעשה גם בו לאחר התיקון, הנה הוא רק לפנימיותו שהוא לאור הפנימי שבו שעולה עד המוחין, והוא מיוחד בהדעת רזא דמתקלא וסליק עד מוחא עלאה (כללים ח״ב לד ע״א). ועי׳ בהגר״א בספד״צ ד ע״ד.

[6] עולה לעילא עד מוחא עלאה בסוד משכיל לאיתן, ויורד לתתא לחכמה תתאה בסוד משכיל לדוד (כללים ח״ב נח ע״ב).

[7] עי׳ תיקו״ז א ע״ב: אינון נשמתין מאלין משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמאריהון. ועי׳ בהגר״א שם יז ע״ב: אותן היודעים סודות הכסא, שהוא מסט׳ דבינה, דאימא מקנן בכרסיא (לקמן כד ע״ב), ומסטרהא ניתן כנ״ל (ט״ו ע״א), ימא דאורייתא, והיא נקראת לבא כמ״ש בהקדמה שניה (יט ע״א), ר״ל שלכך נקראו אותן היודעים בהיכלין ואתוון המשכילים. עי׳ ביאורים ח״א עא ע״א: עליית

תיקו"ז חלק ה

תרגום: $

(מה) עי' זהר ח"ב ב ע"א: ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א א) והמשכילים יזהירו[1] כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא[2] [יזהירו] ו[נ"א יזהירו דנצצין ברזא דחכמתא][3] נהרין ונצצין[4] בזיוא דחכמתא עלאה[5] כזהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן[6] ודא איהו רזא סתימא[7] דאקרי[8] [ורקיע] (הרקיע) ביה קיימין כוכביא[9] ומזלי[10] שמשא וסיהרא[11] וכל אינון בוצינין (דנהרא) [דנהורא][12]:

השכינה היא לפי זכותן של ישראל ולפי לימודם חכמתם בתורה, ולכן כשיש בישראל משכילים בחכמה, הנה עולה היא ג"כ עד החכמה אבא.

[1] משום דקשיא ליה "את יעקב", "אתו" מבעי ליה. ולכן מפרש, "בני ישראל" הם גבולי אלכסון, שהם בני ז"א, הנק' ישראל, שבאו עם השכינה הנק' יעקב, וכדמסיק. לכן פתח בפסוק, והמשכילים, ודרשו בו דרשות אחרות, ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש (מ"מ).

[2] ארבע מעלות דפרד"ס הן בסוד אבי"ע, והסוד הוא באצילות, דתמן מקנן אבא, הוא סוד י' שבשם, ועיקר הארתו הוא בסוד יסודו המתפשט בתוך האצילות עד יסוד ז"א (רמ"ז). העוסקים בחכמת הקבלה (מ"מ).

[3] נמחק בשער מאמרי רשב"י.

[4] ענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה וזהו ונצצין. ולכן אמר "יזהירו", יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו, והשני נקרא נציצו. וזמ"ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן (שער מאמרי רשב"י), דע שעם היות שיש ב' בחי' ליסוד, והם יוסף הצדיק מלמעלה, ובנימין הצדיק מלמטה בסוד מ"ן, כמ"ש בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו ב' בחי' אלו, ולכן נקרא חי עולמים, בסוד ט' מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה, שהם עולים ח"י. וחי הוא בב' עלמין, שגם בעולם הנוק' יש ח"י בסוד בנימין, וזהו חי חי הוא יודוך (ישעיה לח יט). ושורש הדבר, כי ביסוד נסתיים הזכר העליון, והוא רקיע המבדיל בין מים למים. ואור עליון המחיה את הספירות יורד עד שם, ומכה בו בסוד בטישה, בדמות מראה הלטושה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה, כי עומדת כנגד אור השמש. כן הרקיע הזה הוא מבדיל בין עלמא דדכורא ובין עלמא דנוק', ואינו מניח לעבור האור למטה ועי"כ, תכה בו האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנה ניצוצין כמנין האורות המכין, ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה. וז"ש "ודא איהו רזא סתימא דאיקרי הרקיע" כי בחי' הרקיע יאמר על ענין זה, כי הוא רקיע המבדיל ומעכב האור העליון מלרדת למטה, לכן יש בו נהירו ונציצו. משא"כ בכל השאר. ולכן יש ברקיע הזה כוכבים ומזלות שמשא וסיהרא, כי הכוכבים הם נשמות הצדיקים היורדים שם ממוח העליון ועומדים שם, ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם י"ב בסוד ו"ק מחסד ולמטה, וו' מלמטה למעלה כנז' בתיקו"ז. שאע"פ שכל הט' מכים ברקיע זה, אינו דומה הכאת ו"ק לשאר, כי כל א' בחי' בפני עצמה יש לה, לפיכך מו"ק יצאו י"ב מזלות, ומזו"נ נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, שכמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מ"ן כנודע, כן הוא ביסוד וכו' (זהר הרקיע). נהרין, מאור יסוד אבא שבתוך יסוד אימא, ונצצין, חו"ג ליסוד אימא (רמ"ז). פי' שמקבלים הארה מהחסדים שנק' אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז"ש נהרין מצד החסדין ונצצין מצד הגבורות (מ"מ).

[5] הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלגאו, והמשכילים הם יודעי מדין [יודעי מידות] המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ארבע, י' משם אדני כנודע [יאהדונה"י] (שער מאמרי רשב"י). פי' החו"ג הנז' הם של אבא הנק' חכמה עילאה לגבי יש"ס הנק' אבא סתם ולא עילאה (מ"מ).

[6] היינו הארת יסוד הבינה בחו"ג שבו (רח"ו). והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד, יזהירו ויאירו מחו"ג של אבא כמו שמאירים מחו"ג של אימא, לפי שהארות אימא מגולים יותר משל אבא, ומשיגים אותם בעלי הסוד, ואומר הכתוב שיקבלו ג"כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים (מ"מ).

[7] ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו נצוצות כמנין

תיקו״ז חלק ה

תרגום:

(מו) עי׳ זהר ח״א כט ע״ב: האי קרח ימא דקפא[1] לא נגדין מימוי אלא בשעתא דתוקפא דדרום מטי לגביה ומקריב ליה בהדיה כדין מיא דהוו גלידין בסטרא דצפון משתרן ונגדין דהא מסטרא דצפון גלידי מיא[2] ומסטרא דדרום משתרן ונגדין לאשקאה כל אינון חיות ברא כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי וגו׳ ואלין אקרון הרי בתר טורין דפרודא דכלהו משתקיין כד סטרא דדרום שארי לקרבא בהדיה וכדין מיא נגדין ובחילא דא [עלאה דנגיד[3]] (דעלמא נגיד) כלא הוו [ברבו] בחדו כד מחשבה סליק ברעו[4] (דחדוה) [מטמירא] דכל טמירין[5] מטי (ואתנגיד)

האורות המכים בו ט׳ מלמעלה למטה וט׳ מלמטה למעלה וזמ״ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ״ש בכל השאר (שער מאמרי רשב״י). זה הנהר הוא יסוד אמא הסתום בתוך ז״א (רמ״ז).

[8] בראשית ח ע״ב לד ע״א (הערת הזהר).

[9] הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות (שער מאמרי רשב״י). חסדים (רח״ו).

[10] הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעלה ושש מלמעלה למטה כנז׳ בתקונין. כי אעפ״י שכל התשעה מכים ברקיע זה, אין דומה הכאת השש קצוות לשאר, כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו, ולפיכך מהשש קצוות יצאו י״ב מזלות (שער מאמרי רשב״י). גבורות (רח״ו).

[11] מת״ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ״י שהת״ת מהשש קצוות הנז׳ מ״מ יש בת״ת שתי בחינות, אם בחינת היותו בכלל השש קצוות, ואם בחינת היותו בפני עצמו, וכל אלו נקבעין ביסוד. וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד, עכ״ז שרשה בסוד ה׳, ד״ו, ובסוד יו״ד וי׳ ו׳ ד׳ נחקק ביסוד, ושרש זה בחכמה ובינה, ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא, הם ה׳ ככבי לכת הנשארים וכנגדם ז׳ ספירות הבנין, כי חמה ולבנה עם ה׳ ככבי לכת, הם ז׳. ואל יקשה בעיניך כי ז׳ ספירות הם הם השש קצוות שהם המזלות כדפרישית, כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו, בסוד שוקיו עמודי שש, כי הוא מקבלם מלמעלה, ונעשין בו שנים עשר, בסוד אור ישר ואור חוזר, ובסוד נהירו ונציצו כדפרשית, ולכן נקראים מזלות, כי היסוד נקרא מזל, להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון. ואמנם שמשא וסיהרא ושאר בוציני נהורא, שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית, הם שבעה ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד ומשפיעים בו ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת״ת הכלול משש קצוות ושבעה ספירות הם כנגד ז׳ ככבי לכת ואין זה בשש קצוות, כי אִלו בת״ת עצמו לבדו בהכללו מהם וזה בבנין עצמו ודי בזה. ודע כי כמו שהמלכות תקרא חכמה. כן חכמה שבז״א תקרא חכמה תחתונה בבחי׳ החכמה העליונה הקדומה ואליה כִּיְוֵן באומרו "אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא" שמסתכלין בפנימיית החכמה, כי שבז״א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת, וזמ״ש "נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה" וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט׳ מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז״א יש אלו. וזמ״ש בזוהר "נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן" שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון ונכנס במוח ז״א, ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרשית. והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ונצצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע, ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת. ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז״א יש בו נהירו ונציצו כדפרשית. ולפיכך נקרא רזא סתימא, כי זה נעלם מאד. ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם שרשם בסוד עלמא דאתי, וכן י״ב מזלי, בסוד מזל, שכאן מתפשט. וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה, בסוד ויבנהו שבע שנים, והדברים עתיקים (שער מאמרי רשב״י). זו״ן (רח״ו).

[12] יעקב ולאה ודור המדבר ויתר ההארות (רמ״ז).

[1] לקמן נב ע״א (הערת הזוהר). עי׳ תיקו״ז קמ ע״א (דע״ה ח״ב צא ע״א).

[2] בראשית לד ע״ב וקנב ע״א וקסא ע״ב ויקרא יד ע״א (ד״א). בראשית לד צ״ל לב ע״ב ובח״ב ל ע״א (לש״ו).

[3] בינה (מ״מ).

[4] הכוונה על ייחוד החכמה עם הבינה להאציל בתוכה הספירות, מחשבה החכמה והיא נקראת מחשבה, מפני שאינה נתפסת אלא במחשבה כן פירשו רוב המפרשים, ולי נראה הטעם מפני שבה הספירות כדמיון המחשבה שהצורות בו נחשבת בה בדקות וכולם בה נקראות מחשבות שהם שם במחשבה (אור יקר). "מחשבה" הוא מוחא סתימאה, "סליק ברעו", הוא יסוד דכתר (מ״מ).

[5] פי׳ מושך הטיפה מדעת דעתיק הגנוז באוירא (מ״מ). עי׳ דרושי מ״ן ומ״ד ריש דרוש י׳ (לש״ו).

תיקו״ז חלק ה

מגויה חד נהר[1] (כתרא טמירא) [כד] מתקרבין דא בדא בחד שביל דלא ידיע[2] לעילא ותתא והכא הוא ראשיתא דכלא[3] וב׳ מלך סתם[4] מהאי ראשיתא אשתכלל[5] [ובחילא דא] ודמי דא לדא:
תרגום:

(מז) עי׳ זהר ח״א יז ע״א: ויאמר אלהי״ם יהי רקיע בתוך המים וגו׳ (בראשית א ו) הכא בפרט רזא לאפרשא בין[6] מיין עלאין[7] לתתאין[8] וברזא דשמאלא[9] (נ״א ואתברי) הכא[ורזא הכא (נ״א ואתברי)] (ברזא דשמאלא ורזא הכא) מחלוקת[10] ברזא דשמאלא דעד הכא רזא דימינא[11] הוא [והכא איהו רזא דשמאלא] ובגין כך אסגיאו מחלוקת[12] בין[13] דא לימינא ימינא איהו שלימא דכלא[14] ובגין כך בימינא כתיב כלא דהא ביה תליא כל שלימו כד אתער שמאלא אתער מחלוקת ובההוא מחלוקת אתתקף אשא דרוגזא[15] ונפק מניה מההוא מחלוקת גיהנם[16] וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק:
תרגום: $

(מח) עי׳ זהר ח״א עו ע,ב: כד בעיא (נפשא) לנחתא להאי עלמא אומי לה קודשא בריך הוא למיטר פקודי אורייתא ולמעבד רעותיה ומסר לה מאה מפתחאן[17] דברכאן דכל יומא[18] לאשלמא[19] לדרגין עלאין כחושבן[20] ל״ך ל״ך[21] דהא כלהו אתמסר לה בגין לאתתקנא בהו[22] לגנתא ולמפלח לה[23] ולנטרא לה מארצך דא גנתא דעדן[24] (וממולדתך דא גופא דאתקרי אילנא דחיי[25] דאיהו תריסר שבטין

---

[1] אבא יונק מגולגלתא דא״א ואימא ממוחא סתימאה, והני תרין רישין דא״א נמשך חיותם של או״א, ולכך אמר ״מטי ואתנגיד מגויה חד נהר (מ״מ).
[2] ח״ג סא ע״ב (לש״ו).
[3] אבא (מ״מ).
[4] מלכות (מ״מ).
[5] כידוע אבא יסד ברתא (מ״מ).
[6] נמחק בדפ״ו. תרומה קמט ע״ב (הערת הזוהר).
[7] היינו סוד הרחמים אור ישר משך אור הספירות (אור יקר), חסד דז״א (מ״מ).
[8] הוא סוד אור חוזר דין סילוק האור (אור יקר), גבורה דז״א (מ״מ).
[9] כי גם בימין כתי׳ ביום ראשון ויבדל אלהים בין האור ובו׳ אמנם יהי רקיע הוא ברזא דשמאלא. כי ביום ראשון חסד וביום שני גבורה (אור יקר).
[10] ואתברי הכא מחלוקת - כי ההבדלה הנזכרת ביום ראשון לא היתה הבדלה של מחלוקת אלא הבדלה של שלום בדפי׳ לעיל והבדלה זו של יום שני שהוא ויהי מבדיל היא הבדלה של מחלוקת (אור יקר).
[11] יום ראשון חסד (רח״ו).
[12] כי הוא בסוד ת״ת המכריע (רח״ו).
[13] ״בגין״ נוסף בדפ״ו.
[14] פי׳ דק״ל הרי כבר נזכרו ״יהי אור״ חסד, ״ויהי אור״ גבורה ״את האור״ ת״ת, ותירץ ימינו וכו׳ פי׳ שחסד יומא דכליל כולהו וכו׳ (מ״מ). עי׳ בהגר״א על ספד״צ ע״א ע״ד שזה החסד הוא פנימיות הו״ק הנכנס ליסוד.
[15] פי׳ כאשר נתעורר השמאל במחלוקת עם הימין (מ״מ).
[16] פי׳ הגבורה עם שהיא דינים תקיפים, אין כח בס״א להתעורר לקבל דיני הגבורות עד ראשא דרוגזא אתתקף וכו׳ (מ״מ).
[17] עי׳ תרומה קכז רע״ב (לש״ו). שם נזכר ענין ס׳ מ׳ דאפרסמון הרי הם בינה ותבונה, שעל ידם נדחים החיצונים. ועי׳ שער לאה ורחל פרק ז׳ (דע״ה ח״ב נה ע״ב), ועי׳ זוהר הרקיע.
[18] עי׳ ע״ח שער מ״ד ומ״ן פרק ה.
[19] ר״ל לע״ס שכל א׳ כלול מעשר (יהל אור).
[20] בחושבן (יהל אור).
[21] ר״ל זהו ויאמר כו׳ שא״ל שתקיים ל״ך ל״ך (יהל אור).
[22] שכולן יורדין לגן (יהל אור).
[23] כמ״ש לעבדה ולשמרה כו׳ (יהל אור).
[24] דע כי עדן נקרא אבא וכן עדן נק׳ ז״א, ונוק׳ נק׳ גנתא דעדן וכשאומר דא גנתא דעדן, הם חסדים שבאימא (זהר הרקיע).
[25] שהוא התפשטות ה״ח בז״א (זהר הרקיע). עי׳ ע״ח שער א״א יד, וכן שער כה פרק ג, שזהו כינוי

תיקו״ז חלק ה

עלאין ומבית אביך דא שכינתא אביך דא קודשא בריך הוא[1] שנאמר (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו׳ ואין אביו אלא קודשא בריך הוא ואין אמו אלא כנסת ישראל [ומולדתך דא אילנא דחיי ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין[2]] אל הארץ[3] אשר אראך[4] דא איהו האי עלמא[5]:

תרגום: $

(מט) עי׳ זהר ח״ב ב ע״א: זהר[6] אילנא דא[7] זקפא לעילא לעילא[8] חמש מאה פרסי[9] הלוכיה שתין רבוא[10] איהו בפשיטותיה בהאי אילנא קיימא חד זהרא[11] זהר[12] כל גוונין קיימין ביה אינון גוונין סלקין ונחתין לא מתישבי בדוכתא אחרא בר בההוא אילנא כד נפקי מניה לאתחזאה בגו זהר דלא נהרא מתישבן ולא מתישבן קיימן ולא קיימן בגין דלא מתישבן באתר אחרא מאילנא דא נפקי תריסר שבטין[13] דמתחמן ביה ואינון נחתו בהאי זהר[14] דלא נהרא לגו גלותא דמצרים בכמה משיריין עלאין הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו׳:

תרגום: $

לז״א. שמשם הולדתו יסוד (יהל אור).

[1] והיא עטרת מל׳ שבו (זהר הרקיע).

[2] שהן י״ב שבטין שבמלכות כידוע שהן ביתו של הקב״ה ישראל סבא (יהל אור).

[3] והן כנגד ד׳ לבושי הנשמה. רוח מו״ק שנכללין ביסוד, בסוד ת״ק פרסה. ונפש מימא [ר״ל ממל׳. ואלי צ״ל ממל׳. ש״ל.], בית אביך. ולבוש כלל הנשמה, שהוא אמצעי בין הנשמה ובין הגוף כידוע, והוא מגינתא, ובו מתלבש הרוח בג״ע, וגוף מהאי עלמא, והוא ממט״ט, שהוא גוף השכינה. וכן למטה ממט״ט הרוח. ומעשיי׳ הנפש. ומג״ע התחתון הלבוש. ומן הארץ הזה הגוף. וכולן לבוש לנשמה מבריאה ולמעלה, כולן לבוש להנשמה מבינה. וממט״ט הן האיברים הפנימים, שנאמר ופני לא יראו, שקאי על מט״ט כמ״ש לקמן. ואיברים החיצונים הן מעשיי׳ שנקרא אחוריים, וראית את אחורי, וכן למעלה וראית את אחורי מלכות כו׳, ולמטה מאביו ואמו איברים הפנימים והחיצונים (יהל אור).

[4] כי שם תתגלה בעצמך בארץ שהוא מל׳ כי בך בעצמך אין גילוי, או ירצה ״אל הארץ אשר אראך״ שאראה אותך ולך אינה מושגת שם בזוהר ת״ח בשעתא דאתער פלגות לילא וקב״ה עאל לגינתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כולהו אילנין דבגינתא משבחין קמיה כו׳. סוד מאמר זה מדבר בה׳ פרצופים סוד ה״ג וסוד הנשמה בהשתלשלותה ממקום קדוש מבינה דא״א ששם מקור כל הנשמות וא״א נקרא רוחא דכל רוחין וז״ש וארים בסימו דנשמתא דהיינו שארים והאציל אותן שלא תהיה במוח. ונדחית לגרון ומתטן נפיק קלא דקליא היינו קול היוצא מגרון א״א הוא הקול הא׳ שבאצילות הכולל אחר כך כל (האצילות) הקולות ואמר עוד חילי׳ אתבדר לד׳ סטרי עלמא שנתלבש א״א בד׳ פרצופים התלוין בו שהם או״א וזו״נ דרום צפון מזרח ומערב ואז כדי שיהיה התלבשות זה בזה חד׳ היינו רישא דלא (אתיידע) סליק לסטר חד כי הוא מתעלם בא״ס והוא יחיד ואין שני לו ומשם משפיע למטה והמקבל אינו יודע ממי לפי שהוא נסתר בא״ס ואח״כ כנגד מה שנתלבש בגולגלתא בז׳ תיקוני רישא דהיינו דא לגו מן דא כנזכר כאדר״ז אמר חד נחית להההוא סטר שיורד רישא דל״א ומתלבש בא״א ומאיר בתוכו כנשמה בגוף ואמר חד עייל בין תרין. ר״ל א״א המתלבש באו״א עד חצי הת״ת שלו וז״ש חד א״א בין תרין או״א ואמר עוד תרין מתעטרין בתלת ר״ל שאלו הב׳ שהם או״א משפיעים ומתעטרין מג׳ רישין הנז׳ ג׳ עיילין בחד או״א וא״א הן. או נאמר ב׳ מתעטרין בג׳ או״א וא״א הם ג׳ עיילין בחד ואמר עוד חד אפיק גוונין ר״ל חצי ת״ת כמ״ש בת״ת דא״א שמשם מתחיל הז״א וחד אפיק גוונין, ר״ל חצי ת״ת התחתון הוציא ז״א סוד ו״ק וכו׳ (זהר הרקיע). אל בטן אמו ששם מראין לו מה לעשות ועונשי המצות ושכרן וכל התורה כולה כידוע (יהל אור).

[5] כי שם תתגלה בעצמך בארץ שהוא מלכות כי בך בעצמך אין גילוי (זהר הרקיע).

[6] יסוד (רח״ו).

[7] יסוד הנזכר (רח״ו).

[8] פי׳ היסוד עולה לת״ת לעילא ואח״כ עולה לדעת וזהו לעילא השנית (רח״ו).

[9] הם ה׳ חסדים (רח״ו).

[10] בסוד ו״ק (רח״ו).

[11] מלכות (רח״ו).

[12] מוסגר בדפ״ק. יסוד (רח״ו).

[13] י״ב גבולי אלכסון (רח״ו).

[14] מלכות (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

(נ) עי׳ זהר ח״ב ע ע״א: ואתה תחזה מכל העם (שמות יח כא) זה ספר תולדות אדם (בראשית ה א) דא ספר מאינון[1] ספרין סתימין ועמיקין |נ״א דא ספרא מאינון סתימין ועמיקין| אמר רבי שמעון ארימית ידי בצלו למאן דברא עלמא דאף על גב דבהאי קרא גלו קדמאי סתימין עלאין אית לאסתכלא ולעיינא ברזין דספרא |דאדם קדמאה דמתמן|[2] (קדמאה מתמן) אתמשכא ספרא גניזא דשלמה מלכא זה דתליא ביה כלא[3] זה אילנא דחיי זה ולא אחרא דגלי[4] מאי[5] זה כמה[6] דאת אמר (שמות יב ב) החדש הזה לכם ראש חדשים זה ניסן ולא אחרא זה ספר לאשגחא ולגלאה תולדות אדם אילנא דגלי תולדות אדם ועביד איבין לאפקא לעלמא זה ספר למנדע חכמתא סתימא ועמיקא דאתמסר לאדם קדמאה בדיוקנא דבני נשא חכמתא דא אתמסר לשלמה מלכא וירית לה וכתב בספריה:

תרגום: $

(נא) עי׳ זהר ח״א רמא ע״א: פתח רבי אבא ואמר (מ״א ז כג) ויעש את הים מוצק וגו׳ וכתיב (שם כה) עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו׳[7] והים עליהם מלמעלה וגו׳ וכתיב (שם מד) ואת הבקר שנים עשר תחת הים וגו׳ עומד על שני עשר בקר הכי הוא ודאי דדא ים מתקנא בי״ב בתרין עלמין[8] בתריסר לעילא רתיכין ממנן[9] |לעילא| בתריסר לתתא (ב)תריסר שבטין[10] כיון דחמא יעקב תקונא עלאה וחמא שכינתא קאים לקבליה בעא לאשלמא תקונהא קרא לבנוהי תריסר ואמר לון האספו (בראשית מט א) אתקינו גרמייכו[11] לאשלמא מהימנותא:

תרגמו: $

(נב) עי׳ זהר ח״ב ר ע״א: |ויכתב| ספר זכרון[12] מאי איהו אלא אית ספר לעילא[13] ואית ספר לתתא[14] זכרון אתר |נ״א את| קיימא קדישא[15] דנטיל וכניש לגביה כל חיין דלעילא[16] ספר זכרון תרין דרגין[17] דאינון חד ורזא דא שם יהו״ה שם חד יהו״ה חד וכלא מלה חדא[18]:

בגין דאית שם ואית שם שם לעילא[19] דאיהו אתרשים (ס״א אקרי שם) ממה דלא ידיע[20] ולא אתרמיז בידיעה כלל[21] ודא אקרי נקודה עלאה[22] שם לתתא דאקרי שם (דברים ד לב) מקצה השמים[23]

---

[1] ר״ל ספר ממש דאדה״ר על דיוקנין כמש״ו (יהל אור).
[2] מתמן (יהל אור).
[3] כנ״ל שהוא כללא דכולא נשמתין וכן נקרא כל שכולל הכל (יהל אור).
[4] ר״ל שהוא מגלה תולדין בעלמא שממנו יוצא התולדין (יהל אור).
[5] מוסגר בדפ״ק, ומופיע ביהל אור.
[6] ר״ל דלכן אמר זה זהו ולא אחרא כמ״ש בהחדש הזה כו׳ (יהל אור).
[7] רמו ע״א (הערת הזוהר).
[8] נמצא לפי זה כי השבטים תיקונא דדרועין וירכין דשכינתא בסוד פרקיה, וכבר הארכתי ברמז השבטים וברמז י״ב קשרים בסוד הוד הודות נצח נצחים בפ׳ ויצא (אור יקר).
[9] הם מיכאל קדמיאל פדאל גבריאל צדקיאל חסידאל רפאל רזיאל סטוריה נוריאל יופיאל ענאל כמבואר בס״ת פרשת ויצא (אוה״ח).
[10] הרי הם בחי׳ י״ב גבולי אלכסון שבו״ק (הקדו״ש מד ע״ד).
[11] כבר פירשנוהו לעיל שהוא התכללותם יחד בנקודא חדא (אוה״ח).
[12] ע ע״א (הערת הזהר). אמר לזכור ברית, דע״י שרואה אדם את אשתו מקושטת, מתעורר בריתו, והוא הזכרון שזוכר בריתו, דהתעוררות הוא ע״י זכרון הברית, וביה הזכרון ספר זכרון, כמ״ש בפ׳ ויקהל (ר ע״א), והוא כל זכורך, דבגיניה אשתמודע דכורא דכר (בהגר״א על תיקו״ז מח ע״א).
[13] אבא (מ״מ).
[14] מלכות (מ״מ).
[15] יסוד (מ״מ).
[16] פי׳ כל המוחין נכללים בו (מ״מ).
[17] מלכות ויסוד (רח״ו).
[18] פי׳ ספר זכרון כמו שם ה׳ שהם יסוד ומלכות (מ״מ).
[19] קסב ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).
[20] מא״א (מ״מ).
[21] מעתיק יומין (מ״מ).
[22] צג ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

ועד קצה השמים בגין דקצה השמים אקרי זכרון והאי שם איהו נקודה דלתתא דאיהו שם מההוא זכרון[1] דאיהו קצה השמים דנטיל כל חיין[2] דלעילא ודא איהו קצה השמים דלתתא ושם דיליה איהי נקודה דלתתא נקודה דא[3] איהו ספר דקיימא בחושבנא וודא הוא ולחושבי שמו[4] ספר דקאמרן ושם חד מלה הוא בכל סטרין[5]:

נקודה דא[6] בגין דקיימא באמצעיתא[7] איהי עלאה על כל דאתאחדן בה שית סטרין[8] אתאחדן בספר עלאה[9] ואיהו עלאה עלייהו שית סטרין אתאחדן בספר תתאה[10] ואיהו עלאה עלייהו |ועל דא| ספר עלאה ספר תתאה |ולכלא אקרי תורה:

מה בין האי להאי אלא ספר עלאה איהו תורה שבכתב בגין דאיהי סתימא[11] ולא קיימא אלא בכתב[12] דתמן איהו אתר לאתגלאה לתתא ומאן איהו עלמא דאתי[13] ספר תתאה דא תורה דאקרי תורה שבעל פה ומאן איהו על פה[14] אלין רתיכין דלתתא דאיהי קיימא עלייהו ובגין דלאו אינון בכללא דכתיבה דלעילא[15] אקרון על פה:

תרגום: $

(נג) עי׳ זהר ח״ב ע ע״א: ורזא אוליפנא זה ספר אית ספר[16] ואית ספר ספר לעילא[17] ספר לתתא[18] ספר לתתא אקרי ספר הזכרון[19] ספר[20] דההוא זכרון ודא חד צדיק ואקרי זה[21] ובגין דלא[22] לאפרשא לון דאינון תדיר כחדא |וביחודא חדא כתיב| (יחודא חדא דכתיב) זה ספר[23] תרין דרגין דאינון חד[24] כללא דכר ונוקבא ודא איהו כללא חדא דכל אינון נשמתין[25] ורוחין דפרחין בבני נשא כללא דכל תולדות אינון [ברזא] תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק דקאמר פרחין אינון נשמתין בתיאובתא חדא:

---

[23] פי׳ שמים הוא זעיר וקצה העליון הוא יסוד דאימא וקצה התחתון הוא יסוד דזעיר. והביא פסוק זה לומר שקצה השמים שהוא יסוד הוא זכרון (מ״מ).

[1] פי׳ שמלכות מקבלת מיסוד (מ״מ).

[2] מוחין דקיימא בחושבנא (רח״ו). פי׳ שכל החשבונות בסיהרא אינון (מ״מ).

[3] מלכות (רח״ו).

[4] פי׳ שכשמו שהיא מלכות יש בה חשבון (מ״מ).

[5] פירוש כי בין בהבנת המלות ובין בחשבנם הוא אחד. כי שם עולה בחשבון ספר. ועיין במה שנתבאר אצלנו בכונת העולה לס״ת לקרות מה יכוין במילת ספר (שער מאמרי רשב״י).

[6] מלכות (רח״ו במ״מ).

[7] ע״ג היכלות (רח״ו).

[8] ו׳ היכלות (רח״ו).

[9] קלז ע״ב (הערת הזהר).

[10] מלכות (רח״ו). ור״ל היכלות הבריאה חיותם מהמ׳ (מ״מ).

[11] ריד ע״א שמיני מ ע״ב (הערת הזהר).

[12] בינה (רח״ו). ולפ״ז תורה שבכתב הוא אבא הגנוז בכתב שהיא בינה (מ״מ).

[13] פי׳ קאי על כתב (מ״מ).

[14] פ״ה ע״ה גימ׳ הכסא הם ההיכלות שהנוק׳ רוכבת עליהם (רח״ו).

[15] פי׳ בי״ע אינם בכלל זו״ן דאצילות שתיקונם הוא מאימא הנקרא כתב וז״ש דלאו אינון בכללא דכתיבה (מ״מ).

[16] ר״ל חכמה עלאה ותתאה, וע״ל דף ר ע״א וכאן הוא תתאה (יהל אור).

[17] בינה (מ״מ).

[18] מלכות (מ״מ).

[19] דהוא כל זכורך דביה הוא דכורא דכר (יהל אור). נו ע״א ר ע״א רמו ע״א (הערת הזהר).

[20] יסוד (רח״ו).

[21] עי׳ בתיקו״ז לב ע״א (יהל אור).

[22] ר״ל דלכן לא כתיב זה וספר (יהל אור).

[23] אינון תולדות אדם ודאי (נוסף במ״מ). פי׳ שזו״ן נקרא אדם לפי שהז״א הוא הוי״ה גימ׳ כ״ו היא י״ט שניהם גימ׳ מ״ה והנשמות באות מזו״ן ולכן נקרא תולדות אדם ושיעור הכתוב זה ספר הם יסוד ומלכות והבנים שיוצאים מהם נק׳ תולדות אדם (מ״מ).

[24] כמו באדם דלתתא דכתיב שם זכר ונקבה ברא אותם ויקרא שמם אדם שלים נקרא כ״א פלג גופא וכמ״ש כי אחד קראתיו וכמ״ש בתיקון מ״ז (יהל אור).

[25] ר״ל דז״ש תולדות אדם דכל תולדות באין מזה ספר וכמש״ו (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(נד) עי׳ זהר ח״א רמא ע״א: תא חזי תריסר שבטין בד׳ דגלין בד׳ סטרין[1] שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם והכי הוא ודאי תלת שבטין לכל סטר[2] לד׳ רוחי עלמא ותלת שבטין לדרועא דימינא ותלת שבטין לדרועא דשמאלא ותלת שבטין לירכא ימינא ותלת שבטין לירכא שמאלא[3] וגופא דשכינתא עלייהו הדא הוא דכתיב והים עליהם מאי טעמא תלת שבטין לדרועא ותלת שבטין לירכא וכן לכלא אלא רזא דמלה תלת קשרין אינון בדרועא ימינא ותלת בשמאלא ותלת בירכא ימינא ותלת קשרין בירכא שמאלא אשתכחו תריסר קשרין לארבע סטרין וגופא עלייהו[4] אשתכחו תריסר עם גופא כגוונא דלעילא מנא לן דכתיב (בראשית מט כח) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת בגין דבה אשתלים חושבנא כמה דאתמר והים עליהם מלמעלה:

תרגום:

(נה) עי׳ זהר ח״ג כ ע״א: פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו (ו)תנאין ואמוראין ע׳ סנהדרי גדולה היו ומשה עלייהו[5] ושבעים סנהדרי קטנה הוי ואהרן עלייהו ובגין דא אמרו מארי מתניתין משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרי גדולה אהרן שושבינא דמטרוניתא ודא מלכות ה״א זעירא קרינן ל(י)ה כגון (בראשית כט יח) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה [ועל שמה] (וע״ד שמא דא) אתקרי סנהדרי קטנה:

ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעים לשון דאינון שבעים פנים לתורה דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות [הרשעה] וכו׳ כלא בפרודא הדא הוא דכתיב (שם י ה) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו [שבעים] לשון בפרודא דא מן דא אבל באורייתא שבעים פנים (לתורה) בלשון חד[6] ודא יסוד ו׳ הלכה חדא[7] חכמה זעירא מלכות [דבה] (רבא) שבעין לשון כחושבן סוד[8] מן יסוד ויסוד איהו לשון הקדש סוד המרכבה בשבעין קתדראין[9]:

תרגום: מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים, שבעים סנהדרין גדולה היו ומשה עליהם, ושבעים סנהדרין קטנה היו ואהרן עליהם, ולכן אמרו בעלי המשנה שמשה

---

[1] כמו שביארנו שתחת כל א׳ ממרכבת ארגמ״ן שנים אחרים כמו מיכאל ושנים שעמו לדרום גבריאל ושנים שעמו לצפון רפאל ושנים שעמו למזרח נוריאל או אוריאל שהכל א׳ אוריאל מסטרא דחסד נוריאל מסטרא דגבורה כנזכר בפרשת בראשית הוא לצד מערב (אוה״ח).

[2] כל חסד מהם יש בהם ג׳ שלישים, בסוד ג׳ פרקי הזרוע והשוק כידוע בסוד הדגלים כאן (ע״ח שער כה פרק ג׳).

[3] מלכות, והכוונה שיהיו משכן אלהים וגופא דשכינא עלייהו כדמפרש ואזיל, כגוונא דלעילא כדמפרש ר׳ אלעזר בסמוך (אוה״ח).

[4] היינו יעקב, שהוא עצמו משלים עם בניו, כי ת״ת ממש מציאותו במלכות גוף לשכינה, עתה נשארו שאר האברים שהם תיקוני הראש, לכך פי׳ סוד עיינין (אור יקר).

[5] משה רבנו ע״ה היה מפרקין קדמאין דנו״ה דז״א מן הפנים שלהם, ולכן נקרא שושבינא דמלכא. ואהרן היה יונק גם מפרקין קדמאין הנזכר, אך לא בזעיר עצמו, רק מהארתם בחו״ב דנוק׳, שהם כנגד פרקי קדמאי דנ״ה דז״א, ולכן הוא בסוד שושבינא דמטרוניתא. והנה אותם הפרקין קדמאין דנ״ה הם חו״ב דנ״ה, ותחתיהן תרין פרקין אמצעיים ותחתונים שהם סוד ו״ק (נ״א נ״ה) שלהם, ומשם שבעים סנהדרי גדולה, ומשה על גביהם שהוא יונק מחו״ב דנ״ה, והשבעים זקנים מתרין פרקין האחרים, וה״ה בסנהדרי קטנה דמצד אהרן, והוא עליהם בסוד חו״ב דמטרוניתא. ומפני שחו״ב בכל מקום מתייחדים בדעת, ודעת מתפשט בז׳ קצוות, לכן משם שבעים פנים לתורה. והסנהדרין היו יודעים שבעים לשון, שהדעת הוא ברית הלשון בייחוד גמור, לאפוקי מלכות הרשעה דכתיב בה (משלי יט, ב) גם בלא דעת נפש לא טוב, ואין שם זווג וייחוד לכן נפרדו (רמ״ז).

[6] המאמר הזה מהופך וכלל המאמר שאמרו שבעים פנים לתורה בלשון א׳ על הלכה חדא על מלה זעירא, ומפ׳ לשון יסוד כידוע הלכה מל׳ והיא מלה זעירא שהיא חכמה זעירא ואמר מלה מצד הלשון (יהל אור).

[7] הכוונה כי טפת מוח החכמה מתפשט תוך הים שהיא הלכה כולל ו״ק ועם הי׳ הרי ז׳ וכשמתפשט היסוד תוך המלכות נעשה ע׳ פנים ונלע״ד שהמרכבה יסוד שרוכב על המלכות ועם ע׳ קתדראון דהיינו י׳ פעמים ז׳ (זהר הרקיע).

[8] וי׳ מן יסוד הוא י׳ דחכמה זעירא כמש״ו (יהל אור).

[9] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז סוף תיקון לד.

תיקו״ז חלק ה

היה שושבין המלך, וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין המלכה, וזו מלכות ה״א קטנה קוראים לה, כמו ״אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה״, ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה.
ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה. שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו׳, והכל בפירוד, זהו שנאמר ״מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם״, כל שבעים הלשון בפירוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה בלשון אחת, וזה יסוד, ו׳, הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבה שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.

(נו) עי׳ זהר ח״ג רכד ע״א: אמר רבי פנחס מסתכל הוינא שמירה בלב איהו ודאי (דחמא בלב) (ס״א ולב דוגמא דלב עלאה) וע״ד שמור בלב[1] ולאו באתר אחרא זכירה בזכר במוחא[2] דרכיב ושליט על הלב ולית זכירה אלא במוחא וע״ד זכור לזכר ושמור לנקבה מוחא [ד]איהו דכורא [רכיב] ושליט על הלב לב שליט ורכיב על הכבד כבד סמאל ונחש דא בדא ואיהו חד (ס״א ואינון דכר ונוקבא):
יותרת הכבד[3] וכבד (כלא חד וע״ד) בקורבנא יותרת הכבד דא נחש[4] כבד מיכלא דדכורא רזא דסמא״ל אמר ר״ש ודאי כך הוא ויאות הוא ובריר דמלה ורזא וסתרין דקרבן הכי הוא כבד נטיל בקדמיתא[5] הוא ויותרת דיליה (ס״א ולבתר יותרת דיליה) סמאל ובת זוגו [ולבתר כל] (וכל) אינון ערקין דכבדא [דאינון] חיילין ומשריין [דיליה] (דלהון) ונטילו דלהון [דאכלין] חלבין (ו)שמנינו דקרבנא [הה״ד (שמות כט לג) ואת החלב אשר עליהם][6] וכדין קריב כלא לגבי לב[7]:
ולב לא נטיל מכלא אלא ודוי[8] דאתעביד ביה וסליק בההוא תננא וצלותא דאתעביד עליה דקרבנא לב קריב לגבי מוחא[9] רעותא דיחודא[10] דכהנא[11] ביה וחדוותא דליואי[12] מוחא דא [נורא] [נהורא] (דכורא)[13] דאתיא ממוחא עלאה מוחא קריב לגבי[ה] טמיר מכלא[14] דלא אתידע כלל (ס״א לגביה מכלל

---

[1] מלכות או בינה (רח״ו).
[2] ת״ת או חכמה (רח״ו). משמע לב היא מלכות (מ״מ).
[3] לקמן רנה ע״א רנט ע״א (לש״ו).
[4] נוק׳ (אור יקר).
[5] מפני שהם נוטלות הגשמיות דהיינו הבשר המתאכל העולה בסוד העשיה תחלה בסוד עולם העשיה, ולכך הם שהם מעבר תעשיה, שאין דבר שיהיה עולה ממטה למעלה שלא יעבור תחלה שלש קליפות דהיינו שלש קליפי האגוז, והיינו סמאל ונחש כבד ויותרת הכבד (אור יקר), ס״מ ונוקבא דנוגה הדבוק בנפש (רח״ו).
[6] כאן שייך אחורי דף זה אמר רע״ה לית קורבנין וכו׳ (דרך אמת).
[7] דהיינו שעל ידו עולה אל מדרגות הקדושה, ואם תאמר והרי קיימא לן דמלאך אוריאל קיימא על גבי מדבחא ואיהו אש השורף קורבנין אם כן מה לכבד ונחש כאן, ויש לומר כי המלאך הזה היורד סוף סוף יורד דרך ארבע קליפין דאגוזא ומתלבש באש לשרוף והיינו נמי סמאל ונחש (אור יקר).
[8] היינו רוחניות הדבור העולה בתוך הרוחניות הדק (אור יקר).
[9] מ׳ מקבלת הקרבנות ונותנת למוח חו״ב שהם סוד כהן ולוי עילאין והמוח מקרב זה למוחא עילאה שהוא אבא ומוח זה שהוא אבא מקרבו לגבי טמיר מכולא שהוא המוח העליון הסתום בין גלגולתא וקרומא דאריך הרי קשר כל האצילות (רח״ו), ולפ״ז התכת הלשון הוא כך לב שהוא מ׳ קריב לגבי מוחא שהם חו״ב דזעיר שהם סוד כהן ולוי. ומ״ש מוחא דא דכורא פי׳ חו״ב דזעיר. ומ״ש דאתייא ממוחא עילאה פי׳ אבא. ומ״ש מוחא קריב וכו׳. פי׳ אבא מקריב לאוירא דאריך שהוא בין גולגולתא וקרומא. הרי שהרב המגיה מפרש לב היא מלכות (מ״מ).
[10] לרמוז גם אל הכתר הנקשרת עם החכמה (אור יקר).
[11] מצד החסד (אור יקר).
[12] מצד הגבורה דהיינו קשר ימין ושמאל בתפארת, ומה גם שעולה בסוד החכמה והבינה (אור יקר).
[13] ומשום דמוחא היינו חכמה אמר שהטעם משום דאתיא מחכמה ״ממוחא עילאה״ (אור יקר).
[14] כתר אריך אנפין ומשום שאין רמז בסוד הגוף אלא מוח ולב דהיינו זעיר אנפין ונוקביה לכך אמר ״טמיר מכולא״ והוא סוד נעלם בגוף האדם ומפני העלמו לא אתיידע מקומו בגוף איו (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

דלא אתפרע כלל) וכלא אתקשר דא בדא ומוחא קריב נחת רוח דכלא[1]:

תרגום: אמר רבי פנחס הייתי מסתכל, השמירה היא ודאי בלב (שראה בלב נ״א והלב דוגמת הלב העליון) ולכן שמור בלב ולא במקום אחר. זכירה בזכר במח, שרוכב ושולט על הלב, ואין זכירה אלא במח ועל זה זכור לזכר ושמור לנקבה. המח שהוא זכר רוכב ושולט על הלב, הלב שולט ורוכב על הכבד, כבד סמאל ונחש זה בזה והוא אחד (והם זכר ונקבה)

יותרת הכבד וכבד, ולכן בקרבן יותרת הכבד זה נחש, כבד מאכל זכר, סוד של סמא״ל. אמר רבי שמעון, ודאי כך זה ויפה הוא, ובירור הדבר וסוד ונסתרות הקרבן כך הוא. כבד לוקח בהתחלה, הוא והיותרת שלו (ואחר כך היותרת שלו), סמאל ובת זוגו (ואחר כך כל וכו׳ שאותם חיילות), וכל אותם עורקי הכבד חיילות ומחנות שלהם ולוקחים את שלהם, שאוכלים חלבים ושמנוני הקרבן, זהו שנאמר@ ״ואת החלב אשר עליהם״ ואז נקרב הכל ללב.

והלב לא לוקח מהכל אלא וידוי, שנעשה בו ועולה, באותו עשן. ותפלה שנעשה עליו, שקרבן הלב מקריב למח רצון של היחוד, שהכהן בו ושמחת הלויים, המח הזה אור שבא ממח עליון, המח מקריב לטמיר מהכל, שלא נודע כלל. (אליו מכלל שלא נפרע כלל) והכל נקשר זה בזה, והמח מקריב נחת רוח של הכל.

(נז) עי׳ זו״ח כז ע״ב: אנשי אמת[2] בדיוקנא דחוטמא דאיהו רוחא דקודשא[3] ודא תפארת איהו חוטמא חותם אמת[4] יעקב שלימא תרין אנפין[5] אית ליה לקבל לא״ה ורח״ל ואלין אינון אנפוי דרחמי כלילן חיור וסומק מסטרא דחסד וגבורה:

---

[1] כלומר מוחא שהוא תפארת מקרב למעלה נחת רוח דהיינו סוד דקות הנקשר זה בזה וזה בזת בסוד רוח היורד מלמעלה למטה דרך נוקבי דפרדשקא כדפירשנו באדרא, ובסוד הריח חוזר הרוח הזה לגבי מעלה, ובסוד דקותו נצטיירו מציאות כל הנמצאים הטהורים עד נקודה אחרונה אצילות בריאה יצירה ועשיה ואז הם מאירים מלמטה, וסוד הדקות הזה המצוייר העולה לגבי עילא נקרא ״נחת רוח דכולא״ (אור יקר).

[2] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קמא ע״ב: *ראיה עליה אתמר כו׳ - כצ״ל: דאתקריאו עיני ה׳ - כמ״ש (&) עיני ה׳ המה כו׳, וכן אזני ה׳, כמ״ש (&) במתאוננים רע באזני ה׳, וכמו שמפרש והולך, מיד וישמע ה׳ ויחר כו׳ (&). ואמר ומאן דמשתמע קליה כו׳ ריחא ותמן סלקין כו׳ וא״ל סליק כו׳ דבור כו׳ תמן סלקין כו׳, הענין כי ד׳ דברים הוא בצלותא, מחשבה ורעותא וקלא ודבורא, על המחשבה עין רואה, דמעשים בספר נכתבים, וכמ״ש (&) עין רואה ואוזן שומעת וכל כו׳, וכמ״ש (&) וראיתי אני בלבי, (&) ולבי ראה הרבה כו׳. ואוזן שומעת הקול. ובחוטם רעותא דקרבנין, שהן הצלותא דסלקין ביה למוח, דשם ניחוח לה׳ (&). ופה מקבל הדיבור. ועוף השמים הוא באודנין, ששם השמים, בינה, וז״ש (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים, שהן השפתים, ובעל הכנפים הוא פומא, יגיד דבר. ואמר ריחא תמן אנשי אמת כו׳, כמ״ש בזו״ח@ שם (&) אנשי אמת בדיוקנא דחוטמא דאיהו רוחא דקודשא ודא תפארת, ר״ל דתפארת הוא רוח והוא בחוטם, וביה וייצר שם הוי״ה, כמש״ל (קמד ע״א &), וא״ו איהו חוטמא מתתקנא באנפין עלייהו אתמר וייצר כו׳, ועמש״ש. ופומא מלכות, כמש״ל (יג ע״א &) וש״מ. וראיה מפרש והולך אריה דא ראיה כו׳ והפוך כו׳:

עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קע ע״א: בת״ע בסוד כתרין ועטורין. וז״ש וא״ו שהוא ל״ב נתיבות ואמר ודא איהו מוחא דתמן חכמה דהטפה נמשכת ממוחא והוא חכמה יו״ד ור״ל דסוד העיבור הוא חכמה שהוא חכמה נפלאה וענין וא״ו מלא שהוא בפנים ב׳ ווין בב׳ אנפין שכל הפנים הוא ו׳ כנ״ל וחוטמא ביניהון שהוא א׳ ב׳ יודין בב׳ נוקבין דחוטמא והכותל שביניהון א׳ והוא א׳ והוא כללא דכל הפנים דביה אשתמודע ציורא דאנפין ז״א או א״א וכמ״ש לענין הכרת פנים ועמ״ש בא״ר ועמ״ש בס״ד בארוכה והוא סוד הדעת רוחא דקודשא דביה ונחה עליו רוח ה׳ כמ״ש בא״ר והוא סוד העיבור דביה עתידא לאפקא רוחא דמשיחא והוא בז׳ תיקונין יסוד כמ״ש בריש ס״ד וכו׳ תיקונים דד׳ חושים הוא עמודא דאמצעיתא כמ״ש בת״ע ובזו״ח@ בפ׳ יתרו כ״ז ב׳ אנשי אמת בדיוקנא דחוטמא דאיהו רוחא דקודשא ודא תפארת איהו חוטמא חותם אמת ועקב שלימא תרין אנפין אית לה כו׳ ואלין אינון אנפוי דרחמי כלילין חוור וסומק מסט׳ דחו״ג כו׳ וחוטמא דאיהו יעקב אתמר ביה ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה בן י״ה משה רבינו ואיהו ליה כנשמתא דחיי כו׳ ור״ל הדעת והוא בב׳ ציורין אי וא״ו בב׳ אנפין וחוטם והב׳ א׳ בהון ב׳ יודין בב׳ אנפין וחוטמא הוא וא״ו והוא וייצר צורתו צר בב׳

[3] ויפח באפיו כו׳, יעקב, רוח, ת״ת (יהל אור).

[4] שהוא חותם הפרצוף, ונתחלף בט׳, (פי׳ החוטם, כי הת׳ של חותם נתחלף בט׳ של חוטם. המסדר), ואמת, תתן אמת ליעקב (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

תרגום: אנשי אמת, בצורת החוטם שהוא רוח הקדש, וזהו התפארת שהוא החוטם, חותם אמת, יעקב שלם, יש לו שתי פנים כנגד לאה ורחל, ואלו הם פנים של רחמים, כלולים לבן ואדם מצד החסד והגבורה.

(נח) עי׳ אד״ר קכח ע״ב: וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי כחושבן קדו״ש וכל נימא ונימא להיט בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז ולית דידע לון בר איהו ולהיט בארבע מאה ועשרין עיבר:

ובכל נימא ונימא אית מבוע דנפק ממוחא סתימאה דבתר כותלא ונהיר ונגיד בההוא נימא לנימין דזעיר אנפין ומהאי מתקן מוחיה וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין:

תרגום: וכל קוץ וקוץ יש בו ת״י נימי שערות כמספר קדו״ש וכל נימא ונימא לוהט בת״י עולמות, וכל עולם ועולם סתום וגנוז, ואין מי שיודע אותם מלבדו ולוהט בת״ך דרכים.

ובכל נימא ונימא יש מעיין היוצא מהמוח הסתום [מכאן ואילך: מו״ס] דרך כותל ומאיר ונמשך דרך אותה שערה לשערות ז״א, ועי״ז נתקן מוחו, ואז נמשך אותו מוח לל״ב שבילים.

ביאור: וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי - קוצים הינם עיקרם ותחלתם של השערות, והיינו בעודם בשרשם שבמו״ס (שעה״כ ציצית פרק ב), ושם הם בבחי׳ בינה, שכן המו״ס עצמה היא בינה דא״א (בהגר״א על ספד״צ ו ע״ב) (ב״ע לז ע״ב). כחושבן קדו״ש - מוחין נקראו ״קדישין״, וכולם נקראו על שם החכמה ושם הוא מקור הקדושה. וכאן מתגלה הקדושה על ידי גילוי הגבורות שהוא עשיית דין ברשעים, וממילא נהיה קידוש לשמו ית׳ (ב״ע לז ע״א). וכל נימא ונימא {קכט.} להיט[1] - כאן רואים את האור החוזר שבשערות דע״ק, שהם שורשי הדינים שכן הם יוצאים מגבורה דרדל״א, שכן טבע האש הוא לעלות למעלה (ב״ע לז ע״ב). בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז – כאשר השערות הנ״ל עולים, הם עולים דרך הקד״א ומשם דרך האוירא, ואז דרך הגלגלתא. והנה בעודם באוירא, מכיוון שגם באוירא יש שמות הוי״ה ב״ה, ובבחינת המספר ת״י כחשבון ד׳ יודי״ן דהוי״ה וי׳ אותיות דמילוי שם הוי״ה (שעה״כ ג ע״ד). ככל שהארת השערות עולה, היא מתגדלת יותר ויותר, ולכן עולים יותר לחשבון גדול (כלומר, כאשר ההארה נמצאת באוירא, היא בבחי׳ ד׳ עלמין הרמוזים בד׳ יודי״ן שבמילוי שם הוי״ה ב״ה. בעלייתה

עי׳ בהגר״א בתיקו״ז (קמא ע״ב) וז״ש *שמיעה לשמאלא [כו׳] נשר ריחא באמצעיתא כו׳ - כצ״ל. ואמר דאינון תרין כו׳, זהו חפניו, תרין, תרין נוקבין. ונשר פרח ברוחא, רוחא דחוטמא כנ״ל: ואמר מי אסף, כמ״ש בזו״ח@ שם (&) וחוטמא דאיהו יעקב אתמר ביה ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה בן י״ה (משה רבינו איהו לי׳ כנשמתא דחיי) כו׳ וזהו מי כו׳. ודרש על משה רבינו ע״ה, והוא בינה, בן י״ה, שהוא הדעת, שהוא בינה. ובתרין נוקבין שם איהו, כמש״ל (קמב ע״א &) אבל תרין נוקבין דחוטמא כו׳ לאפקא רוחא דקודשא דאיהו רעיא מהימנא כו׳: {קמא ע״ג} ואתה תחזה כו׳ מ״ס אתקרי כו׳ אינון תלת אוירין כו׳ - עמש״ל (קיט ע״א &) בארוכה:

עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קמב ע״א: ההוא דרכיב על קלא דהויה איהו עלת העלות כו׳ - ר״ל, דעלת העלות הוא רכיב על קלא דהוי״ה, וכמו שמפרש והולך ואיהו רכיב ושליט כו׳, וכמו שמפרש והולך אהי״ה אחזי על כו׳, דכלהו שמהן מורין על עלת העלות, אע״ג דעלת העלות בעצמו אין לו שם ידיע כלל, מ״מ בספירין אית ליה שמות דמורין על הנהגתו וקדמותו, וכמ״ש ברע״מ פ׳ בא (&) בארוכה ע״ש: ואמר ואיהו הבל כו׳ - דהבל הוא מציאות האדם, שהוא רוח חיים של אדם, והוא סליק עד אין סוף, דקול יש לו שיעור ידיע עד היכן שנשמע הקול, אבל ההבל מתפשט בלי גבול, והוא הבל דיעקב, רוח חיים באפיו בחוטמא, כמ״ש בזו״ח@ (יתרו כז ע״ב לא ע״ב) וחוטמא דאיהו יעקב אתמר ביה (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה בן י״ה משה רבינו איהו לי׳ כנשמתא דחיי, וכנ״ל ועקרא בהבל דלבא, דהוא דרגא דמשה, בינה בן י״ה, ושם סליק לא״ס, כמ״ש בתז״ח (&) דדרגיה דיליה סליק לא״ס. וז״ש וביה רכיב עלת העלות וע״י רכיב על קלא, דהוא תפארת, הוי״ה, והוא יעקב ומשה, קלא והבל, וז״ש דרכיב על קלא, ובהבל בי׳ רכיב:

[5] שהוא בריח התיכון, בין שתי אמהות, מן העולם ועד העולם, וזהו החוטם בין ב׳ אנפין. והכלל כי דרגין הן בין מלמעלה למטה, בין ברוחב, ג׳ קוים חד״ר, והוא לעולם מכריע, עי׳ בפ׳ תרומה קס״ט ב׳. וז״ש ואילין אינון אנפין דרחמי כו׳. דרחמי׳ הוא ממוצע בין כו׳. והכל לראי׳ החוטם הוא באנשי אמת, ת״ת (יהל אור).

[1] עי׳ בהגר״א על ת״ז קמא ע״א ד״ה כגוונא דאבנין כו׳.

תיקו״ז חלק ה

דרך הקרומא, היא נכפלת בי׳ ועולה בחשבון מ׳ עלמין. ביציאתו דרך הגלגלתא היא נכפלת שוב בי׳, ועולה חשבונו לבחינת ד׳ מאות עלמין). והנה אוירא דע״ק נעלם מאד ומכונה (ז״ח ע׳ ע״א) אוירא דלא אתפס. ולכן אמר כאן שהעלמין ״סתים וגניז״, ״סתים״ ע״ש שנסתם תוך הקד״א[1], ״וגניז״ בסוד חסד דרדל״א שמתלבש באוירא והוא סוד האור של היום הראשון, ה״ה האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק[2] (ב״ע לז ע״ב). ולית דידע לון - אבא יונק מאוירא הרי הוא סוד יו״ד דנפיק מאויר ואשתאר אור[3]. ועכ״ז אבא אינו משיג את האוירא עצמו, כי אם את האור היוצא מהאוירא דנפיק דרך הקרומא ומתלבש במזלא (ב״ע לז ע״ב). בר איהו - שאין האוירא ניתן להשגה כי אם לע״ק עצמו. לכן כינם כאן ״עלמין״ ע״ש העלמם (ב״ע לז ע״ב). ולהיט בארבע[4] מאה ועשרין עיבר - בגלגלתא דע״ק יש שם הוי״ה דע״ב והם ד׳ יודי״ן (דהיינו בבחינת המספר ד׳ מאות, שכל א׳ מהיודי״ן הוא י פעמים י׳ ע״ש כל אחד מי׳ הספירות שבו), ונוספו על זה י׳ אותיות המילוי וכן מילוי האות יו״ד בעצמו עולה כ׳. ומ״ש ׳עיבר׳, שכן השערות שעל גבי הגלגלתא מתפשטים לכל צד, משא״כ בהיותם סתומים עדיין בשרשם באוירא ומוחא (ב״ע לח ע״א). ובכל נימא ונימא אית מבוע דנפק ממוחא סתימאה - שערות הם כלים וצינורות לאור הנובע בתוכם (דהיינו בחינת המשח רבות – עי׳ לקמן קלא ע״א) מהמו״ס (ב״ע ל״ח ע״א). ואפילו שעיקר המשכת הנימים הוא ממו״ס כמש״כ כאן, אמנם היותם נעשים לבחי׳ שערות הוא על ידי הקד״א (לש״ו ביאורים ח״א מ״ח ע״ד). דבתר כותלא - למימרא שאין הארת שערות הראש כאורות אח״פ והזקן, שכן אלו האחרונים יוצאים דרך נקבים פתוחים (בהגר״א על ספד״צ ה ע״ד ד״ה וידוע). וכוונתו לאחורי הקרומא שהוא סוד כותל המפסיק בין אוירא לגלגלתא. והנה כמו כן הגלגלתא נקרא אף הוא כותלא המקיף את האוירא ומו״ס, והשערות הנ״ל, דרכם נמשך מבועא ממו״ס מתתא לעילא דרך הקרומא והגלגלתא דהיינו ״בתר כותלא״ (ב״ע לח ע״א). ״בתר כותלא״ פי׳ שנתמעט האור (פת״ש שער התיקון כ״ב). ונהיר ונגיד בההוא נימא לנימין דזעיר אנפין, ומהאי מתקן מוחיה[5] – דהיינו הארה הנמשכת דרך אחוריים לנימין דז״א, ואח״כ מתקנת את מוחין דז״א, כלומר שהיא מתחלקת לד׳ מוחין[6] (ב״ע לח ע״א). וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין - בחכמה דז״א יש ל״ב נתיבות, והם מאירים על ידי הארת מו״ס שמאירה בהם על ידי השערות. שכן כל ל״ב הנתיבות כלולים במו״ס בהעלם בציור האות א (וכמבואר לעיל דף קכח ע״ב ד״ה ועכ״פ), הרי הם שורש ל״ב הנתיבות שבחכמה[7]. ולכן אמרו בס״י (פ״א מ״א) בל״ב נתיבות פליאות חכמה וכו׳. ר״ל, שהם מפליאות החכמה העליונה דע״ק, שעליו נאמר במופלא ממך[8] (חגיגה יג ע״א) (ב״ע לח ע״א). על ידי הארת מו״ס מאירים ל״ב שבילין במוחין דז״א, וממוחין דז״א מאירים ל״ב השבילין ליסוד דז״א. שכן על ידי שיש לז״א מוחין, אזי הוא בגדלות וממילא ראוי לזיווג (ב״ע לט ע״ב).

(נט) עי׳ לעיל יא ע״א: ואית נקודה ברזא אחרא כגוונא דא [ט ע״ב] יהו״ה מָלָךְ (תהלים י טז) יהו״ה מָלָךְ (שם צג א) יהו״ה יִמְלוֹךְ[9] (שמות טו יח) שמהן לעילא נקודאן דלהון בתיבין דתחותייהו ד׳ שמהן תליין מכל שמא ושמא ועלייהו אתמר (ישעיה ו ג) וקרא זה לקביל י״ב אנפין דתלת חיון אל זה י״ב גדפין דתלת חיון ועל כלהו פני אדם ותפילין הוא פני אדם ציצית פני חיון וגדפי חיון ואוקמוהו רבנן שם בן י״ב[10] כל היודעו והזהיר בו כל תפלותיו מתקבלות ומקורו יו״ד ה״י

---

[1] דהיינו שאינו מאיר למו״ס כי אם דרך הקד״א, עי׳ בהגר״א על ספד״צ ה׳ ע״ב ד״ה קרומא.

[2] דהיינו תמצית הארה ממנו כמבתר כותלא וכדלקמן.

[3] עי׳ זהר בראשית טז ע״ב לעיל הערה **.Error! Bookmark not defined**.

[4] עי׳ בהגר״א על ת״ז קמא ע״א ד״ה כגוונא.

[5] עי׳ בהגר״א על ספד״צ ג׳ ע״ג ד״ה ותיקון של, וכן כא ע״ג ד״ה בעמר.

[6] עי׳ בהגר״א על ספד״צ יח ע״ג ד״ה וידוע וז״ל, כשנהיר מוחא סתימאה למוחא דז״א שאז לו ד׳ מוחין וכלא כליל מ״ס דא״א שכנגדן ירית עוד ד׳ תיקונין.

[7] שכן כלולים בציור א׳ זו האותיות י׳ ו׳ ו׳ י׳ העולים יחד ל״ב.

[8] שהוא המו״ס, עי׳ בהגר״א על ספד״צ ד׳ ע״ד.

[9] ביאורים ח״א פג ע״ב ז״ל: שורש השרשים דכל הי״ב הוא במחשבה מ״ס, אשר שם הוא שם ס״ג כמ״ש בתיקונים (תיקון עי׳ קמא ע״ב), ויש בו ג׳ יודי״ן אשר מהם יוצא השם בן י״ב, שהוא ג׳ הויו״ת דמלך מלך ימלוך וכמ״ש כאן.

[10] עי׳ דברי רבינו לקמן כ ע״ב בליקוט כללי השמות.

תיקו״ז חלק ה

וא״ו ה״י כל י׳ איהו אנפוי יהוה א׳ (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם הכא בהאי שמא רזא דתפילין וציצית:

תרגום: $

בהגר״א: שמהן לעילא - ר״ל, שנקודות ג׳ הויות מנקודות מֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלוֹךְ: **ד׳ שמהן כו׳** - ר״ל מכל אות תולה שם א׳, והן י״ב צירופים הנ״ל, ג׳ שתחילתן יו״ד, מג׳ יודין של ג׳ שמות אלו וכן כולם: **וקרא זה כו׳** - גימ׳ י״ב: **דתלת חיון** - נגד ג׳ הויות הנ״ל, ומלך מלך ימלוך הן ג״כ מרומז בג׳ הויות, שהן היה והוה ויהיה[1]. תצרף הג׳ תיבות ויבאו ג׳ הויות, והן י״ב גדפין דתלת חיון, וז״ש אל זה כו׳: **ועל כולהו פני אדם** - הוא שמא מפרש[2], גי׳ אדם, שהוא אדם על הכסא, שהויה שלו הוא פנים הרביעי, והוא פני אדם, שד׳ חיות הן, ובא׳ ד׳ פנים כולן של אדם, ובשני כולן של נשר[3]: **ותפילין הוא כו׳** - שתפילין הוא ד׳ אותיות הויה כנ״ל: **ציצית פני כו׳** - כמ״ש בתיקונים (כו ע״א) **שית סרי פנים ושית סרי גדפין** הן ל״ב חוטין בכל ציצית, ד׳ פנים וד׳ גדפין, וחי׳ הרביעית היא כלולה מכל הג׳ חיות, ולכך לא חשיב אלא ג׳ חיון. ועיין כל זה בתיקון א׳ (יט ע״ב), וז״ש לעיל (ז ע״א) **כורסיא למריה בכנפי מצוה וישב עליו באמת**. מ״ה שהוא תפילין, דתפילין איהו בז״א שהוא אדם כנ״ל, כמ״ש (ישעיה סב ח) נשבע ה׳ כו׳, וציצית היא במלכות:

עי׳ ביאור רבינו על ס״י ג ע״ד: שם י״ב הוא ג׳ הויות ה׳ מלך[4] כו׳ בניקוד מלך כידוע. והנה הם מעידין על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים (ישעיה מד ו) וכמ״ש בתיקונים[5], והנה הוה

---

[1] עי׳ זהר בראשית לד ע״א: תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד״ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה ומלך תתאה. (תנינן) כתיב יהו״ה מלך יהו״ה מלך יהו״ה ימלוך לעולם ועד, יהו״ה מלך לעילא יהו״ה מלך באמצעיתא יהו״ה ימלוך לתתא [תרגום: ושני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב "מן העולם ועד העולם", מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב "ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלוך לעולם ועד". "ה׳ מלך" למעלה, "ה׳ מלך" באמצע, "ה׳ ימלוך" למטה], ע״כ.

עי׳ דברי רבינו בפירושו לספד״צ ד ע״ב בהגה״ה וז״ל, הן ג׳ הויו״ת שבמ״ס, וכן הי״ה והו״ה ויהי״ה ג׳ הויו״ת, והן מנצפ״ך בוצינא, ע״כ.

ועי׳ פת״ש נתיב א״א פתח כב, שהטעם שהזמן מתחלק לג׳ בחינות היה הוה ויהיה, שכן חילוק הזמן הוא בסוד המתקלא שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. ושורשו הוא בג׳ ההויות של המו״ס הרי הוא תחילת האצילות (עי׳ לעיל ג ע״ב).

עי׳ לש״ו כללים ח״ב לה ע״א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית׳ (מֶלֶךְ), ושהוא ית׳ לבדו סיבת הכל (מָלָךְ), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).

[2] עי׳ לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[3] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ יג ע״ב, ועי׳ לקמן יד ע״ד ד״ה דמות א׳ לארבען, וכן לקמן יט ע״ב, ועי׳ זהר בראשית עא ע״ב.

עי׳ זהר ח״ג מח ע״א: תניא אמר רבי יוסי כתיב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם כללא דכלא וכלא כלילן בהאי דיוקנא אמר רבי יהודה והא כתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור.

וז״ל הרח״ו שם: כאן ומתיקונים משמע בהדיא כסברת הרמב״ם, כי החיות הם צורת אדם דווקא, והכוונה בשור ונשר ואריה, הוא על היות להם הבטה כעין שור ונשר אריה, ולעולם הם דווקא צורת אדם.

[4] עי׳ תיקו״ז יא ע״א: ואית נקודה ברזא אחרא כגוונא דא יהו״ה מֶלֶךְ (תהלים י טז) יהו״ה מָלָךְ (שם צג א) יהו״ה יִמְלֹךְ (שמות טו יח) שמהן לעילא נקודא דלהון כתיבין דתחותייהו ד׳ שמהן תליין מכל שמא ושמא ועלייהו אתמר (ישעיה ו ג) וקרא זה לקביל י״ב אנפין דתלת חיון אל זה י״ב גדפין דתלת חיון ועל כלהו פני אדם ותפילין הוא פני אדם ציצית פני חיון וגדפי חיון ואוקמוהו רבנן שם בן י״ב כל היודעו והזהיר בו כל תפלותיו מתקבלות ומקורו יוד קי ואו קי כל י׳ איהו אנפוי יהוה א׳ (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם הכא בהאי שמא רזא דתפילין וציצית.

תרגום: ויש נקוד בסוד אחר, כדוגמא זה: יהו״ה מלך, יהו״ה מלך, יהו״ה ימלך. השמות למעלה, הנקודות שלהם כתובות תחתיהם. ארבעה שמות תלויים מכל שם ושם, ועליהם נאמר "וקרא זה", כנגד שתים עשרה פני שלש החיות. "אל זה", שתים עשרה כנפי שלש החיות. ועל כולם פני אדם, ותפילין הוא פני אדם. ציצית פני החיות וכנפי החיות. ופרשוהו רבותינו שם בן שתים עשרה, כל היודעו והזהיר בו, כל תפילותיו מתקבלות. ומקורו יו״ד ה״י ואו״ו ה״י, כל י׳ הוא פני יהו״ה א׳ "ודמות פניהם פני אדם", כאן בשם הזה הסוד של תפילין וציצית.

עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ ד ע״ב בהגה״ה וז״ל, הן ג׳ הויו״ת שבמ״ס, וכן הי״ה והו״ה ויהי״ה ג׳ הויו״ת, והן מנצפ״ך בוצינא, ועי׳ זהר בראשית לד ע״א ז״ל, תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא

תיקו״ז חלק ה

והיה ויהיה הם אותיות ג׳ הויות, וכן הָוֶה הָיָה יִהְיֶה נקודתם מֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ רק שנתחלף ראשון עם אחרון[1] בסוד (לקמן משנה ז) נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן.

והן עשר אותיות ע״ס, והן י״ב כי המלכות מקומה בג׳ מקומות בשלש ראשונות ואמצעיות ואחרונות, רביעית לכל תלת (תיקו״ז ה ע״א) כמה שכתוב בתז״ח[2] בסוד יפה כלבנה בג׳ אחרונות ברה כחמה בג׳ אמצעיות איומה כנדגלות בג״ר.

והן ג׳ יודי״ן בג״ס ימינים, ג׳ ההי״ן בג׳ שמאליים, ג׳ ווי״ן בג׳ אמצעיות, ג׳ ההי״ן במלכות, וכמ״ש בתז״ח דף ע״ח ע״ג (טז ע״ב) כגוונא דא י׳ י׳ י׳ כו׳ יעו״ש באריכות, וכן הוא מלך מלך ימלוך כמ״ש בפ׳ בראשית (דף לד ע״א) ר׳ אחא אמר ה׳ מָלָךְ[3] דא עלמא עילאה דאיהו עלמא דאתי ה׳ מלך דא תפארת ישראל ה׳ ימלוך דא ארון הברית.

והוא כנ״ל כי עלמא דאתי כוללת ג״ר, ות״ת כולל ג׳ אמצעיות, ומלכות כוללת נה״י ששם מקומה כידוע. שלכן כל הע״ס מתחלק לתלת שמות אהי״ה הוי״ה אדנ״י[4], וכן מתחלק הכל לתלת תלת ומלכות רביעית לכולם, ושורש הכל בכתר כמ״ש באז״ז (דף רפ״ח ע״ב) בתלת עשר מכילין דרחמי אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע כו׳, והן ג׳ הויו״ת כידוע, ושרשן ג׳ יודי״ן של שם ס״ג שהוא בכתר, ועם עשר אתוון שלו הם י״ג מכילין והוא שורש י״ג.

וכמ״ש בתז״ח (דף עו ע״ב (יא ע״ב))[5] ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהי חכמה קדומה דהכי סליק חכמה לחושבן שמא קדישא עם עשר אתוון בכללא דאינון יו״ד כו׳ דתמן תלתא יודי״ן כו׳ דאתמר ביה בג׳ יודי״ן דסגולה אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים כו׳ והאי אבנא חדא יו״ד בחושבנא עשר ואית לה קוצא לעילא וקוצא לתתא ונקודה באמצעיתא דכלא ומתמן קרא למשה עד״א בי״ג מכילין דרחמי.

וכן שֵׁם ס״ג ג׳ יודי״ן וא׳ שבו שהן שורש שם ס״ג כידוע[6], הן שרש לל״ב נתיבות חכמה והא׳ נעלם, והנשאר[7] ג״כ ל״ב כי הנתיבות הן כפולות כידוע[8]. והענין כי הנקודות כפולות, וכן האותיות[9]

תתאה, תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד״ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה ומלך תתאה (תנינן), כתיב יהו״ה מלך יהו״ה מלך יהו״ה ימלוך לעולם ועד, יהו״ה מלך לעילא יהו״ה מלך באמצעיתא יהו״ה ימלוך לתתא [תרגום: ושני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב "מן העולם ועד העולם", מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב "ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלוך לעולם ועד". "ה׳ מלך" למעלה, "ה׳ מלך" באמצע, "ה׳ ימלוך" למטה.], ע״כ. זו היא הפעם היחידה שנזכר 'מלך מלך ימלוך' (חוץ ממה שתקנו הקדמונים פסוקי דזמרא ב'יהי כבוד'). עי׳ פת״ש א״א כב, שהזמן מתחלק לג׳ בחינות והם היה הוה ויהיה. טעם הדבר, שכן חילוק הזמן אף היא בסוד המתקלא שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. ושורשו בג׳ הויות של המו״ס הרי הוא תחילת האצילות (עי׳ לעיל ג ע״ב). עי׳ לש״ו כללים ח״ב לה ע״א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית׳ (מָלָךְ), ושהוא ית׳ לבדו סיבת הכל (מָלָךְ), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).

[5] עי׳ תיקו״ז (קכז ע״ב): ולקבל אלין תלת טיפין אינון תלת יודי״ן דאינון ביו״ד ה״י וא״ו ה״י, דמעידין על עלת כל העלות, דעליה אתמר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי״ם, דאיהו ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלקי״ם. ואפשר לומר שכוונתו כמו שכתבתי והוא בתז״ח יא ע״ב: דג׳ הויות הן דתליין בשם הנ״ל והן ג׳ הויות דמלך מלך ימלוך שהוא היה והוה ויהיה והן אותות של שלשה הויות בהצטרף השלשה תיבות היה כו׳ ביחד.

[1] דהיינו חולם דהווה, עם סגול דיהיה.

[2] דהיינו כמו שכתב הוא עצמו בפירושו לתז״ח טז ע״ד ד״ה הה״ה, וכן שם כט ע״ב ד״ה בין פרקא.

[3] עי׳ לש״ו כללים הו״ד לעיל הערה 6 משם משמע לנקד כן. אמנם מו״ר שליט״א אמר שצ״ל מָלֵךְ.

[4] עי׳ מש״כ רבינו בביאורו על ספד״צ יג ע״ב ד״ה ויאמר וז״ל, בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג׳ שמות אקי״ק הוי״ה אדנ״י, ג׳ פרצופים א״א זו״נ, שאו״א נכללין במזלא, וכן בא״ר לא הזכירם, ע״כ.

עי׳ תיקו״ז קמב ע״ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אקי״ק כתר עלאה, יקו״ק עמודא דאמצעיתא, אדנ״י שכינתא תתאה.

[5] עי׳ מלואים אות (ס).

[6] בדברים אלו הוא חלוק מע״ב ומ״ה. עי׳ שעה״כ קר״ש דרוש ה, וז״ל, אל הוא שם ייא״י שבהויה דס״ג והוא בחי׳ הה״ח דאבא שניתנו ביסוד דאימא.

[7] משם ס״ג אחר הורדת ייא״י.

[8] בחכמה ובינה. עי׳ ג ע״ב ד״ה ול״ב, שהל״ב נתיבות הם גם בחכמה וגם בבינה.

[9] כפולות.

תיקו"ז חלק ה

כי כ"ב בחג"ת וכ"ב במלכות כנ"ל[1]. וזה השם י"ב[2] הן י"ב פרקי גופא המנענעים כל הגוף[3], ופרקי המרכבה י"ב אנפי חיוון[4] שהם ג"כ ג' הויו"ת דמלך מלך ימלוך כידוע[5].

(ס)עי' תז"ח (יא ע"א): ואנת רעיא מהימנא קום טול קירטא דילך דלאתר עילאה אנת סליק לה יתיר מדוד ומכל נביאיא וחכימיא דכל דרא ודרא והאי איהו קירטא דילך זרקא מקף שופר הולך סגולתא דאבנא דא מפומך סלקא לאתר דאתמר ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהו חכמה קדומה דהכי סליק חכמה לחושבן שמא קדישא עם עשר אתוון בכלל' דאינון יו"ד ה"י וא"ו ה"י דתמן תלת יודי"ן דאינון שמא דאכתר לשמא דחכמה זעירא דא כליל עשר מעילא לתתא וחכמה זעירא כליל עשר מתתא לעילא עשר בגבורא מעילא סגולתא דמתמן אתקריאת שכינתא סגולת מלכים ואיהי שנאה (נ"א שצאה) לאומין דעלמ':

תרגום: ואתה רועה הנאמן קום טל את המקלע שלך שלמקום עליון אתה מעלה אותו יותר מדוד ומכל הנביאים והחכמים של כל דור ודור וזהו המקלע שלך זרקא מקף שופר הולך סגולתא שהאבן הזו מפיך עולה למקום שנאמר בו במפלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר והיא השם של הכתר העליון שהיא חכמה קדומה שכך עולה חכמה לחשבון של השם הקדוש עם עשר אותיות בכלל שהם יו"ד ה"י וא"ו ה"י ששם שלש יוד"ים שהן השם שמכתיר את השם של החכמה הקטנה זה כולל עשר ממעלה למטה והחכמה הקטנה כוללת עשר ממטה למעלה עשר בגבורה ממעלה סגולתא שמשם נקראת השכינה סגלת מלכים והיא משמידה את אמות העולם.

בהגר"א: ואנת ר"מ - שחשיב לעיל כל ד' רגלי המרכבה כהנים ולוים ויעקב ודוד דכלהו סליקו לאתרייהו אבל אנת כו': **ומכל נביאי'** - שאמר לעיל זאת אשיב כו': **וחכימיא** - שאמר לעיל ואל יתהלל כו': **והאי כו'** - ר"ל דזריק לה בזרקא לגבי סגולתא שהוא כתר כמ"ש לעיל וז"ש לאתר דאיתמר כו': **דאיהו חכמה קדומה** - כמ"ש לעיל דע"ג ור"ל לכך סלקא להתם דאיהי חכמה זעירא כמו שמפרש והולך: **דהכי סליק כו'** - מביא ראיה שהיא חכמה ששם ס"ג הוא בה כמו שמפרש והולך: **דתמן תלתא יודין** - ר"ל והיא סגולתא דתלת נקודין תלת כתרים כמ"ש לעיל: **דאינון שמא כו'** - כמו שמפרש והולך דמתמן נק' שכינה סגולת מלכים ומן השם עשר אותיות כלילא מעשר וז"ש דא כליל כו'. ור"ל שכתר כולל כל הע"ס כידוע שהוא כללא דכולהו ומתפשט בכולם וכן מלכות נכללת מכל הע"ס לכן בשניהן שם של עשר אותיות. עשר בגבורה מעילא. כמ"ש לקמן דשם לית ממנא ושולטן דקיימא כו' ואמר לקמן דבהאי שמא דע"ג שלח נא ידך וגע כו' והוא כידוע דשם בוצינא דקרדוניתא מ"ס שם גנוז גבורה גבורה: **סגולתא כו'** - עכשיו מפרש סגולתא דזרקא: **דמתמן** - ר"ל מכתר בג' יודין דשם כנ"ל: **סגולת מלכים** - דמלכים מסט' דידה הן ואיהי סגולה דילכון במלחמה לשיצאה כמו שמפרש והולך ואיהי שיצאה כו' דהיא גוון תכלת מסט' דכתר והוא כתר מלכים:

(סא) עי' זהר ח"ג קכז ע"ב:אבל האי נזיר בגין דאתפרש מהאי סטרא אקרי קדוש[6] ולא טהור בגין כך כתיב (במדבר ו ה) כל ימי [נדר נזרו וגו' אשר יזיר] (הזירו) ליי' קדוש יהיה[7] וגו' גדל פרע שער ראשו משום הא דכתיב (דניאל ז ט) ושער ראשה כעמר נקא[8] דבהאי דמי[9] לגוונא דלעילא:
תרגום: $

---

[1] עי' לעיל ג ע"ג ד"ה ומתחלקין, שהוא בסוד תשר"ק.
[2] עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.
[3] נראה שהם ג' פרקים בב' ידים וב' רגליים.
[4] עי' מש"כ רבינו בביאורו על תיקו"ז יא ע"א ד"ה ועל כולהו, שבכל חיה יש את כל ד' אופני הפנים, והיינו כל הצורות הקיימות האפשריות. ועי' עוד בענין במש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ יג ע"ב.
[5] ע' לעיל הערה 6.
[6] פי' ת"י נימין הם באי"א והם גימ' קדו"ש ולכך הנזיר שהוא רומז לא"א נקרא קדוש, ולא טהור (מ"מ).
[7] לא כמדת כ"ה בלויים (אור יקר).
[8] היינו שערא דא"א כמבואר לקמן באדרא והם שערות רחמים ודאי (אור יקר).
[9] כי בשאר המדות מי ידמה לעליון אמנם בענין גדל פרע דמי (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

(סב) עי׳ זהר ח״א קנא ע״ב: וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה[1] באר דרגא דאדון כל הארץ[2] בשדה חקל תפוחין קדישין[3] שלשה עדרי צאן תלת דרגין עלאין קדישין מתתקנן על ההוא ביראּ[4] ואינון נצ״ח והו״ד ויסודא דעלמא:

תרגום: ״וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה״. ״באר״ הדרגה של אדון כל הארץ, ״בשדה״, שדה התפוחים הקדושים. ״שלשה עדרי צאן״, שלש דרגות עליונות קדושות מתוקנות על אותה הבאר, והן נצח והוד והיסוד של העולם.

(סג) עי׳ אד״ר קלו ע״א: בפלגותא דשערי אתחזי חד אורחא דקיק דמתאחדא מההוא ארחא דעתיק יומין ומההוא ארחא אתפרשן שית מאה ותליסר ארחין דאתפלגין בארחין דפקודי דאורייתא דכתיב (תהלים כה) כל ארחות יי׳ חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו

תרגום: בהתחלקות השערות נראה שביל דק אחד, שנאחז באותו הארחא של עתיק יומין, ומזה השביל נחלקים תרי״ג דרכים, שמתחלקים לפי הדרכים של מצוות התורה, שנאמר ״כל ארחות ה׳ חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו״.

<u>מאיר האדרא: בפלגותא דשערי אתחזי חד אורחא דקיק דמתאחדא מההוא ארחא דעתיק יומין[5] -</u> זהו שורש צבא השמים וגילוי הקק״ק שנתגלה במזל העליון כמובא לעיל (קלד ע״א). כלומר הפלגותא היא דרגא דצדיק ברי״ת הרי הוא בגי׳ תרי״ג (עם הכולל), ועומד הוא בין הצבאות[6] והיינו המשך מאמה״כ ״מלא כל כו׳״[7] (בהגר״א על תיקו״ז קמא ע״ג ד״ה תלת ווין). בז״א הארחא הוא ארחא דקיק, פי׳ זעיר וקצר, והוא מתאחדא בההוא ארחא דעתיק יומין (ב״ע קס ע״א)[8]. כל התיקונים הנמצאים בע״ק יש דוגמתם בז״א, אלא שיש קצת שינויים ביניהם כמבואר, וכמו שבפלגותא דשערי דגלגלתא דע״ק יש חד ארחא וכמו כן יש חד ארחא בז״א. של ע״ק הוא שורש לשל ז״א כמש״ל[9], וחלוקתה לתרי״ג הוא מכיוון שבשערות גלגלתא דז״א הוא שורש לכל אתוון דאורייתא, רזין דאורייתא וטעמי אורייתא. ודוק בלשון האידרא, שלמעלה (קכט ע״א) כאשר עסק בע״ק אמר ״אזיל חד ארחא״, ואילו כאן בז״א נקט בלשון ״אתחזי״, שכן אין גילוי לתיקוני ע״ק אלא מצד ״דאזיל״ כלומר לאתפשטא לתתא בז״א, וממילא פשוט האי דנקט בז״א בלשון ״אתחזי״, שכן כאן באמת ישלו גילוי. (ב״ע קס ע״א)[10]. <u>ומההוא ארחא אתפרשן שית מאה ותליסר ארחין -</u> ששרשו מהע״ר עלמין (עי׳ לעיל קלה ע״ב) המאירים כאן (בהגר״א על תיקו״ז סא ע״ג ד״ה כזרע), השערות המה כינוי לטעמי המצוות של התורה, והמצות עצמם מכונים ארחין כעניין מאמה״כ ״והלכת בדרכיו״ (דברים כח ט), שכן המצוות המה אורחין ושבילין דקוב״ה אנהיג בהון עלמא,

---

[1] כלומר שלעולם מקבלת מלכות מנה״י (דע״ה ח״א כא ע״ג), והנה״י הוא בחי׳ בהמה (דע״ה ח״ב כב ע״ד). עיקר האדם הוא בחי׳ החג״ת שלו, והנה״י הם בחי׳ הב״ן ה״ה בחי׳ בהמ״ה וכמש״כ כאן (כללים ח״א לא ע״א). הנה״י נכללים בנוק׳ (ביאורים ח״ב יב ע״ג), גם הנה״י וגם המלכות המה לצורך התחתון ושורש לתחתון (ביאורים ח״ב סו ע״ד).

[2] ח״ג סב ע״א (לש״ו).

[3] קשיא ליה, היינו באר היינו שדה. ופי׳ כי שאני באר משדה בבחינות שונות, וזה כי באר היא בחי׳ דקה יותר משדה, כי באר היא בחינת אדון כל הארץ דהיינו בסוד היחוד היותה ארון והיכל לתורה שבכתב, כדכתיב הנה ארון הברית אדון וכו׳ ובחי׳ שדה היא בחי׳ מג׳ אבות סתם, היותה מקבלת ג׳ גוונים עליונים, שהם חוור וסומק וירוק. ואל אלו קאמר שדה תפוחין, שהיא מקבל מג׳ אבות. ונודע שיקדם החבוק שהוא סוד שדה תפוחין אל הזווג שהוא בחי׳ הבאר, וז״ש באר בשדה (אור יקר).

[4] שתקון העליונים מהתחתונים, ובסוד הנשמות שהם צאן קדשים צאן ירושלים ועליהם ואתנה צאני צאן מרעיתי שהם ג׳ עדרים בסוד פסוק ואתה תחזה כדפי׳ בתיקו״ז (אור יקר).

[5] עי׳ בהגר״א על ת״ז קמג ע״א ד״ה בשערא.

[6] דהיינו היסוד שבין נו״ה.

[7] הרי הוא הפסוק המורה על הארת דעה עלאה שבתוך כל הדברים הגשמיים.

[8] עי׳ פת״ש גדלות דז״א נח וצ״ע אם כוונתו כאן לשיער או לחוורא.

[9] דף קכ״ט ע״א ד״ה האי ארחא אתפרש לתרי״ג וכו׳.

[10] עי׳ פת״ש גדלות דז״א נח וצ״ע אם כוונתו כאן לשיער או לחוורא.

תיקו"ז חלק ה

ופלגותא דשערי הרי הוא השביל שבין השערות[1] הכולל את כל תרי"ג המצוות כאחד. והנה תכלית כל ענייני מצוות התורה הוא כדי להעלות את ז"א למעלה עד לע"ק, שכן כלל תיקון העולם אינו אלא להשרישו בע"ק (ב"ע קס ע"א). דאתפלגין בארחין דפקודי דאורייתא דכתיב (תהלים כה) כל ארחות יי' חסד ואמת - ז"א נקרא הוי"ה סתם בכל התורה כולה. אמנם אליבא דאמת עיקר שם הוי"ה הוא בע"ק וז"א אקרי אלקים לקבליה[2] (ב"ע קס ע"א). אלו תרי"ג הארחין מתעלים למעלה לארחא דע"ק, שכן שם הוא חסד עילאה, חיוורא דגלגלתא ולכן הוא מכונה "חסד" בלשון הכתוב ואילו ע"ק הוא "אמת"[3] (ב"ע קס ע"ב). לנוצרי בריתו ועדותיו - ע"י תרי"ג מצוות ה"ה ברי"ת בגי' (עה"כ), שכן מצות מילה שקולה כנגד כל תרי"ג המצוות, באופן שהברית היא הכלל והתרי"ג הם פרטיו, דוגמת ההוא ארחא דמתפרשין מיניה תרי"ג ארחין הכלולים בההוא ארחא בכללא חדא, וז"ש 'לנוצרי בריתו כו'. הנה לעולם ביסוד מתגלה טיפת החסד דגניז בגו ההוא אמה, וכן ממש ההוא ארחא אתאחדא בארחא דעתיקא ששם הוא חסד עילאה חיוורא דגלגלתא (ב"ע קס ע"ב).

(סד) עי' זהר ח"ב רלט ע"א: רבי[4] אלעזר שאיל לרבי שמעון אמר הא קשורא דכלא |נ"א דעולה| אתקשר בקדש הקדשים[5] לאתנהרא אתדבקותא דרעותא דכהנא וליואי וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא[6]:

אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף[7] דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו[8] דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה:

אין סוף לא קיימא לאודעא ולאו למעבד סוף[9] ולא למעבד |ראש[10]| (דבר) כמה דאין קדמאה[11] אפיק ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה[12] דאיהו רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה[13] ועביד סוף דאקרי סוף דבר[14] (קהלת י ביג@) אבל להתם אין סוף לאו רעותין[15] לאו נהורין[16] לאו בוצינין[17] בההוא אין סוף כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו[18] ולא קיימא לאתדבקא מאן |דידע ולאו[19] ידע|[20] (דידעי ולאו ידעי) לאו איהו אלא רעו עלאה סתימא דכל סתימין |אי"ן[21] (אין):

תרגום: $

---

[1] וזאת למודעי, בב"ע עצמו הדברים אינם מובנים כה"צ, וע"כ קצת הגהתי כאן את לשון הרב למען ירוץ המעיין ויבין את עיקרי הדברים. עכ"פ כל הרוצה לעמוד על דברי הרב עצמו לבדקם אנא יעשה זאת, וה' ישמרני מכל מכשול וטעות.

[2] עי' בהגר"א על ספד"צ א ע"ג ד"ה ועיקר וז"ל, ז"א שהוא נקרא אלקים נגד ע"ק כמ"ש בא"ר (דף קמא ע"ב) רזא דע"ק ורזא דז"א כו' תרין שמהן דאתקרי שם מלא ה' אלקים.

[3] עי' זהר תרומה קמ ע"ב: "אמת בעתיקא תליא" (וכן עי' לעיל ב"ע מז ע"א).

[4] ויקרא כו ע"ב (הערת הזהר).

[5] פי' שעולים זו"ן בסוד מ"ן לאימא הנק' ק"ק (מ"מ).

[6] פי' כוונת הקרבן והתדבקות כהן ולוי וישראל עד איזה פרצוף מגעת (מ"מ). רמד ע"ב ריג ע"ב (הערת הזהר).

[7] הרמ"ל כתב דהא"ס נקרא לפעמים עולם הנאצלים שע"ג האצילות (רח"ו). בראשית טז ע"ב כד סליק (לש"ו)

[8] פי' א"ק שהוא נק' א"ס בעצם כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

[9] פי' מלכות (מ"מ).

[10] פי' אבא הנקרא ראש (מ"מ).

[11] פי' שאריך הוציא אבא וברתא הנק' ראש וסוף אבל א"ק לא שייך בו זה מפני התעלמותו (מ"מ).

[12] פירוש אבא (מ"מ).

[13] פי' שאבא יונק ממ"ס הנקרא מחשבה כמ"ש הרב (מ"מ).

[14] בסוד ד' של יו"ד (רח"ו).

[15] פי' בא"ק הנק' א"ס לא שייך בו שום רעותא מפני רוב התעלמותו (מ"מ).

[16] חסדים (רח"ו).

[17] גבורות (רח"ו). ור"ל לא שייך בו לא חסדים ולא גבורות כי הכל נעלם בדקות גדול (מ"מ).

[18] פי' החסדים והגבורות שבפרצופים שתחת הא"ס הם תליין לאתקיימא בהו בא"ש ובפרצופים הנעלמים שע"ג האצילות, אבל יהיו מתדבקים כדי לידע מהותם אינם יכולים וז"ש ולא קיימין לאתדבקא (מ"מ).

[19] "ולא" דפ"ו.

[20] פי' בין הצדיקים היודעים סודות התורה על אמתתם בין אותם שאינם יודעים אלא קצת (מ"מ).

[21] פי' שאין לשום אדם בו השגה אלא נקרא אין כי אין מי שיביניהו (מ"מ).

תיקו״ז חלק ה

(סה) עי׳ זהר ח״ב מב ע״ב: אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה[1] נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו״ה[2] בגין ldישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדהl (דאשתמודעון

א [1] ר״ל ספי׳ שבכללם נק׳ אדם והן מרכבה לא״ס (יהל אור). והנה נקרא כל האצילות כולו ג״כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית״ש המתייחד שם, והם חד עמו, וכמ״ש בזוה״ק (אחרי מות ע ע״א), תא חזי קוב״ה (ר״ל א״ס ב״ה כן הוא בהגהת מהרח״ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם הי״ס דאצילות) דאתעטר בהו ומתלבש בהו, והוא אינון, ואינון הוא, כשלהובא דאחידא בגומרא (ור״ל באש היסודי של הגחלת שהם חד אלא שהשלהבת הוא גילויו וכמ״ש הגר״א בספ׳ יצירה פ״א מ״ז ובתיקונים). ועי״ז הנה נעשה כל האצילות לשמותיו גופה, וכמ״ש בזוה״ק יתרו (פו ע״א) אינון שמיה והוא אינון, הוא ושמיה חד הוא. וכן אמרו ג״כ בזוה״ק ויקרא (י״א ע״ב) (על כל השמות דע״ס שהם אהיה יה יהוה אל אלהים צבאות שדי אדני ע״ש) ואלין אינון עשרה שמהן דקוב״ה אקרי בהו מתקשרין דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון עכ״ל. והרי לנו מכ״ז כי האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ״ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ״ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ״ש ברע״מ (פנחס רנ״ז ע״ב) ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, וכן הוא ג״כ ברע״מ (פ׳ בא מ״ב ע״ב) בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהם הי״ס דאצילות) נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא (ר״ל עם האצילות ביחד ועל ידה) יהוה בגין דאשתמודעון ליה כו׳ וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה כו׳. והרי לנו כי האצילות עצמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפלל אל השם מכל השמות הנזכרים, הולך התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם, שהוא האצילות, והוא ע״ד כי כאשר אנו אומרים אברהם יצחק יעקב ואנו משבחים אותם שהיו קדושי עליון, וכן אנו מברכים אותם ואומרים ׳עליהם השלום׳, הרי הולך ממילא השבח והברכה על אותן האנשים עצמן שנקראו בהשמות הללו. כן הוא עד״ז בכל השמות של הקב״ה, שכל התפילה והתהילה אשר לשמותיו הנה הוא להמאציל א״ס בעצמו, אשר הוא נקרא בכל השמות הללו ע״י יחודו באצילות, וכן מגיע ממילא ג״כ לבחי׳ א״ס אשר למעלה מהאצילות, וכן למעלה למעלה, כי הרי אחדותו הוא פשוט ונמשך כאחת (דע״ה ח״א נה ע״ד), ועי׳ עוד דע״ה ח״ב ג ע״ב.

כל מה שמזכיר בהם הרב כאן בחי׳ זמן וגבול, ואמר כי א״ק ואצילות הנה היה להם ראש וסוף, וכן הוא ברע״מ (פנחס דף רנז ע״ב) דכל ספי׳ אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ואמר הרב עוד כי כל הנאצלים אשר מהתחלת א״ק ולמטה, הנה היה להם זמן התחלת הויותן ואצילותן ונתחדשו אחר שלא היו, וכן הוא מבואר ברע״מ (פ׳ בא דף מב ע״ב) במה שאמר שם בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי כו׳ לבתר עבד מאנא זעירא כו׳ ולבתר עבד מאנא רברבא כו׳ לבתר והכהו לשבעה נחלים כו׳ ע״ש. וכן בזוה״ק (בראשית דף טו ע״א) בריש הורמנותא דמלכא כו׳, וכן הוא מבואר בכ״מ בזוה״ק כי כל האצילות היה לו עת וזמן להתחלת הויותו, והרי לנו כי כל הנאצלים כולם הם מחודשים, כי היה עת וזמן להתחלת הוייתן, הנה כל זה הוא רק בערך עצמם, ומכ״ש בערך האור שלמעלה מהם. אבל בערך התחתונים, הוה כל עולם האצילות ומכ״ש העקודים וא״ק בלי גבול כלל ובלי זמן כלל, כי נבחן אור גילויו ית״ש אשר באצילות בערך הבי״ע בבחי׳ א״ס לגמרי, ונמשך יחודו עם האור א״ס שלמעלה כאחד והבן ודע וזכור זה (ביאורים ח״א ב ע״ד).

מזה תראה אמתת דברינו אשר כתבנו בכ״מ, דמה שנקרא השם הויה ב״ה שם העצם, הוא משום כי מאחר שנתלבש הא״ס באצילות, הנה נתגלה הוא עצמו בהשם הוי״ה ב״ה ע״י האצילות, ונקרא מעתה הוא עצמו בהשם הגדול הזה. וכאשר שאנו מכוונים להשם הוי״ה ב״ה, הנה עולה הכוונה על עצמות א״ס אשר נתגלה אלינו בשם זה ע״י התלבשותו באצילות. ומבואר כ״ז בדברי הרב כאן במ״ש, או באורות עצמם כו׳, וכן מבואר ברע״מ פ׳ בא הנז׳ במ״ש שם, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו״ה כו׳. ואמר שם עוד, לבתר עביד מאנא זעירא כו׳ יקרא גרמיה בה חכם כו׳ כו׳ ע״ש. הרי לנו כי ע״י האצילות נתגלה הוא עצמו להקרא בשם. והאמת הוא כי אחר שמתלבש באצילות, ונעשה האצילות חד עמו וכמו שאמר הרב כאן לעיל בסמוך, הרי מאיר האצילות עתה ג״כ רק בכח האור א״ס. אך עכ״ז ע״י התלבשו שם, הנה נצטמצם כביכול ונקרא מעתה הא״ס עצמו ע״י האצילות בשם הוי״ה ב״ה, והרי נמשך ועולה עכ״פ עיקר השם על המאציל א״ס עצמו, אלא שנתגלה להקרא בשם זה רק ע״י האצילות, והיינו ע״י שהתלבש שם, והתייחד בכל האצילות ביחוד עצום עד שנעשה כל האצילות חד עמו. ומאז הנה נקרא כל האצילות כולו באותו השם, ואשר עליו לעולם מצד אורו המתייחד שם, וע׳ בזה בארוכה בספר הדע״ה ח״א דרוש ה׳ סימן ז׳ ע״ש [שם מבואר כי לכן אפשר להתפלל לשם הוי״ה ב״ה] (ביאורים ח״א ד ע״א).

[2] והנה נתגלה שם עצמותו גופה בבחי׳ אלו הד׳ אותיות יהו״ה, והוא אלה״ינו, כי הרי עצמותו גופה נתגלה ע״י האצילות בבחי׳ הד׳ אותיות הללו. וכמו שמבואר ברע״מ (פ׳ בא מב ע״ב) דע״י התלבשו

תיקו״ז חלק ה

ליה בדמות דיליה) וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי״ה בגין ודישתמודעון] (דאשתמודעון) ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס״ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל[1] בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו:
תרגום: $

(סו) עי׳ זהר ח״ג קכ ע״א: אתי בר נש בצפרא מקבל עליה עול מלכות שמים[2] (כמה דאתמר מסדר שבחא) באינון תושבחן דקאמר (עם) תהלה לדוד וכלהו הללויה דאינון סדורא דעשרה תושבחן דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא[3] ובגין כך עשרה אינון הללויה:
לבתר סיים בעשרה תושבחן[4] דאינון (תהלים קנ א) הללויה הללו אל בקדשו וגו׳ הללוהו וגו׳ מאן אינון עשרה הללויה והא חמשה אינון אלא שרי שבחא בהללויה וסיים בהללויה לבתר עלויא דסדור שבחא באז ישיר משה דאית ביה כלא [ובדא] (ובד׳) מקבל עליה עול מלכותא קדישא לבתר אשרי לה בחסד בסיומא דצלותא לאתקדשא ביה[5]:
תרגום: $

(סז) עי׳ ביאור רבינו על ספד״צ ז ע,א: (ו ז) תרין נוקבין דפרדשקא ואתער רוחא לכלא.

באצילות נתגלה הוא עצמו בהשם הוי״ה ב״ה, עש״ה ותמצא (הקדו״ש ו ע״ב), ועי׳ דע״ה ח״א נז ע״ד. מקבל האצי׳ אור א״ס ג״כ עכ״פ דרך הא״ק והעקודים אשר שם הוא הקו דאור א״ס העיקרי ולכן נעשה האצי׳ אלהות גמור עכ״פ לעולם והיינו כי הגם שאינו מאיר בו מעתה האור דא״ס בבחי׳ בלתי גבול ובלתי תכלית אשר הוא נקרא בשם אור א״ס אמנם הנה עומד אורו וגילויו שם להאיר על ידו בבחי׳ גבול ומדה ומתגלה שם בכל השמות כולם שהם אלהות ובפרט בהשם הוי״ה ב״ה שהוא שורש כל השמות כולם והוא נקרא שם העצם משום שהוא על העצמות דאור א״ס המתפשט באצי׳ ע״י הא״ק והעקודים כנז׳ ונתגלה אותו העצמות דאור א״ס ע״י האצילות בשם יהו״ה ב״ה (כללים ח״ב צח ע״ד).

[1] הוא חוט הא״ס המבריח בתוך כל העולמות (רמ״ז), עי׳ ריש ספר ע״ח: וכן בענין הכנויים כגון רחום וחנון ארך אפים, לא יקרא על שמם זולת בהיות נבראים בעולם שיקראו לו ארך אפים וכיוצא בזה בשאר הכינוים כולם. אמנם בהיות העולמות נבראים, אז יצאו פעולותיו וכוחותיו יתברך לידי פועל ויהיה נקרא שלם בכל מיני פעולותיו וכחותיו, וגם יהיה שלם בכל השמות וכינוים בלתי שום חסרון כלל ח״ו. וענין טעם זה נתבאר היטב בס״ה פ׳ פנחס (דף רנז ע״ב) וז״ל, פקודא תליסר וכו׳ דא ק״ש ואית למנדע דאיהו אקרי חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וכו׳ אלא קודם דברא עלמא אתקרי בכל אילין דרגין ע״ש בריין דהוו עתידין להבראות דאי לאו הויין בריין בעלמא אמאי אתקרי רחום דיין אלא ע״ש בריין דעתידין וכו׳, ובפ׳ בא (דף מב ע״ב) וז״ל, דאי לא אתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.
ועי״ש במאיר העץ: יש להדגיש שכתוב בפרשת פנחס שם וז״ל ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, ע״כ. אם כן האצילות עמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפללים אל השם על ידי כל השמות הנזכרים הולכת התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם שהוא האצילות (דע״ה ח״א נה ע״ד). פי׳, שאמנם כלול בגילוי השמות שרואים את הנהגתו הבאה לידי ביטוי על ידי שמות אלו, אמנם יש להדגיש שהשם הוא אינו רק שם של הנהגה מסויימת שלו ית׳, אלא הוא שם שלו עצמו ית׳, המתפשט בזה העולם להתגלות בגוון מיוחד זה של אותו השם.

[2] פי׳ עול השכינה, ומפ׳ ואזיל במה מקבל עליה עול השכינה ואמר מסדר שבח וכו׳ דהיינו ע״י הזמירות שמשבח לקונו (מ״מ).

[3] פי׳ שכתב הרב בספר הכוונות הללי נפשי וכו׳ היא מלכות דיצירה הנק׳ נפש, הללויה כי טוב כו׳ הוא יסוד דיצירה, ולפי שתוקף הדינים הוא ביצירה, לכך אין מזיכירם נו״ה בפירוש רק רומזים ביסוד וז״ש לא בשוקי האיש ירצה וכו׳ הללו את ה׳ מן השמים, ת״ת, הללויה שירו לה׳ שיר חדש, חסד, וכליל עמו הגבורה הללו אל בקדשו ג״ר דיצירה, הרי ה׳ הללויה כלולים כל עשר ספירות דיצירה עכ״ל, ובזה נבין מ״ש דעשר כתרין קדישין דשמא קדישא שנודע כי ז״א מקנן ביצירה הנק׳ שמא קדישא (מ״מ).

[4] פי׳ מלבד שמזמור זה הללו אל בקדשו נגד ג״ר דיצירה, גם נרמזו בו עשרה שבחים כנגד עשרה פרטיות כמ״ש הרב בסידור (מ״מ).

[5] פי׳ באשרי שאחר העמידה נמצא בתהלה לדוד שאומרים קודם עמידה ואחר עמידה אנו מחברים המלכות בחסד וע״י תהלה לדוד שבמנחה אנו מחברים אותה עם הגבורה וז״ש ולבתר בצלותא דמנחה תלייא וכו׳ (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

תרין נוקבין דפרדשקא ואתער רוחא לכלא - הוא חוטמא[1], כמ״ש בא״ר (קל ע״ב) דחוטמא מחד נוקבא חיין[2] ומחד חיין דחיין[3], והם ב׳ תקונין[4], האי חוטמא הוא פרדשקא דביה נשיב רוחא לז״א וקרינן ליה סליחה, והיא נחת רוח דרוחא דנפיק מהכא[5], ובא״ז (רפט ע״א) חוטמא בהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא דביה נשיב רוחא דחיי לז״א כו׳ חדו שלימא נחת רוח כו׳[6], ופרדשקא הוא עמוד חלול פתוח[7], כמ״ש הר״ש על אהלות (פ״ו מ״ז) שני פרדסקין כו׳, ובו מתלבש יסוד[8] דרדל״א, ולכן

---

[1] עי׳ פת״ש א״א יח וז״ל, ואלו ב׳ התיקונים הם כוללים כל התיקונים שלפניהם, הנה החוטמא הוא כולל כל הפרצוף כמו שסוד הברית הוא חותם כל הגוף ויסוד כל ז׳ ימי הבנין, שלכן בו ניכר הפרצוף בין דכר לנוקבא, ובו נכללים כל האיברים, כמו כן בראש בגלגלתא החוטם הוא שפירותא דפרצופא וניכר בו כל פרטיו, שלכן זה ההפרש, שא״א נקרא כן ע״ש אריכו דחוטמא בסוד ומאריך אף, וז״א ע״ש זעירו דחוטמא בסוד הקצר בזעם כו׳, וענין החוטם הוא קיום כל הגוף כמ״ש ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, והענין כי שם שורה רוח האדם שהוא עיקר מדרגתו (עי׳ ליקוטי הגר״א לקמן לז ע״ד) שהנפש הוא למטה ממדרגתו והרוח בא לתקן הנפש וכו׳ הראש בכל פרצוף הוא סידור הנהגת המעשה המסודר בגוף, ושם הם בסוד החושים שהם המעברים אשר מקבלים כח הציור מכלי המעשה אל המחשבה, והמוחין וכפי הסידור המחשביי כך הם אמצעיים להיות מעבר אל כלי המעשה בז״ת, עכ״ל. ועי׳ לש״ו ביאורים ח״ב פ ע״א שכתב שאורות אח״פ הם כוללים את כל העולם. וכן הוא כאן, שכן אורות האוזן הם שורש הת״ד ואורות החוטם באים מהת״ג ואורות הפה הם סוף הת״ד, שכן הוא כללות הי״ב ת״ד.

[2] עי׳ לקמן לד ע״ב ד״ה לא ידון דמכאן באה חיות לז״א. ומבאר שכאשר דבר זה מתגלה, יש בעולם ברכה של אריכות ימים כמו בדורות הראשונים. ועי׳ פת״ש א״א יח, ׳חיין׳ סתם דעוה״ז בגבול ו׳חיין דחיין׳ הוא החיים האמיתיים הרי הם חיי הנצח שבעוה״ב, וע״ש פרק יט, שהם תפילה ה״ה חיי שעה ותורה ה״ה חיי עולם.

ועי׳ לקמן לה ע״ג ד״ה וז״ס מלחמת, שכאן הוא מקום הגילוי של סליחת כל העוונות שביום הכיפורים, ולכן אז אומרים ׳כתבנו לחיים׳ שכן מגילוי בחינה זו הוא שבאים החיים. עי׳ לקמן יח ע״ד קאים, שבת״ד אין שֵׁעָר מתחת לחוטמא בכדי שתעבור רוחא דחוטמא ויאמר סלחתי. עי׳ לקמן יט ע״א ד״ה ואמר דכתיב, שלולא זה השפע נשאר פשע.

[3] עי׳ לעיל ו׳ ע״א ד״ה וההוא, שב׳ בחינות אלו המה יסוד ומלכות. אמנם עי׳ לקמן י ע״א שאין נוק׳ בחוטמא אלא רק עטרת היסוד, וזהו סוד הנחיר השמאלי. והוא בסוד בריה דדוד. ועי׳ ב״ע עג ע״ב ז״ל, המלכים דמיתו בז״א הם היו מאירים בבחי׳ מלכות לבד, ואז היה רק הארת נקב השמאלי, ולא היה להם יסוד, ונפלו ונשברו, משא״כ בעולם התיקון אז היה בסוד הארת הקו, וכבר ביארנו למעלה, שבע״ק לא היה שבירה כלל ח״ו, שאפי׳ הנקב הב׳ של החוטם, שהוא בבחי׳ עטרת היסוד, היה חי, ושם הוא בסוד דוד מלך ישראל חי וקים, שתמיד היה בחיבור היסוד דנקב הימיני, כי בע״ק אין הזווג נפסק, ותמיד היה בבחי׳ אבר חי, ואלו הב׳ נקבים של החוטם דע״ק, הם שורש לב׳ הנקבים דחוטמא דז״א, ששם ג״כ בחי׳ יסוד ומלכות כמש״ל, ולזה אמר מחד נוקבא חיין שהוא בנקב השמאלי, ובו אין שייך לומר חיין דחיין, כי בנקב השמאלי של ז״א אין שם חיים, כי בו היה המיתה בסטרא דמלכות, משא״כ בנקב הימיני הוא חיין דחיין, ר״ל חיין לשורש החיים של נקב הימיני דז״א, עכ״ל. ועי׳ ב״ע עד ע״ב שנקב הימין של החוטם הוא כנגד משיח בן יוסף, ואילו הנקב השמאלי כנגד משיח בן דוד, ועי׳ לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[4] עי׳ לעיל ו ע״א ד״ה וההוא, דמפרש שהם ב׳ תיקונים שונים שכן נקט כאן בלשון ׳תרין נוקבין׳ והוא לשון ריבוי וכפילות, בשונה מתיקוני העיניים בהם נקט בלשון ׳עינא׳ - לשון יחיד. ועי׳ לקמן ז ע״ג ד״ה ואמר בעינא חד, שיש כאן ב׳ תיקונים והם משמשים לב׳ דברים שונים. ועי׳ לש״ו ביאורים ח״ב צו ע״ד, שכאן הוא שורש כל ימין ושמאל שבתחתונים, אע״ג שבאמת לאמיתה במקום גבוה כזה הכל ימין ואין שמאל כלל.

[5] עי׳ ב״ע עד ע״א, שיסוד נק׳ ׳נח׳, שכן הוא נייחא דעילאין ותתאין. לכן גם החוטם, ששם בחי׳ היסוד, נק׳ ׳נחת רוח׳.

[6] [תרגום: חוטם, בחוטם זה, בנקב שבחלול שבו, משיב רוח של חיים לז״א וכו׳ ושמחה שלימה יורדת רוח וכו׳.]

[7] עי׳ ב״ע עג ע״ב וז״ל, ר״ל בתוך החוטם מפסיק עמוד א׳ בין הנקבים, ופרדשקא פירושו עמוד כמ״ש הגאון בפי׳ לס״ד, וע״י העמוד הזה יש היכר והבדל בין ב׳ הנקבים, שאל״כ היה הכל נקב א׳, וז״ס יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, שהם סוד מ״ד ומ״נ, והרקיע הוא העמוד המפסיק, וכתב הגאון בפי׳ לס״ד שכמו שביסוד יש ב׳ נקבים, א׳ להוציא זרע והוא הימיני, והנקב השמאלי להוציא המותרות לחוץ, וביניהם מחיצה מפסקת כמלא [קליפת] השום, וכמו כן כאן בחוטמא דע״ק ששם יסוד דרדל״א ועט׳ היסוד, ולכן ע״י האי פרדשקא ניכרים הב׳ הנקבים, עכ״ל. עכ״פ לכאורה לא משמע כדבריו בדברי הגר״א כאן וצ״ע.

תיקו״ז חלק ה

בכל תיקונים אין בו נקב רק בחוטמא, כמו בכל ז״ת אין בו חלל ונקב, רק ביסוד ויש בו שני חללים ודופן א׳ ביניהם, ושניהם נקובין לחוץ כידוע, כמו בחוטם, וכמו שאחד הוא ימין ושני להשפיע לשמאל, כן בחוטמא אמר בא״ז (רצד ע״א) בז״א[1] רב המנונא סבא אוקים הני תרי נוקבין מחד תננא ואשא ומחד נייחא ורוחא טבא, אלא דבע״ק כלא ימינא וכלא נייחא[2], והוא דרגא דיסוד* כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רמב ע״א) במקדשא דעבד שלמה איהו תקין ליה ברזא דההוא נהר דנפיק מעדן דאיהו שלמא דביתא ואיהו נייחא דביתא כו׳ כד אתא שלמה ואתקין מקדשא ההוא מקדשא אתקין ברזא דחביבו דנייחא[3], וע״ד כתיב בשלמה (ד״ה א׳ כב ט) הוא יהיה איש מנוחה[4] וכן אמרה נעמי (רות ג א) הלא אבקש לך מנוח כו׳[5].

(סח) עי׳ זהר ח״א טז ע״ב: ואיהו מטי ואגניז באתר דאי״ן סו״ף[6] וכלא חד אתעביד ההוא נקודה דאור איהו ואתפשט ונהירו ביה שבע אתוון[7] דאלפא ביתא[8] ולא אקרישו ולחים הוו נפק חשך לבתר ונפקו ביה שבע אתוון אחרן דאלפא ביתא[9] ולא אקרישו וקיימו לחים[10] נפק רקיע דאפריש מחלוקת דתרין סטרין ונפקו ביה תמניא אתוון אחרנין[11] כדין כ״ב[12] דלגו שבע [אתוון] דהאי

---

[8] והוא כולל עטרת היסוד. ועי׳ לקמן ד״ה ואע״ג.

[1] דהיינו בענין ז״א.

[2] [תרגום: רב המנונא סבא העמיד שב׳ נקבי החוטם, מאחד ענן ואש, ומאחד מנוחה ורוח טובה. אבל בשל ע״ק הכל ימין והכח מנוחה]

[3] [תרגום: במקדש ששלמה עשה, תקנו בסוד אותו הנהר היוצא מעדן שהוא שלימות הבית והוא המנוחה של הבית, וכאשר בא שלמה ותיקן את אותו בית המוקד שתיקן בסוד של אהבה ומנוחה.]

[4] עי׳ פת״ש נוק׳ דז״א לא וז״ל, בזמנו היה הסט״א נטמנת בתהו״ר ולא היה לה שום שליטה כלל רק נשאר מציאותה לבד, שעדיין לא הגיע זמן ביטולה לגמרי עד לע״ל, ולכן אז היה זמן בנין בהמ״ק, עכ״ל, ועי׳ ב״ע רכד ע״ב, שאף ששערות הדיקנא דז״א הם כופים את החיצונים, מ״מ שורש הדינים בו, ושם אין מנוחה, וכמ״ש הקב״ה לדוד המע״ה, רק אתה לא תבנה הבית כי דם שפכת כו׳, שכל עסקו היה אחוז בשערות הדיקנא להלחם בחיצונים, וכ״ז שיש התעוררות הקלי׳ שצריך ללחום עמהם מסתמא יש הרבה ניצוצות שקועות בהם, ולכן עדיין אין זיווג שלם ואין מתקלא בשלימות, ולכן לא נשלם עדיין מדריגת הנוק׳ שתתחבר עם ז״א פב״פ שוה בשוה, עד זמן שלמה המע״ה שאז עלתה במדריגה הששית עד חב״ד דיליה, רק שכתרו גדול מכתרה, שאז שקטה מלחמה, ואז כל החיצונים יכנעו, וע״ז נאמר בו והוא יהיה איש מנוחה, וידוע כי סוד המנוחה ביסוד, נייחא טבא נייחא דעילאין ותתאין, כמ״ש בפ׳ נח, נח איש צדיק, וכן שלמה היה בדרגא דיסוד ולכן בימיו הייתה סיהרא באשלמותא, עכ״ל.

[5] עי׳ אפיקי ים סנהדרין צג ע״א ז״ל, הענין כי בועז הוא הגואל בדרגא דיסוד ו׳ זעירא, ורו״ת היא נוקבא כידוע, ע״כ. ועי׳ עוד בבהגר״א על ת״ז קו ע״ד בענין יבום. ועי׳ שם פד ע״א (והוא ע״פ הז״ח פה ע״ב) ז״ל, בוע״ז בדיוקנא עילאה, צדיק, גבור, נטר ברית, ואתתקף על יצריה, ואתקרי גיבור חיל, ודאי צדיק הוה, ע״כ.

[6] כתר (רח״ו).

[7] ביודעי בינה כתב, וידידי הרמ״ז המגיה נר״ו הגיד לי שאלו ז׳ אותיות הן, אבקדמי״נ בגי׳ או״ר (רמ״ז).

[8] חסד אבגדהו״ז (רח״ו).

[9] עמצקרש״ת (רח״ו). ושבע אתוון דחשך - אינון הוח״ט כפ״ר בגי׳ חש״ך (רמ״ז). עי׳ שעה״כ כט ע״ב (לש״ו). כלומר, בג״ר אין אותיות כלל, כי האותיות לא אתגלימו עד לצאתן מאימא עילאה (בבהגר״א על ס״י ו ע״א).

[10] עי׳ לקמן עז ע״א עביד שמיא, והוא בת״ת שהוא רוחא, וכן בזווג זו״נ דטפה דכורא מים וכו׳ (יהל אור).

[11] חטיכלמנ״ס (רח״ו), ותמניא אחרנין דרקיע - הן גז״ל סעצש״ת, ועולים תתק״ס, ובגי׳ השמי״ם במ״ם רבתי דאי״ק בכ״ר שעולה תתקנ״ה, וכמו שאמר רבינו בחיי ז״ל בפרשת בראשית ועם ה׳ אותיות הרי תתק״ס. וסוד הדבר לפי קיצורי הוא, שאור וחשך הם תרין עיטרין גנוזים ביסוד או״א בסוד הדעת דז״א, והשמים הם סוד התפשטות החסדים והגבורות בגגתנ״ה כנודע, ולכן נרמז בה׳ אותיות השמים הכלולות, רמז להתפשטות אור וחשך בה׳ מדות השמים דאינון אש ומים, ומילוי ישראל דאיהו שי״ר א״ל בסוד חו״ג עולה המילוי או״ר חש״ך, דהיינו המילוי כזה, יו״ד שי״ן רי״ש אל״ף למ״ד שהמילוי עם הכולל הוא תקל״ה כמנין או״ר חש״ך, ואם תמלאם או״ר חש״ך יעלה ישרא״ל, והרי שבו נתפשטו אור וחשך. וסוד ב״פ הוא בסוד ה׳ חו״ג דאבא וה׳ חו״ג דאימא, ותקל״ה ותקמ״א עם ד׳ הכוללים וכוללות הכוללים תפאר״ת. כל זה כתבתי לפי דרך הנ״ל, אבל בספר הכוונות בראש כוונת העמידה מח ע״א, הוא מחלקם בסדרם מא׳ עד ז׳ בחסד מח׳ עד נ׳ בגבורה והשאר בת״ת, והוא בסדר א״ב דאח״ס בט״ע וכו׳, א׳ בחסד ח׳ בגבורה ס׳ בת״ת, וכן כל הא״ב על סדר זה (רמ״ז).

תיקו״ז חלק ה

סטרא ושבע דהאי סטרא ואתגליפו כלהו בההוא רקיע והוו קיימי לחים אקריש ההוא רקיע ואקרישו אתוון ואגלימו ואתציירו בציורייהו ואגליף תמן אורייתא לאנהרא לבר:
תרגום: $

(סט) עי׳ זהר ח״ג קכז ע״א: ת״ח דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא והכי הוא כתיב (במדבר ו ה) גדל פרע שער ראשו בעי דיתרבי שער רישיה[1] ודיקניה ויתפרש מיין ושכר וענבים בגין דכלהו סטר שמאלא ולא תליין שערא יין אימא עלאה שכר סטרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שערא[2] ובג״כ כד סליקו ליואי להאי[3] אתר בעיין לאעברא כל שערא דלהון כד״א (במדבר ח ז) והעבירו תער על כל בשרם[4]:
תרגום: $
ועי׳ לעיל אות (סא).

(ע)עי׳ זהר ח״ג כג ע״א: פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה י) ולא אמר איה אלו״ה עושי נותן זמירות בלילה תא חזי בשעתא דאתער רוח צפון[5] ואתפליג ליליא[6] הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא[7] ואקיש גדפוי[8] וקארי וההוא שלהובא[9] בזמנא דמטי גביה ואתער לקבליה אסתכי ביה[10] ואזדעזע וקארי ואסתכי ואשגח בגין יקרא דמאריה למעבד רעותיה וקארי לון לבני נשא[11] ועל דא אקרי שכוי אשגחא[12] ואקרי גבר בגין דאתער בשלהובא דגבורה[13] בסטרא דגבורה קא

---

[12] עי׳ שעה״כ דרושי עמידה פרק ב (כט ע״ב).

[1] כדי להשכיל ענין זה על מתכונתו צריך לבאר הקדמה אחת בסוד השער שנתבארה בתיקונים בחכמת הפרצוף, והיינו שהשער הם שלשה מינים, האחד מורה על הגבורה דין חזק וזה יהיה שערא קמיט וקציר שערות חזקים וקצרים ונקמטים מורים על חוזק וגבורה, השני מורה חסד גמור וזה יהיה שערא שיע וירפה ותלי פירוש ארוך וחלק מורה על החסד, השלישי בינוני לא ארוך ולא קצר, לא רפה ולא חזק והוא נקמט מעט הוא בתפארת מדה בינונית, ושלש בחינות אלו הם סוד תקיעה ושברים

ותרועה שהם יורה על מציאות השערות ממש, והנה שלש בחי׳ אלו הם בסוד פרצופי בני אדם, ובהיות אחד בהיות האדם מרכבה אל צד השמאל, תחתון ופרצוף עליון הכל השער העליון מקור ממש לזה כי פרצוף בשערותיו דהיי׳ קווצותיו תלתלים שחורות כעורב מורים דין (אור יקר).

[2] פי׳ מפני שהשערות הם דין וג׳ אלו הם סטרא דשמאלא ולכך לא תליין שערא (מ״מ).

[3] להההוא (דפ״ו).

[4] קכא ע״ב (הערת הזהר).

[5] ת״ת מצד הגבורה (אור יקר), הם ה׳ גבורות דאימא המתעוררים בחצות (מ״מ).

[6] מלכות חציה בגבורה חזקה, וחצי השנית בגבורה רפה, ואז מהתעוררות הגבורה הרפה שבה (אור יקר).
היינו ה״ג שבנוקב׳ בסוד רוחא דשדי בגווה (זהר הרקיע).

[7] שהם חיילי גבריאל, המלאך הנק׳ תרנגול (אור יקר). הם ה״ג שבו, שהם מתקבצין ליסוד שלו, שהוא התרנגול, ולכן נק׳ גבר, משום דאתער בשלהובא דגבורה (זהר הרקיע).

[8] כל חייליו מתעוררים לזמר לקונם, והשלהבת הזה מתעוררת מצד הדין דרך השמאל, עד הגיעו אל מקום גבריאל (אור יקר).

[9] ה״ג ממותקות בסוד יין המשמח, ולכן נקרא אז לילה. והן באות ליסוד דדכורא, ובו ב׳ בחינות מסטרא דגבורות, שבו מקום לקבל הגבורות, נקרא כבר (צ״ל גבר), שרשו של תרנגול. ולכן קארי שדרכן לארמא קלא יין, ש׳ שורקת, ובאור היום, ה״ח. ולכן אז זמן תפלה בחשאי. אבל בלילה אז שירת הלוים (אולי צ״ל המלאכים – רד״ל), וז״ש יומם כו׳ ובלילה כו׳, וז״ש לקמן כד נהר יממא כו׳ (יהל אור).

[10] פי׳ גבריא״ל מביט בשלהובא הנז׳ (מ״מ).

[11] שנותן ההתעוררות לכל בני אדם, שאין אדם שאין מתעורר בחצות לילה אלא במתעצל, ועוד נתן טבע בתרנגול הגשמי לקרוא, ויש בו ב׳ בחי׳: האחת, שמסתכל לסבתו למעלה, וזה נקרא שכוי לשון ראיה, והסתכלות שמסתכל בסבתו וזהו שאמר ״אשגח וכו׳״. השנית, משפיע אל התחתונים שיתעוררו לזמר בתורה, וזה נקרא ״גבר״ כדמסיק (אור יקר).

[12] פי׳ דריש שכוי לשון הבטה, כמו הבט נא, תרגומו איסתכי (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

אתיא לאתערא בעלמא כדין אינון בני מהימנותא קיימין ויהבין גבורה וחילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא ועל דא ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין.

תרגום: פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, בא וראה בשעה שמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, הרי בארו ששלהבת אחת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול ומקיש את כנפיו, וקורא, ואותה שלהבת בזמן שמגיעה אליו ומתעוררת כנגדו מסתכל בה, ומזדעזע וקורא ומסתכל ומשגיח בשביל כבוד רבונו, כדי לעשות רצונו, וקורא לבני האדם. ולכן נקרא שכוי, השגחה, ונקרא גבר שמתעורר בשלהבת הגבורה, בצד של הגבורה הוא בא לעורר את העולם, ואז אותם בני האמונה עומדים ונותנים גבורה וכח לכנסת ישראל, ואז נקראת רנת התורה. ולכן דוד ירש את המלכות הוא ובניו לעולמים, ולדורי דורות.

ועי׳ זהר ח״ג קעא ע״ב: איהו משיך משיכו מסטרא דיליה ואתטמר ואתחפא תחות אתר דאקרי תא הרצים עד פלגו ליליא מבתר פלגו ליליא שלהובא דעמודא דיצחק נפיק ובטש בהאי תרנגולא דאקרי גבר[1] כגוונא דגבר אחרא עלאה[2] עליה כיון דבטש ביה האי גבר קרי ויהיב שית קלין וכלהו בסכלתנו.

תרגום: הוא מושך משיכות מצדו ונֶסֶתֶר ומתכסה תחת מקום שנקרא ״תא הרצים״ עד חצות הלילה, מאחר חצות הלילה יוצאת שלהבת, עמוד יצחק, ומכה בתרנגול הזה שנקרא גבר, כדוגמת גבר אחר עליון ממנו, כיון שמכה בו גבר זה קורא ונותן ששה קולות וכולם בהשכל.

(עא) עי׳ זהר ח״ג קכג ע״א: ואית ב״נ לבתר דמתחרט מחובוי ויעביד תשובה יתעסק[3] באורייתא בדחילו ורחימו דקב״ה ולא על מנת לקבל פרס דא זכי לאת ו׳ דאיהו בן י״ה ועל שמיה אתקרי בינה ודא גרים דתשוב ו׳ לגבי ה׳ ומלת תשובה כך היא תשוב ו׳ לה׳[4] ולעולם לא שריא ה׳ בבר נש ולא ו׳ בלא דחילו ובלא רחימו דאינון י״ה יראה ואהבה קרינן לון[5] ודאי ומתמן אתייהיבו התורה והמצוה דאינון בן ובת ובגין דישראל מקיימין התורה והמצוה אתקריאו בנים לקב״ה הה״ד (דברים יד א) בנים אתם ליי׳ אלהיכם[6]:

הנסתרות[7] יראה ואהבה[8] דאינון במוחא ולבא בחללא דגופא וברישא[9] והנגלות התורה והמצוה דאינון בגופא וברישא לבר[10] ורזא דמלה הכי הוא ודאי [ד]אי ב״נ דחיל לקב״ה או רחים ליה דא לא ידע ב״נ אחרא בגין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו:

---

[13] פי׳ שלא נתעורר גבריא״ל בלילה רק ע״י השלהובא, ומ״ש בסטרא דגבורה, פי׳ ששרשו הוא מגבורה של מעלה (מ״מ).

[1] גבריאל (רח״ו).

[2] פי׳ גבורה (מ״מ). המלאך גבריאל וחלק הרמז שבתורה, הם כולם ענין אחד, שכולם הם מצד הגבורות אשר שם שוכן הס״מ הצורר, וכמו שאמרו בגבריאל בזוה״ק שלח (קעא סע״ב וקעב רע״א) (דע״ה ח״ב צ ע״ב).

[3] ויתעסק (דפ״ו).

[4] תשב ו״ה אותיות תשובה והוא תשוב ו׳ לה׳ או ה׳ לו׳ אע״ג דלא נזכר י״ה ז״ש ולעולם כו׳ דשם תשובה (יהל אור).

[5] ליה (דפ״ו).

[6] או״א (יהל אור).

[7] עי׳ תיקו״ז יט ע״א ש״הנסתרות לה׳ אלקינו״ הם כינויים לאו״א, ״והנגלות״ הוא כינוי לזו״ן.

[8] עי׳ שער רוה״ק י ע״ב: א״ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י״ה הנפרד מן ו״ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י״ה שהם דחילו ורחימו עם ו״ה שהם קב״ה ושכינתיה. ועי׳ פע״ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י״ה עם ו״ה בשם כל ישראל.

[9] דתורה ברישא בפה כמש״ו. ונגדו יראה בחללא דרישא. וכך מצוה בגופא בידין ורגלין, ואהבה נגדו בחללא דגופא (מצאתי כתוב על הגליון. והנה יראה היא חכמה בפנים וכנגדו הפה מבחוץ, וזש״ה פי ידבר חכמות. ואהבה היא בינה בפנים בלב, וז״ש והגות לבי תבונות) (יהל אור).

[10] באברים דלבר, ויראה ואהבה באיברים הפנימיים שלהם, ג״כ ברישא ובגופא במוח ולבא. וישראל עלה במחשבה, בן מאב ובת מאם. ובמ״א אמר בתיקונים להיפך, דמלכות בפומא ועד״א באברים, וכן אמר בהקדמה ב׳ דתיקונים (יט ע״א) דרועא ימינא וכו׳, ע״ש כל האברים בו״ק ופומא מלכות תורה שבעל פה ע״ש. והענין, כי באברים עצמן ודאי כן, אבל בתורה ומצות שבפנים ברוחא הוא להיפך

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(עב) עי׳ זהר ח״ג רז ע״א: א״ר יוסי אינון דימינא כלילן כלהו בחד[1] דאקרי חמו״ר והאי הוא ההוא חמור דכתיב (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמו״ר יחדיו והאי הוא חמור דזמין מלכא משיחא למשלט עליה כמה דאוקימנא:

ואינון דשמאלא כלילן כלהו בחד דאקרי אתון דהא מסטרהא נפיק |ועירה| (עירא) קטרוגא דדרדקי כמה דאוקימנא והיינו דכתיב (זכריה ט ט) עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות אתנת חסר עשרה דכלילן כחד ודא הוא דאר״ש מאי דכתיב (בראשית מט יא) אסרי לגפן עירה אסרי לגפן זמין קב״ה לקשרא בגיניהון דישראל דאקרון גפן עירה דאיהו קטיגורא דילהון ובגין דאקרון שורק דכתיב (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתיך שורק בני אתנו ההוא דנפיק מסטרא דהאי אתון[2]:

והני י׳ מימינא[3] וי׳ משמאלא ואתכלילן בהני תרי כלא[4] (ו)אינון משתכחי בקס״ם[5] ואית עשרה אחרנין דימינא ועשרה דשמאלא דמשתכחי בנח״ש[6] וע״ד כתיב (במדבר כג כג) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל מ״ט בגין כי יי׳ אלהיו עמו מסטרא דנח״ש נפק שו״ר[7] |מסטרא דקסם נפק חמור[8]| ודא הוא שור וחמור וע״ד בלעם כיון דידע דאתקשר ברשותא אחרא וא״ל (במדבר כב כ) אך את הדבר וגו׳ אבאיש ליה ואמר [ומה |אן|] (ומאן) הא[9] יקרא דילי מיד אסתכל בחרשוי ולא אשכח דיהא ברשותיה אלא האי אתון:

כמ״ש בסוף תיקון כ״א וכן הוא ביראה ואהבה שבמוחא ולבא וע״ש סא ע״א מוחא איהו בהיפוכא חום כו׳ ואיהו אריה כו׳ ע״ש (יהל אור).

הג״ר שהם חב״ד דז״א עצמו הם המוחין, והם הנקראו פנימיות, אך החיצוניות, אפילו בראש עצמו נקרא ז״א. ובזה תבין מ״ש במ״א, כי לעולם אינו רק ו״ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה ג״ר. נמצא, כי בחי׳ החיצוניות אינו רק ו״ק לבד, אלא שנחלקים לי״ס, אך המוחין הם הפנימים, הם י״ס גמורות (ע״ח מוחין דצלם ז). מכאן רואים דגם הגלגלתא והראש הם מכלל הו״ק (לש״ו ספר הקדו״ש לח ע״ג), דהיינו המוחין המלובשים בגלגלתא, והם מלגאו, כבר למדנו הגר״א זללה״ה בהיכלות בראשית היכל א׳ (בספר יהל אור דף י״א ע״ד) כי הם רק הג״ר דהרוח גופה, שהוא עצמו מבחי׳ הז״ת (לש״ו ספר הדע״ה ח״א מו ע״א).

[1] פי׳ כי כל י׳ דימינא נכללין במל׳ כי כל י״ס דדכורא נכללין במל׳ דידי׳ וכל י״ס דנוק׳ נכללין במל׳ דיד׳ וזהו (זכריה ט ט) עני ורוכב על החמור כי המשיח הוא מסוד מלכות קדישא בהיותה בגלות בסוד לחם עוני ועכ״ז ישלוט על כל הקליפות וזה ורוכב על החמור הוא חמור א׳ הכולל כולם כא׳. כי המלכות דקדושה תשלוט כל מל׳ הרשעה (זכריה ט ט) ועל עיר בן אתונות אתונ״ת כתיב שהיא כללות י״ס דנוק׳ דידהו וע״כ יוצא מזה האתנ״ת שהוא בסוד יע״ר כי כמו שיש בקדושה חד מלאכא קדישא סנדלפו״ן גימ׳ יע״ר והוא בסוד העשיה אשר שם מקננת מלכות קדישא בסוד פרס״ה כי סנדלפו״ן גימ׳ פ״ר ואדנ״י גימ׳ ס״ה הרי פרס״ה כך בקליפה אתנ״ת מלכות הרשעה ועי״ר נפק מינה. והנה בזה השבנו על ב׳ השאלות כי אתנ״ת חד דכליל י׳ ולזה נכתב אתנ״ת וקרי אתונות וג״כ למה הוצרך חמור ועיר שנים ולא אחד הוא מוכרח כי המשיח סוד מל׳ קדישא וכולל מלכות דדכורא ומלכות דנוקבא מלכות דשמיא ומלכות דארעא ושולט על מל׳ שמים אשר (ישעיה נא ו) כעשן נמלחו דא סמא״ל ועל מלכות הארץ אשר כבגד תבלה דא לילי״ת כנז׳ בתיקונים. ובזה ידויק מ״ש (זכריה ט ט) גילי בת ציון הריעי בת ירושלים כי בת ציון הוא מלכות דדכורא בסוד ציון עולה קנ״ו ו׳ הויות גימ׳ יוסף וירושלים היא מלכות הנוק׳ הנקראת ירושלים גימ׳ תוקף כי כל תוקף הדין בה ובתוכה מתקבצין ש׳ גימ׳ אלהי״ם דיודין ר׳ אלהי״ם ברבוע פ״ו אלהי״ם פשוט. וז״ס שופר דמתן תורה קרן שמאל איל יצחק ולעתיד לבא במהרה בימינו (ישעיה כז יג) יתקע בשופר גדול שהיא אמא עלאה (זהר הרקיע).

[2] פי׳ מלבד עיר שיצא מאתון עוד יצאו ממנה קליפות אחרות (מ״מ).

[3] פירוש עשרה שהזכיר לעיל שכלולי׳ בחמור ועשרה כלולים באתון (מ״מ).

[4] פי׳ כל הקליפות כלולין באלו (מ״מ).

[5] נוק׳ דנוגה (רח״ו).

[6] דכורא דנוגה (רח״ו). ונלע״ד פי׳ הענין כי נודע שהדכורא כלול בנוקבא והנוקבא בדכורא ולכך בעשרה דאתון כלולים בה עשרה של חמור שהוא דכורא נמצא שהם עשרים. ויונקים מנוקב׳ דנוגה שהיא קסם וכן בחמור יש בו עשרה וכלולים בו עשרה של אתון הם ג״כ עשרים ויונקים מדכורא דנוגה שהוא נחש (מ״מ).

[7] דכורא (רח״ו).

[8] דקס״ם נפק חמו״ר (דפ״ו).

[9] היא (דפ״ו).

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(עג) עי׳ זהר ח״ג קכ ע״ב: ת״ח רזא דמלה אע״ג דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא כלא תלייא בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר בדבורא ובמלולא דפומא[1] מאן עובדא אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא כגוונא דצלותא הוא ולא יצלי בר נש צלותא עד דיתחזי עובדא |בקדמיתא| (בגוי׳) כגוונא דצלותא[2] |עובדא דקדמיתא| (בקדמיתא עובדא) בשעתא דבר נש קאים בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפלין (מהו תפילין[3]) תפלה של ראש[4] ושל יד ולאתקנא לון[5] בקשורא חדא בשמאלא ועל לבא[6] כמה דאוקימנא (שיה״ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וגו׳ וכתיב (שם ח ו) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך והא אוקימנא ודא הוא עובדא בקדמיתא:

---

[1] עי׳ שעה״כ א ע״ד, וכן יא ע״ד.

[2] שמות רא ע״ב (הערת הזהר).

[3] תימה דאטו עד כאן לא הוינן ידעי מהו תפילין, ותו דהקדים של ראש לשל יד, ותו דלא הזכיר תקון תפילה של ראש בראש אלא רק דשל יד בשמאלא ועל לבא. ונלע״ד דהוקשה לו מה שהקשה הרב ז״ל בדרוש התפילין, דאם התפילין נעשים מהמוחין והם אינם נכנסים אלא בתפילה, אם כן איך יצוייר בחינת תפילין קודם התפילה. וזהו ששואל בכאן מהו תפילין, וירצה כיון שאנו מדברים עתה בתיקונא דעובדא שקודם [התפילה] אם כן מהו ענין תפילין עכשיו (רמ״ז).

[4] והוא ממש מ״ש בדרוש התפילין בישוב קושיא זו, והענין בקיצור הוא שאעפ״י שאחר התפילה מסתלקים המוחין מזו״ן, מכל מקום נשאר הרושם שלהם כל היום ולכן הוא זמן תפילין, אבל בהגיע הלילה אז מסתלק רשימו דזעיר לגמרי ועומד על ראשו, ורשימו דראש רחל נכנס תוך חזה ז״א, והנה בשחרית שאז עולה כתר רחל מן הבריאה ומתעלה בסוד נקודה עד שעומדת בזרוע שמאל דז״א פנים בפנים, ואז יוצא אותו הרשימו מתוך חזה זעיר ונעשה תפילין בראשה, ובזה חוזרת להתייחד עמה, כי בלילה הוו בפירוד, וגם זעיר חוזר ושואב הרשימו שעל ראשו, וה״ס תפילין של ראש. נמצינו למדים שעיקר תפילין שקודם התפילה מתחיל מחזרת הארת הרשימו דנוק׳ שיוצא מן החזה ומאיר בנקודה שבשמאלה (נ״א שבשמאלו), שיש בזה שתי בחינות, שבבחינת זעיר הם של יד ובבחי׳ רחל הם של ראש ועיקרם להאיר ראשה. וז״ש תפלה של ראש ושל יד, כלומר אותה תפילה שהיא של ראש ושל יד כאחד, שאז חוזרים ונקשרים יחד זו״ן בפעם אחת וקשר אחד (רמ״ז).

[5] פי׳ לראש וליד, בקשורא חדא בשמאלא, ששם עלתה הנוק׳ (רמ״ז).

[6] שמשם ההארה יוצאת ולכן מביא שני הפסוקים דשמאלו תחת לראשי וגו׳ ושימני כחותם וגו׳, ששניהם נדרשים יחדיו בדרוש התפילין על סוד זה, אלא שלפי הנזכר שם צריך להגיה בכאן שמאלו תחת ראשי שהוא הרומז לענין זה, כי פסוק תחת לראשי נדרש על החיבוק הגמור שנעשה באתה גבור כנזכר בספר הכוונות, עיי״ש. ואולם לא חשש רבי שמעון להזכיר תפילין של ראש דז״א משום דסגי ליה במה שהזכיר תחילה סוד בחינת תפילין קודם ומה שהוא עיקר, והנמשך מזה שהוא שאיבת ז״א הרשימו שעליו הוא מובן מעצמו בדרישת כל הפסוק דשימני כחותם, שבמ״ש קשה כשאול קנאה נרמזה תפלה של ראש כנזכר בדרוש התפילין, ועל זה חזר ואמר והא אוקימנא, ודוק. ואולם צריכין אנו ליישב קושיא אחת שיש בענין זה וגם הרח״ו הרגיש בה בסוף פ״ט דדרוש התפילין, והוא שלפי הנזכר תפילין אלו הקודמים הכל הוא באצילות, והנה הרב זלה״ה מסר לנו בפירוש שתש״י היא בבריאה וש״ר באצילות, וכן מוכח מכאן ממ״ש בסמוך, ולבתר תפלה של יד דאיהי תפלה דמיושב ולבתר תפלה דרישא דהיא תפלה דמעומד, וכבר נודע דברכות יוצר הם בהיכלות הבריאה והעמידה היא באצילות, והרח״ו זלה״ה לא תירץ כלום בפירושו בזה, אלא כתב שפעם אחרת יורדות שתי הרצועות שהם נ״ה עד תפלה של יד, ואז נעשים אליה מוחין בסוד אצילות, ופעם אחרת שמע בטעם קדימת התפילין לתפלה, שאלו התפילין הם בבריאה מהמוחין שירדו לבריאה בלילה, ופעם אחרת שמע שלעולם יש לזו״ן תפילין תמיד אלא שקודם הנחת תפילין ישנם לזעיר בסוד רוח [לנוקבא בסוד נפש, אבל אחר הנחתנו ישנם לז״א בסוד נשמה ולנוקבא בסוד רוח]. הרי לך ד׳ שמועות חלוקות בענין, והרח״ו ז״ל לא דיבר כלום ביישובם. איברא דשמועה ד׳ י״ל דלא פליגא על דרוש דשימני כחותם לאוקמיה שהיא שואבת רשימו לסוד הרוח וגם הזעיר שואב סוד הנשמה, אבל תרין שמועות מציעתי נראה דפליגי על הדרוש הנ״ל, וכל שכן דלפי השמועה הג׳ לא יש טעם לקדימת תפלה של יד לתפלה של ראש. ונלע״ד שכן הוא המשך הענין, שתחילת אותה הנקודה העצמית שירדה לבריאה בלילה הלא באור הבקר מתקשטת ולוקחת תפילין לראשה מאותם המוחין דבריאה שירדו שם בלילה, ואחר כך עולה לאצילות ושואלת שימני, ומושכת הארת הרשימו מן החזה כנ״ל, אבל אותה ההארה אינה אלא מצד מוחין דבריאה שבאצילות שכל עולם כלול מאבי״ע, ואחר שאיבת זעיר הרשימו שלו שמניח תפילין בראשו אז יורדים לנוק׳ תפילין מצד אימא שבאצילות, וזה בהארת שתי הרצועות, כנלע״ד

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(עד) עי׳ זהר ח״ב קג ע״א: תא חזי כתיב (שם ב ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן נהר דא לא שכיך לעלמין מלאפשא ולמסגי ולמעבד פירין ואל אחר אסתרס[1] ולית ליה דוכתא [נ״א תיאובתא][2] לעלמין ולא אפיש ולא עביד פירין[3] דאלמלי עביד פירין יטשטש לכל עלמא:

תרגום: $

(עה) עי׳ זהר ח״ג כג ע״ב: רבי יהודה פתח ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא הודע אליו מסטרא דמאן או ידע [נ״א נודע] חטאתו מבעי ליה מהו הודע אליו אלא קודשא בריך הוא פקיד לכנסת ישראל[4] לאודעא ליה לבר נש ההוא חובא דהוא חב ובמה מודע ליה בדינהא כמה דאת אמר (איוב כ כז) יגלו שמים עונו[5] וארץ מתקוממה לו[6] הודע אליו כמאן דפקיד לאחרא:

ליישב השמועות. אבל לתירוץ הקושיא הראשונה שהקשיתי נראה דנוכל לומר דאע״ג דתפלה של יד אינה מאירה באותה נקודה עד היותה באצילות, מכל מקום כיון דתחילת עלייתה היא מהבריאה מקרייא שפיר תיקון הבריאה, שאין ספק שמידי עלותה לאצילות תשים דרך להאיר משם לבריאה שהיתה שם בתחילה, וכל שכן שבלי ספק יורד כח לרחל מן האצילות כדי שתוכל לעלות לאצילות, וזה הכח הוא תיקון גדול לכללות הבריאה (רמ״ז).

[1] הקשו האחרונים בזה א״כ מהיכן נמשך הפריה ורביה לאו״ה, אך לא קשה כלל, כי ע״י החטא הנה נמשך להזו״ן דקליפה מאור התיקון ג״כ, שהוא אור הדעת, ועי״ז נשלמו הם למעבד תולדין ופירין ג״כ (דע״ה ח״ב ט ע״ב), אֵלו שהיה עביד תולדות, היו מטשטשין את העולם [כמש״כ בב״ב עד ע״ב על הלויתן נחש בריח ונחש עקלתון] (דע״ה ח״ב ס ע״ג), עי׳ לעיל סה רע״א: אמר רבי אבא כד מזדווגי כחדא לא יכלי בני עלמא למיקם בהו ועל דא כתיב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו (דברים כב י) יחדיו דייקא (דע״ה ח״ב קג ע״ג), ועי׳ יהל אור ח״ג ח ע״ג: חשך ג׳ קלי׳ שור חמור כלב, ומהן באה שכח״ה וכו׳ ושור וחמור הן ב׳ מדות הכוללות הכל תאוני וכעסני, שהן עשו וישמעאל, סם ונחש, וכו׳ וכלב בו שניהם כח הכעסני ברוח שבא מהגאוה רוח גבוה וכו׳.

[2] דיקא נמי דכתיב ועץ חיים תאוה באה, משמע דהקלי׳ אין לה תאוה, וכתיב תאות רשעים תאבד (רח״ו).

[3] ענין זה נתבאר לעיל בפרשת ויחי בדף רי״ז ע״ב במאמר אותן תרין צפרין כו׳ והענין הוא במה שנתבאר שם ההפרש שיש בין הקדושה אל הקלי׳, כי הזכר של הקדושה יש בו תלתא מוחין, שהם חכמה ובינה ודעת. ונודע הוא כי טיפת הזרע נמשכה ממוח הדעת, שהוא האמצעי היורד ונמשך דרך חוט השדרה, כי לכן נקרא הזווג ידיעה, כמש״ה וידע אדם את חוה, וידע אלקנה את חנה אשתו על שם הדעת. אבל נוקביה דז״א, דעתה קלה, ואין בה רק תרין מוחין. וטעם הדבר הוא כי נשמות ישראל נמשכין מזווג העליון של הקדושה, ומשם יוצא להם נר״ן. כי הנפש היא מן המלכות בעצמה, אבל הרוח והנשמה הם מן זווג ת״ת ומלכות. והנה אי אפשר להעשות הזווג הזה אם לא על ידי הדעת המחבר תרין מוחין דחכמה ובינה דז״א, ומשם יוצא טיפת הזרע להוציא רוחין ונשמתין לתתא. ולכן יש בהם בישראל נר״ן, נפש ממלכות, ורוח ונשמה מזווג הנעשה מת״ת ומלכות, אשר יש בחינת דעת אל הז״א כנז׳. אבל האומות אין להם לעולם, רק בחינת נפש לבד מצד הנקבה של הקליפה, כי הרוח והנשמה הבאה מן הזכר המזדווג בנקבה אינה נמשכת להם, לפי שאין אל הזכר של הקליפה מוח השלישי הנקרא דעת, אלא שני המוחין אשר כנגד חכמה ובינה בלבד. ולכן אל אחר שהוא הזכר של הקליפות אסתרס ולא עביד פירין, שהם בחי׳ רוחין ונשמתין של אומות העולם. וכבר ידעת מן ההיכלות דפ׳ פקודי כי אל אחר הוא כינוי של הזכר של הקלי׳, וזהו סוד מ״ש ז״ל מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו, כי כיון שהוא מרחם למי שאין בו דעת, גורם התפשטות רחמים ושפע באל אחר, הזכר של הקליפות שאין בו דעת. גם זה הוא סוד גם בלא דעת נפש לא טוב, כי נפשות אומות העולם הם נעשות בלי דעת, ולכן אינם טובות אלא הם מצד הקליפה הרעה. אבל נפשות ישראל שהם נעשות בדעת הם טובות מצד הקדושה שיש בה דעת (שער מאמרי רשב״י), ועי׳ ע״ח שער הקלי׳ פרק ב.

[4] השפעת הדין מהת״ת על המלכות, ששניהם בעלי ההשגחה, זה פועל בדקות וזה פועל על ידי הנפרדים בפועל, ויש יסורים שהם למרק, כעין תשובה תולה ויסורים ממרקין, והיינו תשובה קודמת, ואין אלו היסורים דקאמרן אלא יסורין הקודמין לתשובה, שהם לעורר מחשבתו לפשפש במעשיו, ואלו אם שב אחר כך, נחשבים לו למירוק (אור יקר).

[5] ״שמים״ ת״ת, ״עונו״ עונש עונו למלכות, ואז ״ארץ״ שהיא מדת המלכות, ״מתקוממה לו״ בדיניה ויסוריה לעוררו לשוב (אור יקר).

[6] או (נוסף במ״מ). או גימ׳ ז׳, היא נוק׳ שביעית (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

דתנינן בשעתא דבר נש חב קמי קודשא בריך הוא ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא[1] קמי מאריה ואשדי ליה בתר כתפיה נשמתיה ממש סלקת[2] ואסהידת קמי(ה) קודשא בריך הוא כדין פקיד מלכא לכנסת ישראל ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא אושיט [דינך] (דינא) עליה ואודע ליה חוביה כמה דאת אמר (יחזקאל טז ב) הודע את ירושלם את תועבותיה:

בתר דמטי עליה דינא כדין אתער רוחיה[3] למהדר בתיובתא קמי מאריה ואתכנע למקרב קרבנא דהא מאן דלביה גס ביה חטי ואנשי חטאיה ולא אשגח עליה וקודשא בריך הוא זמין לקבליה ופקיד לאודעא ליה להוא חובא בגין דלא יתנשי מיניה:

אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי (מנא לן[4] מדוד) lוהכי אשכחנא בדודl דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע לא אשגח ביה אמר ליה קודשא בריך הוא את[5] אנשית ליה אנא אדכרנא לך מיד מה כתיב (ש״ב יב ז) lאתה האישl כה אמר יהו״ה אתה האיש[6] (אתה האיש) דלא דכרת ליה אתה האיש דאנשית ליה[7] ובמה אודע ליה בדינא אוף הכא קודשא בריך הוא קאמר (או) הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה והכי הוא lדlולא כתיב או נודע אליו כמה דכתיב (שמות כא לו) או נודע כי שור נגח הוא ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חוביה[8] ולא בארח דינא אלא כאימא דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא קמי מאריה ואי תימא דוד דהוה קם בפלגו ליליא אמאי אתערו עליה בדינא אלא שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר[9] ובעא דינא ובמה דעבר אתדן הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא[10] ולגבי ירושלם קדישא[11] [אתתרך] lובגין דא אתתרךl (אתרך) מירושלם ומלכותא אעדיו מניה עד דאתתקן כדקא יאות (ואתענש[12]):

תרגום: $

(עו) עי׳ זהר ח״ג ריז ע״ב: [ו]אמר רעיא מהימנא [בוצינא קדישא] שפיר אמרו ר׳ אבא ור׳ חייא ור׳ יוסי אבל (תהלים קג טז) כי רוח עברה בו ואיננו הכא צריך למפתח מלין מאי עברה בו דא עברה וזעם וצרה חד מאינון מלאכין רעים [דבגין דלא ישתמודעו ביה אינון] (בגין דלא אשתמודעו ביה דאינון) מארי חובין צריך למעבד [ליה] (לון) שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה כגוונא דאברהם דאתמר ביה (בראשית יב א) לך לך מארצך וממולדתך הרי שנוי מקום:

ולא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם (בראשית יז ה) הרי שנוי השם (ו)שנוי מעשה דאשתני מעובדין בישין דעבי)ד בקדמיתא[13] לעובדין טבין איהו מתלא לרוח [דההוא] דמית בלא בנין כגוונא דא עבד קב״ה לאדם כד תריך ליה [מההוא] (מהאי) עלמא ואייתי ליה להאי עלמא והא

---

[1] אז פוגם הנשמה התלוי בתשובה בינה (אור יקר).

[2] הענין, שאדם חוטא ופוגם בעון, או בחטא או בפשע, ופוגם בנפש ורוח לבד, מפני ששיעור פגם החטא במלכות שמשם נפש, ושיעור פגם העון והפשע בת״ת ויסוד שמשם רוח מו״ק, ומכאן ואילך, אם ישוב נשמה שהיא מבינה, אינה מעידה מפני שאינה נפגמת (אור יקר).

[3] רוחא (דפ״ו).

[4] דהאי (נוסף בדפ״ו).

[5] אנת (דפ״ו).

[6] שהיל״ל אתה הוא, ויוסב (נ״א ויושב) למ״ש קודם (יב ה) בן מות האיש העושה זאת, אלא ר״ל אתה עשית כמעשה איש סתם העלול לחטוא כגשמי ולא זכרת מתחילה (רמ״ז).

[7] כל עצמו, ולזה לא הספיק הודעת הנביא אלא בדינא, כדי מתוקף עונו ישא קל וחומר בעצמו, גודל החטא, כיון שגדול כל כך עונשו (אור יקר).

[8] זכות עסק התורה מביא בשכלו להסתכל בגודל העון ופרט ענייניו ולשוב, ואח״כ אם יצדק יסורין למרק, הם יסורין בדרך אחרת, שלא יהיה בהם ביטול תורה (אור יקר).

[9] דוד היה מרכבה למלכות, במה שהיה קם בחצות לילה, ופגם במדה ההיא בחטא בת שבע, ולכך אין קטיגור נעשה סניגור עליו, ואדרבה להועיל קומו בחצות לתקן מדתו, צריך יסורים, וממנו ראיה לשכמותו (אור יקר). היא נוק׳ (רח״ו).

[10] פי׳ שפגם במלכות (מ״מ).

[11] פי׳ שירושלים היא בחינת המלכות (מ״מ).

[12] ואתעניש (דפ״ו).

[13] באדה״ר (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

אתמר לעיל[1]:

משנה פניו ותשלחהו (איוב יד כ) ובג״ד (תהלים קג טז) כי רוח עברה בו[2] חד מאינון מלאכין רעים כד חזי ליה משונה [בזמנא] דאערע [ביה] ועמיה (מניה) שאלין ליה שאר משחיתין עליה דא הוא מארי חובך איהו עני לון ואמר ואיננו:

כד אתתרך מאתריה ואתנטע באתר אחרא אתמר ביה (תהלים קג טז) ולא יכירנו עוד מקומו בגין (ויקרא יד מב) דעפר אחר יקח וטח את הבית [ודא איהו רזא (שם מה) ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואינון[3]] (ובני ליה) גרמין וגידין [ו]בשרא דהוה[4] חזר עפרא מה כתיב [ביה] (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו[5] בגין דהוה[6] מנוגע ולבתר (ויקרא יד מב) ועפר אחר יקח וטח את הבית ובני ליה גרמין וגידין [ואתחדש] (בגין דאתחדש) כבית ישנה דעבדין [לה] (ליה) חדשה ודאי איהו (ד)אתחדש ומאי דאמר (תהלים קג טז) ולא יכירנו עוד מקומו (תהלים קג טז) על רוח דאתכליל רוחא זעירא[7] ברוחא עלאה [האי] (הכי) איהו מתלא לאלין דלא עביד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה (דא בדא ועביד פרי) [דעביד פירין] ואתכליל דא בדא ועביד [פירין][8] (פרי):

בההוא זמנא אתמר ביה ולא יכירנו עוד מקומו[9] אוף הכי בר נש דיתיב בקרתא דיתבין בה אנשין בישין ולא [יכיל] (יכלין) לקיימא פקודין דאורייתא ולא אצלח באורייתא עביד שנוי מקום ואתעקר מתמן ואשתרש באתר דדיירין ביה גוברין טבין מארי [תורה מארי] פקודין דאורייתא (ד)אקרי [עץ הה״ד] (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה:

תרגום: $

(עז) עי׳ זהר ח״ג קנ ע״ב: ועל דא אתוון כלהו למפרע[10] דכתיב ויהי הענן והחשך דכיון דעאל יצחק בדינוי[11] (ו)לא קרב זה אל זה כתיב זה אל זה אינון דאתו מסטרא דאברהם לא קריבו דא בדא דהא לא יכלין בגין דהאי באר[12] אתדבקא[13] ביצחק כד״א (שם) ויאר את הלילה[14] דכד אתמלייא

---

1 והיה שמך אברהם הרי שינוי השם. התהלך לפני והיה תמים הרי שינוי מעשה. כגוונא דא עביד קוב״ה לאדם כד תריך ליה מההוא עלמא, ואייתי ליה להאי עלמא, ודא שינוי מקום. שינוי השם משנה פניו ותשלחהו, והא איתמר לעיל, ובג״ד כי רוח עברה בו כו׳ (יהל אור).

2 ור״ל הכל כגוונא שנא׳ באברהם לך לך מארצך, שנאמר אל הנשמה אברם, כמ״ש בז״ח רות (עה ע״א) ובמדה״נ פ׳ לך (כד ע״א), ואח״כ ויקרא [צ״ל והיה] שמך אברהם. דאז זכה למדת חסד והוא גוון חיור וזהו משנה פניו. ואמר ״והא איתמר לעיל״ ר״ל למעלה רט״ז ע״א והוא שינוי השם בג׳ אבהן (יהל אור).

3 אינון (דפ״ק).

4 אבשרא קאי (יהל אור).

5 שאוכל הבשר, כמ״ש הכסיל כו׳ ואוכל את בשרו, דהוא קץ כל בשר (יהל אור).

6 קאי אלמעלה אונתץ (יהל אור).

7 הענין כי בהיותו מתגלגל צריך הרוח שהוא ממטטרון להיותו חוזר עם הנשמה שהיא מכסא הכבוד להיותם נכללים בסוד שורשם כדי לעוקרם מבחינת מציאות בריאתם אל בחינה אחרת, שאם נבראת מתחלה בפני אריה נעקרת מאריה ונשתלת בשור, ואם בשורשה שבכסא הכבוד היא באריה אי אפשר להשתנות לשור אלא שנכלל רוח זעירא דהיינו שממטטרון ברוחא עילאה דהיינו נשמה שמכסא ושניהם עולים אל שורשם, ואחר כך משורשם נעקרים מאריה לשור או משור לנשר והם חוזרים ונבראים ומתפשטים מטה (אור יקר).

8 כאן צ״ל מש״ל רי״ז ב׳ ואיהו מתלא לרוח דמית בלא בנין (יהל אור).

9 שאפילו שאר הנשמות שהיו בסוד ההיכל ההוא מעמד הנשמות להתגלגל אין מכירים בה אם היא הקודמת מפני שינויה, ואין זה ידוע רק להקב״ה וטרכיבין ליה וכו׳ הענין ששני אחים הם שני ענפים מאב אחד אילן אחד, והענף האחד לא הצליח לעשות פרי, מה עושים עוקרים אותו ממקומו שהיה אח ונעקר מהאב ונשתל באחיו ונעשה בנו, ועל ידי אחיו שהוא ענף העושה פירות דהיינו בנים או מצות, שמפני שלא עסק בהם לא זכה לבנים ועל ידי אחיו שהוא נעשה אביו וינק ממנו ויעשה הראוי (אור יקר).

10 מפני שהדרך הישר הוא רחמים כזה יהו״ה, והמהופך הוא דין כזה הוה״י מפני שהוא בסוד הנקבה והדין שמגביר התחתון על העליון או מפני שהוא בסוד העליה שמגביר השמאל על הימין, שהירידה הוא מגביר ימין על שמאל מפני שמקדים הימין לשמאל והיינו סוד הזכר, והעליה מקדים שמאל לימין והיינו סוד נקבה (אור יקר).

11 בדינו (דפ״ו).

12 מלכות מצד הדין (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

לאתחברא (ס״א לאתקפא) ביצחק לא קרב זה אל זה ולא יכיל לקרבא עד דאתא יעקב ואתחבר באברהם ונטל ליצחק ושארי ליה באמצעיתא כדין אתקשר מהימנותא[1] דא בדא ודא בדא ואשתזיבו ישראל:

ותנינן באתר דאבהתא אשתכחי שאר צדיקייא[2] משתכחי גבייהו וע״ד שמא דא סליק לסטרין אחרנין[3] מתפרשן אע״ג דכלהו נפקין לארחא חד כד נהרא האי בא״ר[4] מסטרא דיצחק ואתקשר ביה אתעביד ימא רבא תקיפא וגלגלין תקיפין[5] סליקין ונחתין בזעף ורוגזא בתקיפו נטיל לעילא סליק ונחית לתתא[6]:

אברהם אתי לקבלא ׀ס״א לקבליה[7]׀ ומגו רוגזא [(ופי׳ לקבלי דיצחק)] וזעפא וחימתא ותקיפו זה אל זה לא הוו מתקרבין עד דאתא יעקב ושכיך רוגזא ומאיך ותבר גלגלי ימא הה״ד (שמות יד כא) ויט משה את ידו על הים ויולך יי׳ את הים ברוח קדים עזה וגו׳ מאי ברוח קדים עזה [הא רוח יעקב] ׀דא רוח יעקב עזה׀ תקיף [לקבליה] לתברא רוגזא ׀דהאי ימא׀ (שם) וישם את הים לחרבה ויבקעו המים ׀ג״א הוא׀ אריך ימא מימי רוגזין ואתפליגו מיא[8] לסטרא דאברהם ולסטרא דיעקב הה״ד (שם) ויבקעו המים לסטרא דא ולסטרא דא ועל דא אתוון[9] כלהו בארח מישר כדקא יאות:

כאן היה כתוב פסוק ויט כסדר כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון[10]:

אלין אתוון בארח מישר בסטרא[11] דיעקב וכל אינון דאתו מסטריה ׀וכד אתא יעקב אתחבר באברהם ונטל ליצחק ושארי ליה באמצעיתא כדין אתקשר מהימנותא דא בדא ודא בדא׀ ועל דא עובדא[12] בתקונא בשמא קדישא בזווגא דאבהן[13] אשתמודע דאיהו קשורא חד קשורא מהימנא למהוי רתיכא שלימתא:

תרגום: $

---

[13] שהוא שהשכינה נתמלאה אז מהגבו׳ בסוד נחש דנשיך בערייתה ליל ז׳ של פסח כנודע אצלנו ונמצא שאותו באר נדבק ביצחק (רח״ו).

[14] הגבורה האירה והשפיעה דיניה במלכות שהיא נקראת לילה (אור יקר).

[1] בספירות י׳ בה׳ ו׳ בה׳ (אור יקר).

[2] יוסף משה ואהרן ודוד שהם מרכבה לז׳ ספירות אברהם יצחק ויעקב, אברהם חסד, יצחק גבורה, יעקב ת״ת, וכמדת אלו כן מדת שאר הספירות אהרן ומשה נו״ה כגדולה וגבורה, יוסף כיעקב, דוד מלכות מאנא דכולהו בענין שג׳ אבות שורש לג׳ פעולות חד״ר (אור יקר).

[3] כלומר רומז במקומו אחרים בנה״י כג׳ אבות, וכן כולו בחסד ע״ב שמות ורי״ו אותיות בגבורה (אור יקר). פי׳ שמכל אות ואות יוצאים כמה שמות שיש צדיקים מרכבה להם (רח״ו). נלע״ד מ״ז שהם נה״י, שגם בהם סוד שם של ע״ב כולו ביושר וו״ו יי״י סב״ט וכו׳, וז״ש שמא דא סליק לסטרין אחרנין, והוא שאר צדיקייא, משה ואהרן ויוסף, וגם דוד שבו (נ״א שהוא) כללות השם בתיבות, והרי הם שבעה כורתי ברית (רמ״ז).

[4] דקדק דקאמר כד נהרא ואתקשר כי כאשר מאיר לבד הוא באר אמנם בהיותו נקשר שעולה למעלה אז נעשה ״ימא רבא״ (אור יקר).

[5] רמז לבחינת הדין וכחותיו וענפיו (אור יקר). בסוד גלי ים הנעשים משם ב״ן כשנכנס במלכות שהוא שם ב״ן סתם כנז׳ בכוונת השופר (רח״ו).

[6] לפעול דיניה בתחתונים (אור יקר).

[7] למשוך חוט של חסד למלכות ואינו מספיק להכניע הדין מפני שהגבורה מצד שני משפיע דין והיא מעצמה דין הם שנים נגד א׳ וכאשר נתוסף יעקב אז ״שיך רוגזא״ כדמפרש ואזיל (אור יקר).

[8] כלומר המלכות בקבלתה נחלקת בשפעה לב׳ חלקים חלק חסד מימין וחלק רחמים מאמצע (אור יקר).

[9] כולהו עם היות יעקב איש הביניים והיה ראוי שיהיה חציו דין וחציו רחמים חציו ביושר וחציו בהפוך אלא מפני שפעולתו בה היא לרחמים לכך ״תאוון כולהו באורח מישר״ (אור יקר).

[10] והוא מופיע בח״ב דף רסט ע״ב.

[11] בסטר (דפ״ו).

[12] כלומר מעשה סדר תיקון השם בתיבותיו מורה ״זווגא דאבהן וכו׳״ מפני שכל תיבה ותיבה אות אחת מכל פסוק ופסוק ״אתעביד כולא״ כל מעשה המציאות כי בו כח כל הפעולות מפני שכלל כל ההנהגה בשלשה אבות (אור יקר).

[13] שהוא קשר כל הג׳ פסוקים חג״ת (רח״ו). ענין שם ע״ב דויסע ויבא ויט שנתגלה אז, והוא נמשך מעתיקא קדישא ובו נקרע הים וכמ״ש שם (נב ע״א) (דע״ה ח״ב קכד ע״ד).

תיקו״ז חלק ה

(עח) עי׳ זהר ח״ג רג ע״א: והאי מדורא דאשא משיך לגביה גוונין אחרנין[1] דלגו מניה גוון קדמאה ירוקא כיון דקיימא האי גוונא סלקא ההוא מדורא דאשא ודליג לעילא על ההוא גוון ירוקא ועאל לגו מניה ושדי להההוא גוון ירוקא לבר וקיימא ירוקא לבר וההוא מדורא דאשא דכבא כלילא לגו:

לבתר אמשיך אבתריה גוון אחרא תניינא חוורא וההוא חוורא עאל לגו כיון דקיימא האי גוון סלקא ההוא מדורא דאשא דההוא כבא ושדי להההוא חוורא לבר ועאל איהו לגו וכן כל אינון גוונין עד דשדי לון לבר ועייל איהו לגו וקריב[2] לגבי ההיא נקודה טמירא למיטל נהורא:

פתח ואמר (יחזקאל א ד) וארא[3] והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו׳ יחזקאל חמא להאי חיזו בתקונא דלא קיימא בר בשעתא דשליט ההוא ככבא כדקאמרן אבל האי קרא אוקמוה והנה רוח סערה אוקמוה דהוה אתי למכבש כל עלמא לקמיה דנבוכדנצר חייבא אבל רוח סערה דא איהו ההוא ככבא דקאמרן דבלע שבעין ככבין אחרנין ודא איהו רוח סערה דחמא אליהו (מ״א יט יא) מפרק הרים ומשבר סלעים ודא דקיימא תדיר קדם כלא למיטר ההוא דלגו כקליפה למוחא ואמאי אקרי סערה דסעיר כלא עילא ותתא:

תרגום: $

(עט) עי׳ זהר ח״ג קנה ע״א: בסטרא רביעאה דגלא רביעאה אד״ם רפא״ל מערב[4] בהדיה אסוותא בסטרא[5] דאדם אתכליל דינא עלאה עליה אתסי[6] האי (ס״א חד) אחיד בקרנוי דשור כד מבעי[7] לאעלא לון לתהומא רבא וכפית לון דלא יוקיד עלמא בתר דא שריא קול דממה דקה[8] דינא (ס״א הכא) מלה בחשאי לא ומשתמעו (אשתמודע) מלה דהברה כלל[9] בסטרא דא שריא מאן דשריא סליק מאן דסליק שמשא אתכניש לאנהרא להאי אתר בגין כך ותקעתם תרועה בסטר דרום אבל הכא לאו האי ולאו האי אמאי תרועה לאכפייא סטר צפון ובג״כ סטר צפון לאח[ו]רא:

תרגום: $

---

[1] אלו הגוונין דנוגה (רח״ו).

[2] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[3] רוח סערה הוא מלכות דקליפה הגרוע מכולם, ענן גדול הוא נה״י דקליפה, אש מתלקחת חג״ת דקליפה, ונוגה הוא כח״ב דקליפה, וכמ״ש בספר זוהר הרקיע (דף נ״ו ע״ב) וע׳ מבו״ש (שע״ב ח״ג פ״ח) וע׳ עוד פ׳ בראשית (טז ע״א) ותרומה (קלא ע״א) ויקהל (ר״ג ע״א) ופקודי (רלג ע״ב) (דע״ה ח״א ב ע״ד).

[4] הוא דגל מחנה אפרים, עם כל השבטים והנשיאים כנ״ל (יהל אור).

[5] שהרפואה הוא בצד מערב כמש״ל (יהל אור).

[6] שכאן הוא דינא רפיא, ממתק הדין כאן, ולכן כאן הרפואה, והוא בברכת אתה גבור (יהל אור).

[7] ר״ל כמ״ש (ב״ק ג ע״ב) מבעה זה אדם. וכאן הוא בקדושה (יהל אור).

[8] הוא סוד הכסא עצמה כנ״ל בפ׳ ויקהל שם (קצח ע״א) דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו כו׳ כנ״ל. ואמר האי אחיד בקרנוי דשור כד בעי לאעלא לון כו׳. הוא בסוד התפלין שבהן קושרין לקרנוי דשור, כמ״ש בתיקונים (י ע״א) ובתז״ח (יג ע״ג). ואמר בתז״ח (זר״ח לא ע״ב) פאר דרפאל פארך חבוש עליך, וכ״כ בתקונים (יא ע״א) שתפלין בסוד אדם. ומ״מ הוא בשמאלא הכל בשור. וציצית ותפלין וק״ש (ותפלה), הן ד׳ תיקונים של ד׳ הנ״ל. ציצית והוכן בחסד כסא. תפלין ובזרוע עוזו. ק״ש עד״א כמ״ש בתיקונים (כו ע״ב כז ע״א). תפלה במלכות. והן, ציצית ברזא דמיכאל כמ״ש בפ׳ תרומה דף קל״ט ע״א ״ותכלת דא איהו תכלת דציצית כו״. ותפלין ברזא דשור, ושם לאעלא כל ממנן תחת שכינה כמ״ש בתיקונים (עיין דף י ע״א). ק״ש בסוד נשר בסוד כי עוף השמים יוליך את הקול, קול דק״ש, כמ״ש בתיקונים (ג ע״ב) וכנ״ל (קנד ע״ב) ארים קלא כלהו אחרנין כו׳. ולכן הוא בימינא בהיכל אהבה בדרום כנ״ל. ותפלה ברזא דאדם כידוע. והשינוי הנ״ל במזרח ומערב בצורת נשר ואדם, הוא בדכורא ונוק׳, שבדכורא נשר אוריאל במזרח, ואדם (רפאל) במערב, וכמ״ש בפ׳ יתרו דף ע״ח בחדש השלישי כו׳ דשליט בי׳ אוריאל רב ממנא כו׳ ואיהו רזא דאיש תם מארי׳ דביתא איש אלקים כו׳ ע״ש כל המאמר. ובנוק׳ להיפך. והענין כי בדכורא שלטא טפה דדכורא על נוק׳, ובנוק׳ להיפך, כמ״ש בר״מ (עיין כי תצא רעח ע״ב) ובתיקונים (ריש תיקון נו), לכן כשמזכיר בנוקבא כמו כאן, מזכיר רפאל במזרח ואוריאל במערב, וכשמזכיר בדכורא אמר להיפך. כי הכל כלילן בדו״נ, ומאן דשליט הוא דכורא, וכמ״ש בפ׳ שמות (ד ע״א) ובז״ח (דף ל״ב ע״ב [לח ע״א]) ״כלהו לתתא נוק׳ אינון וכו׳״. וז״ס שת״ת נקרא אדם, ומלכות דמות אדם, והוא ת״ת דדכורא, ומלכות דנוק׳, ומלכות דנוקבא הוא כללא דכלא (יהל אור).

[9] וסימן קול באשה ערוה (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

(פ)עי׳ זהר ח״ג רעט ע״א: ואנת תניא דמסייע לך יתיר מכלהו בגין דאנת לויתן (נחש בריח[1]) דימא דאורייתא מאריה דכל נונין לויתן [זה] |ואתקרי| על שם אורייתא דאתמר ביה (משלי א ט) כי לוית חן הם לראשך [ובך] (וכן) (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יי׳ אדם דאתמר ביה (במדבר יט יד) אדם כי ימות באהל ואוקמוה מארי מתניתין אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ולית מיתה אלא עניותא[2] ובהמה אלין עמי הארץ דאינון מתכפיין כסוס כפרד תחות מארי מתניתין:

אדהכי הא בוצינא קדישא[3] פתח (ואמר) רעיא מהימנא |ואמר| (ב)מארי מתניתין מאי[4] |איהו| (ניהו) לויתן[5] אמר ליה בוצינא קדישא [האי איהו דדרגיה] (מאי דאיהו דרגיה) עמודא דאמצעיתא וצדיק[6] דאתמר [ביה] גוף וברית חשבינן חד[7] ואתרבי בימא[8] דא דאיהי אימא עלאה ים דבה מייחדין[9] לקב״ה כ״ה כ״ה אתוון דאינון ים בחושבן ואיהו [בה] |בה אמר ר״מ ודאי| (דא) לויתן[10] [ד]קאים על שפת הים[11] ועלמא קאי על סנפירוי[12] דא צדיק יסוד עולם דכל עלמא קאים עלוי אמר בוצינא קדישא זכאה חולקך ר״מ |(כאן חסר)| בת קול בגלותא עד דתיתי אנת לגבה [ד]אנת קול דילה דכל [ה]אשה בת בעלה |כמה דאת אמר ותהי לו לבת (אסתר ב ז)| מאורשה איהי [לך][13] עדיין לא [עאלת עמיה לחופה] (עבדת עמיה חופה):

תרגום: $

---

[1] משה רבינו ע״ה היה שורשו בהנחש דקדושה עצמו, וכמ״ש ברע״מ (פ׳ תצא רעט ע״א) דאנת לויתן נחש בריח כו׳ ולכן היה שולט הוא על התנין דקליפה לכובשו תחת ידו (דע״ה ח״ב פב ע״ג), מאותו הדעת עלאה משם הוא כל התורה, וכן משם הוא נשמת משה רבינו ע״ה, ע׳ פ׳ יתרו (פט רע״א) דנשמתו אתטמר ברדל״א, ולכן נקרא משה רבינו ע״ה ג״כ בשם לויתן נחש בריח כמ״ש פ׳ תצא (רעט ע״א) (דע״ה ח״ב צ ע״א).

[2] דמארי מתניתין בדור האחרון (יהל אור).

[3] (אתא) (נוסף בדפ״ו).

[4] מאן (דפ״ו).

[5] ר״ל מאי הוא לויתן ע״פ הסוד (יהל אור).

[6] כלומר שזכה במעשיו אל שתי מדות אלו, בתורה זכה אל עמודא דאמצעיתא ובהיותו כובש את יצרו זכה למדת הצדיק וייחד שתי מדות אלו יחד דהיינו מלת לויתן כלשון כי לוית חן הם לראשיך וכענין הפעם ילוה אישי אלי (אור יקר).

[7] והיינו שיתייחד התפארת והיסוד באחדות עד שישתוה היסוד אל התפארת עד שלא יהיה ביניהם מה שבין עילה ועלול אלא שניהם עלה אחת ומדה אחת, ועוד זוכה בתורה וכבישת יצרו להיות זהיר בקרית שמע בכוונה לקבל עול מלכות שמים שלימה (אור יקר), ועי׳ תיקו״ז מ ע״ב, ועי׳ בהגר״א בתיקו״ז מב ע״ב: הדעת דהוא בת״ת ויסוד.

[8] בימה רבא - שהיא בינה כדמסיק (אור יקר).

[9] כי סוד אותיות שמע וברוך שם הם סוד קשר ו׳ עילאה שית תבין דשמע ו׳ תתאה שית תבין דברוך שם דהיינו גוף וברית, ומייחדין לקב״ה דהיינו להיות גוף וברית חשבינין חד כ״ה וכ״ה רמזם בבינה דהיינו דאתרבי בימא, מה שהם שי״ת נכללים בכ״ה כה בימא רבה (אור יקר).

[10] קשר גוף וברית בבינה כדפירשנו (אור יקר).

[11] היינו מלכות שפה לי״ם עילאה דבה סוד היסוד בשפה ודאי, והיא נקראת שפ״ה בסוד קשרה בנצח והוד שהם שפתיים והנה הם מתרבים בי״ם עצמה אמנם הם מקננים סוד הבנים בשפת הים שהיא מלכות שבה סוד הבנים לתפארת ע״י היסוד, והא כיצד יבמה שתהיה המלכות נקשרת עמהם על נצח והוד שהם סנפירי לויתן, כי תרי קשקשוי חסד גבורה, תרי סנפירו נצח והוד ועלמא שהיא הארץ מלכות (אור יקר).

[12] והסוד קשר ארבע שמות אהי״ה בבינה יהו״ה בתפארת, צבאו״ת ביסוד אדנ״י במלכות כדפירש הרשב״י ע״ה בשיר השירים בפסוק א׳ ומי שזוכה בסוד מעשיו לענין זה ונעשה מרכבה למדות אלו הוא לויתן (אור יקר), אין לומר שהסנפיר עצמו הוא היסוד, שהרי מבואר הוא בגמרא בכורות (דף ח ע״א) שבדגים זכרותם מבפנים ע״ש, והסנפירין הרי הם מבחוץ, אלא הכוונה הוא שהיסוד נקרא ג״כ בשם סנפיר, כי הסנפירין הם תולדתו. ונקרא היסוד ג״כ בשם סנפיר ע״ש תולדותיו, כי הם מהחו״ג שבו. וכן הוא מבואר בתיקונים (תיקון כא דף מד ע״ב) כי הסנפירין הם חו״ג ע״ש ובהגר״א שם (ד״ה תרין סמכי קשוט) (דע״ה ח״ב מה ע״ב).

[13] כמ״ש תורה צוה לנו משה מורשה ואמרו (ברכות נז ע״א) א״ת מורשה כו׳ (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

(פא) עי׳ זהר ח״א רנח ע״א: ויאמר אלהי״ם הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע (בראשית א כט) לקבל דרגא דבינ״ה דאקרי אלהי״ם דכיון דאימא עלאה חמאת לון שלימין יהיב לון תפנוקין מלעילא לאתקיימא בעלמא:

ת״ח אדם קדמאה קודשא בריך הוא יהיב ליה כל עשב זורע זרע ולא יהב ליה רשו למיכל בעירי ועופי שמיא[1] בגין דגלי קמיה דהוה זמין לאתפתאה בההוא נחש דאיהו (שם ג א) ערום מכל חית השדה אמר קב״ה ארחקיניה מניה ולא יהא ליה עסק ביה ולא בבעירי ולא בעופי בגין דקב״ה אריס ליה לב״נ מכשול מקמיה מאים יתקיים בעלמא:

אבל כד אתא נח דאקרי צדיק מה כתיב ביה (שם ח כ) ויבן נח מזבח ליי׳ הא אוקימנא[2] ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון ומ״ט ויבן בגין דחייבי עלמא עבדי בה פגימו אתא נח וקריב ההוא מזבח בבעלה הה״ד (שם) ויעל עלת במזבח חסר כד חמא קב״ה דאתקריב ההוא מזבח וקריב הנהו בעירי דכיי יהב ליה רשו למיכל כלהו בעירי מ״ט בגין דאתקיף בההוא ברית עץ החיים וקריב לה בעץ הדעת ועבד יחודא [בקדמיתא] (כקדמיתא) אלא דלבתר אתפתה דבעא למבדק [בההוא חובוי לא] (בה ההוא חובה ולא) לאתדבקא ביה אפילו הכי לא אשתזיב מניה ונציב ההוא כרמא[3]:

תרגום: $

(פב) עי׳ זהר ח״ג יג ע״ב: פקודא עשיראה לאנחא תפילין ולאשלמא גרמיה בדיוקנא עלאה[4] דכתיב (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו[5] פתח ואמר (שיר ז ו) ראשך עליך ככרמל האו׳ קרא אוקימנא ואתמר אבל ראשך עליך ככרמל דא רישא עלאה (ד)תפילין דרישא[6] שמא דמלכא עלאה קדישא יהו״ה[7] באתוון רשימין כל את ואת פרשתא חדא שמא קדישא גליפא בסדורא דאתוון[8]

---

[1] ענין קריאת השמות אינו רק תיקון ממש וכו׳ כי הוא בירר כל חלקי הנפשות הבעלי חיים כולם שהיו בסיגים של אותם המלכים וכו׳, אבל שני בחינת הצומח והדומם לא בירר כל הצריך להם כמו שעשה בבעלי חיים שבירר כולם לגמרי זולת בהמות בהררי אלף כנזכר, וזהו מטעם שלא קרא שמות כי אם לבהמה ולחיה ולעוף השמים אבל לצמחים ואילנות ולחלקי הדומם לא קרא. גם תבין בזה טעם למה נאסר אדם באכילת בשר ולא הותר לו רק אכילת צמחים בלבד כמש״ה הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה. והטעם הוא כי כוונת האכילה היא לברר הטוב שבמאכל ההוא ולהעלותו מן הקליפות והסיגים המעורבים בהם וכבר היו כל הבעלי חיים מבוררים לגמרי ולכן לא הותרו לו באכילה. אבל הצומח שהם העשבים ואילנות הותר באכילתם כי עדיין היו צריכים להתברר ע״י האכילה ההיא (שעה״מ עקב).

[2] לעיל סט ע״ב. ועי׳ תז״ח מג ע״ג.

[3] עי׳ דע״ה ח״ב פד ע״ב וזה תמצית לשונו: אף נח נכנס לנסיון הזה [שיש מצוה לדעת את הרע [פי׳ ידיעת השדים] ועכ״ז לבחור בטוב, והוא עיקר עומק החטא דעץ הדעת אשר בו נכשל אדם הראשון], וגם הוא לא עמד בו ונכשל. אמנם כניסתו היתה לש״ש ע״מ לתקן את החטא דאדה״ר. והוא מ״ש ״ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה״. שכן ״כרם״ הוא כינוי למלכות דאצילות, והיא מתפשטת ושוכנת בהיכל קודש הקדשים דבריאה, ובה הוא סוד היין המשמח. וע״י החטא של אדה״ר שהרע נשתרבב למעלה, נאחזו החיצונים בסופה ובתחתיה, ושם הוא מקום בחינת היין המשכר, וע״י היניקה הזו נעשית אף מלכות הרשעה לבחי׳ כרם. שהרי ע״י המבול, שנעשה דין ברשעים, נתקן קצת החטא דאדה״ר ונסתמה הפרצה, כי כשהרשעים כלין אזי מתבטלות אף הקליפות, והפרצה נסתמה ע״י חורבן העולם דהמבול. אך כאשר נכשל נח באותו היין המשכר, חזר וניער וגלי פרצה דעלמא דהוה סתים. אמנם נח לא חטא כ״כ כאדה״ר, שכן עיקר הפגם דאדה״ר היה ע״י שירד לשם בעודו ברום מעלתו, ולכן היה אדה״ר מוזהר ע״ז מפי הקב״ה. והקב״ה כביכול הוצרך להוכיח את אדה״ר ע״כ כדי שישוב, ואילו בנח כתיב ״וייקץ נח מיינו״, דהיינו שמעצמו חזר בו תיכף לאחר חטאו והתחרט, ע״כ.

[4] מה הוא מניח תפילין אף אתה (אור יקר).

[5] סוד מוחין דצלם בתי תפילין (רח״ו).

[6] פירושו, רישא עילאה הם תפילין של ראש, שהם ד׳ מוחין דז״א (מ״מ).

[7] זהו תפילין דרש״י (רח״ו).

[8] בתפילין נמצאו ב׳ מציאויות או סדר הפרשיות קדש והיה שמע והיה [היינו תפילין דרש״י], דהיינו יהו״ה כסדרן, או הויות להדדי דהיינו יהה״ו [היינו תפילין דר״ת] שהוא שם קדוש, אמנם מורה על הגלות והפירוד, והם מצד הבינה מצד הדין ועת האמר כי תפילין אלו כיון שהם האותיות מחכמה ראוי שיהיו כסדרן (אור יקר) עי׳ תז״ח מו ע״ד וגר״א שם ד״ה ואיהו עיקרא דתפילין.

תיקו״ז חלק ה

כדקא יאות ותנן (דברים כח י) כי שם יהו״ה נקרא עליך ויראו ממך אלין תפילין דרישא דאינון שמא קדישא בסדורא דאתווי׃
תרגום׃ $

(פג) עי׳ זהר ח״ב צא ע״א׃ ורזא דא (משלי ל כא) תחת שלש רגזה[1] ארץ ואיהו לא תעשה לך חד פסל תרין וכל תמונה תלת וארץ דא על דא אתרגיזת פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים (שמות כ ה) אילנא חדא דאינציב חדא ותרין זמנין |ותלת זמנין| וארבע זמנין ואתפקד על חובי קדמאי אב ובן שלישי ורביעי חד הוא (לא תשא את שם ה׳ אלהיך לשוא וגו׳) כד לא |אתתקן| (מתתקן) ולא חייש לאתתקנא וכן בהפוכא |דדא| (דא) לאילנא דאיהו אתתקן כדקא חזי וקאים על קיומיה[2] |ועושה חסד וגו׳|[3]׃
תרגום׃ $

(פד) עי׳ זהר ח״ב ר ע״א׃ |ויכתב| ספר זכרון[4] מאי איהו אלא אית ספר לעילא[5] ואית ספר לתתא[6] זכרון אתר |נ״א את| קיימא קדישא[7] דנטיל וכניש לגביה כל חיין דלעילא[8] ספר זכרון תרין דרגין[9] דאינון חד ורזא דא שם יהו״ה שם חד יהו״ה חד וכלא מלה חדא[10]׃
בגין דאית שם ואית שם שם לעילא[11] דאיהו אתרשים (ס״א אקרי שם) ממה דלא ידיע[12] ולא אתרמיז בידיעה כלל[13] ודא אקרי נקודה עלאה[14] שם לתתא דאקרי שם (דברים ד לב) מקצה השמים[15] ועד קצה השמים בגין דקצה השמים אקרי זכרון והאי שם איהו נקודה דלתתא דאיהו שם מההוא זכרון[16] דאיהו קצה השמים דנטיל כל חיין[17] דלעילא ודא איהו קצה השמים דלתתא ושם דיליה איהי נקודה דלתתא נקודה דא[18] איהו ספר דקיימא בחושבנא |ודא הוא ולחושבי שמו[19] ספר דקאמרן ושם חד מלה הוא בכל סטרין[20]׃

---

[1] ואף שכתב ה׳ אלהיך, כבר פי׳ שהוא ענין אחר לאתער אלבא כו׳ (יהל אור).
[2] כדין (נוסף במ״מ).
[3] ור״ל כמ״ש הרב שפסוק פוקד עון אבות וכו׳ הוא באדם אחד שנתגלגל ג׳ פעמים, עם פעם ראשונה הם ד׳ פעמים, ואינו מתגלגל רק אלו הד׳ פעמים דווקא ותו לא, וכל זה אם לא עשה שום תיקון בד׳ גלגולים הנז׳. אבל כשעושה שום מצוה בכל פעם, אזי מתגלגל אפילו עד אלפים פעמים, וזש״ה פוקד עון אבות וכו׳ שפעם א׳ נקרא אב ופעם ב׳ נקרא בן וכו׳, עד רביעים, דהיינו ארבעה פעמים דווקא. וכל זה אם הוא לשונאי, אבל ועושה חסד, דהיינו אם בכל פעם עושה שום מצוה יתגלגל עד לאלפים, עכ״ל בספר הגלגולים (מ״מ).
[4] ע ע״א (הערת הזהר). אמר לזכור ברית, דע״י שרואה אדם את אשתו מקושטת, מתעורר בריתו, והוא הזכרון שזוכר בריתו, דהתעוררות הוא ע״י זכרון הברית, וביה הזכרון ספר זכרון, כמ״ש בפ׳ ויקהל (ר ע״א), והוא כל זכורך, דבגיניה אשתמודע דכורא דכר (בהגר״א על תיקו״ז מח ע״א).
[5] אבא (מ״מ).
[6] מלכות (מ״מ).
[7] יסוד (מ״מ).
[8] פי׳ כל המוחין נכללים בו (מ״מ).
[9] מלכות ויסוד (רח״ו).
[10] פי׳ ספר זכרון כמו שם ה׳ שהם יסוד ומלכות (מ״מ).
[11] קסב ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).
[12] מא״א (מ״מ).
[13] מעתיק יומין (מ״מ).
[14] צג ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).
[15] פי׳ שמים הוא זעיר וקצה העליון הוא יסוד דאימא וקצה התחתון הוא יסוד דזעיר. והביא פסוק זה לומר שקצה השמים שהוא יסוד הוא זכרון (מ״מ).
[16] פי׳ שמלכות מקבלת מיסוד (מ״מ).
[17] מוחין דקיימא בחושבנא (רח״ו). פי׳ שכל החשבונות בסיהרא אינון (מ״מ).
[18] מלכות (רח״ו).
[19] פי׳ שכשמו שהיא מלכות יש בה חשבון (מ״מ).
[20] פירוש כי בין בהבנת המלות ובין בחשבנם הוא אחד. כי שם עולה בחשבון ספר. ועיין במה שנתבאר אצלנו בכונת העולה לס״ת לקרות מה יכוין במילת ספר (שער מאמרי רשב״י).

תיקו״ז חלק ה

(פה) עי׳ זהר ח״א טז ע״א: ואחר האש קול דממה דקה הכא אשתכח שם יהו״ה ארבע פרקין הכא דאינון פרקי גופא ואברין ידיען דאינון ארבעה[1] ואינון תריסר והכא שמא[2] גליפא דתריסר אתוון דאתמסר לאליהו במערה[3].
תרגום: $

עי׳ זהר ח״ב רא ע״ב: כדין פרחין אתוון דקיימין באוירא דבשמא קדישא[4] דתריסר אתוון[5] דההוא שמא שליט באוירא[6] והאי איהו שמא דהוה טאס ביה אליהו עד (לא) דאסתלק לשמיא והיינו דקאמר עובדיה לאליהו (מ״א יח יב) ורוח יהו״ה ישאך בגין דבשמא דא הוה אליהו טאס ביה באוירא והאי איהו שמא דשליט באוירא:
ואינון אתוון פרחין וסלקין בההיא מלה[7] וההוא ממנא דמפתחן (דמאריה) דאוירא בידיה וכל אינון ממנן אחרנין כלהו סלקין ביה עד רקיעא ואתמסר בידא דממנא אחרא לסלקא לעילא:
תרגום: $

---

[1] ב׳ שוקיים וב׳ דרועין ב׳ יריכין וב׳ אצילי וב׳ ידים, וב׳ רגלים. בפרטם י״ב, ובכללם ד׳, ב׳ ידים וב׳ רגלים (רח״ו).

[2] עי׳ השמטות סי׳ כו (הערת הזוהר).

[3] זה הוא יְהָ״אָ הֲוָ״ד וְהָ״נָ הָיָ״ה, שהוא צירוף יְהֲוָ״הָ הֲוָהָ״יְ אֲדָנָ״יְ, והוא היה כתוב באדרת אליהו, כך מצאתי בכתיבות הרח״ו זלה״ה, ונלע״ד שהוא סוד חו״ג כלולים יחד בתוך הנקבה, וגם הוא בגי׳ ב״ן ואדנ״י, והנקודות עולות רל״ו, שהוא סוד ד׳ אותיות הוי״ה ועסמ״ב היוצאים מהם הרי רל״ו. ועוד שם ב״ן שהוא בגי׳ אליה״ו נדרש לסוד רל״ו על זה הדרך, י״פ ו״ד הוא ק׳, ואח״כ (חב״ד) חבר ב׳ ההי״ן, והכם (והכניס) זה בזה, ואמור ה״ה פעמים ה״ה גם הוא ק׳, ועוד ו״פ ו׳ ל״ו, הרי רל״ו. ועוד השם עם נקודותיו עם כללות השם וכללות הנקודות בגי׳ א״ל שד״י, שכן סודו של שם זה הוא ביסוד הנקבה (רמ״ז). מצאתי בגליוני הראשונים הוא השם השולט באויר ובו היה טס אליהו ע״כ ובזוהר ויקהל דף רא ע״ב וכו׳ וברח״ו שם, וכו׳, ולפי זה מ״ש הכא אשתכח שם הוי״ה ד׳ פרקין וכו׳ הכוונה על שם הוי״ה השולט על קליפת קול דממה דקה כי שם הוי״ה זה הוא בת״ת דז״א וד׳ פרקין היינו ד׳ אותיות הוי״ה וא״ש דקאמר ד׳ פרקי גופא כי כל אלו הד׳ פרקים הם בת״ת דזעיר הנק׳ גופא ומ״ש ואיבריך ידיען יובן במ״ש הרב בסוד העמידה כי הת״ת דזעיר לבדו יש בו שם הוי״ה מלבד ההוי״ה הכולל׳ את הזעיר כולו עוד יש הוי״ה בת״ת דזעיר לבדו ונחלקת בת״ת עד״ז יר״ד חכמה שבת״ת זעיר: ה ראשונה היא בינה שבת״ת זעיר ו היא גוף התפארת דת״ת זעיר ד אחרונה היא עטרת היסוד שבת״ת זעיר הרי ד׳ אברים ידיען (מ״מ).

[4] נראה לי שהוא הנזכר בבראשית טז ע״א ועיי״ש (רמ״ז).

[5] כתב הרב הוא שם אהי״ה הוי״ה אד״ני משולבים הם י״ב אותיות (מ״מ). עי׳ בהגר״א בסד״צ ב ע״א ד״ה הספירות הן הולכין בתלת תלת, חב״ד חג״ת נה״י, ומלכות היא רביעית שכוללת את כולן, וכמ״ש בתז״ח (עג ע״ג) דתשע ספירות אינון משולשין בעד״א כג״ד, ח״ח״נ ב״ג״ה״ כ״ת״י״, ומלכות עשירין לון ורביעין לון, וז״ס שם של י״ב, שמלכות היא כלולה בכל קו האמצעי, שהוא המכריע וצריך להיות כלול משניהם, ביסוד היא עטרת היסוד, ובת״ת שם שני מלכים - הערה שלי עי׳ תיקו״ז ה ע״א, שנוק׳ היא רביעא לכל תלת, ועי׳ פת״ש נקודות טז וז״ל, נוקבא יש לה ג׳ שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז״א, הא׳ בעטרת היסוד, הב׳ בטבור, הג׳ בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז״א, בסוד כלת משה, עכ״ל, ועי׳ לעיל ג ע״ד, שֶׁם י״ב היא בדעת ששרשו בכתר, ועי׳ בלש״ו ביאורים ח״א נה ע״ג, שמקשה מתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה שֶׁשָּׁם י״ב ביסוד, וכאן כתוב שהיא תופס כל הקומה, ומתרץ שכל העד״א אחד, ועי׳ לש״ו כללים ח״א סט ע״א שמצד עצמם אין הבדל בין ת״ת ליסוד אלא רק מצד הקו ימין ושמאל יש הבדל, (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז פא ע״א ד״ה ביה איהו וז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א׳), ולכן מובן לנו שהרי עיקר כוונת הגר״א לא לדעת בפרט (כמש״כ בביאורים שם) אלא לכללות כל העמוד האמצעי מכתר דעת ת״ת יסוד, ועי׳ לש״ו כללים ח״א סח ע״ב שמקום הנוק׳ בטבור הוא הכתוב באד״ר קמא ע״ב שזה מאחוריו.

[6] בראשית טז ע״א (הערת הזהר). שם בן י״ב בת״ת שליט באויר כי אויר רוח ת״ת (רח״ו).

[7] אע״פי שאמר לעיל שמלאך הממונה בסטר מזרח הוא שמעלה התפלה. וכאן אמר שהאותיו׳ הם המעלים אותה. י״ל שהמלאך בכח י״ב אותיות הנזכרו׳ הוא מעלה אותה נמצא שהכל אמת וז״ש וההוא ממנא (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

(פו) עי׳ זו״ח כז ע״ג: גוון חוור[1] דעיינין דיליה **איהו** נחש גוון סומק[2] שרף גוון תליתא**י** ירוק כליל מתרווייהו עקרב גוון רביעא**ה** אודם[3][4] **צמאון אשר אין מים:**

תרגום: גוון הלבן שעיניו הוא נחש, גוון השלישי הוא ירוק הכלול משניהם, גוון הרביעי הוא אדום צמאון אשר אין מים.

(פז) עי׳ זהר ח״ג רטז ע״ב: מאי להצהיל פנים משמן אינון י״ב פנים ד׳ דאריה ד׳ דשור ד׳ דנשר דאינון מיכאל אריה ארבע אנפין דיליה (יֱהוֶ״ה) יהו״ה ארבעה אנפין[5] דשור ואיהו גבריאל ואינון (יַהוַ״ה) יוד ד׳ אנפין דנשר ואיהו נוריאל ואינון (יְהוָ״ה) יהו״ה ואינון ממנן תחות חס״ד פח״ד אמ״ת דרגין דתלת אבהן ואוקמוה רבנן האבות הן הן המרכבה וסלקין (ס״א נקודין) נהורין[6] לחשבן[7] יב״ק ואינון מלך מלך ימלוך יהו״ה אהי״ה אדנ״י סך הכל יב״ק.

תרגום: מה זה ״להצהיל פנים משמן״ אלו שנים עשר פנים, ארבעה של אריה, ארבעה של שור, ארבעה של נשר, שהם מיכאל אריה ארבע פנים שלו יהו״ה, ארבע פני שור והוא גבריאל והם יהו״ה, ארבע פני נשר והוא נוריאל והם יהו״ה, והם ממונים תחת חס״ד פח״ד אמ״ת, דרגות שלשת האבות, ופרשוה רבותינו האבות הן הן המרכבה, ועולים (נקודים) האורות לחשבון יב״ק, והם מלך מַלַך ימלך, יהו״ה אהי״ה אדנ״י, סך הכל יב״ק.

ועיי״ש רכט ע״א: ורזא דמלה וגביהן וגובה להם וגבותם וגביהן גדפין וגובה להם אנפין וגבותם דאינון[8] עלייהו מלאות עינים סביב לארבעתן כלהו מרובעות וכלא קשוט[9] ע׳ ענפין (נ״א אנפין)

---

[1] בז״ח פרשת יתרו (כז ע״ג) אמר **גוון סומק שרף,** דהוא מרה ואודם, עקרב. וכן אמר לקמן (קכה ע״ב &) בהגהה למטה **בגוון סומק מתלבש גבריאל ותחותי׳ שרף בגוון ירוק מתלבש אוריאל שר שלום כו׳** אבל לקמן (קכו ע״א &) **בנקודין ירוקין כו׳ מסט׳ דמרה,** וכן לקמן (קכז ע״ב &) אמר **אנפין ירוקין אינון מסט׳ דמרה ירוקין כו׳ אנפין סומקין מסט׳ דמאדים כו׳,** אלא שאמר שירוק הוא היפוכא דחוור, וסומק הוא בינוני במקום ירוק, והוא הפוכא דאוכם, והוא סותר בשני דברים למ״ש בז״ח (כז ע״ג) דשם אמר **גוון חוור כו׳ נחש גוון סומק שרף גוון תליתאה דאיהו ירוק כליל מתרווייהו עקרב,** ובקרא הוא ירוק גוון קדמאה ואח״כ גוון חוור ואח״כ סומק שכתוב (&) והנה רוח סערה ענן גדול כו׳. וע׳ בפרשת ויקהל (רג ע״א) **גוון קדמאה ירוקא כו׳,** ע״ש. וכן באליהו (&) רוח גדולה כו׳ ואחר הרוח רעש, דהוא ענן גדול, ואחר הרעש אש. וכן בפרשת בראשית (&) תהו ובהו וחשך, וחשך הוא אש, כמ״ש (&) וההר בוער באש חשך כו׳, כמ״ש בפרשת בראשית (יא ע״ב) ע״ש, לפי שאין ביניהם מכריע שריא מבחוץ דאסתרס (בהגר״א על תיקו״ז קעב ע״ד, קמד ע״ג).

[2] עי׳ לקמן הערה **.Error! Bookmark not defined**.

[3] אוכם (יהל אור).

[4] ועמ״ש בתיקוני׳ ת״ע {קמד:} (יהל אור).

[5] בניקוד מֶלֶך מָלַך יִמְלֹך (ועי׳ ליקוט על ניקוד זה שנדפס בתיקו״ז דף י״ח) (יהל אור). הויה אלהים הוא גימ׳ כמספר הנקודות דג׳ הויות דמֶלֶך מָלַך יִמְלֹך, כמ״ש ברע״מ (פינחס ריז ע״א) (דע״ה ח״ב מח ע״ב), סוד שם של י״ב, שהוא ג׳ הויו״ת דמֶלֶך מָלַך יִמלֹך, הי״ה והו״ה ויהי״ה, שהם י״ב אותיות דג׳ הויו״ת וכמ״ש כ״ז בספר יצירה להגר״א (פרק א משנה א אופן ג דף ג ע״ד) ובכ״מ. וכן מֶלֶך מָלַך יִמלֹך הוא גימטריא ר״פ, כמנין מנצפ״ך. וכן הנקודות דמֶלֶך מָלַך יִמלֹך הוא גימטריא קי״ב, שהוא סוד יב״ק, יחוד ברכה קדושה, שהם בדעת, כי הדעת שהוא הקו האמצעי שם הוא היחוד, והוא כולל הב׳ קוין דימין ושמאל שהם ברכה וקדושה, וכמ״ש בפ׳ משפטים (דף קטז סע״א) ופ׳ עקב (דף רעב ע״ב) ובכ״מ בזוהר ותיקונים, וע׳ רע״מ פנחס (דף ריז רע״א). וכן הוא גימטריא הוי״ה אלהים, שהוא כללות החו״ג, שהם בדעת וכו׳ אמנם בתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה, מבואר כי השם י״ב שביסוד הנה הם הי״ב צרופי הוי״ה, והם יוצאים ג״כ מהג׳ שמות הוי״ה מלך הוי״ה מלך הוי״ה ימלך, ג׳ צירופים מהג׳ יודי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן, וג׳ מהג׳ ווי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן האחרונים, ומקורי דלהון הוא הג׳ יודי״ן דשם ס״ג, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע״א) וע״ש דברי רבינו (ביאורים ח״א נה ע״ג).

[6] ר״ל נקודין כמ״ש בתיקו״ז (כא ע״א) (יהל אור).

[7] שוא דימלוך לא חשיב שהוא נח. וכ״ז קאי על מ״ש בזוהר ר״ח פתח כו׳ ויין ישמח כו׳. וג׳ חיוון הן בג׳ גלגולים, וזהו להצהיל פנים, י״ב פנים הנ״ל. מה שחרב י׳ מן יב״ק, עכשיו החזיר כנ״ל (יהל אור).

[8] ו׳ תליתאה בינה, מרכבתא תליתאה כנ״ל (יהל אור).

[9] ובלא קשוטה. צ״ל וכלא קשוט. ור״ל אע״ג דלעיל אמר דת״ת הוא עיינין, וכאן אמר שהוא אנפין ע׳ פנים כו׳ (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

לאורייתא גדפין אדני אנפין יהו״ה עיינין אהיה וסלקין יב״ק בחושבן אדני במעשה יהו״ה בדבור אדיד במחשבה.

תרגום: וסוד הדבר ״וגביהן וגובה להם״ ״וגבותם וגביהן״ כנפים, וגובה להם פנים, וגבותם שהם עליהם מלאות עיניים סביב לארבעתן, כולם מרובעות, והכל אמת. שבעים ענפים (פנים) לתורה, כנפים אדנ״י, פנים יהו״ה, עיניים אהי״ה, ועולים יב״ק, בחשבון אדנ״י במעשה, יהו״ה בדבור, אהי״ה במחשבה.

ועי׳ תיקו״ז קמט ע״ב: ועוד עיינין גבוהין מסטרא דימינא ועיינין עמיקין מסטרא דשמאלא דא ענו ודא ביישן מסטרא אחרא דא גס רוח ודא עז פנים כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת (שמות כה כ) דא כפורתא דעינא תלת גוונין דעינא אינון אהי״ה יהו״ה אדנ״י כלל ופרט וכלל ואינון יחודא ברכה קדושה וסימן י״עננו ב״יום ק״ראנו דהכי סליק חושבן תלת שמהן אלין כחושבן יב״ק אהי״ה כתר עלאה יהו״ה עמודא דאמצעיתא אדנ״י שכינתא תתאה אדנ״י כלל (נ״א יהו״ה) אהי״ה פרט יהו״ה (נ״א אדנ״י) וכלל.

ועי׳ בגר״א בתיקו״ז (קנד ע״ב): ויחוד דיליה שמע ישראל - דכולל ברכה וקדושה שהן עשרה ז׳ ברכות וג׳ קדושין והן יב״ק: א״כ משמע שברכה בהוי״ה, קידוש באהי״ה ויחוד באדנ״י.

עי׳ ע״ח שער כח פרק ה: ונחזור לעיל, כי נשארו למעלה סוד ג׳ חללי דגלגלתא, שהוא אותו התלבשות הנעשה בת״ת דא״א (נ״א דז״א)[1] בלתי מוחין בפנים, ואז נשארו כל אלו החללים בסוד הקרומות דמוחין והיו[2] שבילי החכמה, ושערי הבינה ניכרין בהם בסוד קרומות וצינורות. ואח״כ נתעלו חג״ת ז״א ונעשה מהם סוד עצמות של גלגלתא על הקרומות הנ״ל, ואח״כ נכנסו בהם המוחין העיקרין, והם סוד ד׳ הויות: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, מלובשים בנה״י דתבונה[3] כנודע. וכבר ידעת, כי המוחין האלו מתפשטין בכל ט״ס דז״א, מוח חכמה בחח״ן, ומוח בינה בבג״ה, ומוח דעת בדת״י, וא״כ הוא מוכרח כי ברדת אלו ג׳ מוחין להתפשט בגוף שיעברו דרך הגרון, דרך ג׳ אלהים אשר שם, ואז נעשין שם הוי״ה אלהים ג״פ, והם ג״פ יב״ק בגרון[4], וז״ס (בראשית לב כב) ויעבר את מעבר יב״ק שהוא גרון, והוא סוד ויעבור די״ג מדות שאנו אומרים בתפלה תחלה כדי[5] ליקח מכאן את אור הגרון[6] (נ״א המוחין) הנ״ל היורדין מכאן[7].

---

[1] נמחק בדרושים.
[2] ל״ב (נוסף בשעה״ק).
[3] הבינה (דרושים).
[4] יב״ק היא גימ׳ הוי״ה אלהים.
[5] ״תחלה כדי״ נמחק דרושים.
[6] דורשים גורס את המוסגר.
[7] נוסף בשעה״ק: והנה נתבאר אצלינו במקומות רבים, כי ג׳ בחי׳ יש במוחין אלו דגדלות דז״א, שהם ג׳ אותיות צלם. וזהו פירושם האמיתי, כבר ידעת, כי להוליד אלו המוחין, הוצרך חכמה להכלל בישראל סבא. והוצרכה בינה לרדת למטה, עד מקום התבונה, ונכללה בה. ושם למטה, היה הזווג של או״א, והוציאו טפות מוחין אלו, ונתעכבו שם זמן העיבור בבטן התבונה. ואח״כ ילדה התבונה את המוחין האלו, ויצאו בסוד הלידה מן הרחם, שהוא היסוד שבה, ולחוץ, ושם נתגלו מוחין אלו, בבחי׳ גילוי. והנה עתה, נה״י התבונה, הם למעלה מראשו של ז״א. והרי זו בחי׳ ראשונה אל המוחין האלו, ועתה הם בסוד א״מ על ראש ז״א, ועדיין לא נתלבשו בנה״י דתבונה.

הבחי׳ הב׳ הוא, שהנה״י של התבונה, נכנסים ומתלבשים תוך הקרומות, שהם בחי׳ הראש, שהיה לו לז״א בזמן היניקה, כנז״ל, ואז המוחין הנז׳ דגדלות דז״א, נכנסים ומתלבשים תוך הנה״י דתבונה, שנתלבשו בתוך הקרומות כנזכר.

הבחי׳ השלישית הוא, אח״כ, כי נגדלים חג״ת דז״א, ועולים למעלה, ומהם נעשה עצם הגלגלת, המכסה וחופה על הקרומות הנזכר. ועתה, הוא עיקר זמן הכנסת המוחין בגלגלתא דז״א. ואלו הם הג׳ בחי׳, שנתבארו אצלינו במקום אחר, בסוד אותיות, צל״ם. וצ״ל. וצ׳. והם, בתחלה, המוחין מגולים אחר לידתם. השנית, כשנתלבשו תוך הנה״י דתבונה. והכוונה לומר, כי גם הנה״י דתבונה נתלבשו תוך הקרומות דרישא דז״א. ועדיין לא היה בו גלגלתא, ולכן עדיין אין זה נקרא הכנסה ברישא דז״א. והג׳, כשנעשה להם גלגלתא ממש, ולבחי׳ זו אנו קוראים הכנסת המוחין ברישא דז״א ממש.

תיקו״ז חלק ה

(פח) עי׳ זהר ח״ג קעה ע״ב: א״ר יצחק אינון חוטין לאחזאה היך תליין מכאן ומכאן לד׳ סטרי עלמא מהאי אתר ואיהי שלטא על כלא[1] ברזא דלב[2] דאיהי לבא דכל האי עלמא ולבא דעלאי ותליא בלב עלאה[3] וכלא הוא בלב דנפק[4] מחכמה עלאה.
תרגום: $

(פט) עי׳ זהר ח״ג רטז ע״ב: מאי להצהיל פנים משמן אינון י״ב פנים ד׳ דאריה ד׳ דשור ד׳ דנשר דאינון מיכאל אריה ארבע אנפין דיליה [יֱהֹוֶ״ה] (יהו״ה) ארבע[5] אנפין[6] דשור [דאיהו] (ואיהו) גבריאל ואינון [יַהוַ״ה] (יהו״ה) ד׳ אנפין דנשר [דאיהו אוריאל] (ואיהו נוריאל) ואינון [יְהֹוִ״ה] (יהו״ה) ואינון ממנן תחות חס״ד פח״ד אמ״ת דרגין דתלת אבהן [דאוקמוה] (ואוקמוה) רבנן האבות הן הן המרכבה וסלקין[7] נהורין[8] לחשבן[9] יב״ק ואינון [מֶלֶךְ מַלַךְ יִמְלוֹךְ] (מלך מלך ימלוך) ויהו״ה אהי״ה אדנ״י סך הכל יב״ק| [ר׳ אבא ור׳ יוסי וכו׳ ככתוב בסוף הספר].
תרגום: $

(צ)עי׳ זהר ח״ג רפג ע״א: בפסח איהי שכינתא י״ד הגדולה מסטרא דחסד[10] בראש השנה איהי י״ד החזקה מסטרא דגבורה במתן תורה י״ד רמה מסטרא דעמודא דאמצעיתא ותלת זמנין י״ד מ״ב ותלת אבהן דתליין מנייהו (ד)סלקין חמשה וארבעים כחושבן יו״ד ה״א וא״ו ה״א.
תרגום: $

(צא) עי׳ זהר ח״ב קלב ע״ב: שמא דמ״ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרן[11] בעלמא עלאה ועלמא עלאה במה דלעילא וס״א וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף| ועל דא סליק ולא נחית[12] אתעטר גו מחשבה |ועילאה זכאה חולקא| (עלאה זכאה חולקיה) דמאן דידע ליה ואזדהר ביה.

---

[1] פי׳ מלכות (מ״מ).
[2] פי׳ שהמלכות נקרא לב שיוצאה מכנגד הלב דזעיר ולכך היא לבא דעלמא (מ״מ).
[3] פי׳ זעיר (מ״מ).
[4] שהם סוד ל״ב נתיבות חכמה (רח״ו).
[5] ארבעה (דפ״ו).
[6] בניקוד מֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ (ועי׳ ליקוט על ניקוד זה שנדפס בת״ז דף י״ח) (יהל אור). הויה אלהים הוא גימ׳ כמספר הנקודות דג׳ הויות דמֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלוֹךְ, כמ״ש ברע״מ (פינחס ריז ע״א) (דע״ה ח״ב מח ע״ב), סוד שם של י״ב, שהוא ג׳ הויו״ת דמֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ, הי״ה והו״ה ויה״ה, שהם י״ב אותיות דג׳ הויו״ת וכמ״ש כ״ז בספר יצירה להגר״א (פרק א משנה א אופן ג דף ג ע״ד) ובכ״מ. וכן מֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ הוא גימטריא ר״פ, כמנין מנצפ״ך. וכן הנקודות דמֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלֹךְ הוא גימטריא קי״ב, שהוא סוד יב״ק, יחוד ברכה קדושה, שהם בדעת, כי הדעת שהוא הקו האמצעי שם הוא היחוד, והוא כולל הב׳ קוין דימין ושמאל שהם ברכה וקדושה, וכמ״ש בפ׳ משפטים (דף קטז סע״א) ופ׳ עקב (דף רעב ע״ב) ובכ״מ בזוהר ותיקונים, וע׳ רע״מ פנחס (דף ריז רע״א). וכן הוא גימטריא הוי״ה אלהים, שהוא כללות החו״ג, שהם בדעת וכו׳ אמנם בתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה, מבואר כי השם י״ב שביסוד הנה הם הי״ב צרופי הוי״ה, והם יוצאים ג״כ מהג׳ שמות הוי״ה מלך הוי״ה מלך הוי״ה ימלך, ג׳ צירופים מהג׳ יודי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן, וג׳ מהג׳ ווי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן האחרונים, ומקורי דלהון הוא הג׳ יודי״ן דשם ס״ג, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע״א) וע״ש בהגר״א (ביאורים ח״א נה ע״ג).
[7] (ס״א נקודין) (נוסף בדפ״ו).
[8] ר״ל נקודין כמ״ש בת״ז (כא ע״א) (יהל אור).
[9] שוא דימלוך לא חשיב שהוא נח. וכ״ז קאי על מ״ש בזוהר ר״ח פתח כו׳ ויין ישמח כו׳. וג׳ חיוון הן בג׳ גלגולים, וזהו להצהיל פנים, י״ב פנים הנ״ל. מה שחרב י׳ מן יב״ק, עכשיו החזיר כנ״ל (יהל אור).
[10] עי׳ לעיל צו ע״א ורנז רע״ב (לש״ו).
[11] ויקרא עח ע״א קח רנו ע״ב (הערת הזהר).
[12] רוב אותיותיו מצורפות על סוד העליה, כיצד, אבגית״ץ הרי כל הו׳ אותיות עולות ולא יורדות כי ץ׳ פשוטה היא תשע מאות, ק״ר ע״ש ט״ן הרי ג׳ זוגות עולות ולא יורדות (גדיכ״ש הם אותיות עולות ולא יורדות), בט״ר הרי ג׳ עולות, צ״ת הם ג״כ עולות, ח״ק בטנ״ע הרי זוג עולה וד׳ עולות, גל״ף הרי ג׳ עולות, ז״ק הרי זוג עולה, קו״צ הרי ג׳ עולות, י״ת הרי זוג עולה נמצא כל השם עולה ואינו יורד אלא מעט מזער לכך עיקרו עולה, ושם ע״ב יקרא עולה ויורד בסוד היושר וההפוך כדפי׳. ושם מצפ״ץ יקרא עולה ויורד על שם הא״ב, וענין העליה משובחת אלא שאין בה עונ״ג לתחתונים, דהיינו כעין יום שבת

תיקו״ז חלק ה

שמא דע״ב אתוון דוד דקא[1] מתעטרא באבהן ורזא דיליה סליק ונחית כגוונא דא מצפ״ץ |מצפ״ץ| שמא דתליסר מכילן דרחמי[2] אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא דנפקין מחד דשריא עלייהו[3] ובגין כך סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי דסליק ולא נחית ועל דא[4] שמא דע״ב סליק ונחית[5] סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא שמא דתליסר מכילן סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא וההוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא ועל דא א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל אתוון קדמאי סלקין בחושבנא ואתוון אחרנין נחתי בחושבנא בגין לאמשכא טיבו |דלעילא לתתא| (לעילא ותתא).

תרגום: $

(צב) עי׳ זהר ח״ב סג ע״ב: ומאי הוא ממעמקים קראתיך (תהלים קל א) הכי תאנא כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא בעי למבעי בעותיה ולצלאה[6] מעמקא דלבא בגין דישתכח לביה שלים בקודשא בריך הוא ויכוין לבא ורעותא ומי אמר דוד הכי[7] והא כתיב (תהלים קיט י) בכל לבי דרשתיך[8] ודא קרא סגי מאי בעי ממעמקים[9]:

היא א״ת ב״ש, עולה להקשר ברוחניות העליון, ויורד במנוחה לישראל, ויש בו ענג ומותר באכילה ושתיה, ושאר ענג שבת, אמנם כעין שבת ויום הכפורים היא א״ל ב״ם, דהיינו מיותר בקדושה, אמנם עולה ונקשר והתחתונים אין להם שפע, דהיינו יוה״כ אסור בענ״ג (אור יקר). פי׳ כיון ששם מ״ב רמוז באלב״ם דהיינו ב״ם דאלב״ם כמ״ש לקמן לכ״א סליק (מ״מ). הנה אמרנו כי כל הבירור נעשה ע״י בחי׳ הגבורות, כי הגבורות הם דוחין ומכלין את הקליפות והחיצונים, והוא משום כי בחי׳ החסד הרי הוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. משא״כ הגבורות הם דינים, ובהם הוא כל ההבחנה בין רע לטוב, והוא דוחה את הרע ומברר את הטוב אליו. וכן בחי׳ החסד דרכו הוא להתפשט למטה, כי הוא עושה חסד עם כל כנז׳, והוא תכונת מים שהם מתפשטים ויורדים תמיד, משא״כ הגבורות הוא כתכונת אש שהוא תמיד עולה למעלה. והוא ענין שם מ״ב דהוא סליק ולא נחית כמ״ש בזוה״ק (תרומה קלב ע״ב), ולכן הוא כי רק הגבורות הם המבררים ומעלים למעלה, ועל ידם נעשה כל העליות כולם (דע״ה ח״ב נד ע״ג). והנה יש שם מ״ב בכל עולם ועולם לבד בעשיה, כמ״ש הרב בסוף שער כסא הכבוד, והשם מ״ב אשר בעולם אצילות הנה הוא הוי״ה פשוט ומלא ומלא דמלא, שהוא מ״ב אותיות. ובעולם הבריאה הוא הב׳ שמות אהי״ה, דאהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד), וכן אהי״ה יה״ו. ובעולם היצירה הוא השם אבגית״ץ כו׳, וכמ״ש כ״ז בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע״ב). ושורשו דכל שם מ״ב הוא בגבורה, כי הוא מסוד הצמצום, והוא סליק ולא נחית וכמ״ש בפ׳ תרומה (דף קלב ע״ב), וע׳ עוד בתיקונים (דף קכ ע״א) כל הענין שם. וזהו שאמר הספר יצירה בל״ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו׳, ואמר פליאות כי מרמז בזה על הרשימו שבהצמצום שהיא פלא, מופלא ומכוסא, גנוז ונעלם, והוא העשר פנימיות, כי כל רשימו הוא בסוד י׳, והוא הנקרא פליאות חכמה, וממנה יצא כל הל״ב נתיבות, ועם אותה הרשימו הוא מ״ב, והוא השם מ״ב שבו נבראו כל העולמות כולם כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רלד ע״א) וכנ״ל (ביאורים ח״א נט ע״א).

[1] בראשית לג ע״ב רז ע״ב רלד ע״ב ויקרא קנ ע״ב (הערת הזהר).

[2] פי׳ כל השמות יוצאים בחילוף האלפא ביתות, והנה י״ג מדות של (שמות לד ו) ויעבור מתחלפים באי״ת ב״ש, וא״ת ב״ש סליק ונחית, וגם אלו השמות סלקין ונחתין (זהר הרקיע). הוא מצפ״ץ מצפ״ץ תע״ך גספ״י וכו׳ (רמ״ז). פי׳ כתב הרב ה׳ ה׳ הם ב׳ מצפ״ץ והם ב׳ פאות דא״א ומשפיעים לדיקנא שהם י״ג מכילן דרחמי (מ״מ).

[3] נוצר חסד הוא כולל כולם וכן מזל ונקה כולל כולם, נמצא שהי״ב האחרים יוצאים ממזל הח׳ או ממזל ונקה (מ״מ).

[4] ״סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי שמא דמ״ב דסליק ולא נחית ועל דא״ מוסגר בדפ״ק.

[5] ר״ת וס״ת הולך כסדר הפסוקים ואמצע הוא להיפך וכ״ה רוב השמות וכמעט כולם כידוע וז״ש (לעיל) שמא דמ״ב [כו׳] סליק ולא נחית שהוא כסדר וכ״ה שמא דתליסר מכילין ג״כ סליק ונחית כנ״ל (יהל אור).

[6] ויקרא ע ע״א (הערת הזהר).

[7] פי׳ וכי דוד צריך לומר זה הפסוק והלא כבר אמר בכל לבי וכו׳ וא״כ פסוק ממעמקים מיותר (מ״מ).

[8] מורה כי לענין כוונת הלב היות התפלה בכל לב סגי, א״כ ממעמקים אי אפשר לפרשו על הכוונה דאי הכי נימא בכל לב קראתיך ה׳ (אור יקר).

[9] היינו העמקים העליונים כדמפרש ואזיל ועתה מטעם זה צריך התפלה מעמקי הלב מפני שבבחינתו בכל לב הוא קושר ימין ושמאל בתפלתו אמנם מעמקי הלב הוא מושך מהעמקים העליונים התשובה אל בקשתו (אור יקר).

תיקו"ז חלק ה

אלא הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא בעי לכוונא דעתא |נ"א לבא| ורעותא[1] מעיקרא דכל עקרין[2] |נ"א מעומקא דכל עומקין| לאמשכא ברכאן[3] מעמקא דבירא[4] |נ"א דכלא| בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכלא[5] |ומאי| (ומאן) הוא ההוא אתר דנפיק מניה ואשתכח מניה ההוא נהר דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן וכתיב (תהלים מו ה) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים ודא אקרי ממעמקים[6] עמקא דכלא עמקא דבירא דמבועין נפקין ונגדין לברכא כלא ודא הוא שרותא לאמשכא ברכאן מעילא לתתא:

תרגום: $

(צג) עי' זהר ח"א א ע"ב: ואית אחרא לתתא[7] ואקרי מ"ה מה בין האי להאי אלא קדמאה סתימאה דאקרי מ"י קיימא לשאלה[8] כיון דשאל בר נש ומפשפש לאסתכלא ולמנדע מדרגא לדרגא עד סוף כל דרגין כיון דמטי תמן מ"ה[9] מה ידעת[10] מה אסתכלתא[11] מה פשפשתא[12] הא כלא סתים[13] כדקדמיתא ועל רזא דנא כתיב (איכה ב יג) מה אעידך מה אדמה לך:

תרגום: $

---

[1] שהוא נגדי לדעת ורצון שהוא הכתר דהיינו לעלות עד א"ס (אור יקר).

[2] הוא כתר, סיבת הסיבות (אור יקר). פי' הם או"א ומפרש סדר ההמשכה ואמר לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא. וכתב בספר אור ישראל שהמאמר הזה פי' האריז"ל בעצמו וז"ל מ"ש בפרשת בשלח סג ע"ב ביאור הדברים כי האדם יכוין בתפלתו בשרש כל השרשים כי יכוין להמשיך שפע וברכה מעמקי הבירא והוא כתיב הבינה הנקרא עמקא דבירא כדי שע"י כוונה ימשיך ברכות ממבועא דכולא שה"ס דעת העליון נתיב הזכרות כי כאשר נתעורר הנתיב התחתון שבתוך הבינה ע"י הצדיק בסוד מ"ן מתעורר הנתיב העליון שהוא מבועא דכולא לאושדא מ"ד ולאנגדא ברכאן לקבל מ"ן שעלו מנתיב התחתון שבבינה וזה בדרך היסוד עם המלכות ומשום דקארי ליה זמנין עמקא דבירא וזמנין מבועא דכולא קבעי מאי הוא ואמר שהוא המקום היוצא ממנו אותו נהר היוצא שהיא בינה כנודע והמקום הזה נקרא עדן, ועדן יש בו ב' בחינות, הא' בחי' הזכרות אשר בעדן וזה נפיק מניה ההוא נהר כי עדן זכר ובינה נקבה יצאה ממנו ונאצלת ממנו, ולכך אמר "ואשתכח מניה" וכנגד ב' בחינות אלו הביא ב' פסוקים, כנגד בחי' הזכרות כתיב ונהר יוצא מעדן כדפי' וכנגד בחינת הנקבות נהר פלגיו כי משם יתפלגו מים העליונים כד"א ויהי מבדיל בין מים למים ומיין נוקבין אלו נמשכים מ"ן למלכות וזהו ישמחו עיר אלהים, ולכך נקרא עמקא דבירא שממנה נמשכים מ"ן לבאר התחתון ומקום זה נקרא ממעמקים קראתיך שהוא ב' עמקים עמקא דבירא ועמקא דכולא עמקא דבירא נוק' ועמקא דכולא זכר, וז"ש שם ודא איקרי ממעמקים עמקא דכולא ועמקא דבירא עכ"ל האריז"ל (מ"מ). ועי' שער מאמרי רשב"י ל ע"א.

[3] הבאר היא הבינה, שהיא נקראת באר שבע, עומק הבאר היינו שהוא כלול מג' ראשונות ועומקו יורד עד הכתר, וירצה "לאמשכא" שיהיו הברכות יורדות מהכתר ונמשכות דרך החכמה והבינה, שיאירו הם באור הברכה והשפע, בענין שיהיה הייחוד הזה הנעשה ע"י למזונות בסוד ג' ראשונות מוסיפות אור וברכה, והטעם [שבכוונת] (שבהכות) ג' ראשונות מיד א"ס שורה עליהם (אור יקר).

[4] חכמה (אור יקר).

[5] ירצה שאין ספק שיש בחכמה תוספת אור על הבינה, ויש ברכה בבינה, ואם ימשיך מהבינה הברכות ימצאו למטה אמנם יהיה בהם דין וגרעון בקצת כאשר נבאר, אמנם בהיות הברכות מהחכמה היא דבקה בכתר, וכתר בא"ס (אור יקר). שהחכמה דבקה בא"ס והנה המשך משך נהר בינה משך השפע הנשפע מלמעלה יש לו ב' מקומות, הא' נעלם והוא מהכתר והא"ס והב' מקום גילויו והוא מהחכמה (אור יקר).

[6] מט ע"א (הערת הזהר).

[7] ו"ק דזעיר המתלבשים בנוק' (רח"ו).

[8] תרומה קלח ע"א, ויקהל ריא, בהעלותך קמח ע"ב, ולהלן ט ע"א, טז, קסז ע"א, שמות קנז ע"א (הערת הזוהר).

[9] עי' ע"ח שער א' ענף ה' שכאן כוונתו שהוא כינוי למלכות, ועי' בבהגר"א על תז"ח מא ע"ג שהוא כינוי למלכות דאצילות.

[10] כנגד ו"ק דבינה המתלבשת בז"א (רח"ו).

[11] כנגד ו"ק דת"ת שבמלכות (רח"ו). עי' תז"ח א ע"א: משכן עלאה מי ודא עלמא עלאה משכן תתאה מה.

[12] ו"ק דמלכות עצמה (רח"ו). משכן עלאה מי ודא עלמא עלאה משכן תתאה מה.

[13] כי מה מתלבש בזה וכו' (רח"ו).

תיקו״ז חלק ה

(צד) עי׳ זהר ח״א מד ע״א: היכלא חמישאה[1] היכלא דא היכלא דברקא זהיר דאיהו רוחא דמזהיר[2] נהיר לאינון תתאי[3] רוחא דא (ד)איהו כליל ופתח וסגיר[4] [נהיר ו]נציץ לכל סטרין[5] מנציצו דא נהיר חד נהורא כעין ארגוונא[6] נהורא דא כליל כל[ל] גוונין דנהרין[7] נהורא חוור ואוכם סומק וירוק אתכלילן אלין באלין אתרקים חוור בסומק אוכם בירוק לבתר חוור באוכם ואתעביד חד חיוותא[8] מרקמא ואתכליל בה ירוק וסומק דיוקנהא כדיוקנא דבר נש דכליל כל דיוקנין[9] מינה[10] נפקו ד׳ סמכין דאינון חיוון רברבן על אלין דלתתא חד אקרי אופן[11] דאיהו[12] תרין[13] בגין דכד אתחזי האי אתנהיר אחרא בגויה דביק דא בדא עאל דא בדא:

תרגום: $

(צה) עי׳ זהר ח״ב סח ע״ב: לגו בגו[14] אתטמר ואתגניז ההוא רשימו כיון דאתגניז ביה ועאל בגויה אתמליא נהורא מההוא נהירו נבעין נהורין וניצוצין נפקין[15] מאינון תרעין ונהרין כלא[16]:

ההוא היכלא אתחפייא בשית יריעין[17] אינון שית יריעין אינון חמש לגו[18] בגו אינון יריעין[19] קיימא חד |יריעא| מרקמא[20] בההוא יריעה[21] אתחפייא ההוא היכלא מניה אשגח[22] וחמי[23] לכלא:

---

[1] מקום הלב עם הצואר שנקרא גויה שם מקום הַשָּׁדַיִם (יהל אור ח״א י ע״ג).

[2] שאור הוא בימין וכאן הוא עיקר וכל התתאין שנקראו אור הכל מקבלין מכאן (יהל אור).

[3] ר״ל לכל היכלות ורוחין תתאין שהוא האור שמאיר מסוף העולם עד סופו כידוע (יהל אור).

[4] ר״ל רוח שבהיכל הזה רוחא דמזהיר הנ״ל הוא כולל כל הרוחין וכל ההיכלות וכל אשר בהם בסוד יומא דכליל כלהו יומין והוא פתח וסגיר שהכל ברשותו (יהל אור).

[5] לד׳ רוחות בד׳ גוונים (יהל אור).

[6] ר״ל כמו ארגמן שהוא כולל ד׳ גוונים כמש״ו, וכאן הוא סוד הארגמן וארגמ״ן הוא סוד הד׳ חיות שהן ד׳ גוונים כידוע וא׳ דכליל אותם וכן הוא כאן כמש״ו (יהל אור).

[7] והן ד׳ גוונין שהן כלל כל הגוונין (יהל אור).

[8] חיותא (יהל אור).

[9] שבאדם נכלל בו כל החיות ובהמות כידוע וכן רוח הזה כולל כל היכלות הראשונות ששם ד׳ חיות שבדניאל וכאן הוא מ״ש בדניאל אחרי הד׳ חיות הנ״ל וארו עם ענני שמאי כבר אנש את׳ הוא כו׳ (יהל אור).

[10] מניה (יהל אור).

[11] ור״ל שכל הד׳ סמכין נק׳ אופן אחד, כמ״ש והנה אופן אחד בארץ כו׳ (יהל אור).

[12] ״חד אקרי אופן דאיהו״ נמחק ביהל אור, ובמקומו איתא ״חד אופן אקרי דאינון״.

[13] כאשר יהיה אופן בתוך האופן (יהל אור).

[14] חכמה שנגנז בה והוא סוד נקודה האמצעית של ה׳ כמ״ש בפרשת תצוה קפ ע״ב (יהל אור).

[15] פי׳ נהורין הם ה״ח ה״פ אור דיום א׳ וה״ג נק׳ ניצוצין וה״ח ביסוד אבא וה״ג ביסוד אימא והם ה׳ תרעין כל א׳ כלול מי׳ הרי נ׳ תרעין דאימא הה״ג ואח״כ מתלבש יסוד אבא ביסוד אימא ונכנסין בז״א ונותנים לו ה״ח הם היריעות והם ה׳ והם ו׳ כי באמת הם אינם מתפשטים מחסד עד הוד כל א׳ נוטל א׳ ויסוד נוטל אח״כ כולם והיא היריעה הששית אבל באמת אינם בחשבון חסדים הנפרדים בגו אינון יריעין קיימא חד מרקמא הוא סוד חסד שבאמא שהוא כולל כל ה״ח ומחלקם על הסדר לכל מדה בסוד יומם יצוה ה׳ חסדו ואמר מרקמא כי אין דומה חסד שבחסד אל חסד שבגבורה וא״כ יש בה גוונים הרבה וזהו שאמר מרקמא (זהר הרקיע).

[16] זריק ניצוצין כו׳ - בינה, שמשם בוצינא, דזריק ניצוצין כידוע. שסוד נהורין וניצוצין, נהורים בחכמה, וניצוצין בבינה, שהן אוירא ובוצינא (גר״א בתיקו״ז א ע״א). ועי׳ יהל אור.

[17] היכל הזה הוא הבינה ״ואתחפייא בשית יריעין״ הם מחסד ועד יסוד דזעיר אפין, כנודע כי בינה עלאה נגנזת תוך בינה דזעיר אפין, ומשם ולמטה עד היסוד יש שית יריעין, והם סוד אות ה׳ ראשונה הנגנזת גו אות ו׳ הנקראת שית יריעין ודע כי החסד יש בו מציאות אחד אשר על שמו נקרא יומם ונתבאר בפרשת אמור שהוא משום דאזיל עם כולהו יומין. פירוש כי הוא מתפשט בכל שאר החמשה ספירות אשר למטה ממנו כי הם אינם יכולים לקבל הארה עליונה אם לא באמצעות החסד הזה הנמשך ואזיל בכולהו. ונמצא כי הם שית חסדים שהם שית יריעין הנז׳. אבל הראשונה מכולן כולה חסד ואינה נכנסת במספר עמהם אבל החמשה ספירות אחרות יש בהם מציאות החסד ואינן חסד גמור אלא שבתוכן מתלבשין חמש יריעין דחסד כנז׳. וזמ״ש אינון שית יריעין אינון חמש לגו. פירוש כי לגו מהנהו חמש ספירות נמשכין בתוכן ה׳ יריעות החסד כי הראשונה אינה בכללן לפי שהיא לגו מכולהו חמש יריעין הנז׳ (שער מאמרי רשב״י, ועי׳ שם עוד יד ע״ד). הוא ו״ק של בינה סוד הדעת שלה, שהן נ׳ תרעין וכלילתן ביסוד (יהל אור).

[18] עי׳ יהל אור.

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(צו) עי׳ זהר ח״ג ה ע״ב: רבי חייא פתח (ישעיה נה ח) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כי לא מחשבתי מחשבותיכם מחשבתי כתיב חסר בלא ו׳ תא חזי מחשבה דקודשא בריך הוא[1] היא עלאה ורישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין[2] לאשתכחא שמא קדישא[3] ולאתקנא[4] ליה בתקונוי כדקא יאות ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן[5] לאשקאה כלא ומההיא מחשבה קיימין עלאין ותתאין[6] ומההיא מחשבה משתכח תורה שבכתב ותורה שבעל פה[7].

מחשבה דבר נש היא רישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאסטאה ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע לאבאשא ליה ולכולא ומההיא מחשבה אשתכחו עבירות חטאות וזדונות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים ועל דא כי לא מחשבתי מחשבותיכם ובגין כך רישא דכלא כתיב (ויקרא א ג) אם עולה קרבנו מן הבקר ולא בקר ומאן איהו פר בן בקר איהו דאיהו דכר.

תרגום: $

(צז) עי׳ זהר ח״א יט ע״ב: וכל עלמא כהאי גוונא עילא ותתא מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין כלהו איהו דא [לבושא לדא[8] ודא לדא דא מוחא לגו מוחא וקליפה[9] רוחא דא] לגו מן דא ודא לגו מן דא עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי נקודה קדמאה[10] הוה נהירו פנימאה[11] דלית ליה שעורא למנדע זכיכו ודקיקו ונקיו[12] דיליה עד דאתפשט פשיטו וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא[13] לאתלבשא ההיא נקודה[14] נהירו דלא ידיע[15] לסגיאו זכוכא דיליה

---

[19] עי׳ יהל אור.

[20] הוא בחינת החסד העליון עצמו הנקרא יומם המתפשט לגו מאינון חמש. וטעם היותה נקראת מרקמ׳ הוא לפי שהיא הנותנת ציור וגוון לכל החמש ספירות אשר תחתיה ולכן נקראת מרקמא. רוצה לומר נותנת כח ציור וריקום וגוון בה׳ ספירות שתחתיה. והנה זו היריעה המרקמא היא היותר סמוכה אל הבינה והבינה אתחפייא בגו האי יריע׳ מרקמא וזמ״ש בההיא יריעה רוצה לומר המרקמא אתחפיא ההוא היכלא שהיא הבינה שנחפית ומתלבשת בתוך זו היריעה הפנימי׳ שבכולן. ועיין לקמן בפ׳ תרומה דף קל״ט ע״א ובפ׳ אמור דף קג ע״ב (שער מאמרי רשב״י).

[21] הוא לבוש יקר הנ״ל (יהל אור).

[22] בסוד נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וכמ״ש שם ועביד טיבו לכלא דאפיק מזונא לכולא ונהיר לון (יהל אור).

[23] וחמא (דפ״ו).

[1] פי׳ אבא (מ״מ).

[2] פי׳ ל״ב נתיבות חכמה (מ״מ).

[3] ז״א (מ״מ).

[4] ולאתתקנא (דפ״ו).

[5] אימא (רח״ו).

[6] פי׳ פרצופי האצילות ופרצופי בי״ע, כולם קיימין על ידי הארות אבא (מ״מ).

[7] זו״ן והם ו״ד דיו״ד (רח״ו במ״מ).

[8] פי׳ כמו הרקיעי׳ שכל עוד שיתעלו הם דקים יותר הסבה מקפת המסובב ואל ערך השגת האדם יקרא עליון פנימי והם כגלדי בצלים והאדם פנימה לכלם וכבר הארכתי בזה בספ״ר בשער סדר עמידתן (אור יקר).

[9] ״(ס״א מוחא)״ נוסף בדפ״ו.

[10] חכמה לית לה שיעורא שאין השגה בחכמתו ית׳ שהוא וחכמתו אחד דשם אין מקום שאלה כלל (אור יקר). חכמה (רח״ו). כלומר י׳ דשם הרי הוא בחי׳ חכמה (כללים ח״א מט ע״א).

[11] הם ג׳ מדרגות הא׳ זכות אור הב׳ דקות העילוי הג׳ נקיות מתפיסת החיצונים שיש להם תפיסה בגבורה כדפי׳ בשער היכלי התמורות בספ״ר (אור יקר).

[12] בינה (רח״ו).

[13] בינה ותחילה היא פשיטות לבד ואח״ב היא נעש[י]ת היכל לה (אור יקר). בינה (רח״ו).

[14] חכמה (רח״ו).

[15] היא שאלה אבל לא ידיע דהיינו מ״י מפני שהוא ובינתו א׳ אמנם כאשר תתלבש החכמה בה אז היא ג״כ באין שיעור, וז״ש היכלא דא דאיהו לבושא וכו׳ דלית ליה שיעורא ואז אפי׳ בשאלה לא קיימא

תיקו״ז חלק ה

היכלא דאיהו[1] לבושא להההוא נקודה סתימא[2] איהי נהירו דלית ליה שעורא ועם כל דא לאו דקיק וזכיך איהו כההיא[3] נקודה קדמאה טמיר וגניז.

ההוא היכלא[4] אתפשט פשיטו אור קדמאה[5] וההוא פשיטו[6] איהו לבושא להההוא היכלא דקיק[7] וזכיך פנימאה יתיר מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא עד דאשתכח דא לבושא ולדא[8] ודא לדא[9] דא מוחא ודא קליפה ואע״ג דדא לבושא אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא וכלא כגוונא דא[10] אתעביד והכי (הני) לתתא עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוחא וקליפה רוחא וגופא וכלא איהו תקונא דעלמא:

כד הות סיהרא בשמשא בדבקותא חדא [הות] סיהרא בנהירו כיון דאתפרשת מן שמשא ואתפקדת על חילהא אזעירת גרמא אזעירת נהורא[11] ואתברון קליפין[12] על קליפין לגניזו דמוחא וכלא תקונא דמוחא ועל דא (בראשית א יד) יהי מארת חסר וכל דא לתקונא דעלמא ודא הוא דכתיב (שם טו) להאיר על הארץ[13]:

תרגום: $

(צח) עי׳ דברי רבינו לעיל עח ע״א ד״ה ספר ישרים: **ספר ישרים** - כמ״ש בע״ג (עבודה זרה דף כה ע״א[14]) שכולל כל הה׳ ישרים[15], שעמודא דאמצעיתא נקרא ישר, שמכריע בין ימינא לשמאלא, ולכן נק׳ ישראל. וישראל נוטה לימין, וישורון להיפך[16], בסוד אל ורו״ן[17], ומ״מ ישר הוא, ולכן נק׳ ישרים, שמקבל מכולם, וצדיק וישר הוא (דברים לב ד):

(צט) עי׳ זהר ח״א קעז ע״ב: ישורון אמאי[18] אקרון ישראל בשמא דא אלא ישראל וישורון כלא חד[19] ישורון כמה דאת אמר (איוב לג כז) ישור על אנשים בגין דנטיל שורה[20] להאי סטרא

(אור יקר).

[1] בינה (רח״ו).

[2] חכמה (רח״ו).

[3] בהאי (הגהות הגר״א).

[4] פי׳ אימא הוציא החסד דז״א (מ״מ). ״ההוא היכלא״ נמחק בהגהות הגר״א.

[5] חסד. והוא מקום שאלה ותשובה ולכך ייחם אותו בשם אור קדמאה שהוא להנאת הצדיקים כדפי׳ לעיל בשערים הקודמים בס״ד (אור יקר). חסד (רח״ו).

[6] אימא נתלבשה בחסד דז״א, ואח״כ הוציאה ה׳ קצוות האחרים כדי שיהיו כולם נוטים לצד החסד (מ״מ).

[7] לאמא (רח״ו).

[8] זעיר שבפרצוף זה לבוש לעליון ממנו (רח״ו).

[9] חיצוניות פרצוף עליון נעשה פנימיות לפרצוף שתחתיו (מ״מ).

[10] לתחתון ממנו (רח״ו).

[11] עי׳ כללים ח״א קח ע״ד, ח״ב קכז ע״ד.

[12] ע״י מיעוט הלבנה נתגלו הקלי׳ (מ״מ).

[13] כי ההעלם סיבת הגילוי כמשל השמש (רח״ו).

[14] ז״ל: הלא היא כתובה על ספר הישר מאי ספר הישר אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זה ספר אברהם יצחק ויעקב [ספר בראשית (רש״י)] שנקראו ישרים שנאמר תמות נפשי מות ישרים וכו׳ רבי אלעזר אומר זה ספר משנה תורה ואמאי קרו ליה ספר הישר דכתיב ועשית הישר והטוב בעיני ה׳ והיכא רמיזא ידיו רב לו ואיזו היא מלחמה שצריכה שתי ידים הוי אומר זו קשת רבי שמואל בר נחמני אמר זה ספר שופטים ואמאי קרו ליה ספר הישר דכתיב בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה.

[15] פי׳ חגתנ״ה.

[16] עי׳ ע״ח פרצופי זו״ן פרק ה שישורון הוא בחי׳ נה״י, ועי׳ לקמן נו ע״א שיסוד נוטה לשמאל.

[17] עי׳ פרדס רמונים (שט״ז פ״ג): ואלה שמות הגבורים אשר מעולם [פי׳ של המלאכים]. וקבלנו בזה כי הג׳ ראשונות נחתמים בסוף בשם א״ל, והז׳ רו״ן בסופם. עי׳ מלואים אות (צט).

[18] שהרי נראה שכל הבחינות (ויעקב) [ביעקב] וישראל (אור יקר).

[19] הצטרפות שלו [של יעקב אבינו] היה בעשו שהלך עמו בעוקבא שלכן נקרא יעקב ואח״כ כשנצרף נקרא ישראל ישר אל וכן ישורון אלא שזה מצד החסד וזה מצד הגבורה כמ״ש במ״א אבל שניהם ישרים שהוא המכריע שלפי שאברהם ויצחק יש בהן נטיה לכן היו בהן סיג כי שניהם אינון כחוק כמ״ש ריש ועושר אל תתן לי פן כו׳ השפעת עליהם כו׳ וענין הצטרפות הכסף והזהב כנ״ל וכמ״ש כאן

תיקו״ז חלק ה

ולהאי סטרא[1] ובגין אינון תרין שורין אקרי ישורון ודא הוא ישראל[2] ישראל על דנטיל רבו[3] ותוקפא[4] מכלא[5] ישראל |נ״א ישורון| על אינון חולקי תרין סטרין תרין שורין כדקא אמרן וכלא חד ואינון שמהן כלהו סלקי לחד:

תרגום: בא וראה, יעקב הרי בארוהו. ישראל כמו כן, ואף על גב שדרגות אלו כאחת. ישורון, למה נקראו ישראל בשם זה, אלא ישראל וישורון הכל אחד, ישורון, כמו שנאמר ״ישור על אנשים״, משום שנטל שורה לצד זה ולצד זה, ומשום אותן שתי שורות נקרא ישורון, וזהו ישראל. ישראל על שנטל גדולה ותוקף מכל. ישראל (ישורון) על אותם חלקים שני צדדים שתי שורות, כמו שאמרנו, והכל אחד. וכל אותם שמות עולים לאחד.

(ק)עי׳ זהר ח״ג רכח ע״א: סימן |תקונא [תניינא]|[6] (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה רשימו דס״ת[7] ואיהו (ישעיה מד יג) כתפארת[8] אדם לשבת בית ואוקמוה רבנן כל הקורא ק״ש ערבית ושחרית כאילו מקיים (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה דטלית[9] לבנה איהו לימינא מסטרא דחסד ואתמר אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא חסד סליק ע״ב חוליין וקשרין דטלית:

ואית טלית מסטרא דמטטרו״ן דאיהו ט״ט כליל ח״י בין קשרין וחוליין לכל סטרא ה׳ קשרין לקבל ה׳ חומשי תורה ותליסר חוליין לקבל תליסר מכילן דרחמי דאורייתא דאתמר בהון בי״ג מדות התורה נדרשת ובגינה[10] אתמר (יחזקאל א כו) כמראה אדם[11] (עליו) מלמעלה [כגוונא[12] דתפארת דאיהו ת״ת אדם עליו[13]] ואתקרי בשמיה יו״ד ה״א וא״ו ה״א (ישעיה מג ז) כל הנקרא[14] בשמי ולכבודי

דאתערב בטפה חוורא כספא כו׳ אתערב ערבוביא כו׳ הוא התערבות בחו״ג טפה דדכורא ודנוק׳ וז״ש חטא דחוה כו׳ ואתמר באדם כו׳ ועבז״ח פ׳ יתרו כ״ט א׳ בארוכה ועמש״ל סוף תל״ז ויעקב הוא מסט׳ דמוחין דחו״ג הן דעת ומוחין חיים וז״ש ואתרבי עה״ח כו׳ וג׳ אבהן הן ד׳ בתים דתפילין ואמר בענפוי ושרשוי ביה ובבניו וע״ל ק״ה ב׳ (ביאור רבינו על תיקו״ז קנ ע״ב).

[20] היינו ישראל בקו האמצעי, אלא שהוא בחינה למטה בין ישראל ובין יעקב, דהיינו דנטיל שורה חכמה חסד ונצח לימין, ובינה וגבורה והוד לשמאל, והנה ישראל היא היא הבחינה הזאת במקצת (אור יקר).

[1] מהחזה ולמטה דז״א נקרא ישורון כד״א ישור על אנשים, ואין שורה פחותה מג׳, והם ז״א באמצע ויעקב מצד פנים ורחל מצד אחור. ומהחזה ולמעלה נק׳ ישראל שיר אל, שיר משמאלא שהם נה״י דאימא שבתוכו, אל מימינא שהם מוחין דאבא שבתוכן. וז״ש ישורון כד״א ישור על אנשים, ר״ל שהם ג׳ פרצוים מהחזה ולמטה, ומש״כ בגין דנטיל שורה להאי סטרא ולהאי סטרא, פי׳ ז״א נטיל פרצוף א׳ מצד פנים ופרצוף א׳ מצד אחור, ומלת שורה שכתב הזהר הוא לשון חומה כד״א עלי שור, ור״ל נטיל חומה מכאן שהוא פרצוף יעקב וחומה מכאן שהוא פרצוף רחל (מ״מ).

[2] שגם ישראל יש לו תחלת השורות האלו דהיינו שלש ראשונות בסוד הדעת (אור יקר). פי׳ שכולו פרצוף ז״א רק שמהחזה ולמעלה נקרא ישראל ומהחזה ולמטה נקרא ישורון (מ״מ).

[3] מצד החכמה (אור יקר).

[4] מצד הבינה (אור יקר).

[5] שכל הקוים נכללים יחד באלו, אמנם מה שבין זה לזה הוא שישראל הוא ראש הספירות חכמה ובינה, וישורון משך כל השורות וזה שאמר (ישראל) [ישורון] ״על אינון חולקי תרי סטרי וכו״, בענין שהם שלשה שמות שלשה בחינות והכל ענין א׳ וז״ש ״ואינון שמהן כולהו סלקי לחד״ (אור יקר). פי׳ שישראל הוא שיר אל שהם מוחין דאו״א ומוחין דאבא נקראים רבו ומוחין דאימא נקראים תוקפא לפי שממנה דינים מתערין (מ״מ).

[6] שאמר לעיל (רכו ע״ב) עד דתחזון בי׳ סימנים כו׳ כו׳ תיקונים כו׳. והוא מראה תניינא, ת״ת כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[7] וזהו דמות כמראה אדם, והוא ק״ש כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[8] ראי׳ שת״ת הוא אדם, לשבת בית מל׳, וכן כאן יושב על הכסא, מל׳ (יהל אור).

[9] ר״ל דכסא הוא טלית, והיושב על הכסא הוא ק״ש. וזהו יושב על כסא כו׳ כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[10] צ״ל ובגיני׳. ור״ל כמראה אדם ג״כ במט״ט, בט״ט כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[11] בדפ״א ״אדם״ נמחק, וגורס את המוסגר.

[12] בדיוקנא (דפ״ק).

[13] מלמעלה (נוסף בדפ״ק).

[14] שכולם נקראים בשמו (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ולעילא[1] כמראה אדם דא שכינתא דאיהי כחיזו דעמודא דאמצעיתא בד׳ אנפין ובעשר ספיראן דאינון אדם[2] וארבע אנפין דאדם ארבע אתוון ואינון י״ד אתוון ובהון (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה:

תרגום: $

(קא) עי׳ זהר חדש מט ע״ב: שבעה ושבעה אלין תתאי דקיימין לקבלייהו דעלאי וכלהו אחיד לנרות אשר על ראשה שבעה ושבעה מוצקות[3] אלין שבעת ימים ושבעת ימים אלין[4] עילאי ואלין תתאי דמתחבראן כחדא[5].

תרגום: שבעה ושבעה אלו התחתונים שעומדים כנגדם של העליונים וכלם אוחז לנרות אשר על ראשה שבעה ושבעה מוצקות אלו שבעת ימים ושבעת ימים אלו עליונים ואלו תחתונים שמתחברים יחד.

תרגום: $

(קב) עי׳ זהר ח״ג קכב ע״ב: דנפש אחרא[6] אית על רישיה דב״נ דאתקרי[את] עבד ואיהי דיוקנא[7] על ב״נ ואיהי עבד דמלכא דמ(ת)נענעא[8] כל איברין דב״נ למיזל בארחין טבין ולקיימא בהון רמ״ח פקודין לשריא עלייהו ה׳ דבהבראם[9] דכך סליק הבראם לרמ״ח.

---

[1] באצילות (יהל אור).

[2] ע״ש י׳ אותיות דשמא מפרש נק׳ אדם (יהל אור).

[3] וענין הפסוק ושבעה נרותיה עליה דהיינו שבעה ענפים לתפארת על המלכות דהיינו סוד שיר השירים אשר כדפירשנו, שבעה כשבעה, הכוונה כי כמו שהם בתפארת שהוא הזכר שבעה ענפים כן המלכות שהיא הנקבה הנגדיית אליו הם שבעה ענפים בענין שהם שבעה בשבעה, שבעה תחתונים שבמלכות דקיימין לקבליהון דעילאי וזהו בשבעה כדפירשנו, ויהיה לפי זה מוצקות ודאי שהתחתונים מוצקות מהעליונות, והם אחוזות עם הבינה והיינו אומרו אשר לשלמה והיינו לנרות אשר על ראשה כי ראש המנורה תפארת ושבעה נרות עליונות שבבינה הם על התפארת וזהו שאמר וכולהו אחיד לנרות וכו׳, שבעה בשבעה מוצקות אלין וכו׳, קשיא ליה שהוא כפל בפסוק כי שבעה במלכות נזכרו באומרו מנורת זהב כולה, ושבעה שבתפארת נזכרו באומר ושבעה נרותיה עליה אם כן מאי תו שבעה בשבעה, ותירץ כי באומרו ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה רמז אל סוד סדר המדות משפיעות זו בזו כל אחד ממקומה, ועתה באומרו שבעה כשבעה רמז ענין אחר דהיינו היות שבעת תחתונות מאירות בבחינת שוה אל שבעה עליונות (אור יקר). פי׳ ז׳ דדכורא וז׳ דנוק׳ והוא כמ״ש (ב״ב עד ע״ב) דכל מה שברא הקב״ה זכר ונקבה בראו, ושבעה הן בהצטרף יסוד הבינה היכל השביעי, והוא הדעת, נהר הכולל(ם) עמהם, והוא היכל השביעי, וכן ים עלאה כנ״ל (בהגר״א בתיקו״ז מד ע״ד).

[4] אלין שבעת ימים ושבעת ימים אלו ימים מאירים ואלו כמותם, והורה על זה במה שקרא אותם שבעה שבעה שם הכולל לשניהם, ומה שלא אמר שבעיות וכיוצא המורה על היותם שבעה מיוחדות אחר הייחוד אלא אמר שבעה כשבעה הורה היותם מאירות בשבעה ימים ושבעה ימים אפילו קודם ייחודם, וזה שאמר אלין עילאי ואלין תתאי, כי המלכות בהיותה למטה מתקשטת עד שבהיות שהיה שמה לילה דהיינו שבעה לילות לשבעה ימים, עתה לילה כיום יאיר והם שבעה ימים ושבעה ימים בהיותם אלין עילאי ואלין תתאי, מה שלא הורה כן באומרו מנורת זהב ושבעה נרותיה, שאדרבה מורה היותה היא מנורה כלי והתפארת נר שבכלי, דהיינו נ״ר מצוה מלכות, ותורה תפארת אור הנר, דהיינו מדת יום ומדת לילה, ולזה חוזר עתה ואמר שנוסף הקישוט שהיה אור הלבנה כאור החמה דהיינו שכעת ימים ושבעת ימים, ובאומרו בשבעה רצה בבית שאחר היותם שבעה ימים ושבעה ימים מתקשטים במקומם יתחברו ויתייחדו, וזהו שאמר דמתחכרן בחדא אחר היותם אלין עילאי ואלין תתאי (אור יקר).

[5] עי׳ זהר בראשית מה ע״א וזהר שמות רס ע״ב ושער כסא הכבוד, ושעה״כ קדיש.

[6] ממט״ט ששורה בימות החול שע״י מתנהגין העולמות בחול ששת ימי המעשה בו״ק דיליה ו׳ אותיות דמט״ט (יהל אור).

[7] הוא הצלם (יהל אור).

[8] שמיניה התנועה לאדם כו׳ (יהל אור).

[9] ה׳ זעירא מלכות ה׳ דאברהם (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

ודיוקנא אחרא על רישיה דאתקריאת יראה ודא י׳[1] ועלייהו אתמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו[2] בצלם אלהים[3] תרין דיוקנין טבין דאינון דכר ונוקבא דכר מסטרא דאת י׳[4] נוקבא מסטרא דאת ה׳:

ותרין אתוון אתערין ליה לב״נ לתורה ולמצוה י׳ יראה[5] ודא (ד)איהי על רישיה[6] דב״נ ומנה ייעול דחילו ללבא דב״נ למדחל מקב״ה ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה:

ה׳ אהבה על רישיה דב״נ[7] ומנה[8] עאל רחימו דקב״ה על רמ״ח איברין דיליה לקיימא בהון פקודין דעשה:

ו׳ איהי על רישא[9] דב״נ ומניה ייעול על פומא דב״נ מלולין לאולפא באורייתא:

ובהאי קחו עמכם דברים ושובו אל יי׳ (הושע יד ג) ובהאי דיהא בכון היראה והאהבה והתורה יתחזר יהו״ה דאיהו בינה תשובה ו׳ תשובו (ותשוב) לגבי ה׳ דאיהי[10] עובדא[11] דבראשית ואיהי ל״ב אלהים[12] וישתלים יהו״ה ובה יהא לכון[13] נייחא מכלא ובה שבת וינפש (שמות לא יז) ובה יתכליל יה״ו וכו׳:

כל פקודין דעשה דהוו עתידין לשריא ברמ״ח [אברין דיליה] (פקודין דילה) כלהו מתאבלין עליה ורזא דמלה (ישעיה נז יח) דרכיו ראיתי וארפאהו וגו׳ ולאבליו מאי ולאבליו אלין[14] רמ״ח [אברין] (פקודין) דקא מתאבלן עליה דאינון דיוקנא עלאה דשריא על רישיה דבה[15] שריא יהו״ה:

דכמה דאית[16] דיוקנא טבא על צדיק ומנהיג ליה לכל עובדין טבין לזכאה ליה לעלמא דאתי כך אית דיוקנא בישא על רישא דחייביא לאנהגא לון בעובדין בישין דירתון גיהנם[17] ובג״ד אית הבל ואית הבל אית הבל טב דאתמר [ביה] (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יי׳ יחיה האדם ואית הבל ביש דאתמר ביה (קהלת ב יט) גם זה הבל ורעות רוח[18]:

ות״ח בעובדין דב״נ אשתמודע פרצופא דאיהי עליה[19] ו(ב)פרצופא דאנפוי הה״ד (ישעיה ג ט) הכרת פניהם ענתה בם[20] בדיוקנא אשתמודע פרצופא דחיה [ד]שריא עליה אם הוא אריה או שור או

---

[1] צ״ל תורה ודא ו׳ והוא דיוקא דעד״א (יהל אור).

[2] ר״ל בצלם ו׳ (יהל אור).

[3] מלכות (יהל אור).

[4] ו׳ (גר״א).

[5] והן ד׳ אותיות הוי״ה מצות לא תעשה ומצות עשה ותורה ותשובה ולא מצות לא תעשה עצמן ומצות עשה עצמן אלא יראה ואהבה גורמות המ״ע ומל״ת והתשובה היא הרביעית המעשה כמו שמפרש והולך, וג״ר הן במחשבה וכמ״ש במ״א דג׳ אותיות יה״ו הן במחשבה והרביעית ה׳ היא בעובדא וכלולה מכלם שהם הנ״ל מ״ע ומל״ת תורה ותשובה (יהל אור).

[6] דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[7] עי׳ מלואים אות .Error! Reference source not found.

[8] ומניה (דפ״ו).

[9] רישיה (דפ״ו).

[10] דאיהו (דפ״ו).

[11] ר״ל המעשה עצמו של המצות דלעיל לא אמר רק דמינה יעול כו׳ דמלכות נקראת מעשה עובדא דבראשית (יהל אור).

[12] ר״ל מלכות שנקראת אלקים ל״ב שנקראת כבוד ה׳ כבדו גימ׳ ל״ב (יהל אור).

[13] לנכון (דפ״ו).

[14] אילין (דפ״ו).

[15] היינו השכינה שעל ראשו כנ״ל בו שורה הוי״ה.

[16] וישלח קסה ע״ב שמות קו ע״ב (הערת הזהר).

[17] הדיוקנא טבא הוא השכינה כנ״ל קכב ע״ב, והדיוקנא בישא היא החשך אפלה הנ״ל.

[18] עי׳ תיקו״ז (קלה ע״א): תא חזי קין איהו יצר הרע הבל יצר הטוב הבל איהו הלב ואינון תרי בתי לבא הה״ד (קהלת י׳) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו לב חכם לימינו דא הבל דאתמר ביה ותוסף ללדת את אחיו את הבל איהו תוספת רוח הקדש קין איהו רוח הטומאה דאיהו גרע ולא אוסיף וכו׳ הבל טב והבל ביש הבל דאורייתא דאיהו להב עלה אתמר קול ה׳ חצב להבות אש ודא ה׳ דמשה [גירסת הגר״א: ת״ח אית הבל ואית הבל אית הבל דא יצה״ר ואית הבל יצ״ט כו׳ רוח הקודש הבל דאיהו רוח הטומאה גרע ולא כו׳ להההוא דלעילא כו׳ מניה דאגוזא הבל הבל טב והבל ביש מיתה וחיים אור וחושך והבל מסט׳ דימינא].

[19] צ״ע אם כוונתו לשכינה או לחשך אפלה הנ״ל.

[20] עי׳ ח״ב עד ע״ב ברזא דרזין: כפום עובדין דההוא נפש בגופא הכי אתחזי במשכא לבר.

תיקו״ז חלק ה

נשר או אדם מהמרכבה דקב״ה ושכינתיה[1] או מהמרכבה דמלאך שר הפנים[2] או מהמרכבה בישא דסמאל[3] או מהמרכבה דארבע יסודין דעלמא ולית בהון לא יצר הטוב ולא יצר הרע אלא כבעירן[4] דעלמא וכו׳:

אית ב״נ דאיהו רשע גמור כל ימיו ואיהו עובר על כמה פקודין דלא תעשה ומתחרט ומודה עלייהו ולבתר כן לא עבד לא טב ולא ביש לדא ודאי ימחול ליה קב״ה אבל לא דיזכה לתשובה עלאה[5]:

אית ב״נ לבתר דייתוב מחטאיו ומתכפר ליה איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו[6] דקב״ה דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה׳ ודא איהו תשובה תתאה:

ואית ב״נ לבתר דמתחרט מחובוי ויעביד תשובה יתעסק[7] באורייתא בדחילו ורחימו דקב״ה ולא על מנת לקבל פרס דא זכי לאת ו׳ דאיהו בן י״ה ועל שמיה אתקרי בינה ודא גרים דתשוב ו׳ לגבי ה׳ ומלת תשובה כך היא תשוב ו׳ לה׳[8] ולעולם לא שריא ה׳ בבר נש ולא ו׳ בלא דחילו ובלא רחימו דאינון י״ה יראה ואהבה קרינן לון[9] ודאי ומתמן אתייהיבו התורה והמצוה דאינון בן ובת ובגין דישראל מקיימין התורה והמצוה אתקריאו בנים לקב״ה הה״ד (דברים יד א) בנים אתם ליי׳ אלהיכם[10]:

הנסתרות[11] יראה ואהבה[12] דאינון במוחא ולבא בחללא דגופא וברישא[13] והנגלות התורה והמצוה דאינון בגופא וברישא לבר[14] ורזא דמלה הכי הוא ודאי [ד]אי ב״נ דחיל לקב״ה או רחים ליה דא לא ידע ב״נ אחרא בגין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו:

---

[1] לא קאי על מ״ש בדיוקנא דאשתמודע כו׳ אלא על בעבודין, דבעובדין ניכר, אבל בדיוקנא ניכר מאיזה חיה הוא, אם חוור מאריה, כמ״ש בתיקו״ז (עד ע״א) וכלל זה הוא בכל העולמות כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[2] מט״ט (תיקו״ז קמח ע״ב).

[3] דשם עץ הדעת טו״ר (יהל אור).

[4] לא היצר טוב ולא היצר הרע אלא כבעירין (דפ״ו).

[5] עי׳ קכב ע״ב שמשמע שזה בינה ועי׳ הערה שם ע״א מש״כ בשם לש״ו בספר הדע״ה.

[6] בענין אהבה ויראה עי׳ לעיל קכב ע״ב, ועיי״ש עוד בענין תורה ומצות.

[7] ויתעסק (דפ״ו).

[8] תשב ו״ה אותיות תשובה והוא תשוב ו׳ לה׳ או ה׳ לו׳ אע״ג דלא נזכר י״ה ז״ש ולעולם כו׳ דשם תשובה (יהל אור).

[9] ליה (דפ״ו).

[10] או״א (יהל אור).

[11] עי׳ תיקו״ז יט ע״א ש״הנסתרות לה׳ אלקינו״ הם כינויים לאו״א, ״והנגלות״ הוא כינוי לזו״ן.

[12] עי׳ שער רוה״ק י ע״ב: א״ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י״ה הנפרד מן ו״ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י״ה שהם דחילו ורחימו עם ו״ה שהם קב״ה ושכינתיה. ועי׳ פע״ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י״ה עם ו״ה בשם כל ישראל.

[13] דתורה ברישא בפה כמש״ו. ונגדו יראה בחללא דרישא. וכך מצוה בגופא בידין ורגלין, ואהבה נגדו בחללא דגופא (מצאתי כתוב על הגליון. והנה יראה היא חכמה בפנים וכנגדו הפה מבחוץ, וזש״ה פי ידבר חכמות. ואהבה היא בינה בפנים בלב, וז״ש והגות לבי תבונות) (יהל אור).

[14] באברים דלבר, ויראה ואהבה באיברים הפנימיים שלהם, ג״כ ברישא ובגופא במוח ולבא. וישראל עלה במחשבה, בן מאב ובת מאם. ובמ״א אמר בתיקונים להיפך, דמלכות בפומא ועד״א באברים, וכן אמר בהקדמה ב׳ דתיקונים (יט ע״א) דרועא ימינא וכו׳, ע״ש כל האברים בו״ק ופומא מלכות תורה שבעל פה ע״ש. והענין, כי באברים עצמן ודאי כן, אבל בתורה ומצות שבפנים ברוחא הוא להיפך כמ״ש בסוף תיקון כ״א וכן הוא ביראה ואהבה שבמוחא ולבא וע״ש סא ע״א מוחא איהו בהיפוכא חום כו׳ ואיהו אריה כו׳ ע״ש (יהל אור).

הג״ר שהם חב״ד דז״א עצמו הם המוחין, והם הנקראו פנימיות, אך החיצוניות, אפילו בראש עצמו נקרא ז״א. ובזה תבין מ״ש במ״א, כי לעולם אינו רק ו״ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה ג״ר. נמצא, כי בחי׳ החיצוניות אינו רק ו״ק לבד, אלא שנחלקים לי״ס, אך המוחין הם הפנימים, הם י״ס גמורות (ע״ח מוחין דצלם ז). מכאן רואים דגם הגלגלתא והראש הם מכלל הו״ק (לש״ו ספר הקדו״ש לח ע״ג), דהיינו המוחין המלובשים בגלגלתא, והם מלגאו, כבר למדנו הגר״א

תיקו״ז חלק ה

אבל ב״נ דמתעסק באורייתא ואזיל בפקודין דעשה דא אתגליא לכל ב״נ בגין דקב״ה עבד ליה פומא באתגליא לאתעסקא באורייתא ועיינין לאסתכלא בה ואודנין למשמע בה ועבד קב״ה בב״נ ידין ורגלין וגופא למעבד בהון פקודין דעשה:

א״כ חוטמא למאי נפקא מניה (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים דא איהי דיוקנא[1] דעל ב״נ דאתמר ביה (בראשית כח יב) ויחלום[2] והנה סלם סלם ודאי איהי נשמת חיים כרסייא לשם יהו״ה דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא[3] והאי כרסייא מנה גזורות כל נשמתין דישראל ואיהי דיוקנא על רישא דב״נ:

תרגום: $

(קג) עי׳ זהר ח״ב כג ע״א: תא חזי אית גוונין דמתחזיין ואית גוונין דלא מתחזיין[4] ואלין [ואלין] אינון רזא עלאה דמהימנותא ובני נשא לא ידעין ליה ולא מסתכלין ביה [ואלין דמתחזיין] (ומתחזיין) לא זכה בהו[5] בר נש עד דאתו אבהן וקיימו עלייהו ועל דא כתיב וארא דחמו אינון גוונין דאתגליין.

ומאן גוונין דאתגליין אינון דאל שדי דאינון גוונין בחיזו עלאה [נ״א חיזו דגוונין עלאין] ואלין אתחזיין וגוונין דלעילא[6] סתימין דלא אתחזיין לא קאים איניש עלייהו בר ממשה ועל דא כתיב ושמי יהו״ה לא נודעתי להם לא אתגליתי לון בגוונין עלאין ואי תימא דאבהן לא הוו ידעי בהו אלא הוו ידעי מגו אינון דאתגליין[7]:

תרגום: $

(קד) עי׳ ביאור אגדות (ברכות אות י׳ ס״ד, ועי׳ ליקוטי הגר״א עם באר יצחק קב ע״ב): יל״י דאפיק ניצוצין הוא התפשטות עלמא דחירו בג׳ תרעין דילה עד הוד. והנה ג׳ גבורות הם ממותקים לכן הם מחוברים אבל ב׳ גבורות מ״ן אינם ממותקים עד ששוחקים לצדיקים כו׳ לכן ל׳ של חג״ת מחובר אבל י״י של נו״ה מ״ן ששם הוא כ״א לבדו והוא בסוד שבא סגול. והענין כי עד שלא בא מכריע לא קרב זה אל זה כמ״ש בפ׳ בהעלותך עד דאתא יעקב וכאן יוסף יתום מאמו ואין מכריע

זללה״ה בהיכלות בראשית היכל א׳ (בספר יהל אור דף י״א ע״ד) כי הם רק הג״ר דהרוח גופה, שהוא עצמו מבחי׳ הז״ת (לש״ו ספר הדע״ה ח״א מו ע״א).

[1] הוא שם אלקים כורסייא לשם הוי״ה, והוא כסא, בריאה, סולם לעלות לשם הוי״ה. דמכסא הנשמות כידוע, ולכן ויפח באפיו כו׳ (יהל אור).

[2] כמ״ש שהחלום הוא בחוטם, שהאף ניעור (ברכות סא:) (יהל אור).

[3] שהיא כלי קבול לשם הוי״ה (יהל אור).

[4] אף הגוונין בחג״ת דנוק׳ לא אתגליין כ״כ עד נה״י (יהל אור ח״א י ע״ג). כל מראות אלהו״ת אשר ראו הנביאים כולם זולת משרבע״ה, הנה בכולם היה ג״כ רק דרך ראייה החיצוניות וכו׳, הנה ביה כתיב ראיה וארא, אבל באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו לא כתיב ביה ראיה אלה ידיעה, והוא מה שכתוב לא נודעתי וגו׳, כי במשרבע״ה הנה לא היה בו התלבשות כלל, וזה שנאמר בו ״ומראה ולא בחידות״ (שם ח), כי נתגלה לו כל גילוייו מאספקלריה המאירה עצמו לא ע״י התלבשות כלל. ומ״ש גם בו ״ותמונת ה׳ (שהיא מאספקלריא דלא נהרא) יביט״ (שם), הנה לשון הבטה הוא על התבוננות והבנה, כמו ״הביטו אל צור חוצבתם וגו׳ הביטו אל אברהם אביכם״ (ישעיה נא ב), והוא על התבוננות ועיון השכלי, וכמו ״גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך״ (תהלים קיט יח), וזהו שאמר ״ותמונת ה׳ יביט.״ ור״ל, כי גם אם נתגלה לו איזה ענינים מאספקלריא דלא נהרא, הנה הוא הבין ויודע אותם על מה שהם מרמזים (כללים ח״ב ו ע״ג), גם המראות אשר ראה משה ע״י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע״פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז״א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי בהם הנה נתלבש כל מראות אלהו״ת שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא שאינה מאירה, וראו ע״ז את כל אותן המראות בבחי׳ תואר ותבנית כמ״ש בזוה״ק (פ׳ וארא כ״ג ע״א) ע״ש. אבל במשה רבינו ע״ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב״ה ע״י אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחוריים ותבנית המשכן וכליו כנז׳, הנה הסתכל הוא בהם ג״כ ע״פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר (לש״ו שם ז ע״א).

[5] פי׳ שהם מראות הנראות במלכות ע״י השפעה הספירות של הזכר בה (רח״ו).

[6] היינו מראות הת״ת (רח״ו).

[7] ע״י המלכות (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

ביניהם וידוע שחג״ת הם דדכורא ואף שנה״י הם לנוק׳ מ״מ העיקר אינו אלא הוד כרוב א׳ דאיהו בנצח ואיהי בחוד. וידוע שישראל בדכורא ויעקב בנוק׳ כמ״ש בר״מ סוף ח״א וז״ש הוא ישופך ראש בדכורא ואתה כו׳ בנוק׳. והענין כי ראש הוא דכורא ועקב נוקבא והוא רא״ש מישראל ויש לו בראשו ובסופו שמירה מאימא ר״ל אבל יעקב אין לו אלא יוד א׳ סופו של השם בראשו אבל בסופו אין לו שמירה כלל שאימא מסתיימת עד שם ולכן בסופו י״ל אחיזה וזהו עקב סופו של עקב מיעקב והוא בסוף עולם העשי׳ בעקב דילה שהיא מתפשטת בבי״ע בג׳ חלקים דילה. וידוע שברירת בניצוצין בבוצינא דקרדינותא ה״ג דאימא. ויעקב הוא סוד לבנת דלבנת הספיר ב״פ אלהים ב׳ העקביים ב׳ סטרין דרוחא דשם וראש דחויא הוא תחת רגלה כמ״ש בסוף ז״ח במתני׳ ואפיק תשע כו׳ ע״ש ואחיזתו בעפר דטופרין וז״ש ועפר תאכל כו׳ והעפר הוא מ״ש ומן העפר אשר יהיה בקרקע כו׳ ואיהו עפר שריפת החטאת והוא סוד נוגה דמתהפיך ממטה לנחש ומנחש למטה ולכן מטהרת ומטמאת. וכן בסוטה נתהפך לחויא בקרבה ואם טהורה נעשה עפר דמוליד תולדין ולכן ונקתה כו׳. וז״ס וההרים הרי נחושת דאצטבע למיזן כו׳ אבל בהתגלות נ׳ תרעין דאימא אזי כו׳ כנ״ל. וז״ס יין המשמח מבינה נ׳ תרעין והתכללותם ביסוד ומלכות חותם בתוך חותם כידוע וז״ס יין נ׳ ביחד וב׳ יודין על הב׳ חותמות והוא בז״ס. וכ״ה בנקודותיה הוי״ה בניקוד אלהים שהניקוד הוא על הגבורות דמסט׳ והוא היין הנ״ל. והן ח״ס באות יו״ד חמשים ביחד אלא שסגול הוא על ג׳ דחג״ת שהם ממותקים כנ״ל במכריע וב׳ דשבא שאינם ממותקים ולכן הם ג״ב זע״ז כידוע בסוד עלמין קדמאין וב׳ נקודות חולם וחירק הם בב׳ אותיות חב״ה כנ״ל והוא יין המשמח שהוא באותיות הוי״ה המשמח אלהים דמלכות והוא [ענבי״ם גי׳ עקב] שאין דין ממותק אלא בשרשו והוא בניקוד אלהים ושם הוא רחמים יין שוקט על שמריו. ואנשים הם ו״ק שהם ו׳ אנשים אבל כולם באתכללותן ביסוד ששם דרגא דאיש כידוע. ובזה הוא הגלישה והמריטה אבל נזיר אלהים שאסור ביין תער לא יעבור כו׳ שהוא קדוש בסוד שמן משחת קודש כו׳ ושם הוא סוד בחשא״י ח״ש דחשמל אבל יין הוא מ״ל דחשמ״ל כי בהתגברות היין אז ב׳ שאינם נמתקים נפרדים כנ״ל ונעשה מ׳ י״ל ואז יוצא סוד. וזה היה טעותו של קרח שהי׳ נכלל בח״ש שלכן היה קרח בלא שער. אבל הוא לקח עצמו לצד אחר ולא שתק ובדבורו נאבד שהיה צריך ליכלל עם אהרן כו׳ ועיין בפ׳ בראשית.

(קה) עי׳ זהר חדש נב ע״א: הכא רזא דרזין לידעי חכמתא עילאה וזעירין אינון דידעין שמא דא ואע״ג דהא אוקימנא ברזא דאתוון[1] והכי איהו אבל נקודי וטעמי קבלה למשה מסיני באורח סתים לחכימי לבא ורזא דא (שמות לא) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה דהא מרזא דנקודי ותנועי דטעמי הוו ידעין לאנהרא ציורין דלעילא דהא נקודי דאתוון (מתנהרן) [נ״א מתנהגן] בהו הוו ידעין וברזא דילהון הוו ידעין ואשתמודען לקיימא ההוא ציורא ברזא עילאה:

---

[1] הענין במה שפירשנו בספ״ר היות לאותיות רוחניות וכח להתנועע הספירות ולמשוך כחם למטה מפני קשר רוחניות האותיות בספירות, ותנועתם הקבועה בפי האדם בחמשה מוצאות ינועע כל שורש ושורש העליון, הנה המשכת האותיות היא מבינה ולמטה, והענין שהם אותיות קטנות ואותיות גדולות כענין ה׳ בהבראם זעירא, ה׳ דהלה׳ תגמלו זאת רבתי, א׳ דאדם שת אנוש רבתי, א׳ דויקרא זעירא, ועל דרך זה כלם, והגדולות הם בבינה מטעם שהיא קרובה לכתר אריך אנפין ובה כל ענין גדול, והקטנות הם במלכות שהיא נוקבא דזעיר אנפין ובה כל סוד ענין קטן, ומעשה המשכן והמקדש עיקרו היה כדי להמשיך בכל פרטי חלקי ענייניו רוחניות הראוי לו כדי שיהיה מרכבה לרוחניות הרוכב על המרכבה, ולכך היו העוסקים בו חכמים גדולים יודעים צירופי האותיות שבהם נבראו שמים וארץ, ובריאת המלאכים והמשכת הרוחניות, והיו הוגים בסוד ספר יצירה אותם האותיות בפעולת כל קרש וקרש ויריעה ויריעה ושולחן וכליו וארון וכרובים וכיוצא, והיתה אותו הרוחניות נמשך ומתלבש בכלי ההוא, ולהם שני בתים, בית ראשון מבינה לכך היה עניינו בסוד אותיות גדולות מושכות מבינה, והמשכן בסוד נער מטטרו״ן שמתלבש בו המלכות כנודע בסוד אבי״ע לכך היו מושכין כח רוחניותו מאותיות קטנות נער זעיר אנפין, אמנם על ידי הטעמים מושכים כח מהכתר ועל ידי הנקודות מחכמה על שמנה ספירות הנזכרות, לכך סוד תנועת האותיות שהיו הוגים הוא בסוד ניקודם מנוקדות בצרופים ידועים כצירוף הניקוד כדפירשנו בספ״ר שער הצירוף, והחכמים היודעים סוד הניקוד והתנועה היו מכוונים בו, אמנם הטעמים לא היה בהם כח למשכם אלא על ידי משה רבינו ע״ה, ואולם נקוד האותיות קטנות וטעמם למטה כענין האותיות, אמנם אותיות גדולות נקודם וטעמם שעליהם הם ממש מחכמה ומכתר בעלי הרחמים והלובן ולכך הם ימינא, ושבאותיות קטנות אינם כל כך מפני שהם סוד כתר וחכמה שבמלכות, ויש במציאותם פעולת הדין מפני בחינתם למטה (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

בגין דכוונה ורעותא היא (ס״א הוה) איצטריך לכל אינון עובדין וציורין עילאין דלעילא ואינון הוו ידעי מגו רזא דציורא דנקודי לשוואה רעותא ולבא בכל עובדא ועובדא:

כל אינון ציורין דמשכנא לא הוין אלא רזא דאתוון דקיקין בגין דאית אתוון עילאין רברבין ואית אתוון זעירין דקיקין אתוון זעירין דקיקין אינון עובדא דמשכנא אתוון עילאין רברבין עובדא דבי מקדשא דבית ראשון והני לא אתעבידו לאתקדשא לעילא אלא בציורא דא, דרזא דנקודי דאתוון דקיקין אינון מסטרא דשמאלא ונקודי דאתוון עילאין רברבין אינון מסטרא דימינא ואלין כגוונא (ס״א בגוונא) דאלין ואתנשו מעלמא[1] בר דאתו חכימי דקבילו נהירו דחכמתא מקדמאי ואקימו לון על אתוון לנטלא אתוון מטלנון בגינייהו וע״ד עבידתא דמשכנא ועבידתא דבי מקדשא בציורא דנקודי הוו שלמין ברעותא וכונה:

תנועי דטעמי[2] קיימו כולא על ידא דמשה וע״ד ויביאו את המשכן אל משה דאיהו קיים כולא ברזא דלהון בתנועי דטעמי אית בהו תנועי ברזא דלתתא לאנהגא ולקיימא עובדא דמשכנא ואית בהו תנועי ברזא דלעילא לאנהגא ולקיימא עובדא דבי מקדשא:

שלמה מלכא לא אצטריך[3] לנקודי ולטעמי אלא אינון הוו אתיין בסתימו ולחישו[4] ומתציירין בגליפו (נ״א בגלופי) ציורי מקדשא הה״ד (מלכים א׳ ו ז) והבית בהבנותו בהבנותו ודאי[5] אבן שלימה מסע נבנה אבן שלמה[6] ולא חסרה באתוון דקיקין כעובדא דמשכנא ומקבות והגרזן[7] כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו לא נשמע ודאי דהא אתריה גרם דאיהו בלחישו:

---

[1] עם היות שלא יצדק בהם דין בעצם ולזה קראם שמאליים באומרו ״אינון מסטרא דשמאלא, ואתנשו מעלמא״ כל מציאות הניקוד לדקותו היה על פה בקבלה ולזה נשכח, עד שבא עזרא הסופר והזכירו לחכמים, והחזירום לחזור לבנות בית שני בהם שהיה בית שני בסוד המלכות בדקות יותר מהמשכן, שהמשכן בסוד היצירה נער ובית שני במלכות מאצילות (אור יקר).

[2] שהם מהכתר קיום לנקודות ואותיות לרוב גובהם לא היה כח בחכמים להמשיך משם לכך היה משה רבינו ע״ה בסוד דקותו מושכם לכך ״ויביאו״ וכו׳, והוא היה קושר כוונתו בכוונתם ומעמיד הכל על עומדו, וכמו שיש אותיות גדולות מבינה ממש ואותיות קטנות מבינה שבמלכות, כן נקודת משתנות לפי עניינם מחכמה עילאה או תתאה כדפירשנו לעיל, כן ממש הטעמים משתנים לפי עניינם או מכתר ממש או מכתר שבמלכות וזהו שאמר ״בתנועי דטעמי״ וכו׳, (אור יקר).

[3] ויש להקשות לפי זה בימי משה עם היות שהיו חכמים לא משכו הטעמים עם היותם למטה בסוד עובדא דמשכנא באתוון זעירין אלא שמשה משכם כדפי׳, אם כן בבנין שלמה שהיה הבנין באותיות גדולות היאך אפשר לקיים הבנין בתנועי דטעמי שהם בסוד הכתר ממש, ואפילו הניקוד שהם למעלה מבינה היאך אפשר להם לתפוס ממקום גבוה כזה אם בכתר שבמלכות לא היה כח בימי משה רבינו ע״ה, לזה תירץ ״שלמה מלכא לא אצטריך״ וכו׳ והטעם כדמפרש ואזיל שמלכות היא מדה נבדלת בעונות, והיא לעצמה מצה פרוסה חסרה בסוד חסרון הלבנה וצריך לטרוח שלא תפגם, ולכך בהמשיך אותיותיה למטה לא היו נמשכות נקודותיה וטעמיה והיו צריכים להמשיכם לייחדם, אמנם הבינה לעולם נקשרת בכתר וחכמה ששלש ראשונות חשובות כאחד ואין ביניהם פירוד, ובהמשך האותיות שהיה כח להמשיך מיד תנועי ונקודי נמשכים מאליהם בהעלאת שם על האותיות שאין ביניהם פירוד כדפירשנו, וזהו שאמר ״הוו אתיין בסתימו״ (אור יקר).

[4] בערך הנקודות שיש בהם דיבור בחשאי בסוד קלא דלא אשתמע, והטעמים ״בסתימו״ שאין בהם לא קול בחשאי ולא דיבור כלל (אור יקר).

[5] ירצה בה׳ בנותו על ידי ה״א עילאה ונבנה מאליו דאתריה גרים (אור יקר).

[6] בסוד מצה שלימה ה׳ עילאה ולא חסרה בסוד מצה פרוצ״ה ה׳ תתאה שמשם אותיות קטנות כדפירשנו, ומשם מעשה המשכן בסוד נער כדפי׳, ״ומקבות״ וכו׳, סלקא דעתין לפרש מקבות כדפירש איהו לעיל בקליפות ולא נשמע מפני שאין להם אחיזה במקום גבוה, אמנם זה אינו נכון מפני אומרו ״דהא אתריה גרים דאיהו בלחישו״ מורה שלא נשמע מפני העלם המקבות והגרזן, ויהיה לפי זה האבנים הם האותיות שהם סוד אבנים מפולמו״ת שמהם יוצאים מימי השפע והאור הרוחני העליון, וכן קראם בספר יצירה שני אבנים בונים שני בתים וכו׳ כדפירשנו שם (אור יקר).

[7] שבהם חוצבים הכור האבנים האלו הוא על ידי הנקודות, שאין אתה יכול לחצוב אבן אחת אם לא באחד מהנקודות וכן בתנועתם, וזה ״לא נשמע בבית״ לא היו בבית לא נאמר אלא לא נשמע מכלל דתמן הוו אלא דלא אשתמעו ״דהא אתריה גרים דאיהו בלחישו״ בכתר וחכמה ממש כדפירשנו (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

ועל דא ספר תורה[1] דאיהו דיוקנא דבי מקדשא לית ביה דיוקנא דטעמי ונקודי דכולא סתים בגויה כגוונא דדיוקנא דרזא דבי מקדשא קדמאה דטעמי ונקודי הוו סתימין בגויה ודחיקו דתוקפא[2] דשירותא דקלא אהדר לאתריה[3] ונקודי דיליה באתוון יְהֹוָה אינון ברזא דשם אלהים ובגינייהו איקרי בשמא דא לאתגליא אלהים חיים וע״ד נקודי מתתא לעילא ומעילא לתתא[4] כניש ונטיל ואהדר לאתריה:

לבתר אתפשיט בפשיטו דנייחא[5] ואתהדרו נקודי כגוונא (ס״א בגוונא) דרזא עילאה למהוי כולא רזא חדא כדקא יאות אתוון ונקודי בגוונא חדא נקודי בתלת אתוון קדמאין ה בתראה[6] לית לה נהורא מגרמה כלום[7] י איהו אתנהיר ביה נהירו[8] דנקודא בההוא גוונא ממש וההוא דיוקנא ממש ה נהירו

---

[1] בתפארת ובו כלל אותיות מבינה, ונקודי וטעמי מחכמה וכתר בלתי נראים בו מפני העלמם, ונודע סוד משך ספר תורה שבכתב מבינה ולזה הוא ״דיוקנא דבי מקדשא דכולא סתים בגויה״ שכן קריאתו (אור יקר).

[2] כבר פירשנו שהוא סוד כח החכמה השופע בבינה להאציל המדות דהיינו כח התוקע (אור יקר).

[3] ואם כן אין ניקוד שם יהו״ה בנקודת אלהי״ם נקודות החכמה שאי אפשר שכבר נתעלמה אלא הניקוד הזה הוא ניקוד שנמשכו לאותיות אלו משם אלהי״ם שהוא בחינה למטה משם יהו״ה בנקודת אלהי״ם, ונמצאו לפי זה הם שתי בחינות אל הנקוד נקוד נעלם שזה נסתלק והיינו ממעלה שהיה מחכמה על הבינה ונסתלק דהיינו ״דחיקו דתוקפא דקלא״ ונתן בשם ניקוד ממטה למעלה מבחינה תתאה דהיינו משם אלהי״ם, והניקוד הזה נגלה והוגה השם בנקודת אלהי״ם, וכאשר רצה להתגלות הבינה יותר הניקוד חזרו אותיות והיינו שנכתב אלהי״ם חיים בבינה וזה שכנש גם הניקוד הזה שהיה לו ממטה למעלה ונתעלם, ואינו שם יהו״ה בנקודת אלהי״ם אלא ממש אלהי״ם, ונסתלק הניקוד והחזירו לאותיות, וזהו שאמר ״ועל דא ניקודי מתתא״ לעילא נקוד שם יהו״ה בנקודת אלהי״ם והוא ניקוד אתוון זעירין שנסתלק ממטה למעלה להגות השם (אור יקר).

[4] ונקודי ״מעילא לתתא הוא דחיקו דתוקפא דקלא״ שנתעלם כדפירשנו והיינו שהכל מחכמה ולזה אסף כל בחינותיה ונתעלמה ונכתב אלהי״ם חיים ונהגה בו בעצמו, וכשתדקדק במה שנדרש עד עתה תמצא ששה בחינות, האחד אהי״ה, השני אש״ר אהי״ה, השלישי אהי״ה, הרביעי יֱהוִ״ה, החמישי אלהי״ם חיים, הששי יהו״ה שהם סוד חש״ק כדפירשנו (אור יקר).

[5] היינו התפארת הכולל שש קצוות (המתפשט) [המתפשט] ברחמים ושם יהו״ה שבו בא בנקודו, ומה שנסתלק ונעלם הניקוד ננקד עתה, ולא ניקוד ממטה למעלה אלא ניקוד ממעלה למטה וזהו שאמר ״כגוונא דרזא עילאה״ ולכן בא הניקוד ממש מכוון באותיות מפני שהחכמה מסכמת ברחמים בבינה, ולכך אותיות מבינה וניקוד מחכמה באצילות התפארת כולם רחמים, ולהיות שסוד הקול המתפשט מהשופר הוא כלול אש ומים ורוח, לכן בשלושה אותיות שהם י׳ מים ה׳ אש, ו׳ רוח לכן באו הניקוד בשלושה אותיות, והניקוד דומה לאותיות להראות יסודם מהתוקע בעל הנקודות וזהו שאמר ״אתוון וניקודי כגוונא חדא ניקודי בתלת״ וכו׳ (אור יקר).

[6] שהיא נגד המלכות אין לה מדת ההנהגה בפני עצמה אמנם יש בה כל מדות ההנהגה, ואצילותה להיותה בית קיבול לכל הפעולות העליונות להגלות בתחתונים אינה פעולה רביעית בפני עצמה שהקול היוצא מהשופר אינו אלא בעל שלשה פעולות שהם מ״ם וא״ש ורו״ח, אמנם שלשה פעולות אלו התפשטותם בארבעה אותיות כי ה׳ משמשת עם י׳ ועם ה׳ ועם ו׳, וסוף התפשטות שלשה בחינות הוא הה״א בענין שעם היותה רביעית לאותיות אינה דומה להם להורות על פעולה בפני עצמה שאין לה פעולה לעצמה, אמנם היא משך ותשלום שלשה הפעולות הנזכרות, ולזה אין לה ניקוד שמה שהשלימו האותיות פעולתם באות ה׳ רביעית לא נצרכו הנקודות שהם בעצמם הספיקו לכל, וזהו שאמר ״לית לה נהורא מגרמה כלום, י׳ אית ביה״ וכו׳ בשם זה פירשתיו למעלה בסוד חש״ק חול״ם שב״א קמ״ץ, והיינו השם הכתוב בפסוק אחר אומרו אהיה שלחני אליכם יהו״ה וגומ׳, וכן נראה מפרשת אחרי מות (אור יקר).

[7] ״ה׳ בתראה״ שהיא נגד המלכות אין לה מדת ההנהגה בפני עצמה אמנם יש בה כל מדות ההנהגה, ואצילותה להיותה בית קיבול לכל הפעולות העליונות להגלות בתחתונים אינה פעולה רביעית בפני עצמה שהקול היוצא מהשופר אינו אלא בעל שלשה פעולות שהם מ״ם וא״ש ורו״ח, אמנם שלשה פעולות אלו התפשטותם בארבעה אותיות כי ה׳ משמשת עם י׳ ועם ה׳ ועם ו׳, וסוף התפשטות שלשה בחינות הוא הה״א בענין שעם היותה רביעית לאותיות אינה דומה להם להורות על פעולה בפני עצמה שאין לה פעולה לעצמה, אמנם היא משך ותשלום שלשה הפעולות הנזכרות, ולזה אין לה ניקוד שמה שהשלימו האותיות פעולתם באות ה׳ רביעית לא נצרכו הנקודות שהם בעצמם הספיקו לכל, וזהו שאמר ״לית לה נהורא מגרמה כלום, י׳ אית ביה״ וכו׳ בשם זה פירשתיו למעלה בסוד חש״ק חול״ם שב״א קמ״ץ, והיינו השם הכתוב בפסוק אחר אומרו אהיה שלחני אליכם יהו״ה וגומ׳, וכן נראה מפרשת אחרי מות, אמנם בכל הספרים מצאתי שם זה כזה יְהֹוִ״ה דהיינו חול״ם קמ״ץ שור״ק והיינו

תיקו״ז חלק ה

דנקודה[1] בההוא גוונא ורזא חדא ו דאיהו אמצעיתא[2] ברזא (נ״א כרזא) דיליה למהוי כולא גופא ורוחא בדיוקנא ונהירו שלים כדקא יאות:

ועל דא שמא דא שמא דרחמי[3] דאתוון ונקודי בדיוקנא ורזא חדא באורח מישר כד אתוון ונקודי בעקימו דא מן דא[4] כדין לאו איהו באורח דרחמי דהא בהפוכא קיימא[5] ורזא דא ויבא בין מחנה מצרים כו׳ ברזא דאתוון גליפין דקודשא בריך הוא אתחזי באינון תלת סטרין וההוא דהפוכא לאו איהו באורח דרחמי בגין דמתהפכן אתוון וכ״ש אתוון דאינון כגוונא אחרא[6]:

ה׳ בתראה[7] לית לה מגרמה כלום ובגין כך לית לה נקודה מגרמה בר כד עבדא שליחותא דאוזפין לה חד נקודה לאעלא ולמעבד חילין ותוקפא כמה דאוזפין לה נקודה[8] לאעלא אוף הכי אוזפין לה[9] אתוון דאינון רזא עילאה לאשלמא בההוא שליחותא:

חש״ק בדרך אחרת, ועתה אפרש דבריו אלה לפי הגירסא הזאת אמר ״י׳ אית בה נהירו איהו אתנהיר ביה״ וכו׳, והיינו סוד יו״ד חכמה והארתה מכתר עליון לכך ננקדה בחול״ם המורה כתר בראש האות, וכמו שהי׳ נקודה אחת כך החול״ם נקודה אחת ויסכים נקודתה בשתי בחינות עם היו״ד בצורתה ובמציאות רמיזתם כתר על חכמה, וזהו שאמר ״כההוא גווגא ממש וההוא דיוקנא״ ממש דהיינו ״י׳, ה׳ נהירו דנקודה״ במציאות אצילות החכמה בה בסוד תקיעת השופר בקול דהיינו תפארת ומלכות, זכר יה״ו ונקבה ה׳, דהיינו רקיע ונקודה דהיינו קמ״ץ, והיינו סוד קמ״ץ שזה קומץ ואוסף כל האצילות וכל השפע וזהו שאמר ״בההוא גוונא ורזא חדא״ כדפי׳ לעיל (אור יקר).

[8] אמנם בכל הספרים מצאתי שם זה כזה יהו״ה דהיינו חול״ם קמ״ץ שור״ק והיינו חש״ק בדרך אחרת, ועתה אפרש דבריו אלה לפי הגירסא הזאת אמר ״י׳ אית בה נהירו איהו אתנהיר ביה״ וכו׳, ולהיות שסוד הקול המתפשט מהשופר הוא כלול אש ומים ורוח, לכן בשלשה אותיות שהם י׳ מים ה׳ אש ו׳ רוח לכן באו הניקוד בשלשה אותיות, והניקוד דומה לאותיות להראות יסודם מהתוקע השופר בעל הנקודות, וזהו שאמר ״אתוון וניקודי כגוונא חדא ניקודי בתלת״ וכו׳ (אור יקר).

[1] ממש במציאות האצילות בצד השמאל בא״ש דהיינו שב״א, ו׳ בחול״ם היינו ממש המתייחס אל התפארת דהיינו נקודה אחת עולה עד הכתר, דהיינו שיהיה הניקוד דומה אל הכתר בכל רמיזותיו דהיינו ״רוחא״ ניקוד ״דגופא״ אותיות ״בדיוקנא ונהירו שלים״ וכו׳ (אור יקר).

[2] בתפארת בא בסודו נקודה אחת מלכות באמצע אשה בחיק בעלה, עד כאן פרשתיו באותם הנקודות, אמנם לפי דעתי שהנקודות האמתיות הם קמ״ץ שב״א חול״ם, ירצה כי אומרו בההוא גוונא היינו סוד תפארת ומלכות דו פרצופין המתאצלין מחכמה שמילוי יו״ד ו״ד דהיינו ד״ו, והיינו קמ״ץ כדפי׳, והוא רומז בסוד החסד וקמץ הכהן ולזה מסכים הנקודה עם האות בעצם (אור יקר).

[3] עם היות שיש בו ה׳ שהיא דין ושב״א המורה שורש הדין עם כל זה השם מסודר ברחמים מורה הסכמת סדר השם, ואין השם או ההויה דין אלא בצאתה מגבוליה וסדרה כגון הויה מהופכת כזה הוה״י שהוא חוזק הדין וכיוצא, אמנם כשהדברים מסודרים על סדרם הנכון הכל רחמים ויושר, הטוב הנמשך מהסדר הטוב (אור יקר).

[4] כגון שם יהו״ה שהאותיות ענין אחד ונקודתו קריאה אחרת, לכך עם היות ששם זה מורה בחינה קודמת באצילות משם יְהֹוָ״ה עם כל זה יורה דין מפני שהאותיות ממעלה למטה והניקוד ממטה למעלה כדפירשנו לעיל, ולכך תהיה דין וסילוק החכמה מהבינה כדפירשנו (אור יקר).

[5] ״דאיהו בהפוכא״ לבד שלא ישתנו האותיות מעניינם עם כל זה מפני הפוכו יורה החזרת האור אל מקורו והעלמו, והיות פעולת השם בדין בחלק ההוא (אור יקר).

[6] אם יהיו האותיות מורות ענין אחד והגיונם ענין אחר כשם יהו״ה בנקודת אלהים שזה היפוך יותר ויותר שראוי שיורה דין, וכל זה לתרץ למה שם יהו״ה בנקודת אלהים דין ושם יהו״ה בנקודת חש״ק רחמים עם היות זה למעלה מזה כמבואר (אור יקר).

[7] כבר פירשנו לעיל קצתו ושם נתבאר ששם יהו״ה כולו אצילות אחד ועצם אחד, אלא שאות ה׳ אינה פעולה בפני עצמה אלא הם שלשה פעולות וארבעה אותיות, והטעם שהאות הרביעית היא תשלום כל הפעולות ואינה פעולה רביעית בפני עצמה, וזה רצה ״לית לה מגרמה כלום״ ומטעם זה הסוד ה׳

שלשה בחינות כזו ״. ״ לפעול שלשה פעולות, והם סוד הענפים המתפרדין לימין י׳ ולשמאל ה׳ ולאמצע ו׳, ולקשרם למטה באה אות ה׳, והיינו סוד כלל ופרט וכלל, דהיינו כלל בינה שבה כללות הפעולות קול דנפיק מגו שופר, ופרט היינו אותיות יה״ו ענפין מתפרדין לימינ״א ולשמאל״א ולאמצעית״א, ואח״כ וכלל דהיינו כללות כל הפעולות במלכות דהיינו ה׳, ואי אתה דן לה פעולה בפני עצמה אלא כעין הפרט שהיא פועלת כפי מה שמושכין לה מלמעלה בסוד הפרט, ולכך אין פעולה בפני עצמה אמנם היא גמר הפעולות וסופם, שאין החסד גמור בסוד יָ׳ דהיינו החסד בזכר אלא כשתהיה ה׳ עמה, וכן הֶ׳ דהיינו הדין בזכר (אלף) [אלא] בשיתוף ה׳ עמה, וכן ו׳ דהיינו הרחמים בזכר אלא בשיתוף

תיקו״ז חלק ה

תרגום: כאן סוד הסודות, ליודעי החכמה העליונה, ומעטים הם שיודעים שם זה. ואף על גב, שהרי בארנו בסוד האותיות וכך הוא, אבל נקודות וטעמים, קבלה למשה מסיני, בדרך נסתר לחכמי הלב. וזה סוד ״ובלב כל חכם לב נתתי חכמה״, שהרי מסוד הנקודות והתנועות של הטעמים היו יודעים להאיר את הציורים שלמעלה, שהרי היו יודעים את הנקודות של האותיות [ה@]מוארים ([ה]@מתנהגים) בהם, ובסוד שלהם היו יודעים ומכירים, לקיים את אותו הציור בסוד עליון.

משום שכונה ורצון היא (היה) צריך, לכל אותם המעשים והציורים העליונים של מעלה, והם היו יודעים מתוך סוד הציור של הנקודות, לשים@ רצון ולב בכל מעשה ומעשה.

כל אותם ציורי המשכן, לא היו אלא סוד האותיות הקטנות, משום שיש אותיות עליונות גדולות, ויש אותיות קטנות דקות. האותיות הקטנות הדקות, הם מעשה המשכן, האותיות העליונות הגדולות, מעשה בית המקדש של בית ראשון. ואֵלו לא נעשו להתקדש למעלה, אלא בציור הזה, שסוד הנקודות@ של האותיות הדקות הן מצד השמאל. והנקודות@ של האותיות העליונות הגדולות, הן מצד הימין. ואלו כדוגמת (בציור) אלו, ונשכחו מהעולם, רק שבאו החכמים שקבלו את אור החכמה מהראשונים, ובארו@והקימו אותם על האותיות, לנסוע האותיות מסעיהם בשבילם, ועל כן עבודת המשכן ועבודת בית המקדש היו בציור של הנקודות@, שלמים ברצון ובכוונה.

קמו כל תנועות הטעמים על יד@י משה, ועל כן ״ויביאו את המשכן אל משה״, שהוא העמיד הכל בסוד שלהם. בתנועות של הטעמים, יש בהן תנועות בסוד שלמטה, להנהיג ולקיים את מעשה המשכן, ויש בהן תנועות בסוד שלמעלה, להנהיג ולקיים מעשה בית המקדש.

שלמה המלך לא הצטרך לנקודות@ ולטעמים, אלא הם היו באים בסתר ולחש, ומצטיירים בחקיקת (בחקיקות) ציורי המקדש, זהו שנאמר ״והבית בהבנותו״, בהבנותו ודאי, ״אבן שלמה מסע נבנה״, אבן שלמה ולא חסרה באותיות דקות, כמעשה המשכן. ״ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו״, לא נשמע ודאי, שהרי מקומו גרם, שהוא בלחש.

ועל כן, ספר תורה, שהוא דמות של בית המקדש, אין בו דמות של טעמים ונקודות, שהכל נסתר בתוכו, כדוגמת דמות של סוד בית המקדש הראשון, שטעמים ונקודות היו נסתרים בתוכו. והדחק של תקף הראשית של הקול, חוזר למקומו, ונקודות@יו באותיות יהו״ה, הם בסוד של שם אלהים, ובשבילם נקרא בשם הזה לגלות אלהים חיים, ועל זה נקודות ממטה למעלה וממעלה למטה מכנס@ ונוסע וחוזר למקומו.

אחר כך מתפשט בהתפשטות של מנוחה וחוזרות הנקודות כדוגמת (בציור) הסוד העליון, שהכל יהיה בסוד אחד כראוי. האותיות והנקודות בציור אחת@. הנקודות בשלש אותיות הראשונות, ה׳ אחרונה, אין לה אור מעצמה כלום. י׳, הוא מאיר בו אור של הנקודה, באותו צורה ממש. ואותו הדמות ממש ה׳, האור של הנקודה, באותו הצורה. וסוד אחד, ו׳, שהוא האמצע, בסוד (כסוד) שלו, שיהיה הכל גוף ורוח בדמות ואור שלם כראוי.

ועל זה, שם זה [הוא] שם הרחמים, שהאותיות והנקודות בדמות וסוד אחד, בדרך ישר. כאשר האותיות והנקודות בעקמימות@ זה מזה, אז אינו בדרך של רחמים, שהרי עומד בהיפך. וזה סוד ״ויבא בין מחנה מצרים וכו׳״, בסוד האותיות החקוקות, שהקדוש ברוך הוא נראה באותם שלשה צדדים. ואותו של ההפוך, אינו בדרך הרחמים, משום שהאותיות מתהפכות, וכל שכן האותיות שהן כדוגמא אחר.

ה׳ עמה, ובהיות הפעולות נפעלות על ידי בחינה אחרונה ממשך פעולתם דהיינו על ידי ה׳ שהיא בחינת קשר הפעולות ממפעילם אל הפעולים, לא ישולחו ויעוזבו ממפעילם חס ושלום אלא יתקשרו הפעולות עם מפעילם והפועל, והבחינה האחרונה, ומטעם זה יצטרך להיות לעולם בפעולת החסד י׳ משתתפת עם ה׳ אחרונה כזה י״ה, ונוסף על זה כי לא יספיק לנו הנקודה לבד כזה ה׳ אלא גם האות, ולא יספיק זה אלא גם שאר האותיות והנקודות להורות על קשר הפעולות והבחינות כולם מסכימות אל הענין ההוא וזהו שאמר ״דאוזפין לה חד נקודה לאענאה״ וכו׳ להוציא הפעולה העליונה למטה, ולא נקודה לבד כזה הָ׳ אלא גם האות כדי שיתקשר הניקוד עם האות דהיינו רוחא וגופא (אור יקר).

[8] להוציא הפעולה העליונה למטה, ולא נקודה לבד כזה הַ׳ אלא גם האות כדי שיתקשר הניקוד עם האות דהיינו רוחא וגופא (אור יקר).

[9] ולא אות אחת אלא ״אתוון״ בענין שיוקשר סוד יְהֹוָ״ה בנקוד כולו לקשור הכל יחד כל הנקודות וכל האותיות להיות הפעולה נשלמת מהפועל ״רוחא וגופא״ ופעול תחתון וזהו שאמר ״דאינון רזא עילאה לאשתלמא״ וכו׳ (אור יקר).

תיקו"ז חלק ה

ה"א האחרונה, אין לה מעצמה כלום, ולכן אין לה נקודה מעצמה, רק כשעושה שליחות, שמַלְוים לה נקודה אחת, להיכנס ולעשות חיל ותוקף. כמו שמלוים לה נקודה להכנס, כמו כן מלוים לה האותיות שהם סוד עליון, להשלים את אותה השליחות.

(קו) עי' בהגר"א על ס"י ג ע"ג: בבינה הם שמות של הנקודות שהן קמ"ץ פת"ח כו' שהן כ"ח אותיות, כ"ח אתוון דעובדא דבראשית (תיקו"ז יד ע"א), שבה[1] עשייה של בראשית, כמ"ש בזוהר ובתיקונים[2]. והן כ"ח אותיות של בראשית ברא ושל (שמות כ א) וידבר אלהים. וסודן בשם הוי"ה כ"ח אתוון דמלוי המלוי כידוע[3]. וממנה יוצאין עוד כ"ב אותיות[4] כנ"ל (ג ע"ב[5]) ואלו הן נ' שערי בינה וזה סוד מופלג.

ומתחלקין הכ"ב אותיות בג' קוין חג"ת כמ"ש בפ' בראשית (דף טז ע"ב) ע"ש, ואח"כ נכללין עוד במלכות כמש"ש (דף טו ע"ב) ע"ש, רק ששם למפרע כמ"ש בז"ח שה"ש (דף נב ע"ד[6]) עש"ה, ולכן שם ע"ב הוא ברתיכא[7] דחגת"ם וזהו סוד שם ע"ב, ומהן יוצאין ע"ב מלאכים שסובבין הכסא כמ"ש בז"ח שה"ש (דף נד ע"ב), והגירסא משובשת והנוסחא האמיתית כמ"ש הרמ"ק זללה"ה (פרדס שער כ"א פרק יב) שמצא נוסחא ישנה קדמונית בדוקה[8], מקודם ד' חיות ארגמ"ן ואח"כ

---

[1] בבינה.

[2] עי' זהר ח"א כב ע"א: ויאמר, הוה אמר לאלהי"ם יהי אור, מארי דבניינא (פי' חכמה – רח"ו) איהו אומר ואומנא (אמא) עביד מיד.

[3] כזה: יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, [מכאן כ"ח אותיות דמילוי דמילוי] יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף.

[4] דז"א.

[5] בעניין ל"ב הנתיבות שישנם גם בחכמה וגם בבינה.

[6] וז"ל: אתוון עילאין רברבין, הוו באורח מישור לגבי דכר. אתוון זעירין תתאין, הוו בהיפוכא לגבי נוקבא.

[7] במרכבה. דהיינו נ' הנ"ל, עם כ"ב דתשר"ק.

[8] כמן נוסח הז"ח שהיה לפני הגר"א:

מיכא"ל גבריא"ל רפא"ל נוריא"ל קדומיא"ל מלכיא"ל לקקיא"ל עלא"ל תוילא"ל
חסדיא"ל לוריא"ל רמא"ל (נ"א רזיא"ל) יופיא"ל סטורי"ה טריא"ל להמיא"ל
חזקיא"ל להטיא"ל קדקיא"ל שבניא"ל גדהסיא"ל ומיא"ל קדמיא"ל חכיוא"ל רמא"ל
קדקיא"ל עניא"ל עוריא"ל פוריא"ל חכמיא"ל מבניא"ל קניא"ל גדיא"ל לורטין
עופפיא"ל רחמיא"ל סנסני"ה ולרגורי"ה ולרגוי"ה רסיסיא"ל רומיא"ל סנה עהריא"ל
עזריא"ל גדי"ה שמא"ל עינא"ל תמורי"ה דנא"ל לורי"ה כסיסי"ה עיריא"ל
סמכיא"ל מוכני"ה המכי"ה יחיא"ל טטרוסי"ה חוניא"ל וכריא"ל ועריא"ל לעיא"ל
גדיא"ל ברכ"ל להגא"ל

בספרים לחריס כתוב כסדר הזה:

מיכא"ל גבריא"ל רפא"ל נוריא"ל קדומיא"ל מלכיא"ל לקקיא"ל פלא"ל חומיא"ל
חסדיא"ל לוריא"ל רמא"ל יופיא"ל סטורי"ה גוליא"ל ולריא"ל והריא"ל חזקיא"ל

תיקו"ז חלק ה

כ"ח מחנות של הנקודות, ואח"כ א"ב ביושר ולמפרע ואין ארגמ"ן בכלל הע"ב. ואם תאמר הא אמר ע' ובפרטן אתה מוצא ע"ב, העניין א' כי שרשן בת"ת ע', ע' שמות כידוע[1], ועם ב' זרועות ע"ב. וכן ע' נפש עם יעקב והן ע"ב עם אברהם ויצחק. וכן ע"ב אומות עם עשו וישמעאל כמ"ש במ"א (תז"ח כה ע"ד ד"ה ע"ב פנים) באריכות. ושרשם בשם הוי"ה כ"ד עייני"ן בג' תגין[2] וכן במלוי יודי"ן כידוע. והן שתין אתוון דמלוי הכ"ב אתוון[3], ועם י"ב אתוון דמלוי מנצפ"ך הם ע"ב, כמ"ש בז"ח שה"ש[4] ע"ש, כי מנצפ"ך הוא בדעת ושם שורש י"ב תחומין כנ"ל (ג ע"ג) והן הכל ע"ב.

(קז) עי' זהר ח"א ט ע"א: פתח רבי שמעון ואמר בראשית ברא אלהים האי קרא אית לאסתכלא בה[5] דכל מאן דאמר אית אלהא אחרא אשתצי מעלמין כמה דאתמר (ירמיה י יא) כדנא תאמרון להום אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה בגין דלית אלהא אחרא בר קב"ה בלחודוי והאי קרא איהו[6] תרגום בר ממלה דסוף קרא אי תימא בגין דמלאכין

הרמיח"ל קדקיח"ל שבניח"ל ברקיח"ל מהיח"ל חניח"ל לעריח"ל מלכיח"ל שבניח"ל
להטיח"ל רומיח"ל קדומיח"ל קדמח"ל חכמיח"ל רמח"ל קדישח"ל עניח"ל עוריח"ל
חכמיח"ל טהניח"ל קניח"ל גדיח"ל לוטטק טועפיח"ל רחמיח"ל סנסני"ה ולרגוי"ה
רססיח"ל לומיח"ל סני"ה טהריח"ל ועוריח"ל נרי"ה סמכיח"ל עינח"ל תסירי"ה
נכח"ל לורי"ה פסיסי"ה עוריח"ל סמכיח"ל מרוביי"ה קנוני"ה ירוח"ל טטלוסי"ה
חוניח"ל וכריח"ל נעריח"ל לניח"ל גדיח"ל בריח"ל להניח"ל

וע' פרדס לימונים לרמ"ק שער כח פרק יב וז"ל, דרך שני מ"ב שמות רמזי שמותם השם הקדוש ואלו הם. מרפניח"ל בוח"ל גבריח"ל יופיח"ל תומיח"ל לרקיח"ל. השם השני קבניח"ל רבחיח"ל עזוזיח"ל שמשיח"ל טופיח"ל נגדיח"ל. השם הג' נחליח"ל גבוריח"ל לניח"ל יהודיח"ל כבשיח"ל שפריח"ל. השם הד' ברכיח"ל טפטיח"ל רחמיח"ל לפוניח"ל תרומיח"ל גרולח"ל. השם הה' חזח"ל קומיח"ל ברקיח"ל טהריח"ל נוריח"ל עמיח"ל. השם השני יקרח"ל גדיח"ל להביח"ל פנוח"ל זכריח"ל קדושיח"ל. השם השביעי שלגיח"ל קרביח"ל ויח"ל לוריח"ל ילפיח"ל תבריח"ל ע"כ. ומין ספק היות שמות הקדומים מתעלמים ומתעלים על לזו חלק רב. ויש עוד לדך ג' בזה כפי הנמלח בספרי הקדמונים:

ולח רמיתי מש"כ בגר"ח הנ"ל ול"ע.*##

[1] עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ ט ע"ג שמציין לזהר משפטים (קכג ע"א): ע' נהירו דע' ענפין דאתזנו מהאי רוחא דנפיק מן פומא, עכ"ל. והוא ת"ת, וכמ"ש שם: כדין ע' שמהן לקבלהון בארעא כל הנפש כו', עכ"ל, וע"ש.

[2] דהיינו בכל עין. ועי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[3] עי' יהל אור ח"א כ"ב ע"ב: אלף בית גימל דלת הא וו זין חת טת יוד כף למד מם נון סמך עין פה צדי קוף ריש שין תיו.

[4] עד ע"ד: אשתארו תו אתוון ואינון תריסר מם בתימא צדי אריכא נון פא כף ואינון אתוון אחרנין כפולים מנצפ"ך ואינון סלקי לתריסר אתוון וכד אתוון כולהו אשתלימו סלקין לע"ב אתוון רזא דשמא קדישא דקב"ה אתקרי בהו.

תרגום: נשארו עדין שתים עשרה אותיות והן מם הסתומה צדי ארכה נון פא כף והן האותיות האחרות הכפולות מנצפ"ך והן עולות לשתים עשרה אותיות וכשכל האותיות נשלמו עולות לשבעים אותיות אותיות סוד השם הקדוש שהקדוש ברוך הוא נקרא בהן.

[5] דקשה ליה, מה ענין תהו ובהו לבראשית, ותירץ כדמסיק בקב"ה כתיב בראשית אבל השרים מעשיהם תהו ובהו (מ"מ).

[6] נח עה ע"ב (דפ"ק).

תיקו״ז חלק ה

קדישין לא נזקקין לתרגום[1] ולא אשתמודען ביה מלה דא יאות היא למימר בלישנא קדישא בגין דישמעון מלאכין קדישין ויהון נזקקין לאודאה על דא אלא ודאי בגין כך כתיב תרגום דלא נזקקין ביה מלאכין קדישין ולא יקנאון בבר נש לאבאשא ליה[2] בגין דבהאי קרא בכללא אינון מלאכין קדישין דהא אינון אלהים אקרון ובכללא דאלהים הוו ואינון לא עבדו שמיא וארקא וארקא ומבעי ליה אלא בגין[3] דארקא איהי חדא מאינון שבע[4] ארעין דלתתא ובההוא אתר אית בני בנוי דקין[5].

לבתר דאתתרך מעל אפי ארעא[6] [נחית לתמן ועביד[7]] (נחתי לתמן ועבדי) תולדות[8] ואשתבש תמן דלא ידע כלום ואיהו ארעא כפילא[9] דאתכפל מחשוכא ונהורא[10] ואית תמן תרין ממנן שליטין די שלטין דא בחשוכא ודא בנהורא ותמן קטרוגא דא בדא[11] ושעתא דנחית לתמן קין אשתתפו דא בדא ואשתלימו כחדא וכלא חזי[12] דאינון תולדות דקין ועל דא אינון בתרין ראשין[13] כתרין חיוון בר [דכד ההוא] (דההוא) נהורא[14] שליט נצח דיליה ונצח על אחרא:

תרגום: $

(קח) לבאר את דברי הזהר ח״ב פו ע״א: כי כל שמותיו הנה הם הגילוים עצמן אשר הוא עצמו ית״ש נתגלה באותן השמות ע״י האצילות (הקדו״ש ו ע״א), וכשאנו קוראים אותו בשמו, וכן כשאנו עובדים לשמו, כי כל העבודה הוא רק לשמו כמו שיתבאר לקמן, הנה עומד הקריאה והעבודה אליו עצמו, שהוא לכל אמיתת עצמותו הנעלמה אליו גופה, כי הוא עצמו נתגלה ע״י הצמצום בהשם הוי״ה ב״ה ובכל השמות וכינוים המסתעפים ממנו. והוא ע״ד האדם היושב בבית ומשתמש באור החלון שהוא ד׳ על ד׳, והרי נצטמצם ג״כ האור בהחלון לפי צורת החלון, הרי אותו אור החלון שמשתמש בו הנה הוא אותו האור עצמו אשר מחוץ לחלון וממלא את כל חלל העולם כולו, כי הרי הוא נמשך כאחד עם האור שהוא בלא צמצום כלל, והוא מה שאמרו (יתרו פו ע״א) הוא ושמיה חד הוא (הקדו״ש יד ע״ב), נקרא כל האצילות כולו ג״כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית״ש המתייחד שם, והם חד עמו, וכמ״ש בזוה״ק (אחרי מות ע ע״א), תא חזי קוב״ה (ר״ל א״ס ב״ה כן הוא בהגהת מהרח״ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם הי״ס דאצילות) (דע״ה ח״א נה ע״ד), האצילות כולו הוא אלהות גמור ע״י יחודו ית״ש בהם שנעשים אחד עמו (דע״ה ח״א עט ע״ב), נתגלה עי״ז להיות הוא עצמו מהוה ומנהיג את הכל, וכל פרטי האצילות הם כולם פרטי גילוייו אשר לזה, אשר נתגלה הוא עצמו בכ״ז, ובהם הוא כל הדיבור וההתבוננות אשר באצילות, וכל גלוייו הם עצמן כל השמות כולם, והוא ושמותיו כולם חד, דהוא אינון, כמ״ש פ׳ יתרו (פו ע״א) ופ׳ ויקרא (יא ע״ב). וא״כ הרי אין השגה בזה לשום נברא, וכמ״ש (חגיגה יג ע״ב) ברוך כבוד ה׳ ממקומו, מכלל דמקומו ליכא דידע ליה (כללים ח״א לא ע״ג, ועי׳ עוד סו ע״א), האצילות, הרי הוא

---

[1] מזה יראה שהם מבינים בו, אמנם אינם נזקקים, כלומר כשהם שומעים שמדבר האדם בלשון תרגום, מאוס בעיניהם, בענין שאינם מזדקקין לו, ואינם יודעים מה דבר, או מה שאל, והיינו דקאמר ״ולא אשתמודען״ וכו׳, מפני שהם מואסים בלשון, אבל אם ירצו לשמוע ידעו, והכרה גמור שהזהר נתקן בלשון תרגום, ובתרגום היה מדבר הרשב״י, והיו המלאכים באים לשמוע שם וכו׳, והטעם כי מאחר שידוע שהיה מדבר סודות אף אם הלשון מאוס בעיניהם, באו לשמוע, ומה גם שהיה כוונת רשב״י לטובה, דהיינו להכניע הקלי׳ בלשונם (אור יקר), אינו חשוב בעיניהם וכאלו אינם מכירים אותו (מ״מ), עי׳ גר״א א״ח קא סקי״ב הובא לקמן קא ע״ב.

[2] שלא יקטרגו על עוונם (אור יקר).

[3] קכו [קנו – דפ״ק] ע״א (הערת הזוהר).

[4] בראשית כד ע״ב (ד״א).

[5] כל המזיקין יצאו מתולדת קין בארקא כנזכר בזוהר (שעה״ג הק׳ לו).

[6] כד [נד – דפ״ק] ע״ב (הערת הזוהר).

[7] שסר ממנו השכל ונעשה כא׳ מהרוחות שבארקא (מ״מ).

[8] אפשר שנתגרשה תאומתו עמו (אור יקר).

[9] דכתיב ארץ עיפתא ומתרגמינן כפול עיף (אור יקר).

[10] חושך ואור ביום, ושניהם משמשים בלילה (מ״מ).

[11] מדת יום במדת לילה, אין להם ייחוד (אור יקר).

[12] כל רואיהם יכירום כי הם זרע קין (מ״מ).

[13] שאז שליט ממונה של חושך על של אור (מ״מ).

[14] יום על לילה (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

מיוחד עם אור א״ס ע״י הא״ק, עד שנעשה הוא והם כאלו חד (ביאורים ח״א כט ע״ד), ועי׳ דע״ה ח״ב נה ע״ג.

(קט) עי׳ זהר חדש כט ע״ב: יראי אלהים בשמיעה דתלייא באודנין דתמן יראה הה״ד ה׳ שמעתי שמעך יראתי:

ותלת צלותין אינון חד[1] תלייא בראיה ותניינא בריחא ותליתאה בשמיעה פה איהו שבת כלולה מכלהו איהי תפלה לעני דאיהו צדיק ואיהו יום השבת:

וצלותא דפסח איהי כורסייא דרחמי וצלותא דראש השנה כורסייא דדין ותמן קב״ה איהו דיין וכל צבא השמים קיימין עליה מימינא ומשמאלא כגוונא דשערא דתלייא בתר אודנין מימינא ומשמאלא:

והא אוקימנא לעיל דצריך לבערא לון אם אינון תחות אודנין לאתגלאה אודנין דאינון תרעין דצלותא דכמה מארי דדינין סתמין תרעין בחובין דישראל וצלותא לבר דלא מניחין לה לאעלאה בהיכלא דיליה דאיהו אדני ואיהי קראה לתרעין דהיכלא דיפתחין לה [ובנהא] (לאנהרא) לתתא קראן ביחודא שמע ישראל לקלא דצלותא דילך דאיהי לתרעא דילך:

ואם מבערין שערין דתחות אודנין דאינון מארי דדינין מיד קב״ה דאיהו ישראל דיין אמת אפתח היכלא דתיעול צלותיה ודא איהו אדני שפתי תפתח פתח היכ״ל דאיהו אדנ״י בחושבן וייעול צלותא:

וצלותא דישראל לעילא איהי מלכות ואיהו תפארת וצריכין ישראל דלא יסלקין להו לעילא עד דיתבערון דינין מתרעא ויהון צווחין בה לגביה בעשרה מלכיות ובעשרה זכרונות ובעשרה שופרות דצלות דמנחה איהי דינא דר״ה:

תרגום: יראי אלהי״ם בשמיעה התלויה באזנים, ששם יראה, זהו שנאמר@ יהו״ה שמעתי שמעך יראתי.

ושלש תפלות הן, אחת תלויה בראיה, והשניה ברית, והשלישית בשמיעה פה היא שבת, שהיא כלולה מכל, היא תפלה לעני, שהוא צדיק, שהוא יום השבת.

ותפלת הפסח היא כסא הרחמים, ותפלת ראש השנה כסא הדין, ושם נקרא הקב״ה דיין, וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו, כעין השערות התלויים אחורי האזנים מימין ומשמאל.

והרי ביארנו למעלה, שצריך לבערם אם הם תחת האזנים, לגלות את האזנים שהם שערי התפלה, כי כמה בעלי דינים סותמים את שערי עונותם של ישראל [סתמין תרעין בחובין דישראל], ואז התפלה בחוץ כי אין מניחים אותה ליכנס בהיכל שלו, שהוא אדנ״י, והיא קוראת לשערי ההיכל שיפתחו לה, ובניה למטה קוראים ביחודם שמע ישראל, את קול התפלה שלך, שהיא בשער שלך.

ואם מפנים את השערות מאחורי האזנים, הם בעלי הדינים, מיד הקב״ה [שהוא הנקרא] ישראל דיין אמת, פותח את ההיכל שיכנסו תפלותם, וזהו אדנ״י שפתי תפתח פתח את היכ״ל שהוא כמספר אדנ״י, ותכנס התפלה.

ותפלה של ישראל שלמעלה היא המלכות, והוא התפארת, וצריכים ישראל שלא להעלותם למעלה, עד שיתבערו הדינים מן השער, אז יהיו ישראל בה אליו, בעשרה מלכיות, ובעשרה זכרונות, ובעשרה שופרות כי תפלת מנחה שהיא [בחינת] הדין של ראש השנה.

ותפלה של ישראל שלמעלה היא המלכות, והוא התפארת, וצריכים ישראל שלא להעלותם למעלה, עד שיתבערו הדינים מן השער, אז יהיו ישראל בה אליו, בעשרה מלכיות, ובעשרה זכרונות, ובעשרה שופרות כי תפלת מנחה שהיא [בחינת] הדין של ראש השנה.

(קי) עי׳ זהר ח״ג קלג ע״א: והואיל וכך הוא נעשה נא[2] עלית קיר קטנה[3] (מלכים ב׳ ד י) דא איהו סדורא דתקונא[4] דשכינתא דאיהי עלית קיר כמה דאת אמר (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל

---

[1] עי׳ יהל אור (ח״א כט ע״ד): **מ״ה דידך צלותא דשבת.** עי׳ בז״ח (יתרו דף כט ע״ב) ותלת צלותין אינון חד כו׳ פה איהי שבת כלילא מכולהו. וע״ש (כז ע״ב וע״ג) דהוא דרגא דאדם בד׳ תיקונים דאתה תחזה, והיא כלולה מכלם, לכן בה ד׳ צלותין.

[2] תיקון כאומרו ויעש אלהים אל הרקיע, תיקנו (אור יקר).

[3] והיא עליית שהיא עולה, והיא קיר לשון אדון מושל ואדון בתחתונים ועולה אל העליונים כענין שבאמצעות ב׳ בחינות אלו אנו קשורים למעלה, ע״י היא קיר מושלת בנו, היא עליית מעלה אותנו

תיקו״ז חלק ה

הקיר קטנה בגין דאיהי זעירא כמה דאת אמר (קהלת ט יד) עיר קטנה ונשים לו שם בתקונא דא דאנן מתקנין ובסדורא דילן בשירין ותושבחן ובצלותא ובתקונא דא[1] אנן מתקנין לגביה לנייחא דיליה מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין כלהו בשכינתא אינון ואיהי |(כלא) בכל| (כלא וכל) תקונין אלין מתתקנן לגבי עלמא עלאה בסדורא דאנן מסדרין בסדורא דצלותא דערבית:

ובתקונא דיליה הא מטה[2] בסדורא דאינון קרבנין ועלוון דאנן מסדרין בצפרא ואינון שירין ותושבחן הא שלחן[3] ובההוא סדורא דצלותא דמיושב ובתקונא דקריאת שמע בההוא יחודא דאנן מתקנין הא כסא[4] בההוא סדורא דצלותא דמעומד ובאינון קדושאן ותוספת קדושה וברכאן דאנן מסדרין[5] הא מנורה[6]:

תרגום: $

(קיא) עי׳ זהר ח״א טו ע״א: והמשכילים יזהירו[7] כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים כככבים לעולם ועד[8] (דניאל יב ג) זהר סתימא[9] דסתימין בטש אוירא דיליה[10] |נ״א דמטי ולא מטי נ״א ואנהירו|[11] בהאי נקודה[12] |ס״א נהורא| [ואנהו בהאי] וכדין אתפשט[13] האי ראשית[14] ועביד ליה [היכלא ליקריה ולתושבחתיה[15] נ״א וליקריה ולהיכליה ולתושבחתיה] (יקרא להיכליה ולתושבחתא) תמן זרע[16] זרעא [דקודשא] לאולדא לתועלתא דעלמא[17] ורזא דא (ישעיה ו יג) זרע קדש[18] מצבתה[19] זהר[20] דזרע זרעא ליקריה כהאי זרעא דמשי דארגוון טב דאתחפי לגו ועביד ליה היכלא דאיהו תושבחתא דיליה ותועלתא דכלא בהאי ראשית[21] ברא ההוא סתימא[22] דלא אתיידע להיכלא דא[23] היכלא דא אקרי אלהי״ם[24] ורזא דא בראשית ברא אלהי״ם[25] (בראשית א א).

למעלה עמה, והיא קטנה בסוד המיעוט, ״כד״א עיר קטנה״ וצריכה תיקונים להגדילה והעלותה, ויש לנו כח לתקנה (אור יקר).

[4] ויחי רכח ע״ב (הערת הזהר).

[1] ״ובתקונא דא״ מוסגר בדפ״ק.

[2] בהיכל ק״ק דבריאה (רח״ו).

[3] נקודה תחת היסוד (רח״ו).

[4] פרצוף (רח״ו).

[5] (לה) נוסף בדפ״ו.

[6] פב״פ (רח״ו).

[7] עי׳ זוהר הרקיע כא ע״א.

[8] והמשכילים עד כאן צ״ל בעמוד ב׳ קודם והמשכילים (הגהות הגר״א).

[9] כתר (רח״ו).

[10] אין זיווג ממש מכתר עם חכמה אלא רק התלהטות וזוהרי אור המזהירים מזה לזה ונקרא בשם בטישו שהוא זיווג נעלם (בהגר״א על ספד״צ יג ע״א) שכן הוא אינו זיווג ממש אלא רק כעין זיווג (ביאורים ח״ב פב ע״ג) ועי׳ בבהגר״א על תז״ח יח ע״ב ד״ה כד אתפשט. עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א בענין ג׳ החכמות. והוא בסוד כתר כלומר אוירא עלאה שבא״א שהוא שורש אבא (ביאורים ח״ב פב ע״ג).

[11] בראשית י״ו ע״ב (ד״א). עי׳ נח סה ע״א וכללים כלל טו ענף ח׳ אריכות בעניין זה, והיינו שהמה בבחי׳ ״רצוא ושוב״ שאינו מסתלק לגמרי (הקדו״ש סד ע״ג), ועי׳ ע״ח שער אח״ף פרק ב׳.

[12] חכמה (רח״ו, ביאורים ח״ב פב ע״ג). כלומר שיוצא מרדל״א טורנא ובטש גו מוחא (בהגר״א ספד״צ יז ע״א ד״ה האי מתקלא).

[13] איתפריט (הגהות הגר״א).

[14] חכמה (רח״ו).

[15] ״ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה״ נמחק בהגהות הגר״א, ובמקומו איתא ״ועביד ליקריה היכלא לתושבחתא״. דהיינו שכל מציאות אמא הוא רק על ידי אבא. ועי׳ עוד אד״ז רפט ע״ב, רצ״א ע״ב, תיקו״ז תיקון י״ח סמוך לסופו, לקמן לח ע״א, וקע״ב ע״א, רנא ע״א סי׳ ב׳ שם (דע״ה ח״א יא ע״א).

[16] ז״א (רח״ו).

[17] מלכות (רח״ו).

[18] ת״ת (רח״ו).

[19] ה׳ דייקא (רח״ו).

[20] יסוד אבא (רח״ו).

[21] בחכמה (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(קיב) עי׳ זהר ח״ב קפ ע״ב: האי ה׳[1] איהי דיוקנא דילה בתרין נונין[2] רזא דמאה ואינון חמש סמכין רתיכין[3] דנפקי מגו בוצינא ואינון חמש אחרנין דנפקין מינה ועל דא דיוקנהא כגונא דא ה׳[4] תרין נונין ונקודה דקיימא באמצעיתא ועל דא ו׳ קיימא בינייהו תדיר כגוונא דא נון[5] בגין דהכא איהו אתריה לאתעטרא ואף על גב דרזין אחרנין אינון ברזא דה׳ אבל דא איהו ברזין דספרא דחנוך והכי הוא ודאי.

וכד אתתקנא באינון חמשין בלחודייהו איהי נקודה [חדא] דקיימא ברזא דנ׳ כגוונא דא [ה ר] (ה[6] נו״ן)[7] וחד נקודה באמצעיתא דאיהי שלטא עלייהו וכלא רזא חדא זכאין אינון דידעי ארחוי דאורייתא למהך בארחי קשוט זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי:

תרגום:

(קיג) עי׳ זהר ח״ב קנט ע״ב: לבתר אתבנון אתוון[8] א דהוה בקדמיתא בסטרא דימינא אוליד ואפיק את ש כליל בתלת סטרין ואשתתף באת א ואתעביד אש תו אעדו אתוון אלין גו בטישו דתרין סטרין אלין ואתקריבו כחדא במחלוקת ומגו ׀מחלוקת דא דמים׀ (דא מחלוקת מים) באש ואש במים אולידו אתוון ואפיקו את ר ואת ו ואת ח ואתעבידו רוח ועאל בין תרין סטרין וכדין אתיישבו אתוון קדמאי בדוכתייהו כל חד וחד בשלימו.

תו אתוון אעדו ואתגלגלו כחדא א אפיק מ דאיהו מסטרא דיליה בימינא דהא בימינא אתיישב מ אפיק ש בגין דהא מ כלילא איהי בקדמיתא הות משמאלא ואתכליל לבתר בימינא ואשתלים בתרין סטרין כיון דאשתלים אעדו ואולידו כחדא ואתכללו בתרין סטרין:

אתתקפו אתוון אמ״ש תלת אלין ואעדו ואולידו תלת אחרנין גו גלגולא מ אתתקף[9] ואעדי ואוליד ר א אעדי ואוליד ו ש אעדי ואוליד ח ואשתכלל כלא תו אעדו אתוון אלין רזא אמ״ש ואתגלגלו כמלקדמין א אעדי ואוליד ואפיק את ב בסטרא דמערב כדין אתיישב איהו בסטר דרום מ אעדי ואוליד ואפיק את ד בסטרא דצפון כדין אסתלק איהו בין צפון ודרום ותליא באוירא ש אעדי ואוליד ואפיק את ג ואתיישב בסטרא דמזרח ואיהו אסתלק בין מערב ומזרח ותליא באוירא אשתכחו תרין אתוון מ״ש תליין באוירא:

א דאשתאר אסתלק בדוכתיה וסליק לעילא ואתעטר ביה י״ה באלין אתתקף ואעדי ואוליד ה״ו וקאים בדוכתיה כדין אתעטר ואנהיר ופשיט נהירו ואוליד נהירו ואפיק את ט בטישו דקא בטש ונהיר רזא דעלמא עלאה בנהירו:

כדין אסתלק א[10] ונטיל מגו אוירא[11] מ״ש ואתחברו בהדיה והוו[12] אמ״ש כמלקדמין ואתיישב א בסטרא דדרום[13] ש בסטרא דמזרח[14] מ בסטרא דצפון[15] סלקא ג דהוה בסטרא דמזרח[16] ואעדי ואוליד

---

[22] כתר (רח״ו).
[23] בינה (רח״ו).
[24] בינה הוי״ה בניקוד אלהים (רח״ו).
[25] עי׳ אריכות ביהל אור.

[1] כלומר עם היות ששאר ההין אין בהם אלא חמש והיינו נון אחת, האי ה״א שבבינה דיוקנא דילה בתרין נונין כאשר נבאר (אור יקר).

[2] צורתם כך [ ] (רח״ו במ״מ).

[3] הם מאה ברכות שפירשנו, וטעם היאך היא תרין נונין במה שפירשנו לעיל ברישא שהם חמש סמכין רתיכין, הם שני בחינות, סמכין כל אחד לעצמה, (רתיכין שכל אחד לעצמה) רתיכין שכל אחד כלול מעשר כדי שיעלו חמש חמישים (אור יקר).

[4] ן-ן (דפ״ו).

[5] רלה ע״ב (הערת הזהר).

[6] בדפ״מ איתא ח, וכנראה שזה טעות, לכן כתבנו כמש״כ בדפ״א. ובדפ״ק איתא [illegible].

[7] ה נ נו״ן (דפ״ו). דהיינו הא לבדה שהוא היא נ׳ ונקודה ביניהם דאיהי שלטא עלייהו ולזה לא תבא בתורה אלא הא לבד (אור יקר).

[8] מכאן ואילך במאמר זה אין לנו שום הקדמה לצירופי אותיות אלו (מ״מ).

[9] אתתקן (דפ״ו).

[10] היינו לחבר ולסדר סוד האמות אמ״ש אל מקומם כדי להאציל שתי מדות הנשארות שהם נצ״ח והו״ד, ומציאותם משלשתם (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

צ״ת[1] אתא ב דהוה בסטר מערב וסליק ואתחבר בין צ״ת סליקו א ו[2] דא מסטר מערב [נ״א דרום] ודא מסטר מזרח ואתחברו תרווייהו בהדי ב[3] בין צ״ת ואנהיר שמא צבאות כד אתנהיר שמא דא[4] גו משכנא אעדו אתוון ואולידו ז ב[5] נ סליקו אמ״ש כמלקדמין ואעדו ואולידו ס ע פ[6]:

אשתאר ק יחידאי[7] וסלקא[8] ונחתא[9] קיימא גו נוקבא דתהומא רבא[10] חמא ליה[11] קודשא בריך הוא[12] דקא מתערבבא[13] בלא גופא ולא ציורא ולא עייל למשכנא[14] עבד ליה[15] חופאה למשכנא[16]

---

[11] סוד או״ר הוא או״ר י׳ אויר שפירשנו עניינם בארוכה בתיקונים, וכשאנו אומרים תליא באוירא היינו העלותם שם, דהיינו יה״י אור י״ה או״ר, דהיינו חכמה י׳ בתוך או״ר בינה נעשה או״ר ״אסתלק א״׳ בסוד החסד בסוד הדעת כדפירשנו, ״ונטיל מתוך אוירא״ שורש ודאי למ״ש חסד גבורה כדפירשנו (אור יקר).

[12] ״בהדיה והוו״ נמחק באור יקר, ובמקומו איתא ״ביה״. כסדר (אור יקר לפי גרסתו).

[13] חסד (אור יקר).

[14] תפארת הכולל שלשה אבות (אור יקר).

[15] ששם היא כדפירשנו לעיל, והיינו שלש ראשונות באות על השלשה אבות כזה [א׳], דעת בימין, מ״ם חסד בשמא[ל], ש׳ גבורה באמצע יורדות מדרגה אחר מדרגה כדי להוציא ולהאציל ולתת כח, ולזה אמר ״ואתיישב א״׳ וכו׳ מפני שאין אלו מקומם האמתי אלא בסוד ההמזגה (אור יקר).

[16] היינו גומל חסדים טובים, והוא התפארת הגומל לדלים שהם למלכות בכח החסד שהיא גמילות חסדים, ועתה בכח שלשה אלו הוא עולה ונקשר להאציל הנצח וההוד שהם שתי מדות, והיינו שהתפארת מאצילם, ולכך נקראו בני ישראל בנים וענפים לתפארת (אור יקר).

[1] והיינו צ׳ נצח שהיא ימינית יותר מתי״ו, ות׳ הוד שהיא שמאלית, ועם היות שפעמים הרבה מתייחסים שתי אותיות אלו לצדיק ומלכות צ״ת, סוף סוף כך נטייתם יסוד לימין ומלכות לשמאל בשתי מדות אלו, [אתא] ב׳ שהוא המלכות ״דהוה בסטר מערב״ והיא עולה אל בין נצח והוד, ששם לה נחת רוח (אור יקר).

[2] דהיינו תפארת ויסוד כנודע, כי א׳ היא שמולידה ט׳ כדפירשנו, ואו התפארת כמשמעו, ולכך ״סליקו או דא מסטר מזרח ודא מסטר מערב״ שכך מקומם תפארת מזרח, יסוד מערב (אור יקר).

[3] מלכות בין נצח והוד ששם קשר שלשה מדות אלו כנודע, וחמשה מדות יחד עושים ״שם צבאו״ת״ המיוחס לשני מדות וזהו שאמר ״ואנהיר שמא צבאות״, והגיע ההתפשטות עד סוף האצילות ועדין האותיות אינם שלימות כל האלפא ביתא, מפני שיש אמ״ש רו״ח בג״ד יהו״ה ל׳ מ׳ צ׳ ת׳ ט׳ נ׳ (אור יקר).

[4] המדות האלו במלכות דהיינו ״משכנא״ (אור יקר).

[5] (נ״א ג) נוסף בדפ״ו.

[6] כנגד שלשה מדות אלו נצח הוד יסוד, והם בפרקי הנקבה למטה ענין, שבזה נשלמו כל האותיות שבאלפא ביתא, וסוד ס׳ הוא היסוד והוא פשוט שעניינו שש קצוות נכללים עולים ששים, ונצח שבעים שהיא מדה שביעית על השמינית שהיא למנצח על השמינית נצח על הוד דהיינו ע׳ על פ״ה כסדרן ברחמים, וישראל פגמו בשתי מדות אלו והקדימו פ׳ לע״ן, ולא נצחה הנצח רחמים על הוד דין, אלא הוד דו״ה דין על נצח, ונהפך להם לדין (אור יקר).

[7] שכל האותיות פעלו בסוד גילוי אורם באצילות והמציאו באורם מציאיות, ולזה בסוד המשכם כולם הם פועלות, שהמשכן בחינות הספירות הוא בכל רמיזותיו כדפירשנו לעיל ריש דברי ר׳ יוסי, והנה קוף היא בחינה אחרונה באצילות [שמדה] מ(ת)קיימת החצונים ומעמדת שק״ר במה שהיא נק״שרת בק׳ ש׳ ר׳ ומתהפכת לשק״ר, אמנם היא כקוף לפני בני אדם כנודע (אור יקר).

[8] ונוטלת כח (אור יקר).

[9] ומשפעת המותר לחצונים, ואין לך אות ארוכה כקוף שהוא הנחש הכרוך על עקב ואל תשיבני מן [הפשוטות] שאלו הם בקדש ואין כן קוף שהיא מתפשטת כנחש ולכך תליא כרעיה נחש יונק (אור יקר).

[10] כדי לינוק (אור יקר).

[11] לה (דפ״ו).

[12] בינה (אור יקר).

[13] היינו אותה הבחינה המתפשטת מסדר הקדושה, ויורדת בערב שבת בין השמשות בנוק׳ דתהומא רבא ומוליד רוח דשדים ״בלא גופא ובלא ציור״ שהם תולדות תהו ובהו (אור יקר).

[14] שאלו הם בסוד זרע לבטלה בלא נקבה טיפות בלי נקבה לעשות להם גוף וכדפי׳ באדרא, ולזה ״לא עייל למשכנא״ להוליד שם, הקדים יום שבת ופוסק ונעשה הקלי׳ נחה, שביום שבת גיהנם פוסק (אור יקר).

[15] לה (דפ״ו). מכל התפשטות שנפשט המציאות הזה (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

ומאי ניהו יריעות עזים לאהל על המשכן כמה דאת אמר (שמות כו ז) ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן לאהל ולא אהל קו״ף ולא אדם:

תו אתגלגלו אתוון כמלקדמין גו עובדא דמשכנא אמ״ש ש אתגלגלא ואתיישבא בסטר מזרח ואשתאר ג תלייא באוירא מ אתגלגלא ואתיישבא בסטר צפון ונפק ד ואתחבר גו ש בההוא סטרא א אתגלגל ואתיישב וסליק לגבי י וסלקא ואתתקפא בהדיה ונטיל ליה ואתחבר גו בחבורא חדא שד״י כד שמא דא אתתקן גו משכנא כדין קיומא וקימא איהו מגו משכנא דלתתא:

תרגום: $

(קיד) עי׳ זהר ח״ג רכד ע״ב: ולב לא נטיל מכלא אלא ודוי[1] דאתעביד ביה וסליק בההוא תננא וצלותא דאתעביד עליה דקרבנא לב קריב לגבי מוחא[2] רעותא דיחודא[3] דכהנא[4] ביה וחדוותא דליואי[5] מוחא דא [נורא] ונהורא (דכורא)[6] דאתיא ממוחא עלאה מוחא קריב לגבי|ה| טמיר מכלא[7] דלא אתידע כלל (ס״א לגביה מכלל דלא אתפרע כלל) וכלא אתקשר דא בדא ומוחא קריב נחת רוח דכלא[8].

תרגום: $

(קטו) עי׳ זהר ח״א קנד ע״ב: תא חזי בגיניה דיעקב אתקיים עלמא ואי תימא הא בגיניה דאברהם כמה דאת אמר (שם ד) בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם אלא בגיניה דיעקב אתקיים אברהם דכתיב (ישעיה כט כב) כה אמר יהו״ה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם ומקדמת דנא הוה קב״ה בני עלמין וחריב לון[9] כיון דאתא יעקב מניה אשתכללו עלמין ולא אתחרבו כקדמיתא הדא הוא דכתיב (שם מג א) כה אמר יהו״ה בוראך יעקב ויצרך ישראל וגו׳ תא חזי מה כתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתיב (שם כג) שלח את בני ויעבדני ישראל אקרי בן לקב״ה בגין דאתדבק ביה כמה דאת אמר (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו כי תדע.

לאה כד אולידת [לראובן] מה כתיב (בראשית כט לב) ותקרא את שמו ראובן ראובן סתם בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברן כחדא שמעון ולוי מאי טעמא לוי כמה דאת אמר (מ״א ז כט) לויות חבורא דכל סטרין אמר רבי יהודה מהכא דכתיב (בראשית מט ג) יתר שאת ויתר עז כתרגומו בכירותא[10] כהונתא ומלכותא ומלכו בסטרא דגבורה איהו ועל דא ראובן סתם:

---

[16] שיש תועלת בחצונים שהם שומרי הקדש, שכמה אינם מתקדשים אלא מחמת אימת הרצועה המחלקה, וכתיב יתרון לחכמה מן הסכלות ודאי לחכמה נמשך יתרון מעלה מן הסכלות שהיא מייסרת הסכלים והם יראים מן היסורים ומן המות, והיינו יריעות עזים לאהל על המשכן ועם היות שכך הוא אינם נכללים בצורה העליונה ח״ו, שכל מה שיתפשט הקדוש מן הנקודה העליונה עד היכל לבנת הספיר הכל סוד אח״ד ומשם ולמטה סוד אח״ר אינם באחד ח״ו ולזה הם עזים ודאי קשים ועזים לאהל על המשכן אינם מכלל המשכן וזהו שאמר לאהל ולא אהל (אור יקר).

[1] היינו רוחניות הדבור העולה בתוך הרוחניות הדק (אור יקר).

[2] מ׳ מקבלת הקרבנות ונותנת למוח חו״ב שהם סוד כהן ולוי עילאין והמוח מקרב זה למוחא עילאה שהוא אבא ומוח זה שהוא אבא מקרבו לגבי טמיר מכולא שהוא המוח העליון הסתום בין גלגולתא וקרומא דאריך הרי קשר כל האצילות (רח״ו), ולפ״ז התכת הלשון הוא כך לב שהוא מ׳ קריב לגבי מוחא שהם חו״ב דזעיר שהם סוד כהן ולוי. ומ״ש מוחא דא דכורא פי׳ חו״ב דזעיר. ומ״ש דאתייא ממוחא עילאה פי׳ אבא. ומ״ש מוחא קריב וכו׳. פי׳ אבא מקריב לאוירא דאריך שהוא בין גולגולתא וקרומא. הרי שהרב המגיה מפרש לב היא מלכות (מ״מ).

[3] לרמוז גם אל הכתר הנקשרת עם החכמה (אור יקר).

[4] מצד החסד (אור יקר).

[5] מצד הגבורה דהיינו קשר ימין ושמאל בתפארת, ומה גם שעולה בסוד החכמה והבינה (אור יקר).

[6] ומשום דמוחא היינו חכמה אמר שהטעם משום דאתיא מחכמה ״ממוחא עילאה״ (אור יקר).

[7] כתר אריך אנפין ומשום שאין רמז בסוד הגוף אלא מוח ולב דהיינו זעיר אנפין ונוקביה לכך אמר ״טמיר מכולא״ והוא סוד נעלם בגוף האדם ומפני העלמו לא אתיידע מקומו בגוף איו (אור יקר).

[8] כלומר מוחא שהוא תפארת מקרב למעלה נחת רוח דהיינו סוד דקות הנקשר זה בזה וזה בזת בסוד רוח היורד מלמעלה למטה דרך נוקבי דפרדשקא כדפירשנו באדרא, ובסוד הריח חוזר הרוח הזה לגבי מעלה, ובסוד דקותו נצטיירו מציאות כל הנמצאים הטהורים עד נקודה אחרונה אצילות בריאה יצירה ועשיה ואז הם מאירים מלמטה, וסוד הדקות הזה המצוייר העולה לגבי עילא נקרא ״נחת רוח דכולא״ (אור יקר).

[9] פי׳ הם הדורות שקלקלו (מ״מ). הדר ומהיטבאל אדרא זוטא רצב ע״א (ד״א).

[10] בסוד הת״ת שנקרא בן בכור, כהונתא חסד, ומלכותא גבורה (מ״מ).

תיקו"ז חלק ה

אמר רבי אבא ראו בן סתם דאתכליל בשמעון ולוי[1] לאה הכי הוה דעתה ונ"א רעותא דכתיב (בראשית כט לד) הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים בגין דהוו תלתא דמתחברן כחדא ותא חזי דהכי הוא דהא רתיכא עלאה אבהן ודוד מלכא דאתחבר בהו וכלהו ארבע אינון רתיכין עלאין רזא דשמא קדישא ועל דא ראובן שמעון לוי לבתר יהודה דירית מלכו ועל דא כלהו באתר דא וכתיב ונ"א דא בתר דא דכתיבה הפעם אודה את יה"ה וגו' (בראשית כט לה) ותעמוד מלדת בגין דהכא אשתכללו ארבע סמכין:

תרגום: $

(קטז) עי' זהר ח"א לד ע"א: תרין עלמין נינהו[2] עלמא עלאה ועלמא תתאה תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד"ה א טז לו) מן העולם ועד העולם מלך עלאה ומלך תתאה[3] (תנינן) כתיב[4] יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלוך לעולם ועד יהו"ה מלך לעילא[5] יהו"ה מלך באמצעיתא[6] יהו"ה ימלוך לתתא[7] רבי אחא אמר יהו"ה [דא חכמה עילאה] מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי יהו"ה מלך דא תפארת ישראל יהו"ה ימלוך דא ארון הברית[8].

תרגום: שני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב "מן העולם ועד העולם", מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד". "ה' מלך" למעלה, "ה' מלך" באמצע, "ה' ימלוך" למטה. רבי אחא אמר, "ה' (זו החכמה העליונה) מלך" זה עולם העליון שהוא העולם הבא, "ה' מלך" זו תפארת ישראל, "ה' ימלוך" זה ארון הברית.

(קיז) עי' לעיל יב ע"א: בשבת אתחזא לון באדלקת שרגא דשבת בתרין פתילות דאש.

תרגום:

ביאור רבינו: דבשבת אתחזא לון - ר"ל כמו (ירמיה לא ב) מרחוק ה' נראה לי[9]: **בתרין פתילות דאש** - שהם כנגד איש ואשה[10], מאורי הנ"ל[11], וכמ"ש אחד נגד זכור ואחד נגד שמור כידוע[12]:

---

[1] ור"ל דכולל חג"ת לכן נקרא בן סתם דעמודא דאמצעיתא בן י"ה דכולל ימינא ושמאלא כנ"ל והוא ג' סטרין ראובן שמעון לוי וכו' והן כהונה מסט' דכהן איש חסד ומלכו בסט' דגבו' ובכורה מסט' דעמודא דאמצעיתא בני בכורי ישראל והוא נטיל ב' חולקין דלכן הן ד' בתי דתפילין ולכן כתיב ב"פ יתר נגד בכורה ושאת כהונה וישא אהרן את ידיו ועז מלכות ויתן עז למלכו ולכן נקרא בן סתם בני בכורי ישראל דכליל חג"ת ג' סטרין (בהגר"א בתיקו"ז קנב ע"ג).

[2] הרי הם בינה ומלכות, ועי' לקמן ויחי רמח ע"ב. ורק מהז"ת שלהם ולמטה נקראים הם "עולם" (ביאורים ח"א נט ע"ג).

[3] עי' ע"ח שער הצלם פרק א' שכל עולם הוא בחי' נוק'. והנה ד"ז שבינה ומלכות מכונים "עולם" הוא רק קאי על הז"ת שלהם, שכן הג"ר הם מוחין, והם מבפנים והם נסתרות, ועיקר הכינוי "עולם" קאי על כללות הנושא את כל המציאויות כולם, הנכללים בד' יסודות (ביאורים ח"א נט ע"ג עיי"ש).

[4] בפסוקי דזמרה בפיוט 'יהי כבוד'. ועי' ע"ח שער כה דרוש ע"א קשר שלו למנצפ"ך.

[5] א"א (מ"מ).

[6] או"א (מ"מ).

[7] זו"ן (מ"מ). עי' בבהגר"א על ספד"צ ד ע"ב בהגה"ה וז"ל, הן ג' הויו"ת שבמ"ס, ע"כ, ועי' בבהגר"א על ס"י ג ע"ד דהיינו שם י"ב.

[8] "עלמא עילאה" כולל ג"ר, ת"ת כולל חג"ת, ו"ארון הברית" כולל נה"י. ועי' בבהגר"א על ס"י פ"א מ"א אופן ג' (דע"ה ח"ב קמ ע"ב).

[9] עי' זהר ח"א ו ע"א שזה חו"ב היינו חכמה בהיכל הבינה. ועי' לקמן מו ע"א שזה מדבר על ת"ת בזמן הגלות.

[10] עי' שו"ע (או"ח רסג ס"א): יהא זהיר לעשות נר יפה, ויש מכוונים לעשות ב' פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. ועיי"ש בדברי רבינו שמציין לשבת לג ע"ב ז"ל: חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה, הני למה לך. אמר להו, לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד. חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. ולכאורה צ"ע שכן השו"ע איירי בנרות ואילו בגמ' שם איירינן באסי. ולכאורה כאן יש מקור מפורש יותר לדברי השו"ע.

[11] האור עי' לעיל הערה **.Error! Bookmark not defined**.

[12] עי' זהר ח"א לב ע"א: תנינן מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל בגין דתרין דרגין אינון מילה ופריעה זכור ושמור צדיק וצדק דכר ונוקבא אות ברית דא יוסף וברית דא רחל ואצטריך לחברא לון.

תיקו״ז חלק ה

(קיח) עי׳ זהר ח״ג קעד ע״ב: פקודא דא איהו לאדכר[1] כל פקודי אורייתא בגינה כד״א (במדבר טו לט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי׳ ועשיתם אותם דא איהו סימנא דמלכא לאדכרא ולמעבד:

כתיב (שמות כח לו) ועשית ציץ זהב והא אוקימנא רזא דציץ לאתעטרא ביה כהנא רבא ודא איהו ציץ לאסתכלא ביה עיינין דאיהו סימן דעלמא עלאה דאתעטר ביה כהנא רבא ובגין כך אסתכלותא דיליה מכפרא על עזות פנים דלא קיימא לקמיה אלא פנים דקשוט רזא דכל אינון פנים עלאין דאינון פנים דקשוט פנים דאמת דכלילן באמת דיעקב ציצית איהו נוקבא רזא דעלמא תתאה אסתכלותא לאדכרא ציץ[2] [דכר] ציצית נוקבא[3] ודא לכל ב״נ ציץ לכהנא:

ותנינן אסור לאסתכלא בשכינתא בג״כ אית תכלא [בגין דתכלת] (גוון תכלת) איהו כרסייא לבית דוד ותקונא דיליה ודא איהו דחלא [מן קדם יי׳ לדחלא] מההוא אתר ועל דא (במדבר טו לט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי׳ ודא כרסייא[4] [ד]דיינין בה דיני נפשות כמה דאוקמוה דכל גוונין טבין לחלמא בר תכלא דאיהו כרסייא דסליק בדינא דנפשות:

כתיב (במדבר טו לח) ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת ונתנו על הכנף לא כתיב אלא ונתנו על ציצית דדא איהו דחפי על[5] שאר חוטין:

וראיתם אותו וזכרתם (במדבר טו לט) וכתיב (דברים כה יז) זכור את אשר עשה לך עמלק מ״ט דא אלא לברא דפריץ גדרא ונשכיה כלבא כל זמנא דאבוי בעי לאוכחא לבריה הוה אמר הוי דכיר כד נשיך לך כלבא:

תרגום: שנינו, מל ולא פרע את המילה, כאלו לא מל, בגלל ששתי דרגות הן, מילה ופריעה. זכור ושמור, צדיק וצדק, זכר ונקבה. אות ברית זה יוסף, וברית זו רחל, וצריך לחברם.

[1] לאדכרא (דפ״ו).

[2] עי׳ זהר שמות טו ע״א וע״ב ומאיר הזהר שם בשם הזהר הרקיע והגהות הלש״ו ומ״מ. כהן גדול הוא סוד ז״א המלובש בחושן ואפוד שהם לאה ורחל, ונקרא ז״א כה״ג בעת שמתפשטים בו המוחין דאבא, שהוא המוחין דגדלות שני, אשר על ידם הוא היחוד העיקרי דפב״פ דהזו״ן וכנ״ל, ונקרא אז ז״א כה״ג, והוא ע״י המוחין דמצד אבא, כי עיקר כה״ג הוא אבא, שהוא הנכנס לפני ולפנים לפני א״ס ית״ש, ובו משתמש א״ס ית״ש בכל גילוייו אשר באצילות כולו. וכמ״ש הרב בשער השמות (בסופו) כי אי אפשר להתלבש אור הא״ס בשום אחד מי׳ ספי׳ אם לא ע״י שיתלבש תחילה אור החכמה בהם, וזה סוד כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), וכן כתב עוד בשער סדר אבי״ע (פרק ב) ובכ״מ, ולכן נקרא החכמה שהוא אבא בשם כה״ג, והוא המלובש בחושן ואפוד, שהם זו״ן, וכמ״ש בפר׳ פקודי (רלא ע״א) ע״ש בהגהות מהרח״ו (דע״ה ח״ב קג ע״ד),

[3] ודע כי ב׳ מיני ציציות הם, התכלת והלבן. ר״ל כי בזמן שבית המקדש קיים, היה חוט תכלת עם הלבן, ובזמן הזה לא יש כי אם לבן. והענין הוא כי כבר נתבאר ב׳ מיני בחי׳ מוחין יש בז״א, אם מצד אבא אם מצד אימא. אמנם המוחין דמצד אבא, אין לנו עתה עסק בהם, לפי שהאור היוצא מהם הוא סוד הציץ של כהן גדול, שהוא ממוחין דאבא, ולכן נקרא ציץ דכורא כנז׳, בפ׳ שלח לך (דף קעד ע״ב בר״מ) וע״ש. אבל הציצית הוא ממוחין דאימא, ולכן נקרא ציצית בלשון נקבה (שעה״כ ציצית ד).

מוחין דאבא - עי׳ אד״ר קלב ע״ב: ומה דיקנא אתגלייא, דיקנא דכהנא רבא עלאה – דיקנא דאבא עלאה (בהגר״א על ספד״צ יח ע״ב ד״ה בתליסר). אבא נכלל במזל העליון הרי הוא בחינת הדכר, ואילו אימא נכללת במזל התחתון הרי הוא בחינת הנקבה. מזל עליון כולל את כל ח׳ התיקונים הראשונים, כנגד ח׳ בגדי הכה״ג (בהגר״א על ספד״צ יח ע״ג ד״ה וידוע) שכן התיקונים מכונים בגדים. ובאמת בתחילה לא התלבשו על דיקנא דע״ק אלא ט׳ ת״ד. והנה אם כי משה רבינו ע״ה הזכיר בתורה את י״ג המדות, הם אינם אלא חיצוניות י״ג ת״ד דא״א שנעשו פנימיות לדיקנא דז״א. ולכן נקראים הם על שם ז״א, ככל חיצוניות של בחינה עליונה שנעשית פנימיות לבחינה תחתונה יותר ואעפ״כ נקראת על שם התחתון. והנה ז״א מכונה כהנא רבא ונוק׳ מכונה כהן הדיוט (והוא משתמש בד׳ בגדים בלבד, שכן אין לנוק׳ אלא אותם ד׳ ת״ד הפנויים משערות (דהיינו תיקונים ג׳ ה׳ ז׳ י״ב)). והת״ד דא״א שמתלבשים בדיקנא דז״א מכונים כהנא רבא עילאה (ב״ע קו ע״א). עיקר הדיקנא דהכה״ג הוא באבא, שכן הוא הראשון לקבלת אור א״ס, ועל ידו משתמש אור א״ס בכל גילוייו. וזאת על ידי שהוא מקבל מהמזל העליון הרי הוא התיקון הח׳ דדיקנא, וכלול מכל ז׳ התיקונים העליונים (לש״ו דע״ה ח״ב קד ע״א). אבא מכונה כה״ג מכיוון שהוא נכנס לפני ולפנים לקבל מאור א״ס (לש״ו כללים ח״ב עא ע״ד). והנה בחינה זו שייכת גם בא״ק, שאבא דא״ק עולה באור האוזן (לש״ו כללים ח״ב יז ע״ב).

[4] בריאה (יהל אור).

[5] שהן ז׳ חוטין, ז״ס דכלילין בבת שבע, מל׳ (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם דדא איהו אתר דסלקין נשמתין למידן כגוונא דא (במדבר כא ח) והיה כל הנשוך וראה אותו וחי אמאי אלא כד סליק לעינוי וחמי דיוקנא דההוא דנשיך [ליה] (קא) הוה דחיל וצלי קדם יי׳ [והוא] וחוהו| (ואיהו) ידע דאיהו עונשא דחייביא:

כל זמנא דברא חמי רצועה דאבוי דחיל מאבוי אשתזיב מרצועה (ו)אשתזיב מכלא מאן גרים ליה לאשתזבא ההוא דחמי בעינוי ההוא רצועה ההוא רצועה גרים ליה לאשתזבא [וע״ד (שם) וראה אותו וחי]:

[חמי רצועה דאלקי ליה ואיהו עביד ליה לאשתזבא] אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם ודאי ואי לאו הא רצועה דהאי יגרום לכון למהוי תבין לפולחנא דילי תדיר וכדין ועשיתם:

ולא תתורו אחרי לבבכם (במדבר טו לט) ימנע מנכון בישין ארחין אחרנין ודאי לא תתורו וכו׳ ולא תעבדון[1] בישין ועל דא סלקא גוון תכלא דא תכלת דמיא לכסא הכבוד מה כסא הכבוד עביד לבר נש למהך לארחא דמישר לדכאה ליה אוף האי תכלת עביד לב״נ למהך בארח מישר ודאי דכלא אית לדחלא מהאי אתר למיהך במישר:

כתיב (ישעיה כד טז) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי (רזי לי) וגו׳ מכנף הארץ דא כנף דציצית דאיהו כנף הארץ זמירות שמענו אלין שאר חוטין דנפקין ותליין מאתר עלאה גו אינון[2] שבילין עלאין דנפקין מחכמה עלאה:

צבי לצדיק דא צדיק חי העולמים[3] דאינון חוטין אינון שפירו דיליה דהא מניה נפקין וכל חוטא כלילא בתרין סטרין[4] וכד אסתכלנא אמינא רזי לי רזי לי דהא מגו רזא עלאה דכל מהימנותא נפקין:

וכד אסתכלנא בתכלת וחמינא רצועה לאלקאה אתר דחילו למדחל אמינא אוי לי דבני נשא לא ידעי לאשגחא ולאסתכלא על מה מתענשין לשקרא בהאי בוגדים בגדו (ישעיה כד טז) דהא קורין ק״ש בלא ציצית וסהדין סהדותא דשקרא ואלין אינון בוגדים דבגדו משקרי דגרמייהו:

ובגד בוגדים בגדו לבושא דלהון בלא ציצית אקרי בגד בוגדים לבושא דאינון בוגדים דבגדו דמשקרי [וסהדין] סהדותא דשקרא בכל יומא ווי לון ווי לנפשו|הון דסלקי בההוא כרסייא דתכלא למידן ועלייהו כתיב (תהלים קא ז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ההוא בגד דלהון אשתמודע לגבי כל מאריהון דדינין:

ווי לון דלית לון חולקא בעלמא דאתי זכאין אינון צדיקייא דמלבושיהון ותקוניהון אשתמודען לעילא לאוטבא לון בהאי עלמא ובעלמא דאתי ע״כ[5]:

פקודא דא מצות ציצית כליל תכלת ולבן דינא ורחמי בנורא אשא חוורא לא אכיל תכלא אכיל ושצי (דה״ב ז א) ותאכל העולה חוור מימינא תכלת משמאלא עמודא דאמצעיתא יחוד בין תרוייהו ירוק:

ובג״ד אוקמוה מארי מתני׳ מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ובג״ד תקינו פרשת ציצית למקרי לה ביחודא ע״כ[6]:

(קיט) עי׳ זהר ח״ב מו ע״ב: אמר רבי יצחק היינו דתנינן שכינתא באבהתא נטלא הולך לפניהם יומם (שמות יג כא) דא אברהם בעמוד ענן דא יצחק לנחותם הדרך דא יעקב דכתיב ביה (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ולילה בעמוד אש[7] להאיר להם דא דוד מלכא.

וכלהו |ורתיכא עלאה קדישא| (רתיכין עלאין קדישין) למהך ישראל בשלימותא דכלא [בגין דיחמו אבהן פורקנא דבנייהו דכתיב (בראשית מו ד) אעלך גם עלה] |בגין דיחזון אבהן פורקנא דלהון דכתיב (בראשית מו ד) ואנכי אעלך גם עלה עם המרכבה וכתיב ויהו״ה הולך וגו׳| ללכת יומם ולילה

---

1 תעבדו (דפ״ו).

2 ל״ב נתיבות דנפקין מחכמה, וכלהו מתפשטין בגוף כידוע, כנגדו ל״ב חוטין (יהל אור).

3 קשרין וחוליין ח״י (יהל אור). עי׳ פע״ח לח ע״א: כל האומר חי העולמים בפת״ח תחת הח׳ הוא טעות גדול כי חי הוא חוץ מן העולמים אבל האומרים חי העולמים בציר״י תחת הח׳ הוא מחבר המדות שהם חו״ב ביחוד לכן צ״ל חי העולמים בציר״י והוא נכון עיין בתי״ט סוף מסכת תמיד טעם נכון.

4 זה יובן במ״ש הפוסקים שהחוטים יהיו כפולים לרמוז שהם כלולים חד בחברי׳ דין ברחמים ורחמים בדין (זהר הרקיע). דינא ורחמי, לכן כ״א כפול לשנים. ד׳ חוטין נגד ד׳ אותיות השם, כולם בחכמה עשית (יהל אור).

5 שמות מג א והיה לאות וכו׳ (דרך אמת).

6 חסר כאן ועי׳ בסוף הספר סימן ד׳ וסימן ה׳ (הערת הזהר).

7 סתם הוי״ה בז״א (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

וכי אמאי הוו אזלי יומם ולילה יהכון ביממא ולא יהכון בליליא כבני אנשא דערקין כיון דקודשא בריך הוא נטיר לון אמאי אזלין ביממא ובליליא אלא לאשתכחא בהו שלימותא דכלא דלית שלימו אלא יומם ולילה[1]:

[בגין דירדפון מצראי בתריהון לאתייקרא שמא דקודשא בריך הוא ברתיכוי ובפרשוי בגין למיזל ביממא ובליליא אספקלריא דנהרא ודלא נהרא ותו |בגין| לאטעאה למצראי דימרון מקרה הוא דכתיב (ישעיה יט יג) נואלו שרי צוען וכתיב (שם מד כה) משיב חכמים אחור ועל דא אזלי ביממא ובליליא]:

רבי אבא אמר זכאה חולקיהון דישראל דקודשא בריך הוא אפיק לון ממצרים למהוי חולקיה ואחסנתיה ותא חזי בסטרא דיובלא אשתכח חירו לישראל וכן לזמנא דאתי דכתיב (שם כז יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול[2] וגו׳:

ובגין ההוא יובלא עלאה [אתעכבו] (אשתכחו) חמשין יומין לקבלא אורייתא ולמקרב לטורא דסיני וכיון דאזלי ביממא אזלי בליליא למהוי כלא חד יומא בין יממא וליליא ולא אשתכח פרישו:

ולא עוד אלא דכלהו בנייחא אזלין לרעותא דנפשייהו ביומא דקבילו אורייתא הוו חמשין יומין שלמין יומי ולילי כדקא יאות דלית יום בלא לילה ולית לילה בלא יום ולילה ויום אקרי יום אחד |וכיון דאזלו חמשין יומין שלימין כדין| (לקבל נ׳ יום[3] דיובלא וכמו) (ד)שארו עלייהו אינון חמשין יומין דיובלא |ומסטרא| (מסטרא) דיובלא אתייהיב להו אורייתא ובגין כך אזלין יומא וליליא:

אמר רבי חייא הכי אוקימנא ויהו״ה הולך לפניהם יומם בעמוד ענן דא אברהם ולילה בעמוד אש דא יצחק ואי הכי יעקב אן הוא אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמה דכתיב ויהו״ה ולילה בעמוד אש הוה נהיר בסטרא דא ובדא[4]:

תרגום: $

(קכ) עי׳ זהר ח״א טו ע״א: בריש הורמנותא |נ״א בראשית בחכמתא| דמלכא[5] גליף[6] גלופי[7] [נ״א גליפו] בטהירו עלאה[8] בוצינא דקרדינותא |ו|נפיק גו סתים דסתימו (מרישא) [מרזא[9]] דאי״ן

---

[1] כאן שייך מאי דבסמוך אמר רבי (אבא) [חייא] וה׳ הולך וכו׳ עד בסטרא דא ובדא, אחר כך צריך לומר בגין דירדפון מצראי בתריהון לאתייקרא שמא דקב״ה ברתיכוי ובפרשוי בגין למיזל ביממא ובליליא אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, ותו בגין לאטעאה למצראי דימרון מקרה הוא דכתיב (ישעיה יט יג) נואלו שרי צוען, וכתיב (שם מד כה) משיב חכמים אחור, וע״ד אזלי ביממא ובליליא (רמ״ז) [וכן הוא בדפ״ק שונה מדפ״א].

[2] נראה כי השופר הוא יסוד הבינה ויתקע היינו לשון נתקע ביבמתו והיינו שיהיה זווג או״א ויכנס הקב״ה בירושלים של מעלה (רח״ו).

[3] נמחק בדפ״ק.

[4] בחו״ג (רח״ו).

[5] עי׳ זוהר הרקיע. ועי׳ בבהגר״א על ס״י י ע״ד שהיינו עתיק ומלכות דא״ק, והוא קודם לרצון. עי׳ בבהגר״א על ספד״צ יא ע״ב, וז״ל, גלופי דגלופין - חוורתא דגלגלתא שהן י״ג חוורתי, והוא ג״כ באותו פסוק י״ג תיבות כנ״ל, וע״י החוורתא הוא חורבן ותיקון העולם וכמ״ש למטה, ובחוורתא הנ״ל הן י״ג חוורתי י״ג גלופין, כמ״ש בא״ר (דף קכח ע״ב) האי גלגלתא חוורתא אנהיר לתליסר עיבר גלופין, והן שורש לכל הגילופין, והוא ראשית של כל האצילות, ולכן ראשית הכל הגליפה, עכ״ל. ועי׳ בבהגר״א על תיקו״ז לח ע״ב שמכאן מתבאר שהכל נעשה בסוד נוק׳, והוא על ידי המו״ס שהוא הנוק׳ הראשון והוא בחי׳ הנוק׳ במוחין דא״א. מכאן מתבאר שתחילת הויית הזמן הוא מהאצילות ואילך, וקודם לכן הוא חשוב א״ס (ביאורים ח״א ב ע״ד). עי׳ אור יקר לקמן קט ע״א שזה כינוי למרכבה הקדושה.

[6] הוא י״ג גילופין דחוורא דגולגלת אושם התחלת הכל, וכל גליפו הוא מסט׳ דבוצינא (יהל אור). כל ״חקיקה״ היא בסוד כתר (בהגר״א על תז״ח כג ע״ד). אותיות ונקודות הן גופא ורוחא כמ״ש בז״ח שה״ש, וכל ענין רוחא הוא טהירו, וגופא חקיקא (יהל אור ח״ב טו ע״ג).

[7] נמחק ביהל אור, ובמקומו גורס את המוסגר.

[8] הוא רדל״א, ביסוד הבינה דרדל״א כנ״ל ונק׳ טהירו כמש״כ בתז״ח בסופו טהירו דטהירו (יהל אור). כלומר העולם דקו וצמצום (הקדו״ש טז ע״א), והוא הרשימו הנשאר מאור א״ס (הקדו״ש סב ע״א). הטהירו הוא תוקף האור, ועי׳ בבהגר״א על תז״ח נ ע״א (כללים ח״א מב ע״ב).

[9] נתינת הטיפה דאבא בגו אמא בחשאי ובצניעות שההוא אוירא נקרא צניעו כנ״ל, ולידה מאימא בקולי קולות וז״ש רזא כל סוד בלחש וכמ״ש (חגיגה יד ע״א) דברים שנתנו בלחש וכו׳ ולכן אוירא דגנוז בגו יסוד דחכמה דרדל״א הוא רזא דא״ס והחכמה הוא א״ס (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

סו״ף[1] קוטרא בגולמא[2] נעיץ[3] בעזקא[4] לא חוור ולא אוכם לא סומק ולא ירוק ולאו גוון כלל[5] כד [מדיד נ״א הדר][6] משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו בגו בוצינא נפיק [נ״א ונפיק] חד נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא סתים גו סתימין ודרזא (מרזא) דאי״ן סו״ף[7] בקע ולא בקע אוירא דיליה לא אתיידע כלל עד דמגו דחיקו דבקיעותיה[8] נהיר נקודה חדא[9] סתימא עלאה בתר[10] ההיא נקודה לא אתיידע כלל[11] ובגין כך אקרי ראשית מאמר[12] קדמאה דכלא[13]:

---

[1] וגם הובא הלשון הזה בפרשת פקודי (דף רנד ע״ב): ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשב׳ נצוצין נציצין זריק לתלת מאה וך׳ עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר אוף הכי אילין כו׳. עוד בפ׳ פקודי (דף רלג ע״א): ולזמנין קנה המדה ולזמנין קו המדה ועל דא פתיל וקנה וכולא משחתא למעבד מדידו בו: דע כי כל בחינות אלו הם בהוי״ה דההין העולים בגמטריא ב״ן כי כאשר תציירנה כולה בציור ווי״ן הדלתין וההי״ן שבה חוץ מן היו״ד שבה יהיו י״ז ווין ועם ארבע אותיות ההוי״ה עצמה הרי ק״ו וזהו סוד קו המדה הנז׳ בס׳ הזוהר והתקונין. גם ההוי״ה הנז׳ נקראת בוצינא דקרדינותא וממנה יוצאין ש״ך ניצוצין כזה יו״ד פעמים ה״ה בגמטריא מאתים ו״ו פעמים ה״ה בגמטריא ק״ך סך הכל ש״ך ועיין ג״כ בשער ד׳ שער הפסוקים בדף סד ע״א בפ׳ בא ענין ק״ו זה שהוא שני פעמים ב״ן ושני השמות עצמם: ונחזור לענין ק״ו המדה כי הנה בציירך ההוי״ה הנז׳ בציור כזה יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה הנה הוא בגימטריא עולה ק״ו כנז׳ ולכן נקרא ק״ו ולכן נקרא ק״ו המדה. ועוד כי הנה כולו מצויר בצורת קוין שהם ווין ולכן נקרא קו המדה גם אם תקח הי״ז ווין שהם בגמטריא ק״ב עם עשר אותיות המילוי יעלו בגמטריא יב״ק. ונלע״ד חיים הכותב כי טעה השומע וכך צרי׳ להיות שהי״ז וו״ן עם אות י׳ הנשארת בהוי״ה זו יעלו יב״ק ויב״ק הוא בגמטריא שלשה שמות אהי״ה יהו״ה אדני הכוללים כל העשר ספירות ממעל׳ למטה והם מדת קומת כל הי״ס כנז׳ בספ׳ המקובלי׳ ובס׳ שערי אורה והנה ההוי״ה דב״ן דההי״ן בהיותה מצוירת בציור הנז׳ שהוא ציור קוין הוא קו של המדה הנז׳ ולכן הקו והמדה כל אחד מן שניהן הוא בגימטריא יב״ק ונלע״ד חיים הכותב כי זהו פירושו כי מדה בגימטריא אהי״ה יהו״ה עם שני הכוללים שלהם ושם אדני הוא סוד הקו כי הנה הוי״ה דב״ן ושם אדני שניהם במלכות כנודע: גם אלו הש״ך נצוצין כבר נתבאר אצלנו ענינם והענין הוא כי שבעה פעמים אד״ם שהם ז׳ המלכים שמתו עולים בגמט׳ שט״ו ועם אות ה׳ שבאימא הם ש״ך ואלו הם בת״ת שבנוקבא דז״א גם הם כנגד מטטרו״ן ולכן נע״ר בגמטריא ש״ך אבל החמשה גבורות אחרות של מנצפ״ך העולים פ״ר הם בסנדלפו״ן כי גם הוא בגמטריא פ״ר. ואמנם הם ביסוד שבנוקבא דז״א גם ביארנו בפ׳ בא בדף ל״ח בפ׳ כי יהיה נער בתולה כו׳ כי ש״ך הם ה׳ פעמים די״ן ועם חמשה אלפי״ן שנתוספו בהם נעשו ה׳ פעמי׳ אדנ״י ואז הם שכ״ה בגמטריא נער״ה וכדין קבילת עלה דכורא (שער מאמרי רשב״י). כנ״ל דבוצינא הוא יסוד הבינה ומתגלה בגלגלתא בטלא דבדולחא שלכן אלה לחיי עולם וכו׳ ואוירא שנקרא אין, גנוז גו קרומא דאוירא בגלגלתא, ואתפשטותא דאוירא הוא מיסוד דחכמה דרלד״א וחכמה הוא נק׳ א״ס כנ״ל וכל יסוד דדכורא שגנוז גו יסוד דנוק׳ ובו גנוז האוירא בכל יסוד דדכורא ובכל יסוד דנוק׳ הבוצינא וכו׳ (יהל אור).

[2] קוטרא - הוא יסוד שנקרא קשר, וכו׳: בגולמא - הוא חכמה שנקרא גלם (בהגר״א בתיקו״ז כ ע״ג). ״קוטרא״ הוא קוטרא עלאה אוירא דכיא, ״בגולמא״ הוא קשרא קדמאה י׳ שהוא גולמא כידוע, ״נעיץ״ הוא קיומא דחכמה שנעיץ משם וכו׳ ״בעיזקא״ הוא קשרא תניינא (בהגר״א בתז״ח כג ע״א). ״גולמא״ הוא י׳ כידוע, ו״קוטרא״ הוא שביל דקיק שבו קשור בבינה, כי ביו״ד בו עיקר האות וקוץ העליון וקוץ התחתון, ונקראין קוצא וגזעא ושבילא, ובאותו התחתון בו השבילים והוא פטר רחם כידוע וכו׳ (בהגר״א בתז״ח כד ע״ב).

[3] פי׳ שאין בו תפיסה (רח״ו).

[4] והוא יסוד אבא שנקשר ביסוד אמא (בהגר״א על ס״י ד ע״א), והוא האות י׳ שבאחורי האות א׳ (פת״ש גדלות דז״א כא), ועי׳ בבהגר״א על תז״ח כד ע״ב. ״עזקא״ הוא סוד רשימו המקיף שהוא סוד הצמצום שמשם שורש הכלים חיצוניות העולמות, וקוטרא הנ״ל הוא יו״ד בסוד הפנימיות המאירה מן הקו הנמשך תוך הרשימו (פת״ש פנימיות וחיצוניות, פתח ג׳).

[5] כלומר שהוא הגוון החמישי רמוז בקוצו של יו״ד (בהגר״א על תז״ח כ ע״ב).

[6] בכחה לעשות זאת מכח שרשה שבגבורה דעתיק (בהגר״א על ס״י ב ע״א).

[7] בראשית י״ז ע״ב (ד״א). כלומר התגלות אור המלכות דא״ס בחוט דאור א״ס (כללים ח״ב נו ע״א).

[8] לעיל ב׳ ע״א (ד״א).

[9] חכמה (רח״ו).

[10] ר״ל למעלה (זהר הרקיע).

[11] כי כל מה שלמעלה ממו״ס אינו בכלל האצילות כי כתרא עלאה דא״א אינו בכלל האצילות ובג״ד מקרי ראשית מאמר קדמאה דכולא כי ט׳ ספי׳ הם בלבד וכתר הוא רדל״א שאינו נכנס במספר כנז׳ בפרשת נח ובפ׳ פקודי ט׳ היכלן כו׳ (זהר הרקיע).

[12] חכמה (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(קכא) עי׳ זהר ח״ב רנ ע״א: תריסר גלגלין אינון דסחראן גו היכלא דא ואינון |אקרון| (ממנן) שרפים[1] דתרין גווניו חוור וסומק רחמי ודינא אלין אינון קיימי לאשגחא תדיר על כל אינון מארי (דצערא) [דצערין] לון שאר עמין ודחקין לון ואקרון חלונות[2] והיינו דכתיב (שיר ב ט) משגיח מן החלונות[3]:

תרגום: $

(קכב) עי׳ זהר ח״ב כד ע״א: תא חזי רוח ומזרח מזרח חם ולח רוח (קר ויבש סטרא דאיהו יבישא) [חם ולח |איהו| ובגיני כך אחיד לתרין סטרין דהא אש חם ויבש ומים קרים ולחים רוח איהו חם ולח סטרא דאיהו חם] אחיד באשא סטרא דאיהו [לח] (קר) אחיד במיא ועל דא אסכים בינייהו ואפריש מחלוקת דאשא ומיא:

עפר איהו קר ויבש ועל דא מקבל עליה כלהו וכלהו עבדי ביה עבידתייהו ומקבלא מכלהו לאפקא בחיליהון מזונא לעלמא בגין [דבמערב] (דמערב) אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש [וסטרא דאיהו קר אחיד] בצפון דאיהו קר ולח דהא קרירא אתאחיד בקרירא בגין כך צפון אתאחיד במערב בסטרא דא דרום דאיהו חם ויבש בההוא יבישותא דיליה אחיד ליבשותא דמערב בסטרא אחרא ואתאחיד מערב בתרין סטרין:

וכן אתאחיד דרום במזרח דהא חמימותא דדרום אתאחיד ביה בחמימותא דמזרח ומזרח אתאחיד בצפון דהא לחותא דיליה אתאחיד בלחותא דצפון השתא אשתכח דרומי״ת מזרחי״ת מזרחי״ת צפוני״ת צפוני״ת מערבי״ת מערבי״ת דרומי״ת וכלהו כלילן דא בדא לאשתלשלא חד בחד:

[כגוונא דא] צפון עביד דהבא [ד]מסטרא דתוקפא דאשא אתעביד דהבא והיינו דכתיב (איוב לז כה) מצפון זהב יאתה [ד]אש אתאחיד בעפר ואתעביד דהבא והיינו דכתיב (שם כח ו) ועפרות זהב לו ורזא דא (שמות כה יח) שנים כרובים זהב:

מים[4] אתאחיד בעפר וקרירותא בלחותא עביד כסף השתא הא עפר אתאחיד בתרין סטרין בזהב ובכסף ואתייהיב בינייהו רוחא אחיד למים ואחיד[5] לאש[6] ואפיק תרין כחד דאיהו (יחזקאל א ז) עין נחשת קלל[7] ועפר דקאמרן כד איהו בלחודוי ביבישו וקרירו דיליה נפיק ברזל וסימניך (קהלת י י) אם קהה הברזל וגו׳ והאי עפר אתאחיד בכלהו וכלהו עבדין ביה כגוונא דלהון:

תא חזי בלא עפר לית זהב וכסף ונחשת דהא כל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה לאתקשרא דא בדא ואתאחיד עפר בכלהו בגין דתרין סטרין אחידן ליה אשא ומיא ורוחא אתקריב ביה בגין אלין תרין ועביד ביה עבידתא:

אשתכח דכד אתחבר עפרא בהדייהו עביד ואוליד עפרא אחרנין כגוונא דלהון כגוונא דזהב אוליד עפרא[8] סוספיתא ירוקא[9] דאיהו כגוונא דדהבא ממש כגוונא דכסף אוליד עופרת כגוונא

---

[13] עיין בסוף הספר סי׳ א׳ מה שחסר כאן (הערת הזוהר). עי׳ אריכות במאמרי רשב״י, וביהל אור (ב׳ מהדורות), ועי׳ אריכות בכללים כלל יד ענף ב׳.

[1] ר״ל שהם שרפים ממונים על שאר כו׳ (יהל אור).

[2] והן י״ב חלונות בבה״כ כמש״ל (יהל אור).

[3] ר״ל שהקב״ה משגיח על ידם, שלכל דבר ממנן קיימין. ואע״ג שהכל ביד הקב״ה. והן מעלין התפלות לאשגחא בהו קב״ה כמש״ל ע״ב ״אלין חלונות כו׳ ולאשגחא בהו קב״ה״ (יהל אור).

[4] חסד (רח״ו).

[5] ענין הד׳ יסודות וענין הד׳ רוחות הנה הם הב׳ בחי׳ דעגולים ויושר אשר ישנם בכל עולם כנודע, כי הד׳ יסודות הם עגולים כנ״ל, והד׳ רוחות הם היושר. והנה בארנו בשער עגולים ויושר ענף ב׳ אות ל״ו, כי העגולים ויושר דכל עולם תחתון הנה שניהם הם יוצאים מהקצה התחתון דהיושר דהעליון, שהוא מהנה״ם שבו, העגולים הם מאור המקיף שבהם, והיושר הוא מהאור הפנימי שבהם, וא״כ נמצא כי ישנם באמת להד׳ רוחות שורש בפנ״ע והם מציאות בפנ״ע זולת הד׳ יסודות, אלא שהם מתחברים יחד ונעשים לאחד ע״י שהם שניהם משורש אחד (ביאורים ח״א עו ע״ג).

[6] עי׳ אריכות בכתבי הגרמ״מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד נד והלאה.

[7] שהוא ג״כ בת״ת (רח״ו).

[8] רלו ע״ב (הערת הזהר).

[9] נחושת ירוק שקורין אלטו״ן (רמ״ז).

תיקו״ז חלק ה

דנחשת [עילאה] אוליד קסיטרא[1] דאיהו נחשת זוטא כגוונא דברזל אוליד ברזל[2] וסימניך (משלי כז טז) ברזל בברזל יחד׃

תא חזי אש רוח מים ועפר כלהו אחידן דא בדא ואתקשרן דא בדא ולא הוי בהו פרודא ועפר דא כד איהו אוליד לבתר לא מתקשרן דא בדא באינון עלאי כמה דאת אמר (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים באלין הוי פרודא בגין דהא עפר כד איהו אוליד בחילא דתלת עלאי אפיק ארבעה נהרין דתמן משתכחי אבני יקר ובאתר חד אינון דכתיב (שם יב) שם הבדלח ואבן השהם ואלין אבני יקר אינון תריסר ואינון לארבע סטרי עלמא לקביל תריסר שבטין דכתיב (שמות כח כא) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתים עשרה על שמותם ואלין תריסר בקר דאינון תחות ימא׃

תא חזי כל ארבעה סטרין עלאין דקאמרן אף על גב דמתקשרן דא בדא ואינון קיומא דלעילא ותתא קיומא דעלמא יתיר רוח בגין דכלא קיימא בגיניה ונפשא לא קיימא אלא ברוחא דאי גרע רוחא אפילו רגעא חדא נפשא לא יכילת לאתקיימא ורזא דא כתיב (משלי יט ב) גם בלא דעת נפש לא טוב[3] נפשא בלא רוחא לאו איהו טוב ולא יכלא לאתקיימא׃

ותא חזי אינון תריסר דקאמרן דאינון תריסר אבנין אינון תריסר בקר דתחות ימא בגין כך נטלו אינון תריסר נשיאים (במדבר ז פז) כל הבקר לעלה שנים עשר וגו׳ וכלא רזא עלאה הוא ומאן דישגח במלין אלין ישגח ברזא דחכמתא עלאה דעקר דכלא ביה[4]׃

תרגום׃ $

---

[1] בדיל (רמ״ז).

[2] הוא שקורין אסא״ל, ובלשון הקדש עשו״ת (רמ״ז).

[3] פי׳ כי הדעת נשמת הת״ת שהוא רוח וז״ש החכם יענה דעת רוח (רח״ו). הרוח נקרא דעת כמ״ש בשער המוחין (פרק ז) וכנודע, ובו מתלבשין כל המוחין דגדלות שהם מהדעת עלאה (ביאורים ח״א עב ע״א).

[4] כל האצילות בכללו גוף ונשמה, מלבר ומלגו, והמשכילים הם יודעי מדין המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י׳, בסוד י׳ בראש י׳ בסוף, י׳ משם בן ארבע, יו״ד משם אדני כנודע. וענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה, וזהו ונצצין. ולכ״א יזהירו, יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו, בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו והשני נקרא נציצו, וזמ״ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן ודע כי עם היות שיש ליסוד שתי בחינות אלו כדפרישית והם יוסף הצדיק למעלה ובנימין למטה בתוך הנקבה העליונה כד״א בצאת נפשה כי מתה עוד יש (בסוד) [ביסוד] עצמו למעלה שתי בחינות אלו ולפיכך נקרא חי העולמים בסוד תשעה מלמטה למעלה ותשעה מלמעלה למטה העולים ח״י וח״י הוא בתרין עלמין כי גם הוא חי בעולם הנקבה בסוד בנימין הצדיק וזמש״ה חי חי הוא יודוך וכדכתיבנא ושורש הדבר הוא כי ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו ט׳ מלמעלה למטה וט׳ מלמטה למעלה וזמ״ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ״ש בכל השאר. ולפיכך יש ברקיע הזה ככבייא ומזלי שמשא וסיהר׳ כי כוכבים הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעל׳ ושש מלמעל׳ למטה כנז׳ בתקונין כי אעפ״י שכל התשעה מכים ברקיע זה אין דומה הכאת השש קצוות לשאר כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו ולפיכך מהשש קצוות יצאו י״ב מזלות ומת״ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא וזה מצד הנשמו׳ שבו כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ״י שהת״ת מהשש קצוות הנז׳ מ״מ יש בת״ת שתי בחינות אם בחינת היותו בכלל השש קצוות ואם בחינת היותו בפני עצמו וכל אלו נקבעין ביסוד וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד עכ״ז שרשה בסוד ה׳ ד״ו ובסוד יו״ד וי׳ ו׳ ד׳ נחקק ביסוד ושרש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד וכו׳ עיי״ש אריכות (שער מאמרי רשב״י).

תיקו"ז חלק ה

(קכג) עי' עי' זו"ח נו ע"א: אמר לה חמינא בך דרעותך[1] למהוי ראש לשועלים[2] זילי ואזעירי[3] גרמיך דהא אע"ג דאת תהוי רישא להון[4] אזעירו אית לך מכמה דהוית:

---

[1] האחד עשר "חמינא בך דרעותך" היאך היה ענין זה בטענתה (אור יקר). היאך טענתה יורה על זה, הענין הוא כי החצונים נקראים אחרים ואחר כאומרו לא תשתחוה לאל אחר, ואח"ד הוא אלה"ים חיים ומלך עולם שהוא אחד ושמו אחד, והטעם שאח"ר הוא מורה על השניות כאומרו אין זה הקודם אלא אחר ובו ראינו לא יצדק בו אחר חס ושלום אלא אחד, שהוא אחד ואין שני כאומרו ה' אלה"ינו ואין עוד אחר, ולזה המדות המיוחדות בסוד אח"ד הוא א"ח ד' קשר הת"ת עם המלכות, ואחדות ההנהגות כולם כאומרו כדי שימליכהו בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם, והיינו סוד שש קצוות שש בחינות ההנהגה, וכבר נתבאר סוד האחד במקומות רבים, וכשהמלכות עם האצילות בסוד אח"ד אז האחר נבדל ממנה מכל וכל מפני שאין להם חלק באחדות כאומרו לא יגורך רע, ולזה סוד גבורתם הוא בהמצא הפירוד חס ושלום כאומרו ונרגן מפריד אלוף. והנה ימשך מזה כי בהיות הת"ת והמלכות באחדות ההנהגה, החצונים אין להם כח בפעולה כלל אלא תמצית דבר מועט נשפע אליהם לקיומם לבד, אמנם בהפרדם אז הם נאחזים במלכות והמלכות פועלת על ידם כחות הדין כענין סדום ודור המבול וחרבן בית המקדש וכיוצא, ולזה בהיותה דורשת הפירוד מהת"ת ובחינת ההנהגה לבדה, הנה בהכרח יבדלו מלאכי רחמים ומלאכי שלום לפעולת הת"ת, ומלאכי דין ומלאכי גבורה לפעולת המלכות, ומיד נמשך מזה אחיזתה בשועלים שהדין נגמר על ידם והיא ראש לשועלים, אם כן ממש דרישתה ענין זה, אלא שהיא רצתה להמשיך ענין זה בהיותה הרמתה בהסכמת המדות עמה שהיא תהיה על נצח והוד כמו שהיתה, ואותם המדות אין ראוי שיהיה להם הענין הזה אחר שתביעה זו לא נמשכה אלא מיום שני אל יום רביעי, יהיה הענין כך שבהיות תגבורת הדינין והרחמים מסתלקים מיד הגבורה משתתפת עם המלכות ושתיהם משפיעות לחצונים ופועלים הדין החזק על ידה, והיינו סוד החורבן וכיוצא, מבול והמטרת סדום וכיוצא, כל זמן שהשועלים מזדמנים ואין אח"ד שלם מיד היא ראש לשועלים דהא בהא תליא כדפירשנו, ולזה יוכרח שתרד היא אל סוף האצילות כדי שלא ימצא פירוד בין המדות העליונות אלא דווקא אליה, ולזה היתה סוף האצילות מדרגה עשירית כנודע, אם כן ממש תביעתה גרמה רצונה היותה ראש לשועלים שהם השועלים מחבלים כרם ה' צבאו"ת, עד שצריך שיקדם ביטולם קודם תיקון המיעוט כאומרו ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, וכתיב (&) ומחת לצלמא, וכתיב (&) ואבנא דמחת לצלמא הות לטור וכו' (אור יקר).

[2] עי' זהר ח"ב קמח ע"א. ועי' מש"כ הגר"א על ספד"צ כו ע"א וז"ל, את המאור הגדול שמשא, ואת המאור הקטן סיהרא במיעוטה, שנעשית ראש לשועלים, ונקראת שם אלקים, דבאצילות נקראת ה"א אחרונה של הוי"ה, זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות בי"ע, ששם שועלים מחבלים כרמים, דבאצילות לא יגורך רע כמ"ש בתיקו"ז ובתז"ח בכמה מקומות, עכ"ל.

[3] השנים עשר "זילי ואזעירי" היאך היה ענין זה ומה מעשהו והיאך היה ענין זה נאות לדבריה (אור יקר). היאך היה ענין זה ומעשהו, והיאך היה ענין נאות לדבריה, כבר רמזתי ענין זה למעלה ועתה אפרש, מיעוט הוא היות מדרגות הקדש מתמעטות והיינו סוד מאור קטן, והיינו סוד הדלות והעניות, והוא כמה שפירשנו בחלק שביעי מענין הגדלות, ושם פירשנו ענין כוס של ברכה שקודם היה בו עשרה תיקונים שהם כנגד עשר ספירות מאירות בו בעשרות, ועתה שהיא בדלות לא נשאר לו אלא ארבעה, והיינו סוד דלת וסוד המיעוט, והוא שכאשר יגדל כ"ח אדנ"י שהם ארבעה אותיות בסוד א' חסד הכולל חכמה חסד נצח, ד' דין הכולל בינה גבורה הוד, נ' רחמים הכולל כתר ת"ת יסוד, ד' מלכות, והם ארבעה כוללות עשר, והיינו עשר אמות שיעור קומה שנתמעטה ולא נשארו אלא ארבעה, והטעם שכיון שירדה למטה ונתרחקה מהימין שהיא חכמה כ"ח מ"ה שמשם גדלו לידו"ד שהוא ארבעה אותיות, וגדולתו בסוד מ"ה כ"ח שהם עשר אותיות יו"ד ה"א וא"ו ה"א מילוי וכ"ח מילוי למילוי, ומשם כי שם ה' אקרא הבו גודל ממנו לאלה"ינו דהיינו ועתה יגדל נא כ"ח אדנ"י כדפירשנו, ולזה כיון שהיא רצתה להשפיע לחצונים והיא חפצה בתגבורת הדינים, הוכרח שתתמעט שהגדולה אשר לה מצד בעלה כיון שהיא יורדת תתמעט בלי ספק, וזהו שאמר "זילי ואזעירי גרמך ליכי ומעטי את עצמך" ירצה ימעט הסתעפות ענפי אורה ולא יוכלל בעשר מצד החכמה אלא בארבע שהם מצד הבינה כדפירשנו בתיקונים ופירשו במקומות רבים ובפרשת ויקרא, וענין ארבע הם הם עשר כמו ששם יהו"ה הם עשר, אלא שהכל תלוי אם יהיה שעור קומתה עשר דרך כלל או דרך פרט וכל שכן פרט מן הפרט כדרך שפירשנו (אור יקר).

[4] ובהכרח תכלל מכל התחתון כיון שהיא מדרגה אחרונה לאצילות ממנה הבריאה והיצירה והעשיה, ובה כלל הכל והיינו אומרו זה הים גדול ורחב ידים, וזה יורה שהיא ג"כ גדלות לה במקצת, לזה אמר "אעג"ב דתהוי רישא להון" ותגדל במציאותם, והיינו אומרו הרבה חייליה להפיס דעתה שנכללה במציאויות הרבה משורשי התחתונים הנשרשים בה, ועם כל זה יש כמה וכמה בין כללותה מהמאורות העליונים לכללותה מהמאורות התחתונים, וזהו שאמר "זעירו אית לך מכמה דהוית" ויחס הענין

תיקו״ז חלק ה

תרגום: אמר לה ראיתי אותך שרצונך להיות ראש לשועלים לכי והקטיני את עצמך שהרי אף על גב שאת תהיי ראש להם הקטנה תהיה לך מכמו שהיית.

עי׳ דברי רבינו בספד״צ כ ע״ג: שם אדנ״י במלכות הוא על הנהגתו בתחתונים, ולכן היא ראש לשועלים, ועל ידה מנהיג בתחתונים.

ועיי״ש כו ע״א: את המאור הגדול, שמשא, ואת המאור הקטן, סיהרא, במיעוטה שנעשית ראש לשועלים[1] ונקראת שם אלקים, דבאצילות נקראת ה״א אחרונה של הוי״ה זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות בי״ע[2], ששם (שיה״ש ב טו) שועלים מחבלים כרמים[3], דבאצילות (תהלים ה ה) לא יגורך רע כמ״ש בת״ז ובתז״ח בכמה מקומות.

(קכד) עי׳ שעה״כ ציצית סוף דרוש ד: ועתה נבאר ענין הי״ו אותיות הנז׳ מה נעשה בהם בהסירנו אותם כנז׳. והוא, כי השני אהיה דיודין הם מצד פנים והם ליעקב, שהם גימ׳ שכ״ב, כי הוא בחי׳ טפת הזכר, ולכן נרמז בלשון שכיבה. ושני אהיה דאלפין וד׳ההין הם לרחל מצד אחורי הז״א, והם בגימ׳ רצ״ה עם הכולל[4], וכשתסיר מהם ח׳ אותיות הפשוטות כנז׳ ישארו רפ״ז[5] שהוא רפ״ו ע״ה, וה״ס פרו ורבו (בראשית א כב), כי בכח אלו הנקבה פרה ורבה, וה״ס מנצפך העולה פר״ו עם הכולל[6]. והנה אם תצרף ח׳ אותיות הנז׳[7] עם שכ״ב הנז׳ של יעקב, ועם ח׳ אותיות אחרות הפשוטות של שני אהיה דיודין דיעקב, יהיו כולם גי׳ וישכב, וז״ס מה שאמר הכתוב, וישכב עמה בלילה ההוא (בראשית ל טז)[8], כי אלו שני אהיה הנז׳ נותנן אליה בעת שוכבו עם הנקבה, והוא ג״כ סוד וי״ש כ״ב[9], שהם כ״ב אותוון, כי הה׳ אותיות מנצפ״ך הכפולות[10] כבר לקחתם רחל[11]. ובזה לא פליג עם מש״ל בדרוש אחר בענין הציצית, שאמרנו כי כל הד׳ ציצית הם לרחל, וב׳ דרושים אלו מכוונים אל האמת, כי בתחילה לוקחת רחל ב׳ ויעקב ב׳, ואח״כ בעת הזווג[12] שחוזרות פב״פ אז ניתנים אליה כל הד׳ הנז׳[13].

לדבריה מפני שרצתה להיותה מתרחקת מן הימין ולהדבק בדין מן הגבורה ושורשו בבינה, לכך נכללה במיעוט המדות שבאותה בחינה כדפירשנו (אור יקר).

[1] עי׳ זהר תרומה קמח ע״א, ועי׳ ז״ח עא ע״א.

[2] ע׳ פת״ש עקודים פתח טז וז״ל, שאין הנוקבא פונה להשפיע לתחתונים לפי ערכם במדרגה נמוכה, אלא מוכנת להיות זנב לאריות, והיינו, לקבל ולהעלות מעשי התחתונים להגביהם למדרגה יותר עליונה, עד שתתוקן הנוקבא בכל חלקיה שנכללת מעבודת התחתונים שהוא בנין פרצופה, ויאירו כל חלקיה מפנים וזיווג הדוכרא הפונה להשפיע לחלקי הבנין הזה של הנוקבא אשר הוכנה ע״י עבודת התחתונים, וע׳ שבירה כא, וז״ל קודם השבירה היו אלו החלקים של אצילות המתפשטים בב״ע טפלים ולבושים אל אצילות עצמו, ופונים אל מאורות אלהות לסוד היחוד, ועכשיו בשעת השבירה שא״ס המאציל רצה שיהיה נמצא הסט״א ונקלקולים, העולים מהם אור האצילות ואלהותו ית׳ וממילא נמצא בחינת שליטת הסט״א שהוא היפוך יחודו ית׳, ונמצא שהנבראים הולכים אחר שליטת הסט״א ושוב אינם טפלים אל אצילות, אלא הם עולמות בפ״ע פונים למטה, ע״כ.

[3] עי׳ פת״ש צמצום ד׳ בבית נתיבות, ש״שועלים״ באו לשכון בבית עולמים במקום הכרובים שגלו. לכן ״שועלים״ בגי׳ ב׳ פעמים ״כרוב״ כנגד ב׳ הכרובים בבית המקדש.

[4] ״רצ״ה עם הכולל״ נמחק בפע״ח, ובמקומו איתא ״רצד״.

[5] ״רפ״ז שהוא רפ״ו ע״ה״ נמחק בפע״ח, ובמקומו איתא ״רפ״ו״.

[6] ה׳ אותיות והכולל של כל מנצפך (פע״ח).

[7] פשוטות של ב׳ אהי״ה דרחל (פע״ח)

[8] ז״ל הפסוק: ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך בדודאי בני וישכב עמה בלילה הוא.

[9] הנזכר בזהר (נוסף בפע״ח). עי׳ ע״ח הובא בהמשך.

[10] עי׳ ע״ח שער כה דרוש ב (ב): סוד (אותיות) מנצפ״ך כפולות פתוחות וסתומות. והטעם כי הפתוחות הם ה׳ חסדים שהם פתוחות להשפיע, וסתומות הם גבורות והם דין.

פתוחות וסתומות - אין כוונתו לצורתם של המנצפ״ך אלא לכך שהם סתומות ועגולות משורשם וכן בתכונתם, והוא במה שכולם הם רק בסופי תיבות, ולכן נקראו ״סתומות״ שכן בהם מסתיימת ונסתמת התיבה (ביאורים ח״א נד ע״ד).

[11] ״שהם כ״ב אותוון, כי הה׳ אותיות מנצפ״ך הם ברחל כנ״ל אבל אלו שביעקב הם כ״ב אותיות הפשוטים״.

[12] ז״ל המדרש: כל עצמותי תאמרנה ה׳ מי כמוך, אמר לו הקדוש ברוך הוא דוד מה אתה עושה לי, אמר לו אני אשבחך בכל אבריי, בראשי אני כופף וקודה בתפלתי, בשערות ראשי אני מקיים לא תקיפו

תיקו״ז חלק ה

עי׳ ע״ח שער לה פרק ג׳: אמרו בגמרא (בכורות מה ע״א) שיש דלתות ברחם האשה כמ״ש (איוב ג י) כי לא סגר דלתי בטני, ויש צירים לאשה כמ״ש (שמואל א׳ ד יט) כי נהפכו עליה ציריה, והענין כי כמו שבחומת העיר יש דלתות וצירים, כן בחומת המלכות הנקרא חותם יש שם צירין ודלתות[1]. והענין הוא כמ״ש (בשער רוה״ק) ביחוד ה׳ ע״ש, והענין כי האדם מזריע טפת לובן בנוקבא והנוקבא מקבלת בבית רחם שלה ושם נעשית צורת הולד. ואמנם מנין יש כח באשה לקבל אותה טפה ברחם שלה, ושתתעכבת שם ולא תפול ותצא לחוץ, והיאך תוכל לצייר שם הולד. אך הענין הוא כי הלא כל (האברים) [הדברים] כולם, השאור שבעיסתן הם כ״ב אתוון שהם סוד האבנים שמהם נבנית הבית[2], וכבר ידעת שיש בתורה כ״ז אותיות שהם כ״ב אותיות וחמשה כפולות, ואמנם כשנצטיירה המלכות ונתן בה הכ״ב אותיות[3], הנה האירו ונחתמו הכ״ב אותיות ביסוד שלה, ושם נשאר רשומן. ועל דרך זה כ״ב אתוון דדכורא נרשמים ביסוד שלו, כמו שכתב (בראשית כח יא) וישכב במקום ההוא, וי״ש כ״ב אותיות כנזכר בזוהר (ת״ז קנד ע״ב), ומשם הטפה יוצאה כלולה מכ״ב אתוון. גם ביסוד דנוקבא נרשמין כ״ב אתוון דידה, וע״כ יש כח ביסוד שלה לקבל שם הטפה ולציירה שם[4].

(קכה) עי׳ זהר ח״ג קעח ע״א: ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד וגו׳ (במדבר יח כג) רבי אבא פתח (ישעיה מ כב) היושב על חוג הארץ וגו׳ ת״ח כד בעא קב״ה[5] למברי עלמא סליק ברעותא קמיה[6] וברא ליה באורייתא[7] וס״א כד סליק ברעותא קמי קב״ה למברי עלמא אסתכל באורייתא וברא

פאת ראשכם (ויקרא יט כז), ועוד אני מניח תפילין בראשי, בצוארי אני מקיים מצות עטיפת ציצית, בעיני אני מקיים וראיתם אותו (במדבר טו לט), וכו׳, בחזה שימת ציצית כנגד הלב כל זמן שאני קורא את שמע, שנאמר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך (דברים ו ו), מאחריי ומלפניי השלכתי הטלית, שתי כנפות לאחור, ושתי כנפות לפנים. ז״ל הגהות מיימונית: במדרש שוחר טוב כל עצמותי תאמרנה אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא אני אשבחך בכל איברי ומקיים בהם מצוה עד בחזה אני משים הציצית כנגד הלב כל זמן שאני קורא ק״ש שנאמר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך על יד שמאלית בה אני קושר תפילין של יד ובה אני אוחז ציצית בזמן ק״ש הרי שהמצוה לאחוז הציצית בידו השמאלית כנגד לבו בזמן ק״ש ע״כ. [צ״ע אם המח׳ גר״א ואר״י, דלדעת הגר״א במעשה רב אין לאחוז אלא רק ב׳ ציציות, תלוי בגרסא במדרש אם זה כמו המדרש אצלנו או כמו שכתוב בהגהות מיימונית.]

[13] ועי׳ לקמן יט ע״א ענין החזרת ד׳ ציציות לפניו.

[1] נמצא שיש ב׳ דלתות וב׳ צירים וב׳ מיני מ״ן ובהיות מתוקן בה חציים שהוא דלת א׳ וציר א׳ ומ״ן א׳ עדיין נקרא נער ובהנתן לה דלת הב׳ וציר הב׳ ומ״ן השנים אז נקרא נערה (נוסף במבו״ש).

[2] והנה נודע כנז׳ בספר יצירה כי האותיות דומות לאבנים וכמ״ש שם ג׳ אבני בונות ו׳ בתים וכו׳ כי כל בנין גוף הוולד אינו נעשה אלא על ידי כ״ב אותיות של הא״ב והם השאור של העיסה (מבו״ש).

[3] על ידי הכ״ב אותיות צר בהם את כל היצור וכל העתיד לצור והם הכ״ב אותיות שבמלכות וגם המלכות עצמה נעשה מכ״ב אותיות (ביאורים ח״א נד ע״ג), כ״ב אלה הם י״ג ת״ד דא״א וט׳ דז״א (דע״ה ח״ב כט ע״ג)

[4] וכאשר טיפת מ״ד, שהם הה׳ חסדים שביסוד, יוצאת היא כלולה מכל הכ״ב אותיות, הנרשמות שם ביסוד. וכן עד״ז, כאשר נצטיירו האיברים של הנקבה, ע״י הכ״ב אותיות האירו אותם הכ״ב אותיות, ויצאה כללות הארתם, הנק׳ חותם שלהם, ונחתמו ביסוד שבה, ושם נשאר הרושם שלהם קבוע. ועי״כ, יש כח ביסוד הנקבה, לצייר את הטפה ההיא, ברמ״ח איברים בכח כ״ב אותיות אשר שם.

והנה כ״ז אותיות יש בא״ב, ואמנם מן הכ״ב אותיות, נעשה בחי׳ הדלתות והצירים, שברחם הנק׳ יסוד, שהוא הכלי הנק׳ חותם הפנימי. והה׳ אותיות מנצפ״ך, הם האורות שבתוך הכלי הזה, והם ה׳ גבורות אשר שם כנודע, והם הנק׳ מ״ן שביסוד של הנקבה. וזהו החלוק שיש, בין ה׳ אותיות מנצפך, לשאר הכ״ב אותיות (שעה״ק).

[5] ה״ס עולם התיקון שהוא ראוי לייחסו אל חפץ ה׳, לאפוקי עולם התוהו שעליו אמר (ב״ר פ״ג סי׳ ז) יתהון לא הניין לי. ועוד שמקור עולם התיקון הוא ממצח דא״ק ושם ה״ס הרצון, ועלמא זה הוא ז׳ המלכים דזו״ן שהם היו הנתקנים (רמ״ז).

[6] פי׳ עולם זה העלה מ״ן לעורר הזווג העליון דע״ב וס״ג דאד״ק שנעשה ע״י הדעת שלו הנקרא רעותא. ואמר ״קמיה״, מפני שאור הדעת הזה לא היה לו בחינת הבל כשל עולם העקודים, ולא היה הסתכלות כשל עולם הנקודים, רק בחינת הארה בלבד שאינה פנימית אלא כעין הארה מן החיצוניות, וזהו דיוק קמיה, והבן ועיין באוצרות חיים (רמ״ז).

[7] ה״ס הזווג דחו״ב דא״ק בסוד (דברים ד, ו) כי היא חכמתכם ובינתכם (רמ״ז).

תיקו״ז חלק ה

ליה׀ ובה אשתכלל[1] הה״ד (משלי ח כז) בהכינו שמים שם אני[2] וכתיב (שם ל) ואהיה אצלו אמון[3] והא אוקמוה אל תקרי אמון אלא אומן[4].

כד אתי למברי אדם והא אתמר אמרה תורה וכי למגנא אתקריאת ארך אפים ורב חסד בההיא שעתא דנפק אדם לעלמא הוה זיו פרצופא דיליה מעילא ומתתא והוו דחלין מניה כל בריין ואוקמוה:

ת״ח לא אתקיים עלמא ולא אשתלים עד ההיא שעתא דנפק אדם בשלימו דכלא ואתקדש יומא ואתתקן כרסייא קדישא למלכא[5] כדין אשתלימו עלאי ותתאי ואשתכחו חדוון בכלהו עלמין:

בההיא שעתא דבעא יומא לאתקדשא הוו נפקי רוחיהון דשדין לאתברי גופא דלהון ואתקדש יומא ולא אתבריאו ואשתאר עלמא כמה דאתפגים מעבידתא ואסתחר (ס״א ואתחסר) כיון דאתקדשו (עלמין ו)ישראל ו׀אשתלימו בדרגיהון ואשתכחו ליואי בסטר שמאלא כד (ס״א כדין) אשתלים ההוא פגימא[6] דעלמא דמסטר שמאלא:

וע״ד בעאן לאתדכאה ליואי וכדין כלא אתכליל בימינא ועלמא לא אתפגים ובג״כ כתיב (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא הוא אשלים לסטר שמאלא הוא אשלים לפגימו דעלמא ואפי׳ ההוא סטרא דצפון דאשתאר חסר בעלמא כד ברא קב״ה עלמא ליואה בארונא אשלים לכלא:

מאי בארונא בההוא מטולא דהוו נטלי במשכנא אשתלים כל ההוא פגימו על ידיה הוא לעילא לשמאלא[7] (ה)הוא אתכליל בימינא[8] תו הוא דא עתיקא[9] (ס״א ״ת״ח״ ולא גרסינן ״תו הוא דא עתיקא״) אלמלא[10] דינא לא אשתכח בעלמא לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עלאה ולא ישתדלון בני נשא באורייתא ולא יתקיימו פקודי אורייתא פולחנא שלימותא דישתכח בעלמא לגבי מלכא קדישא מאן עביד לה[11] הוי אומר דא ליואה:

תו ועבד הלוי הוא (במדבר יח כג) כד״א (דברים ד לה) כי יי׳ הוא האלהים הוא אשלים שלימותא למהוי כלא חד הוא פשיטא לקבלא לכנסת ישראל כד״א (שיה״ש ב ו) שמאלו תחת לראשי בגין לחברא זווגא כחדא מאן אתער רחימותא הוי אומר הוא:

תרגום: $

(קכו) עי׳ זהר ח״ב קט ע״ב: <u>פתח ואמר (מיכה ו ב) שמעו הרים את ריב יהו״ה והאיתנים מוסדי ארץ כי ריב ליהו״ה עם עמו וגו׳ אי סבא עד השתא הוית בעמקי ימא והשתא דלגת בטורין תקיפין למעבד עמהון קרבא אלא ודאי עד כען בימא תקיפא אנת[12] אבל עד דאזלת בעמקי ימא פגעת באינון טורין[13] תקיפין די בגו ימא ואערעת בהו השתא אית לך לאגחא קרבא בעמקי ימא ובהנהו טורין:</u>

---

[1] בחו״ג מצוות עשה ומצוות ל״ת (רמ״ז).

[2] אש ומים שהוא ענין המתקלא (רמ״ז).

[3] הביא פסוק זה אבל אין ראיה שבה נעשה הפועל, לכן מוסיף עוד פסוק מלא ואהיה אצלו אמון (רמ״ז).

[4] ח״א קלד ע״א וע״ב וח״ב קסא ע״א (לש״ו).

[5] פנים בפנים (רח״ו).

[6] כסא (נוסף במ״מ). ופי׳ שתחלה היו הקלי׳ יונקים מהגבורות לפי שלא נמתקו מדין הקשה שבהם, וע״י הלויים שהיו בדוכר׳. ונכפפים לכהנים אזי שמאלא איתכליל בימינא (מ״מ).

[7] פי׳ מ״ש שנשלם ע״י הארון שהיו נוטלים הלויים וכל ההוא פגימו היינו הגבורות שלמעלה נמתקו מדין הקשה שהיה בהם וזהו לעילא לשמאלא (מ״מ).

[8] ומיתוק זה של הגבורות הוא ע״י הימין שהם החסדים שנכללו הגבורות בחסדים ונמתקו וז״ש הוא איתכליל בימינא (מ״מ).

[9] ועבד הלוי הוא פי׳ מדת הגבורה שהוא לוי גורמת שיעבדו ב״א להוא סתם ההוא דטמיר וגניז כי להיות שיש דין ודיין מפחד הדין שבים בתשובה (רח״ו).

[10] אלמלי (דפ״ו).

[11] ליה (דפ״ו).

[12] היא המלכות, שכל הסודות שהזכיר הסבא הם במלכות, כגון ההוא רוחא דשבק בה בעלה, וכמ״ש בדף ק׳ דבר נש אחרא בכל דרא לא עאל בארבא וכו׳, ופי׳ הרח״ו שם היא רחל מ׳ (מ״מ).

[13] פי׳ הם חג״ת ונה״י דז״א שבתוך המלכות (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

|סבא| לאי חילא מאן יהבך בדא הוית בשלם ובעית לכל האי אנת עבדת אנת סבול[1] השתא לית לך אלא לאגחא קרבא ולנצחא כלא ולא למהדר לאחורא אתקף בחילך [סבא] חגור חרצך ולא תדחל לתברא הני טורין דלא יתתקפון לגבך אימא לון טורין רמאין טורין תקיפין היך אתון מתתקפין:

תרי קראי |כתיבי|[2] (כתיב) חד כתיב (שם א) קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך וחד כתיב (מיכה ו ב) שמעו הרים את ריב יהו״ה אלא את טורין ואת טורין את [הרין] טורין[3] דאינון טורין רמאין[4] לעילא לעילא לאלין כתיב שמעו הרים את ריב יהו״ה ואת הרים דאינון טורין תתאין[5] לתתא מנייהו לאלין כתיב קום ריב את ההרים דהא רדיף מצותין[6] את לגבייהו[7] ועל דא את טורין ואת טורין:

תרגום: $

(קכז) עי׳ זהר ח״ב רסב ע״ב: ואי אודי על כל חובוי בההיא צלותא |דקשיר[8] קשרין דיחודא| (דיחודא קשיר קשרין) ואתברכאן עלאי ותתאי ומההוא חולקא דסטרא אחרא כל אינון חובין וחטאין דאודי עלייהו נטלא לון לחולקא ורזא דא שעיר דכתיב (ויקרא טז כא) והתודה עליו את כל עונות וגו׳ [וכתיב (שם כב) ונשא השעיר וגו׳] דא הוא חולקיה ועדביה ואחסנתיה:

---

[1] סביל (דפ״ו).

[2] פי׳ ולמה כפל הרים ב׳ פעמים, ועוד למה בחד כתיב ריב ה׳, תלה הריב בהקב״ה, ובחד כתיב קום ריב את ההרים, שתלה הריב בנביא. ובתירוץ שאמר הזהר יתורץ הכל, שחג״ת דז״א תלה הריב בהקב״ה, לפי שהם גדולים, וחג״ת דנוק׳ תלה הריב בנביא, לפי שהם קטנים (מ״מ).

[3] למעלה מביא דאית הרים ואית הרים לעילא מן הרים ואית גבעות לעילא מן גבעות והענין כי הרים הם בחי׳ ג׳ ספי׳ שהם חג״ת וגבעות הם בחי׳ ג״ס נה״י והנה נודע כי נה״י דאמא נכנסין תוך כל פרצוף דז״א וכן מנה״י דז״א נעשה כל פרצוף נוקבא ונה״י דבינה הם יותר גבוהים מחג״ת או נה״י דז״א כי הלא תחלתם וראשיתם שהם ג׳ פרקין קדמאין הם בג׳ ראשונות דז״א ולכן נה״י דאמא נק׳ הרים אבהן [אדצ״ל רמאין] כי הם גדולים מהז״א כנזכר כי הם בג״ר דז״א ונמצא כי נה״י דאמא יותר גבוהים מחג״ת דז״א. וכבר ביארנו כי חג״ת דז״א הם נקר׳ הרים אמנם נה״י דאימא נקראו הרים ע״ג הרים כי הם יותר גבוהים מחג״ת הנקר׳ ג״כ הרים ונה״י דז״א הם נקר׳ גבעות שהם תחת חג״ת דז״א הנקר׳ הרים ולכן נקר׳ גבעות ואלו הם נקרא גבעות לעילא מגבעות שהם נה״י דנוקבא כי אלו דז״א הם יותר גבוהים ונקר׳ גבעות לעילא מגבעות. והנה בהיות ז״ון א״בא כדי שתחזור הנוקבא פ״בפ עם ז״א צריך להקדים אליה ענין הנסירה וכבר ביארנו לך ענינה שהוא הפלת דורמיטא על ז״א שנעקרים נה״י דאימא מתוך ז״א ונכנסים בנוקבא ואז נגדלת ככל הז״א ואז יכלה לחזור פ״בפ. הנה פ׳ זה מדבר בזה הדרוש ואמר (ישעיה נד י) כי הרים ימושו פי׳ שהם נה״י דאימא ימוטו פי׳ שמסתלקים לגמרי מהז״א כדי לכנוס בנוקבא והטע׳ הוא כי אחרי שהוא תוך הז״א עצמו מבפני׳ כנודע לכן א״א ליכנס בנוקבא רק עד שיוסרו לגמרי מתוך הז״א. ואמנם (ישעיה נד י) הגבעות תמוטנה פי׳ אחר שהיא ננסרה ע״י הנזכר שנכנסו בה מוחין דנה״י דאימא וגדלה עד כנגד כל אחורי הז״א ונותן בה כח ההוא אז חוזרים ומסתלקים נה״י דאמא מתוכה ואז היא מתמעטת מעט מעט כי כפי מה שיוצא ממנה נה״י דאימא כך היא מתמעטת ויורדת עד שנשארת בסוד נקודה א׳ תחת היסוד דז״א מאחוריו אך עכ״ז נשאר בה כח הרשימו הנזכר וע״י הרשימו חוזרת להיות עמו פ״בפ בסוד אותה הנקודה ואח״כ אנו חוזרים ומגדילין אותה בהיותה בפנים כנז׳ בברכת אבות. לפי שהם בפנימיותו הם מסתלקים ונאמר בהם כי ההרים ימושו אבל נה״י דז״א שנק׳ גבעות כשמסתלקין מן הנוקבא אינם מסתלקים ממש רק תמוטנה שהם מתמוטטים מעט מעט ויורדת הנוקבא למטה בסוד נקודה עד תחת היסוד אך הם אינם זזים ממקומם וכו׳. או יהיה פי׳ שני וזה אצלי יותר אמיתי והוא כי נה״י דז״א נקר׳ הרים בערך של הנוק׳ שהם גבעות והענין הוא כי הלא הנוקבא מאחורי הז״א וכל האחוריים הם דינים כנודע ולכן הנוקבא כולה היא דינים והנה אחוריים של הז״א הם כולם בבחי׳ אלהים ברבוע שהם אחוריים של אלהים לפי שכל גבורה שבז״א הולכות אל אחוריו כדי שמשם תצא אל נוקבא (זהר הרקיע).

[4] חג״ת דז״א (מ״מ). ג ע״א (הערת הזהר).

[5] חג״ת דנוק׳ (מ״מ).

[6] תיקונים נג (הערת הזהר).

[7] פי׳ סמא״ל רודף לינק מהם, ולפי זה קום ריב את ההרים, היינו במי שיונק מן ההרים, שהוא סמא״ל. ולקמן בדף קי״ב, פי׳ קום ריב את ההרים, לפי שישראל היו יודעים השמות שבחג״ת, והיו משביעים בהם למלאכים, כדי לעשות רצונם, ולכן אמר קום ריב את ההרים, ע״ד חלל ממלכה ושריה (מ״מ).

[8] דקשר (דפ״ו).

תיקו״ז חלק ה

ואי ההוא בר נש [לא אודי בסרחני דחובוי] תב לסורחני דחובוי ווי ליה דכלהו נטיל לון מההוא סטרא בעל כרחיה ׀דההוא סטרא׀ (דסטרא ההוא) ומגו דנטיל לון מהאי סטרא בעל כרחיה ׀דההוא סטרא׀ כדין אבאיש ליה ואתהפך עליה מקטרגא וקטריג ליה וכד אודי עלוי נטיל לון ההוא סטרא אחרא ואיהו עדביה וחולקיה:

ורזא דא הכי נמי קרבנא דבעי לאודאה על ההוא קרבנא כל חובוי וחטאוי למיהב חולקא למאן דאצטריך קרבנא כלא לסטרא דא חולקא דקודשא ורעותא דקדושא ולסטרא דא ההוא חולקא דאינון חובין וחטאין דאתייהיבו בהודאה על ההוא בשרא דקרבנא כמה דכתיב (משלי כה כא-כב) אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו׳ כי גחלים אתה חותה וגו׳ וסימניך (אסתר ה ח) יבא המלך והמן אל המשתה זכאה איהו מאן דידע ארחיה למהך בארח קשוט:

וכל מאן דלא ידע לסדרא שבחא דמאריה טב ליה דלא אברי בגין דאצטריך צלותא דאיהי[1] שלמא לעילא בגין דאצטריך צלותא[2] מגו מחשבה[3] ורעותא דלבא[4] וקלא[5] ומלה דשפוון[6] למעבד שלימו וקשורא ויחודא לעילא כגוונא דאיהו לעילא[7] כגוונא דנפקא שלימו מעילא לתתא הכי אצטריך מתתא לעילא לקשרא קשרא כדקא יאות:

רזא לחברייא דיהכון בארח מישר מחשבה ורעותא ׀וקלא ומלה אלין ארבע מקשרין קשרין [דקשירו[8] קשרין כלהו כחדא אתעבידו כלהו רתיכא חדא לאשראה עלייהו שכינתא ואתעבידו כלהו] לבתר ארבעה סמכין[9] לאתעטרא בהו[10] ושכינתא אסתמיך עלייהו בכל אינון קשרין עלאין:

---

[1] דאיהו (דפ״ו).

[2] בגין דאצטריך צלותא (מוסגר בדפ״ק).

[3] י׳ (רח״ו)

[4] ה׳ (רח״ו). מ״ש שם ״רעותא״, ר״ל על ההרהור, והוא מה שדקדק שם מקודם לזה ואמר ״רעותא דלבא״, ור״ל הרהור הלב, וזהו מ״ש שם, רעותא דנפיק מגו מחשבה, כי ההרהור הוא התפשטות המחשבה והוא אחריו, אבל עצם הרצון לבד הנה הוא קודם להמחשבה, עי׳ הגר״א בתז״ח (דף נ ע״א ד״ה בריש הורמנותא) ובדבריו בספד״צ (בתחילתו א ע״א) כי עצם הרצון הוא נקרא בשם ״אין״ לגודל העלמו, כי אינו נתגלה אפ׳ מציאותו, אבל המחשבה נקרא ״יש״, שנתגלה מציאותה ולא מהותה, אבל ההרהור הנה יש גילוי למהותה ג״כ, אך עדיין הוא בלב האדם לבד, והוא רעותא דלבא כנז׳ ונסתר עדיין מזולתו, ולכן נקרא הבינה בשם ״הוא״ כנודע, שהוא נסתר מזולתו (כללים ח״א יב ע״א). האו״א שבו בבחי׳ מחשבה והרהור, כמ״ש הגר״א בתיקונים (ריש תיקון ה כ ע״ג), וההרהור נקרא ג״כ בשם רעותא ע״ש הכתר (כי היא נקרא ג״כ אהי״ה כנודע), אלא שהיא נקרא רעותא דליבא, כמ״ש בזוה״ק (פרשת פקודי רסב ע״ב) (כללים ח״א סב ע״ד).

[5] ו׳ (רח״ו).

[6] ה׳ אחרונה (רח״ו). הנה אלו הד׳ הם סוד ארבע עולמות אבי״ע (ע״ח שער מ״ז סדר אבי״ע פ״א) כי האצילות הוא כמו האדם החושב לעשות דבר אחד ובעודו חושב עושה המלאכה כדמיון האדם שהוא אוכל ושותה ואינו חושב איך ינוע תחילה הלחיים והשינים ללעוס המאכל ואח״כ אוכל אלא הם מתנענעי׳ מאליהם ברגע ההוא אשר אוכל והכל נעשה ביחד וכן הוא סוד האצילות כי כאשר אותה המחשבה המתפשטת באצילות היא חושבת לעשות איזה דבר נעשה תכף ומיד בעת שהדבר עולה המחשבה ההיא ובבריאה (עיין לעיל דף עה ע״ב דכתב דרצון הוא יותר דק ממחשבה וצ״ע) צריך שתחילה יעלה הדבר ההוא במחשבה ואחר כך ברעותא שהיא בינה ואח״ך נעשה הדבר וביצירה צריך מחשבה ורעותא ועוד בחינת הקול כי כמו שאין דברי האדם נעשין עד אשר יאמר אותם האדם בפיו בדיבור כך ביצירה הוא סוד קול הדיבור ובעשיה צריך אף בחי׳ דיבור גמור ואינו מספיק קול והטעם הוא כי באצילו׳ מתפשטת החכמה עצמה כמש״ה כולם בחכמה עשית והיא הנקראת מחשבה אבל בריאה אינה מתגלית בה רק בחינת הבינה כנודע והיא הנק׳ רעותא וכמ״ש בתיקונין דבינה מקננא בכרסייא וביצירׄ מתפשט הת״ת לבדו הנקרא קול ובעשיה אף המלכות הנקראת דיבור וזהו סוד מ״ש בתיקונין בהקדמה דבאצילות איהו וחייו חד בהון מש״כ בבריאה יצירה עשיה והוא מ״ש לעיל כי החכמה הנקראת מחשבה מתפשטת באצילות והיא כדמיון החיות שבאדם מתפשט בתוכו ועושה כל מה שחושב ודע כי כמו שהדבר הזה הוא בארבע עולמות אבי״ע. כך הדבר הזה הוא בפרטים בארבע חלקי אבי״ע שיש בפרטות בכל עולם ועולם מהם כנודע (שער מאמרי רשב״י). מעלת מדרגות האדם הוא מגיע למעלה עד החכמה שורש הנעלם דיסוד המים, אך זהו רק בחי׳ הנשמה לנשמה שהיא חיה, ומשם הוא כח המחשבה שבאדם וכמ״ש בזוה״ק (פקודי רסב ע״ב) אבל הנשמה היא מהבינה, והיא מהארת הבינה השוכן בפנימיות עולם הבריאה כנז׳ (דע״ה ח״ב כב ע״ב).

[7] פי׳ כשם שלמעל׳ יש יחוד בין א״וא שהם י״ה ובין ז״ון שהם ו״ה. כך ע״י תפלתו שיש בה הנז׳ שהם מחשבה וכו׳ הוא עושה יחוד בין א״וא וז״ון (מ״מ)

[8] ר״ל אחר שקישר הקשרים הנז׳ אזי כל הד׳ של אדם הנז׳ ביחד נעשו מרכבה אל השכינה (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

מחשבה אפיק רעותא רעותא אפיק קלא[1] רעותא דנפיק מגו מחשבה אפיק קלא[2] ודאשתמע[3] וההוא קלא דאשתמע סליק[4] לקשרא קשרין מתתא לעילא היכלין תתאין בעלאין[5] קלא דאיהו קשיר קשרין[6] ומשיך ברכאן מעילא לתתא בלחישו סמיך אלין ארבעה וסמכין מחשבה ורעותא קלא ומלה סמיכו בסיומא דקשורא[7] אתר דכלא אתקשר ביה כחדא ואתעבידו כלהו חד:

זכאה איהו בר נש דקשר קשרין דמאריה וסמיך סמיכין כדקא יאות ואתכוון בכל הני מילין דקאמרן זכאה איהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי עד הכא אשתכללו היכלין בסטרא דקדושה:

תרגום: $

(קכח) עי׳ זהר ח״ב רנב ע״א: וכד אתכלילן כלהו ביה אפיק [חד] חיותא קדישא והאי חיותא מלהטא ואקרי שמיה [דיליה] תומיא ל״ל האי חיותא איהי חיותא דקיימא לאשגחא בעלמא באינון עיני יהו״ה[8] דאזלן ושטאן בעלמא (והכא) ואינון עיני יהו״ה[9] כלהו נטלי[10] אשגחותא מאינון עובדין [דטמירו] וטבין (וטמירו) דאתעבידו ובטמירו (בעלמא) ולאשגחא באינון עובדין דאינון בשלימו דלבא[11] ואף על גב דלא אתעבידו כדקא יאות.

תרגום: $

(קכט) עי׳ זהר ח״ג רלא ע״ב: כתיב (ויקרא ט י) היותרת מן הכבד[12] וכתיב (שמות כט יג) ואת היותרת על הכבד (בתר דעבידת ניאופא אסתלק[13] עליה) יותרת מן הכבד [דא] אשת זנונים דאזלא ונפקא מן הכבד לאסטאה בני עלמא ולאסטנא עלייהו ושבקת לדכורא למעבד זנונים ובג״ד היותרת מן הכבד יותרת על הכבד בתר דעבדת ניאופא אסתלקת עליה:

מצח אשה זונה (ירמיה ג ג) אתגברת על בעלה דאיהו כבד בכעס דמרה אשת מדנים [וכעס]

---

[9] ה״ג אלין ד׳ מקשרין קשרין לבתר דקשרין קשרין כולא כחדא איתעבידו כולהו רתיכא חדא לאשראה עלייהו שכינתא ואיתעבידו כולהו ד׳ סמכין. ובהגהת ד״א יש בלבול ופי׳ ד׳ הנז׳ של אדם שהם מחשבה וכו׳ (מ״מ). מקשרים הקשרים שלמעלה שהם א״וא וז״ון שנק׳ גם הם כך (מ״מ).

[10] פי׳ השכינה הנז׳ מתעטרת בהם ונסמכת עליהם כמ״ש ושכינתא איסתמיך עלייהו (מ״מ).

[1] רעותא אפיק קלא (מוסגר בדפ״ק). כלא (דפ״ו).

[2] ור״ל מחשבה שהוא אבא הוציא הבינה הנק׳ רעותא. ובינה שיצאה מאבא הוציאה זעיר הנק׳ קול (מ״מ).

[3] ח״א נ ע״ב רי ע״א (לש״ו), סוד ת״ת (כמ״ש בזוה״ק בראשית שם ובפ׳ ויגש רי ע״א ופ׳ פקודי רכו ע״ב ורסב ע״ב), ומזה הוא השמיעה הנמשך לאוזן (ביאורים ח״ב פ ע״א).

[4] פי׳ זעיר הנק׳ קול הנשמע עולה בסוד מ״ן וא״וא וז״ש סליק לקשרא קשרין מתתא לעילא (מ״מ).

[5] פי׳ ז״ון הם היכלין תתאין שעלו בעילאין שהם א״וא (מ״מ).

[6] פירוש קול האדם שבעו״הז שמכוין בתפלתו סמיך אלין ד׳ מחשבה וכו׳ דהיינו סומך אבא הנק׳ מחשבה ובינה הנק׳ רעותא וז״ון הנק׳ קלא ומלה (מ״מ).

[7] פי׳ במלכות נכלל הכל וז״ש אתר דכולא אתקשר ביה כחדא (מ״מ).

[8] עי׳ ח״ג רצג ע״ב (לש״ו)

[9] ר״ל אותן עיני ה׳ שאמור בפסוק קיימין כאן (יהל אור).

[10] נטלו (דפ״ו).

[11] שאלו עיני ה׳ הם ממונין על המחשבה דלבא, בסוד (מגילה כח ע״ב) שורייקי דעינא בלבא תליא. וז״ס מ״ש (אבות פ״ג) דע מה למעלה ממך כו׳, נגד ג׳ דברים שחוטאין בהם, מחשבה ודבור ומעשה, ונגד המחשבה אמר עין רואה. ונגד הדבור אמר ואזן שומעת, שהם מארי דאודנין, בסוד עוף השמים יוליך את הקול כו׳, כמ״ש בתיקונים (ג ע״ב). ונגד המעשה אמר וכל מעשיך בספר נכתבים (יהל אור).

[12] ולמה פעמים אומר על הכבד. ועוד יותרת מן הכבד אתקריאת מצד אחר לפי שהיא משיירת לבעלה באחרונה. ושיעור הכתוב יותרת מן הכבד ר״ל למה נקרא יותרת מסבת הכבד דהיינו לפי שמשיירת לבעלה. אבל פסוק היותרת על הכבד הוא כמ״ש בפי׳ הראשון דאתגברת על בעלה דאיהו כבד. נמצא שאין הפרש בין ב׳ הפירושים אלא בפ׳ היותרת מן הכבד שלפי׳ א׳ מן הכבד נפקא דהיינו שהארותיה הם מבעלה ואח״כ אתגברת עליה וזהו על הכבד ולפי׳ הב׳ היותרת מן הכבד ר״ל למה נקרא יותרת מסיבת הכבד שמשיירת אותו. אבל פסוק על הכבד הוא כפי׳ הא׳ שמתגברת על בעלה (מ״מ).

[13] אסתליק (דפ״ו).

תיקו״ז חלק ה

דשלטא איהי על ודכורא (דכורה) דילה[1] מצח אשה זונה שלטא על הכבד אשת מדנים וכעס יותרת מן הכבד מן הכבד נפקא לאבאשא לכל עלמא ולמעבד ניאופין עם כלא לבתר איהי סלקא לגבי דכורא:

תרגום: $

(קל) עי׳ זהר ח״ב קמ ע״א: אשחרך אי כמשמעו דיליה שפיר אבל אשחרך אתקין נהורא דנהיר בשחרותא דהא נהורא דקיימא בשחרותא לא נהיר עד דיתקנון[2] ליה לתתא[3] ומאן דאתקין נהורא שחרא דא אף על גב דאיהי אוכמא[4] זכי[5] לנהורא חוורא דנהיר ודא איהי נהורא אספקלריא דנהרא ודא איהו בר נש דזכי לעלמא דאתי:

ורזא דא (משלי ח יז) ומשחרי ימצאנני ומשחרי דמתקני[6] נהורא משחרא[7] אוכמא ימצאנני ימצאוני לא כתיב אלא ימצאנני דזכי לתרין נהורין לנהורא דשחרא אוכמא ולנהורא חוורא דנהרא זכי[8] לאספקלריאה דלא נהיר ולאספקלריאה דנהיר ודא איהו ימצאנני ועל דא אמר דוד אשחרך אתקין נהורא דשחרא אוכמא לנהרא עליה נהורא חוורא דנהרא:

תרגום: $

(קלא) עי׳ זהר ח״ג ריז ע״ב: כד אתתרך מאתריה ואתנטע באתר אחרא אתמר ביה (תהלים קג טז) ולא יכירנו עוד מקומו בגין (ויקרא יד מב) דעפר אחר יקח וטח את הבית [ודא איהו רזא (שם מה) ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואינון[9]] (ובני ליה) גרמין וגידין [ו]בשרא דהוה[10] חזר עפרא מה כתיב [ביה] (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו[11] בגין דהוה[12] מנוגע ולבתר (ויקרא יד מב) ועפר אחר יקח וטח את הבית ובני ליה גרמין וגידין [ואתחדש] (בגין דאתחדש) כבית ישנה דעבדין [לה] (ליה) חדשה ודאי איהו (ד)אתחדש ומאי דאמר (תהלים קג טז) ולא יכירנו עוד מקומו (תהלים קג טז) על רוח דאתכליל רוחא זעירא[13] ברוחא עלאה [האי] (הכי) איהו מתלא לאלין דלא עביד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה (דא בדא ועביד פרי) [דעביד פירין] ואתכליל דא בדא ועביד [פירין][14] (פרי):

תרגום: $

(קלב) עי׳ זהר חדש נח ע״ב: ויאמר אלהים יקוו המים לעילא כתיב מים חמש זמנין[15] יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ויבדל בין המים כו׳ ובין המים הא חמש זמנין מים

---

[1] הנה כבר ידעת כי ספי׳ היסוד הוא למעלה מן הנוק׳ מלכות והוא נותן לה שפע ומזון בסוד (בראשית מא לו) והיה האוכל לפקדון לארץ ר״ל לפקדו ליסוד ליתן לארץ מלכות וממנה נמשך השפע לתחתונים והוא ימשול בה כי היסוד הוא למעלה ומושל עליה. ובסט״א הוא להיפך כי שלטא היא על דכורא דילה בסוד (ירמיה ג ג) ומצח אשה זונה וכו׳ אתגברת על בעלה (זהר הרקיע).

[2] דיתתקנון (דפ״ו).

[3] לעיל מו ע״א (לש״ו).

[4] עי׳ ח״ב מו ע״א, הוא בעת הקטנות, ונעשה אז הלידה, ר״ל הקריעה ופתיחת הרחם, ע״י סוד הנחש, ובסוד ב׳ הנשיכין הנ״ל וכמ״ש בפ׳ בשלח (נב ע״ב) (דע״ה ח״ב קכו ע״א).

[5] בראשית נא ע״ב (הערת הזהר).

[6] דמתקני (דפ״ו).

[7] משחרי (דפ״ו).

[8] וזכי (דפ״ו).

[9] אינון (דפ״ק).

[10] אבשרא קאי (יהל אור).

[11] שאוכל הבשר, כמ״ש הכסיל כו׳ ואוכל את בשרו, דהוא קץ כל בשר (יהל אור).

[12] קאי אלמעלה אונתץ (יהל אור).

[13] הענין כי בהיותו מתגלגל צריך הרוח שהוא ממטטרון להיותו חוזר עם הנשמה שהיא מכסא הכבוד להיותם נכללים בסוד שורשם כדי לעוקרם מבחינת מציאות בריאתם אל בחינה אחרת, שאם נבראת מתחלה בפני אריה נעקרת מאריה ונשתלת בשור, ואם בשורשה שבכסא הכבוד היא באריה אי אפשר להשתנות לשור אלא שנכלל רוח זעירא דהיינו שממטטרון ברוחא עילאה דהיינו נשמה שמכסא ושניהם עולים אל שורשם, ואחר כך משורשם נעקרים מאריה לשור או משור לנשר והם חוזרים ונבראים ומתפשטים מטה (אור יקר).

[14] כאן צ״ל מש״ל רי״ז ב׳ ואיהו מתלא לרוח דמית בלא בנין (יהל אור).

[15] רוצה לומר (לאעלה) [לעילא] מפסוק יקוו המים, וכבר פירשנו בשמעתין שהרקיע הזה הוא סוד כללות שמאל בימין וימין בשמאל והוא פתח קמץ, והתפשטות הרקיע הזה הוא סוד המים האלו שהם

תיקו"ז חלק ה

לקביל תרין נקודין דאינון חמש צרי וסגול צרי תרין וסגול תלתא הא חמש אלין מתיישבן בימינא ושמאלא[1]:

נוקבא[2] עאלת בין ימינא ושמאלא[3] ומקבלא לאלין נקודין[4] למיהב לה דעתא[5] בשלימו[6] ולא מתיישבן ביה הכי[7] ומתהפכן ביה בארח קליל[8] צרי אתהפך בה לנקודה שבא[9] באורח קליל סגול אתהפך בה לנקודה שורק באורח קליל:

ולעולם אתתא דעתא קליל[10] עלה דהא לא יכילו לאתישבא בה למהוי בה דעתה שלים כמה דאינון לעילא אלא אהדרו בה באורח קליל ואשתכח דעתה קלה עלה כמה דאינון תרין נקודי[11] צרי סגול אינון חמש[12] אוף הכי בה שבא שרק[13] אינון חמש[14] אבל בלא יישובא כלל[15]:

תרגום: ויאמר אלהים יקוו המים למעלה כתוב מים חמש פעמים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ויבדל בין המים כו' ובין המים הנה חמש פעמים מים כנגד שתי נקודות@ שהן חמש צרי וסגול צרי שתים וסגול שלש הנה חמש אלה מתישבות בימין ובשמאל.

הנקבה נכנסת בין הימין והשמאל ומקבלת הנקודות@ הללו לתת לה דעת בשלמות ולא מתישבים בו כך ומתהפכים בו בדרך קלה הצרי מתהפך בה לנקודה שבא בדרך קלה הסגול מתהפך בה לנקודה שורק בדרך קלה.

צרי סגול כמבואר לעיל, וכאשר נבא לדקדק על חמש זמנין מים הם חמשה ספירות שהם חסד גבורה ת"ת הרי שלש שהם סגול כדפירשנו, ושתי ספירות הם נצח הוד שבהם סוד ת"ת על נצח ומלכות על הוד והם צרי שהם שני המאורות כדפירשנו, ובהם ג"כ סוד אי אפשר לשני מלכים כדפירשנו לעיל ובזה צדקו דברי ר' שמעון באומרו במקום אחד חמש זמנין מים הם הם חמשה ספירות הנזכרות וצדקו דבריו הנה, וזה דקדק באומרו צרי תרי סגול תלת, ומי לא ידע בזה, אלא הכוונה תרין דהיינו שני רעים הם נצח והוד, תלת שלשה אבות הא חמש (אור יקר).

[1] כדפירשנו לעיל שהם צרי בחסד סגול בגבורה, ועם היות הענין להפך שצרי הוא בבינה וסגול בחסד הם מתיישבאן מפני שהבינה על החסד והחסד על הגבורה ויש המזגת המדות בזכר בדרך שיסבול המזגה כזו שהוא הדין בימין והחסד בשמאל (אור יקר).

[2] מלכות (אור יקר).

[3] להכלל בחסד ודין המזוג בסוד קו האמצעי, וכדי להיות המדות המזוגות בה כזכר (אור יקר).

[4] הוא הרוחניות העליון בכללות המדות (אור יקר).

[5] ירצה סוד הדעת הנשמה לשש קצוות המוזג המדות העליונות בדקות, ונודע שהנשמה היא פועלת בגוף כפי הכנת האברים, בעין רואה, ובאוזן שומע, והאור משתנה לגוון העשישית, ולזה הרוחניות בהתלבש בנקבה (אור יקר).

[6] דפ"א?.

[7] בה הכי - כיון שהדין דין והרחמים רחמים חוזרין ונעורין ופועלים פעולתם (אור יקר).

[8] והטעם דעתן של נשים קלה, אין דעת המתלבש במלכות כדעת המתלבש בת"ת, שהדעת המתלבש בת"ת יש בו כח בהמזגת המדות כדרך שפירשנו, ודעת שבמלכות אין בו אותו הכח וחוזר כל דבר אל שורשו בשינוי קצת, צרי שהיו שני המאורות הגדולים, תבעה היא ענין אי אפשר לשני מלכים (אור יקר).

[9] שהוא סוד הדין כאומרו ותפול שבא ותקחם, כי באש ה' נשפט, ומה שהיתה שם סוד הבינה צרי נעשה כאן בסוד הגבורה שבא, את המאור הגדול ואת המאור הקטן, וזה מפני שדעתה קלה, וזהו שאמר "באורח קליל" ועל דרך זה "סגול אתהפך בה לנקודת שורק" דהיינו שלש נקודות שהם שם חסד גבורה ת"ת דהיינו נמי ת"ת בחסד ומלכות בגבורה ויסוד מזווגם, ולמטה בה נתהפכו והיו ת"ת למעלה מלכות למטה כבחינת שבא לא כסגול שבאו בבחינת צרי ויסוד אמצעי כאן וכאן מזווגן, ולזה אמר "באורח קליל" כדפירשנו (אור יקר).

[10] כבר נתבאר שהענין הוא היות המלכות מצד הדין ואין המזגת הרחמים בסוד הדעת מתישב בה כדפירשנו (אור יקר).

[11] נקודין - הם ימין ושמאל (אור יקר).

[12] דהיינו חס"ד גבור"ה ת"ת נצ"ח הו"ד כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[13] עי' בהגר"א בתיקו,ז קנה ע"ג: בני אדם שדעתן קלה והכל במהירות ועבזו"ח@ סוף ש"ה מענין הנקודות שבא שורק

[14] שהשורק הם במקום סגול חס"ד גבור"ה ת"ת, דהיינו נמי ת"ת מלכות יסוד, והשבא במקום צרי נצח הוד דהיינו נמי מלכות ות"ת כדפירשנו, בזה נשתוו זכר ונקבה, אמנם המזגתם יש בהם שינוי הרבה (טור יקר).

[15] שבזכר הם יושבים מינה הכל בסוד ישוב הדעת שני המאורות הגדולים בלי קטרוג, ובנקבה בלא ישובא עומדים בסוד אי אפשר לשני מלכים והדינים אינם שקטים כדפירשנו (אור יקר).

תיקו"ז חלק ה

ולעולם אשה דעתה קלה עליה שהרי לא יכלו להתישב בה שתהיה בה דעתה שלמה כמו שהם למעלה אלא חזרו בה בדרך קלה ונמצאת דעתה קלה עליה כמו שאותן שתי נקודות@ צרי וסגול הן חמש אף כך בה שבא שורק הן חמש אבל בלי ישוב כלל.

(קלג) עי' זהר ח"ג קיב ע"ב: ת"ח בלק חכים[1] הוה ורב חרשין בעובדי ידוי יתיר מן בלעם והכי אוליפנא כל מה דבעי ב"נ בהאי עלמא[2] בפולחנא דקב"ה בעי לאתערא בעובדא [לתתא] דבעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא ועובדא דא בעי בקדושה והא אוקמוה:

ובאתר דלית עובדא אית מלה ובמלה דפומא תלייא עובדא לאתערא לעילא וכמה[3] דבעינן לאתערא קדושה עלאה בעובדא ובמלה הכי נמי אינון דאתיין מסטרא דמסאבותא בעיין לאתערא סטרא דלהון בעובדא ובמלה דפומא:

ואע"ג דבלעם חרשא הוה רב מכל חרשין דעלמא חרשא עלאה מניה הוה בלק ובקסם הוה בלק רב מכל חכימין ובלעם בנחש (והא אוקמוה) קסם ונחש תרין דרגין אינון[4] קסם תלייא בעובדא[5] נחש לא תלייא בעובדא[6] אלא באסתכלותא ובמלה דפומא[7] וכדין מתערין עלייהו רוחא[8] מסאבא לאתלבשא בהו ועביד מה דעביד:

תרגום: $

(קלד) עי' זהר ח"ב כד ע"א: תא חזי אשא מסטרא דא[9] מים מסטרא דא[10] ואינון מחלוקת עאל רוח[11] בינייהו ואחיד לתרין סטרין הדא הוא דכתיב (בראשית א ב) ורוח אלהים מרחפת על פני

---

[1] הנכון אצלי שהם דברי רבי יצחק שאמר לעיל וכמה חרשין אתער לקבלייכו, ואל זה נמשך ואמר ת"ח, להודיענו כוחם של בלק ובלעם, אלא שהפסיק הענין בשל רבי יוסי ורבי יהודה ואחר כך חוזר לענייננו. האמנם מכל מקום יש לומר שגם ממנו ראיה לעוצם השגחת ה' עלינו, כי הנה באותו זמן היו זו"ן אחור באחור, ובפרט בכמה עוונות אשר המרוהו במדבר, ולכן גדל כח בלק ובלעם שכל עצמם יוצאים מבחי' אחוריים בהיות זו"ן אחור באחור, ולכן בלע"ם ובל"ק גי' ק"ל קד"ם שהם ממש אחורי זו"ן, ואז נכנסים עקבי לאה בכתר רחל שמשם כל אחיזתם בצאת האור ההוא לחיצונים בר מינן. ואמנם כתוב בליקוטי תורה פרשת בלק, כי בלעם שרשו מהבל ובסוד אור מקיף הבל הפה וסודו משם אה"ה שה"ס אור מקיף, ובלק שרשו מקין בסוד אור פנימי וסודו משם הוי"ה, אבל הכל מבחינת האחוריים שאז הוא שיש להם אחיזה, מה שאין כן בבוא רחל פנים בפנים. ולפי זה ינעם אומרו עמי זכו"ר נא, שה"ס ע"ב קס"א מסוד הפנים. וידוע כי כל בחינת דיבור הוא תיקון לאור מקיף והמעשה לאור פנימי. ומעתה תבין מעצמך טעם היות אל בלעם כח בפיו להיותו מבחינת אור מקיף ובלק במעשה שהוא מאור פנימי, והם מבחינת קסם ונחש. ומזל"ן [ומשה זכותא לי נראה] שגם בחינת הסתכלות הוא בחינת אור מקיף, דהיינו האורות היוצאים מן העין, ולכן היו בבלעם שניהם וההסתכלות ומלה. ועוד נלע"ד כי ידיעת בלעם אותו הרגע ה"ס רגע הכנס עקבי לאה תוך כתר רח"ל, ואז יורדים אל עיניה בסוד ב' פעמים דמע"ה, וזהו כח לפועלי הדין, ולכן הם בסוד ענבי"ם וכמ"ש בליקוטי תורה פסוק (בראשית כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי. ואמנם משם היה נמשך לבלעם כח ההסתכלות הפגום. ועוד איתא בדברי הרב שבלעם היה אחוז בסיגי צד ימין מרגל ימין של לאה, ולכן היה חיגר וסתום עין אחת, דהא בהא תליא, שמעקב לאה נמשך לעין ימין של רחל (רמ"ז).

[2] במעשה המצוות מתקן האדם את הנפש שלו מפני שהיא מבחינת עולם העשיה, וכנודע מסוד ד' חלקי המעשה שאנו עושים בכל בקר שבהם משלימים חנר"ן דנפש (רמ"ז).

[3] כמה (דפ"ו).

[4] פי' קסם היא נוק' דנוגה ועי' דף ריא ע"א מ"ש שם באורך (מ"מ).

[5] וסי' וקסמים בידם (רח"ו).

[6] דע כי בלעם הוא מהארות יסוד אבא שבוקע ביסוד דאמא מאחורי הראש דז"א ואותם הארות הם בלאה ומתפשטים בה עקבי לאה שהם בכתר דרחל והנה בלעם הוא מאותם האורות דיסוד דאבא הנמשכים עד מקום זה ולכן היה שקול כמרע"ה ובלק הוא סוד העקביים שבוקעים ובולקים [מחריבים – רש"י ישעיה כד א] בתוך כתר רחל והם מאימא ולכך בלעם הוא בנחש ובלק בקסם כי המעשה הוא באימא כנודע (רח"ו).

[7] הן נגד תרין דרגין בקדושה נחש וצור, נחש באסתכלותא ובמלה דפומא וצור בעובדא כמ"ש בזו"ח כו ע"ג וע"ד ומטך אשר הכית בו את וכו' עד וחיין למארי קשוט באותה שעה דכתיב וראה אותו וחי (יהל אור).

[8] רוח (דפ"ו).

[9] גבורה (רח"ו), עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מז והלאה.

תיקו״ז חלק ה

המים[1] דהא אשא קאים לעילא בסטרא דא[2] ומים[3] קיימי על אפי ארעא[4] רוחא אעיל בינייהו ואחיד לתרין סטרין[5] ואפריש מחלוקת עפר[6] מיא[7] קיימי עליה ורוחא[8] ואשא[9] ומקבלא מכלהו בחילא דתלתא אלין דקיימי עלה:

תרגום: $

(קלה) עי׳ זהר ח״א קצז ע״א: וכד יוסף הצדיק נחת למצרים בקדמיתא איהו משיך לה לשכינתא לבתר עמיה דהא שכינתא לא אזלא אלא בתרא דצדיק ובגין כך אתמשך יוסף למצרים בקדמיתא ונטיל כל עותרא דעלמא כדקא יאות ולבתר נחתת שכינתא למצרים וכלהו שבטין בהדה ובגיני כך יוסף דנטר ליה לברית זכה לאתעטרא באתריה וזכה למלכותא דלעילא ולמלכותא דלתתא ועל דא כל מאן דנטר ברית קדישא כאילו קיים אורייתא קדישא כולה דהא ברית שקיל ככל אורייתא[10]:

תרגום: וכשיוסף הצדיק ירד למצרים בראשונה, הוא משך אחר כך עמו את השכינה, שהרי אין שכינה הולכת אלא אחר הצדיק, ולכן נמשך יוסף למצרים בראשונה, ונטל את כל עושר העולם כראוי, ואחר כך ירדה שכינה למצרים וכל השבטים עמה. ולכן יוסף ששמר את הברית, זכה להתעטר במקומו, וזכה למלכות שלמעלה ולמלכות שלמטה. ועל כן, כל מי ששומר ברית קודש כאלו קיים כל התורה הקדושה כולה, שהרי הברית שקולה ככל התורה.

(קלו) עי׳ זהר ח״א טו ע״א: בריש הורמנותא ונ״א בראשית בחכמתא דמלכא[11] גליף[12] גלופי[13] [נ״א גליפו] בטהירו עלאה[14] בוצינא דקרדינותא ונפיק גו סתים דסתימו (מרישא) [מרזא[15]]

---

[10] חסד (רח״ו).
[11] ת״ת (רח״ו).
[1] בינה (רח״ו).
[2] בינה (רח״ו).
[3] חסד (רח״ו). ח״ג רנה ע״א (לש״ו).
[4] מלכות (רח״ו).
[5] לבינה ומלכות (רח״ו).
[6] מלכות (רח״ו).
[7] חסד (רח״ו).
[8] ת״ת (רח״ו)
[9] גבורה (רח״ו).
[10] בכל האצילות כדפי׳ (אור יקר). עי׳ זו״ח (פח ע״ד): לקיים כל דבר, זה ברית מילה, שהוא קיום כל התורה, עכ״ל. עי׳ יהל אור ח״ג לז ע״ג וז״ל, סוד הענין, שכל אבר יש לו איכות, כי כולם הן תולדות הספירות, וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות, ובפנימיות פועלת האיכות ובחיצוניות האיברים, וכ״ה בתרי״ג מצות, שכ״א הוא מעשה מיוחד ויש לכ״א כוונה מיוחדת, ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו׳, תרי״ג אברים בגוף ותרי״ג איכות בנפש קבועים בגוף, אף לעכו״ם, ועוד יש תרי״ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש, אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו, והן באין מעשיית המצות, וזה אור הלבנה בשלימות וכו׳, ידוע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א׳ וכו׳, וכן הוא כאן, שתרי״ג איכות השניים באים באבר א׳, והוא עט׳ הברית ובו נכלל כל התרי״ג מצות גדולה מילה וכו׳, ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש״י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש״י וכו׳, ומצות המילה שהיא מצוה המשלמת תרי״ג הוא בעטרה ובזה ג״כ הכלל הנ״ל, שהיא כלולה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי״ג מצות וזהו ברי״ת, שהוא הנוק׳ של היסוד שבה נכללת לאחד, בסוד תש״י כנ״ל, וכשחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה, עכ״ל. עי׳ ס״י (פ״ו מ״ז) וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה.
[11] עי׳ זוהר הרקיע. ועי׳ בבהגר״א על ס״י י ע״ד שהיינו עתיק ומלכות דא״ק, והוא קודם לרצון. עי׳ בבהגר״א על ספד״צ יא ע״ב, וז״ל, גלופי דגלופין - חוורתא דגלגלתא שהן י״ג חוורתי, והוא ג״כ באותו פסוק י״ג תיבות כנ״ל, וע״י החוורתא הוא חורבן ותיקון העולם וכמ״ש למטה, ובחוורתא הנ״ל הן י״ג חוורתי י״ג גלופין, כמ״ש בא״ר (דף קכח ע״ב) האי גלגלתא חוורתא אנהיר לתליסר עיבר גלופין, והן שורש לכל הגילופין, והוא ראשית של כל האצילות, ולכן ראשית הכל הגליפה, עכ״ל. ועי׳ בבהגר״א על תיקו״ז לח ע״ב שמכאן מתבאר שהכל נעשה בסוד נוק׳, והוא על ידי המו״ס שהוא הנוק׳ הראשון והוא בחי׳ הנוק׳ במוחין דא״א. מכאן מתבאר שתחילת הויית הזמן הוא מהאצילות ואילך, וקודם לכן הוא חשוב א״ס (ביאורים ח״א ב ע״ד). עי׳ אור יקר לקמן קט ע״א שזה כינוי למרכבה הקדושה.

תיקו״ז חלק ה

דאי״ן סו״ף[1] קוטרא בגולמא[2] נעיץ[3] בעזקא[4] לא חוור ולא אוכם לא סומק ולא ירוק ולאו גוון כלל[5] כד [מדיד נ״א הדר][6] משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו בגו בוצינא נפיק [נ״א ונפיק] חד נביעו דמניה

---

[12] הוא י״ג גילופין דחוורא דגולגלת אושם התחלת הכל, וכל גליפו הוא מסט׳ דבוצינא (יהל אור). כל ״חקיקה״ היא בסוד כתר (בהגר״א על תז״ח כג ע״ד). אותיות ונקודות הן גופא ורוחא כמ״ש בז״ח שה״ש, וכל ענין רוחא הוא טהירו, וגופא חקיקא (יהל אור ח״ב טו ע״ג).

[13] נמחק ביהל אור, ובמקומו גורס את המוסגר.

[14] הוא רדל״א, ביסוד הבינה דרדל״א כנ״ל ונק׳ טהירו כמש״כ בתז״ח בסופו טהירו דטהירו (יהל אור). כלומר העולם דקו וצמצום (הקדו״ש טז ע״א), והוא הרשימו הנשאר מאור א״ס (הקדו״ש סב ע״א). הטהירו הוא תוקף האור, ועי׳ בבהגר״א על תז״ח נ ע״א (כללים ח״א מב ע״ב).

[15] נתינת הטיפה דאבא בגו אמא בחשאי ובצניעות שההוא אוירא נקרא צניעו כנ״ל, ולידה מאימא בקולי קולות וז״ש רזא כל סוד בלחש וכמ״ש (חגיגה יד ע״א) דברים שנתנו בלחש וכו׳ ולכן אוירא דגנוז בגו יסוד דחכמה דרדל״א הוא רזא דא״ס והחכמה הוא א״ס (יהל אור).

[1] וגם הובא הלשון הזה בפרשת פקודי (דף רנד ע״ב): ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשב׳ נצוצין נציצין זריק לתלת מאה וך׳ עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר אוף הכי אילין כו׳. עוד בפ׳ פקודי (דף רלג ע״א): ולזמנין קנה המדה ולזמנין קו המדה ועל דא פתיל וקנה וכולא משחתא למעבד מדידו בו: דע כי כל בחינות אלו הם בהוי״ה דההין העולים בגמטריא ב״ן כי כאשר תציירנה כולה בציור וו״ן הדלתין וההי״ן שבה חוץ מן היו״ד שבה יהיו י״ז ווין ועם ארבע אותיות ההוי״ה עצמה הרי ק״ו וזהו סוד קו המדה הנז׳ בס׳ הזוהר והתקונין. גם ההוי״ה הנז׳ נקראת בוצינא דקרדינותא וממנה יוצאין ש״ך ניצוצין כזה יו״ד פעמים ה״ה בגמטריא מאתים ו״ו פעמים ה״ה בגמטריא ק״ך סך הכל ש״ך ועיין ג״כ בשער ד׳ שער הפסוקים בדף סד ע״א בפ׳ בא ענין ק״ו זה שהוא שני פעמים ב״ן ושני השמות עצמם: ונחזור לענין ק״ו המדה כי הנה בציירך ההוי״ה הנז׳ בציור כזה יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה הנה הוא בגימטריא עולה ק״ו כנז׳ ולכן נקרא ק״ו ולכן נקרא ק״ו המדה. ועוד כי הנה כולו מצויר בצורת קוין שהם ווין ולכן נקרא קו המדה גם אם תקח הי״ז ווין שהם בגמטריא ק״ב עם עשר אותיות המילוי יעלו בגמטריא יב״ק. ונלע״ד חיים הכותב כי טעה השומע וכך צרי׳ להיות שהי״ז וו״ן עם אות י׳ הנשארת בהוי״ה זו יעלו יב״ק ויב״ק הוא בגמטריא שלשה שמות אהי״ה יהו״ה אדני הכוללים כל העשר ספירות ממעל׳ למטה והם מדת קומת כל הי״ס כנז׳ בספ׳ המקובלי׳ ובס׳ שערי אורה והנה ההוי״ה דב״ן דההי״ן בהיותה מצוירת בציור הנז׳ שהוא ציור קוין הוא קו של המדה הנז׳ ולכן הקו והמדה כל אחד מן שניהן הוא בגימטריא יב״ק ונלע״ד חיים הכותב כי זהו פירושו כי מדה בגימטריא אהי״ה יהו״ה עם שני הכוללים שלהם ושם אדני הוא סוד הקו כי הנה הוי״ה דב״ן ושם אדני שניהם במלכות כנודע: גם אלו הש״ך נצוצין כבר נתבאר אצלנו ענינם והענין הוא כי שבעה פעמים אד״ם שהם ז׳ המלכים שמתו עולים בגמט׳ שט״ו ועם אות ה׳ שבאימא הם ש״ך ואלו הם בת״ת שבנוקבא דז״א גם הם כנגד מטטרו״ן ולכן נע״ר בגמטריא ש״ך אבל החמשה גבורות אחרות של מנצפ״ך העולים פ״ר הם בסנדלפו״ן כי גם הוא בגמטריא פ״ר. ואמנם הם ביסוד שבנוקבא דז״א גם ביארנו בפ׳ בא בדף ל״ח בפ׳ כי יהיה נער בתולה כו׳ כי ש״ך הם ה׳ פעמים די״ן ועם חמשה אלפי״ן שנתוספו בהם נעשו ה׳ פעמי׳ אדנ״י ואז הם שכ״ה בגמטריא נער״ה וכדין קבילת עלה דכורא (שער מאמרי רשב״י). כנ״ל דבוצינא הוא יסוד הבינה ומתגלה בגלגלתא בטלא דבדולחא שלכן אלה לחיי עולם וכו׳ ואוירא שנקרא אין, גנוז גו קרומא דאוירא בגלגלתא, ואתפשטותא דאוירא הוא מיסוד דחכמה דרלד״א וחכמה הוא נק׳ א״ס כנ״ל וכל יסוד דדכורא שגנוז גו יסוד דנוק׳ ובו גנוז האוירא בכל יסוד דדכורא ובכל יסוד דנוק׳ הבוצינא וכו׳ (יהל אור).

[2] קוטרא - הוא יסוד שנקרא קשר, וכו׳: בגולמא - הוא חכמה שנקרא גלם (בהגר״א בתיקו״ז כ ע״ג). ״קוטרא״ הוא קוטרא עלאה אוירא דכיא, ״בגולמא״ הוא קשרא קדמאה י׳ שהוא גולמא כידוע, ״נעיץ״ הוא קיומא דחכמה שנעיץ משם וכו׳ ״בעיזקא״ הוא קשרא תניינא (בהגר״א בתז״ח כג ע״א). ״גולמא״ הוא י׳ כידוע, ו״קוטרא״ הוא שביל דקיק שבו קשור בבינה, כי ביו״ד בו עיקר האות וקוץ העליון וקוץ התחתון, ונקראין קוצא וגזעא ושבילא, ובאותו התחתון בו השבילים והוא פטר רחם כידוע וכו׳ (בהגר״א בתז״ח כד ע״ב).

[3] פי׳ שאין בו תפיסה (רח״ו).

[4] והוא יסוד אבא שנקשר ביסוד אמא (בהגר״א על ס״י ד ע״א), והוא האות י׳ שבאחורי האות א׳ (פת״ש גדלות דז״א כא), ועי׳ בבהגר״א על תז״ח כד ע״ב. ״עזקא״ הוא סוד רשימו המקיף שהוא סוד הצמצום שמשם שורש הכלים חיצוניות העולמות, וקוטרא הנ״ל הוא יו״ד בסוד הפנימיות המאירה מן הקו הנמשך תוך הרשימו (פת״ש פנימיות וחיצוניות, פתח ג׳).

[5] כלומר שהוא הגוון החמישי רמוז בקוצו של יו״ד (בהגר״א על תז״ח כ ע״ב).

[6] בכחה לעשות זאת מכח שרשה שבגבורה דעתיק (בהגר״א על ס״י ב ע״א).

תיקו״ז חלק ה

אצטבעו גוונין לתתא סתים גו סתימין ודרזא (מרזא) דאי״ן סו״ף[1] בקע ולא בקע אוירא דיליה לא אתיידע כלל עד דמגו דחיקו דבקיעותיה[2] נהיר נקודה חדא[3] סתימא עלאה בתר[4] ההיא נקודה לא אתיידע כלל[5] ובגין כך אקרי ראשית מאמר[6] קדמאה דכלא[7].

תרגום: $

(קלז) עי׳ זו״ח מה ע״ג: בטש רעוא אתפשטותא דיליה בסתימו דלא אתיידע ואפיק נהורין דקיקין צליליין (נ״א כלילין) כחדא כד בעאן לנפקא האי נציצו דביה גוונין בטש בההוא אתפשטותא ואתדחיק ומגו דחיקו נפקין אינון נהורין דקיקין ואשתמעו כחדא:

כדין האי[8] נציצו אחזי בהו גווני ואצטבע כלהו כחדא חיור וסומק וירוק ואוכם ואתעכב ביה תריסר ירחין ולבתר אתעקרו מתמן ואשתילו באתר אחרא והאי נציצו סלקא ונחתא והאי איקרי בוצינא דקרדינותא[9]:

---

[1] בראשית י״ז ע״ב (ד״א). כלומר התגלות אור המלכות דא״ס בחוט דאור א״ס (כללים ח״ב נו ע״א).

[2] לעיל ב׳ ע״א (ד״א).

[3] חכמה (רח״ו).

[4] ר״ל למעלה (זהר הרקיע).

[5] כי כל מה שלמעלה ממו״ס אינו בכלל האצילות כי כתרא עלאה דא״א אינו בכלל האצילות ובג״ד מקרי ראשית מאמר קדמאה דכולא כי ט׳ ספי׳ הם בלבד וכתר הוא רדל״א שאינו נכנס במספר כנז׳ בפרשת נח ובפ׳ פקודי ט׳ היכלן כו׳ (זהר הרקיע).

[6] חכמה (רח״ו).

[7] עיין בסוף הספר סי׳ א׳ מה שחסר כאן (הערת הזוהר). עי׳ אריכות במאמרי רשב״י, וביהל אור (ב׳ מהדורות), ועי׳ אריכות בכללים כלל יד ענף ב׳.

[8] יהל אור ח״א [כו ע״א]: תלת עיילי בחד. שג׳ מוחין נכנסין ומתפשטין בת״ת. והוא בקשרא דלישן כמ״ש שם האי קשרא דחיק ליה כו׳ ברזא דוא״ו דאיהי לישן כו׳. והת״ת הוא דאפיק גוונין כמ״ש בפ׳ משפטים קכ״ג א׳ אתפשטותא דת״ת דגוונין בי׳ מתחברין כו׳. ואמר בז״ח@ דף מ״ה ע״ג כדין האי ניצוצא אחזי בהו גוונין ואתעכב בי׳ י״ב ירחין כו׳.

[9] וענין בוצינא דקרדינותא הוא דעת שהוא קו המדה וא״ו דנפיק כו׳ כנ״ל שהוא וא״ו כידוע והוא מתפשט בכל כמ״ש ובדעת חדרים ימלאו כו׳ וכמ״ש (א״ז רפט ע״ב) ועייל לגו דגופא ומלייא כל אינון אדרין כו׳ ע״ש ואמר בפ׳ משפטים (& קכ״ג א׳) דעת גניז בפומא דמלכא והוא באלו ג׳ קשרים של חו״ל [חו״ל ר״ת חיך ולשוו] כמ״ש לקמן ובתז״ח (&ע״ט) ע״ש כל המאמר שעל זה השורש הולך כל המאמר של שם ובדעת תרין עטרין חו״ג כמ״ש (א״ז רצא ע״א) דא תרין עטרין דהוו גניזין כו׳ ע״ש ובדף (רצב ע״ב) ותרין גניזין דיליה כו׳ ע״ש ובוצינא דקרדינותא הוא עיטרא דגבורה של הדעת והוא נקרא נציצו והוא גניז באימא כמ״ש שם (&)תרין עיטרין דהוו גניזין כו׳ ומסט׳ דאימא חד עיטרא דאקרי גבורה ואמר שם (ד׳ רצ״ב) כג״כ מבוצינא דקרדוניתא נפיק ניצוצא פטישא תקיפא דבטיש כו׳ ואכליל לניצוצא דנפיק מבוצינא דקרדינותא דגניז במעוי דאימא כו׳ וז״ס ואלה המלכים כו׳ בארץ אדום שהיא בינה שע״י כן אתחרבו כמ״ש בא״ר ושם בא״ז בדף (רצג ע״א) מאי סטרא דאימא גבורה תקיפא כו׳ ועיטרא דחסד נקרא אוירא דכיא והוא גנוז באבא כמ״ש במאמר הנ״ל ולכן ע״י התבסמות באוירא דכיא נתתקנו עלמין קדמאין כמ״ש במאמר הנ״ל בדף (רצה ע״א) נפיק ההוא נצוצא בוצינא דקרדינותא כו׳ כד אימא אתמשכת ואתכלילת באוירא דכיא ההוא חוורא נקיט אימא וניצוצא עאלת ונפקת ואתאחד דא בדא כו׳ ובא״ר (קלה ע״ב) תאנא כו׳ סליק ברעותי׳ כו׳ ואפיק מבוצינא דקרדינותא חד ניצוצא כו׳ ע״ש עד אתקרי גולגלתא תקיפא ואמר שם אשא מסט׳ חד ואוירא מסט׳ חד והן תרין עיטרין חו״ג ניצוצא ואוירא כמש״ו אבל בוצינא דא כו׳ ודינא מסטרוי אשתכח ור״ל שעטרא דגבורה שהוא במעוי דאמא אף שבאימא אין שם דין מ״מ דינא מסטרהא בהתפשטות למטה התרין עיטרין וזהו בכ״מ דבינה דינין מסטרהא ור״ל נהיר למאתן ושבעין עלמין הן מסטרא דבוצינא דקרדינותא וכן בכ״מ שנזכר מאתן וע׳ עלמין הוא מסטרא דבוצינא דקרדינותא כמו ברעוא דרעוין דשם גניז האי ניצוצא כמש״ל אמר בא״ר (קכט ע״ב) האי מצחא אתפשט במאתן וע׳ אלפין נהירין דבוצינא והן כ״ז אותיות התורה דאתגליפו בבוצינא דקרדינותא כידוע דבוצינא גליף גליפין וכמ״ש בס״י (פ״ב מ״ב) חקקן חצבן צרפן שקלן והכל בסטרא דגבורה שלכן וידבר אלקים את כל הדברים האלה, ובבינה ניתנה התורה, אנכי כו׳ כידוע בהרבה מקומות וכמ״ש תורה בגבורה ניתנה וכל אות סליק לעשר כידוע והן מאתן ושבעין עלמין קדמאין ע״י בוצינא דקרדינותא יצא ולכן לא אתקיימו בסטרא דדינא עד דאשתתף בהדיה אוירא עיטרא דחסד כמ״ש (א״ר קמב ע״א) בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל ה׳ גבוראן בהאי חסד דכליל ה׳ חסדים כו׳ והן שני עטרין הנ״ל כידוע ה״ח וה״ג דעת, ואמר שם (אד״ר קמב ע״א) ובג״כ בכולהו כתרים כו׳ ע״ש עד אתבסמו ואתכלילו דא בדא, והענין כי תחלה יצאו בעטרא דגבורה והוא

תיקו״ז חלק ה

האי אתקין ובטש בכל נטיען נהורין ואומר לו גדל כדין אפיק מבועין ההוא אתפשטותא עילאה קדמאה ואשקי ונהיר לכלהו ואתרביאו בהאי בוצינא דקרדינותא נהיר מאן דנהיר וסלקא ונחתא ואתפשט לכל סטרין וכדין איקרי קו המדה וקיימא משחתא (לעילא נ״א לתתא) לעילא ותתא:

קו המדה בוצינא דקרדינותא סתימא דכל סתימן משחתא נהירא דאתקין שפירו לכלא ההוא שפירו דנפיק מפשיטו קדמאה איהו אתקין לון ביה קיימין למשחתא לעילא ותתא מאן דזכי בהאי וידע ביה זכה למנדע בחכמתא דמאריה זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי דא משחתא לרזא דמהימנותא קו המדה אורכא ופותיא בשיעורא עומקא ורומא בשיעורא עיגולא ורבועא בשיעורא כלא סחרא משחתא חדא כל נהורין וכל רזין לא סלקין ולא נחתין ולא מתפשטין אלא במשחתא דא:

תרגום: מכה הרצון את התפשטותו בסתימות שאינה נודע, ומוציא אורות דקים, צלולים, הכלולים יחד. כאשר רוצים להוציא, אותו ניצוץ שבו הצבעים, מכה בהתפשטות ההיא, ונדחק. ומתוך הדחק, יוצאים אותם אורות דקים, ונשמעים כאחד.

אז, אותו ניצוץ נאחז בהם, בצבעים, ונצבעו כולם כאחד: לבן, אדום, ירוק, ושחור. ונעצר שם שנים עשר חודשים, ולאחר מכן נעקרו משם ונטעו במקום אחר. ואותו ניצוץ עולה ויורד, וזהו שנקרא ״הנר החזק״.

זה נתקן והכה בכל הנטיעות המאירות, ואומר להן ״גדל״, ואז מוציא מעיינות, אותה התפשטות עליונה קדומה, ומשקה ומאיר את הכל. וגודלים בנר החזק המאיר מי שמאיר, ועולה ויורד, ומתפשט לכל צד, ואז נקרא ״קו המידה״, וקיימת המשיחה למעלה ולמטה.

קו המידה, נר החזק, בסתימה של כל הסתומות. משיחה ניכרת, שהתקין את יופיו של הכל. אותו יופי שיצא מהפשטות הקדומה, הוא התקין אותם, ובהם עומדים למדידה למעלה ולמטה, מי שזוכה בזה ויודע בו, זוכה לדעת בחכמת אדונו. אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא. זו המשיחה עבור סוד האמונה. קו המידה, אורכו ורוחבו במידה, עומקו ורומו במידה, עיגולו וריבועו במידה. הכל הוא סביב משיחה. כל האורות וכל הסודות אינם עולים, אינם יורדים ואינם מתפשטים, אלא במשיחה הזו.

(קלח) עי׳ זהר ח״ג י ע״ב: ותא חזי עשרה שמהן[1] אינון לקבל עשר אתוון ובספרא דרב המנונא סבא תמניא אינון ותרין דרגין לקבל תרין רקיעין ומשתניין שמהן עשרה ותשעה ותמניא ושביעאה קדמאה י״ה[2] בגין די׳ כליל ה׳[3] וה׳ נפקא מן י׳[4] בגין כך חכמה י״ה אקרי[5]:

תקוני נוקבא ואח״כ יצא עטרא דחסד תקוני דכורא כידוע שעטרא דחסד בז״א ועטרא דגבורה בנוקבא וכן הם תחלה באו״א כנ״ל וע״י שניהם נעשה אדם זו״נ ואתבסמו וכן שם (קלה ע״א) תאנא בצניעותא דספרא כו׳ בארץ אדום באתר דכל דינין כו׳ והוא עטרא דגבורה במעוי דאימא ושם תאנא הוא גזירת דינא כו׳ אלף אלפין כו׳ והוא דעת שבו אלף אלפין אכסדרין כמ״ש בא״ר וא״ז ואמר שם (קלו ע״א) מחללא תליתאה נפקי אלף אלפין כו׳ והוא דעת מוחא תליתאה כמ״ש בא״ר וא״ז ואמר שם (קלו ע״א) תאנא בכל קוצא וקוצא מתאחדין אלף אלפין כו׳ מאינון תקיפין ולכן לא יתקיימו עד שיצא עטרא דחסד וז״ש מתחלה עלה במחשבה לברוא במה״ד ראה שאין מתקיים העולם במה״ד שיתף עמו מדה״ר וזהו עלמין קדמאין דאתברירו במחשבה וזהו עלה במחשבה ונתחברו וזהו ראה שאין מתקיים כו׳ שיתף כו׳ וזהו התיקון ואלו שני העיטרין גנוזים במעוי דאו״א כמ״ש במאמר הנ״ל בא״ז (רצא ע״א) ואוריתו לבן והדא יהיב עטרא דגבורה לברתא ותרין העיטרין באו״א אינן מעצמן כמ״ש שם גניזין בגווייהו אלא מחו״ג דא״א וחו״ג דא״א מחו״ב שלו כמו זו״נ מאו״א חו״ב, וחו״ב של או״א ירתין מחו״ג דרדל״א שהן גנוזין בתוך חו״ב דא״א כידוע ולמעלה מזה אין רשות לדבר שג״ר דרדל״א לא אתיידע ולא אתדבק וזהו התחלת הבוצינא דקרדינותא ואוירא דכיא חו״ג דרדל״א דבטש במ״ס של א״א כמ״ש בא״ז (רפ״ט) במאמר הנ״ל וההוא רישא סתימאה כו׳ כנ״ל ואתגליף במוחא ששם בוצינא כנ״ל ואוירא גניז גו אוירא דקד״א ששם חסד דרדל״א והוא רוחא דגניז בעתיק יומין חסד (בהגר״א בתז״ח).

[1] כל גילוי שמותיו ית״ש הוא רק ע״י פעולותיו וכמ״ש בשמו״ר (פרק ג סימן ו) שאמר הקב״ה למשרבע״ה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא וע׳ זוה״ק ויקרא דף י׳ וי״א ופ׳ פינחס דף רנ״ז ע״ב (כללים ח״ב קג ע״ד). עי׳ מלואים אות .Error! Reference source not found.

[2] כל אלו השמות הם בסוד הבלים שהם הספירות אבל הויות בנקודות פתח וקמץ הם הנשמה שלהם (רמ״ז).

[3] ה״ס יו״ד שבתוך הה׳ נכלל ו״ד שהוא ה׳ (רמ״ז).

[4] הוא הנזכר לקמן בציור ה׳ שתחילה כותב י׳ ואחר כך ה׳ יוצא ממנו, והוא סוד הבן בחכמה וחכם בבינה (רמ״ז).

תיקו״ז חלק ה

תנינא יְהוָ״ה דאקרי[1] [אֱלֹהִי״ם][2] בגין דההוא נהר רחמי ובגין דדינין מתערי מניה[3] ואלהי״ם ונפקו (ונפקו) אתוון [ד]רחמי כתיב ונקוד אלהי״ם [ולא אלהי״ם] דינא (דכתיב אדנ״י יהו״ה):
תרגום: $

(קלט) עי׳ זהר ח״א טו ע״ב: והמשכילים[4] יזהירו (דניאל יב ג) כגוונא דתנועי [נ״א דטעמי] דמנגני ובנגונא דלהון אזלין אבתרייהו אתוון ונקודי ומתנענען אבתרייהו כחיילין בתר מלכיהון[5] גופא אתוון ורוחא[6] נקודי כלהו נטלי [במטלניהון] (במטלנון) בתר תנועי[7] [נ״א טעמי] וקיימי בקיומייהו כד נגונא דטעמי נטיל נטלי אתוון ונקודי אבתרייהו כד איהו פסיק אינון לא נטלין וקיימי בקיומייהו והמשכילים יזהירו אתוון ונקודי כזהר נגונא דטעמי הרקיע אתפשטותא דנגונא כגון אינון דמתפשטי בפשיטו ואזלי בנגונא ומצדיקי הרבים אינון פסוקי דטעמי[8] דפסקי במטלניהון [דבגין] (ובגין) כך אשתמע מלה:
תרגום: $

(קמ) עי׳ זהר ח״ב כד ע״א: תא חזי א״ש רו״ח ומי״ם ועפ״ר[9] אלין אינון קדמאי ושרשין[10] דלעילא ותתא ותתאין ועלאין עלייהו קיימין ואלין אינון[11] ארבע לארבע סטרי עלמא וקיימין בארבע

---

[5] עי׳ מלואים אות .Error! Reference source not found.
[1] נ״א יה״ו (גליון דפ״ו).
[2] עי׳ מלואים אות .Error! Reference source not found.
[3] ח״ב סד סע״א ולקמן סה ע״א (לש״ו).
[4] עי׳ תיקו״ז ד ע״ב, ועי״ש בגר״א: ר״ל, ועל האותיות ונקודות וטעמים נאמר והמשכילים.
[5] תקונים כד [כט ע״א] (הערת הזוהר).
[6] חכמה (רח״ו).
[7] בינה (רח״ו).
[8] ת״ת (רח״ו).
[9] עי׳ עוד בכ״ז בפ׳ תרומה קנט ע״ב (לש״ו). עי׳ אריכות בכתבי הגרמ״מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מג והלאה.
[10] דע שכמו שבזה העולם יש ד׳ יסודות ארמ״ע כן יש בכל ד׳ עולמות יסוד המים כנגד חכמה, וחסד ואצילות ויסוד האש כנגד בינה וגבורה ובריאה (ולכן המלאכים שבבריאה נקראו שרפים, אש שורף – הוספת הלש״ו ביאורים ח״א עה ע״ד), ויסוד הרוח נגד הת״ת ויצירה (ולכן המלאכים שביצירה נקראו חיות ע״ש רוח חיים - שם), ויסוד העפר נגד מלכות העשיה (ולכן המלאכים שבעשיה נקראו אופנים ע״ש גוף וכלים - שם), וכן בכל ד׳ עולמות הם ד׳ הנזכר נגד ד׳ אותיות הוי״ה י׳ מים ה׳ אש ו׳ רוח ה׳ עפר וכן בכולם אלא שבכל עולם גובר העיקר. המשל בזה כי באצילות גובר המים והשם יהו״ה, ובבריאה גובר האש והוא העיקר והשם הוה״י, וביצירה גובר הרוח, והוא העיקר והשם והי״ה, ובעשיה גבורה העפר והוא העיקר והשם הוא ההו״י (נ״א ההי״ו) (זהר הרקיע).
[11] כפי הנראה מפשט הלשון, כי הד׳ יסודות שהם ארמ״ע הם ד׳ רוחות העולם בטבע ד׳ יסודות אלו אלא שהחליפם הקב״ה כדי למזגם ר״ל כי האש שהוא חם ויבש ודרום טבעו חם ויבש ולכן היה ראוי שיהיה אש בדרום, ואמנם לסיבה שהיה מתגבר כח האש לאין קץ לכן החליפם ומזגם ונתן שם יסוד המים שהוא קר ולח, היפך האש, כי כל ב׳ בחי׳ יולידו בחי׳ אמצעי שוה, וכן האש שהוא חם ויבש נתנו ומזגו ברוח צפון ולכן אל יקשה בעיניך מאמר הפילוסופים אם נראה חלוקים זה על זה והנה כפי גרסת הדפוס נראה כי גם ברוח מזרח כן כי כן כתב כג״ד מזרח, ר״ל כי המה ג״כ הפוכים וא״כ גרסת הדפוס היא נכונה כי הרוח קר ויבש וכן נראה בחוש כי הוא מקרר את האדם ומיבשו ומזגו ונותנו ברוח מזרח שהוא חם ולח ומ״ש עפר הוא קר ויבש וכו׳ שינה הלשון שלא אמר כג״ד רוח מזרח מערב עפר וכו׳ לא נתמזגו אלא שהם מטבע אחר ר״ל עפר מערב מטבע אש שהוא קר ויבש כנז׳, וזהו ההפרש שיש בין רוח מזרח ובין עפר מערב ובזה נסתלקה קושית המגיהים ובזה תבין ג״כ מ״ש בגין דמערב אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש ר״ל אתייחדו תרויהו הוצרכו למזג אחרים וכן תבין מ״ש דהא חמימותא דדרום אתאחיד ביה בחמימותא דמזרח ולא אמר בחמימותא דרוח כי הרוח קר ויבש ובזה צדקו כל דברי המאמר ועדיין צריך עיון למה עפר במערב היו כ״א באתריה (נ״א לאחדים) והש״י יאיר עינינו ודע כי אש ומים הם ב׳ יסודות הקודמים לכל והם חו״ב והוליד האש את הרוח שהוא הבן הז״א חם מצד האב ולח מצד האם ובהשלכת הטיפה גובר החום, ולכן הרוח הוא חם ולח ומצד האם נולדה הנוק׳ העפר קר ויבש האם וקדמה מצד האם קר מצד המים ויבש מצד האש, וד׳ יסודות תחתונים הם נפרדים ושלשתן מתחברין ופועלים בעפר והב׳ נוק׳ למטה מהב׳ זכרים מים ועפר הם תחת אש ורוח בסוד

תיקו״ז חלק ה

אלין צפו״ן ודרו״ם[1] ומזר״ח ומער״ב אלין אינון ארבע סטרין דעלמא וקיימין בארבע אלין א״ש לסטר צפו״ן רו״ח לסטר מזר״ח מי״ם לסטר דרו״ם ובגין דדרום איהו חם ויבש מים קרים ולחים עפ״ר לסטר מער״ב וארבע אלין בארבע אלין קטירין וכלהו חד ואלין עבדי ארבע מתכאן דאינון זה״ב וכס״ף ונחש״ת וברז״ל הא אינון תריסר וכלהו חד:

תרגום: $

(קמא) עי׳ זהר ח״ג סה ע״א: א״ל [אי] ניחא קמיה דאבא הא שמענא בהאי[2] דכתיב (שמות ג יד) אהיה אשר אהיה ולא קיימנא[3] ביה א״ל אלעזר ברי הא אוקמוה חברייא והשתא בחד מלה אתקשר כלא[4] ורזא דמלה הכי הוא:

אהיה[5] דא כללא [דכלא][6] (וכד) דכד שבילין סתימין ולא מתפרשן וכלילן בחד אתר כדין אקרי אהיה כללא כלא סתים ולא אתגלייא בתר דנפק [מיניה] שירותא[7] וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אשר אהיה כלו׳ ע״כ אהיה אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא[8]:

אהיה כלומר השתא אנא הוא[9] כלל כלא כללא [דכל] (בלא) פרטא אשר אהיה דאתעברת אמא וזמינת לאפקא פרטין כלהו ולאתגלייא שמא עלאה[10] לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא עד דפריש ואמר אהיה (ס״א יהו״ה) דא הוא פרטא[11] והכא לא כתיב אשר אהיה[12] ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא אשר בקיטורא דעדונא[13] קסטירא[14] ובחברותא עלאה (עלאה חברותא) אשתכח[15] כד״א (בראשית ל יג) באשרי כי אשרוני בנות אהיה זמינא לאולדא[16]:

ותלכנה שתיהן שהם ב׳ ההי״ן אימא וברתא (זהר הרקיע). אמנם שם הוא משובש קצת, אך בספר אור החמה הובא לשונו ושם הוא מתוקן בזה (ביאורים ח״א עה ע״ד).

[1] עי׳ בהגר״א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע״ג) כי החילוק בזה הוא בין החו״ג דז״א להחו״ג דנוק׳, כי בז״א הוה החו״ג אור ומים אור חסד מים גבורה, ובהנוק׳ הוה החו״ג מים ואש, מים חסד אש גבורה, כי הגבורה דידיה הוא החסד דידה, והאור הוא החסד שבחסד, והאש הוא הגבורה שבגבורה, כי ז״א בערכה הוא כולו חסד, והיא בערכו היא כולה גבורה כנודע (דע״ה ח״ב קלג ע״ד וכללים ח״ב לה ע״ד).

[2] יח ע״א (הערת הזהר).

[3] קיימא (דפ״ו)

[4] שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהי״ה יהו״ה אדנ״י שהם שמות דא״א זו״ן, ע׳ זוה״ק אחרי מות (סה ע״א וע״ב) ובתיקונים (קמב ע״ב), אבל או״א אין להם שמות בפנ״ע (כללים ח״א כז ע״ד).

[5] שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהי״ה יהו״ה אדנ״י שהם שמות דא״א זו״ן, ע׳ זוה״ק אחרי מות (סה ע״א וע״ב) ובתיקונים (קמב ע״ב), אבל או״א אין להם שמות בפנ״ע (כללים ח״א כז ע״ד).

[6] פי׳ אריך ועיין פי׳ ויקרא בדף י״א ע״א (מ״מ).

[7] פי׳ אחר שיצאו מאריך אבא הנקרא שירותא וההוא נהר שהיא בינה נתעברה בזו״ן כדין איקרי אשר אהי״ה שהם או״א אשר אב״א שהוא ראש, ואהי״ה בינה (מ״מ).

[8] פי׳ כמ״ש הרב שאהי״ה מורה על העיבור (מ״מ).

[9] פי׳ חזר לפרש הענין היטב שאהי״ה הא׳ הוא אריך אשר אהי״ה הם או״א (מ״מ).

[10] פי׳ זעיר הנקרא הוי״ה (מ״מ). הא״א הנה הוא רק השורש דכל עולם, שהרי הוא רק בהקוצו של י׳ דהשם הכללי שבכל עולם, וגילויו הוא באו״א וזו״ן וכנ״ל, לכן נקרא א״א בשם אהי״ה, שהוראתו הוא על לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ״ש בפ׳ ויקרא (יא ע״א) ופ׳ אחרי (סה ע״ב), והוא במה שמתגלה אח״כ בהד׳ פרצופים או״א זו״ן, שהם הד׳ אותיות דהשם הוי״ה ב״ה, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי׳ אהי״ה, כי אין לו גילוי בשם הוי״ה ב״ה, אלא רק בקוצו של י׳ (הקדו״ש לד ע״ג), נקראו אורות המקיפים רק בשמות של אהי״ה וכמ״ש בשער השמות (פרקים ג ד ו), כי הוראת אהי״ה הוא רק לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ״ש בזוה״ק (אחרי מות דף סה ע״ב), כי כל המקיפים הוה עיקר גילויים רק לעתיד (ביאורים ח״א כג ע״ב).

[11] פי׳ בינה ואהיה הג׳ שזה מורה על זמן הלידה דזעיר שאימא ילדתו כדמפרש בסמוך ובכך קראה פרטא, ואי גרסי׳ הוי״ה זה היה פרטא א״ש שהוא זעיר הנק׳ הוי״ה (מ״מ).

[12] ויחי קלה (הערת הזהר).

[13] פי׳ בקשר העדון שהוא אבא הנק׳ עדן קסטירא עילאה שהיא אימא (מ״מ).

[14] אוהל כי אהל היא בינה, כמד״א באשרי פי׳ שבינה נק׳ אשר על שם שמתחברת עם חבא הנק׳ אשר שהוא ראש (מ״מ).

[15] דהיינו שמתחברת עם אבא ומזדווגים ומתעברה מזעיר ולכך נכתב ע״ג בקיטורא קשר וע״ש (מ״מ).

[16] פי׳ אהי״ה הג׳ מורה על זמן הלידה וכדבסמוך (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

ת״ח היך נחית מדרגא לדרגא ולאודע׳ רזא דשמא קדישא (לאחזאה קב״ה) למשה בקדמיתא אהיה כללא דכלא סתים דלא אתגלייא וכלל כמה דאמינא וסימן (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון [וגו׳] וכתיב (איוב כח יג) לא ידע אנוש ערכה וגו׳ לבתר אפיק רזא דשירותא עלאה ראשיתא דכלא וההוא נהרא אימא עלאה[1] אתעברת וזמינא לאולדא ואמר אשר אהיה זמינא לאולדא ולתקנא כלא:

לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר אלא אהיה כלומר השתא יפיק ויתתקן כלא בתר דנפיק כלא ואתתקן כל חד וחד באתריה שבק כלא ואמר יהו״ה דא פרטא[2] ודא קיומא ובההיא שעתא ידע משה רזא דשמא קדישא סתים וגליא ואתדבק (ב)מה דלא אתדבקו שאר בני עלמא זכאה חולקיה אתא ר׳ אלעזר ונשיק ידוי:

תרגום: $

(קמב) עי׳ זהר ח״ג יא ע״א: רבי אלעזר אמר[3] כלהו עשרה שמהן וכתיבי (כתיבו) ואנן תנינן קדמאה[4] אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא לבתר אשר אהיה[5] אנא דזמין לאתגליא[6] באינון כתרין (אחרנין) דהא בקדמיתא סתים ולבתר שרי לאתגליא[7] עד

---

[1] ור״ל שאריך הוציא אימא המזדווגת עם אבא ומתעברת בזעיר (מ״מ).

[2] פי׳ זעיר הנק׳ הוי״ה (מ״מ).

[3] ר״ל מ״ש הראשון שי׳ שמות מתחילין מן י״ה ואהי״ה הוא כללא שהוא רומז בכל העולמות ובכל התורה לא מצינו שנזכר א״א כלל כמ״ש באד״ר ולזה אמר כל הי׳ שמות הם כתובי׳ בתורה והראשון הוא אהי״ה אבל אינו רומז לא״א אלא רומז למציאות ז״א בתחילת מציאותו בסוד המתקלא בא״א (זהר הרקיע). אהי״ה אשר אהי״ה כח״ב, אהי״ה ב׳ דז״א, ומחכמה ולמטה הוי״ה ושלמה [אפשר דצ״ל שלימו (רד״ל), ועי׳ זו״ח שיה״ש נב ע״א] פירש הכל ז״א בעודו סתום במוח אבא, ובשעת זווג ובשעת עיבור אהי״ה אשר אהי״ה ובשעת לידה הג׳. ואח״כ שנולד כולו הוי״ה וז״ש בגמ׳ (ברכות ט ע״ב) אני הייתי במצרים כו׳ בשעבוד מלכיות, כי כן הוא בגלות. ובמצרים היה סתום יותר בלא תורה ושיעבוד גדול, אבל בשעת התחלת הגאולה, אז היתה לידה, וז״ש ואמרת אליהם כו׳ ואח״כ ביציאת מצרים וה׳ הולך כו׳ (יהל אור).

[4] סה ע״א (הערת הזהר).

[5] עי׳ מלואים אות .Error! Reference source not found.

[6] ר״ל, עד עתה היה סתים אבל עתה שהתחיל להוציא ו״ד מן י׳ מזומן הוא להתגלות שתכלית זאת ההתחלה הוא להתגלות וזה ע״י התחברותו באי׳ ומזדווג עמה ומתעברת ממנו בזו״ן ותכלית הדברים הוא מ״ש כאן ושם הוא שבמ׳ אשר אהי״ה הוא שמתעברת אימא וכו׳ כך פי׳ שם לבתר נפיק מניה שירותא שרומז לו״ד הנז׳ והוא מלת אשר שהוא ראש והוא שירותא (זהר הרקיע). מה שנתעברה. דאל״כ איך יאמר מזומן להתגלו׳ אלא וודאי שנתעברה במלת אשר אהי״ה כמ״ש שם וכלל העולה במלה א׳ שאמר בלשון זמין לאתגלי׳ ר״ל כבר הוא מזומן להתגלות בה שלא היה עד עתה שהכל סתים ולפי שנתקשה לו כיון שאמר במלת אשר אהי״ה מוכן ומזומן לא יש זה אלא אחר גילוי ואיך קרא לו אהי״ה לזה תירץ ואמר שאמת הוא שאהי״ה הב׳ הוא פרטי שבערך אהי״ה הראשון הנק׳ כללא דכולא זה פרטי שהראשון הוא א״א וזה מציאות הז״א אלא שהז״א בעודו באימא ואפי׳ כשמתחיל לצאת הגולגול׳ כמ״ש שם כל שלא יצא מציאותו ומתיישבין מדרגותיו כל א׳ במקומו אינו נק׳ הויה לפי שהויה מורה על שכבר נתהווה ולזה אמר כד אימא מתעברה ועדיין הז״א סתום ועדיין היא מעוברת יקרא סתום. וזהו מה שנלע״ד בכללות המאמר דוק ותשכח א״כ שם הא׳ הוא אהי״ה כתר דז״א שאלו הי׳ שמות הם בז״א שהוא כללות כל האצי׳ שחכמה שלו נעשה ע״י אבא ובינה שלו נעשה ע״י אימ׳ וכתר שלו נעשה ע״י א״א שבינה שלו יורדת ועושה לו כתר נמצ׳ כל האצי׳ בכללו הוא בז״א דוק ותשכח וזה הכתר דז״א שאמרנו הוא אהי״ה בתראה (זהר הרקיע). ועי׳ בהגר״א על ספד״צ כ ע״ב, ז״ל, הוי״ה הוא דרגא דז״א שבו מנהיג העולם, והוא שמו של א״ס, ועל ידו מתגלה, וכל הדרגין שקודם לו הכל דרגין אליו שיתגלה, שעיקר הכוונה של א״ס הוא שיתגלה שמו בעולם וכו׳, ולכן שם של ז״א הוא עיקר השם המיוחד, וכל השמות שקודמין לו אהי״ה ושאר השמות הן טפלין לו אע״פ שהן גבוהין יותר ממנו, והענין כי כל מה שיותר נעלם אין לו שם, עד שא״ס אין לו רמז לא בהרהור ולא במחשבה, וכל מה שמתחיל להתגלות יותר קונה לו שם יותר, כי השם הוא הגילוי, וכל השמות עד ז״א הם אינן שמות בעצמן רק על ז״א שיתגלה, שכאן רמז קצת על גילויו, כמ״ש במאמר הנ״ל (אחרי מות סה ע״ב) ואינן שם העצם אלא בז״א, ששם השם בעצמו מתגלה, וכן השמות מורין כן אהי״ה שאהיה אח״כ ולא עכשיו והוי״ה הוא יהיה בהוה [ועי׳ בהגר״א על או״ח סי׳ ה], כי יהיה לשון הוה כמו ככה יעשה איוב (איוב א ה), ונתחלף הי׳ לו׳ הואיל ונעשה מפעולה שם כמו מן חיה חוה כי היא אם כל חי (בראשית ג כ), וכל השמות הוא בז״א ששם הוא גילויו, וזהו כוונתו, וכל השמות שקודם הוא ששם מורה שיתגלה,

תיקו״ז חלק ה

דמטי לגלוייא דשמא (ס״א דשלימו) קדישא וכך כתיב במשה אהיה בקדמיתא סתימו דכלא אנא הוא מאן דאנא לבתר אשר אהיה אנא זמין לאתגליא לבתר אהיה בתראה ודא כד אימא מתעברא ועדיין הוא סתים אימתי אתגליא בזמנא דכתיב (שמות ג טז) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהו״ה אלה״י אבותיכם וגו׳ דא שלימו דכלא והכא הוא גלוייא וקשורא דשמא קדישא בגין כך קדמאה דכלא אהיה:

תרגום: $

(קמג) עי׳ זהר ח״ב קפ ע״א: והאי קיימא בלא גופא[1] וכד קיימא בלבושא דאתלבש בהו איהי קיימא על תשע סמכין ברזא דאת ם בלא עגולא ואף על גב דאת ס׳ איהי בעגולא וקיימא בעגולא אבל ברזא דאתוון חקיקן גו נקודי טהירין[2] לעילא אינון ברבועא[3] דלתתא איהי[4] בעגולא[5]:

האי ברבוע איהי קיימא בשיעורא דתשע נקודין תלת תלת לכל סטר ואינון בשיעורא דחושבנא תמניא נקודין[6] ואינון תשע ואלין אינון דקיימין מרזא דבוצינא ברבועא בסמכין תשעה לאת יו״ד

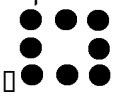

נקודה חדא אינון תשעה אינון תמניא[7] ברזא דאת ם ברבועא כגוונא דא [8] תלת תלת לכל סטר ודא איהו רזא דאת יו״ד [נקודה חדא] ואף על גב דאיהי נקודה חדא דיוקנא דילה[9] רישא לעילא וקוצא לתתא ושיעורא דילה תלת נקודין כגוונא דא ועל דא אתפשטותא לארבע סטרין תלת תלת

וכל מה שמתגלה יותר הוא יותר גדול. עיקר כל הגילוי דאצילות הוא רק בז״א שיצא ממנה (הקדו״ש לח ע״ד).

[7] וזהו מ״ש ״לבתר שארי לאולדא״ ולא כתיב ״אשר השתא יפוק ויתתקן כולא״. ופירושו, אחר שיצא נתקן הכל ונתגלה לבתר דנפיק כולא אתתקין וכו׳ שנק׳ כולא. ואמר הויה וכו׳. פי׳ עד עתה שלא התחיל לצאת אלא גולגולת שלו אינו נקר׳ גילוי ועדיין אני אומר אהי״ה ואחר שיצא הכל אינו נק׳ עוד אהי״ה אלא הוי״ה (זהר הרקיע).

[1] היינו יוד בלתי מלוי כזה י׳, וכשהיא במילוי לבוש בגופא דהיינו מלואיו הוא כמו סגול כזה וד (זהר הרקיע).

[2] שהנקודות הוא מאוירא בהיר הוא בשחקים וזהו טהירין. ואותיות מבוצינא גליפין. אותיות ונקודות הן גופא ורוחא כמ״ש בז״ח שה״ש, וכל ענין רוחא הוא טהירו וגופא חקיקא בסוד גליף קליפו בטהירו כו׳ ולכן נקראו הרוחות ושידין טהירין שהן רוחות בלא גופות (יהל אור).

[3] ובפ׳ תרומה כתב להיפך בסוד אפרסמון וצ״ל כאן לעילא בחכמה בסוד הבן בחכמה לתתא בבינה עצמה (א״ה עי׳ תיקו״ז קנח ע״א בד״ה מבועא דמיא) (יהל אור).

[4] איהו (דפ״ו).

[5] עי׳ ספר הבהיר אות קיד: ומאי לישנא דשבט, דבר פשוט הוא שאינו מרובע, מ״ט, דלית אפשר מרובע בגו מרובע אחר, אלא עיגולה בגו ריבועא רהטי, ואי מרובע בגו ריבועא לא רהטי. ועי׳ ליקוטי הגר״א בסוף ס״י כג ע״א. ועי׳ יהל אור ח״א יב ע״א, ז״ל, וסוד האופנים והגלגלים הן סוד עיגולא וריבוא שהאופנים הם מרובעין כמ״ש בתיקונים והן בד׳ פנים, ע״כ. עי׳ עוד יהל אור ח״ג י״ג ע״ב וז״ל, ס׳ ומ׳ הוא בינה ותבונה, וכן הם שמים וארץ, זו״נ, שלכן בבינה רומז בן בלבד ובתבונה בן ובת, והן עגולא וריבוע, כי שמים הוא בעיגול ולכן הוא ו״ק ו׳ וארץ הוא בריבוע כידוע והן ו״ד. ועי׳ הקדו״ש סד ע״ד: ובשורש סוד מ׳ וס׳, ריבוע בגו עיגולא, שורש היושר ועגולים, אשר כל העולמות נתייסדו בסדר זה כנודע, ונעשה כאן השורש בהעלם להיות יסוד נעלם להסדר דיושר ועגולים.

[6] היינו כזה ״יוד הה״ ובעת הזיווג שניתוסף בה א׳ הרי ט׳ הרי ג׳ לכל סטר כזה ויו דלת״ (זהר הרקיע).

[7] שהן ג׳ לכל צד בצורת ם׳ והם ח׳ והם ט׳ בצירוף נקודה האמצעית (יהל אור).

[8] הי׳, ט׳ סמכין ברבוע בצורת ם סתומה, והם ג׳ נקודין לכל צד. והן ח׳ נקודין, ועם נקודה האמצעית, גוף הי׳, הם ט׳. וז״ש הן ח׳ והן ט׳. ואלין סמכין דנפקין מגו בוצינא, והן סמכין תחת הי׳. ותמניא אחרנין מגו י׳, והן קיימין די׳, שהן ט׳ עם הי׳ ג״כ. והן שנק׳ א״ס. והראשונים הן רתיכין לאלו הט׳, ואלו הח׳ נצטרפו עם ט׳ אותיות ונכללין בכל א׳, והן ח״פ ט׳, שהן ע״ב, וגוף הי׳ הוא בג׳ נקודין, ונכלל בכל ע״ב, והוא שם ע״ב בג׳ אותיות כל שם, וכן הם י״ב נקודין, ג׳ לכל סטר, כמו שמצוייר סביב הם׳ בפרשת פנחס, אלא ששם מצוייר ג׳ פעמים ג׳, והן מתפשטין בו״ק הן ג״כ ע״ב (יהל אור).

[9] היינו כזה ויו, והיינו שאמר בצרופא דאתוון דשמא קדישא (זהר הרקיע).

תיקו״ז חלק ה

לכל סטר[1] איהי תשע ואיהי תמניא ואלין אינון סמכין דנפקין מרזא דבוצינא למהוי סמכין לאת יו״ד ואלין אקרון רתיכא דילה ולא קיימין[2] בשמא בר ברזא דתשע נקודין דאורייתא[3]:
תרגום: $

(קמד) עי׳ זהר ח״ג סו ע״ב: ותאנא מ״ם לא כליל בגויה [את] אחרא (בגין) lאלאl מ׳ פתוחה ס׳ סתומה[4] מ׳ פתוחה דה[ו]א כד lדכרl אתחבר עמה ס׳ סתומה יובלא דהא סתימין ארחהא[5] ואע״ג דמתפשטין לזמנין ואית דמתני[6] בהאי[7] כד״א (שיה״ש ד יב) גן נעול אחותי כלה [גל] (גן) נעול מעין חתום[8]:
תרגום: $

עי׳ זהר ח״ג רפה ע״ב: ר״ש אמר אלף עמיקא דבירא[9] דכל ברכאן מתמן נבעין ונפקין ומשתכחין מ״ם פתוחה נהרא דנגיד ונפיק[10] ואקרי מ״ם ו(ה)הוא רזא דתנינן מ״ם פתוחה מ״ם סתומה כמה דאוקימנא (ישעיה ט ו) לסרבה המשרה נון פשוטה כללא דתרין נונין נון כפופה כללא דאת וא״ו כללא דנון כפופה[11] (ס״א מם פתוחה כללא דתרין נונין נון פשוטה נון כפופה נון פשוטה כללא דאת וא״ו) בג״כ כלא אקרי נון ואו נון וברזא דמתניתא הכי תאנא ו׳ דכר ן׳ פשוטה כללא דדכר ונוקבא נון כפופה בכללא דפשוטה היא ובספרא דרב המנונא סבא מם דהכא היא נוטריקון מל״ך והיינו אמן אמ״ן נוטריקון א״ל מ״לך נ״אמן[12] כללא דכלא ושפיר הוא והא אתמר:
תרגום: $

---

[1] ששרשן הן מתלת נקודין של היו״ד (יהל אור).
[2] עי׳ בסתרי אותיות (זו״ח ה ע״ב) (יהל אור). הובא לשונו במלואים אות **Error! Reference source not found.**.
[3] שהן מתפשטין מאלו ובהון אקרון בשמן כמ״ש שם ובסוף המאמר דשם ט ע״ב בסופו (יהל אור).
[4] נוק׳ (רח״ו).
[5] כי הבינה עניינה סתום בז״א (רח״ו)
[6] ר״ל הכל בנוקבא. ופתוחה כד אתפתח לדכורא לקבלא, וסתומה כד אשתלם כמ״ש בז״ח שם ע״ש (יהל אור) (ובמ״א כתכ וז״ל. ואית דמתני כו׳. ר״ל הכל במלכות. מם סתומה כד איהי סתימא. פתוחה כד פתוחה. בסוד חבצלת ושושנה) (יהל אור).
[7] שהכל בנוק׳ לחוד (רח״ו).
[8] ואז נקרא ם סתומה (רח״ו).
[9] יובן בהקדים מ״ש הר״ב ז״ל בסה״כ וז״ל בפ׳ וילך אמר הזוהר על סוד אמן אל״ף עמיקא דבירא והוא פי היסוד דאימא עילאה שנפתח בחצי ת״ת דזעיר ולכן אות אל״ף היא נגד אלף דאהי״ה שהוא אור הבינה הנקרא אהי״ה הנפתח מפי היסוד שלה בת״ת דזעיר וז״ס אל״ף שבתוך וא״ו דמ״ה כי האל״ף הוא שליש האמצעי ששם פתיחת פה היסוד דאימא הנקרא אהי״ה (מ״מ).
[10] הוא יסוד דזעיר, וכנגדו מאחוריו מ״ם סתומה שהוא דעת דרחל נו״ן פשוטה וכפופה פשוטה נגד הבל היוצא מיסוד דזעיר שהוא פשוט וישר ובו נכלל נו״ן כפופה דא גופא דנוקבא מאחוריו הנקראת נו״ן כפופה הרי ביארנו ענין כוונת אמן עכ״ל, ובזה מובן לשון זה ומ״ש נו״ן כפופה כללא דאת ו׳ כללא דנו״ן כפופה אין לו הבנה, ונלע״ד שצ״ל כללא דנו״ן פשוטה, ור״ל נו״ן במילואה יש בה ו׳ ונו״ן פשוטה לרמוז שמלכות הנק׳ נו״ן כפופה מקבלת מת״ת הנק׳ ו׳ ומקבלת מהבל היוצא מהיסוד הנק׳ נו״ן פשוטה נו״ן כפופה בכללא דפשוטה, הוא כמ״ש בשם הרב שאמר נו״ן כפופה היא גופא דנוקבא והיא יונקת מן נו״ן פשוטה שהיא הארה היוצאת מהיסוד הנק׳ נו״ן פשוטה ונכללת וז״ש נו״ן כפופה בכללא דפשוטה וז״ש לעיל נמי נו״ן פשוטה כללא דתרין נוני״ן שר״ל נו״ן פשוטה כוללת נו״ן כפופה שהוא גופא דנוקבא (מ״מ). עי׳ ע״ח טנת״א ו: מ׳ פתוחה ביסוד בכללות ג׳ תחתונות, כי בטן נברא ממים כו׳, ועיי״ש בביאורים: ומ״ש ״בכללות ג׳ תחתונות״ הוא ע״ד שכתוב בזווגים (פרקים ד ה) בענין ס׳ ם׳ דבינה ותבונה, כי על שם הד׳ תחתונות נהי״ם נקרא ם׳, אלא ששם הוא ם׳ סתומה מהטעם שאמר שם. אבל היסוד שהוא פתוח, הנה נקרא בכללות כל הנהי״ם בשם מ׳ פתוחה, והוא המ׳ דאמ״ש. ומ״ש שהוא בטן, כתוב בספר קהלת יעקב, שכן הוא בתיקונים תיקון ל (דף פב סע״א) בטן כו׳ דא צדיק, וכן שם בריש תיקון ט״ל (דף פח ע״א) בצדיק דאיהו קדש ידיד מבטן. והוא ע״פ מ״ש הגר״א ז״ל בתיקונים (שם נ סע״ד) כי התחלת היסוד הוא מהטבור.
[11] (ס״א פשוטה) (נוסף בדפ״ו).
[12] א״ל בינה שעיקר שם ס״ג הוא אל [פי׳ ייא״י] כנודע, ומלך זעיר, ונאמן היא מלכות הנק׳ אמונה (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

(קמה) עי׳ זהר ח״ב עד ע״ב: מתניתין בני עלמא מאריהון דסכלתנו פקיחי[1] עיינין מאריהון דמהימנותא די הוה גניזא בכו מאן מנכון דסליק ונחית מאן די רוח אלהין קדישין ביה ליקום ולינדע בשעתא דסליק ברעותא דרישא חוורא[2] למברי אדם בטש בגו בוצינא חדא ובטש בוצינא[3] ׀בפשיט׳[4]׀ (בפשיטא) דנהיר[5] וההוא ׀פשיטא דבוצינא׀ (פשיטו) אפיק נשמתין אוף הכי בטש גו טנרא[6] חדא תקיפא ואפיק ההוא טנרא שלהובא חדא מלהטא מרקמא בכמה גוונין וההוא שלהובא סלקא ונחתא עד דההוא פשיטו ׀נ״א פטישו׀[7] בטש ביה[8] ותב ואתישב בדוכתיה ואתעביד רוחא דחיי וההוא רוחא אתתחם ונטיל גוון חד משמשא נחית לתתא נטיל גוון חד[9] מסיהרא סטא לימינא נטל גוון מייא כליל בפומא דאריה חדא סטא לשמאלא נטל גוון אשא כליל בפומא דחד שור סומקא כוורדא סטא לקמיה נטל גוון רוחא כליל בפומא דחד נשר רברבא רב גדפין מאריה דנוצה כל גוונין ביה מתחממן[10] סטא לאחורא נטל גוון עפרא כליל ׀מארבע סטרי עלמא׀ בפומא דאדם וכל דיוקנין מסתכלן לגביה אתיישב ההוא רוחא בההוא[11] עפרא ואתלבש ביה כדין[12] ההוא עפרא מכשכשא[13] ונחת לתתא ובטש סטרא מארבע סטרין דעלמא ואתעביד דיוקנא חדא ופרצופא[14] וההוא רוחא אסתמר[15] מגו לגו וההוא עפרא דאתכניש מארבע סטרין בטש לגביה נפש כלילא בעפרא ׀ס״א ברוחא׀ וההוא נפש איהו יסודא לעובדי גופא[16] (ו)כפום עובדין דההוא נפש בגופא ׀הכי אתחזי במשכא לברא׀:

תרגום: $

תרגום: $

(קמו) עי׳ זהר ח״ב כג ע״א: תא חזי אית גוונין דמתחזיין ואית גוונין דלא מתחזיין[17] ואלין [ואלין] אינון רזא עלאה דמהימנותא ובני נשא לא ידעין ליה ולא מסתכלין ביה [ואלין דמתחזיין]

---

[1] פקיחין (דפ״ו).
[2] כתר (יהל אור).
[3] ידוע דמדיד משחתא (יהל אור).
[4] בפשיטו (דפ״ו).
[5] חכמה (יהל אור).
[6] בינה דאיהי סלע ואיהי תקיפא כידוע (יהל אור).
[7] נמחק ביהל אור.
[8] שהרוח מורכב מחו״ב בן י״ה (יהל אור)
[9] שהוא ו״ק שמשא וסהרא נגד מעלה ומטה, נפשא דעפרא אמר לקמן דהוא כליל מד׳ סטרין והן ו״ד של רוח ונפש ד״ו פרצופים (יהל אור).
[10] מתחמאן (דפ״ו).
[11]
[12] וז״ש ויפח באפיו כו׳, ויהי האדם לנפש חיה דנפש אינו באדם אלא מחמת הרוח דאתלבש בגוף נעשה בגוף נפש וכמ״ש בפ׳ בראשית (יהל אור).
[13] ר״ל העפרא סט׳ דגוף וביה מתלבש הרוח והעפר מתקבץ מד׳ רוחות העולם, כמ״ש בס״פ עקב וש״מ וכמ״ש בסנהדרין (דף לח ע״א) מכל העולם הוצבר עפרו כו׳ (יהל אור). נבאר מעלת ומדרגת אדם הראשון קודם החטא, כי הוא עמוק נורא מאד וכו׳, והאריז״ל בשער הצלם (פרק א׳) אמר כי אדה״ר היה מעפר גן עדן הארץ, אך אחר החטא נעשה מעפר העוה״ז. ובשער מ״ן ומ״ד (סוף דרוש א׳) אמר שם כי קודם החטא היה גופו מיצירה ונפשו מבריאה ורוחו מנוק׳ דז״א דאצילות ונשמתו מז״א דאצילות והנשמה לנשמה מאו״א דאצילות, אך אחר החטא נעשה גופו מהעוה״ז, ונפשו מהעשיה (ר״ל מהאופנים שהם נפש הגלגלים, ומשם נמשך נפש האדם ג״כ) ורוחו מיצירה ע״ש. והענין בכ״ז כי נודע הוא שכל עולם ועולם הנה הוא כלול מכל הד׳ עולמות אבי״ע וכו׳ (דע״ה ח״ב כז ע״א).
[14] ר״ל הגוף (יהל אור).
[15] אתטמר (דפ״ו).
[16] ר״ל למעשים, דברוחא הוא דיבור, וע׳ בזו״ח פרשת יתרו (יהל אור).
[17] אף הגוונין בחג״ת דנוק׳ לא אתגליין כ״כ עד נה״י (יהל אור ח״א י ע״ג). כל מראות אלהו״ת אשר ראו הנביאים כולם זולת משרבע״ה, הנה בכולם היה ג״כ רק דרך ראייה החיצוניות וכו׳, הנה ביה כתיב ראיה וארא, אבל באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו לא כתיב ביה ראיה אלה ידיעה, והוא מה שכתוב לא נודעתי וגו׳, כי במשרבע״ה הנה לא היה בו התלבשות כלל, וזה שנאמר בו ״ומראה ולא בחידות״ (שם ח), כי נתגלה לו כל גילוייו מאספקלריה המאירה עצמו לא ע״י התלבשות כלל. ומ״ש גם בו

תיקו״ז חלק ה

(ומתחזיין) לא זכה בהו[1] בר נש עד דאתו אבהן וקיימו עלייהו ועל דא כתיב וארא דחמו אינון גוונין דאתגליין:

ומאן גוונין דאתגליין אינון דאל שדי דאינון גוונין בחיזו עלאה ונ״א חיזו דגוונין עלאין! ואלין אתחזיין וגוונין דלעילא[2] סתימין דלא אתחזיין לא קאים איניש עלייהו בר ממשה ועל דא כתיב ושמי יהו״ה לא נודעתי להם לא אתגליתי לון בגוונין עלאין ואי תימא דאבהן לא הוו ידעי בהו אלא הוו ידעי מגו אינון דאתגליין[3]:

תרגום: $

(קמז) עי׳ זהר חדש כט ע״ב: ואית לתתא דמות אדם ולא אדם עלה אתמר ותמונת ה׳ יביט ודא נפש השכלית מסטרא דמלכות דרשים כל גוונין אלין ואיהי אתקריאת יו״ד ה״א וא״ו ה״א ודא איהו מ״ה למטה:

רוח רשים רשימין במלאכייא דאינון ד׳ מיכא״ל גבריא״ל נוריא״ל רפא״ל וסליק לעשר דאינון אראלי״ם שרפים חשמלים שנאנים תרשישים אופנים אלהים אישים חיות בני אלהים וכלהו מתלבשין ונהרין בגוונין דאנפין דגוונין אינון לבושין לאינון מלאכין כגופא דמתלבש בלבושין ואינון אחזיין דיוקנין בלבושין לנביאה:

ורוחא דאיהו תפארת רכיב במלאכייא ברוחא דאיהו רכיב בגופא ורזא דמלה כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה:

נשמתא איהי מסטרא דבינה ועלה שרייא מחשבה דלית לה סוף ובה לית דמיון ולית צורה ולית דיוקנא בגין דאיהי עלמא דאתי ולית בה לא גופא ולא דיוקנא כמה דאוקמוה מ״מ העוה״ב אין בו לא גוף ולא גויה ונשמתא אתלבש בכורסיא דאיהו אדם דבריאה ובארבע סטרין דילהון תמן איתמר כי לא ראיתם כל תמונה דעלה איתמר עין לא ראתה אלהים זולתך:

ובהאי מחשבה הוו מציירין כל נביאיא כל דמיונין וכל ציורין לתתא מינה ולעילא מינה לא תפסין ציור כלל בה לא הוו יכלין למתפס ציור ולאו גוון כלל כ״ש לעילא מינה:

תרגום: ויש למטה דמות אדם, ואינו אדם, עליו נאמר ותמונת יהו״ה יביט, וזו היא נפש השכלית מצד המלכות, הרושם את כל גוונים האלו, והיא נקראת יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וזהו [השם] מ״ה שלמטה.

הרוח רושם רשימות בארבעה מלכים, שהם (ד׳) מיכאל גבריאל נוריאל רפאל, ועולה לעשר, שהם אראלים, שרפין, חשמלים, שנאנים, תרשישים, אופנים, אלהים, אישים, חיות, בני אלהים, וכולם מתלבשים ומאירים בגוונים של פנים, כי אלו הגוונים הם לבושים לאלו המלאכים, כמו גוף המתלבש בלבושים, ואלו מראים צורות הלבושים לנביאים.

והרוח הוא התפארת רוכב במלאכים ברוח, שהוא רוכב בגוף, וסוד הדבר כי תרכב על סוסך, מרכבותיך ישועה.

הנשמה היא מצד הבינה, ועליו שורה המחשבה שאין לה סוף, ובה אין דמיון ואין צורה, ואין דמות, לפי שהיא עולם הבא, ואין בה לא גוף ולא דמות, כמו שפירשו חכמי המשנה העולם הבא אין

״ותמונת ה׳ (שהיא מאספקלריא דלא נהרא) יביט״ (שם), הנה לשון הבטה הוא על התבוננות והבנה, כמו ״הביטו אל צור חוצבתם וגו׳ הביטו אל אברהם אביכם״ (ישעיה נא ב), והוא על התבוננות ועיון השכלי, וכמו ״גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך״ (תהלים קיט יח), וזהו שאמר ״ותמונת ה׳ יביט.״ ור״ל, כי גם אם נתגלה לו איזה ענינים מאספקלריא דלא נהרא, הנה הוא הבין ויודע אותם על מה שהם מרמזים (כללים ח״ב ו ע״ג), גם המראות אשר ראה משה ע״י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע״פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז״א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי בהם הנה נתלבש כל מראות אלהו״ת שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא שאינה מאירה, וראו ע״ז את כל אותן המראות בבחי׳ תואר ותבנית כמ״ש בזוה״ק (פ׳ וארא כ״ג ע״א) ע״ש. אבל במשה רבינו ע״ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב״ה ע״י אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחוריים ותבנית המשכן וכליו כנז׳, הנה הסתכל הוא בהם ג״כ ע״פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר (לש״ו שם ז ע״א).

[1] פי׳ שהם מראות הנראות במלכות ע״י השפעה הספירות של הזכר בה (רח״ו).

[2] היינו מראות הת״ת (רח״ו).

[3] ע״י המלכות (רח״ו).

תיקו״ז חלק ה

בו לא גוף ולא גויה, והנשמה מתלבשת בכסא, שהיא אדם הבריאה, וב׳ רוחות שלהם, שם נאמר כי לא ראיתם כל תמונה, שעליה נאמר עין לא ראתה אלהי״ם זולתך.
ובמחשבה זו היו מציירים כל הנביאים, את כל הדמיונות וכל הציורים שלמטה ממנה, ולמעלה ממנה אין ציורים תופסים כלל, (בה לא הוו יכלין למתפס ציור ולאו גוון כלל בבינה לא היו יכולים לתפוס שום ציור ולא שום גוון כלל), כל שכן למעלה ממנה.

(קמח) עי׳ זהר ח״ב רעא ע״א [וכן הוא בבהיר אות מג, ובח״א רסז ע״ב]: וכל הצורות הקדושות (ה)ממונות על [כל] האומות וישראל קדושים [נוטלין גוף] (נטלו מגוף) האילן ו(מ)לבו מה לב [שהוא] הדר פרי הגוף אף ישראל [פרי] (נטלו) עץ הדר מה אילן תמר ענפיו סביביו ולולבו באמצע אף ישראל נטלו גוף האילן (ה)זה שהוא [לבן] (לבו) וכנגד הגוף (הוא) חוט השדרה באדם שהוא עיקר הגוף ולמה לולב [לו לב כתיב מסורת כי לולב הם ל״ו ל״ב] (זה כתיב לו לב[1] אף הלב מסור ל״ו) ומה ל(״)ב זה שלשים ושתים נתיבות [פלאים] חכמה בו אף בכל נתיב מהם צורה שומרת דכתיב (בראשית ג כד) לשמור את דרך עץ החיים:
תרגום: $

(קמט) עי׳ זהר ח״ג קכה ע״ב: א״ר חזקיה תונבא[2] ליתי על ההוא בר נש דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא[3] ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר לאתתקנא ביה[4] גרים מסכנותא לביתא[5] וגרים לבנהא דלא יתחשבון[6] בדרא וגרים מלה אחרא[7]

---

[1] עי׳ תיקו״ז סד ע״א: ואתקריאת לולב מסטרא דח״י עלמין דאיהו כליל ח״י ברכאן דצלותא ולקבלייהו עבדין ח״י נענועין בלולב בשית סטרין תלת לכל סטרא וסטרא שית סטרין דכלילן בגופא דאיהו עמודא דאמצעיתא דלולב על שמיה אתקרי ל״ו ל״ב. בהגר״א: שית סיטרין דכלילן כו׳ - ר״ל, למה מנענעין ביה לשית סטרין, ואמר משום דלולב הוא חוט השדרה דכליל בגופא, וע״ש הגוף נק׳ לולב, כמו שמפרש והולך ל״ו ל״ב. והוא רומז על מה שכתוב בבהיר (ה ע״ב אות צה) אילן אחד יש לו להקב״ה, ובו י״ב אלכסונים גבול, מזרחית רומית כו׳, ובפנים מהן הוא האילן, ובכל אלה האלכסונים יש כנגדם פקידים, והם י״ב. וגם בגלגל יש י״ב פקידים, וכן בלב י״ב פקידים, אלה ל״ו פקידים כו׳, שהם פקידים בתלי. וגלגל ולב והם ל״ו, שכח א׳ יש להם, וכח כל א׳ בחבירו, ואע״פ שי״ב בכל א׳ וא׳ מן השלשה, כלם אדוקים זה בזה, וכל הל״ו כחות נמצאות בראשים שהוא תלי. ואם תדרשם בלב, תמצא אותם כו׳, וכולם נשלמו בל״ב נתיבות מסור ללב. והענין כמ״ש בס״י שעולם מתנהג בג׳, עולם שנה נפש, וכל א׳ כלול מי״ב, והלב כולל כולן, וזהו ל״ו ל״ב, והוא בעמודא דאמצעיתא. וכן בצדיק, דגוף ובריתו חד אינון (לעיל מ ע״ב), והוא השדרה שמתפשט עד הברית, אתפשטותא דשדרה אות ג׳, ועי׳ במדרש הנעלם ר״פ לך לך (כו ע״ב) תאנא בהורמנא דמלכא כו׳.
[2] טרוף דעת וכמוהו רבים בתלמוד (אור יקר). וכל הרואים אותה עליונים ותחתונים מקללים אותו (אור יקר).
[3] שאין ענין זה מהצניעות שצריכה האשת לעשות בשוק אלא מאותו הצניעות שצריכה לשמור אפילו בתוך ביתה (אור יקר).
[4] להתקשט בו ליופי (אור יקר). נראה דאיזה עונש הזה הנז׳ בזוהר אלא אם האשה מוציאה שער ראשה כדי להתקשט בו כדרך הנשים יצאניות. אבל אם נתגלה קצת משערה ע״י שהיה נקב בצעיפה ודאי לא מחמירינן כולי האי ודייקא לאתתקנא ביה (מ״מ).
[5] לפי מה שפירשו רז״ל כי שר העוני נביל שמיה אפשר שזה נבלות ושם נאחז נביל, או מטעם שמחזיק הקליפות כדמפרש ר׳ יהודה לקמן והם מארת ה׳ בבית רשע ונופל בעניות, וכאשר נדקדק לשון ״מסכנותא בביתא״ נפרש דהיינו סילוק השפע בבית העליון שהיא מלכות ומשם נמשך אל הבית התחתון שהיא ביתיה ממש והיינו בגילוי השער שנאחזים בשערות העליונים החצונים כאשר יתבאר בדברי ר׳ יהודה (אור יקר).
[6] מדה כנגד מדה היא מזלזלת בשערות למעלה גם בניה יזולזלו, ואין טעם זה מספיק ואפשר כי השערות גילויים גורם פגם ברישא דמטרוניתא אם כן לא יהיו בניה ראשי הדור (אור יקר).
[7] רוח הטומאה שעושה משכנה שם בבית (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

דשריא בביתא מאן גרים דא[1] ההוא שערא דאתחזי מרישה לבר[2] ומה בביתא האי כ״ש בשוקא וכ״ש חציפותא אחרא[3] ובג״כ אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך:

אמר ר׳ יהודה שערא דרישא[4] דאתתא דאתגלייא גרים שערא אחרא לאתגלייא ולאפגמא לה בגין כך בעיא[5] אתתא דאפילו טסירי דביתא לא יחמון שערא חד מרישה[6] כ״ש לבר:

ת״ח כמה בדכורא[7] שערא הוא חומרא דכלא הכי נמי לנוקבא[8] פוק חמי כמה פגימו גרים ההוא שערא דאתתא גרים לעילא גרים לתתא גרים לבעלה דאתלטייא[9] גרים מסכנותא גרים מלה אחרא בביתא גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא רחמנא לישזבן מחציפו דלהון[10] וע״ד בעיא אתתא לאתכסייא [בזיוותי] (בזיווהי) דביתא ואי עבדת כן מה כתיב (תהלים קכח ג) בניך כשתילי זיתים מהו כשתילי זיתים:

תרגום: $

(קנ) עי׳ זהר ח״ב ע ע״א: ודא איהו שקיו דגנתא דאשקי ההוא נהר[11] דנפיק מעדן דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ודא איהו רזא דאדם[12] דכתיב תולדות אדם לבתר [ביום] ברוא[13] אלהים אדם דא אדם דלתתא[14] דהא תרין אדם כתיבי בהאי קרא[15] חד רזא דלעילא[16] וחד רזא דלתתא[17] אדם דאיהו רזא דלעילא איהו בגניזו דגניז קרא בדכר ונוקבא ברזא חדא[18] דכתיב (בראשית ה א) זה ספר דא כללא דכר ונוקבא כחדא[19] כיון דעבדו תולדות[20] כחדא קרא לון אדם דכתיב (שם) תולדות אדם לבתר דאתגלייא מלתא מגו סתימו עלאה קדמאה דקרא[21] ברא אדם

---

[1] פירוש אין ענין זה מפני שמתקשטת לפני בני אדם כי זו רעה חולה הרבה (אור יקר).

[2] אף אם יהיה בביתה מפני העון הגילוי לבד, ומכל שכן בשוקא דאיכא תרתי גילוי׳ השער ומחטיאה בני אדם (אור יקר).

[3] כגון שוק מגולה רגל מגולה מגביה קולת בניגון ושאר עריות שבאשה שחמשה עריות הם כדפירשנו באדרא וכיוצא בפריצות (אור יקר).

[4] הם כחות רעים למעלה כחות הדין ומהם אחוזים החצונים למטה, ובגלויים למטה גורם גילוי והתפשטות השערות ההם למעלת ואין לך פגם גדול מזה מפני אחיזת החצונים בהם, ואם כן ימשך מזה שאפילו בתוך ביתה אין ראוי לגלותם כלל (אור יקר).

[5] כיון שאין טעם הדבר מפני חציפות שאם כן בתוך ביתה לבדה אין זה חציפות אלא הטעם שגורם למעלה ענין פגם כדפירשנו אם כן מה לי לבדה בביתה מה לי בפני אדם (אור יקר).

[6] מרישא (דפ״ו).

[7] בז״א דכתיב ביה קווצותיו תלתלים שחורות כעורב מצד הדין וכדפי׳ באדרא בשערין דז״א לקמן (אור יקר).

[8] כחות הדין היותר חזקים שבה הם השערות, ועם כל זה אינם שוים שבזכר אין אחיזה לחצונים לכך אין מצוה בכסויים ובשערות הנקבה יש אחיזה לחצונים לכך צריך לכסותם, לא באה ללמוד מהזכר אלא שהם צד הדין היותר חמור מכל הגוף (אור יקר).

[9] מבני אדם והעליונים מפני שאינו מייסר אותה כדמפרש ר׳ חזקיה (אור יקר).

[10] אפשר הכוונה לישזבן שלא נחטא בחציפו דלהון, והיותר נכון כי על החציפות של השערות העליונים קאמר שהם בגרמת התחתונים כדפירשנו (אור יקר).

[11] יסוד (מ״מ).

[12] ר״ל ההוא שקיו כמ״ש בתיקו״ז (יג ע״א), דהוא שמא מפרש שהוא אדם וכל הנשמתין באין מההוא שקיו וזהו תולדות אדם ושקיו הוא הדעת הנהר כו׳ (יהל אור).

[13] ר״ל האדם אשר בארץ והוא דוגמת אדם הנהר (יהל אור).

[14] פי׳ אדה״ר וחוה היתה עמו כי דו פרצופים היו כמרז״ל (מ״מ).

[15] ויהיה זה ספר יחד עושין תולדות אדם היינו אדם דאצילות כדפי׳ (אור יקר).

[16] אצילות (אור יקר).

[17] מציאות האדם הגשמי בהתלבש בו הנשמה, ועם היות שאדם העליון כולל מהחכמה עד המלכות העלימו הכתוב וכוללו ביסוד ומלכות (אור יקר).

[18] דכתיב זה ספר, שמלות אלו מורות יחוד יסוד במלכות (אור יקר).

[19] אינו כפל באומרו תולדות אדם, מפני שזה ספר הוא בתחלת ייחודם ואחר שכבר נתייחדו והוציאו נשמות יקראו אדם (אור יקר).

[20] כיון שהוציאו תולדות אדם הם יחד (אור יקר), ר״ל ע״ש הנהר כנ״ל (יהל אור).

[21] ר״ל שנמשך ההויה מההעלם הנרמז בפסוק במלת זה ספר תולדות אדם (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

לתתא[1] דכתיב (שם) ביום ברא אלהים[2] אדם בדמות אלהים[3] ברא[4] אותו בדמות ודאדם איהו (דא איהו) כהאי חיזו דאתחזי דיוקנין ביה[5] ואינון דיוקנין לא קיימין בההוא חיזו[6] בדיוקנא בקיומא אלא מתעברן מיניה אוף הכי בדמות אלהים[7]:

תרגום: $

(קנא) עי׳ זהר ח״ב קנח ע״א: וי (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה תגא דספר תורה כצורת ז׳[8] מסטרא דעלמא דאתי לאו איהי מאנא לגביה ולאו משמשא לגביה אלא עטרה על רישיה[9] [אבל בעלמא דין איהי כגוונא דא] הוה״י איהו מאנא תחותיה(ו) שמושא דיליה בכל ספירה דיליה בכל [אבר][10] (עבר) דיליה בכל מדה דיליה:

ובגין דא י׳ דא לזמנין איהו תחותוהי לזמנין על רישיה (לזמנין באמצעיתא על רישיה יהו״ה) [יְהוָ״ה] (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה ודא (שמות כז כ) להעלות נר תמיד דאיהו י׳ על הו״ה מסטרא דמנרתא באמצעיתא מחצית השקל[11] [הדא הוא] דכתיב (שמות ל יג) זה יתנו[12] כגוונא דא הוי״ה בסופא במשכנא כגוונא דא הוה״י חמש אמות ארך מסטרא דה׳ עלאה וה׳ אמות רחב[13] מסטרא דה׳ תתאה ואמה ו׳ וחצי[14] האמה י׳ וכלא אתרמיז באת ו׳[15]:

ודא איהו רזא (ישעיה מד ו) אני[16] ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים[17] דאתרמיז[18] בהאי שמא יו״ד ה״י וא״ו ה״י וכל שם[19] דשליט [ה׳] על י׳ נוקבא איהו מסטרא דשמאלא [ו]אף על גב

---

[1] דהיינו מציאות המלכות בורא אדם נשמה מתלבשת בגשם (אור יקר).

[2] היינו המלכות ברא אדם למטה הגשמי בהרכבת הנשמה בגוף (אור יקר).

[3] כמו שמדת המלכות היא זה ספר, פי׳ סופרת הדברים הנסתרים ומגלה אותם, כן האדם הזה היא נשמה פנימית והגוף הזה בצורתו ושרטוטיו מראה מה שבתוכו (אור יקר).

[4] עשה (דפ״ו).

[5] והיינו המלכות מראה שכל הדברים העליונים נראין בו, וכמו שהמלכות, אותם הדיוקנין מהספירות העליונות הם חולפים ובאים שאינם תקועות בו, כן האדם יש דמות נראה שחולף ובא כגון השרטוטין שמשתנין כפי מעשיו (אור יקר). פי׳ מלכות והיינו בדמות אלהים שהיא מלכות הנק׳ אלהים (מ״מ), ר״ל במראה שהדיוקנין הנראה אינו אלא לפי שעה, שהדיוקנין עומד כנגדו וכ״ב אנפין מההוא רוחא דבפנים וע״ל דף עג ע״ג (יהל אור).

[6] שהיא מראה המלכות, וכמוהו הוראת הגוף ענין הנשמה שפנימה לו כאשר יתבאר (אור יקר).

[7] אלהים היא מלכות, דמות הוא הזכר המראה פנימה לה, בענין שזכור ושמור הוא דמות אלהים, בדמות אלהים בזכור ושמור ברא אותו (אור יקר).

[8] ר״ל י׳ מלכות חכמה זעירא י׳ זעירא והיא כאן על המנורה תגא דס״ת כמ״ש לעיל י׳ על ו׳ צורת ז׳ (יהל אור).

[9] עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[10] כמ״ש לקמן מבית ומחוץ תצפנו בשכינתא (יהל אור).

[11] מחצית הוא ו׳ ושקל הוא י׳ כדאיתא לקמן ר״פ תשא בפקודא (יהל אור).

[12] ראיה דהיא נקר׳ שקל ונקר׳ מחצית השקל דזו״ן להן כותל א׳ כידוע בסוד הנסירה וכותל היא כ״ו ת״ל. כ״ו עד״א הוי״ה ונוקבא ת״ל שהכל פונים בו תלים של הלכות כמש״ל. וזהו שקל גי׳ ת״ל ולכך נקר׳ מחצית חצי לז״א וחצי לנוקבא ויתבאר לקמן יותר (יהל אור).

[13] אורך - ור״ל הקרש ארכו עשר אמות ב׳ ההי״ן ורחבו אמה וחצי ו׳ י׳ (יהל אור).

[14] מצה פרוסה כמ״ש בת״ז (יהל אור).

[15] ר״ל כמש״ל וֹ חולם תגא. וּ שורק אמצעי. וְ חירק שימושא. ובג׳ מקומות הנ״ל משלמת אותו לע״ס. תגא ג״ר שימושא מלכות ולכן רמוזים בז׳ ג׳ כמ״ש בת״ז תגא ז׳ שימושא ג׳ שורק שוה אצלו ו״ק ושם ו׳. וענין הוי״ה שבעד״א הוי״ה שלימה כידוע וגלוי ההוי״ה הוא מבינה כמ״ש ברע״מ פ׳ בא ועטרת היסוד הוא ה׳ אחרונה שבשם כידוע והן הו״ה ומל׳ יו״ד משלמת השם. וכ״ז בבחינת השם שבת״ת אבל בכל ע״ס מתחיל מחכמה ומשלים במלכות כסדר וכן כד סלקת חכמה זעירא לחכמה שם הוא תגא ג״כ השם כסדר בת״ת כנ״ל (יהל אור).

[16] ר״ל מלכות. ראשון תגא בחכמה שנקר׳ ראשית (יהל אור). בבחי׳ שהיא כלל כל האצילות כולו וכולל את כולם, הנה אפשר לה ע״ז לעלות למעלה להיות שוה בשוה אליו, ומשתמשים שניהם בכתר אחד, כמ״ש הרב במיעוט הירח (פרק ב ושם סוף פרק א) בבחי׳ הז׳, וכן היא עולה ג״כ עוד למעלה למעלה, כמ״ש ברע״מ פ׳ תרומה (קנח ע״א), וע׳ פ׳ בראשית (כד ע״א) ופ׳ פינחס (רנו ע״ב) (כללים ח״א נג ע״ג), אמנם בפנימיותה שהוא עתה נעלם בה הנה היא באחדותה לעולם למעלה למעלה, ובסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון, והיא סליקת על כל דרגין דלעילא כמ״ש (משלי לא כט) ואת עלית על כולנה (זוה״ק ח״ג כח ע״א), כי בהעלם הנה היא שורש הכל, כי היא עולה עד המלכות דא״ס

תיקו״ז חלק ה

דמסטרא דאת י׳ איהי ברישא בתר דבתרין ההי״ן איהי בסופא כגוונא דא ה״י ה״י אתדן לרוב ונוקבא איהי אלא[1] י׳ על ו׳ה׳ (ו׳[2]) תגא תחות ה׳ שמוש כל שכן[3] תחות ו׳:

ובגין דלא[4] עבידנא קצוץ ופרוד ביחודא דלעילא דכלא יחודא חד נתקשה לי(ה) למעבד [או תנאי[5] או אמצעי או שמושא] וקודשא בריך הוא דידע כל מחשבתין אמר בתר דדא לטוב אתכוון דלא למעבד קצוץ ופרוד תיעשה המנורה תיעשה מעצמה[6] כגוונא דשכינתא תיעשה מעצמו דקודשא בריך הוא בלא פרודא שאר מאנין[7] (דבהון) [איהי] שכינתא שמוש (שם לז א) ויעש בצלאל:

תרגום: $

(קנב) עי׳ זהר ח״ג סו ע״ב: ותאנא מ״ם לא כליל בגויה [את] אחרא (בגין) ו׳אלא׳ מ׳ פתוחה ס׳ סתומה[8] מ׳ פתוחה דה[ו]א כד ו׳דכר׳ אתחבר עמה ס׳ סתומה יובלא דהא סתימין ארחהא[9] ואע״ג דמתפשטין לזמנין ואית דמתני[10] בהאי[11] כד״א (שיה״ש ד יב) גן נעול אחותי כלה [גל] (גן) נעול מעין חתום[12].

תרגום: $

(קנג) עי׳ זהר ח״ב קכז ע״א: פתח רבי שמעון ואמר (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר אבל אפריון דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה וקודשא בריך הוא קרא ליה גנתא דעדן[13] דאיהו נטע ליה להנאתיה וכסופא דיליה לאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא כלהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עלאה דאקרי[14] נעם יהו״ה[15] ותמן אתמליין[16] מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא:

אפרסמון דא היכלא עלאה[17] טמירא (עלאה) גניזא אפריון דא היכלא דלתתא[18] דלית ביה סמך עד דאתסמיך[19] [נ״א דאתמסך] מגו היכלא עלאה ובגין כך את סמך איהו סתים בכל סטרוי[20] כגוונא דא [את ם׳ ואתגלים ס׳ ו׳(ס״א מ״ם)ו׳] סתימא:

וכמ״ש ברע״מ פינחס (רנו ע״ב) וע׳ פ׳ תרומה (קנח ע״א) ופ׳ בראשית (כד ע״א ע״ב), ותלוי עלייתה למעלה וגילוי אחדותה בהמלכות דא״ס כאשר יושלם תיקונהא (כללים ח״ב נ ע״ב).

[17] דשם נקר׳ שם מלא ה׳ אלקים (יהל אור).

[18] ג׳ יודי״ן יו״ד בתחלה יו״ד אצל וא״ו יו״ד אחר ה׳ אחרונה (יהל אור).

[19] ר״ל שמלוי הזה רומז על מלכות שהשם זה נוקבא הוא שבו ההי״ן על יודי״ן כמש״ו (יהל אור).

[1] נמחק ביהל אור.

[2] ר״ל בשם הנ״ל (יהל אור).

[3] ר״ל כנ״ל (יהל אור).

[4] ר״ל לפי שדרגא דמרע״ה כולל כל הע״ס וע״י מתייחד בכל הע״ס (יהל אור).

[5] תגא (דפ״ו).

[6] מעצמו (יהל אור). ר״ל מעצמו דקב״ה כמ״ש עצם מעצמי (יהל אור).

[7] ר״ל לכך עשה בצלאל שהוא סיומא דגופא וע״י שכינה שימושא לכן לא עשה המנורה (יהל אור).

[8] נוק׳ (רח״ו).

[9] כי הבינה עניינה סתום בז״א (רח״ו)

[10] ר״ל הכל בנוקבא. ופתוחה כד אתפתח לדכורא לקבלא, וסתומה כד אשתלם כמ״ש בז״ח שם ע״ש (יהל אור) (ובמ״א כתכ וז״ל. ואית דמתני כו׳. ר״ל הכל במלכות. מם סתומה כד איהי סתימא. פתוחה כד פתוחה. בסוד חבצלת ושושנה) (יהל אור).

[11] שהכל בנוק׳ לחוד (רח״ו).

[12] ואז נקרא ם סתומה (רח״ו).

[13] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[14] מקץ קצז ע״ב (הערת הזהר).

[15] בינה (רח״ו).

[16] הוא ע״י המזל תחתון דאימא כלולה ביה כמ״ש בספד״צ פ״ב בתיקון י״ג מתיקו״ד (לש״ו).

[17] בינה היכל לאבא (בסוד אפר שדינין מתערין מינה ה״ג פ״ר דמנצפ״ך וס״מ בינה ותבונה כידוע כנ״ל) (יהל אור).

[18] מלכות (ג״כ בסוד פ״ר הנ״ל וי׳ זעירא חכמה זעיר כנ״ל) אדנ״י היכל להוי״ה (יהל אור).

[19] דאסתמיך (דפ״ק).

תיקו״ז חלק ה

מה בין האי להאי אלא בשעתא דסתים ואתגניז בגויה גו נקודאה [נ״א נהורא] עלאה לעילא כדין איהי קיימא בדיוקנא דא(ת) סמ״ך סתים בגויה ואתגניז ביה לסלקא[1] לעילא ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין (ד)לתתא לינקא לון כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת [ס׳] (ס׳) רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא[2]:

ועל דא דא איהו אפרסמון[3] ודא הוא אפריון ובאתר תרין אתוון ס״מ קיימא י׳ (אפרסמון ב)רזא דברית[4] |ברזא דברית (ס״א רזא דברית דאתגניז בגוויה)| דאיהו זמין לנטלא כלא[5] רזא דאינון מאה ברכאן[6] שתין וארבעין[7] שתין לקבל שית סטרין דנפקי מאת ס׳[8] [נ״א מגו מ׳] ארבעין לקבל[9] ארבע

---

[20] כבר הודעתיך כי כמו שלמטה הם לאה ורחל כן כנגדם למעלה הם בינה ותבונה בינה כנגד לאה ותבונה כנגד רחל והנה אות ס׳ היא בבינה. שהיא יותר סתומה ונעלמת אבל ם סתומא היא בתבונה שאינה כל כך סתומה לפי שהיא יורדת למטה ומתלבשת תוך ז״א כנודע והיא נעשית בבחינת מ״ם סתומה מרובעת דרביעא על בנין. וזו התבונה היא הנקראת אם הבנים (שער מאמרי רשב״י).

[1] עיין קפ ע״א (הערת הזהר).

[2] פ׳ תצוה (דף קפ ע״א) ובתיקונים (ריש תיקון ה דף כ ע״ב) וע׳ בהקדמת זוהר בראשית (דף ה סע״ב) ונבנה כל אות ממאה נקודות. ובשורש סוד מ׳ וס׳, ריבוע בגו עיגולא, שורש היושר ועגולים (הקדו״ש סד ע״ד), הם סוד מאה ברכאן כמ״ש בזוהר שם, והוא המאה ברכות שמברך הקב״ה להנשמה קודם צאתו לאויר העולם, כמ״ש בסתרי תורה (פ׳ לך לך דף עו סע״ב) (דע״ה ח״ב נה ע״א ועיי״ש ע״ב), עיקר הוראת אות ס׳ הנה הוא על גדלות הזו״ן שעולים עד הבינה אימא עלאה, שהיא הס׳ משום שהיא תופסת הו׳ ספי׳ העליונים דהאבא, וכאשר נשלמו הזו״ן בו׳ שלם עם ראש אז הנה עולים ג״כ עד הבינה עלאה כמ״ש הרב בזווגים (פרקים ד ה) ע״ש. ואותו הם׳ הוא הם׳ דאפרסמין כמ״ש בזוה״ק (תרומה קכז ע״א) וכאשר עולין הזו״ן שם עד אותו הם׳ הנה תמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא (כללים ח״ב לה ע״ד). כללות העולם כולו הנה היא מסודר בבחי׳ עגולא וריבוע, היינו ריבוע דנפקא מגו עגולא [עי׳ ספר הבהיר אות קיד, ע׳ עוד יהל אור ח״ג ע״ב, ועי׳ גר״א תיקו״ז עז ע״א וקנח ע״ב], כי העגולא הוא מבחוץ וריבוע מבפנים, והם בסוד ס׳ ומ׳ סתומא, כי העטרת היסוד הוא בסוד ס׳, והו״ק הם בסוד מ׳ סתומא, והם ג״כ סוד ס׳ מ׳ דאפרסמון שאמרו בזוה״ק (תרומה דף קכז ע״ב), וקאי שם על בינה ותבונה וכמ״ש הרב בזווגים (פרק ד ה) (ביאורים ח״א ס ע״א). ועי׳ ע״ח או״א ט (ביאורים ח״א מג ע״א).

[3] האפריון צריך ס׳ מן האפרסמון לכן הם שוים בשמותם, ואין חילוק ביניהם אלא במה שנמשך ואמר ובאתר תרין אתוון וכו׳, שה״ס בינה ותבונה כאמור, קיימא י׳ וכו׳, ה״ס יסוד הנוק׳ שהוא הוא עצם האפריון, וכל יסוד נוק׳ נקרא נקודה, וכמו כן של הזכר נקרא כן כמ״ש באוצרות חיים בדרוש תלת נקודין הנזכרים בפרשת תצוה דף קפד ע״ב (רמ״ז).

[4] רזא הוא יסוד, וברית הוא הוא יסוד, ולפי שיסוד הזכר נכנס בשל הנק׳ לכן אמר ברזא דברית. אי נמי ברזא דברית ירמוז למה שידוע שיסוד דאבא מבריח מן הקצה אל הקצה, למעלה מאיר באמא דהיינו ו״ד כאמור ס׳ מ׳, ולמטה מאיר בברתא שהיא נקודה אחת לבד, ולכן י׳ פעמים א׳ הוא י׳ דאפריון, ואחר היותה בסוד פרצוף עשר ספירות אז מאיר בו י׳, וי׳ פעמים י׳ הם ק׳, וז״ש ואת יו״ד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, שאז הבת כאימא בעלת עשר (רמ״ז).

[5] דייקא זמין והוא מבואר במה שאמרנו שסוד הס׳ נקרא לעתיד לבוא, וז״ש זמין מעותד לנטלא כולא, כלומר שהסדר ההווה הוא לקבל הארת התבונה שהיא אות מ׳ אבל לעתיד היא מזומנת לקבל הכל גם הס׳ (רמ״ז).

[6] הסוד הוא שבעת רצון אז בינה ותבונה נעשות פרצוף אחד, ואיתא בספר הכוונות שיסוד אבא נקרא ברוך ושל אמא נקרא ברכה, וגם בסוד י׳חוד ב׳רכה ק׳דושה, הברכה היא בבינה, ובהיותה פרצוף אחד בזמנה אז כל המאה אורות שנקראים מאה ברכות הן מתקבצות ביסוד שלה הכולל, וז״ש רזא דאינון מאה ברכאן. האמנם צריך לדעת כי בהעשות בינה ותבונה פרצוף אחד אז התבונה עולה ומלבשת את הבינה עד החזה שלה ונשארו ו׳ מדות שלה העליונות מגולות והן סוד הס׳, והד׳ תחתונות שלה הן מוחין לתבונה. ולכן מפרש בכאן הברכות בשתי בחינות ס׳ ומ׳ (רמ״ז). עי׳ קכז ע״א והערה שם בשם הלש״ו. ועי׳ כללים ח״ב סד ע״ד סוף סעיף ה׳ וע״ש סעיף ו׳.

[7] הנה כבר ידעת כי יש בינה ותבונה והבינה היא ו״ק העליונים של הפרצוף הכולל בינה ותבונה שהם חב״ד חג״ת וכל אחד כלול מי׳ הרי ס׳ ותבונה היא ד׳ תתאין מ׳ וזהו מ״ס דאפרסמון. והנה לפעמים יש בז״א מוחין דתבונה לבד ולפעמים מוחי שניהם דבינה ותבונה ביחד וז״ש ק׳ שתין בסוד הבינה וארבעין בסוד התבונה שהם ד׳ ספי׳ תחתונות של הפרצוף הנז׳ (זהר הרקיע).

[8] אמר דנפיק, מפני שנמשכים מאות הס׳ עד יסודה (רמ״ז).

[9] היא המלכות שהיא כנגד תנה״י דבינה שהם ד׳ סטרין, וגם ד׳ מוחותיה הם ד׳ סטרין, ולפי שאלו של תבונה נעשים מוחין לזעיר לכן אמר ד׳ סטרי עלמא הוא הזעיר הנקרא עולם כנודע (רמ״ז).

תיקו״ז חלק ה

סטרי עלמא וכלא (א)שלימו למאה[1] ואת יו״ד איהו אשלים[2] לרזא דמאה כגוונא דלעילא ועל דא דא אפרסמון ודא אפריון[3]:

אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא ונשמתין עלאין דלית לון גופא בהאי עלמא ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון נהרי אפרסמונא דכיא[4] ומתענגי בענוגא דא עלאה ונשמתין ldסלקין ונחתיזl [דאית] (דסלקין ואית) לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון[5] דא lונחתין ואליזl יהבי ונטלי יהבי ריחא מאינון עובדין דכשראן דמשתדלי בהו בהאי עלמא ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה (בגנתא) כמה דאת אמר (בראשית כז כז) כריח שדה אשר ברכו יהו״ה (ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא) וכלהו קיימי בההוא גנתא אלין מתענגי לעילא ואלין מתענגי לתתא:

תרגום: $

(קנד) עי׳ זהר ח״ב קנט ע״ב: @HOWMUCHאתתקפו אתוון אמ״ש תלת אלין ואעדו ואולידו תלת אחרנין גו גלגולא מ אתתקף[6] ואעדי ואוליד ר א אעדי ואוליד ו ש אעדי ואוליד ח ואשתכלל כלא תו אעדו אתוון אלין רזא אמ״ש ואתגלגלו כמלקדמין א אעדי ואוליד ואפיק את ב בסטרא דמערב כדין אתיישב איהו בסטר דרום מ אעדי ואוליד ואפיק את ד בסטרא דצפון כדין אסתלק איהו בין צפון ודרום ותליא באוירא ש אעדי ואוליד ואפיק את ג ואתיישב בסטרא דמזרח ואיהו אסתלק בין מערב ומזרח ותליא באוירא אשתכחו תרין אתוון מ״ש תליין באוירא:

א דאשתאר אסתלק בדוכתיה וסליק לעילא ואתעטר ביה י״ה באלין אתתקף ואעדי ואוליד ה״ו וקאים בדוכתיה כדין אתעטר ואנהיר ופשיט נהירו ואוליד נהירו ואפיק את ט בטישו דקא בטש ונהיר רזא דעלמא עלאה בנהירו:

כדין אסתלק א[7] ונטיל מגו אוירא[8] מ״ש ואתחברו בהדיה והוו[9] אמ״ש כמלקדמין ואתיישב א בסטרא דדרום[10] ש בסטרא דמזרח[11] מ בסטרא דצפון[12] סלקא ג דהוה בסטרא דמזרח[13] ואעדי ואוליד

---

[1] פי׳ ששתיהן נעשות אחד בינה ותבונה, ולכן בא הבנין שלם במאה (רמ״ז).

[2] פי׳ שהאורות האלה מאירות בזעיר ונמשכות עד יסודו, ובהכנסו בנקודת ציון מתרבות י׳ פעמים י׳ ונעשות מאה. וז״ש איהו אשלים, ר״ל הוא בעצמו משלים מיניה וביה (רמ״ז).

[3] ירצה בזה תבין ההפרש שיש בין אפרסמון ובין אפריון. ועתה אפרש מ״ש לעיל שהאפריון אין לו סמך עד דאסתמיך מגו היכלא עלאה, שכשאין בזעיר כי אם המ׳ לבד אז נקראו נופלים המ׳ וזו״ן, שגם באורות התבונה יש אחיזה לחיצונים שהרי היא יורדת עד החזה ומשם יש אחיזה לחיצונים וכל שכן בזו״ן, אבל בעת רצון מתעלים שלשתם למעלה נכללים זה עם זה, ואז הבינה שהיא הס׳ סומכתם ואין שום אחיזה לחיצונים בשום אחד מהם, וז״ס סמ״ך הס׳ בינה והמ׳ תבונה והך׳ זו״ן. וגם בזה נבין מה שאמרו רז״ל שדוד לא רצה להזכיר פסוק דנ׳ באשרי, אבל הזעיר סמיכתם בפסוק (תהלים קמה, יד) סומך ה׳ לכל הנופלים. והענין שבמה שלא הפסיק באות נ׳ אלא שייחד בפסוק המ׳ והס׳ זה לזה היינו היא סמיכת הנופלים. גם נפרש מה שאמרו רז״ל מ׳ וס׳ שבלוחות בנס היו עומדים. ויובן בהקדים מ״ש הרב זלה״ה שלוחות הראשונות היו מבינה עליונה, שהנה אז נתייחדו ודאי בינה ותבונה והוא הוא זמן ההצלחה השלימה שאז הוא זמן הנסים, כי דרך הטבע הוא מבחינת תבונה שסודה שם אלקי״ם גי׳ הטב״ע (רמ״ז).

[4] פי׳ נשמתין שהם בההוא עלמא ינקין מבינה עוה״ב (יהל אור).

[5] פי׳ צדיקיא שהם בגופא בעולם הזה הם יונקין ממלכות עולם הזה (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז צה ע״א ד״ה ועוד ויבן) (יהל אור).

[6] אתתקן (דפ״ו).

[7] היינו לחבר ולסדר סוד האמות אמ״ש אל מקומם כדי להאציל שתי מדות הנשארות שהם נצ״ח והו״ד, ומציאותם משלשתם (אור יקר).

[8] סוד או״ר הוא או״ר י׳ אויר שפירשנו עניינם בארוכה בתיקונים, וכשאנו אומרים תליא באוירא היינו העלותם שם, דהיינו יה״י אור י״ה או״ר, דהיינו חכמה י׳ בתוך או״ר בינה נעשה או״ר ״אסתלק א״ בסוד החסד בסוד הדעת כדפירשנו, ״ונטיל מתוך אוירא״ שורש ודאי למ״ש חסד גבורה כדפירשנו (אור יקר).

[9] ״בהדיה והוו״ נמחק באור יקר, ובמקומו איתא ״ביה״. כסדר (אור יקר לפי גרסתו).

[10] חסד (אור יקר).

[11] תפארת הכולל שלשה אבות (אור יקר).

[12] ששם היא כדפירשנו לעיל, והיינו שלש ראשונות באות על השלשה אבות כזה [א׳], דעת בימין, מ״ם חסד בשמא[ל], ש׳ גבורה באמצע יורדות מדרגה אחר מדרגה כדי להוציא ולהאציל ולתת כח, ולזה אמר ״ואתיישב א״ וכו׳ מפני שאין אלו מקומם האמתי אלא בסוד ההמזגה (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

צ״ת[1] אתא ב דהוה בסטר מערב וסליק ואתחבר בין צ״ת סליקו א ו[2] דא מסטר מערב [נ״א דרום] ודא מסטר מזרח ואתחברו תרווייהו בהדי ב[3] בין צ״ת ואנהיר שמא צבאות כד אתנהיר שמא דא[4] גו משכנא אעדו אתוון ואולידו ז ב[5] נ סליקו אמ״ש כמלקדמין ואעדו ואולידו ס ע פ[6]:

אשתאר ק יחידאי[7] וסלקא[8] ונחתא[9] קיימא גו נוקבא דתהומא רבא[10] חמא ליה[11] קודשא בריך הוא[12] דקא מתערבבא[13] בלא גופא ולא ציורא ולא עייל למשכנא[14] עבד ליה[15] חופאה למשכנא[16] ומאי ניהו יריעות עזים לאהל על המשכן כמה דאת אמר (שמות כו ז) ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן לאהל ולא אהל קו״ף ולא אדם:

תו אתגלגלו אתוון כמלקדמין גו עובדא דמשכנא אמ״ש ש אתגלגלא ואתיישבא בסטר מזרח ואשתאר ג תלייא באוירא מ אתגלגלא ואתיישבא בסטר צפון ונפק ד ואתחבר גו ש בההוא סטרא א

---

[13] היינו גומל חסדים טובים, והוא התפארת הגומל לדלים שהם למלכות בכח החסד שהיא גמילות חסדים, ועתה בכח שלשה אלו הוא עולה ונקשר להאציל הנצח וההוד שהם שתי מדות, והיינו שהתפארת מאצילם, ולכך נקראו בני ישראל בנים וענפים לתפארת (אור יקר).

[1] והיינו צ׳ נצח שהיא ימינית יותר מתי״ו, ות׳ הוד שהיא שמאלית, ועם היות שפעמים הרבה מתייחסים שתי אותיות אלו לצדיק ומלכות צ״ת, סוף סוף כך נטייתם יסוד לימין ומלכות לשמאל בשתי מדות אלו, [אתא] ב׳ שהוא המלכות ״דהוה בסטר מערב״ והיא עולה אל בין נצח והוד, ששם לה נחת רוח (אור יקר).

[2] דהיינו תפארת ויסוד כנודע, כי א׳ היא שמולידה ט׳ כדפירשנו, ואו התפארת כמשמעו, ולכך ״סליקו או דא מסטר מזרח ודא מסטר מערב״ שכך מקומם תפארת מזרח, יסוד מערב (אור יקר).

[3] מלכות בין נצח והוד ששם קשר שלשה מדות אלו כנודע, וחמשה מדות יחד עושים ״שם צבאו״ת״ המיוחס לשני מדות וזהו שאמר ״ואנהיר שמא צבאות״, והגיע ההתפשטות עד סוף האצילות ועדין האותיות אינם שלימות כל האלפא ביתא, מפני שיש אמ״ש רו״ח בג״ד יהו״ה ל׳ מ׳ צ׳ ת׳ ט׳ נ׳ (אור יקר).

[4] המדות האלו במלכות דהיינו ״משכנא״ (אור יקר).

[5] (נ״א ג) נוסף בדפ״ו.

[6] כנגד שלשה מדות אלו נצח הוד יסוד, והם בפרקי הנקבה למטה ענין, שבזה נשלמו כל האותיות שבאלפא ביתא, וסוד ס׳ הוא היסוד והוא פשוט שעניינו שש קצוות נכללים עולים ששים, ונצח שבעים שהיא מדה שביעית על השמינית שהיא למנצח על השמינית נצח על הוד דהיינו ע׳ על פ״ה כסדרן ברחמים, וישראל פגמו בשתי מדות אלו והקדימו פ׳ לע״ן, ולא נצחה הנצח רחמים על הוד דין, אלא הוד דו״ה דין על נצח, ונהפך להם לדין (אור יקר).

[7] שכל האותיות פעלו בסוד גילוי אורם באצילות והמציאו באורם מציאיות, ולזה בסוד המשכם כולם הם פועלות, שהמשכן בחינות הספירות הוא בכל רמיזותיו כדפירשנו לעיל ריש דברי ר׳ יוסי, והנה קוף היא בחינה אחרונה באצילות [שמדה] מ(ת)קיימת החצונים ומעמדת שק״ר במה שהיא נק״שרת בק׳ ש׳ ר׳ ומתהפכת לשק״ר, אמנם היא כקוף לפני בני אדם כנודע (אור יקר).

[8] ונוטלת כח (אור יקר).

[9] ומשפעת המותר לחצונים, ואין לך אות ארוכה כקוף שהוא הנחש הכרוך על עקב ואל תשיבני מן [הפשוטות] שאלו הם בקדש ואין כן קוף שהיא מתפשטת כנחש ולכך תליא כרעיה נחש יונק (אור יקר).

[10] כדי לינוק (אור יקר).

[11] לה (דפ״ו).

[12] בינה (אור יקר).

[13] היינו אותה הבחינה המתפשטת מסדר הקדושה, ויורדת בערב שבת בין השמשות בנוק׳ דתהומא רבא ומוליד רוח דשדים ״בלא גופא ובלא ציור״ שהם תולדות תהו ובהו (אור יקר).

[14] שאלו הם בסוד זרע לבטלה בלא נקבה טיפות בלי נקבה לעשות להם גוף וכדפי׳ באדרא, ולזה ״לא עייל למשכנא״ להוליד שם, הקדים יום שבת ופוסק ונעשה הקלי׳ נחה, שביום שבת גיהנם פוסק (אור יקר).

[15] לה (דפ״ו). מכל התפשטות שנפשט המציאות הזה (אור יקר).

[16] שיש תועלת בחצונים שהם שומרי הקדש, שכמה אינם מתקדשים אלא מחמת אימת הרצועה המחלקה, וכתיב יתרון לחכמה מן הסכלות ודאי לחכמה נמשך יתרון מעלה מן הסכלות שהיא מייסרת הסכלים והם יראים מן היסורים ומן המות, והיינו יריעות עזים לאהל על המשכן ועם היות שכך הוא אינם נכללים בצורה העליונה ח״ו, שכל מה שיתפשט הקדוש מן הנקודה העליונה עד היכל לבנת הספיר הכל סוד אח״ד ומשם ולמטה סוד אח״ר אינם באחד ח״ו ולזה הם עזים ודאי קשים ועזים לאהל על המשכן אינם מכלל המשכן וזהו שאמר לאהל ולא אהל (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

אתגלגל ואתיישב וסליק לגבי י וסלקא ואתתקפא בהדיה ונטיל ליה ואתחבר גו בחבורא חדא שד״י כד שמא דא אתתקן גו משכנא כדין קיומא וקימא איהו מגו משכנא דלתתא:

תו אתוון אתגלגלו כמלקדמין לאתיישבא משכנא סליקו אתוון א ברישא ת לבתר א״ת ב ברישא ש לבתר אתחלפו אתוון אב״ג ית״ץ אתגלגלו בגלופי קדשא א ק א אפיק ק לנטרא משכנא ק אפיק ר ר אפיק ע קר״ע:

רזא דא (בראשית כז טז) ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו כגוונא דא ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן דהא חולקא דא אצטריך[1] לאחזאה לבר לנטורא ההיא דלגאו ועל רזא דא אלבישת ליה ליעקב לבר שט״ן קר״ע אתוון אינון רשימן לבר בגין נטורא דמשכנא דאיהו רזא דברית קדישא ואתפרעא ערלה לבתר בחופאה דא:

תו אתגלגלו אתוון ואפיק א״ת ב״ש שקוצי״ת בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו וגו׳ (בראשית א א-ב) בגלגולא דא והארץ היתה תהו ובהו באתוון קר״ע שט״ן וחשך על פני תהום ג אפיק ר |ד| (ר) ק עד הכא אתוון אתגלגלו ובטישו דא בדא לתקונא גו משכנא אינון אמ״ש ואפיקו תולדין |ה צ ו ף| (ת ו צ ף) אתוון דתליין גו אוירא ובטישו באינון אחרנין ואפיקו ציורא דמשכנא ז ע עד הכא קיומא וחשך על פני תהום ח כלהו בסטרוי אתא ס ואתחבר בהדיה כדין יהי אור ויהי אור (שם ג):

תרגום: $

(קנה) עי׳ זהר ח״ב קיז ע״ב: קודשא בריך הוא שופט[2] עמודא דאמצעיתא מסטרא דבינה[3] דאיהו [יְהוָ״ה נ״א אלהים] (יהו״ה)[4] דיין מסטרא דמלכות שוטר מסטרא דצדיק שוטר הוא שליט (מסטרא דיוסף) [ליוסף] הצדיק מתמן[5] (בראשית מב ו) ויוסף הוא השליט וכל ספירין[6] אינון שופטים מסטרא דאמא עלאה דתפארת[7] שופט ואינון שוטרים מסטרא דמלכות [וצדיק] |דצדיק| מתמן[8] שוטר ומושל ובפקודא בתר דא מני שופטים וכו׳[9]:

תרגום: $

(קנו) עי׳ זהר ח״ג סו ע״ב: דא יה״ו יסוד דאיהו סיומא דגופא וכללא דיליה וע״ד כלילן אתוון |דא בדא| (חד בחד) וא״ו רישא וסיומא כמה דאוקימנא ותאנא תרין אתוון אינון כהאי גוונא וא״ו דאמינא נו״ן אוף הכי ואע״ג דאוקמוה מלה נו״ן הכי מתפרשא נ׳ כפופה דא מטרוניתא וסמיכא לה ו׳ דאיהו יסוד בגין לאתברכא מניה ן׳ פשוטה אתפשטותא דתפארת ועל דא כלילן אתוון ומתאחדן דא בדא ואי תימא אמאי א(ת)הדר ו׳ אנפוי מנו״ן כפופה ואהדר אנפיה לגבי ן׳ פשוטה אלא בגין יקרא דמלכא אהדר אנפוי לקבליה דמלכא[10]:

תרגום: $

(קנז) עי׳ ביאורים ח״א נה ע״א: ע׳ הקדמת תקונים (דף ה רע״ב) ובתיקון ע׳ (דף קס ע״א) ושם אמר כי אימא עלאה איהי חותם, כי בה נחתמין ונחקקים ומצטיירים הכל, והוא ע״י הנה״י שבה, שבהם הוא ג׳ שמות אהי״ה דיודי״ן דאלפי״ן דההי״ן, שהם קס״א קמ״ג קנ״א, והם גימטריא תנ״ה, והוא כמנין חותם עם הכולל [ע״ח שער תיקון הירח פרק ג׳]. וכשמתלבשין הנה״י שבה בז״א

---

[1] השעיר עצמו הנה הוא מסטרא דדינא, והגם שהוא מהמינים טהורים, אך הוא מצד הגבורות והדינין שהם שורש הקליפות, ומשם הוא יניקתם, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קלט ע״א) ועזים גבורן תתאי דלבר לחפיא כו׳, וכן הוא שם (קמז ע״ב וקס ע״א ורלג ע״ב רסט ע״א וקפה סע״א) ובדברי הרב שער קליפת נוגה (פרק ט) (דע״ה ח״ב קנו ע״א).

[2] חוזר למעלה, ר״ל שהוא שופט מסטרא דבינה כמש״ו (יהל אור).

[3] ר״ל אע״ג דבינה בעולם הרחמים, מ״מ דינין מתערין מסטרא דלמטה וזהו שאותיותיה הוי״ה ונקודותיה אלקים (יהל אור).

[4] קיח ע״א (הערת הזהר).

[5] ״מסטרא דיוסף הצדיק מתמן״ מוסגר בדפ״ק.

[6] ר״ל ז״ש שופטים ושוטרים כו׳ לאשלמא כל ספירין (יהל אור).

[7] ות״ת (יהל אור).

[8] של״ת הלא אמר למעלה שוטר מסטרא דצדיק (יהל אור).

[9] תמצאנו בריש פרשת שופטים דף רעד ע״ב (הגהות הזהר).

[10] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז לט סע״ג.

תיקו״ז חלק ה

בסוד מוחין, נפתחין ונחתמין בו הה׳ מוצאות הפה, וכללות כל הפה כולה מהחותם שבה, והם נעשים מהה״ג שביסוד שבה, כי מתנוצצים הה״ג ומזהירים בו בחמשה מיני אור, שהם: אָ אֵ אִ אוֹ אֶ, שעליהם נאמר (יחזקאל א א) נפתחו השמים וארא מראות אלהים, כי כל א׳ הוא אור, והם החמשה אור הנאמר ביום ראשון כמ״ש בתיקונים שם (דף ה ע״א). והנה הם מנוקדות בניקוד קמץ צירי חולם חירק שורק, והם החמש נקודות דפיתוחי חותם, כי השורק הוא שורק גדול שהוא בו׳.

ומאלו החמשה נקודות יוצאים ונעשים החמשה אותיות מנצפ״ך, שהם השורש דכל הה׳ מוצאות הפה, כי מהם יוצאים כל החמשה מוצאות שהם: אחה״ע בומ״פ גיכ״ק דטלנ״ת זסשר״צ (ס״י פ״ב מ״ג), וע׳ עוד בתיקונים (תיקון ה דף כא ע״א, וסוף תיקון יח דף לה ע״ב וריש תיקון יט דף לו ע״א), ואלו החמשה נקודות והה׳ אותיות מנצפ״ך והחמשה מוצאות הפה, הם כולם מהה״ג שביסוד דאימא, וכל גבורה הוא בחי׳ נוק׳ כנודע. ומהם נתגלה אלינו כל הכ״ז אותיות, אשר הם כולם מהמלכות נוק׳ וכנ״ל אות א׳, אבל הה׳ חסדים אשר להז״א עם כל תוצאיהם הם נגנזו ממנו לגמרי, אמנם מתפשט הארתם ומתלבש בהכ״ז אותיות שבמלכות, ונעשים גם הם עי״ז כלולים מחסדים וגבורות עכ״פ וכנ״ל אות ה׳.

ומ״ש הרב שהיסוד שבה הוא הנקרא חותם, הגם שהחותם הרי הוא נעשה רק ע״י כל הנה״י כולן כנ״ל, אך הנצח הוד הם סתומים לעולם, וגילויים הוא רק ביסוד כנודע. ועומק הטעם בזה הוא בסוד הצמצום, כי נצטמצם שלא להריק השפע שבכל התנהי״ם דז״א להמלכות נוק׳ אלא רק דרך קו אחד, שהוא היסוד. וכן עד״ז מכל התנהי״ם דכל פרצוף עליון להתחתון אינו יורד ונמשך אלא רק מהיסוד דהעליון וכמ״ש הגר״א בספד״צ (פרק ג דף כה ע״ד בד״ה כתיב ויאמר) עש״ה [ז״ל: נבראו הדינים והגיהנם ביום שני (פסחים נד ע״א), ובשלישי (בראשית א ט) יקוו המים אל היסוד כמ״ש למטה (כו ע״א), והסתלקות האור מתנ״ה אל היסוד], וכן הוא בענינינו, כי לא נתגלה כל השפע מההתלבשות דהנה״י דאימא בז״א אלא רק מהיסוד דאימא, ולכן נעשה כל החותם רק ביסוד. וגם משום שהוא הקו האמצעי, והוא כולל את כולם, ולכך נקרא ונעשה כל החותם רק ביסוד, וע׳ עוד בענין החותם בכוונת נעילה (שעה״כ דרושי יוה״כ דרוש ה) ובכוונת הושענה רבה (שעה״כ דרושי חג הסוכות דרושים ו-ט).

וע׳ עוד כ״ז בפע״ח (שער ספירת העומר פרק ג) שאמר שם כי ע״י שהאורות החו״ג שבהיסוד דאימא הם אורות רבים וגדולים, ולכן כשנכנס יסוד דאימא בז״א, הנה כאשר הגיע להגרון שהוא מקום צר מאד, מתפשטים האורות ובוקעים ויוצאים לחוץ, וזה סוד בקיעת הפה שבאדם, כי נבקעו ע״י רבוי האורות ההם, ואז יוצאין קצתן ונעשין מקיפים מבחוץ, וקצתם נשארו מבפנים. ועיקר מה שיוצא מבחוץ הוא הגבורות, כי מרוב חמימותם ואישם הגדולה, הם יוצאים לחוץ ונעשים אור מקיף, ומן החסדים הוא האור פנימי, וזה סוד ה׳ מוצאות הפה שהם ה״ג מנצפ״ך, והם נקראו בתיקונים פיתוחי חותם, כי מקום הנפתח ונתגלה עתה בפה הוא נמשך מאימא עלאה הנקרא(ו)ת חותם, כי עטרה דגבורה הוא גנוז באימא, וחותם האימא הוא ה״ג שביסוד שבה, ואז יוצאים הכ״ב אותיות, כי סוד האותיות נפקי מבינה שהם הה״ג, אחע״ה בומ״ף כו׳, ולפי שהם באים מסוד הגבורות שהם עטרה דגבורה דנוק׳ מלכות הנקראת נפש, לכן בתיקונים קורא נפש אל אותיות, עכ״ל פע״ח שם ע״ש.

(קנח) עי׳ פע״ח (שבועות א): דע, כי אותיות אהו״י, הם חיות גדול למועדי הוי״ה, אהו״י גופא שם קדוש, היוצא מן אהיה הויה, באותיות שהן פשוטות בלי שום כפל, ואלו אותיות שם כח שסערת הים נוחה מפניה, אם תכתוב חותם זה על תורן הספינה, לאותו צד שהרוח נושבות. ומספרן כ״ב, שכל אותיות התורה נחות ע״י, שאין לשום אות הברה שתנוח בה בכח הנקודות, אלא בשיתוף אחד מאותיות אהו״י בסתר או בגלוי. וכן ר״ת ״בראשית ״ברא ״אלהים ״את ״השמים ״ואת ״הארץ, שהוא פסוק ראשון דתורה גי׳ כ״ב, שלא נברא שמים וארץ, אלא בשביל כ״ב אתוון דאורייתא:

ועי׳ דברי רבינו בפירוש על ס״י ב ע״ד: והל״ב הוא ג״כ כ״ח דמלוי המלוי בב׳ ידים כנ״ל (ב ע״ג), ובמכריע הוא הוי״ה פשוטה כי הוא בדעת כידוע. והן באותיות של א״ב כ״ח כנ״ל, ועוד ד׳ אותיות אהו״י, שהן כוללים כל האותיות, כי הן גי׳ כ״ב, והן תחילת העשר וסופן ואמצען, ולכן בא מהם שמות העצם, ולכן הם נחים, נסתרים.

ועי׳ פת״ש עקודים ו׳ שהם כחב״ד של הספירות, ושאר כ״ב האותיות הם הכלים של הספירות. ועי׳ פרי עץ חיים שער חג השבועות פרק א, ז״ל, ודע, כי אותיות אהו״י, הם חיות גדול למועדי הוי״ה, אהו״י גופא שם קדוש, היוצא מן אהיה הויה, באותיות שהן פשוטות בלי שום כפל, ואלו

תיקו״ז חלק ה

אותיות שם כח שסערת הים נוחה מפניה, אם תכתוב חותם זה על תורן הספינה, לאותו צד שהרוח נושבות. ומספרן כ״ב, שכל אותיות התורה נחות ע״י, שאין לשום אות הברה שתנוח בה בכח הנקודות, אלא בשיתוף אחד מאותיות אהו״י בסתר או בגלוי. וכן ר״ת ״בראשית ״ברא ״אלהים ״את ״השמים ״ואת ״הארץ, שהוא פסוק ראשון דתורה גי׳ כ״ב, שלא נברא שמים וארץ, אלא בשביל כ״ב אתוון דאורייתא.

ועי׳ שיח יצחק דרוש לשבת תרומה, וז״ל, [אהו״י] שמורכבים מב׳ שמות אהי״ה והוי״ה שבהם נברא הכל, בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכולל גם כן שם החותם שנחתם בו שמים וארץ, בר״ת א׳ת ה׳שמים ו׳את ה׳ארץ, שע״ז נאמר (משלי ג כ), ״בדעתו תהומות נבקעו״, כידוע.

עי׳ מש״כ רבינו לעיל קלח ע״א, וז״ל, ולכן אותיות יה״ו הן נסתרות נח נסתר ולפי שלבא סופא דג״ר ורישא לז״ת שהיא קשר המרכבה לכן היא אינה נח רק בסוף התיבה לבד ומפני שהיא כתר לז״ת והיא דוגמת הכתר היא נחה אחר כל תנועה דוגמת האלף אבל האלף היא טמירא דטמירין כנ״ל שהיא אחר כל תנועה ואין בה נח נראה רק לפרקים מועטים כו׳ והיא נסתר אף מהנסתרים נחה אחר נח כמו הוא היא ולכן אלו ב׳ תיבות הוא היא מורה על זו״נ נסתרים שכל האותיות הן מאותיות נסתרים וההי״א מפני שהיא נרגשת יותר מהן שמה בתחילה בתנועה ואותיות או״י נסתרים תחתיה, עכ״ל. ועי׳ פת״ש נתיב העקודים פתח ו׳ וז״ל, ולכן אהו״י הם במספר כ״ב כנגד כ״ב אותיות, וז״ס יהו״א דסמוך לבג״ד כפר״ת שהוא רפה, כי בג״ד כפר״ת הם ז״ת שהם ז׳ כפולות שיש בהם דין וחסד דגש ורפה, שאם הדין גובר, אז האור בא בסיתום וקימוץ בסוד נקודה לבד, ואם הם בסוד החסד, אז האור מתפשט בסוד קו על האות שהוא הרפה, ולכן, כאשר ז״ת מתחברים עם ג״ר וכתר ששם הוא עולם הרחמים כידוע, אז הם נעשים רפוים, אם לא כשיש דבר המבטל וגורם איזה הפסק בין הג״ר לז״ת.

עי׳ פת״ש נתיב העקודים פתח ו׳, ז״ל, ולכן הא׳ הוא יותר נעלם מכולם, והברתו נעלמת לגמרי ואינו אלא בדרך כלל בבחינת פתיחת הפה להוציא קול הפנימי מן הגרון, ולכן אהו״י הם במספר כ״ב כנגד כ״ב אותיות, וז״ס יהו״א דסמוך לבג״ד כפר״ת שהוא רפה, כי בג״ד כפר״ת הם ז״ת שהם ז׳ כפולות שיש בהם דין וחסד דגש ורפה, שאם הדין גובר, אז האור בא בסיתום וקימוץ בסוד נקודה לבד, ואם הם בסוד החסד, אז האור מתפשט בסוד קו על האות שהוא הרפה, ולכן, כאשר ז״ת מתחברים עם ג״ר וכתר ששם הוא עולם הרחמים כידוע, אז הם נעשים רפוים, אם לא כשיש דבר המבטל וגורם, עכ״ל.

(קנט) עי׳ בהגר״T בספד״צ ג ע״א: הגה״ה ד״ה וכמ״ש: וכמ״ש (שמות לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים כו׳, ואמרו (שבת פח ע״א) בשעה שהקדימו נעשה לנשמע באו ס״ר מ״ה וקשרו לכל א׳ מישראל שני כתרים כו׳ ועתיד הקב״ה להחזירן לנו שנאמר ושמחת עולם על ראשם, שעל ראשם[1], והן המוחין שהן עטרות דאו״א[2], שלכן היו חיין לעולם בסוד חיי המלך[3] כו׳[4], ואלו הכתרים זכו בלוחות[5] כמ״ש בשעה כו׳, והלוחות[6] הן ב׳ ספרים בסוד חו״ב, ודבור העשרת דברות בסוד סיפור, והן ב׳ עטרין ב׳ כתרים[7] כנ״ל (א ע״א בהגה״ה) (ליקוט) כי כתרין ועטרין הן אחד, ונאמר את עדים, ואמר בת״א וזיוניהון, ובתנא דבי אליהו פ״ד ח״ב[8] אמר שאלו ב׳ כתרים הן מ״ש (שמות יט ו) ואתם כו׳ ממלכת כהנים וגוי קדוש, והן חו״ב, [9]ברכה נחית בימינא דכהנא וקדושה נחית בשמאלא

---

[1] בכת״י ׳שעל ראשם׳ נמחק.

[2] עי׳ לקמן ד ע״ג שעטרין דאו״א מכונים עץ החיים, וע״ש שהם מעל הז״א ולכן נקט שהם ׳מעל ראשם׳.

[3] לאפוקי מבחי׳ ״חיי האדם״, עי׳ לקמן ד ע״ג ולעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[4] בכת״י התיבה ׳כו״ נמחק, ולענ״ד באמת אין גירסת הדפוסים מובנת כלל.

[5] קשה, שהרי אמירת נעשה ונשמע היה בשבועות, ואילו הלוחות (השניות שזכינו בהם) לא ירדו עד יוה״כ. וכנראה שכוונתו לאמירת עשרת הדברות. ואם תקשה לך שמפשטות הפסוקים ולשונות חז״ל אמירת נעשה ונשמע היתה לפני שבועות, עי׳ זהר לך לך פה ע״ב שם מבואר שאמירת נעשה ונשמע היה ביום מתן תורה גופא.

[6] לאור הספק בהערה הקודמת, צ״ל דכאן מיירי בלוחות האבן.

[7] דהיינו הסיפור הרי הוא ב׳ העטרין, והמה ב׳ הכתרים דהיינו חסדים וגבורות.

[8] באומרו ״ח״ב״ לכאורה כוונתו לתנא דבי אליהו זוטא.

[9] עי׳ ת״ז ד ע״א: חכמה נחית בברכה דכהנא בימינא וכו׳ אימא נחית בקדושה דליואי משמאלא [תרגום: חכמה יורדת בברכה של הכהן בימין וכו׳ אימא יורדת בקדושה של הלויים משמאל], ע״כ. וצ״ע אם כוונת רבינו כאן לתקן את הגרסא שם.

תיקו"ז חלק ה

דלויה כו', ורמיז ג"כ לכתר הג' דא"א, כמ"ש (שמות יט ה) והייתם לי סגולה וכמ"ש בתז"ח, ועמש"ש[1] שהשלשה שנים הן, והן שלשה, שאמרו (אבות פ"ד מי"ג) ג' כתרים הן, והן ג"כ ד' כידוע בסוד התפלין[2], וז"ש וכתר שם טוב כו', והענין כמ"ש בא"ר[3] שג' מוחין הן בז"א ומתחבר עמהן מ"ס דא"א ונעשין ד', וזהו כתר שם טוב העולה על גביהן.

(קס) עי' זהר ח"א לג ע"ב: רבי יהודה אמר באתוון גליפן דרבי אלעזר אית קוטרי דאתוון[4] כ"ב קטירין כחדא תרין אתוון דא סליק ודא נחית[5] ודסליק נחית ודנחית סליק[6] וסימן דא (ישעיה מה יד) א"ך ב"ך א"ל[7] רבי יוסי אמר טיפסא דשיקלא[8] באמצעיתא קיימא וסימן (ויקרא יט לה) במדה במשקל וגו' משקל לישן דקיימא באמצעיתא ורזא דא (שמות ל יג) שקל הקדש כתיב ומאזנים ביה קיימן[9] ואתקלו מאן מאזנים כמה דאת אמר (ויקרא יט לו) מאזני[10] צדק וכלהו קיימין במשקל בשקל הקדש רבי יהודה אמר בשקל הקדש דא רוח הקדש.

תרגום: $

---

[1] לא מצאתי מעניין זה בתז"ח, לא בספר ולא בביאורו שם חוץ מדף יא ע"ד, ושם לא מזכיר רבינו בפירושו עניין ג' שהן ב'. אמנם יתכן שכוונתו לביאורו לתיקו"ז קה ע"ב ד"ה חירו, שם כתוב יסוד זה בפירוש, ז"ל שם, חשיב ששה דברים נגד ששה שבע"ה איסור והיתר כו' שהוא בעצבון כנ"ל, ואמר חירות ממ"ה, חירות משעבוד מלכיות, שהן ב' כתרים שזכו ישראל בלוחות הראשונות, וכמ"ש אלמלא לא נשתברו לוחות הראשונות אין כל אומה כו' ואין מ"ה כו', והוא דכורא ונוק' דביה, דשעבוד הוא מסט' דנוק', כללא דשבעין אומין פלחי כוכביא, כמש"ל בר"ת כ"ד, ושני הכתרים הן מסט' ד"ה עלמא דחירו, כי יד על כס י"ה, ועוד שהתורה לא נשתכחה כלל, וזהו חרות על הלוחות, חקוק על לוח לבם כתר הג' כידוע, שאלו הב' הן ג' וכמ"ש והייתם לי סגולה, וכמ"ש במ"א, והן ט"ס דנהירו בה ונעשו אח"ד, והכל יחזרו לע"ל כמ"ש כל הכתוב לחיים כו', עכ"ל.

[2] עי' אד"ז רצב ע"ב: תלת נהורין, ואי תימא תלת - ארבע אינון.

[3] ק"מ ע"א הו"ד לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[4] פי' צירופים של כ"ב אלפ"א ביתו"ת כנודע, שע"י כ"ב אלפ"א ביתו"ת נצטיירו כל העולמות (מ"מ).

[5] פי' א' רמז לאבא שהוא דכורא ונקרא סליק, ב' רומזת לאימא שהיא נוקבא ונקראת נחית (מ"מ).

[6] המוחין דאו"א נתערבו וזה סדרם חכמה דאבא במקומה, וחכמה דאימא נעשית בינה דאבא, וכן חסדים דאבא במקומם וחסדים דאימא נעשו גבורות דאבא כדי שיהיה אבא כולו חכמות וחסדים וכו' (מ"מ).

[7] זהו סימן לרל"א שערים פנים ואחור שיש כ"א שערים בעלי כ"ב שורות כל אחד, והאותיות א"ל באמצען (בבהגר"א על ס"י יג ע"א והקדו"ש סז ע"א). והנה בספר יצירה יש כ"ב אלפא ביתא והאמצעי הוא א"ל ב"ך ג"י ד"ט וכו', וזהו שאמר "דא סליק", הם אותיות שבראש כל תיבה שעולים בסך ושבסוף הולך ומתמעט. "דסליק נחית", ר"ל שהגדול יורד והקטן עולה. ומזל"ן (שא"ב) שא"ל ב"ך זה הוא בת"ת שהוא באמצע, וכמ"ש לקמן רבי יוסי אמר טיפסא דשיקלא וכו', ודוק שבכל הכ"ב א"ב שנזכר בספר יצירה הנזכר ושזה הוא האמצעי שבהם, לא תמצא בשום אחד מהם שאם תחליף אותיות הוי"ה באותיות אחרות שיעלה גי' הוי"ה אלא באלף בית זה שהוא א"ל ב"ך ג"י ד"ט ה"ח ו"ז וכו', שאם תראה חילוף הוי"ה בו הוא ג"ח ז"ח שעולים גי' כ"ו, וגם גי' ד"ט הוא כ"ו וכן ה"ח ו"ז הוא כ"ו, ולא תמצא שני סגולות אלו מקבילות לשם הוי"ה אלא באלף בית זה. וכוונת רבי יוסי, לפרש שכחו הוא ת"ת זעיר שמשם יציאת רחל, שכן גילוי הארץ היה ביום השלישי שהוא ת"ת דזעיר. ועוד ר"ת אל"ף בי"ת זה עד וא"ו שהיא הת"ת עולה אהי"ה, וסופי תיבות עולים ד"פ אהי"ה שכנגד ד' מילואים (דהוי"ה), והוא בסוד יסוד אימא שמסתיים שם, ומתחלף בשם בוכ"ו כנודע, לגדל את המלכות, והוא עולה כ"ח. וזהו שאמר (ירמיה י, יב) עושה ארץ בכח"ו, ששם זה הוא עיקר בניינה. ואחר כך אמר מכין תבל בחכמתו, דתמן סוד אבא יסד ברתא (רמ"ז).

[8] פי' ת"ת שהוא האמצעי לשון המשקל והוא קו אמצעי המכריע (מ"מ).

[9] מאזנים ביה קיימן פי' נו"ה נקראים מאזנים וכו', פי' נו"ה הם בתוך המלכות ומהם בניינה כנודע (מ"מ).

[10] תרומה קעו ע"ב ופקודי רנב ע"א (ד"א).

תיקו״ז חלק ה

(קסא) עי׳ זהר ח״ג רעד ע״ב: חרב דקב״ה י׳ רישא דחרבא[1] ו׳ גופא דחרבא ה״א ה״א[2] תרין פיפיות דילה צדק צדק תרדוף חת(י)כין תרין דינין [דינא] מפי ב״ד דלעילא[3] ודינא מפי ב״ד דלתתא[4] ומהכא אשתמודע אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שנתן לו רשות מלמעלה[5].

תרגום: $

(קסב) עי׳ זהר ח״ג ריז ע״א: ועשב לעבודת האדם (תהלים קד יד) אלין אינון נשמתהון דצדיקייא דההוא אדם דרכיב ושליט על בהמה דא אכיל ואעיל לון בגוויה[6] ובזכותהון אתזן כל עלמא מההוא אדם[7] דכתיב ביה (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו׳ וע״ד כתיב האדם ההוא דאשתמודע בגין להוציא לחם[8] מן הארץ לאפקא מזונא לעלמא מן הארץ קדישא[9] ויין דא חמרא עתיקא[10] דנגיד מלעילא (תהלים קד טו) ישמח לבב אנוש אנוש דא רזא דההוא נער דסליק לסיבו[11] ואתהדר כמלקדמין וע״ד כתיב (תהלים קג טו) אנוש כחציר ימיו להצהיל פנים אלין אינון פנים דאקרון אנפי רברבי[12] ואנפי זוטרי[13] משמן מנגידו דעלמא דאתי[14] משח ורבו קדישא עלאה ולחם לבב אנוש יסעד ההוא לחם דאזילו שחקים[15] וטחנן מנא למיכלא דצדיקייא[16] סתמא ומתמן אתנגיד לכמה חיילין[17] דאקרון לבב אנוש וכלא אתי מנגידו עלאה.

תרגום: $

(קסג) עי׳ ביאור רבינו בספד״צ: לא ע״ב: ואמר בקיסטרא דקיטורי דפיגאן - ר״ל בקיטורא של צעקה, ר״ל של הקטרוג, שקטרגו עזא ועזאל על האדם נפלו לתתא, כמ״ש בפרשת בראשית (דף

---

[1] דע כי יש באבא שם ע״ב כזה במצחו יו״ד בב׳ צדדין הי׳ הי׳ והוי״ו בגופו. והנה הז״א משיג השפע מאבא להרוג ולגרש הדינים מן הכלים שלו ואז גם הז״א מצטייר בשם והוא הנקרא אז חרב וזהו י׳ רישא דחרבא (זהר הרקיע). היינו ז״א הנקרא חרב רישא דילי׳ עיקר מוחין נעשה מסטרא דאבא כנזכר בביאור מורינו זלה״ה על פ׳ תרומה דף רס״ו ע״ב כי אמאי איקרי נ״ר. והנה הז״א הוא הנקרא משפט ועיקר משפט שם בסוד (תהילים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך מאז דהיינו זעיר אנפין משפט ונוקבא צדק. והנה הב׳ ההין שהם בינה ומלכות תרין פיפיות דיליה כי על ידם נגמר ונעשה הדין כי בינה נקראת בי דינא עלאה ונוקבא נקראת בי דינא תתאה ומשם נחתך ונגמר הדין. ענין למה נקרא פיות יובן בענין ציור ההין כי כל ה׳ יש לה ג׳ ציורין ד״י ד״ו ג׳ וי״ן שהם גימ׳ מ״ב. והנה כל ה׳ מוציאה ה׳ אחרת וב׳ ההין בציור זה עולה פ״ד וע״ה פ״ה. והנה בכאן יש ב׳ ההין שהם בינה ומלכות הרי חרב פיפיות וז״ש (דברים טז כ) צדק צדק תרדוף היינו ה׳ בינה ורחל ה׳ צדק תתאה וז״ש חתיכין ב׳ דינין עוד יש בזה פיפיות פי׳ נאה (זהר הרקיע).

[2] ״ה״א ה״א״ נמחק בגר״א, ובמקומו איתא ״ה׳ ה׳״.

[3] בינה (יהל אור).

[4] מלכות כידוע, והן ב׳ ההי״ן ובשניהן פי כמ״ש מפי ב״ד כו׳ הרי פיפיות (יהל אור).

[5] ר״ל מלמטה הוא נוק׳ ב״ד שלמטה שמכריזין מלמעלה הוא ב״ד שלמעלה ר״ל שאין ב״ד של מטה פוסקין עד שנגמר בב״ד שלמעלה וזהו צדק צדק ב׳ ב״ד הנ״ל (יהל אור).

[6] בסוד התעוררות מ״ד (רח״ו), והכוונה שהנשמות בודאי אינם עולות אלא במ׳ כנודע. אלא הם מעוררים מ״ד דזעיר כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ). ר״ל על החלק העולה למעלה (דע״ה ח״ב סב ע״ג).

[7] בעת שמתחדשים ויוצאים הנשמות ממנה מתחדש בה שפע המזון לכל חי ע״ד החלב המתחדש בשדיים בעת לידת הולד (דע״ה ח״ב נד ע״ג).

[8] לחם זעיר (רח״ו), ור״ל של״חם גימ׳ ג׳ הוי״ות שבאים מזעיר למלכות (מ״מ).

[9] מן נוקבא (רח״ו).

[10] שפע אימא (רח״ו).

[11] כשעולה לבריאה אזי נעשה זקן וכשיורד ליצירה חוזר ונעשה נער וזהו וישוב לימי עלומיו (רח״ו).

[12] חו״ג (רח״ו).

[13] נו״ה (רח״ו).

[14] ושיעור הכתוב להצהיל פנים פנים שהם ח״ג ונ״ה משמן מהארת אבא הנק׳ שמן (מ״מ).

[15] נו״ה דז״א (רח״ו).

[16] יסוד ומלכות (רח״ו).

[17] פירוש חיילות של מט״ט הנק׳ אנוש (מ״מ).

תיקו״ז חלק ה

כג ע״א) דעזא ועזאל[1] הוו מקטרגי עליה כו׳ עד ואפיל לון מקדושה דילהון, וכן בתוספתא (דף לז ע״א) ארז״ל בשעתא כו׳ ואינן בני אלהים ממש, וגם לא באו אל בנות אדם ממש רק מסט׳ דלהון[2], כמ״ש בא״ר (דף קמד ע״א) דבני אלהים אינן עזא ועזאל, כמ״ש שם (אד״ר שם) תאנא ויראו בני האלהים את בנות האדם אינון דאטמרו כו׳ עד ורזא הוא וכלא אתמר, ור״ל בני האלהים דאטמרו כו׳ הן קין והבל כנ״ל, והנפילים הן בני של בני האלהים שבאו אל בנות האדם, כמ״ש (בראשית ו ד) הנפילים היו בארץ כו׳ אשר יבאו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להן המה הגבורים כו׳, וכמ״ש בפרשת בראשית (דף לז ע״א) א״ר יצחק עזא ועזאל כד נפלו כו׳ עד נפילים הכי אקרון, ואמר שם המה הגבורים שתין הוו בארעא כו׳ עד סביב לה, והוא כמש״ל (כט ע״ד) דהיא אולידת כהאי חיה דאולידת רוחין סגיאין כו׳ והן ששים כמש״ל (שם), והן מסט׳ דבני אלהים שהן בחו״ב ימא רבא ותהומא רבא כנ״ל (לא ע״א ד״ה והענין) וכו׳.

ואתעטרו בקוסטא[3] דענבא - כמ״ש (זהר בראשית לו ע״א) ענבים סחטה לו, והימים ימי בכורי ענבים כידוע[4], והן נקראין עזים בפרשת תרומה (קמד ע״א)[5], שניהן לשון עזים, עזא ועזאל, והן שני השעירים של יוה״כ שהן בדרגא דבני אלהים מאללי ארעא, כמ״ש בפרשת א״מ (דף סב ע״ב וסג ע״א) פתח ר״ש ואמר ויקח מאתם את שמעון כו׳ עד עליו, כלומר ישתארון כלהו עליו, והן אינן מאללי ארעא דלעיל (לא ע״א) בני אלהים, רק הן העזים הנ״ל שהן מסטרא דלהון בנים שלהן, ולכן ולקח שני השעירים עזים, ובזה מתורץ[6] דבפרשת משפטים (דף קכה ע״א) א״ר יהודה מאי דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו כו׳ כדין גדיא ינקא מחלבא כו׳ ת״ח בשעתא דישראל לא אתכשרו עובדייהו מה כתיב עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, כמ״ש בפרשת א״מ (דף ס ע״ב) כנ״ל וכן (סב ע״ב) משמע שהן דכורין מאללי ארעא שהן דכורין כנ״ל (לא ע״א והענין), אלא כמש״ל (לא ע״ב ד״ה ואמר) שהן הנפילים דאתיילדו מבני אלהים ובנות האדם וא׳ נשלח לעזאזל, ואמר שם (דף ס ע״ב) כד נחית חויא כו׳ עד דישכח טרפא דאחיד בטופרי וייכול, והוא שעיר שמשלחין לו דאחיד בטופרי דערסא, כמ״ש שם והשעירים ירתו עפרא כנ״ל, ונחש עפר לחמו (ישעי׳ סה כה) וז״ש עד דישכח טרפא כו׳ וייכול.

(קסד) עי׳ זהר ח״א יח ע״א: (ו)עד הכא בדרגא [דא] אתייחד עלמא דאתגלייא בעלמא דאתכסייא עלמא דאתגלייא [אתייחד אוף הכי לתתא ועלמא דאתגלייא] איהו עלמא דתתא״ה (ישעיה ו א) ואראה את אדנ״י (שמות כד י) ויראו את אלהי ישראל[7] (במדבר יד י) וכבוד יהו״ה נראה (שם יז ז) וירא כבוד יהו״ה (יחזקאל א כח) כמראה הקשת וגו׳ כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהו״ה ודא איהו רזא ותראה היבשה (שם) [כמראה הקשת זה חי עלמין וזהו] (בראשית ט יג) את קשתי נתתי בענן[8] [דא מלכות] נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא דעיבא דאתחזי קשת

---

[1] עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב כ ע״א שהם זו״ן דקלי׳ נגה דאצילות שנתעקרו מקדושתייהו וירדו בנוק׳ לתהום רבא שהוא קלי׳ בינה דעולם הבריאה. ועי׳ אד״ר קמג ע״ב, וב״ע שם רנד ע״ב.

[2] כלומר, עזא ועזאל הם אינם ב׳ המרגלים ה״ה ״בני האלהים״, אלא הם ״מסט׳ דלהון״, דהיינו כאשר באו בני האלהים ה״ה ב׳ דכורים, אל בנות האדם ה״ה ב׳ נוק׳ דסט״א, משם אתילידו אלו הנפילים ה״ה עזא ועזאל (ב״ע רנד ע״א).

[3] עי׳ בזהר לך לך פג ע״א משם משמע שזהו לשון של מידה.

[4] שער הפסוקים פרשת ויצא טז ע״ד, וכן עי׳ עוד בפרשת תולדות.

[5] ועי׳ עוד זהר בראשית נה ע״א.

[6] אמנם עי׳ בע״ח שער קלי׳ נוגה פרק ט׳ שם מבואר שהמהרח״ו לא סבירא ליה הכי, שכן הניח הדבר בספק. והנה עי׳ ז״ח פא ע״א: רבי נחמיה פתח, ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו. ויראו בני האלהים, עז״א ועזא״ל, תרין מלאכין הוו, דקטרגו למאריהון, ואפיל לון הקב״ה, מאתר קדישא דלעילא. וכד נחתו, אתגלימו באוירא, ואתעבידו כבני אינשא [תרגום: רבי נחמיה פתח, ״ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו״. ״ויראו בני האלהים״ - עז״א ועזא״ל ב׳ מלאכים היו שקטרגו לאדונם, והקב״ה הפיל אותם ממקום קדוש למעלה. וכאשר ירדו התגלמו באויר ונעשו כאנשים], ע״כ. ולפי דברים אלו משמע כגר״א.

[7] גוונין דז״א סתימין ודנוק׳ אתגליין ושם הראיה וכו׳ ואמר את אלקי ישראל, ״את״ הוא הנוק׳ (יהל אור ח״א י ע״ג).

[8] כלומר הקשת הוא בחי׳ היסוד, והיא ניתנה בענן, שהוא כינוי למלכות, ואז נהיה יחוד (דע״ה ח״ב

תיקו״ז חלק ה

|דאתער שמאלא לאתתקפא| מראה דמות כבוד יהו״ה (יחזקאל א כח) אתער שמאלא לאתתקפא נפקת רחל ותקש בלדתה[1]:

מיכא״ל בסטרא דא[2] רפא״ל בסטרא דא גבריא״ל בסטרא דא ואינון גוונין דאתחזיין בההוא דמות חיור וסומק וירוק כן מראה הנגה סביב נהירו דאתכסייא בגלגולא דחיזו |דעינא| (דעיבא) הוא מראה דמות כבוד יהו״ה גוונין דאתיחדא יחודא תתאה[3] לפום יחודא דאתייחד יחודא דלעילא יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה[4] גוונין סתימין דלא אתחזן ואתקשרן אל מקום אחד יחודא חדא בעלאה[5] גוונין [בקשת] (לקשת) לתתא[6] לאתיחדא בהו חוור סומק וירוק[7] כגוונין סתימין[8] ואינון יחודא אחרא רזא ושמו אחד:

תרגום: $

(קסה) עי׳ זהר ח״ג קמו ע״ב: [פקודא בתר דא ברכת כהנים] (במדבר ו כד-כו) יברכך יי׳ יאר יי׳ ישא יי׳ מקורא[9] [דתלת] (מתלת) שמהן אלין (יוד ה״א וא״ו ה״א) [יו״ד ה״י וא״ו ה״י[10]] קדושה אהי״ה אהי״ה אהי״ה[11] דמקורא[12] דיליה יו״ד ה״א וא״ו ה״א קשורא דתרויהו יחוד דתרווייהו אדנ״י

פח ע״א).

[1] אותיות קש״ת (רח״ו). נמצא כשהשמאל אתתקף המלכות מלאה דינים ורוצה להריק אותם על העולם להחריבו (מ״מ).

[2] פי׳ הם מרכבה של המלכות שמתראים בה הארת חג״ת וענפיהם הם מיכאל גבריאל רפאל שהם ענפי חג״ת (מ״מ).

[3] פי׳ הנערות שתחת המלכות שהם הגוונין הנזכרים הם מתייחדים ונקשרים כעין יחוד אל הספירות, וז״ש לפום ייחודא דלעילא כמו שנקשרות הספירות כן נקשרות ומתיחדות הכוחות האלו שהם דוגמתם למטה במלכות והיינו דמפרש ה׳ אלהינו ה׳ (הכי) [הני] חסד גבורה תפארת חסד דין ורחמים גוונין סתימין דלא אתחזיין שהם באצילות ואתקשרן אל מקום אחד בסוד היסוד הכולל ומייחד כל אלו הבחינות כדפי׳ והיינו ייחוד עליון כדאמרינן לא שהם מתייחדים למטה במיכא״ל גבריא״ל רפא״ל כי זה ענין ייחוד אחר כדפי׳ לעיל בשערים הקודמים אלא ייחודא חדא (קדמאה) עילאה הם בעצמם מתייחדות והיינו נצח והוד משותפות עם חסד וגבורה בענין שכל ששה קצוות נקשרות עם הייחוד הזה והיינו שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד שהוא קשר וייחוד שש קצוות (כאחד) [באחד] שהוא היסוד ושם המלכות משותפות כדפי׳ לעיל (אור יקר), פי׳ הגוונים של המלכות תלויים בגוונים של ז״א, כשמאירים של ז״א גם של המלכות מאירים (מ״מ).

[4] הם חג״ת דז״א, ה׳ חסד, אלקינו גבורה, ה׳ ת״ת (מ״מ).

[5] והוא יחוד ז״א (מ״מ).

[6] פי׳ מיכאל גבריאל רפאל, שהם מרכבה דמלכות, והם הגוונים הנראים בקשת בעולם הזה (מ״מ).

[7] פי׳ לחבר עמהם הארת חג״ת עם ענפיהם שהם מיכאל גבריאל רפאל שהם נגלים (מ״מ).

[8] הם חג״ת העיקרים (מ״מ).

[9] דבו ג׳ יודי״ן (יהל אור).

[10] פירוש כי אלו השלשה הויות הנזכרות הנרמזות בי״ג תיקוני דיקנא דעתיקא כמבואר אצלנו בביאור ברכת כהנים וע״ש. ואמר כי המקור שלהם מהיכן יצאו הוא משם הויו״ת ס״ג אשר היא ברישא תניינא דעתיקא כנז׳. וכבר ידעת ענין יב״ק שהם ר״ת יחוד ברכה קדושה ואלו השלשה הויות הנזכרים שלשתם נקראים ברכה ונרמזות בפסוק יברכך ה׳ וישמרך ואח״ך ענין קדושה היא ברישא תליתאה אשר היא הוי״ה דמילוי אלפין כנ״ל והנה זו הרישא תליתאה היא הנקראת מוח׳ סתימאה דעתיקא ובכל מקום בחינת הקדושה היא במוחין כנודע כי כל קדש הוא בחכמה שהוא במוח. ואמנם רוחא דרישא קדמאה לרוב מעלתו העליונה לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בבחינת הבל היוצא מן הפה ואף גם זה אינו מושג עתה רק לעתיד דרחצין אבהתנא לאתלבשה ביה כנ״ל. ורישא תנינא אינו כל כך נעלם כמוהו ולכן נתלבש למטה בסוד שערות הזקן דדיקנא דעתיקא כנז׳ שהוא יותר חומרי מהבל הפה אבל אינם בחינת אבר ממש אבל רישא תליתאה נתפשט עד החוטם דעתיקא שהוא אבר עצמיי ואותו ההבל היוצא משם הוא נמשך מרישא תליתאה הנקרא מוחא סתימאה והנה חוטם הוא בגי׳ ס״ג והענין הוא כי אעפ״י שיצא מרישא תליתאה שהוא שם מ״ה דאלפין וס״ג הוא לעילא מיניה ברישא תנינא עכ״ז הענין הוא כי אמת הוא שהחוטם הוא ברישא תליתאה אבל הוא בגמטריא ס״ג לרמוז כי משם נמשך ס״ג אשר ברישא תניינא שהוא למעלה ממנו ומשם יצא רישא תליתאה וגם לטעם זה חוטם הוא בגמטריא שלשה שמות של אהי״ה אהי״ה אהי״ה (שער מאמרי רשב״י).

[11] וטעם היות החוטם הנז׳ עולה בגמט׳ שלשה שמות אהי״ה שהוא בבינה הטעם הוא לפי שהחוטם הוא בינה ולכן נרמז בו שם אהיה שהוא בבינה וטעם הדבר הוא כמה שידעת כי שם ס״ג מתלבש בשם

תיקו״ז חלק ה

דביה א״י (ד)רמיזין איהדונה״י |(ס״א יאהדונה״י ודא עמודא דאמצעיתא ושכינתא איהי יאהדונה״י[1])[2] (ס״א מקורא מג׳ שמהן אלין יו״ד ה״י וי״ו ה״י וכו׳ דרמיזין יאהדונה״י)| [ודא עמודא דאמצעיתא שכינתא איההדונ״הי] |נ״א אידהונה״י|[3] ורמיזין א״י[4] רביעאה |מתרי| (דתרי) שמהן מפרשן דרשימין בהון[5] ע״כ:

תרגום: $

(קסו) עי׳ זהר ח״ב נב ע״א: אמר רבי שמעון האי הוא שמא קדישא עטורא דאבהן [דמתעטרא] (ומתעטרא) בגלופייהו בחבורא כחדא |שלימו דרתיכא קדישא| ואתכליל בארבעין ותמניא תיבותא[6] דאיהו שלימו דכלא ועקרא דשרשין:

תא חזי גופא דאילנא אנ״י אל״ף נו״ן יו״ד[7] רישא דכל[8] ענפי אילנא וה״ו (וו״ה)[9] **והא אתערו חבריא כללא דענפין ונופא ושרשא בארבעין ותמניא תיבין והא אתרשים בתלת עלמין** [עלאין[10] ובתלת עלמין] **תתאין:**

לקבליה קדוש קדוש קדוש ה׳ **צבאות** (ישעיה ו ג) קדוש **לעילא** קדוש **באמצעיתא** קדוש **לתתא**[11] קדוש חסד קדוש גבורה קדוש **תפארת** וכלהו

מ״ה דאלפין כנז׳ בתקונין דקכ״א. וכנגד השלשה יודין שיש בשם ס״ג יש שלשה אלפין במילוי מ״ה שהם סוד שלשה שמות אהי״ה שמתחילין באות אלף והם בגמטריא ס״ג וכל זה להורות כי הם נמשכין מן שם ס״ג דברישא תנינא. וזהו סוד פסוק (תהלים נג ד) כלא ס״ג כי אפי׳ שם מ״ה דאלפין נרמז בו ענין שם ס״ג. והנה מזה החוטם דעתיקא אשר נמשך מרישא תליתאה מוחא סתימאה דעתיקא הנה ממנו נמשך אל דיקנא יקירא דז״א (שער מאמרי רשב״י).

[12] ג׳ אלפי״ן. ולכך ג׳ פעמים קדוש בקדושה (יהל אור).

[1] איההדונהי (שער מאמרי רשב״י).

[2] נמחק ביהל אור.

[3] נמחק בשער מאמרי רשב״י ויהל אור.

[4] ור״ל דלמעלה פי׳ ברכה וקדושה, עכשיו פי׳ יחוד, שהוא תו״מ, ורמיזין בשם אדנ״י, א״י בר״ת וס״ת, דשם אדני כלול בשם הוי״ה. ועוד בצירוף שני השמות הנ״ל, רמיזין בתחילתו א״י דמסט׳ דת״ת צירוף הוי״ה קודם לא״ד, וכאן להיפוך, לפיכך בשם אדני א׳ בראש ויו״ד בסוף. ובה כלילן קדושה וברכה, קדושה בא׳ כנ״ל, וברכה ביודי״ן כנ״ל. והן ג״פ כנ״ל. והיא רביעאה, אות רביעי שבשם, כלול מכל ג׳ אותיות, חיה הרביעית, ולכן כלולים בצירוף הנ״ל. וכן בצירוף אהי״ה והוי״ה בא׳ ויו״ד, אותיות ראשונות, שהן בנוק׳ אחרונות, אותיות רביעיות של השמות. וז״ש רביעאה מן תרין כו׳ (יהל אור).

[5] נוסחא אחרינא דרמזין יאהדונהי ודא עמודא דאמצעיתא שכינתא איהי יאהדונה״י נוסחא אחרינא אידהונהי (שער מאמרי רשב״י). בשם אדני יש בו שתי אותיות א״י כנז׳ בתקונין א׳ אהי״ה י׳ יהו״ה לרמוז כי תרין דיקנין קדישין דעתיקא ודז״א תרוייהו אתמשכן בנוק׳ הנק׳ אדנ״י וכנ״ל כי דיקנא דעתיקא היא בחי׳ שלשה הויו״ת ודיקנא דז״א שלשה אהי״ה ועם היות כי אין בנוקבא דז״א בחי׳ דיקנא עכ״ז לקמן נבאר איך הם נמשכין בה (שער מאמרי רשב״י). מן תרין שמהן ע״כ תצא רעא ע״ב כי תצא איש נערה (דרך אמת).

[6] מ״ח תיבין בג׳ אלו הפסוקים כמ״ש במ״א שחשיב אל זה לשנים (פי׳ כי כל התיבות שהן במקף נחשבין לאחד חוץ מתיבת אל זה חושב הזהר לשנים – רד״ל ורמ״ש), לא כמ״ש בספרים שלנו, והן ט״ו י״ז ט״ז וכן מ״ח שמות עד וה״ו שני שהן כללא כמ״ש למטה (יהל אור).

[7] ויקרא קנא (הערת הזהר).

[8] ״רישא דכל ענפי אילנא וה״ו וו״ה״ ט״ס וכצ״ל ״שרשא דכולא וענפי דאילנא וה״ו וה״ו״, וו״ל שהשם הזה נחלק לג׳ חלקים רישא וה״ו והוא דרגא דג״ר שרשא דאילנא והוא שרש של זו״נ וז״ש שרשא דכולא ר״ל של שניהם וה״ו השני הוא ו״ק אנ״י הוא מלכות עטרת בעלה באמצע היכל הקדש והיא איומה כנדגלות לג״ר (יהל אור).

[9] (וה״ו) דפ״ו.

[10] והן ג׳ הנ״ל שכוללין ע״ס דאצילות וכנגדן בי״ע שמקננין בהן, וז״ש ובתלת עלמין תתאין (יהל אור).

[11] וג״ר בכלל בינה והיא מע״ס שלימתו שכל ג״ר מע״ס שלימין והן ג״פ ג׳ ומלכות משלמת לע״ס, וז״א ו״ס בפ״ג ומל׳ משלמת לז״א לז״ס, ומלכות ד״ס פ״א ג׳ ומלכות שלה משלמת לד״ס וזהו סוד יו״ד י׳ בג״ר ו׳ בז״א ד׳ במלכות, וכן כאן בכל השם ו״פ י״ב וע״ל בפ׳ תצוה קפ ע״א (והענין היא מסטרא דאבא הוא ג׳ שהוא א״ב ומסטרא דאבא י״ב שהוא גד״ה כמ״ש מעבר לדף) ומהכא נחתין לתתא בתריסר

תיקו"ז חלק ה

בשבעין ותרין אתגליפו כמה דאתמר בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן[1]:

תרגום: $

(קסז) עי' זהר ח"ג רעו ע"ב: **עי' זהר ח"ג רעו ע"ב: פתח ואמר רעיא מהימנא האי כלה דילך קב"ה יהב לה לאברהם לגדלא [לה לגבן] (לך לגבן) ובגין דאיהו נטיר לה אתקריאת ברתיה הה"ד בת היתה לו לאברהם ובכל שמה**[2] **ובה קיים כל אורייתא כלה ואפילו עירובי תבשילין הה"ד (בראשית כו ה) וישמור משמרתי וגו' ואיהו הוה לגבה אומן כגון (אסתר ב ז) ויהי אומן את הדסה וקב"ה בריך ל[י]ה בגינה**[3] **הה"ד (בראשית כד א) ויי' ברך את אברהם בכל וגדיל ל(י)ה מכל מדות טבין וגמיל לה חסד וסליק לה בגדולה במדת חסד דאברהם והוה ביתיה בגינה פתוח לרוחה למגמל חסד עם כל באי העולם**[4]:

תרגום: $

(קסח) עי' זהר ח"א טז ע"ב: ויקרא אלהי"ם[5] וגו' (שם ה) מהו ויקרא קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים[6] דקיימא באמצעיתא[7] חד נהירו דאיהו יסודא דעלמא דעליה קיימין עלמין[8] ומההוא אור

לשית סטרין וכד אתתקן תריסר כו' ע"ש והן ג"פ בשם הראשון וב"פ בשם האחרון ופ"א בשם האמצעי, ואין חלוק בין הנ"ל אלא ששם הכל בג' וכאן בי"ב והכל א' כמש"ש למעלה ואינון צירופא דשמא קדישא וברזא דשבעים ותרין אתוון כנ"ל וכלא מרזא דתלת נקודין כו' ע"ש ושם נכלל ביו"ד וכאן בוא"ו (וכנ"ל דמסטרא דאבא ג' יודין של היו"ד ומסטרא דאמא ג' ווין של הה"א) ר"ת ג' שמות הנ"ל כמ"ש בתז"ח וכמו שנכלל בג' מלמעלה למטה כן נכלל בג' ברוחב ג' קוין חד"ר וכמ"ש בענין ג' סעודות וכן לענין קדושה, וז"ש קדוש לעיל כו' קדוש חסד כו' וכן השם ע"ב נכלל בהם כמש"ל נא ע"ב, וכאן למעלה וז"ש וכלהו בע"ב אתגליפו כמה דאתמר ר"ל למעלה (יהל אור). היסוד משפיע תיכף להמלכות, וזהו שאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, שנמשך האור מהי"ב שבת"ת להי"ב שביסוד, ואמר (שם) קדוש קדוש קדוש, שהוא קדוש לעילא, קדוש באמצעיתא, קדוש לתתא וכמ"ש בפ' בשלח (נב סע"א), ועי"ז מלא כל הארץ כבודו, כי מקבל המלכות, שהיא הארץ קדישא (ביאורים ח"א פד ע"ג).

[1] כאן שייך אמר רבי ייסא (דפ"ק).

[2] שהרי ה' מדות גתנ"ה הם בסוד כ"ל. ועכשיו היתה מתחלת להתפשט במה שהוא כ"ל. ומה גם דחסד אקרי (תהלים מב, ט) יומם, דכליל כולהו יומי. וזהו בכל, פי' שמתפשט בכל, ושצריך שכל שפע הבא לעולמות התחתונים אינו בא אלא בצוות החסד שלה, ולכן חסדה נקרא בכל. ומה שנזכר למטה שיש שם ב"ן בחסד, נראה שגם שם ב"ן גי' ע"ב אם תמנה הד' ההין בצורת ד"ו. ועוד שגם שם ב"ן שהוא גי' בכ"ל ה"ס החסד דאתגלי בפום אמה, כמ"ש בסה"כ בדרוש אכילה ושתיה בסוד (שמות כ, ה) אל קנא. ואמנם אברהם היה מתגבר בכל כחו להחזיק אותו התפשטות של הגדולה שלה, בין בקיימו כל התורה, שיסודה מאבא, שורש החסדים, ובין במעשיו במעשי החסד עם כל באי עולם. ועוד הפליא להמשיך עליה אור י"ג מדות ששרשם מי"ג חיוורתי דהיינו י"ב ווין של ג' ע"ב שבחסד עילאה כנודע מיחוד היודין והווין, וי"ב ווין הוא בגי' חס"ד. ולכן ג' השמות ו'ה"ו א'נ"י ו'ה"ו ר"ת וא"ו, י"ג. וענין סוד שלהם הוא כי וה"ו הראשון הוא השם הראשון, ושם אנ"י הוא שם ל"ו שהוא חצי ע"ב, ושם וה"ו האחרון הוא שם מ"ח שהם שני שלישים ע"ב. הרי שבשלשתם נרמז ראשו וחציו ושלישו, ולכן אמר שבהם נכללים ע"ב שמות, וא' היתירה שבוא"ו ה"ס מזלא י"ג הכולל כולם כנודע שסודו אהי"ה, וזה סוד הא'. באופן שבהיות הנוק' בתכלית הקטנות גדל כחו של אברהם אבינו ע"ה להרקיע רקיע חסדה בכח מעשיו וכוונותיו, והמשיך אור חסד העליון. וזה נשלם אחר שגבר חסדו בעקידת יצחק, ואז היה בן קל"ז שנה שהוא גימ' וא"ו אל"ף וא"ו, בסוד ג' שמות הנ"ל הכוללים שם ע"ב, ואז נאמר וה' ברך את אברהם בכל, שהיה (בראשית כד, א) זקן בא בימים, העליונים, שסודם מחסד ולמטה, והבן שאז נאמר בתורה שאברהם ישב (שם כג, ב) בקרית ארבע, שסודו יחוד ד' שמות הוי"ה אהי"ה הוי"ה אדנ"י וכו' (רמ"ז). דכלילת מכל, ובה כל אורייתא. וז"ש ובה קיים כו' (יהל אור).

[3] בגיניה כו'. צ"ל בגינה. ור"ל דבית הוא שכינה, והוי פתוח כו' במדת החסד, דסליק לה בגדולה כנ"ל (יהל אור).

[4] עולם (דפ"ו).

[5] עי' ז"ח י ע"ב בסת"א ששייך לכאן (הגהות הגר"א).

[6] עי' זוהר הרקיע.

תיקו״ז חלק ה

אשלים עמודא דאמצעיתא[1] אתפשט יסודא חי עלמין[2] דאיהו יום מסטרא דימינא[3] ולחשך[4] קרא לילה (שם) קרא וזמין ואפיק מסטרא דחשך חד נוקבא סיהרא[5] דשלטא בליליא ואקרי לילה רזא דאדנ״י אדון כל הארץ:

תרגום: $

(קסט) עי׳ אד״ר קמ ע״א: ותאנא האי חכמתא דאתכלילא בארבע אתמשכא בהני שערי דאינון תליין תלין על תלין (נ״א הוא) וכלהו קשיין ותקיפין ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין מנייהו דליתהון בחושבנא הה״ד קווצותיו תלתלים תלי תלים (שיה״ש ה יא):

תרגום: וכן למדנו: החכמה הזו שנכללה בארבעה, נמשכה באלו השערות, שהם תלויים תילים על גבי תילים (הוא), וכלם קשים וחזקים, ונמשכים ויוצאים כל א׳ לצדן, ואלף אלפים ורבוא רבבות תלויים מהם שאין להם חשבון. זהו שנאמר ״קווצותיו תלתלים״ - תלי תלים.

מאיר האדרא: ותאנא האי חכמתא[6] דאתכלילא בארבע - דהיינו כאשר האיר אור המו״ס הכוללת את כל ג׳ המוחין, יחדיו הם חשובים ד׳. אז נשלם שם הוי״ה וד׳ מוחין, ונשלם אבי״ע (ב״ע רטו ע״א). אתמשכא בהני שערי[7] — שהשערות הם חלולים, ומשם יוצא אור המוחין הרי הם מבוערין דחכמתא (ב״ע ריד ע״ב), הנמשכים בפנימיות חלל השערות, הרי הם צינורות ההשפעה אשר כל א׳ מהם מיוחד לדבר פרטי וכפי שיעורי ההנהגות והאורות הנצרכים לעולם, כפי ששיערה חכמתו של יוצר בראשית, אתמשכן הד׳ מוחין בהני שערא כו׳, שכן השערות הם שרשי הדינים שהרי הם נותנים גבול לשפע, ולכן משערות רישא דז״א יונקים הקליפות שהמה התוצאות של הדינים והגבולים (ב״ע רטו ע״א). דאינון תליין תלין על תלין (נ״א הוא), וכלהו קשיין ותקיפין - קשיותם היא מחמת היותם שרשי הדינים, ובהאיר אור החכמה נמתקו הדינים של מלכין דמיתו (ב״ע רטו ע״א). ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי - כאשר נמתקו הדינים, אזי אתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי ע״י קו המדה ה״ה מסט׳ דבוצינא דבינה בהארת אור החכמה ה״ה נביעו דבירא וכמש״ל. לכן נקט בכפל לשון ואמר ״אתמשכו״ דהיינו מסט׳ דחכמה, ״ונגידו״ דהיינו מסט׳ דבינה (ב״ע רטו ע״א). ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין מנייהו — כל שערה ושערה הוא הנהגה אחרת ששיערה מחשבתו ית׳ ולכן מספר השערות הם כפי שיעורי ההנהגה ששיערה מחשבתו ית׳ (ב״ע רטו ע״א).[8] דליתהון בחושבנא - למימרא שאין חשבונם מושג לתחתונים, שהרי לא ביאר מספרם בשום מקום, שכן דבר זה נסתר מכל עין, ותלוי בעומק המחשבה העליונה כפי שיעור חכמתו ית׳ (ב״ע רטו ע״א). הה״ד קווצותיו תלתלים תלי תלים (שיה״ש ה יא) — דהיינו שהם הרבה ואין להם חשבון (ב״ע רטו ע״א).

היינו שיש הסתר על הסתר לגילוי הפנימיות. ועיי״ש עוד קלו ע״א.

ז״ל: תאנא בגולגלתא דרישא אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא ולית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא דאחידן בהון דכיין ומסאבן ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא ומסאבא בכל אינון סטרין דאינון מסאבן

תרגום: למדנו: בגולגולת הראש אלף אלפי רבוא ורבוא רבבות קוצי של שערות שחורים. והם מסובבים זה בזה ומעורבים זה בזה, אין שיעור לשערות שיש בכל קוצא וקוצא שנאחזים בהם, טהורים וטמאים. ומכאן נאחזים טעמי התורה בטהור וטמא, בכל אותם הצדדים שהם טמאים.

מאיר האדרא: אחר שביאר את כללות עניין גלגלתא דז״א, הכתר שלו וג׳ מוחין חב״ד, בא לפרש את האורות שיצאו ע״י בקיעת המוחין לחוץ. ומתחיל בשערות הגלגלתא, שהם היותר עליונים

---

[7] ת״ת (רח״ו).

[8] כל העולם כולו עומד על סנפירו של הלויתן, הרי הוא היסוד. ולכן נקרא ״יסוד״ ע״ש שהעולם קיים עליו (דע״ה ח״ב מה ע״ג).

[1] ״עמודא דאמצעיתא״ נמחק בהגהות הגר״א, ובמקומו איתא ״באמצעיתא״.

[2] עי׳ זוהר הרקיע. נקרא ״מוסף״ ע״ש שכל עיקרו נעשה רק על ידי תוספת אור (ביאורים ח״ב סה ע״ב).

[3] חסדים שבו (רח״ו).

[4] גבורה (רח״ו).

[5] מלכות (רח״ו). כלומר עטרת היסוד, ובה יזכו למלכות (בהגר״א על ספד״צ י ע״ג ד״ה וזהו).

[6] גי׳ בהגר״א על ספד״צ כג ע״א ד״ה וז״ש אוכמין ״דאתכליל״, וכא ע״ג ד״ה בעמר גורס דאתכללא.

[7] דז״א. ועי׳ סוף הד״ה מש״כ בשם בהגר״א על תיקו״ז.

[8] גי׳ ב״ע רטו ע״א ״דלית להון חושבנא״.

תיקו״ז חלק ה

ותליין בגלגלתא בכתר. והנה יש ג׳ מיני שערות (עי׳ לקמן ד״ה יתבין קוצין) ה״ה קוצין נימין ושערות, ומתחיל כאן בשערות הגדולות, ומספר השערות הוא כפי מספר שיעורי האורות הנמצאים במוחין. ויעויין לקמן דהשערות הם אוכמין וטעמו הוא כי שם הוא מקום אחיזת הקליפות ובסוד מש״כ חז״ל האי שחור אדום הוא אלא שלקה (נדה יט ע״א)[1], כלומר כידוע שאדום הוא הצבע המרמז לדינים, והשחור בכללו (ב״ע קנה ע״ב). תאנא בגולגלתא דרישא אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא – זהו חיסרון בז״א לגבי א״א, שנימין דז״א אינם דוחין את החיצונים משא״כ בא״א (בהגר״א על ספד״צ ד ע״ג ד״ה מתקלא, וכן ה ע״ג ד״ה עמר נקי, וכן בהגר״א על תיקו״ז קמג ע״א אדהכי). פי׳ עניין הסיבוך, שכן בו נאחזים טהורים וטמאים כאחד, והן מתפרשין לכמה מדריגות כידוע, כמה מיני רחמים וכמה מיני דינים ומארי מתקלא (בהגר״א על ספד״צ ה ע״ד ד״ה וענין הסיבוך[2]). כאן השערות תלויים על גבי האזנים כדי שלא יוכל לשמוע (בהגר״א על ספד״צ כג ע״א ד״ה אוכמין), השערות של ז״א אינם בסידור נכון כמו בע״ק. טעם הדבר, שכן בז״א השערות מסתבכין מכח יניקת הקליפות דאזלין בערבוביא וכמו שהיה בעולם התוהו, שכל אחד מהם היה נכנס בגבול חבירו ולוקח את האורות של חבירו (ע״ח נקודות ה׳). והנה כתוב כאן גם ש״מסתבכים״ וגם ש״מתערבין״ לרמוז שא׳ הוא בקדושה בכלילות האותיות וכדלקמן, והב׳ הוא בקלי׳ דאחידן בהו (ב״ע קנו ע״א). כאן הוא השורש של הנהגת צדיק ורע לו, וכל מה שנראה עיוות הדין (פת״ש א״א יד). ולית חושבנא לנימין - דהיינו כל ההנהגות דכלילן במוחין, הרי הם כל פיקודין דאורייתא שאין להם גבול (ב״ע קנו ע״א). וז״ס מאמרם ז״ל ״תילי תילי הלכות על כל קוץ וקוץ״ (מנחות כט ע״ב) (ב״ע קנח ע״א). דכל קוצא וקוצא דאחידן בהון דכיין ומסאבן – כאן מתבאר החסרון המצוי בשערות הראש דז״א (בהגר״א על ספד״צ ד׳ ע״ג ד״ה ואבא), שכן יש כאן עירבוב של רחמים, דינים, ומארי מתקלא[3] (בהגר״א על ספד״צ ה׳ ע״ד ד״ה וענין הסיבוך). וז״ס נשמות ישראל[4] דאתיין מסט׳ דקדושה ונמשכים מג׳ מוחין חב״ד, ובסוד מאמה״כ ״רק עם חכם ונבון כו׳״ (דברים ד ו)[5]. והנה מש״כ שהם ״מסאבן״ הוא מחמת הקלי׳ דאחידן בהו, משם יונקים גם נפשין דאו״ה (ב״ע קנו ע״א). לכן כאן הוא שורש המציאות של יצר הטוב ויצר הרע, וכן מלאכים לטוב ולרע. והרע הוא שורש לכחות הטומאה (פת״ש גדלות דז״א נו). ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא ומסאבא בכל אינון סטרין דאינון מסאבן - השערות המה כנגד אותיות התורה, ומכח בחינה זו הוא שכל התורה היא בדכיו ובמסאבו, את זה תאכלו ואת זה לא תאכלו, בבחי׳ טמא וטהור, כשר ופסול, אסור ומותר[6] וכ״ז כדי לאסתמרא מסט״א. ולכן יש צורך לתקן השערות דז״א כדי שלא יינקו מהם הקלי׳ (ב״ע קנו ע״א).

תרגום: $

(קע) עי׳ זהר ח״ג לז ע״ב: ובגין כך אזהר לון (ו)לכהני לבתר דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש ובכמה גווני ערבבו חדותא דכנסת ישראל חד דלא אתנסיבו ולא אתחזיין לקרבא ולאתברכא עלמין על ידייהו וחד דלא הוה שעתא[7] כדקא יאות וחד דדחקו שעתא וחד דהא מקדמת דנא נפק נמוסא דילהון[8] ויקריבו לפני יהו״ה אש זרה וגו׳ (שם י א) ודאי מלה אחרא[9] אתקשרו בקשורא דא ושרו (דשרו) לכנסת ישראל לבר[10]:

---

[1] לשון זו של חז״ל מובאת בבהגר״א על ספד״צ כ״ ע״א ד״ה חד רגשא, וכן בשער מאמרי רשב״י, ועי׳ ב״ע קסט ע״ב, שאורות המאירים דרך נקבי הראש באים מבקיעת המוחין בלבד, ולכן כאן על אף שהם ״שערין אוכמין״, אעפ״כ הם אינם אלא שורש הקלי׳ מסט׳ דקדושה.

[2] ע״ש בדברינו.

[3] לשון זה מובאת לקמן ד״ה תנא בכל קוצא.

[4] ששרשם בז״א.

[5] צ״ע לכאורה, שהרי אין מבואר בפסוק זה כי אם רמז לחכמה ובינה (חכם ונבון) והיכן רמז כאן לדעת. ואולי צ״ל שעיקר הראיה היא מזה שהעם שייך לב׳ הצדדים חו״ב כאחד, וממילא נכלל בהם דעת.

[6] עי׳ פת״ש נתיב א״א פתח כ״ו שו׳ בחי׳ אלו טמא טהור וכו׳ הם מרמזים לו״ק.

[7] פי׳ דבבוקר כתיב (מ״מ).

[8] פי׳ ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו (מ״מ).

[9] הקליפה (מ״מ). מלכות הרשעה (דע״ה ח״ב פד ע״ג).

[10] כל הט׳ עליונות יחדו כהוגן לבד המלכות, כי המלכות היא מתפשט בבי״ע, ובה הוא סוד היין הצריכין שמירה חותם בתוך חותם (ע״ז לא ע״א) כמ״ש הרב בתיקון הירח (פרק ג) (דע״ה ח״ב פד ע״ד).

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(קעא) עי׳ זהר ח״א ריט ע״א: תניא אמר רבי יצחק כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה אמא ידייעא[1] הבנים מאן אינון[2] אמר רבי שמעון הא תנינן[3] תרין בנין אית לקב״ה חד דכר וחד נוקבא דכר יהביה ליעקב[4] דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר[5] בת יהבה לאברהם[6] דכתיב (בראשית כד א) ויהו״ה ברך את אברהם בכל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ואמא רביעא עלייהו דינקא להו ועל האי כתיב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים.

תרגום: $

(קעב) עי׳ זהר ח״ג רכז ע״א: (ומטטרון במראה)[7] |(מטטרון) כמראה| אבן ספיר דמות כסא (יחזקאל א כו) [מאי דמות[8] כסא] אלא לקבל כרסייא [דאית ליה ע״ב] (אית ליה י״ב) גשרים דיהא ב״נ רשים בע״ב קשרים וחוליין דציצית לקבל ע״ב גשרים דכרסייא דאינון ח״י קשרים |וחוליין (וחילייין) לכל סטרא דכרסייא דאיהי[9] ה׳[10] לכל סטרא בד׳ חיוון[11] דכרסייא דאינון ד׳:

ושית דרגין דכרסייא [דאינון] (ואינון) ו׳ ודא מטטרון איהו כליל ד׳ חיוון ה״ד (ישעיה יא ו) ונער קטן נוהג בם ואינון מיכאל גבריאל נוריאל רפאל מטטרון (דבה״י ב׳ ט יח) שש מעלות לכסא דסלקין שית מאה ציצית בתרין יודי״ן[12] ואי חסר יוד הא חירק באתרה[13] הכי סלקא בכל סטרא[14] בד׳ כנפי ציצית ותלת עשר[15] חליין דציצית אינון תרי״ג:

וע׳ עוד בתו״כ (פ׳ שמיני שם) ובגמרא עירובין (סג ע״א) ובמדרש (ויק״ר פ׳ כ) ובזוה״ק (פ׳ צו לג סע״ב) (דע״ה שם).

[1] בינה, אמנם בבנים אפשר לפרש על ב׳ דרכים, אם שנאמר שיהיו ו׳ בנים ובת א׳, כענין לאה שילדה ו׳ בנים ובת, וזה הוראה אל ו״ק חשובות כל א׳ לעצמו, ומלכות למטה מהם. או שנאמר שכולם נכללים בת״ת, ויהיה בן א׳ ובת אחת, בסוד ד״ו פרצופים, כי הת״ת כולל ו״ק והמלכות ו״ק וכו׳ (אור יקר). פי׳ בינה (מ״מ).

[2] פי׳ אם הם זו״ן דווקא אם שגם בי״ע בכלל (מ״מ).

[3] פרדס ש״ח פי״ז (ד״א).

[4] כאומר בן שלי שאין זולתו ואי ס״ד לומר בני בכורי אמנם יש בן שאינו בכור דהיינו הפשוטים האחרים (אור יקר).

[5] דהיינו לשון תפארת שהם ו׳ ענפים (אור יקר).

[6] כי אברהם לא נכנס אלא בסוד הגרים במלכות לבד וכו׳, וא״כ לא היה הכניסה להיות ישראל כולל כל האצילות, אם לא שנאמר כי בבן ובת נכלל הכל, שאם לא כן היה צריך העלת המעלות יותר, אלא ודאי כדפי׳, שהכל נכלל בבן ובת. וזו מעלה יותר ויותר מו׳ בנים. ובהיות בבן ובת לבד, אז אימא רביעא עלייהו וינקא להו, והם רחמים גמורים כולם שוים, בן א׳ ובת רחמים גמורים, כי בהיותם ו׳ בנים שמורה פרוד בקצוות כל א׳ לעצמו, אדרבה זה יהיה בהסתלק הבינה מהם, ואז הגבורה דין לעצמה וכל א׳ פועל לעצמו ועל כזה נאמר ״לא תקח האם על״, כלומר לא תקח האם מעל הבנים וישארו אז בדין ובפירוד. וא״ת והא קיימא לן שאין פגם מגיע בג׳ ראשונות, לזה אמר כי בערך סלוקה מעל הבנים יש בה ערוה, וז״ש וכתיב ״אמך היא״ וכו׳ (אור יקר).

[7] ומט״ט כמראה כו׳. דרקיע ואבן ספיר פי׳ למעלה בציצית. ספיר ב׳ גוונין, ודומה במראה, וכן רקיע. והרקיע הוא הטלית, והספיר הן הציצית. ועתה מפ׳ היאך הוא דמות כסא וציצית (יהל אור).

[8] ר״ל הציצית איך הם דמות כסא (יהל אור).

[9] דאיהו (דפ״ו).

[10] ר״ל הכסא עצמ׳. ועם וא״ו דסליק י״ג כמו שמפרש והולך, הוא ח״י (יהל אור).

[11] ר״ל ח״י עם ה׳, בכל סטרא הן ד׳ חיוון (יהל אור).

[12] ר״ל הוא מט״ט, ת״ר, כלל הציצית. וד׳ הציצית ד׳ החיות כנ״ל. והוא דמות כסא, שהוא ה׳, ד״ו, בד׳ רגלין ו׳ דרגין כנ״ל (יהל אור).

[13] באתריה (דפ״ו).

[14] ר״ל דז״ש מט״ט כליל ד׳ חיות כנ״ל (יהל אור).

[15] וא״ו גי׳ י״ג כמו שמפרש והולך (יהל אור). הוא ענין בפ״ע דכולל תרי״ג. ומ״מ רומז על מט״ט, דהוא תרי״ג ברצוא ושוב, דרצוא משלים לארגמן. וז״ס ו״ה, דדלית נעשית ה׳, ארגמן, כמ״ש בס״א ר״פ בראשית (ד ע״א) וש״מ. והתרי״ג הוא ו׳ פשוט ומלא, דפשוט ת״ר כנ״ל, דכליל במט״ט, ו׳, והוא בדרגא דעד״א ו׳ (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

ועוד שש מעלות[1] לכסא (דבה״י ב׳ ט יח) ברזא דא וא״ו סליק לחשבן י״ג דאתרמיז בתלת תיבין (שמות יד יט-כא) ויסע ויבא ויט דאינון והו[2] אני והו חמש קשרין ה׳[3] לכל סטרא[4] [א׳ טלית[5] אחד] (טלית חד[6]) לכלהו ובאת ה׳[7] אשתלים ח״י דאינון ט״ט למהוי חיה לכל סטרא כליל ד׳ חיות ולכל חיה ארבע אנפין וארבע גדפין אינון ל״ב אנפין וגדפין ואינון תליין מחיה דאיהי[8] אדם:

תרגום: $

(קעג) עי׳ זהר ח״ג קצג ע״ב: כי עשית פלא (ישעיה כה א) כסויא ולבושא[9] לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא [טמירא] וראשיתא דרגא עלאה אדם קדמאה טמירא] בכסויא דנהורא אחרא ד״א כי עשית פלא כי עשית אל״ף ומהו אלף הא תנינן אל״ף בי״ת[10] אלף בינה אבל דיוקנא דא׳[11] איהו תלת סטרין ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה[12] בגין דבדיוקנא דא׳ אית תרין דרועין חד מכאן[13] וחד מכאן וגופא באמצעיתא וכלא רזא חדא ואיהו רזא דיחודא [א׳] ובג״כ אלף לחושבנא אחד והיינו כי עשית פלא:

תרגום: $

(קעד) עי׳ זהר ח״א ב ע״א: אמר רבי שמעון על דא[14] שמיא וחיליהון במ״ה אתבריאו[15] דכתיב (תהלים ח ד) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך וגו׳[16] וכתיב (שם י) מ״ה אדיר[17] שמך בכל הארץ אשר תנה[18] הודך על השמים [על השמים איהו לסלקא בשמא] בגין דברא נהורא לנהוריה ואתלבש דא בדא וסליק בשמא (קדישא ה׳) עלאה ועל דא[19] בראשית ברא אלהים (בראשית א א) דא[20] אלהים עלאה דהא מ״ה לא הוי הכי[21] ולא אתבני אלא בשעתא דאתמשכן אתון אלין ומאילין אל״ה מלעילא לתתא[22] ואימא אוזיפת לברתא מנאהא[23] וקשיטא לה בקישוטהא:

---

[1] דלמעלה אמר דשש מעלות אינון בחושבן דציצית מרומז, והוא ברמז. וכאן אמר בי״ג חוליין (יהל אור).

[2] ר״ת וא״ו (יהל אור).

[3] ר״ל ואינון ארגמן, ד׳ חיות בכל ציצית, שכ״א כלולה מד׳ לד׳ סטרין, כמ״ש בפ׳ בהעלותך (קנד ע״א). והטלית א׳ דה״א (יהל אור).

[4] הכסא עצמו כנ״ל (יהל אור).

[5] א׳ של מילוי ה׳, שהציצית הוא ו״ה, רחמי ודינא כנ״ל (יהל אור).

[6] ח״ד (דפ״ו).

[7] זהו שמי בקרבו (יהל אור).

[8] דאיהו (דפ״ו).

[9] פי׳ שפרצוף התחתון מלביש לעליון ועי״ז מתמעטת הארתו ונוכל להשיגו. ובסע״ה ד׳ ל״ו כ׳ וז״ל וכמ״ש בזוה׳ בפ׳ בלק דף קצ״ג ע״ב כי עשית פלא כי עשית אל״ף ומהו אל״ף הא תנינן אל״ף בי״ת אל״ף בינ״ה וכו׳ וסיים שם ואיהו רזא דיחודא, ונז״ל כסוייא ולבוש׳ לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא טמירא בכסויי׳ דנהורא אחרא עכ״ל מכאן תבין שגם הפלא עליון מתגלה לפעמים בבינה להשפיע בזעיר ל״ב נתיבות חכמה בשלימות ומהם יוצאים ל״ב שיניים וז״ש שכולם מתאימות שגם הנתיב ל״ב מתגלה בך ואז הוא רחמים גמורים וז״ש ושכולה שהוא בחינת דין אין בהם (מ״מ).

[10] פי׳ שבינה נק׳ בי״ת ונק׳ אל״ף ולפ״ז כי עשית פלא היא בינה הנק׳ אל״ף (מ״מ).

[11] פי׳ חב״ד דאבא (מ״מ).

[12] חכמה (רח״ו).

[13] חב״ד (רח״ו), ור״ל חב״ד דאבא שא״לף היא יו״י ב׳ יו״דין הם חו״ב ו׳ באמצע הוא הדעת (מ״מ).

[14] שפי׳ אלה, שסוד מי אלה באצי[לות] א״כ מוכרח הוא דשמיא וחיליהון (רח״ו).

[15] עי׳ זוהר הרקיע.

[16] סוד אצבעות הכוס (רח״ו).

[17] (שבמה) [שבמ״ה] נעשית הכלה (רח״ו).

[18] כי בינה נקרא אשר שהוא באצילות (רח״ו).

[19] בו״ק שהם אלה (רח״ו).

[20] בינה שנעשה בינה אלקים (רח״ו).

[21] כי בינה אינה נקרא אלהים רק בעת התלבשות ומלכות אין לה ו״ק להתבלש בהם בקישוט שנעשים לה ו״ק אז (רח״ו).

[22] מן הז״א אל המלכות (מ״מ).

[23] עי׳ ע״ח שער מ׳ פרק ח׳. עי׳ כללים ח״א קג ע״ג, דע״ה ח״ב קד ע״ג וקכא ע״ג.

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(קעה) עי׳ זהר ח״ג נח ע״א: ויאמר יהו״ה אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו׳ (ויקרא טז ב) אמר רבי אבא זמנין אית קמי קודשא בריך הוא לאשתכחא רעוון ולאשתכחא ברכאן ולמתבע בעותי ו(ל)זמנין דרעוון לא אשתכחו וברכאן לא מזדמנן ודינין קשיין מתערין בעלמא וזמנין דדינא תליא:

תא חזי זמנין אית בשתא[1] דרעווא אשתכח[2] וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח[3] וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח ותליא[4] זמנין אית בירחי דרעווא[5] אשתכח בהו וזמנין אית בירחי דדינין אשתכחו[6] ותליין על כלא זמנין אית [בשבועי] (בשבי) דרעוון משתכחן[7] וזמנין אית [בשבועי] (בשבי) דדינין משתכחן בעלמא[8] וזמנין אית ביומי דרעווא אשתכח(ו) בעלמא ועלמא אתבסמא[9] וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכחן[10] ואפילו בשעתי ועל דא כתיב (קהלת ג א) ועת לכל חפץ וגו׳ וכתיב (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך וגו׳ וכתיב (ישעיה נה ו) דרשו יהו״ה בהמצאו וכתיב (תהלים י א) למה יהו״ה תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה וכתיב (ירמיה לא ב) מרחוק יהו״ה נראה לי[11] וזמנין דאיהו קרוב דכתיב (תהלים קמה יח) קרוב יהו״ה לכל קוראיו בגין כך ואל יבא בכל עת אל הקודש[12] וגו׳ (ויקרא טז ב):

תרגום: $

(קעו) עי׳ זהר ח״ב מא ע״ב: קדש לי כל בכר פטר כל רחם וגו׳ (שמות יג ב) פקודא דא לקדש בכר בהמה[13] ועם הארץ צריך[14] תרין [מלין] ומילין] חד דיהא פדוי מתחות שלטנותא[15] דיצר הרע דאיהו אדון דיליה כגוונא דאמר יעקב לעשו[16] (בראשית לג יד) יעבר נא אדני לפני עבדו בהאי עלמא[17] אדון מצד חובין [דנפישין] (דנפשין) על גופא כמה דאוקמוה חייבא יצר הרע שופטו [זכאה] (כאזי) יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני היינו אח דיצר הרע ואח דיצר הטוב אחי יהי לך אשר לך[18] (בראשית לג ט):

תרגום: $

(קעז) עי׳ זהר ח״ב צא ע״א: ורזא דא (משלי ל כא) תחת שלש רגזה[19] ארץ ואיהו לא תעשה

---

[1] גילויי כל האורות דהאצילות כולו הם מתחלפים בגילויים תמיד לפי הזמנים, וכמ״ש בזוהר (אחרי מות דף נח סע״א) וכו׳ והרי מתחלף גילויי כל האורות דאצילות לפי החדשים ולפי הימים שבכל חודש, אשר כ״ז הוא ע״פ חשבון הלבנה. והרי הם כולם ע״פ שליטתה דוקא (דע״ה ח״ב קנה ע״ג). ועי׳ כללים ח״א טז ע״ג וע״ד.

[2] אדר ניסן אייר סיון (רח״ו).

[3] תמוז אב טבת ושבט (רח״ו).

[4] אלול תשרי חשון וכסלו (רח״ו).

[5] במלוי החדש (רח״ו).

[6] י״ד ימים אחרונים (רח״ו).

[7] אגד״ו (רח״ו).

[8] ב״ה (רח״ו).

[9] עד חצות היום (רח״ו במ״מ).

[10] מחצות היום ואילך (רח״ו).

[11] ר״ל אע״פ שהקב״ה מתרחק ממני עכ״ז נראה לי (מ״מ).

[12] פי׳ אלא בעת רצון וזה כפי הפשט ולכך ר״ש חלק עליו ואמר שהכתוב מדבר ע״ד הסוד וכדמפרש (מ״מ).

[13] ע״ש המאמר (יהל אור).

[14] ר״ל חד שיצא מרשעו להיות בינוני ושני להיות צדיק והן ב׳ פקודין פדיון פטר חמור וקדוש בכור פדיון פטר חמור להיות בינוני כמ״ש בפקודא שאח״ז וקדוש בכור בינוני להיות צדיק כמש״ו (יהל אור).

[15] ברשע כנ״ל (יהל אור).

[16] ר״ל מסטרא דבינוני ועל הרוב דיבר שהעולם נדון אחר רובו (יהל אור).

[17] ר״ל ז״ש לפני עבדו (יהל אור).

[18] כמ״ש שלי שלי שלך שלך מדה בינוני שהיצר הטוב ויצר הרע כ״א לעצמו במדה שקולה וכשפעם זה מתגבר ופעם זה זהו עם הארץ שלי שלך שלך שלי ושהכל ליצר הרע רשע שלי שלי שלך שלי ושהכל ליצר טוב שלי שלך שלך שלך חסיד (יהל אור).

[19] ואף שכתב ה׳ אלקיך, כבר פי׳ שהוא ענין אחר לאתער אלבא כו׳ (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

לך חד פסל תרין וכל תמונה תלת וארץ דא על דא אתרגיזת פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים (שמות כ ה) אילנא חדא דאינציב חדא ותרין זמנין |ותלת זמנין| וארבע זמנין ואתפקד על חובי קדמאי אב ובן שלישי ורביעי חד הוא (לא תשא את שם ה׳ אלהיך לשוא וגו׳) כד לא |אתתקן| (מתתקן) ולא חייש לאתתקנא וכן בהפוכא |דדא| (דא) לאילנא דאיהו אתתקן כדקא חזי וקאים על קיומיה[1] |ועושה חסד וגו׳|[2]:

תרגום: $

(קעח) עי׳ זהר ח״א קמ ע״ב: עי׳ זהר ח״א קמ ע״ב: ותא חזי בזמנא דקב״ה אתרעי בנשמתיה דבר נש לאתהנאה |נ״א לאתנהרא| בה מחי לגופא בגין דתשלוט נשמתא דהא בעוד דנשמתא עם גופא נשמתא לא יכלא לשלטאה וכד אתרע |נ״א אתברו| גופא נשמתא שלטא צדיק יבחן מאי צדיק יבחן כמה דאת אמר (ישעיה כח יז) אבן בחן הכי נמי צדיק יבחן אתקיף ליה כהאי אבן בחן דהיא פנת יקרת הכי נמי צדיק יבחן[3] ורשע ואוהב חמס[4] שנאה נפשו (תהלים יא ה) מאי שנאה נפשו ס״ד דקב״ה הוי[5] דנפשו שנאה[6] לההוא רשע אלא ההוא דרגא דכל נשמתין תליין ביה שנאה נפשו דההוא רשע דלא בעיא לה כלל לא בעיא לה [לא] בעלמא דין ולא בעלמא דאתי ובגין כך כתיב ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו ודאי דבר אחר שנאה נפשו כמה דאת אמר (עמוס ו ח) נשבע אדנ״י יהו״ה בנפשו[7] ובגין כך צדיק יבחן:

תרגום: $

(קעט) עי׳ זהר ח״ב קכ ע״ב: ומסטרא דתבואות[8] ה׳ מיני נהמא תבירין מכלהו ואינון חטה

---

[1] כדין (נוסף במ״מ).

[2] ור״ל כמ״ש הרב שפסוק פוקד עון אבות וכו׳ הוא באדם אחד שנתגלגל ג׳ פעמים, עם פעם ראשונה הם ד׳ פעמים, ואינו מתגלגל רק אלו הד׳ פעמים דווקא ותו לא, וכל זה אם לא עשה שום תיקון בד׳ גלגולים הנז׳. אבל כשעושה שום מצוה בכל פעם, אזי מתגלגל אפילו עד אלפים פעמים, וזש״ה פוקד עון אבות וכו׳ שפעם א׳ נקרא אב ופעם ב׳ נקרא בן וכו׳, עד רביעים, דהיינו ארבעה פעמים דווקא. וכל זה אם הוא לשונאי, אבל ועושה חסד, דהיינו אם בכל פעם עושה שום מצוה יתגלגל עד לאלפים, עכ״ל בספר הגלגולים (מ״מ).

[3] עי׳ בהגר״א בתז״ח לו ע״ב ד״ה כל הבן כו׳ - כל דעסקין ברזין שהוא היאורה אותן תשליכוהו כמש״ל שם וכד אתגלי לך אילנא דחיי בדרא בתראה כו׳ כמה נסיונות כו׳ ואורייתא אתחזרת לון נסיון לאינון דמשתדלין בה ויהויין בעאקו סגי כגוונא דמצרים דאתמר בה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו ודא אורייתא דבכתב כו׳ ולית מיתה דמארי דנהורא דאורייתא אלא כו׳ אבל אותן העוסקין בתורה שבע״פ תחיון שהן אינן יכולין לעמוד בנסיון רק הנ״ל כמש״ל דף ע״ו ע״ג ובה נתנסו אבהן ובזמנא דנתנסה כו׳ בההוא זמנא כו׳ עאכו״כ מאן דאתנסא בגין שכינתא בגלותא בגין כו׳ וכ״ז ברזין דאורייתא ה׳ צדיק יבחן שכל רזין בצדיק כמ״ש בתיקונים תי״ט דא יסוד דאיהו רזא דאורייתא כו׳ כמ״ש (תהלים כה יד) סוד ה׳ ליראיו ובריתו כו׳ סוד מן יסוד ובריתו י׳ מן יסוד אות ברית כידוע.

[4] כי פשט הכתוב הוא לכאורה כי שנאה חוזר לה׳ ית׳ הנז׳ בראש הפסוק ה׳ צדיק יבחן והנה ה׳ ית׳ הנז׳ הוא שונא לנפשו של אותו הרשע וז״ש ורשע ואוהב חמס שנא ה׳ ית׳ לנפשו של הרשע הנז׳ וה״ל כאומרו ולרשע ולאוהב חמס שנאה ה׳ ית׳ נפשו של הרשע הנז׳ האמנם ק׳ לזה אומר שנאה בלשון נקבה והל״ל שנא נפשו ולכן אמר כי פי׳ הוא שחוזר אל השכינה שהיא אוצר הנשמות צרור החיים והיא נוקב׳ והיא אשר שנאה את הנפש הרשע דאינה נצררת בתוך אוצר ההוא ולכן אמר שנאה בלשון נקבה כי השכינה היא נקבה וכן צריך להגיה ס״ד דקב״ה הוי דנפשו שנאה נפשו דההוא רשע פי׳ כי ה׳ ית׳ שנא לנפש של אותו הרשע (רח״ו באוה״ח).

[5] הוא דשנאה (אור יקר).

[6] היינו נפשו של הקב״ה שהיא מואסת הרשע, זה אי אפשר מב׳ טעמים: א׳, דמשמע דנפשו שהיא המלכות מואסת אבל שאר המידות לא קאמר ועוד הרשע מואסת אבל נפש הרשע שמא אינה מואסת, לזה אמר אלא הפי׳ הנכון כי נפשו אהדר לנפש הרשע כ״ש הגוף והשתא אהדר המיאוס ממילא לההוא דרגא שכל נשמתין תליין ביה והיינו במלכות וגם בבינה וכ״ש שאר מידות אם ממקורה נמאסת כ״ש שאר המדרגות וז״ש ולא בעיא בה לא בעלמא הדין מצד המלכות ולא בעלמא דאתי מצד הבינה כי מאחר שהשנאה חוזרת לנפש ממילא דהיינו שהיא נאסמת ממקורה (אור יקר). פי׳ וכי ז״א שהוא רחמים שונא לרשע ותירץ אלא ההוא דרגא וכו׳ שהיא המלכות (מ״מ).

[7] פי׳ כפי פי׳ א׳ נפשו דקרא היא נפש הרשע ולד״א פי׳ נפשו היא המלכות שהיא נפש ו׳ (מ״מ).

[8] שאמר לעיל, עבורא דאינון ישראל (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

ושעורה וכסמת ושבלת שועל ושיפון אמתיל לון לישראל הדא הוא דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו״ה ראשית תבואתה בה׳[1] כד יפקון מגלותא הכי יהון תבירין עד דיתבריר בר [דאיהו אוכל מתוך פסולת דהיינו קש ערב רב[2] עד דיתבררו כבר דאתבריר מגו מוץ ותבן] (וישתמודעו ישראל בינייהו):

ועד דיתבררו מנייהו י׳ דאיהו מעשר[3] [לא] שריא[4] על ה׳ דאיהו נהמא דה׳ מינין לקיימא אומאה (שמות יז יז) כי יד על כס י״ה ובגין דא מוץ ותבן אינו מחוייב במעשר עד דיתבריר לבתר דיתבריר מתכנשין להההוא אתר דאקרי ירושלם כמה דחטה ודבתר (בתר) דאתבריר קש ותבן מכניסין לה לאוצר הכי יתכנשון ישראל דאינון בר לירושלם דאיהי בנויה על הר יהו״ה [דאתמר בה] (דכתיב) (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו״ה ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב נקי כבר דאיהו עבורא כד בריר מגו פסולת בההוא זמנא נשקו בר כדבקדמיתא דאתמר ביה (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו בר תרגום בן בההוא זמנא דיהון נקיים כבר מגו קש ותבן שריא שמיה עלייהו וקרא לון (שמות ד כב) בני בכורי ישראל:

תרגום: $

(קפ) עי׳ זהר ח״א עו ע״ב: תאנא בתוקפא[5] דהרמנו[6] דמלכא[7] אנציב חד אילנא[8] רבא ותקיף [גו נטיען עילאין] (ונטיען) נטיע אילנא דא בתריסר תחומין אסתחר בארבע סטרין דעלמא[9] פרישא רגליה[10] ת״ק פרסי[11] מטלנוי[12] כל רעותין דאינון פרסין ביה תליין כד אתער האי כלהו מתערין בהדיה לית מאן דנפיק מרעותיה לבתר כלהו[13] ברעותא חדא בהדיה קם מלעילא[14] [נחית] (אתנחית)

---

[1] רמז לה׳ מיני תבואות, והן ה׳, כנסת ישראל בגלותא (יהל אור).

[2] ע׳ בזוה״ק בראשית כ״ה א׳ כ״ז ב׳ כ״ח ב׳ כ״ט רע״א משפטים ק״כ ע״ב פנחס רל״ז א׳ ב׳ תצא רע״ז רפ״ב בהעלותך קנ״ג רע״ב תשא קצ״א וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ׳ שמות בארוכה הרבה (הקדו״ש כג ע״ד). ז״ל השעה״פ: מרע״ה, הוא בחי׳ הדעת עצמו דז״א, אשר ממנו יצאו טיפי השחתת הזרע של אדה״ר, שהם בחי׳ כל בני ישראל, שבאותו הדור דגלות מצרים כנזכר, ונמצאו כי כל ישראל, וגם כל הערב רב שיצאו ממצרים, כלם ענפים וניצוצות טיפי הזרע, שיצאו מן הדעת עצמו העליון, והם ענפיו של מרע״ה. אלא שישראל היו נתקנים. והערב רב, לא היו נשמות נתקנים עדיין כפי הראוי להם כנזכר וכו׳ והנה אותם הענפים שלו, של השחתת הזרע, נתגלגלו בכל אותם הגלגולים הנז״ל, עד שבאו למצרים, ונתגלגלו שם כנזכר. והנה זמן גלות מצרים. משנכנסו לה בני ישראל, היו רד״ו שנים. ובק״ל שנים הראשונים, התחילו הענפים להתגלגל בבני ישראל ובערב רב כנזכר, והיו נצרפים ומתלבנים ומתבררים הטוב מן הרע, ולא נגמר ברורם, עד תשלום ק״ל שנים ההם, כדוגמת ק״ל שנים שפירש אדם והולידם כנזכר. ואחר שנשלם גלגולם ובירורם, אז נולד מרע״ה, כנודע כי משה היה בן פ׳ שנה בצאתם ממצרים והנה ק״ל ושמונים, הם רד״ו, כי לא יכול משה שהוא הדעת עצמו הטוב לבא, עד שיתבררו ניצוצותיו הטוב מן הרע, ולכן כשנשלם בירורם, נולד הוא וכו׳ וז״ס, ותרא אותו כי טוב הוא, ר״ל, כי כל האחרים, היו טפות רע דהשחתת הזרע. אבל זה לבדו היה מן הטוב, שלא היה מהשחתת הזרע. ודע, כי כמו שטיפות השחתת הזרע ענפיו של הבל, שהיו כלולות מטו״ר, נתבררו, והטוב שבהם ניתן אל בני ישראל, שנולדו באותם ק״ל שנים, ולכן נקראו דור דעה.

[3] ר״ל חכמה כמש״ל, שאז ומלאה הארץ דעה (יהל אור).

[4] דאין התבואה חייב במעשר עד שימרח, וז״ש ובג״ד מוץ (יהל אור).

[5] הוא בוצד״ק (עי׳ לעיל טו ע״א), והוא סטרא דגבורה דעתיק, שהוא משחתא דכולא, דביה נעשה הכל (יהל אור).

[6] רצון העליון, שהוא הכתר (יהל אור).

[7] מלכות דא״ק, עתיק (יהל אור).

[8] יסוד (יהל אור).

[9] חגת״ם (יהל אור).

[10] נר״ה (יהל אור).

[11] הן נ׳ תרעין דביה שמתפשטין עד הוד כ״א כלולה מעשר ונכללין ביסוד שלכן נקרא כל, גימ׳ נ׳ (יהל אור).

[12] דהיינו ההארה היוצאת מראש ז״א ונגנזת ביסוד (בהגר״א על ספד״צ יב ע״א וז״ש בזעיר).

[13] בזה ירמוז חזרת החסדים ממטה למעלה להגדיל את כל הזעיר בהתגלות החסדים, ואפילו הדעת עצמו מתגלה ונקרא דעת מגולה וכנזכר בספר אדם ישר (ע״ח שער כה דרוש ג). וז״ש ״לבתר״, פי׳ אחרי שיש בחי׳ חסדים בתוך היסוד דזעיר שאז חוזרים החסדים להתעלות ולהתגדל עד שכל הזעיר מלא חסדים (מגולות מתוכו חוץ ממחיצות) [מגולים בתוכו חוץ למחיצות] נה״י דאמא (רמ״ז), ר״ל רצון הזיווג שכד האי מיתער לזיווג כל האיברים מסכימין (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

במטלנוי לגו ימא[1] מניה ימא (אתגלי) [אתמליא] איהו מקורא (דכל) [לכל] מיין דנבעין תחותיה מתפלגין[2] כל מימוי דבראשית[3] שקיו דגנתא[4] ביה תליין כל נשמתין[5] דעלמא מניה פרחין נשמתין אלין עאלין[6] בגנתא[7] לנחתא להאי עלמא נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכאן[8] למהוי אבא (לרוחא ודם) ולרוחא ורם] לגופא (ולמהוי) בסליקו ([נ״א] דדיוקנא עלאה הה״ד (בראשית יב א) ויאמר יהו״ה אל אברם הא נשמתא עלאה אבא (לרוחא ודם) ולרוחא ורם] לגופא בסליקו) דדיוקנא עלאה.

כד בעיא (נפשא) לנחתא להאי עלמא אומי לה קודשא בריך הוא למיטר פקודי אורייתא ולמעבד רעותיה ומסר לה מאה מפתחאן[9] דברכאן דכל יומא[10] לאשלמא[11] לדרגין עלאין כחושבן[12] ל״ך ל״ך[13] דהא כלהו אתמסר לה בגין לאתתקנא בהו[14] לגנתא ולמפלח לה[15] ולנטרא לה מארצך דא גנתא דעדן[16] (וממולדתך דא גופא דאתקרי אילנא דחיי[17] דאיהו תריסר שבטין עלאין ומבית אביך דא שכינתא אביך דא קודשא בריך הוא[18] שנאמר (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו׳ ואין אביו אלא קודשא בריך הוא ואין אמו אלא כנסת ישראל [ומולדתך דא אילנא דחיי ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין[19]] אל הארץ[20] אשר אראך[21] דא איהו האי עלמא[22]:

---

14 ר״ל שהולך למוח ומביא משם הזרע שלכן נק׳ משכיל (יהל אור).

1 שמוליך הזרע ע״י חוט השדרה ומולך כל הת״ק רעותין, נ׳ תרעין למלכות, שלכן נק׳ י״ם, גימ׳ חמשים (יהל אור).

2 ר״ל שהוא עץ החיים שאמרו ז״ל, עץ החיים ת״ק פרסה, ותחותיה מתפלגין כל מימי בראשית כי הוא נק׳ חי כידוע. וזהו עץ החיים (יהל אור).

3 של מלכות שנק׳ בראשית (יהל אור).

4 הוא בריאה, ששם צרורא דחיי דנשמתא צרור החיים, ושם יורד הקב״ה בחצי הלילה לאשתעשע וכו׳ (יהל אור).

5 שלכן נקראת נשמת כל חי (יהל אור).

6 דעאלין (יהל אור).

7 לבריאה. וכ״ז כן הוא למטה שאילנא דת״ק פרסה הוא מט״ט וי״ם הוא עשיה, וגנתא הוא ג״ע שבארץ ג״ע התחתון (יהל אור).

8 מז״ס דזו״נ ע״י הרמנא דמלכא ז״ס דמלכות דא״ק (יהל אור).

9 עי׳ תרומה קכז רע״ב (לש״ו). שם נזכר ענין ס׳ מ׳ דאפרסמון הרי הם בינה ותבונה, שעל ידם נדחים החיצונים. ועי׳ שער לאה ורחל פרק ז׳ (דע״ה ח״ב נה ע״ב), ועי׳ זוהר הרקיע.

10 עי׳ ע״ח שער מ״ד ומ״ן פרק ה.

11 ר״ל לע״ס שכל א׳ כלול מעשר (יהל אור).

12 בחושבן (יהל אור).

13 ר״ל זהו ויאמר כו׳ שא״ל שתקיים ל״ך ל״ך (יהל אור).

14 שכולן יורדין לגן (יהל אור).

15 כמ״ש לעבדה ולשמרה כו׳ (יהל אור).

16 דע כי עדן נקרא אבא וכן עדן נק׳ ז״א, ונוק׳ נק׳ גנתא דעדן וכשאומר דא גנתא דעדן, הם חסדים שבאימא (זהר הרקיע).

17 שהוא התפשטות ה״ח בז״א (זהר הרקיע). עי׳ ע״ח שער א״א יד, וכן שער כה פרק ג, שזהו כינוי לז״א. שמשם הולדתו יסוד (יהל אור).

18 והיא עטרת מל׳ שבו (זהר הרקיע).

19 שהן י״ב שבטין שבמלכות כידוע שהן ביתו של הקב״ה ישראל סבא (יהל אור).

20 והן כנגד ד׳ לבושי הנשמה. רוח מו״ק שנכללין ביסוד, בסוד ת״ק פרסה. ונפש מימא [ר״ל ממל׳. ואלי צ״ל ממל׳. ש״ל.], בית אביך. ולבוש כלל הנשמה, שהוא אמצעי בין הנשמה ובין הגוף כידוע, והוא מגינתא, ובו מתלבש הרוח בג״ע, וגוף מהאי עלמא, והוא ממט״ט, שהוא גוף השכינה. וכן למטה ממט״ט הרוח. ומעשיי׳ הנפש. ומג״ע התחתון הלבוש. ומן הארץ הזה הגוף. וכולן לבוש לנשמה מבריאה ולמעלה, כולן לבוש להנשמה מבינה. וממט״ט הן האיברים הפנימים, שנאמר ופני לא יראו, שקאי על מט״ט כמ״ש לקמן. ואיברים החיצונים הן מעשיי׳ שנקרא אחוריים, וראית את אחורי, וכן למעלה וראית את אחורי מלכות כו׳, ולמטה מאביו ואמו איברים הפנימים והחיצונים (יהל אור).

21 כי שם תתגלה בעצמך בארץ שהוא מל׳ כי בך בעצמך אין גילוי, או ירצה ״אל הארץ אשר אראך״ שאראה אותך ולך אינה מושגת שם בזוהר ת״ח בשעתא דאתער פלגות לילא וקב״ה עאל לגינתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כולהו אילנין דבגינתא משבחין קמיה כו׳. סוד מאמר זה מדבר בה׳ פרצופים סוד ה״ג וסוד הנשמה בהשתלשלותה ממקום קדוש מבינה דא״א ששם מקור כל הנשמות וא״א נקרא רוחא דכל רוחין וז״ש וארים בסימו דנשמתא דהיינו שארים והאציל אותן שלא תהיה במוח. ונדחית

תיקו״ז חלק ה

תרגום: $

(קפא) עי׳ זהר ח״ב ב ע״א: זהר[1] אילנא דא[2] זקפא לעילא לעילא[3] חמש מאה פרסי[4] הלוכיה שתין רבוא[5] איהו בפשיטותיה בהאי אילנא קיימא חד זהרא[6] זהר[7] כל גווניו קיימין ביה אינון גווניו סלקין ונחתין לא מתישבי בדוכתא אחרא בר בההוא אילנא כד נפקי מניה לאתחזאה בגו זהר דלא נהרא מתישבן ולא מתישבן קיימן ולא קיימן בגין דלא מתישבן באתר אחרא מאילנא דא נפקי תריסר שבטין[8] דמתחמן ביה ואינון נחתו בהאי זהר[9] דלא נהרא לגו גלותא דמצרים בכמה משיריין עלאין הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו׳:

תרגום: $

(קפב) עי׳ זהר ח״ב ע ע״א: ורזא אוליפנא זה ספר אית ספר[10] ואית ספר ספר לעילא[11] ספר לתתא[12] ספר לתתא אקרי ספר הזכרון[13] ספר[14] דההוא זכרון ודא חד צדיק ואקרי זה[15] ובגין דלא[16] לאפרשא לון דאינון תדיר כחדא וביחודא חדא כתיב (יחודא חדא דכתיב) זה ספר[17] תרין דרגין דאינון חד[18] כללא דכר ונוקבא ודא איהו כללא חדא דכל אינון נשמתין[19] ורוחין דפרחין בבני נשא כללא דכל תולדות אינון [ברזא] תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק דקאמר פרחין אינון נשמתין בתיאובתא חדא.

תרגום: $

לגרון ומתטן נפיק קלא דקליא היינו קול היוצא מגרון א״א הוא הקול הא׳ שבאצילות הכולל אחר כך כל (האצילות) הקולות ואמר עוד חילי׳ אתבדר לד׳ סטרי עלמא שנתלבש א״א בד׳ פרצופים התלוין בו שהם או״א וזו״נ דרום צפון מזרח ומערב ואז כדי שיהיה התלבשות זה בזה חד׳ היינו רישא דלא (אתיידע) סליק לסטר חד כי הוא מתעלם בא״ס והוא יחיד ואין שני לו ומשם משפיע למטה והמקבל אינו יודע ממי לפי שהוא נסתר בא״ס ואח״כ כנגד מה שנתלבש בגולגלתא בז׳ תיקוני רישא דהיינו דא לגו מן דא כנזכר כאדר״ז אמר חד נחית להההוא סטר שיורד רישא דל״א ומתלבש בא״א ומאיר בתוכו כנשמה בגוף ואמר חד עייל בין תרין. ר״ל א״א המתלבש באו״א עד חצי הת״ת שלו וז״ש חד א״א בין תרין או״א ואמר עוד תרין מתעטרין בתלת ר״ל שאלו הב׳ שהם או״א משפיעים ומתעטרין מג׳ רישין הנז׳ ג׳ עיילין בחד או״א וא״א הן. או נאמר ב׳ מתעטרין בג׳ או״א וא״א הם ג׳ עיילין בחד ואמר עוד חד אפיק גווניו ר״ל חצי ת״ת כמ״ש בת״ת דא״א שמשם מתחיל הז״א וחד אפיק גווניו, ר״ל חצי ת״ת התחתון הוציא ז״א סוד ו״ק וכו׳ (זהר הרקיע). אל בטן אמו ששם מראין לו מה לעשות ועונשי המצות ושכרן וכל התורה כולה כידוע (יהל אור).

[22] כי שם תתגלה בעצמך בארץ שהוא מלכות כי בך בעצמך אין גילוי (זהר הרקיע).

[1] יסוד (רח״ו).

[2] יסוד הנזכר (רח״ו).

[3] פי׳ היסוד עולה לת״ת לעילא ואח״כ עולה לדעת וזהו לעילא השנית (רח״ו).

[4] הם ה׳ חסדים (רח״ו).

[5] בסוד ו״ק (רח״ו).

[6] מלכות (רח״ו).

[7] מוסגר בדפ״ק. יסוד (רח״ו).

[8] י״ב גבולי אלכסון (רח״ו).

[9] מלכות (רח״ו).

[10] ר״ל חכמה עלאה ותתאה, וע״ל דף ר ע״א וכאן הוא תתאה (יהל אור).

[11] בינה (מ״מ).

[12] מלכות (מ״מ).

[13] דהוא כל זכורך דביה הוא דכורא דכר (יהל אור). נו ע״א ר ע״א רמו ע״א (הערת הזהר).

[14] יסוד (רח״ו).

[15] עי׳ בתיקו״ז לב ע״א (יהל אור).

[16] ר״ל דלכן לא כתיב זה וספר (יהל אור).

[17] אינון תולדות אדם ודאי (נוסף במ״מ). פי׳ שזו״ן נקרא אדם לפי שהז״א הוא הוי״ה גימ׳ כ״ו היא י״ט שניהם גימ׳ מ״ה והנשמות באות מזו״ן ולכן נקרא תולדות אדם ושיעור הכתוב זה ספר הם יסוד ומלכות והבנים שיוצאים מהם נק׳ תולדות אדם (מ״מ).

[18] כמו באדם דלתתא דכתיב שם זכר ונקבה ברא אותם ויקרא שמם אדם שלים נקרא כ״א פלג גופא וכמ״ש כי אחד קראתיו וכמ״ש בתיקון מ״ז (יהל אור).

[19] ר״ל דז״ש תולדות אדם דכל תולדות באין מזה ספר וכמש״ו (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

(קפג) עי׳ זהר ח״ג קח ע״א: תו פתח[1] ר׳ אלעזר (שמות כא ב) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וגו׳ בגין דכל בר ישראל דאתגזר דאית ביה רשימא קדישא[2] אית ליה נייחא[3] בשמטה דהא דיליה הוא ההוא שמטה לנייחא ביה ודא אקרי שבת הארץ ודאי חירו אית בה נייחא בה כמה דשבת נייחא הוא דכלא ה״נ שמטה נייחא דכלא נייחא הוא דרוחא וגופא[4]:

ת״ח ה׳ נייחא הוא דעלאי ותתאי בג״כ ה׳ עלאה[5] ה׳ תתאה נייחא דעלאין נייחא דתתאין ה׳ עלאה שבע שנים שבע פעמים ה׳ תתאה שבע שנים בלחודייהו דא שמטה ודא יובלא[6]:

תרגום: $

(קפד) עי׳ זהר ח״ג קפ ע״ב: חקת התורה חק התורה[7] מבעי ליה מאי חקת אלא חקת ודאי[8] ואוקימנא [ה׳ ד׳] (חד) הות[9] והא אתמר אבל ת׳ הוא ד׳ ונ׳ מחבר כחדא ונו״ן הא (ד)אתמר:

נו״ן אמאי אקרי הכי [בנו״ן] אלא כד״א (ויקרא כה יז) ולא תונו איש את עמיתו דהשתא היא באנפהא נהירין ועבדא אונאה לבני נשא לבתר מחיא כחויא ושצי וקטיל (משלי ל כ) ואמרה לא פעלתי און ועל [דא] הכי אקרי [בנו״ן דאתמר עלייהו[10]] (בר נו״ן דאתמר מלייהו) ת׳ כלא כחדא דל״ת נו״ן ו|ד׳ נו״ן| דל״ת רי״ש ה״א ה״א[11] רי״ש ודל״ת חד מלה [הוא] ובאתוון גליפן [אנון] ת״ח

---

[1] נראה שכוונתו לתת טעם ליציאת העבד בשנה השביעית לעבדותו ולא בשמיטה הכוללת על דרך שיוצא ביובל. ולזה אמר בגין דכל בר ישראל וכו׳, והענין הוא שהנה כל יסוד מושרש במלכות שלכן נקראת כנסת ישראל, שכולם כנוסים בתוכה (רמ״ז).

[2] כי צדיק שהוא סוד הברית וצדק שהוא סוד שמיטה תמיד כחדא אזלין מי שיש לו ברית יש לו שבת כי שבית׳ ונייחא כחדא (רח״ו).

[3] בסוד היות לו חלק ביחוד כדפי׳ לעיל בשמיטה בבחי׳ המלכות בהיותה כלולה משבע מדות וכן נקראת בת שבע ומטעם זה באיזו יחוד של כל יום ויום אין בו נייחא עד בא סוד ייחוד שמיטה דהיינו שעבד שש שנים שנתייחד ו׳ ואח״כ למנין שנותיו עולה בשמיטה נח בה בייחוד (אור יקר). כי צדיק שהוא סוד הברית וצדק שהוא סוד שמיטה תמיד כחדא אזלין, מי שיש לו ברית יש לו שבת כי שביתה ונייחא כחדא (רח״ו – מ״מ).

[4] אשרי המחכה [נדצ״ל המחכם] והמדקדק בדברי הרשב״י ז״ל שדקדק באומרו נייחא דרוחא וגופא ולא אמר דנפשא ורוח או דנשמתא וגופא כי בשביעית אין עליה בסוד בינה דתמן נשמה רק במלכות שמשם נפש ואולי גם הרוח, ולכן דקדק באומרו רוחא ולא נפשא כי אם היה אומר נפש היה משמע דדוקא בחי׳ נפש ולא רוח ואין זה אמת כי השלילה אינה רק על הנשמה להכי קאמר דרוחא לשלול דווקא הנשמה (רח״ו). ולכן לא אמר דנפשא ורוחא דא״כ הוה אמינא הוא הדין הנשמה אבל כיון דנקט דרוח וגופא משמע שהשלילה היא על הנשמה (מ״מ).

[5] פי׳ כי ה׳ הוא בחינת הנקבות, וה״ס הבאר שהוא עיקריות הנקבה וככתוב אצלי בסוד (במדבר כא יז) עלי באר (רמ״ז).

[6] גימ׳ מ״ט (רח״ו). פי׳ שהשמיטה אין בה אלא השמטת עבודת הארץ, והכספים, שהוא שבות פרטי לערך שביתת יום השבת, וגם לערך היובל שמוסף הוא בהשמטת העבדים והאחוזות, ולפי שאין זה נעשה אלא אחר תקיעת השופר, לכך נקרא יובל (רמ״ז).

[7] שהרי פי׳ דקאי על היסוד וא״כ אמאי נקט לשון נקבה, אלא חקת ודאי ר״ל שחזר מפי׳ הראשון כסדר כל אלא הנזכר בתלמוד אלא ה״פ חקת וודאי שהוא יסוד דנוקבא ולכן כתיב חקת לרמוז לנו בת׳ זו לכמה דברים מעניני המלכות כי המלכות היתה תחלה בציור ד׳ כנודע מסדר כתיבת השם. ובהכנס בה יסוד דדכורא אז נעשית מד׳ זו לה׳ זו המלכות שהיא עכשיו ציורה ד׳ הוית וזהו בזמן שהיא ברחמים אבל בזמן שיש בה גבורות לבד ולא הו׳ זעירא יסוד דכורא אז אינה רק צורת ת׳ והם ד׳ ונ׳ מחוברים יחד כזה ת׳ ר״ל כי כל הה״ג כ״א כלול מי׳ הם עולים נ׳ ונקרא נו״ן שדנה את העולם (משלי ל כ) ואמרה לא פעלתי און שאינה הורגת רק הרשעים ולכן נק׳ נו״ן (זהר הרקיע). מלכות שהתורה היא בזעיר וחוק הוא בזעיר כמ״ש כי חוק לישראל הוא וא״כ מאי חקת כי ת׳ מורה על הנקבה (מ״מ).

[8] נח סא (הערת הזהר).

[9] (נ״א חק) (נוסף בדפ״ו). פי׳ שתחילה היתה דלה וענייה ואחר שנזדווג עמה היסוד שהיא ו׳ זעירא שבתוך הד׳ אז נעשית ה׳ אבל ת׳ הוא ד׳ ונו״ן בציורה היא ת׳ נ׳ אמאי אקרי הכי פי׳ בשלמא ד׳ נקרא המלכות כך לפי שהיא דלה אבל נו״ן אמא נק׳ המלכות כך (מ״מ).

עי׳ ספד״צ ל ע״א: ה׳ ד׳ הות בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגווה אפיקת ו׳.

[10] ״דאתמר עלייהו״ נמחק בגר״א.

[11] ״דל״ת נו״ן ד׳ נו״ן דל״ת רי״ש ה״א ה״א״ נמחק בגר״א ובמוקמו איתא ״נו״ן דל״ת״. ״ה״א ה״א״ מוסגר בדפ״ו.

תיקו״ז חלק ה

וחקות! (חק ות)[1] וכלא חד מלה[2]:
תרגום: $

(קפה) עי׳ זהר חדש נב ע״ד: כד אתתקנו לאתחברא ברזא דא״ת ב״ש[3] אתתקנו ואתיישבו אנפין באנפין ונוקבא כד בעא לאתחזאה לגביה[4] היא אומרת דהא אתקשטא ברעו דאימא וכל אתוון אתתקנו וע״ד (&) הביאני המלך חדריו לאתתקנא ולאתקשטא כדקא יאות[5]:
תרגום: כשהתתקנו להתחבר בסוד של א״ת ב״ש, הם התתקנו@ והתישבו@ פנים בפנים. ונקבה כשרצתה להראות לפניו, היא אומרת, שהרי התקשטה ברצון האם, וכל האותיות התתקנו@, ועל זה ״הביאני המלך חדריו״, להתתקן@ ולהתקשט@ כראוי.

(קפו) עי׳ זהר ח״ג לה ע״ב: רבי חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה[6] אוקמוה ליה לבר נש בעלמא הדא הוא דכתיב (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו רבי יוסי אמר מהכא (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו עשוהו ודאי ודא הוא צלם ודמות צלם בדכורא דמות בנוקבא ועל דא שירותא דאורייתא ב׳ ואוקמוה רבי יצחק אמר מפני מה ב׳ פתיחא וסתימא אלא בשעתא דבר נש אתי לאתחברא באורייתא[7] הרי היא פתיחא[8] לקבלא ליה[9] ולאשתתפא בהדיה ובשעתא דבר נש סתם

---

[1] (ס״א אינון חו״ק ו״ת) (נוסף בדפ״ו ומ״מ).
[2] היינו שיש בה ד״נ שרומזים על מלכות ומ״ש ד״ר פי׳ ד׳ היא כמו ר׳ בציורה ומ״ש ובאתוון גליפן אינון חוק ות׳ פי׳ חוק הוא זעיר ות׳ היא מלכות ובא לרמוז שהם מחוברים במילת חוקת (מ״מ). ר״ל נו״ן מלא (כו׳, ק״ו) ובחושבנא דאתוון ר״ח יצחק ק״ו קו המדה ושניהם חושבן שד״י (יהל אור).
[3] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז (קסח ע״ד): מה דהות דלת כו׳.
[4] היינו בהיות בהם קבוץ ההתעוררות דהיינו סוד קשר העולמות בה, בסוד ויעשו כולם אגודה אחת דהיינו ההיכלות זה בתוך זה וכולם בתוך היכל קדש הקדשים והכל בסוד הבריאה והכל בסוד המלכות והרי היא מקושטת בסוד כל הרינה והשירה הנעשית בתחתונים כדפי׳ השיר תתר״ו, והיא רצונה להתפשט בניצוצי התעוררותה ״ולאתחזאה לגביה״ ממטה למעלה וקשר העולמות וקיבולם אליה הוא ״ברעו דאימא״ בסוד בחינת התשובה שהוא חזרת הדברים אל מקורם כמעט והיינו אומרו ״ברעו דאימא״ והיינו ״הביאני המלך חדריו״ וקבלו שם אותיותיה רוחניות והתנוצצות לעורר למעלה והיינו ״לאתתקנא״ בסוד תיקון האותיות, ״לאתקשטא״ היינו הארתם וזכוכם ודקותם להיותם כסא לאותיות הרוחניות העליונות שבזכר כדפי׳ (אור יקר).
[5] עי׳ ע״ח טנת״א ו: גם דע, כיון שכללות ז״א אינו רק ו״ק בחי׳ גופא, אלא שבבחי׳ רוח נשלם לי׳, לכן גם האותיות אינם רק בו״ק. לכן אות א׳ מתחיל בחסד כנזכר בתרומה (דף קנ״ט ע״א), גם בזוהר שיר השירים (זו״ח סו ע״א) גבי הביאני המלך חדריו באדרא תניינא וז״ל, כ״ב אתוון מתפשטים ושריין לאתנהרא מרישא דנהורא קדמאה וכו׳. כי כבר ידעת כי רישא דמלכא בחו״ג אתתקן וכו׳ פ׳ משפטים (דף קכב ע״ב)
[6] רמז על תורה קדומה שהוא חכמה שהאציל את ת״ת ומלכות זכר ונוק׳ הנקר׳ אדם וז״ש (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום שהוא החכמה כנודע וז״ש ויאמר אלהי״ם שהוא בינה אמרה לחכמה נעשה אדם כנזכר תיקונים ואלו הב׳ אוקמוה ליה לבר נש בעלמא ור׳ חייא פליג ואמר כי האמת הוא שהם הם הבוראים אותו ואמנם המקיים אח״כ הם ת״ת ומלכות שהם כנגדם זכר ונוק׳ ומביא ראיה מן (בראשית א כו) בצלמינו כדמותינו שהם תפארת ומלכות ור״י ס״ל כר״ח אך הוסיף ראיה מן הפסוק (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו שהם ב׳ ולא אמר עשהו בלשון יחיד ולכן התחלת התורה בב׳ לרמז על השנים שהם זכר ונקבה שבהם נתקיים העולם או יחזיר מלת וע״ד שירותא לעיל יען שנבראת בתורה הקדומ׳ שהיא חכמה כנזכר התחיל התורה בב׳ שהיא כנגדה כנודע ור׳ יצחק פי׳ הטעם איך הב׳ רומזת לתורה כנזכר לקמן רבי יהודה אמר כי הב׳ ב׳ גגין אחד למעלה וא׳ למטה וא׳ עמוד האוחז בשניהם ת״ת בריח התיכון מבריח מקצה בינה לקצה מלכות (זהר הרקיע).
[7] בבינה, על ידי הת״ת והמלכות, תורה שבכתב, ותורה שבעל פה (אור יקר). ידוע שפתיחת הצנורות הוא בכח החסד, והתורה היא מצד החסד ששרשה באבא, ולכן אות הב׳ שרומזת לאבא שהוא הפרצוף השני של האצילות, פתוחה לצד ימין דידה וסתומה לשמאל כי אין אחיזה לחיצונים בו, ולכן הבא [להתעורר] וליטהר ולבוא דרך ימין ימצא פתח פתוח ובכח תורתו מתקבל ונכנס בחדרי התורה והיא משתתפת בו, וכו׳ ואם אדם פונה לחיי שעה ומתרפה ממנה, הולך לו לצד צפון שנכנס בקליפה ששם השכחה מצויה, וצריך לו טורח [גדול] וכפול לשוב לקדושה (רמ״ז).
[8] שכן דרך מדרגות הסולם לעלות אל הבינה עולם הבא (אור יקר).

תיקו״ז חלק ה

עינוי מנה ויהך לארחא[1] אחרא הרי היא סתימא מסטרא אחרא [כמה דאת אמר אם יום תעזבני יומים אעזבך] ולא ישכח פתחא עד דיתוב לאתחברא[2] בה באורייתא אנפין באנפין ולא יתנשי מנה[3] ועל דא אורייתא פתחת קמי בני נשא ואכרזא וקרי להון (משלי ח ד) אליכם אישים אקרא וגו׳ וכתיב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

תרגום: $

(קפז) עי׳ זהר ח״א ו ע״א: אמרו ליה אי ניחא קמי ומארנא (מארי) לאודעא לן שמיה פתח ואמר (שמואל ב׳ כג כ) ובניהו בן יהוידע[4] האי קרא אוקמוה ושפיר איהו אבל האי קרא לאחזאה רזין עלאין דאורייתא הוא דאתא ובניהו בן יהוידע [על] רזא דחכמתא קא אתא מלה סתימא איהו ושמא גרים[5] בן איש חי[6] דא צדיק חי עלמין רב פעלים מארי דכל עובדין[7] וכל חיליו עלאין[8] בגין דכלהו נפקין מניה יהו״ה צבאות איהו אות הוא בכל חיילין דידיה רשים הוא ורב מכלא רב פעלים [איהו] מקבצאל האי אילנא רב ויקירא רב מכלא מאן אתר נפק מאן דרגא אתא אהדר [קרא] ואמר מקבציאל[9] דרגא עלאה סתימאה[10] דעין לא ראתה וגו׳[11] דרגא דכולה ביה[12] וכניש בגויה מגו נהורא עלאה[13] ומניה נפיק כלא ואיהו היכלא[14] קדישא סתימא[15] דכל דרגין כנישין וסתימין בגויה[16] ובגופא[17] דהאי [היכלא] (אילנא) קיימין כל עלמין וכל חיילין קדישין מיניה אתזנו וקיימי על קיומיהון הוא הכה את שני אריאל[18] מואב (שמואל ב׳ כג כ) תרין מקדשין[19] הוו קיימין בגיניה[20] ואתזנו מניה מקדש ראשון ומקדש שני.

תרגום:

---

9 אחר שיעלה ויכנס יקבלנו בתוכיותה, וכן ישתתף עמו בעלייתו בעזרתה עד יגיע אל תוכיותה, והיינו לא זו אף זו, אין צריך לומר אחר עלותו אליה, שהיא מקבלת אותו, אלא גם בתחלתו היא משתתפת עמו (אור יקר).

1 ״לארחא אחרא״ נמחק באור יקר, ובמקומו איתא ״לאחורא״. סוד אחוריים שבהם אחוזים הקלי׳ שם חשך, ולא שאין השגחה שם כלל (אור יקר).

2 לאתחבר (דפ״ו).

3 וקשה מן הראשון, שזה צריך לשוב, ועוד שצריך חיזוקים מפני שיצא פעם אחרת, וזה אמר ולא יתנשי כדרכו (אור יקר).

4 ר״ל שהוא שרש נשמתו (יהל אור).

5 בניהו בן יה״ו שהם סוד המ״ן שעולים על ידי היסוד והוא בן חי בסוד ציור הווי״ן (רח״ו).

6 יסוד ז״א (רח״ו). ויצא קסד ע״א (הערת הזוהר). עי׳ שער רוה״ק כד ע״א.

7 נשמות של התחתונים (רח״ו).

8 נשמת המלאכים (רח״ו)

9 קבציא״ל גימ׳ רל״ג, ע״ב קס״א, סוד ב׳ יסודות או״א שמשם מושך השפע (רח״ו). מקבצאל (דפ״ו).

10 בינה מלכא דשלמא דיליה (יהל אור).

11 עין לא ראתה הנאמר על עדן כמדרז״ל עין לא ראתה זה עדן. ולהיות כי אבא הוא הנקרא עדן ולא אימא לכן אמר דרגא דכולא ביה וכניש בגוויה מגו נהורא עילאה שהוא אבא, על כן גם אימא תקרא עדן בהשאלה (מ״מ).

12 בינה (רח״ו).

13 אבא (רח״ו).

14 הוא יסוד דאימא הנקרא היכל (מ״מ).

15 יסוד אמא (רח״ו), נקרא היסוד דאימא קדש על שמה. ונקרא סתימא כי הוא סתום בגופא דזעיר (מ״מ).

16 כי כל האורות העליונים נסתמים בו. וכפל לשון מאן אתר נפק וכו׳ כתב הרב שמהארת חו״ג של יסוד אימא נתקן יסוד זעיר וז״ש מאן אתר נפק וכו׳ (מ״מ).

17 ומן החיצוניות דבינה נמשך כל העולמות (רח״ו).

18 סוד היכל הג׳ מז׳ היכלות המלכות הנז׳ בפרשת פקודי. ושם הוא בית המקדש ראשון ושני. וההכאה הוא ע״י מניעת השפע כביכול הוא הכה אותן. ועוד אפשר כי ב׳ מקדשים הם בינה ומלכות, ות״ת החריבן, כי גברו העוונות, ולא היו עולים שפע ממלכות, ובזה נחרב מקדש הראשון, ואז נמנע שפע הברכה למטה, ונחרב מקדש שני מלכות (רח״ו).

19 לאה ורחל (רח״ו).

20 שהוא חי וקים בתרין עלמין, והוא חי עולמים, ב׳ עולמות, והן ב׳ מקדשין והכל בגיניה (יהל אור).

תיקו״ז חלק ה

(קפח) עי׳ זהר ח״א נט ע״ב: מכאן אוליפנא כל מאן דנטיר האי ברית[1] דעלמא אתקיים עליה אקרי צדיק מנא לן מיוסף[2] בגין דנטר ליה לברית עלמא זכה דאקרי צדיק ועל כך ועמך כלם צדיקים[3] לעולם יירשו ארץ[4] (ישעיה ס כא) רבי אלעזר אמר אלה בכל אתר פסל את הראשונים[5] תנינן וכו׳ מה כתיב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו׳ ההוא נהר[6] דנגיד ונפיק ועייל לגנתא[7] ואשקי ליה משקיו דלעילא[8] ועביד ליה נייחא[9] ועביד איבין[10] ורבי זרעין[11] והוא כדין נייחא [לכלא] (דכלא) ודא[12] נייחא ליה לגנתא[13] ודא עביד נייחא ביה[14] [נ״א לגנתא וגנתא נייחא ביה] כמה דאת אמר כי בו שבת[15] (בראשית ב ג) וכתיב (שם ב ג) וישבות[16] ביום[17] השביעי[18] ודאי[19] רזא דמלה[20] דא עביד תולדות ולא אחרא:

תא חזי[21] [כגוונא דא] נח[22] לתתא קיימא [קדישא הוה] דוגמא דלעילא ועל דא אקרי איש האדמה[23] ורזא אוליפנא דהא נח[24] אצטריך לתיבה[25] לאתחברא בה ולקיימא זרעא דכולא דכתיב (בראשית ז ג) לחיות זרע מאן תיבה דא |דא|[26] ארון הברית[27] ונח ותיבה לתתא הכי הוו (כדוגמא דא לעילא) [כגוונא דלעילא] נח כתיב ביה ברית דכתיב (שם ו יח) והקימותי את בריתי אתך וגו׳ ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא[28] דכתיב והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה וכדין הוה תיבה ארון הברית (דא) תיבה ונח כלא כגוונא דלעילא ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות כגוונא דא נח [לתתא] איהו עביד תולדות |ובגיני כך| (|נ״א| כמה דאת אמר) אלה תולדות נח:

---

1 פי׳ מי שבא לידי נסיון (רח״ו).
2 שיחיד בנסיון ישיג מדרגות רבות (רח״ו).
3 בהצטרפות יחד נק׳ צדיקים אבל יחיד לא נקרא צדיק כ״א על ידי נסיון (רח״ו).
4 ארץ העליונה שהיא הבינה (מ״מ).
5 שכל תולדות הראשונים לא אתקיימו וכמו שמפרש והולך עד שנתחבר נח בתיבה (יהל אור).
6 יסוד מושך הטיפה מהמוח ונכנס במלכות (רח״ו).
7 מלכות (מ״מ).
8 שממשיך היסוד טיפה למלכות ממוחי או״א שנכללים בו (מ״מ).
9 כי היסוד נחת רוח למלכות (רח״ו). עי׳ זהר הרקיע.
10 הנשמות להגדיל הנטיעות (רח״ו). מ״ד (רמ״ז). מלאכים (מ״מ).
11 נשמות (מ״מ). מ״ן (רמ״ז).
12 יסוד (רח״ו).
13 ליסוד (רח״ו).
14 והיסוד יש לו נחת רוח במלכות (רח״ו).
15 במלכות שבת היסוד (רח״ו).
16 הזכר (רח״ו).
17 נוקבא (רח״ו).
18 פי׳ השביתה היא ע״י היסוד שנק׳ שביעי כשנתחיל מבינה (מ״מ).
19 ודא (דפ״ו).
20 פי׳ שאין אלה פוסל שום דבר, אלא לפסול שהיסוד הוא המוליד ולא אחר (רח״ו).
21 כח ע״ב (הערת הזוהר).
22 פי׳ אחר לפרש כפל נח נח (רח״ו).
23 יסוד בעל המלכות (רח״ו).
24 היסוד (רח״ו).
25 למלכות כי אין לו מקום אחר להשפיע רק שם (רח״ו).
26 לג ע״ב (הערת הזוהר).
27 שארון נקרא תיבה כמ״ש (מגילה כה ע״ב) מכרו בית הכנסת לוקחים תיבה, והיא ק״ק שבה (יהל אור).
28 שנכנס לדרגא דא וז״ס הקמת ברית לעייל לתיבה, דלא עאל בה אלא כד איהו בתוקפיה [בקישוי] בסוד משכיל לאיתן [עי׳ ח״ב קי ע״א ושעה״כ סוכות דרוש ה׳] שבהיותו איתן אז משכיל, עייל במוחא (יהל אור).